LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891
STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

SANSKRIT-WÖRTERBUCH

IN KÜRZERER FASSUNG

BEARBEITET

VON

OTTO BÖHTLINGK.

ZWEITER THEIL.

क — प.

ST. PETERSBURG.

Buchdruckerei der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

(Wass.-Ostr. 9. L. No. 12.)

1881.

Zu beziehen durch Eggers & Comp. in St. Petersburg und durch Voss' Sortiment (G. Haessel) in Leipzig.

Preis dieses Theiles: 2 Rbl. 3 Cop. Silber = 7 Mark 80 Pf.

PK935
G5 B73
f
v.2

Gedruckt auf Verfügung der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

Im Januar 1881.

C. Vesselofski, beständiger Secretär.

VORWORT.

Ueber dem Wörterbuch hat ein gütiges Schicksal gewaltet, da im Laufe von 30 Jahren von seinen activen Freunden nur Einer mit Tode abgegangen ist. Dieser Todesfall aber hat uns um so schmerzlicher berührt, als der Verstorbene bei der Frische seines Geistes und Körpers und bei seinem zum Erstaunen vielseitigen Interesse an Personen und Sachen bei längerem Leben noch Manchen für die Wissenschaft gewonnen und die Wissenschaft selbst gefördert hätte. Wer unserm heimgegangenen lieben Freunde A. Schiefner im Leben näher zu treten das Glück hatte, und deren gab es Viele, konnte sich bald von dem Reichthum seines Wissens überzeugen und an diesem nimmer versiegenden oder stets sich wieder füllenden Borne getrost zu jeder Zeit sich erlaben. Der Verstorbene gehörte zu den edlen Naturen, die den mit Mühe und Arbeit von allen Seiten her eingesammelten Honig gern Andern hingeben und sich selbst dabei vergessen. Er ruhe in Frieden, wir aber seine Freunde wollen, so lange wir leben, seiner in Liebe gedenken!

Von den vielen Gönnern des Wörterbuchs, die das Vorwort zum ersten Theil aufzählt, haben Mehrere mit nicht genug anzuerkennender Selbstverläugnung das Gebiet ihrer Beiträge erweitert. Die neu gewonnenen Freunde, denen ich zu grossem Danke für ihre Mittheilungen verpflichtet bin, sind: Siegfried Goldschmidt, Hermann Jacobi, F. Kielhorn, A. Hillebrandt, Adolf Holtzmann und J. S. Speijer.

Ueber die zahlreichen Nachträge auch in diesem Theile wird vielleicht Mancher ungehalten sein und mit einigem Rechte, da viele derselben bei einer genaueren Durchmusterung des grossen Wörterbuchs in den Haupttheil hätten verarbeitet werden können. Zu meiner Entschuldigung darf ich wohl anführen, dass ich bei meinen Jahren dieser grossen Arbeit mich nicht glaubte unterziehen zu dürfen, weil dadurch die Vollendung des Werkes noch mehr gefährdet worden wäre. Dass ich überhaupt schon jetzt Nachträge gegeben, erklärt sich aus dem natürlichen Verlangen, dem bis jetzt bearbeiteten Theile des Werkes für alle Eventualitäten, so weit es von mir abhing, die grösstmögliche Vollendung zu geben.

Verzeichniss der in diesem Theil neu hinzugekommenen Citate von Werken nebst Angabe derjenigen Gelehrten, denen ich die Mittheilungen aus diesen Werken verdanke:

Ainslie = Ainslie, Materia indica. London 1826.
Ânandal. = Ânandalaharî in Haeberlin's Anthologie.
Baudh. = Baudhâjana, nach Citaten in andern Werken.
Brahmavaiv. P. = Brahmavaivartapurâṇa.
Bühler, Rep. 1872—73 = Bühler, Report on Sanskrit Mss. 1872—73.
Çântiç. = Çântiçatara in Haeberlin's Anthologie.
Cat. Gujar. = A Catalogue of Sanskṛit Manuscripts contained in the private libraries of Gujarât, Kâṭhiâvâd, Katchchu, Sindh and Khândeś. Compiled under the superintendence of G. Bühler (Roth).
Cat. Willmot = A Catalogue of Sanskṛit Mss. existing in the central Provinces, prepared by order of E. Willmot Esq. (Roth).
Çîlâñka = Çîlâñka's Commentar zum Âḱârâñgasûtra, Calcutta 1878 (Jacobi).
ÇKDr. = Çardaralpadruma.
Çorh. = Corhanamuni's Çorhanastutajas in Z.d. d. m. G. 32,509. fgg. (Jacobi).
Çrut. (Br.) = Çrutabodha, Ausg. von Brockhaus.
Cunningham, Arch. Surv. = Cunningham, Archaeological Survey of India.
Daçak. (1925) = Daçakumâraḱarita, Calcutta १९२५ संवत्सरे (Cappeller).
Dâj. = Dâjarhâga, Calcutta 1829.
Deçîn. = Hemaḱandra's Deçînâmamâlâ, Hdschr. (Pischel).
Dhûrtas. wird von nun an nach der lithographirten Ausgabe von Cappeller citirt.
Führer, Bṛh. = Darstellung der Lehre von den Schriften in Bṛhaspati's Dharmaçâstra. Inauguraldissertation von Alois Anton Führer.

Gaṇit. Bhagrah. = Gaṇita, Bhagrahajutjadhikâra (Kern).
Gaṇit. Kaksh. = Gaṇita, Kakshâdhjâja (Kern).
Gaṇit. Spashṭ. = Gaṇita, Spashṭâdhikâra (Kern).
Gâb. Up. = Gâbuḍopanishad in der Bibl. ind.
Ǵaṭâdh. = Ǵaṭâdhara im ÇKDr.
Golâdhj. Bhut. = Golâdhjâja, Bhuvanakoça (Kern).
Gṛhjâs. = Gṛhjâsaṁgraha in der Bibl. ind.
Hâla. Citirt nach der neuen noch im Druck befindlichen Ausgabe von Weber (Cappeller).
Haṁsop. = Haṁsopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Hanum. Up. = Hanumaduktarâmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Hariv. Langl. = Langlois' Uebersetzung des Harivaṁça.
Hâsj. wird von nun an nach der lithograph. Ausgabe von Cappeller citirt.
Hem. Par. = Hemaḱandra's Pariçishṭaparvan, Hdschr. (Jacobi).
Ind. Str. = Weber, Indische Streifen.
J. A. S. Beng. = Journal of the Asiatic Society of Bengal. Part I. (History, Antiquities, &c.).
Jogaç. Up. = Jogaçikhopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Ḱaitanj. = Ḱaitanjaḱandrodaja in der Bibl. ind. (Pischel).
Kalpas. = Kalpasûtra, herausg. von H. Jacobi (Jacobi und Kern).
Ḱâṇ. = Ḱâṇakja in Haeberlin's Anthologie.
Kap. (Ball.) = The Aphorisms of the Sánkhya Philosophy, of Kapila, Allahabad 1852.
Kâraṇḍ. = Kâraṇḍavjûha, Calcutta 1873 (Kern).
Kât. = Kâtantra, herausgegeben von Eggeling.
Kâṭh. = Kâṭhaka Hdschr. (v. Schröder und Weber).
Kâṭh. Gṛhj. = Kâṭhakagṛhjasûtra, Hdschr. (Jolly).
Kap. S. = Kapishṭhalakaṭhasaṁhitâ, Hdschr. (v. Schröder).
Ḱûlirop. = Ḱûliropanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Varâh. Laghuǵ. = Varâhamihira's Laghuǵâtaka.
Magavj. = Ueber zwei Parteischriften zu Gunsten der Maga, resp. Çâkadvîpîja Brâhmaṇa. Von A. Weber.
Mahâç. = Mahâçânti, Hdschr. (Roth).
Maitr. Paddh. = Paddhati zu Maitr. S., Hdschr. (v. Schröder).
Mân. Çr. = Mânavaçrautasûtra, Hdschr. (v. Schröder).
Mâṇḍ. Up. = Mâṇḍûkjopanishad in der Bibl. ind.
Molesw. = A Dictionary, Maráṭhí and English, compiled by J. T. Molesworth, Bombay 1857.
Mon. d. B. A. = Monatsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften in Berlin.
Nâdab. Up. = Nâdabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Nigh. = Jâska's Nibekta sammt den Nigaṇṭavas, herausgegeben und erläutert von Rudolph Roth.
Nibṇajas. = Nibṇajasindhu.
Opp. Cat. = List of Sanskṛit Manuscripts in private libraries of southern India. Compiled, arranged and indexed by Gustav Oppert.
Paṅḱat. ed. orn. = Kosegarten, Pantschatantrum sive quinquepartitum de moribus exponens. Pars secunda, textum sanscritum, ornatiorem tenens.
Râḱav. = Râḱavallabha, nach Citaten im ÇKDr.
Setub. = Setubandha, herausgegeben von Siegfried Goldschmidt.
Tal. Br. = A legend from the Talavakâra or Jaiminîya Brâhmaṇa of the Sâmavrda by A. C. Burnell, Mangalore 1878.
Teǵob. Up. = Teǵobindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Vâstuv. = Viçvakarman's Vâstuvidjâ, Hdschr. (Kern).
Viçva = Viçvakoça (Pischel).
Vivâdaḱ. = Vivâdaḱintâmaṇi, Calcutta संवत् १८९४ शाके १७५९ वैशाखे.
Vivekav. = Vivekavilâsa im Journal Pratnakambanandini.
Vop. = Vopadeva's Mugdhabodha, herausgegeben und erklärt von O. Böhtlingk.
Weber, Lit. = Akademische Vorlesungen über Indische Literaturgeschichte. Von Albrecht Weber. Zweite vermehrte Auflage.
Wilson, Sel. Spec. = Wilson, Select Specimens of the Theatre of the Hindus.

Jena, den 11. December 1880.

O. Böhtlingk.

1. कँ Pron. interr. (Nom. Acc. n. कँद्, später किंस्) wer, was, welcher. — *a*) in directer Frage. के भवन्तो ऽवलम्बन्ते *wer sind Ihr, die Ihr — ?* 65,22. के वराकास्तु मानुषाः *so v. a. was haben die zu bedeuten? die kommen gar nicht in Betracht.* का तवास्मि *was bin ich dir?* 180,6. के मम धन्विनो ऽन्ये *so v. a. was kümmern mich die?* को ऽपमाप्यति *wer kommt da?* कैमिर्मर्म 29,3. किमिदं कुरुषे *was thust du da?* 55,9. कैवा कथा *wie kann davon die Rede sein?* 133,32. कः को ऽत्र द्वारि तिष्ठति 156, 29. कस्त्वा कपुणयते 37,14. नृपमीतिसुतत्र के वयम् *wer sind wir um — zu, wie kämen wir dazu — zu?* Spr. 3319. किम् mit einem Instr. oder einem Absol. auf त्वा oder य *was liegt Jmd* (Gen.) *an, — daran, dass?* Das Interr. verbindet sich gern mit den Partikeln इव, उ, नाम *wohl*, नु, उ नु, वा *wohl*, स्विद्, उ स्विद् und नु स्विद्. — *b*) in indirecter Frage. ते के न ज्ञानीमहे *was die sind, wissen wir nicht* 169,24. — 2) als Pron. indef. *Jemand, irgendwer, was, — welcher.* यत्किंचित्किमपि 28,25. Çat. Bn. 1,7, 3,19. Meistens in negativen Sätzen oder in Verbindung mit vorschiedenen Partikeln. — *a*) mit चि. Mit einem vorangehenden Relat. entweder relativ (*wer —, welcher immer*) oder indef. (*wer —, was es auch sei, Jedermann, jeglich, jeder beliebige.* — *b*) mit चन (च नँ) *auch Niemand, — Nichts, — nicht ein.* — β) in negativen Sätzen wird die Verneinung nur noch verstärkt. नँ पुर्वेषोरर्थं किँ चन *der geht auch gar Nichts an.* न च के चन मद्रकाः *so v. a. haben Nichts zu bedeuten.* — γ) *wer —, was es auch sei; irgend ein.* Pl. *Einige*, wiederholt *etwelche, verschiedene.* In Verbindung mit य wie कश्च; s. 2) *a*). पत्किंचनप्रलपिन् Adj. *allerhand Zeug schwatzend* R. 4,17,5. — *c*) mit चिद् *wer —, was —, welcher immer, Jemand, man, Etwas, irgend ein, ein* (unbest. Artikel), *der Eine oder der Andere, hier und da Einer.* Pl. *Einige.* कश्चित् — काश्चित्, के चित् — के चित् (mit अन्य und अपर wechselnd) *der Eine — der Andere, Einige — Andere.* पतिषाः स्वाराज्ञाकिं चित्किं चिद्दति *dieses und jenes, ein Weniges* 171,3. 4. Spr. 5188. कश्चित्कं चित्पृच्छति *Jemand frägt einen Andern* Chr. 242,19. Auch in Comp. किंचिद्दुरुस्पर्श 134,23. In einem negativen Satze mit der Negation durch *Niemand, Nichts, kein* wiederzugeben. नान्येन कोन चित् *mit nichts Anderm* 248,11. न तेश्च किं चित् *so v. a. mit diesen ist Nichts anzufangen* Spr. 7651. न खलु किं चिच्च *so v. a. Alles* Chr. 310,31. Auch in Verbindung mit य wie कश्चः *s. 2) a*). न यै के चित्माद्यमर्हसि *so v. a. nicht jeder Beliebige, — der erste Beste.* — *d*) mit अपि (noch nicht bei Manu) *Jemand, Etwas, irgend ein, ein* (unbest. Artikel), *ein unbestimmter, — nicht näher zu bezeichnender.* के ऽपि *Einige.* सर्वः कोऽपि *Jedermann, wer es auch sei,* 118,24. कोऽप्येकः पुरुषः *ein Mann* 111,13. यत्पूर्वः कोऽपि *ein bisher ganz unbekannter, ein ganz ungewöhnlicher* 164, 17. 165,32. 176,26. — *e*) mit वा und vorangehendem यै *ein beliebiger* nur M. 2,24.

2. कँ 1) m. *a*) Bein. Prâǵâpati's oder eines Prâǵâpati. — β) Brahmaṇ's Spr. 7804. — γ) Daksha's. — δ) *Vishṇu's. — ε) *Jama's. — ζ) Garuḍa's. — *b*) *die Sonne.* — *c*) *ein best. Komet.* — *d*) **die Sonne, — e*) **Feuer. — f*) **Helle, Licht. — g*) * *Wind. — h*) * *Pfau. — i*) * *Körper. — k*) * *Zeit. — l*) * *Reichthum. — m*) * *Laut, — n*) * = कामयन्ति. — 2) n. *a*) *Freude, Glückseligkeit. — b*) *Wasser* Maitr. S. 1,10,10. Spr. 7804. — *c*) *Kopf* Spr. 7840.

*कंप, *कंपु, *कंप्य, *कंप्युन und *कंव Adj. *glücklich.*

कंवत्, कंम्वत् Adj. *heilvoll.* कंवति *an einem h. Orte* Çat. Bn. 13,8,4,10.

कंवूल n. = قبول *der 8te astrol. Juga.*

*कंस्, कंस्ते (गतिशासनयोः, शातने).

कंस 1) m. (*n.*) *ein metallenes Gefäss, — Becher.* — 2) m. **n. ein best. Hohlmaass, —* खाष्टक, = *zwei* खाष्टक Kâraka 7,12. — 3) m. n. *Messing, Glockengut.* °स्थाल n. 1,15. 8,11,25. — 4) m. N. pr. eines von Kṛshṇa erschlagenen Fürsten von Mathurâ 241,3. — 6) N. pr. einer Oertlichkeit. — 7) f. स्रा N. pr. einer Schwester Kaṁsa's.

कंसक 1) m. = कंस 1) Mahâbh. 3,13,a. — 2) **n. eine best. Augensalbe.*

कंसकार m. *der in Messing arbeitet, Glockengiesser.*

कंसकेशिनिषूदन, *कंसवित् und कंसनिषूदन m. Bein. Kṛshṇa's.

कंसपात्र n. *ein best. Hohlmaass,* = खाष्टक Çiṇḍ. Saṁh. 1,1,20.

*कंसमर्दन m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

कंसवती f. N. pr. einer Schwester des Kaṁsa und der Kaṁsâ.

कंसवध m. Kaṁsa's *Tod.* Auch Titel eines Schauspiels.

कंसविद्रावणकारी f. Bein. der Durgâ.

कंसशत्रु (Dhâtup. 1) und *कंसहन् m. Bein. Kṛshṇa's.

कंसार् 1) Adj. *einen festen Kern bildend, consistent.* — 2) *n. = कुसर् Gal.

*कंसारति m. Bein. Kṛshṇa's.

कंसारि m. 1) Bein. Kṛshṇa's Spr. 7809. — 2) N. pr. eines Fürsten.

*कंसारिद्य n. = कंस 3).

*कंसिक und *कंसीय Adj. von कंस.

*कंसीदत्वा f. *eine best. wohlriechende Erde.*

*कंकू, वकते (लोल्ये, इच्छागर्ववापचले).

ककर्तीकृत Adj. (f. स्रा) etwa *zerfetzt.*

*कंकन्द् m. 1) *Gold.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

कंकर m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,1.

कंकर्ड m. *ein best. Thier.*

कंकाट m. *Reis* °.

कंकीटिका f. *ein best. Theil des menschlichen Hinterkopfes.*

कंकाङ् m. *der Laut* क्क TS. Prât.

*कंकुञ्चल m. *der Vogel* Kâṭaka.

कंकुर्ड m. = कंकाट Maitr. S. 3,14,13.

कंकुलल m. vielleicht Liebkosungswort für *ein kleines Kind.*

कंकुलत्थ m. N. pr. eines Fürsten.

कंकुर्द f. 1) *Kuppe, Gipfel.* — 2) *Haupt von, der Oberste unter* (Gen.). — 3) *jede hervortretende Spitze.* — 4) *der Höcker des indischen Büffels.* —

5) *Buckel.* — 6) *die königlichen Insignien.* — 7) *ein best. Metrum,* = ककुभ्; aber nur in flexionsloser Form.

ककुद m. (selten) und n. 1) 2) 3) 4) = ककुद् 1) 2) 4) 6). — 5) m. *eine Schlangenart.* — 6) m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,97.

ककुदकात्यायन m. N. pr. eines Gegners des Çâkjamuni.

ककुदग्रीविन् Adj. *die Form eines Höckers habend* Dair. Bu. 3.

ककुदवत् Adj. *bucklig.*

***ककुदाल** m. N. pr. eines Mannes.

***ककुदावर्तिन्** m. *eine best. Art von Pferden.*

ककुद्म m. N. pr. eines Schakals.

ककुद्मत् Adj. *hoch, erhaben.*

ककुद्मत् 1) Adj. *mit einem Höcker versehen.* — 2) m. *a) Berg.* — *b)* N. pr. eines *Gebirges in* Çâlmalavipa VP. 2,4,27. — *c) der Büffel mit dem Höcker.* — *d) *eine best. Arzeneipflanze.* — 3) f. **ककुद्मती** *a) *Hüfte.* — *b) ein best. Metrum.* — *c)* N. pr. der Gattin Pradjumna's VP.³ 4,112; vgl. **ककुदती**. ***ककुन्निकन्या** f. *Fluss.*

ककुन्मिन् 1) Adj. *mit einem Höcker versehen.* — 2) m. *a) * Berg.* — *b) der Büffel mit dem Höcker.* — *c)* Bein. Vishṇu's. — *d)* N. pr. eines Fürsten der Ânarta. — 3) f. °नी N. pr. eines Flusses.

ककुभ nachlässig für **ककुद्म**.

ककुद्मत् 1) m. *der Büffel mit dem Höcker.* — 2) f. °नी N. pr. der Gattin Pradjumna's. — Vgl. die richtige Form **ककुमत्**.

ककुर्द् *a. Lendenhöhle* Bhâvpr. 1,28,7.

ककुर्मत् Adj. *gipfelnd, sich aufthürmend.*

ककुव्कारमू Absol. *unter Verwandlung in* Kakubh-*Strophen.*

ककुप्प्रदाह् m. *brandähnliches Glühen des Horizonts.*

ककुस्थ m. *Eroberung der Welt.*

ककुस्थाई m. *ein best. mythisches Wesen* Spabh. 23,4.

ककुभ् f. 1) *Kuppe, Gipfel, cacumen.* — 2) *Weltgegend.* — 3) *ein best. Metrum.* — 4) **Haarflechte.* — 5) **ein Kranz von Kampaka-Blüthen.* — 6) **Glanz, Schönheit.* — 7) **Lehre, Lehrbuch.* — 8) N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Dharma's.

ककुर्म 1) Adj. *hervorragend, erhaben, vortrefflich.* — 2) m. *a) eine Art von Unholden.* — *b) *ein best. Vogel* Gal. — *c) Terminalia Arjuna.* — *d) *Dämpfer an der indischen Laute.* — *e) ein best. Rāga* (musik.). — *f) *eine best. Krankheit* (Verwechselung von राग und रोग). — *g)* *N. pr. *a)* eines Mannes. — *β)* eines Gebirges. — 3) f. **खा** *a) *Weltgegend.* — *b) eine best. Rāgiṇī* S. S. S. 63. — 4) n. *die Blüthe der Terminalia Arjuna.*

ककुभमय Adj. *aus Kakubha-Holz gemacht.*

***ककुभाकार** m. *ein best. Vogel* Gal.

***ककुभाद्यनी** f. *ein best. Parfum.*

ककुभामती f. *ein best. Metrum.*

ककुर्याष्टिका f. *ein best. Vogel* Karaka 1,27 (Çl. 57).

ककुर्द् Adj. *hochragend, in der Höhe befindlich, — schwebend, sublimis.*

***ककुरुत्तिना** v. l. für **ककुरु**.

ककेरुक m. *ein best. Eingeweidewurm* Karaka 3,7. Çiâñc. Sâṅk. 1,7,12.

***ककोल, ककोलि** v. l. für **कल्**.

कक्कट m. *ein best. Vogel.*

कक्कराज m. N. pr. eines *Fürsten* B. A. J. 2,375.

कक्कल m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217.

ककुल m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

कक्कोल 1) m. *ein best. Baum.* R. 3,39,22. **तक्कोल** ed. Bomb. — 2) f. ई desgl. Paṅkad. — 3) n. *ein best. wohlriechender Steff* (Muskatnuss Comm. zu Vabâh. Bgu. S. 78,1).

कक्कोलक 1) n. = **कक्कोल** 3). — 2) * f. °लिका *eine best. Pflanze.*

***कक्क्, कक्वलति** v. l. für **कल्**.

***कक्वट** 1) Adj. *hart.* — 2) f. ई *Kreide.*

***कक्वटयन्त्रक** m. *Corchorus olitorius Lin.*

कक्कल und **कक्कोल** m. N. pr. eines Mannes.

कक्ष 1) m. *a) Schlupfwinkel, Versteck.* — *b) Gebüsch, Strauchwerk,* lasbes. *dürres Gestrüpp* R. 6, 36,108. — *c) *Seite.* — *d) *Sünde.* — *e)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *f)* ऊँ°: **कक्षः** Rv. 6,45,31 wohl fehlerhaft für **उक्षकः**. N. pr. — 2) m. f. (**खा**) *a) Achselgrube* Mâdh. 152,3. Pañkat. 32,25. 33,1. 34,13. 20. — *b)* Gürtel, Gurt, Leibgurt, Schurz MBu. 1,134,23. 33. 2,23,11. 13. 24,2. 4,13,22. R. Gorr. 2,32,46. m. nur elamal zubelegen. — *c) Saum, Borte* nur Bhâg. P. 9,10,37 am Ende eines adj. Comp. — *d) Wagschale* (gew. f.). **यदलमंशुमतः कक्षामारोहु तेजसा** so v. a. *kann sich mit der Sonne in der Glut messen* 250,18. **तस्य कक्षां विगाहते** so v. a. *kann sich mit ihm messen* 251,7. **कक्षां गाहते** dass. Vikramâñkaṅ. 2,11. **अतुल्यकक्ष** Adj. so v. a. *dir gleich* Spr. 7782. — 3) f. **खा** *a) Abscess in der Achselgrube.* — *b) Ringmauer, Wall, der von ihnen eingeschlossene Raum.* Am Ende eines adj. Comp. f. **खा**. — *c) Planetenbahn.* — *d) Peripherie.* — *e) *ein best. Theil des Wagens.* — *f) Gleichgewicht, Gleichheit.* — *g) Wetteifer, Gegenstand des Wetteifers.* **कक्षां किमतः परामि** so v. a. *kann man nach etwas noch Höherem als dieses streben?* Naish. 6,81. — *h) * Eintwurf.*

कलक m. N. pr. eines Schlangendämons.

***कतलु** m. *ein best. Fruchtbaum.* **कात्, तुरुरु** in der Kâç. als v. l. st. **रुरु**. **कतलु**.

कतघर् m. *die Gegend des Schultergelenkes.*

***कतप** m. = **कङ्कष** *einer der 9 Schätze* Kabera's.

कतपु m. Titel eines Werkes.

***कतरुरु** f. *eine Cyperus-Species.*

कतलोमन् n. *die Haare in der Achselgrube.*

***कतशाप** m. *Hund.*

कतमू a. Dus. wohl *best. Theile des Handgelenks* Ait. Âr. 38,15.

कतसेन m. N. pr. eines Râgarshi.

कताग्नि m. *ein im Gesttripp hausendes Feuer.*

कतापट m. *ein um die Lenden geschlagenes Tuch.*

कतापुटि (!) m. N. pr. eines Arztes.

***कतापू, °पते** *etwas Böses im Sinne haben.*

***कतावतक** m. 1) *Anfecher im Gymnasium.* — 2) *Parkaufseher.* — 3) *Thürsteher.* — 4) *Dichter.* — 5) *Wüstling.* — 6) = इङ्गावीव. — 7) *eagerness of feeling, strength of sentiment.*

***कतासित** n. = **कतालोमन्** Gal.

***कतिन्** Adj. von **कत**.

कती Adv. mit **कर्** *Jmd* (Acc.) *in einer Stellung* (Instr. eines Nom. abstr.) *anerkennen.*

कतीकरण n. *das Annehmen, Anerkennen.*

कतीकर्तव्य Adj. *anzunehmen, anzuerkennen.*

कतीकार m. *Annahme, Anerkennung.*

कतीवत् m. N. pr. eines Rshi.

कतेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

***कतोत्या** f. *eine Cyperus-Species.*

कतोदक n. *Feuchtigkeit in dichtem Buschwerk* Ait. Âr. 469,16.

1. **कक्ष्य** Adj. von **कक्ष** *Gebüsch.*

2. **कक्ष्य** (**कर्क्षिन्**) 1) Adj. etwa *im Versteck befindlich.* — 2) f. **कक्ष्या** (**कर्क्षिन्या**) *a) Gürtel, Gurt, Leibgurt* MBh. 3,11,42. **बद्धकक्ष्य** Adj. *gegürtet,* so v. a. *gerüstet —, bereit —, fest entschlossen zu.* — *b) Ringmauer und der von ihr eingeschlossene Raum.* — *c) Planetenbahn* Âryabh. 4,6. Comm. zu 1,1. 3, 24. — *d)* Pl. **die Finger* Nigh. 2,5. — *e) Wagschale.* **कक्ष्यया कक्ष्या निमातव्या** sprüchwörtlich. — *f) * Obergewand.* — *g) *Abrus precatorius.* — *h) *Gleichheit.* — *i) *Anstrengung.* — 3) n. *a) Wagschale.* — *b) ein best. Theil des Wagens* oder einfach **कक्ष्य**.

(**कक्ष्यप्रा**) **कक्षिसप्रा** Adj. *den Gurt füllend, wohlgenährt.*

*कत्यावत् Adj. *mit einem Leibgurt versehen.*
*कत्यावैतिक m. = कत्तावैतिक, mit den Varianten कणा st. कवि und खड्ड st. पिठ्ठ.
कत्यास्तोत्र n. *ein best.* Stotra.
*कत्ल्, कात्तित (कत्सने).
*कत्ल्, कात्ति (?).
*कत्तित्व m. = कपित्व.
*कङ्क, कङ्कते (मत्यर्थ).
कङ्क 1) m. *a)* Reiher. Der Ursicher ist ein Sohn der Sarasâ. — *b) *eine Mango-Species.* — *c) *Bein. Jama's.* — *d)* N. pr. α) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes und einer Dynastie (VP.²4,206). — γ) eines Brahmanen, fur den sich Judhishṭhira beim König Virâṭa ausgiebt. — *δ)* eines Gebirges VP. 2,4,27. — *ε) *ein Brahman dem Schcine nach.* — *f) *Krieger.* — 2) f. ङ्की *a)* *eine Art Sandelholz. — *b) *Lotusduft.* — *c)* N. pr. einer Tochter Ugrasena's und Schwester Kaṅka's. — 3) f. ङ्की *a)* Bez. *gewisser* Graha (30 an der Zahl) AV. Paric. 32,20. — *b)* = 2) *c).*
कङ्कचिन् Adj. *in Gestalt eines Reihers geschichtet* Çulba. 3,136.
कङ्कट m. 1) *Panzer* Vaṃs. 33. — 2) *sin sisserner Haken zum Antreiben eines Elephanten.* — 3) *Grenze.* — 4) Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. 14,12.
*कङ्कटक m. *Panzer.*
*कङ्कटिक, कङ्कटिन् (m. *Kämmerling* Harshac. 121,21) und *कङ्कटिल von कङ्कट.
*कङ्कटीक m. Bein. Çiva's Gal.
कङ्कण 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. ङ्की) *Reif, ringförmiger Schmuck, Armband, ringförmige Waffe.* — 2) m. N. pr. eines *Lehrers.* — 3) f. ङ्की N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — 4) *f. ई *ein Schmuck mit Glöckchen.*
कङ्कणक m. *ein best. Tact* S. S. S. 236.
कङ्कणपुर n. N. pr. einer *Stadt.*
कङ्कणप्रिय m. N. pr. eines Fieberdämons Hariv. 9363.
कङ्कणवर्ष Adj. *Armbänder regnen lassend.* Auch als Mannsname.
कङ्कणवर्षिन् Adj. dass. Nom. abstr. °र्षिता f. Râgat. 6,161.
कङ्कणशकुनिका f. *ein best. Vogel.*
कङ्कणिन् Adj. *mit einem Armband versehen.*
कङ्कणीक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons VP.² 2,293. — 2) *f. ङ्की *a) Glöckchen.* — *b)* = प्रतिनिधा Uṇâdi.
कङ्कणीर m. = कङ्कणीक 1) VP.² 2,293.
कङ्कत 1) m. *f. ई) und *n. Kamm.* — 2) m. *a) *ein best. schädliches Thier.* — *b)* N. pr. eines Lehrers ind. St. 13,435. — 3) *f. ई *Sida rhombifolia* Nigh. Pr.
कङ्कतिका f. 1) *Kamm.* — 2) *Sida rhombifolia* Bâvapa. 1,208,13.
कङ्कतीय m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.
कङ्कतुण्ड m. N. pr. eines Rakshas.
*कङ्कत्राट und *°त्रोटि m. *Esox Kankila.*
1. कङ्कपक्ष n. *Reiherfeder* (am Pfeil).
2. कङ्कपक्ष Adj. *mit Reiherfedern versehen; m. ein solcher Pfeil.*
कङ्कपक्षिन् Adj. dass.
कङ्कपर्वन् AV. 7,56,1 wohl verdorbene Lesart. Paipp. hat खड्गपर्वणः.
*कङ्कपृष्ठिन् m. *ein best. Fisch* Gal.
कङ्कमाला f. *das Klatschen mit den Händen.*
कङ्कमुख Adj. *reiherschnabelförmig* (ein chirurgisches Instrument) Suçr. 1,26,8.
कङ्कर 1) *Adj. *schlecht.* — 2) n. *a) *Buttermilch mit Wasser.* — *b) *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,13.
*कङ्करोल m. *Alangium hexapetalum.*
*कङ्कलता f. *eine best. Pflanze* Gal.
*कङ्कलोड्र n. v. l. für खड्कलोड्र.
कङ्कवदन n. *Zunge* Vedîs. 118.
*कङ्कशत्रु m. *Desmodium gangeticum.*
*कङ्कशाख m. *Hund.*
कङ्काल 1) m. n. *Gerippe* 161,9. — 2) m. *ein best. Tuet* S. S. S. 233.
कङ्कालकेतु m. N. pr. eines Dânava.
कङ्कालमालिन् und °तन्त्र n. Titel eines Tantra.
कङ्कालमालामालिन् (Ind. St. 8,330) und कङ्कालमालिन् Adj. *mit einem Knochenkranz geschmückt.*
कङ्कालमुसल *eine best. mythisches Waffe.*
कङ्कालय oder कलकालय m. N. pr. eines Autors.
कङ्कालिन् 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) f. °नी *eine Form der Durgâ.*
कङ्कोल m. viell. nur fehlerhaft für कङ्कोल 1) b) α).
कङ्कु m. 1) v. l. für कङ्कु *Fennich.* — 2) N. pr. fehlerhaft für कङ्क.
कङ्कुष्ठ m. *eine best. Erdart* Râgan. 13,143.
कङ्कुष Pl. *ein best. Theil des Kopfes.*
*कङ्कुर m. *eine Art Krähe.*
कङ्कुलि (Bâlar. 282,3 v. u.), *कङ्कुष्ठ, कङ्कुष्ठि m. und कङ्कुष्ठी f. (Vimâna 39,15) *Jonesia Asoka.*
कङ्कोल 1) m. *a) eine best. Pflanze* Spr. 1754, v. l. — *b)* N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Autors. — 2) n. *Kubebe, Stinkpfeffer* Bâvapa. 1,146.
*कङ्कोलक n. = कङ्कोल 2).
*कङ्क n. *Genus.* Zu zerlegen in कं ङ्क्.
कङ्गनील m. N. pr. eines Schlangendämons VP.² 2,293.
कङ्गु f., °क (wohl m.), °का und *कङ्गू f. *Fennich.*
कङ्गुनी f. 1) *Celastrus paniculatus* Bâvapr. 1, 174. — 2) *Fennich.*
*कङ्गुनीपत्रा f. *Panicum verticillatum* Râgan. 8,140.
कङ्गुल m. *eine best. Stellung der Hand.*
*कङ्ग्, कङ्गति (गै), कङ्गते (बन्धने, बन्धनियो). — Mit आ *umbinden, befestigen.* — Mit उद्, उत्कङ्गित fehlerhaft für उत्कलित. — Mit वि s. विकङ्ग्.
कच 1) m. *a) Haupthaar.* °यक् m. (adj. Comp. f. आ) und °यकण n. *das Packen an die Haare.* — *b) *Norde.* — *c) *Band.* — *d) *Wolke.* — *e)* N. pr. eines Sohnes des Bṛhaspati.
*कचक m. *ein best. Pilz* Nigh. Pr.
कचकल n. 1) *Meer. — 2) *Markt. — 3) N. pr. einer Gegend.
कचकलगाखटत्व n. als Beispiel einer sinnlosen Aneinanderreihung von Silben 215,19.
*कचकुरिघका f. *Cucurbita hispida* Nigh. Pr.
*कचच n. *Gemüsescheisse.*
*कचचत, कचचाश (Naish. 8,10) und कचचार (Spr. 7793) m. *starkes Haar.*
*कचचाल m. *Rauch.*
*कचचिपुफला f. = शमी Râgan. 8,33.
*कचचरस्त m. *starkes Haar.*
कचाकचि Adv. *so dass man sich an die Haare packt* Bâlar. 285,2.
*कचाकच 1) Adj. *a) schlechten Charakters.* — *b) dem schwer beizukommen ist.* — 2) m. *Schlange.*
*कचाचूर m. *eine best. Hühnerart.*
*कचाचोट्ट n. *Pavonia odorata.*
*कचाचिक Adj. von कच.
कचु f. = कच्चु.
कचुराग m. N. pr. eines Mannes.
*कचुल n. v. l. für काचुल.
कचेश्वर N. pr. eines Heiligthums in Mahârâshṭra.
*कचोर m. *Curcuma Zerumbet* Nigh. Pr.
कच्च n. = त्रलपिप्पली.
*कच्चर 1) Adj. *a) schmutzig.* — *b) schlecht.* — 2) n. *Buttermilch mit Wasser.*
कच्चिद् s. u. 1. कद्.
कच्छ 1) m. *f. (आ) und *n. *Ufer, morastiges Land an den Ufern von Flüssen und andern Gewässern.* — 2) N. pr. verschiedener Localitäten. — 3) m. *Cedrela Toona und *Bibiscus populneoides.* — 4) m. f. (आ) *Saum, Borde. — 5) m. *Bez. verschiedener Theile der Schildkröte.* — 6) m. *ein best. Theil an einem Boote.* — 7) m. Pl. N. pr. eines Volkes, v. l. für काच. — 8) f. आ *a) *Grille, Heimchen.* — *b) *Dioscorea.* — *c) *Gürtel, Leibgurt*, v. l. für काञ्ची bei Nilak. zu MBu. 4,13,22.

*कङ्कता f. eine Cyperus-Species Gal.

*कङ्कटिका f. Saum, Borte.

कङ्कटेश्म m. N. pr. eines Landes.

कङ्कनीर m. N. pr. eines Schlangendämons. °विल N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 14,121. 137.

कङ्कप 1) m. a) Schildkröte Gaut. — b) eine Art Gaumengeschwulst. — c) *ein beim Brennen von Spirituosen gebrauchtes Geräthe. — d) *eine best. Stellung beim Ringen. — e) *Cedrela Toona. — f) einer der 9 Schätze Kubera's. — g) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Sohnes des Vicvámitra. — γ) eines Landes. Auch °ट्टेश्व. — 2) f. ई a) *Schildkrötenweibchen oder *eine kleine Species der Schildkröte. — b) eine Art Abscess. — c) eine Art Laute S. S. S. 187.

कङ्कपक 1) m. Schildkröte. — 2) f. °पिका a) eine kleine Schildkröte. — b) eine Art Abscess.

कङ्कपुट 1) ein Kasten mit Fächern. — 2) Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 437.

कङ्कविराट् m. N. pr. einer Sumpfgegend.

*कङ्कशिखा f. = कङ्कटिका.

*कङ्कसक्तरुरा f. Dárvá-Gras Rágan. 8,112.

कङ्कार m. Pl. N. pr. eines Volkes Vaṁs. Bṛh. S. 14,27.

*कङ्कालिकार m. das Schreibrohr Nigh. Pr.

कङ्किष्य m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कङ्कु f. 1) = कङ्क. — 2) eine best. Pflanze Gal.

*कङ्कुप 1) m. Trichosanthes dioeca Rágan. 3,11. — 2) f. ई eine Species der Hapushá Rágan. 4,115.

कङ्कुर 1) °Adj. a) mit Krätze oder einer ähnlichen Hautkrankheit behaftet. — b) unkenisch. — 2) m. oder n. *Gelbwurz. — 3) f. घा a) Alhagi Maurorum. — b) *Carpopogon pruriens. — c) *Gelbwurz.

कङ्कुल Krätze oder eine ähnliche Hautkrankheit.

*कङ्कुनी f. Carpopogon pruriens.

कङ्कुरातस Adj. Oel u. ein übiges Präparat gegen Krätze Bhávpr. 3,67.

*कङ्कूल und *कङ्कूलिल गण काशादि.

*कङ्केट्ट m. Schildkröte Rágan. 19,75.

*कङ्केटिका f. v. l. für कङ्कशिखा.

*कङ्केर m. Gelbwurz.

कङ्केरी Arum Colocasia. °वन n. N. pr. eines Waldes.

*कङ्कु, कतति (सं॰).

कङ्क n. Lotusblüthe Agni-P. 29,39.

कतामन 1) Adj. auf einer Lotusblüthe sitzend Hemádri 2,a,106,13. — 2) m. Bein. Brahmanʼs Hemádri 1,385,16.

कङ्किज m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कञ्जल 1) *m. Wolke. — 2) *f. a) घा und ई ein best. Fisch. — b) ई α) Aethiops mineralis. — β) Beinschwarz, Dinte. — 3) n. a) Lampenruss und ein daraus bereitetes Collyrium. — b) übertr. so v. a. Abschaum.

*कञ्जलधव m. Lampe.

कञ्जलमय Adj. aus Lampenruss bestehend Harshaḱ. 101,17.

*कञ्जलीयक m. n. Lampenstock.

*कञ्जलीर्ण u. P. 6,2,91.

कञ्जलिका f. feines Pulver Bhávpr. 2,102. 3,36. namentlich aus Quecksilber Mat. med. 31.

कञ्जलित Adj. 1) *mit Lampenruss bestrichen. — 2) schwärzlich gefärbt, besudelt Harshaḱ. 48,14.

कञ्जलीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कञ्जु, कञ्जते (दीप्तिबन्धनयोः).

*कञ्जट m. Commelina salicifolia und bengalensis.

कञ्जड m. Commelina bengalensis Bhávpr. 3,136.

*कञ्जार m. die Sonne.

कञ्जिका f. 1) eine kleine Beule. — 2) *Zweig einer Bambusrohrs.

कञ्जिदेक n. und कञ्जिदेवा f. N. pr. eines Dorfes.

कञ्चुक 1) m. f. ई Spr. 7678) und n. eine eng anschliessende Bekleidung des Oberkörpers: Panzer, Wamms, Mieder, Jacke. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. Schlangenhaut. — 3) Hülse. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 4) Einhüllung eines Stoffes in andere Bhávpr. 2,99. — 5) m. übertragen so v. a. äussere, leicht wieder abzustreifende Hülle Hemádri 1,468,5. — 6) m. *= कार्मे. — 7) f. ई *Lipeocercis serrata Trin.

*कञ्चुकालु m. Schlange.

कञ्चुकित Adj. gepanzert u. s. w. पुलक॰ dessen Härchen sich sträuben Ind. St. 14,390.

कञ्चुकिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. gehüllt in Spr. 2304. — 2) m. a) Kämmerer, Kämmerling. — b) *Schlange. — c) *Wüstling, leichtsinniger Geselle. — d) *Aguilochum. — e) *Cicrsta. — f) *Cicer arietinum Rágan. 10,46. — g) *Lipeocercis serrata Trin.

कञ्चुकीय m. = कञ्चुकिन् 2) a) Bhar. Nâṭyaś. 34, 54. का॰ fabelhaft Vish. Pur. Pischel 661,4.14. 664,15.

कञ्चुकोष्णिषिन् Adj. mit einem Panzer und einem Turban versehen R. 6,99,23.

*कञ्चुमालिनी f. Andropogon acicularis Gal.

*कञ्चुल 1) m. Rebhuhn Gal. — 2) f. ई Panzer u. s. w. Gal.

कञ्चुलिका f. und *कञ्चूल m. n. Mieder, Jacke.

कञ्ज 1) *m. a) Haar. — b) Bein. Brahmanʼs. — 2) n. a) Lotusblüthe. — b) *Nektar.

*कञ्जक m. Predigerkräuhe.

*कञ्जत m. Bein. Brahmanʼs.

*कञ्जन m. 1) Predigerkräuhe. — 2) der Liebesgott.

कञ्जनाभ m. Bein. Vishṇu's.

कञ्जबाहु m. N. pr. eines Asura Harıv. 3,47,14.

कञ्जर॰ v. l.

*कञ्जर m. 1) Bauch. — 2) Elephant. — 3) die Sonne. — 4) Bein. Brahmanʼs.

*कञ्जल m. Predigerkräuhe.

*कञ्जलू m. der Liebesgott Gal.

*कञ्जार m. 1) Pfau. — 2) Bauch. — 3) Elephant. — 4) Eisvogel. — 5) die Sonne. — 6) Bein. Brahman's. — 7) = दन्तज.

कञ्जिका f. Siphonanthus indica.

*कञ्जिनी f. Hetäre Gal.

*कट्, कटति (वर्षावरणयोः), गतौ, भेदने.

कट 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) Geflecht, Matte. — b) = काटि Hüfte. — c) Elephantenschläfe. — d) = कटाल Seitenblick. — e) ein best. Wurf im Würfelspiel. — f) *Leichnam. — g) *Leichenwagen, Todtenbahre. — h) *Gottesacker. — i) *Menge. — k) *eine einjährige Pflanze. — l) *Gras. — m) *Saccharum Sara. — n) *Brett. — o) *Uebereinkunft. — p) *= क्रियाकार neben समय (also nicht Uebereinkunft). — q) *nächste Umgebung. — r) *= निगम. — s) N. pr. eines Rakshas. — 2) °f. घा गण सिध्यादि. — 3) *n. am Ende eines Comp. Blüthenstand. — 4) Interj. der Verwunderung Ind. St. 15,366.

कटक 1) m. Geflecht, Matte. — 2) m. n. (adj. Comp. f. घा) a) Strang Kâd. 87,20. — b) Armband. — c) Ring als Gebiss des Pferdes Sûçr. 1,23,11. 101,7. — d) Thal. — e) Hoflager, das Lager eines Fürsten. — f) *Armee, Heer. — g) Karawane Daçak. 24,13. — h) Sammlung, corpus. धर्मशास्त्र॰ Kâd. 40,11. — i) *Seesalz. — k) die Stadt Kuttak Ind. Antiq. 1876,55. — 3) f. °टिका (vgl. auch u. कटिका) Matte.

*कटकगुरु m. Eidechse Gal.

कटकट m. Bein. Çiva's.

कटकटा onomatop. etwa knack!

कटकटाय्, °यति knirschen (intrans. und trans.).

कटकटायिन् Adj. knirschend, mit Acc.

*कटकवलयिन् Adj. mit den कटक und वलय genannten Armbändern versehen.

कटकवाणासी f. N. pr. einer Stadt.

*कटकिन् m. Berg.

*कटकीय Adj. von कटक.

कटकुटि eine aus Matten zusammengefügte Hütte.

कटकृत् m. Mattenflechter.

*कटकोल m. Spucknapf.

*कटका Adj. = कटकीय.

कटकिया f. das Flechten von Matten.

*कटखादक 1) Adj. *gefrässig.* — 2) m. *a) Schakal.* — *b) Krähe.* — *c) Glasgefäss.*

*कटघोष N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. °घोष.

कटङ्कर m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Agni's.

कटङ्करी f. *Gebärmutter.*

कटङ्कृ *Löffel.*

कटत्रक m. ein Mannsname Pat. zu Vârtt. 3 zu P. 4,1,32.

कटत्कार m. = कटत्कार Bâlar. 114,3 v. u.

*कटनगर n. N. pr. einer Stadt. Davon Adj. °रीय.

कटपलिकुचिका f. *Strohhütte.* Auch कटपलि° und कटपरि°.

*कटपल्वल N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. °लीय.

कटपूतन m. und °नी f. *ein best. gespenstisches Wesen.*

*कटपू m. 1) *Wurm.* — 2) *Wurfelspieler.* — 3) Bein. Çiva's. — 4) *ein Rakshas.* — 5) *ein Vidjâdhara.*

*कटभङ्ग m. 1) *das Abreissen des Korns mit den Handen.* — 2) *Untergang eines Fursten.*

कटभी f. 1) *Cardiospermum Halicacabum.* — 2) *Achyranthes atropurpurea.* — 3) *= अपराजिता.

*कटमर्द m. Bein. Çiva's Gal. Vgl. कठ°.

कटमालिनी f. *ein herausschendes Getränk.*

*कटम्ब m. 1) *ein best. musikalisches Instrument.* — 2) *Pfeil.*

*कटम्बरा f. *Helleborus niger.*

कटेर 1) *m. *Bignonia indica* und = कटभी. — 2) f. ई a) *Elephantenweibchen. — b) Name verschiedener Pflanzen. — c) *rother Arsenik (गोला).

*कटव्रण m. Bein. Bhîmasena's.

कटशर्करा f. 1) wohl *Zucker aus Saccharum Sara.* 2) *Guilandina Bonducella.

कटसीवन m. *Rahmen aus Flechtwerk* Âpast. in Âit. Âr. 424,11.

*कटसी f. *Leichenstätte* (buddh.).

*कटस्थल n. *Leichnam* Gal.

कटाक m. (adj. Comp. f. ई) *Seitenblick* Spr. 7624.

कटाक्षनेत्र m. N. pr. eines *Gebietes.*

कटाक्षमाहात्म्य n. Titel eines *Werkes.*

कटाक्षित Adj. *mit einem Seitenblick angesehen.*

कटाक्षिप् *zur Seite blicken.* °प्य Absol.

कटाक्षी Adv. mit कर् *mit einem Seitenblick ansehen* Harshaç. 123,19.

कटाक्षेप m. *Seitenblick.*

कटाघ्नि m. *Strohfener.*

*कटाङ्क m. Bein. Çiva's.

*कटाचर n. *Andropogon muricatus.*

*कटार m. = नागर, कामिन्.

कटामर्द m. N. pr. = मत्तमयूर Ind. St. 14,399.

*कटाल Adj. von कटा.

*कटालु m. *Solanum melongena* Gal.

कटारु m. 1) *Pfanne.* Ausnahmsweise auch f. ई (Ind. St. 15,372) und n. — 2) *Schildkrötenschale. 3) *Topf. — 4) *ein pfannenähnliches Ding*, z. B. die Elephantenschläfe Çiç. 5,37. — 5) *Hütte. — 6) *eine junge Büffelkuh, bei der die Hörner so eben durchbrechen.* — 7) N. pr. eines Dvîpa.

*कटारक a. *Schüssel.*

कटि und कटी f. 1) *Hüfte.* — 2) *Vorhalle eines Tempels.* — 3) *langer Pfeffer.*

कटिक 1) am Ende eines adj. Comp. = कटि 1). — 2) f. घा (vgl. auch u. कटक) *a) Hüfte.* — b) *Schnippchen Gal.

कटिकर्पर *ein um die Hüften geschlagener Lappen.*

कटिकुक्षि *eine Art Anssatz.*

*कटिकूप m. *Hüftengrube.*

कटित्र m. *eine Art Gürtel.*

कटित्र n. *Wechsel der Seiten beim Liegen.*

*कटित्र m. *Elephant.*

*कटिनाडिका f. *Gürtel Gal.*

*कटिप gaṇa सेकाद्यादि.

*कटिप्रोथ m. *Hinterbacke.*

*कटिबन्ध m. *Gürtel.*

*कटिमालिका f. *ein weiblicher Gürtel.*

*कटिरोहक m. *ein Reiter auf dem hinteren Theile eines Elephanten.*

कटिल (Karaka 6,3) und *क m. *Momordica Charantia.*

कटिवास m. *ein um die Hüften geschlagenes Tuch* Hemâdri 2,a,111,21.

*कटिशीर्षक m. *Hufte.*

कटिशूल m. *Seitenstiche.*

*कटिसूत्रकुला f. *eine Art Gürtel*

कटिसूत्र n. *Gürtel* Pâṇ. 5,4,119.

कटी s. कटि.

कटीक am Ende eines adj. Comp. von कटी *Hufte.*

कटीतरुण n. Du. *Hüftgelenk.*

*कटीतल n. *ein krummer Säbel.*

कटीविवर्तन n. und कटीव्यध (Kâṭ. 5,119) *ein um die Hüften geschlagenes Tuch.*

*कटीर 1) m. a. *Hüftengrube.* — 2) m. *Vertiefung, Grube.*

कटीरक (*n.) *Hufte.*

कटु 1) Adj. *scharf, beissend* (Geschmack, Geruch, Laute, Reden, Wind). कटु und °तस्रम् (Spr. 7669) Adv. — 2) m. *a) *scharfen Geschmack, Schärfe. — b) Trichosanthes dioeca. — c) *Michelia Champaca. — d) * = कटुकी. — e) *eine Art Kampfer. — 3) *f. कटु Bez. verschiedener Pflanzen. — 4) f. कटी *eine best. Pflanze.*

कैटुक 1) Adj. *scharf, beissend* (vgl. 1. कटु); *heiss* (Kampf), *schlimm* (Folgen). — 2) *m. *a) Trichosanthes dioeca. — b) Calotropis gigantea. — c) Wrightia antidysenterica. — d) Sinapis dichotoma oder ramosa. — e) eine wohlriechende Grasart. — f) N. pr. eines Mannes. — 3) f. कटुका Bez. verschiedener Pflanzen. — 4) f. *कटुकी *eine best. Pflanze.* — 5) n. *a) Schärfe, Herbe.* — b) *eine best. Pflanze. — c) * = कटुकत्रय.

कटुकता f. *Schärfe, scharfer —, beissender Geschmack* zu Spr. 4321.

कटुकत्रय n. *Ingwer, schwarzer und langer Pfeffer.*

कटुकन्द n. = कटुकता.

*कटुकन्द m. 1) *Ingwer.* — 2) *Knoblauch.* — 3) *Hyperanthera Moringa.*

*कटुकफल n. = कर्कोटकफल Râǵân. 12,82.

कटुकभिक्षु m. N. pr. eines Mannes.

कटुकविटप m. Pl. Bez. *einer best. Gattung von Pflanzen.*

*कटुकरञ्ज m. *Guilandina Bonducella.*

कटुकरोहिणी f. *Helleborus niger.*

*कटुकवल्ली f. = कटुकी.

कटुकाङ्गनी f. *Helleborus niger* Râǵân. 6,132.

कटुकारोहिणी f. dass. Kâraka 6,24.

*कटुकालावु m. *Trichosanthes dioeca.*

कटुकित Adj. *der Schärfes —, Beissendes zu hören bekommen hat* 313,27 (im Prâkrit).

कटुकिनृ m. *Schärfe* Nir. 3,4.

*कटुकीट und *°क m. *Mücke.*

कटुकोद्य Adj. *von schlimmen Folgen* MBn. 3,13, 10. 287,28. 13,93,42.

*कटुकोषा m. *Parra Jacana oder yoensis.*

*कटुगन्धि m. 1) *getrockneter Ingwer.* — 2) *die Wurzel vom langen Pfeffer.*

*कटुजटा f. *rauhes Wesen.*

कटुतिक्तगोत्रक n. *Kardamomen, die Rinde und die Blätter der Laurus Cassia und schwarzer Pfeffer.*

*कटुदृढ m. *Tabernaemontana coronaria.*

कटुप Adj. *aus scharfen Stoffen bereitet* MBn. 2, 64,18.

कटुता f. *Schärfe, scharfer Geschmack, — Geruch, Herbe —, Härte des Charakters.*

*कटुतिक्त m. *eine best. Pflanze.*

कटुतिक्तक m. 1) *a) Cannabis sativa* R. Gorr. 2, 28,31. — *b) *Gentiana Cherayta.* — 2) *f. घा *eine Gurkenart.*

*कटुतुण्डिका und *°तुण्डी f. *eine best. Pflanze.*

कटुतुम्बी f. *eine wilde Gurkenart* Râǵân. 3,42.

*कहुम्बिनी f. *eine best. Pflanze.*

*कहुतैल m. *weisser Senf* Gal.

कहुत्रय und °त्रिक m. *Ingwer, schwarzer und langer Pfeffer.*

कहुक n. *scharfer —, beissender Geschmack.*

*कहुदला f. *Cucumis utilissimus* Rāǵān. 7,199.

*कहुनिष्पाव m. *Lablab vulgaris* Rāǵān. 16,69.

*कहुपत्र m. 1) *Oldenlandia biflora.* — 2) *weisses Basilienkraut.*

*कहुपत्रक 1) m. *weisses Basilienkraut.* — 2) f. °त्रिका *eine best. Pflanze* Rāǵān. 8,65.

कहुपाक und °पाकिन् Adj. *bei der Verdauung Schärfe entwickelnd.*

कहुपल 1) m. (auch f. n. Gal.) *Trichosanthes dioeca.* — 2) f. या *Luffa foetida* Kāśaka 7,4. — 3) *n. = कहुफल Rāǵān. 12,83.

*कहुपर्णी f. *eine best. Pflanze* und N. pr. eines nach ihr benannten Dorfes.

*कहुपिप्पली f. *langer Pfeffer.*

*कहुभृङ्ग und °भृङ्ग (Bulvapa. 1,162) m. *trockener Ingwer.*

कहुमायिन् Adj. *Beissendes sagend.* Nom. abstr. °यिता Prasannar. 24,18.

*कहुमञ्जरिका f. *Achyranthes aspera.*

*कहुमूल n. *die Wurzel vom langen Pfeffer* Gal.

*कहुमोद n. *ein best. Parfum.*

*कहुमोरा f. *eine best. Pflanze.*

*कहुर n. *Buttermilch mit Wasser.*

*कहुरव m. *Frosch.*

*कहुरोहिणिका und °णी f. *Helleborus niger.* Nach Mat. med. 212 *Picrorhiza Kurroa Royle.*

*कहुवल्ली f. *Guertnera racemosa* Gal.

*कहुवारीकी f. *eine best. Solanacee.*

कहुविपाक Adj. = कहुपाक.

*कहुसूज (Gal.) und **°भृङ्गल n. *eine best. Gemüsepflanze.*

*कहुस्नेह m. *Sinapis dichotoma.*

*कहूत्कट und *°क m. *(trockener) Ingwer.*

*कहूषण m. 1) *trockener Ingwer* Gal. — 2) *die Wurzel vom langen Pfeffer* Gal.

कहेरकाश्रम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कहेरदक n. *eine einem Verstorbenen darzubringende Wasserspende.*

कहोड m. f. (या) *eine Art Gefäss.*

*कहोल 1) Adj. *scharf, beissend.* — 2) m. *ein Rāgaputra.* °वीणा f. *die von ihnen gespielte Laute.*

*कहोलकपाद und *कहोलपाद gaṇa रूक्षत्वादि.

कहू, कहूयति *häufeln* (Getraide). — Mit आ dass.

कहेल n. *das Anhäufeln.*

कहेलिनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 270.

*काहार m., °क m. (Rāǵat. 8,313) und °रिका f. *Schlachtmesser, Dolch.*

काहूल 1) m. *ein best. Baum mit würziger Frucht und Rinde.* — 2) f. या *Gmelina arborea* und *verschiedene Species von Solanaceen* Rāǵān. 9,19. *Myrica sapida* Mat. med. 234.

काहूङ्ग m. *Catosanthes indica; n. die Frucht* Kāśaka 1,25. — 2) Bein. Dilipa's Buāg. P. 9,9,11. 10,1. छहूङ्ग ed. Bomb.

*काहूलकी f. *Helleborus niger* Rāǵān. 6,134.

काहूर 1) * Adj. *verachtet.* — 2) n. *Buttermilch mit Wasser.*

काहूल und काहूङ्ग Adj. *scharf, beissend.*

काहूङ्ग fehlerhaft für छहूङ्ग.

*काहूलानी f. = काहूलानी Gal.

*काहू, काहति (काहूङ्गीयते, ताहूङ्गे).

काहे 1) m. *a)* N. pr. eines Schülers des Vaiçampājana und Stifters einer nach ihm benannten Schule des Jāgurṇeda. — *b) ein Schüler —, Anhänger des Kaṭha.* — *c) °ein Brahmon.* — 2) °f. ई *a) eine Schülerin —, Anhängerin des Kaṭha.* — *b) eine Brahmanenfrau.*

काठकालाप (°n. Sg.) und m. Pl. *die Schule des Kaṭha und Kalāpin.*

काठकोथुम n.Sg. und m. Pl. *die Schule des Kaṭha und Kuthumin.*

*काठगर्द m. Bein. Çiva's. Vgl. कार्-.

*काठर Adj. *hart.*

काठल्य oder काठल्य *Gries, Kies* (buddh.). काठिल्य Lalit. 377,5 (dieses auch 41,7 herzustellen für काठिन्य.

काठवल्ली f Titel zweier Upanishad.

*काठशाठ m. N. pr. eines Mannes.

काठश्रुति f. Titel einer Upanishad.

*काठाकु m. *Vogel oder ein best. Vogel.*

*काठारुक m. *eine Huhnerart.*

*काठिका f. 1) *Kreide.* — 2) *Ocimum sanctum.*

*काठिङ्गर m. *Ocimum sanctum.*

काठिन 1; Adj. (f. घा) *hart (auch in übertr. Bed.); heftig* (Schmerz). — 2) °f. घा *a) crystallisirter Zucker.* — *b) eine Art Betelpalme* Gal. — 3) f. ई *Kreide.* — 4) n. *a) Kochtopf.* — *b) Tragstange, — band, — riemen* Pr. 4,4,72. — *c) °Schaufel.*

*काठिनक 1) n. *Schaufel.* — 2) f. °निका *Kreide.*

काठिनता f. und काठिनत्व n. *Härte.* स्वास्य काठिनता Comm. zu TS. Pair. 22,9.

*काठिनपृष्ठक m. *Schildkröte.*

*काठिनफल m. *Feronia elephantum* Rāǵān. 11,183.

काठिन्य, °यति *hart machen* Vidon. 82,2.

काठिनावदान n. Titel einer buddh. Legende.

काठिनी Adv. mit कर् dass. Kāśaka 2,3.

*काठिनेतु m. *eine Art Zuckerrohr* Gal.

काठिल्य 1) °m. *Momordica Charantia.* — 2) *Gries, s. काठल्य.

*काठिल्लक m. 1) *Momordica Charantia.* — 2) *Ocimum sanctum.* — 3) *Boerhavia diffusa.*

*काठीय, °यति Denom. von काठी.

काठुर Adj. (f. घा) = काठोर *hart* (Rede) Spr. 166.

*काठेर m. *ein Armer.*

काठेरिण m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

काठोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

काठोर Adj. (f. घा) 1) *hart, steif, fest.* — 2) *scharf* (auch von Winde). — 3) *scharf, durchdringend* (Laut). °म् Adv. — 1) *hart, hartherzig.* — 3) *uppig* Mudrā. 113,13.

काठोरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

काठोरचित्त Adj. *hartherzig.* Nom. abstr. °त्ता f. 168,1 (vgl. Ind. St. 15,373).

काठोरता f. *Härte* Spr. 2636.

काठोरताप्राधिय m. *Vollmond* Cāk. 1,20.

काठोरय्, °यति *uppig machen.* °रित Adj. *kräftig geworden, zur vollen Entwickelung gelangt* Harshaḥ. 60,1.

काठोरी Adv. mit भू *stärker —, intensiver werden* Harshaḥ. 33,5.

*काठोल Adj. = काठोर *hart.*

*काठ्, काठति (मेदे, दर्शे, घट्टने). — Caus. काठयति (भेदने).

काड् Adj. *stumm.*

काडङ्कर m. *Spreu.*

*काडङ्करीय und *काडङ्कर्य Adj. *mit Spreu zu füttern.*

*काडङ्ग m. *ein best. herausziehendes Getränk.*

*काडङ्गक = निष्पाव.

*काडङ्गर m. = काडङ्कर.

काडङ्गरीय Adj. = काडङ्कर्य.

*काडच्छक m. *eine Art Löffel* Gal.

काडेकार m. *Getöse, Lärm* Bālar. 103,10.

*काडत्र = कलत्र und auch *eine Art Gefäss.*

*काडन्दिका f. = कलन्दिका.

काडव्य m. 1) *Spitze. — 2) *Stengel einer Gemüsepflanze. — 3) *Convolvulus repens* Kāśaka 1, 27 (Çl. 103). Auch °ट्य.

काडवक *Kapitel* (in literarischen Werken in einer Apabhraṁça-Sprache).

काडार 1) Adj. *lohfarben.* — 2) *m. a) *Lohfarbe.* — *b) Selave.*

*काडित्र m. *Schwert, krummer Säbel.*

*काडुली f. *eine Art Trommel* S. S. S. 177.

*कडू, कडुनि (कार्कश्ये).

*कणँ, कणति (क्षणूभावे, शब्दार्थे, गतौ). — Caus. काणयति (निमीलने). — Mit नि in निकाणम्.

कण 1) m. *a) Korn, Samenkorn. — b) (Staub-)korn. — c) Tropfen. — d) Stückchen, ein Weniges, Bischen. — 2) f. काणा *a) = 1, f). — b) langer Pfeffer. — c) *Kümmel. — d) *eine best. Filege. — 3) *f. काणी = काणिका. — 4) n. = 1) *a).

*काणगुग्गुलु m. eine Art Bdellium.

काणत m. ein best. Gewicht Hemâdri 1,117,3. 4 = 2,a,33,16.17.

*काणतीर m. weisser Kümmel.

*काणतीरक n. dass.

काणधूम m. eine best. Kasteinng.

काणप (Vaniṁ. Jogas. 6,26) und काणपाणि m. eine best. Waffe.

*काणप्रिय m. eine Art Sperling.

काणभ und °क m. Stechfliege.

काणभत m. N. pr. = काणाद.

*काणभत्तक m. eine Art Sperling.

काणभुज् m. N. pr. = काणाद.

काणय m. v. l. für काणप.

*काणलाभ m. Strudel.

काणशस् Adv. zu kleinen Theilen, minutatim Bâlar. 176,2.

*काणाटीर, °टीरक und °टीरिक m. Bachstelze.

काणाद m. 1) N. pr. des Grunders des Vaiçeshika-Systems. — 2) *= कलाद Goldschmied.

काणादरहस्यसंग्रह m. Titel eines Werkes.

काणाय Adj. von Körnern sich nährend. Nom. abstr. °ना f.

*काणारूढा f. weisser Kümmel Râǵân. 6,59.

काणिक (adj. Comp. f. घ्री) 1) m. *a) Körnchen, Samenkorn. — b) Tröpfchen. — c) *Mehl von dürrem, abgeriebenem Weizen Râǵân. 16,103. — d) *Feind. — e) *eine best. Ceremonie, = नीराजन. — 2) f. घ्री *a) Körnchen Comm. zu Baudh. P. ed. Bomb. 7,9,33. — b) Tröpfchen. — c) Körnchen, so v. a. ein kleines Bischen. लहन° ein kleines Fleckchen Spr. 7828. Kâv. II,49,3. — d) = 1) c) Ind. St. 15,427. — e) * Premna spinosa oder longifolia. — f) eine best. Kornart Pañkad. 29.

*काणिज n. Wehgeschrei.

काणिज m. Aehre Kâv. II,98,1. *°किाङ्क Grenne des Getraides Gal.

काणिक 1) *Adj. klein. — 2) f. घ्री Körnchen, Samen — MBu. 12,218,29.

*काणिचि und *°चो f. 1) Laut. — 2) eine kriechende Pflanze in Blüthe. — 3) Abrus precatorius. — 4) Karren. — Vgl. कानोचि.

*काणिवंस् Adj. Compar. = कानीवंस्.

काणुकप् Partic. f. °कर्त्तरी sich in Noth befindend.

*काणे Adv. °कृत्य पयः पिबति so v. a. er trinkt sich satt an Wasser.

*काणेर 1) m. Pterospermum acerifolium. — 2) f. घ्री a) Elephantenweibchen. — b) Buhldirne.

*काणेरु = काणेर. Vgl. काणेरु.

काण्ट, कौण्टनि (नातिकर्मन्).

काण्ट m. 1) Dorn. — 2) *Dorfgrenze Gal.

कौण्टक 1) m. *n. (adj. Comp. f. घ्री) a) Dorn. — b) Stachel, Spitze. — c) Grate, feines Bein. — d) Fingernagel Naiṣ. 1,91. — e) die bei heftigen Gemüthsbewegungen stachlartig sich erhebenden Härchen am menschlichen Körper. — f) stachelartige kleine Unebenheiten (z. B. auf der Zunge) Kâraka 3,8. — g) ein Dorn für seinen Mitmenschen, ein Feind der bestehenden Ordnung im Staate, Feind überh. — h) stechender Schmerz, Krankheitserscheinung. — i) Dornen der Rede sind spitze verletzende Worte. — k) Hemmnisse, Hindernisse. — l) das erste, vierte, siebente und zehnte astrol. Haus. — m) *Bambusrohr. — n) *Werkstube. — o) * Dorfgrenze Gal. — p) *Fehler. — q) * Aufdeckung eines Fehlers. — r) *Bein. Makara's. — s) N. pr. a) eines Landes. v. l. कण्टक. — β) eines Rosses des Çâkjamuni Lalit. 109,1. Richtig काण्टक. — γ) eines Agrahâra. — 2) f. काण्टकी a) eine dornige Pflanze. — b) eine Art Solanum.

*काण्टकजप m. Collectivname für drei Arten von Solanum.

*काण्टकटला f. Pandanus odoratissimus Gal.

काण्टकद्रुम m. 1) ein Baum mit Dornen, Dornstrauch. — 2) * Bombax heptaphyllum.

*काण्टकप्रावृत् f. Aloe perfoliata.

*काण्टकफल m. 1) Artocarpus integrifolia. — 2) Ruellia longifolia.

काण्टकभृत् m. Kamel.

*काण्टकलता f. Capparis zeylanica Nigh. Pr.

*काण्टकवत्त् Adj. mit emporgerichteten Härchen.

*काण्टकवासिका f. Solanum Jacquini.

*काण्टकश्रेणी f. dass.

काण्टकशल्य N. pr. eines Landes Varâh. Bṛh. S. 14,10. °श्यवती v. l.

*काण्टकाढ्य m. Trapa bispinosa.

*काण्टकामार m. eine Eidechsenart.

काण्टकाष्ठा Adj. dornig.

काण्टार 1) *m. eine best. Pflanze. — 2) f. ई a) Solanum Jacquini. — b) * Bombax heptaphyllum. — c) * Flacourtia sapida.

काण्टकारक 1) *m. eine Art Solanum. — 2) °रिका Solanum Jacquini.

*काण्टकारिव्रत n. = काण्टकव्रत.

*काण्टकाल m. = काण्टकफल.

*काण्टकालक m. Hedysarum Alhagi Râǵân. 4,15.

*काण्टकाशन m. Kamel.

काण्टकित Adj. 1) dornig 134,17. — 2) mit emporgerichteten Härchen Kâv. 74,14.

काण्टकिन् 1) Adj. dornig. — 2) * m. a) Acacia Catechu. — b) Vangueria spinosa. — c) Ruellia longifolia. — d) Zizyphus Jujuba. — e) Bambusrohr. — f) Fisch. — 3) f. °नी a) *Solanum Jacquini. — b) *hochrother Amaranth. — c) * eine Dattelart, — d) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's

*काण्टकिफल m. = काण्टकफल.

*काण्टकिल m. Bambusa spinosa.

*काण्टकिलता f. Gurke.

काण्टकिवृक्ष m. ein best. Baum Sucr. 2,72,12.

काण्टकीकारी Adj. f. in Dornen arbeitend.

*काण्टकीद्रुम m. Acacia Catechu.

*काण्टकीफल m. = काण्टकिफल.

*काण्टकुरण्ट m. Barleria cristata.

काण्टकोद्धार m. Titel eines Werkes.

काण्टकौत्स m. N. pr. eines Agrahâra Râǵat. 1,174.

*काण्टनु f. eine Art Solanum.

*काण्टला f. Pandanus odoratissimus Râǵân. 10,68.

*काण्टवल्ल m. Ficus curtia cupida.

*काण्टवल्लफला f. eine best. Pflanze Râǵân. 5,134.

*काण्टवल्लिका f. Solanum Melongena Gal.

*काण्टवाट m. Ficus curtia cupida.

*काण्टवुड्डिका f. Solanum Jacquini Gal.

*काण्टवेल 1) m. a) eine Varietät von Asteracantha longifolia. — b) Brodfruchtbaum. — c) Datura fastuosa. — d) Guilandina Bonduc. — e) Ricinus communis. — f) = तेतःफल. — 2) f. घ्री eine best. Cucurbitacee.

*काण्टल m. Mimosa arabica.

*काण्टवल्ली f. Acacia concinna Râǵân. 8,75.

*काण्टवृत्त m. Guilandina Bonduc und = तेतःफल (Râǵân. 14,217).

*काण्टाफल m. = काण्टफल 1) a).

*काण्टारिका f. eine best. Pflanze, = तुङ्डशालभी Gal.

*काण्टारुमला f. Barleria caerulea.

*काण्टालिका f. Solanum Jacquini Râǵân. 4,31.

*काण्टालु m. 1) Solanum Jacquini und eine andere Species von Solanum. — 2) Bambusrohr. — 3) die Pflanze वर्वूर.

*काण्टालुफल m. Wurzelknolle von Lotus.

*काण्टिन् m. 1) Achyranthes aspera. — 2) Acacia Catechu. — 3) Ruellia longifolia. — 4) eine Erbsenart.

*कण्ठ्, कण्ठति, °ते und कण्ठयति (शोक. आध्यायने). Vgl. उत्कण्ठ्.

कण्ठ 1) m. (adj. Comp. f. आ und ई) *a) Hals, Kehle.* कण्ठे ग्रह् *umarmen.* कम्बु° Adj. *einen muschelförmigen Hals habend,* दृति° Adj. *einen Schlauch am Halse tragend,* श्यु° Adj. *mit Thränen im Halse. — b) Stimme. — c) Hals, so v. a. der schmalste Theil eines Dinges, z. B. der Gebärmuttor, eines Stieles, einer Feuergrube (Hemâdri 1,138,1. fgg. = Gopinâthakalâ 136,17). — d) unmittelbare Nähe. — e) * Vangnieta spinosa. — f)* N. pr. eines Maharshi. — 2) *f. ई a) Hals, Kehle. — b) Halfter. — c) Halsschmuck.*

कण्ठक 1) m. *a) Halsschmuck. — b)* N. pr. des Rosses des Çâkjamuni Lalit. 261,5. 266,3. — 2) f. °टिका *a) Halsschmuck. — b) * ein aus einer einzigen Perlenschnur bestehender Halsschmuck.*

कण्ठकुब्ज् m. *eine Art Fieber.*

*कण्ठकुणिका f. *Lanze.*

कण्ठकूप m. *Kehlgrube.*

कण्ठग Adj. (f. आ) *bis zum Halse reichend.*

कण्ठगत Adj. 1) *am Halse befindlich* 316,1. — 2) *in der Kehle befindlich.* प्राण्°, श्वस्°. so v. a. *zu entfliehen drohend* 316,1. Spr. 1508.

कण्ठग्रहm. (116,20. 319,9) und °णn. *Umarmung.*

कण्ठच्छेद् m. *Halsabschneidung* Ind. St. 15,424.

*कण्ठतालमिका f. *Halfter.*

कण्ठतस् Adv. *einzeln, Stückfür Stück* (erwähnen).

कण्ठदघ्न und कण्ठदघ्नक Adj. *bis zum Halse reichend.*

कण्ठधान m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कण्ठनाल 1) *der Hals gleichsam ein Stengel* Rgh. 13,52. — 2) *Hals, Kehle* Prab. 35,5. Bîlar. 74,17. Auch °ालि f. 128,2. Prasannar. 69,13.

*कण्ठनीडक m. *Falco Cheela.*

*कण्ठनीलक m. *Feuerbrand.*

कण्ठपीठज m. N. pr. eines Dichters.

*कण्ठपाशक m. 1) *Halfter für einen Elephanten.* — 2) *Elephantenbacke.*

कण्ठपीठ n. *Unterhals, Gurgel* Bîlar. 107,14. °पीठी f. dass. 16,19. Prasannar. 67,13. 69,17.

कण्ठपीडा f. *Schlundzwang* Bhâvapr. 2,115.

कण्ठप्रावृत n. *Halsbedeckung* Gaut.

*कण्ठबन्ध m. = कण्ठपाशक 1).

कण्ठभङ्ग m. *Entstellung der Stimme, Gestammel.*

कण्ठभूषण m. (Hemâdri 2,a,67,20) und °ूषा f. *Halsschmuck.*

*कण्ठमणि m. *ein am Halse getragenes Juwel.*

कण्ठमूलीय Adj. *an der Wurzel der Kehle —, hinten im Schlund sich befindend* Citat im Comm. zu TS. Prât. 23,17.

कण्ठरव m. N. pr. eines Autors.

कण्ठरोध m. *Dämpfung der Stimme in* सकण्ठरोधम्.

*कण्ठला f. *Rohrkorb* Gal. Vgl. काण्डेल.

कण्ठवर्तिन् Adj. *in der Kehle steckend.* प्राण्°: so v. a. *zu entfliehen drohend.*

*कण्ठविभूषण n. *Halsschmuck* Gal.

कण्ठशालूक n. *harte Anschwellung im Schlunde.*

कण्ठशुण्डी f. *Anschwellung der Mandeln.*

कण्ठशोष m. *trockener Hals* Çiç. Sâh. 1,7,71.

कण्ठश्रुति f. Titel einer Upanishad.

कण्ठसूत्र n. *eine best. Art der Umarmung.*

कण्ठस्थला f. *Hals* Spr. 7809.

*कण्ठाग्नि m. *Vogel.*

कण्ठाटक *Monticlack* Viśvâd. 291,1.

*कण्ठाटव *fehlerhaft für* कण्ठौ°.

*कण्ठाल 1) m. *a) Boot, Schiff. — b) Spaten. — c) Kampf. — d) Arum campanulatum. — e) Kamel. — f) Butterfass.* — 2) f. ई *Butterfass.*

कण्ठाश्लेष m. *Umarmung* 167,15. 312,15. 320,9.

कण्ठीरव 1) m. *a Löwe* Spr. 1222. — b) * *ein Elephant in Wuth. — c) * Taube.* — 2) *f. ई *Gendarussa vulgaris* Râgân. 4,47.

*कण्ठील 1) m. *Kamel.* — 2) m. f. (आ) *Butterfass.*

*कण्ठकाल m. Bein. Çiva's.

*कण्ठेविद्ध m. N. pr. eines Mannes.

*कण्ठेश्वरतीर्थ n. pr. eines Tîrtha.

कण्ठेक्ष Adj. *einzeln —, Stück für Stück aufgefuhrt* Comm. zu TS. Prât. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

कण्ठेक्ति f. *eine Aufführung im Einzelnen* Comm. zu TS. Prât.

कण्व्य Adj. 1) am oder *im Halse befindlich. — 2) dem Halse zuträglich. — 3) mit der Kehle hervorgebracht.* m. *Kehllaut* Pân. Gaṇ. 3,10.

*कण्ड्, कण्डति, °ते (मेदे), कण्डयति (मेदने). — Mit अव, °काण्ड *fehlerhaft für* °खाण्ड.

*कण्डगोलिक n. *saurer Reisschleim* Gal.

कण्डन 1) n. *a) das Enthülsen* Hemâdri 1,138,21. — *b) Abfall von den Körnern, Hülse.* — 2) f. ई *Mörser.*

कण्डरक m. *eine best. Pflanze* Habit. 3,39,70.

कण्डरा f. *Sehne* Comm. zu Nâjâs. 3,2,68.

कण्डरीक m. N. pr. eines Mannes.

*कण्डानक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

कण्डिका f. *kurzer Abschnitt, letzte Unterabtheilung.*

कण्डी (wohl खण्डी) Adv. mit कर् *fein stampfen* Kâraka 6,18.

कण्डीर m. *eine best. Gemusepflanze;* nach den Comm. *Kurbis* oder *Phaseolus.*

कण्डु 1) f. (gewöhnlich कण्डू) *a) das Jucken, Beissen.* °कण्डूरु Adj. Hâs. 34. — *b) das Kratzen* Spr. 2054, v. l. — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

कण्डुक m. N. pr. eines Barbiers.

कण्डूर 1) Adj. (f. आ) *juckend.* — 2) *m. *a) Momordica Charantia. — b) eine best. Grasart. — 3) *f. आ a) Mucuna pruritus. — b) eine best. Schlingpflanze.*

कण्डूल Adj. *juckend* Kâraka 6,7.

कण्डूष m. कण्डू.

कण्डूक am Ende eines adj. Comp. = कण्डू 1)a).

*कण्डूकरी f. *Mucuna pruritus.*

*कण्डूज्ञ m. 1) *Cathartocarpus Fistula. — 2) weisser Senf.*

कण्डूयक Adj. *Jucken empfindend* Harshâk. 44,7.

कण्डूयि 1) f. *a) das Jucken, Beissen, Kitzel* (auch in übertr. Bed.); auch von der *Geilheit des Weibes. — b) das Kratzen. — c)* N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 2) * m. N. pr. eines Siddha Gal.

कण्डूय Adj. *Jucken empfindend,* so v. a. *verlangend nach.*

कण्डूयका f. *ein best. Insect mit giftigem Bisse.*

कण्डूयत् Adj. *juckend, beissend.*

कण्डूयू, °यति, °यते 1) *kratzen.* — 2) Med. *jucken* (auch in übertr. Bed.). — 3, Med. *gekratzt werden.*

कण्डूयन 1) n. *a) das Kratzen. — b) das Jucken, Beissen.* — 2) f. °नी *Burste zum Kratzen.*

कण्डूयनक Adj. *zum Kratzen dienend* Spr. 2706.

*कण्डूया f. und कण्डूयिति n. *das Kratzen.*

कण्डूयितृ Nom. ag. *der da kratzt.*

कण्डूर 1) m. *Amorphophallus campanulatus* Gal. Kâraka 1,27. — 2) *f. आ *Mucuna pruritus.*

कण्डूल 1) Adj. *juckend* Bîlar. 38,15. — 2) *f. आ *Amorphopalus campanulatus* Râgân. 3,118.

कण्डूलभाव m. *ein Jucken —, Verlangen nach* (Loc.) Naish. 3,59.

कण्डेलमच्छ् m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,362.

कण्डोल 1) m. *a) Rohrkorb* Kull. zu M. 8,105. — *b) * Kamel.* — 2) *f. ई *die Laute der Kâṇḍâla.*

*कण्डोलक m. *Rohrkorb.*

*कण्डोलकपाद und *कण्डोलपाद gaṇa रूक्ष्यादि.

*कण्डोलवीणा f. *die Laute der Kâṇḍâla.*

*कण्डोष m. *Scorpion, Tarantel.*

कण्व 1) m. *a)* N. pr. eines alten Ṛshi und verschiedener anderer Personen. Pl. *sein Geschlecht* und eine best. Dynastie VP. 4,24,11. — *b)* Bez. *böser Wesen.* — 2) Adj. *taub* oder m. *ein Nachkomme Kaṇva's* Kâtj. Çr. 10,2,35. — 3. * n. *Böses.*

कण्वकण्व n. *tamb oder schwarzzähnig oder ein Nachkomme Kaṇva's oder Kaṇjapa's.*

कण्वर्तृभ्न Adj. (f. ई) *die Kaṇva (böse Wesen) verzehrend, — vernichtend.*

कण्वतम m. *ein ächter Kaṇva.*

कण्ववृक्त n. Name verschiedener Sâmaṇ.

कण्वमत् Adj. *von den Kaṇva bereitet.*

कण्वरथंतर n. Name eines Sâmaṇ.

कण्ववंत् Adv. *nach Kaṇva's Art.*

कण्ववेद m. Titel eines Werkes.

कण्वसखि m. (Nom. °खा) *Freund der Kaṇva.*

कण्वसूत्र n. Titel eines Werkes.

कण्वहोतृ Adj. *einen Kaṇva zum Priester habend.*

*कण्वाय् °यते *Böses thun.*

कण्वायन VP.2,181 u. s. w. fehlerhaft für काण्व.

कण्वाश्म m. N. pr. eines Tîrtha Viṣṇu's. 83,30.

कण्वीयसंक्षिप्तरूप m. Titel eines Werkes.

कण्वोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कत m. 1) * = कतक 1). — 2) N. pr. eines Ṛshi.

कतक m. 1) *Strychnos potatorum.* Die Nuss wird zur Klarung trüben Wassers benutzt. — 2) N. pr. eines Commentators des Râmâjaṇa.

*कतफल m. = कतक 1) Râǵân. 11,201.

कतर्म Pron. interr. 1) *wer —, welcher unter Vielen?* * कतमकठ: *wer von diesen ist ein Anhänger des* Kaṭha? — 2) *ungenau für* कतर. — 3) mit folgendem चे und vorangehendem यतर्म *welcher immer.* — 4) mit folgenden चन oder अपि Pron. 1) und vorangehender Negation *auch nicht ein, kein.*

*कतमाल m. fehlerhaft für खनमाल *Feuer.*

कतमेाग्म m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

कतर् Pron. interr. 1) *wer —, welcher unter Zweien?* * कतरकठ: *wer von Beiden ist ein Anhänger des* Kaṭha? — 2) *ungenau für* कतम. — 3) mit folgendem चर्न und vorangehender Negation *keiner von Beiden.*

कतरर्तस् Adv. *auf welcher von beiden Seiten?*

1. कति Pron. interr. 1) *quat? wie viele?* — 2) *etliche.* — 3) mit folgendem चिद् *etliche, einige, gar viele* (Ṛ V. 9,72,1). — 4) mit folgendem अपि *einige* Spr. 1631.

2. कति m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

कतिक 1) Adj. (f. या) *a) quat? wie viele?* Kârakâ 1,13. — *b) * für wieviel gekauft.* — 2) n. N. pr. einer Stadt.

*कतिकृत्वस् Adv. *wie oft?* Zu belegen कैति कृत्वम्.

*कतिञ्जर m. *Ocimum pilosum* Gal.

कतितिथ (!) Adj. = कतिथ. Mit folgendem चिद् oder चे (!) *der so und so vielste* Bâlâr. 162,19. 170,1.

कतिथ Adj. 1) * *der wievielste?* — 2) mit folgendem चिद् *der so und so vielste.*

कतिधा Adv. 1) *wie vielfach? an wie vielen Orten? in wie vielen Theilen? — viele Theile? wie oft?* — 2) mit folgendem चिद् *allenthalben.*

कतिपय Adj. (f. ई) या n. P.) *etliche, einige.* पुरस्तादेव कतिपयान् *um etliche Tage früher.* कतिपयरूप्य *nach etlichen Tagen* 47,19. 69,25. °रात्रम् *etliche Tage.* * उद्रिक्तकतिपयम् *etwas Uḍâçvit.* *कतिपयेन und *कतिपयात् mit einem nachfolgenden Partic. praet. pass. *mit einiger Anstrengung, mit genauer Noth.*

कतिपयक Adj. *der etlichste.*

कतिभेद Adj. *in wie viele Arten zerfallend?* Kâmaṇḍ. 1,11.

*कतिविध Adj. *von wie vielerlei Art? wievielfach?* 209,15.

*कतिशस् Adv. *zu wie vielen?*

कतिसंख्य Adj. *von welcher Anzahl?* Pañkat. 156,6 (ed. Bomb. 3,58,14).

कतिसृगन Adj. *wie viele Jahre alt?* Bâlâr. 238,9.

कतीगुय m. N. pr. eines Agrahâra.

कतृण n. 1) *ein best. wohlriechendes Gras.* — 2) * *Pistia Stratiotes.*

*कतेाय n. *ein brauschendes Getränk.*

कत्थ् Pass. कत्थते (कत्थति ausnahmsweise) 1) *prahlen.* त्वं कत्थसे सत्यवादी *du prahlst damit, dass du wahrhaft seiest.* — 2) *tadelnd hervorheben, loben.* — 3) *tadelnd herabsetzen, tadeln, herabsetzen.* — Mit वि 1) *prahlen.* — *mit* (Instr.). — 2) *tadelnd hervorheben, viel Lärm von Etwas* (Acc.) *machen.* — 3) *Jmd herabsetzen, mit Etwas* (Instr.) *demüthigen.* — Caus. Act. 1) *demüthigen.* — 2) *prahlen* Çiç. 14,15.

कत्थक m. N. pr. eines Mannes.

कत्थन 1) Adj. *prahlend.* — 2) n. *das Prahlen, — mit* (Instr.). Auch * f. या.

कत्थित n. *das Prahlen.*

कत्थितव्य n. impers. *zu prahlen mit* (Loc.) Kâmaṇḍ. 3,8.

कत्थ्य Adj. *hoch aufschwellend.*

*कत्रय् °यति *schwelgen.* v. l. für कर्त्रय्.

*कत्सवृ m. *Schulter.*

कत्वर्थ Adj. (f. या) *wie anzeichend?* R. 3,73,9. 5,12,2. 6,99,15.

कर्यवीर्य Adj. *von welcher Macht?* R. 3,73,9.

कथक 1) Adj. *erzählend; in Erzähler, dessen Amt das Erzählen ist* (auch *Hauptschauspieler). — 2) m. N. pr. a) eines Mannes. — *b)* eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*कर्थकथिक Adj. *der da beständig fragt.* Nom. abstr. °त्ति f.

कर्थकारम् Adv. *auf welche Weise? wie?* Naish. 3,15.

कर्थजातीय Adj. *von welcher Art?* 241,25.

कथन n. *das Erzählen, Berichten, Mittheilen, Erwähnen.*

कथनिक (!) m. *Erzähler* Harshaṇ. 30,12.

कथनीय Adj. 1) *zu erzählen, — sagen, — erwähnen, der Mittheilung würdig.* Nom. abstr. °त्ति f. — 2) *zu benennen.*

कथमप्यम् Adj. *wie — doch?*

कथमा f. *das wie-Sein.*

कर्थम् Adv. 1) *wie? auf welche Weise? woher? wie kommt es, dass —?* Mit einem Potent. (78,8. 9. 93, 24) oder Imperat. *wie könnte —? wie sollte —?* Mit मा und Aor. *wie sollte nicht —?* — 2) abgeschwächt so v. a. *nonne, num* 33,19. कथम् — कर्थ वा *utrum — an.* — 3) *wie als Ausruf der Verwunderung.* कथम् । इयं मा कपवङ्गिरुता Çâk. 9,12. 16,12, v. l. 80,3, v. l. 89,2. 102,17. 104,8. Chr. 291,16. — 4) mit नु a) = 1). — कर्हियामि so v. a. *wie würd es mir wohl ergehen?* R. 7,24,14. — *b) wie viel mehr,* mit einer Neg. *wie viel weniger.* — 5) mit इव *wie so? woher wohl?* — 6) mit नाम *wie — wohl?* — 7) mit स्विद् dass. — 8) mit च न (चन) a) *auf keine Weise, in keinem Falle, durchaus nicht* Spr. 6037. Gewöhnlich als Verstärkung einer vorangehenden Negation. — *b) irgendwie, auf irgend eine Weise, bei irgend einer Gelegenheit, in Folge von diesem oder jenem.* — *c) mit Mühe, — genauer Noth.* कर्थ कर्थ चन dass. — 9) mit चिद् a) *irgendwie, auf irgend eine Weise, auf welche Weise immer.* Mit einer Negation *auf keine Weise, durchaus nicht.* Mit doppelter Negation *durchaus.* Mit vorangehendem यत्रा *wie —, auf welche Weise immer* 248,1. — *b) mit einiger Anstrengung, — Mühe, — genauer Noth, kaum.* कर्थ कर्थ चिद्वैवंभूपाम् so v. a. *es fehlte nicht viel, so wären wir verbrannt, aber das Schicksal rettete uns* Mbh. 1,151,26. कर्थ चिदपि जीवतीम् *so eben mit dem Leben davongekommen.* कर्थ चिच्चिरं जीवति *ist kaum noch am Leben.* — *c) kaum, so v. a. ein wenig, ziemlich, einigermaassen.* — 10) mit अपि (nicht vor Klîshṭâs.) a) *irgendwie, auf irgend eine Weise, man weiss nicht wie* 171,22. 178,29. Mit einer Negation *auf keinen Fall.* — *b) mit einiger Anstrengung, — Mühe, — genauer Noth, endlich, kaum.* कर्थ कथमपि dass. कथमपि न प्राणैर्वियुज्यते so v. a. *beinahe um's Leben gekommen.* — *c) ein wenig, nur obenhin, etwas.* Mit einer Negation *ganz und gar nicht.*

कथंप्रमाण Adj. von welchem Umfange? R.1,22,11.

कथंभाव m. das Wie Comm. zu Kâṭj. Çr. 1,7,2.

कथंभूत Adj. wie beschaffen? wie geartet?

कथय्. °यति (metrisch auch Med.) 1) sich mit Jmd (Instr. oder Instr. mit सह) unterhalten. — 2) erzählen, mittheilen, berichten, sagen, reden von, auseinandersetzen. — 3) angeben, ankündigen, verrathen 303,14. 304,27. — 4) sagen, so v. a. befehlen. — 5) annehmen, statuiren. — 6) Pass. genannt werden, heissen, gelten für. — Mit धनु hinterher erwähnen. — Mit °नि, Partic. °कथित ganz trotzdem. — Mit परि nennen. — Mit प्र verkünden, melden. — Mit वि nunmüße Reden führen Mâlav. 10,12. Vgl. व्यतिकथयत्.

कथयितव्य Adj. zu erzählen, mitzutheilen.

1. कथं Adv. 1) wie? auf welche Weise? woher? warum? यथा कथं च auf welche Weise es auch sei. — 2) abgeschwächt so v. a. num. कथं — कथं auch utrum — an.

2. कथा f. (am Ende eines adj. Comp. f. या Kâṭaḥ. 8,38) 1) Unterhaltung, Gespräch, Unterredung über (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) Erzählung, — von (Gen. oder im Comp. vorangehend), Mittheilung, Rede, Erwähnung, Angabe 223,9. — 3) in der Rhet. eine kunstgerechte Erzählung Kâvjâd. 1,38. Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend. Die Kathâ personif. Kâṭaḥ. 8,37. 38. — 4) im Njâja Discussion, Dialog. — 5) कथा का कथा wie könnte die Rede sein von? (Loc., Gen. oder प्रति mit Acc.), so v. a. geschweige 176,14. मधुरक्षुव्यापत्तेः कथा शोणेनापि हि नोपयोगमपगच्छतीन तालद्रुमः nicht nur nicht mit — sondern auch nicht einmal mit oder in umgekehrter Ordnung nicht einmal mit — geschweige denn mit Spr.7630. केया कथा wie könnte davon die Rede sein? Chr. 133,32.

कथाकोश m. Titel eines Werkes.

कथाकौतुक n. desgl. Bühler, Rep. No. 110.

कथाक्रम m. fortlaufende Unterhaltung, Gespräch, Erzählung, Geschichte.

कथागत Adj. weit berühmt.

कथातव m. N. pr. eines Schulers des Bâshkali VP. 4,3,26.

कथानक n. eine kleine Erzählung, Erzählung überh. Hariv. 1,533,13. Ind. St. 15,265. 276.

कथान्तर n. Unterhaltung, Gespräch 117,15.

कथाप्य्. °यति hersagen. कथापित Ind. St.15,287.

कथापीठ n. Titel des ersten Lambaka im Kathâs.

1. कथाप्रसङ्ग m. eine sich darbietende Gelegenheit sich zu unterhalten, — von Etwas zu reden Naish. 1,35. Instr. und Abl. so v. a. bei Gelegenheit einer Unterhaltung, im Verlauf des Gespräches, gelegentlich (Etwas sagen) Comm. zu Kâvjâd. 1,38.

2. °कथाप्रसङ्ग Adj. 1) schwatzhaft, grosssprecherisch, prahlerisch. — 2) mit der Behandlung von Vergiftungen sich abgebend (Charlatan).

°कथाप्राण Adj. = कथक 1).

1. कथामात्र n. die blosse Erzählung. °मात्रावशिष्ट Adj. so v. a. nur noch in der Erzählung lebend, verstorben.

2. कथामात्र Adj. = कथामात्रावशिष्ट.

कथामुख n. 1) Einleitung zu einer Erzählung. — 2) Titel des 2ten Lambaka im Kathâs.

कथामृतनिधि m. Titel eines Werkes.

कथायोग m. Gespräch, Unterhaltung Hariv. 11191.

कथार्णव m. Titel eines Werkes.

कथालक्षण n. Titel eines Werkes.

कथालाप m. Gespräch, Unterhaltung, Erzählung Kathâs. 19,30. 21,52. 54,81. 66,116. 119.

कथावली f. eine Sammlung von Erzählungen.

1. कथावशेष m. die Erzählung als einziger Ueberrest. °यं गम् so v. a. sterben Naish. 9,99.

2. कथावशेष Adj. nur noch in der Erzählung lebend, d. i. verstorben. Nom. abstr. °ता f.

कथावशेषी Adv. mit भू so v. a. mit Tode abgehen Kîr. II, 82,22.

कथाशेष Adj. = 2. कथावशेष Spr. 7620. Râjat. 4, 579. Nom. abstr. °ता f. Vîs.

कथासरित्सागर m. Titel einer von Somadeva verfassten Sammlung von Erzählungen.

°कथिक Adj. = कथक 1).

कथित n. Gespräch, Unterhaltung.

कथी Adv. mit करू in eine Erzählung umwandeln. °कृत so v. a. verstorben.

कथोदय m. 1) Beginn einer Erzählung Bhâg. P. 1,7,12. — 2) Angabe, Anführung Çiç. 44, v. l.

कथोद्घात m. 1) Beginn einer Erzählung Râgat. 4,20. — 2) in der Dramatik das Auftreten eines Schauspielers am Ende des Prologs in Folge eines dieses Auftreten motivirenden Ausspruchs des Sûtradhâra, der eigentliche Anfangsteil des Schauspiels.

कथ्य Adj. zu erzählen Daçak. 6,22. von dem man reden darf, zu erwähnen.

1. कद् 1) ved. Nom. Acc. Sg. n. von 1. क. — 2) nonne, num. — 3) wo? (zweifelhaft). — 4) etwas Böses, — Schlimmes Bhâg. P. — 5) * = सुख. — 6) am Anfange eines Comp. als Ausdruck der Schlechtigkeit oder Geringheit. — 7) mit चन und einer vorangehenden Negation auf keine Weise. — 8) mit चिद् a) je und je. — b) nonne, num. Mit nachfolgendem नु dass.

2. *कद् कदते (वैजयन्ती, वैकल्ये). चकार् कदनम् R. 6,68,33 wohl nur Druckfehler für चकार क°, wie ed. Bomb. 6,86,24 liest.

*कद् m. 1) Wolke. — 2) = कदन Gal.

*कदक m. Traghimmel.

*कदक्षर n. ein schlechter Buchstab.

*कदग्नि m. etwas Feuer.

*कदघन् m. ein schlechter Weg.

कदन n. Tödtung, Vernichtung.

कदन्पुर n. N. pr. einer Stadt.

1. कदन्न n. schlechte Speise Spr. 908. Nom. abstr. °ता f. 2713.

2. कदन्न Adj. schlechte Nahrung habend.

कदपत्य n. schlechte Kinder.

कदम्ब 1) a) Nauclea Cadamba (mit orangefarbener duftender Blüthe). — b) *weisser Senf. — c) *Andropogon serratus. — d) *eine best. mineralische Substanz. — e) eine best. Stellung der Hand. — f) der Pol der Ekliptik. — g) * = कादम्ब Pfeil Gal. — h) N. pr. eines fürstlichen Geschlechts Ind. Antiq. 1878,33. — 2) *f. ई eine best. Cucurbitacee. — 3) n. Menge, Schaar, Schwarm.

कदम्बक 1) m. a) Nauclea Cadamba. — b) *Sinapis dichotoma. — c) *Curcuma aromatica. — 2) *f. °म्बिका Nackenmuskel Gal. Vgl. कलम्बिका. — 3) n. Menge, Schaar, Schwarm.

कदम्बकी Adv. mit करू zu Bluthen von Nauclea Cadamba machen.

*कदम्बद् m. Sinapis dichotoma.

*कदम्बपुष्प (Sphaeranthus mollis oder eine andere Species Râgân. 3,19) und °पुष्पी f. eine best. Pflanze. Am Ende eines adj. Comp. f. ई Suçr. 2,468,3.

कदम्बधमण्डल n. der Polarkreis der Ekliptik Golâdh. 8,51.

कदम्बयुद्ध n. ein best. Spiel.

*कदम्बवल्लरी f. eine best. Arzneipflanze Gal.

कदम्बवन n. = कदम्बधमण्डल Comm. zu Golâdh. 8,52.

कदर् 1) m. a) *Säge. — b) *ein eiserner Haken zum Anfreissen eines Elephanten. — c) eine Art Mimose. — 2) m. n. harte Anschwellungen an den Fusssohlen in Folge äusserer Verletzung. — 3) *f. ई ganz Medicinisches. — 4) *n. ein best. Milchgericht.

कदर्थ Adj. weichen Zweck-, welche Absicht habend?

कदर्थन n. und °ना f. Quälerei, Plagerei.

कदर्थनीय Adj. zu quälen, zu peinigen Naish. 9,69. Harshak. 137,2.

कदर्थय्. °यति 1) zu Nichts anschlagen, geringachten Spr. 2613. — 2) quälen, peinigen, beunru-

*higen Spr. 1519. — 3) *übertreffen 251,3.

कदर्थ Adv. mit कर् *gering achten, nicht beachten.

कदर्थकिनि f. *Quälerei* Harshak. 173,5.

कदर्य Adj. *habsüchtig, geizig* Gaut. *knickerig, knauserig.* Buddh. Ind. St. 15,268.

कदर्यता f. und कदर्यभाव m. *Habsucht, Geiz.*

कदल 1) m. f. (ई) und *आ. *Musa sapientum* (ein Bild der Hinfälligkeit). — 2) *f. आ a) *Pistia Stratiotes.* — b) *Bombax heptaphyllum.* — c) *Calosanthes indica.* — 3) f. ई a) *eine Antilopenart.* — b) *Fahne, eine auf einem Elephanten angebrachte Fahne.* — 4) n. *Banane* Bhavapr. 2,14 (कदल falsch).

कदलक 1) *m. *Musa sapientum.* — 2) f. °लिका a) dass. — b) *Fahne,* insbes. *auf einem Elephanten* Kir. 118,23. 130,15. 11,38,13.

*कदलिन् m. *eine Art Antilope.*

*कदलीतनया f. 1) *a sort of cucumber.* — 2) *a fine woman.*

कदलीगर्भ m. *das Mark der Musa sapientum* Maitrup. 4,2. Mâlatîm. 31,17 (86,8). Kathâs. 32, 102. 104.

कदलीगर्भी f. N. pr. einer Tochter Mañkaṇaka's Kathâs. 32,104.

कदलीमुख्य Adv. *so leicht wie einen Pfiang.*

*कदलीस्कन्ध m. *eine Art Blendwerk* (bnddh.).

*कदश्व m. *ein schlechtes Pferd.*

कदा 1) *wann?* — 2) *eines Tages, einst* RV. 8,5,22. Mit न *niemals* 6,21,3. — 3) *wie?* — 4) mit folgendem नु खलु *wann wohl?* MBh. 3,68,22. — 5) mit च und vorangehendem यदा *wann es auch immer sei, so oft es auch sei, jeden Augenblick, sehr oft.* — 6) mit च नै (चनै) a) *niemals.* Namentlich als Verstarkung einer vorangehenden Negation, in welchem Falle im RV. कदा betont wird. — b) *irgendeinmal,* — *wann* 67,31. 166,7. — 7) mit विद् a) *irgendeinmal, bisweilen, eines Tages, einst.* Mit einer Negation *niemals.* — b) *vielleicht* Pañkat. 108, 20. Spr. 7677. कदा चिद्देवमपि स्यात् se v. a. *das konnte wohl sein* Mârk. 32,19. Chr. 315,23. — 8) mit चित्पि und einer Negation *niemals* 149,14. 150,27. — 9) mit यदि (nicht vor Kâṇḍikâ) *wann es auch sei, stets* 137,12. Mit einer Negation *niemals.*

*कदाकार Adj. *hässlich.*

*कदाक्ष्य n. *Costus speciosus.*

*कदाचन m. N. pr. eines Mannes.

1. कदाहार m. *schlechte Nahrung* Kârâka 4,8.

2. कदाहार Adj. *schlechte Nahrung zu sich nehmend* ebend.

1. कदिन्द्रिय m. Pl. *böse Organe* Buddh. P. 9,18,51.

2. कदिन्द्रिय Adj. *böse Organe habend* Buddh. P. 3,3,28.

कदिन्द्रियगण entweder m. = 1. कदिन्द्रिय oder Adj. = 2. कदिन्द्रिय.

कदुत्कच *ein best. Geräths* Hemâdri 1,657,21.

*कदुष्ट m. *ein schlechtes Kamel.*

कदूस Adj. 1) *lau* Dn. V. 34,4. — 2) *verletzend* (Wort) Naigh. 9,38.

कदूरि (?) m. N. pr. eines Mannes.

कदृश्य m. *ein schlechter Wagen.*

कदेचेरी s. कदाच्.

कदोडु 1) Adj. *schwärzlichgelb, rothbraun.* — 2) f. कदु = कदू e). — 3) f. कदूडु a) *ein best. Soma-Gefäss.* — b) eine best. Personification, nach den Brâhmaṇa *die Erde.* — c) N. pr. einer Tochter Dakshа's, Gattin Kaçjapa's und Mutter der Schlangen.

कदुक in त्रि°.

*कदुघ m. *Schlunge* Gal.

*कदुण und *कदूण Adj. von कदु und कदू.

कदूक *Höcker des indischen Buffels* Hemâdri 1, 399,6. गूढक 7.

कदाच् Adj. (f. कदेचेरी) *wohin gerichtet?*

*कदद् Adj. 1) *schlecht redend, hässlich singend.* — 2) *sehr schlecht.*

कदन्न् Adj. *enthaltend.*

*कदर m. *saurer Rahm oder Buttermilch mit Wasser.*

कधप्रिय und °प्री Adj. *je —, d. h. stets freundlich* RV.

*कधि m. *Meer* Rigân. 14,8. Vgl. कंधि.

कध m. *ein best. Thier* AV. Paipp. 19,13,4.

कन् *कैनति (कानित्कर्मन्. दीप्तिकान्तिगतिषु) 1) *befriedigt sein.* — 2) *sich Etwas* (Acc.) *belieben lassen.* — Intens. (Stamm चानन् und चनान्) 1) *befriedigt sein, Gefallen finden, sich einer Sache erfreuen;* mit Loc., Gen. oder Instr. — 2) *Jmd* (Gen.) *gefallen, erwünscht sein.* — 3) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren:* mit Acc. — आ Intens. 1) *Gefallen finden an* (Loc.). — 2) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren.* — नि Vgl. का.

कनक 1) n. *Gold* Naigh. (nur hier accentuirt). — 2) m. a) *Stechapfel, Mesua ferrea* (Spr. 3838). * *Michelia Champaka.* * *Butea frondosa.* * *Bauhinia variegata,* * *eine schwarze Art Agallochum oder Sandelholz,* * *Cassia Sophora* und * *eine Art Bdellium.* — b) *eine best. destillirte Mixtur* Kârâka 6,9. 8,12. — c) Bez. *bestimmter Graha oder Ketu.* — d) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) verschiedener Manner. — 3) *f. कनका *eine der 7 Zungen des Feuers.* — 4) Adj. *golden* (vgl. कानक) Saṁhitopan. 44,1.

कनककदली f. *eine Abart von Musa sapientum* Megh. 74.

कनककलश m. N. pr. eines Mannes.

कनककार m. *Goldschmied* LA. 10,13.

कनकगुणेला f. N. pr. der Mutter des Jaksha Harikeça.

*कनककेतकी f. *ein gelb blühender Pandanus* Rigân. 10,70.

*कनकतार m. *Borax.*

*कनकतीरी f. *Cleome felina* Dhany. 1,90.

कनकनिधि m. N. pr. des Hauptes einer best. Secte.

कनकनीलिका n. *eine Art Ocher.*

कनकपीत n. *Saffran.*

कनकपुञ्ज m. N. pr. eines Fürsten.

कनकपुष्प n. *eine Art Kampaka.*

कनकपुत्री f. Nom. abstr. von कनकपुत्रिका Kâtâk. 2,133.

*कनकपुटक n. *ein fürstlicher Sonnenschirm.*

कनकपुत्र m. N. pr. eines Mannes.

कनकपुत्र m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कनकपुष्प n. *ein best. Ohrenschmuck.*

कनकपर्वत m. Bein. des Meru MBh. 12,39,119.

*कनकपल m. *Gold-Pala,* = 16 Mâshaka.

कनकपिङ्गल n. N. pr. eines Tîrtha Hariv. 9522.

कनकपुर n. und °पुरी f. N. pr. verschiedener *Städte.*

*कनकपुष्पिका f. *Premna spinosa* Nigh. Pr.

*कनकपुष्पी f. *gelb blühender Pandanus* Rigân. 10,70.

कनकप्रभ 1) Adj. (f. आ) *glänzend wie Gold* Ind. St. 9,420. — 2) f. आ a) *Cardiospermum Halicacabum* Rigân. 3,71. — b) *ein best. Metrum* Ind. St. 9,420. — c) N. pr. einer Fürstin.

*कनकप्रसवा f. *gelb blühender Pandanus* Rigân. 10,70.

*कनकप्रसून m. *Dalbergia ougeinensis* Rigân. in Nigh. Pr.

कनकफल n. *der Same von Croton Tiglium* Mat. med. 228.

कनकमञ्जरी f. N. pr. eines Frauenzimmers.

कनकमय Adj. (f. ई) *golden* 299,21.

कनकमाला f. ein Frauenname Vîs. 8. Pañkat.

कनकमुनि m. N. pr. eines Buddha.

*कनकरम्भा f. *eine Art Musa* Rigân. 11,41.

कनकरस m. 1) *flüssiges Gold.* — 2) *Auripigment.*

कनकरेखा f. ein Frauenname.

कनकलता und °लतिका f. *eine best. Pflanze.*

*कनकलोहद m. *das Harz der Shorea robusta* Rigân. 12,116.

कनकवती f. N. pr. 1) einer Stadt. — 2) eines Frauenzimmers Pañkat.

कनकवर्णा m. N. pr. eines Fürsten.
कनकवर्मन् m. N. pr. eines Kaufmanns.
कनकवर्ष m. N. pr. eines Fürsten.
कनकवाहिनी f. N. pr. eines Flusses.
कनकशक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कनकशक्ति m. Bein. Kârttikeja's.
कनकशिखरिन् m. Bein. des Meru Kâd. 8,23.
कनकसूत्र n. *eine goldene Kette* 131,23.
कनकसेन m. N. pr. eines Fürsten Paśkad.
*कनकस्तम्भा f. *eine Art Musa* Râǵân. 11,55.
कनकाकार m. *Goldmine* Sûçr. 2,241,20.
कनकाल m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कनकाद्रु m. N. pr. 1) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 2) eines Gandharva Bâlar. 89,17.
कनकाचल m. 1) *ein* (künstlicher) *Berg von Gold.* — 2) Bein. des Meru.
कनकाद्रि m. Bein. des Meru Spr. 7736.
कनकाध्यक्ष m. *Schatzmeister.*
*कनकालक्त m. *Bauhinia variegata* Gal. Vgl. कनकारक.
कनकापीड m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कनकाभ Adj. *goldähnlich* Taitt. Âr. 1,4,1.
कनकावतिनदी f. N. pr. eines *Flusses.*
कनकायु oder °स् m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.
*कनकारक m. *Bauhinia variegata* Râǵân. 10,23.
*कनकालुका f. *eine goldene Vase.*
कनकावती f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.
कनकावतीमाधव n. Titel eines Werkes.
कनकावली f. *eine goldene Kette* Paśkad.
*कनकारु m. *die Blüthe der Mesua ferrea.*
कनकारूय m. 1) *Stechopfel.* — 2) N. pr. eines Buddha Lalit. 351,5. 354,6.
कनकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
कनक्रक्क Adj. als Bez. eines Giftes.
कनखल N. pr. 1) n. Sg. eines Tirtha Hariv. 9321. Agni-P. 115,23. — 2) m. Pl. bestimmter Berge MBh. 3,135,5.
*कनटी f. = कुनटी *rother Arsenik.*
कनदेव m. N. pr. eines buddh. Patriarchen.
कनप m. 1) = कणप MBh. 3,20,54. — 2) N. pr. eines Mannes.
*कनय् °यति *vermindern, schmälern.*
कनय m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*
*कनल gaṇa धरीरणादि.
कनवक m. N. pr. eines Sohnes des Çûra.
कनी f. *Mädchen.*
कनीठ (!) m. N. pr. eines Mannes.
कनीनक *Augenstern* TS. 5,7,22,1. कनानके Du. (also n. oder f. या) Comm.
कनिक्रदै Adj. *wiehernd.*
कनिष्क m. N. pr. eines indoscythischen Fürsten.
°पुर n. N. pr. einer von ihm erbauten *Stadt.*
कनिस्कर् 3. Sg. vom Intens. von स्कन्द्.
कनिष्ठ und कनिष्ट 1) Adj. (f. या) *der kleinste, geringste, niedrigste, wenigste.* — *b) der jüngste, jüngere.* — *c)* in Verbindung mit अङ्गुलि oder f. mit Ergänzung dieses Wortes *der kleine Finger.* — 2) m. *a) *ein jüngerer Bruder.* — *b)* (sc. भ्रातृ) *der niedersteigende Ether an einem Brunnenrode* Spr. 2429. — *c)* Pl. *eine best. Götterordnung im 14ten Manvantara.* — 3) f. या *die jüngste Ehegattin* 195,29. *eine hintanstehende Gattin oder Geliebte.*
कनिष्ठक 1) Adj. (f. कनिष्ठिका) *der kleinste.* — 2) f. कनिष्ठिका *a) der kleine Finger. — b) Unterordnung, Geringsein* Spr. 4388. — 3. *n. *ein best. stacheliges Gras* Râǵân. 8,139.
*कनिष्ठय m. ein Gina Gal. Vgl. यङ्.
कनिष्ठपद und कनिष्ठमूल n. *least root; that quantity, of which the square multiplied by the given multiplicator and having the given oddend added, or subtrahend subtracted, is capable of affording an exact square root.*
कनिष्ठाश्रेय m. *der jüngere Âtreja.*
कनिष्ठिनेय bei Kull. zu M. 9,122 fehlerhaft für कानि°.
कनी f. *Mädchen, Jungfrau.* In der alten Sprache nur im Gen. Pl. कनीनाम्. कनी Nom. Paśkad.
कनि Voc. Kâṭâk. 3,111.
*कनीलि f. 1) *Karren.* — 2) *eine kriechende Pflanze in Blüthe.* — 3) *Abrus precatorius.* — Vgl. कणीलि.
कनीन 1) Adj. *jung, jugendlich.* — 2) *f. कनीनी *a) Augenstern.* — *b) der kleine Finger.*
कनीनक 1) m. *a) oxyt. Knobe, Jüngling.* — *b)* proparox. *Augenstern.* — *c) *caruncula lacrymalis.* — 2) f. *a)* कनीनकी *Mädchen, Jungfrau.* — *b)* कनीनिका *Augenstern.* — *c)* कनीनिका *a) Augenstern.* — β) *der kleine Finger.* — γ) Name verschiedener Sâman. प्रजापतेश्च कनीनिके ह यत्रैवी Âçval. Bâ. कनीनिक n. ind. St. 3.
कनीयस् 1) Adj. *a) kleiner, geringer, weniger, überaus klein, — gering, — wenig.* — *b) junger; m. ein jüngerer Sohn oder Bruder.* — 2) *f. कनीयसी *eine jüngere Schwester der Gattin* Gal.
कनीयस 1) Adj. *a) kleiner, geringer.* — *b) jünger.* — 2) *n. *Kupfer.*
कनीयस्त्व n. Nom. abstr. zu कनीयस् 1) *a)* Hemâd. 1,590,7.
कनीयस्त्विन् Adj. *geringer.*
कनीयःस्तन Adj. *weniger Zitzen habend* Çat. Br. 6,3,1,19.
कनीयिष्ठर् Adj. (f. या) *weniger Silben habend* Taitt.-Bâ. 3,3,9.
*कनेरा f. = कणेरा.
कनेरिन् m. N. pr. eines Lehrers.
*कन्त und *कान्ति Adj. *glücklich.*
*कन्तु 1) Adj. *glücklich.* — 2) m. *a) Herz.* — *b) der Liebesgott.* — *c) Kornkammer.*
कन्तुक m. oder f. या *ein gefärbtes Kleid* Hemâd. 1,57,6. s.
कान्ति m. *Glück, Wohlfahrt* Maitr. S. 4,10,10.
*कन्यक 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. या = कन्यारी Râǵân. 8,54.
कन्यडि, कन्यड् oder कन्यडि m. N. pr. eines Lehrers.
*कन्यरी f. = कान्यारी Râǵân. 8,51.
कन्यलिन् = कन्यडि n. s. w.
कन्या f. 1) *ein gefärbtes Kleid.* — 2) *Monat.* — 3) *Stadt. — 4) *ein best. Baum.* — 5) *N. pr. einer Oertlichkeit.
*कन्यारी f. *eine Art Opuntia* Râǵân. 8,54.
कन्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
1. कन्द् 1) m. *a) Wurzelknolle, Zwiebel.* — *b) die Knolle von Amorphophallus campanulatus.* — *c) *Knoblauch.* — *d) Knolle, Knoten überh.* — *e) Anschwellungen des uterus und der vagina.* — *f) ein best. Metrum.* — *g) ein best. Tact* S. S. S. 213. — 2) f. ई in मास°.
2.*कंद् m. *Wolke.*
*कन्दगुडी f. *eine Art Cocculus* Râǵân. 3,3.
कन्दज Adj. *aus Knollen wachsend, — entstanden. in Kn. enthalten.*
*कन्दट m. *die weisse Wasserlilie.*
*कन्दफला f. *eine best. Cucurbitacee.*
*कन्दबल्लका f. *ein best. Knollengewächs.*
*कन्दमूल n. und *°क m. (Gal.) *Radieschen.*
कन्दर 1) (°न.) f. (या) n. (adj. Comp. f. या) *Höhle, Schlucht.* — 2) *m. *ein Haken zum Antreiben des Elephanten.* — 3) f. या *a) *die Laute der Kâṇḍâla.* — *b)* N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 4) *n. *Ingwer.*
कन्दरवत् Adj. *mit Höhlen —, mit Schluchten versehen.*
*कन्दराकर m. *Berg.*
*कन्दराल m. 1) *Wallnussbaum.* — 2) *Hibiscus populneoides.* — 3) *Ficus infectoria.*

*कन्दालक m. *Ficus infectoria.*

*कन्दोदका f. *eine dem* पाषाणभेद *ähnliche Pflanze* Rāǵān. 3,43.

*कन्दोरुहिणी f. *eine Art Cocculus* Rāǵān. 3,3.

कन्दर्प 1) m. (adj. Comp. f. द्या) *a) der Liebesgott, Geschlechtstriebe. — b) ein best.* Rāga S. S. S. 36. — *c) ein best. Tact* S. S. S. 207. — *d) *penis* Gal. — e) N. pr. zweier Manner. — 2) *f. द्या N. pr. einer göttlichen Dienerin des 13ten Arhant's bei den Gaina.

कन्दर्पकुमाराभ्र *n. eine best. hauptsächlich aus Talk bestehende Mixtur* Mat. med. 78.

*कन्दर्पकूप m. *die weibliche Scham.*

कन्दर्पकेतु m. N. pr. eines Mannes.

कन्दर्पकौलि m. Titel eines Werkes.

कन्दर्पचूडामणि m. Titel eines Werkes.

*कन्दर्पतीव *n. ein best. Strauch.*

*कन्दर्पमातृ f. Beiw. der Lakshmi Gal.

*कन्दर्पमुसल m. *das männliche Glied.*

कन्दर्पमुद्गल m. *quidam coeundi modus.*

कन्दर्पसिद्धात्त m. N. pr. eines Scholiasten.

कन्दर्पसेना f. 1) ein Frauenname. — 2) N. pr. einer Sorāǵanā Ind. St. 15, 232.

कन्दल 1) m. f. n. *) *Schädel* oder *Gürtel. — b) *ein junger Schoss. — c) *ein sanfter Ton. — d) *Verfinsterung, Finsterniss. — e) *Tadel. — 2) m. a) *Gold. — b) *Kampf.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या. — 3) f. ई *a) *eine Art Antilope. — b) eine best. Pflanze mit weissen Blüthen* (die beim Beginn der Regenzeit in grosser Menge plötzlich erscheinen) Bālar. 147,13. Prasannar. 32,7. 150,21. — *c) *Lotussamen. — d) *Fahne. — e) Titel eines Werkes. — 4) n. *die Blüthe der* Kandali. Am Ende eines adj. Comp. f. द्या.

*कन्दलता f. *ein best. Knollengewächs.*

कन्दलय् यति 1) *in grosser Menge und auf einmal erscheinen.* Caus. कन्दलयति (impers.) Spr. 4462, v. l. — 2) *reichlich oder auf einmal hervorbringen, — erzeugen, — bewirken* Bālar. 118,23. Prasannar. 36,9. 148,14. 151,11. कन्दलित *reichlich oder ganz unerwartet hervorgebracht, — bewirkt* Bālar. 98,19.

*कन्दलात्त m. *eine Schlangenart* Gal.

कन्दलायन m. N. pr. eines Weisen der Vorzeit.

कन्दलिन् 1) Adj. *a) mit Blüthen der* Kandali *bedeckt* Spr. 6171. — *b) am Ende eines Comp. erfüllt —, voll von* Kād. 200,23. 233,22. — 2) *m. *eine Art Antilope.*

कन्दलीकार m. *der Verfasser der* Kandali.

कन्दवत् m. *eine Species der* Sama-*Pflanze.*

*कन्दवर्धन m. *die Knolle von Amorphophallus campanulatus* Rāǵān. 7,62.

*कन्दवल्ली f. *eine best. Arzneipflanze.*

कन्दशाक m. *Knollengemüse* Bhāvapr. 1,142.

*कन्दशूरण m. *Amorphophallus campanulatus* Rāǵān. 7,62.

*कन्दसत्त्व n. = कन्द 1) *e).*

कन्दसंभव Adj. *aus Knollen wachsend*

*कन्दसार und *°क (Gal.) n. *Indra's Wald.*

*कन्दस्थ m. *ein best. Knollengewächs.*

*कन्दामृता f. *eine Art Opuntia* Rāǵān. 8,54.

*कन्दारु m. *Amorphophallus campanulatus* Rāǵān. 7,62.

*कन्दालु m. Bez. *verschiedener Knollengewächse.*

कन्दाशन Adj. *von Knollen sich nährend* Bālar. 298,12.

*कन्दिनी m. *Amorphophallus campanulatus* Rāǵān. 7,62.

*कन्दिरी f. *Mimosa pudica.*

*कन्दिल m. *ein best. Knollengewächs* Gal.

कन्दु 1) (*m. *f.) *Röstpfanne.* — 2) *m. a) *ein best. wohlriechender Stoff.* — b) N. pr. eines Mannes.

कन्दुक m. 1) *Röstpfanne.* — 2) *Spielball* Spr. 7721. — 3) *Kugel.* — 4) *Kopfkissen* Spr. 4601. Auch n. nach v. l. — 5) *Betelnuss* Nigh. Pr. — 6) *ein best. Tact* S. S. S. 211. Verz. d. Oxf. H. 87, a, 9.

कन्दुकगुरु n. *Brathüche* Comm. zu Kātj. Ça. 4,7,16.

*कन्दुकप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

कन्दुकाय् °यते *einem Spielball gleichen* Bālar. 226,11.

कन्दुकेश und कन्दुकेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

*कन्दुगृह n. (Comm. zu Kātj. Ça. 4,7,16, v. l.) und *कन्दुशाला f. *Brathüche.*

*कन्दूरक m. *ein best. wohlriechender Stoff* Gal.

*कन्देलु m. *Scirpus Kysoor* oder *ein ähnliches Gras* Nigh. Pr.

*कन्दोट 1) m. *Nymphaea esculenta.* — 2) n. *eine blaue Lotusblüthe.*

*कन्दोत्त m. *Nymphaea esculenta.*

*कन्दोत्थ n. = कन्दोट 2) Rāǵān. 10,202.

*कन्दोदका f. *eine Art Cocculus* Rāǵān. 3,3.

*कन्दोषध n. *Arum* Nigh. Pr.

*कंध m. *Wolke.*

कंधर 1) m. f. (द्या) *Hals.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या. — 2) m. *a) *Wolke.* — *b) *Amarantus oleraceus.*

*कंधि m. 1) *Meer.* — 2) *Hals.*

कन्न 1) m. N. pr. eines Ṛshi R. Gorr. 5,91,7.

काण्व od. Bomb. 6,18,26. — 2) *n. *a) Ohnmacht. — b) Sunde.*

कन्य 1) Adj. (f. द्या) *der kleinste* Hemādri 1,302, 8.11.13. — 2) f. कन्या, कनिंधा *a) Mädchen, Jungfrau, Tochter. — b) die Jungfrau im Thierkreise* 178,18. — *c) Weibchen eines Thieres.* भुतेर् ° Mārk. 62,20. — *d) Beiw. oder eine Form der* Durgā. — *e) ein in Kaçmira wachsendes Knollengewächs. — *f) *Aloe perfoliata* und auch Bez. anderer Pflanzen. — *g) *grosse Kardamomen. — *h) ein best. Metrum.*

कनक 1) Adj. (f. द्या) *der kleinste* Hemādri 1,302, 16. — 2) f. द्या *a) Mädchen, Jungfrau, Tochter. — b) die Jungfrau im Thierkreise. — c) Beiw. der* Durgā. — *d) *Aloe indica.* — 3) *f. कन्यिका = 2) a).

कन्यकागार n. *Gynaeceum.*

कन्यकागुण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कन्यकुब्ज n. *f. (द्या) N. pr. einer Stadt.

कन्यकुमारी f. Beiw. der Durgā Taitt. Ār.

कन्यिका und कन्यिंका f. *Mädchen.*

कन्यस 1) Adj. (f. द्या und ई) *a) der kleinere, kleinste* Hemādri 1,123,11. 124,1. 401,14. 16. — *b) jünger. — 2) *f. द्या *der kleine Finger.*

कन्याका f. 1) *Mädchen, Jungfrau. — 2) *Augenstern* Ait. Ār. 353, 5.

*कन्याकुब्ज n. und *°ब्जा (Gal.) f. = कन्यकुब्ज.

कन्याकुमारी f. wohl *eine Form der* Durgā. Vgl. कन्यकु°.

कन्याकूप m. N. pr. eines Tirtha.

कन्यागम m. *das Kind eines unverheiratheten Frauenzimmers.*

*कन्यागत und *°ज्ञात *m. der Sohn eines unverheiratheten Frauenzimmers* Gal.

*कन्यात् 1) Adj. *Mädchen nachstellend.* — 2) m. *Gynaeceum.*

कन्यातीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कन्यात्व n. *Jungfrauschaft.*

कन्यादातृ Nom. ag. *der eine Tochter verheirathet* 192,28.

कन्यादान n. *das Verheirathen einer Tochter.*

कन्यादूषक Adj. *eine Jungfrau schändend.*

कन्याधन n. *Aussteuer.*

*कन्यापति m. *Schwiegersohn.*

*कन्यापाल m. *Verkäufer von berauschenden Getränken.*

*कन्यापुत्र m. = कन्यात्र.

कन्यापुर n. *Gynaeceum.*

कन्याप्रदान n. = कन्यादान.

कन्याभर्तृ m. Beiw. Kārttikeja's.

कन्याभाव m. *Jungfrauschaft.*

कन्याभोग m. *das Beiliegen um ein Mädchen* 68,14.

कन्यागम Adj. *in einer Jungfrau oder Tochter*

bestehend.

*कन्याराम m. N. pr. eines Buddha.

कन्यावत् Adj. *eine Tochter habend; m. der Vater des Mädchens* Gaut.

कन्यावेदिन् m. *Schwiegersohn.*

कन्यान्वय m. *die mennes der Weiber.* °ख्या Adj. *f. sich in dieser Periode befindend* Kathis. 26,36.

कन्याश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

कन्यासंविध m. N. pr. eines Tirtha.

कन्यासमुद्भव Adj. von *einem unverheiratheten Frauenzimmer geboren.*

कन्याह्रद m. N. pr. eines Tirtha.

*कन्यु n. *die Hand unterhalb des Handgelenks.*

कन्व्रभृ m. N. pr. eines Manoes.

*कप् v. l. für क्रप्.

कप m. Pl. Bez. *bestimmter Götter.*

कपट् 1) m. n. *a) Betrug, Hinterlist.* Haufig in Comp. mit dem, was als simulirt oder falsch bezeichnet werden soll (कपट gebt voran). कपटात् und कपट° *unter dem Scheine von* (im Comp. vorangehend) Prasannas. 37,5. 148,18. — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) °ट्ट् *n) ein best. Maass, zwei Handvoll.* — *b) ein dem* Devadâru *verwandter Baum mit wohlriechendem Harze* Nigu. Pa.

*कपटघीडा f. = कपट 3) b) Nigu. Pa.

कपटेत्य m. N. pr. eines Daitja oder *ein einen* Daitja *simulirender Mann.*

कपटनाटक m. N. pr. eines Mannes Vis.

कपटप्रबन्ध m. *ein listiger Anschlag.*

*कपटिक Adj. *mit Betrug zu Werke gehend.*

कपटित LA. 30,7 schlechte Lesart; vgl. Spr. 3092.

*कपटित्र 1) Adj. = कपटिक. — 2) f. °त्री *ein best. Parfum.*

कपेश्वर 1) m. N. pr. eines Heiligthums. — 2) *f. ई *Solanum diffusum* Rîâs. 4,34.

कपर्ण f. *Raupe.*

कपर्द m. 1) *Otterköpfchen.* Als Scheidemunze = 1/10 Paṇa. — 2) *aufgewundene Haarflechte.*

कपर्दक 1) m. f. (°र्दिका) *Otterköpfchen.* — 2) m. *aufgewundene Haarflechte.* — 3) f. *eine Gansuri* Gal.

कपर्दयत m. N. pr. eines Jaksha Çatr. 14,173. Vgl. कपर्दिन् 2) b) β).

कपर्दिकारिका f. Pl. *die* Kârikâ *des* Kapardin.

कपर्दिन् 1) Adj. n) *dessen Haar in Form einer Muschel aufgewunden ist.* — *b) zottig.* — 2) m. *a)* Bein. Çiva's Gaut. — *b)* N. pr. *a)* einer der 11 Rudra. — β) *eines* Jaksha Çatr. 14,246. 263. — γ) eines Autors Sis. zu RV. 1,60,1. — 3) f. °नी N. pr. der Schutzgöttin der Bhṛgu.

कपर्दभाष्य n. Titel eines Werkes.

कपर्दस्वामिन् m. N. pr. = कपर्दिन् 2) b) 8).

कपर्दीविनायकव्रत (!) n. *eine best. Begehung.*

कपर्दीशिलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

कपर्दीश्वरतीर्थ n. N. pr. einer Tirtha.

कपल n. *Hälfte, Theil.*

कपाट 1) m. *f. n. (adj. Comp. f. घा) Thür —, Thorflügel.* Eine breite Bruet wird mit einem *Thürflügel* verglichen. — 2) n. *a) *Fensterladen* Molesw. — *b)* N. pr. einer Stadt.

कपाटक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. °टिका = कपाट 1). — 2) f. °टिका f. dass. Comm. zu Bala. P. 3,15,29.

*कपाटघ Adj. Subst. *eine Thür einbrechend, ein solcher Dieb.*

कपाटोपरावलय Adj. *mit Thorflugeln und bogenförmigen Verzierungen darüber geschmückt.*

कपाटसंधि m. *eine best. Art von Multiplication.*

कपाटसंधिक Adj. als Bez. *eines best. Verbandes.*

कपाटित Adj. *verschlossen* Râǵat. 8,321.

*कपाटिनी f. = कपट 3) b) Râǵan. 12,93. Nigu. Pa.

कपायी f. *Aeffin* in वृषा°.

कपाल 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. घा) *a) Schale, Schüssel.* — *b) Deckel.* — *c) Scherbe.* — *d) Hirnschale, Schädel, Schädelknochen.* — *e) Schale des Eies.* — *f) Schale der Schildkröte.* — *g) Hemisphäre.* — *h) Pfanne am Schenkel des Menschen oder Thieres, ein schalen- oder scheibenförmiger Knochen.* — *i) eine Art Aussatz.* — *k) *Menge.* — 2) m. *a) = °संधि. — *b) eine best. Mischlingskaste.* — *c)* N. pr. verschiedener Manner. Pl. Name einer Schule und Secte (VP.2 5,287. 375). — 3) f. ई = 1) a) Spr. 4102. — 4) wohl n. Titel eines Tantra.

कपालक 1) Adj. *schalenförmig.* — 2) m. *Schale, Schüssel* Hemâdri 2,a,80,13. 127,17 (°कपालिका zu lesen). — 3) f. °लिका *a) Scherbe.* — *b) Weinstein der Zähne.*

कपालकेतु m. *ein best. Komet.*

कपालखट्वाङ्ग Adj. *einen Schädel und ein Schwert tragend* Hemâdri 2,a,86,14.

*कपालगालिका f. *eine Spindel zum Aufreinden von Baumwolle u. s. w.*

कपालपाणि Adj. *einen Schädel in der Hand haltend.* Nom. abstr. °त्व n.

कपालपाणिन् Adj. *einen Schädel und eine Schlinge tragend* Hemâdri 2,a,86,3.

कपालमाला f. *eine best. Art des Athmens bei Asketen.*

*कपालमृत् m. Bein. Çiva's.

कपालमाला f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devi.

कपालमालिन् Adj. *mit Schädelknochen bekränzt* Hemâdri 2,a,87,19. 123,13.

कपालमोचन n. N. pr. eines Tirtha.

*कपालनासिका f. = कपालनालिका Gal.

कपालवम्भिन् Adj. *einen Schädel und einen Donnerkeil tragend* Hemâdri 2,a,86,11.

कपालवत् Adj. *einen Schädel tragend* Bâlar. 29,11.

कपालशिरस् n. *Kehlkopf.*

कपालशूलखट्वाङ्गिन् Adj. *einen Schädel, einen Spiess und eine Keule tragend* (Çiva) Hemâdri 1, 234,18.

कपालसंधि m. *ein auf gleichen Verhältnissen beruhendes Bündniss* Spr. 1530.

कपालस्फोट m. N. pr. eines Rakshas.

कपालि m. Bein. Çiva's, = कपालिन्.

कपालिन् 1) Adj. *a) eine Schale* (zum Betteln) *tragend* Nir. 5,62. — *b) mit Schädelknochen versehen.* — 2) m. und °नी f. *a) der Sohn (die Tochter) einer Brahmanin und eines Fischers.* — *b) der Anhänger (Anhängerin) einer best. Çiva'itischen Secte.* — 3) m. *a)* Bein. Çiva's Bâlar. 111,14. — *b)* N. pr. *a)* eines der 11 Rudra. — β) eines best. Krankheitsdamons Hariv. 9537. — γ) eines Lehrers. — 4) f. °नी *a) eine Form der* Durgâ. — *b)* N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devi.

कपालिनेय Adj. zu Kapâlin *in Beziehung stehend.*

*कपालीन m. *Buchstelze* Gal.

कपालेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कपि 1) m. *a) Affe.* Das *f. कपि und कपी. — *b) *Elephant.* — *c) *Emblica officinalis, *eine* Karañǵa-*Species* und *Olibanum* (Râǵan. 12,103). — *d) *die Sonne.* — *e)* Bein. Vishṇu-Kṛshṇa's. — *f)* N. pr. verschiedener Manner Pl. *ihr Geschlecht.*

कपिकच्छु und °च्छू f. *Mucuna pruriens.*

*कपिकच्छुकलोपमा f. *eine best. Schlingpflanze* Râǵan. 3,113.

*कपिकच्छुरा f. *Mucuna pruriens.*

*कपिकन्दुक n. *Schädel.*

*कपिका f. *Vitex Negundo.*

कपिकेतन m. Bein. Arǵuna's, Sohnes des Pâṇḍu.

*कपिकोश Adj. *braunhaarig.*

*कपिकोलि m. *eine Zizyphus-Species.*

कपिञ्जल m. v. l. für कपिञ्जल *Haselhuhn.*

*कपिपट्ट m. (Râǵan. 11,172). °च्छिका f. und °चुत m. *Spondias mangifera.*

*कपिप्रा m. *Olibanum* Râǵan. 12,106.

*कपिप्रावृक्का f. *eine Amaisenart.*

कपिञ्जल 1) m. *a) Haselhuhn.* — *b) *Cucumis melanolecus.* — *c)* N. pr. *a)* eines Vidjâdhara

Bālan. 89,12. — β) eines Mannes. — γ) eines Sperlings. — 2) f. कार्पेञ्चला N. pr. eines Flusses.

कार्पेञ्चलक m. Hypokoristikon von कार्पेञ्चल 1) β).

*कार्पेञ्चलादृ m. N. pr. eines Mannes.

*कार्पेञ्चलामै m. Kāç. zu P. 6,2,90.

कार्पतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

कार्पतैल n. *Liquidambar* Bulvapa. 1,187.

कार्पत्य m. 1) *Feronia elephantum; n. die Frucht.* — 2) *eine best. Stellung der Hand.*

कार्पत्यक m. n. (*die Frucht*) = कार्पित्थ 1).

कार्पत्यवत् f. *die Rinde von Feronia elephantum* Bulvapa. 1,194.

*कार्पत्यपर्णी f. *eine best. Pflanze* Ratnam. 112.

*कार्पत्यफल m. *eine Mangoart.*

*कार्पत्यानी f. = कार्पत्यपर्णी Ratnam. 112.

*कार्पत्यास्य m. *eine Affenart.*

*कार्पत्तिवनी f. *eine an Kapittha reiche Gegend.*

*कार्पत्थिल Adj. von कार्पत्थ.

कार्पथिन m. = कार्पकेतन.

कार्पनासक m. *Liquidambar* Bulvapa. 1,187.

*कार्पनासन् m. dass. Ratnam. 42.

*कार्पनाशन n. *ein geistiges Getränk* Gal.

कार्पनास m. und °नासिका f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. 191.

*कार्पन्ता f. *ein best. Arzneistoff* Gal.

कार्पपति m. Hanumant's Spr. 6230.

*कार्पपिप्पली f. 1) *roth blühender Apāmārga.* — 2) *Scindapsus officinalis.*

*कार्पप्रनी f. *Mucuna pruritus.*

*कार्पप्रसु m. Beiw. Rāma's.

*कार्पप्रिय m. 1) *Spondias mangifera* Rāǵan. 11, 172. — 2) *Feronia elephantum.*

कार्पभत m. *ein best. süsser Stoff.*

*कार्पर्क = कार्पलक.

*कार्पर्च m. Beiw. Rāma's.

*कार्पसाखा f. *Spondias mangifera* Rāǵan. 11,172.

*कार्पोरानफला und *°रामलता (Gal.) f. *Mucuna pruritus.*

कार्पिल 1) Adj. (f. घा) *bräunlich, röthlich.* — 2) m. *a) die bräunliche oder röthliche Farbe* Suçr. 2, 280,1. — *b) eine Mausart. — c) eine Affenart. — d) *eine Hundeart. — e) *Weihrauch. — f) N. pr. α)* eines alten Weisen. — β) verschiedener anderer Manner. — γ) eines Dānava. — *δ)* eines Schlangendamons. — ε) Pl. eines Volkes Vasiṣṭha Byh. S. 14,17. — ζ) eines von einem Kapila beherrschten Varsha in Kuṇḍadvīpa VP. 2,4,37. — η) verschiedener Berge und Gebirge. — *g) ein best. Feuer* (mit dem Weisen identificirt). — *h)* Beiw. der *Sonne.* — *i)* Pl. Bez. *der Brahmanen in Çālmaladvīpa* VP. 2,4,31. — *k) ein Sänger, der zu hoch oder zu tief singt,* S. S. S. 117. — 3) f. घा *a) eine bräunliche Kuh. — b) eine Blutegelart* 217,12. 12. — *c) eine Spinnenart* Suçr. 2,296,12. — *d) *Dalbergia Sissoo* oder *eine verwandte Species. — e) *Aloe perfoliata. — f) *ein best. Arzneistoff. — g) *eine Art Messing. — h)* N. pr. α) einer Tochter Dakṣa's und Name der Dākshājanī in Mahābhāga. — β) einer Kiṁnara-Jungfrau Kinnapa. 6,5. — γ) *des Weibchens vom Elephanten Puṇḍarīka. — *δ)* eines Flusses.

कार्पिलक 1) Adj. (f. °लिका) *röthlich.* — 2) *f. °लिका N. pr. eines Frauenzimmers.

कार्पिलगीता f. Titel eines Werkes.

कार्पिलट m. N. pr. eines Muni.

कार्पिलदेव m. N. pr. des Verfassers einer Smṛti.

*कार्पिलद्युति m. *die Sonne.*

*कार्पिलद्राक्षा f. *Weinstock mit röthlichen Trauben* Rāǵan. 11,103.

*कार्पिलद्रुम m. *Cytisus Cajan.*

*कार्पिलधारा f. 1) Beiw. der Gaṅgā. — 2) N. pr. eines Tīrtha.

कार्पिलपञ्चरात्र n. Titel eines Werkes.

कार्पिलपुर n. = कार्पिलवस्तु.

*कार्पिलफला f. = कार्पिलद्राक्षा Rāǵan. 11,103.

कार्पिलभद्रा f. ein Frauenname (buddh.)

कार्पिलभाष्य n. = कार्पिलीयप्रवचनशास्त्रभाष्य.

कार्पिलरुद्र m. N. pr. eines Dichters.

कार्पिलर्षि m. der Ṛshi Kapila 106,32. 28.

*कार्पिललोह्र *eine Art Messing* Nigh. Pr.

कार्पिलवस्तु N. pr. der Geburtsstadt Çākjamuni's.

कार्पिलशर्मन् m. N. pr. eines Brahmanen.

*कार्पिलशिंशपा f. *eine Varietät von Dalbergia Sissoo* Rāǵan. 9,135.

कार्पिलसंहिता f. Titel eines Upapurāṇa.

कार्पिलसौप्तप्रवचन n. = सौप्तप्रवचन. °भाष्य n. *der Commentar dazu.*

*कार्पिलाता f. = कार्पिलाती 2) Gal.

*कार्पिलाती f. 1) *Kologuinthengurke.* — 2) = कार्पिलशिंशपा Rāǵan. 9,135.

कार्पिलाचार्य m. Kapila *der Lehrer,* auf Çiva übertragen.

*कार्पिलाञ्जन m. Beiw. Çiva's.

कार्पिलातीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

*कार्पिलाधिका f. *eine Ameisenart* Nigh. Pr.

*कार्पिलापति m. Beiw. Drupada's Gal.

कार्पिलायनि °नेय *in's Bräunliche* oder *Röthliche spielen* Harshak. 40,20.

कार्पिलावट m. N. pr. eines Tīrtha.

कार्पिलाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei* VP.^{3} 3,303.

कार्पिलाह्व m. 1) Beiw. Indra's. — 2) N. pr. eines Mannes.

कार्पिलाषष्ठी f. *der 6te Tag in der dunkelen Hälfte des Bhādrapada.*

कार्पिलाह्रद m. N. pr. eines Tīrtha.

कार्पिलिमन् m. Nom. abstr. von कार्पिल 1).

कार्पिली Adv. mit करु *bräunlich oder röthlich färben* Kāç. 156,22.

कार्पिलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

कार्पिलेश्वरदेव m. N. pr. eines *Fürsten.*

*कार्पिलोमफला f. *Mucuna pruritus.*

*कार्पिल्लिका f. *Piper aurantiacum* Rāǵan. 6,114.

*कार्पिलोह m. *Messing.*

*कार्पिल्लक 1) m. *eine Art rothes Pigment* Gal. — 2) f. °लिका *Scindapsus officinalis.*

*कार्पिवल्क m. Beiw. Nārada's.

कार्पिवन m. N. pr. eines Mannes.

*कार्पिवल्लिका und *°वल्ली f. *Scindapsus officinalis.*

कार्पिश 1) Adj. (f. घी) *bräunlich, röthlich.* — 2) *m. *a) Weihrauch. — b) die Sonne* Gal. — c) Beiw. Çiva's Gal. — 3) f. घी *a) *eine Art Rum. — b)* N. pr. α) *der Mutter der Piçāka. — β) *eines Flusses.* — 4) *n. = 3) a) Gal.

कार्पिशभू f. ein Frauenname.

कार्पिशय् °यति *röthlich färben* Nigh. 70. Prasannan. 130,22.

*कार्पिशाञ्जन m. Beiw. Çiva's.

कार्पिशावदान n. Titel eines buddh. Avadāna.

*कार्पिशिरम् n. *Mauerstein* Gal.

*कार्पिशीका f. *eine Art Rum.*

कार्पिशीर्ष n. *Mauerstein* Vikramāṅkaṅ. 2,7.

कार्पिशीर्षी f. *eine Art Laute.*

*कार्पिशेतया m. *Asteracantha longifolia* Gal.

कार्पिश्रल m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *sein Geschlecht.*

°संहिता.

कार्पिस्कन्ध m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's MBh. 9,45,57. — 2) eines Dānava.

कार्पिस्थल n. 1) *Standort von *Affen.* — 2) N. pr. einer Stadt.

*कार्पिस्या f. *eine Art Kardamonen* Gal.

कार्पिस्वर m. N. pr. eines Mannes.

*कार्पीकच्छ f. = कार्पि°.

*कार्पीय m. *Mimusops Kauki.*

*कार्पीत n. *eine best. Pflanze,* = श्वेतवृक्ष Ratnam. 32.

कार्पीतक n. *Berberis asiatica* Bulvapa. 1,177.

कार्पीतन m. 1) *Spondias mangifera.* — 2) *Thespesia populnea.* — 3) *Acacia Sirisa.* — 4) *Ficus religiosa.* — 5) *Areca Faufel.* — 6) *Aegle Marmelos.*

los. — Im Suça. nicht näher zu bestimmen.

कपोन्द्र m. Bein. 1) *Vishṇu's.* — 2) *Gâmbavant's.* — 3) *Sugrîva's.* — 4) *Hanumant's* R. 7,36,44. 45.

कपोबन्धु N. pr. 1) m. eines Weisen. — 2) f. ॰वती eines Flusses.

कपोबक् Kâç. zu P. 6,3,121.

कपोबन्धु m. Bein. *Sugrîva's.*

कपोष्ट m. 1) *Feronia elephantum.* — 2) = शाखा-टनी.

कपोष्कल n. 1) *das Haar am Hinterhaupte* Gobh. 2, 9,18. — 2) *die Schale oder Kelle des Opferlöffels.*

कपोत्सल n. v. l. für कपोष्कल 2).

*कपोष्किका f. = कपोषिका.

कपोषिका f. *Haarbüschel an der Seite des Kopfes* Gobh. 2,9,12.

कपोष्य Adj. (f. या) *stinkend.*

कपोष्य und कपोष्क m. *das männliche Glied.*

कपोत 1) m. *a) Taube, Täuberich.* — *b) * Vogel.* — *c)* = कपोतपालि Vishṇ. 667. — *d) eine best. Stellung der Hand.* — *e) die graue Farbe der Taube.* — *f) Antimonglanz.* — 2) f. कपोती *eine weibliche Taube.*

कपोतक 1) Adj. (f. ॰तिका) *taubenfarbig, grau.* — 2) m. *a) Täubrhen, Taube.* — *b) eine best. Stellung der Hand.* — 3) f. ॰तिका *ein weibliches Täubrhen.* — 4) f. ई *ein best. Vogel.* = श्यामा. — 5) n. *Antimonglanz* Kâraka 6,18.

*कपोतकोष Adj. von कपोत.

कपोतचरण n. *ein best. wohlriechender Stoff* Buḍḍhapr. 1,195.

*कपोतपर्णी f. *Kardamomen* Gal. Fehlerhaft für कपोतवर्णी.

*कपोतपाक 1) m. *a) eine junge Taube.* — *b)* Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. — 2) f. द्वा *eine Fürstin der Kaputapâka.* ॰पाकी Kâç.

*कपोतपाद Adj. *taubenfüssig.*

कपोतपालि f. *Fries, Carnîs* (eines Gebäudes).

*कपोतपालिका und ॰पाली f. *Taubenschlag.*

*कपोतप्रवाणा f. = कपोतचरणा Râǵân 12,163.

कपोतरोतस m. N. pr. eines Mannes.

कपोतरोमन् m. N. pr. eines Fürsten.

*कपोतवक्त्र n. *eine best. Pflanze.*

कपोतवङ्का f. *eine best. Artemisiapflanze.*

कपोतवर्ण 1) Adj. *bleigrau.* — 2) *f. ई *kleine Kardamomen.*

कपोतवल्ली f. *eine best. Pflanze.*

*कपोतवेगा f. *Ruta graveolens* Râǵân. 3,63.

*कपोतसार m. *Antimonglanz* Râǵân. 13,99.

कपोतस्तुत und ॰क m. *eine best. Stellung der Hand.*

*कपोतास्थि f. *ein best. wohlriechender Stoff.*

*कपोतास्त्रन n. *Antimonglanz.*

कपोताभ Adj. *bleigrau.*

*कपोतारि m. *Falke.*

कपोतिन् Adj. *taubenähnlich.*

कपोला 1) m. *a) Wange.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्वा. — *b)* Pl. Name einer Schule des weissen Ǵagurveda Ârshʻ. 46,13. — 2) *f. ई *Kniescheibe.*

कपोलक m. *Wange* Hemâdri 1,435,14. — 2,a,127, 17 fehlerhaft für कपालक.

कपोलकवि m. N. pr. eines *Dichters.*

कपोलकाय m. *ein Gegenstand, an dem sich die Wange reibt.*

कपोलपत्र n. *ein auf die Wange aufgetragenes Zeichen* Naish. 7,60.

कपोलपालि und ॰पाली (Spr. 7792. Kâd. 11,16, 18) f. *Backentand.*

कपोलफलक n. (adj. Comp. f. द्वा) *Backenknochen.*

कपोलमित्ति f. dass.

कपिष्ण, कपिष्ण oder कपिष्कल m. N. pr. eines Mannes.

*कप्यास्य n. *Weihrauch.*

कप्यास n. *Gesäss eines Affen* Kâtʻh. Up. 1,6,7.

*कप्यास्य (Conj.) m. Bein. *Nârada's.*

कैप्य Adj. TBa. 2,7,18,1 nach der Lesart des Comm.

कफ m. *Phlegma, Schleim* (eine der 3 Flüssigkeiten im menschlichen Körper).

*कफकूर्चिका f. *Speichel.*

कफगण्ड m. *eine best. Halskrankheit* Çâṇḍ. Sâm.

कफज 1) Adj. *das Phlegma vertreibend, dem Phl. entgegenwirkend.* — 2) *f. ई *eine best. Pflanze,* = कृष्णया Râǵân. 4,116.

*कफजित m. f. *Elfbeeren.*

कफनाडी f. *eine best. Zahnfistel* Çâṇḍ. Sâm. 1,7,6.

कफप्राण und कफल Adj. *phlegmatisch.*

*कफवर्धन m. *eine Species der Tabernaemontana.*

कफवातिक Adj. *bei dem Phlegma und Wind vorwalten.*

*कफविरोधिन् n. und *कफवैरिन् n. (Gal.) *schwarzer Pfeffer.*

कफात्मक Adj. *phlegmatisch.*

*कफासक्त und *कफासिक (Gal.) m. *eine best. Pflanze.*

*कफारि m. *getrockneter Ingwer.*

कफिन् 1) *Adj. *phlegmatisch, verschleimt.* — 2) m. *a) * Elephant.* — *b)* N. pr. v. l. für कपिञ्जल.

कफिणी und कफिला m. Varianten von कपिञ्जल.

*कफेल्व m. *Cordia latifolia.*

कफोणि (*m. *f.) *Ellbogen.*

कफोणिगुडाय्, ॰यते *einer Kugel auf dem Ellbogen gleichen, so v. a. nichts weniger als feststehen, durchaus nicht bweicsen sein.* ॰गित n. Nom. act.

कफोर्ट m. vielleicht *Ellbogen.*

*कबू, कबते (वर्णे). Vgl. काबू.

कबन्ध s. कोबन्ध.

कबर 1) Adj. (f. द्वा) *gesprenkelt, bunt.* — 2) m. f. (ई) *Haarflechte* 166,17. Spr. 7809. — 3) *m. *der Etwas hersagt.* — 4) *f. द्वा und ई *Ocimum gratissimum.* — 5) f. ई *a) * Acacia arabica* und * *rother Oleander* Nigu. Pa. — *b)* ein Frauenname Ind. St. 14,112. — 6) *n. *a) Salz.* — *b) Säure.* — *c) eine Art Sandelholz* Gal.

*कबरपुच्छी Adj. f. *einen firchtenähnlichen Schweif habend.*

*कबरास्त्र n. *eine Art Schleier* Gal.

*कबित्थ m. = कपित्थ.

*कबिल Adj. = कापिल.

कबुलि f. *Affe.*

कंबु m. AV. 11,3,6 vielleicht = कन्बूक und fehlerhaft für कान्बु; vgl. 11,1,29.

1. कम् Indecl. 1) *wohl, gut, bene.* — 2) hebt einen vorangehenden Dativ hervor. — 3) Fragepartikel.

2. कम् Indecl. *wohl, ja* nach नूँ, मैं und किँ. Einmal im AV. betont.

3.* कम् Indecl. 1) *Wasser.* — 2) *Spriss.* — 3) *Kopf.*

4. कम्, चकर्ने (29,12), चकमानें, कामिर्यते; die Special-Tempora fehlen. 1) *wünschen, begehren, wollen, ein Verlangen haben.* — 2) *lieben, der Liebe pflegen.* — Partic. कान्त s. bes. — Caus. कामयते, episch auch कामपति 1) *wünschen, begehren, wollen, ein Verlangen haben;* mit Acc., Infin. oder *Potent. कामित erwünscht. — 2) *lieben, der Liebe pflegen.* — 3) mit वर्ष oder अत्यर्थम् *Etwas hoch anschlagen, einen grossen Werth auf Etwas legen.* — 4) *zur Liebe reizen.* — Mit अनु Caus. *wünschen,* mit Acc. — Mit अभि *verlangen nach,* mit Acc. — Caus. 1) *verlangen nach, wünschen;* mit Acc. oder Infin. — 2) *lieben, verliebt sein in* Daçak. 87,10. — Mit नि Simpl. und Caus. *sich gelüsten lassen nach, begehren, neidisch sein;* mit Acc. — Mit प्र in ॰कामन und ॰कामनीय.

*कंकन m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कंकट 1) m. *a) Schildkröte.* — *b) * Stachelschwein.* — *c) * Wassertopf der Einsiedler.* Nach Bhâgîrathi n. — *d) * Bambusrohr.* — *e)* N. pr. 2) eines Fürsten. — β) eines Muni. — γ) eines Asura.

कमण्डलु 1) m. *a) * Wassertopf der Einsiedler.*

— 2) *m. *Ficus infectoria.* — 3) *f. ऊ a) = 1). — *b) ein best. vierfüssiges Thier.*

*कमण्डलुतरु m. *Ficus infectoria.*

कमण्डलुधर m. Bein. Çiva's.

कमण्डल्वतमूत्रिन् Adj. *mit einem Wasseriopf und einem Rosenkranz versehen* Hemâdri 2,242,2. 814,4. 2,a,109,7.

कमर्यू f. N. pr. eines Weibes.

कमन 1) Adj. (f. या) *a) *begierig, lüstern. — b) lieblich, reizend.* — 2) *m. *a) der Liebesgott. — b)* Bein. Brahman's. — *c) Jonesia Asoka.*

*कमनकङ्कट m. *Reiher.*

कमनीय Adj. 1) *wonach man ein Verlangen haben kann* oder *darf. — b) lieblich, reizend, schön* Spr. 7793.

*कमनक und *कमन्दक m. N. pr. zweier Männer. Pl. *ihr Geschlecht.*

*कमन्द n. *Wasser.*

*कमर Adj. *begierig, lüstern.*

1. कर्मल Adj. viell. *begierig, brunstig.*

2. कमल Adj. Bez. *einer best. Farbe.*

3. कमल 1) m. (Hemâdri 1,797,11) und n. (adj. Comp. f. ई) *die Blüthe von Nelumbium.* Erscheint früher als उत्पल 97,30. Ungenau für कमलिनी Comm. zu Vikrama 5,1,13. — 2) m. *a) *eine Hirschart. — b) *Ardea sibirica.* — c) *Boin. Brahmanen. — d) ein best. Dhruvaka (musik). — e) N. pr. a) eines Schülers des Vaiçampâjana Kâç. zu P. 4,3,104. — β) eines Asura. — 3) f. या *a)* Bein. 1) der Lakshmi und daher Sg. und Pl. *Reichthum, Glücksgüter.* — β) der Dâkshâjanî in Kamalâlaja. — *b) *ein ausgezeichnetes Weib.* — *c) *Orange.* — *d) N. pr. a) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) der Gemahlin Gâjâpîḍa's und einer anderen Frau. — 4) f. ई und n. *ein best. Metrum.* — 5) n. *a) eine best. Constellation.* — *b) Wasser.* — *c) *Kupfer.* — *d) *Veilchenblaue.* — *e) *Arzenei.* — f) N. pr. einer von Kamalâ erbauten Stadt.

*कमलकोकार, *कमलकोट und *कमलकोर (so Kâç. zu कमलकोकार) Namen von Dörfern.

कमलगर्भ und कमलज्ञ m. Bein. Brahman's.

कमलदलविमलनेत्रा ज्ञानसंकुसुमितापिह्ना m. N. pr. eines Buddha.

कमलदेव N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. ई der Gemahlin Lalitâditja's.

कमलनयन m. N. pr. eines Fürsten.

कमलनाभ m. Bein. Vishṇu's (Nârâjaṇa's) Kîç. 11,110,13.

कमलनेत्र Adj. (f. या) *lotusäugig* Dhûrtan. 48.

कमलपत्र n. *Blatt der Lotusblüthe.* °पत्रात Adj.

कमलबान्धव m. Bein. *der Sonne* Kîç. 235,14.

कमलबालनालाग्र °यते *einem jungen Lotusstengel gleichen* Ind. St. 15,277.

कमलभव m. Bein. Brahman's Vasiṃ. Bḥn. S. 53,1.

कमलभवन m. desgl. Spr. 4771.

*कमलभिद् f. N. pr. eines Dorfes.

कमलभू m. Bein. Brahman's Vishṇ. 34,5.

कमलमति m. N. pr. eines Mannes.

कमलमय Adj. *ganz aus Blüthen von Nelumbium bestehend* Kîç. 11,17,22. Harshaḥ. 90,14.

कमलयोनि m. Bein. Brahman's Hemâdri 1, 816,15.

कमललोचन 1) Adj. (f. या) *lotusäugig.* — 2) f. या ein Frauenname.

कमलवती f. N. pr. 1) = कमलदेवी. — 2) einer Prinzessin.

कमलवदन Adj. (f. या) *ein Lotusgesicht habend.*

कमलवन n. *Lotusgruppe.* Davon °मय Adj. *ganz aus Lotusgruppen bestehend* Kîç. 94,7.

कमलवर्धन und °वर्मन् m. N. pr. zweier Fürsten.

कमलशील m. N. pr. eines Gelehrten (buddh.).

कमलषष्ठी f. *ein best. sechster Tag.*

कमलसप्तमी f. *ein best. siebenter Tag.*

कमलसंभव m. Bein. Brahman's.

कमलाकर m. 1) *Lotusgruppe, Lotusteich* 298,24 (im Prâkrit). — 2) N. pr. verschiedener Männer, insbes. Gelehrten. Auch °भट्ट, भट्ट°, °पूर्त, °शर्मन्.

कमलाकरतीर्थयात्रा f. Titel eines Werkes.

कमलाकिशोर m. N. pr. eines Heilighums.

कमलाक्त 1) Adj. (f. ई) *lotusäugig* Spr. 7793. Dhûrtan. 47. — 2) m. oder n. N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कमलापुरा f. Bein. der Alakshmi Spr. 7769.

कमलाक्षा f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82.

कमलातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कमलानन्दन n. Metron. des Miçradinakara.

कमलापति m. N. pr. eines Mannes.

कमलाभक्त m. desgl.

कमलापुष m. N. pr. eines Dichters.

कमलालय 1) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. या Bein. der Lakshmi Spr. 7769.

1. कमलासन n. 1) *eine Lotusblüthe als Sitz.* — 2) *eine best. Art zu sitzen.*

2. कमलासन m. Bein. Brahman's.

कमलास्तृक् m. N. pr. eines *Marktplatzes.*

कमलास्यृक् °सति *lachen wie die* Lakshmî.

कमलिनी f. 1) *Lotuspflanze.* °दल *Lotusblatt* 304,19 (im Prâkrit). — 2) *Lotusgruppe, Lotusteich.*

कमलिनीकान्त m. Demin. von कमलिनी 2 Kîç. 213,1.

कमलिनीकान्त n. Bein. *der Sonne.*

कमलिनीबन्धु m. dass. Comm. zu Gaut. 1,1.

कमलेक्षण Adj. (f. या) *lotusäugig.*

*कमलोत्तर n. *Safflor.*

कमलोत्पलमालिन् Adj. *mit* Kamala *und* Utpala *bekränzt, — reich versehen* MBu. 3,158,81.

कमलोदय m. N. pr. eines Mannes.

कमलोद्भव m. Bein. Brahman's.

*कमा f. *Lieblichkeit, Schönheit.*

कमि Bez. *der Wurzel* कम् 238,28.

कमितृ Nom. ag. *der da liebt,* mit Acc. Naish. 3,34. *Gatte* (von einem Thiere) Bhaṭṭ. 28,5.

कमुका oder कमुङ्का f. *Schopf.*

कम्प् Kâṃpsyate (opisch auch कम्पते) 1) *zittern, beben.* Caus. कम्पयति *zittern.* — 2) * = कुप्ययतिकर्मन्. — Caus. कम्पयति, ते *zittern machen, zum Zittern bringen.* कम्पित *in eine zitternde Bewegung gebracht, geschwungen.* — 2) *schwingend —, trillernd aussprechen.* — Mit धनु *mit Jmd* (Loc. oder Acc.) *Mitgefühl haben, bemitleiden, durch Etwas* (Instr.) *Jmd* (Acc.) *sein Mitgefühl zu erkennen geben.* — Caus. dass., mit Acc. — Mit समनु dass., mit Acc. — Mit अभि *erzittern, erbeben.* — Caus. *aufregen, anlocken.* — Mit उद् *erzittern* Kîç. 127,1. — Caus. *erzittern machen.* °कम्पित *erzittern gemacht.* — Mit उद् *aufzittern.* — Caus. *nach oben schwingen, aufschütteln.* — Mit परि Caus. *erzittern machen, schütteln.* — Mit संपरि Caus. dass. — Mit प्र 1) *erzittern.* प्रकम्पित (!) Suparṇ. 4,1. — 2) *aus der festen Lage kommen, locker werden.* — 3) *schwingend klingen.* — Caus. 1) *erzittern machen.* — 2) *schwingen, schütteln.* — Mit अनुप्र Caus. *nach einem Andern schwingen* Âpast. Çr. 12,28. 18,7. — Mit अभिप्र Caus. *aufregen, anlocken.* — Mit संप्र *erzittern.* — Caus. *erzittern machen.* — Mit प्रति Caus. *erzittern machen* MBu. 4,11,2. — Mit वि 1) *erzittern.* — 2) *weichen* von (Abl.). — 3) *sich entstellen.* °विकम्पित *entstellt.* — Caus. *erzittern machen.* — Mit सम् *erzittern.* — Caus. *erzittern machen.*

कम्प m. 1) *das Zittern, Beben, zitternde Bewegung.* — 2) *Erdbeben* 220,23. 26. — 3) *vibratio, trillernde Aussprache.* — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 235. — 5) N. pr. eines Mannes.

कम्पन 1) Adj. (f. या) *a) zitternd. — b) zittern machend, erschütternd.* — 2) m. *a) eine best. Waffe. b) eine Species von Fieber* Bhlaṇ. 3,71. — *c) *die kühle Jahreszeit.* — *d) N. pr. a) eines Fürsten. — β) eines an Kaçmîra angrenzenden Landes. — 3) f. या N. pr. eines Flusses. — 4) n. *a) das*

Zittern, Beben. — *b) Erdbeben.* — *c) vibrative, trillernde Aussprache.* — *d) das Schütteln, Schwingen.*

कम्पाल m. N. pr. eines Mannes.

*कम्पाल m. *Brodfruchtbaum.*

*कम्पालवायु und *कम्पाङ्ग m. *Wind.*

कम्पाय्, °पते *zittern* Comm. zu Vaḍh. Bḥ. 6,6.

कम्पिका f. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

कम्पित n. *das Zittern.*

कम्पिन् Adj. 1) *zitternd.* — 2) am Ende eines Comp. *schüttelnd.*

कम्पिल m. 1) * = कम्पिल्य. — 2) N. pr. eines Mannes, = लवण.

*कम्पिल्य, °क (Kāraka 6,7), कम्पिल, कम्पिलक, कम्पिल्यक (!) Kāraka 7,23) und *कम्पील m. Rāgān. 13,102. Nach Mat. med. 232 *der Farbstoff, welchen die Rottleria tinctoria liefert.*

कम्प्य Adj. 1) *zum Zittern zu bringen in* द्यो°. — 2) *trillernd zu sprechen.*

कम्प्र Adj. (f. द्रा) 1) *zitternd* Bilar. 35,17. — 2) *behende* Lalit. 2,6,10. — 3) *schwankend, ungewiss* Naiṣh. 3,71.

कम्फल्य m. = कफिण.

*कम्ब्य, कम्बति (गतौ).

कम्बल् 1) m. n. (selten) *wollenes Tuch, — Decke, — Gewand* Hemādri 1,423,17. — 2) m. *a) Wamme.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्रा Hemādri 1,402,17. 423,17. — *b) °Wurm, Insect.* — *c) °eine Hirschart.* — *d)* N. pr. α) zweier Manner. — β) eines Schlangendamons. — 3) n. *a) °Wasser.* — *b)* N. pr. eines Varsha in Kuśadvīpa.

कम्बल 1) m. = कम्बल 1). — 2) *f. °लिका gaṇa पताद्दि.

*कम्बलचायणीय m. Pl. Spottname *einer Schule der Kārājana.*

कम्बलबर्हिष m. N. pr. eines Mannes.

कम्बलबर्हिस् m. N. pr. eines Sohnes des Ūçanas VP.² 4,63. 64.

*कम्बलवास m. = कम्बलिवास.

*कम्बलवास्क m. = कम्बलिवास्क.

कम्बलहार m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कम्बलार्ण n. Vārtt. zu P. 6,1,89.

*कम्बलालुका f. *eine best. Gemüsepflanze* Gal.

*कम्बलिन् m. *Ochs (bewammt).*

*कम्बलिवास्क n. *ein von Ochsen gezogener Wagen.*

कम्बलीय Adj. *zu wollenen Decken u. s. w. gehörig.*

कम्बलेश्वरग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कम्बलोदरि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कम्बल्य n. (adj. Comp. f. द्या) *hundert Pala Wolle.*

*कम्बि f. 1) *Löffel.* — 2) *Bambusknoten.*

कम्बु 1) m. *n. *Muschel.* काठेन कम्बुतुल्येन Hemādri 2,a,111,10. — 2) m. *a) Armband von Muscheln.* — *b) drei Falten im Nacken* Vaḍh. Bḥ. S. 70,3. — *c) *Hals.* — *d) *Elephant.* — *e) * ein röhrenförmiger Knochen.* — *f) *eine Art Curcuma.*

कम्बुक 1) m. *a) Muschel.* — *b) eine verächtliche Person.* — 2) *f. द्या *Physalis flexuosa.* — 3) n. N. pr. einer Stadt.

कम्बुकण्ठ (f. ई) und कम्बुकंधर Adj. *einen muschelähnlichen Nacken —, d. i. drei Falten im Nacken habend.*

*कम्बुकाञ्ची f. *Physalis flexuosa* Rāgān. 4,111.

कम्बुकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कम्बुग्रीव 1) Adj. = कम्बुकण्ठ. — 2) m. N. pr. einer Schildkröte.

*कम्बुग्रीवा f. *ein muschelähnlicher Nacken, e. N. mit drei Falten.*

कम्बुज n. *eine Art Trommel* S. S. S. 192.

*कम्बुपुष्पी und *कम्बुमालिनी f. *Andropogon aciculatus* Rāgān. 3,126.

*कम्बू m. 1) *Dieb.* — 2) *Armband.*

कम्बूक m. *Abfall von Reiskörnern.*

कम्बोज m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. *Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* — 2) **Muschel.* — 3) **eine Elephantenart.*

*कम्बोजपुण्ड Adj. *kahlgeschoren wie die Kambōja.*

कम्बोजायिन् m. *Falco Cheela.*

*कम्भ Adj. *von* कम्.

*कम्भारि f. *Gmelina arborea.*

*कम्भू n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

कम्र Adj. (f. द्रा) 1) **vertieft.* — 2) *reizend, schön* Spr. 792.

कंवत्तु Adj. s. कंवत्तु.

कंव = 1. क. Mit चिद् *jeder.* Nur Gen. कंवस्य.

*कंयस्था f. *eine best. Arzneipflanze,* v. l. für वयःस्था.

कंया Instr. Adv. *auf welche Weise?*

कंयोद Adj. v. l. des SV. für कण्वोद des RV.

कंयाधु (*sa* Buḍh. P. ed. Bomb.) und °धू f. N. pr. der Gattin Kaçjapa's.

कंयाधुनीय n. das Śākta RV. 1,165 (Ait. Ār. 37,18) und Name eines Sāman.

कंय m. N. pr. eines Fürsten.

कंयक m. N. pr. eines Mannes.

कंयर m. N. pr. = कैंयर.

1. करू (स्वर्), Präsensstamme: करू (कुरू, कृ), कीर्, कीर्ो, कुरु, कृणु (कृणोँ, कृण्व ver n und व); Act. und Med. 1) *machen, vollbringen, ausführen, bewirken, verursachen, zu Stande bringen, anfertigen, bereiten, veranstalten, begehen.* — 2) *bearbeiten, zubereiten, bestellen* (ein Feld). — 3) *Etwas aus Etwas* (Abl. oder Instr.) *machen, verfertigen.* — 4) *Jmd* (Gen. oder Loc.) d. i. *zu Jmds Frommen oder Schaden Etwas thun.* — 5) mit zwei Acc. — *machen, machen zu.* कार्मुकं सज्यम् MBu. 1,187, 18. मेघलकृत *zur Arsenei gemacht.* — 6) *Etwas* (Acc., meist किम् *was?*) *mit Etwas* (Instr.) *anfangen, einen Gebrauch von Etwas machen.* Statt Instr. ausnahmsweise auch Acc. कात्तामुलं किं करुते भुवि: Spr. 7822. — 7) *mit Etwas* (Acc.) *Etwas vornehmen, so v. a. an oder mit Etwas eine übliche Handlung vollbringen.* — 8) Jmds Befehl, Wunsch, Verlangen, Warte *thun, so v. a. vollbringen, ausführen;* (eine Obliegenheit) *erfüllen.* — 9) einem Gefühl, einer Stimmung (Acc.) *sich hingeben* R. 1, 21,14. — 10) bildet im AV. und später mit dem Acc. eines alt sonst gar nicht vorkommenden Nom. act. auf द्या ein periphrastisches Tempus. So insbes. Perf. चकार und चक्रे, aber auch Praes. करोति (Çāṅku. Ça.), Imperf. अकरू (Maitr. S. 1,6,5. 10. 8,5. Kāṭh. 7,7), अकरन् (Maitr. S. 1,4,7. Tāṇḍ. 4,3,10,3); Precc. क्रियात् (Maitr. S. 2,1,3) und *Imper. करोतु. Das Genus des Hulfsverbum richtet sich in der alteren Sprache nach dem des Hauptverbum Chr. 351. Ig. — 11) *ertönen lassen, ausrufen, aussprechen, hersagen,* (ein Wort u. s. w.) *gebrauchen.* — 12) *darstellen, beschreiben.* — 13) *festsetzen, bestimmen.* धर्मी वृत्तं कृतः Jāṭ. 2,186. — 14) (ein best. Zeit) *zu Ende bringen, erleben, verbringen.* तेषान् *den Augenblick erwarten.* — 15) mit किम् *was machen? sa v. a. — anthun, — ausrichten, — vermögen?* — 16) *Jmd* (Gen. oder Loc.) *Etwas* (Acc.) *verschaffen, zutheilen.* Med. *sich verschaffen, — aneignen, annehmen;* auch Act., wenn die Zurückbeziehung auf das Subject schon durch स्व oder आत्मन् ausgedrückt wird. — 17) *veranlassen —, verhelfen zu* (Dat.). — 18) *Jmd preisgeben, mit Dat.* — 19) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (किम् *was?*) *anhaben.* कन्यामू *so v. a. eine Jungfrau entehren.* — 20) mit न — किं चन *sich aus Etwas Nichts machen.* — 21) *thun —, bringen —, versetzen in, stellen auf oder an, legen auf, an oder in, nehmen in oder an, richten auf;* mit Loc., seltener mit Instr. चेतसि oder मनसि *so v. a. bedenken, überlegen* Harshak. 163,11. 186,5. 192,22. 211,9. Kathās. 78,5. — 22) (den Geist, die Gedanken) *richten auf* (Loc., Dat. eines Nom. act., Inf. oder directe Rede mit इति). — 23) *Jmd* (in einem Amte) an-

stellen, beauftragen mit(Loc.) — 24) *thun, zu Werke gehen, verfahren, sich verhalten.* कर्मन् कारियामि so v. a. *wie wird es mir ergehen?* — 25) *thätig sein —, handeln im Hinblick auf eine Gattheit, den Göttern dienen.* — 26) *beschliessen*, mit Inf. R. 2, 6,10. — 27) *mit einem Abl. oder einem Adv. auf* तस् *Jmd* (von einer Krankheit) *verhelfen.* — 28) *mit einem Zahladv. auf* धा *so und so oft —, zum so und so vielten Male pflugen.* — 29) *mit einem Adv. auf* ई (z. B. अतिशयी) *oder* ऊ (z. B. मधू) — *bilden, —machen, machen zu, verwandeln in.* — 30) *mit einem Adv. auf* त्रा *gelangen lassen zu.* — 31) *mit einem Zahladv. auf* धा *theilen —, zerlegen in so und so viele Theile.* — 32) *mit einem Adv. auf* वत् *gleichstellen.* — 33) *mit einem Adv. auf* सात् *aufgehen lassen in, gelangen lassen zu, umwandeln in.* — 34) इति कृत्वा s. u. 1. इति am Ende. कस्मात् कृत्वा *aus welchem Grunde? weshalb?* एवं कृत्वा *aus diesem Grunde* Mahabh. — Vgl. auch कृत. — Caus. कारयति, °ते 1) *zur Thätigkeit antreiben, machen lassen, dafür Sorge tragen, dass Etwas geschieht, Jmd* (Acc.) *veranlassen Etwas* (Acc.) *zu thun, zu vollbringen u. s. w., Etwas* (Acc.) *durch Jmd* (Instr.) *thun lassen.* — 2) *bearbeiten —, zubereiten —, ein Feld bestellen lassen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *aus Etwas* (Instr.) *machen lassen.* — 4) *Jmd oder Etwas zu Etwas machen lassen, mit zwei* Acc. — 5) *mit Etwas* (Acc.) *Etwas vornehmen lassen*, so v. a. *an oder mit Etwas eine übliche Handlung vollbringen lassen.* — 6) *Etwas irgendwohin anbringen lassen.* — 7) = Simpl. 1), 5) und °ते. — 8) *Jmd* (Acc.) *behandeln, mit Jmd verfahren.* — 9) *Jmd bilden, unterweisen* Mbh. 2,3,34. — Desid. चिकीर्षति, °ते 1) *machen —, thun wollen, unternehmen, beginnen, beabsichtigen, streben nach.* — 2) *eine heilige Handlung unternehmen, den Göttern dienen wollen.* — Caus. vam Desid. चिकीर्षयति *Etwas zu thun beabsichtigen* Bhâṭ. P. — Intens. कर्रिक्रति (3. Pl.), Partic. कँरिक्रत् *wiederholt machen oder machen.* °चर्कर्ति, °चरिकर्ति, °चर्रिकर्ति, °चर्कर्रीति, °चरिकरीति, °चरीकरीति, °चेक्रियते. — Mit धि 1) *mehr thun* (als erfordert wird). — 2) *handeln gegen* (Acc.) RV. 10,12,3. — Mit व्यति Pass. *eine grosse Veränderung an sich erfahren, in grosse Aufregung gerathen* Bhâṭ. P. — Mit अधि 1) *Jmd an die Spitze von Etwas* (Loc.) *stellen, mit Etwas betrauen, in ein Amt einsetzen.* स्त्रियं नाधिकुर्यात् so v. a. *man lasse nicht ein Weib das Regiment führen* Kâraka 1,8. °कृत *betraut mit* (Loc. oder im Comp. varangehend) Chr. 209,21. 205,9. *betheiligt an* (Loc.), *wobei beschäftigt.* — 2) *Etwas an die Spitze —, in den Vordergrund stellen, zum Gegenstand der Behandlung machen* 221,6. °कृत्य Absol. *mit Bezug auf, in Betreff von* (Acc.). — 3) Med. *voraussetzen, sich zurückbeziehen auf.* — 4) Med. *berechtigt sein* Nârada 6,1,12. mit Acc. oder Infin. (Nârada 3,62). Auch Act. mit Loc. Comm. zu Nârada 6,1,12. अधिकारम् *eine Berechtigung erhalten zu* (Loc.). — 5) Med. *überwältigen.* — 6) *die Oberaufsicht haben über* (Loc.). — Mit अनु 1) *Etwas* (Acc.) *nachthun, nachahmen* 106,20. zu Spr. 4233. — 2) *es Jmd* (Gen. oder Acc.) *gleichthun* 231,9. Spr. 7818. *Jmd* (Acc.) *in Etwas* (Instr.) *gleichkommen* Chr. 250,12. — 3) *anpassen.* — 4) *es Jmd* (Acc.) *vergelten.* — अनुकृत Spr. 4829 *fehlerhaft für* अधिकृत. — Caus. *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *nachmachen lassen.* — Mit अप 1) *fortschaffen, wegschaffen, fortschleppen.* — 2) *Jmd* (Gen., Loc. oder Acc.) *ein Leid —, Schaden zufügen, zu nahe treten, beleidigen; Jmd* (Acc.) *bestrafen.* किम् *welches Leid?* किं चित् *irgend ein Leid.* — Caus. *Jmd* (Acc.) *ein Leid zufügen.* — Mit प्रत्यप in प्रत्यपकार. — Mit अभि *zurecht —, fertig machen.* — Mit अभि 1) *thun in Beziehung auf, zu Gunsten eines Andern.* — 2) *zuwegebringen.* — 3) *thun, machen.* निवेशम् *sich niederlassen* MBh. 1,210,27. — Desid. *zu thun beabsichtigen, beginnen, unternehmen.* — Mit सम् 1) *zurechtmachen, zurüsten.* संस्कृत *gerüstet, bereit.* — 2) *dienen.* — Mit अनु, अभ्यनु, उपानु und समनु s. u. अनु 9). — Mit परा *nach unten thun, —richten.* — Mit अभ्यव *abweisen, verschmähen* Maitr. S. 1,8,1. — Mit आ 1) *herbeibringen, herbeischaffen.* — 2) *hertreiben, zusammentreiben.* — 3) *zurechtmachen, bereiten.* आकृत *eingerichtet* RV. 8,10,1. — 4) einem Gatte (Gen.) *dienen, opfern* RV. 4,17,18. — 5) *Jmd Etwas* (Acc.) *anthun.* — 6) *herbeiführen* MBh. 5, 13,36. — Caus. 1) *herbeirufen.* — 2) *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *angehen.* — आकारित s. bes. — Desid. *anzuführen gedenken.* — Intens. आरीकृत. Partic. *wiederholt zu sich ziehend.* — Mit उत्या 1) *über Etwas herholen.* — 2) °*schmähen.* — Mit उन्व *mitgehen.* — Mit उप 1) *wegschaffen, wegtreiben, fernhalten* Maitr. S. 4,1,1. — 2) *von sich abwenden, — stossen, — weisen, ansgeben, abstehen von.* — 3) *zum Gesetenk absondern.* — 4) *abweisen, zurückweisen* (eine Ansicht). — Mit व्यप, Partic. °व्यपाकृत *frei von* Nârada 4,117. — Mit परा *wegtreiben, fernhalten.* — Mit उद् 1) *herausstreiben, herausholen.* — 2) *auswählen.* — 3) Med. etwa °*stricheln* Kâç. zu P. 1,3,22. — 4) Med. °*verspotten, verhöhnen* ebend. — Mit उप 1) *herbeholen, herbeitreiben.* — 2) *übergeben, überlassen, hingeben, verleihen.* कामम् *einen Wunsch gewähren.* — 3) *sich verschaffen, erlangen.* — 4) *einleiten, Vorbereitungen zu einer heiligen Handlung machen, sich machen —, gehen an.* — 5) *einweihen.* — 6) उपाकृत °*von einer Widerwärtigkeit betroffen.* — Mit सम्युप *bei Gelegenheit von —, gleichzeitig mit* (Acc.) *Etwas einleiten u. s. w.* Maitr. S. 4,8,8. — Mit प्रत्युप in प्रत्युपाकरण. — Mit समुप *Jmd zufriedenstellen.* — Mit नि *zurückhalten.* — Mit निस् 1) *absondern, ausscheiden.* — 2) *von sich stossen, abstossen, verdrängen, verstossen, abweisen, zurückweisen* 187, 2. *beseitigen, verjagen.* — 3) *unterdrücken, verschweigen machen* RV. Prât. 11,30. Mbh. 1,210, 15. zu Çâk. 25,7. Il. 67. — 4) *verwerfen, nicht anerkennen, läugnen* 282,1. — 5) °निष्कृत *ermangelnd* Bhâṭṭ. 3,19. — Mit पर्या *umwenden.* — Desid. *umwenden wollen.* — Mit प्रा *wegtreiben.* — Mit व्या 1) *sondern, scheiden, trennen von* (Instr.). — 2) *auseinandersetzen.* — 3) (buddh.) *Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Acc.) *weitsagen* Lalit. 224,22. 237,4. Kâraṇḍ. 90,21. — Mit समा 1) *zusammenbringen, verbinden.* — 2) *zusammentreiben, eintreiben* — 3) *zurechtmachen, in Stand setzen, conficere.* — Mit उपसमा *vereinigen.* — Mit प्रसु *einrichten, in Ordnung bringen; zurüsten, anrüsten.* — Mit उद् 1) *aufheben, tilgen* Maitr. S. 1,5,3. — 2) Med. etwa °*sticheln* Kâç. zu P. 1,3,22. — Mit उप 1) कर् a) *Jmd Etwas zufügen, zukommen lassen* 328,31. — b) *einen Dienst —, eine Gefälligkeit erweisen; mit* Gen. oder Loc. der Person. — c) *Etwas fördern.* — d) Med. (episch auch Act.) *Jmd hegen, pflegen.* — e) *sich anthun —, gehen an* (Dat.). — f) Med. °*verspotten, verhöhnen* Vop. 23,25. — 2) स्कर् Med. a) *bearbeiten, zubereiten, ausrüsten, schmücken.* उपस्कृत *ausgerüstet —, versehen mit* (Instr.). — b) *sich um Jmd* (Acc.) *kümmern; sorgen für* (°Gen.). — c) °*ergänzen, suppliren.* — d) *mit Etwas Ungehörigem versehen, verderben, entstellen.* — e) उपस्कृत Pl. °*versammelt.* — Vgl. अनुपस्कृत und निरुपस्कृत. — Mit प्रत्यप *einen Gegendienst erweisen* 179,7. — Mit नि *von der Höhe herabbringen, demüthigen, überwinden.* — निकृत 1) *erniedrigt, gedemüthigt, beleidigt, niedergebeugt* (von Schmerz). — 2) *niedrig, gemein.* — 3) °*betrogen.* — Desid. *überwinden wollen.* — Mit °प्रनि. — Mit विनि *Jmd zu nahe treten, beleidigen, kränken, ver-*

letzen. — Mit निस् 1) कृ a) herausschaffen aus (Abl.). — b) ausschliessen, verdrängen, vertreiben. — c) °zerbrechen. — d) zwingen, anstrengen, verfertigen. — e) einrichten, zurechtbringen, heilen. — f) vergelten. — 2) स्कृ vertreiben ṚV. 10,127, 3. — Mit अभिनिस् अभिनिष्कृत gegen Jmd angelegt. — Mit उपनिस् °उपनिष्कृ. — Mit विनिस् Caus. herstellen —, ausbessern lassen. — Mit परा bei Seite lassen, nicht berücksichtigen, beseitigen. — Mit परि 1) कृ. °कृत zubereitet (Speise). — 2) स्कृ zubereiten. anstreichen, schmücken. पैरिष्कृत zubereitet, ausgerüstet, angethan, geschmückt, begleitet von (Instr.). — Mit प्र 1) vollbringen, ausführen, bewirken, veranstalten, machen, anfertigen. तत्प्रकृत daraus gemacht, — bestehend P. 5,4,21. — 2) mit zwei Acc. — machen, machen zu. — 3) sich aneignen, — nehmen (दारान् ein Weib) 67,12. कन्याम् heirathen. — 4) Jmd anstellen (in einem Amte), beauftragen mit (Loc.). — 5) Jmd tauglich machen zu (Dat. Inf.). — 6) wegschaffen, vernichten. — 7) abthun, tödten. — 8) entehren (eine Jungfrau). Unzucht treiben mit (Acc.). Nach den Grammatikern °Med. — 9) Med. a) Jmd veranlassen, bewegen, geneigt machen zu; Jmd zu Etwas anstellen, verrichten lassen Pāṇ. Gaṇ. 3, 10,25. — b) मनस्, बुद्धिम् seine Gedanken richten auf (Dat. oder Loc.), beschliessen. — c) gewinnen, erbeuten. — d) bewirken ṚV. 9,15,7. — e) °verwenden, aufwenden. — f) voranschicken, zum Gegenstand einer Besprechung machen. प्रकृत von dem die Rede geht. — g) °Jmd dienen, verehren. — 10) प्रकृत a) begonnen. — b) °der Etwas (Acc.) begonnen hat. — Caus. bereiten lassen Gaut. 5,32. — Mit विप्र 1) Jmd zu nahe treten, ein Leid zufügen. °कृत a) dem ein Leid zugefügt worden ist. — b) auf Hindernisse gestossen (Handlung) Spr. 2279. — 2) anstellen bei, zufassen zu (Loc.). साह्ये MBh. 5,1223 (richtiger व्यधि od. Bomb.). — Mit संप्र 1) zusammen hervorbringen, — bewirken Kāraka 6, 18. — 2) ausführen oder beginnen. — 3) mit zwei Acc. — machen, machen zu. — Mit प्रति 1) dagegen Etwas zu Etwas machen, mit zwei Acc. Ait. Br. 1, 23. — 2) erwidern, vergelten, Vergeltung üben (im Guten oder Bösen); mit Acc. der Sache und Gen., Dat. oder Loc. der Person. — 3) entgegenwirken, sich widersetzen; mit Acc. der Sache und Gen. der Person. — 4) mit ärztlichen Mitteln entgegenwirken, ärztlich behandeln. — 5) wieder in Stand setzen. — 6) bezahlen (eine Schuld) Gaut. 12,40. — Caus. Med. wiederholen lassen. — Desid. zu erwiedern —, — vergelten —, Rache zu nehmen suchen; mit Acc. der Sache oder mit Acc. oder Loc. der Person. — Mit वि 1) Act. Med. anders machen, umgestalten, umwandeln, verändern Spr. 366. umstimmen. Med. (ausnahmsweise auch Act.) und Pass. anders werden, eine Veränderung erfahren, sich umwandeln, umgestimmt werden. °कृत verändert, umgestaltet, umgewandelt, umgestimmt. — 2) verunstalten, entstellen, verderben. °कृत verunstaltet, entstellt, verstümmelt, geschadigt; unnatürlich; abstossend, widerlich. — 3) entwickeln, entfalten, hervorbringen. — 4) zu Grunde richten, zerstören. — 5) zertheilen, verbreiten. — 6) Jmd vertreten. — 7) mit etwas Anderm vergleichen 251,27. — 8) Med. a) (Hände, Füsse) hinunder bewegen, Unruhe an den Tag legen mit (नेत्राभ्याम्). — b) sich befinden. — c) feindselig auftreten gegen (Gen. oder Loc.), abfallen, abtrünnig —, untreu werden (dem Gatten. Loc.). Einmal Act. °कृत abtrünnig. — d) °in mannichfacher Weise verfahren. — 9) विकृत a) unvollendet. — b) angelegt —, verziert mit (im Comp. vorangehend). — c) qualficirt (Todesstrafe). — d) °krank. — Caus. Jmd umstimmen. — Mit अनुवि nachgestalten. — Mit सम् कृ und स्कृ 1) zusammenfügen, verbinden. पापानि Böses zu Bösem fügen. संस्कृत zusammengesetzt, so v. a. einen Organismus bildend Lalit. 203,12. 208,13. — 2) zubereiten (auch Speisen), conficere, bilden. zurüsten. — 3) nach den heiligen Bräuchen ordnen, — behandeln; weihen (einen Jüngling durch Umgürtung mit der heiligen Schnur, ein Mädchen bei der Hochzeit, einen Verstorbenen mit den heiligen Feuern). — 4) aufputzen, schmücken, verzieren. संस्कृत geputzt, geschmückt, verziert, schmuck; gebildet, fein (von einer Rede), sanskritisch. — 5) grammatisch zurechtmachen, bilden. — 6) corrigiren (in mathem. Sinne). — Mit अभिसम् स्कृ 1) zurechtmachen, bilden. — 2) Med. Jmd (Acc.) zu Etwas (Acc.) machen. — 3) weihen. — Mit उपसम् स्कृ 1) zubereiten (Speisen, Arzeneien) Kāraka 3,8. — 2) schmücken, putzen. — Mit प्रतिसम् स्कृ 1) wieder in Stand setzen. — 2) Etwas mit Etwas verbinden.

2. कृ. Partic. चक्रित्, Potent. चक्रियास्, Intens. Stamm चर्कृ, चर्किकृ, चर्कृ. gedenken. Jmds (Gen.) rühmend erwähnen. चेकृते 3. Sg. Med. in act. und pass. Bed.

3. कृ (स्कृ), किरति 1) ausgiessen, ausschütten, ausstreuen, in Mengen schleudern (Geschosse). कीर्ण ausgeschuttet, ausgestreut, hierhin und dorthin geworfen, zerstreut, auseinandergeworfen. — 2) beschütten, bestreuen, überschütten. कीर्ण bestreut, überdeckt, erfüllt mit. — 3) aufschütten (Steine). — 4) कीर्ण a) verstopft (Ohren) Spr. 3321. — b) °ausgetheilt, gegeben. — °Desid. विकिरिषति. — °Intens. चाकर्ति. — Mit व्यति, Pass. unter einander vermengt werden Śāk. zu Bīdar. 2,3, 49. °कीर्ण Pl. durch einander geworfen liegend. — Mit वि 1) hinstreuen. — 2) überdecken, erfüllen. — Mit सम् 1) स्कृ Med. mit den Zähnen schneren. — 2) °anspritzen, ausstreuen. — 3) °hinstrecken, niederwerfen. — Mit अभि übergiessen, überschütten, überdecken, erfüllen. — Mit अव 1) hinabstreuen, hinstreuen, ausgiessen, ausstreuen, ausschütten. — 2) seinen Samen vergiessen. अवकीर्ण der z. S. vergossen hat Pāṇ. Gaṇ. 3,12, 9. Jāś. 3,281. — 3) abschütteln, abwerfen, Jmd im Stich lassen. — 4) bestreuen, überschütten, überdecken, erfüllen, übergiessen (in übertr. Bed.). °कीर्ण bestreut, überschüttet, überdeckt. पाशावकीर्ण so v. a. in einer Schlinge steckend Spr. 2708. erfüllt —, voll —, ganz ergriffen von, ganz in der Gewalt von Etwas stehend M. 6,48. MBh. 15,16,11. — 5) Pass. und °Med. a) sich ausbreiten. °कीर्णतारागण Adj. auseinandergefallen. — b) verrinnen, hinschwinden. — c) abfallen, untreu werden. — Mit उद्यव umherstreuen mit (Instr.). — Caus. उद्यवकीरयति umherstreuen lassen. — Mit उप्यव beschütten, bestreuen, überdecken. — Mit पर्यव überschütten. — Mit समव beschütten, überdecken, rings umgeben. — Mit वि 1) hinstreuen, reichlich verlethen. व्याकीर्ण hingestreut 150,1. — 2) bestreuen, überdecken. व्याकीर्ण überdeckt, erfüllt, voll, rings umgeben. व्याकीर्ण an einem zahlreich besuchten Orte, im Besein vieler Leute Spr. 1523. — Mit व्यव von sich stossen, im Stich lassen, verschmähen. — Mit व्यव R. Gorr. 2,42,14 feldherhaft für व्यव. — Mit व्या. °कीर्ण zerstreut, auseinandergeworfen. — Mit सम् überschütten, überdecken. °कीर्ण überdeckt von, überfüllt mit 54,10. 84,23. — Mit उद् 1) aufertheln. — 2) ausgraben, aushöhlen, aufwühlen. — 3) उत्कीर्ण a) ausgeschnitten, aus irgend einem Stoffe künstlich gebildet Vikr. 43. चन्द्रबिम्बात् Chr. 249, 25. — b) eingegraben, eingeritzt. — c) überhäuft mit (im Comp. vorangehend) Kād. 251,9. — Mit समुद् समुत्कीर्ण durchbohrt. — Mit उप 1) hinstreuen, hinwerfen. — 2) bestreuen, beschütten. — 3) °स्कृ a) spalten. — b) Jmd schinden; vgl. °उपस्कीर्ण. — Mit नि in निकृ. — Mit निवि 1) zerspütteln,

zerschmettern. — 2) überdecken. ○कीर्ण überdeckt, erfüllt, besäet mit. — 3) von sich stossen, Jmd im Stich lassen. — Mit सँनि, ○कीर्ण hingestreckt. — Mit *निस् in व्यवनिष्किरा. — Mit परा aufgeben, fahren lassen. — Mit परि 1) umherstreuen. — 2) rings bestreuen. ○कीर्ण umgeben, umschwärmt. — 3) übergeben. — Mit धनुपरि längs eines Gegenstandes umherstreuen. — Mit प्र 1) ausstreuen, aussäen, hinwerfen. ○कीर्ण ausgestreut, umherliegend, zerstreut, auseinandergeworfen, hingeworfen; zerstreut, aufgelöst (Haar, Gewand); verschleudert (Geld); verworren (Rede); mannichfaltig, verschiedenartig, allerhand. ○मेथुन Adj. in gemischter Ehe lebend. — 2) hervorquellen, hervorspringen. — 3) Pass. zerrinnen. — 4) ○कीर्ण brünstig (Elephant) Spr. 4671, v. l. — Mit विप्र, ○कीर्ण 1) zerstreut, auseinandergeworfen, zersplittert; aufgelöst (Haar); hingestreckt; ausgedehnt, weit. — Mit संप्र in सम्प्रकीर्ण. — Mit प्रति, स्कर् schinden. — Mit वि 1) ausstreuen, ausschütten, schleudern, ausbreiten, auseinanderwerfen, zerstreuen, aufösen (das Haar). — 2) ausstossen, von sich geben (Seufzer). — 3) zerreissen, zersplatten, zersplittern, sprengen. — 4) bestreuen, beschütten, erfüllen. ○कीर्ण überdeckt mit, voll von. Statt des Acc. auch Loc. Bhāg. P. — 5) bewerfen, so v. a. schmähen. — Mit धनुवि 1) einzeln auseinander streuen, verzetteln Āpast. Ça. 15,15. — 2) bestreuen. — Mit प्रवि auseinanderstreuen, -werfen, — fallen lassen, verbreiten. ○कीर्णकामा Adj. f. mit allerhand Männern der Liebe pflegend. — Mit सम् 1) ausgiessen, reichlich verleihen. — 2) überschütten. ○कीर्ण erfüllt —, voll von. — 3) zusammenmischen, vermengen. न संकिरेत्तदन्न (sc. im Magen) so v. a. er esse nichts Anderes darauf MBh. 13,136,13. Pass. vermengt —, vermreinigt werden. ○कीर्ण a) gemischt, verbunden mit 215,28. 29. — b) gemischt, verschiedenartig, dieses und jenes 217, 21.22. Kāraṇ. 24. — c) verunreinigt, befleckt. — d) aus einer gemischten Ehe geboren. — e) durch Brunstsaft verunreinigt, brünstig (Elephant) Spr. 4671. — f) Bez. (eines Elephanten) mit bestimmten Merkmalen.

4. कर्, कृणाति und कृणोते. कृणीति und कृणुते (क्रिमाकरणयोः und गतौ). कृत und कीर्ण verletzt, getödtet.

5. *कर्, कायते (विज्ञाने, विज्ञापने) v. l. für गर्.

1. कीर्ण 1) Adj. (f. ई, ausnahmsweise auch ā) a) thuend, aufführend, bereitend, machend, bewirkend. Meist in Comp. mit seinem Object. — b) helfend RV. 1,116, 19. — 2) m. a) das Thun, Machen, Vollbringen in

दुष्कर्, सुकर् n. s. w. — b) Hand. — c) als Längenmass = 24 Daumenbreiten. — d) Rüssel. — e) Scheere eines Krebses. — f) Bez. der Zahl zwei Ind. St. 15,2. — g) das Mondhaus Hasta.

2. कर् m. 1) Lichtstrahl. — 2) Abgabe, Tribut. — 3) *Hagel.

कर्क 1) m. Wasserkrug. — 2) *m. n. eine in Farmeines Krugesausgehöhlte Kokosnuss. — 3) *m. Schale der Kokosnuss. — 4) (*m.), f. (ā) und (*n.) Hagel Spr. 7746. — 5) *m. ein best. Vogel. — 6) m. ein best. Baum Vīs. 38. *Granatbaum, *Pongamia glabra, *Butea frondosa, *Bauhinia variegata Rāǵān. 10,23. *Mimusops Elengi 65. *Capparis aphylla 8,48 (aber n.). — 7) *n. Pilz. — 8) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 9) f. करिका Nagelmal Ça. 4,29.

*कर्कट m. 1) = कर्क Schlafe des Elephanten. — 2) Centropus pyropterus Nigh. Pr.

कर्कचतुर्थी f. der 4te Tag in der lichten Hälfte des Āçvina.

कर्कच्छदिका f. eine best. Fingerverbindung.

*कर्कणदेश m. Fingernagel.

*कर्कतेाय m. Kokosnussbaum Nigh. Pr.

*कर्कपात्रिका f. ein ledernes Wassergefäss.

कर्कपाणि m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*कर्कफल m. die als Trinkschale gehülte Hand.

कर्कभिषाज m. Hagelschlag Spr. 6038.

*कर्कमाम्बु (Nigh. Pr.) und *कर्कमाम्भस् m. Kokosnussbaum.

कर्कायु oder ○यू m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra.

कर्कारारु, ऋति einem Hagelwetter gleichen.

कर्किकालय und *कर्कुकुल n. Finger.

कर्कृतात्मन् Adj. aus der Hand in den Mund lebend, bettelarm.

*कर्केलु m. eine Art Zuckerrohr Gal.

कर्कोश m. = कर्कफल.

1. कर्पर् m. das Erfassen der Hand (insbes. der Braut bei der Hochzeit) Spr. 7735.

2. कर्पर् m. das Erheben von Abgaben.

कर्पराप्त m. das Erfassen der Hand, das E. mit der Hand (insbes. der Braut bei der Hochzeit) 171, 7. Pāraṇ.

*कर्पाराप्त Absol. mit पर्ु mit der Hand fassen P. 3,4,39, Sch.

*कार्पर्षी und *○र्षिन् m. Butterstössel.

कार्पाट m. ein best. giftiger Baum.

कार्पू m. 1) Schädel. — 2) *eine ausgehöhlte Kokosnuss (auch als *Wasserkrug gebraucht). — 3) *eine Art Zuckerrohr.

*कार्पूशालि m. eine Art Zuckerrohr Rāǵān. 14,82.

कार्पूरी f. N. pr. einer Jogini Hemādri 2,a, 98,12. 13.

कार्पूलि N. pr. eines Landes Vidhu. 97,12.

कार्पूचुर्ण? Bilhaṇ. 300,15.

कार्पूर्ट 1) m. Trophis aspera. — 2) *f. ā eine best. Pflanze Nigh. Pr. m. Rāǵān. 10,73.

कार्प 1) m. a) Fingernagel. — b) *= कार्ज्ञ Pongamia glabra. — 2) *n. ein best. Parfum.

कार्पण्य m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht Harıv. 1,27,53. ध्यानलक्ष्य v. l.

कार्पवर्धन m. N. pr. ein Fürston.

*कार्पाण्य m. = कार्प 2).

*कार्पोटि m. eine best. Pflanze.

कार्ज्ञ 1) m. a) Pongamia glabra (auch andere Species) Āpast. — b) N. pr. eines von Indra überwundenen Feindes. — 2) f. ई Galedupa piscidia Bhāvapr. 1,206.

कार्ज्ञक 1) m. f. (कार्ज्ञिका) Pongamia glabra. — 2) *m. Verbesina scandens.

*कार्ज्ञफलक m. Feronia elephantum.

कार्ज्ञर्ू Adj. dem Karañǵa verderblich.

कार्र् 1) m. a) Schläfe des Elephanten. — b) Schlafegegend bei einem Vogel, Zügel. — c) Krähe. — d) eine Art Trommel S. S. S. 177. Upala zu Varāh. Bṛh. S. 87,13. — e) *ein Mann, der einem verächtlichen Lebensunterhalt nachgeht. — f) *ein schlechter Brahman. — g) *ein Athelet. — h) *Carthamus tinctorius. — i) * ein best. Todtenmahl. — k) N. pr. a. Pl. eines Volkes. — β) eines königlichen Geschlechts. — 2) *f. ā Krähe. — 4) *n. Sudh. K. (neue Ausg.) 2,630. — 3) Adj. dunkelroth.

कारक m. 1) *Krähe. — 2) N. pr. eines Schakals.

कारगुल Länge mehrfach; n. die Oeffnung der Elephantenschläfe.

कारकिनक n. Titel eines Werkes über Elephanten.

कारिन् m. Elephant.

*कारु m. der numidische Kremich.

1. कारण Adj. kunstfertig.

2. कारण 1) Adj. (f. ई) machend, bewirkend; in Comp. mit seinem Object. — 2) m. a) Helfer, Gehülfe. — b) eine best. Mischlingskaste; nach Einigen der Sohn eines ausgestossenen Kriegers, nach Anderen der Sohn eines Vaiçja von einer Çūdrī, oder auch der Sohn eines Kriegers und einer Vaiçjā. — c) Lautcomplex, Wort. — d) ein best. Tact S. S. S. 213. Kumāras. 6,10. — 3) f. कारणी a) f. zu 2) b). — b) eine irrationale Zahl, — Wurzel. —

c) die Seite eines Quadrate ÇULBAS. 1,56. MAHÎDH. zu VS. 33,1. — *d) ein best. Maass.* — *e) eine best. Fingereteilung.* — 8) n. *a) das Machen, Anfertigen, Hervorbringen, Bewirken, Thun, Vollziehen.* — *b) Berechnung*, insbes. *astronomische*—, *mathematische Astronomie.* — *c) das Aussprechen*—, *Setzen eines Wortes.* — *d) Haltung, Stellung, Pose.* — *e) That, Handlung* (insbes. *eine religiöse*), *Beschäftigung, Gewerbe.* — *f) Werkzeug* R. 2,80,5. — *g) Organ, Sinnesorgan.* — *h) Zaubermittel.* — *i) das hervorbringende Organ eines Lautes.* — *k) der im Instrumental gedachte Begriff, die Kategorie des Instrumentals.* — *l)* in der Rechtssprache *Instrument, Beweismittel, Urkunde.* — *m) Körper* MBH. 35. 98. KÂD. II,134,4. — *n) eine astrologische Einteilung der Tage; zwei* Karana *bilden einen lunaren Tag.* Es sind ihrer 11, von denen die 7 ersten sich achtmal wiederholen; die Zählung beginnt mit der zweiten Hälfte des ersten Tages des zunehmenden Mondes. — *o)* **Feld.* — *p)* *= कारण *Ursache.* — *q)* Titel eines zum Çaivadarçana gehörigen Werkes.

कारणकुलफल n. Titel eines Werkes des Bhâskara.

कारणकेसरिन् m. Titel eines Werkes.

*कारणग्राम m. *die Gesammtheit der Sinnesorgane.*

कारणता f. Nom. abstr. zu कारण 4) *k)* 232,22.

*कारणत्राण n. *Kopf.*

कारणत्व n. Nom. abstr. zu कारण 4) *f)* KAP. 2,29. 5,69.

कारणनेहि und °क n. *ein best. Tanz* S.S.S. 257.

कारणपद्धति f., कारणप्रकाश m. und कारणप्रबोध m. Titel von Werken.

कारणयति f. *ein best. Tact* S. S. S. 212.

कारणवत् Adj. *articulirt* TS. PRÂT.

कारणाब्द m. Pl. *die bei astronomischen Berechnungen gebrauchten Jahre*, d. i. *Jahre nach der Çâka-Aera.*

कारणि Nom. *Aussehen* VIKRAMÂÑKAÇ. 7,68. BÂLAR. 203,6. 204,17.

कारणिन् 1) Adj. *mit Werkzeugen ausgestattet* VP. 6,7,92. — 2) m. N. pr. eines Lehrers.

कारणीय Adj. *zu thun,—machen,—bewerkstelligen* 41,26. 43,28. 33.

कारणीसुता f. *Adoptivtochter* R. GORR. 1,19,9.

कारण्ड 1) (*m. *f. ई) n. *Korb, Körbchen, Kästchen.* — 2) *m. *a) Schwert.* — *b) eine Art Ente.* — *c) ein best. Pflanze,* = दलाष्टक. — 3) n. *Holzklotz,* —*scheit* BHÂVAPR. 2,85.

कारण्डक m. und °णिडका f. = कारण्ड 1). कारण्डकवत् Adv. KÂRAṆ. 9,3.

कारण्डकनिवास m. N. pr. einer Oertlichkeit in der Nähe von Râǵagṛha.

*कारण्डफलक m. *Feronia elephantum* RÂǴAN. 11,183.

कारण्डव्यूह m. Titel eines bauddh. Werkes.

*कारण्डिन् m. *Fisch.*

*कारत्तस् s. कारत्तविका.

कारत्तल n. *Handfläche.* °गत Adj. *was man auf (in) der Hand hat.*

कारतला f. *Messer.*

कारतलामलक n. *eine Myrobalane auf der Handfläche* als Bild von *etwas ganz klar vor Augen Liegendem* VÂǴAR. 213,16.

कारतली Adv. mit कर् *auf die Handlegen.* °लीकृत so v. a. *klar vor Augen legend.*

कारताल n. und f. ई 1) **Cymbel.* — 2) *Händegeklatsch.* n. BÂLAR. 29,2.

कारतालक 1) n. *Cymbel.* — 2) f. °लिका *a) Händegeklatsch* NAISH. 3,7. — *b)* **eine Art Cymbel* GAL. — 3) am Ende eines adj. Comp. (f. °लिका) *mit den Händen geschlagener Tact.*

*कारत्राण *Pandanus odoratissimus* NIGH. PR.

कारतोया f. N. pr. eines Flusses.

कारतोयिनी f. desgl.

कारत्र m. N. pr. eines alten Arztes.

कारद् Adj. 1) *Abgaben entrichtend, Tribut zahlend.* — 2) *überh.* so v. a. *majori cedens, nachstehend;* mit Gen. Spr. 7809.

कारदान n. *das Zahlen von Tribut* HARSHAK. 162, 8. 175,18.

कारदी Adv. mit कर् *tributär machen* HARSHAK. 71,1.

*कारट्टुम m. *eine best. Giftpflanze.*

कारट्टिय m. Pl. N. pr. eines Geschlechts oder einer Schule TAITTIR.-PRÂT. 2,13,1. 3,6,4.

*कारट्टीन m. *Guilandina Bonducella* NIGH. PR.

कारत्य m. Pl. N. pr. eines Volkes VP². 2,180.

कारत्यन m. N. pr. zweier Fürsten.

*कारत्यन Adj. *die Hand saugend.*

कारपण्य n. *eine als Tribut dargebrachte Waare.*

कारपत्र 1) n. *a) Säge.* — *b)* ? = कारपात्र. — 2) *f. ई *eine Art Feigenbaum* GAL.

*कारपत्रक 1) n. *Säge.* — 2) f. °त्रिका = कारपात्र.

*कारपत्रच्छदा f. *eine Art Feigenbaum* GAL.

*कारपत्रवल्ल m. *Borassus flabelliformis.*

*कारपर्ण m. 1) *Abelmoschus esculentus.* — 2) *rother Ricinus.*

कारपल्लव m. *Finger.*

*कारपात्र 1) n. *ein Spiel im Wasser, bei dem man sich mit den Händen bespritzt.* — 2) f. ई *ein lederner Becher* GAL.

1.*कारपाल m. *Schwert.*

2. कारपाल m. *Oberstenempfänger* PAÑCAT. ed. Bomb. 3,59,2.

*कारपालक 1) m. *Schwert* GAL. — 2) f. °लिका *ein kleines Schwert.*

*कारपालि m. *eine Art Schwert* GAL.

कारपुट m. *Koffer, ein Kasten mit einem Deckel.*

कारप्रद Adj. = कर्प्र 1).

कारप्राप्त Adj. *was man in der Hand hat* Spr. 3391.

कारबक m. *ein best. Vogel.*

कारबद्र n. *eine Brustbeere auf der Hand als Bild von etwas klar vor Augen Liegendem* VIKAT. 2,1.

1. कारभ 1) m. *a) Elephantenrüssel* MBH. 3,280,16. — *b) Kamel.* — *c) Kameljunges.* — *d) Elephantenjunges.* Auch कारि. — *e) Mittelhand.* — *f) ein Sänger, der beim Singen eine Grube in der Stirn bildet,* S. S. S. 117. — *g)* **ein best. Parfum.* — *h)* **Wand* GAL. — *i)* Bein. Dantavakra's. — 2) *f. या *Fennich* GAL. — 3) *f. ई *a) Kameiweibchen.* — *b) Tragia involucrata.*

2. कारभ n. *das Mondhaus* Hasta HEMÂDRI 1,70,1.3.

कारभक m. N. pr. 1) eines Buten. — 2) eines Dorfes.

*कारभकाण्डिका f. *Echinops echinatus.*

कारभग्राम m. N. pr. eines *Dorfes,* = कारभक.

कारभवीय m. N. pr. einer Festung im Vindhja.

कारभाक्ष 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. °भिक्ष. — 2) f. °क्षिका *Galedupa piscidia* BHÂVAPR. 1,206.

*कारभप्रिय 1) m. *ein best. Baum* GAL. — 2) f. या *eine Athagi-Species.*

*कारभस्तम्भ m. *Feronia elephantum.*

कारभाक्ष m. N. pr. eines Brahmanen.

*कारभाटनी f. = कारभप्रिया.

कारभाट्ट m. Titel eines Werkes.

*कारभिन् m. *Elephant.*

*कारभीर m. *Löwe.*

कारभूषण n. *Handschmuck* Spr. 7826.

कारभृद् Adj. f. *Schenkel wie Elephantenrüssel habend.* Andere Erklärungen im Comm. zu NAISH. 9,43.

कारम = कलम *Schreibrohr* KÂRAṆ. 69,15. fg.

*कारमट्ट m. *Beteinussbaum.*

*कारमण्डलिन् m. *Achyranthes aspera* GAL.

कारमध्य m. *ein best. Gewicht,* = कर्ष.

कारमन्द m. N. pr. eines Mannes.

*कारमरी f. *ein Gefangener, eine Gefangene.*

कारमर्द 1) m. und *f. ई *Carissa Carandas.* — 2) f. या N. pr. eines Flusses.

कारमर्दक m. = कारमर्द 1). m. *die Frucht.*

*कामल m. *Rauch.*

कामला f. *die Knöchel der Finger als Rosenkranz verwendet.*

*कामुक्क n. *eine mit der Hand geworfene Waffe.*

कामुकेश्व॰ N. pr. eines Heiligthums.

कामेल a. und °मेलन n. *Handlösung von Seiten des Vaters der Braut nach vollzogener Trauung* Pañkad.

*काम्ब 1) Adj. *vermengt.* — 2) m. *Mus, Brei.*

काम्बिल Adj. *vermengt —, verbunden mit* (Instr.) Naish. 1,113. 9,102. Vidon. 82,14. Prasannar. 93,2. 119,17.

काम्भ 1) m. *a) Mus, Brei, Grütze.* — *b) eine best. Giftpflanze.* — *c)* N. pr. *a)* eines Sohnes des Çakuni. — *β)* des Vaters von Asura Mahisha. — *γ)* eines Affen. — 2) f. या *a)* **Asparagus racemosus.* — *b)* **Fennich.* — *c)* N. pr. der Gattin Akrodhana's. — 3) Adj. *gemischt* (Geruch) Buâc. P. 3, 26,13.

काम्भक 1) m. *a)* **eine Art Achyranthes* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *β)* eines Mannes. — 2) n. *a) Mus, Brei, Grütze.* — *b) ein in verschiedenen Provincialsprachen verfasstes Schriftstück.*

काम्भपात्रे *a. eine Schüssel mit Brei* Çat. Ba. 2, 3,2,15.

काम्भमाण Adj. *der Brei als seinen Theil erhält.*

काम्भवालुका f. Sg. und Pl. (beisser) *Sand als Grütze* (eine best. Höllenstrafe). Auch °ताप m. Pl.

काम्भीद Adj. *Brei essend.*

काम्भि m. N. pr. eines Sohnes des Çakuni. Pl. *sein Geschlecht.*

काम्भिन् Adj. *mit Brei versehen.*

काम्भरु m. 1) *Fingernagel* Prasannar. 7,1. — 2) **Unguis odoratus* Râgân. 12,128.

*काम्बि f. *Cymbel.*

*काम्बलीन N. pr. Mahâbh. 4,72,5.

काम्बल Adj. *Tribut zahlend.*

*काम्बलिन् Absol. mit dem Caus. von वर्त् *mit der Hand drehen.*

*काम्बली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*काम्बाक m. Bein. Skanda's.

काम्बाल m. 1) *Schwert.* — 2) **Fingernagel.*

काम्बालपुत्री f. *Messer* Ind. St. 14,136.

*काम्बालि m. *eine Art Schwert* Gal.

*काम्बालिका f. *ein kleines Schwert.*

काम्बिद् m. N. pr. eines Mannes.

काम्बिमुक्ति f. N. pr. eines Tirtha.

काम्बी f. *das Blatt der Asa foetida.*

काम्बीक m. N. pr. eines Gebirges.

काम्बीर 1) m. *a) Nerium odorum.* — *b) eine Art Soma.* — *c) *Schwert.* — *d) *Daumen* Gal. — *e) *Leichenstätte.* — *f) ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.* — *g)* N. pr. *a)* eines Schlangendämonen. — *β)* °ईय Daitja. — *γ)* verschiedener Städte. Auch °पुर. — *δ)* eines Gebirges Buâc. P. 5,16,28. — 2) *f. या *rother Arsenik.* — 3) f. °ई *a) die Mutter eines Sohnes.* — *b) eine vorzügliche Kuh.* — *c)* Bein. der Aditi. — 4) *n. *die Blüthe von Nerium odorum.*

काम्बीरक 1) m. *a) *die giftige Wurzel von Nerium odorum.* — *b) *Terminalia Arjuna.* — *c) *Schwert.* — *d) *Leichenstätte* Gal. — *e) ein best. Theil des Gesichts.* — *f)* N. pr. eines Schlangendämons Harîv. 9307. — 2) *f. या *rother Arsenik* Nigh. Pr. — 3) n. *die Blüthe von Nerium odorum* Hemâdri 1,625,6.

*काम्बीरकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Râgân. 7,110.

काम्बीरकारिमिन् n. N. pr. eines Waldes.

*काम्बीरभुजा f. *Cajanus indicus.*

काम्बीरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

काम्बीरव्रत n. *eine best. Begehung.*

काम्बीराचार n. N. pr. eines Waldes Harîv. 2,98,19.

काम्बीर्य m. N. pr. eines Arztes.

*काम्बेर m. v. l. für कौबेर.

*काम्बष्ण m. Bein. Bhîmasena's Gal.

*काम्बाल f. *Finger.*

काम्बित Adj. = कर्शित *abgemagert.*

काम्बीक m. *das aus einem Elephantenrüssel ausgesprittte Wasser.*

*काम्भूक m. *Fingernagel.*

काँस् n. *That.*

काम्सार m. *das Erschlaffen der Hände* und zugleich *das Mattwerden der Strahlen.*

काम्स्य Adj. *auf der Hand liegend* Naish. 9,83.

काम्स्यालिन् Adj. *die Hände als Topf gebrauchend.*

काम्स्यी Adv. mit कर् *auf die Hand legen* Spr. 7754.

काँस्न m. 1) *Vorderarm.* — 2) *Fingernagel.*

काम्स्पन्द m. *Zittern der Hände* und zugleich — *der Strahlen*

काम्स्फोट m. *Ausbreitung der Hände* und zugleich — *Strahlen* zu Spr. 1539.

काम्स्वन m. *Händegeklatsch.*

काम्स्वानिन् m. N. pr. eines Tirtha.

काम्स्वी f. *ein best. Metrum.*

काम्स्रति f. *Schlag mit der Hand* Kauteyar. 1.

काम्स्रट 1) m. *a) Vanguería spinosa.* — *b)* N. pr. einer Gegend. — 2) n. *Lotuswurzel.*

काम्स्राटक m. 1) *Vanguería spinosa.* — 2) *eine Verbindung von sechs Çloka, durch weiche ein und derselbe Satz durchgeht.* — 3) N. pr. eines Fürsten.

काम्स्रार Adj. *Abgaben erhebend.*

काम्स्रु m. oder f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,20.

*काम्स्य n. *die Spitze des Elephantenrüssels.*

*काम्स्यन n. *Fingernagel* Gal.

काम्स्याघात m. *Schlag mit der Hand* Spr. 3886.

*काम्स्राण m. *ein stark besuchter Markt.*

काम्स्रुलि f. *Finger der Hand* 115,13.

काँह्र 1) m. Bein. Ganeça's Maitr. S. 2,9,1. — 2) °न. ? Siddh. K. काह्र neue Ausg. 2,630.

काम्हाल m. *das Sinken der Strahlen, Untergang* (der Sonne).

*कार्मर्द m. = कार्मर्द *Carissa Carandas.*

कार्मलक n. = कार्तलामलक.

*कार्म्बुक, *कार्म्भ und *°क m. *Carissa Carandas.*

कार्गिका f. *eine Kranichart.*

कार्गिन् m. Pl. N. pr. einer die Devî verehrenden Secte.

*कार्गिर und *कार्गिल (Gal.) m. *Siegelring*

*कार्गिल n. *Laute* Gal.

कार्ग्र 1) Adj. (f. या) *a) hervorstehend* (Zahne, Augen). — *b) weit offen, stehend, klaffend.* — *c) den Mund aufsperrend.* — *d) grausig, Schauder erregend.* — 2) m. *a) ein best. Thier (Moschusthier* Nigh. Pr.). — *b) *ein Gemisch von Oel mit dem Harz der Shorea robusta.* — *c)* N. pr. *α)* eines Asura. — *β)* eines Rakshas. — *γ)* eines Dovagandharva. — *δ)* einer Oertlichkeit. — 3) f. या *a) *Hemidesmus indicus.* — *b)* Bein. der Durgâ. — *c)* N. pr. einer Kupplerin 149,22. — 4) f. ई *a)* Bez. *einer der sieben Zungen und neun Samidh des Agni.* — *b) *Schwert* Gal. — 5) *a. eine Art Basilienkraut.* कार्ग्रा प्राकम् Kârana 1,27.

*कार्ग्रक 1) n. = कार्ग्र 3). — 2) f. °लिका Bein. der Durgâ.

कार्ग्रकेसर m. N. pr. eines Löwen.

कार्ग्रवनक m. N. pr. eines Fürsten, = °नक.

कार्ग्रला f. Nom. abstr. zu कार्ग्र 1) *b* Pañkat. 217,23.

*कार्ग्रत्रिपुटा f. *eine Kornart.*

कार्ग्रम्ब m. *Handstütze, so v. a. Rettungsanker* Spr. 4471 7769.

कार्ग्रवदन 1) Adj. *einen weit geöffneten oder grausigen Mund habend* 107,12. — 2) f. या Bein. der Durgâ.

कार्ग्रलात m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*कार्ग्रलिक m. 1) *Baum.* — 2) *Schwert.*

कार्ग्रलित Adj. 1) *grausig gemacht.* — 2) *gesteigert, verstärkt* Kîr. 99,2.

कालिन्¸ 1) Adj. *mit aufgerissenem und verzogenem Munde singend* S. S. S. 117. — 2) *m. *Baum* Gal.

कावलम्बन n. *das Sichanhalten mit der Hand.*

कावलिन् f. *Schlag mit der Hand, — den Händen* Çiç. 17, 2.

कावि 1) Adj. *machend u. s. w. in* शक्तकावि und स्तम्ब°. — 2) *m. *Hand* Gal.

काविक am Ende eines adj. Comp. = कारिन्¸ *Elephant* Çiç. 4, 29. — काविका s. u. कावक.

*कावियाणा und *°व्हाणी f. *Piper Chaba.*

*कावियुकुसुम m. *ein aus* Nágakesara *bereitetes wohlriechendes Pulver.*

*कावियुत्, m. *Pangamia glabra* Gal.

*कावियुत्ता f. *Piper Chaba* Nigh. Pr.

कावियुक्त Adj. in शुद्धकावियुक्त.

कावियुक्तता m. N. pr. des Verfassers von RV. 10, 136, 5.

*कावियुत्त m. *ein junger Elephant.*

*कावियुदाक m. *Löwe.*

कावियुन् 1) *Adj. *machend, verfertigend* 239, 7. — 2) m. *Elephant.* — 3) f. °णी a) *Elephantenweibchen.* — b) = कोणु 2) c) Nirukta Çiksh. 9, 12.

*कावियुनाना f. *Elephantenrüssel.*

*कावियुनाविका f. *ein best. musik. Instrument.*

*कावियुप gaṇa घूर्णादि.

*कावियुपत्र n. *das Blatt der Flacourtia cataphracta* Râgân. 6, 186.

*कावियुप m. wohl *eine best. Strecke der Mondbahn.*

*कावियुप्पिल्ली f. 1) *Pothos officinalis.* — 2) *Piper Chaba.*

*कावियुबन्ध m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten.*

*कावियुम m. *Ficus religiosa.*

*कावियुमकार m. *ein best. Seemngehener.*

कावियुमाण्डल n. N. pr. eines Waldes.

*कावियुमाचल m. *Löwe.*

*कावियुमुक्ता f. *eine* (angeblich) *im Kopfe des Elephanten bisweilen ansutreffende Perle* Gal.

*कावियुमुख m. *Bein.* Ganeça's.

*कावियुर m. n. *Rohrschössling.*

*कावियुव gaṇa घूर्णादि.

*कावियुवैजयन्ती f. *eine auf einem Elephanten befestigte Fahne.*

कैवियुष्ठ Adj. *am Meisten machend.*

°कावियुष्णु Adj. *thuend, ausführend* Daçan. 21, 23.

कावियुष्यत् Adj. *zukünftig* Ait. Br. 4, 29, 5, 4. 16.

कावियुर्य RV. 1, 165, 9 wohl als Verbum fin. कावियुर्यम् zu fassen.

*कावियुन्दरिका f. *Pegel.*

*कावियुन्द्य m. *Elephantentrupp.*

कावियुस्त m. *eine best. Stellung der Hände.*

कावी Adv. mit कर् *Etwas als Tribut darbringen.*

कावियुति m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कावियुर् 1) m. n. *Rohrschössling* Hemâd. 2, a, 47, 13. 17. — 2) m. a) *Capparis aphylla*; n. *die Frucht.* — b) *Wasserkrug. — 3) *f. कावियुरा und °री a) *Fangzahnwurzel beim Elephanten.* — b) *Grille, Heimchen.*

*कावियुरिका 1) n. *Kampf, Schlacht.* — 2) f. °रिका *Fangzahnwurzel beim Elephanten.*

*कावियुरकुण m. *die Frucht*zeit der *Capparis aphylla.*

*कावियुरप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

*कावियुरवती f. N. pr.

कावियुरलेश m. N. pr. eines *Landes.*

कावियुष 1) (°ष:) m. *Schnit, Antwerf, Dünger* (insbes. *trockener*). *कावियुषाग्नि m. *Feuer von trockenem Kuhdünger.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

कावियुषक m. Pl. N. pr. eines Volkes Mbh. 6, 9, 55.

*कावियुषमन्धि m. N. pr. eines Mannes.

कावियुषकष Adj. (f. घ्या) 1) *Schutt mit sich fortreissend.* — 2) *heftig erregend.* रुद्र° Bâlar. 135, 7.

कावियुषिर्वन् 1) Adj. *düngerreich.* — 2) f. °र्णी N. pr. zweier Flüsse MBh. 6, 9, 17. 23.

*कावियुषेत्य m. *Feuer von trockenem Kuhdunger* Gal.

कावियुण 1) Adj. (f. घ्या) a) *klaglich.* °म् Adv. — b) *mitleidig* Buâc. P. — 2) m. a) *der klägliche* —, *Mitleid erregende Grundton eines poetischen Werkes.* — b) *Citrus decumana.* — c) *ein Buddha. — d) N. pr. eines Asura Hariv. 3, 47, 14. — 3) f. कावियुणा a) *Mitleid.* — b) *= 2) a). — c) *eine best. Tonfarbe* S. S. S. 23. — 4) *f. कावियुणी *eine best. Pflanze* Râgân. 10, 103. — 5) n. *Handlung, heiliges Werk.*

कावियुणपुण्डरीक n. Titel eines buddh. Werkes.

*कावियुणमञ्जरी f. *Jasminum Sambac.*

कावियुणविपुल Adj. *mitleidig* Karaka 6, 1. Nom. abstr. °विपुल्य n. *Mitgefühl* R. Gorr. 1, 2, 16.

कावियुणाकर m. N. pr. eines Brahmanen.

कावियुणाकल्पलता f. Titel eines Werkes.

*कावियुणाकूर्म m. *ein* Gina Gal.

कावियुणाक्रन्द Adj. *klaglich* Bâlar. 46, 11.

कावियुणाक्रन्दकाव्य n. Titel eines Werkes.

*कावियुणाय und कावियुणामय (Bâlar. 223, 17) Adj. *voller Mitleid.*

कावियुणायु °यति und °यते *Mitleid empfinden.*

कावियुणावत्¸ 1) Adj. *sich in einem klaglichen Zustande befindend.* — 2) f. °ती N. pr. einer Surângana Ind. St. 15, 444.

कावियुणेश्वर n. Name eines Liṅga.

कावियुत्थाम m. N. pr. eines Sohnes des Dushjanta.

कावियुद्वान v. l.

कावियुन्धक m. N. pr. eines Sohnes des Çûra.

कावियुम Adj. als Beiw. *gespenstischer Wesen.*

*कावियुल vielleicht *Säge*; enthalten in वज्रकूलिन्¸.

कावियुकेरा m. *Wirbel des Halses und Rückgrats.*

कावियुकेरूलिन्¸ Adj. *sahnlückig.*

कावियुप m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *ein Fürst der* Karûsha und N. pr. des Urahns derselben.

कावियुपक 1) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Vaivasvata. — 2) n. *eine best. Frucht.*

*कावियुर m. *Fingernagel.*

*कावियुरव्या f., *कावियुरु m. und *कावियुरुक m. (Nigh. Pr.) *der numidische Kranich.*

कावियुण 1) m. a) *Elephant.* — b) *Pterospermum acerifolium.* — 2) f. a) *Elephantenweibchen.* — b) *eine best. Pflanze.* — c) *die* Svarabhakti *zwischen* र् *und* क् Çiksh. im Comm. zu TS. Prât.

कावियुणक 1) n. *die giftige Frucht der* Karanga. — 2) f. घ्या *Elephantenweibchen.* Am Ende eines adj. Comp. f. eben so.

*कावियुणपाल m. N. pr. eines Mannes.

*कावियुणभू m. Metron. Pâlakâpja's.

कावियुणमती f. N. pr. einer Prinzessin.

*कावियुणमुत्र m. = कावियुणभू.

*कावियुन्डक m. *Andropogon Schoenanthus.*

*कावियुर (!) Adj. *hart* Gal.

*कावियुरव m. *Oltabaum* Râgân. 12, 106.

*कावियुर m. 1) *Becken, Schale.* — 2) *Schädel.*

कावियुरक Mbh. 1, 153 fehlerhaft für कावियुटक.

कावियुरि f. 1) *Becken, Schale.* — 2) *Schädel* (auch *Kopf*) Dn. V. 24, 7. Auch °टी.

कावियुरिक am Ende eines adj. Comp. *Schädel, Kopf.*

कावियुरिश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कावियुरिहन *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

कावियुर्क 1) Adj. (f. र्की) a) *weiss.* वर्षा (so zu lesen st. वर्त्मा) AV. 4, 38, 6. 7. — b) * *gut, ausgezeichnet.* — 2) m. a) *Schimmel (weisses Pferd).* — b) *Krebs, Krabbe. — c) der Krebs im Thierkreise. — d) *Wasserkrug. — e) *Feuer. — f) *Spiegel. — g) *eine best. Pflanze,* = कावियुर्क Râgân. 11, 202. — h) *ein jüngerer Bruder des Vaters* Gal. — i) *ein best. Edelstein. — k) *Schönheit. — l) N. pr. eines Scholiasten. — 3) f. घ्या *eine weisse Stute.*

कावियुर्कखण्ड m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कावियुर्कखण्डशतक n. Titel eines Tantra.

*कावियुर्कचिर्भिट f. *eine best. Gurkenart.*

कावियुर्कट 1) m. a) *Krebs, Krabbe.* — b) *der Krebs im Thierkreise.* — c) *ein best. Vogel.* — d) Name verschiedener *Pflanzen.* — e) *Lotusknolle.* — f) *das in Gestalt einer Krebsscheere ausgehende Ende des*

Wagebalkens, an welches die Stricke der Schalen befestigt werden. — g) ein zum Ziehen eines best. Kreises gestellter Zirkel Golâdh. 5,16. Colebr. Alg. 90. — *h) eine best. Stellung der Hände. — i) eine Art von Fieber* Bhâvapr. 3,71. — *k) *quidam vocandi modus.* — 2) m. n. *Momordica mixta.* — 3) f. ई a) *Krebsweibchen.* — b) *Cucumis utilissimus und eine Kurbisart.* — c) **die Frucht von Bombax heptaphyllum.* — d) *Trinkkrug* Spr. 7140. — e) N. pr. einer Râkshasî.

कर्कट 4) m. a) *Krebs, Krabbe.* — b) *der Krebs im Thierkreise.* — c) *Zange.* — d) = कर्कट 1) g) Gapât. Sparsy. 27. fgg. Comm. — e) *eine best. Pflanze.* — f) *eine best. Stellung der Hände.* — g) N. pr. eines Schlangendæmons. — 2) f. ॰टिका a) *eine best. Pflanze.* — b) **Kern.* — 3) f. ई *Krebsweibchen.* — 4) n. a) *eine best. giftige Knolle.* — b) *eine best. Form von Knochenbruch.*

कर्कटकास्थि n. *Krebsschale.*

कर्कटपुर a. N. pr. einer *Stadt.*

***कर्कटवल्ली** f. Nigh. Pr. 1) *Achyranthes aspera.* — 2) *Piper Chaba.* — 3) *Carpopogon pruriens.*

कर्कटशृङ्ग 1) a. *Krebsscheere.* — 2) f. ई *eine best. Pflanze* Râgân. 6,168.

कर्कटशृङ्गिका f. *Galläpfel auf Rhus succedanea* Mat. med. 140.

***कर्कटास** m. *Cucumis utilissimus.*

कर्कटाख्या und ***कर्कटाह्वा** f. = कर्कटशृङ्गी.

कर्कटास्थि a. *Krebsschale.*

कर्कटाह्व 1) *m. *Aegle Marmelos.* — 2) f. ई = कर्कटशृङ्गी Bhâvapr. 1,175. Râgân. 6,158.

***कर्कटी** f. *Cucumis utilissimus.*

***कर्कटिनी** f. *Cureuma zanthorrhiza.*

***कर्कर** m. *der numidische Kranich.*

***कर्कल्ल** ? Kâç. zu P. 4,2,71.

कर्कटेश m. N. pr. eines Heiligthums.

कर्कटेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कर्कन्धु 1) m. f. (ऱ्न्धू) *Judendorn, Zizyphus Jujuba*; n. *die Frucht des Baumes, Brustbeere.* *चतुर्थ m. Pl. Çat. Br. 12,9,1,5. — 2) m. a) **ein ausgetrockneter Brunnen.* — b) N. pr. eines Manaos. — 3) f. कर्कन्धू *Bez. des zehntägigen Fötus* Buâc. P. 3,31,2.

***कर्कन्धुफल** m. *die Frucht zeit des Judendorns.*

***कर्कन्धुसरस्** n. N. pr. einer Stadt.

***कर्कन्धुमती** f. N. pr.

कर्कन्धुरोहित Adj. *röthlich wie die Brustbeere.*

***कर्कफल** n. *eine best. Pflanze* Râgân. 11,202.

कर्कर 1) Adj. (f. घा) *hart.* — 2) m. a) **Knochen.* — b) **Hammer.* — c) **Spiegel.* — d) *Erbsenstein.* Auch *n. — e) angeblich *lederner Riemen* Spr. 3630. — f) N. pr. eines Schlangendæmons. — 3) *m. n. *eine Dattelart* Gal. — कर्कशे s. u. कर्कटि.

***कर्करच्छद** f. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्कराल und ***कर्कराङ्ग** m. *Backstelze.*

कर्कराह्व m. N. pr. eines Maanes Ind. Antiq. 5,148.

***कर्कराष्ठ** m. *der Seitenblick.*

***कर्कराष्ठ** m. *der numidische Kranich.*

***कर्कराम्बु** (Gal.), *क्क und *कर्कराम्बुक m. *ein verschütteter Brunnen.*

***कर्कराल** m. n. *Haarlocke.*

***कर्कराला** f. *eine best. Pflanze.*

कर्करि f. 1) *eine Art Laute.* Auch ॰रीं. — 2) **कर्करी** a) *Wasserkrug* Spr. 622. Âgni-P. 40,34. 38. — b) *eine best. Pflanze* Gal.

कर्करिकर्णी Adj. (f. ई) *lautenähnliche Ohren habend* Maitr. S. 4,2,9.

***कर्करीका** m. *ein kleiner Wasserkrug.*

***कर्करीर** m. *die zum Anpacken gehrümmte Hand.*

कर्करीरु m. *der numidische Kranich.*

***कर्करीरु** und ***क्क** m. dass. Madanav. 128,70.

***कर्कवल्ली** f. *Achyranthes aspera, Pothos officinalis und Dolichos pruriens* Nigh. Pr.

कर्कश 1) Adj. (f. घा, rauh, hart (eig. und übertr.). — 2) *m. a) *Schwert.* — b) *Cassia oder Senna esculenta, eine Art Zuckerrohr* und = गुण्डारोचनी. — 3) f. घा a) **Tragia involucrata.* — b) N. pr. einer Apsaras. — 4) *f. ई *wilder Judendorn.*

***कर्कशपुष्पी** f. n. *Trophis aspera und Trichosanthes dioeca.* — 2) f. घा *Luffa aegyptiaca* und = दृग्धा.

कर्कशल n. *Härte, rauhes Wesen.*

***कर्कशफल** 1) m. *Trichosanthes dioeca.* — 2) f. घा *eine best. Pflanze,* = दृग्धा.

***कर्कशिका** f. *wilder Judendorn.*

***कर्कशिरा** n. *Mehlbrei.*

कर्कश्रावन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3, 6,208.

कर्कश Adj. als Beiw. der Eula Spr. 5899, v. l.

कर्कारु und ***क्क** m. *Beninkasa cerifera; *a. die Frucht.*

***कर्कारू** m. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्कि und **कर्किन्** m. *der Krebs im Thierkreise.*

***कर्किप्रस्थ** und ***कर्की॰** m. N. pr. einer Stadt.

कर्कोटणा (Kârana 6,22. **कर्कोटाह्व** (gedr.), **कर्कोटनी** und ***कर्कोटिला** m. *Katzenauge (eine Art Quarz).* Vgl. Mṛćh. 71,1.

कर्कोट 1) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Schlangedæmonas. — 2) f. ई *eine best. Pflanze mit bitterer Frucht.*

कर्कोटक 1) m. a) *Momordica mixta; a. die Frucht.* — b) **Aegle Marmelos.* — c) **Zuckerrohr.* — d) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Schlangedæmons. — 3) *f. ॰टिका *Momordica mixta.* — 4) f. ई a) *eine gelbblühende Ghasâ* Bhâvapr. 3,95. Ratnam. 64. Kârana 3,95. — b) **Momordica mixta* Râgân. 7,183.

कर्कोटकि m. = कर्कोटक 1) d) β) Bâlar. 223,5.

कर्कोटका f. *eine Art Gebäck.*

***कर्कोरी** f. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्कोदार fehlerhaft für **कर्कुदार**.

***कर्कोरिका** f. *eine Art Gebäck* Gal.

कर्कोरु 1) *m. *Gelbwurz.* — 2) n. a) *Antripiment* Çiç. 3,11. — b) **Gold.*

***कर्कोरुक** m. *Gelbwurz.*

***कर्कु** कर्तरि व्यधने. पीठे.

1. **कर्कु** m. (adj. Comp. f. घा und ई) 1) *Ohr.* **कर्कु in's Ohr** (als secaische Bemerkung). **कर्कु द्रा** *das Ohr hinhalten, hinhorchen.* **कर्कुषु घा-गम्** *zu Ohren kommen.* Statt **स्रोये कर्कुषु** ist **स्रविकेषु** zu vermuthen. — 2) *Handhabe oder eine andere Hervorragung auf beiden Seiten eines Gefässes u. s. w., Ochr, Oese.* — 3) *Steuerruder.* — 4) *Hypotenuse, Diagonale eines Tetragons* Hemâdri 1,130,23. 131,8. — 5) *Durchmesser.* — 6) *Spondeus.* — 7) **Cassia Fistula* und **Calotropis gigantea.* — 8) N. pr. verschiedener Maaner, insbes. eines Sohnes der Kunti und des Sonnengottes.

2. **कर्कु** und **कर्कू** (RV.) Adj. *auritus, geöhrt* (eig. und übertr.), *langohrig.*

कर्कुक 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *seitliche Hervorragung, Gabel.* — b) Bez. der *ausgespreizten Beine.* — c) *Reif, Rundband* überh. Kârana 1,20, Anf. — d) *eine Art von Fieber*; vgl. कर्कोक. — e) *eine best. Krankheit des Holzes.* — f) *N. pr. eines Mannes; Pl. sein *Geschlecht.* — 2) f. कर्कुका a) *Ohrenschmuck* 104,3. — b) *Knoten, Tuberkel.* — c) *Wulst, z. B. die ringartige Verdickung an der Mündungseines Rohrs.* — d) *Samenkapsel der Lotusblume* 87,3. — e) *Mittelpunct* Kârana 1,30. Bâlar. 290,9. — f) **der Finger am Ende des Elephantenrüssels.* — g) **Mittelfinger.* — h) **Kreide oder *Stift zum Schreiben.* — i) **Proonna spinosa* oder *ionglifolia* und **Odina pinnata.* — k) **Kuppierin.* — l) N. einer Apsaras.

कर्कुकाष्ठ f. *schmerzhaftes Jucken im Ohr.*

***कर्कुकर्णिका** f. *Koloquinthengurke* Gal.

कर्कुकवत् Adj. *mit seitlichen Hervorragungen —, mit Handhaben u. dgl. versehen* Maitr. S. 3,3,9.

कर्कुकाष्ठ m. *Unreinigkeit in den Ohren.*

कर्णकावत्स् und *कार्णकित Adj. = कर्णकवत्स्.

*कर्णकिट् n. *Ohrenschmalz* Nigu. Pa.

*कर्णकीटा und °कीटी f. *Ohrwurm, Julus.*

कर्णकुतूहल n. Titel eines Werkes.

कर्णकुब्जा n. N. pr. einer ordichteten Stadt.

कर्णकुमारी f. Bein. der Bhavânî Ind. St. 14, 108. fg.

कर्णकुवलय n. *eine am Ohr befestigte Lotusblüthe* Daçak. 70,9.

कर्णक्रोश und कर्णक्रेवेड (Sucr. 2,236,7. 443,21) m. *Ohrensausen.*

*कर्णक्षार oder °क्षारिक m. N. pr. eines Vaiçja.

कर्णगिरि m. N. pr. eines *Berges* Ind. St. 14,157.

कर्णगूथ 1) m. *Verhärtung des Ohrenschmalzes.* Auch °क m. — 2) (*n.) *Ohrenschmalz* Sucr. 2,368, 13, v. l.

कर्णगृहीत Adj. *am Ohr gefasst.*

कर्णग्रहण Absol. *am Ohr fassend.*

*कर्णग्राह m. *Steuermann.*

कर्णग्राहवत् Adj. *mit einem Steuermann versehen.*

कर्णचामर n. *ein Wedel als Ohrenschmuck eines Elephanten* Kâd. 98,6.

कर्णच्छिद्र n. *Gehörgang.*

*कर्णच्छिद्रक P. 4,2,78, Scb.

*कर्णज्ञ m. *Ohrenschmalz* Gal.

कर्णजप Adj. *Ohrenbläser.*

*कर्णजलूका, *°लौलीका und *°लोका f. *Julus.*

कर्णजाप m. *Ohrenbläserei.*

कर्णजाल n. *Ohrwurzel.*

*कर्णजित् m. Bein. Arǵuna's.

*कर्णज्वरिन् f. *Gynandropsis pentaphylla* Nigu. Pa.

कर्णज्वर m. *Ohrenschmerzen* Daçakan. 29. Ind. St. 15,112.

कर्णतस् Adj. *aus dem Ohre weg.*

कर्णता f. *das Ohrsein* Spr. 3246.

*कर्णताल m. *das Klappen der Elephantenohren.* कर्णतालतला f. *Ohrläppen des Elephanten.*

*कर्णदर्पण m. *ein best. Ohrenschmuck.*

*कर्णदुन्दुभि f. *Ohrwurm, Julus.*

कर्णधार 1) m. (adj. Comp. f. या) *a) Steuermann.* Nom. abstr. °ता f. — *b) Matrose* Kathâs. 18,300. — 2) f. धा N. pr. eines Apsaras Kâraṇ. 3,10.

*कर्णधारक m. *Steuermann.*

*कर्णधारिणी f. *Elephantenweibchen.*

कर्णधमन n. *Ohrenklingen.*

कर्णनाद m. *Ohrenklingen* Wiss 287.

कर्णनासा f. Du. *Ohren und Nase* R. ed. Bomb. 3,18,21. Sg. (?) R. Gorr.

कर्णनीलोत्पल n. *eine am Ohr befestigte blaue Lotusblüthe* Spr. 7646.

*कर्णन्ड्र f. = कर्णान्ड्र.

कर्णपत्र m. N. pr. eines Mannes.

कर्णपत्रक m. *Ohrblatt.*

कर्णपत्रभङ्ग m. Pl. *verschiedene Arten die Ohren zu schmücken.*

कर्णपथ m. *Bereich des Gehörs.* °पथम् स्था- या, उप-इ *zu Ohren kommen.* °पथातिथि m. so v. a. *zu Ohren gekommen* Râǵat. 7,1264.

कर्णपर्पटा f. *das von Ohr zu Ohr Gehen* Pañkat. ed. Bomb. 1,38,12.

कर्णपराक्रम m. Titel eines Werkes.

कर्णपर्वन् n. Titel des achten *Buches* im MBh.

कर्णपाक m. *Ohrenentzündung.*

कर्णपालि f. 1) *Ohrläppchen* und überh. *das äussere Ohr.*

कर्णपाली f. 1) dass. — 2) *einbest. Ohrenschmuck.* — 3) N. pr. eines Flusses.

*कर्णपिता m. *der Sonnengott, die Sonne* Gal.

कर्णपिशाची f. N. pr. einer Gottheit.

कर्णपीठ n. *die äussere Mündung des Gehörgangs.*

कर्णपूर n. *Gehörgang.*

कर्णपूरक m. (Kâraka 4,7) und *°त्रिका f. (Nigu. Pa.) *Ohrmuschel.*

*कर्णपुर und °पुरी f. Karṇa's *Stadt, d. i.* Kampâ.

*कर्णपूरक m. *blauer Amaranth* Nigu. Pa.

कर्णपूर 1) m. u. *ein Ohrenschmuck,* insbes. von *Blumen.* गणि° Kâd. 63,21. — 2) °म. *a) eine blaue Lotusblüthe.* — *b) Acacia Sirissa.* — *c) Jonesia Asoka.*

कर्णपूरक m. 1) °*Nauclea Cadamba.* — 2) N. pr. eines *geschwätzigen* Dieners.

कर्णपूरा 1) m. N. pr. eines Dichters, = कवि-कर्णपूर. — 2) n. *das Ausstopfen des Ohres* und *was dazu dient.*

कर्णपूरी Adv. mit कर् *zum Ohrenschmuck machen* Kâd. 163,19. Harshâk. 162,10.

कर्णप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कर्णप्रतिनाह und °प्रतीनाह m. *schmerzhafter Ausfluss des Ohrenschmalzes durch Nase und Mund.*

कर्णप्रयाग m. *der Zusammenfluss der Gañgâ* mit dem Pindar.

कर्णप्रावीण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कर्णप्रान्त m. *Ohrläppchen.*

कर्णप्रावरण 1) Adj. (f. धा) *die Ohren als Mantel benutzend.* — 2) m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes. — 3) f. धा N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

कर्णप्रावेय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कर्णफल m. *Ophiocephalus Kurraway.*

कर्णभूषण n. *Ohrenschmuck.*

*कर्णभूषा f. 1) *das Schmücken der Ohren* (eine bes. Kalâ) Gal. — 2) *Ohrenschmuck.*

*कर्णमडुर m. *Silurus unitus.*

*कर्णमल m. *Ohrenschmalz.*

*कर्णमुकुर m. *ein best. Ohrenschmuck.*

कर्णमुनि m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,114.

कर्णमूल n. *Ohrwurzel, der Ort wo sich der Ohrknorpel an den Kopf ansetzt* 103,31. Spr. 7661.

कर्णमूलीय Adj. *zur Ohrwurzel in Beziehung stehend.*

*कर्णमोटा f. *Acacia arabica* Nigu. Pa.

*कर्णमोटि und °टी f. Bein. der Kâmuṇḍâ.

*कर्णय् °यति (क्ङिति) Dhâtup. 35,71. — द्यावकर्णय् s. bes.

कर्णयोनि Adj. *vom Ohr aus kommend* (Pfeile).

कर्णरन्ध्र m. *Gehörgang.*

कर्णरोग m. *Ohrenkrankheit.*

*कर्णल Adj. *mit Ohren versehen.*

*कर्णलता f. *Ohrläppchen.*

कर्णलतामय Adj. *Ohrläppchen darstellend* Nigu. 7,64.

*कर्णलतिका f. *Ohrläppchen.*

*कर्णवंश m. *ein flaches hervortretendes Dach von Bambusrohr.*

कर्णवत् Adj. 1) *mit Ohren versehen.* — 2) *mit Gabeln, — mit Haken versehen.*

*कर्णवर्जित m. *Schlange.*

*कर्णवल्ली f. *Ohrläppchen* Comm. zu Nigu. 7,64.

कर्णविधु *Ohrenschmalz.*

कर्णविवर n. *Gehörgang.*

कर्णविष f. *Ohrenschmalz.*

कर्णविष n. *Gift für die Ohren* Spr. 1346.

कर्णविषयी Adv. mit कर् *zu Ohren bringen* Ved. Oxf. II, 133,a,7 v. u.

कर्णवेध m. *Durchbohrung der Ohren* (eine best. rel. Ceremonie).

*कर्णवेधनिका und °वेधनी f. *ein zum Durchbohren der Ohren eines Elephanten gebrauchtes Werkzeug.*

कर्णवेष्ट m. 1) *Ohrring.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

कर्णवेष्टक m. *Ohrring* Pân. Gaṇ. 2,6,26.

*कर्णवेष्टकीय und °वेष्टक्य Adj. von °वेष्टक.

*कर्णवेष्टन n. *Ohrring.*

कर्णशष्कुलिका (Kâraka 4,7) und °ली f. *Gehörgang.*

कर्णशिरीष n. *eine am Ohr befestigte* Çirîsha-*Blume* Çiç. 29.

*कर्णशून्य Adj. *taub* Gal.

कर्णशूल n. *Ohrenstiche.*

कर्णशूलिन् Adj. *mit Ohrenstichen behaftet.*

कर्णशोभन n. *Ohrenschmuck.*
कर्णश्रव Adj. *den Ohren vernehmbar.*
कर्णश्रवस् m. N. pr. eines Mannes.
कर्णश्रविन् Adj. = कर्णश्रव Gaut.
कर्णश्रुत् m. N. pr. eines Mannes.
कर्णसंस्राव m. *Eiterfluss aus dem Ohre.*
*कर्णसख m. Bein. *Gorâsamâdha's* Gal.
कर्णसुन्दरी f. Titel eines Schauspiels.
कर्णसुभग Adj. *angenehm zu hören* Vaitâl. 134.
*कर्णसू m. *der Sonnengott, die Sonne.*
कर्णसूचि f. *ein best. Insect.*
*कर्णस्फोटा f. *Gynandropsis pentaphylla* Râǵân. 3,125.
कर्णस्राव m. = कर्णसंस्राव.
कर्णस्रोतस् n. 1) *Gehörgang, Ohrloch.* — 2) *Ohrenschmalz.*
कर्णस्रोतिका f. *eine best. Ohrenkrankheit* Çârîr. Saṃh. 4,7,81.
कर्णाकर्णि Adv. von *Ohr* zu *Ohr.*
*कर्णाख्य m. *weisser Amaranth* Nigh. Pa.
कर्णाञ्जलि m. *gespitzte Ohren.*
कर्णाट 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *b) ein Fürst* und *ein Angehöriger der* K. — *c) ein best.* Râga S. S. S. 34. Gîtâ. S. 18. — 2) f. ई *a) eine Fürstin der* K. — *b) *eine Mimose* Râǵân. 3,109. — *c) eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37.
कर्णाटक 1) m. *a)* = कर्णाट 1) *a)* und **b) (gaṇa* यस्कादि *in der* Kâç.). — 2) f. *ठिका = कर्णाट 2) *c)* S. S. S. 18.
कर्णाटगौड m. *ein best.* Râga von *sechs Tönen* S. S. S. 93.
कर्णाटर्षभ m. *die beiden Stellen am Wagen, an welche die Deichselstangen angesteckt werden,* Âpast. Çr. 11,7. Comm. zu TS. 1,427,5. 7.
*कर्णाटर्षभ m. *Ohrring* Gal. कर्णाटिका wohlgefolterhalt.
*कर्णाटवेद m. Bein. *Judhishṭhira's.*
कर्णाटिकाचार्य Adj. *die Ohren unaufhörend* Çiç. 22.
*कर्णाण्डू und *कर्णाण्डू f. *Ohrring* und *ein best. Ohrenschmuck.*
कर्णाभरण n. *Ohrenschmuck* 305,22.
*कर्णाभरणक m. *Cathartocarpus Fistula* Râǵân. 9,46.
कर्णामृत n. 1) *Nektar für die Ohren* Spr. 1548. — 2) Titel eines Werkes.
*कर्णायु f. = कर्णवेष्टनी.
*कर्णारि m. 1) Bein. *Arǵuna's.* — 2) *Terminalia Arjuna.*
कर्णार्ध *Radius.*
कर्णार्बुद n. *eine best. Ohrenkrankheit* Çâlâkj. Saṃh. 4,7,81.
*कर्णालंकरण n., कर्णालंकार m. und कर्णालंकृति f. (175,31) *Ohrenschmuck.*
*कर्णावतंस dass. Bhpr. Chr. 199,3. Vimâna 2,2, 14. Kâçjape. 7,16.
कर्णावतंसी Adv. mit कर् *zum Ohrenschmuck machen* Kâd. 111,1.
कर्णावधान n. *das Hinhorchen.* °नेदा *aufmerken* Pârâçarâm. 115,18.
कर्णाश्व 1) m. N. pr. eines Mannes.
कर्णिक 1) *Adj. *a) Ohren habend.* — *b) mit einem Steuerruder versehen.* — 2) m. *a) *Steuermann.* — *b) eine best. Fieberkrankheit* Bhâvapr. 3,78. 101. Vgl. कर्णक. — *c)* N. pr. a) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten in Potâla. — 3) m. oder n. metrisch = कर्णिका *Samenkapsel der Lotusblume.* — 4) n. *eine best. Form von Pfeilspitzen.*
*कर्णिकाचल m. Bein. des Meru.
कर्णिकार 1) m. *a) Pterospermum acerifolium.* — *b) *Cathartocarpus Fistula;* vgl. मुक्त°. — 2) n. *a) die Blüthe von Pter. acer.* — *b) Samenkapsel der Lotusblume* Hariv. 1,323,5. Râǵâr. 8,3309. — 3) Adj. ? MBh. 10,7,38.
*कर्णिकारक m. = कर्णिकार 1) *a)* Gal.
कर्णिकारप्रिय Adj. Bojîr. Çîvas.
*कर्णिकिन् m. *Elephant.*
कर्णिन् 1) Adj. *a) auritus.* — *b)* am Ende eines Comp. — *im Ohre habend.* — *c) mit Seitenklappen* oder dgl. *versehen* (Schuhe). — *d) mit Knoten, mit einem Wulst oder sonstigen Erhabenheiten versehen* (Geschosse). — *e) *mit einem Steuerruder versehen.* — 2) m. *a) *Umgebung des Ohrs.* — *b) Steuermann.* — *c)* *N. pr. eines der sieben Hauptgebirge. — 3) f. कर्णिनी *Tuberkelbildung in der Scheide.*
कर्णिप्रिय m. *eine Art Sänfte* Râǵâr. 7,479.
कर्णिसुत m. Bein. *Kâmâsa's und des Verfassers eines Lehrbuchs über Diebstahl.
*कर्णीयुरुषा (Kâç.) und *°युरुषा f. *gaṇa* पात्रेसमितादि.
कर्णीलव Adj. *Ohrenbläser.*
*कर्णीरिठिका m. (Kâç.) und *°रिटिरिका f. *gaṇa* पात्रेसमितादि.
*कर्णेण्ड f. = कर्णाण्डू.
कर्णोत्पल 1) n. *eine am Ohr befestigte Lotusblüthe* Çiç. (Pisc.) 66,6. Nom. abstr. °ता f. Râǵat. 7,23. — 2) m. N. pr. eines Diebes und eines Fürsten.
कर्णोपय m. Titel eines Werkes.
कर्णोपकर्णिका f. = कर्णपरंपरा.
कर्णोर्ण m. *ein Thier mit Wolle an den Ohren.*
कर्ण्य (कर्णीय) Adj. 1) *im oder am Ohr befindlich.* — 2) **den Ohren zuträglich.*
1. कर्तृ, कृर्तति: episch auch कृत्तते und कर्तति. 1) *schneiden, zerschneiden, abschneiden, zerspalten.* Med. *an sich abschneiden.* कृत्त *abgeschnitten, abgerissen* (299,21), *abgehauen* (321,6), *zerspalten.* — 2) *zu Nichte machen.* — Caus. कर्तयति = Simpl. 1). — *Desid. चिकर्तिषति und चिकृत्सति. — Mit समधि *nach und nach zerschneiden.* — Mit अनु *nach und nach vernichten.* — Mit अप *abschneiden.* — Mit अपि dass. — Mit अव 1) *abschneiden, abtrennen.* — 2) *vernichten.* — Caus. *abschneiden lassen.* — Mit उद् 1) *ausschneiden, answciden.* — 2) *abschneiden, abreissen.* — 3) zu *Nichte machen.* Pass. zu *Grunde gehen* Âit. Br. 6,23. — Mit समुद् *ausschneiden.* — Mit उप *verletzen.* — Mit नि *niedermetzeln,* — *reissen, weg* —, *abschneiden, abhauen, abreissen, zerschneiden, zerhauen.* Med. *auch sich beschneiden* (z. B. die Nägel). — Caus. *beschneiden lassen.* — Mit विनि *zerhauen, abhauen, abreissen,* — Mit निस् *ausschneiden, los* —, *abtrennen, ablösen; zerhauen, zerreissen, niedermetzeln.* — Mit परि 1) *rings umschneiden, beschneiden.* — 2) *abschneiden* von, so v. a. *ausschliessen aus* (Abl.). — Mit प्र *abschneiden, zerschneiden.* — Mit वि *auf* —, *ein* —, *zerschneiden, zerlegen, zerreissen.* — Caus. dass. — Mit व्यधिपि in °कर्तन. — Mit सम् *zusammen* —, *zerschneiden.*
2. कर्तृ, कृणोति 1) *den Faden drehen, spinnen* Maitr. S. 1,9,1 = Taitt.-Br. 1,8,9 = Nir. 3,21. — 2) *sich winden* (von einer Schlange). — 3) कृत = *वेष्टित. — Caus. कर्तयति *weben.* — Mit उद् *fortspinnen.* — Mit परि *umwinden.*
1. कर्त m. *Trennung, Unterscheidung.*
2. कर्त und *कर्ति m. = गर्त *Grube, Loch.*
1. कर्तन 1) n. *a) das Abschneiden, Abhauen.* — *b) das zu Nichte Machen* Ind. St. 14,104. — 2) * f. ई *Scheere.*
2. *कर्तन n. *das Spinnen.*
*कर्तनसाधन n. *Spindel.*
कर्तव्य n. *das Fallen in ein Loch.*
कर्तव्रस्कर् m. dass. Taitt.-Br. 4,5,13.
*कर्तयु, °यति (शिल्पे) Dhâtup. 35,60. Vgl. auch Caus. von 1. und 2. कर्तृ.
कर्तृ Nom. ag. 1) *Thäter, Ausführer, Schaffer, Vollbringer, Urheber, Verfasser.* Die Ergänzung im Gen. (*Acc. bei andorer Betonung) oder im Comp. vorangehend. — 2) *der in Etwas* (im Comp. vorangehend) *arbeitet.* — 3) *der dienstthuende Priester.* — 4) *der Schöpfer der Welt.* Bein. *Brahman's, Vishṇu's und *Çiva's. — 5) in der Gramm.

der aus freiem Antriebe handelnde Urheber einer Handlung. Er steht im Nom., Instr. (bei passiver Construction) oder im Gen. (in Verbindung mit einem Nom. act.). — 6) in der Function eines Futurum 40,30.

कर्तरि f. *Scheere* oder *ein anderes Schneideinstrument* Hemâdri 1,329,15. 474,16. 2,a,98,9.

कर्तरिका f. dass. Hemâdri 2,a,94,15.

कर्तरी f. 1) dass. Hemâdri 2,a,94,14. 99,3. °फल u. *Messerklinge* 98,17. — 2) *der Theil des Pfeils, an den die Federn befestigt werden.* — 3) *eine Art Tanz* S.S.S. 239.

कर्तरीका f. = कर्तरी 1) Hemâdri 2,a,94,12.

कर्तरीमुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

कर्तरीय *eine best. Giftpflanze.*

कर्तर्युडुर m. *eine Art Cymbel* S.S.S. 198 (कर्त° gedr.)

कर्तव्यस्थ m. = कर्तरीमुख.

कर्तवे und कर्तवै Dat. Infin. von 1. कृ.

कर्तव्य und कर्तव्यै 1) Adj. *zu machen, — thun, vollbringen, auszuführen* u. *s. w.* ; s. u. 1. कृ. — 2) n. *das Zuthuende, Obliegenheit, Aufgabe.*

कर्तव्यता f. 1) *das Gethanwerdenmüssen.* °तो ब्रूहि *sage, was ich zu thun habe,* 134,22. *Obliegenheit.* — 2) *das Gethanwerdenkönnen, Erwägung der Möglichkeit einer Handlung* Tattvas. 18.

कर्तव्यत्व n. *das Gethanwerdenmüssen.*

कर्ति Harîv. 1082 fehlerhaft für कार्ति.

कर्तृक am Ende eines adj. Comp. = कर्तृ *Agens* 225,27.

*कर्तृकर Adj. P. 3,2,21.

कर्तृग Adj. *dem Agens einer Handlung zu Theil werdend* P. 4,3,86, Schol.

कर्तृगामिन् Adj. dass. P. 4,3,62, Sch. Nom. abstr. °मित्व n. 77, Sch.

कर्तृगुप्त und °क n. *eine künstliche Satzbildung mit versteektem Subjecte.*

कर्तृता f. in der Gramm. *das Agens-Sein einer Handlung.*

कर्तृत्व n. 1) *das Thäter —, Vollbringer —, Urheber-Sein* Kap. 1,164. Chr. 262,6. 264,9. — 2) = कर्तृता 226,23.

कर्तृपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कर्तृभूत Adj. in der Gramm. *der Agens einer Handlung seiend* 223,21.

*कर्तृमत्त्व Adj. von कर्तृ.

कर्तृस्थ Adj. *am Agens einer Handlung befindlich* P. 4,3,57.

कर्तोस् Gen. Inf. von 1. कृ.

1. कर्तृ Nom. sg. *Vernichter* Ind. St. 14,104.

2. कर्तृ Nom ag. *Spinner.*

कार्तव्य Adj. *niederzumachen, zu vernichten* Spr. 4113.

कर्तृका f. = कर्तरि. Richtiger wohl कर्त्रिका.

*कर्त्रय्, °यति (शिक्षिलये).

कर्त्रिका und कर्त्री f. = कर्तरि.

कर्त्र n. *Zaubermittel, Zauber.*

*कर्त्रीय्, °यति Denom. von कर्तृ.

कर्त्र, कर्तृय 1) Adj. *zu machen, auszuführen.* — 2) n. *ein zu thuendes Werk, Aufgabe.*

*कर्द, कर्दति (कुत्सिते शब्दे).

*कर्द m. *Sumpf.*

*कर्दट m. 1) *Sumpf.* — 2) *Lotuswurzel.* — 3) = पट्टार.

*कर्दन 1) n. *das Knurren in den Eingeweiden.* — 2) f. ई Taik. 1,1,109 fehlerhaft für कूर्दनी.

1. कर्दम 1) m. *a) Schlamm, Bodensatz, Schmutz, Unreinigkeit.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) *Sünde.* — *c) eine best. Körnerfrucht* (zum Reis gerechnet). — *d) eine best. giftige Knolle.* — *e)* im Veda angeblich *Schatten.* — *f)* N. pr. a) eines Prâgâpati. — β) eines Sohnes des Pulaha. — γ) eines Schlangendämons. — 2) f. ई *eine Art Jasmin* Râgân. 10,75. — 3) °म. *a) Fleisch. — b) Zibeth* Râgân. 12,72.

2. कर्दम Adj. *mit Schlamm, Bodensatz, Schmutz, Unreinigkeit versehen.*

कर्दमक m. 1) *eine best. Körnerfrucht.* — 2) *eine best. giftige Knolle.* — 3) *eine Schlangenart.* — 4) *eine Form von Rothlauf* Kâraka 6,11.

कर्दमगात oder °न् m. N. pr. eines Mannes.

कर्दमबीज m. = कर्दमक 4) Kâraka 6,11.

कर्दमाण्ड m. *eine best. giftige Knolle.*

*कर्दमाटक m. *ein Ort zur Ablagerung von Unrath.*

कर्दमित Adj. *beschmutzt, besudelt.*

*कर्दमिनी f. *schlammiger Boden.*

कर्दमिल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कर्दमेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*कर्दमोद्भव m. *eine Reisart* Gal.

कर्ष s. क्रष्.

कर्षट 1) (*m.) n. *Lappen* 183,22. °खण्ड Ind. St. 13,418. — 2) m. N. pr. eines Berges.

*कर्षटधारिन् m. *Bettler.*

*कर्षटिक Adj. *in Lumpen gehüllt.* Vgl. कार्° und Ind. St. 15,425.

*कर्षणिन् Adj. dass.

कर्षणी *eine Art Lanze* oder *Speer.*

कर्षू 1) m. *a) Schale.* — *b) * Hirnschale.* — *c) Schale der Schildkröte.* — *d) * eine Art Waffe.* — *e) * Ficus glomerata.* — *f)* N. pr. eines Diebes. — 2) *f. ई *eine Art Collyrium.* — 3) n. *Scherbe* Pañkat. 217,21. 22. 218,11. 12.

कर्षक 1) m. N. pr. = कार्ष 1) *f).* — 2) *f. °षिका *eine Art Collyrium.*

*कर्षाण m. *Scherbe.*

*कर्षाल m. v. l. für कार्ष्टाल.

*कर्षिल m. *sand, gravel, a sandy soil* wohl fehlerhaft für कर्षाल.

कर्षिस (*m. *f. ई und *n.) und °क्यो f. Bhâvapr. 1,209) *die Baumwollenstaude, Baumwolle.*

कर्पूर, °रति *Kampher gleichen.*

कर्पूर 1) m. u. *Kampfer (die Pflanze, das Harz und die Frucht).* — 2) m. N. pr. vorschiedener Männer. — 3) N. pr. eines Dvîpa. — 4) Adj. (f. घा) *aus Kampfer gemacht* Hemâdri 1,433,13. 14.

*कर्पूरक m. *Curcuma Zerumbet.*

कर्पूरकेलि m. N. pr. eines Flamingo.

कर्पूरगौर n. N. pr. eines Teichs.

कर्पूरतिलक 1) m. N. pr. eines Elephanten. — 2) *f. घा Bein. der Gaṅgâ, einer Freundin der Durgâ.

*कर्पूरतैल n. *Kampfersalbe* Râgân. 13,121.

कर्पूरद्रोण = कर्पूर 3) Vishn. 38,9.

कर्पूरनालिका f. *eine best. mit Kampher zubereitete Speise* Bhâvapr. 2,24.

कर्पूरपट m. N. pr. eines Farbers 138,12.

कर्पूरप्रकरण n. Titel eines Gaina-Werkes.

कर्पूरमञ्जरी f. 1) N. pr. einer Tochter *a)* des Fürsten Karpûrasena. — *b)* des Flamingo Karpûrakeli. — 2) Titel eines Schauspiels.

*कर्पूरमणि m. *ein best. weisses Mineral.*

कर्पूरमय Adj. *aus Kampfer bestehend, dem K. ähnlich* Kâd. 244,16.

कर्पूरस n. *eine best. Mixtur* Mat. med. 223.

कर्पूरवर्य m. N. pr. eines Fürsten Vishn. 78,9. 79,8.

कर्पूरविलास m. N. pr. eines Waschers.

कर्पूरसर n. N. pr. eines *Teiches.*

कर्पूरसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कर्पूरस्तव m. und °स्तोत्र n. Titel zweier Werke.

कर्पूरकुहिका f. *Curcuma Amada* Mat. med. 237.

*कर्पूराभ्रम् m. *Krystall* Nigu. Pr.

*कर्पूरिन् und *कर्पूरिल Adj. von कर्पूर.

*कर्पूर m. *Spiegel.*

*कर्ब्, कर्बति (गतौ).

*कर्बर 1) Adj. *gefleckt.* — 2) m. *a) Sünde.* — *b) Tiger.* — *c) ein Rakshas.* — *d) eine best. Arzenei.* — 3) f. ई *a) Nacht.* — *b) Tigerin.* — *c) eine Rákshasî.* — *d) das Blatt der Asa foetida.* — *e)* Bein. der Durgâ. — 4) n. *Mennig* Gal.

कर्बु Adj. *brunt.*

कर्बुक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कर्बुदार् m. 1) *Bauhinia candida* Kâraka 1,4. 27, 3,8. 8,7. 10. An mehreren Stellen fälschlich कर्बुर्. — 2) **Bauhinia variegata.* — 3) **Barleria caerulea.*

*कर्बुदारक m. *Cordia latifolia* Râgân. 11,205.

कर्बुर 1) Adj. (f. आ) *gefleckt, gesprenkelt.* — 2) *m. *a) Sünde. — b) ein* Rakshas. — *c) Curcuma Amâldi oder Zerumbet. — d) eine Dolichos-Art* Râgân. 16,69. — 3) f. आ *a) eine giftige Blutegelart* 217,3. 6. — *b)* **Bignonia suaveolens* und * = वर्वरी. — 4) *f. ई Bein. der Durgâ. — 5) *n. *a) Gold. — b) Stechapfel. — c) Wasser.*

कर्बुरक Adj. = कर्बुर 1).

*कर्बुरफल m. *eine best. Pflanze.*

*कर्बुराङ्गा f. *eine blaue Fliegen- oder Bienenart* Gal.

*कर्बूर 1) m. = कर्बुर 2) *b) c).* — 2) f. आ = कर्बुर 3) *a).* — 3) n. *a)* = कर्बुर 3) *a). — b) Auripigment.*

*कर्बूरक m. = कर्बुर 2) *c).*

*कर्बूरित Adj. *gesprenkelt.*

*कर्म m. n. = कर्मन्.

कर्मक am Ende eines adj. Comp. = कर्मन् *Werk, That.*

कर्मकर 1) Adj. (f. ई) *für Andere Arbeit thuend;* Subst. *Arbeiter, Knecht, Diener, Handwerker.* — 2) *m. Bein. Jama's. — 3) *f. आ (!) *Freundin* Gal. — 4) *f. ई *a) Sonnenlera zeylanica. — b) Momordica monadelpha.*

कर्मकरीभाव m. *das Amt einer Dienerin.*

कर्मकर्तृ m. 1) Sg. *der Agens einer Handlung, der zugleich Object ist* (beim Verbum reflex.). — 2) Du. *das Werk und der Urheber desselben.*

कर्मकाण्ड n. 1) *der über die Opfer handelnde Theil in der* Çruti. — 2) Titel eines Gaina-Werkes.

कर्मकार 1) Adj. Subst. = कर्मकर 1). — 2) m. *a) Schmied.* Im System der Sohn Viçvakarman's von einer Çûdrâ. — *b)* **Stier.* — 3) *f. ई = कर्मकार 4).

कर्मकारापय् °यते *Jmdals Knechtarbeiten lassen.*

°कर्मकारिन् Adj. *eine Arbeit —, ein Geschäft vollbringend.*

*कर्मकार्मुक n. *ein mächtiger Bogen.*

कर्मकालनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*कर्मकील (Gal.) und *°क m. *Wächter.*

कर्मकृत् Adj. *werkthätig, — kundig;* m. *Arbeiter, Knecht* Spr. 3729.

कर्मकृत्य n. *Werkthätigkeit.*

कर्मकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कर्मक्रियाकाण्ड n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 438. fg.

कर्मक्षम Adj. *einem Werke gewachsen.*

कर्मक्षय m. *das Aufhören der Werke, — aller Thätigkeit* Çârîr. Up. 6,4.

कर्मक्षेत्र n. *das Gebiet, in dem man Werken obliegt.*

कर्मगति f. *die Schicksale eines Menschen.*

कर्मगुण n. *eine künstliche Satzbildung mit verstecktem Objecte.*

कर्मग्रन्थ m. Titel eines Gaina-Werkes. °ग्रन्थ n. Bühler, Rep. No. 706. fg.

कर्मग्रन्थिप्रश्नविचार् m. desgl.

*कर्मघात m. *vollständiges Aufgeben aller Werkthätigkeit.*

कर्मचन्द्र m. N. pr. verschiedener Fürsten.

कर्मचारिन् Adj. *in Werken thätig* Nigan. Up. 6.

कर्मचिन् Adj. *opere conflatus.*

कर्मचेष्टा f. *Werkthätigkeit, Arbeit, Anstrengung.*

कर्मज 1) Adj. *aus Handlungen, Werken, Thaten hervorgehend oder hervorgegangen.* — 2) *m. *ein Gott* Gal. — *b) der indische Feigenbaum. — c) das Kalijuga.*

कर्मजित् m. N. pr. eines Fürsten.

कर्मठ 1) Adj. *fähig —, geeignet zu* (im Comp. vorangehend) Bâlar. 106,8. — 2) *fleissig obliegend.* Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. (Râgat. 7, 1012) vorangehend. Ohne Ergänzung *Werken obliegend, das Verdienst in fromme Werke setzend.*

कर्मणि Adj. *was die Handlung mit sich bringt, in der H. selbst liegend.*

कर्मण्य (कर्मार्ह्य) 1) Adj. *a) im Werke geneandt, geschickt; fleissig. — b) zur Verrichtung heiliger Handlungen geeignet* Gaut. — *c) günstig für eine Unternehmung* Ind. St. 14,356. — *d)* am Ende eines Comp. *auf das Geschäft —, auf die Verrichtung von — bezüglich.* — 2) *f. आ *Arbeitslohn.* — Vgl. अ°.

कर्मण्यता f. *Thätigkeit, Wirksamkeit* Vaâs. Jogas. 3,33.

*कर्मण्यभुज् Adj. *Lohn empfangend.* *कर्मण्यमुज् Gal.

कर्मतन्त्रप्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

कर्मता f. Nom. abstr. zu कर्मन् *Wirkung.* प्रभूतस्य °ता कर् so v. a. *dasselbe bewirken was Vieles* Kâraka 7,12.

कर्मत्व n. 1) *der Gattungsbegriff* कर्मन्. — 2) *das Object-Sein* Comm. zu TS. Prât.

कर्मदीप m. Titel eines Werkes.

कर्मदेव m. *ein Gott durch Werke.*

कर्मदोष m. *ein sündhaftes Werk, Sünde.*

कर्मधारय m. *ein* Tatpurusha, *in welchem die beiden Glieder in einem Congruenzverhältniss stehen.*

कर्मन् (*m.) n. 1) *Handlung, Thätigkeit, Arbeit, Werk, That; Verrichtung, Geschäft.* Wird componirt mit dem, der die Handlung oder Verrichtung vollführt, mit dem, für den oder woran d. H. oder V. v. wird und mit dem, was verrichtet wird. Statt क्रूरकर्मण्या: B. 2,73,6 liest ed. Bomb. °कार्या:. — 2) *heiliges Werk, Opferhandlung, Ritus.* — 3) *ärztliche Behandlung, Cur* Kâraka 6,11. — 4) *Berechnung.* — 5) *Aeusserung, Wirkung.* — 6) *Sinnesorgan.* — 7) in der Gramm. *das nächste Object des Agens, das Object einer Handlung.* — 8) *Schicksal (die Folge der Handlungen in einem frühern Leben).* — 9) in der Astrol. *das zehnte Haus.*

कर्मनामन् n. 1) *ein nach der Thätigkeit sich richtender Name* 32,3. — 2) *Particip.*

कर्मनाशा f. N. pr. eines Flusses.

कर्मनिर्णय m. Titel eines Werkes.

कर्मनिष्ठ und °निष्ठा Adj. *fleissig in Werken, — heiligen W.*

*कर्मन्द् m. N. pr. des Verfassers eines Bhikshusûtra.

*कर्मन्दिन् m. *ein Anhänger des* Karmanda; *Bettler.*

कर्मन्यास m. *Einstellung der Arbeit* Âpast.

कर्मपथ m. *die Richtung, die eine Handlung nimmt, eine Art von Handlung* Kirân. 46,2.

कर्मपद्धति f. Titel eines Werkes.

कर्मपाक m. *das Reifen der Werke, die Vergeltung der Werke in einem frühern Leben.*

कर्मपाद्रा f. N. pr. einer Göttin.

कर्मप्रकाश m., °काशिका und °काशिनी f. Titel von Werken.

कर्मप्रदीप m. Titel zweier Werke.

कर्मप्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

कर्मप्रवचनीय m. Bez. der *Präpositionen, wenn sie in einem nähern Verhältniss zu einem Nomen stehen,* und *einiger Adverbia.*

*कर्मप्रवाद m. Titel eines Gaina-Werkes.

कर्मफल n. 1) *die Frucht —, der Lohn der Werke* Âpast. und zu Spr. 1093. — 2) **die Frucht von Averrhoa Carambola.*

कर्मबाहुल्य n. *viele —, schwere Arbeit* Spr. 7693.

कर्मबुद्धि f. *das geistige Organ einer Handlung, das* Manas MBu. 11,15,13.

*कर्मभू f. *bebautes Land.*

कर्मभूमि f. 1) *das Land der Werke.* — 2) *Gebiet der Thätigkeit, Arbeitsfeld* Kirân. 18,11. 15. 50,1. 89,8. 10.

कर्मभूय n. *das zu einer Handlung Werden.* °यं भू *den Charakter —, die Eigenschaften einer Handlung annehmen* Çâk. zu Bîdar. 4,1,6.

कर्मभेदविचार m. Titel eines Werkes.

कर्मभव Adj. (f. ई) *aus Werken bestehend*, —*hervorgegangen, werkartig* u. s. w.

कर्मभाव m. 1) *Werkthätigkeit* VP. 6,6,9. — 2) *der Weg zur That*, ein Diebsausdruck für *eine in eine Mauer geschlagene Oeffnung*.

कर्ममास m. *der bürgerliche Monat von 30 Tagen* Ind. St. 10,263. 296.

कर्ममीमांसा f. = पूर्वमीमांसा.

*कर्मलून n. Kuça-*Gras*.

*कर्मवण n. *das* Kalijuga.

कर्मयोग m. 1) *Werkthätigkeit*, insbes. *das Ueben frommer Werke*. — 2) *Behandlung, angewandte Operation* Sarvad. 98,s. 9. — 3) *die Verbindung mit einer Opferhandlung* Lit. 4,10,11. Âpast.

कर्मयोनि f. *die Quelle einer Handlung*.

*कर्मर 1) m. *Averrhoa Carambola*. — 2) f. ई *Bambus-Manna* Râgân. 6,188.

*कर्मरक und कर्मरङ्ग m. *Averrhoa Carambola*.

कर्मरत्नावली f. Titel eines Werkes.

कर्मर्षि m. N. pr. eines Lehrers.

कर्मलोचन n. Titel eines Werkes.

कर्मवचन n. *Ritual* (buddh.).

कर्मवश Adj. *dessen Donnerkeil die Arbeit ist*, Bein. der Çûdra.

कर्मवस् Adj. *ein Antlegen habend*.

कर्मवश Adj. *in der Gewalt einer vorangegangenen That stehend*.

*कर्मवशिन् Adj. *Gewalt über seine Handlungen habend*. Nom. abstr. °ेशिता f. (buddh.).

कर्मवाटी f. *ein innerer Tag*.

कर्मविधि m. *Regeln für Werke*, — *Verrichtungen*.

कर्मविपति f. *das Misslingen eines Werkes*.

कर्मविपर्यय m. *eine verkehrte Handlungsweise* Spr. 3739.

कर्मविपाक m. 1) = कर्मपाक. — 2) Titel eines Werkes. °सार desgl.

कर्मविरोधिन् Adj. *Jmde Werke störend* Sis. zu RV. 6,33,3.

कर्मश m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha VP.? 1,154. कर्मस in der ersten Ausg., कर्दम der gedr. Text.

कर्मशतक n. Titel eines buddh. Werkes.

कर्मशत्रु m. *Hinderniss* Buâr. Nâjâç. 19,130.

कर्मशाला f. *Wohnstube*.

कर्मशाली f. N. pr. eines Flusses.

कर्मशील 1) *Adj. *thätig, geschäftig*. — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*कर्मश्रु m. *ein gewandter Geschäftsmann*.

कर्मश्लिष्ठ m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha.

*कर्मष = कल्मष.

कर्मस s. कर्मष.

कर्मसंवत्सर m. *das bürgerliche Jahr von 360 Tagen* Ind. St. 10,300.

*कर्मसचिव m. *Gehülfe, Beamter*.

कर्मसंन्यासिक Adj. *der alle Werke aufgegeben hat, Asket*.

कर्मसमाप्त Adj. *der die heiligen Handlungen vollbracht hat* Âpast.

*कर्मसाक्षिन् m. *die Sonne*.

कर्मसाङ्गर्य m. *Gefahrte* Buâc. P. 3,23,3.

कर्मसिद्धि f. *das Gelingen eines Werkes* Milav. 48,6.

कर्मसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कर्मसेनीय Adj. von कर्मसेन.

कर्मस्तव m. Titel eines Werkes.

कर्मस्थान n. *Verwaltungsamt*.

*कर्मस्थ Adj. *geschäftskundig* Gal.

कर्मस्थीय m. Pl. Bez. einer Vishṇuitischen Secte.

कर्मस्थैर्य m. *Gewerbe*.

कर्मस्थ्य Adj. *dessen Wesen in Thätigkeit besteht*.

कर्मस्थिर m. N. pr. eines Fürsten.

कर्माध्यक्ष m. *der Aufseher über Alles was geschieht* Çvetâç. Up. 6,11.

कर्मान्त m. 1) *Ende einer Arbeit* Mañkh. 107,15. Spr. 4238. — 2) *Ende einer heiligen Handlung* Sâmav. Br. 1,3,7. Karnapr. 13,1. — 3) *Beschäftigung, Thätigkeit* Lalit. 217,18. *Geschäft, Verwaltung eines Amtes*. कृषि° *Landbau* Lalit. 147,1. — 4) **bebautes Land*.

कर्मान्तर n. 1) *Pause während einer heiligen Handlung*. — 2) *eine andere Handlung* Nâjaḍ. 2,2,7. *ein anderes Werk, eine andere Arbeit*.

कर्मान्तिक m. *Arbeiter, Handwerker*. °लोक m. *Arbeiter* (Pl.) Kâm. 11,47,7.

कर्मान्यास m. *das Obliegen einer heiligen Handlung* Âpast.

कर्मार m. 1) *faber, Werkmeister, Schmied*. — 2) **Bambusrohr*. — 3) **Averrhoa Carambola* Râgân. 11,110.

*कर्मारक m. *Averrhoa Carambola* Râgân. 11,110.

*कर्मारचन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कर्मार्ह 1) Adj. *zum Opferamt tauglich*. — 2) *m. *Mann* Râgân. 18,2.

कर्मार्थ m. 1) *die Ansammlung von* (guten und bösen) *Werken* Comm. zu Nâjaḍ. 3,2,75. Çâṁk. zu Bâdar. 3,1,8. 3,3,6. 4,1,19. Vâsa zu Jogâ. 1,5. — 2) *Anlage zu Handlungen*.

कर्मार्भिलाष m. Pl. Bez. einer Vishṇuitischen Secte.

*कर्मिक Adj. von कर्मन्.

कर्मिन् 1) Adj. *handelnd, fungirend, Werken nachgehend, eine Arbeit verrichtend, Vollbringer einer That*. Auch in Comp. mit einer Ergauzung. तत्कर्मिन n. Nom. abstr. Ind. St. 10,94. — 2) m. *a) Werkmann, Arbeiter*. — *b)* **Butea frondosa* Nigu. Pa.

*कर्मिष्ठ Adj. Superl. zu कर्मिन् 1).

कर्मीय Adj. *was verrichtet wird*. वाचा° Âpast. im Comm. zu Kâṭj. Çr. 5,3,18.

*कर्मीर = किंकीरि.

कर्मेन्द्रिय n. *ein Organ für sinnliche Verrichtungen* (Stimme, Hände, Füsse, After und Geschlechtsorgan) 263,19. 264,12. 18.

कर्मोपकारण Adj. *dessen Beitrag die Arbeit ist*.

*कर्व, कर्वति (दृभि).

कर्व 1) (*m.) *n. Flecken, Marktplatz* Hemâd. 1,288,1. s. — 2) **Bergabhang* (buddh.). — 3) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 4) f. ई N. pr. eines Flusses.

*कर्वटक *Bergabhang* (buddh.).

*कर्वटिक m. *Schlamm* Gal.

कर्वर n. *That, Werk*.

*कर्वाल m. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्विणी f. Bez. der Svarabhakti zwischen *l* und *h* Mâṇḍ. Çikshâ 9,12. Comm. zu TS. Pâtr.

कर्ष्, कर्षयति 1) *abmagern, unansehnlich werden*. कर्शित *abgemagert*. — 2) **abmagern* —, *abnehmen lassen*. — Caus. कार्शयति 1) *abmagern lassen, mager halten* Âpast. — 2) *vermindern* Spr. 666. — 3) *Jmd hart mitnehmen*. कर्शित *hart mitgenommen von*. — Mit घञ् Caus. *Jmd hart mitnehmen* MBh. 13,136,17. — Mit ख Caus. *mager* —, *unansehnlich machen, entstellen*. — Mit परि Caus. *Jmd hart mitnehmen* Bulg. P. ed. Bomb. 4,23,20. — Mit प्र, प्रकर्शित. — Mit वि Caus. *mager* —, *unansehnlich machen, entstellen*. — Häufig mit dem Caus. von 1) कृष्.

कर्शन 1) Adj. a) *mager machend*. — b) in Comp. mit Feind so v. a. *hart mitnehmend* MBh. 3,61,21. 13,139,20. Vgl. कर्षण. — c) AV. 4,10,7 wohl fehlerhaft für काशन. — 2) n. *das Magermachen* Kâraka 1,21 (कार्षण gedr.).

कार्शनीय Adj. *zum Magermachen geeignet* Kâraka 1,2 (कर्षणीय gedr.).

कर्शक m. N. pr. eines Unholds.

*कार्ष्य m. *Gelbwurz*.

1. कर्ष्, कर्षति (selten Med.) 1) *ziehen, anziehen, schleppen, hinunterziehen, zerren, zausen, mit sich fortziehen*; (das Schwert) *ziehen*, (einen Pfeil

Digitized by Google

anziehen, (eiaea Bogea) *spannen*. कृष्ट *gezogen* (von der Aussprache eiaea Vocals). — 2) *an sich ziehen*, so v. a. *in seine Gewalt bekommen, überwältigen*. — 3) *an sich ziehen*, so v. a. *erlangen, theilhaftig werden* M. 3,66. — 4) **Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *entziehen*. — 5) *Furchen ziehen, befurchen, pflügen* Vaitân. (Med.), *einpflügen*. Vgl. 2. कर्ष्. — Caus. कर्षयति 1) *ziehen*. — 2) *anziehen, anreizen*. — 3) *hinundher zerren, hart mitnehmen, peinigen*. — Mit अति *über Etwas hinziehen*. — Mit अनु 1) *hinter sich her ziehen*. — 2) *anziehen, attrahere*. — 3) *aus dem Vorangehenden herausziehen* (ein Wort). — 4) *unführen, citiren* Ind. St. 9,263. — Caus. *an sich ziehen*, so v. a. *in Anspruch nehmen* (v. l. अनुकर्शित). — Mit अप 1) *abziehen, wegziehen, fortreissen, wegnehmen, entfernen*. — 2) *abziehen*, so v. a. *wegfassen, vermindern*. — 3) *ablegen, bei Seite setzen* (z. B. die Scham). — 4) *aus dem Folgenden zum Vorhergehenden ziehen*. — 5) *vorgreifen, anticipiren* Nâiân. 5,127. — 6) *anziehen, spannen* (einen Bogen). — 7) *herabziehen, erniedrigen*. अपकृष्ट *niedrig, gering, unanschnlich*. — Caus. 1) *abziehen, entfernen*. — 2) *herabziehen, schmälern*. — Mit अप 1) *wegziehen, fortziehen, fortschleppen*. — 2) *abziehen, ablegen* (ein Kleid). — 3) *entfernen, aufgeben, fahren lassen*. — 4) *abwendig machen* MBu. 13,23,70. — Mit अभि *in seine Gewalt bekommen, überwältigen*. — Mit अव 1) *fortziehen, wegziehen*. — 2) *abziehen, ablegen*. अवकर्ष्य = अवकर्षम्. — 3) *abkürzen*. — 4) *abziehen* —, *abbringen von* MBa. 2,5,73. — 5) *anziehen, anlocken* Kâd. 16,17. 46,21. — 6) अवकृष्ट *a) nach unten gebracht, unter Etwas* (im Comp. voraugehend) *befindlich*. — *b) weiter weg befindlich* Kâtj. Çr. 2,8,13. *entfernt*. °तर् *entfernter von* (Abl.). — *c) eine niedrige* oder *niedrigere Stellung einnehmend*. — Mit अन्यव in *अन्यावकर्षण. — Mit अव *abwendig machen*. v. l. अप besser. — Mit आ 1) *heranziehen, an sich ziehen, mit sich fortziehen, fortschleppen* MBu. 2,68,41. 47. (sia Schwert) *ziehen*, (einea Bogen) *anziehen, spannen*. — 2) (einen Schmuck) *abstreifen*, —, *abnehmen von* (Abl.). — 3) *herausziehen aus* (Abl.). — 4) *entziehen, entreissen*. — 5) *anziehen* —, *entlehnen aus* (Abl.). — 6) *angreifen*. गतं सिंह इवाकर्षन् Râmây. 1,7. — Caus. *heranziehen, an sich ziehen*. — Mit अया 1) *abziehen* —; *abwenden von* (Abl.), *entfernen*. — 2) अयाकृष्ट *herabgezogen, erniedrigt* Spr. 4766. — Mit अया *umherziehen*, —*schleppen*. — Mit अन्या *in* अन्याकर्ष. — Mit अन्याया *an sich heranziehen*. — Mit पर्या *umherziehen*, — *schleppen*. — Mit प्रत्या *zurückziehen*. — Mit व्या 1) *an sich ziehen* 311,13. — 2) *abziehen, ablegen, abwerfen*. — 3) *abwendig machen* Prân. 37,7. — Mit सम 1) *heranziehen, an sich ziehen*. — 2) *heranziehen aus* (Abl.). — Caus. *mit sich fortreissen*. — Mit उद् 1) *herausziehen, herausnehmen, fortnehmen*. — 2) *anziehen, ablegen* (sia Kleid). — 3) *spannen* (einen Bogen), *auseinanderziehen*. — 4) *in die Höhe bringen* (in übertr. Bed.); Pass. *in die Höhe kommen, die Oberhand bekommen, höher stehen* Bâlân. 92,14. उत्कृष्ट *eine hohe* oder *höhere Stellung einnehmend, ausgezeichnet, vorzüglich*. ज्ञानोत्कृष्ट *durch Kenntnisse ausgezeichnet*. द्यूत्कृष्टा ज्ञनपदा: *in denen Dasju die Oberhand haben*. — 5) *aufschieben, verschieben* Nâiân. 5,1,33. 35. Comm. zu 4,10. — 6) उत्कृष्ट *nach oben gebracht. oben liegend*. वीवोत्कृष्ट *wobei das gute Korn oben liegt* 206,13. — Mit उपोद् *abtrennen*. — Mit प्रत्युद् in प्रत्युत्कर्ष. — Mit समुद् 1) *in die Höhe ziehen, — bringen*. — 2) *anziehen* (eine Begensehne). — Mit उप 1) *heranziehen, an sich ziehen*. — 2) *an sich schleppen, entführen*. — 3) *aufgehen, fahren lassen*. व्युप v. l. besser. — Mit समुप *heranziehen*. — Mit नि 1) *niederziehen; Pass. von der Strömung abwärts getrieben werden*. — 2) *einpflügen*. पाल तेत्रेषु ÂV. Paipp. 19,13,3. — 3) निकृष्ट *a) niedrig* oder *niedriger stehend, verachtet, gemein*. °भूत *klein erscheinend im Vergleich mit* (Gen.) MBu. 3,134,5. — *b) in die Nähe gebracht, nahe*. — Mit सेनि 1) Pass. *in unmittelbare Nähe* —, *in Berührung kommen mit* (Instr.) Comm. zu Nâiâs. 4,1,4. 3,2,26. Absol. °कृष्य *sich nähernd* Daçan. 46,7. — 2) °कृष्ट *a) in die Nähe gebracht, in der Nähe stehend, benachbart*. — *b) nahe stehend*, so v. a. *eine gleiche Stellung einnehmend* Kathâs. 64,121. — Mit निस् 1) *herausziehen*, — *aus* (Abl.) Spr. 7689. *auspressen* Râgat. 6,272. — 2) *serzausen*, — *reissen*. — Caus. *serstören, zu Grunde richten*. — Mit परा 1) *fortziehen*. — 2) *herabziehen, schmälern*. — Mit परि 1) *umherziehen, schleppen*. Med. *auch sich gegenseitig umherziehen*. — 2) *hinter sich her führen, anführen* (sia Heer). — 3) *quälen, peinigen* MBa. 3,2,31. Spr. 2601. — 4) *Macht haben über* (Acc.) MBu. 13,48,17. — 5) *in sich herumgehen lassen, beständig an Etwas denken*. — Caus. *quälen, plagen*. — Mit प्र 1) *vorwärts ziehen, fortziehen*. — 2) *hervorziehen, vorstrecken*. — 3) *verdrängen von* (Abl.) R. 3,43,12. — 4) *anführen* (ein Heer). — 5) *spannen* (einen Bogen). — 6) *fortziehen*, so v. a. *keine Ruhe lassen, beunruhigen*. — 7) प्रकृष्ट *a) lang* (örtlich und zeitlich). — *b) ausgezeichnet, vorzüglich, heftig, stark* 315,7. — Mit विप्र 1) *wegführen, heimführen*. — 2) *abziehen, entfernen* Spr. 7816. दृष्टे: *dem Auge entziehen* Naisu. 3, 121. °कृष्ट *entfernt, weit*; mit *Gea. oder *Abl. Chr. 232,28. — Mit संप्र *mit sich fortziehen* 161,21. 163, 8. — Mit प्रति, °कृष्ट 1) *zurückgeschoben*. — 2) **verachtet*. — 3) **zu verbergen*. — Mit वि 1) *auseinanderziehen*. विकृष्ट *auseinandergezogen* (Vocale). — 2) *zerreissen*. — 3) (einea Pfeil) *anziehen*, (eiaea Bogen) *spannen*. — 4) *erweitern*. विकृष्ट *weit, lang*. — 5) *hinundherziehen*, — *schleppen, mit sich fortziehen, zausen*. — 6) *anführen* (ein Heer). — 7) *herausziehen*. — 8) *herauben*. — 9) *vorenthalten*. — Mit सम् 1) *zusammenziehen*, — *schnüren, verengern*. °कृष्ट *zusammengezogen* (Laute), *nahe gerückt*. — 2) *mit sich fortziehen*,— *führen*.

2. कर्ष्. कर्षति, °ते 1) *Furchen ziehen, pflügen, einpflügen*. Med. auch *sich erpflügen*. कृष्ट *gepflügt, auf gepflügten Boden gewachsen*. — 2) *mit Furchen versehen*, so v. a. *durchwandern*. — Caus. कर्षयति **pflügen*. — Intens. चर्कृष्यते, °कर्षाकृष्यते, °चरीकृष्यते = Simpl. 1). — Mit आ *behinfeln*; s. अनाकृष्ट. — Mit परि 1) *Furchen ziehen* MBu. — 2) *einen Kreis ziehen* Çulbas. 3,202. 207. — Mit प्र Caus. *pflügen lassen*. — Mit प्रति, °कृष्ट 1) **zurückgeflügt*. — 2) *zerknittert* in श°. — Mit वि 1) *durchpflügen, mit Furchen bezichen* Vaitân. — 2) *auseinanderziehen*.

कर्ष m. 1) *das Ziehen, Schleppen*. — 2) *Scharre, rasura*. — 3) *das Pflügen, Landbau* Âpast. — 4) *ein best. Gewicht*, = 16 Mâsha. Auch *n. कर्षार्ध soll = तोलक seia. — 5) **Terminalia Bellerica*. — 6) **Boot* Gal.

कर्षक 1) Adj. *a) am Ende eines Comp. hinundherzerrend, peinigend, quälend* Agni-P. 7,12. — *b) pflügend, bebauend*; m. *Ackerbauer* Gaut. — 2) n. MBu. 3,10080 fehlerhaft für कर्षण.

कर्षण 1) Adj. *a)* = कर्षक 1) *a)*. Häufig mit कर्षन wechselad. — *b) sich hinziehend* (ia der Zeitdauer). — 2) n. *a) das Herbeiziehen*. — *b) das Heranreizen* Spr. 7677. — *c) das Zausen*. केश° *an den Haaren*. — *d) das Anziehen, Spannen* (eines Bogens). — *e) das Hinziehen* (eiaer Tones) Sâmavidh. 17,5. 6. — *f) das Hinundherzerren, Peinigen, Quälen*. — *g) das Pflügen, Landbau*. — *h) Ackerland* MBu. 3,113,11. 13. — Vgl. कर्षन 2).

*कर्षणी f. *ein unkeusches Weib.*

*कर्षणी f. *eine best. Pflanze* (durch starken Geruch die Fliegen verscheuchend) Rāǵan. 5,50.

कर्षणीय *eine best. Vertheidigungswaffe.* — Vgl. कर्शनीय.

*कर्षफल 1) m. *Terminalia Bellerica.* — 2) f. या *Emblica officinalis.*

*कर्षभ = कार्षापण.

कर्षिन् 1) Adj. *mit sich ziehend, nach sich schleppend.* — *b) anziehend, einladend.* — *c) das Feld pflügend*; m. *Ackerbauer, Landmann.* — 2) *f. णी *a) Gebiss am Pferdezaum.* — *b) eine best. Pflanze.*

कर्षू 1) f. *a) Furche, Grube, Einschnitt.* — *b) *Fluss.* — 2) *m. *a) Ackerbau.* — *b) Lebensunterhalt.* — *c) Feuer von trockenem Kuhdünger oder Strohfener.*

कर्षूपाय Adj. *in einer Grube liegend.* शशस्य श्रपयस्व त्रतनू Āśvu. Ba.

कर्षूःक्षेद्र m. *Schweisserzeugung durch Anfüllung einer unter der Lagerstatt gezogenen Furche mit glühenden Kohlen.*

कर्हि Adv. *wann?* Im RV. mit folgendem चिद् oder चिद् (auch कर्हि कर्हि चिद्) *irgendwann, einmal*; mit चिद् und einer Negat. *niemals, nie und nimmer.* Mit folgendem श्रपि (Bhāg. P.) *irgendwann.* 1. *कल्, कलयति (schon Dhātup.).

2. कल्, कलयति (selten Med.) 1) *treiben, antreiben* Hemāna 1,763,9. — 2) *halten, tragen.* — 3) *sich hinbegeben zu* (Acc.). विमानकलनेष्वेनम् Naish. 2,104. — 4) *thun, machen, bewerkstelligen.* मूर्क्षिन् so v. a. *in Ohnmacht fallen* Bīlar. 168,17. चुलुकं कलस्व *einen Schluck Wasser thun* 74,13. — 5) (einen Laut) *hervorbringen, ertönen lassen, anstimmen* Naish. 12,106. — 6) *thun*, so v. a. *auflegen, anhäufen, anbringen.* — 7) *bemerken, gewahr werden.* तूष्णीम् *stillschweigend aufnehmen* Spr. 1041. — 8) *annehmen, meinen* Spr. 4017. *glauben an* 7017. *beachten* Bīlar. 108,15. *halten für* (mit zwei Acc.) Chr. 310,16. *erkennen als* (mit zwei Acc.) Spr. 7783. — 9) कलित *a) versehen mit* (im Comp. vorangehend) Bulvapa. 1,68. — *b) *= भेदित. — Vgl. कलय्. — Mit *ग्रव. *कलित gesehen, wahrgenommen.* — Mit व्यव, *कलित *abgezogen, subtrahirt.* — Mit या 1) *schütteln.* — 2) *festhalten* MBu. 4,22,65. Çiç. 9,72. — 3) *befestigen, anbinden.* — 4) *annehmen.* मूर्तिम् Naiṣan. S. 1, Çl. 3. — 5) *überegeben.* — 6) *erkennen, wahrnehmen, finden.* याकलयित्री Naish. 5,70. — 7) *prüfen, untersuchen* 120,14. Spr. 3311. दृशा Bīlar. 68,15. — 8) *bei sich denken, eine Betrachtung anstellen* 127,12. — 9) *annehmen, glauben an* 43,17. *halten für* (mit zwei Acc.; beim zweiten Acc. auch त्व) Naish. 5,31. Çiç. 3,73. Spr. 7621. — Mit प्रत्या *aufzählen, herzählen.* — Vgl. प्रत्याकलित. — Mit उद्, उत्कलित 1) *losgemacht, —gelassen.* — 2) *aufgeblüht, blühend.* — 3) *strahlend vor* (im Comp. vorangehend), von den Augen, vom Gesicht und von der Seele. — 4) *zu Tage getreten.* — 5) *sehnsüchtig*; vgl. Comm. zu Bulc. P. 1,10,22. — 6) *gedelhend.* — Mit परि 1) *ergreifen* Bīlar. 258,2. — 2) *in sich aufnehmen, verschlingen* Kiu. 140,1. Harshar. 123,23. — 3) *ansehen —, halten für.* — 4) °कलित *umiegt —, umgeben mit* (im Comp. vorangehend) Bulvapa. 1,69. Harshar. 122,6. 183,17. — Mit सम् 1) *zusammenthun, — fügen, — fassen.* — 2) *addirt sein* Ganit. 1,23. — 3) *der Meinung sein* Spr. 1531. — Mit प्रत्यासम् in प्रत्यासंकलित. — Mit उत्सम्, उत्संकलित *angetrieben, beaufsragt* Kiu. 11,10,20.

3. कल्, कालयति (selten Med.) 1) *treiben, vor sich her treiben, mit sich wegführen.* — 2) *Jmd in feindlicher Absicht nachgehen, verfolgen* R. 3,41,26. — 3) *überzählen* MBu. 3,240,5. — 4) *क्षेपे. — Mit उद् *hinaustreiben.* — उत्कालित Pañar. 184,18 fehlerhaft für उत्कलित. — Mit उप *heimtreiben.* — Mit निस् *hinaustreiben, verjagen.* — Mit परि *hetzen, verfolgen* R. ed. Bomb. 4,46,16. — Mit प्र 1) *hinaustreiben* (sc. auf die Weide) Gobh. 3,6,1. — 2) *vor sich her treiben, verfolgen.* — 3) *antreiben.* — Mit सम् 1) *hinaustreiben* (sc. auf die Weide). — 2) *in die Flucht schlagen.* — 3) *einen Verstorbenen die letzte Ehre erweisen* R. ed. Bomb. 2,72,55. संकल्प्य s. u. st. संकाल्य. — Mit घनसम् *nachführen.*

काल 1) Adj. (f. या) a) *stumm.* Vgl. कठ. — *b) in Comp. mit व्याप्त oder ग्रप्त *vor Thränen nicht reden können, schluchzend; in Folge von Thränen undeutlich, —unverständlich.* °ल् Adv. — *c) fein, zart* (von Tönen), *zarte Töne von sich gebend* (Kehle) Spr. 4679. °ल् Adv. — *d) Bez. einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale.* — *e) *unverdaut.* — 2) m. *a) *ein feiner, zarter Ton.* — *b) *Hand* Gal. — *c) *Shorea robusta.* — *d) Bez. bestimmter Mienen. — 3) f. कली *a) ein kleiner Theil eines Ganzen, insbes. ein Sechszehntel. — b) ein Sechszehntel der Mondscheibe.* — *c) ungonau Bez. der Zahl sechszehn* Hemādri 1,188,16. 190,1. — *d) Zins. — e) ein best. kleiner Zeittheil* (die Angaben schwanken zwischen 8 Secunden und 2 Minuten $26^{54}/_{60}$ Secunden). — *f) Minute eines Grades.* — *g) eine Mora* (in der Prosodie). — *h) Atom.* — *i) Bez. der Substrate der sieben Hauptbestandtheile des menschlichen Leibes.* — *k) bei den Pāçupata Sg. die Elemente der materiellen Welt.* — *l) in Comp. mit व्याप्त oder ग्रप्त *Thränentropfen, Thräne* Bulc. P. — *m) ein einen Tagalter Embryo.* — *n) *die monatliche Reinigung.* — *o) Bez. der drei Bestandtheile einer Ceremonie* MBu. 14,89,3. = मल, द्रव्य und ग्रद्धा Nīlak. — *p) Kunstfertigkeit, Kunst* (deren 64). — *q) Unreinheit.* — *r) = काल 2) a) Bīlar. 21,6. — *s) *eine best. Pflanze.* — *t) *Boot, Schiff.* — *u) N. pr. einer Tochter Kardama's und Gattin Marīci's* (einer Personification der *Mondsichel*). — *v)* Name der Dākshāyaṇī an der Kāndrabhāgā. — *w)* Titel eines gramm. Commentars.

*कलक 1) m. *a) ein best. Fisch.* — *b) eine best. Art Prosa.* — 2) n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

1. *कलकठ m. *eine feine, zarte Stimme.*

2. कलकण्ठ 1) *m. *a) der indische Kuckuck.* — *b) Taube.* — *c) eine Art Gans.* — 2) f. ई *a) f. zu 1) c) Prasannar. 111,1. — *b) N. pr. einer Apsaras* Bīlar. 89,9.

कलकण्ठिका f. *das Weibchen des indischen Kuckucks* Spr. 7809.

कलकण्ठिन् m. *der indische Kuckuck* Bīlar. 206,21.

कलकल m. 1) *verworrenes Gesebrei, — Gesang. — Geräusch* 291,23. 299,20. 324,29. Mit Hintanfügung von त्व oder भाव dass. — 2) *das Harz der Shorea robusta.* — 3) Bein. Çiva's.

कलकलवत् Adj. *gellend* Spr. 1316.

कलकलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

*कलकीट m. N. pr. eines Dorfes.

*कलकुक्षिका f. = कलकुक्षिका.

*कलकूट m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*कलकूटिका f. *ein unkeusches Weib.*

*कलकोष m. *der indische Kuckuck.*

कलङ्क m. *Fleck, Makel, Schandfleck* 173,14.

*कलङ्ककला f. *a digit of the moon in shadow.*

कलङ्कय्, °यति *beflecken, besudeln* Kiu. 263,1. *verunehren.* कलङ्कित *befleckt, mit einem Makel versehen, verunehrt.*

कलङ्कलेखा f. *ein flockiger Streif.*

*कलङ्कय m. 1) *Löwe.* — 2) *Cymbel.*

कलङ्किन् Adj. *befleckt, mit einem Makel versehen, verunehrt* 249,12. Naish. 8,16. Nom. abstr. °ङ्कित्व n.

*कलंकुर m. *Strudel.*

कलचुरि (Bīlar. 67,1) und °यूरि m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

कलत्र m. *Hahn* Bulvapa. 2,8 (कलय v. l.). Nigh. Pr.

कलञ्ज m. 1) *Calamus Rotang.* Hierher vielleicht कलञ्जन्यायनिर्णय (so zu lesen) Verz. d. Oxf. H. 286,*b*, No. 673. — 2) *Taback. — 3) *ein mit einem vergifteten Pfeile getödtetes Thier. — 4) *ein best. Gewicht,* = 10 Rûpaka.

*कलट m. *Dach.*

*कलत Adj. *kahlköpfig.* — कलता Kâtaḱ. 100,37 fehlerhaft für कलना.

*कलत्रिका *f. ein unkeusches Weib.*

कलत्र n. 1) *Ehefrau.* Auch in collect. Bed. Spr. 3609. — 2) *Weibchen eines Thieres.* — 3) **Hüfte, Lende.* — 4) **die weibliche Scham.* — 5) *das stehende astrol. Haus.*

कलत्रता f. Nom. abstr. von कलत्र 1).

कलत्रवत् und कलत्रिन् Adj. *beweibt, mit seiner Frau vereint.*

कलत्री Adv. mit कर् *zur Ehefrau machen* Vidoh. 99,6.

*कलधौत n. *Silber.*

कलधौत 1) n. *Gold* (Prasannar. 14,4) und *Silber* Hemâdri 1,351,3. ◦लिपि *Goldschrift.* — 2) *m. n. *ein feiner, zarter Ton.* — 3) Adj. *golden.*

कलधौतमय Adj. *golden* oder *silbern* Hemâdri 1,494,18.

1. कलधौनि m. 1) **ein feiner, zarter Ton.* — 2) *ein best. Tact* S. S. S. 214.

2.*कलधौनि m. 1) *der indische Kuckuck.* — 2) *Taube.* — 3) *Pfau.*

कलन 1) Adj. am Ende eines Comp. *bewirkend* Spr. 1721. — 2) *m. *Calamus Rotang.* — 3) f. आ *a) das Treiben, Antreiben.* — *b) Verrichtung* Nilak. zu MBu. 14,89,3. — *c) das Sichgebaren, Gebärde.* — *d) Berührung.* — *e) das Verstehenlein mit.*

विरुद्ध so v. a. *das Getrenntsein* Bîlar. 240,20. — *f) Berechnung.* — 4) n. *a) das Schütteln, Hinundherbewegen* Prasannar. 129,22. — *b) *= कलल *ein einen Tag alter Embryo.* — *c) *= कलङ्क *Fleck, Makel, Schandfleck.*

कलनाथ m. N. pr. eines Autors.

*कलनाद m. *eine Art Gans* Rîḱan. 19,101.

कलनिक (wohl fehlerhaft) = कलन्दक 1).

कलन्दक 1) m. *a) ein best. Vogel* (?); im Pâli *Eichhörnchen.* — *b) ein best. Gerüthe des Çramana.* — 2) *f. ◦न्दिका = कलिन्दिका.

कलन्दन m. N. pr. eines Mannes.

कलन्दर् m. *eine best. Mischlingsart.*

*कलन्ड (Gal.) und *कलन्ध m. *Portulak* Rîḱan. 7,119.

कलभ 1) m. *a) Elephantenkalb, ein junger Elephant* Spr. 7801. — *b) Kameljunges.* — *c) *Datura fastuosa* Rîḱan. 10,18. — 2) *f. ई *Gemüsepflanze* Rîḱan. 4,146.

कलभक m. *Elephantenkalb* Du. V. 26,11. गज° Kâd. 85,3.

*कलभव m. *Stechapfel* Duany. 4,1.

*कलभवल्कल m. *Careya arborea* oder *Salvadora persica.*

कलभाषिन् Adj. *mit zarter Stimme redend* Mâlav. 61.

कलमेश्वर N. pr. eines Abgrundes in den Gebirgen zwischen der Tâpî und der Narmadâ.

कलम m. 1) *eine Reisart.* — 2) **Schreibrohr.* — — 3) **Dieb.*

कलमगोपी f. *Hüterin eines Reisfeldes.* ज्ञान m. Bîlar. 162,20.

*कलमस्थान n. *Dintenfass* Gal.

*कलमूक Adj. *taubstumm* Gal. Vgl. कल्म°.

*कलमेतन m. *wohlriechender Reis* Rîḱan. 16,21.

कलम्ब 1) *m. *a) Stengel einer Gemüsepflanze.* — *b) Convolvulus repens.* — *c) Nauclea Cadamba.* — *d) Pfeil.* — 2) f. ई *Convolvulus repens.* — 3) n. *a)* wohl *Blüthenrispe.* — *b) *Calumba root (Menispermum Calumba).*

*कलम्बक 1) m. *eine Kadamba-Species.* — 2) f. ◦म्बिका *a)* Du. *die beiden Sehnen im Nacken.* — *b) Convolvulus repens.*

कलम्बुका f. *Convolvulus repens* Ind. St. 10,280.

*कलम्बुज n. *frisch geschlagene Butter.*

*कलम्बू f. *Convolvulus repens.*

*कलयू, ◦यति = कलि गृह्णाति. S. auch 2. कल्.

कलय m. *Huhn* Bhâvapr. 2,3. कलञ्ज v. l.

*कलयज m. *ein feiner, zarter Ton* Spr. 1039.

2.*कलरव m. 1) *der indische Kuckuck.* — 2) *Taube.*

कलल (*m.) n. *ein Embryo unmittelbar* oder *bald nach der Zeugung* Garbhop. 3. Sûçr. 1,319, 10. Buḍḍ. P. ed. Bomb. 3,31,2.

*कललज n. *das Harz der Shorea robusta.*

*कललोद्भव m. *Shorea robusta.*

कलविकर्णी f. *eine Form der* Durgâ Hemâdri 2,a,86,1. 3.

कलविकल m. N. pr. wohl eines Unholden.

कलविङ्क m. 1) *Sperling.* — 2) *der indische Kuckuck* Kâraṇd. 89,15 (auch 73,24 herzustellen). — 3) **Fleck.* — 4) **ein weisser Kâmara.* — 5) *eine best. Pflanze,* = कलिङ्क. — 6) N. pr. eines Tîrtha.

कलविङ्कस्वर m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇd. 32,1.

*कलव्याघ्र m. *Bastard von einer Tigerin und einem Panther* Gal.

कलश 1) m. f. (ई) Bîlar. 168,18. 169,14. 230,16) *fastuosa* Rîḱan. 10,18. — 2) *f. ई *Gemüsepflanze* Rîḱan. 4,146.

कलशज m. *Elephantenkalb* Du. V. 26,11. गज° Kâd. 85,3.

*कलशदव m. *Stechapfel* Duany. 4,1.

*कलशवल्कल m. *Careya arborea* oder *Salvadora persica.*

कलशायिन् Adj. *mit zarter Stimme redend* Mâlav. 61.

कलशेरव N. pr. eines Abgrundes in den Gebirgen zwischen der Tâpî und der Narmadâ.

कलस m. 1) *eine Reisart.* — 2) **Schreibrohr.* — — 3) **Dieb.*

कलसगोपी f. *Hüterin eines Reisfeldes.* ज्ञान m. Bîlar. 162,20.

*कलसस्थान n. *Dintenfass* Gal.

*कलसूक Adj. *taubstumm* Gal. Vgl. कल्म°.

*कलसेतन m. *wohlriechender Reis* Rîḱan. 16,21.

कलम्ब 1) *m. *a) Stengel einer Gemüsepflanze.* — *b) Convolvulus repens.* — *c) Nauclea Cadamba.* — *d) Pfeil.* — 2) f. ई *Convolvulus repens.* — 3) n. *a)* wohl *Blüthenrispe.* — *b) *Calumba root (Menispermum Calumba).*

*कलम्बक 1) m. *eine Kadamba-Species.* — 2) f. ◦म्बिका *a)* Du. *die beiden Sehnen im Nacken.* — *b) Convolvulus repens.*

कलम्बुका f. *Convolvulus repens* Ind. St. 10,280.

*कलम्बुज n. *frisch geschlagene Butter.*

*कलम्बू f. *Convolvulus repens.*

*कलयू, ◦यति = कलि गृह्णाति. S. auch 2. कल्.

कलय m. *Huhn* Bhâvapr. 2,3. कलञ्ज v. l.

*कलयज m. *ein feiner, zarter Ton* Spr. 1039.

2.*कलरव m. 1) *der indische Kuckuck.* — 2) *Taube.*

कलल (*m.) n. *ein Embryo unmittelbar* oder *bald nach der Zeugung* Garbhop. 3. Sûçr. 1,319, 10. Buḍḍ. P. ed. Bomb. 3,31,2.

*कललज n. *das Harz der Shorea robusta.*

*कललोद्भव m. *Shorea robusta.*

कलविकर्णी f. *eine Form der* Durgâ Hemâdri 2,a,86,1. 3.

कलविकल m. N. pr. wohl eines Unholden.

कलविङ्क m. 1) *Sperling.* — 2) *der indische Kuckuck* Kâraṇd. 89,15 (auch 73,24 herzustellen). — 3) **Fleck.* — 4) **ein weisser Kâmara.* — 5) *eine best. Pflanze,* = कलिङ्क. — 6) N. pr. eines Tîrtha.

कलविङ्कस्वर m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇd. 32,1.

*कलव्याघ्र m. *Bastard von einer Tigerin und einem Panther* Gal.

कलश 1) m. f. (ई) Bîlar. 168,18. 169,14. 230,16) und **n. Topf, Krug, Becher.* Häufig werden die Brüste damit verglichen. Am Ende eines adj. Comp. f. ई. — 2) m. (*f. ई) *Butterfass* MBu. 1,17,12. 18,32. 2,49,26. — 3) m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण. — 4) m. *Kuppeldach* oder *Dachkuppel* Kâd. 53,21. — 5) m. N. pr. *a)* eines Mannes (RV.), auch eines Dichters. — *b)* eines Schlangendamons MBu. 5,103, 11. — 6) f. ई *a) Hemionitis cordifolia.* — *b)* N. pr. eines Tîrtha.

कलशजन्मन् m. Bein. Agastja's.

कलशदार्वि Adj. *dessen Krug zerbrochen ist.*

कलशपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कलशपोतक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कलशभू m. Bein. Agastja's Bîlar. 13,2.

कलशयोनि m. Bein. 1) Agastja's Kâd. 22,22. — 2) Drona's Hariv. 135,14.

कलशि f. 1) **Topf, Krug.* — 2) *Butterfass.* — 3) **Hemionitis cordifolia.*

*कलशीकण्ठ m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कलशीपट्टी Adj. f. *topfförmig.*

*कलशीमुख m. *ein best. musik. Instrument.*

*कलशीसुत m. Bein. Agastja's.

कलशोद्भव N. pr. 1) m. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Daitja Hariv. 3,47,14. — 2) f. ई eines grossen Flusses Kâraṇd. 71,13.

कलशोद्भव m. Bein. Agastja's Bîlar. 184,15.

कलङ्क, ◦क्ति *sich zanken.*

कलह् 1) m. *a) Streit, Zank, Hader.* Auch *n. — *b) eine Hader hervorwurufen bezweckende Zauberceremonie.* — *c) *Degenscheide.* — *d) *= राढ oder राढा. — 2) f. आ ein Frauenname.

कलहंस 1) m. *a) eine Art Ente, Gans* oder *Schwan.* Nom. abstr. ◦ता f. Spr. 7851. — *b) *ein vorsündflicher König.* — *c) *der höchste Geist, das* Brahman. — *d) *ein best. Metrum.* — 2) f. ई *das Weibchen von 1) a).*

कलहंसक m. Demin. von कलहंस 1) *a)* Kâd. 13,4.

कलहकार m. N. pr. eines Schauspielers.

कलहकार् 1) Adj. (f. ई) *streitsüchtig, zänkisch.* — 2) f. ई N. pr. der Gemahlin Vikramakaṇḍa's.

कलहकारिका f. *ein best. Vogel.*

*कलहकुब्देड m. N. pr. eines *Landes.*

कलहप्रिय 1) Adj. (f. आ) *streitsüchtig, zänkisch.* — 2) m. Bein. Nârada's. — 3) *f. आ *Predigerkrähe.*

कलहवत् Adj. *sich zankend mit* (सह्) Pâśâr. ed. Bomb. 4,4,2.

*कलहकुला f. *Predigerkrähe* Nigh. Pa.

कलहाङ्कुर m. N. pr. eines Mannes 111ss. 17.

कलहान्तरिता f. *eine Heroine, welche in Folge eines Haders von ihrem Geliebten getrennt ist.*

कलक्राथ् °थते *hadern, streiten.* Statt कलक्राथतनू Partic. Pañkat. 207,22 ed. Bomb. richtig कलक्वतनू.

कलक्रिन् Adj. *streitend, im Streit liegend, streitsüchtig.*

कलङ्क m. oder f. = कारुङ्.

कलांश m. *ein Theil eines Thelichens.*

कलांशांश m. *ein Theil eines Theiles eines Theilchens.*

कलाकन्द *ein best. Metrum.*

*कलागुल n. *Gift.*

कलाकलि m. 1) *Liebesspiel* Bālar. 292,21. — 2) **der Liebesgott.*

*कलाङ्कुर m. 1) *Ardeastirica.* — 2) Bein. Kaṁsa's.

कलाङ्कुल *eine best. Waffe.* Nur am Ende eines adj. Comp. (f. घा).

*कलाचिक 1) *Löffel.* — 2) f. घा *Vorderarm.*

1. *कलाची f. *Vorderarm.*

2. कलाची Adv. mit करू *als Löffel gebrauchen* Bālar. 28,11 (कलाचीं gedr.).

कलाज्ञ Adj. (f. घा) *sich auf die Künste oder — eine Kunst verstehend* 173,14. m. *Künstler.*

*कलाटीन m. *Bachstelze.*

*कलाण्डी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कलात्मन् Adj. in Verbindung mit दीक्षा *eine best. Einweihungszeremonie.*

*कलाद् m. *Goldschmied.*

कलादीक्षा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 440. fgg.

कलाधर् 1) Adj. *im Besitz der Künste oder einer Kunst stehend* Spr. 7861,d. — 2) m. *a) der Mond* Spr. 7861,b. Hiṭ. 43. — *b)* Bein. Çiva's.

*कलाधिका m. *Hahn.*

*कलानक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

कलानाथ m. 1) *der Mond.* — 2) Pl. N. pr. best. Verfasser von Mantra.

कलानिधि m. *der Mond* Spr. 7718.

*कलानुवादिन् m. 1) *Sperling.* — 2) *Haselhuhn* oder *Cuculus melanoleucus.* — 3) *eine Bienenart.*

कलान्तर् n. Zins Rāǵat. 8,146. fg.

कलाप 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) Bund, Bündel, Gebinde.* — *b) ein Bündel Pfeile, Köcher mit Pfeilen, Köcher.* Einmal auch n. — *c) Pfauenschweif.* — *d) Schmuck* Mālav. 85. — *e)* **Gürtel.* Vgl. काञ्ची° und रशना°. — *f) Gesammtheit* 209, 15. — *g)* **der Mond.* — *h)* **ein unterrichteter Mann.* — *i)* **ein Anhänger des* Kalāpin Sch. zu P. 4,3,49. 2,1,63. f. ई zu 4,1,63. — *k)* Titel einer Grammatik. — *l)* N. pr. = कलापग्राम VP. 3,16,17. — 2) f. ई *ein Bund Gras.*

1. कलापक 1) m. *a)* = कलाप 1) *a).* — *b) eine Art Schmuck* MBu. 3,112,5. — *c)* **ein Strick, der um den Hals eines Elephanten geschlungen wird.* — *d)* **Stirnzeichen.* — 2) n. *a) eine Verbindung von vier dem Sinne nach untrennbaren* Çloka. — *b)* *= चन्द्रक.

2.*कलापक Adj. *zur Balzzeit der Pfauen absurfagen* (Schuld).

कलापवल्ली f. कलापवल्ल.

कलापग्राम m. N. pr. eines *Dorfes* Hariv. 1,13, 38. VP. 4,4,17.

*कलापबन्धिन् m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

कलापतन्त्रार्णव m. Titel eines Commentars zur Grammatik Kalāpa.

कलापदीप v. l. für कलापग्राम.

कलापवर्मन् m. N. pr. eines Mannes Kād. II,103,13.

कलापशस् Adv. *bundweise* MBu. 13,93,112.

कलापशिरस् wohl m. und N. pr. eines Mannes R. Gorr. 2,34,22. कापालशिरस् v. l.

कलापिन् 1) Adj. *a) mit einem Bündel Pfeilen versehen, einen Köcher mit Pfeilen tragend.* — *b) ein Rad schlagend* (Pfau). — *c)* **in Verbindung mit काल die Balzzeit der Pfauen.* — 2) m. *a) Pfau* 173,1. — *b)* **der indische Kuckuck.* — *c)* **Ficus infectoria.* — *d)* N. pr. eines alten Lehrers Cit. in der Kāç. zu P. 4,3,104. — 3) f. ई *a) Pfauhenne.* — *b)* **Nacht.* — *c)* **der Mond* (f.). — *d)* **eine Cyperus-Art* Rāǵat. 6,144.

*कलापू oder *°पी f. *ein best. musikalisches Instrument.*

कलापूर्ण 1) Adj. *ein volles Sechzehntel von Jmd* (Gen.) *bildend.* Mit der Negation so v. a. *nicht würdig, Jmd die Schuhriemen aufzulösen.* — 2) *m. *der Mond.*

*कलाबाल्य n. *ein best. Fehler beim Singen* Gal.

कलाभृत् m. *Künstler* Gaut.

कलाभृत् m. 1) **der Mond.* — 2) *Künstler.*

*कलामक m. *eine Art Reis.*

*कलामित्र und *°का f. *das Ausleihen auf Zinsen, Wuchergeschäft.*

कलाय 1) m. *a) eine Erbsenart.* — *b) eine best. Pflanze mit dunkelfarbiger Blüthe.* — 2) *f. घा *eine Art* Dūrvā-Gras Rāǵan. 8,117.

कलायखञ्ज m. angeblich *Veitstanz* Çiṅg. Saṁh. 1,7,70. कलाय° Bhāvapr. 4,156. fg.

*कलायन m. *Tänzer.*

कलायपूप m. *Erbsenbrühe;* vgl. कलायपूपिक.

कलारूप 1) n. *eine best. feierliche Handlung, die an einer Feuergrube vorgenommen wird.* — 2) f. घा Bez. *einer der fünf Formen der* Mūlaprakṛti.

कलार्णव m. N. pr. eines Lehrers der Tanz- oder Schauspielerkunst Kumāras. zu Pratāpar. 113,14.

1. कलालाप m. *ein zarter Ton der Stimme* Kavyād. 18,52.

2.*कलालाप m. *Biene* Rāǵan. 19,126.

कलावत् 1) m. *der Mond.* — 2) f. °वती *a) eine best. Einweihungszeremonie.* — *b) eine best. Mārkhaṇḍ* S. S. S. 30. — *c)* **die Laute* Tumburu's. — *d)* N. pr. *a)* **einer Apsaras.* — *β) einer Tochter der* Apsaras Alaṁbushā. — *γ)* verschiedener *Frauen.*

कलावाद् n. Titel eines Tantra Ārjav. 160,19.

*कलाविक m. *Hahn.*

*कलाविकल m. *Sperling.*

कलाविद् 1) Adj. *sich auf eine Kunst verstehend;* m. *Künstler.* — 2) m. **ein* Vidyādhara Gal.

कलाविधिज्ञ = कलाविद् 1).

कलाविधिलेख n. Titel eines Tantra.

कलाविलास m. Titel einer Rhetorik.

कलावी s. 2. कलाची.

कलावेद् n. (!) *der die Künste behandelnde* Veda Hemādr. 2,a,108,20.

कलाशास्त्र Adv. *Theil für Theil* Taṁḍya-Br. 3,12,2.

कलाशास्त्र n. *ein Lehrbuch der Künste* Hemādr. 2,a,109,2.

*कलाशूरि m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

कलाशाला f. Bein. Çiva's.

कलास m. *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 194.

कलासार् n. Titel eines Tantra Ārjav. 160,19.

*कलाक्रूक m. *ein best. musik. Instrument.*

1. कलि 1) m. *a) derjenige Würfel* oder *diejenige Würfelseite, welche mit einem Auge bezeichnet ist.* Erscheint auch personificirt. — *b)* Bez. *der Zahlen eins* und *fünf.* — *c)* **Terminalia Bellerica,* deren Nüsse zu *Würfeln* gebraucht wurden. — *d) das letzte und schlechteste Weltalter* (Juga). — *e) Zwietracht, Hader.* Personificirt als Sohn des Zorns und der Leidzufügung und auch als Gottheit bestimmter Tithi. — *f) der Schlechteste in seiner Art.* — *g)* Bein. Çiva's. = धन्येऽन्यं देवासुरादीनां वैरकर्ता Nīlak. — *h)* Titel einer Upanishad. — *i)* **Held* (भू) oder **Pfeil* (शृ). — 2) *°कलि und कली *Knospe.*

2. कलि m. 1) Bez. *bestimmter mythischer, den* Gandharva *verwandter Wesen.* — 2) N. pr. *a)* eines Devagandharva. — *b)* eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.*

कलिका f. (adj. Comp. f. eben so) 1) *ein Sech-*

zehntel (der Mondscheibe). — 2) *ein best. kleiner Zeittheil, = काल 3) e). — 3) *Knospe.* — 4) *ein Wirbel aus Rohr am unteren Ende der indischen Laute.* — 5) Bez. *verschiedener Metra.* — 6) Bez. *einer best. Art künstlicher Verse;* vgl. कात्त°. — 7) Titel eines medic. und philos. (Ind. St. 14,404) Werkes.

कालिकाता f. *die Stadt Calcutta.*

कालिकापूर्व s. कालिकापुर्व.

*कालिकार 1) m. *a)* Bein. Nârada's. — *b) der gabelschwänzige Würger.* — *c) Loxia philippensis.* — *d) eine best. Hühnerart.* — *e) Pongamia glabra.* — *f) Guilandina Bonduc.* — 2) f. ई *Methonica superba* Rîâan. 4,120; vgl. कालिकारी.

कालिकारक 1) *m. *a)* Bein. Nârada's. — *b) Caesalpina Bonducella.* — 2) f. °रिका *eine best. Pflanze.*

कालिकाल m. *das Weltalter* Kali.

*कालिकाली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कालिकुलिका f. *eine jüngere Schwester der Gattin* Gal.

कालिकृ॰ Adj. *sich streitend* Ind. St. 15,381.

कालिङ्ग 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes an der Koromandelküste. — *b) ein Individuum dieses Volkes.* — *c)* N. pr. *a)* einer Fürsten, des angeblichen Stammvaters der Kaliṅga. — *β)* eines Wesens im Gefolge Skanda's MBh. 9,45,64. — *γ)* verschiedener Autoren. — *d) *der gabelschwänzige Würger.* — *e) *Caesalpina Bonducella,* *Wrightia antidysenterica,* *Acacia Sirissa* und *Ficus infectoria.* — 2) *f. घा *ein schönes Frauenzimmer.* — *b) Ipomoea Turpethum.* — 3) n. *der Same der Wrightia antidysenterica.* — 4) *Adj. = दृत und विद्‌ग्ध.

कालिङ्गका 1) m. *das Land der* Kaliṅga. — *b) der Same der Wrightia antidysenterica* Kâraka 7,5. — 2) *f. घा *eine best. Pflanze* Gal.

*कालिङ्गबीज n. = कालिङ्गका 1) *b)* Râǵan. 9,56.

*कालिङ्गयव m. dass. Nigh. Pr.

कालिङ्गसेना f. N. pr. einer Prinzessin.

कालिच्छन्दस् n. Bez. *einer Art von Metren.*

*कालिञ्ज 1) m. *Matte.* — 2) n. *Holz* Gal.

कालिञ्जर m. N. pr. eines Fürsten oder einer Oertlichkeit Râǵat. 7,1268. Vgl. कालिञ्जर.

कालिटु m. *Terminalia Bellerica* Bhâvapr. 3,102.

कालिटुम m. *Baum des Haders* und zugleich *Terminalia Bellerica* Spr. 6895.

कालिधर्मनिर्णय and °धर्मसारसंग्रह m. Titel zweier Werke.

कालिनाथ m. N. pr. eines Autors über Musik.

*कालिनी f. *Hülsenfrucht, Schote* Gal.

कालिन्द् 1) m. *a) *Terminalia Bellerica.* — *b) *die Sonne.* — c) N. pr. *α)* Pl. eines Volkes MBh. 13,2104. Richtig कालिङ्ग. — *β)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. कालिङ्ग v. l. — *γ)* eines Berges, auf dem die Jamunâ entspringt. — 2) f. घा N. pr. eines Flusses R. 2,71,6. कुलिङ्गा ed. Bomb. — 3) f. ई R. 2,55,4. 12. 13 fehlerhaft für कालिन्दी.

कालिन्दकन्या (Kîd. 26,18), *कालिन्दतनया, कालिन्दनन्दिनी (Bilhaṇ. 164,3), *कालिन्दशैलजाता, कालिन्दसुता (Prasannar. 153,8) und कालिन्दात्मजा (Spr. 7739) f. Patron. der Jamunâ.

*कालिन्दिका f. *Wissenschaft.*

*कालिन्द्र m. *Trinkstube* Nigh. Pr.

कालिन्प्रिय m. 1) Bein. Nârada's. — 2) *Affe.*

*कालिमारक, *°मालक und *°माल्य m. *Caesalpina Bonducella.*

कालियुग n. *das Weltalter* Kali.

कालियुगमाल m. *Terminalia Bellerica* Bhâvapr. 1,161.

कालिल 1) Adj. (f. घा) *erfüllt —, voll von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) n. *a) Gewirre, Chaos.* — *b)* Ind. St. 2,68 fehlerhaft für कलल.

कालिलित = चणक Gal.

कालिला f. *Gewirre, Chaos.*

*कालिव gaṇa प्रगण्डादि in der Kâç. कविल v. l.

कालिवाहिनी f. N. pr. einer Göttin.

*कालिवृत m. *Terminalia Bellerica.*

*कालिशासन m. *ein* Ǵina Gal.

कालिसंतरण n. Titel einer Upaniṣhad.

कालिसोम m. *ein best.* Soma.

कालिहारी f. *Methonica superba* Bhâvapr. 1,201. Vgl. कालिकारी.

*कालुक 1) m. *Cymbel.* — 2) f. घा *a) Schenke.* — *b) Meteor.*

कालुष 1) Adj. (f. घा) *a) beschmutzt, unrein, trübe, belegt* (Stimme), *unlauter* (in übertr. Bed.). — *b)* im Comp. mit einem Nom. act. *unfähig.* — 2) m. *a) *Büffel.* — *b) eine Schlangenart* Suṣr. 2,265,14. — 3) *f. घा *Büffelkuh* Râǵan. 19,32. — 4) n. (adj. Comp. f. घा) *Unreinigkeit, Schmutz, Unflath* (eig. und übertr.) 104,6.

कालुषचेतस् und कालुषमति (104,29. 30) Adj. *unreinen Sinnes.*

*कालुषमञ्जरी f. *Odina Wodier* Nigh. Pr.

कालुषय्, °यति *beschmutzen, verunreinigen* Vidḍh. 37,16 (कलु° zu lesen).

कालुषात्मन् Adj. = कालुषचेतस्.

कालुषाय्, °यते *trübe werden.*

कालुषी Adv. mit कर् *trüben, beschmutzen, verunreinigen.*

कालूत्त N. pr. einer Oertlichkeit. कुलूत v. l.

कालेय् 1) m. (selten) und n. (adj. Comp. f. घा) *Leib, Körper.* — 2) m. *Oldbanum* Gal.

कालोत्तल Adj. (f. घा) *lieblich und stark* (Stimme).

कालोपल n. *eine best.* Mûrkhaṇḍ. S. S. S. 31.

कालक 1) m. (°क॰) *a) zäher Teig von zerriebenen,* namentlich *öligen Stoffen, Paste.* — *b) *Koth, Dreck, Unreinigkeit; Ohrenschmalz.* — *c) moralischer Schmutz, Unreinheit, Gemeinheit, Sünde.* — *d) *Terminalia Bellerica.* — *e) *Olibanum.* — 2) *Adj. *böse, sündhaft.*

कालक n. *gemeines Benehmen.*

*कालकपाल m. *Granatbaum.*

कालकल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कालकालय m. N. pr. eines Mannes.

कालिक m. N. pr. eines künftigen Befreiers der Welt, der als 10ter Avatâra Viṣhṇu's gilt.

कालिकाद्‌शोधन *ein best. Begehung.*

कालिक्य्, °कत्यते 1) *Adj. *schmutzig, sündhaft.* — 2) m. = कालिक. Stifter einer Aera in Karṇâṭaka B. A. J. 10,128.

कालिकपुराण n. Titel eines Purâṇa.

कालिकी Adv. mit कर् *zu einem Teige verarbeiten.*

कालकुर्पी Nom. Du. *Handgelenk und Ellbogen.*

कालय्, कलयते 1) *in richtiger Ordnung sein, sich richtig verhalten, tangen, richtig vor sich gehen, gelingen.* — 2) *in richtigem Verhältniss stehen zu, entsprechen, sich richten nach, in Einklang kommen;* mit Instr. — 3) *sich darstellen —, erscheinen als;* mit Instr. — 4) *sich eignen zu* (Loc.). — 5) *sich fügen zu, günstig sein für, dienen —, verhelfen zu, veranlassen;* mit Dat. Spr. 7781. — 6) *theilhaftig werden,* mit Dat. — 7) *Jmd* (Loc., Dat. oder Gen.) *zu Theil werden.* — 8) *sich gestalten —, werden zu* (Nom. oder Dat.). — 9) *geschehen, erfolgen.* — 10) *dasein, gegeben sein* R. ed. Bomb. 2,43,26, v. l. — 11) *hervorbringen, schaffen, bewirken;* mit Acc. — 12) *zurechtmachen, zurüsten;* mit Acc. — 13) *erklären —, halten für;* mit zwei Acc. Pâṇ. 1,4,51. — 14) कृत् *a) in Ordnung gekommen, fertig, hergestellt, zugerüstet.* — *b)* von Nägeln, Haupthaar und Bart so v. a. *beschnitten.* — *c) zu Wege gebracht, hervorgebracht, vollbracht, abgemacht.* — *d) festgesetzt, vorgeschrieben.* — *e) feststehend* (Ueberzeugung) Kathâs. 123,147. — *f) vorhanden, da seiend.* — Caus. कालयति, °ते 1) *in Ordnung bringen, — halten, richtig stellen, anordnen, vertheilen.* — 2) *in eine entsprechende Verbindung bringen mit* (Instr.). — 3) *zubereiten, zurechtma-*

chen, zurüsten. — 4) *Jmd mit Etwas* (Instr.) *ausrüsten, theilhaftig machen.* — 5) *Jmd zu Etwas* (Dat. oder Loc.) *verhelfen, einen Zustandes theilhaftig machen.* मृगयाय कल्पित: so v. a. *tödtlich.* — 6) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *verleihen, zu Theil werden lassen* R. 2,43,19.—7) *verfertigen, bilden,* — *aus* (Instr.), *hervorbringen, verfassen, zu Wege bringen, bewerkstelligen, veranstalten, ausführen* (auch heilige Gebräuche), *verrichten, machen.* — 8) *in der Phantasie bilden, zu sehen glauben* Spr. 4876. — 9) *anweisen, bestimmen, festsetzen.* — 10) *bestimmen zu, erklären für, machen zu;* mit zwei Acc. 76,12. 183,29. — 11) *erachten für,* mit zwei Acc. — 12) *gebrauchen, anwenden* R. 2,61,17. — 13) *schneiden, schnitzend bearbeiten.* — 14) *einen Spruch sprechen, der das Zeitwort* कल्प् *enthält.* — *Desid. चिकॢप्सति und चिकल्पिषते. — Mit अनु *sich ordnen nach, richtig folgen auf.* — Caus. 1) *ausführen nach, folgen lassen* Hemâdri 1,393,7. श्रद्धाम् *Glauben schenken.* — 2) अनुकल्पित *entsprechend, würdig* MBu. 13,35,9. — Mit समनु Caus. *Jmd eines Zustandes* (Loc.) *theilhaftig machen.* — Mit अभि *entsprechen, dasselbe ausdrücken;* mit Acc. — Caus. *gewähren, verleihen.* — Mit अव 1) *entsprechen, richtig —, in Ordnung sein* Çâk. zu Bâdar. 2,2,9. so v. a. *ganz gut möglich sein, sich ganz gut erklären lassen zu* 30. — 2) *für irgend Etwas nützlich sein, gereichen zu* (Dat.). — Caus. 1) *in Ordnung bringen, zurechtmachen, zurüsten.* — 2) *geeignet —, richtig anwenden.* — 3) *für wahrscheinlich halten.* — Desid. vom Caus. *zurechtmachen —, zurüsten wollen.* — Mit आ in 1. आकल्प्य. — Mit उद् Caus. *in's Dasein rufen, schaffen.* — Mit उप 1) *passend —, zur Hand sein, sich gebühren.* — 2) *dienen —, verhelfen —, gereichen zu* (Dat.). — 3) उपकॢप्त 1) *zur Hand befindlich, fertig, bereit, zurechtgemacht, zugerüstet.* — 2) *gebildet —, hervorgebracht aus* (Instr.). — Caus. 1) *zurechtmachen, zurüsten, zubereiten* Mâlatîm. 77, 15 (169,5). उपकल्पित so v. a. *bespannt mit* (Instr.); am Ende eines Comp. *versehen mit* MBu. 3,77,7. — 2) *herbeischaffen, herbeiholen* 154,13. — 3) *aufstellen, hinstellen, richten auf* (Loc.). — 4) *bestimmen für* oder zu (Dat. oder Loc. eines Nom. abstr.). उपकल्पित mit einem Infin., der passivisch zu übersetzen ist. — 5) *hergeben, mittheilen.* — 6) *annehmen, statuiren.* — Mit समुप, ०कॢप्त *zusammen bereit stehend.* — Caus. 1) *zurechtmachen, zurüsten.* — 2) *fertig machen, vollbringen* MBu. 13,104,103. — Mit परि, ०कॢप्त Pl. *hier und da stehend* (Pflanzen). — Caus. *festsetzen, bestimmen, — zu;* die Ergänzung ein Acc. (Bhâg. P. 5,20,30), ०अर्थम् der Loc. eines Nom. abstr. oder ein Infin., der passivisch wiederzugeben ist. — 2) *wählen.* — 3) *ausfuhren, bewerkstelligen, herstellen, machen.* Mit einem Zahladverb auf धा *in so und so viele Theile theilen, unter so und so viele Kategorien bringen.* खण्डश: परिकल्पित so v. a. *nur erwünscht, — erwartet* Mâlatîm. 76,7 (163,5). — 4) *einladen —, hinzuziehen zu* (Loc.). — 5) *annehmen, voraussetzen, erachten —, halten für* (Acc.). — Mit प्र 1) *vor sich —, von Statten gehen, gelingen.* प्रकॢप्तम् Adv. *facile, leicht.* — 2) *am Platze sein, seine Richtigkeit haben.* ०कॢप्त a. *Pl. seind, s. R. habend.* Mit inflin. *sich eignen zu.* — 3) प्रकृत *a) zurechtgemacht, zugerüstet* Kathâs. 18, 366. — *b) festgesetzt, vorgeschrieben.* — Caus. 1) *Jmd voranstellen.* — 2) *hinsetzen —, hinstellen auf* (Loc.). — 3) *Jmd einsetzen* (in ein Amt). — 4) *wie es sich gebührt eintreten —, an die Stelle treten lassen von* (Gen.). — 5) *zurechtmachen, zubereiten, zurüsten* Pañkat. ed. Bomb. 4,16,5. — 6) *anweisen, festsetzen, bestimmen; verschreiben* (in medic. Sinne) Kâraka 8,3. — 7) *bestimmen, ausfindig machen, berechnen.* — 8) *bewerkstelligen, veranstalten.* अधु so v. a. *Thränen vergiessen* Spr. 1512. — 9) *machen zu* (Acc. oder Loc. eines Nom. abstr.) — 10) *erachten —, halten für* (Loc. eines Nom. abstr.) MBu. 13,1,38. — Mit संप्र. *संप्रकॢप्त *bereitet.* — Caus. 1) *einsetzen* (in ein Amt). — 2) *festsetzen, bestimmen.* — Mit प्रति zu *Jmds* (Acc.) *Diensten mit Etwas* (Instr.) *bereit sein, Jmd empfangen mit.* — Caus. *anordnen.* — Mit वि 1) *einen Wechsel erfahren, sich verändern.* — 2) *sich verwechseln lassen mit* (Instr.); *freistehen, facultativ sein* Nâjan. 9,3,17. 4,5. — 3) *zweifelhaft —, unschlüssig sein* Pañkat. 1,87. — 4) *in Frage kommen, einen Zweifel unterliegen.* Mit न so v. a. *gelingen* Spr. 7398. — Caus. 1) *verfertigen, zusammensetzen, bilden.* विकल्पान् *verschiedene Modificationen hervorbringen* Kâraka 2,5. — 2) *theilen.* विकल्पित *getheilt, so und so vielfach* (Zahladverb auf धा) —, *so und auch andere erscheinend* Bhâg. P. 3,26,38. 14,1. — 3) *nach Belieben wählen, eklektisch verfahren.* — 4) *in Frage stellen, für zweifelhaft halten, Etwas* (Acc.) *neben etwas Anderm zulassen, für facultativ erklären* 228,29. 239,10. — 5) *versehiedentlich combiniren, variiren* Kâraka 8,5. — 6) *ein Dilemma aufstellen* Govindâr. zu Çârîr. zu Bâdar. 2,2,17 (S. 539, Z. 1 v. u.). — 7) *mit Misstrauen ansehen* Bhâg. P. 4,15,1. Comm. nimmt विकल्पित an. — 8) *voraussetzen, vermuthen, annehmen* Spr. 3792. Pañkat. 89,1. — 9) **Annundher überlegen.* — 10) *erfinden.* — Statt विकल्पित Bhâg. P. 9,16,37 hat die ed. Bomb. besser प्रकल्पित. — Mit सम् 1) *in richtiger Ordnung sein.* संकॢप्त *in Ordnung, bereit* 69,11. — 2) *zu Stande kommen* Kâṭhâ. Up. 1,2,6. 7,4,2. 3. — 3) संकॢप्त *begehrt.* — Caus. 1) *zusammenfügen, — mit* (Instr.). — 2) *hervorbringen, schaffen.* — 3) *hinundherbewegen.* शिर: *den Kopf* R. Goan. 2,20,1. — 4) *anweisen, bestimmen* Kâd. 263,8. 266,10. *festsetzen* MBu. 3,114,11. — 5) *machen zu* (Loc. eines Nom. abstr.). — 6) *in Sinne haben, streben nach, beabsichtigen, wollen* (mit und ohne मनस्). Auch Med. — 7) *bei sich beschliessen.* — 8) *sich einbilden.* संकल्पित *eingebildet* Kap. 3,38. — 9) *halten —, ansehen für* (Acc. mit इव) Bhag. Chr. 197,1. — 10) *einem Verstorbenen die letzte Ehre erweisen.* संकल्प्य v. l. für संकल्प्य. — Mit उपसम् Caus. उपसंकॢप्त *darüberstehend, aufgestellt.* — Caus. 1) *hinsetzen, hinlegen.* — 2) *einsetzen, erwählen.*

कॢप्य 1) Adj. (f. आ) *was sich macht, möglich.* — *b) geeignet, befähigt, im Stande, einer Sache gewachsen, vermögend.* Die Ergänzung ein Gen., Loc., Infin. oder Comp. vorangehend. Als Beiw. Çiva's MBu. 12,10368. — 2) m. *a) Satzung, Regel, Ordnung, Brauch; Verfahren, Art und Weise.* प्रथम: कल्प: *und* प्रथमकल्प *eine vor allen andern geltende Regel, ein vor allen andern den Vorzug verdienendes Verfahren;* mit folgendem यद् und Potent. so v. a. *die erste Sorge ist, dass.* — *b) Verfahren* in med. Sinne. — *c) ein Muster von* पुरुष° Harshaç. 147,12. — *d) die Gesammtheit der Vorschriften über Ritual* (einer de 6 Vedâṅga) MBu. 13,10,38. कल्पमात्रे Pân. Gaṇ. 2,6,7 wohl fehlerhaft für ०मात्र (*nicht*) *blos den* Kalpa. — *e)* am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *die Art und Weise von dem und dem habend, ihm nahe kommend, ähnlich;* nach einem Adj. *beinahe, fast.* Ausnahmsweise steht vor कल्प्य noch सम und समान. *कल्प्यम् nach einem Verbum finitum *ziemlich, recht gut.* — *f) der eine von zwei Fällen.* प्रथम *die erstere Annahme* (in einem Dilemma.) — *g) Untersuchung, Nachforschung.* — *h) eine best. grosse Zeitperiode, ein Tag Brahman's* oder *1000 Juga.* S. Hemâdri 1,507,17 (wenn nicht दश कल्पा-निवसति zu lesen ist). Bei den Buddhisten sind die Kalpa von ungleicher Dauer. — *i)* **Welt-*

ende. — *k) die Lehre* a) von *der Bereitung der Arzeneien* Kâraka 7,1.4.7.—β) *von den Giften und Gegengiften.* — *l)* Bez. *von Sprüchen, welche das Zeitwort* कल्प् *enthalten.* — *m) ein best. Tanz* S.S.S. 271. — *n) das erste astrol. Haus.* — *o)* als Personif. ein Sohn Dhruva's von der Bhrami. — *p)* *bei den Gâina *ein best. Göttervolk.* — *q)* * = कल्पवृत्त. — 3) **n. ein berauschendes Getränk; vgl.* कल्य.

कल्पक 1) Adj. *a) maassgebend, als Norm geltend.* — *b) aufstellend, annehmend* (in Comp. mit der Erganzung) Harîv. 15477. — *b)* verunbekannter Bed. TBr. 2,7,18,4. कल्पक Comm. — 2) m. *a)* **Barbier.* — *b) Satzung, Regel.* उत्तम° Adj. so v. a. *den strengsten Regeln entsprechend.* — *c)* Curcuma Zerumbet Bhâvapr. 1,191.

कल्पकतरु m. = कल्पतरु 1).

कल्पकार m. *der Verfasser der Regeln über Ritual.*

कल्पक्षय m. *Ende eines Kalpa, Vernichtung der Welt.*

कल्पगा f. N. pr. eines Flusses.

कल्पचिन्तामणि m. und कल्पतरु n. Titel zweier Werke.

कल्पतरु m. 1) *ein fabelhafter Baum, der alle an ihn gerichteten Wünsche erfüllt.* — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पतरुसम *n. eine best. Mixtur* Bhâvapr. 3,53.84.

कल्पता f. Nom. abstr. zu कल्प 1) *b).*

*कल्पद्रुम्य n. *Zeug von* Kalpataru (buddh.).

कल्पद्रु m. 1) = कल्पतरु 1). — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पद्रुकलिका f. Titel eines Werkes Hall in der Einl. zu Vâsav. 5. Dasselbe Werk heisst an einem andern Orte कल्पद्रुमकलिका.

कल्पद्रुप m. 1) = कल्पतरु 1). Nom. abstr. °त्व. — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पद्रुमकलिका f. Titel eines Werkes. Vgl. कल्पद्रुकलिका.

कल्पद्रुमी Adv. mit भू *zu einem* Kalpadruma *werden.*

कल्पद्वीप m. *ein best.* Samâdhi Kârapp. 51,20.

कल्पधेनु f. N. pr. einer mythischen *Kuh.*

कल्पन 1) n. *a)* * *das Verfertigen, Bilden, Machen.* — *b) das Bilden in der Phantasie, Erfinden* Pân. 111,8. — *c) das Schnitzeln, Bearbeiten mit Hülfe von Schneidewerkzeugen.* — *d) eine bestimmte feierliche Handlung, die an einer Feuergrube vorgenommen wird.* — *e) Aufsatz.* — 2) f. घा *a) Verfertigung, Anfertigung, Bereitung.* — *b) Behandlungsweise, Praxis.* °सिद्धि f. *kunstgemässe Behandlung* Kâraka 8,1. — *c) das Bilden in Gedanken, Annahme von etwas in Wirklichkeit nicht Existirendem oder Erfundenem, Fiction; Hypothese* Nyâyam. 2,1,8. — *d) Ausrüstung —, Ausschmückung eines Elephanten.* — *e) Festsetzung, Bestimmung.* — *f) That, Werk* Mârk. 47,17. स्वेच्छा° *eine That des eigenen Willens* Spr. 1111. — *g) Gebilde, Gestalt, Form* 104,4. — 3) * f. ई *Scheere.*

कल्पनविधि m. *Art der Zubereitung* (von Speisen) Bhâvapr. 3,40.

कल्पनीय Adj. 1) *auszuführen, möglich.* — 2) *anzunehmen, fingendus* Comm. zu Nyâyam. 2,1,7. Çârîr. zu Bâdar. 2,2,17 (S. 543, Z. 4). 3,3,49. — 3) *zu bestimmen, berechnen.*

कल्पन्यत्य *n. ein best. Tanz* S.S.S. 271.

कल्पपादप m. = कल्पतरु 1).

कल्पपाल m. 1) *Beschützer der Ordnung, König.* — 2) *ein Brenner oder Verkäufer von berauschenden Getränken.* f. ई. Vgl. कल्प°.

कल्पपाल्या f. v. l. für कल्पपाली.

कल्पप्रदीप m. Titel eines Werkes Ind. St. 14,151.

कल्पप्रदीपिका f. desgl.

*कल्पफल n. Pl. *eine best. Götterordnung* (bei den Gaina).

कल्पमहीरुह und °रुह *m.* = कल्पतरु 1).

कल्पयितव्य Adj. *fingendus* Çârîr. zu Bâdar. 2,2,13.

कल्पयुक्ति f. Titel eines Werkes.

कल्पलता f. 1) *eine fabelhafte Schlingpflanze, die alle an sie gerichteten Wünsche erfüllen soll.* — 2) Titel eines Werkes.

कल्पलतातन्त्र n. Titel eines Tantra.

कल्पलताप्रकाश und °लतावतार m. Titel von Commentaren.

कल्पलतिका f. 1) = कल्पलता 1). — 2) *eine best. wunderthätige Pille.*

कल्पवट m. N. pr. eines Tîrtha.

कल्पवर्ष m. N. pr. eines Fürsten.

कल्पवल्ली f. = कल्पलता 1).

कल्पविटपिन् m. = कल्पतरु 1).

कल्पविवरण n. Titel eines Werkes.

कल्पवृत्त m. = कल्पतरु 1). Nom. abstr. °त्व n. und °त्व n.

कल्पवृत्तलता f. Titel eines Werkes.

कल्पशताय् °यते *so lang wie hundert* Kalpa 2) *b) erscheinen* zu Spr. 2246.

कल्पशाखिन् m. = कल्पतरु 1) Spr. 2746.

कल्पसिद्धान्त m. Titel eines Gaina-Werkes Pischel de Gr. pr. 20.

कल्पसूत्र n. Titel verschiedener Sûtra.

कल्पस्थान n. *die Lehre* 1) von *der Bereitung der Arzeneien* Kâraka 7. — 2) von *den Giften und Gegengiften.*

कल्पाग्नि m. *das Alles vernichtende Feuer am Ende eines* Kalpa 2) *b)* Vaṃs. 153.

*कल्पाङ्ग m. *eine best. Pflanze* Gal.

*कल्पातीत m. Pl. *eine best. Götterordnung* (bei den Gaina).

कल्पाधिकारिन् m. *der Regent eines* Kalpa 2) *b)* VP.² 2,228.

कल्पानुपद n. Titel eines Werkes.

कल्पान्त m. *Ende eines* Kalpa, *Vernichtung der Welt.* Am Anf. eines Comp. auch *bis z. F. d. W.*

कल्पाय् °यते *zu einem* Kalpa 2) *b) werden, so lang erscheinen* Harshan. 26,1. °यित Vîs. 50.

*कल्पिक Adj. *geeignet* (buddh.).

कल्पितत्व n. *das blosse Angenommensein, das Bestehen nur für die Einbildungskraft* Comm. zu Vâmana 4,2,2.

कल्पितव्य Adj. *fingendus* Çârîr. zu Bâdar. 2,2, 17 (S. 543).

कल्पितृ f. *eine Art Gleichniss* Vâmana 4,2,2.

कल्पिन् Adj. als Beiw. eines Spielers.

कल्पेतर Adj. (f. घा) *bei dem das Verfahren ein anderes ist* Sûçr. 2,246,8.

कल्प्याद्यायिन् MBh. 5,135,35 fehlerhaft für कल्प्यो°.

कल्प्यापनिषद् f. *Pharmacologie* Kâraka 1,4.

कल्प्य Adj. 1) *zu bilden aus* (Instr.) Naish. 8,21. — 2) *anzuweisen, anzuweisen.* — 3) *zu bestimmen, anzurechnen.* — 4) *zu denken, was man sich vorzustellen hat, fingendus* Çârîr. zu Bâdar. 2,2,17. — 5) *das Ritual betreffend.*

*कल्मन् n. = कर्मन्, विपरीतं कर्म oder घपरिसमाप्तं कर्म Mahâva. (K.) Bd. 1, S. 336.

कल्मलि f. etwa *Glanz.*

*कल्मलीक n. = तेजस्.

कल्मलीकिन् Adj. *flammend, brennend.*

कल्मष 1) n. (adj. Comp. f. घा) *a) Fleck, Schmutz; moralischer Fleck, Sünde.* Auch m. Bhâg. P. — *b) *eine best. Hölle.* — *c) * die Hand unterhalb des Handgelenkes.* — 2) *Adj. *schmutzig.*

कल्मषता R. 7,65,32 fehlerhaft für कल्मायता.

कल्माष 1) Adj. (f. ई) *schwarz gefleckt* Âçv. Gṛhj. 4,8,5. — 2) m. *a) *ein Rakshas.* — *b) * eine wohlriechende Reisart.* — *c) eine Form Agni's.* — *d)* N. pr. *a)* eines Schlangendämons. — β) *eines Wesens im Gefolge der Sonne. — 2) f. कल्माषी *a) eine schwarz gefleckte Kuh.* — *b)* N. pr. eines Flusses. MBh. 1,167,5 nach Nîlak. *die Jamunâ*

oder die Kuh Kalmâshapâda's. — 4) n. a) Fleck. — b) Name eines Sâman.

*कल्माषकण्ठ m. Beiw. Çiva's.

कल्माषग्रीव Adj. einen schwarz gefleckten Nacken habend.

कल्माषतसुर m. N. pr. eines Mannes.

कल्माषता f. Nom. abstr. zu कल्माष 1) 107,26.

कल्माषपाद 1) Adj. dessen Füsse schwarz gefleckt sind. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

कल्माषपादचरित n. Titel eines Werkes.

कल्माषपुच्छ Adj. einen schwarz gefleckten Schweif habend Nilak. Up. 21.

कल्माषाङ्ग्रि m. = कल्माषपाद 2).

*कल्माषाभिनव n. caurer Reisschleim.

कल्माषित Adj. gesprenkelt, bunt gemacht durch (Instr.) Kân. 44,2.

1. कल्य 1) a) wohl auf, gesund Naish. 8,57. वयस् das kräftige Alter. — b) gerüstet —, bereit zu (Loc. oder Infin.) — c) geschickt, befähigt. Als Beiw. Çiva's MBu. 12,284,91 (= समर्थ Nilak., कल्प v. l.). — d) *angenehm, erfreulich (Redo). — e) *belehrend, ermahnend. — f) *taubstumm. — 2) n. a) Gesundheit. — b) Tagesanbruch. कल्यम् कल्ये (Spr. 7760) und कल्य° mit Tagesanbruch. कल्यम् *gestern. — 3) *f. घा und n. ein herausschendes Getränk; vgl. कल्य.

2. कल्य Adj. zu errathen, in य° (Nachträge).

*कल्यत्तारिन् f. Morgenimbiss.

कल्यता f. (Spr. 2679) und *°त्व n. Gesundheit.

कल्यपाल (Râgat. 5,202) und *°क = कल्यपाल 2).

कल्यवर्त 1) *m. Morgenimbiss. — 2) n. Kleinigkeit.

कल्याण 1) Adj. (f. कल्याणी) a) schön, lieblich. — b) gut, trefflich, vorzüglich, edel. — c) ersprießlich, glücklich, faustus. — 2) m. a) ein best. Tact S.S.S. 226. — b) N. pr. α) eines Gandharva. — β) verschiedener Männer. — 3) f. कल्याणी a) *Kuh. — b) Giftige debilis 227,22. — c) *rother Arsenik Gal. — d) eine best. Râgin S.S.S. 37. — e) Name der Dâkshâjanî im Malaja. — f) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) zweier Städte. — γ) eines Flusses. — 4) n. a) das Gute, Tugend, Verdienst Kâo. II,110,21. — b) Wohlergehen, Glück, Heil, Segen. कल्याणम् als Gruss. — c) Fest. — d) *Gold. — e) *der Himmel. — f) *Titel eines Gaina-Werkes.

कल्याणक 1) Adj. (f. °णिका) a) trefflich (von Arzeneimitteln). — b) glücklich. — 2) *f. °णिका rother Arsenik Râgân. 13,56.

कल्याणकाक N. pr. einer Oertlichkeit 113,14.

कल्याणकीर्ति Adj. einen guten Ruf habend Ait. Âr. 236,4.

कल्याणगिरि m. N. pr. eines Elephanten.

कल्याणचन्द्र m. N. pr. eines Astronomen und eines Fürsten.

कल्याणदेवी f. N. pr. einer Fürstin.

कल्याणधवलकपूजा f. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. No. 573.

कल्याणपुर n. N. pr. einer Stadt.

कल्याणप्रकृति Adj. von vorzüglicher, edler Natur Harshak. 128,6. Spr. 7808.

*कल्याणबीज n. Linse.

कल्याणभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

कल्याणमन्दिर n. 1) ein Haus —, eine Stätte des Heils Ind. St. 14,378. — 2) Titel eines Werkes. °टीका Titel eines Commentars dazu.

कल्याणमन्दिरस्तोत्र n. Titel eines Gaina-Werkes Ind. St. 14,376. fg.

कल्याणमय Adj. segensreich.

कल्याणमल्ल m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणमित्र m. ein wohlwollender Freund. Mit Loc. Kâraṇḍ. 67,1.

कल्याणमुनिचरित्र n. Titel eines Werkes.

कल्याणराय m. N. pr. eines Mannes.

कल्याणवत् 1) *Adj. glücklich. — 2) f. °वती N. pr. einer Fürstin.

कल्याणवर्त्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणवर्धन m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

कल्याणवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer.

कल्याणवृत्त Adj. (f. घा) von gutem Lebenswandel.

कल्याणशर्मन् m. N. pr. eines Commentators.

कल्याणशरीर Adj. von edlem Character. Nom. abstr. °रता f.

कल्याणसप्तमी f. ein best. siebenter Tag. °व्रत n.

कल्याणसूत्र m. N. pr. eines Brahmanen.

कल्याणसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणस्वामिकोशव m. Name einer Statue Vishnu's Râgat. 4,696.

कल्याणाभिजन Adj. von edler Geburt.

कल्याणाभिनिवेशिन् Adj. das Gute wollend, Gönner Kâo. 133,5.

कल्याणिन् 1) Adj. a) tugendhaft. — b) dem es wohl ergeht. — 2) *f. नी Sida cordifolia Râgân. 4,96.

*कल्याणीदशम Adj. (f. घा) dessen zehnte (Nacht) glückverheissend ist Kîç. zu P. 5,4,116.

*कल्याणीपञ्चम (f. घा) und *°पञ्चमीक Adj. dessen fünfte (Nacht) glückverheissend ist.

*कल्याणीप्रिय Adj. dessen Geliebte ehrenwerth ist.

कल्याणीस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 443.

*कल्यापाल m. = कल्यपाल 2).

कल्योत्थायिन् Adj. mit Tagesanbruch aufstehend MBu. 3,16416.

*कल्क, कल्कते (यद्यपि शब्दे, कूजने. घशब्दे, शब्दे).

*कल्क 1) Adj. taub. — 2) m. v. l. für कल्क.

कल्कट m. N. pr. verschiedener Männer.

*कल्कता f. das Stottern Gal.

कल्कल n. Beigethelt der Stimme.

*कल्कलक Adj. taubstumm.

कल्कलीतन्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

कल्कार्ण m. N. pr. eines Autors.

कल्कालेशो लक्ष्मीकान्तः Ndm. m. N. pr. eine Gottheit.

कल्किनाथ und °नार्य (?) m. N. pr. eines Autors.

कल्कील m. 1) Woge, Welle Spr. 7838. — 2) *Feind. — 3) *Freude.

*कल्कीलित Adj. wogend.

कल्कीलिनी f. Fluss.

कल्कृण m. N. pr. eines Autors.

कल्कृत् v. l. für कल्कृत्.

कल्कृष्टोगेऽङ्घातीर्व n. N. pr. eines Tirtha.

*कल्क्, कल्कते (वर्ण, स्तुतौ).

1. कव am Anf. einiger Compp. = 1. कद् 6).

2. कव Adj. in घकव.

कवच n. 1) Pelz Harshak. 2,a,47,16. 17. — 2) *Mundvoll, Bissen.

*कवच 1) m. n. Panzer. — 2) Mieder, Jacke. Am Ende eines adj. Comp. f. घा Kâtj. 24,5. — 3) Baumrinde. — 4) n. ein best. Theil eines Zauberspruchs, der Panzer des als Fürsten gedachten Z. — 5) *m. Trommel. — 6) m. Oldenlandia herbacea Buchan. 1,263. 3,93. — 7) *m. Hibiscus populneoides.

कवचधर Adj. = कवचिन् Harshak. 116,6.

*कवचपत्र n. eine Art Birke.

कवचपाद m. Panzerband.

*कवचिक्र Adj. schon einen Panzer tragend, der das Jünglingsalter erreicht hat.

*कवचित Adj. gepanzert.

कवचिन् 1) Adj. gepanzert. Auch von Çiva. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*कवटी f. Thürflügel.

कवड Gurgeltenseer und andere Mundmittel.

कवडु Adj. geizig, karg.

कवन 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) *n. Wasser.

कवलु Adj. das Wort कं enthaltend.

*कवलक m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

कवन्ध (RV.), कबन्ध (AV. u. später die Bomb-

Ausgg.) 1) m. *n. Tonne; bildlich von der Wolke und vom Bauch.* im Epos von den *Wolken* (auch personif.), die die Sonne beim Auf- und Untergange verhüllen. — 2) m. *n. Rumpf.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) m. Bein. *a)* des Dämons Danu, dem Indra Kopf und Schenkel in den Leib drückte und dessen lange Arme Râma und Lakshmaṇa abhieben. — *b)* *Râhu's. — 4) m. Bez. *von 96 best.* Ketu. — 5) m. N. pr. eines Âtharvaṇa und Gandharva. कबँन्ध Çat. Br. 14. — 6) **n. Wasser.*

कबन्धिन् und कबन्धिँन् (RV.) 1) Adj. *eine Tonne mit sich führend.* — 2) m. N. pr. eines Kâṭjâjana.

*कबन्धे *m. ein schlechter Weg.*

कबर् , *°यति *dichten* Spr. 7690.

कबरितर् Nom. ag. *Dichter* Vidḍh. 9,12. zu Spr. 632.

*कबरी f. *Cojus Cobojus (ein best. Fisch).*

*कबरीका f. *ein Gefangener.*

कबर्ग m. *die Gutturale* TS. Pâr.

कबल *m. 1) Mundvoll, Bissen.* Auch **n.* — 2) *Gurgelwasser und andere Mundmittel.* — 3) **ein best. Fisch.*

कबलग्रह m. 1. *ein Schluck zum Mundspülen, Mundwasser* Bhâvapr. 3,10. — 2) *ein best. Gewicht,* = कर्ष.

कबलग्राह m. *das Mundspülen* oder *Gurgeln* Kâraka 6,24.

कबलता f. Nom. abstr. zu कबल 1) Spr. 2643.

कबलन 1) Adj. *verschluckend, verschlingend* Spr. 7634. — 2) n. *das in den Mund Stecken* Râtn. 176,10. *das Hinunterschlingen, Verspeisen* Vimâna 27,18.

*कबलपत्तन m. N. pr. einer Stadt.

कबलयँ् °यति *verschlucken, verschlingen* Harshak. 154,1. कबलित *verschluckt, verschlungen.*

कबलिका f. *Compresse* (auf Wunden u. s. w.).

कबलीं Adv. mit कर् *verschlucken, verschlingen* Naish. 97 (98). Râtn. 274,10.

कबर्यँ् Adj. *klaffend.* Thore VS. 29,3 = Maitr. S. 3,16,2. Statt कबर्यः haben TS. (vgl. jedoch Ind. St. 12,19. 13,97) und Kâṭh. 5,6,2 कबँर्यः.

कबँय 1) Adj. (accentuirt nur f. कबर्यी) dass. कबर्याङ् d. i. कबय ऊङ् *die Schenkel ausgespreizt.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कबयिन् m. N. pr. eines Ṛshi.

*कबर्ग m. 1) *Panzer.* — 2) *einebest. dornige Pflanze.*

*कबर्गि m. *etwas Feuer.*

कबार् **m.* **f.* (ई) und **n. Thurflügel* Naiṣe. 9,39.

कबारक dass., insbes. am Ende eines adj. Comp.

*कबारङ्ग m. *Dieb.*

*कबारवक m. *eine best. Pflanze.*

कबार्तिर्यँ् *Adj. etwas in die Quere gerichtet.*

*कबार् 1) m. *Tantalus falcineliv (ein best. Vogel).* — 2) n. *Lotusblüthe.*

कबार्रिँ् Adj. *karg, geizig.*

कबामर्ख Adj. *Karge zu Genossen habend, Einer von den Kargen.*

1. कर्बे 1) Adj. *sinnig, verständig, klug, weise;* m. *ein Denker, Weiser, kluger Mann.* Auch Götter erhalten dieses Beiwort. Compar. कर्बेतर्, Superl. कर्बेतम. — 2) m. *a) Dichter,* insbes. *Kunstdichter.* — *b)* im Sâṁkhja *die Seele.* — *c) ein hinterlistiger Kämpfer.* — *d)* N. pr. oder blosser Bein. verschiedener Männer. — *e) der Planet Venus* Spr. 7632. 7851 (an beiden Stellen zugleich *Dichter*). — *f)* **Eule* Râǵan. 19,91.

2. *कवि f. 1) *Gebiss eines Zaumes.* — 2) *Löffel.*

कविक 1) **n. Gebiss eines Zaumes.* — 2) f. घा *a)* dass. Medic. 196,7. 227,7. — *b)* **eine best. Blume* Râǵan. 10,118. — *c) ein best. Fisch* Bhâvapr. 2,12.

कविकण्ठहार m. Titel einer Rhetorik.

कविकामलमञ्जर्य् m. *der* Brahman (d. i. *Ureater*) *unter den Dichtern* Prasannar. 4,14.

कविकर्णपूर m. N. pr. eines Dichters.

कविकर्पटी f. Titel eines Tractats über Prosodie.

कविकल्पद्रुम m. Titel eines Wurzelverzeichnisses.

कविकल्पलता f. Titel einer Rhetorik.

कविकेतु Adj. *einsichtsvoll, weise.*

कविकेतुचरितर्यँ् n. Bein. Pûrṇânanda's.

कविचन्द्र m. N. pr. einer Autorität.

कविदर्पदलँ् Adj. *an den Weisen Gefallen findend.*

कविदर्पनविनोद m. Titel eines Werkes.

*कविदेशेष m. Bein. Vâlmîki's.

कविद m. N. pr. eines Ṛshi.

*कविधर् II. 341, Sch. fehlerhaft für कवयितर्.

कविता f. *Dichterthum, Dichtkunst* Spr. 7627. 7781. Prasannar. 4,11.

कवितामृतकूप m. Titel einer neueren Sammlung von Sprüchen.

कवितारहस्य *n.* Titel einer Rhetorik.

कवितार्किकसिंह m. Bein. Veṅkaṭanâtha's.

कविर्य् *n. 1) Weisheit.* — 2) *Dichterthum, Dichtkunst, Dichtergabe* 167,26.

कविवर्य् *n. Weisheit.*

कविवरहाकर m. Titel einer Rhetorik.

कविवर्पण m. Titel eines Werkes.

कविपुत्र m. N. pr. eines Schauspieldichters.

*कविप्रशस्त् Adj. *von Weisen bevollkommt.*

कविभृ m. N. pr. eines *Dichters.*

कविभूम m. N. pr. eines Mannes.

कविभूषण m. desgl.

कविमाउन m. Bein. Çaṁbhubhaṭṭa's.

*कविय m. *n. Gebiss eines Zaumes.*

कवियपुरुषोत्तममिश्र m. N. pr. eines Mannes.

कवियम m. N. pr. eines Fürsten.

कवियरुस्य m. Titel eines Wurzelverzeichnisses.

कवियात्र m. 1) *Dichterfurst* Vimâna 4,1,10. — 2) m. N. pr. eines *Dichters* Bîlaṇ. 8,20.

कवियाकुतुक n. Titel eines Werkes.

कवियासभिनु und °राजयति m. N. pr. eines Mannes.

कवियासवर्मधर् m. desgl.

*कवियामायण m. Bein. Vâlmîki's.

*कवियिल gaṇa प्राग्वादि. कलिय Kîç.

*कवियिलामिका f. *eine Art Laute.*

कवियल्लभ m. N. pr. eines Mannes.

कवियर्धय् Adj. *den Weisenfördernd, — begluckend.*

कवियर्यन् m. *ein ausgezeichneter Dichter* Bîlaṇ. 8,7.

कवियशस्त् und कवियँशस्त (Çat. Br.) Adj. 1) *von Weisen gesprochen.* — 2) v. *w. gepriesen.*

कवियशिता m. *eine Unterweisung für Dichter.*

कवीन्दु m. *ein Mond unter den Dichtern,* Bein. Vâlmîki's Spr. 7586.

कवीन्द्र m. *Dichterfürst* Prasannar. 5,23.

कवीन्द्रकल्पलता m. Titel eines Werkes.

कवीय्, कवीर्यँस् *wie ein Weiser handelnd,* कवीर्यमाण *auf Weisheit Anspruch machend.*

*कवीय = कवियः.

कवीयँस् Adj. Compar. = कवितर्.

कवीयर् m. 1) *Dichterfürst* Ind. St. 15,210. — 2) N. pr. eines Dichters.

कवूल m. = कवूल.

कवेरकन्या f. N. pr. eines Flusses, = कावेरी.

*कवेल n. *Lotusblüthe.*

कवोष्ण Adj. *lauwarm.* Nom. abstr. °ष्णा f. Kâd. II,142,5.

*कव्य, कव्यति Denom. von 1. कवि.

कव्ये 1) Adj. = 1. कवि 1) Vs. 22,2 (wohl कृव्याः zu lesen). — 2) m. *a)* Pl. *eine Art Manen.* — *b)* N. pr. eines Weisen im 4ten Manvantara. — 3) n. *das den Weisen Gebührende, das den Manen dargebrachte Opfer.* Meist in Verbindung mit हव्य.

कव्यता f. *die Eigenschaften —, das Thun eines Weisen.*

*कव्यभुज und *कव्यभोजन m. Pl. *die Manen* oder *best. Manen* Gal.

कव्यवहन (Nom. °वाट्) und कव्यवाड Adj. = कव्यवाहन.

कव्यवाल 1) Adj. dass. — 2) *m. Pl. Bez. bestimmter Manen.

कव्यवीरुध् Adj. *das den Weisen (Manen) Gebührende ihnen zuführend.* Agni RV. 10,16,11 (so Sāj. sql. auch VS. 19,65). Āçv. Çr. 2,19,25. Auch Bein. Çiva's.

*कष्, कशति (शन्दे, गतौ). Auch als v. l. von कंस्, कसु, कष् und शप्.

कँश 1) m. *a) ein best. Nagethier.* — *b) Peitsche.* — 2) f. कँशा *a) Peitsche.* — *b) Zügel* Çiç. 12,21. — *c) *Strick.* — *d) *Gesicht oder Mund.* — *e) *Eigenschaft.*

कशकु *Coix barbata.*

*कशकृन्त m. N. pr. v. l. für काश्°.

कशाकर्क m. Du. etwa *die Schamiefzen* RV. 8,33,19.

कशाम्बूक m. *ein best. mythisches Wesen* Śāṅkh. 23,5.

कँशस् n. 1) angeblich *Gang* Tha. 1,4,8,3. — 2) *Wasser.

कशाघात und कशानिपात m. *Peitschenschlag.*

*कशाप m. N. pr. eines Lehrers Kāç. zu P. 4,3, 106. कषाय v. l.

कशारि f. Bez. der Uttaravedi.

*कशार्ह Adj. *die Peitsche verdienend.*

कशीवस् Adj. *mit einer Peitsche versehen.*

*कशिक und °यादि Adj. gaṇa कुस्त्यादि.

कशिपु 1) m. n. *Motte, Kissen, Matratze* Vaitān. — 2) *m. *Kost und Kleidung.*

कशिपुपवर्ण n. *Kissenüberzug, Decke* Vaitān. 36,23.

कशीका f. *Wiesel.*

कशु m. N. pr. eines Mannes.

कशेरु m. N. pr. eines Jakṣha.

कशेरु m. Pl. Bez. *bestimmter Dämonen.*

कशोर्णु m. wohl N. pr. eines Mannes.

कश्मल 1) Adj. (f. श्या und ई) *a) schmutzig.* — *b) kleinmüthig, schüchtern.* — 2) n. *Unrath, Schmutz.* — 3) m. n. (adj. Comp. f. श्या) *Kleinmuth, Bestürzung, Verzweiflung.*

कश्मलमय Adj. *Nichts als Verzweiflung bringend* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,42,22.

कँश्मश *Bestürzung* (?).

कश्मीर m. (adj. Comp. f. श्या) Pl. N. pr. eines Volkes 241,9. Sg. Name des Landes.

*कश्मीरजन्मन् n. *Safran.*

1.*कश्य 1) Adj. *die Peitsche verdienend.* — 2) n. *Flanke des Pferdes.*

2.*कश्य n. *ein berauschendes Getränk.*

कश्यँ 1) Adj. *schwarzzahnig.* — 2) m. *a) Schildkröte.* — *b) *ein best. Fisch.* — *c) *eine Antilopenart.* — *d) *ein best. Wesen göttlicher Art* (neben oder identisch mit Prāǵāpati), Pl. *Genien, welche mit dem Sonnenlauf in Verbindung stehen.* — *e)* N. pr. verschiedener Rshi. Auch als Patron., insbes. im Pl. कश्यपस्य धृज, प्रनेदो, बार्हिष्यं मध्यमम्, शोभनम् und स्वयोनौ Namen von Sāman Āsur. Ba. — *f) ein best. Stern* VP. 2,12,34. — 3) f. श्या N. pr. eines weiblichen Rshi.

कश्यग्रीव n. Name eines Sāman Āsur. Ba.

कश्यचतुङ्ग m. N. pr. einer Oertlichkeit.

कश्यजटीय m. N. pr. eines Dṛtpa. का° v. l.

*कश्यपनन्दन m. Patron. Garuḍa's.

कश्यपपुत्र und कश्यपसुत m. Namen van Sāman.

*कश्यपमूलयेष m. Bein. Hiraṇjaksha's Gal.

कश्यपायत्य n. 1) *ein Nachkomme Kaçjapa's* Ind. St. 13,343. — 2) *ein Daitja und Bein. Garuḍa's Gal.

कश्यपेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

कष्, कषति, °ते 1) *reiben, schaben, kratzen, wegkratzen;* Med. *sich kratzen* (Vaitān.) *und gekratzt werden* (Bhāṣ. P.). — 2) *aufreiben, aufreiben, ansrotten.* — 3) *प्रलुनाति. — *Caus. कायपति (°क्तिषायाम्). — Mit घञ् *abschaben.* — Mit श्या in *°श्याकष. — Mit उद् *einreiben, farben.* — Mit नि 1) *abkratzen, wegkratzen.* — Mit निस् in निष्काष.

कष 1) Adj. am Ende eines Comp. *reibend, schabend, abreibend.* — 2) *Probierstein.*

कषण 1) Adj. *a) am Ende eines Comp. sich reibend an, so v. a. sich richtend nach.* — *b) *unreif.* — 2) n. *das Reiben, Kratzen, Reibung* 321,6. Kāṭh. 60,24.

कषपेष्टिका f. (Spr. 7809) und कषपाषाण m. *Probierstein.*

*कषायक m. 1) *Feuer.* — 2) *die Sonne.*

कषाय 1) Adj. *a) zusammenziehend* (Geschmack). — *b) wohlriechend.* — *c) roth, gelbroth, dunkelroth.* — 2) m. *a) rothe Farbe, Röthe.* — *b) eine Schlangenart* Suçr. 2,265,11. — *c) Bignonia indica* R. Gorr. 2,28,21. — *d) *das Kaliyuga.* — *e) Leidenschaft* 286,15.26. Deren vier bei den Ǵaina. — *f) *N. pr. eines Lehrers. कशाय v. l. — 3) m. n. (selten) *a) ausgekochter Saft.* °प Āpast. — *b)* in der Med. *Decoct; diejenige Form der Medicin, bei deren Bereitung ein Theil des Arzeneistoffes mit vier, acht oder sechzehn Theilen Wasser gemischt, und die Mischung bis auf ein Viertel eingekocht wird.* Auch allgemeine Bezeichnung für *Heiltränke* (fünferlei Farmen) Bhāvapr. 2,74. — *c) Salbe, Schminke.* — *d) Unreinigkeit, Schmutz.* — *e) der an der Seele haftende Schmutz.* — *f) Verschlimmerung, Verfall, elttlicher* —. Die Buddhisten nehmen fünf Kashāja an. — 4) *m. f. n. Grislea tomentosa.* — 5) *f. श्या *ein best. dorniger Strauch* Rāǵān. 4,58. — 6) n. *ein gelbes —, rothgelbes Gewand.*

*कषायक m. *Acacia Catechu* Gal.

*कषायकृत् m. *Symplocos racemosa.*

कषायता f. *das Zusammenziehen* (des Mundes).

कषायदन्त und °दशन m. *eine Mansart.*

*कषायपाण m. Pl. *Theetrinker,* Spottname der Gāndhāra.

*कषायवालक m. *eine best. Kornart* Rāǵān. 16,27.

कषायवक्त्रता f. *Zusammenziehen im Munde* Çāṅku. Śāṅku. 1,7,70.

कषायवासिक m. *ein best. giftiges Insect.*

कषायित Adj. 1) *geröthet, roth gefärbt* Bālar. 83, 15. Vishn. 99,5. — 2) *beschmutzt, befleckt.* — 3) *durchdrungen —, ergriffen —, voll von* (im Comp. vorangehend) Bālar. 93,14. 116,5. Kād. 3,5. Sarvad. 121,6.

*कषायिन् m. 1) *Shorea robusta.* — 2) *Artocarpus Lacucha.* — 3) *der wilde Dattelbaum.*

कषायी Adv. 1) mit कृ *röthen, roth färben.* — 2) mit भू *roth werden.*

*कषि Adj. *Schaden zufügend.*

*कषोका f. *ein best. Vogel.*

कषोक m. Taitt. Ār. 10,39 nach dem Comm. = पक्षिशय.

कँक्ष m. *ein best. schädliches Insect.*

कष्ट 1) Adj. (f. श्या) *a) schlimm, arg, bös.* °म् Adv. *mit Mühe.* — *b)* in der Rhet. *a) das Ohr beleidigend* Vāmana 2,1,6. — *β) gezwungen, unnatürlich.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes; s.* काष्टायन. — 3) n. *eine schlimme Sache, Uebel, Jammer, Elend.*

कष्टात्कष्टतम् (Spr. 1397), कष्टादपि कष्टतरम् (Spr. 1396) und कष्टात्कष्टम् *das allerschlimmste Uebel.* कष्टात्, कष्टेन und कष्टे° *mit Mühe, — Anstrengung, — genauer Noth.* — 4) कष्टम् Interj. *a Jammer! weh!* Auch धिक्कष्टम् und हा धिक्कष्टम् (122,3). काकष्टशब्द.

*कष्टकारक m. *die Welt.*

कष्टगुगुल m. *ein best. Parfum* Utpala zu Varāh. Bṛh. S. 48,41.

कष्टता f. und कष्टत्व n. in der Rhet. *Gezwungenheit, Unnatürlichkeit.*

*कष्टमातृक m. *der Sohn einer Mitgemahlin der Schwester* Gal.

*कष्टमातृल m. *Bruder der Stiefmutter* Gal.

कष्टाधिक Adj. (f. श्या) *schlimmer* Spr. 7717.

काष्टार्थ Adj. *einen gezwungenen Sinn gebend.* Nom. abstr. °त्व n. Sîn. D. 227,18.

*काष्टि f. 1) *test, trial* . — 2) *pain, trouble.*

1. कास्. *काँसते 1) (गतिकर्मन्). — 2) *strahlen* Naiob. — *Intens. चनीकासीति, चनीकास्यते. — Mit उद् *sich spalten, sich öffnen.* — Mit निस् Caus. *Entzündungsfeuer hinaustreiben.* — Mit प्र Caus. 1) *forttreiben, abwerfen* (im Prâkrit). — 2) *zum Aufblühen bringen.* — Mit वि 1) *sich spalten.* विकास *zerspalten, zerrissen, gesprungen.* — 2) *sich öffnen, aufblühen* Spr. 7770. विकसित *aufgeblüht.* — 3) *strahlen.* विकासिकाण्ड Adj. Vaṡiṡ. Bḥ. S. 9,15. *vor Freude strahlen,* insbes. von den Augen und vom Munde (aber mit dem Nebenbegriff *sich öffnen*) Spr. 2389. — 4) *sich ausbreiten, an Umfang gewinnen* Sçs. 1,247,12. Kumâras. 7,35. विकसित *ausgebreitet, weit* (vom Meere) MBh. 1,22,13. — Caus. 1) *öffnen, zum Aufblühen bringen.* — 2) *zum Strahlen bringen.* — Mit द्युनुवि *sich öffnen, aufblühen.* — Mit प्रवि 1) *sich öffnen.* — 2) *sich aufthun,* — *zeigen* Prabandhak. 153,9. — Mit सम् in संकासुक.

2.* कास्. कास्ते v. l. für कांस्.

3.* कास् in der Umgangssprache = कार्ष्.

*कास Adj. von 1. कास्.

कासना f. *eine best. giftige Schlange.*

*कासनीपाटन m. *Gendarussa vulgaris.*

कासणीर् und कासणील m. *eine best. Schlange* (auch personif.).

कासाम्ब्रु n. vielleicht *Holzstoss.*

*कासार् m. = *काँसार् 2) Gal.

कासार्स् (?) m. *ein best. Vogel.*

*कासीय m. = कांस्य *Messing* Gal.

कासुन् *das Suffix* घ्रुस् (in विसुघस् n. s. w.) 238,29.

कासेनु m. = कासेरु 3) a) VP.2 2,129.

कासेरु 1) *m. *n. *Rückgrat.* — 2) f. n. *die Wurzel von Scirpus Kysoor.* — 3) m. N. pr. a) eines Theils von Bhârata Varsha Harîv. 6793. VP.2 2,112. 129. — b) eines Mannes VP. 5,6,15. fgg.

कासेरुक 1) *n. und f. (आ) *Rückgrat.* — 2) m. (*f. आ und *n.) = कासेरु 2).

कासेरुमत् m. N. pr. eines Javana.

*कासेरुयज्ञ m. *ein best. Opfer* Mahâbh. 5,5,b.

कासेरुमत् m. N. pr. eines Theils von Bhârata Varsha VP. 2,3,6 (कासे° gedr.).

कास्तार्ची f. *Stütze an der Wagendeichsel.*

*कास्तीर् n. *Zinn.*

*कास्तूरिका und कास्तूरिका f. (Spr. 7800. 7809) *Moschus.*

कास्तूरिकाकरण्ड m. *Moschusthier* Kâd. 99,2.

*कास्तूरिकाण्डत und कास्तूरिकामय m. *Moschus.*

कास्तूरिकामृगी f. *das Weibchen des Moschusthiers* Kâd. 137,1.

कास्तूरिकेणी f. dass. Bâlar. 28,6.

कास्तूरी f. 1) *Moschus* Spr. 7680. 7803. Bhâvapr. 1,183. — 2) *Hibiscus Abelmoschus.* — 3) *Amaryllis zeylanica.*

*कास्तूरीमल्लिका f. *eine Jasminart* Râgân. 10,89.

कास्तूरीमृग m. *Moschusthier.*

कास्फिल m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

कास्मात् Abl. von 1. क 31,11. Als Adv. *woher? weshalb? warum?*

*कास्वर् Adj. von 1. कास्.

*कास्य m. N. pr. eines Mannes.

*कास्यिक m. Hypokoristikon von कास्येाट.

कास्येाट 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. Titel *eines von ihm verfassten Werkes.*

कास्येाल = कास्येाट. Als n. Âçv. Gṛhj. 3,4.

कास्सण fehlerhaft für कात्स्ण.

कास्सार् n. *die Blüthe der weissen Wasserlilie.*

*कास्सू m. *Ardea nivea.*

1. का onomatop. vom *Geschrei des Esels.*

2. का am Anfange einiger Compp. = कद् q. v. s. w.

3. का, Partic. कायमान *gebörtzu* काय्=चाय्.चकार् *sich erfreuend an* (Gen., Instr. oder Loc.); *zu gewinnen suchend,* mit Acc. oder Dat. — Intens. Partic. चार्काण् *gefallend* RV. 10,29,1. — Mit श्रनु, °कायति = अभिधत्ते Ind. St. 13,457. — Mit आ, Perf. चेकै (1ste und 3te Sg.) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren.* — Intens. (आँ चकासु) *Gefallen finden an* (Loc.). — Mit सम्, Partic. संचकार्ण *befriedigt durch* (Instr.).

4.* का, कायति (शब्दे).

काँशि m. *Becher.*

*काँसू, कांसते (दीप्तौ).

*काँस Adj. *aus* Kâṁsa *gebürtig.*

कांसी Adv. mit कर् *zu dem* Kâṁsja *genannten Hohlmaasse machen* Naish. 3,122.

कांस्य 1) Adj. *messingen* MBh. 13,94,11. — 2) n. a) *Messing.* — b) *ein messingenes Gefäss.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ Hemâdri 1,463,21. — c) *°ein best. Hohlmaass.* — d) *°ein best. musikalisches Instrument.*

कांस्यक 1) Adj. *messingen* Hemâdri 1,394,1. — 2) *n. *Messing.*

कांस्यकार् m. *Glockengiesser.*

कांस्यकांशी f. *ein best. musikalisches Instrument* Hassak. 99,20.

कांस्यघन m. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

कांस्यज Adj. *messingen.*

कांस्यताल m. *Cymbel* Râgat. 8,904. Bâlar. 203,6.

कांस्यदोह् Adj. (f. ई) *mit einem messingenen Melkkübel* MBh. 13,71,33.

कांस्यदोहन Adj. (f. ई) dass. MBh. 2,33,2. R. 1,72,33.

कांस्यनील 1) m. N. pr. eines Affen. — 2) f. ई (und *n.) *blauer Vitriol.* Am Ende eines adj. Comp. °नील Sçs. 2,109,1. 312,10.

कांस्यपात्र n. (Sçs. 2,446,13) und °त्री f. (Chr. 223,14. 237,27) *ein messingenes Gefass.*

कांस्यभाजन n. dass. Sçs. 1,74,19.

कांस्यमय Adj. *messingen* Hemâdri 1,614,3.

कांस्यमल n. *Grünspan.*

कांस्यान Adj. *messingfarben.*

कांस्योदोह् Adj. (f. ई) = कांस्यदोह् MBh. 3, 186,11. 13. 18,6,13.

कांस्योपदोहन Adj. (f. ई) dass. MBh. 13,64,33.

काक 1) onomatop. vom *Gekrächz der Krähe* MBh. 8,41,38. — 2) m. a) *Krähe.* *n वो काकं मन्ये als Ausdruck der Verachtung. — b) *ein unverschämter, zudringlicher Mensch.* — c) *Krüppel. — d) *das Eintauchen des Kopfes in Wasser.* — e) *Seitenzeichen. — f) *ein best. Maass. — g) *Ardisia humilis.* — h) N. pr. a) *eines Dvîpa. — β) Pl. eines Volkes. — 3) *f. ई a) *Abrus precatorius.* — b) *Leea hirta.* — c) *Solanum indicum.* — d) *Ficus oppositifolia.* — e) = काकोली. — 4) f. ई a) *Krähenweibchen.* — b) personif. als Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ; ist die Urmutter der Krähen und Eulen. — c) *eine best. Arzneipflanze. — d) N. pr. einer der 7 Mütter Çiva's. — 5) *n. a) *Krähenschwarm.* — b) *adjuvandi modus.*

*काककङ् und **काङ्कणी (Gal.) f. *Panicum miliaceum.*

काककदली f. *eine best. Pflanze* Comm. zu Çiç. Gaṇa. 1,22.

*काककर्कटी f. *eine kleine Daitelart* Nigh. Pa.

*काककला f. *Leea hirta.*

*काककायनि m. Patron. von काक.

काककाष्ठ n. *eine best. Stellung im Spiel* Kâtur-âṅga.

काककुलायग्रन्थिक Adj. *stinkend wie ein Krähennest* Ait. Âr. 332,3 a. u.

काकाक्ष m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*काकगुरु Adj. *worin sich Krähen verstecken.*

तिलक Kâç. zu P. 3,2,5.

*काकजी f. *eine Art* Karaṅga.

काकचण्डीश्वर m. N. pr. eines Mannes.

काकचण्डेश्वरी f. Titel eines Werkes.

*काकचिञ्चा, *°चिञ्चि und °चिञ्ची (Bhāvapr. 1,206) f. *Abrus precatorius.*

काकचिञ्चिक *ein best. angenehm anzufühlender Stoff.*

*काकची f. *ein best. Fisch.*

*काकच्छद, *°च्छर्दि m. *Nachtelze.*

काकजङ्घा f. 1) *Leea hirta* Rāśān. 4,144. — 2) *Abrus precatorius* Ratnam. 33.

*काकजम्बु und *°जम्बू f. *eine best. Pflanze* Rigān. 11,28.

*काकजात m. *Kuckuck.*

काकणा 1) m. *eine Art Aussatz.* — 2) *=काकणी 1).

काकणक n. = काकणा 1).

काकणासिका f. *Abrus precatorius.*

काकणासिका f. dass. Karaka 7,7.

काकणि und *°णी (Gal.) f. = काकिणी 1).

काकता f. Nom. abstr. von काक *Krähe.*

काकतालीय Adj. (f. या) *unerwartet wie in der Fabel der Tod der Krähe durch eine herabfallende Palmenfrucht.* °म् und °वत् Adv. *unversehens, plötzlich.*

*काकतालुकिन् Adj. *eine best. Abnormität am Gaumen habend.*

काकति f. N. pr. der Familiengottheit der Fürsten von Ekaçila.

*काकतिक्ता f. *Abrus precatorius.*

*काकतिन्ड (Gal.) und *°क m. *Diospyros tomentosa.*

काकतीय 1) Adj. *ein Verehrer der Kākati.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes B. A. J. 10,16. 54.

काकतीयपुर n. N. pr. eines Fürsten.

काकतुण्ड 1) m. *eine schwarze Species von Agaricochm.* — 2) f. ई a) *Asclepias curassavica* Mat. med. 302. — b) *Xanthochymus pictorius. — c) *eine Art Messing* Rāśān. 13,29.

काकतुण्डक 1) m. *ein best. Wasservogel.* — 2) *°तुण्डिका *Xanthochymus pictorius.*

काकत्व n. Nom. abstr. von काक *Krähe.*

काकदन्त m. *Krähenzahn, so v. a. Unding.* °चिन्तार् m. *eine Discussion über ein Nichts* Comm. zu Nyāyam. 4,1,1.

*काकदत्तकि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°कीय m. *ein Fürst desselben.* *काकदत्ति und *°दृत्तीय Kāç.

*काकदन्त m. *das unterseeische Feuer.*

काकनासी f. = काकणासिका.

*काकनामन् m. und *°नाशा f. *Agati grandiflora.*

काकनाम 1) *m. *Asteracantha longifolia.* — 2) f. या *Leea hirta.*

*काकनासिका f. 1) *Leea hirta.* — 2) *eine roth blühende* Trivṛt.

*काकनि und *°नी f. = काकिणी 1).

*काकनीला f. *eine best. Pflanze* Rāśān. 11,28.

*काकन्दक Adj. von काकन्दी.

*काकन्दि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°न्दीय m. *ein Fürst desselben.*

*काकन्दी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

काकपक्ष m. 1) *Krähenflügel. — 2) *Locken an den Schläfen der Knaben und Jünglings.*

काकपक्षक am Ende eines adj. Comp. = काकपक्ष 2).

1. काकपद n. 1) *der Eindruck eines Krähenfusses.* — 2) *eine diesem ähnliche Figur* Ind. St. 15,427.— 3) *ein d. ä. Einschnitt in der Haut.* — 4) *ein d. ä. Fundament.* — 5) *das d. ä. Auslassungszeichen in den Handschriften.* — 6) *eine best. graphische Spielerei, bei der ein sich wiederholendes Wort nur einmal geschrieben wird.*

2. काकपद *m. quidam cocundi modus.*

काकपर्णी f. *Phaseolus trilobus* Bhāvapr. 1,206.

काकपीलु m. 1) *Diospyros tomentosa.* — 2) *Xanthochymus pictorius. — 3) = श्वेतगुञ्जा Bhāvapr. 1,206.

*काकपीलुक m. *Diospyros tomentosa.*

*काकपुच्छ und *°पुष्ट m. *Kuckuck.*

काकपुष्प m. *eine best. Pflanze* Bhāvapr. 1,192.

*काकपेय Adj. *nicht mehr Wasser enthaltend, als eine Krähe zu trinken vermag.*

*काकपेलव n. Mahābh. 4,69,b.

*काकपोल 1) m. *Azadirachta indica.* — 2) f. ई *eine Gambū-Art.*

काकबलि m. *eine den Krähen geltende Spende.*

*काकबीजक m. *Diospyros tomentosa* Gal.

*काकभाण्डी f. *eine* Karañja-*Species.*

*काकभीरु m. *Eule.*

काकमर्दु m. *eine best. Hühnerart.*

*काकमर्द m. *Kolocynthengurke.*

*काकमाचिका, *°माची und *°माता f. *Solanum indicum.*

काकमारिन् m. *Menispermum Cocculus* Ainslie 2,131.

काकमुख m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*काकमुद्गा f. *Phaseolus trilobus.*

*काकमेषी f. *Vernonia anthelminthica* Gal.

काकमर्वीर m. *ein best. Baum.*

काकयव m. Pl. *körnerlose Gerste.*

काकरक्त n. *Krähenblut.*

*काकरात्ति m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°त्तीय m. *ein Fürst desselben* Kāç. zu P. 5,3,116.

काकरव Adj. *wie eine Krähe krächzend*, wohl so v. a. *feig, Feigling* Pañkat. ed. Bomb. 4,7,16. v. l. काकरूक.

काकरूक wohl nur fehlerhaft für काकरुक.

काकरूपसंवाद m. Titel eines Werkes.

*काकरूहा f. *Schmarotzerpflanze.*

काकरुक 1) Adj. *a) feig, Feigling. — b) *unter dem Weiber-Pantoffel stehend.* — c) *arm. — d) *nackt.* — 2) *m. *a) Eule.* — b) *Betrug.*

काकल 1) (*m. *n.) *Schildknorpel* Thik. 2,6,23. Karaka 1,18. Gal. — 2) m. *Rabe.*

काकलक 1) (*m. *n.) = काकल 1) H. 588. — 2) m. *eine Reisart.*

काकलि f. 1) *ein leiser, lieblicher Ton.* Auch °ली. — 2) *N. pr. einer Apsaras. — 3) °ली a) *ein musik. Instrument mit einem leisen Ton, das man anschlägt um zu erproben, ob Jmd schläft oder nicht.* — b) *eine Art Weintraube ohne Kerne* Rāśān. 11,106.

काकलिका f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82. *काकालीय m. *Kuckuck.*

काकवन्ध्या f. *eine Frau, die nur ein Kind zur Welt bringt*, Comm. zu Gobh. 3,3,7.

काकवर्ण m. N. pr. eines Fürsten.

काकवर्णिन् m. dessl.

*काकवल्लभा f. *eine best. Pflanze.*

काकवल्लरी f. 1) *eine best. Schlingpflanze* Bhāvapr. 1,208. — b) *Abrus precatorius* Bhāvapr. 1,206.

काकवाशिका Adj. *kākā krächzend* MBh. 8,41,58.

काकवीरिन् m. *Eule* Manjun. zu VS. 24,23.

*काकशाव m. *eine junge Krähe.*

*काकशिम्बी f. *Xanthochymus pictorius.*

*काकशीर्ष m. *Agati grandiflora.*

काकशीर्षि f. *wohl* m. Patron.

काकसेपान m. *Krähenflug* Kaug. 31. 34.

काकस्पर्श m. 1) *die Berührung von Seiten einer Krähe* Nārad. zu MBh. 12,177,11. — 2) *eine best. Ceremonie am 10ten Tage nach einem Todesfalle, das Ausstellen eines Reiskhumpens für die Krähen.*

*काकस्फूर्ज m. *Diospyros tomentosa.*

काकस्वर m. *ein schriller Ton.*

काकहृदयीव n. N. pr. eines Tirtha.

काका onomatop. vom *Gekrächz der Krähe.* °कृत् Adj.

काकाक्षि n. *ein Krähenauge* (das, da der Vogel für einäugig gilt, nach beiden Seiten schaut) Agni-P. 9,13. °वत् °न्यायेन und °न्यायात् *nach Art des Krähenauges, d. i. nach beiden Seiten hin,*

sowohl hierhin als dorthin, sowohl zum Vorangehenden als zum Folgenden. °गोलकन्यायान्याय dass. Comm. zu Naish. 1,11.

*काकाङ्गा und *काकाङ्गी f. *Leea hirta.*

काकाण्ड 1) m. *a) eine Bohnenart. — b) *Diospyros tomentosa. — c) *Melia Bukayun.* — 2) f. श्रा *a) eine Spinnenart. — b) *Carpopogon pruriens.* — 3) *f. ई *eine best. Pflanze.*

काकाण्डक 1) m. wohl *Diospyros tomentosa.* — 2) f. श्रा *eine Spinnenart.*

काकाण्डोला f. *eine dem Carpopogon pruriens ähnliche Pflanze.*

काकातनी f. *Kolocynthengurke* Çâbdak. Gal. 1,23. v. l. काकादनी.

काकादनी f. dass. und *eine weisse Abart von Abrus precatorius.* Nach Mat. med. 301 *Capparis sepiaria.*

काकापु m. *eine best. Schlingpflanze* Bhâvapr. 1,208.

*काकाप्र m. f. (ई) und n. *scattering water.*

*काकाभि m. *Eule.*

*काकाल m. *Rabe.*

काकाल्य f. N. pr. einer buddh. Gottin Kâlak. 3,124.

काकाह्वान Adj. (f. श्रा) *nach dem Golde benannt.*

उदुम्बरी f. *Ficus oppositifolia* Suçr. 2,67,12.

*काकि m. Patron. von काक.

काकिणि m. (!) = काकिणी 1).

काकिणिक 1) Adj. *eine* Kâkiṇi *werth.* — 2) f. श्रा = काकिणी 1).

काकिणी f. 1) *eine best. kleine Münze* oder *ein best. geringer Geldwerth,* = 20 *Otterköpfchen* oder $^1/_4$ Paṇa. — 2) *ein Korn vom Abrus precatorius als best. Gewicht.* — 3) *Otterköpfchen. — 4) *ein best. Längenmaass,* = $^1/_4$ Daṇḍa.

*काकिणीक Adj. *eine* Kâkiṇi *werth.*

काकिन् Adj. *wie eine Krähe krächzend.* Sanger S. S. S. 117.

*काकिनि = काकिणी 1) Gal.

काकिनी f. 1) *2) *3) = काकिणी 1) 2) 3). — 4) *eine best.* Svarabhakti Maṇḍ. Çikshâ 9,12. — 5) N. pr. einer Göttin.

*काकिल m. *Schildknorpel.*

काकु f. 1) *Klagelaut* Vikr. 42. Naish. 6,71. 73. 9,73. °वाक्य u. 93. — 2) *Wechsel der Stimme, Nachdruck, Emphasis.* — 3) *Zunge.*

काकुत्स्थ m. Patron. von ककुत्स्थ.

काकुद f. und *काकुद n. *Mundhöhle, Gaumen.*

*काकुदालिक m. Patron. von काकुदाल.

काकुदिक n. *eine best. mythische Waffe.*

काकुद Adj. *am Gaumen gelegen.*

*काकुभ v. l. für काकुद.

काकुभ 1) Adj. *aus* Kakubh-*Versen bestehend.* — 2) *m. Metron. von काकुभ्.

काकुभत्रार्कल m. *ein best.* Pragâtha RV. Pâr. 18,10.

काकुलीगृभ m. *ein best. zu den* Bhûmiǵa *gezählten Thier.*

1.*काकुवाच् f. *Klagelaut* H. 273.

2.*काकुवाच् m. *Ardea sibirica* Gm.

*काकुषु m. *Saccharum spontaneum.*

*काकोची f. *ein best. Fisch.*

*काकेन्द्र m. *Diospyros tomentosa.*

*काकेष्ट m. *Melia Azadirachta.*

*काकेष्टफला f. *eine best. Pflanze* Gal.

काकोच्छ्वास Adj. *wie eine Krähe —, schnell athmend* (vor Angst).

*काकोडम्बरिका f. dass.

काकोल m. *a) Rabe* Spr. 7669. — *b) *eine Eberart. — c) *Schlange. — d) *Töpfer. — e) = *काकोलि. — 2) (°म.) n. *ein best. Gift* Spr. 7809. — 3) n. *eine best. Hölle.*

काकोलि und °ली f. *eine best. Arzneipflanze.* °ल्यौ द्वे = काकोली und क्षीरकाकोली Karaka 6, 12. 8,10.

*काकोलूक n. Sg. *Krähe und Eule.*

*काकोलूकिका f. *das feindliche Verhältniss zwischen Krähen und Eulen.*

काकोलूकीय n. *die Erzählung von den Krähen und Eulen.*

काकोष्ठक und काकोष्ठक Adj. *krähenschnabelförmig* (Verband).

काकोष्ठेय fehlerhaft für कार्कशेय.

काकोष्ठ m. n. *ein finsterer Blick.*

2.*काकोल Adj. *finster blickend.*

3.*काकोल 1) m. *eine best. Pflanze; n. die Frucht* gaṇa प्रतार्क्य in der Kîç. — 2) f. ई *a) Cytinus Cajan. — b) eine best. wohlriechende Erde.*

*काकोलत्व 1) Adj. *von* काकोल. — 2) n. *die Frucht von* काकोल.

काकोलनि m. Patron. von काकोलेय.

काकोलि m. N. pr. eines Mannes.

काकोलेय m. 1) *Hyperanthera Moringa.* — 2) N. pr. *eines Sohnes des* Gautama.

*काकोलेक m. = काकोलेय 1).

काकोलेयक 1) Adj. *von* Kakshîvant *herrührend, ihn betreffend.* — 2) m. Patron. von Kakshîvant; f. ई. — 3) n. Namo verschiedener Sâman.

काकोलेयत् m. N. pr. = काकोलेयस्. काकोलेयी त्रीणि सामानि Ind. St. 3,202,a fehlerhaft für काकोलेयानि त्रीणि सामानि.

*काग्न Adj. *Krähe.*

कागद् n. *Papier.*

*काङ्कण m. Pl. *die Schule des* Kaṅkata Maṇâm. 4,68,b.

*काङ्कि m. *etwas Feuer.*

काङ्कायन m. Patron. N. pr. eines alten Arztes.

काङ्क्ष, काङ्क्षति, °ते 1) *begehren, verlangen nach, zu erlangen streben, sich sehnen nach, erwarten, warten auf* (Acc.), *warten* (ohne Object). काङ्क्षित *begehrt, wonach oder nach dem man verlangt, erwartet.* — 2) *bedacht sein auf* (Dat., Acc. ed. Bomb.) R. 2,25,13. — Mit धनु Med. 1) *begehren, verlangen, streben nach.* — 2) (einen Kranken) *beobachten* Karaka 1,15. — Mit श्रभि *verlangen nach, warten auf.* °काङ्क्षित *ersehnt, erwünscht* 33,28. — Mit श्रव *verlangen nach* Karaka 1,21. — Mit श्रा *begehren, verlangen —, streben nach, erwarten, abwarten; mit* Acc. प्रत्याशत्तं रिपुन् *warten, bis der Feind sich erholt.* — 2) *verlangen nach* (Gen.). — 3) *sich hinwenden nach* (Acc.). — 4) gramm. *zur Ergänzung erfordern* 241,18. — Mit°म्या in °काङ्क्षि. — Mit प्रत्या Med. *erwarten, lauern auf.* — Mit समा *begehren, verlangen;* mit Infin. — Mit परि in °काङ्क्षि. — Mit प्र *begehren, verlangen, warten —, lauern auf.* — Mit प्रति *verlangen —, sich sehnen nach.* — Mit वि 1) *beabsichtigen, es auf Etwas abgesehen haben.* — 2) *warten,* so v. a. *sich bedenken* Tândya-Br. 5,9,22.

काङ्क्षणीय Adj. *zu begehren* Kâd. 102,17.

काङ्क्षा f., काङ्क्षित n. und काङ्क्षिता f. *Verlangen nach.*

काङ्क्षिन् Adj. *Verlangend nach, wartend auf* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

*काञ्जी f. *ein best. wohlriechende Erde* Gal. Vgl. काञ्जी und काञ्ज्ञी.

*काञ्जिर m. *Reiher.*

*काञ्जा f. *eine best. Pflanze.*

काञ्जक *eine Getraideart.*

कार्च 1) m. *a) Glas. — b)* Pl. *Glasperlen. — c) *Bergkrystall. — d) eine Klasse von Augenkrankheiten,* insbes. *Affectionen der Linse. — e) *der an den beiden Seiten eines Jochs herabhängende Strick mit einem Netze, in dem die Last liegt; der Strick einer Wagschale. — f) ein* Dvi̯âlaka *mit einer Halle nach Norden und einer nach Süden.* — 2) °n. *a) schwarzes Salz. — b)* Wachs. — 3) Adj. *die Farbe von Glas habend.*

*काचक m. 1) *Glas.* — 2) *Stein.*

काचकामल n. *eine best. Krankheit des Auges* Ind. St. 14,383. Davon °कामलिन् Adj. *daran leidend* ebend.

*काचकूपी f. *Glasflasche.*

*काचघटी f. *Glaskrug.*

*काचतिलक n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

*काचन und *°क n. *eine Sehnur oder ein Umschlag, um die losen Blätter einer Handschrift zusammenzuhalten.*

*काचनकिन् m. *Handschrift.*

*काचनक्षरयत्र n. *Glasretorte.*

*काचभाजन n. *Glasgefäss.*

काचमणि m. *Bergkrystall, Quarz* Spr. 801.7621.

काचमल n. 1) *die Unreinlichkeit, welche das Auge bei der Krankheit* काच *ausscheidet.* — 2) **schwarzes Salz.*

*काचमाची f. *ein geistiges Getränk* Gal.

*काचमाली f. *als eine Bed. von* मालती.

*काचमाष m. *Dolichos Catjang* Gal.

काचर Adj. *gläsern, glasähnlich.*

*काचलवण n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

काचलिन्दि = काकचिञ्चिक.

*काचवर्णभत्र und *काचवैवर्चल n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

*काचश्यालौ f. *Bignonia suaveolens.*

काचाल m. *ein best. Schwimmvogel.*

*काचिघ m. 1) *Mans, Ratte.* — 2) *Gold.* — 3) *Huisenfrucht oder Waiss.*

काचिञ्चिक = काकचिञ्चिक.

*काचित Adj. *im Stricknetz liegend, am Ende eines Joches hängend.*

काचित्कार Adj. *Allerlei thuend, zu Allem dienend.*

*काचिम m. *ein in der Nähe eines Tempels stehender, für heilig angesehener Baum.*

काचिलिन्दि und °क = काकचिञ्चिक.

*काच्क und *°क Adj. von काच्क.

काच्किक m. *Bereiter von Wohlgerüchen.*

*काच्की f. *eine best. wohlriechende Erdx.*

काठ n. *ein hölzerner Hammer* Âpast.

1. *काठल n. *etwas Wasser.*

2. काठल Adj. *wasserarm* Kâdara 6,2.

1. काठन n. 1) *Gold; auch so v. a. Geld.* — 2) **die Staubfäden der Lotusblüthe.*

2. काठन 1) Adj. (f. ई) *golden.* — 2) m. *a) eine best. essbare Pflanze.* Nach den Lexicographen: *Mesua ferrea, Michelia Champaca, Ficus glomerata, Bauhinia variegata, Datura fastuosa und Rottleria tinctoria.* — *b) ein für das ganze Leben gesetzlos gewordener Bündniss.* — *c) eine best. Tempelform* Hemâdri 2,a,38,10. — *d)* N. pr. *α)* *eines Buddha. — *β)* verschiedener Männer. — 3) *f. ई *a) Gelbwurz.* — *b) eine Art Asclepias.* — *c) eine mit der Premna spinosa verwandte Pflanze* Gal. — *d) ein best. gelbes Pigment, Gallenstein des Rindes* Râǵân. 12,59.

काठनक 1) Adj. *golden.* — 2) m. *a) eine Reis- oder Getraidefrucht.* — *b) *Bauhinia variegata.* — 3) f. आ N. pr. einer Stadt VP.² 4,212. — 4) *f. °निका *eine mit der Premna spinosa verwandte Pflanze* Râǵân. 10,111. — 5) *n. *Auripigment.*

*काठनकदली f. *eine Art Musa.*

काठनकान्ति Adj. *glänzend wie Gold* Daśak. 12,5.

*काठनकारिणी f. *Asparagus racemosus.*

काठनतीरी f. *eine Art Asclepias.*

काठनगर्भ R. 3,53,33 wohl fehlerhaft; ed. Bomb. 3,47,27 काठनवर्ण.

काठनगिरि m. 1) *Goldberg,* Bein. des Meru. — 2) N. pr. eines Elephanten.

काठनगैरिक n. *eine Art Ocker.*

काठनदंष्ट्र m. pr. eines Fürsten.

काठनपुर n. und °पुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

*काठनपुष्पक m. *Tabernaemontana coronaria.*

काठनपुष्पी f. *eine mit der Premna spinosa verwandte Pflanze* Râǵân. 10,111.

काठनप्रभ N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. आ einer Vidjâdhara-Fürstin.

*काठनभूषा f. *Ocker* Nigh. Pr.

काठनमय Adj. (f. ई) *golden.*

काठनमाला f. N. pr. 1) verschiedener Frauen 293,2. — 2) einer Apsaras Kâraṇḍ. 3,14.

काठनरुचि Adj. *glänzend wie Gold* Hâs. 33.

काठनवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten MBu. 5,189,20.

काठनवेग m. N. pr. eines Vidjâdhara.

काठनशृङ्ग n. N. pr. einer mythischen Stadt.

काठनशृङ्गिन् Adj. *mit goldenen Spitzen versehen* Hemâdri 1,363,22.

*काठनसेचि m. *eine Art Bündniss; s.* 2. काठन 2) *b).*

काठनाक्ष 1) m. N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Dânava. — 2) *f. ई Bein. der Sarasvati* Gal.

काठनाङ्गदिन् Adj. *ein goldenes Geschmeide am Oberarm tragend* MBu. 12,4,9.

काठनाचल m. Bein. des *Berges* Meru MBu. 1, 67,20.

काठनाचार्य m. N. pr. des Verfassers des Dharmaśâstrâǵasaṁgraha.

काठनाद्रि m. = काठनाचल Spr. 7754.

काठनाभा f. N. pr. einer Stadt.

काठनार (Râǵân. 10,23. Bhâvapr. 2,84. Bîlan. 279,7), *°नारक und *°नाल m. *Bauhinia variegata.*

काठनास्थ Adj. *nach dem Golde benannt.* गैरिक n. *eine Art Ocker* Suçr. 2,493,20.

काठनीय 1) Adj. (f. या) *golden.* — 2) f. *या *ein best. gelbes Pigment.*

काठनेषुधि m. N. pr. eines Fürsten.

काठि 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. = काठी 1). Auch am Ende eines adv. Comp.

*काठिक n. = काठिक *saurer Reisschleim.*

काठी f. 1) *Gürtel, insbes. ein weiblicher mit Glöckchen und andern Zieraten.* — 2) **Abrus precatorius.* — 3) N. pr. einer der 7 heiligen Städte. Auch °नगर, °पुर und °पुरी.

काठीकल्प m. (adj. Comp. f. आ) = काठी 1) Spr. 6641.

काठीगुणस्थान und *काठीपद n. *die Hüften* Kumâras. 1,37. Vîmâna 10,3.

*काठीपुरक Adj. von °पुर; s. काठी 3).

*काठीप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

काठीमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Bhatt. 10,8.

काठुकिन् Adj. *angeblich* = कठुकिन् *gepanzert* Âpast.

काठुकीय m. = काठुकीय Lalit. 241,17. fgg.

काठिक 1) n. *saurer Reisschleim.* — 2) *f. या *a)* dass. — *b) eine best. officinelle, auch als Gemüse genossene Pflanze* (Râǵân. 3,26), und *eine best. Schlingpflanze* Râǵân. 3,184.

काठिकापूजा f. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. No. 576.

काठिकावक्र m. *einen sauren Reisschleim, Mehl und verschiedenen Gewürzen zubereiteter Kloss* Bhâvapr. 2,19. 28.

*काठिक n. = काठिक 1).

काठिं m. *Tiefe, Grund* Maitr. S. 3,12,12 Âpast. Çr. 17,2.

काठ्यवेम m. N. pr. eines Scholiasten.

काठव n. *Schärfe.*

काठवेम fehlerhaft für काठ्यवेम.

काठाल *ein best. Flüssigkeitsbehälter* Kâṭy. 40,4.

*काठिय Adj. von कठिप.

*काठुक n. *Schärfe.*

काठ्य Adj. *in der Tiefe befindlich.*

काठ 1) Adj. von Kaṭha *herrührend.* — 2) *n. *Stein, Fels.*

काठक 1) Adj. (f. ई) *zu* Kaṭha *in Beziehung stehend.* — 2) n. Titel eines Veda.

काठकोपनिषद् f. = काठोपनिषद्.

*काठशाठिन् m. Pl. *die Schüler des* Kaṭhaçâṭha *oder des* Kaṭha *und* Çâṭha (Kâç.).

*काठिन n. 1) *hardness.* — 2) *sternness.* — 3) *the date fruit.*

काठिन्य n. 1) *Härte, Steife* Spr. 7627. als *Krankheit* Çikṣ. Saṁu. 1,7,10. — 2) *Rauheit, Festigkeit des Charakters.* — 3) fehlerhaft für काठिल्य Lalit. 44,7.

*काठिन्यफल m. *Feronia elephantum.*

*काठिश्रेणि N. pr. und davon Adj. *°णीय gaṇa गरुडादि.

कार्णी 1) Adj. (f. ई) *a) einäugig.* *ईक्षणा *auf einem Auge blind.* — *b) durchstochen* (*Auge), *durchlöchert* (Muschel) Spr. 1170. — *c) nur einen Henkel habend und zugleich einäugig* Spr. 7140. — 2) *m. *Krähe.*

काणाक्ष n. *Einäugigkeit.*

काणदेव m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

काणभूति 1) Adj. (f. ई) von Kaṇabhuṅ (Kaṇāda) *stammend* Çāk. zu Bīdar. 2,2,11. — 2) *m. *ein Anhänger des Kaṇāda, Atomist* Çāk. zu Bīdar. 2,2,12. 3,18. 50. Harshaṁ. 204,6.

काणभूमि m. N. pr. eines Jakshas.

काणाद Adj. von Kaṇāda *stammend.*

*काणिकेर m. Metron.

काणुर्क Adj. zu सौरस् RV. 8,66,4.

*काणुक m. *Krähe.*

*काणेय m. *der Sohn einer Einäugigen.* *°विध Adj. von *solchen bewohnt.*

*काणेर m. dass.

काणेरि oder °न् m. N. pr. eines Lehrers.

काणेलीनातृ m. *Bastard.*

काण्टक Adj. (f. ई) *aus Dornen bestehend* Āpast. Çr. 15,1.

*काण्टकर्मर्दनिक Adj. *durch das Niederdrücken der Dornen oder Feinde zu Wege gebracht.*

काण्टेविद्धि m. Patron. von काण्टेविद्ध Vāñç. 1. *f. °द्धी und °द्या.

काँण्ड und काण्डँ 1) m. u. (adj. Comp. f. स्रा und *ई) *a) Abschnitt, Stück;* bei einer Pflanze *das Stück des Halmes oder Stengels von einem Absatz zum andern; Abschnitt in einem Werke, Absatz in einer Handlung.* — *b) Halm, Stengel, Gerte.* — *c) Pfeil* 134,9. — *d) Rohr eines Knochens, ein langer Knochen.* — *e)* vielleicht *Ruder* R. 2,89,19. — *f. *ein best. Flächenmaass.* — *g) *Saccharum Sara.* — *h) *Wasser.* — *i) *ein geheimer Ort* = *) *Geisyenheit;* vgl. षकाण्ड. — *l) *Lob, Schmeicheleі.* — *m) am Ende eines Comp. α) *Menge.* — β) als *Ausdruck des Tadels.* — *n)* vorwechselt mit खण्ड. — 2) f. ई *Halmchen* Rāǵat. 7,117. — 3) *Adj. = काण्डस्थायवो विकोरो वा.

काण्डऋषि m. *der Ṛshi eines Kāṇḍa* Taitt. Ār. 1,32,2.

*काण्डकट् (Gal.) und *°क m. *Momordica Charantia.*

*काण्डकण्ट m. *eine best. Pflanze* Gal.

*काण्डकाण्डक m. *Saccharum spontaneum.*

*काण्डकार m. *Betelnussbaum.*

*काण्डकोलक m. *Symplocos racemosa.*

*काण्डगुण्ड m. *eine Grasart.*

*काण्डगोचर m. *eiserner Pfeil.*

काण्डतिक्त und °क m. *Gentiana Chirayita* Bhāvapr. 1,173.

*काण्डधार 1) m. N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) Adj. *daher stammend.* — काण्डधारण v. l.

*काण्डनी f. *eine best. Pflanze.*

*काण्डनील m. *Symplocos racemosa.*

काण्डपट m. (Kād. II,121,14), *°पटी f. und °टक m. *Vorhang.*

काण्डपतित m. N. pr. eines Schlangenfürsten.

*काण्डपत्र m. *eine Art Zuckerrohr* Gal.

*काण्डपुष्पा f. *Galega purpurea* Rāǵan. 4,73.

*काण्डपुष्प्य 1) n. *die Blüthe von Artemisia indica.* — 2) f. स्रा wohl *die Pflanze A. i.*

काण्डपृष्ठ 1) m. *a) ein vom Waffenhandwerk lebender Brahman.* — *b) der Gatte einer Hetaere.* — *c) *ein adoptirter oder jeder nicht selbsterzeugte Sohn.* — 2) *n. Karṇa's oder Kāma's Bogen.

*काण्डफल m. *Ficus glomerata* Gal.

काण्डभग्न n. *Knochenbruch* Suçr. 1,300,18. 19. 2,31,5. Nom. abstr. °ता n. 1,301,8.

काण्डमयी f. *eine Art Laute* Lāṭ. 4,2,6.

काण्डमाया m. N. pr. eines Grammatikers.

काण्डरुरु f. *Helleborus niger* Bhāvapr. 1,173.

काण्डर्षि m. = काण्डऋषि Çāk. zu Bīdar. 301,7.

*काण्डलाव Adj. *Gerten zu schneiden beabsichtigend.*

*काण्डवत् Adj. *mit Pfeilen bewaffnet.*

काण्डवारण 1) n. *das Abwehren von Pfeilen* Bilah. 235,7. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) Adj. *daher stammend* gaṇa सत्तशिलादि in der Kāç.

काण्डवारिणी f. Beiw. der Durgā.

काण्डवीणा f. *eine Art Laute.*

*काण्डशाखा f. *eine* Somavalli Rāǵan. 3,90.

*काण्डसंधि m. *Knoten am Halme.*

काण्डस्पृश् m. = काण्डपृष्ठ 1) *a).

*काण्डहीन m. *Cyperus pertenuis.*

काण्डाग्नि (v. l. कुण्डाग्नि) m. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *काण्डाग्नक Kāç. zu P. 4,2,126.

काण्डानुक्रम m., °क्रमणिका und °क्रमणी f. *Inhaltsverzeichniss der Kāṇḍa in der TS.*

काण्डानुसमय m. *die Verrichtung aller vorgeschriebenen rituellen Handlungen in ihrer Reihenfolge an einem Gegenstande, ehe man zur Verrichtung derselben Handlungen in derselben Reihenfolge am zweiten Gegenstande übergeht,* Comm. zu Āçv. Gṛihj. 1,24,7. zu Kāṭy. Çr. 1,3,9.11. 2,8, 14. 15. 17. zu Nidān. 5,2,1. fgg. Vgl. पदावानुसमय.

काण्डार m. *eine best. Misshildungskaste.*

काण्डिका f. 1) *Abschnitt in einem Buche* Comm. zu Çat. Br. 13,2,3,1. — 2) *eine best. Körnerfrucht.* — 3) *Cucumis utilissimus.

काण्डिन् Adj. etwa *haimartig.*

*काण्डीर 1) Adj. *mit Pfeilen bewaffnet.* — 2) m. *a) Achyranthes aspera.* — *b) Momordica Charantia* Rāǵan. 3,112. — 3) f. स्रा und ई *Rubia Munjista.*

काण्डेक्षु m. 1) *Saccharum spontaneum* Bhāvapr. 2,61,5. Kādaṁb. 3,6. — 2) *Asteracantha longifolia.

*काण्डेरी f. *Tiaridium indicum.*

*काण्डेक्षुरी f. = काण्डेक्षुरी Ratnam. 20.

*काण्डोल m. *Rohrkorb.*

काण्वँ und काण्वुँ 1) *Adj. zu Kaṇva *in Beziehung stehend, ihn verehrend* u. s. w. — 2) m. *a)* Patron. von काण्व Taṇḍa-Br. 14,6,6. 15,10,11. — *b)* Pl. *a) die Schule des Kaṇva.* — β) Name einer Dynastie. — 3) n. Name verschiedener Sāman.

काण्वक n. Name eines Sāman.

काण्ववेद m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,105.

काण्वायन m. Patron. von Kāṇva. Pl. Vilādik.

काण्वायनि m. desgl. Śāṅkh. Br. bei Siṁ. zu RV. 1,51,1 (काण्व gedr.) und 8,2,40. Comm. zu Nidān. 9,1,21.

काण्वीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*काण्वीय Adj. von काण्व.

काण्व्य m. Patron. von काण्वा Taṇḍa-Br. (Hdschrr.; vgl. काण्व 2) *a).

काण्व्यायन m. 1) Patron. von काण्व. Pl. Hāsiṭ. 1,32,5. — 2) Pl. Name einer Dynastie VP. 4,24,12.

*काण्व्यायनीय m. Pl. *die Schule des Kāṇvājana.*

कात् Adv. mit करु *verhöhnen, verspotten.*

कातन्त्र 1) n. Titel einer Grammatik. Zu ihr in Beziehung stehen folgende Werke: °कौमुदी (Bühler, Rep. No. 277), °गणपाठ, °चतुष्टयप्रदीप, °चन्द्रिका, °धातुपोथा, °पञ्जिका, °परिशिष्ट, °परिशिष्टप्रबोध, °लघुवृत्ति (Bühler, Rep. No. 279. fg.), °विधानसूत्र, °वृत्तसार oder °विस्तार, °वृत्ति, °वृत्तिटीका, °वृत्तिपञ्जिका, °शब्दमाला, °सूत्रपाठ und कातन्त्रोणादिवृत्ति. — 2) m. Pl. *die Anhänger der Kātantra-Grammatik.*

कातर् 1) Adj. (f. घा) *feig, muthlos, verzagt, kleinmüthig, befangen, zurückschreckend vor* (Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *m. *Cyprinus Catla.* — 3) n. *Verzagtheit in* सकातर्.

*कातरायण m. Patron. von कातर्.

कातर्य n. *Feigheit, Muthlosigkeit, Verzagtheit, Kleinmuth.*

*कातल m. 1) *Cyprinus Catla.* — 2) N. pr. eines Mannes.

*कातलायन m. Patron. von कातल.

कातवि 1) Adj. in ब्राह्मण° und काम°. — 2) m. Pl. Name einer Schule.

कातीय Adj. von कातृ *herrührend.*

*कातोर् n. etwa *ein schlechtes Ufer.*

*कातृण n. = कूप.

*कातृणा n. *eine bestimmte Grasart.*

*कात्रेयक Adj. *zu einer bösen Drei gehörig.*

कात्यक m. Patron. als N. pr. eines Commentators.

कात्य m. Patron. = कात्यायन.

कात्यायन 1) m. Patron. von कति als N. pr. eines berühmten alten Weisen. Pl. *die Nachkommen des Kati.* — 2) f. ई N. pr. a) einer Frau des Jâgñavalkja. — β) einer Pravrâgikâ. — b) Bein. der Durgâ. — c) *eine Wittwe mittleren Alters in Roth gekleidet. — 3) Adj. (f. ई) von Kâtjâjana *herrührend* Ind. St. 14,160.

कात्यायनकल्प und कात्यायनमाहात्म्य n. Titel zweier Werke.

*कात्यायनिका f. *eine Wittwe mittleren Alters.*

कात्यायनीकल्प m. Name eines Kalpa.

कात्यायनीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कात्यायनीय 1) m. Pl. *die Schule des Kâtjâjana.* — 2) n. Titel verschiedener Werke.

*कात्यायनेश्वर n. Name eines Liṅga.

कात्यक und कात्यव्य m. Patron. von कत्यक.

*कात्यकायनी f. zu कात्यक.

*कात्यचित्क Adj. (f. ई) *mit Mühe zu Stande kommend.*

*कात्यिक Adj. (f. ई) *in Erzählungen bewandert.*

कादम्ब 1) m. a) *eine Gansart mit dunkelgrauen Flügeln.* — b) *Pfeil. — c) *Nauclea Cadamba.* — 2) *f. घा *eine best. Pflanze.* — 3) n. *die Blüthe der Nauclea Cadamba.*

*कादम्बक m. *Pfeil.*

कादम्बर 1) *m. n. *saurer Rahm.* — 2) f. ई *ein best. berauschendes Getränk* Kâd. 102,19. — 3) f. ई a) **das Weibchen des Kokila.* — b) **Predigerkrähe.* — c) N. pr. einer Tochter Kitraratha's und der Madirâ und Titel eines nach ihr benannten Romans.

*कादम्बरीवीज्ञ n. *Ferment.*

कादम्बरीलोचनानन्द m. Bein. des *Mondes* Kâd. II,133,7.

*कादम्बर्य m. *Nauclea Cadamba.*

कादम्बिनी f. 1) *eine dicke Wolkenschicht* Prasannar. 4,20. Spr. 7809. — 2) N. pr. einer Tochter Takshaka's Ind. St. 14,122.

कादाचित्क Adj. (f. ई) *nur dann und wann vorkommend, zufällig* Çâk. zu Bâdar. 2,3,18. 3,2,10. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कादिक्रमस्तुति f. und कादिमत n. Titel zweier Werke.

काद्रव Adj. *schwärzlichgelb, rothbraun.*

काद्रवेय m. 1) Metron. (von कद्रू) verschiedener Schlangendämone. — 2) **Schlange* überh.

कानक 1) Adj. *golden.* — 2) *n. *der Same von Croton Jamalgota.*

कानच् *das Suffix* घान als Partic. perf. 238,15. 240,1.

कानटा f. *eine best.* Râgat. S. S. 53.

कानड् m. N. pr. eines Mannes.

1. कानन n. 1) *Wald.* Bisweilen neben वन. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) **Haus.*

2. *कानन Brahman's *Antlitz.*

काननान n. *Waldgegend, Wald* 84,17. R. 4,48,11. Vgl. वनान.

*काननारि m. *Mimosa Suma.*

काननीकस् m. *Affe.*

*काननेक Adj. von कानन.

कानायन (!) m. Patron.

*कानिङ्कि Adj. von कानिङ्किका.

कानिङ्किनेय m. *ein Sohn der jüngsten oder einer jüngeren Gattin.* Pl. Kull. zu M. 9,122 (कनि॰ gedr.).

कानिष्ठ n. *die Stellung des Jüngsten, — Jüngern.*

कानीन m. Patron. des Pṛthuçravas.

कानीन 1) Adj. (°ई) a) *von einer Jungfrau geboren.* — b) *für den Augenstern geeignet, — bestimmt.* — 2) m. Bez. a) *Vjâsa's.* — b) *Karṇa's. — c) Agniveçja's.

कानीयस् Adj. Pl. *geringer an Zahl.*

कानीरि m. N. pr. = काणीरि.

1. कान्त 1) Adj. (f. घा) a) *begehrt, geliebt.* — b) *liebreich, reizend.* — 2) m. a) *Geliebter, Gatte* 170,7. Spr. 7619. 7678. — b) **der Mond.* — c) **Frühling.* — d) **Barringtonia acutangula.* — e) **Elsen.* — f) **Stein.* — g) Bein.. α) Skanda's. — β) **Kṛshṇa's.* — h) N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra Harit. 1,33,3. — 3) f. घा a) *Geliebte, Gattin* 122,22. 134,5. 167,20. — b) **ein reizendes Weib.* — c) **die Erde.* — d) **Fennich.* — e) **eine Art Cyperus.* — f) **grosse Kardamomen.* — g) **Piper aurantiacum.* — h) *ein best. Metrum.* — i) *eine best. Çruti* S. S. S. 24. — 4) n. a) **Safran.* — b) *eine Art Eisen.* — c) *Magnet.* — d) **eine Art Haus* Gal. 2. कास Adj. *auf* क *ausgehend* Spr. 7640.

कान्तक m. N. pr. eines Mannes.

कान्तकलिका f. *eine Art künstlicher Verse.*

कान्तज n. *Liebtlichkeit, Liebreiz.*

*कान्तपलिन् m. *Pfau.*

*कान्तपाषाण m. *Magneteisenstein* Nigh. Pa.

*कान्तपुष्प m. *Bauhinia variegata* Râgân. 10,23.

कान्तभिक्ष m. N. pr. eines Autors.

*कान्तलक m. *Cedrela Toona.*

*कान्तलोक् m. *Magnet* Râgân. 11,37.

कान्तलोक् m. *Gusseisen* Mat. med. 46.

*कान्ताङ्डिदोहद् und *कान्ताचरणदोहद् m. *Jonesia Asoca.*

कान्तानुवृत्त m. *das Zuvillenstein dem Geliebten oder der Geliebten.*

कान्तापुरी f. v. l. für कान्तिपुरी VP.² 4,217.

कान्तार् °यति *den Geliebten oder die Geliebte machen.*

*कान्तायस n. *Magnet* Râgân. 13,37.

कान्तार 1) m. n. a) *ein grosser Wald, Wildniss.* — b) **Hölle.* — 2) m. a) *eine Art Zuckerrohr.* — b) **Bambusrohr.* — c) **Bauhinia variegata.* — d) *ein best. Tact.* — 3) *f. ई *eine Art Zuckerrohr.* — 4) n. a) *Landplage, calamitas* Kâraṇḍ. 57,15. 20. — b) **die Blüthe einer best. Lotusart.*

कान्तारक 1) m. a) **eine Art Zuckerrohr.* — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. °रिका *eine Bienenart.*

कान्तारपथ m. *ein Weg durch eine Wildniss.*

*कान्तारपथिक Adj. *auf beschwerlichen Waldwegen herbeigeführt.*

कान्तारस्थ m. *Waldbewohner* 219,6.

*कान्तारायिनी f. Bein. der Durgâ.

कान्तारेतु m. *eine Art Zuckerrohr* Bhâvapr. 2,64.

कान्ति f. (adj. Comp. f. auch ई) 1) **Begehr, Verlangen.* — 2) *Liebreiz, Lieblichkeit, Anmuth, Schönheit.* — 3) *liebliche Farbe, heller Schein* (insbes. des Mondes) 116,17. Spr. 2121. 7756. — 4) in der Rhet. *gesteigerte Anmuth* Vimâna 3,1,22. 22,14. — 5) personif., insbes. als *Gattin des Mondes*; auch Bein. der Lakshmî und der Durgâ.

कान्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कान्तिकोमल m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,10.

*कान्तिद् 1) m. *Galle.* — 2) f. घा *Serratula anthelminthica.*

*कात्स्न्दायक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

कात्स्न्पुर n. und °पुरी f. Namen von *Städten.*

कात्स्न्मता f. *Anmuth, Schönheit.*

कात्स्न्मत् 1) Adj. *lieblich, reizend, schön.* — 2) f. °मती *ein best. Metrum.* — *b) ein Frauenname.*

कात्स्न्राज m. N. pr. eines *Fürsten.*

कात्स्न्व्रत n. *eine best. Begehung.*

कात्स्ने (Ind. St. 15,337) und °न्यगरी f. N. pr. einer Stadt.

कात्स्नेप्यदी f. *ein best. Metrum.*

*कात्यक n. *ein best. Stoff.*

*कात्यवत m. Patron. von कन्यक. Dazu *f. कात्यवायनी.

*कात्यिक Adj. von कन्या.

*कात्र् *gaṇa* घस्मादि.

*कात्र्कायन m. Patron. von कात्र्कि *gaṇa* तौल्वल्यादि in der Kāç.

*कात्र्कि m. Patron. *gaṇa* तौल्वल्यादि in der Kāç.

कात्र्म m. Patron. des Ekajavan.

*कात्र्र्य Patron. von कर्त्र्.

कात्र्र्यिक n. *Erotikon.*

कात्र्लिक m. Bücker Paṇḍ.

कात्र्यावित्र् n. *ein best. Gift.*

कात्रिष्णु Adj. *flüchtig.*

कात्रिष्णी Adv. mit भू *die Flucht ergreifen.*

कात्रिशीक Adj. *flüchtig* Bilḥ. 53,2.

कात्र्ड्ल्ी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कात्र्ड्ल्ीकुल्ल 1) n. N. pr. einer Stadt. — 2) *Adj. (f. ई) *aus* Kāñjakubja *stammend, dort wohnend.*

*कात्र्ण्या f. *ein best. wohlriechender Stoff* (नली).

कात्र्ण्याकुब्ज n. Kathās. 61,249 fehlerhaft für कात्र्ण्यकुब्ज.

कात्र्प Adj. (f. ई) *dem Betrug ergeben.*

कात्र्प्य m. Patron. °f. ई.

*कात्र्पक Adj. von कात्र्प.

*कात्र्पथ m. *Scheelmerei, Betrügerei.*

कात्र्पथ 1) m. (°न.) *ein schlechter Weg, Abweg* (in übertr. Bed.). — 2) m. N. pr. eines Dānava. — 3) °न. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

कौत्र्प f. vielleicht *Wagen* (Grassmann).

*कात्र्पटिक Adj. = कात्र्पटिक. Auch v. l. für कौपटिक.

कात्र्पाल 1) Adj. (f. ई) *zu Schädeln in Beziehung stehend* Spr. 4300. *aus Schädeln gebildet* Pañcat. 78,15. — 2) m. *a) Pl. *die Schule des* Kapālin. — *b) *ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte.* — c) *Cucumis utilissimus. — 3) *f. ई *Embelia Ribes.* — 4) n. *eine Art Amsatz* Kāraka 6,7.

कात्र्पालि m. N. pr. eines alten Weisen.

कात्र्पालिक 1) *Adj. *a)* = कात्र्पालिकेय. — *b) einem* Kāpālika 2) *a) eigenthümlich. — 2) m. *a) ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte, der mit Menschenschädeln sich schmückt und aus ihnen isst,* Govinda zu Çāṅk. zu Bādar. 2,2,37 (S. 592). — *b) eine best. Mischlingskaste. — c) N. pr. eines Lehrers. — 3) *n. *Amsatz* Gal.

कात्र्पालिन् m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *eine best. Mischlingskaste.* — 3) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

*कात्र्पिक Adj. (f. ई) *affenartig.*

कात्र्पिञ्जल 1) Adj. von *Hasethuhn.* — 2) *m. Patron. von कात्र्पिञ्जल.

*कात्र्पिञ्जलादि m. Pl. *die Schule des* Kāpiṅgālājña Maṇḍan. 4,43, a.

*कात्र्पिञ्जलादि m. Patron. von कात्र्पिञ्जलाद्.

*कात्र्पिञ्जलाद्य m. Patron. von कात्र्पिञ्जलादि.

*कात्र्पिञ्जलि m. Patron. von कात्र्पिञ्जल.

*कात्र्पित्थ Adj. von कात्र्पित्थ.

कात्र्पित्थक 1) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. °त्थिका wohl *Feronia elephantum.*

कात्र्पित्थिक Adj. als Bez. bestimmter Brahmanen.

कात्र्पिल 1) Adj. (f. ई) *a) *dem* Kapila *eigen, ihm gehörig* u. s. w. °पुराण n. Titel eines Werkes. — *b) *brünlich.* — 2) m. *ein Anhänger der Lehre des* Kapila Harshak. 204,6. — 3) n. *ein von* Kapila *verfasstes Werk.* = सांख्य Gal.

कात्र्पिलवल्लि m. N. pr. eines Mannes Kāraka 8,60,11.

*कात्र्पिलिक m. Metron. von कात्र्पिलिका.

कात्र्पिलेय 1) Adj. von Kapila *herrührend.* — 2) m. Metron. von कपिला.

कात्र्पिलेयतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

*कात्र्पित्य Adj. von कात्र्पित.

कात्र्पित्र् n. *eine best. zweitägige Feier* Vaitān.

*कात्र्पिष्ठ 1) n. *eine Art Raum.* — 2) f. ई N. pr. einer Oertlichkeit.

कात्र्पिशायन 1) *Adj. (f. ई) *aus* Kāpiçī *kommend* u. s. w. — 2) m. Patron. oder Metron. = 3) n. *a) *eine Art Raum.* — *b) *Gottheit.*

*कात्र्पिशेय m. *ein* Piçāka.

कात्र्पिञ्जल m. 1) Patron. von कात्र्पिञ्जल. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

कात्र्पिञ्जलकठ m. Pl. Name einer Schule des Jaǵurveda Ārshy. 44,18.

*कात्र्पिञ्जलायन Adj. von कात्र्पिञ्जल Maṇḍan. 8,64,b.

*कात्र्पिञ्जलि m. Patron. von कपिञ्जल.

*कात्र्पिञ्जल्या f. zu कात्र्पिञ्जलि.

कात्र्पी f. 1) Patron. f. zu काव्य. °पुत्र m. N. pr. eines Lehrers. — 2) N. pr. eines Flusses MBu. 6,9,24.

कात्र्पोपकानिक m. N. pr. eines Muni.

कात्र्पुरुष 1) m. *ein elender Wicht, Feigling.* — 2) Adj. (f. स्त्री) *elend, feig.*

*कात्र्पुरुष्य n. *Feigheit.*

कात्र्पेय 1) Adj. (f. ई) *einem Affen eigenthümlich.* — 2) m. Patron. von कपि. Auch Pl. — 3) *n. *Affenart.*

कात्र्पोत 1) Adj. (f. ई) *a) der Taube eigenthümlich, von der Taube kommend.* — *b) von der Farbe der Taube, grau.* — 2) *m. *Natrum.* — 3) f. ई *eine best. Pflanze.* — 4) n. *a) *Taubenschwarm.* — *b) *Spiessglanz.* — *c)* Name zweier Sāman Ārsh. Ba.

*कात्र्पोतक Adj. von कात्र्पोतकेय.

*कात्र्पोतपावक m. *ein Fürst der* Kapotapāka.

कात्र्पोतरेतस m. Patron. von कात्र्पोतरेतस Comm. zu Çāṅk. Br. 3,2.

*कात्र्पोताञ्जन n. *Collyrium aus Antimon.*

कात्र्पोति m. Patron. von कात्र्पोत.

कात्र्पोल m. Pl. Name einer Schule des Sāmaveda Ārshy. 47,10.

कात्र्प्य m. Patron. von कपि.

*कात्र्प्यकृच्छ्र Adj. *seine Sünden bekennend.*

*कात्र्प्यकृच्छ्र 1) Adj. dass. — 2) m. *Sündenbekenntniss.*

*कात्र्प्यायनी f. zu काप्य.

*कात्र्फल m. = कर्फल.

कात्र्बन्ध s. कात्र्बन्ध.

कात्र्र्व m. Bez. von *Unholden.*

कात्र्र्वर m. *ein schlechter Herr.*

कात्र्म (einmal कार्मे VS.) 1) m. (adj. Comp. f. स्त्री) *a) Wunsch, Begehren, Verlangen nach* (Gen., Dat. oder Loc.), *Trieb, Lust, Vergnügen.* कामात् *nach Wunsch, Jmds* (Gen. oder Dat.) *Wünsche entsprechend,* so v. a. *Jmd zu Liebe.* कामे dass. कामात् *aus eigener Lust, freiwillig, gern, absichtlich.* Am Ende eines adj. Comp. mit vorangehendem Objecte: *häufig ein Infin. auf तुं: ein Verlangen habend —, begehrend nach, die Absicht habend zu.* — *b) ein Gegenstand des Wunsches, Begehrens, Verlangens, der Lust.* — *c) Liebe,* insbes. *Geschlechtsliebe.* — *d) Einsatz im Spiele* Nār. 10,7. — *e)* personif. *a) der Wunschgott.* — *β) der Liebesgott.* — *f)* Bein. *α) Agni's.* — *β) *Vishṇu's* Gal. — *γ) Baladeva's. — *g) *eine Mungoart.* — *h) *eine Bohnenart* Gal. — *i) eine best. Tempelform* Hemādri 2,a,38,10. — *k) ein best. Metrum.* — *l)* N. pr. verschiedener Manner. — 2) f. कामा *a)* nur Instr. कामया in Verbindung mit वृक्ष oder प्रवृक्ष so v. a. *frei heraus.* — *b)* N. pr. einer Tochter des Pṛthuçravas. — 4) *n. *a) Gegenstand des Wunsches. — b) der männliche Same.*

कामकन्दला f. ein Frauenname.

कामकर्शन in ग्र०.

कामकला f. Bein. der Rati (der Gattin des Liebesgottes). °बोध n. *der Keim eines best. Zauberspruches.* °तन्त्र n. und °ज्ञानविलास m. Titel von Werken.

कामकलिका f. N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15,241.

*कामकाकुरव m. *Taube* Gal.

कामकाति Adj. *Wünsche heischend.*

*कामकान्ता f. *Jasminum Sambac* Rāǵan. 10,98.

कामकाम und °कामिन् Adj. *allerhand Wünsche habend.*

कामकार 1) Adj. *Jmds* (Gen.) *Wünsche erfüllend.* — 2) m. *eine That des freien Willens, Willensfreiheit.* °कार्य, °कर्तव्य *thun was man will,* °कारेण, °कारतस्, °कारम् und °कारं *freiwillig.*

कामकुण्ड n. Name eines Liṅga.

*कामकूट m. 1) *erheuchelte Liebe, das verliebte Thun einer Buhldirne.* — 2) *der Geliebte einer Buhldirne.*

कामकृत Adj. *mit Absicht —, mit Bewusstsein vollbracht* Āpast. 2,28,12.

कामकृति f. *beliebige Anordnung* Varāh.

1. कामकेलि m. *Beischlaf.*

2.*कामकेलि m. *der Vidūshaka im Schauspiel* Taik. 3,1,6.

कामकेलिरस m. *ein best. Aphrodisiacum.*

कामकोष्ठी f. N.pr. eines Flusses.

कामक्रीडा f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,392.

*कामखदूरला f. *Pandanus odoratissimus* Rāǵan. 10,71.

कामग 1) Adj. (f. घा) *a) nach Belieben sich nach irgend einem Orte begebend.* — *b) seinen Neigungen frönend.* — 2) *f. घा Kokila-Weibchen Gal.

कामगति Adj. = कामग 1) *a).*

कामगम 1) Adj. (f. घा) dass. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern im 14ten* Manvantara.

कामगर्वा f. = कामधेनु 1) Ind. St. 15,371.

*कामगामिन् Adj. = कामग 1) *a).*

कामगिरि m. N. pr. eines *Berges* VP.² 2,142.

कामगुण m. 1) *Liebe, Zuneigung.* — 2) Pl. *die den fünf Sinnen angenehmen Objecte, Sinnengenüsse* Lalit. 225,4.

कामगो f. = कामधेनु 1) Spr. 2695.

*कामगोमिन् Adj. = कामग 1) *a).*

कामचक्र n. *ein best. mystischer Kreis*

कामचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten (buddh.).

कामचर 1) Adj. (f. ई) *sich frei, ungehemmt bewegend, nur seinem eigenen Willen folgend.* Nom. abstr. °त्व n. Kathās. 18,216. — 2) f. ई N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

कामचर्या n. *freie —, ungehemmte Bewegung.*

1. कामचार m. 1) *freie —, ungehemmte Bewegung* Mit. 1,1,a,13. *freies, selbstbestimmtes, absichtliches Verfahren.* °रेण *ad libitum* Comm. zu TS. Prāt. — 2) *das Frönen seiner Lust.*

2. कामचार Adj. (f. घा) *sich frei bewegend, ungehemmt zu Werke gehend.*

कामचारिन्द्रमन Adj. *nach Belieben handeind, sprechend und essend* Gaut. 2,1

कामचारिन् 1) Adj. *a)* = 2. कामचार. Nom. abstr. °रित्व n. Kād. II,130,18. — *b) seinen Lüsten nachgehend.* पत्न्यै° *in Bezug auf die Frau eines Andern.* Nom. abstr. °रित्व n. — 2) m. *a) ein Jaksha.* — *b) *Sperling.* — *c) *Bein. Garuḍa's.* — 3) f. °णी *a)* Name der Dākshāyaṇī im Gebirge Mandara. — *b) *eine Artemisia* Rāǵ. Pr.

कामचालन n. ein Ausdruck aus der Erotik.

कामज 1) Adj. *a) aus dem Begehren entstehend.* — *b) in Folge sinnlicher Triebe erzeugt.* — 2) m. *a) *Bein. Aniruddha's.* — *b) Pl. = कामगम 2) VP.² 3,26.

*कामजननी f. *Betelpfeffer* Rāǵ. Pr.

*कामज्ञानि und *°ज्ञान m. *der indische Kuckuck.*

कामजित् m. Bein. Skanda's.

कामण्डेय m. Adj. *den Wunschgott an der Spitze habend.*

कामठ Adj. *der Schildkröte eigenthümlich.*

कामठक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कामण्डलव 1) Adj. *in einem Topf enthalten* Harshāk. 4,6. — 2) *n. *Töpfergeschäft.*

*कामण्डलेय m. (f. ई) Metron. von कमण्डलु.

कामतन्त्र n. Titel eines Werkes.

कामतरु m. 1) *der Liebesgott als Baum.* — 2) *Vanda Roxburghii* Rāǵ. Pr.

कामतस् Adv. 1) *von Seiten der Lust, — des Vergnügens.* — 2) *aus eigner Lust, freiwillig, absichtlich.*

*कामतालु m. *der indische Kuckuck.*

कामतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

कामद् 1) Adj. (f. घा) *Wünsche gewährend* Spr. 7833, Nom. abstr. °त्व n. 2105. — 2) m. Bein. *a) der Sonne.* — *b) Skanda's. — 3) f. घा *a)* = कामधेनु 1; R. Gorr. 1,33,20. — *b) *Betelpfeffer, *gelbe Myrobalane* und *eine Sanseviera* Rāǵ. Pr. — *c) N. pr. x. einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — *β)* einer Tochter des Çatadhanvan.

कामदत्ता f. Titel eines Werkes.

कामदत्तिका f. N. pr. einer Tochter des Çatadhanvan.

कामदत्तिका f. v. l. für कामदत्तिका Hariv. 1,38,6.

कामदमिनी f. N. pr. eines ausschweifenden Frauenzimmers.

कामदर्शन Adj. *von lieblichem Aussehen.*

कामदहन m. 1) *die Verbrennung des Liebesgottes* (durch Çiva). — 2) *ein best. Fest, am Vollmondstage des Phālguna.*

कामदान n. 1) *eine Schenkung zum eigenen Vergnügen* Hemādri 1,14,7. — 2) *eine best. Begehung von Buhldirnen.*

कामदुघ 1) Adj. (f. घा) *Wünsche meikend, jegliches Wünsch gewährend* Bīlan. 42,13. — 2) f. घा *eine solche Kuh.*

कामदुह् (Nom. °धुक्) 1) Adj. und 2) f. = कामदुघ 1) und 2).

कामदुह् Adj. (f. घा) = कामदुघ 1).

*कामदूतिका f. *Tiaridium indicum.*

कामदूती f. 1) *Kokila-Weibchen. — 2, *Bignonia suaveolens* Bhāvapr. 3,51.

कामदेव m. 1) *der Liebesgott.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) Bein. *a)* Vishṇu's Viṣṇus. 98,10. Vgl. Buāc. P. 5,18,15. — *b)* Çiva's. — 3) N. pr. verschiedener Männer

कामदेवमय Adj. *den Liebesgott darstellend* Agni-P. 37,11.

कामदोहन Adj. f. *sich leicht melken lassend* Hemādri 1,460,3. 5. 6. 8

कामदोहिनी f. 1) Adj. dass. Hemādri 1,459,20. — 2) Subst. = कामधेनु 1).

कामधर m. N. pr. eines Sees in Kāmarūpa.

कामधारण n. *Wunscherfüllung.*

कामधर्म m. *Liebesspiel.*

कामधातु m. *die Region der Wünsche* (der Sitz der Kāmāvakara).

कामधेनु f. 1) *eine alte Wünsche gewährende Wunderkuh.* — 2) N. pr. einer Göttin. — 3) Titel verschiedener Werke.

कामधेनुगणित n. Titel eines Werkes.

कामधेनुतन्त्र n. desgl.

*कामधेनिन् m. Bein. Çiva's.

कामन 1) *Adj. *wollüstig, geil.* — 2, f. घा *a) Wunsch, Verlangen.* — *b) *Vanda Roxburghii* Rāǵ. Pr.

*कामनीडा f. *Mosehus* Rāǵan. 12,48.

कामनीयक n. *Liebreiz, Schönheit* Naish. 5,64.

कामन्द m. N. pr. eines Ṛshi.

कामन्दक 1) m. = कामन्द. — 2) f. ई N. pr. *a)* einer buddh. Priesterin. — *b)* einer Stadt 124,17. — 3) n. Titel eines Werkes.

कामन्दकि m. Patron. von कामन्दक, Verfasser eines Nītiçāstra Ind. St. 15,233.

कामन्दकीय Adj. *von Kāmandaki verfasst.*

*कामंधमिन् m. *Kupfersehmied.*
कामपति m. *Herr der Wünsche.*
कामपत्नी f. *Kâma's Gattin, d. i. Rati.*
*कामपर्णिका und *पर्णी f. *Trichodesma zeylanicum* Nigh. Pa.
कामपाल m. 1) Beiw. *a) Çiva's.* — *b) *Baladeva's.* — 2) N. pr. eines Maagas.
*कामपालक m. = कामपाल 1) *b*) Gal.
कामपूर Adj. *Wünsche erfüllend, — gewährend.*
कामप्रि 1) Adj. dass. — 2) n. *Wunscherfüllung.*
कामप्रद 1) Adj. *Wünsche gewährend.* — 2) m. *quidam ecundi modus.*
कामप्रदीप m. Titel eines Werkes.
कामप्रश्न m. *ein Fragen nach Belieben, freies Fragen.*
*कामप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt. Davaa Adj. *ख्वीय.*
कामप्रि wahl m. Patron. von कामप्र.
*कामप्रियकारी f. *Physalis flexuosa* Râgân. 4,113.
*कामफल m. *eine Mangofrucht* Râgân. 11,18.
*कामबद्ध 1) Adj. *durch Liebe gefesselt.* — 2) n. *Wald.*
कामबल n. *geschlechtliches Vermögen* Bhâvapa. 2,91.
कामबिन्दु m. *ein Tropfen seiner Wünsche,* beim Feuer so v. a. *ein Tropfen geschmolzener Butter* Baudh. P. 7,11,34.
कामभक्त m. *ein Essen nach Belieben* Mit. 1,1,a, 12 (°ज्ञेय gedr.).
कामभाज् Adj. *der Genüsse theilhaftig.*
कामभोग m. Pl. *Sinnengenüsse.*
कामम् Adv. 1) *nach Wunsch, — Herzenslust, — Belieben, getrost.* — 2) *gern, mit Freuden.* — 3) *ja, ja gewiss* 124,22. R. 5,24,1. Spr. 2911. — 4) *immerhin, jedenfalls* MBh. 3,310,19. R. 4,9,105. 19, 11. 5,53,11. Çik. 26,16. Spr. 6306. Mit einer Negation *keinenfalls* R. 3,36,17. 6,94,24. — 5) *dennoch* R. 4,16,50. Spr. 5911. 6776. — 6) *wenn auch, gesetzt dass* (gewöhnlich mit Imperat.) 319,30. R. 1,35,19. 56. Ragh. 2,48. Spr. 1637. 3894. 7843. — 7) कामम्, — तु, किं तु, तु (Spr. 1002), पुनर् (292,7), यद्यपि oder तथापि *wenn auch, obgleich, zwar — aber, aber doch, dennoch.* — 8) कामम् — न तु oder न च *wohl —, nicht aber, lieber — nicht aber, eher, als dass.* Auch न तु — कामम् (— 9) यद्यपि — कामं तथापि *obgleich — dennoch* Spr. 3284.
काममञ्जरी f. *ein Frauenname.*
काममय Adj. (f. ई) *dessen Wesen Trieb ist.* — 2) *allen Wünschen entsprechend.*
काममर्दन m. Beiw. Çiva's.

*काममरु m. *das Fest des Liebesgottes am Vollmondstage im Monat Kâitra.*
*काममालिन् m. Bein. Gaṇeça's.
कामयमूत Adj. *von Liebe getrieben.*
कामयोरु m. *Liebersausch.*
*कामयितृ Nom. ag. *begierig, verlangend, geil.*
कामयितव्य Adj. *zu wünschen, — begehren* Comm. zu Nyâyam. 10,2,26.
कामरत्न n. Titel eines Tantra.
कामरस m. *der Genuss des Beischlafs.*
कामरागिन् Adj. *der Liebe frönnend.*
कामराज m. N. pr. eines *Fürsten* und eines Dichters.
1. कामरूप n. *jede beliebige Gestalt.*
2. कामरूप 1) Adj. (f. आ) *jede beliebige Gestalt annehmend.* — 2) m. a) *ein Gott.* — *b*) Pl. N. pr. eines Volkes im westlichen Assam; Sg. Name des Landes Buḍvara. 1,183.
कामरूपतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.
कामरूपनिबन्ध m. Titel eines Werkes.
कामरूपपति m. N. pr. eines Autors.
कामरूपपद्धति f. Titel eines Werkes.
कामरूपिन् 1) Adj. *a) jede beliebige Gestalt annehmend* Harîv. 6701. VP. 5,28,4. Nom. abstr. °पित्व n. — 2) *m. a) Igel. — b) Eber. — c) ein Vidjâdhara. — 3) *f. °णी *Physalis flexuosa* Râgân. 4,112.
कामरूपोपनिबन्ध m. = कामरूपनिबन्ध.
*कामरोदवा f. *eine Art Moschus* Nigh. Pa.
*कामरोखा f. *Buhldirne.*
कामल 1) *Adj. *verliebt, lustern.* — 2) *m. *a) Frühling. — b) Wüste, Steppe.* — 3) m. f. (आ) *eine Form der Gelbsucht* Hemâdri 1,744,12. — 4) *f. आ N. pr. einer Apsaras. — 5) f. ई N. pr. einer Tochter des Rogu.
*कामलकीकर Adj. *vaa* कामलकीकर.
कामलकीट Adj. *von* कामलकीट.
कामलता f. 1) **penis.* — 2) *Quamoclit pennata* Mat. med. 302.
*कामलभिद् Adj. *von* कामलभिद्.
कामलायन und °नि m. Patron. *vaa* कामल.
*कामलि m. desgl. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.
कामलिक Adj. *bei der Gelbsucht übl*ich Kâraka 6,18.
कामलिन् 1) Adj. *mit der Gelbsucht behaftet* Hemâdri 1,742,19. — 2) *m. Pl. *die Schule des* Kamala Kâç. zu P. 4,3,104.
*कामलोखा f. = कामरोखा.
कौमवत्स Adj. (f. आ) *den Wunsch zum Kalbe habend* TBr. 3,12,3,3.

कौमवत्स 1) Adj. *a) verliebt.* — *b) das Wort* काम *enthaltend.* — 2) f. कामवती *a) *Curcuma aramatica.* — *b*) N. pr. einer Stadt.
कामवर m. *eine nach Wunsch zu wählende Gabe.*
कामवर्षिन् Adj. *nach Wunsch regnend* Ind. St. 15,377.
*कामवल्लभ 1) m. *a) Frühling. — b) der Mangobaum* Râgân. 11,9. — *b) der Zimmetbaum. — 2) f. आ *Mondlicht.*
कामवश्य Adj. *von Liebe beherrscht, verliebt.*
कामवासिनी f. *ein Ausdruck aus der Erotik.*
कामवाह m. *ein Redennach Belieben* Mit. 1,1,a,12.
कामवासिन् Adj. *seinen Aufenthalt nach Belieben wechselnd.*
*कामविद्ध m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*
कामविवर्जित Adj. *frei von allen Wünschen* Brahmabindûp. 1.
कामवीर्य Adj. *nach Belieben Heldenmuth an den Tag legend.*
*कामवृत्त m. *Vanda Roxburghii* Râgân. 5,66.
कामवृत्त Adj. (f. आ) *den Gelüsten frönnend.*
1. कामवृद्धि f. *Steigerung des Geschlechtstriebes.*
2. *कामवृद्धि m. *ein best. Strauch* Râgân. 4,200.
*कामवृन्ता f. *Bignonia suaveolens.*
*कामवेरणि v. l. im gaṇa गहादि in der Kâç. Davan Adj. °णीय oheud.
कामव्याहारिन् Adj. *lieblich singend.*
कामशर m. 1) *ein Pfeil des Liebesgottes.* — 2) **der Mangobaum* Râgân. 11,9.
कामशेरूप्यादिनी f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.
कौमशल्य Adj. (f. आ) *Liebe zur Spitze habend* AV. 3,25,2.
कामशासन m. Bein. Çiva's Daçak. 51,3.
कामशास्त्र n. 1) *eine Lehre vom Angenehmen.* — 2) *eine Lehre von der Liebe* Vâmana. — 3) Titel verschiedener Werke.
कामशैल m. N. pr. eines *Berges* R. ed. Bomb. 4,43,28.
*कामसख m. 1) *Frühling.* — 2) *der Monat Kâitra. — 3) *der Mangobaum.*
कामसंकल्प Adj. *allerhand Wünsche habend* Brahmabindûp. 1.
कामसनि Adj. *Wünsche erfüllend.*
कामसमूह m Titel eines Werkes.
*कामसुत m. *Aniruddha, der Sohn des Liebesgottes.*
कामसू 1) Adj. 1) *Wünsche gewährend.* — 2) *f. Beia. der Rukmiṇî Gal.

कामसूक्त n. *eine best. Hymne* Hemâdri 1,300,5.

कामसूत्र n. *ein über die Liebe handelndes Sûtra.*

कामसेन N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. या einer Fürstin.

कामस्कानि m. N. pr. eines Lehrers.

कामस्तुक Adj. *nur in Folge eines Verlangens hervorgerufen.*

कामाख्या *f. eine Form der* Dâkshâjaṇî. °तन्त्र n. Titel eines Tantra.

कामाख्या *f. eine Form der* Durgâ und Bez. einer ihr geheiligten Localität in Assam.

कामाख्य 1) n. N. pr. eines Tîrtha MBh. 3,82, 185. — 2) f. या = कामाक्षी VP.² 5,85. Pâṇkâd. Ind. St. 15,395. *fgg.*

कामाख्यतन्त्र n. Titel eines Tantra.

कामाग्निसंदीपनAdj. *den Geschlechtstrieb erregend.*

कामाङ्कुश m. 1) *der Haken, mit dem der Liebesgott die Verliebten antreibt.* — 2) *Fingernagel.* — 3) *penis.*

*कामाङ्ग 1) m. *der Mangobaum* Râǵân. 11,9. — 2) f. या *eine best.* Çrutî Gal.

कामातुर 1) Adj. *liebeskrank.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

कामात्मन् Adj. *den Begierden fröhnend, von Liebe erfüllt.* Nom. abstr. °त्मता f.

कामान्ध 1) Adj. *durch Liebe geblendet* 176,16. — 2) *m. a) der indische Kuckuck. — b) Falke* Gal. 3) *f. या *Moschus* Râǵân. 12,18 (gegen Motrun).

कामानिन् Adj. *nach Belieben Speise habend.*

कामायनी Patron. der Çraddhâ.

*कामायुध 1) m. *eine Mangoart* Râǵân. 11,18. — 2) n. *a) die Waffe des Liebesgottes. — b) penis.*

*कामायुस् m. 1) *Geier.* — 2) Bein. Garuḍa's.

*कामारण्य n. *ein lieblicher Wald.*

कामारि m. 1) Bein. Çiva's Spr. 7809. Prasannar. 13,8. Dhûrtan. 69. — 2) *eine best. mineralische Substanz.*

कामार्चिनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

*कामालिका f. *ein herausstechendes Getränk.*

*कामालु m. *Bauhinia variegata.*

कामावचर m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (buddh.).

कामावतार m. *ein best. Metrum.*

*कामावसायिन् Adj. *angeblich* = कामान्त्वेच्छ्यावसायितुं शीलमस्य. Nom. abstr. °यिता f. und °यित्व n. = सत्यसंकल्पता. Vgl. यत्र°.

कामाशनं n. *Essen nach Lust, unbeschränkter Genuss von Speisen.*

कामाशय m. *der Sitz des Begehrens* Bâlar. P. 7, 11,24.

कामाशोक m. N. pr. eines Fürsten (buddh.).

कामाश्रम m. und °पद n. *die Einsiedelei des Liebesgottes.*

*कामिं f. *Wollüstling.* — 2) f. Bein. der Rati.

कामिक 1) Adj. *a) worauf das Verlangen gerichtet ist, erwünscht. — b) die Befriedigung der Wünsche ankündigend.* — Vgl. पुत्र°, सर्व°. — 2) m. *a) *eine Entenart. — b)* N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 3) f. या mystische Bez. *des Lautes* त. — 4) n. Titel eines Werkes Hemâdri 1,190, 6. 201,10. 17.

कामितान n. *ein Verliebter* 310,12.

कामित n. *Wunsch* MBh. 1,58,22. Ind. St. 15,380.

कामिता f. *der Zustand eines Liebenden, — Verliebten.*

कामिन् 1) Adj. *a) begierig, verlangend, — nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend). *— b) liebend, verliebt, — in* (Acc. oder सार्धम्). — 2) m. *a) ein Verliebter, Liebhaber. — b)* Bein. Çiva's. *— c) *Anas Casarca. — d) *Taube. — e) *Sperling. — f) *Ardea sibirica.* — 3) f. °मिनी *a) eine Verliebte. — b) Weib* überh. 169,6. Spr. 7645. 7674. *— c) eine Form der* Devî Hemâdri 1,393,14. *— d) *Vanda Roxburghii* Râǵân. 8,67. *— e) *Curcuma aromatica. — f) *ein betrunkenes Getränk.*

कामिनीवास n. *ein best. Metrum.*

*कामिनीप्रिया f. *ein herausstechendes Getränk* Nigh. Pr.

*कामिनीशा m. *Hyperanthera Moringa.*

*कामिनकु m. = कामनकु Gal.

*कामिनेवन्न m. *Ardea sibirica* Gal.

*कामीन oder *कामील m. *Areca triandra.*

कामुक 1) Adj. *f. या und ई *a) verlangend, begehrend, — nach* (im Comp. vorangehend). *— b) liebend, verliebt in* (Acc.). — 2) m. *a) ein Liebender, Liebhaber, Verliebter.* Am Endo eines adj. Comp. f. या. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Mudrâk. 18,20. *— b) Verlocker, Pl. die verlockenden Sinnesgegenstände. — c) *Sperling. — d) *eine Taubenart* Gal. *— e) *Jonesia Asoca. — f) *Gaertnera racemosa. — g)* N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 3) f. या Name der Dâkshâjaṇî in Gandharvamâdana. — 4) *f. ई *eine Kranichart.*

*कामुकलाता f. *Gaertnera racemosa.*

कामुकाय् °यति *den Liebhaber machen.* °यित n. *das Treiben eines Liebhabers.*

कामुकायन m. Patron. von कामुक. N. pr. eines Lehrers.

कामेप्सु Adj. *von irdischen Wünschen erfüllt* Sâmav. Br. 1,1,17.

कामेरी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

कामेश्वर 1) m. 1) m. Bein. Kubera's Taitt. Âr. 4,31,6. — 2) f. ई N. pr. einer Göttin. — 3) n. Name eines Tîrtha.

कामेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कामेश्वरमोदक *ein best. Aphrodisiacum* Mat. med. 240.

*कामेष्ट m. *der Mangobaum* Nigh. Pr.

कामोत्पाद्य Adj. *nach Belieben wegzuschicken* Âpast. Br. 7,29.

कामोद 1) m. *ein best.* Râga S. S. S. 36. 82. — 2) f. ई *) *Phaseolus trilobus* Ratnam. 53 — *b) eine best. Râgiṇî* S. S. S. 37. Auch °कामोदा.

कामोदक n. *eine beliebige, — nicht unbedingt darzubringende Wasserspende.*

कामोन्मत्त Adj. *liebestoll* Daçan. 43,5.

कामोन्मादिनी f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

*कामोपल 1) m. N. pr. eines Landes. — 2) f. ई N. pr. der Hauptstadt darin.

कामोपल्य 1) n. f. (या) N. pr. einer Stadt der Pañkâla. — 2) m. *a)* N. pr. *a) *eines Landes. — β) eines Sohnes des Harǵaya oder Bharmâçva. — b) *eine best. Pflanze,* wohl *ein Crinum.*

कामोपल्यक m. 1) *ein Bewohner von* Kâmpilya Mahâbh. 4,74,b. — 2) = कामोपल्य 2) *b)* Mârkaṇḍ. ed. Bomb. 323,9. v. l.

*कामोपल्य m. 1) = कामोपल्य 2) *a) a). — 2) = कामोपल्य 2) *b).*

कामोपल्यक 1) m. = कामोपल्य 2) *b)* Mârkaṇḍ. ed. Bomb. 323,9. — 2) *f. °ल्किका dass. — 3) *n. ein best. Arzneistoff,* = शृङ्गवेरोचनिका Ratnam. 163.

कामोपील 1) m. = कामोपल्य 2) *b).* — 2) Adj. (f. ई) *von dieser Pflanze hervührend.* — 3) n. N. pr. einer Stadt Mahâbh. zu VS. 23,18.

*कामोपीलवासिन् Adj. *in der Stadt* Kâmpîla *wohnend.*

*कामोल्ल Adj. *mit einer wollenen Decke bezogen* (Wagen).

कामोल्लक m. *eine aus Milchknollen, Molken und Fruchtessig bereitete saure Speise* Karaka 1 13,6,21.

*कामोल्लकायन Adj. von कामोल्लका.

*कामोल्लिक m. *Muschelarbeiter.*

*कामोल्लिका f. = कामोल्लका *Physalis flexuosa.*

कामोल्लु m. N. pr. *eines Dhakka.*

कामोल्लो 1) Adj. *von den Kamboǵa kommend* (Pferde). — 2) m. *a) ein Fürst der Kamboǵa. — b)* Pl. N. pr. eines Volkes, = काम्बोज. — c) *Rott-

tera tinctoria. — *d) °ene best. Mimosa.* — 3) °f. ई *a) Glycine debilis.* — *b) eine best. Mimosa.* — *c) Abrus precatorius.* — *d) Serratula anthelmintica.*

°काम्बोजक 1) Adj. von काम्बोज. — 2) f. °जिका weisser *Abrus* Nigh. Pr.

काम्बोजि (metrisch) f. = काम्बोजी *lityene debilis.*

काम्बोजिनी f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

°काम्य, काम्यति *ein Verlangen haben nach.*

काम्य (कामिन्) 1) Adj. (f. या) *a) begehrenswerth, köstlich, liebenswerth, beliebt, angenehm.* — *b) beliebig.* — *c) mit einem Wunsche in Verbindung stehend, in einer egoistischen Absicht unternommen.* — 2) °m. *Terminalia alata* Nigh. Pr. — 3) f. काम्या N. pr. *a)* einer Apsaras. — *b)* verschiedener Frauen VP.² 1,108. 155. 2,99. fg. 363. — Vgl. auch काम्या.

काम्यक m. N. pr. 1) eines Waldes. — 2) eines Sees.

काम्यता f. *Liebenswürdigkeit, Schönheit.*

काम्यत्व n. Nom. abstr. zu काम्य 1) c) Gaim. 5,3,34.

°काम्यमरण n. *freiwilliger Tod, Selbstmord.*

काम्यव्रत n. *eine best. Begehung.*

काम्या f. *das Begehren, Verlangen, Wunsch, das Streben nach* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — काम्यया mit कामया verwechselt. Vgl. auch काम्य 3).

काम्याष्टमी f. *ein best. achter Tag* Hemâdri 1, 471, 8. 17.

काम्येष्टि f. und °ष्टक n. Titel von Werken.

°काम्र Adj. *säuerlich.*

काय्य in कीयमान Partic. *schwand, meidend* RV. 3,9,2. Vgl. चाय्.

1. काय 1) Adj. (f. ई) *den Gott* Ka (Prâgâpati) *betreffend, ihm geweiht* u. s. w. — 2) m. *die Rhoform des Prâgâpati.* — 3) n. *die dem Prâgâpati geweihte Wurzel des kleinen Fingers.*

2. काय m. (adj. Comp. f. या) 1) *Leib, Körper.* — 2) *Masse, Umfang, Menge, Gruppe.* — 3) *Kapital.* — 4) °*Wohnung.* — 5) *Ziel.* — 6) °*Natur, Eigenthümlichkeit.*

कायक Adj. (f. °यिका) 1) mit und ohne वृद्धि Bez. *eines best. Zinses* Gaut. 12,35. Jolly, Schuld. 297. fg. — 2) am Ende eines adj. Comp. = 2. काय *Körper.*

कायचिकित्सा f. *die Lehre von der Behandlung der Krankheiten, die den ganzen Körper ergreifen.*

कायज n. Nom. abstr. zu 2. काय *Körper.*

कायदण्ड m. *vollständige Herrschaft über den Körper* M. 12,10.

°कायबन्धन n. *Gürtel* (buddh.).

कायमान n. *ein Zelt aus Gräsern, Laub* u. s. w. Kâd. II,47,19. 67,4. Vâsâd. 290,5, v. l. Vgl. auch काय्.

कायमानिकनिकेतन n. wohl dass. Vâsâd. 290,5.

कायवध m. N. pr. eines Asura VP.² 4,250.

कायवत् Adj. *verkörpert* Mânîsh. 41.

°कायवलन n. *Rustung.*

कायव्य m. N. pr. eines Mannes.

कायशुद्धि f. = कायचिकित्सा VP.² 4,33.

कायस्थ 1) m. *a) °der Allgeist.* — *b) Schreiber (eine Mischlingskaste).* — 2) f. या *a) °eine Frau aus der Kaste der Schreiber.* — *b) °Myrobalanus Chebula.* — *c) Emblica officinalis* Bâlâv. 3,118. — *d) °Ocimum sanctum.* — *e,* °= काकोली. — *f) °Kardamomen.* — 3) °f. ई *die Frau eines Schreibers.*

°कायस्थाली f. *rothe Bignonia* Nigh. Pr.

°कायस्थिका f. = काकोली Nigh. Pr.

कायस्थोत्पत्ति f. Titel eines Werkes.

कायाग्नि m. *das Feuer im Körper* Kâraka 3,6.

कायाधर्व m. Metron. Prahlâda's.

कायाहरण und कायावहरण n. N. pr. zweier Oertlichkeiten.

कायिक Adj. (f. ई) 1) *mit dem Körper vollbracht.* — 2) *den Leib betreffend, körperlich.* उ॰ in Kâraṇḍ. 9,9. — 3) am Ende eines Comp. *zu der und der Gruppe gehörig* (buddh.).

कायेनेतिवाचम् n. Titel der *Erklärung* eines Çloka im Bulo. P.

कायोत्सर्ग m. 1) *das Ablegen des Körpers, das Sterben* Ind. St. 15,291. — 2) *eine best. Art zu sitzen.*

1. कार 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. *machend, vollbringend, ausführend, bewirkend, verursachend, anfertigend, bereitend, veranstaltend, vollführend, begehend;* Subst. *Verfertiger, Bewirker, Bildner, Verfasser* u. s. w. यज्ञकारो गमिष्यामि so v. a. *ein Opfer zu vollführen beabsichtigend.* — 2) m. *a)* am Ende eines Comp. *That, Handlung.* — *b)* am Ende eines Comp. *Laut, flexionsloses Wort,* insbes. *eine Interjection* Ts. Prât. 22,1. — *c)* °*Anstrengung.* — *d)* °*Entscheidung, Beschluss.* — *e)* ° = यति. — *f)* °*Gemahl* (पति). — 3) °f. ई *eine best. Pflanze* Râj. 8,65. — काराः s. bes.

2. कार m. *Lobgesang, Preislied; Schlachtgesang.*

3. °कार m. = 2. कर *Abgabe, Tribut.*

4. °कार m. *Mord, Todtschlag.*

5. कार 1) Adj. *aus Hagel entstanden.* — 2) °m. *ein in Schnee gehüllter Berg.*

1. कारक 1) Adj. (f. कारिका) = 1. कार 1). Die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. Ohne Object *der Etwas erreicht* 223,10. *Einfluss ausübend; der Handelnde, Agens, Factor.* °वर्ष-कारिका व्रतानि so v. a. *eine Matte zu verfertigen beabsichtigend.* — 2) f. कारिका *a)* °*Tänzerin.* — *b)* °*Arbeit, Geschäft.* — *c)* °*Handwerk.* — *d) eine in gebundener Rede abgefasste Erklärung und Entwickelung schwieriger Lehrsätze.* °कारिकाकार wohl *durch eine K. erklären.* — *e)* °*Marter.* — *f)* °*Zins.* — *g)* °*eine best. Pflanze.* कारिका v. l. — 3) n. *die Beziehung des Nomens zum Verbum im Satz, Casusbegriff;* insbes. *Subject.* Auch °m.

2. °कारक n. *aus Hagel entstandenes Wasser.*

कारकगोकाकी f. कारकचौमादी f. und कारकखण्डनवण्डन n. Titel von Werken.

कारकगुप्ति f. *ein künstlich gebildeter Satz mit versteektem Subject.*

कारकचक्र n. Titel eines Werkes.

कारकत्व n. *das Erreichen von Etwas, Gelangen zu* E. 233,10.

कारकदीपिका n. in der Rhet. *Häufung verschiedener successiver Handlungen auf ein Subject.*

कारकपरीक्षा f. Titel eines Werkes über die *Casus* Bühler, Rep. No. 282.

°कारकर Adj. P. 3,2,21.

°कारकवत् Adj. von कारक.

कारकवाद m. Titel einer *Abhandlung über die Casus.*

कारकविचार m. Titel eines Werkes.

कारकव्याप्या f. und कारकव्यूह m. desgl.

°कारकान्विता f. = क्रिया Gal.

°कारकुलीय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

°कारट्ट 1) Adj. *am Fingernagel befindlich, von ihm herrührend.* — 2) m. = कारट्ट *junger Elephant.*

कारट्ट 1) Adj. *von der Pongamia glabra herrührend.* — 2) °f. ई *langer Pfeffer* Gal.

°कारट्टक n. *eine Art Çrâddha* Gal.

1. कारण 1) Adj. am Ende eines Comp. *machend* u. s. w. तत्कारण *dieses verschuldend, — zu verantworten habend* 120,13. — 2) f. या *a) Handlung, Begehung.* — *b)* °*Marter.* — *c)* °*an astronomical period.* — 3) n. (adj. Comp. f. ई) *a) Veranlassung, Ursache, Grund, Motiv;* mit Gen., Loc. oder am Ende eines Comp. °णात्, °णेन, °णे, °णा° Nâgân. 16,22) *aus irgend einem Grunde, in Folge irgend einer Veranlassung.* कस्मात्कारणात्, केन °णेन, किं °णम्, कस्मिन्कारणे, °काम्मे °णाय, °काय °णाय *weshalb? warum?* केनापि °णेन *aus irgend einem Grunde* 130,11. एतस्मात्कारणात् *deshalb,* यत्कारणम् *weil,* मम °णात् *meinetwegen,* मित्र°

des Freundes wegen, कारणैरेवमादिभिः *aus diesem und andern Gründen*, मम ° *meinetwegen*. — *b*) in der Med. *Veranlassung*, *Grund einer Krankheit*. — *c*) *Grundursache, Element*. — *d*) *worauf man ein Urtheil gründet, Anzeichen, Beleg, Beweisgrund*. — *e*) *Mittel*. — *f*) *Werkzeug, Sinnesorgan*. — *g*) *Bedingung*. — *h*) in der Dram. *der eigentliche Anfang der Haupthandlung*. — *i*) *Handlung*. — *k*) *Körper*. — *l*) *ein best. musik. Instrument*. — *m*) *eine Art Gesang*. — *n*) *eine Anzahl von Schreibern*.

2.*कारण n. *Tödtung*.

कारणक am Ende eines adj. Comp. = कारण 3) *a*]. Nom. abstr. °त्व n.

*कारणकारण n. 1) *der Grund des Grundes, der letzte Grund*. — 2) *Element, Atom*.

°कारणकारित्वन् Adv. *in Folge von, aus* R. 2, 58,21.

कारणक्रुध् Adj. *mit Grund zürnend* 177,23.

कारणगुण m. *eine Eigenschaft des Grundes* 263,9.

कारणगुणात्मक Adj. *woran die Eigenschaften des Grundes haften*. Nom. abstr. °त्व n. Sāṁkhjas. 14.

कारणतस् Adv. *auf einen Grund hin*.

कारणता f. und °त्व n. Nom. abstr. zu कारण 3) *a*).

कारणतावाद m. Titel eines Werkes.

कारणताला f. *Verkettung von Ursachen* (eine best. rhet. Figur).

कारणवस् Adj. *eine Ursache habend* Comm. zu Nāiṣ. (1828) 2,85.

कारणवादार्थ m. Titel eines Werkes.

कारणशरीर n. *der ursächliche Körper* 239,10. 260,7. 270,7.

कारणालेप m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man Etwas nicht als Grund einer Erscheinung gelten lasse*.

कारणाव्य f. bei den Pāçupata Bez. *der fünf wahrnehmenden und der fünf handelnden Organe, der* Buddhi, des Ahaṁkāra und des Manas.

कारणात्मन् Adj. *seinem Wesen nach der Grund von* (Gen.) *seiend* 102,1.

कारणान्तर n. *eine besondere Veranlassung*.

कारणार्थ, Acc. und Dat. *wegen*. Vgl. अर्थकारण.

कारणिक m. 1) *Lehrer* MBh. 2,5,31. — 2) *Richter* Pāṇ. 237,20. — 3) *Kenner einer Sache*.

*कारणिन् m. = कारणिक 3).

कारणोत्तर n. *das mit der Rechtfertigung einer Jmd zur Last gelegten Handlung verbundene Eingeständniss derselben vor Gericht*.

कारण्ड (nur einmal) und °ण्ड m. *eine Art Ente*.

*कारण्डवती f. *eine an Kāraṇḍava reiche Gegend*.

कारण्डव्यूह m. 1) *N. pr. eines Buddha*. — 2) Titel eines buddh. Werkes, = कर् Kāraṇḍ. 13, 20 °व्यूहागमसूत्र n. 23,6.

*कारतत्तविका und °की f. von कारतत्तु Mallān.

कारंधम 1) m. Patron. Avikshit's. — 2) n. N. pr. eines Tīrtha.

*कारंधमिन् m. 1) *Bergmann*. — 2) *Kupferschmied*.

कारपच्च N. pr. einer Oertlichkeit.

कारपच्च m. = कारापच्च VP.² 3,319.

कारप Adj. vom *Kamel herrührend* Kāraka 6,18.

*कारभू Mallān. 6,31,*b*.

*कारभिल्लिका f. angeblich *Kampfer*; vgl. jedoch Rāǵān. 12,61.

*कारम्भा f. *Fennich*.

कारम्भि m. Patron. von कारम्भा.

कारयितृ Nom. ag. 1) *der Jmd zum Handeln antreibt*. Nom. abstr. °यित्न n. Çāṁk. zu Bādar. 3, 2,41. — 2) *Vollzieher einer heiligen Handlung* Hemādri 1,798,1.8. — 3) *Barbier* Gaut.

कारयित्व्य Adj. 1) *was man machen zu lassen hat*. — 2) *der Etwas* (Acc.) *zu thun angehalten werden soll*. — 3) *zu bewirken, — verschaffen*.

*कारयितु Adj. *der da antreibt*.

कारयेय m. Pl. Bez. *bestimmter* Ṛshi Çāṁk. zu Bādar. 3,4,9. Zum Citat vgl. Çat. Br. 14,7,2,26.

कारव m. 1) *Krähe*. — 2) N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht*.

*कारवतीर Adj. (f. ई) von कारवतीर.

कारवल्ली f. = कारवेल्ल Rāǵān. 7,180. Kāraka 3,8.

कारवी f. 1) *Carum Carvi* Bhāvapr. 1,165,16. — 2) *Nigella indica* Bhāvapr. 1,166,4. — 3) *Gartenkresse* Bhāvapr. 1,167. — 4) *Celosia cristata*. — 5) *Anethum Sowa*. — 6) *eine best. Cucurbitacee*. — 7) *= हिङ्गुपत्री.

*कारवीरेय Adj. von कारवीर.

कारवेल्ल m., °वेल्ली f. (Bhāvapr. 3,89. 4,36), °वेल्लक m. und °वेल्लिका f. *Momordica Charantia*.

कारव्या f. (sc. सप्) *ein auf den Sänger bezüglicher Vers* (AV. 20,127,11—14).

कारसूत्र n. fehlerhaft für कालसूत्र Kāṁp. 33,16.

कारस्कर m. 1) *eine best. Giftpflanze*. Nach Einigen *Strychnos nux vomica* Rāǵān. 9,149; vgl. Mat. med. 198. — 2) *Baum, Pflanze*. — 3) Pl. N. pr. eines Volkes.

*कारस्कारिका f. *Hundertfuss, Julus*.

कारा f. 1) *Gefängniss*. — 2) *Qual, Marter*. — 3) *Dämpfer an der* Vīṇā. — 4) *Botin*. — 5) *Goldarbeiterin*. — 6) *ein best. Vogel* Gal.

कारागार (Daçak. 19,15. Bālar. 134,10) und कारागृह n. *Gefängniss*.

कारांधुनि *Schlachtruf*. °धुनीव = °धुनिमि.

कारापथ m. N. pr. eines Landes Rāgh. 13,90. Vgl. कारुपथ, कारूपथ.

कारापाल m. *Gefängnisswächter*.

*कारापू Kāç. zu P. 5,4,84.

*कारापिका f. = कारायिका *eine Art Kranich*.

कारावर m. *eine best. Mischlingskaste*.

कारावास m. *Gefangenschaft* oder *Gefängniss* Daçak. 19,18.

*कारावी f. *ein auseinander zu nehmendes Häuschen* Gal.

कारावित्नु n. *Gefängniss* Bālar. 24,1.

1. *कारि 1) m. f. *Handarbeiter, Handwerker, Handwerkerin*. — 2) f. *Werk, Arbeit*. Blass bei Fragen und Antworten.

2. कारि Adj. *wohl jubelnd*. Nach Mahīdh. = कारुशील.

कारिकानिबन्ध m. und कारिकावली f. Titel verschiedener Werke. Vgl. 1. कारक 2) *d*].

*कारिकेय m. wohl Patron. von कारिका. 1. ई Kāç. zu P. 5,4,150. 151.

*कारिकेरि m. Patron. von कारिकेय Kāç. zu P. 5,4,151.

*कारिकेरी Adv. mit भू *zu einem Kārikeja werden* Kāç. zu P. 5,4,152.

*कारिकेयीय् °यति Denom. von कारिकेय ebend.

कारित 1) Adj. *a*) am Ende eines Comp. α) *veranlasst —, hervorgerufen durch*. — β) *Bezug habend auf*. — *b*) f. आ mit oder ohne वृद्धि *Zinsen, welche den gesetzlichen Zinsfuss überschreiten, die aber der Schuldner in seiner Noth angeboten hat*, Gaut. Jolly, Schuld. 297. fg. — 2) n. *der Character der Causativa, der 10ten Klasse und der Denominativa* (?): *die Causativform des Zeitworts*.

कारितास Adj. *mit dem Suffix des Causativs versehen*.

1. कारिन् 1) Adj. *machend, thuend, bewirkend, hervorbringend* (auch einen Laut), *zu Werke gehend, handelnd*; die Ergänzung ein Gen., Adv. oder im Comp. *vorangehend*. — 2) *m. *Handarbeiter, Handwerker*.

2. कारिन् 1) Adj. *lobsingend, jubelnd; Lobsänger*. — 2) *m. = स्तवित्र Ind. St. 13,368.

कारिसोम m. *der* Soma *des Lobsängers* Ind. St. 13,368.

कारीर 1) Adj. *aus Rohrschösslingen gebildet, daraus entstandan*. — 2) f. ई *ein best. zur Erlangung von Regen unternommenes Opfer* Maitr. S. 2,4,8.

कारीरेष्टि f. Titel eines Werkes.

कारीर्य Adj. *zur Kārīrī in Beziehung stehend* Ind. St. 3,393. 12,353.

कारीष Adj. *aus Dünger hervorgegangen.* — Harıv. 4353 fehlerhaft für कारीष.

*कारीषगन्धि m. Patron. von कारीषगन्धि. f. \°गन्धा. \°गन्धी in einem adj. Comp. vor बन्धु.

कारीषि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

1. कारु 1) m. a) *Handarbeiter, Handwerker* Gaut. Râgat. 8,495. f. कारू. — b) *Bein. Viçvakarman's. — c) **Handwerk, Kunst.* — 2) Adj. *grauenhaft, schrecklich* (in einer Etymologie).

2. कारू m. 1) *Lobsänger, Dichter.* — 2) Pl. N. pr. eines Rshi-Geschlechts.

कारुक 1) m. *Handarbeiter, Handwerker* Spr. 7839. f. घा. — 2) *n. *die Frucht einer best. Pflanze,* = वीरसेन Gal. Fehlerhaft für धारूक.

कारूकसिद्धान्तिन् m. Pl. *eine best. Çivaïtische Secte* Govindân. zu Çâṅk. zu Bâdar. 2,2,37 (S. 592).

*कारूत f. m. *das Product eines Handwerkers, Künstlers.* — 2) *Ameisenhaufen.* — 3) *ein junger Elephant.* — 4) *Schaum.* — 5) *wilder Sesam.* — 6) *Mesua ferrea.* — 7) *rothes Rauschgelb.*

कारूणिक Adj. *mitleidig.* Nom. abstr. °ता f.

*कारूपिष्ठका und *कारूपिष्ठी f. *Blutegel.*

कारूण्य 1) Adj. *trefflich, preiswürdig.* — 2) n. *Mitleid.*

कारूण्यवेदिन् Adj. *mitleidig.* Nom. abstr. °दिव n. R. 4,2,17.

कारूण्यसूत्र n. Titel eines Sûtra.

कारूहेर्पिण् Adj. *Sänger lassend* Maitr. S. 1,8,7.

कारूहायण् Adj. *Sänger hegend, — pflegend.*

कारूष m. N. pr. eines Landes. Vgl. कारूष.

कारूषक.

कारूषिद्रा f. Gor. Rs. 1,2,21.

कारूष und °क fehlerhaft für काडूष und °क. काडूष m. 1) ein *Fürst der Karûsha.* *f. ई. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes, = काडूष. — 3) *das von den Karûsha bewohnte Land.* — 4) N. pr. eines Sohnes des Manu, = काडूष. — 5) *eine best. Mischlingskaste.*

काडूषक Adj. *über die Karûsha herrschend.*

काणव 1) vom *Elephantenweibchen kommend.* — 2) *m. Bein. Pâlakâpja's.

*कारेणुपालगण m. Patron. von कारेणुपालि Gaṇ. 3,172.

*कारेणुपालि m. Patron. von कारेणुपाल.

कारेटिन् m. N. pr. v. l. für कारणि s. d. w.

कारेनवं m. *Seihe zum Lautern der Surâ.*

कारेरी f. N. pr. eines Flusses oder einer Oertlichkeit.

*कारेलम m. *die obenauf schwimmenden geistigsten Theile gebrannter Getränke.*

1. *कारेलव् m. 1) dass. — 2) *Brunnen.*

2. कारेलव् Adj. *worauf* कार् *folgt* TS. Prâṭ. 1,16.

*कारकेलव Adj. von कारकेलु.

*कारकेल m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °ायनि gaṇa वाकिनादि in der Kâç.

*कार्कण Adj. (f. ई) von कृकण.

*कार्कन्धव Adj. (f. ई) von कार्कन्धु.

*कार्कलासेय m. Patron. von कृकलास.

*कार्कवाकव Adj. (f. ई) von कर्कवाकु.

कार्कवेय m. Bez. Vibhishaṇa's Hasuv. Up. S. 392.

कार्कश्य n. 1) *Rauhheit, Härte* (auch in übertr. Bed.). — 2) *rohe —, harte Arbeit.*

*कार्कष m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °ायणि. कार्कळ्य v. l.

कार्काणि Pân. Gaṇ. 3,15,20 verdorben. Man erwartet einen Namen des Todesgottes im Nominativ.

*कार्काकि Adj. *einem Schimmel ähnlich.*

कार्काट m. N. pr. eines Schlangendämons.

कार्कीटक 1) m. dass. — 2) n. N. pr. einer Stadt Kathâs. 18,233.

कार्ण 1) Adj. *im Ohr befindlich.* — 2) *m. Patron. von कार्ण. — 3) *n. *Ohrenschmalz.*

*कार्णावरिक oder *कार्णावरिकि m. Patron. von कार्णावरक oder कार्णावरिकि.

*कार्णाव्याहरिक m. Patron. von कार्णाव्याहर.

*कार्णाच्छिद्रिक Adj. von कार्णाच्छिद्रक P. 4,2,79, Sch.

*कार्णाविष्टकिक Adj. (f. ई) *zu Ohrringen geeignet.*

कार्णाश्रवस n. Name von Saṁân Âhsu. Bn.

कार्णाट Adj. *den Karṇâṭa gehörig* n. s. w.

*कार्णाशनि und *कार्णी Adj. von कर्ण.

कार्त 1) Adj. *die* Kṛt-*Suffixe behandelnd, — betreffend.* — 2) m. Patron. in *कार्तकौचपि. N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra (v. l. कात्त und कार्ति).

कार्तवीर्य m. Name verschiedener Saṁân Âhsu. Bn.

कार्तवीर्यार्जुन Adj. von कृतवीर्य und *Weltalter* Kṛta.

कार्तवीर्यि m. Patron. *Arǵuna's, Fürsten der Haihaja.* °चरित n., °पूजा f. und °र्जीय m. Titel von Werken.

कार्तवेय 1) m. Patron. von कृतवेय Âhsu. Bn. — 2) n. Name verschiedener Sâman ebend.

कार्तस्वर n. 1) *Gold.* — 2) **Stechapfel.*

कार्तात्तिक m. *Wahrsager.*

कार्तार्थ्य n. *Erreichung des Zieles.*

कार्ति m. Patron. von कृत. Pl. *sein Geschlecht.* Vgl. u. कार्त 2).

कार्तिकेयदेव m. N. pr. eines Mannes.

कार्तिक 1) m. a) (mit oder ohne मास्) *ein best. Herbstmonat.* — b) Metron. Skanda's. — c) N. pr. α) eines med. Autors. — β) eines Varsha. — 2) m. n. *das erste Jahr in der 12jährigen Umlaufszeit des Jupiters.* — 3) f. ई a) *der Vollmondstag im Monat* Kârttika. — b) *der Neumondstag im Monat* Kârttika Ind. St. 10,293. — c) *die* Çakti Kârttikoja's. — 4) n. N. pr. eines Tîrtha.

कार्तिककुण्ड m. N. pr. eines Arztes.

कार्तिकमहिमन् m. Titel eines Werkes.

कार्तिकमाहात्म्य n. Titel eines Abschnittes im Skanda- oder Padma-Purâṇa.

कार्तिकसिद्धान्त m. N. pr. eines Scholiasten.

*कार्तिकिक 1) Adj. *im Monat* Kârttika *stattfindend.* — 2) m. *der Monat* Kârttika.

कार्तिकेय Adj. = कार्तिकिक 1). Die Form wird geändert.

कार्तिकोत्सव n. *eine best. Begehung.*

कार्तिकेय m. 1) Metron. Skanda's. — 2) N. pr. eines Autors.

कार्तिकेयपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*कार्तिकेयप्रिया f. Bein. der Durgâ.

कार्तिकेयव्रत n. *eine best. Begehung.*

कार्तिकेयषष्ठी f. *ein best. sechster Tag.*

*कार्तिकोत्सव m. *der Vollmondstag im Monat* Kârttika.

*कार्त्र m. Patron. von कर्तृ.

*कार्त्रायणी m. Patron. von कार्त्र.

*कार्त्र्य m. Patron. von कर्तृ.

कार्त्र्य (verdächtig) und कार्त्र्यं n. *Ganzheit, Gesammtheit.* Instr. *vollständig.*

*कार्दन्तिक Adj. °त्रय *ein* Krt-*Suffix.*

कार्दम Adj. 1) *schlammig.* — 2) *dem* Kardama *gehörig.*

कार्दमि m. Patron. Ila's.

कार्दमिक Adj. (f. ई) *schlammig.*

कार्दमेय m. Patron. Ila's.

*कार्पट m. 1) *Bittsteller.* — 2) *Lack, Gummi.*

कार्पटिक m. 1) *ein ärmlich gekleideter Pilger* Ind. St. 15,382. — 2) N. pr. eines solchen Pilgers. — 3) *ein treuer, vertrauter Anhänger* Hassaṅ. 73,5. — 4) *Betrüger, Schelm, Einer der sich auf die Schwächen eines Menschen versteht.*

कार्पटिन् = कार्पटिक 1) Kathâs. 124,69.

*कार्पणी f. *Fröhlichkeit* Nigh. Pa.

कार्पण्य n. 1) *das Kläglichthun, Jammern.* — 2) *Armuth.* — 3) *Knickerei, Geiz.* — 4) *Mitleid.*

कार्पाणी nach Sāj. n. *Schwerthampf.*

कार्पास 1) Adj. °स् f. ई *baumwollen.* — 2) m. f. (ई) *die Baumwollenstaude zu* Spr. 3802. — 3) (°स. °क.) *Baumwolle, Baumwollenzeug.*

कार्पासक 1) Adj. *baumwollen.* f. °सकी Hemādri 1,431,21 fehlerhaft für °सिकी. — 2) *f. °सिका *die Baumwollenstaude.*

कार्पासतान्तव *ein Baumwollengewebe* M. 12,64.

*कार्पासनासिका f. *Spindel.*

कार्पासमैत्रिक = कार्पासतान्तव Jāék. 2,179.

कार्पासमाहिय n. *ein Samenkorn der Baumwollenstaude.*

कार्पासिक Adj. (f. ई) *baumwollen.*

कार्पूर Adj. *aus Kampfer* Hemādri 1,391,15.

*कार्पूरिण Adj. von कार्पूरिन्.

*कार्पूरिय m. Patron. von कार्पूर.

1.*कार्म Adj. (f. ई) *thätig, arbeitsam.*

2. कार्म Adj. von कृमि *Wurm.*

कार्मण 1) Adj. *a) zu den Handlungen in Beziehung stehend, aus ihnen hervorgegangen. — b) bezaubernd* Dhūrtan. 19. Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Zauberei, Zauberkunst* Rājat. 7,127.

कार्मणिक Adj. *etwa durch einen Zauber bewirkt* Dhūrtan. 19.

कार्मणीयक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कार्मर्द्ध Adj. *hochroth* Harshaé. 174,23. 184,16. Vgl. कृमिज.

कार्माईं m. 1) *faber, Schmied.* — 2) *Patron. von कर्मार.

*कार्मारायणि m. Patron. von कर्मार.

कार्मिक 1) m. Pl. *eine best. buddh. Schule.* — 2) *buntes Gewebe.*

*कार्मिका n. Nom. abstr. von कार्मिक.

1. कार्मुक 1) Adj. *wirksam* (Heilmittel) Kāraka 1, 26, 6,5. — 2) m. *a) Melia sempervirens* Bhāvapr. 1,204. — *b) *weisser Khadira* Rāéan. 8,24. — *c) *Smilax China* Nigh. Pr. — *d) *Bombusrohr.*

2. कार्मुक 1) Adj. (f. ई) *vom Bogme* Kṛṣṇuka. — 2) n. *a) Bogen zum Schiessen.* Einmal m. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) ein bogenförmiges Werkzeug. — c) ein geometrischer Bogen. — d) Regenbogen* Varāh. Jogāj. 5,19. — *e) der Schütze im Thierkreise. — f) eine best. Constellation.*

कार्मुकभृत् 1) Adj. *einen Bogen tragend* Vishn. 103. — 2) m. *der Schütze im Thierkreise.*

कार्मुकाय् °यते *einen Bogen darstellen.*

कार्मुकिन् Adj. *mit einem Bogen bewaffnet.*

कार्मुकीवानिषद् f. *das Geheimniss der Schiesskunst* Bālar. 233,16.

कार्य 1) Adj. *a) factendus* mit den unter 1. कृ 1) 3) 7) 8) 9) 13) aufgeführten Farbungen. — *b) was hervorgebracht oder bewirkt wird. — c) zu veranlassen Etwas* (Acc.) *zu thun* Nirṇ. 6,102. — 2) *f. या *eine best. Pflanze* Rāéan. 8,65. — 3) n. *a) Obliegenheit, Vorhaben, Geschäft, Beschäftigung, Angelegenheit, Sache, gerichtliche Sache.* तेषां कार्याणि कर् *seine Obliegenheit diesen gegenüber erfüllen* 64,14. कार्यम् *mit dem Gen. der Person und* lastr. der Sache *es ist Jmd zu thun um, es kann Jmd Gebrauch machen von. — b) eine grammatische Operation. — c) Wirkung, Product* 265,28. — *d) Absicht, Zweck.* किं कार्यम् *zu welchem Endzweck? weshalb?* °मानुष m. *in einer bestimmten Absicht als Mensch erscheinend. — e) in der Dramatik das Endziel, von dessen Erreichung es sich im Drama handelt. — f) *Grund.*

कार्यकर Adj. *wirksam.*

कार्यकर्तर् Nom. ag. *Jmds* (Gen.) *Sache betreibend* Spr. 3396.

कार्यकारण n. *eine best. Absicht als Veranlassung, ein best. Grund.* तत्कार्यकारणात् *in Folge von diesem* 123,8. °तस् *in einer best. Absicht.*

कार्यकारणात्व n. *das Wirkung- und Ursache-Sein.*

कार्यकाल m. Sg. und Pl. *die Zeit zum Handeln* 46,5. R. 1,30,12. Spr. 5135. °विपत्ति f. Kām. Nītis. 12,21. °कालात्यय m. *Gefahr im Verzuge.*

कार्यचिन्तक m. *Geschäftsführer.*

कार्यता f. (Kap. 5,38) und °त्व n. (264,3. 265,20) *das Hervorgebrachtwerden, das Wirkung-, Product-Sein.*

कार्यदर्शन n. *die Prüfung einer vor Gericht vorgebrachten Sache.*

कार्यधुरा m. *das Fallenlassen —, Aufgeben einer Sache* 164,16.

कार्यनिर्णय m. *die Entscheidung einer vor Gericht vorgebrachten Sache.*

कार्यनिर्वृत्ति f. *das Erfolgen der Wirkung.* या °ले: Sūçr. 2,351,20.

कार्यपरिच्छेद् m. *die richtige Beurtheilung einer Sache.*

*कार्यपुट = व्यर्थकर्, उन्मत्त und तपण (कृपण).

*कार्यप्रदेष्ण m. *ein Abgesandter in einer Angelegenheit.*

कार्यभाज् Adj. *einer grammatischen Operation unterliegend* Comm. zu TS. Prāt. Nom abstr. °भाज्य n. ebend.

कार्यवत्ता f. Nom. abstr. zu कार्यवत् 2) und 3) (R. 5,8,9).

कार्यवत् Adj. 1) *eifrig mit Etwas beschäftigt.* — 2) *ein Geschäft —, ein Anliegen habend.* — 3) *eine best. Absicht verfolgend.*

कार्यवश m. Abl. so v. a. *für Etwas* Spr. 6246.

कार्यविनिमय m. *gegenseitige Verpflichtung Etwas zu thun* Mitāv. 9,8 (9,16 Bhāg.).

कार्यविनिर्णय m. = कार्यनिर्णय.

कार्यविपत्ति f. *das Misslingen einer Sache* Spr. 3216.

कार्यवृत्तास् m. *Thatsache* 60,27.

कार्यव्यसन n. *das Misslingen einer Sache* 184,23.

*कार्यशब्दिक Adj. Vārtt. zu P. 4,4,1.

कार्यशेष m. *was noch zu thun ist* 291,20.

कार्यसम m. im Njāja *eine best. sophistische Einwendung, wobei ignorirt wird, dass gleiche Wirkungen in Folge verschiedener Umstände eintreten können,* Nyāyas. 5,1,37. Sarvad. 114,12.

कार्यसिद्धि f. *Erfolg einer Sache* Mudrār. 32,13. Ind. St. 15,275.

कार्यकृच्छ्र Nom. ag. *der eine Sache schädigt.* — *hintertreibt* 143,1.

कार्यातिप m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man mit der Wirkung —, den Folgen eines Verhältnisses nicht einverstanden sei.*

कार्याख्या f. bei den Pāçupata Bez. *der fünf Elemente und der fünf Qualitäten.*

कार्यातिपात m. *Versäumniss eines Geschäfts.* घन्य° Çik. 7,16.

कार्यातिपातिन् Adj. *der in den Fall kommt ein Geschäft zu versäumen* 213,15.

कार्याधिकारिन् m. *ein Minister der Politik* Hit. 61,7.

कार्याधिप m. *der Planet, in dessen Bereich der Gegenstand der gerade gestellten Frage gehört.*

कार्यान्तर् n. 1) *Musse-stunde.* — 2) *ein anderes Geschäft* 214,8.

कार्यान्तरमन्त्रिन् *m. der Genosse eines Fürsten in den Musse-stunden, maître de plaisir.*

कार्यापेक्षिन् Adj. *ein best. Ziel verfolgend* Spr. 1683.

कार्यार्थ 1) m. *Unternehmen.* °सिद्धि f. *das Gelingen eines U.* — 2) °म् Adv. *eines Geschäftes wegen, in einer bestimmten Absicht.*

कार्यार्थिन् Adj. *ein Anliegen habend, ein best. Ziel zu erreichen bestrebt, der eine Sache vor Gericht bringt, —mit einer Klage vor Gericht auftritt* 213,8.

कार्यिक Adj. dass.

कार्यिन् 1) Adj. *a)* dass. — *b) einer grammatischen Operation unterworfen.* Nom. abstr. °णि n. — 2) m. *Beamter* Rājat. 8,53. 165.

कार्येतर n. = कार्यदर्शन.

कार्ष्टेश und कार्ष्टेश्वर m. = कार्ष्णाधिप.

कार्ष्णपेया f. *Vernachlässigung des Dienstes.* स्वामि° 148,22.

*कार्ष्णि m. *Curcuma Zedoaria* Rāśan. 6,119.

कार्ष्णिकेयपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कार्ष्णेय (Conj.) Adj. *aus Perlen oder Perlmutter bestehend.*

कार्ष्णायस Adj. (f. ई) *igneus* Bīlāp. 265,15.

*कार्ष्णायिन् wohl n. *das Sūtra des Kṛṣṇa.*

*कार्ष्ण्यरी f. = कार्ष्ण्य.

कार्ष्ण्य 1) m. a) *Magerkeit, Abmagerung* Hemâdri 1,749,1. 3. — b) *Geringheit, Verminderung.* — 2) *m. *Artocarpus Lacucha* Rāśan. 9,139.

*कार्ष्ण und °क m. *Ackerbauer, Landmann.*

कार्षापण 1) m. n. *eine best. Münze vom Gewicht eines Karsha* 228,9. — 2) *m. a) Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. — b) ein Fürst der Kârshâpaṇa.

*कार्षापणक = कार्षापण 1).

*कार्षापणिक Adj. (f. ई) *einen Kârshâpaṇa werth.*

कार्षि 1) Adj. *ziehend oder furchend.* — 2) *m. *Feuer.*

1. कार्षिक 1) Adj. *einen Karsha wiegend* Hemâdri 1,433,6. — 2) *m. = कार्षापण 1).

2. कार्षिक m. = कार्षक; s. तिल°.

कार्षिन् Adj. v. l. für कार्षि 1) Maitr. S. 4,3,1. 4,5,2. Kâṭh. 3,9.

कार्षीवल m. *Pflüger.*

*कार्षुक m. = कार्षक Gal.

*कार्ष्ण n. Nom. abstr. von कृष्ण.

कार्ष्ण 1) Adj. (f. ई) a) *von der schwarzen Antilope kommend, aus deren Fell gemacht.* — b) *zur dunklen Hälfte eines Monats gehörig.* — c) Kṛshṇa *gehörig, von ihm verfasst.* — d) *in einem Nachkommen Kṛshṇa's in Beziehung stehend.* — 2) *f. ई *Asparagus racemosus* Rāśan. 4,121. — 4) n. a) *ein Fell von der schwarzen Antilope.* — b) Name zweier Sâman Ārsh. Br.

*कार्ष्णकर्ण Adj. von कृष्णकर्ण.

कार्ष्णाजिन Adj. *aus dem Fell der schwarzen Antilope gemacht* Âpast. Çr. 13,5.

कार्ष्णाजिनि m. Patron. N. pr. eines Lehrers Bibl. 3,1,9.

*कार्ष्णायस m. Patron. von कृष्ण.

कार्ष्णायस 1) Adj. (f. ई) *eisern.* — 2) n. *Eisen.*

कार्ष्णि m. 1) Patron. von कृष्ण. — 2) N. pr. eines Devagandharva.

कार्ष्ण्य 1) *m. Patron. von कृष्ण. — 2) n. a) *dunkle Farbe, Schwärze, Finsterniss.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *Eisenfeil* Rāśan. 13,43.

कार्ष्ण्य n. *das durch eine Furche bezeichnete Ziel eines Wettlaufs.*

कार्ष्मर्य m. *Gmelina arborea.*

कार्ष्मर्यमय Adj. (f. ई) *aus dem Holz der Gm. arb. bestehend.*

*कार्ष्य m. 1) *Shorea robusta.* — 2) *Artocarpus Lacucha.* — 3) *Gelbwurz.*

*कार्ष्यवण n. *ein Wald von Shorea robusta.*

1. काल 1) Adj. (f. ई) *blauschwarz, schwarz.* — 2) m. a) *das Schwarze im Auge.* — b) *der indische Kuckuck.* — c) *Coluber Naga.* — d) *Cassia Sophora.* — e) *ein best. Strauch (रक्तविल्व). — f) *das Harz der Shorea robusta.* — g) *der Planet Saturn.* — h) Bein. Rudra-Çiva's. — i) mystische Bez. *des Lautes* m. — k) N. pr. α) verschiedener Männer, insbes. Fürsten. — β) eines zukünftigen Buddha. — γ) eines Daitja. — δ) eines Rakshas. — ε) *eines Schlangendämons. — ζ) eines Berges, Kâraṇḍ. 91,13. — η) *eines best. Schatzes bei den Gaina. — 3) f. घा a) wohl *Ipomoea atropurpurea.* — b) *Indigofera tinctoria.* — c) *Piper longum. — d) *Nigella indica. — e) *Rubia Munjista. — f) *Physalis flexuosa. — g) *Bignonia suaveolens. — h) *eine best. Çakti* Hemâdri 1,611,5. — i) *Bein. der Durgâ. — k) N. pr. einer Tochter Dakshа's. — 4) f. ई a) *schwarze Farbe, Tinte.* — b) *Anschwärzung, üble Nachrede. — c) *Nacht. — d) *eine schwarz aufsteigende Wolkenmasse. — e) *ein best. Insect. — f) *ein best. Strauch (कालाञ्जनी). — g) *Ipomoea Turpethum. — h) *Bignonia suaveolens. — i) *eine best. Lehmart. — k) eine der sieben Zungen Agni's. — l) ein best. Theilchen der Prakṛti. — m) eine Form der Durgâ. — n) Name der Dâkshâjanî auf dem Berge Kâlâgâra. — o) Bein. der Saṃjñâ. — p) N. pr. a) der Gattin Bhîmasena's. — β) *einer der göttlichen Mutter. — γ) *einer Vidjâdharî. — δ) einer Unholdin. — ε) eines Flusses. — 5) *n. a) eine Art Sandelholz. — b) ein best. wohlriechender Stoff. — c) Eisen.

2. कालँ m. (adj. Comp. f. घा RV. Pâṭ. 2,1) 1) *ein bestimmter* oder *richtiger Zeitpunct, die zu Etwas* (Gen., Dat., Loc., Inf., im Comp. vorangehend oder *Potent. mit यद्) *bestimmte* oder *geeignete Zeit; Zeit überh.* यद्र: काल: *die höchste Zeit,* mit Infin. 77,38. — a) कालं कर् *eine best. Z. für Etwas* (Loc.) *festsetzen;* vgl. auch u. 12). — b) कालमात्राय *je nach den Zeitverhältnissen, mit Rücksicht auf die Zeitumstände.* कालमात्राय कं चन *nach einer Weile.* — c) महात्तं कालम् *eine lange Z. hindurch.* — d) कालेन *im Verlauf der Z., mit der Z.; zu einer bestimmten Z.* Spr. 1700. 6g. 2857. 6900. गच्छता *im Verlauf der Z.* Chr. 107,33. दीर्घेण *eine lange Z. hindurch, nach langer Z.* महता (41, 41. 32,4) oder बहुना *nach Verlauf einer langen Z.* केन चित् *nach einiger Z.* नेन *zu dieser Z.* 76,32. — e) कालात् und कालतस् *im Verlauf der Z., mit der Z.* कालतस् *der Z. nach.* Âpast. — f) दीर्घस्य तस्य मरुत: कालस्य *nach langer Z.* कस्य चित् *nach einiger Z.* — g) कालें *zur rechten Z., zur bestimmten Z., zu gelegener Z.; mit der Z.,* so v. a. *allmählich* Spr. 3168. स्वे° *zu seiner Z.* प्राप्ते *wenn die Z. gekommen ist.* गच्छति *im Verlauf d. Z.* याते *nach Verlauf einiger Z.* कालेंकालें *jedes Tages* Chr. 41,19. काले काले *immer zu seiner Z.* 57,36. 92,15. प्राप्तेषु कालेषु *wenn die Z. da ist,* so v. a. *wenn Noth am Manne ist* Spr. 7631. — h) काल° *zu rechter Z.; mit der Zeit, allmählich.* — 2) *Zeit,* so v. a. *Gelegenheit, Fall.* — 3) *Jahreszeit* 84,5. 93, 15. 171,9. — 4) *Essenszeit* (deren zwei am Tage). उभे कालौ so v. a. *Morgens und Abends* MBh. 4,119, 33. षष्ठे काले *am Abend des dritten Tages* Chr. 107,27. पञ्चमे काले so v. a. *nach 250 Tagen* 32,5. — 5) *Stunde.* षष्ठे काले एकः so v. a. *um Mittagszeit.* — 6) *Zeit — , Weltalter.* — 7) *Zeitrechnung, Aera.* शक° 218,18. शाक° Weber, Gjot. 101,5. — 8) *Zeitmass, Prosodie.* — 9) *Endpunct.* कालं गच्छति *er kommt zum Schluss* (beim coitus) Kâmâd. Up. 2,13, 1 (पारं गच्छति Text). तन्निधनम् ist Glosse. — 10) *der natürliche, durch's Alter kommende Tod.* — 11) *die Alles beherrschende und von Niemanden abhängige Zeit, Weltordnung, Schicksal.* — 12) *die Alles vernichtende Zeit, der Tod.* कालम् या-र् oder कॄ (Lalit. 112,5. 10) *sterben.* Oefters in Verbindung mit यमस्य und मृत्यु *Tod.* Personificirt mit den Attributen Jama's und bisweilen mit diesem identificirt. Erscheint als Devarshi an Indra's Hofe, als Sohn Dhṛuva's, *des Polarsterns,* und *im Gefolge des Sonnengottes. — 13) *Abtheilung. Abschnitt* VS. Pâṭ. 3,3. 4. — 14) in den Verbindungen पर्°, क्रम°, संक्रान्ति° so v. a. पाठ.

1. कालक 1) Adj. a) *blauschwarz; schwarz* Lalit. 320,6. 321,13. — b) wohl *mit Sommersprossen versehen* Mahâbh. 6,38,b. — 2) m. a) *Leberfleck am Körper, Sommersprosse.* — b) *das Schwarze im Auge.* — c) *eine Schlangenart. — d) eine Getraideart. — e) in der Algebra *die zweite unbekannte Grösse* Bîjag. 12,21. 22. — f) N. pr. α) Pl. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,19. — β) Pl. einer Dynastie VP.² 4,184. — γ) eines Rakshas. — δ) eines Asura. — 3) f. कालका a) *ein best. Vogel.* — b) N. pr. einer Unholdin VP. 4,21,7. — 4) f. कालिका a)

*Schwärze, schwarze Farbe. — b) *Schwärze, Tinte. — c) schwarzer Fleck, Rost. — d) Leber Mit. 3,31,a,1. — e) in best. Blutgefäss im Ohr. — f) *die Haarreihe von den Schamtheilen bis zum Nabel. — g) eine dunkle Wolkenmasse R. 2,41,12. — h) *Nebel. — i) *Schnee. — k) *das Weibchen des Vogels Aṅgâraka, * Krähe, * श्यामा. — l) *Scorpion. — m) *ein best. im Milch irhebendes Insect. — n) eine best. Arzneipflanze; *Valeriana Jatamansi, *eine Art Terminalia, *eine Ranke von Trichosanthes dioeca. — o) *alaunhaltiger Thon. — p) ein vierjähriges Mädchen, welches bei der Durgâ-Feier dieser Göttin vertritt. — q) Bein. der Durgâ. — r) N. pr. α) eines nicht näher zu bestimmenden göttlichen Wesens MBu. 2,11,60. Harıv. 9532. — β) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — γ) einer Vidjâdharî. — δ) *einer Kiṁnarî. — ε) *einer Joginî. — ζ) *eines göttlichen Wesens im Gefolge des 4teu Arhant's bei den Gaina. — η) eines Flusses. — 3) n. a) Wurmstich im Holze. — b) *Leber. — c) eine best. Gemüsepflanze.

2. कालक 1) Adj. (f. कालिका) mit वृद्धि monatlicher Zins Jolly, Schuld. 297. — 2) *f. कालिका Wechsel der Gesichtsfarbe.

*कालकचु f. Arum Colocasia.

कालकञ्ज m. N. pr. 1) Pl. eines Asura-Geschlechts Kathâs. Up. 3,1 (Varianten: °कञ्य, °काञ्य, °ञ्जञ्ज). Einige davon erstiegen den Himmel und glänzen dort als Sterne. — 2) eines Asura.

कालकाञ्य s. कालकञ्ज 1).

कालकण्ठ्र m. Bein. Çiva's.

कालकणी f. eine Art Râkshasî.

*कालकण्टक m. eine Hühnerart.

कालकण्ठ m. 1) *Pfau. — 2) *eine andere Hühnerart. — 3) *Buchstelze. — 4) *Sperling. — 5) * = वीतशील oder पोतनार. — 6) Bein. Çiva's. — 7) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कालकण्ठक m. 1) Sperling Bhâvapr. 2,8,7. — 2) *eine Hühnerart.

*कालकन्दक m. Wasserschlange.

*कालकर्णिका f. Unglück.

कालकर्णी f. 1) dass. — 2) Bein. der Lakshmî Ind. St. 9,103. — 3) N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,99,1. 2.

कालकर्मन् n. Tod.

कालकलना f. das Sterben Ânandal. 29.

*कालकलाय m. Phaseolus Max.

*कालकवच m. N. pr. eines Berges.

कालकवि m. Bein. Agni's Hemâdri 1,180,12.

कालकवृक्षीय m. N. pr. eines Ṛshi. Vgl. कालवृक्षीय.

*कालकसूरी f. Hibiscus Abelmoschus.

कालकाक्रन्द m. Name zweier Sâman.

कालकाल m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कालकाङ्क्षिन् Adj. auf den richtigen Zeitpunct wartend R. 5,53,27. Spr. 5658. den v. Z. ungeduldig erwartend 1707.

कालकाङ्क्षी m. Pl. = कालकञ्ज 1) Maitr. S. 4,6,9.

कालकाञ्य s. कालकञ्ज 1).

कालकार Ad. die Zeit machend, — hervorbringend.

कालकारणिक Adj. der die Zeit für den Grund aller Erscheinungen hält.

कालकारित Adj. temporär, vorübergehend M. 8,318.

*कालकाष्ठ Adj. von कालकाष्ठ.

कालकाष्ठ m. N. pr. eines Fürsten.

*कालकील m. verworrenes Geräusch.

*कालकुक्ष (!) m. Bein. Vishṇu's.

*कालकुण्ठ m. Bein. Jama's.

*कालकुक्ष n. eine best. Erdart Râgân. 13,113.

*कालकूचिका f. Speichel Gal. Vgl. कफकूर्चिका.

*कालकूर्ची f. Buhldirne.

कालकूट 1) m. (*n.) a) ein best. in einer Knolle enthaltenes Gift. — b) ein bei der Quirlung des Oceans zu Tage gefördertes Gift. — c) Gift überh. — 2) m. a) N. pr. a) Pl. eines Volkes. — β) eines Landes. — b) *Bein. Jama's.

कालकूटक 1) = कालकूट 1) a). — 2) *m. eine best. giftige Pflanze.

*कालकूटकूर्च fehlerhaft für कालकटकूर्च.

कालकूटपति m. N. pr. eines Vidjâdhara.

*कालकूटि m. ein Furst der Kalakûṭa.

कालकूटीय m. die Geschichte von Çiva mit dem Gifte Kâlakûṭa Bâlar. 29,15.

*कालकृत् m. Bein. der Sonne.

कालकृत 1. Adj. a) durch die Zeit hervorgerufen. — b) nur auf eine best. Zeit Geltung habend, temporär, vorübergehend 213,28. Jâgñ. 2,58. — 2) *m. a) Sonne. — b) Zeit.

कालकृति f. Zeitbestimmung, — berechnung Sâṁkhj. in der Vorrede zu Ânjan. VII,16.

कालकेतु m. N. pr. eines Fürsten der Dânava.

कालकेय m. N. pr. a) Pl. eines Dânava-Geschlechts. Auch गण: °य:. — 2) eines Asura.

कालकेयवासक m. Bein. Arǵuna's Dh. V. 22,11.

*कालकेशी f. Indigofera tinctoria Npn. Pr.

कालकोटि f. N. pr. einer Oertlichkeit.

कालकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कालक्रम m. Lauf der Zeit. °क्रमेण (Spr. 1689) und °क्रमात् im Lauf der Zeit. तावत्कालक्रमामरु so v. a. nicht vermögend sich so lange zu gedulden.

कालक्रिया f. 1) Zeitbestimmung, — berechnung Ânjan. 1,1. °पाद m. Titel des 3ten Kapitels. — 2) Tod.

कालक्षौतिक m. die Indigopflanze Çâbd. Gan. 1,23.

कालक्षपण n. Zeitvertreib Comm. zu VP. 2,13,45.

कालक्षेप m. das Vertreicheulassen — , Hinbringen der Zeit, Zeitverlust Comm. zu Nâjan. 9, 2,18. °क्षेपाय um Zeit zu gewinnen Chr. 131,22. °क्षेपं कर् die Zeit unnütz verstreichen lassen Spr. 1690. zögern, säumen; mit Loc.

कालखड्ग 1) m. Pl. = कालकञ्ज 1). — 2) *n. Leber.

*कालखञ्जन und कालखञ्ज Bâlar. 55,6) n. Leber.

कालखण्डनविचार m. Titel eines Werkes.

*कालखण्डरून (!) m. Bein. Arǵuna's Gal.

कालगङ्गा f. N. pr. eines Flusses in Ceylon.

कालगणिताध्याय f. N. pr. eines Flusses.

कालगत Adj. verstorben Lalit. 112,5. 229,9. 325,3.

*कालगन्ध m. Wasserschlange.

कालगुप्त m. N. pr. eines Vaiçja Daçak. 9,24.

*कालगर्भिन् m. Jahr.

कालगर्ग m. N. pr. eines Brahmanen.

कालगर्भयोग m. ein best. astrol. Joga.

कालगर्भिन् Adj. allmählich tödtend.

कालगुरु m. Cassia Sophora Kâraka 3,8.

कालचक्र 1) n. die Zeit als ein beständig sich drehendes Rad. — 2) m. n. eine best. mythische Waffe. — 3) m. Bein. der Sonne. — 4) n. Titel eines buddh. Tantra.

कालचक्रातन्त्र n., °चक्रप्रकाश m. und कालचक्रविवरण n. Titel von Werken.

कालचरित्र n. das Verfahren — , die Macht der Zeit.

कालचित् m. N. pr. einer Persönlichkeit.

कालचिह्न m. m. N. pr. eines Jaksha.

कालचीयक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कालज्ञ 1) Adj. die bestimmten Zeiten kennend. — 2) *m. a) Astrolog. — b) Hahn.

कालज्ञान n. 1) Kenntniss der Zeit, — Zeitrechnung 102,3. — 2) Titel verschiedener Werke.

कालज्ञानिन् Adj. die Zeiten kennend.

कालञ्जर 1) m. a) N. pr. a) eines für heilig gehaltenen Gebirgszuges. — β) *Pl. eines Grenzvolkes. — b) *Versammlungsort religiöser Bettler. — c) * Bein. Çiva's. — 2) *f. ञी und ई Bein. der Durgâ.

*कालञ्जक Adj. von कालञ्जर.

*कालज्ञपति m. Bein. Çiva's Gal.

कालटि m. N. pr. eines Agrahâra.

कालतत्त्वविवेचन n. und °तत्त्वार्थव्या॰ n. Titel von Werken.

कालतन्त्रकवि m. *Astrolog* Ind. St. 15,284.

*कालतर् = काली ऽतिशेते कालीम्.

कालतर्ग॰ m. Titel des 11ten Theils im Smṛtjarthasâgara.

1. कालता f. *Schwärze* Spr. 2606.

2. कालता f. *Zeitgemässheit.*

*कालनाल m. *Xanthochymus pictorius* Râǵân. 3,99.

कालनिर्णय m. *eine Art Ebenholz* Bhâvapr. 1, 243; vgl. Mat. med. 198.

कालनीर्ण n. N. pr. eines Tîrtha.

कालनेयक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9,17.

कालद् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,63.

कालद्व v. l.

कालद्रुण् m. *Todesstab, die Keule des Todesgottes* 49,22. 148,7. R. 1,56,2. 3,35,43.

कालद्रुक m. N. pr. eines Schlangendämons.

*कालद्रुमनी f. Bein. der Durgâ.

*कालद्रुम = तिन्तिड़ H. an. 3,181.

कालद्विवाकर् m. Titel eines Werkes.

कालद्रूत m. *Todesbote* Hemâdri 1,765,14.16. *ein Vorbote des Todes* Kâd. II,74,5.

कालद्रोणविराग m. *die Verschiedenheit von Zeit und Ort* Sûrjas. 1,194,10.

कालधर्म und °न् m. *das Gesetz der Zeit*, euphem. so v. a. *der unvermeidliche Tod.*

कालधारणा f. *Pause* RV. Prât. 11,16.

*कालनक Adj. von कालन.

1. कालनर् m. = कालपुरुष 1).

2. कालनर् m. N. pr. eines Sohnes des Sabbhânara.

कालनाथ m. Bein. Çiva's.

कालनाभ m. N. pr. eines Asura.

कालनिधि m. Bein. Çiva's.

कालनियम m. *Beschränkung der Zeit*, so v. a. *Bestimmung der Wann* MBh. 1,170,17. *B. des Wie lange* Çâṅku. Gṛhj. 2,11. *B. des Bis wann, Frist* Spr. 7644.

*कालनियोग m. *Geheiss der Zeit, Schicksal.*

कालनिर्णय m. Titel eines Werkes. °चन्द्रिका f., °दीपिका f., °प्रकाश m., °सिद्धान्त m. (Bühler, Rep. No. 344) und °निर्णयतत्त्वबोध m. desgl.

*कालनिर्यास m. *das Harz der Amyris Agalloeha.*

कालनेत्र Adj. (f. आ) *schwarzäugig.*

कालनेमि m. N. pr. 1) eines von Kṛshṇa erschlagenen Asura. — 2) eines Rakshas. — 3) eines Brahmanen.

कालनेमिन् 1) Adj. *mit den Radfelgen des Todesgottes bewaffnet* Harîv. 2640, — 2) m. = कालनेमि 1).

*कालनेमिरिपु, °नेमिरिन् und °नेमिहर् m. Bein. Kṛshṇa's.

कालपक्व Adj. *durch die Zeit —, von selbst reif geworden.*

*कालपत्नी f. = तालीशपत्र Nigh. Pr.

कालपद m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

कालपरिपाक m. *Wandel der Zeiten* Bâlar. 107,2.

*कालपर्ण 1) m. *Tabernaemontana coronaria.* — 2) f. ई *a) eine dunkle Ipomoea* Nigh. Pr. — *b)* Bein. der Nirṛti.

*कालपर्णिका f. = कालपर्ण 2) *a)* Nigh. Pr.

कालपर्यय m. *Verlauf der Zeit.* °यात् und कस्माच्चित् °यात् *nach V. einer bestimmten Z.* °ये *im Laufe der Z.* Hemâdri 1,701,16. व्यतीतः °ये so v. a. *der den rechten Zeitpunct hat verstreichen lassen* B. ed. Bomb. 4,31,8.

कालपर्याय m. dass. °येण *nach Verlauf einer bestimmten Z.* L.A. 17,11.

कालपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

*कालपात्रिक m. *eine Art Buttler* (buddh.).

*कालपालक m. *eine best. Erdart* Râǵân. 13,142.

कालपाश m. *die Schlinge des Todesgottes* Kâd. II,74,7. °पर्यात Adj. *dem Tode verfallen* Kâdaṃb. 5,11.

कालपाशिक m. *Henker.*

*कालपीलुक m. *eine Art Ebenholz.*

कालपृष्ठ् und °क m. 1) *ein best. in feuchter Erde lebendes Thier* Kâdaṃb. 6,3. 4. — 2) °सरिसृप *art* Nigh. Pr.

कालपुरुष m. 1) *die personificirte Zeit.* — 2) *ein Scherge des Todesgottes* Kâd. II,74,2. 127,8.

*कालपुष्प n. = कालाय 1)b).

कालपूग m. *eine gerumme Zeit.* °गस्य मरुतः *nach einer sehr langen Z.*

*कालपृष्ठ 1) m. *a) eine Antilopenart.* — *b)* Reiher. — 2) n. *a)* Karṇa's *Bogen.* — *b)* Bogen.

*कालपोतिका f. *Rubia Munjista* Nigh. Pr.

*कालपोषी f. *eine best. Pflanze* (ग्यामा) Ratnam. 27.

कालप्रबोधिन् Adj. *zur rechten Zeit erweckend.* °नी विद्या *ein best. Zauberspruch.*

*कालप्रभात n. *Herbst.*

कालप्रभु m. *Herr der Zeiten*, Bez. des Mondes Kâd. II,142,3.

कालप्राप्त Adj. *was mit der Zeit kommt, was die Z. bringt* 186,26.

कालप्रिय N. pr. eines der Sonne geheiligten Ortes.

*कालप्रियकरी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कालप्रियनाथ m. Name eines Liṅga in Uǵǵajinî.

कालबन्ध m. N. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht* Âçv. Çr. 12,14,3 (nach dem Comm. zwei Namen). Auch Pairon.

कालबन्धि m. Pl. *die Schule des Kâlabava.*

*कालबीजक m. *eine Diospyros* Râǵân. 11,80.

कालभक्त m. Bein. Çiva's.

कालभाग m. *Zeittheil.*

*कालभाषिणिका f. *Rubia Munjista* Râǵân. 6,194.

*कालभूत् m. *die Sonne.*

कालभैरव m. *eine Form Bhairava's.*

कालभोगिन् m. *Colubor Naga* Daçak. 12,9.

कालमयूख m. Titel eines Abschnittes in Bhâskara's Werke.

*कालमल्लिका f. *ein Ocimum* Râǵân. 10,162.

कालमसी f. N. pr. eines Flusses.

कालमाधव m. Titel eines Gesetzbuchs. °कारिका f. Titel einer Kârikâ dazu.

कालमाधवीय n. Titel eines Werkes.

*कालमान m. = कालमाल.

कालनारायण m. Titel eines Werkes.

कालमाल und °क m. *Ocimum sanctum* Kâdaṃb. 3,8 (°माल gedr.). 7 (einmal °मालक).

कालमुख 1) Adj. *ein schwarzes Gesicht habend* Ind. St. 13,489. — 2) m. *a) eine Affenart.* — *b)* Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes. — 3) *f. द्वी N. pr.

*कालमृष्टक m. *Schwarzer Sweetenoides.*

*कालमूल m. *eine Plumbago* Râǵân. 6,47.

कालमेघ m. 1) *eine schwarze Wolke* Kâd. 129,19. — 2) N. pr. eines Elephanten.

*कालमेषिका f. 1) *Rubia Munjista.* — 2) wohl *Ipomoea atropurpurea.*

*कालमेषी f. 1) und 2) = कालमेषिका 1) und 2). — 3) *Vernonia anthelmintica.*

कालमेरु m. *eine best. Harnruhr* Kâdaṃb. 2.4. °मेरिन् Adj. *daran leidend* ebend.

*कालमोरिका f. *Vernonia anthelmintica* Gal.

कालरुद्र m. Name eines Karavanserais.

*कालरूप् °पति (कालीपदेश). Vgl. 3. काल्.

कालरूपवत् m. N. pr. 1) eines Fürsten der Javana. — 2) eines Dvîpa Daçak. 9,23.

कालरूपा m. (Spr. 466) und °न् n. (Spr. 1691. 6815) *das Verstreichenlassen der Zeit, Säumen, Zögern.*

कालरूक्ष m. *das 52te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

कालरोग m. *Fügung der Zeit, — des Schicksals, Zeitumstände, — verhältnisse.*

कालरोगिन् Adj. als Beiw. Çiva's.

कालरात्रि und °त्री f. 1) *die Schreckensnacht am*

Ende der Welt. Häufig personificirt und mit Durgâ identificirt oder als eine ihrer Çakti betrachtet. °चण्डिका. — 2) *die Schreckensnacht eines Individuums, der bevorstehende Todestag* Paṇâd. — 3) *die 7te Nacht im 7ten Monat des 7 7ten Lebensjahres.* — 4) N. pr. einer zauberkundigen Brahmanin.

कालरूद्र m. = कालाग्निरूद्र 1).

कालव्रह्मन् Adj. als Beiw. Çiva's.

*कालल Adj. von काल.

*काललवण n. *eine Art Salz.*

काललोचन m. N. pr. eines Daitja.

काललोह् (Daçân. 41,17) und *°लौह् n. *Eisen* oder *Stahl.*

कालव 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. कालव् v. l. — 2) *f. या *ein geistiges Getränk* Gal.

1. कालवद्न n. Titel eines Çâstra.

2. कालवद्न m. N. pr. eines Daitja.

कालवत्त् 1) Adj. *mit der Zeit in Verbindung stehend.* आशा °वती *eine Hoffnung auf die Zukunft.* — 2) f. °वती N. pr. einer Tochter Kâlaçibva's.

कालवृक्ष m. N. pr. eines Maunos.

*कालवर्णी f. *böses Geschick* Gal.

*कालवलन n. fehlerhaft für कापवलन.

*कालवल्लर m. *eine Art Waffe* Gal.

1.*कालवाल Adj. *mit schwarzen Schweifhaaren* Çiṇv. 4,4. Chr. 34,20.

2.*कालवाल und °वायुक n. *eine best. Erdart* Nigh. Pa. Vgl. कालपालक.

*कालवाहन m. *Büffel* Nigh. Pa.

कालविद् Adj. *die Zeiten kennend* R. 4,32,13.

कालविद्या f. *die Kenntniss der Zeitrechnung, — des Kalenders.*

कालविद्वस् m. *ein Kenner der Zeitrechnung, Kalendermacher.*

कालविधान n. Titel eines Werkes.

कालविधृति f. *Zeitunterschied.* — *verfluss* Bhâvpr. 2,65.

कालविधेयन m. *eine best. Mixtur.*

कालविपर्यय m. *Ungunst der Zeit* Jolly, Schnid. 314.

कालविभक्ति f. *Zeittheil, — absehnitt* M. 1,24.

कालविभाग m. 1) dass. MBh. 4,32,2. P. 3,3,137. — 2) *richtige Unterscheidung der Zeiten* Gal. Vgl. कालदेशविभाग.

*कालविरोधिन् Adj. *nicht at tempo* (Gesang) Gal.

कालविवेक m. Titel eines Werkes.

कालविष n. wohl *das Gift des Colnber Naga* MBh. 3,141,14.

*कालवृत् m. = कालवृत्त 1).

कालवृतीय m. N. pr. eines Ṛshi. Vgl. कालकवृतीय.

कालवृद्धि f. *ein best. verbotener Zins* Gal.

*कालवृत्त 1) m. *Dolichos biflorus.* — 2) f. ई *Bignania suaveolens.*

*कालवृत्तिका f. = कालवृत्त 2) Nigh. Pa.

कालवेग m. N. pr. eines Schlangendämons.

कालवेध m. Pl. N. pr. einer Schule.

कालवेला f. *diejenigen Stunden am Tage, welche sich zu keiner heiligen Handlung eignen.*

कालविधिन् Adj. *steh nach den Zeitumständen richtend* Lalit. 184,7. 18.

कालव्यतीत Adj. *wofür die richtige Zeit vorpasst worden ist* Spr. 5657.

कालव्यापिन् Adj. *ewig dauernd.*

कालव्रत n. *eine best. Begehung.*

कालशक्ति f. *die Çakti der Alles zerstörenden Zeit* Ind. St. 14,140.

कालशम्बर m. N. pr. eines Dânava.

कालशाक n. 1) *Ocimum sanctum* Gaut. — 2) *Corchorus capsularis, Jute* Mat. med. 302.

*कालशालि m. *eine schwarze Reisart* Râǵân. 16,13.

कालशिवि m. N. pr. eines Mannes.

*कालशेय n. *Buttermilch.*

कालशैल m. N. pr. eines *Berges.*

कालसंरोध m. *langwieriges Verbleiben* (eines Gegenstandes bei Jmd).

कालसंहिता f. Titel eines astronom. Werkes.

कालसंकर्षी f. *ein neunjähriges, noch nicht menstruirendes Mädchen, welches bei der Durgâ-Feier diese Göttin vertritt.*

कालसंकर्षिन् Adj. *die Zeit verkürzend.* °णी विद्या *ein best. Zauberspruch.*

कालसंख्या f. *Zeitberechnung, — bestimmung* Paṇâr. 242,19.

कालसंग्रह m. *Termin* R. 4,31,8.

कालसम्मित Adj. *verstorben* R. 2,65,16.

कालसमासक्त Adj. dass. R. 6,93,23.

कालसर्प m. *Colnber Naga.*

कालसह् Adj. in द्य°.

कालसार 1) Adj. *einen schwarzen Augenstern habend* Naish. 6,19. — 2) m. *a) die schwarze Antilope* Naish. 6,19. — *b) eine Art Sandelholz* Bhâvpr. 1,184.

कालसाहस्र Adj. mit निशा *eine best. Hölle,* = कालसूत्र.

कालसिद्धान्त m. Titel eines Werkes.

कालसूकरिका f. *ein Franenname.*

कालसूक्त n. *eine best. Hymne* Hemâdri 1,300,5.

कालसूत्र 1) n. *die Angelschnur des Todesgottes* MBh. 3,157,45. — 2) m. *n. eine best. Hölle* VP. 2,6,4. Kâraṇp. 18,12. 37,1. 66,16.

कालसूत्रक = कालसूत्र 2).

कालसूर्य m. *die Sonne beim Weltuntergange.*

कालसेन m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,100.

कालस्कन्ध m. 1) *Diospyros embryopteris.* — 2. **Xanthoxylus pictorius.* — 3) **Ficus glomerata.* — 4) **ein der Acacia Catechu verwandter Baum.* — 5) * = शीवक (*eine best. Pflanze*).

*कालस्कन्धिन् m. *Ficus glomerata* Gal.

कालस्तुता f. *Zeitvertust.* — 2) *Zeitgewinn.*

कालस्तैन्य n. *Zeitverlust.* — 2) *Zeitgewinn.*

कालस्तोभ m. N. pr. eines Tirtha.

कालस्थ m. 1) *Zeitvertust.* — 2) *Zeitgewinn.*

कालस्मृति m. Titel eines Gesetzbuchs.

कालांश m. *Zeittheil.*

कालाकाङ्क्षिन् Adj. *die Zeit ruhig erwartend.*

कालाकालचक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

*कालाकालिक m. *Anfänger, Schüler.*

कालागुरु m. (*n.) *eine schwarze Art Agallochum* Spr. 7733.

कालाग्नि m. *das Feuer der Alles zerstörenden Zeit, — des allgemeinen Todes.* Auch personificirt.

कालाग्निरुद्र und °रुद्रक n. Titel eines Tantra.

कालाग्निरुद्र m. 1) Rudra *als das Feuer des allgemeinen Todes.* — 2) *eine best. Mixtur aus Eisen. Quecksilber u. s. w.* Mat. med. 53.

कालाग्निरुद्रतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कालाग्निरुद्रोपनिषद् f. Titel verschiedener Upanishad.

कालाङ्ग Adj. *schwarz, dunkelfarbig* (Schwert).

*कालाञ्जी f. *eine Kümmelart* Râǵân. 6,61.

कालाञ्जिन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कालाञ्जन n. *schwarze Salbe.*

*कालाञ्जनी f. *eine best. Pflanze* Râǵân. 4,189.

कालाण्डज m. *der indische Kuckuck.*

कालातिक्रमण n. *das Verstreichen des richtigen Zeitpunctes für* (Gen.) Spr. 1697.

कालातिपात m. *Verzögerung* Kâd. 11,9,4. Prasannar. 66,5.

कालातीत Adj. *verstrichen, zu spät kommend, nicht mehr zeitgemäss* MBh. 12,138,60. R. 4,28,16.

कालात्मक Adj. *von der Zeit —, vom Schicksal abhängig.*

कालात्यय m. *das Verstreichen einer bestimmten Zeit.*

कालात्ययापदिष्ट Adj. *verfalten, ungültig geworden* Comm. zu Nyâya. 1,3,5. Nom. abstr. °ष्टत्व n.

zu 6, 18, 24.

कालात्ययापदिष्ट fehlerhaft für कालात्ययापदिष्ट.

कालादर्श m. Titel eines Werkes.

*कालादिक m. *der Monat* Kâitra Râǵân. 21,57.

कालाध्यक्ष m. *Leiter der Zeit* (die Sonne).

कालानयन n. *Zeitberechnung.*

कालानर m. N. pr. eines Sohnes des Sahhânara.

कालानल m. 1) = कालाग्नि. — 2) N. pr. = कालानर und auch eines andern Mannes.

कालानलरस m. *ein best. medic. Präparat* Mat. med. 279.

*कालानुपादिन् m. fehlerhaft für काल°.

कालानुपूर्व Adj. scheinbar Adj. Gâtr. in der Vorrede zu Âśâdhu. IX, 9. Zu lesen ist °पूर्व्या Instr.

*कालानुसारक n. 1) *ein aus der Tabernaemontana coronaria gewonnenes Pulver.* — b) *eine Art Sandel.*

*कालानुसारि m. *Benzoeharz.*

कालानुसारिन् 1) Adj. *sich nach der Zeit richtend, von ihr abhängig* Nîlak. zu MBu. 13, 1, 52. — 2) m. und f. °णी (Kâśaka 6, 24) *Benzoeharz.*

कालानुसारिणी f. 1) *Benzoeharz.* — 2) *Villarsia cristata* Mat. med. 302.

कालानुसार्य 1) (*m.) f. घा und (*n.) *Benzoeharz.* — 2) *n. *ein best. wohlriechendes Holz.* — 3) *n. n. *Dalbergia Sissoo.* — 4) *n. = कालानुसारक 1).

*कालानुसार्यक n. *Benzoeharz.*

कालान्तक m. *die Zeit als Todesgott.*

कालान्तकरण und कालान्तरण n. *die alles zerstörende Zeit in der Sprache von Yama.*

कालान्तर n. 1) *zeitlicher Zwischenraum, Verlauf einer bestimmten Zeit.* Instr. (4, 27) und Abl. (Spr. 2997) *nach Verlauf einiger Zeit.* °म् *einen Aufschub vertragend.* — 2) *ein günstiger Augenblick* Spr. 6345.

कालान्त्य Adj. *durch den bevorstehenden Tod gebändet* Kâśaka 3, 11.

कालाप m. 1) N. pr. eines Lehrers. — 2) Pl. *die Schule des* Kalâpin. — 3) *die Haube der Brüllenschlange.* — 4) *ein Rakshas. — 5) *Kenner oder Anhänger der* Kalâpa-*Grammatik.* — कालापा: Ǵâtis. 1, 27 fehlerhaft für कालापा:; vgl. Spr. 2000.

कालापक n. 1) *die Schule des* Kalâpin Cit. in der Kâç. zu P. 4, 3, 104. — 2) *die Veda-Recension dieser Schule.* — 3) Titel einer Grammatik. — 4) fehlerhaft für 1. कलापक 2) a).

कालापनयन n. *Zeitvertreib* Ind. St. 15, 235.

कालापरुष m. *Aufschub* Râǵat. 8, 127.

कालाम m. Bein. Ârâḍa's.

कालामुख m. Pl. Name einer Çiva'itischen Secte.

कालामृदीप N. pr. eines Dvîpa.

*कालाम्ल u. *sauer gewordenes Getränk, Essig* Nigh. Pa.

*कालायन 1) Adj. von काला. — 2) f. ई Bein. der Durgâ.

कालायनि m. N. pr. eines Lehrers.

कालायस 1) n. *Eisen.* — 2) Adj. *eisern.*

कालायसमय Adj. (f. ई) *eisern.*

*कालायसूपिक Adj. von कालायसूप.

कालाल Adj. *schwärzlich.*

कालावर Adj. *der Zeit nach später* Vop. 3, 37.

कालावस्था f. Pl. *die verschiedenen Zeiten* Suçr. 1, 113, 14.

कालाव्यवाय m. *keine Pause* RV. Prâtiç. 2, 1.

कालाशोक m. N. pr. eines Fürsten.

*कालासुरुद् m. Bein. Çiva's.

कालाहुति f. *eine Opferspende als Sühnung.*

1. कालिक m. 1) *Ardea jaculator. — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons Lalit. 350, 19. — b) eines Prinzen Paśâk. 7.

2. कालिक Adj. (*f. ई) 1) *die Zeit betreffend, mit der Z. in Verbindung stehend, auf d. Z. beruhend.* — 2) *zeitgemäss.* तात्कालिकम् v. l. für तत्का°. — 3) *lange dauernd.* — 4) am Ende eines Comp. *was so lange wie — bestehen wird oder soll.* चन्द्रार्क° Fuhrer, Beh. 6. Vgl. कालीन.

कालिका s. u. कालक.

कालिकाक्रम m. Titel eines Werkes.

कालिकाख्य Adj. *nach der* Kâlikâ *benannt.*

उपपुराण = कालिकापुराण.

कालिकागुरु m. Pl. *eine best. Klasse von Verfassern mystischer Gebete.*

कालिकाचन्द्र m. Titel eines *Werkes.*

कालिकाचार्य m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 15, 281. °कथा f. Titel einer *Erzählung.*

कालिकातन्त्र n. Titel eines Tantra.

कालिकापुराण n. Titel eines Purâṇa (Upapurâṇa).

कालिकापूर्व n. = परमापूर्वतनकपूर्वम् (योवोत्स्यपूर्वाणि) Nr. K. 76. कालिका° v. l.

कालिकामुख m. N. pr. eines Rakshas.

कालिकारुरूस्य n. Titel eines Werkes.

कालिकार्य m. N. pr. eines Mannes.

कालिकाव्रत n. *eine best. Begehung.*

कालिकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

कालिकास्तोत्र n. Titel eines Stotra.

कालिकाख्य Adj. = कालिकाख्य.

कालिकेय Adj. *zur* Kâlikâ *in Beziehung stehend.*

कालिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कालिङ्ग 1) Adj. *aus dem Lande der* Kâliṅga; m. *ein solcher Mann* 103, 30. 105, 9. — 2) m. n. *Wrightia antidysenterica* Mat. med. 192. Bhâvapr. 1, 173. 206. 3, 52. — 3) m. a) *ein Fürst der* Kâliṅga. — b) *das Land der* Kâliṅga. — c) Pl. N. pr. eines Volkes, = कलिङ्ग. — d) *Elephant. — e) *Schlange. — f) *Beninkasa cerifera. — g) *eine best. giftige Pflanze. — h) *eine Art Eisen.* — 4) f. ई a) *eine Fürstin der* Kâliṅga. — b) *eine Gurkenart.* — c) N. pr. eines Flusses. कालिन्दी die richtige Lesart. — 5) n. *Wassermelone.*

कालिङ्गक 1) Adj. = कालिङ्ग 1) 103, 30. — 2) m. a) *ein Fürst der* Kâliṅga. — b) *Wrightia antidysenterica* Bhâvapr. 3, 114. — 3) *f. °ङ्गिका *Ipomoea Turpethum.*

कालिङ्गर 1) m. N. pr. eines Berges und einer Oertlichkeit. — 2) *f. ई Bein. der Gaurî Gal..

*कालित्रा f. = कात्ययितयेते कालम्.

कालिदास m. 1) N. pr. verschiedener Dichter. — 2) Bez. *der Zahl drei.*

*कालिदासक m. = कालिदास 1).

कालिदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9, 270.

कालिन् 1) m. N. pr. eines Sohnes des Kâidjeparikara Harit. 1, 32, 94. — 2) *f. °नी *das 6te Mondhaus.*

कालिन्द् 1) n. *Wassermelone.* — 2) f. ई a) *eine Art Gefäss.* — b) *eine roth blühende* Trivṛt. — c) N. pr. a) einer Tochter des Sonnengottes und Gattin Kṛshṇa's. — β) der Mutter Sagara's. — γ) Patron. der Jamunâ Harit. 9, 12. Spr. 7809. Wird auch mit c) α) identificirt. — 3) Adj. *von der Jamunâ kommend.*

कालिन्दक 1) n. *Wassermelone.* — 2) *f. °न्दिका = कालिन्दिका Gal.

*कालिन्दीकार्षण m. Bein. Balarâma's.

*कालिन्दीपति m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

*कालिन्दीभेदन m. Bein. Balarâma's.

कालिन्दीमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कालिन्दीसू Bein. 1) m. des Sonnengottes. — 2) f. einer Gattin des Sonnengottes.

*कालिन्दीसोदर m. Bein. Yama's.

कालिपुर m. *Schwärze.*

*कालिम्नया Adj. f. *für* Kâlî *geltend* oder *sich für* K. *haltend.*

कालिय m. N. pr. eines Schlangendämons. °ट्मन m. Bein. Kṛshṇa's oder Vishṇu's.

*कालियक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

*कालियक्य n. *Aloe.*

*कालिय्य Adj. von कलिय gaṇa प्रगद्यादि in der Kâç. कालिय्य v. l.

काली Adv. mit कृ *schwarz machen* Kâo. 155, 7. Harshaç. 138,14. 141,13.

*कालीक m. *Ardea jaculator.*

कालीकुलसर्वस्व n. Titel eines Werkes.

कालीक्रम m. = कालिकाक्रम.

*कालीची f. *Jama's Gerichtshof.*

कालीतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*कालीतनय m. *Büffel.*

कालीतन्त्र n. Titel eines Tantra.

°कालीन Adj. *mit der und der Zeit in Verbindung stehend.* चन्द्रार्कालीन° *was so lange wie Mond und Sonne bestehen wird* oder *soll* Pañcat., Bṛh. 14. Vgl. कालिक 4).

कालीपुराण n. Titel eines Purâṇa (Upapurâṇa).

कालीमनु m. Pl. Bez. *bestimmter mystischer Gebete.*

कालीमाहात्म्य n. = देवीमाहात्म्य.

कालीमुख m. Pl. N. pr. einer Secte.

कालीय 1) m. = कालिय. *°द्दमन und *°मर्दन m. Bein. Kṛshṇa's oder Vishṇu's Gal. — 2) n. *schwarzes Sandelholz.*

कालीयक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) n. *ein best. wohlriechendes schwarzes Holz* (*schwarzes Sandelholz* oder — *Agallochum*). — 3) *m. n. *Curcuma xanthorrhiza.*

कालीयतन्त्र n. *ein best.* Tantra.

कालीरुग्न n. Titel eines Werkes.

कालीविद्या स्वच्छन्दसंग्रह: desgl.

कालीविलासतन्त्र n. desgl.

कालीविलासिन् m. *Gatte der* Kâlî, *eine Form* Çiva's Daçak. 4,9.

कालीश m. desgl.

कालीशंकरी f. Titel eines Werkes.

कालीसपर्यातन्त्र m. *ein best.* Mantra.

कालीसहस्रनामन्, कालीसारतन्त्र und कालीहृदय n. Titel von Werken.

कालुष्य n. *Unreinheit, Trübe* (sig. und übertr.).

*कालूतर् und *°क Adj. von कालूत.

*कालेत Adj. *zur bestimmten Zeit geboren, — entstanden.*

1. कालेय 1) m. Pl. N. pr. einer Schule. — 2) n. Name verschiedener Sâman Âsu. Ba.

2. कालेय n. 1) *Leber. — 2) *ein best. wohlriechendes Holz.* — 3) *Saffran.

3. कालेय m. N. pr. 1) Pl. eines Geschlechts der Daitja. Auch °यो गण:. — 2) *eines Schlangendämons, = कालिय.

कालेयक 1) (*n.) *ein best. wohlriechendes Holz.* — 2) *m. *Curcuma xanthorrhiza.* — 3) *ein best. Eingeweide. — 4) *eine best. der Gelbsucht verwandte Krankheit.* — 5) m. *Hund* Harshaç. 133,24 (sonst hier कौलेयक).

कालेयकुतूहलप्ररूपण n. Titel eines Werkes Buhler, Rep. No. 116.

*कालेयवैरिन् m. *ein Gott* Gal.

कालेश्वर 1) n. Name eines Liṅga. — 2) f. ई *Herrin der Zeit.*

कालेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कालेश्विका f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कालोत्तर n. Titel eines Werkes Hemâdri 1,251, 3. °शैवशास्त्र n. dass. 384,7.

कालोदक n. N. pr. 1) eines Tîrtha. — 2) eines Meeres.

कालोदय m. *der Eintritt eines best. Zeitpunctes* MBh. 3,183,38.

कालोदायिन् m. N. pr. eines Schulers des Çâkjamuni.

*कालोल m. *Krähe* Nigh. Pa. Vgl. मरुकालोल.

*कालव्य und °क m. *Curcuma Zerumbet.* — Vgl. u. कालव्य 3).

कालव्यनिक Adj. *was nur in der Einbildung existirt, erdacht, auf einer Fiction beruhend.* Nom. abstr. °त्व n. Çâṅk. zu Bâdar. 2,3,53.

*कालव्यसूत्र n. m. *ein Kenner der* Kalpasûtra.

कालव्य 1) *Adj. (f. द्या) *a) der Zeit entsprechend, sich in einer best. Periode befindend.* कालव्या प्रतने *belegbar* (Kuh). f. कालव्या *eine belegbare Kuh.* — *b) angenehm, erfreulich.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. — 3) n. *Tagesanbruch.* Loc. und Acc. mit *Tagesanbruch* (auch neben प्रगेति). R. 4,72,21 liest dio ed. Bomb. कालव्यम् was der Comm. mit गोदानम् verbindet und durch प्रातःकालवर्तव्यम् erklärt.

*कालव्यक m. = कालव्य.

*कालव्याणक n. Nom. abstr. von कलव्याण.

*कालव्याणिनेय m. Metron. von कालव्याणी.

*कालव्यायन m. Patron. von कलव्य.

कालव्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कालव्यलीले Adv. mit कृ wohl *kahl machen* Çat. Ba. 2,2,4,9. Im Comm. ist मद्व्येव zu lesen.

काव n. Name eines Sâman.

*कावचिक n. *eine Anzahl gepanzerter Männer.*

*कावच n. *ein Bezirk von 100 Gṛâma.*

*कावटिका f. *ein Bezirk von 200 Gṛâma.*

कावन्ध Adj. (f. ई) *rumpfartig* Çiç. 19,51.

*कावरूक fehlerhaft für काकरूक.

कावय n. Name verschiedener Sâman.

कावयेर्य und कौवयेय m. Patron. des Tura. Auch Pl. °गोत्रा f.

*कावाए 1) n. *eine Vallisneria.* — 2) f. ई *Regenschirm.*

काविराज् f. *ein best. Metrum.*

*काविल्य Adj. von कविल. v. l. कालिल्य.

*काविक m. 1) *Hahn.* — 2) *Anas Casarca.* — 3) *Lozia philippensis.*

काविर् 1) *n. *Saffran.* — 2) f. ई *a) *Geldwurz.* — *b) *Hure.* — *c) N. pr. eines Flusses. Nach der Legende eine Tochter Juvanâçva's und Gattin Gâhnu's. Vgl. VP.² 2,118, N.

काविरेक 1) m. Patron. des Rajatanâbhi. — 2) f. °रिका = काविर 2) c).

*काविरेणि gaṇa गर्गादि in der Kâç. Davon *Adj. °णीय ebend.

1. कार्य्य (कार्विर्य) 1) Adj. *die Eigenschaften eines Weisen habend, von einem W. stammend.* — 2) m. Patron. des Uçanas. Als Stern *der Planet Venus.* 2. कौव्य (कौविष्य) 1) Adj. = काव्य 1). — 2) n. *Weisheit, Sehergabe, höhere Erkenntniss, — Kraft und Kunst.* Auch Pl.

3. काव्य 1) Adj. (f. द्या) zu Uçanas *in Beziehung stehend, von ihm herrührend* MBu. 3,62, c. — 2) m. *a) Pl. eine Klasse von Manen. — b) das (personificirte) poetische Kunstwerk* MBu. 2.11,36. — 3) °f. द्या *a) Verstand. — b) N. pr. einer Unholdin. — 4) n. *a) Gedicht, poetisches Kunstwerk. — b) eine Art einactiger Schauspiels. — c) eine Art kleinerer Dichtwerke, in denen neben dem Sanskrit auch andere Volksdialecte erscheinen. — d) der vorangehende Tetrastich im Metrum Shaṭpada. — e) *Heil, Wohlfahrt.*

काव्यकर्तृ m. *Dichter.*

काव्यकल्पलता f. Titel eines Werkes Buhler, Rep. No. 708. °व्यृत्ति f. und °व्यृत्तिपरिमल m. Titel von *Commentaren* dazu.

काव्यकामधेनु f. Titel eines Commentars zum Kavikalpadruma.

काव्यकोष्ठी f. *eine Unterhaltung über Poesie* Kîn. 99,8.

काव्यचन्द्रिका f. Titel zweier Werke.

*काव्यचौर m. *der die Gedichte Anderer bestiehlt.*

काव्यतीर्थ n. Titel eines Werkes.

काव्यता f. und काव्यत्व n. Nom. abstr. zu 3. काव्य 4) a).

काव्यदेवी f. N. pr. einer *Fürstin.* °देवीका m. Name einer von ihr errichteten Statue des Çiva.

काव्यनिर्णय m. Titel eines Werkes Hall in der Einl. zu Daçak. 4.

काव्यप्रकाश m. Titel eines Werkes. °टीका f.

°दीपिका f., °निदर्शन n. (Bühler, Rep. No. 246), °प्रदीप m., °मञ्जरी f., °संकेत m. (Rep. No. 247) und °प्रकाशादर्श m. Titel von Commentaren dazu.

काव्यप्रकाशीय Adj. zum Kāvjaprakāça gehörig.

°कारिकावली f. Titel eines Werkes.

काव्यप्रदीप m. Titel eines Commentars zum Kāvjaprakāça.

काव्यमीमांसक m. Poetiker, Rhetoriker.

काव्यमीमांसा f. 1) Theorie der Dichtkunst, Poetik. — 2) Titel eines Werkes.

काव्यरस m. der Wohlgeschmack der Poesie 169,30.

काव्यरसिक Adj. Geschmack für Poesie habend; m. Poetiker.

काव्यरत्न n. Titel eines Kunstgedichtes.

काव्यलिङ्ग n. eine best. Redefigur, in welcher neben einer Behauptung auch die Begründung derselben implicite oder explicite ausgesprochen wird, Kuvalay. 10,28.

काव्यविलास m. Titel eines Werkes.

काव्यशास्त्र n. 1) am Anf. eines Comp. Gedicht und (oder) Lehrbuch Spr. 1711. — 2) Poetik, Titel eines Werkes.

काव्यसंस्कार m. der Segensspruch am Ende eines Schauspiels.

काव्यसंग्रहिन् f. und काव्यसारसंग्रह m. Titel von Werken.

काव्यसुधा f. Titel eines Commentars.

काव्यसूर्य m. Titel einer Poetik. °सूर्यन n. Titel eines Commentars dazu.

काव्यसूत्र m. Titel eines Werkes.

°सारस्वत m. Patron. von काव्य.

काव्यालंकार m. 1) der Schmuck eines Kunstgedichtes Verz. d. Oxf. H. 87,a,3. — 2) Titel einer Poetik des Vāmana und des Rudraṭa (?Bühler, Rep. No. 248). °सूत्र n. Pl. die Sūtra des Vāmana. °वृत्ति f. der Commentar desselben dazu. °धेनु f. Titel eines Commentars des Gopendra zur Kāvjālaṃkāravṛtti.

काव्यालोक m. Titel einer Poetik Kumārasv. zu Prataparu. 63,19.

काव्याष्टक n. Titel eines Werkes.

काव्योदय m. desgl.

काश् , काशते (episch auch Act.) und °काश्यते 1) sichtbar sein, erscheinen. — 2) glänzen, leuchten, einen lieblichen Anblick gewähren. काशित glänzend, leuchtend. — Intens. चाकशीति, चाकश्यते 1) hell leuchten. — 2) hell sehen, überblicken. — Mit परि in परीकाश. — Mit अनु in अनुकाश fg. — Mit अभि Intens. 1) betrachten, bestrahlen. — 2) beschauen, erschauen. — Mit अव sichtbar sein, zu Tage liegen. — Caus. अवकाशयति hinblicken lassen, — heissen. — Intens. Partic. अवचीकाशत् 1) strahlend. — 2) erblickend. — Mit आ erscheinen, erkennen. — Mit उद् aufleuchten, erglänzen. — Mit नि in निकाश und नीकाश. — Mit नि Caus. Act. enthüllen, offenbaren. — Mit निस् in दन्तनिष्काशित Adj. die Zähne zeigend. — Caus. निष्काशयति hinausweisen, fortjagen ist vielleicht eben so berechtigt wie निष्कामयति von कम् Caus. mit निस्. — Mit प्र 1) sichtbar werden, sich zeigen, zum Vorschein kommen, erscheinen, klar —, offenbar werden. — 2) erglänzen, glänzen, leuchten. — Caus. Act. (selten Med.) 1) sichtbar machen, erscheinen lassen, zeigen, an den Tag legen, enthüllen, bekanntmachen, mittheilen, verkündan, offenbarzn, erklären für (Acc.). — 2) erleuchten, erhellen. — Intens. bestrahlen und überblicken. — Mit अभिप्र sichtbar werden, sich zeigen. — Mit संप्र 1) sichtbar werden, sich zeigen, erscheinen. — 2) glänzen, leuchten. — Caus. erhellen, enthüllen, offenbaren. — Mit प्रति in प्रतीकाश. — Intens. erblicken. — Mit वि erscheinen. — Caus. 1) an den Tag legen, verbreiten. — 2) erhellen, erleuchten. — Intens. Partic. विचीकाशत् 1) strahlend. — 2) aus —, erschauend, wahrnehmend. — Mit अनुवि Intens. hindurchschauen. — Mit प्रवि Caus. offenbaren. — Mit सम् erscheinen. — Caus. erblicken. — Mit प्रतिसम् in प्रतिसंकाश.

काश 1) m. Sichtbarkeit in सं°. — 2) m. (°f. आ und ई) und °क. Saccharum spontaneum, ein glänzend weisses Gras Taitt. Ār. 6,9,1. Auch personificirt. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 1,32,20.

काशक m. = काश 2. 3).

काशकृत्स्न 1) m. N. pr. eines Lehrers. Pl. sein Geschlecht. — 2) °Adj. a) (f. ई) von Kāçakṛtna herrührend, von ihm gelehrt. — b) (f. आ) die von Kāçakṛtsna gelehrte Philosophie studirend.

°काशकृत्स्नक Adj. von काशकृत्स्न 1).

काशकृत्स्नि m. Patron. von काशकृत्स्न 1).

°काशन Adj. P. 6,2,82.

°काशरी f. N. pr. davon °Adj. °एय.

काशवाड m. Pl. N. pr. eines Volkes.

°काशफरी f. N. pr. davon °Adj. °फेय.

काशमय Adj. aus Saccharum spontaneum bestehend.

काशय m. N. pr. 1) eines Sohnes des Kāça oder Kāçi. — 2) °des Landes der Kāçi.

°काशायिन् m. Pl. die Schule des Kāçāja Kāç. zu P. 4,3,106. काशायिन् v. l.

°काशाल्मलि f. eine Varietät der Baumwollenstaude.

काशिं 1) m. a) die geschlossene Hand oder Faust, Handvoll, manipulus. — b) °die Sonne. — c) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten. Pl. sein Geschlecht. — 2) f. a) काशि und काशी die Stadt Benares Spr. 7830. — b) काशी N. pr. einer Gattin Vasudeva's und Bhīmasena's (VP.² 4,159).

काशिक 1) Adj. (f. आ und °ई) aus Kāçi kommend Lalit. 278,10.14. 294,12. 13. — 2) m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 1,32,20. काशक v. l. — 3) f. आ a) die Stadt Benares. — b) Titel zweier Commentare. Auch °वृत्ति f. °वृत्तिन्यास m. Bühler, Rep. No. 284. fgg.

काशिकन्या f. ein Mädchen vom Volke der Kāçi MBh. 5,178,6.17. 180,17.

काशिकावस्त्र (Kāçikāv. 39,5. 72,5. 78,23. 86,17) und °काशिकानूच्य n. feiner Baumwollenstoff aus Benares.

काशिकाभरण n. Titel einer Abhandlung über Musik.

काशिकालिलक n. Titel eines Gedichtes.

°काशिकाप्रिय m. Bein. Divodāsa's.

°काशिकासलीय Adj. von den Kāçi und Kosala kommend u. s. w.

काशिखण्ड = काशीखण्ड.

काशिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. scheinend, erscheinend als, den Schein habend von. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

काशिनगर n. die Stadt Benares MBh. 5,176,12.

काशिनाथ m. N. pr. eines Mannes.

काशिपुराण n. Gebieter über die Kāçi.

काशिपुरी f. = काशिनगर.

काशिमनुज m. ein Mann aus dem Volke der Kāçi.

काशिराज m. ein Fürst der Kāçi, Bez. verschiedener Personen.

काशिरात्र m. dass. MBh. 5,176,18.

काशिराम m. N. pr. eines Scholiasten.

°काशिल Adj. von काश.

काशिविलास m. = काशीविलास.

काशिष्णु Adj. glänzend, strahlend.

काशी s. u. काश 2) und काशि 2).

काशीखण्ड m. Titel eines über Benares handelnden Abschnittes im Skandapurāṇa. °टीपिका f. Titel eines Commentars dazu VP.² 2,229.

काशीन n. Name eines Sāman.

काशीनाथ 1) m. Gebieter von Benares: a) °Bein. Çiva's. — b) Bez. verschiedener Personen. Auch °तर्कपञ्चानन und °भट्ट. — 2) f. ई das Werk des (Med.) Kāçīnātha.

काशीपति m. 1) *Gebieter von Benares* R. 1,12, 22. Richtiger काशिपति ed. Bomb. 1,13,23. — 2) N. pr. eines dramatischen Dichters Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

काशीप्रकाश und काशीप्रघट्टक m. Titel von Werken.

काशीमाहात्म्य n. 1) *die Majestät von Benares.* — 2) Titel einer Schrift Bühler, Rep. No. 117.

काशीमोक्ष m. Titel eines Werkes.

काशीय 1) *Adj. von काश und काशि. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

काशीराज m. *König von Benares* MBa. 4,2351. Richtiger काशिराज ed. Bomb. 4,72,16.

काशीराम m. = काशिराम.

काशीविलास m. Titel eines Werkes.

*काशीश m. Bein. 1) *Çiva's.* — 2) Divodâsa's.

काशीसेतु m. Titel eines Werkes.

काशीस्तोत्र n. Titel eines *Lobgedichtes auf Benares.*

*काश् f. = विकलधातु und शक्ति. Vgl. कासू.

*काशकार m. *Betelnussbaum.*

काशेय 1) m. *a) ein Fürst der Kâçi.* — *b)* Pl. N. pr. einer Dynastie VP.² 4,184. — 2) f. ई *eine Prinzessin der Kâçi.*

काश्मरी f. *und* काश्मर्य m. *Gmelina arborea.*

काश्मीर 1) Adj. (f. ई) *zu den Kaçmîra in Beziehung stehend, aus dem Lande der K. kommend u. s. w.* — 2) m. *a) ein Fürst der Kaçmîra.* — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes, = काश्मीर. — *c) das Land der Kaçmîra.* — 3) *f. ई *das Weinstock mit röthlichen Trauben.* — 4) f. ई *a) Gmelina arborea. b) *Ficus elastica.* — 5) n. *a) Safran.* — *b) *die Wurzel von Costus speciosus.* — *c) *= रुद्रजट.

काश्मीरक 1) Adj. *zu den Kaçmîra gehörig u. s. w.* — 2) m. *a) ein Fürst der Kaçmîra.* — *b)* Pl. = काश्मीर 2) *b).* — 3) f. °रिका *eine Prinzessin der Kaçmîra.*

काश्मीरज 1) n. *a) Safran* Râǵân. 12,40. — *b) *Costus speciosus* und *die Wurzel desselben.* — 2) *f. ई *Birke oder Aconitum ferox.*

*काश्मीरजन्मन् n. *Safran.*

*काश्मीरजीरक n. *eine Art Kümmel* Râǵân. 6,62.

काश्मीरदेश m. *das Land der Kaçmîra* Ind. St. 15,337.

काश्मीरपुर n. *die Stadt der Kaçmîra.*

काश्मीरमण्डल n. *das Reich der Kaçmîra.*

काश्मीरलिङ्ग n. Name eines Liṅga Ind. St. 15, 362.

*काश्मीरवृत्त m. *ein best. Baum mit öligem Samen* Râǵân. in Nigh. Pr.

*काश्मीरसंभव n. *Safran* Gal.

काश्मीरिक Adj. = काश्मीरक 1).

*काश्मीर्य Adj. von काश्मीर.

1. काँश्य 1) m. *ein Fürst der Kâçi,* Bez. verschiedener Personen. — 2) f. ई *eine Fürstin der* K.

2.*काश्य n. *ein berauschendes Getränk.*

काश्यक m. = 1. काश्य 1).

काँश्यप 1) Adj. (f. ई) Kaçjapa *gehörig, mit ihm in Verbindung stehend u. s. w.* — 2) m. *a)* Patron. von Kaçjapa, das so vielen Personen zukommt, dass man auch demjenigen, dessen Geschlechtsnamen man nicht kennt, damit bezeichnet. Auch Pl. — *b) die Sonne* VP. 3,12,41. — *c)* *Bez. Vishṇu's Gal. — *d) *eine Hirschart.* — *e) *Fisch.* — 3) f. ई *a)* Patron. von Kaçjapa. — *b) die Erde* Harshaṃ. 66,23. *Land.* — 4) n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Bâ.

काश्यपक Adj. (f. °पिका) von Kaçjapa *herrührend.*

काश्यपतीर्थ m. N. pr. eines Dvîpa MBu. 6,6,55.

काश्यपनन्दन m. Pl. *Kinder des* Kâçjapa, Beiw. der Götter.

काश्यपपरिवर्त m. Titel eines Abschnittes im Ratnakûṭa.

काश्यपसंहिता f. Titel eines Werkes.

*काश्यपायन m. Patron. von काश्यप.

काश्यपि m. Patron. von काश्यप. Auch Pl. Insbes. Bez. 1) Târkshja's. — 2) *Garuḍa's. — 3) *Aruṇa's.

*काश्यपिन् m. Pl. *die Schule des* Kâçjapa.

काँश्यपीबालाकायिगार्ग्यपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

काश्यपीपुत्र m. *Fürst, König.*

काश्यपेय m. Pl. *die Schule des* Kâçjapa (buddh.).

काश्यपेय m. Patron. 1) *der zwölf* Âditja. — 2) *des Sonnengottes.* — 3) *Garuḍa's.

*काश्यायन m. Patron. von काश्य.

*काश्वरी f. = काश्मरी.

काश्य m. in कपोल°.

काशाय 1) Adj. *braunroth gefärbt.* — 2) f. ई *a) eine Art Biene oder Wespe.* — *b) *eine Art wilder Dattel* Gal. — 3) n. *ein braunrothes Gewand.*

काषायगरुण n. N. pr. eines Kâṭṭja Ind. St. 278,17.

काषायणि m. N. pr. eines Lehrers.

काषायवसन 1) Adj. (f. ई) *ein rothbraunes Gewand tragend.* — 2) *f. ई *Wittwe.*

काषायवासस् Adj. = काषायवसन 1).

काषायवासिक m. *ein best. giftiges Insect.*

1.*काषायिन् m. Pl. *die Schule des* Kashâja.

काषायिन् v. l.

2. काषायिन् m. *ein buddhistischer Mönch (ein rothbraunes Gewand tragend)* Kârâṇḍ. 5,5. Vishṇ. 63, 36 (= वृषाकपिञ्जधारिन् Comm.).

काषिन् Adj. in पत्काषिन्.

काषेय m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP.² 4,151.

काष्ठायन m. Patron. von काष्ठ.

1. काष्ठ m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

2. काष्ठ 1) n. *a) Holzstück, — scheit.* — *b) Längenmaass.* — *c) ein best. Hohlmaass.* — 2) *काष्ठ Adv. und काष्ठ am Anf. eines Comp. als Ausdruck des Lobes.

काष्ठक 1) *Adj. zu काष्ठकीय. — 2) *m. *eine Art Weizen* Gal. — 3) f. काष्ठिका *a) Holzstückchen.* — *b) *wilder Pisang* Râǵân. 11,10. — 4) *n. *Agallochum* Râǵân. 12,90.

*काष्ठकदली f. *wilder Pisang* Râǵân. 11,40.

*काष्ठकीट m. *ein best. in Holz lebendes Insect.*

*काष्ठकीय n. (Kâç.) und °यी f. von 2. काष्ठा.

काष्ठकुट m. *Picus bengalensis.*

*काष्ठकुद्दाल m. *Haue von Holz.*

काष्ठकूट m. = काष्ठकुट.

काष्ठखाड und °क m. n. *Holzstück.*

काष्ठगर्भ Adj. *inwendig hohlig* Bhâvapr. 3,36.

काष्ठचन्दन n. *Zimmerarbeit* Ind. St. 15,433.

काष्ठचिता f. *Scheiterhaufen* Pañkad.

*काष्ठजम्बू f. *Prunna herbacea* Râǵân. 11,33.

*काष्ठतक्षन् (Nom. °तक्षा) und *°तक्ष m. *Zimmermann.*

*काष्ठतिलु m. *eine sich in Holz verpuppende Raupe.*

*काष्ठदारु m. *Pinus Deodora* Râǵân. 12,29.

*काष्ठद्रु m. *Butea frondosa* Râǵân. 10,37.

*काष्ठधात्रीफल n. *die Frucht der Emblica officinalis* Râǵân. 11,163.

काष्ठपट्ट m. *Holzbrett* Bhâvapr. 1,63,17.

काष्ठपत्रोपशिल्पिन् m. *Einer, der sich durch Bearbeitung von Holz und Blättern ernährt.*

*काष्ठपाटला f. *eine weisse Bignonia* Râǵân. 10,51.

काष्ठपुष्प n. Pl. Bez. *einer best. Gattung von Blumen* Kâraṇḍ. 8,1. 79,2 (fehlerhaft °पुष्पानि).

काष्ठप्रदान n. *das Anrichten eines Scheiterhaufens.*

काष्ठभक्षण n. *das Verspeisen von Holzscheiten,* scherzhaft so v. a. काष्ठाधिरोहण Pañkad.

काष्ठभार m. *eine Tracht Holz, Holzlast.*

काष्ठभारिक m. *Holzträger.*

काष्ठभिद् Adj. *Holz spaltend.*

काष्ठभूत 1) Adj. *zu einem Holzstück geworden, unbeweglich wie ein H.* R. 1,63,3. — 2) m. *ein best. Krankheitsdämon* Hariv. 9389.

काष्ठभूँ Adj. *zum Ziele führend.*

*काष्ठभेद् m. *das Spalten von Holz.*

*काष्ठमठी f. *Scheiterhaufen.*

काष्ठमय Adj. (f. ई) *aus einem Holzstück gemacht, hölzern.*

*काष्ठमञ्च m. *Todtenbahre.*

*काष्ठरज्जु f. = दारुरज्जु Nigh. Pr.

काष्ठरज्जु f. *ein Strick zum Zusammbinden von Holzscheiten.*

*काष्ठलेखक m. *ein best. in Holz lebendes Insect.*

काष्ठलोष्टमय Adj. *aus Holz oder Lehm gemacht.*

*काष्ठलोष्टिन् m. *eine mit Eisen beschlagene Keule von Holz.*

काष्ठवल्लिका und *°वल्ली (Gal.) f. *eine best. Pflanze.*

काष्ठवाट m. *eine Einzäunung von Holz.*

*काष्ठवास्तुक m. *eine Art Spinat* Nigh. Pr.

काष्ठविवर n. *Baumhöhle.*

*काष्ठशक् Adj. Maniḍh.

*काष्ठसारिवा f. *Ichnocarpus frutescens* Rāǵān. 12,123. Madanav. 10,97.

काष्ठस्तम्भ m. *Balken* 148,5.

काष्ठा f. 1) *Rennbahn; auch die himmlischen Bahnen, in welchen Wind und Wolken laufen.* — 2) *Ziel, meta, Grenze, Grenzpunkt* Bhāg. P. 4,1,23. पर्या oder परम° (Daśak. 34,16) = 3). — 3) *der äusserste Grenzpunkt, Gipfel* (in übertr. Bed.) Kumāras. 3,35. 5,28. Daśak. 92,7. — 4) *Weltgegend.*

काष्ठा: nebst दिश: MBh. 13,16,45. — 5) *ein best. Zeitmaass* 102,2. — 6) *ein Sechzehntel der Mondscheibe* Bhāg. P. 4,12,31. — 7) *Form, Erscheinungsform* Bādar. P. 3,28,13. 7,4,22. — 8) *die Sonne.* — 9) *Wasser Nir. 2,15. — 10) *Curcuma zanthorrhiza. — 11) N. pr. a) einer Tochter Dakṣha's. — b) einer Stadt.

*काष्ठागार m. n. *ein hölzernes Haus.*

*काष्ठागुरु m. *Agallochum* Rāǵān. 12,90.

काष्ठाधिरोहण n. *das Besteigen des Scheiterhaufens* Pañcad.

*काष्ठाम्बुवाहिनी f. *ein hölzernes Gerath zum Ausschöpfen des Wassers.*

काष्ठालुक n. *eine best. Wurzel* Harshāk. 198,1.

काष्ठिक m. *Holzträger* Kād. II,108,13.

काष्ठी Adv. mit भू *zu einem Holzstock —, unbeweglich werden* Bhāvapr. 4,108.

*काष्ठीरस m. *Musa sapientum* Rāǵān. 11,37.

*काष्ठील 1) m. *Calotropis gigantea* Rāǵān. 10,31. — 2) f. या *Musa sapientum.*

काष्ठेक्षु m. *weisses Zuckerrohr* Rāǵān. 14,78.

1. कास् Kāś. 1,1,35. — Mit उद् *aushusten, sich aushusten* Kāraka 6,20.

2. कास् f. *Husten.*

1.*कास von कस् P. 3,1,140.

2. कास m. und कासा f. (A.) *Husten.*

3.*कास m. *Moringa pterygosperma.* — Auch feilerhaft für काश.

कासक m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP.² 4,184.

*कासकन्द m. *eine best. Knolle* Rāǵān. 7,73.

कासकिक Adj. *einen Turban aufhabend* Gobh. 1,2,25. Nach Andern = वह्वपसिकर: कधुकी.

कासघ्न 1) Adj. *den Husten vertreibend.* — 2) *f. ई *Solanum Jacquini.*

*कासतिन् f. *Clerodendrum Siphonanthus* Rāǵān. 6,132.

*कासनाशिनी f. *eine Art Galläpfel* Ratnam. 45.

कासमर्द m. 1) *Cassia Sophora.* — 2) *eine gegen Husten gebrauchte Arznei aus Tamarinden und Senfsamen.*

कासमर्दक m. = कासमर्द 1) Rāǵān. 4,174.

*कासमर्दन m. *Trichosanthes dioeca.*

*कासर m. *Büffel.*

कासवत् Adj. *mit Husten behaftet* Kāraka 6,20.

कासार 1) m. (*n.) *Teich, See.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Bādar. P. 12,6,59.

*कासारि m. = कासमर्द 1) Rāǵān. 4,174.

*कासालु m. *eine best. Knolle.*

कासिका f. *Husten.*

कासिन् Adj. *mit Husten behaftet.*

कासीस n. *Eisenvitriol* Kāraka 6,7.

कासीसकाञ्जनतीर्थ Adj. *Eisenvitriol und eine Asclepias enthaltend.* वर्ग Suçr. 2,62,5.

*कासुन्दीवटिका f. *eine Pille aus Cassia Sophora.*

*कासू f. 1) *eine Art Speer.* — 2) *mangelhafte, undeutliche Sprache.* — 3) *Sprache.* — 4) *Glanz.* — 5) *Krankheit.* — 6) *Verstand.* — Vgl. काशू.

*कासूसरी f. *ein kleiner Speer.*

कासोल m. *Schleichweg.*

*कासेरुपत्तिक Adj. von कासेरुपत्त.

कास्तम्बर m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

*कास्तीर m. N. pr. eines Dorfes der Bāhīka. Davon °Adj. f. °रिका und °रिकी.

कास्तूरिक Adj. (f. या) von *Moschus* Hemādri 1, 391,15. 436,3.

*कास्का f. *ein best. musik. Instrument.*

कास्पृ und कास्पृ n. *ein Tag Brahman's, ein Kalpa* 2) b) Gaṇit. Bhāgav. 7. Āraṇḍh. 1,3.

*कास्य m. Patron. von कस्य.

कास्रल 1) Adj. a) *unanständig.* °लं वच् — b) *unanständige Worte im Munde führend.* Dazu Nom. absir. °स्रल n. — c) *undeutlich redend.* — d) *bösartig. — e) *übermässig. — f) *trocken.* — 2) m. a) *eine grosse Trommel.* — b) *Laut, Ton.* — c) *Katze. — d) *Hahn. — e) N. pr. eines Autors. — 3) f. या a) *ein best. Blasinstrument* S. S. S. 177. Vgl. Wilson, Hist. of Nep. 294. — b) *ein heraustechendes Getränk* Gal. — c) *eine Affenart. — d) *N. pr. einer Apsaras. — 4) *f. ई a) *ein junges Weib.* — b) N. pr. der Gattin Varuṇa's Gal. — 5) *n. a) *eine undeutliche Rede.* — b) *ein best. musik. Instrument.*

*काल्लापुष्प m. *Steckapfel* Rāǵān. 10,18.

काल्लि m. Bein. Çiva's.

काल्लिन् m. N. pr. eines Ṛshi.

काल्स् s. काल्स्.

कालाबाह् n. *Kollern im Leibe.*

काल्पाल्क m. *Palankinträger.*

*काल्पी f. *Wrightia antidysenterica.*

काल्पी m. N. pr. eines Autors.

*काल्पेय m. Patron. von कल्पेय.

*काल्पेय m. Patron. von कल्पेय gaṇa शिवादि in der Kāç.

काल्पेड und काल्पेडि m. Patron. von कल्पेड.

काल्पेर Adj. *von der weissen Wasserlilie kommend.*

1. कि Pron. interr. in किम् u. s. w.

2. कि, किकिते s. चि.

3. कि Suffix इ in पचि u. s. w. 238,25.

किंयु Adj. *was begehrend?*

*किंराज m. = कस्य राजा.

*किंराजन् m. *ein schlechter Fürst.*

किंरूप Adj. (f. या) *von welcher Gestalt? von welchem Aussehen?* Hemādri 1,474,6.

किंलक्षणक Adj. *welche Merkmale habend?* Cāk. zu Bādar. 1,1,2 (S. 36).

किंवत् Adv. *wie was?* Sarvad. 13,22.

किंवदन्त 1) m. N. pr. eines den Kindern schadlichen Dämons. — 2) f. ई *Gerücht, Sage, Sprichwort.* Auch *ति.

*किंवस् Adj. *was habend? womit versehen?*

किंवरूटक Adj. *ein Otterköpfchen nicht beachtend.*

किंवर्ण Adj. *von welcher Farbe?* 52,29.

किंविद् Adj. *was wissend?*

किंविष Adj. *welches Wissen habend?* MBh. 12, 230,1.

किंविध Adj. *von welcher Art?* Bālar. 255,9.

किंविभाग Adj. *wie eingetheilt?*

किंविशेषण Adj. *wie prädicirt? wie definirt?* Comm. zu Nyāya. 1,1,44.

किंविषयक Adj. *worauf sich beziehend?* Çaṁk. zu Bādar. 3,2,21 (S. 813, Z. 12).

किंवीर्य Adj. *von welcher Kraft? — Macht?* 1. किंवत् *n. eine Form des Pronomens* का. 2. किंवत् Adj. *über das Geschehene sich wundernd, unvorsichtig* Pañcat. ed. Bomb. 1,7,16.

किंव्यापार Adj. *womit beschäftigt?*

किंशारु 1) (*m.) *n. die Grannen am Getraide.* — 2) *m. *a) Pfeil.* — *b) Reiher.*

किंशिलं Adj. *in steinigem Lande —, in Geröllboden befindlich* Mahābh. 3. 2,9,8.

किंशील Adj. *weiche gewohnte Arbeit zu sein habend?* MBh. 12,230,1.

किंशुक m. *Butea frondosa; n. die geruchlose rothe Blüthe.*

किंशुकोदक n. *ein Aufguss auf die Blüthe der B. fr.*

*किंशुलक m. P. 5,3,117 nach der Lesart der Kāç.

*किंशुलकागिरि m. N. pr. eines *Berges* obend.

*किंशुलक n. *eine Varietät von Butea frondosa.*

*किंशुलकागिरि m. v. l. für किंशुलकाद्रि.

*किंस Adj. = किं स्पति Kāç. zu P. 8,3,110.

किंसखि m. (Nom. °खा) *ein schlechter Freund* Spr. 6648.

किंसंनिधय Adj. (f. धा) *was zur Unterlage haben?* Çaṁk. zu Bādar. 2,2,24.

किंसमाचार Adj. *von welchem Benehmen?* MBh. 12,230,1.

किंसाधन Adj. *welches Mittel* (zum Beweise) *haben?* Comm. zu Nyāyas. 5, 4, 2. 18.

किंसुहृद् m. *ein schlechter Freund* Spr. 3435.

किंस्तुघ m. n. *ein best.* Kāraṇḍ 4) *n).*

किंस्य n. *eine best. Frucht* (?).

किंस्वभाव Adj. (f. धा) *von welcher Eigenthümlichkeit?* Comm. zu Çārad. 12,7.

*किकि m. 1; *der blaue Holzheher.* — 2) *Kokospalme.*

किकिदिव und *°दिवि m. = किकिदीवि.

किकिदीवि m. *der blaue Holzheher* oder *Rebhuhn.*

*किकिन् m. dass.

*किकिर् m. *Vogel* oder *ein best. Vogel* Nigh. Pr.

किकिराँ onomatop. mit कर् *zerreissen, zerfetzen.*

*किकीदिव, °वि und °दीवि m. = किकिदीवि.

किकिराँ Interj.

किकिराकार् m. *der Ausruf* किकिरा.

किकिराकारम् Absol. *mit dem Ausruf* किकिरा.

किकिश (किकिश gedr.) und किकिस (Kāraka 4,8) m. *ein best. Wurm.*

किकिसाद m. *eine best. Schlange.*

किक्रस m. *Theile des zerriebenen Kornes, Schrot, Gries.*

किक्षिश f. किकिश.

*किकिं 1) m. *affe.* — 2) f. *eine kleine Schakalart* oder *Fuchs.*

*किङ्किणी f. = किङ्किणी.

किंकर् 1) m. *a) Diener, Sclave.* Nom. abstr. °त्व n. — *b)* wohl *ein best. Theil des Wagens.* — *c) eine Art Rākshasa.* — *d)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *β)* eines Wesens im Gefolge Çiva's. — 2) *f. ई *Dienerin.* — 3) f. ई *a) Dienerin, Sclavin.* — *b) die Frau eines Dieners.*

किंकरपाणि Adj. *dienstbereite Hände habend.*

*किंकराल m. *Acacia arabica* Madanav. 39,35.

किंकारी Adv. mit भू *Diener werden* Comm. zu Naish. 6,81.

किंकारीय् 1) °यति Jmd. (Acc.) *für einen Diener halten.*

किंकर्तव्यता f. *das „was zu machen?“*

किंकर्मन् Adj. *womit sich beschäftigend?* R. 3, 73,9.

*किंकल m. N. pr. eines Mannes.

*किंकाय् 1) °यति *was wünschen?*

*किंकायी Instr. Adv. *aus dem Wunsche* wonach?

किंकारण Adj. *welche Ursache —, welchen Grund habend?*

किंकार्यता f. = किंकर्तव्यता.

किङ्किणी 1) m. *a) *eine Art Trommel.* — *b)* N. pr. eines Sohnes des Bhāgamāna. — 2) f. ई *a) Glöckchen.* — *b) *Flacourtia sapida* Rāǵas. 9,162. — *c)* N. pr. einer Göttin.

*किङ्किणि f. °का f. (Hemādri 1,172,14. 19) und °णीक *Glöckchen.*

किङ्किणीकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

किङ्किणीकिन् Adj. *mit Glöckchen geschmückt.*

किङ्किणीजालमालिन् Adj. *rundum mit Glöckchen behangen* Hemādri 1,236,19.

किङ्किणीमायक m. *ein Pfeil mit Glöckchen*

*किङ्किर 1) m. *a) Pferd.* — *b) der indische Kuckuck.* — *c) Biene.* — *d) der Liebesgott.* — 2) f. ई *Blut.* — 3) n. *die Oeffnung in der Schädelgegend eines Elephanten.*

किंकिरात m. 1) * *Papagei.* — 2) **der indische Kuckuck.* — 3) **der Liebesgott.* — 4) **Jonesia Asoca.* — 5) *rother und gelber* (Kāv. II, 136, 1) *Amaranth* Rāǵas. 10,135. n. *die Blüthe.*

*किङ्किरात m. *eine best. Pflanze.*

*किङ्किरिन् m. *Flacourtia sapida.*

किंकृते Adv. *weshalb? wozu?*

किंकृत्य Adj. *den Augenblick gering achtend* Spr. 1335.

किंगोत्र Adj. *welchem Geschlecht angehörig?*

*किंचन m. *Butea frondosa.* — Vgl. 1. क 2) *b).*

*किंचनक m. N. pr. eines Schlangendämons.

किंचन्य n. *Besitz.*

*किंचिच्चीरितपत्रिका f. *Beta bengalensis* Nigh. Pr. Vgl. चीरितच्छदा.

किंचिच्छेष Adj. (f. धा) *wovon nur ein kleiner Rest übrig ist.*

किंचित्क Pron. indef. Mit vorangehendem य *jeglich, jeder beliebige* Ait. Br. 2.9.

किंचित्कार Adj. *bedeutsam.* Vgl. घ².

किंचित्पाणि m. *ein best. Gewicht,* = कर्ष.

*किंचित्पुरुषलता m. = किंपुरुष 1).

किंचिद् *Etwas* (s. 1. क 2) *c)* als best. *Maass* = *acht Handvoll.*

*किञ्जलिक, किञ्जल्क (Bhāvapr. 4,9) und किञ्जुलुक (Bhāvapr. 4,9 Hdschr.) m. *Regenwurm.*

किञ्चन्द्स् Adj. 1) *mit welchem Veda vertraut?* — 2) *welches Metrum habend?* Tāṇḍja-Br. 14,5,8. 11,35.

1. किंज Adj. *von niedriger Herkunft.*

2. *किंज n. *die Blüthe der Mesua ferrea.*

*किंजप्य n. N. pr. eines Tirtha.

*किंजल्क m. = किञ्जल्क 1).

किञ्जल्क 1) (*m. °क) *Staubfaden,* insbes. *einer Lotusblüthe.* — 2) n. *die Blüthe der Mesua ferrea* Rāǵas. 6,178. La. 5,4.

किञ्जल्किन् Adj. *mit Staubfäden versehen.*

किंतानीय Adj. *von welchem Stande?* Dhūrtan. 10.

किंदैवनिस् Adj. *welches Licht habend?*

*किंदू, केंदि (त्रासे, भयभीतयोः. गतौ.

*किंद m. *eine Affenart* Gal.

किंदकिरापय् °यति (Karaka 8,6 und किंदकिराय् °यते *knirschend aneinanderreiben.*

किंदि m. 1) *Wildschwein.* — 2) * *Batatas edulis* Nigh. Pr.

*किंदिक n. Mahābh. 2,412,b.

किंदिकिरापय् Karaka 8,6 fehlerhaft für किंदिकि°.

किंदिप 1) * m. *a) Wanze.* — *b) Laus.* — 2) n. *ein best. Exanthem.*

किंदिप n. *eine best. Form des Aussatzes.*

*किंदिपूलक und °मूलाभ m. *Batatas edulis* Nigh. Pr.

किंदिवदना f. N. pr. einer buddh. Gottheit.

किंदू n. *Secretion, Ausscheidung.* *लोह् *Eisenrost.* Auch °क n.

*किंरूप n. = किंरूपि Gal.
*किंरूपवर्तिन n. männlicher Samen.
*किंलोह m. 1) Eisenrost. — 2) ein kupferner Krug.
*किंवृष्टि m. trübes Wasser Gal.
किंश m. = किंशिल Comm. zu Taittir.-Br. 2,17,3.
किंशा m. 1) Scheuleke. — 2) Norbe Bhavpr. 6,24. Harshat. 144,13. — 3) *eine Art Holzwurm.
किंशाकृत, किंशातत und किंशावत् Adj. scheuleig.
*किंशि und किंशिरी f. Achyranthes aspero.
किंशिव (*m.) n. 1) Heft überh. oder ein best. Gährungsstoff, insbes. der zur Bereitung von geistigen Getränken angewendete Absat. — 2) *Sünde.
*किंशिवन् m. Pferd.
*किंशिवीय und *किंशिव्य Adj. von किंशिव.
किंत्, चिकेत्ति s. चिन्, केतय् s. bes.
*किंत m. N. pr. eines Mannes.
किंतर्व 1) m. a) Spieler. — b) Betrüger, Schelm. *वाक्षिका° ein betrügerischer Liturgiker. — c) *ein Trunkener, Wohnstnniger. — d) *Steinhopfel. — e) ein best. wohlriechender Stoff, = चोरक Rigan. 12,144. Bhavpr. 1,193. — f) N. pr. a) Pl. eines Volkes. — β) *eines Mannes. किंकिंतवाः das Geschlecht des Tika und Kitava. — 2) f. किंतवी Spielerin.
*किंतवीय Adj. von किंतव.
*किंदर्भ m. N. pr. eines Mannes गण विदादि in der Kāç. किंदर्भ v. l.
किंन् ein Krt-Suffix ३ 238,15.
किंनाह m. Baumbast.
किंनाग्निलिपि f. ein best. Schrift Lalit. 143,19.
*किंनभु m. eine Art Spinne.
किंनुघ्न m. = किंस्तुघ्न.
किंवे Adj. geschwätzig fragend.
किंवृत्त wohl fehlerhaft für किंवृत्त.
किंवृत्त m. N. pr. eines Brunnens MBh. 3,83,98.
किंवृभ m. N. pr. eines Muni Kiv. 196,5.
*किंवर्भ m. N. pr. eines Mannes. किंवर्भ v. l.
किंवान n. N. pr. eines Tirtha.
*किंवास m. N. pr. eines Mannes.
किंन्दविल्व oder °विल्ल N. pr. des Geschlechts oder des Geburtsortes von Gajadeva. v. l. auch केन्दुविल्ल und तिन्दुविल्ल.
किंदेव m. Halbgott.
किंदेवत Adj. was als Gottheit habend?
किंदेवत्य Adj. welcher Gottheit geweiht? — gehörig?
किंधर्मक Adj. von welcher Eigenthümlichkeit? Comm. zu Nirar. 4,1,11.
*किंन्धिन् m. Pferd.
किंनर् 1) m. a) Bez. bestimmter mythischer Wesen, halb Mensch halb Thier (ursprünglich wohl eine Affenart). Sie werden zu den Gandharva gezählt und als Sänger gerühmt; erscheinen auch im Gefolge Kubera's. Die Gaina ordnen sie den Vjantara unter. — b) Bein. und N. pr. verschiedener Personen. — c) *N. pr. einer Oertlichkeit; vgl. °वर्ष. — 2) *f. ein best. Saiteninstrument. Vgl. किंनरी. — 3) f. ई 1) f. zu 1) a). Auch = किंपुरुषी. — b) *die Laute der Kādambarī.
किंनरकण्ठ Adj. (f. ई) wie ein Kiṁnara singend Ind. St. 8,418. Vidbh. 84,1.
किंनरपति m. Bein. Kubera's Bilar. 89,5.
किंनरवर्ष n. N. pr. eines nördlich von Bhāratavarsha gelegenen Varsha Gorjous. Buev. 27.
*किंनरेश und °नेश्वर m. Bein. Kubera's.
किंनरेश्वर m. = किंनर 1) a). *नामधेय und °नामन् (182, 28) Adj. welchen Namen führend?
किंनिमित्त Adj. welche Veranlassung habend?
किंपच्य m. ein best. Wurm. किंपच्य v. l.
किंम् 1) Nom. Acc. n. von 1. क. — 2) Adv. a) woher? warum? weshalb? wozu? — b) blosses Fragwort, num, an. In Doppelfragen an zweiter Stelle किंम् 166,32. 171,28. 248,25. किंमुत 129,9. किंचु वा 116,29. किं नु वा 120,5. किं वा, अथ वा (183,30), अथो स्विद्, उत, उत वा, वा (156,24. 185,19) und वापि. Bei einer dreifachen Frage an zweiter und dritter Stelle किं वा — किं वा, अथ वा — उत, उत — उत, उत — अथ वा und उत — अथो स्विद्. Bei einer vierfachen an zweiter und den folgenden Stellen किंचु — किंम्, — किं वा (Spr. 7828) und किंम् — वा — अथ. — c) *mit einem Verbum fin. einen Tadel ausdruckend. — d) in Verbindung mit nachfolgenden Partikeln: α) अङ्ग 1) warum doch? warum sonst? — 2) wie viel mehr Spr. 2706. — β) यदि (erst bei Kālidāsa) 1) sehr, gehörig, heftig, stark Spr. 7620. 7638. 7715. Mit einer Negation durchaus nicht 7828. Rāgn. 2,57. — 2) noch mehr, ja sogar. — γ) इति 1) woher? warum? weshalb? — 2) ungenau für इति किंम् 173,12. — δ) इव wozu? Spr. 1770. — ε) उ s. u. 2. उ 6). किंचु — किंम् BV. 1,161,1. किंचु — अथ Chr. 177,c. किंम् — किंचु वा 116,29. — ζ) उत s. 2. उत 2) und 3). — η) *किल und Fut. dass nach nicht für möglich halten, nicht leiden P. 3,3, 146. — 2) च und auch, — noch, ferner, weiter 43,18. — 3) न न (नन) 1) mit einer Negation auf keine Weise, durchaus nicht. — 2) etwas, ein wenig. — α) चिद् etwas, ein wenig. Auch mit nachfolgendem इव. Mit einer Negation durchaus nicht Spr. 5617. — λ) तर्हि sondern. — μ) तु aber, jedoch Spr. 1737. nichtsdestoweniger. Auch mit nachfolgendem तद्यपि oder vorangehendem पक्षे. — ν) नु 1) verstärktes Fragewort. किं नु — वा, किं नु — किं नु स्विद्, किं नु — अथ — अथ वा, किं नु — नु — किम्, — नु किम् Spr. 2102. किम् — किं नु वा Chr. 120,5. — 2) wie viel mehr oder weniger. — ξ) नु खलु 1) woher doch? — 2) verstärktes Fragewort. — ο) पुनर् 1) wie viel mehr oder weniger. — 2) jedoch Bilar. 101,13. 191,14. 229,18. 275,20. — 3) sondern Bilar. 275,7. — π) वा 1) ob wohl? किं वा — किं वा 169,30. — 2) oder in und ausserhalb der Frage. — ρ) स्विद् 1) warum wohl? — 2) ob wohl? BV. 1,161,10. mit Potent. Chr. 127,28. Kathās. 14,48. किं स्विद् — किं स्विद् in einer Doppelfrage. — σ) mit vorangehendem अथ wie denn anders? so ist es, allerdings.
किंगधिकरण Adj. (f. आ) worauf zu beziehen? Spr. 5193.
किंगत्तर Adj. (f. आ) wie weit von einander abstehend?
किंगधिपति Adj. wie genannt? Spr. 6455. Kād. 162,2.
किंगर्घ Adj. was bezweckend? Ait. Ār. 370,13. 16. Chr. 229,20.
किंगर्हवस् Adv. zu welchem Endzweck? weshalb? warum?
किंगवस्थ Adj. in welchem Zustande sich befindend? Ind. St. 13,462.
किंगाकार Adj. (f. आ) von welcher Gestalt?
किंगाख्य Adj. wie genannt?
किंगाचार Adj. welchen Wandel führend?
किंगात्मक Adj. (f. °त्मिका) von welcher Eigenthümlichkeit? Comm. zu Sāmāç. 12,7.
किंगाधार Adj. worauf sich beziehend? Spr. 5193.
किंगायुस् Adj. welches Lebensalter erreichend?
किंगाश्रय Adj. (f. या) worauf ruhend?
किंगाहार Adj. welche Nahrung zu sich nehmend?
किंगिच्छक 1) n. etwas den Wünschen Entsprechendes, — Angenehmes, — Lieber MBh. 12,38,18. — 2) m. eine best. Kasteiung, durch die man etwas Gewünschtes erlangt.
किंगीर्दिन् m. und °र्दिनी f. eine Art Unhold.
किंगीय Adj. (f. या) zu wem —, wohin gehörig?
किंगुत्सेध Adj. (f. धा) wie hoch?
*किंचेष्ट und °ष्टचान Adj. geistig.
किंचेष्टाकम Adj. welche mächtig? MBh. 12,230,1.
किंचेष्टविहार Adj. was im Gefolge habend Daçak. 32,6.
किंफल ein best. musikalisches Instrument Lalit. 252,1. 258,8. Vgl. κύμβαλον.

किंपाक 1) *Adj. unreif, unwissend, dumm. — 2) m. *a) eine Gurkenart; a. die Frucht* Prasannar. 135,11. — *b) * Strychnos nux vomica* Rāǵan. 9,149; vgl. Mat. med. 198.

किंपुना f. N. pr. eines Flusses.

किंपुरुष und °पुरुष 1) m. *a) ein best. Zwittergeschöpf, ein kleineres Seitenstück zum Menschen, Kobold, Zwerg.* Erscheinen später wie die Kiṁnara, mit denen sie bisweilen gleichgesetzt werden, im Gefolge Kubera's. Bei den Gaina zu den Vjantara gezählt. — *b)* N. pr. eines Sohnes *α)* des zweiten Manu VP. 3,1,12. — *β)* des Agnidhra VP. 2,1,17. 19. — 2) m. n. N. pr. eines Varsha. — 3) f. ई f. zu 1) *a).

किंपुरुषी Adv. mit करू *in einen Kiṁpuruṣa 1) a) verwandeln.

किंपुरुषीय n. *die Erzählung vom Kiṁpuruṣa.

किंपुरुषेश m. Beiw. Druma's.

*किंपुरुषेश्वर m. Beiw. Kubera's.

किंपूरुष 1) m. *a)* wohl *ein best. verachteter Menschenschlag* VS. 30,16. — *b)* = किंपुरुष 1) *a).* — 2) *a. = किंपुरुष 2).

*किंप्रकामम् Adv. *auf welche Weise?*

किंप्रभाव Adj. *wie mächtig?*

किंप्रभु m. *ein schlechter Herr.*

1. किंप्रमाण Adj. *welcher Umfang?*

2. किंप्रमाण Adj. (f. या) *von welchem Umfange?* Hemādri 1,474,6.

किंफल Adj. *was für Frucht bringend?* Daçak. 82,7.

किंबल Adj. *wie mächtig?*

*किंभरा f. *ein bestimmter wohlriechender Stoff.*

किंभूत Adj. *was seiend? Damit wird auch dem zu einem Substantiv gehörigen Adjectiv gefragt.*

किंभृत्य m. *ein schlechter Diener* Spr. 3435.

किंमन्त्रिन् m. *ein schlechter Minister.*

किंमर्मन् Adj. *worauf bestehend?*

किंमात्र Adj. (f. या) *von welchem Umfange?*

किंमूरी N. pr. eines Geschlechts.

किंयाच्चिम् Acc. Adv. *wie lange?* In indirecter Frage Kāṭhaḱ. 18,266.

किंयच्चिरेण Instr. Adv. *wie bald?*

*किंयेदेतिका und *किंयेदेष्किा f. *eine den Kräften entsprechende Anstrengung.*

किंयद्दूर a. 1) *welche Entfernung?* Loc. *wie weit?* — 2) *einige Entfernung.* Loc., Acc. oder am Anf. eines Comp. *nicht weit, ein wenig* (räumlich) 143, 19. 148,5. 154,20. Vgl. केतियद्दूरे 295,5. 307,7.

किंयत् Adj. 1) *wie gross? — weit? — lang? von welchem Umfange? wie mannichfaltig? von welcher Beschaffenheit?* किंयात्या (Loc.+धी) *wie lange her?*

किंयेत्दनं पुंस् m. *a. was fängt man mit diesem Besitze an?* किंयानर्थ: *was für Nutzen erwächst aus?* किंयत् Adv. *wie weit? — viel? wie (quam)?* किंयेदादिम so v. a. *wozu nützt mir das Weinen?* Kāv. 190,33. Auch in indirecten Fragen. — 2) *klein, gering, wenig, einiges, unbedeutend.* Spr. 4162. किंयत् Adv. *ein wenig, etwas.* — 3) mit folgendem च und vorausgeschaltem यावत् *quantuscunque, qualiscunque.* — 4) mit folgendem घपि *quantuscunque* (nur Pāṇ.).

किंगन्मात्र Adj. *von geringer Bedeutung; n. eins Bleinigkeit.*

किंयाम्बु n. *eins best. Wasserpflanze.* Vgl. वयाम्बू.

*किंयारू m. *Fuchs (Pferd).*

किंयेधी Adj. *vielumfassend, aber zu vermuthen* °धा Adv. *wie oft?* so v. a. *sehr oft.*

1. किंरु, किंरेति s. 3. कंरु.

2. °किंरु Adj. *ausschüttend, ausgiessend* Vidom. 66,4.

*किंरु 1) Adj. (f. या) *ausstreuend* a. s. w. — 2) m. *Wildschwein.*

*किंरुक 1) m. *Schreiber.* — 2) f. °रिका *Tintenfass* Gal.

किंरुण m. *a) Staub, Stäubchen.* — *b) Lichtstrahl.* — *c)* etwa *Faden* RV. 10,106,4. AV. 20,133,1. 2. — *d) * Zügel.* — *e)* Bez. *bestimmter 25* Kōṭi. — *f) *die Sonne.* — *g)* Titel eines zum Çaivadarçana gehörigen Werkes. किंरुणाध्यत्तव्य a. über Architectur handelnd. — 2) f. किंरुणा N. eines Flusses.

किंरुणपति, किंरुणपाणि and *किंरुणमालिन् m. *die Sonne.*

किंरुणावली f. Titel zweier Commentare. °प्रकाश m. °प्रकाशव्याख्या f. und °टिप्पणक Titel von Supercommentaren.

किंरुय m. *Kaufmann.*

किंरात 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines verachteten, von der Jagd lebendes Gebirgsvolks. In der Umgebung eines Fürsten 299,27 (Etymologie: *wilden Schweinen nachstellend*). Sg. *ein Individuum* (Spr. 7814) und *ein Fürst dieses Volkes.* — *b) *Zwerg.* — *c) *Pferdehirt.* — *d) Agathotes Chirayta.* — 2) f. किंराती *a) ein weibliches Individuum der* Kirāta (ein solches pflegt den Fliegenwedel eines Fürsten zu tragen). — *b) *Kupplerin.* — *c)* Beiw. *α)* der Durgā. — *β) *der Gaṅgā, sowohl der irdischen als auch der himmlischen.*

किंरातक m. 1) am Ende eines adj. Comp. = किंरात 1) *a).* — 2) *Agathotes Chirayta* Rāǵan. 9,15.

किंरातकाव्यदुर्घट Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 123.

किंरातकुल Adj. (f. ई) *zum Stamme der Kirāta gehörig* Tāṇḍ.-Bn. 13,12,5. Vgl. Çat. Bn. 1,1,a,16.

किंरातितिक्त und °क्क m. *Agathotes Chirayta* Rāǵan. 9,15. n. *die Frucht.*

*किंरातवल्लभ *a. eine Art Sandelholz* Gal.

किंरातार्जुनीय n. Titel eines Kunstgedichts des Bhāravi.

*किंरासाशिन् m. Beia. Garuḍa's.

*किंराति f. Beia. der Gaṅgā.

*किंरातिनी f. *Nardostachys Jatamansi.*

किंरि m. 1) *aufgeschütteter Haufe* la यालुकिंरि. — 2) **Wildschwein.* — 3) **Batatas edulis* Nees. Pl.

किंरिक Adj. *sprühend.* — किंरिका s. u. किंरक.

किंरिट Adj. la यैलि°.

*किंरिटि n. *die Frucht der Phoenix paludosa.*

*किंरिश m. N. pr. eines Mannes; s. केंरिश.

किंरीट 1) Adj. a. u. यलिंकिंरि. — 2) (*m.) n. *Diadem.* — 3) *ein best. Metrum* (wohl n.). — 4) m. *Handelsmann.* — 5) *f. ई *Andropogon ocimiflorus* Rāǵan. 3,121.

किंरीटभृत् m. Beiw. Arǵuna's.

किंरीटमालिन् 1) Adj. *mit einem Diadem geschmückt.* — 2) m. Beiw. Arǵuna's.

किंरीटिन् 1) Adj. *mit einem Diadem geschmückt.* — 2) m. *a)* Indra's. — *β)* Arǵuna's. — *γ)* Nara's (nach Nīlak.) MBh. 1,19,31; vgl. Z. d. d. m. G. 32,330. — *c)* N. pr. eines Wesens im Gefolge *α)* Skanda's. — *β)* Çiva's.

*किंरीटाढ्य °व्यति धीर्त्य.

*किंरीर (Gal.) und किंरीरि Adj. *bunt.*

*किंरी f. 1) *Halle.* — 2) *eine Puppe von Gold oder Eisen.* — 3) *Butea frondosa*; vgl. कंरिन् 2) *b).

किंरीरि 1) Adj. *bunt* Harshaḱ. 174,23. — 2) m. *a) *Orangenbaum.* — *b)* N. pr. eines von Bhīmasena besiegten Rākshasa. *°त्रिन्, *°निषूदन, °भिद्, *°सूदन (Gal.) und *किंरीरारि m. Beiz. men Bhīmasena's.

*किंरीरितत्त्व m. *Orangenbaum.*

किंरीरित Adj. *bunt gemacht,* so v. a. *gemischt mit* (im Comp. vorangehend) Naish. 6,97.

*किंरीयाणी f. *eine wilde Sau.*

*किंलू, किंलति (शैत्यक्रीडनयो: oder शैत्ये), केंलयति (लेपे).

1. किंल (किंलो) Adv. *quidem, fürwahr, gewiss, ja, nämlich.; wie man sagt, angeblich* Vaṛtt. Bṛh. S. 5,2. 12,21. 81,24. Kād. 158,17. 219,12. Ausnahmsweise am Anfange eines Halbverses oder Satzes. Nach den Lexicographen वार्त्तायाम् संभाव्ये,

निधने, धनुमतो, धरुषो, धलो के und ईतो.
2.*किल m. *Spiel, Tändelei.*
3. किल m. N. pr. eines Mannes.
किलकल m. Pl. v. l. für किलकिल 1)b) VP.² 4,211.
किलकिञ्चित n. *hysterische Aeusserungen der Freude* Bilhan. 190,8. 294,12.
किलकिल 1) m. a) Bein. Çiva's. — b) Pl. N. pr. eines Javana-Stammes. — 2) °ला (onomatop.) Ausruf der *Freude*; f. *Freudengeschrei.* °ध्वनि m. dass. Bilhan. 185,6.
किलकिलाय्, °यति *ein Freudengeschrei erheben, anjauchzen.* Med. dass. und auch *aufschreien* Kâraṇ. 53,18. 58,16.
किलञ्ज m. *Matte.*
किलाट m. (*f. ई) *eine Art gekäster Milch* Bhâvapr. 2,13.
*किलाटिन् m. *Bambusrohr.*
किलात m. 1) N. pr. eines Asura-Priesters. किलातकुलीन Du. — 2) *Zwerg.
किलाद Harîv. 2,89,63 v. l. für किलाट.
किलास 1) Adj. *aussätzig.* Nom. abstr. °ता n. — 2) f. किलासी *ein gefleckter Thier.* — 3) n. *Aussatzmal, Aussatz.* Im System *eine best. Form des Aussatzes.*
*किलासज्ञ m. *Momordica mixta.*
किलासनाशन Adj. *den Aussatz vertreibend.*
किलासभेषज n. *ein Mittel gegen den Aussatz.*
किलासमय Adj. *räudig* (Hund) Kâṭj. 13.
किलासिन् Adj. *aussätzig* Gaut.
किलिकिल N. pr. 1) m. Pl. eines Volkes VP.³ 4,211. — 2) f. या einer Stadt.
किलिकिलाय् *jauchzen.* किलिकिलित n. impers. Bilhan. 218,4.
किलिकिलाय्, °यते dass. Harshaç. 178,14.
*किलिञ्ज m. *Planke, Brett.*
*किलिञ्जन m. *ein best. Fisch* Nigh. Pr.; vgl. Râjân. 19,73.
किलिञ्जा m. 1) *Matte. °स्तिन् m. *ein aus Matten zusammengefügter Elephant.* — 2) **Planke, Brett.*
*किलिञ्जक m. *Matte.*
किलिम (*m.) n. *Pinus Deodora* Kâraka 4,8.7,7.
*किलिम्ब m. *Pferd.*
किलिम्ब n. (adj. Comp. f. या) 1) *Fehler, Vergehen, Schuld, Sünde.* Am Ende eines Comp. *ein Vergehen gegen* oder *eine Schuld, die — auf sich ladet.* Im Buic. P. einmal m. — 2) *Unbill, Beleidigung* 61,16. — 3) **Krankheit.*
किलिम्बयत्यँ Adj. *Vergehen entfernend, — vermeidend.*
किलिम्बिन् Adj. *der sich ein Vergehen zu Schulden kommen lässt, schuldig, sündhaft.*
*किल्बिष् m. *Pferd.*
*किशारा f. und davon *Adj. °वत्स् gaṇa मयूरि.
किशोरँ 1) m. a) *Füllen.* — b) *Jungling.* — c) **die Sonne.* — d) **eine best. Pflanze.* — e) N. pr. eines Dânava. — 2) f. किशोरी a) *ein weibliches Füllen.* — b) *Jungfrau.*
किशोरक 1) m. a) **Füllen.* — b) *das Junge eines Thieres* Daçak. 42,8. Kîd. 83,24. 85,2. Prasannar. 6, 3.—2) f. °रिका *ein weibliches Füllen oder Jungfrau.*
*किष्कु, किष्कयते (रिँशाय्).
किष्किन्ध N. pr. 1) m. a) eines Berges. — b) *eines Volkes. °गन्धिक n. Sg. Mahâbh. 2,397,b. — 2) f. या (und °ँई) einer Höhle in 1) a), der Behausung des Affen Vâlin. Dagegen auch = 1) a). °काण्ड n. Titel des 4ten *Buchs* im Râmâjaṇa.
किष्किन्धक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
किष्किन्ध्य m. und °न्धा f. schlechte Schreibart für °न्ध und °न्धा.
किष्किश m. v. l. für किङ्किश.
किष्कु 1) m. (*f.) a) *Vorderarm.* — b) *Stiel* (einer Axt) Tândja-Br. 5,5,12. — c) *ein best. Längenmaass,* = कर Kâraka 1,14. — 2) *Adj. *verächtlich, schlecht.*
*किष्कुपर्वन् m. 1) *Bambusrohr.* — 2) *Zuckerrohr.* — 3) *Arundo tibialis.*
किष्य m. v. l. für किप्य.
किँस् Fragepartikel. Nach Nir. = कर्तरि.
*किंस gaṇa सवनादि. m. N. pr. eines Dieners des Sonnengottes.
*किंसर 1) m. *ein best. wohlriechender Stoff* Kîç. (किशर) zu P. 4,4,53. — 2) f. या gaṇa मद्रादि (auch in der Kîç. किशरा).
*किंसारावत्स् Adj. von किंसरा 2). Auch in der Kîç. किंशर.
*किंसरिक Adj. (f. ई) mit किंसर *handelnd.*
*किंसल m. n. = किंसलय.
किंसलय्, °यति *hervorspriessen lassen, erregen.* अवत्सत्तोयम् Prasannar. 43,14. °यित Adj. *mit Blattknospen —, mit jungen Schossen versehen* Harshaç. 22,1.
किंसलय (*m.) n. *Blattknospe, ein junger Schoss* Gaut. Chr. 294,24. 296,14.
कीकट (1 m. a) N. pr. a) Pl. eines nicht-arischen Volkes. — β) zweier Männer. — b) **Pferd.* — 2) *Adj. *a) arm.* — *b) geizig.*
*कीकटक m. *Pferd* Nigh. Pr.
*कीकाटिन् m. *Wildschwein* Nigh. Pr.
कीकास 1) *Adj. *hart.* — 2) m. *a) Wirbelsäule* Âṣvn. Br. — *b) *eine Art Wurm.* Vgl. किकिश, किकिस. — 3) f. कीकसा *Wirbel, vertebra.* — 4) n. *Knochen.*
*कीकसकाण्डिय n. *Wirbel, vertebra* H. an. 3,478.
*कीकसमुख und *कीकासास्य m. *Vogel.*
*कीकि m. *der blaue Holzheher.*
कीचक m. 1) *Rohrschilf, Amphidonax Karka.* Gewöhnlich in Comp. mit वेणु und im Pl. — 2) N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines von Bhîmasena besiegten Heerführers des Virâṭa. *Beinamen Bhîmasena's: °जित्, °निषूदन, °भिद्, °सूदन (Gal.). — c) *eines Daitja. — d) *eines Râkshasa.
कीँच m. *ein best. Geräthe* (Sporn Grassmann).
*कीट्, कीटयति (वर्णे, बन्धे).
कीट 1) m. (*f. ई und *n.) a) *Wurm, Insect.* °तर्णी: Çat. Br. 14,9,2,14. Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 2,a,76,6. — b) *der Scorpion im Thierkreise.* — c) *Wurm als Ausdruck der Verachtung.* — 2) *n. *stercus; vgl.* किट्.
कीटक 1) m. a) *Wurm, Insect.* — b) **eine Art Barde.* — c) N. pr. eines Fürsten. — 2) *Adj. *kurz.*
कीटादृश्क m. *ein best. Insect* Sucr. 2,288,10.
*कीटज n. *Schwefel* Râgân. 13,71.
कीटज 1) m. *Seide.* — 2) *f. या *der von der Schildlaus kommende Lack.*
*कीटनामन् *Cissus pedata* Nigh. Pr.
*कीटपादिका f. dass. Râgân. 5,111.
कीटमणि m. *Leuchtkäfer* Spr. 7750.
कीटमातृ f. 1) **Bienenweibchen* Gal. — 2) *Cissus pedata* Bhâvapr. 1,219.
*कीटमारी f. *Cissus pedata* Râgân. 5,110.
*कीटयोनि f. = कीटमातृ 1) Gal.
कीटराज m. *Embelia Ribes.*
*कीटलेभिका f. = कीटमातृ 1) Gal.
कीटारि m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) **Schwefel* Gal.
कीटोत्कर m. *Ameisenhaufe.*
की ऊ m. *Amaranthus polygonoides.* Vgl. काण्डेर.
कीदृत् Adj. *qualis?* Spr. 7847.
कीदृगाकार Adj. *wie aussehend?* Pañkad.
कीदृग्रूप Adj. dass. Mbh. 13,85,71.
कीदृग्वर्ण Adj. *von welcher Farbe?* eboud.
कीदृग्व्यापारवत् Adj. *womit beschäftigt?* 144,8.
कीदृश् Adj. *qualis?* Mit folgendem च und vorgehendem यावत् *qualiscumque.*
कीदृश Adj. (f. ई) *qualis? wozu nütze?* so v. a. अनर्थ 183,16.
*कीन् m. *Fleisch.*
कीनाश m. vielleicht *Pflüger.*
कीनाश m. 1) *Pflüger, Ackerknecht* Bha. 2,4,8, 7. — 2) *Filz, Getzhals.* — 3) Bein. Jama's Naish.

6,75. Bâlar. 89, 5. 254, 15. — 4) *eine Affenart. — 5) *ein Rakshas. — 6) *= पशुघातिन् oder उपपशुघातिन्.

कीम् in खा° und मा°.

कीर f) m. *a) Papagei* Spr. 7669. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *n. *Fleisch.*

*कीरक m. 1) = प्रापण. — 2) = तपणक. — 3) *eine best. Pflanze.*

*कीरवर्णक n. *ein best. wohlriechender Stoff* Râs. 12,127.

कीर्ति m. *Lobsänger, Dichter.*

कीर्तिचोदन Adj. *Lobsänger antreibend.*

कीर्तिन् Adj. *preisend; m. Lobsänger* RV. 1,100, 9. 5,4,10. 40,8. 52,12.

*कीर्तिद्रु m. 1) *Mangifera indica* Râgân. 11,9. — 2) *Wallnussbaum* Râgân. 11,82. — 3) = वल्लभूधक Râgân. 11,94.

*कीर्तिहृत् Adj. *aus dem Lande der* Kîra (Pferd) Gal.

कीर्ण Partic. s. u. 3. und 4. कॄ.

*कीर्णपुष्प m. *eine best. Schlingpflanze mit süssem Milchsaft* Râgân. 3,80.

*कीर्णी f. Nom. act. von 3. कॄ.

कीर्तन 1) n. *das Erwähnen, Nennen, Aufzählen, Berichten, Erzählen.* — 2) f. खा a) dass. — b) *Ruhm.

कीर्तय्, कीर्तयति (episch auch Med.) 1) *commemorare, gedenken, Erwähnung thun, nennen, aufführen, hersagen, mittheilen, verkünden, erzählen, rühmend erwähnen;* mit Gen. oder Acc. (nur dieser später). — 2) *Etwas als Etwas erwähnen, erklären für, nennen, heissen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Desid. *Erwähnung thun wollen,* mit Gen. Âit. Âr. 469, 19 (= चिकीर्तयितेन् zu lesen). — Mit अनु *gedenken, Erwähnung thun, verkünden, hersagen, erzählen;* mit Acc. — Mit समनु in समनुकीर्तन. — Mit संमभि *berichten, erzählen;* mit Acc. — Mit उद् *preisen,* mit Acc. — Mit परि 1) *laut überall verkünden, verkünden, mittheilen, erwähnen, erzählen, preisen;* mit Acc. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Mit संपरि *aufzählen.* — Mit प्र 1) *hersagen, mittheilen, verkünden, ausposaunen* Hemâdri 1,382,20. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für* 216,21. — 3) *gutheissen, für angemessen erachten;* mit Acc. — Mit संप्र 1) *erwähnen,* mit Acc. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Mit सम् *erwähnen, hersagen, verkünden, preisen;* mit Acc.

कीर्ति 1) f. *a) das Gedenken, Erwähnung; Rede, Kunde.* — *b) gute Kunde, Ruhm.* Neben श्लोक Çat. Ba. 8,3,1,17 (wohl कीर्तिः श्लोकः zu lesen). 14,4, 2,18. Auch personificirt als Tochter Daksha's und Gattin Dharma's. — *c) ein best. Tact* S. S. S. 210. — *d) *Ausdehnung.* — *e) *Glanz.* — *f) *Schmuck* (vgl. 3. कॄ). — *g) *= प्रसाद oder प्रासाद. — *h) *N. pr. einer Mâtrikâ.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dharmaketra VP.2 4,54.

कीर्तिकर Adj. (f. ई) *Ruhm verschaffend* Spr. 6089, v. l.

कीर्तिनव्य Adj. *zu preisen.*

कीर्तिधर m. N. pr. eines Autors.

*कीर्तिधातु m. Bein. Droṇa's.

कीर्तिमत् 1) Adj. *berühmt,* von Personen. — 2) m. N. pr. a) eines der Viçve Devâs. — *b)* eines Sohnes des a) Uttânapâda. — β) Vasudeva. — γ) Aṅgiras. — 3) f. ती Bein. der Dâkshâjanî.

कीर्तिमय Adj. (f. ई) *aus Ruhm bestehend.*

कीर्तिमालिनी f. ein Frauenname.

कीर्तिपुत्र Adj. *berühmt* (Person) 180,11.

कीर्तिवर्ध m. N. pr. eines Fürsten der Videha.

कीर्तिवास m. N. pr. Bei. bestimmter Rshi.

कीर्तिवीरात m. N. pr. eines Fürsten der Videha.

कीर्तिवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

कीर्तिवास m. N. pr. 1) eines Autors. — 2) eines Asura.

*कीर्तिशेष m. *Tod.*

कीर्तिसागर m. N. pr. eines Mannes Daçar. 43,6.

कीर्तिसिंहदेव m. desgl.

कीर्तिसेन m. N. pr. eines Neffen Vâsuki's.

कीर्तिसोम m. N. pr. eines Mannes.

कीर्तिस्तम्भ m. *Ruhmesstäule* Bâlar. 75,13.

(कीर्तेन्य) कीर्तनिय Adj. *rühmenswerth.*

कीर्त्य Adj. *herzusagen* in दिवा°.

कीर्व Adj. in उद्°.

*कीर्वि Adj. von 3. कॄ.

कीर्शी f. wohl *ein best. Vogel.*

*कील्, कीलति (बन्धने).

कील 1) m. (adj. Comp. f. खा) *a) zugespitztes Holz, Pfahl, Pflock, Keil.* Auch *f. खा. — b) Handgriff. — c) Lilbogen* VP. 3,20,54. Auch *f. खा. — *d) eine spitz zulaufende Geschwulst. — e) eine best. ungünstige Lage des Fötus. — f) die mittleren Silben eines Spruches. — g)* Bein. des Vîtarâga Mahoça. — *h) *= वन्ध्य Manu. zu VS. 2,31. — 2) *m. f. a) Lanze, Speer. — b) Flamme. — c) ein Bischen. — 3) f. खा ein *Stoss mit dem Ellbogen.* Auch *m. — 4) *n. = कील *Fleisch* Gal.

कीलक 1) m. a) = कील 1) a). — b) *Schiene* (bei Knochenbrüchen). — c) *= कील 1) d). — d) *Knebel* Nigh. Pa. — e) Bez. *bestimmter Koṭa.* — f) *das 42ste Jahr im 60jährigen Jupitercyklus.* — 2) f. कीलिका *Pflock, Bolzen* Hemâdri 1,291,19.

कीलकविवरण n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 444.

कीलन n. *das Annageln, Befestigen* Kâlaḱ. 4,153.

कीलनीय Adj. *anzunageln, zu befestigen* ebend.

*कीलपादिका f. v. l. zu कीट° Râgân. 5,111.

*कीलर्सपर्श m. *Diospyros glutinosa.*

कीलाल 1) m. *süsser Trank,* auch von *einem himmlischen, dem Amṛta zu vergleichenden Tranke.* Auch *n. — 2) n. *a) Blut.* — *b) *Wasser.*

कीलालज n. *Fleisch.*

*कीलालधि m. *Meer.*

कीलालप 1) Adj. *Blut trinkend.* — 2) *m. ein Rakshas* Trik. 1,1,79.

कीलालपा Adj. *den Trank* Kîlâla *trinkend.*

कैलालापेशस् Adj. *mit dem Trank* Kîlâla *geschmückt* Maitr. S. 2,7,12.

*कीलालिन् m. *Eidechse, Chamäleon* Nigh. Pa.

कीलालोशध Adj. f. *den Trank* Kîlâla *im Euter führend.*

कीलालोपधि f. *ein zur Bereitung eines berauschenden Trankes dienendes Kraut* Âpast.

कीलित 1) *angesteckt, befestigt.* कीलितेव चास्मित्रेव स्थाने तनुः *wie festgenagelt* Kâd. II,44,11. — 2) *stecken bleibend.* — 3) *bespickt —, besäet mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend; Kâd. II,134,7.14.

कीलेशय m. = कील 1) g).

कैवस् Adj. = किंवस्. यौ कैवत्स *quousque?*

कोष 1) *Adj. *nackt.* — 2) m. a) *Affe.* — b) *Vogel. — c) die Sonne.

*कोशपर्ण m. und f. (ई) *Aehyranthes aspera.*

कोशमील m. *eine best. Krankheit* AV. Paipp. 19,8,4.

कोर्स्त m. *Lobsänger, Dichter.*

1. कु Pron. interr. in कुतस् u. s. w. Druckt am Anfange eines Comp. *Mangel* aus. Vgl. कूँ.

2. कु Verbalwurzel s. कूज.

3. कु f. 1) *die Erde* Âçvâlây. 2, 1. *Land, Erdboden* Spr. 7789. — 2) *die Basis eines Dreiecks* (Comm. zu Âçvâlây. 2,8) oder *einer anderen Figur.* — *c) Bez. der Zahl eins.

कुंठया f. s. कुण्ठया.

*कुंप, कुंपति und कुंपयति (भाषार्थ oder भासार्थ).

कुंश in भृ°, ध्र°, धृ° und धृ°.

*कुंस्, कुंसति und कुंसयति = कुंप्.

कुंस in भृ°, ध्र°, धृ° und धृ°.

*कुंस्, कोंकते (खादने).

कुंसया f. *eine schlechte, elende Erzählung.*

कुकन्यका f. *ein schlechtes Mädchen.*

*कुकम n. *ein herausziehendes Getränk.*

*कुकर Adj. *eine verkrüppelte Hand habend.*

1. कुकर्मन् *a. eine böse That.*

2. कुकर्मन् Adj. *böse Thaten verübend.*

कुकलत्र n. *ein schlechtes Weib* Spr. 1803.

कुकवि m. *ein schlechter Dichter, Dichterling* Spr. 7854.

कुकाव्य *a. ein schlechtes Gedicht.*

*कुकील m. *Berg.*

*कुकुट m. *Marsilea quadrifolia.* Vgl. कुकुटि.

कुकुटम्बिनी f. *eine schlechte Hausfrau.*

कुकुण्डक n. *die Frucht des Khaṭṭrâka* Nigh. 3,32,a.

*कुकुद m. = कुकुद.

*कुकुह m. *Blumea lacera* Nigh. Pr.

कुकुन्दनी f. *Cardiospermum Halicacabum* Bhâvapr. 1,174.

कुकुन्द्र 1) *a.* Du. (adj. Comp. f. द्वा) *die beiden Vertiefungen um die Wirbelsäule unmittelbar über den Hüften.* Auch *m. Du. — 2) m. *Blumea lacera* Bhâvapr. 1,223.

*कुकुन्डा m. = कुकुन्द्र 1).

कुकुन्ध m. Bez. *gespenstischer Wesen.*

*कुकुभा f. *eine best.* Râgân.

कुकुर m. 1) N. pr. a) eines Volkes Mbh. 6,9,60. — b) eines Fürsten. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) *Hund. — 3) *eine Art Dûrvâ-Gras.*

*कुकुरजिह्व (f. ई) *Acheiris Kaokor Zibha* (ein Fisch). — 2) *Lepa staphylea.* — 3) *Izora undulata.*

कुकुल m. = कुकुल 1) b) Kâraka 6,1.

*कुकुवाच् m. *Schakal* Nigh. Pr.

*कुकूटी f. *Salmalia malabarica* Râgân. 8,8.

कुकूणक m. *eine best. Augenkrankheit der Kinder.*

कुकूर्म Adj. (f. द्वा) *murmelnd* (Wasser).

कुकूर्भ m. Bez. *gespenstischer Wesen.*

कुकूल 1) (*m. *n.) a) *Hülsen.* — b) **Hülsenfener, Strohfener.* — 2) *n. a) *eine Höhle mit Pfählen.* — 3) *Rustung.*

कुकूलगुर्गुर m. *Hülsenfeuer* Bâlar. 187,24.

*कुकूवाच् m. *eine Antilopenart* Gal. Vgl. कुकुवाच्.

कुकृत Adj. *schlecht gemacht.*

कुकृत्य *a. Schandthat, Schlechtigkeit.*

*कुकोल m. *Zizyphus Jujuba.*

कुकूर् onomatop. vom *Gekrähe des Hahns.*

कुकूर्ट 1) m. a) *Hahn.* Am Ende eines adj. Comp. *f. द्वा. — b) *wilder Hahn, Phasianus gallus.* — c) **Marsilea quadrifolia* Râgân. 4,51. — d) *eine best. Gangart* S. S. S. 253. — e) **der Sohn eines Nishâda und einer Çûdra-Frau.* Vgl. कुकुर 1) b). — f) **ein brennendes Grasbündel.* — g) **Funke.*

— h) **fehlerhaft für* कुकुर *Hund.* — 2) f. कुकुटी a) *Henne.* — b) **eine kleine Hauseidechse.* — c) *Dolichos pruriens* Suçr. 2,336,13. — d) *Salmalia malabarica.* — e) **Hexchelei.* — 3) n. *eine best. Art zu sitzen.* Auch कुकुटासन n.

कुकुटक 1) m. a) **Phasianus gallus.* — b) = कुकुट 1) c). — 2) f. °टिका N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

*कुकुटकन्द n. N. pr. einer Stadt.

कुकुटकाण्डीयक n. *ein best. Instrument, Saugröhre* Comm. zu Gelâdas. 11,54.

*कुकुटपत्तक m. *ein Messer in der Gestalt eines Hahnenflügels.*

कुकुटपाद m. N. pr. eines Berges.

*कुकुटमञ्जरी f. *Piper Chaba* Nigh. Pr.

कुकुटमण्डप m. N. pr. eines *Tempels* in Benares.

*कुकुटमर्दक und °मर्दन m. *eine best. Pflanze mit wohlriechenden Blättern* Madanav. 30, 306.

*°मर्दिका f. Dhanv. 4,68.

*कुकुटमस्तक m. *Piper Chaba* Râgân. 6,42. Dhanv. 2,37.

कुकुटमिश्र m. ein Spottname.

कुकुटव्रत n. *eine best. Begehung.*

*कुकुटशिख m. *Carthamus tinctorius.*

*कुकुटाग्रिणि m. N. pr. eines *Berges.*

कुकुटाण्ड 1) n. *Hühnerei.* — 2) *m. *eine Reisart* Gal.

कुकुटाण्डक m. *eine Reisart* Bhâvapr. 1,273.

*कुकुटाण्डसम n. *eine Eierpflanze mit weisser Frucht* Nigh. Pr.

*कुकुटाम m. *eine Schlangenart.*

कुकुटाराम m. N. pr. eines *Lusthains.*

*कुकुटार्म n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कुकुटासन n. = कुकुट 3).

*कुकुटाहि m. *eine Schlangenart.*

*कुकुटि f. *Hexchelei.*

कुकुटीमर्कटीव्रत und कुकुटीव्रत n. *eine best. Begehung.*

कुकुटेश्वर 1) m. *ein best. Zauberspruch.* — 2) n. Name eines Liṅga.

कुकुटेश्वरतन्त्र n. Titel eines Taatra.

*कुकुटोरग m. *eine Schlangenart* Nigh. Pr.

कुकुभ m. 1) *Phasianus gallus.* — 2) **varnish, oiling or oily gloss.*

कुकुर 1) m. a) *Hund.* — b) *eine best. verachtete Mischlingskaste* Kâraṇ. 61,13. Vgl. कुकुट 1) e). — c) N. pr. a) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes. — 2) f. ई *Hündin.* — 3) *n. *ein best. wohlriechender Stoff.*

कुकुरदु m. *Blumea lacera* Madanav. 30,307. Mal. med. 306.

*कुकुवाच् m. *eine Antilopenart* Râgân. 19,12. Vgl. कुकवाच्.

कुकुल m. *Bauch.*

कुक्षि 1) m. a) *Bauch, Unterleib.* In der älteren Sprache gewöhnlich Du. Auch *f. — b) *Mutterleib.* — c) *Höhlung, Höhle, Thal.* — d) in Verbindung mit सागर und समुद्र *Meerbusen.* — e) **Degenscheide.* — f) **Stahl.* — g) N. pr. a) verschiedener Männer. — β) *einer Oertlichkeit. — 2) f. N. pr. einer Tochter Priyavrata's.

कुक्षिगत Adj. *im Bauch befindlich.* Davon °गती Adv. mit करू *verschlucken* Naish. 2,85.

कुक्षिज m. *Sohn* Rag. 15,15.

कुक्षिभेद m. Bez. *einer der 40 angeblichen Weisen, auf welche eine Finsterniss endet.*

कुक्षिभरि Adj. *nur seinen Bauch pflegend* Lal. St. 15,390.

*कुक्षिम्भर und °क (Gal.) m. *Schilfrohr, Amphidonax Karka.*

कुक्षिल Adj. Bez. *gespenstischer Wesen.*

कुक्षिशूल m. u. *Leibschmerz, Kolik.*

कुक्षी f. = कुक्षि *Bauch.*

कुक्षेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

कुक्ष्याशय m. *Bauchkrankheit.*

*कुखाटि f. = खाटि = खनित्र.

*कुख्याति f. *übler Ruf.*

कुगणिन् Adj. *zu einer bösen Rotte gehörig* (buddh.).

कुगति f. *Abweg* (buddh.).

कुगुरु m. Pl. *eine schlechte Hausfrau* Spr. 1784.

कुगोक्षिनी f. dass.

कुगो m. *ein elender, schwacher Stier.*

कुग्राम m. *ein elendes Dorf.*

कुङ्गा N. pr. einer Oertlichkeit.

कुङ्कुम n. *Crocus sativus* (die *Pflanze* und der *Blüthenstand*).

कुङ्कुमपङ्क m. *Safransalbe* Spr. 1787.

*कुङ्कुमाकृति m. *eine Reisart* Gal.

*कुङ्कुमी f. *eine best. Pflanze.*

कुच्, कुचति und कुचु, कुचति *sich zusammenziehen, — krümmen.* कुचित *zusammengezogen, gekrümmt, krans, geringelt.* Nach dem Dhâtup. कुच्, *कोचति (तीव्रवैकोल्लिप्रतिष्टम्भविलेखेषु, st. प्रतिष्टम्भ auch शैथिल्य); कुच्, *कुचति (कौटिल्यात्पशाबयोः, auch गति° und वक्राणि तोडचे च). *कुचित = परिमित. — Caus. कुचयति *kränseln, in Locken einlegen.* — Mit घन्, °कुचित *eingebogen, gekrümmt.* — Mit घव la घवकुचन. — Mit आ, आकुचित *eingebogen, eingesogen, zusammengezogen, gebogen, krans, geringelt.* — Caus. आकुचयति *zusammen-*

zichen, einbiegen, verkürzen. — Mit सम, °कुचित *eingezogen, so v. a. eingestellt* (Rede) Naish.3,61. — Mit उद् Act. *sich aufwärts —, sich auseinander biegen, — krümmen.* — Caus. उत्कोचित *aufgeblüht.* — Mit नि in निकुचित u. s. w. — Caus. *anziehen, attrahere* (Gegens. *ausstrecken*) Kâraka 8,3 (°कुञ्च्य). — Mit सं Caus. *zusammenziehen* Ind. St. 15,383 (°कुञ्च्य). — Mit वि, विकुचित *zusammengezogen, geringelt.* — Caus. विकुचयति *zusammen —, einziehen.* कर्णौ so v. a. *zurückschlagen.* — Mit सम् Act. 1) *sich zusammenziehen* 169,12. *sich schliessen* 174,28. Ind. St. 15,420. Mit einem Abl. *sich verschliessen gegen, ablassen von.* Pass. संकुच्यते *schliesst sich.* संकुचित a) *zusammengezogen, —gekauert, geschlossen.* — b) *zusammengeschrumpft,* so v. a. *unvollständig* Comm. zu TS. Prât. — c) *niedergeschlagen, ganz aus der Fassung gebracht* Kâd. II,108,13. — 2) *zusammenziehen, einziehen,* so v. a. *absorbiren, zu Nichte machen.* — Caus. संकोचयति 1) *zusammenziehen, einziehen.* — 2) *verringern, verkleinern* Spr.3953. — 3) Med. *vorenthalten.*

कुच m. (adj. Comp. f. या) *die weibliche Brust.* Gewöhnlich Du.

कुचग्रह् Kâtnîs. 103,225 fehlerhaft für कचग्रह्.

*कुचण्डिका f. *Sanseviera Roxburghiana.*

कुचन्दन n. 1) *rother Sandel von Pterocarpus santalinus.* — 2) **Cuesalpina Sappan.* — 3) **Adenanthera pavonina.* — 4) **Safran.*

*कुचफल m. 1) *Granatbaum* Râgân. 11,75. — 2) *Feronia elephantum* Râgân. 11,132.

*कुचमुख m. *Brustwarze.*

कुचर् Adj. 1) *unherschweifend.* — 2) *einen schlechten Wandel führend; m. ein schlechter Mensch* Gauy. — 3) **übel nachredend.*

कुचरित्र n. und कुचर्या f. *schlechter Wandel.*

कुचरा f. N. pr. einer bösen Fee, die den Weibern *die Brüste fortnimmt.*

*कुचाग्र n. *Brustwarze.*

*कुचाङ्कुरी f. *Rumex vesicarius.*

कुचिक 1) * m. f. (या) *ein best. Fisch.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 3) * f. या *eine best. Pflanze.*

कुचिकर्ण m. N. pr. eines Mannes.

कुचीरा f. N. pr. eines Flusses MBu. 6,334. कुवीरा v. l.

*कुचुण्टक m. *eine best. Gemüsepflanze* Nigu. Pa.

कुचुमार m. N. pr. eines Autors. Auch fehlerhaft für कोचुमार.

1. कुचेल n. 1) *ein schlechtes Kleid.* — 2) *Lumpen, Lappen* Kâraka 1,8.

2. कुचेल 1) Adj. *schlecht gekleidet.* Nom. abstr. °ता f. — 2) * f. या *eine best. Pflanze.* — 3) * f. ई *Clypea hernandifolia.*

कुचैल (f. या) und कुचैलिन् Adj. *schlecht gekleidet, sich schlecht kleidend.*

कुचोद्य n. *eine unpassende Frage.*

कुचोष्मवत् Adj. *der sich an Brusten erwärmt* Spr. 7625.

*कुच्छ् n. *die Blüthe der weissen Wasserlilie.*

कुच्छिला f. N. pr. eines Flusses VP.2 2,151.

*कुज् कुजति *krumm sein.* कोजति (स्तेयकरणे).

कुज 1) m. a) **Baum.* — b) Metron. a) des *Planeten Mars.* — β) des Daitja Naraka. — 2) * f. या Metron. a) der Durgâ. — b) der Sîtâ. — 3) n. *Horizont.*

कुजदिन n. *Dienstag.*

कुजन m. *ein schlechter Mensch* oder *schlechte Menschen* Spr. 1785.

कुजननी f. *eine schlechte Mutter.*

1. कुजन्मन् 1) Adj. *einen schlechten Ursprung habend.* — 2) m. *ein Mann niederen Standes, Sclave* Spr. 7632.

2. कुजन्मन् m. *der Planet Mars* Spr. 7632.

*कुजय m. N. pr. eines Mannes.

कुजम्भ m. N. pr. eines Daitja.

*कुजम्भल, °कुजम्भिर् und °कुजम्भिल m. *ein in ein Haus einbrechender Dieb.*

कुजीविका f. *ein elendes Dasein* 170,26.

*कुजेशा m. *ein best. Fisch.*

*कुज्झटि, °का und *कुज्झटी f. *Nebel.*

कुज्ञान n. *mangelhaftes Wissen* Ind. St. 15,355.

कुज्या f. *der Sinus des zwischen dem Horizont und dem Unmandala gelegenen Bogens des Tagkreises.*

कुञ् s. कुच्.

कुञन n. 1) *das Sichzusammenziehen.* — 2) *eine best. Krankheit der Augenlider.*

*कुञ्चकला f. *Beninkasa cerifera.*

कुञ्चि m. *ein best. Hohlmaass,* = 8 Handvoll Hemînat 2,6,37.17.

कुञ्चिका f. 1) *Schlüssel* Prasannar. 43,7. — 2) **ein best. Fisch.* — 3) **Abrus precatorius.* — 4) *Nigella indica* Kâraka 6,9. 24. — 5) **Trigonella foenum graecum* Râgân. 6,70, v. l. — 6) **Bambusrweig.* — 7) **Kupplerin* Gal. — 8) Titel eines Commentars (*Schlüssel*) zur Mahâbhâ.

कुञ्चित 1) Adj. s. u. कुच्. — 2) f. या *eine best. fehlerhafte Art des Oeffnens einer Ader.* — 3) **n. Tabernaemontana coronaria* Râgân. 10,144.

कुञ्जी f. 1) *Kümmel* Bulvar. 1,166. — 2) **Trigonella foenum graecum* Râgân. 6,70.

कुञ्ज् 1) m. (°न.) a) *Gebüsch, Laube.* सरस्वत्याः N. pr. eines Tîrtha. — b) **Kinnlade.* — c) **Kinnlade eines Elephanten.* — d) **Zahn.* — e) **Elephantenzahn.* — 2) °न. N. pr. eines Mannes.

कुञ्जर 1) m. a) *Elephant.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) als Ausdruck *des Vorzüglichsten in seiner Art.* रात्र°, कपि°. — c) Bez. der *Zahl acht* (wegen der *acht Weltelephanten*). — d) *eine best. Tempelform.* — e) *eine best. Gangart* S. S. S. 253. — f) **Ficus religiosa.* — g) N. pr. a) eines Schlangendämons. — β) eines Fürsten. — γ) eines Berges. — δ) einer Oertlichkeit. — 2) * f. या und ई *Elephantenweibchen.* — 3) * f. या a) *Bignonia suaveolens.* — b) *Grielea tomentosa.*

कुञ्जकुटीर् *Laube* Gîr. 1,27. Mâlatîm. 79,16 (176,7).

*कुञ्जरतामूल n. *Rettig* Râgân. 7,15.

कुञ्जरग्रह m. *Elephantenknecht.*

कुञ्जरत्व n. Nom. abstr. von कुञ्जर 1) a).

कुञ्जरदरी f. N. pr. einer Oertlichkeit Varâh. Bru. S. 14,16.

*कुञ्जरपादप m. *Ficus benjamina* Nigu. Pa.

*कुञ्जरपिप्पली f. *Scindapsus officinalis.*

*कुञ्जराराति m. 1) *Löwe.* — 2) = शरभ 1).

कुञ्जरोरु m. *Elephantenlinker.*

*कुञ्जरोलक n. *eine best. Knolle.*

*कुञ्जराशन m. *Ficus religiosa.*

कुञ्जल 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) °n. *saurer Reiasschleim.*

*कुञ्जवल्लरी (Râgân. 8,77) und °वल्ली (Gal.) f. *eine der Mimosa concinna ähnliche Pflanze.*

कुञ्जिका f. 1) °dass. Râgân. 8,77. — 2) *Scheartkummel* Kâraka 1,27.

1. कुट् mit अव (°कुय्य) *zertheilen, zerkleinern.* — Mit प्र (°कुय्य) *zermalmen, zerkauen.*

2. *कुट् कुटति (कोटित्ये). कुटित *krumm.* — Mit उद् Caus. उत्कोटयति. — Mit वि, विकुटित = कुत्सोभूत. — Mit सम् *sich* (vor Angst) *zusammenkrümmen, verzweifeln.*

3. *कुट् कोटयते (केटने, वप्रभेदे, यत्नतापने).

कुट (°न.) 1) vielleicht *Haus, Familie* RV. 1,46,4. = कुल Nir. Auch °न. — 2) **Wasserkrug.* Auch n. — 3) **Festung.* — 4) **Hammer, Axt* (Gal.). — 5) **Baum.* — 6) **Berg.* — 7) °N. pr. eines Mannes.

कुटक 1) m. a) *ein best. Baum* Kâtj. 8. कुटज v. l. — b) * = कुठर 1). — c) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. कुटिका N. pr. eines Flusses. — 3) °n. *ein Pfund ohne Deichsel.*

कुटकाचल m. N. pr. eines *Berges.*

*कुटङ्क m. *Dach.* Vgl. कुटल.

*कुटङ्क m. = कुटुङ्क

*कुटच m. = कुटज 1).

कुटज m. 1) *Wrightia antidysenterica.* n. (!) Spr. 1734. — 2) *Bein. a) Agastja's. — b) Droṇa's.

*कुटजगस्ती f. *eine best. Pflanze.*

*कुटजोव m. *Putranjiva Roxburghii* Rāśan. 9,145.

कुटज्वक n. = कुटज 2) Bhāvapr. 1,197 (Hdschr.).

कुटज्वर m. 1) *Calosanthes indica.* — 2) *Cyperus rotundus* und auch *eine andere Species* Bhāvapr. 1,191. 2,67.

कुटप 1) m. *a) ein best. Hohlmaass.* — *b) *ein Muni.* — *c) *Lustwald.* — 2) *n. *Lotusblüthe.*

*कुटपिनी f. = कलिनी Nigh. Pr.

कुटम्ब und कुटम्बक v. l. für कुटुम्ब und कुटुम्बक Ind. St. 15.

कुटर m. 1) *= कुठर 1). — 2) N. pr. eines Schlangendämons. कुठर v. l.

कुटर m. 1) *Hahn* Maitr. S. 4,1,6. 3,14,4. 20. 4, 1,6. TS. 5,3,12,1. — 2) *Zelt.

*कुटरूणा f. *Ipomoea Turpethum.*

*कुटल n. *Dach.* Vgl. कुटङ्ग.

कुटल्पारिका f. = कुट्ट Dienerin Harshak. 98,21.

*कुटामोद m. *Zibeth* Rāśan. 12,73.

कुटार und कुटारिका in *अव°.

कुटि 1) f. *a) *Krümmung, Biegung* in भ्रु°, ग्रीव°, धू°, धूम°. — *b) *Halle, Hütte.* — 2) *m. *a) Baum.* — *b) Körper.* — Vgl. कुटी.

कुटिक Adj. *gekrümmt, gebogen.* स्थानकुटिकासन *n. das Stehen und Hocken* MBu. 3,200,105. = स्थानगुरुत्वाग Nīlak.; vgl. aber उत्कुटिकासन u. उत्कुटक. — कुटिका s. u. कुटक.

कुटिकुटी Adv. mit कर् *mit Geweitscher erfüllen* Harshak. 202,16.

कुटिकोष्टिका f. N. pr. eines Flusses.

*कुटिचर m. *Krokodil.*

कुटिञ्जर m. *ein Chenopodium* Kāraka 1,27.

कुटिञ्जार्जव m. N. pr. eines Mannes.

*कुटिर n. = कुटीर 1).

कुटिल 1, Adj. (f. द्या) *a) krumm, gebogen, gewunden. in gewundenen Linien taufend. krus.* °कुटिलम् und कुटिल° Adv. — *b) krumme Wege gehend, falsch, hinterlistig.* — *c) wörtlich* (Schicksal) Spr. 7754. — 2) m. *ein Ziegenbock mit bestimmten Merkmalen.* — 3) f. द्या *a) ein best. Stadium in der rückläufigen Bewegung eines Planeten.* — *b) eine best. übernatürliche Kraft.* — *c) N. pr. eines Flusses, = सरस्वती Rāśan. 14,21. — 4) f. (द्या) und n. *a) ein best. Metrum.* — *b) *Tabernaemontana coronaria.* — 5) *n. *a) Trigonella corniculata* Rāśan. 12,134. — *b) Zinn.*

कुटिलक 1) Adj. *gewunden, kraus.* — 2) f. °लिका *a) eine Bewegung in gewundenen Linien.* — *b) *ein best. Werkzeug der Schmiede.*

*कुटिलकोटक m. *eine Spinnenart* Rāśan. 19,65.

कुटिलगति f. 1) Adj. *in einem best. Stadium der rückläufigen Bewegung befindlich.* Nom. abstr. °ता n. Ind. St. 10,205. — 2) f. *ein best. Metrum.*

कुटिलगामिन् Adj. 1) *in Windungen sich bewegend.* — 2) *grillenhaft, launenhaft.* Nom. abstr. °मित्व n. Śiś. D. 80,14.

कुटिलचार m. *eine Bewegung in gewundenen Linien.*

*कुटिलचित Adj. *falsch, hinterlistig.*

कुटिलता f. 1) *Krausheit.* — 2) *Falschheit.* — 3) *Abweichung von* (im Comp. vorangehend).

*कुटिलपुष्पिका f. *Trigonella corniculata* Nigh. Pr.

कुटिलमति Adj. *falsch, hinterlistig* Medic. 12,6.

कुटिलमनस् Adj. dass. Spr. 6997.

कुटिलाङ्गी f. = कुटिल 3) *b*).

कुटिलाशय Adj. (f. द्या) *sich windend* und zugleich *falsch, hinterlistig* Spr. 6819.

कुटिली Adv. mit कर् *krümmen, verziehen* (die Brauen) 316,31.

कुटी f. 1) *Krümmung, Biegung* in भ्रु°, ग्रीव°, धू° und धूम°. — 2) *Hütte, Halle, Schoppen.* — 3) *ein zu Fumigationen dienendes Gemach mit Oeffnungen.* — 4) *Kuppelerin. — 5) *Blumenstrauss. — 6) *ein best. Parfum aus Guzerat* सुरा Rāśan. 12, 139) oder *Branntwein (सुरा).

कुटीक in सकुटीका सेना Hariv. 15829.

*कुटीकुट n. Sg. *ganz* गवाद्यादि.

कुटीकृत n. vielleicht *krauser Zeug.*

*कुटीगु m. N. pr. eines Mannes.

कुटीचक m. Bez. *bestimmter Asketen.*

कुटीच्य m. 1) desgl. Āśv. Gṛ. 2. Bilar. 298,13. — 2) *= वरिष्कुटी° *Krebs* Gal.

*कुटीनिवातम् Adv. *in einer Hütte vor Wind geschützt* P. 6,2,8, Sch.

कुटीप्रवेश *n. das Betreten einer Hütte, das Sichbegeben unter Dach und Fach* Kāraka 6,1.

कुटीप्रावेशिक Adj. *unter Dach und Fach vor sich gehend.*

*कुटीमय Adj. von कुटी.

*कुटीमर्ष m. *Klosterfest* (buddh.).

कुटीगुह m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

*कुटीर्, °यति *in einer Hütte zu sein glauben.*

कुटीर 1) (*m. *n.) *Hütte* 176,10. — 2) *eine best. Pflanze.* — 3) *n. *Beischlaf.* — 4) *n. = केवल.

कुटीरक 1) = कुटीर 1). — 2) m. = कुटीच्य 1).

कुटुक m. *ein best. Baum* Kaṭ. 8. कुटक v. l.

*कुटुङ्ग m. 1) *Laube.* — 2) *Kornkammer, Vorrathshaus.* — 3) *Dach.* — 4) *eine Art Hütte.*

*कुटुनी f. schlechte Schreibart für कुट्टनी.

कुटुम्ब (*m.) n. 1) *Hausstand, Hauswesen* Āpast. *Hausgesinde, Familie.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या Spr. 7805. — 2) *das zweite astrologische Haus.* — 3) **Name.*

कुटुम्बक 1) n. = कुटुम्ब 1). — 2) *m. *ein best. Gras.*

*कुटुम्बय्, °यति *eine Familie unterhalten.*

कुटुम्बिक Adj. 1) *für den Hausstand sorgend.* — 2) *m. *Hausdiener.*

कुटुम्बिन् 1) m. *a) *Hausherr, Familienvater* Āpast. Rāśan. 5,468. Du. कुटुम्बिनौ *der Hausherr und die Hausfrau* Āpast. — *b) Giled einer Familie, Hausgenosse, Hausdiener.* — c) **Landmann.* — 2) f. °नी *a) Hausfrau.* — *b) Hausdienerin* 213,19. — *c) *ein grosser Haushalt, eine grosse Familie.* — *d) eine best. Pflanze* Rāśan. 3,76.

कुटू, कुटूयति 1) *quetschen* Bhāvapr. 2,102. AV. Paric. 64,7. कुटित *gequetscht* Bhāvapr. 2,16. 30. — 2) *stampfen.* कुटित *°zerstampft, zermalmt.* — 3) *klatschend schlagen.* लयम् Bilar. 29,2. *—auf (Acc.). — 4) multipliciren. — 5) *भर्त्सने. — 6) *पूरणे. — 7) *Med. प्रतापने, घ्रतापने. — Mit वि 1) *stampfen.* — 2) *zerfetzen* Spr. 4678.

कुटू 1) Adj. am Ende eines Comp. *zermalmend—, zerschlagend mit; Etwas zermalmend, zerschlagend; hämmernd.* — 2) m. *a multiplier such, that a given dividend being multiplied by it, and a given quantity added to (or subtracted from) the product, the sum (or difference) may be measured by a given divisor.* ° विधि m. Bīǵa. 31.

कुटुक 1) Adj. *am Ende eines Comp.* = कुटू 1). — 2) m. *a) ein Ziegenbock mit best. Merkmalen.* — *b) *Etwogel.* — c) = कुटू 2). — 3) wohl n. *Gehöpftes, Gestampftes* Kāraka 6,2.

कुटून 1) n. *das Stampfen* Naish. 1,39. *das Schlagen, Anschlagen, Antossen.* — 2) f. ई *a) *eine Art Speer* Gal. Vgl. कुटुनी. — *b) Kupplerin.

कुटुनीकपट m. N. pr. eines Schelmen.

*कुटुनी f. *eine Art Dolch.* Vgl. कुटून 2) *a*).

कुटुप्रावरण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुटुमित n. *eine nicht ernstlich gemeinte Abweisung der Zärtlichkeiten eines Geliebten.*

कुल Kharoṣṭhī 130 fehlerhaft für कुडाल.

*कुलुरिका f. = कुट्Dienerin.

कुलक 1) Adj. (*f. ई) zerfetzend, zerreissend am Ende eines Comp. — 2) m. Raufbold Harshaṃ. 178,15.

कुलाकार m. die mathematische Operation कुट्Comm. zu Āryabh. 2,32.

कुलायास m. Pl. N. pr. eines Volkes. कुन्दायास v. l.

*कुलुर 1) m. Berg. — 2) n. a) Beischlaf oder Vergnügen, Freude. — b) ein wollenes Tuch oder Decke. — c) = केवल.

कुलिका f. ein fehlerhaftes Oeffnen der Ader, wobei diese durch wiederholtes Ansetzen des Messers zerfetzt wird.

कुलिनी f. Kupplerin Spr. 7727.

कुलिम 1) *Adj. (f. या) durch Stampfen geebnet. — 2) (*m.) u. a) ein geebneter Fussboden, Estrich 292,23. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *Hütte. — 3) *m. Granatbaum Rāǵan. 11,74.

*कुलिरिका f. fehlerhaft für कुलुरिका.

*कुलिर m. Berg.

*कुलित n. = कुलिम.

कुलिल u. s. w. s. कुडाल u. s. w.

*कुल m. Baum.

कुलर m. 1) *der Pfosten, um den sich der Strick des Butterstössels windet. — 2) N. pr. eines Schlangendämons MBu. 1,35,15. कुलिर v. l.

*कुलाकु m. Picus bengalensis.

*कुलालङ्ग m. f. Axt.

कुलार 1) m. (*f. ई) a) Axt. — b) *eine Art Hacke oder Spaten. — 2) m. a) *Baum. — b) N. pr. 2) *eines Mannes. — β) eines Schlangendämons.

कुलारक 1) m. Axt. — 2) f. °रिका a) eine kleine Axt Spr. 494. — b) eine axtförmige Lanzette. — c) *N. pr. einer Frau.

कुलारिक m. Holzhauer.

*कुलारिस m. 1) Affe. — 2) Baum. — 3) Waffenschmied.

कुलि 1) Adj. kahl oder schief. — 2) *m. a) Baum. — b) Berg.

*कुलिक m. Costus speciosus oder arabicus.

कुलिम m. N. pr. eines Lehrers.

कुलिर m. 1) Ocimum pilosum Rāǵan. 10,160. Bulvapa. 3,118. Kāraka 2,3. — 2) *Feuer.

कुलिक m. eine Art Basilicum und Cedrela Toona Rāǵan. 12,76.

*कुलिस m. eine Art Basilicum.

*कुलिस m. der durch den Fliegenwedel erzeugte Wind.

*कुल्, कुलति (घसने, वाल्ये, संघाते, निमज्जने. *कुडङ्ग m. Laube. Im Prākrit zu belegen.

*कुडप m. a. = कुडव.

कुडव m. n. ein best. Hohlmaass und Gewicht Hemādri 2,a,37,11. 12. 38,1.

कुडायिका und कुडायी f. ein best. Rīga S. S. S. 110. 82.

कुडालगाछ्छि und कुडालि° N. pr. eines Dorfes.

*कुडि m. Körper.

*कुडिका f. ein Wassertopf der Asketen.

*कुडिश m. Cyprinus Curchius.

कुडी f. MBu. 13,6471 fehlerhaft für कुटी Hütte.

कुडुक्क m. ein best. Tact S. S. S. 209.

*कुडुप m. the clasp or fastening of a necklace or bracelet.

कुडुमी f. Verbandnagel zwischen Balken Ind. Antiq. 1876, S. 294.

*कुडुहुची f. Solanum trilobatum Rāǵan. 7,122 (als Erklärung). Soll mahrattisch sein nach Nigh. Pr.

कुडाल 1) Adj. in Knospen stehend. — 2) (*m. *n.) Knospe. स्तन° so v. a. Brustwarze. — 3) n. eine best. Hölle.

कुडालता f. das Geschlossensein (einer Blüthe, des Auges).

कुडालदन्ती 1) Adj. f. knospenähnliche Zähne habend Ind. St. 9,418. — 2) f. ein best. Metrum.

*कुडालपत्रद्द und °ष्टस Adj. dessen Zahnspitzen Knospen gleichen.

कुडालाय्, °यते eine Knospe darstellen, so v. a. sich schliessen (von den Augen) Bilh. 235,16.

कुडालित Adj. in Knospen stehend Bilh. 272, 9. knospenartig geschlossen.

कुड्य 1) n. und f. या (Bhāg. P.) Wand. — 2) *n. a) das Bestreichen, Tünchen. — b) Neugier.

*कुड्यक n. Wand.

*कुड्यच्छेदिन् m. ein Dieb, der die Wand einbricht.

*कुड्यच्छेद्य n. ein Loch in der Wand.

*कुड्यपुच्छा f. (Nigh. Pr.), °च्छामत्सी f. und °मत्स्य m. Hauseidechse.

*कुड्यलेप m. Tüncher.

*कुण् कुणति (शब्दोपकरणयोः, उपतापे, कुणयति (क्षामख्यो), कुणयति, °ते (संघाते).

*कुणा m. 1) Kleiderlaus. — 2) Nabelschmutz Gal. — 3) im Comp. nach einigen Pflanzennamen Fruchtkeit.

कुणक m. Thierjunges.

*कुणाजी f. °कुणञ्ज m. und °कुणञ्जर m. Melde Rāǵan. 5,89. Vgl. कुटिञ्जर.

1. कुणप (*m.) n. Leichnam, Aas. Vorachilich auch vom lebenden Körper. — 2) Dünger. °शल n. Jauche.

2. कुणप 1) Adj. In Verwesung übergehend, wie Aas riechend. — 2) f. कुणपी ein best. Aorvogel; vgl. यज्ञ°.

3. कुणप m. 1) eine Art Lanze. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

कुणपगन्ध m. Aasgeruch.

कुणपाशाश्व m. N. pr. eines Mannes.

कुणबाडव m. N. pr. eines Grammatikers.

कुणारु Adj. lahm am Arm.

कुणाल m. 1) ein best. Vogel Lalit. 44,12. 186, 14. 357,19. — 2) N. pr. a) eines Sohnes des Aśoka. — b) *einer Oertlichkeit.

कुणावी f. wohl eine best. Pflanze.

कुणि 1) Adj. lahm am Arm. *पाणिना 230,19. — 2) m. a) *Nagelgeschwür. — b) *Cedrela Toona. — c) N. pr. verschiedener Männer.

कुणिक m. N. pr. eines Lehrers Āpast.

कुणिनाक्षि m. N. pr. eines Autors.

कुणिल n. Lahmheit.

कुणिन् m. eine best. Stechfliege.

*कुणिन्द m. Lant.

*कुणिपदी f. gaṇa कुम्भपद्यादि.

कुणिबाहु m. N. pr. eines Muni.

*कुण्ट् कुण्टति (विकलीकरणे).

*कुण्टक Adj. dick, fett.

1. कुण्ड् 1) *कुण्डति (खोटनवैकल्यालस्ये). कुण्डित 1) stumpf geworden, stumpf. — 2) abgestumpft, so v. a. ermattet, erschlafft, wirkungslos. — 3) stumpfsinnig. — Mit वि. °कुण्डित stumpf geworden.

2. कुण्ड् 1) *कुण्डयति (वेष्टे). — Mit अव in अवकुण्ड.

कुण्ड Adj. 1) stumpf. — 2) abgestumpft, so v. a. ermattet, erschlafft.

कुण्डक 1) *Adj. stumpfsinnig. — 2) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. कुण्डल v. l. — b) eines Mannes.

कुण्डता f. Stumpfheit, Gefühllosigkeit in einem Gliede.

कुण्डत्व n. Stumpfsinnigkeit.

*कुण्डयी Gollāpa. 3,44) und कुण्डमनस् Adj. stumpfsinnig.

कुण्डी Adv. 1) mit कर् stumpf machen Schol. zu Kāṭh. ed. Calc. 5,14. — 2) mit भू sich als wirkungslos erweisen Śaṃk. zu Bādar. 1,1,4 (S. 76). Bilh. 26,24.

*कुण्ड् 1) कुण्डते (वैकल्ये). — 2) कुण्डते (दाहे). — 3) कुण्डयति (दाहे).

कुण्ड 1) (*m.) f. ई (Hemādri 2,a,86,17. 99,12. 103, 10. Prasannar. 77,20) und n. Krug, Topf, Kohlentopf. — 2) (*m.) n. eine runde Höhlung im Erdboden. — Grube, — Feuergrube. — 3) m. a) der uneheliche Sohn einer verheiratheten Frau. — b) Bein. Śiva's. — c) N. pr. a) eines Schlangendämons. — β) eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra. — 4) *f. या a) Nom. act. von

1. कुण्डृ. — *b*) Bein. der Durgâ. — 3) f. ई s. u. 1). — 6) n. *a*) *eine best. Gestalt des Mondes, der Mond mit einem Kreise* oder *Ringe*. — *b*) Bez. *bestimmter mystischer Figuren*. — *c*) **ein best. Maass*. — *d*) **in* Comp. mit einem Pflanzenamen *Hain*.

कुण्डक 1) m. oder n. *Krug, Topf*. — 2) m. N. pr. eines Sohnes *a*) des Dhṛtarâshṭra. — *b*) des Kshudraka. — 3) f. कुण्डिका *a*) *Topf* Sâṁk. Up. 4,1. Maitâku. in Ind. St. 13,391. Hemâdri 2,*a*,126, 20. — *b*) Titel einer Upanishad.

कुण्डेकर्ण m. *ein best. mythisches Wesen* Sc-pâpa. 23,1.

कुण्डकात्यद्रुम m. und °कात्यलता f. Titel von Werken.

*कुण्डकोट m. 1) *ein im Ehebruch erzeugter Sohn einer Brahmanin*. — 2) *ein mit Schwinnen im Concubinat lebender Mann*. — 3) *ein gelehrter Kârvâka*.

*कुण्डकोल m. *a low, vile man*.

कुण्डकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कुण्डगोल m. 1) Du. *der uneheliche Sohn einer verheiratheten Frau und der einer Wittwe*. — 2) **saurer Reisschleim*.

कुण्डगोलक 1) m. Du. = कुण्डगोल 1). — 2) *m. = कुण्डगोल 2).

*कुण्डङ्ग m. fehlerhaft für कुडङ्ग *Laube*.

कुण्डज m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डजठर m. N. pr. eines alten Weisen.

कुण्डजनप्रदीप und कुण्डदिक्पाल m. Titel von Werken.

कुण्डधार m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डनदी f. N. pr. eines *Flusses* Hariv. 2,109,29.

कुण्डनाचि oder °नाचि m. *ein best. Tact* S. S. S. 226.

कुण्डनी f. *ein best. Geräthe* Hemâdri 1,638,3.

कुण्डपायिन् Adj. *aus einem Kruge trinkend*. °पायिनामयनम् *eine best. religiöse Feier*.

कुण्डपाय्य (°पायिय) 1) *Adj. *wobei man aus Krugen trinkt*. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*कुण्डप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

कुण्डभेदिन् 1) *Töpfe zerbrechend*, so v. a. *ungeschickt, tölpisch* Kâraka 1,30. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डमण्डकौमुदी f., °मण्डपमीमांसा f., °मण्डपसिद्धि f., कुण्डमण्डप m. und कुण्डरत्नाकर m. Titel von Werken.

कुण्डल 1) n. *a*) *Ring*, insbes. *Ohrring*. श्रवण° pleonastisch nach Vimâna. Am Ende eines adj. Comp. f. श्रा. — *b*) **Armband*. — *c*) **Strick*. — *d*) *eine best. Blasenkrankheit* Kâraka 8,9. 12. — 2) m. *a*) *ein best. Tact* S. S. S. 236. — *b*) N. pr. *a*) eines Schlangendämons. — β) Pl. eines Volkes MBu. 6, 9,63. कुण्डक v. l. — 3) f. श्रा ein Frauenname. — 4) f. ई *a*) *eine Art Tempel* S. S. S. 192. Könnte auch कुण्डलिन् m. sein. — *b*) *ein best. Backwerk*. — *c*) *eine best. Çakti*. — *d*) **Bauhinia variegata*. — *e*) *Coeculus cordifolius* Bhâvapr. 3,102. — *f*) **Mucuna pruritus* Râgân. 3,38. — *g*) **ein best. Strauch*, = सर्पिणी Râgân. 3,126. — *h*) N. pr. eines Flusses MBu. 6,9,21.

कुण्डलक 1) *Ohrring* Hemâdri 2,*a*,106,2. — 2) f. °लिका *a*) *Ring*. Nom. abstr. °त्व n. — *b*) *ein best. Metrum*. — *c*) **ein best. Backwerk*. — *d*) ब्रह्माणी कु° Comm. zu Vaitân. Bpr. 28(26),4 = ब्रह्मकुण्डलिका.

कुण्डलकल्पविवृति f. Titel eines Werkes.

कुण्डलना f. *das Einkreisen eines Wortes oder einer Silbe als Zeichen der Ungültigkeit*.

*कुण्डलार् Adj. von कुण्डल.

कुण्डलाचि s. कुण्डनाचि.

कुण्डलिकामान n. Titel eines Tantra.

कुण्डलित Adj. *geringelt*.

कुण्डलिन् 1) Adj. *a*) *mit Ohrringen geschmückt*. — *b*) *einen Ring bildend, geringelt*. — 2) m. *a*) *Schlange*. — *b*) **die gesprenkelte Antilope*. — *c*) **Pfau*. — *d*) *Bauhinia variegata* Bhâvapr. 1,204. — *e*) Bein. *a*) Çiva's. — β) **Varuṇa's*. — 3) f. °नी *a*) **Coeculus cordifolius*. — *b*) *ein best. Backwerk* Bhâvapr. 2,26. — *c*) *eine best. Çakti*.

कुण्डलिया f. Verz. d. Oxf. H. 122,*a*,33.

कुण्डलो Adv. 1) mit कर् *zu einem Ringe machen, zu einem Kreise bilden*. — 2) mit भू *a*) *sich ringeln*. — *b*) °भूत *mit der Kuṇḍalâ genannten Blasenkrankheit behaftet* Kâraka 8,9.

कुण्डलोकरण n. *das Spannen des Bogens bis zu einem Kreise* Hariv. 199,17.

कुण्डलोका f. *Kreis* Hemâdri 1,423,11.

कुण्डवासिनी f. N. pr. der Sebutzgöttin der Gautama.

कुण्डविधान n. Titel eines Werkes.

*कुण्डविकारदेश m. N. pr. einer *Oertlichkeit*.

कुण्डशायिन् m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डसिद्धि f. Titel eines Werkes.

*कुण्डासि m. N. pr. einer Oertlichkeit. काण्डासि v. l.

कुण्डाक N. pr. 1) m. oder n. einer Oertlichkeit. — 2) f. °का einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कुण्डार्क m. Titel eines Werkes.

कुण्डाचल Adj. *auf einem best. Weise sichgesetzlich vergehend*.

कुण्डाशिन् 1) Adj. *das Brod eines Kuṇḍa* 3) *a*) *essend* Gaut. — 2) m. *a*) **Kuppler*. — *b*) N. pr. *a*) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — β) eines Fledermännes Harîv. 9363.

कुण्डिक m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — कुण्डिका s. u. कुण्डक.

कुण्डिकामत n. Titel eines Tantra Ânanda. 160,19.

कुण्डिन् 1) Adj. *mit einem Topfe versehen* Hemâdri 1,807,13. — 2) m. *a*) *ein best. Gefäss*. कुण्डिनी v. l. — *b*) **Kuppler*. — *c*) **Pferd*. — 3) f. °नी *a*) *ein best. Gefäss*. — *b*) bei den Jogin *die Natur* (Gegens. *Geist*). — *c*) ein Frauenname Ind. St. 13,390.

कुण्डिन 1) m. N. pr. verschiedener Personen. Pl. *ihr Geschlecht*; auch **das der* Kuṇḍini Ind. St. 13,389. fg. — 2) n. N. pr. der Hauptstadt der Vidarbha. Auch °नगर n.

कुण्डीक am Ende eines adj. Comp. (f. श्रा) *Topf* Hemâdri 2,*a*,105,7.

*कुण्डीर् 1) Adj. *kraftig, stark*. — 2) m. *Mann*.

कुण्डीविष m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुण्डोदक Adj. v. l. für कुण्डोदक.

कुण्डोणीनी f. *Hausteufelchen* Comm. zu TS. Ins RV. = कुलिंगनी nach Sây.

कुण्डेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुण्डेश्वर m. N. pr. eines Berges.

कुण्डोदर 1) *Adj. *einen topfähnlichen Bauch habend*. — 2) m. N. pr. *a*) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — *b*) eines Bruders des Dhṛtarâshṭra. — *c*) eines Schlangendämons.

कुण्डोदरेश्वर n. Name eines Liṅga.

कुण्डोदरोत्पत्ति n. Titel eines Werkes.

कुण्डोध्न Adj. f. *ein topfähnliches Euter habend* Râgân. 1,54.

कुण्डोपायनीय Adj. *einen Topf zum Kissen habend*. Beiw. eines Pûrṇa.

*कुण्डोपाश्व m. N. pr. anzunehmen für कौण्डोपाश्व.

*कुत् (sautra-Wurzel) *ausbreiten*.

कुतनय m. *ein schlechter Sohn*.

*कुतनु m. Bein. Kubera's.

कुतस्ती f. *Schwanz*.

कुतप 1) m. n. *eine Decke von Ziegenhaar* Gaut. — 2) m. *a*) Kuça-*Gras, Poa cynosuroides* Hemâdri 1,703,10. 704,2. — *b*) *die achte Stunde des 30theiligen Tages, die Zeit um Mittag*. — *c*) **Korn*. — *d*) **Schwestersohn*. — *e*) **Tochtersohn*. — *f*) **ein Brahman*. — *g*) **Gast*. — *h*) **die Sonne*. — *i*) **Feuer*. — *k*) **Ochs*. — *l*) **ein best. musikalisches Instrument*.

*कुतपसप्तक n. *a Çrâddha, in which seven constituents occur, noon, a horn platter, a Nepal blanket, silver, sacrificial grass, sesamum and kine.*

*कुतपसौभुत m. N. pr. eines Mannes gaṇa पाचिवादि.

कुतर्कस्विन् m. *ein böser, schlechter Asket.*

1. कुतर्क m. *schlechte Dialectik, Sophisterei.*

2. कुतर्क m. *ein schlechter Dialectiker* Kap. 6,34.

कुतस् Adv. 1) von welchem? von wem? — 2) woher? von wo? — 3) wohin? था कुतः *bis wohin?* — 4) wo? So R. einmal. — 5) woher? warum? weswegen? Häufig im Drama vor einem Distichon, welches eine vorangehende Aeusserung oder Ausdrucksweise begründet. — 6) wie? auf welche Weise? — 7) wie viel weniger, geschweige denn. — 8) mit अपि (spät) von —, aus irgend einem. — 9) mit चन und vorangehender Negation *a)* von keiner Seite her. — *b)* nach keiner Seite hin, nirgendshin. — 10) mit चिद् *a)* von —, aus irgend einem 136,18. — *b)* irgendwoher. Mit einer Negation von keiner Seite her. — 11) mit चिद् und vorangehendem एतस् von einem beliebigen.

*कुतस्त n. N. pr. eines Mannes Comm. zu Tâṇḍya-Br. 25,13,3. Vgl. कौतस्त.

कुतस्तरामु Adv. wie? auf welche Weise? Kap. 1,80.

कुतस्त्य Adj. woher kommend? Prasannar. 31,20. Mit अपि von unbekannter Herkunft.

कुतायस m. *ein böser, schlechter Asket.* f. ई.

कुतार्किक m. *ein schlechter Dialectiker.*

कुतित्तिरि m. *ein best. dem Rebhuhn verwandter Vogel.*

कुतीपाद् m. N. pr. eines alten Sängers Ânanda.

कुतीर्थ *ein schlechter Lehrer.*

कुतुक n. *Neugier, Interesse* Râǵat. 8,1613. *Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

कुतुकित Adj. *neugierig* Prasannar. 10,1.

कुतुकिन् Adj. dass. Naish. 2,35.

*कुतुप 1) m. *ein kleiner Oelschlauch.* — 2) m. n. = कुतप 2) *b*).

कुतुम्बुक m. *eine best. Gemüsepflanze* Karaka 1,27.

*कुतुम्बुरु n. *eine schlechte Frucht von Diospyros embryopteris.*

*कुतू f. *Oelschlauch.*

कुतूधाक m. = कुकूधाक.

कुतूहल n. 1) *Neugier, Interesse für, Verlangen nach* (प्रति, Loc. oder im Comp. vorangehend), *Vergnügen, Lust an Etwas.* *कुतूहल Adj. *Neugier erregend, curios* Harshaç. 185,7. — 2) *was Neugier erregt, eine interessante Erscheinung, etwas Amüsantes.*

कुतूहलवत् Adj. *neugierig, Interesse für Etwas habend.*

*कुतूहलित Adj. von कुतूहल.

कुतूहलिन् Adj. *neugierig* Harshaç. 16,11. *Etwas mit Interesse verfolgend.*

*कुतृणा n. *Pistia Stratiotes.*

कुतोनिमित्त Adj. *welchen Grund habend?*

कुतोमूल Adj. *welchen Ursprung habend?* Karaka 3,3.

कुत्व *der 15te astrol. Joga.*

कुत्र (कुत्रा) Adv. 1) *woran?* सगर्व: Spr. 7847. — 2) wo? — 3) wohin? — 4) wozu? Spr. 4437. Hit. 110,12. — 5) कुत्र — क्व wo (dieses)? — wo (jenes)? so v. a. wie weit ist dieses von jenem entfernt, wie wenig stimmt dieses zu jenem. — 6) mit अपि (spät) *a) unter diesem oder jenem* Kap. 6,7. — *b) irgendwo.* — *c) irgendwohin, Gott weiss wohin.* — 7) mit च und vorangehendem यत्र *bei wem es auch sei.* — 8) Mit चिद् *a) in irgend einem.* — *b) wo es auch sei, irgendwo.* Mit einer Negation *nirgends.* — *c) wohin es auch sei, irgendwohin.* Mit einer Negation *nirgendswohin.* — *d)* wiederholt *in einem Falle — in andern Falle, bisweilen — bisweilen.* — *e)* mit vorangehendem यत्र *wo es auch sei, hier oder dort.*

कुत्रत्य Adj. *wo ansässig? woher stammend?* Daç. 11,7.

कुत्सू, कुत्सति = कुत्सय्.

कुत्स 1) m. *a)* N. pr. verschiedener Manner. Pl. *ihr Geschlecht.* — *b)* *Bilitr, Donnerkeil. — 2) *n. Costus speciosus* oder *arabicus* Râǵân 12,123. — कुत्सा s. bes.

*कुत्सकुशिकिका f. *eine eheliche Verbindung zwischen dem Geschlecht des* Kutsa *und des* Kuçika.

कुत्सन 1) *n. a) das Schmähen, Tadeln. — b) Schmähwort, ein tadelnder Ausdruck. — 2) f. था *ein Ausdruck der Geringschätzung.*

कुत्सपुत्र m. *Sohn des* Kutsa.

कुत्सय् °यति (*Med. Dhâtup.) *schmähen, seinen Tadel ausdrücken über, seine Geringschätzung an den Tag legen; mit* Acc. कुत्सित *geschmäht, was getadelt wird, woran ein Makel haftet.* — Mit अभि und अव = Simpl.

*कुत्सला f. *die Indigopflanze.*

कुत्सव in पुरु°.

कुत्सवत्स m. *Sohn des* Kutsa.

कुत्सा f. *Schmähung, Tadel.* Instr. so v. a. *verächtlich.*

*कुत्सायन m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Maitrâyaṇ. 5,1. Vgl. कौत्सायन.

कुत्सार *Erdspalte.*

कुत्सित 1) Adj. s. कुत्सय्. — 2) *n. *ein best. Gras* Râǵân. 8,101.

कुत्सी (von 2. कुत्सय्) Adv. mit भू *dem Tadel anheimfallen* Durga zu Nir. 6,30.

कुत्स्य, कुत्स्यति = कुत्सय् R. 7,43,18.

1. कुत्स्य (कुत्सिथ्) m. = कुत्स 1).

2. कुत्स्य Adj. *tadelnswerth.*

कुथ्, *कुथ्यति *stinken.* कुथित *stinkend.* — Caus. कोथयति *verwesen lassen.* — Mit नि in निकोथक. — Mit प्र, °कुथित *verwest.*

कुथ 1) m. f. (था) und *n. *eine gefärbte wollene Decke* R. 2,30,11. — 2) *m. Kuça-Gras.

कुथक = कुथ 1) Karaka 1,6.

कुथुन m. N. pr. = कुथुमिन्. Pl. *sein Geschlecht.*

कुथुमि und °न् m. N. pr. eines Lehrers.

कुबेदरी f. N. pr. einer Tochter Nikumbha's.

*कुद्, कोदयति (धनुष्भाषयो).

*कुदण्ड m. *eine ungerechte Strafe.*

कुदर्शन n. *eine schlechte Doctrin.*

कुदशा (Conj.) f. *eine schlimme Lage.*

1. *कुदार् m. *Bauhinia variegata.*

2. कुदार Adj. *eine schlechte Frau habend.*

कुदारदार m. Pl. *eine schlechte Frau als Frau* Spr. 3963.

*कुदाल m. *Bauhinia variegata.*

कुदिन n. *ein bürgerlicher Tag* Âṛkabh. 4,17. Comm. zu Ganit. 1,20.

कुदिष्टि f. *ein best. Längenmaass.*

कुदुम्बरी f. N. pr. eines Flusses.

कुदृष्ट Adj. *schlecht —, nicht genau gesehen.*

कुदृष्टि f. 1) *mangelhaftes Sehen* Iod. Sl. 15,333. — 2) *eine falsche Lehre, Irrlehre* Kâd. 11,35,1.

कुदृष्टिन् Adj. *einer Irrlehre ergeben* Kâd. 11,35,19.

कुदेश m. *ein schlechtes Land.*

कुदेह m. *ein schlechter, elender Körper.*

कुदेशिक m. *ein schlechter Führer, — Anleiter* Râǵat. 7,520.

*कुद्दल m. *Bauhinia variegata.*

कुद्दाल 1) (*m. *n.) *Haue, Spaten.* — 2) *n. *Bauhinia variegata.*

*कुद्दालक 1) *Haue, Spaten.* — 2) n. *ein kupferner Krug.*

*कुद्दालकलात n. = कुद्दालखात.

*कुद्दालखात n. N. pr. einer Stadt Kîç. zu P. 6,2,146.

*कुद्दालपाद Adj. gaṇa दृस्त्यादि.

कुद्मल *fehlerhaft für* कुड्मल *Knospe.*

*कुद्य *fehlerhaft für* कुड्य *Wand.*

*कुद्रङ्ग und *कुद्रङ्ग m. *Wachhaus.*

*कुद्रव m. = कोद्रव.

कुद्रव्य n. *schlechter Reichthum* Spr. 1796.

*कुद्रि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कुधाति m. desgl.

कुद्वार् n. *Hinterthür* Gaut.

*कुधर् m. *Berg* Rigas. 2,15.

कुधर्म m. *schlechte Sitte, schlechter Brauch* Kâtj. 3,68.

कुधर्मन् n. *Scheinrecht.*

कुधान्य n. *eine Klasse von geringeren Körner- und Hülsenfrüchten.*

*कुधि m. *Ewle* Gal. Vgl. कुवि, कुशि.

कुधी Adj. *thöricht, einfältig;* m. *Thor.*

*कुध m. *Berg.*

कुध्यक् in अ°.

कुनक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुनख Adj. *schlechte Nägel —, schlechte Klauen habend.*

कुनखिन् 1) Adj. *schlechte, hässliche Nägel habend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes und Name eines zum AV. gerechneten Werkes.

कुनट 1) m. *a) *eine Art Bignonia* Rigas. 9,29. — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,30, v. l. — 2) f. ई *a) *Corindrum sativum. — b) rother Arsenik* Bhâvapr. 4,15.

कुनड m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुनदिका und कुनदी f. *ein unbedeutendes Flüsschen.*

कुनदीक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कुनमन् Adj. *schwer zu biegen.*

कुनरक m. *eine schlimme Hölle* Kâraṇ. 4,203.

कुनरेन्द्र (Spr. 1786) und कुनरेश्वर m. *ein schlechter Fürst.*

*कुनलिन् m. *Agati grandiflora.*

1. कुनाथ m. *ein schlechter Schützer.*

2. कुनाथ Adj. *einen schlechten Führer habend.*

कुनाथोक्ष Pañcat. II, 145 fehlerhaft für कुनदिका.

*कुनाभि m. 1) *Luft, Luftraum* Taitt. 1,1,81. — 2) *Schatz* H. 192.

*कुनामन् m. N. pr. eines Mannes.

कुनायक Adj. *einen schlechten Führer habend.*

कुनारी f. *ein schlechtes Weib.*

कुनाल m. 1) *ein best. Vogel.* — 2) N. pr. eines Sohnes des Açoka.

*कुनालक m. *der indische Kuckuck.*

*कुनाशक m. *Alhagi Maurorum.*

*कुनास m. *Kamel* Nigh. Pr.

कुनिषद्य m. N. pr. eines Sohnes des 10ten Manu. भूमिपाल v. l.

कुनीत n. *schlechte Führung* Mṛcch. 198,1.

*कुनीति f. 1) *schlechtes Betragen.* — 2) *schlechte Verwaltung, schlechtes Regiment.*

*कुनीली f. *eine best Staude.*

कुनृप und कुनृपति (Vesiṣ. 149) m. *ein schlechter Fürst.*

कुनेत्रक m. N. pr. eines Muni.

कुन्त m. 1) *Speer, Lanze.* — 2) *Zeiger der Sonnenuhr* AV. Gobh. 1,5. — 3) **ein kleines Thier, ein kleiner Wurm.* — 4) **Coitus barbata.* — 5) **Heftigkeit, Leidenschaftlichkeit.* — 6) **der Liebesgott* Gal.

कुन्तप्रावरण m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 57,57.

*कुन्तर m. = कुन्तल 1) Gal.

कुन्तल m. 1) *Haupthaar.* Am Ende eines adj. Comp. f. खा. — 2) *eine best. Haartracht.* — 3) **Trinkschale.* — 4) **Pflug.* — 5) **Gerste. — 6) *eine Art Andropogon.* — 7) *ein best. Dhruvaka* (musik.). — 8) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*

*कुन्तलवर्धन m. *Eclipta prostrata* Rigas. 4,140.

कुन्तलवार्तिकपुरी m. N. pr. eines Fürsteo VP.2 4,200.

कुन्तलिका f. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) **Käse-, Buttermesser.*

*कुन्तशोशीर n. *eine Art Andropogon.*

कुन्तवनय Adj. *aus einem Walde von Speeren bestehend* Kiṭ. 11,35,22.

कुन्ताग्र n. 1. Bez. *bestimmter Organe, welche zwanzig an Zahl im Bauche liegen sollen.* — 2) *ein best. Liederabschnitt im* AV. Vaitân.

कुन्ति m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes. Sg. *ein Fürst der* Kuntî. — 2) verschiedener Manner.

कुन्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुन्तिनि m. N. pr. eines Fürsten VP.2 3,334.

कुन्तिभोज m. N. pr. 1) eines Fürsten der Kunti und Adoptivvaters der Kunti. — 2) Pl. eines Volkes.

कुन्ती f. 1) Bein. der Pṛthâ, einer der beiden Gattinnen Pâṇḍu's. — 2) *Boswellia thurifera. — 3) *Bdellium. — 4) *eine Brahmanin. — 5) N. pr. a) einer Râkshasî. — b) eines Flusses VP.2 2,122.

कुन्तीभोज MBh. 3,17067 fehlerhaft für कुन्तिभोज.

कुन्तीमातृज m. Metron. Arguna's MBh. 1,222,16.

*कुन्द्र 1) कुन्दति (हिंसाक्रीडयोः). — 2) कुन्दति (सेवायाम्). लोभने. — Mit प्रति Var.

*कुन्दन und *कुन्दित n. als nine Bed. von स्तनन.

*कुन्दु m. N. pr. zweier Gaina.

कुन्द् m. 1) *Jasminum multiflorum* oder *pubescens; n. die Blüthe.* — 2) *Nerium odorum* Rigas. 10,11. — 3) *das Harz der Boswellia thurifera. — 4) *Drehscheibe der Drechsler. — 5) *einer der 9 Schätze Kubera's.* — 6) Bein. Vishṇu's. — 7) N. pr. a) *eines Gubjaka* Gal. — b) eines Berges.

*कुन्दक m. *das Harz der Boswellia thurifera.*

*कुन्दकुन्दाचार्य m. N. pr. eines Lehrers. Auch कुण्डाचार्य.

कुन्दचतुर्थी f. *der 4te Tag in der lichten Hälfte des Mâgha.*

*कुन्दपुष्प m. *Nerium odorum* Gal.

*कुन्दम m. *Natze.*

कुन्दमाला f. Titel eines Werkes.

कुन्दर m. 1) **eine best. Grasart* Rigas. 8,119. — 2) Bein. Vishṇu's.

*कुन्दरिका f. *Boswellia thurifera* Rigas. 11,197.

कुन्दपराग m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9,45. कुन्दपराग v. l.

*कुन्दिनी f. *Jasmingruppe.*

*कुन्ड् 1) m. *Maus, Ratze.* — 2) f. *das Harz der Boswellia thurifera.*

*कुन्डम गण चूर्णादि. कुन्दम v. l.

*कुन्डर m. = कुन्ड 2).

*कुन्डरु 1) *m. *f.) *Boswellia thurifera.* — 2) *das Harz derselben.*

*कुन्डरुक 1) m. (*f.) *das Harz der Boswellia thurifera* Rigas. 12,119. — 2) *f. ई *Boswellia thurifera.*

कुन्डवक = कुन्डरुक 1).

*कुन्द्र, कुन्द्रयति (धनुर्नामयोः).

1. कुप्, कुप्यति, °ते 1) *in Bewegung —, in Aufregung —, in Wallung gerathen.* Statt कुपित्र Bâlar. P. 3,16,15 liest ed. Bomb. तुपित, und der Comm. erwahnt eine Lesart कूपित. — 2) *aufhallen, erzürnen, zürnen;* mit Dat., Gen. oder Acc. (verdächtig) der Person. कुपित *erzürnt, böse, — auf* (उपरि oder Gen.). — 3) *in Widerspruch stehen mit* (Geo.) Çâlik. zu Bâlar. 2,1,27/S. 484). — Caus. कोपयति und कोपयते 1) *in Bewegung bringen, erschüttern, aufregen, in Wallung bringen.* — 2) *in Zorn versetzen. Und erzürnen* Bâlar. P. 4,5,11. — Mit अति *heftig zürnen.* — Mit परि 1) *in heftige Bewegung gerathen.* — 2) *heftig zürnen,* mit Geo. — Caus. 1) *in heftige Bewegung versetzen, stark aufregen.* — 2) *in heftigen Zorn versetzen.* — Mit प्र 1) *in Bewegung —, in Wallung gerathen.* प्रकुपित. — 2) *aufbrausen, in Zorn gerathen.* प्रकुपित *erzürnt, — auf* (प्रति oder Loc.). Statt ज्ञाता प्रकुपा (!) Vikr. 130 hat die drav. Rec. ज्ञातानुतापा. — 3) *wüthen* (von Krankheiten). — 4) *in Widerspruch gerathen* Çâlik. zu Bâlar. 2,1,26. — Caus. 1) *in Bewegung —, in Wallung versetzen.* — 2) *zum Zorn reizen, erzürnen.* — Mit प्रति *in Aufregung gerathen.* — Mit सम् *in Zorn gerathen.* — Caus. 1) *in Wallung gerathen.* — 2) *in Zorn versetzen, reizen.*

2. *कुप् कोपपति (भावार्थ oder भावार्थ).
कुर्ये m. 1) *Wagebalken.* — 2) *Feldlerche* Nigh. Pr.
1. कुपट *ein schlechtes Gewand.*
2. कुपट m. N. pr. eines Dânava.
कुपटु Adj. *dumm* Harshâk. 138,1.
कुपण्डित m. *ein Aftergelehrter.*
कुपति m. 1) *ein schlechter Gatte* Kâd. 10,8. — 2) *ein schlechter Fürst, — König* Kâd. 10,8.
1. कुपथ m. *Irrweg.*
2. कुपथ m. N. pr. 1) eines Asura oder Dânava. — 2) Pl. eines Volkes.
कुपन m. N. pr. eines Asura.
कुपर, कुपरि und कुपरी m. Mbu. 13,93,90, v. l. Nach Nilak. *die Sonne.*
कुपर Adj. *wallend, unruhig.*
कुपरिज्ञात Adj. *schlecht —, falsch begriffen.*
कुपरीक्षक Adj. *schlecht abschätzend; m. ein schlechter Taxator.*
कुपरीक्षित Adj. *schlecht geprüft.*
*कुपाक m. *Strychnos nux vomica* Râgân. 9,149.
*कुपाणि Adj. *eine lahme Hand habend.*
कुपात्र n. *ein Unwürdiger* Spr. 7836.
कुपात्रक n. *ein schlechtes Geschirr* Mbu. 12,227, 15. कुपात्रिक v. l.
कुपार्थ Adj. *zum Zorn geneigt* AV. 20,130,8.
*कुपाल m. v. l. für कुपाक Râgân. 9,149.
*कुपिञ्जल m. N. pr. eines Mannes.
कुपितर् m. *ein schlechter Vater.*
*कुपिनि m. *Fischer.*
*कुपिनी f. *ein Netz für kleine Fische.*
*कुपिन्द m. *Weber.*
कुपीलु m. *eine Art Ebenholzbaum mit giftiger Frucht* Bhâvapr. 1,243. Nach Mat. med. 198 *Strychnos nux vomica.*
कुपुत्र m. *ein schlechter —, kein vollbürtiger Sohn.*
कुपुरुष m. *ein schlechter Mensch, elender Wicht, Feigling* 82,14.
कुपुरुषनिन्दा f. *ein best. Metrum.*
*कुपूय Adj. *gemein, verächtlich.*
कुप्य 1) n. *a)* impers. *trauscendum in* यै°. — *b) ein unedles Metall, jedes Metall mit Ausnahme von Gold und Silber.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.
कुप्यक 1) am Ende eines adj. Comp. = कुप्य 1) *b.* — 2) Adj. *aus einem unedlen Metall verfertigt* Hemâdri 1,638,8.
*कुप्यहार m. *Melde* Gal. Foblerhalt für कुणञ्जर.
*कुप्यधेनु m. *Silber* Râgân. 13,15.
*कुप्यशाला f. *Aufbewahrungsort für unedle Metalle.*
कुप्रद् Adj. *Land schenkend.*
कुप्रभु m. *ein schlechter Herr.*
*कुप्रावरण Adj. *einen schlechten Mantel habend.*
कुप्रावृत Adj. *schlecht gekleidet.*
*कुप्रिय Adj. *unangenehm.*
कुप्रव n. *ein gebrechliches Floss.*
कुप्रवृत्त m. *ein schimpfliches Brandmal.*
कुप्रबन्धु m. *ein schlechter Verwandter.*
*कुप्रर् m. = कूप्रर् Gal.
*कुप्राछल n. *Kamel.*
*कुप्रिम्ब m. n. Taik. 3,5,10.
1. कुबुद्धि f. *eine falsche Ansicht.*
2. कुबुद्धि Adj. 1) *böswinnt* Hemâdri 1,697,22. — 2) *dumm, einfältig.*
कुबेर 1) m. *a)* N. pr. *a)* eines Vorstehers der Geister der Tiefe und des Dunkels; später *der Gott der Schätze, der Welthüter im Norden.* Pl. Kathâs. — *b)* verschiedener Manner. — *c)* **Cedrela Toona.* — *d)* **Gelbwurz* Taik. — 2) *Adj. a) missgestaltet. — b) faul, träge.
कुबेरक 1) m. *eine best. Gemüsepflanze* Karaka 1, 27. **Cedrela Toona.* — 2) f. °रिका ein Frauenname.
*कुबेरगिरि m. Bein. des Himálaja Gal.
*कुबेरगुप्त Adj. *von Kubera gehütet.* द्दिश् f. *Nord.*
कुबेरचरित n. Titel eines Werkes.
कुबेरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.
कुबेरदत्त m. N. pr. eines mythischen Wesens.
कुबेरनलिनी f. N. pr. eines Tîrtha.
कुबेरबान्धव m. Bein. Çiva's.
*कुबेरवन n. N. pr. einer Oertlichkeit.
कुबेरवल्भ m. N. pr. eines Vaiçja.
कुबेरहृदय oder °हृद्य *eine best. Hymne.*
कुबेराक्ष 1) *m. *eine best. Pflanze,* = वल्लीकराञ्ज Gal. — 2) f. ई *Bignonia suaveolens.* **Guilandina Bonduc* (Râgân. 8,63) und auch **andere Pflanzen.*
*कुबेरावास und *कुबेराद्रि m. Bein. des Kailâsa.
कुबेरीन् m. *eine best. Mischlingsrasse.*
कुब्ज् 1) Adj. (f. द्मा) *bucklig, krumm* uborh. — 2) m. *a)* Bez. *einer unter bestimmten Constellationen geborenen Person, eines Vasalls des* Hamsa *genannten Wundermenschen. — b)* **ein krummer Súbel. — c)* **Bola Ovija* (ein Fisch). — *d)* **Achyranthes aspera.* — 3) f. द्मा *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 183.
कुब्जक 1) **Adj. bucklig, krumm.* — 2) m. *a) Rosa macchata* Râgân. 10,162. Mat. med. 206. — *b)* **Trapa bispinosa.* — 3) f. कुब्जिका *ein achtjähriges, noch nicht menstruirendes Mädchen, das bei der Durgâ-Feier diese Göttin vertritt.*
*कुब्जकण्टक m. *weiss blühender* Khadira Rigan. 8,24. Dhanv. 1,8.
कुब्जता f. *Gekrümmtheit des Rückens* Karaka 6,27.
*कुब्जपुष्प n. *die Blüthe von Trapa bispinosa.*
कुब्जप्रसारणीतैल n. *eine best. Salbe gegen Gliederlähmung* Mat. med. 179.
कुब्जरूक m. *ein best. parasitischer Wurm* Karaka 1,19. 3,7.
कुब्जलोठ oder कुब्जालोठ m. N. pr. eines Mannes.
कुब्जाम्र (Vishnus. 85,15) und °क m. N. pr. eines Tîrtha.
कुब्जालोठ s. कुब्जलोठ.
कुब्जिकातन्त्र n. Titel eines Tantra.
कुब्जित und कुब्जितमस् Adj. *gekrümmt.*
कुब्जी Adv. mit भू *krumm werden, sich krumm machen.*
कुब्जीकरण n. *das Krümmen.*
*कुब्र n. 1) *Wald.* — 2) *Höhlung in der Erde, Grube.* — 3) *Ohrring.* — 4) *Faden.* — 5) *Karren.*
*कुब्रस, कुब्रस्न und *कुब्रास्रण (Mahâbh. 2, 355,a) m. *ein schlechter Brahman.*
कुभन्यु Adj. *nach Wasser verlangend* (Sâj.), *hupfend* (Grassmann).
कुभर्तर् m. *ein schlechter Gatte.*
कुभा f. wohl *der Fluss Kabul.*
कुभार्य Adj. *eine schlechte Gattin habend.*
कुभार्या f. *eine schlechte Gattin.*
कुभिक्ष m. *ein Bösewicht von Bettler.*
कुभुक्त n. *ein schlechtes Mahl* Spr. 7046.
कुभुक्ति f. dass. Spr. 7046, v. l.
कुभूमि f. *schlechter, unfruchtbarer Boden.*
कुभृत् m. *Berg* und als solcher Bez. *der Zahl sieben* Ganit. Bhagan. 6.
कुभृत्य m. *ein schlechter Diener.*
कुभोग m. *ein schlechter Genuss.*
कुभोजन n. *schlechte Speise, — Nahrung* Spr. 1783. fg. zu 2713.
कुभोष्य n. dass. Spr. 1798. 1803.
कुर्ध m. *ein best. Thier* Maitr. S. 2,5,3.
कुभ्रातर् m. *ein schlechter Bruder.*
*कुम् Interj.
कुमत n. *eine falsche Lehre.*
1. कुमति f. 1) *eine falsche Ansicht.* — 2) *Dummheit.*
2. कुमति 1) Adj. *dumm, einfältig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes Hariv. 22.
कुमतिपुत्र m. N. pr. eines Mannes Kautukab.
कुमतिवर्धन् m. desgl. Hariv. 3.
कुमनस् Adj. *verstimmt, ungehalten* Maitr. S. 4,2,13.
कुमनीष und °षिन् Adj. *dumm, einfältig.*

कुमत्र m. 1) *ein schlechter Rath.* — 2) *ein schlimmer Zauberspruch.*

कुमत्रिन् m. *ein schlechter Rathgeber.*

कुमार् 1) m. a) *Knabe, Jüngling, Sohn.* In Comp. mit einem coordinirten Begriffe voranstehend oder folgend. — b) *Fürstensohn, Prinz, Erbprinz.* — c) **Pferdeknecht, Stallknecht.* — d) Bein. a) Skanda's, des *Kriegsgottes.* Als dieser auch *ein best. Krankheitsdämon* Suçr. 2,394,10. — β) des Maṅgûçri. — γ) *des Sindhu. — e) einer der 9 Namen Agni's. — f) N. pr. α) eines Prâdâpati. — β) vorschiedener Mannor. — γ) Pl. eines Volkes. — δ) eines Flusses VP. 2,3,13. — g) **Papageï.* — h) **Capparis trifoliata.* — 2) f. ई a) *Mädchen, Jungfrau, Tochter.* — b) Bein. der Durgâ und der Dâkshâjaṇî in Mâjâpurî. — c) Bez. *kleiner Flaggenstöcke, welche neben* Indra's *Banner aufgerichtet werden.* — d) *ein best. Metrum.* — e) **ein dunkelfarbiger Sperling* Râǵan. 19,124. — f) *eine best. Pflanze* Verz. d. B. H. No. 957. **Aloe perfoliata,* **Clitoria Ternatea,* **Jasminum Sambac* und *eine Cucurbitacee* (Râǵan. 3,19). — g) **die Blüthe von* Taruṇî und Mudirî. — h) N. pr. α) verschiedener Flusse Hemâdri 2,29,2. — β) = Gambûdvîpa oder ein Theil davon. — γ) *das Kap Komorin.* Pl. Comm. zu Nâǵam. 10,1,16. — Vgl. auch kumârî. — 3) n. a) N. pr. eines von Kumâra, einem Sohnes des Bhavja, beherrschten Varsha VP. 2,4,59. fgg. — b) **reines Gold.*

कुमार्क 1) m. a) *Knäbchen, Knabe, Jüngling.* ऋषि° *ein junger Rshi, nâm.* ein junger Schlangendämon. — b) *Pupille.* — c) **Capparis trifoliata.* — d) N. pr. eines Schlangendämons — 2) f. कुमार्किका a) *Mädchen.* कुमार्किकाणी शस्त्रस्य तीर्थम् Auch *Dienstmädchen.* — b) = कुमार 2) c). — c) **Sphex asiatica.* — d) **Jasminum Sambac.* — e) *grosse Kardamomen* Râǵan. 6,65. — f) N. pr. α) eines Theiles van Bhâratavarsha VP. 2,2,12. — β) eines Flusses Hemâdri 2,6,28,17.

**कुमार्कुलिका* f. *schon als junges Mädchen ein liederliches Frauenzimmer.*

**कुमार्कुवाल* Adj. *schon als Knabe erfahren.*

**कुमार्गर्भिणी* Adj. f. *schon als junges Mädchen schwanger.*

कुमार्गिरि m. N. pr. eines Oertlichkeit Pischel de Gr. pr. 18. 19. गिरीय n. Titel eines Commentars zu Çâk. ebend.

कुमार्गुप्त m. N. pr. vorschiedener Fürsten Hariv. 105,4.

**कुमार्घातिन्* Adj. *Knaben mordend.*

**कुमार्चपल* Adj. *schon als Knabe leichtsinnig.*

कुमार्तीव m. *Puttanjiva Roxburghii* (Kâraka 1,27.

कुमार्तल्ल n. = कुमारभृत्या VP.² 4,33.

**कुमार्तापसी* f. *schon als Mädchen eine Büsserin.*

कुमार्तल n. Name. abstr. zu कुमार 1) a).

कुमार्दत्त m. ein Mannsname.

कुमार्दर्शन m. N. pr. eines Fürsten der Gandharva Kâraṇḍ. 2,20.

कुमार्दास 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) **f.* ई *schon als junges Mädchen eine Sclavin.*

कुमार्देवी f. N. pr. der Mutter Samudragupta's.

कुमार्दोष Adj. *hinfällige, flüchtige Gaben gewährend.*

कुमार्धारा f. N. pr. eines Flusses.

कुमार्निगुण Adj. *schon als Knabe geschickt.*

**कुमार्यङ्ग* Adj. dass.

**कुमार्यपण्डित* Adj. *schon als Knabe gelehrt.*

कुमार्यास m. N. pr. eines Fürsten.

कुमार्यालप्रतिबोधचरित्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 709.

**कुमार्यप्रव्रजिता* f. *schon als junges Mädchen eine Bettelnonne.*

**कुमार्यवन्धकी* f. = कुमारकुलटा.

कुमार्यट्ट m. N. pr. eines Dichters.

कुमार्यत्या f. *die Pflege des Kindes und Geburtshülfe.*

**कुमार्यर्. °यति (क्रीडायाम्.*

**कुमार्यर्ष* m. *Prinz.*

कुमार्याधिप्य n. *die erbprinzliche Stellung* R. ed. Bomb. 2,38,23. कौमार्य° v. l.

कुमार्ललिता 1) Adj. f. *Junglingen erwünscht* Ind. St. 8,366. — 2) f. *ein best. Metrum.*

**कुमार्लोल* wohl fehlerhaft für कुमारिल.

**कुमार्व* Adj. *von* कुमार.

कुमार्वारिधारा f. N. pr. eines Flusses.

**कुमार्वाहिन्* m. *Pfau.*

**कुमार्व्रत* n. *Keuschheitsgelübde.*

कुमार्शिरस् m. N. pr. eines Arztes.

कुमार्श्रमण f. *schon als Mädchen eine Çramaṇâ.*

कुमार्सम्भव m. 1) *die Geburt des* Skanda. — 2) Titel eines Gedichtes des Kâlidâsa.

कुमार्सिद्ध m. N. pr. eines Astronomen VP.² 1,VIII.

कुमार्सू 1) m. *der Vater* Skanda's, Bein. Agni's. — 2) **f. die Mutter* Skanda's, Bein. a) der Gaṅgâ. — b) der Durgâ.

कुमार्सेन m. N. pr. eines Ministers.

कुमार्सेवक m. *Prinzendiener* Mudrâr. 114,13. 116,5.

कुमार्स्वामिन् m. N. pr. eines Scholiasten.

कुमार्स्फुटि m. N. pr. eines Lehrers.

कुमार्गार *Kinderstube* Kâraka 4,8.

**कुमार्गाध्यापक* m. *schon als Knabe Lehrer.*

**कुमार्गाधिपक* Adj. *schon als Knabe unterrichtet.*

**कुमार्गिक* Adj. (f. ई) *mit Mädchen versehen.*

कुमार्गिकालेत्र n. N. pr. eines Theils van Bhâratavarsha.

**कुमार्गितमा* Superl. und **कुमार्गितरा* Compar. *von* कुमारी *Mädchen* P. 1,1,22, Sch.

कुमार्गिद्र m. N. pr. eines Mannes.

**कुमार्गिद्रा* Adj. ved. °द्रा (!) Kâç.

कुमार्गिन् Adj. 1) *mit Kindern versehen.* — 2) *Kinder verleihend* Sâmav. Br. 3,8,2.

कुमार्गिल, °भट्ट und °स्वामिन् m. N. pr. eines Lehrers der Mîmâṁsâ.

**कुमारी* Adj. *nach einem Mädchen Verlangen habend.* — Vgl. auch u. कुमार.

कुमारीकल्प m. Titel eines Werkes.

**कुमारीक्रीडनक* n. *ein Spielzeug der Mädchen.*

कुमारीतन्त्र n. Titel eines Werkes.

**कुमारीदान* n. Pl. *die auf ein Mädchen erpichten* Dâkshas.

कुमारीपाल m. *Hüter der Jungfrau* (Brant).

कुमारीपुत्र m. *Junglernkind.*

**कुमारीपुत्रक* Adj. von कुमारीपुत्र.

कुमारीपुर n. *der Theil des Gynaeceums, in dem sich die Mädchen aufhalten.* Kâv. 166,6. Daçak. 44, 12. 71,13.

कुमारीपोषण n. *die Blutheseit eines Mädchens* Kâraṇḍ. 45,15.

कुमारीभट्ट m. N. pr. eines Verfassers van Mantra.

**कुमारीभर्तृ* m. *der Schwiegervater eines (goflelenen) Mädchens.* Davan **Adj.* °क.

कुमारीभिक्षुक Adj. *Mädchen —, Töchter liebend* Nilak. zu MBh. 1,100,89 (90).

कुमारीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुमार्य m. *Irrweg* Ind. St. 15,355.

**कुमालक* m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुमालन m. N. pr. eines Mannes Âpast.

**कुमालार्. °यति (क्रीडायाम्.*

कुमित्र n. *ein schlechter Freund.*

कुमित्रमित्र n. *ein schlechter Freund als Freund* Spr. 5963.

**कुमुख* m. *Schwein.*

कुमुद् 1) **Adj. missvergnügt, miser.* — 2) n. = कुमुद 1).

कुमुद् 1) (**m.*) n. *die weisse Blüthe einer in der Nacht sich öffnenden Nymphaea.* — 2) m. a) eine

Art Bdellion Bhāvapr. 1,56. — *b) ein best. Dhruvaka (musik.)* — *c) ein best. Komst.* — *d)* N. pr. *a)* eines Schlangendämons. — *β)* eines Wesens im Gefolge Skanda's und auch Vishṇu's. — *γ)* °eines Daitja. — *δ)* °eines Wellelephanten. — *ε)* eines Affen. — *ζ)* verschiedener Männer. — *η)* verschiedener Berge. — *θ)* eines kleineren Dvîpa. — 3) f. ई *a) eine best. Wasseradar.* — *b) eine Form der Durgâ.* — *c) *Gmelina arborea,* **Pistia Stratiotes,* **Desmodium gangeticum,* **Grislea tomentosa* und **Myrica sapida* (Rîgân. 9,20). — 4) *f. ई *Myrica sapida* Rîgân. 9,20. — 5) **n. a) Kampher* Rîgân. 12,61. — *b) Silber.*

*कुमुदखण्ड n. *Lotusgruppe.*

कुमुदगन्धी f. *eine best. Pflanze mit giftigem Milchsafte.*

कुमुदचन्द्र m. Bein. Siddhasena's ind. St. 14, 376. fg. 390. 15,282.

कुमुदनाथ m. *der Mond* Kîd. 235,14.

कुमुदपुष्पा f. N. pr. eines Gandharva-Mädchens Kâraṇḍ. 5,5.

*कुमुदबन्धु und °बान्धव m. *der Mond.*

कुमुदमय Adj. *ganz aus weissen Lotusblüthen bestehend* Kîd. 243,14. 14,17,23.

*कुमुदवती f. *Lotusgruppe.*

कुमुदवन n. dass. Ind. St. 15,319.

*कुमुदसुहृद् m. *der Mond.*

कुमुदाकर m. *Lotusgruppe* Vishṇ. 66,4. Nom. abstr. °ता f. Kathâs. 93,20.

कुमुदाकरबान्धव m. *der Mond* Sâhit. im Comm. zu Vâsiṃ. Bhn. 4,1.

कुमुदात m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Wesens im Gefolge Vishṇu's.

कुमुदादि m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,6,11.

*कुमुदाम्बय m. *ein Elephant mit best. Kennzeichen* Gal.

*कुमुदावास Adj. *mit Lotusblüthen reich besetzt.*

*कुमुदिक Adj. (f. ई) von कुमुद.

कुमुदिका f. N. pr. einer Hetare.

कुमुदिनी f. 1) *eine bei Nacht sich öffnende Nymphaea* (die Pflanze, nicht die Blüthe), *eine Gruppe von* Kumuda. — 2) N. pr. *a)* der Tochter eines Daitja. — *b)* der Mutter Raghudeva's.

कुमुदिनीनायक, *कुमुदिनीपति, कुमुदिनीवधूवर (Kîd. 231,20) und *कुमुदेश m. Bein. des *Mondes.*

कुमुदोत्तर m. N. pr. eines Vorsha.

कुमुदोत्पलिन् Adj. *mit* Kumuda und Utpala (zwei Arten von Lotusblüthen) *reich besetzt* R. 3, 78,26.

कुमुद्वत् 1) Adj. *a) mit Lotusblüthen reich besetzt.* — *b)* Bez. eines Windes Matsj. S. 4,9,5. — 2) m. *a)* = 3) *a).* — *b) der Mond.* — 3) f. °द्वती *a)* = कुमुदिनी 1). — *b) eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.* — *c) eine best.* Çruti S. S. S. 23. — *d)* N. pr. *a)* einer Schwester des Schlangendämons Kumuda. — *β)* der Gattin Vimarshaṇa's. — *γ)* der Gattin Pradjuma's VP. 4,15,22. — *δ)* eines Flusses VP. 2,4,55.

कुमुद्विन् Adj. *missvergnügt.*

कुमुहूर्त m. *eine unheilvolle Stunde.*

कुमेधस् Adj. *dumm, einfältig.*

*कुमेरु m. *the southern hemisphere or pole, the region of the demons and Titans.*

*कुमोदक m. Bein. Vishṇu's.

*कुम्प्, कुम्पयति v. l. für कुम्ब्.

*कुम्प Adj. *lahm an der Hand.*

*कुम्ब्, कुम्बति und कुम्बयति (आच्छादने, स्तुतौ). कुम्ब 1) m. oder n. (adj. Comp. f. द्या) *a) ein best. weiblicher Kopfputz.* — *b) das dicke Ende* (eines Knochens oder Pflockes). — 2) *f. कुम्बा *a) ein grober Unterrock.* — *b) Schutzwehr um einen Opferplatz.*

कुम्बकुरीर m. (Comm.) *ein best. Kopfputz, Haube* oder dgl. Âpast. Çr. 10,9,5.

कुम्बा oder कुम्बी f. *eine Vorschrift in gebundener Sprache* Ait. Âr. 236,1.

*कुम्भ्, कुम्भयति v. l. für कुम्ब्. Vgl. कुम्भ्य.

कुम्भ 1) m. *a)* Topf, Krug Spr. 6388. Die weiblichen Brüste damit verglichen Chr. 305,1. Am Ende eines adj. Comp. f. द्या. — *b) Aschenkrug, ein Gefäss, in welches die Todtengebeine gesammelt werden.* — *c) der Wassermann im Thierkreise.* — *d) ein best. Hohlmaass* Hemâdri 1,392,22. 393,4. 3. 2,a,37,14. — *e)* Dn. *die beiden Erhöhungen auf der Stirn des Elephanten, welche zur Brunstzeit stark anschwellen.* — *f) ein best. Theil des Bettstollens.* — *g) eine best. Pflanze und deren Frucht.* — *h) eine best. medicinisch gebrauchte Wurzel.* — *i) *eine religiöse Verrichtung, bei der man mit der rechten Hand die Nasenlöcher schliesst und den Athem anhält.* — *k) *der Liebhaber einer Buhldirne.* — *l) ein best. über Waffen gesprochener Spruch.* — *m)* Titel eines Werkes. — *n)* N. pr. *a)* eines Dânava. — *β)* eines Râkshasa. — *γ)* verschiedener Manner. — *δ)* eines Affen. — 2) *f. द्या *a) Hure.* — *b) Tiaridium indicum.* — *c)* Nom. act. von कुम्भ्. — 3) f. ई *a) Topf, Krug, Kochtopf* M. 4,7. Jâǵñ. 1,128. Kathâs. 24,57. — *b) eine best. Hölle* Kâraṇḍ. 9,6. fgg. Vgl. °पाक. — *c) eine best. Pflanze* Bâlar. 169,14. **Bignonia suaveolens,* **Pistia Stratiotes,* **Croton polyandrum* (Rîgân. 6,162), **ein best. Knoblengewächs* und **Myrica sapida* (Rîgân. 9,20). — 4) **n. a) Ipomoea Turpethum.* — *b) Bdellion.* — *c) Gold* Gal.; vgl. द्यात.

कुम्भक 1) am Ende eines adj. Comp. = कुम्भ 1) *a)* und *c).* — 2) m. n. = कुम्भ 1) 4). — 3) m. *a)* = कुम्भ 1) *d).* — *b)* **Säulenbasis* (buddh.). — *c)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 4) f. कुम्भिका *a) ein kleiner Topf,* = Krug. — *b) Myrica sapida* Bhâvapr. 1,175. — *c)* **Pistia Stratiotes.* — *d)* **Bignonia suaveolens.* — *e)* **ein best. kleiner Strauch,* = द्रोणपुष्पी. — *f)* Pl. *eine best. Augenkrankheit,* = कुम्भीका. — *g)* N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

कुम्भकारढक्ति f. Titel eines Werkes.

कुम्भकार्णी m. 1) N. pr. *a)* eines von Râma bekämpften Râkshasa. — *b)* eines Daitja Harîv. 3,47,3. — *c)* eines Muni. — *d)* einer Oertlichkeit. — 2) Bein. Çiva's.

*कुम्भकार्णीनिषदन् m. Bein. Râma's Gal.

कुम्भकार्णीय, °यते *dem Râkshasa* Kumbhakarṇa *gleichen* (in langem Schlafen) Spr. 7747.

कुम्भकामला f. *eine Form der Gelbsucht mit Anschwellung der Gelenke.*

कुम्भकार 1) m. *a)* Töpfer. Im System *eine best. Mischlingskaste.* — *b)* **Schlange.* — *c)* **Phasianus gallus.* — 2) f. ई *a)* **die Frau eines Töpfers.* — *b) ein Frauenname* Lalit. 331,18. — *c)* **eine Art Collyrium.* — *d)* **rother Arsenik.*

कुम्भकारक 1) *m. *Töpfer.* — 2) f. °रिका *a) die Frau eines Töpfers.* — *b)* **eine Art Gallyrium.*

*कुम्भकारकुकुट m. *Phasianus gallus.*

*कुम्भकारशाला f. *Töpferwerkstätte* Gal.

कुम्भकेतु m. N. pr. eines Sohnes des Çambara.

कुम्भखणार्तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुम्भचक्र n. *ein best. Diagramm.*

कुम्भतनय m. Bein. Agastja's.

कुम्भताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 226.

*कुम्भतुम्बी f. *eine Art runder Gurken* Rîgân. 7,161.

कुम्भदास 1) m. (?) Nom. abstr. °ता f. Rîgat. 3, 456. — 2) f. ई *a) eine gemeine Hure* Hassân. 149,2. — *b)* **Kupplerin.*

कुम्भधर m. 1) *der Wassermann im Thierkreise.* — 2) *ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.*

कुम्भधान्य Adj. *nur einen Topf voll Korn besitzend* MBh. 12,244,2.

कुम्भनाभ m. N. pr. eines Daitja.

कुम्भपदी Adj. f. zu कुम्भपाद.

*कुम्भपाद Adj. *topfähnliche Füsse habend.*

*कुम्भकला f. *Cucurbita Pepo* Rîgân. 7,158.

कुम्भवाळु m. N. pr. eines Daitja.
*कुम्भवोनक m. *eine Karaṇḍa-Art.*
*कुम्भविल n. P. 6,2,102.
कुम्भव m. *der Stern Canopus* (Agastja) Gaṇit. Bhagrak. 16.
कुम्भीगिति f. *die abschussige Stirn des Elephanten mit den beiden Erhöhungen*; vgl. कुम्भ 1) *e*).
कुम्भू m. Beio. Agastje's Harshaḍ. 177,16.
*कुम्भमपूळ्क m. *ein Frosch in Topfe, so v. a. ein unerfahrener Mensch.*
*कुम्भमात्रक m. *ein* Piṭaka Gal.
कुर्म्भमुक्त Adj. *topfgrosse Hoden habend.*
कुम्भमूर्धन् m. *ein best. Krankheitsdämon* Harav. 9360.
कुम्भय्, °यति *das* Kumbha *genannte Einhalten der Athmens vollbringen.*
कुम्भयोनि 1) m. Beio. *a)* Agastja's. — *b)* *Droṇa's. — *c)* *Vasishṭha's. — 2) f. *a)* N. pr. einer Apsaras. — *b)* *Phlomis ceylanica* Rāǵan. 5,138.
कुम्भरेतस् m. *eine Form* Aguri's. — o. MBu. 13, 7373 fehlerhaft für कुम्भरेतः.
*कुम्भला f. *Sphaeranthus hirtus* Ratnam. 39.
कुम्भवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skaoda's.
*कुम्भशाला f. *Töpferwerkstätte.*
*कुम्भसंधि m. *die Gegend zwischen den beiden Stirnerhebungen beim Elephanten.*
कुम्भसंभव m. Beio. 1) Agastja's Spr. 7837. — 2) Nārājaṇa's.
कुम्भसर्पिस् n. *eingetopfte Butter.*
कुम्भस्तनी Adj. f. *topfähnliche Brüste habend.*
कुम्भहनु m. N. pr. eines Rākshasa.
कुम्भाण्ड 1) m. N. pr. *a)* einer Klasse dämonischer Wesen (mit Rudra an der Spitze) bei den Buddhisten Lalit. 148,16. 266,14. 313,11. — *b)* eines Ministers des Asura Bāṇa. — 2) *f. ई *Benincasa cerifera.*
कुम्भाण्डक m. 1) = कुम्भाण्ड 1) *a*). — 2) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कुम्भाण्डकोदर m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skaoda's.
कुम्भादित्यर्षकारणा f. *das Geschäft eines Töpfers u. s. w. und eines Goldarbeiters* Hem. Jac. 3,100.
कुम्भार m. = कुम्भकार *Töpfer* Iod. St. 15,403.
कुम्भि (metrisch) f. = कुम्भी *Topf* Kaṭaka 1,14.
कुर्म्भिन् 1) Adj. *mit einem Topfe versehen* Vaṭṭik. — 2) m. *a)* *Elephant* Spr. 2035. — *b)* Bez. *der Zahl acht* Ganit. Sparḍ. 3. — *c)* *Brokodil. — *d)* *ein best. giftiges Insect. — *e)* *Bdellion. — *f)* N. pr. eines böseo Dämoos Pāṇ. Gaṇ. 1,16,23. — 2) *f. कुम्भिनी *die Erde* Gal.
*कुम्भिनाक m. *ein best. Höile.*
*कुम्भिनीबीज n. *Croton Jamalgota* Rāǵan. 6,166.
*कुम्भिमद m. *die zur Brunetzeit aus den Schläfen des Elephanten triefende Flüssigkeit.*
*कुम्भिल m. 1) *Dieb.* — 2) *Plagiator.* — 3) *der Bruder der Frau.* — 4) *a child begotten at undue seasons, or of an imperfect pregnation.* — 5) *Ophiocephalus Wrahl.*
कुम्भीक 1) m. *a) qui unilatere paedicat.* — *b) eine best. Pflanze, Rottleria tinctoria oder Pistia Stratiotes.* — 2) f. कुर्म्भीका *a*) = 1) *b*). — *b) eine dem* Kumbhika-*Korn ähnliche Anschwellung, neuenthch der Augenlider.* — *c) Bez. eines best. dämonischen Wesens.*
कुम्भीकिन् Adj. *dem* Kumbhika-*Korn ähnlich.*
कुम्भीनस 1) m. *a) eine Art Schlange.* — *b) ein best. giftiges Insect.* — 2) f. कुम्भीनसी N. pr. *a)* einer Gaodhervi. — *b)* einer Rākshasī.
कुम्भीनसि m. N. pr. eines Dämoos.
कुम्भीपाक m. 1) *der Inhalt eines Kochtopfes.* — 2) Sg. und Pl. *eine best. Hölle.* — 3) *ein best. Fieber* Bhāvapr. 3,79.
*कुम्भीबीज n. *Croton Jamalgota* Rāǵan. 6,166.
कुम्भीमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.
कुम्भीमुख m. *eine Wunde von best. Form* Kāraṇḍ 6,13.
कुम्भीर m. 1) *Krokodil.* — 2) *eine best. Pflanze* Gal. — 3) N. pr. eines Jakshe.
*कुम्भीरमतिका f. *Vespa solitaria.*
*कुम्भील m. *Krokodil.*
कुम्भेश्वर m. N. pr. eines Vīraṇḍa.
कुम्भेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.
कुम्भेश्वरी f. *ein best. Backstein* Āpast. Çr. 16,33.
कुम्भोदर m. N. pr. eines Dieners des Çiva.
कुम्भोद्भव m. Beio. Agastje's Spr. 7795. 7825.
कुम्भोदूम m. desgl. zu Spr. 649.
*कुम्भोल n. *Bdellion.*
कुम्भोलूक m. *eine Art Eule.*
कुम्भोलूकलक n. *Bdellion* Bhāvapr. 1,86.
कुयष्टिन् m. *ein schlechter Opferer.*
कुयव 1) Adj. *Missernte bringend.* — 2) m. N. pr. eines Dämons. — 3) n. *Missernte.*
कुयवाच् Adj. *übel redend, lasternd.*
कुयष्टिक m. *ein best. Vogel*, = कोयष्टिक Kāraṇḍ 1,27.
कुयाज्ञिक m. *ein schlechter Liturgiker* Comm. zu Buiq. ed. Bomb. 4,6,19.
कुयोगिन् m. *ein schlechter Jogin.*
कुयोनि f. *ein verachteter Mutterleib.*
1. कुर् s. 1. कर्.
2.*कुर् f. कुरति (शब्दे).
*कुरका f. *Boswellia thurifera.*
*कुरङ्गर und *कुरङ्गुर m. *Ardea sibirica.*
कुरङ्ग 1) m. *a) eine Antilopenart* und *Antilope überh.* Bhārav. 1,113. Auch vom *Flecken im Monde* (wie मृग m. s. w.) Prasannar. 106,10. — *b)* N. pr. eines Berges. — 2) f. ई *a) Antilopenweibchen* Spr. 7679. — *b)* N. pr. einer Tochter Praseṇaǵit's.
कुरङ्गक 1) m. *a) Antilope* Kād. 110,22. — *b)* N. pr. eines Mannes Vishṇ. 97,5. — 2) f. °ङ्गिका *a*) *Phaseolus trilobus. — *b)* N. pr. einer Zofe Vishṇ. 32,3.
कुरङ्गनयना f. 1) *eine Gazellenängige.* — 2) N. pr. einer Surāṅganā Iod. St. 15,
कुरङ्गनाभि m. *Moschus* Prasannar. 29,2.
कुरङ्गनेत्रा f. *eine Gazellenängige* Prasannar. 107,9.
*कुरङ्गम m. = कुरङ्ग 1 *a*).
कुरङ्गलाञ्छन m. *der Mond* Dhūrtan. 43.
कुरङ्गलोचना f. *eine Gazellenängige* Prasannar. 39,7.
कुरङ्गवधू f. *Antilopenweibchen* Prasannar. 120,4.
कुरङ्गाक्षी f. 1) *eine Gazellenängige* Prasannar. 5,32. 154,22. — 2) ein Frauenname Harshaḍ. 127, 11. Iod. St. 14,126.
कुरङ्गाय्, °यते *zu einer Antilope werden* Spr. 6014.
कुरङ्गीदृश् f. *eine Gazellenängige* Vishṇ. 44,2.
*कुरचिल्ल m. fehlerhaft für कुरुचिल्ल.
कुरट m. 1) *Schuhmacher.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes. कारट v. l.
*कुरठ m. *Pferd* Gal. Vgl. कुरुठि.
*कुरण्ट m. 1) *gelber Amaranth.* — 2) *Marsilea quadrifolia* Rāǵan. 4,51.
कुरण्टक m. und °ण्टिका f. *gelber Amaranth* und *eine gelb blühende Barleria.* कुरण्टक o. *die Blüthe.*
*कुरण्ड m. 1) *geschwollene Hoden.* — 2) *eine best. Pflanze* Rāǵan. 6,246.
कुरण्डक m. 1) = कुरण्ड 1) Kauṭukar. 77. — 2) *= कुरण्टक.
*कुरण्डी f. *die Erde* Rāǵan. 2,1.
कुरव m. 1) *eine best. Baum* Buiq. P. 3,15,19. = तिलक Comm. Nach Rāǵan. *eine roth blühende Barleria.*
कुरवक m. 1) *rother Amaranth* oder *eine roth blühende Barleria*; n. *die Blüthe.* — 2) *eine Reis- oder Getraideart.*
*कुरवाण wohl m. N. pr. eines Mannes. Vgl. कौर°.
कुरर 1) m. *a) Meeradler.* — *b)* *= कारर *Caparis aphylla* Gal. — *c)* N. pr. eines Berges. — 2) f. ई *a) das Weibchen des Meeradlers.* — *b)* *Schaf-

mutter.

*कुरराडि m. *eine Art Senf* Rāśan. 9,158.

*कुरराय Adj. von कुरर.

कुरिरि m. N. pr. eines Berges VP. 2,2,25.

कुरीरीयतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुरुल m. 1) = कुरर 1) *a)* AV. Paipp. 71,24. — 2) *= कुरुल.

*कुरुलप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt *gaṇa* कर्कादि in der Kāç.

कुरव 1) *Adj. *gsehwätzig.* — 2) m. *a) *Taube* oder *Turteltaube* Rāśan. 19,107. — *b)* Bez. der Kshatrijas in Plakshadvipa VP. 2,4,17. कुरु v. l. — 3) *f. ई *eine Art Pfeffer* Rāśan. 6,18.

कुरवाछ und *क m. *Muraltea quadrifolia* Rāśan. 4,51, v. l. Vgl. कुरण्ट.

*कुरवि m. *Pferd.* Vgl. कुरट.

*कुरुट 1) m. *eine Art Amaranth und Barleria.* — 2) f. ई *a) *eine hölzerne Puppe.* — *b) eine Brahmanin.

कुरुण्टक m. und कुरुण्टिका f. *gelber Amaranth und eine gelbe Barleria.*

कुरुठ Lalit. 201,12 = कुरुण्ट 1).

*कुरुठवृद्धि f. *Rotz* Gal.

कुरुण्ट m. N. pr. eines Ṛshi im 3ten Manvantara VP. 3,7.

*कुरुत *gaṇa* कुस्त्यादि. °पाद् Adj. ebend.

कुरुता f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 169,16.

कुरुतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुरुपिङ्गिका f. *angeblich* = कुनदिका.

कुरुपञ्चाल m. Pl. *die Kuru und Pañkāla* Kāç. 10,6.

कुरुपञ्चालजा Adv. *bei den Kuru und Pañkāla.*

*कुरुपथ m. N. pr. eines Mannes.

कुरुपाण्डव m. Du. Pl. *die Nachkommen Kuru's* (d. i. Dhṛtarāshṭra's) *und Pāṇḍu's.*

कुरुपिशङ्गिल Adj. (f. ई) wohl eine best. Farbe bezeichnend.

कुरुबक (कुरुवक, vielleicht nur fehlerhaft für कुरुवक 1).

*कुरुवाछ m. *ein best. Vogel* Nigh. Pr. Vgl. कुरवाछ.

*कुरुविल्व m. *Rubia.*

*कुरुविल्वक m. = कुटमाष.

कुरुसर्षी f. *ein best. Tau.* S. S. S. 260.

*कुरुस्थ 1) m. *eine Art Orange.* — 2) f. या *Phlomis zeylanica* Rāśan. 5,138. — 3) f. ई *eine Art Pfeffer* Rāśan. 6,18.

कुरुस्थिका f. = कुरुस्थ 2) Rāśan. 5,138.

कुरुर m. Pl. v. l. für कुरव 2) *b)* VP.² 2,193.

कुरुरी fehlerhaft für कुररी.

*कुरुल m. *Haarlocke an der Stirn.*

कुरुवंश und °क m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,70.

कुरुवत्स m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुवर्णक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुरुवश m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुवासपेय m. *eine bes. Art des Vâǵapeja.*

कुरुविन्द 1) m. *a) eine Getraideart.* — *b) *Cyperus rotundus.* — *c) *Terminalia Catappa.* — *d) *Knospe.* — *e) * = कुटमाष. — 2) (* m. * n.) *Rubin* Rāśan. 13,149. Suçr. 1,28,5. — 3) *n. *a) Zinnober.* — *b) schwarzes Salz.*

*कुरुविन्दक m. *eine Abart von Dolichos biflorus.*

कुरुविरस m. *ein Pala Gold* Hemâdri 2,*a*,57,6.

*कुरुवीरक m. *Terminalia Arjuna* Rāśan. 9,122.

कुरुश्रवण m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुसुनि m. N. pr. eines Veda-Dichters.

*कुरुरु m. *Baum* Rāśan. 2,23.

कुरुहार m. N. pr. eines Agrahāra.

कुरुहिन् Adj. vielleicht = किरोहिन्.

कुरुहोम m. N. pr. eines Sohnes des Dushjanta Harıv. 1,32,122. VP.² 4,117. कुरूत्थाम v. l.

कुरूप *missgestaltet, hässlich.* Nom. abstr. °ता f.

*कुरूप्य n. *Zinn* Rāśan. 13,21.

कुरूर m. *ein best. Gewurm.*

कुरूर m. = कुरुर *Hahn* Spr. 6397, v. l.

*कुरूटाहि m. *eine Art Schlange.*

कुरूटीव्रत n. *eine best. Begehung.*

कुरूर m. *Hund.*

*कुरूरीय, °यति Denom. von कुरूर.

*कुरूका f. = क्रू° 1) *Knollenmilch.* — 2) *Nadel.*

कुरू m. *Kürbis.*

*कुरूत n. = कुरूल.

कुरूर m. fehlerhaft für कुरूर.

*कुरूस und °क m. = कुरूस *Mieder.*

कुरूल = कुल्मल 1) AV. Paipp. 11,1,2

कुर्वत् Partic. von 1. कॄ 1) in den u. 1. कॄ angegebenen Bedeutungen. — 2) *die Geschäfte eines Dieners oder Sclaven verrichtend.* — 3. *gegenwärtig, Gegenwart* Ait. Br. 4,31,3.

कुर्वाण Partic. = कुर्वत् 1) und *2).

1. कुल् in कुल्मल = कुर्मल् (von 1. कॄ. Einschiebung nach RV. 10,128.

2. *कुल्. Kolantia (लंस्त्यायै = संकुलौ; संख्याने, संतानै, वन्धुषु).

3. कुल्, कुलय् s. द्याकुलय् und संकुलय्.

कुल 1) n. (adj. Comp. f. द्या) *a) Heerde, Schwarm. Menge* überh. विप्र° Daçar. 2,12. — *b) Geschlecht. Familie, Gemeinde, Innung, Genossenschaft.* पदातीनाम् so v. a. *Infanterie.* *घोरस्य°, *रामस्य° so v. a. *Bande, Gesindel.* — *c) ein edles, vornehmes Geschlecht.* — *d) Wohnstätte, Haus* 40,6. 41,13.16.

14,33. 45,1. — *e*) * *Körper.* — *f*) bei den Çâkta Bez. *der Çakti und ihres Cultus.* — *g*) Bez. *best. Mondhäuser* Ind. St. 10,289. Tantras. im ÇKDa. u. कुलनेत्र. — *h*) *ein best. blauer Stein. — *i*) am Anf. vieler Compp. als Ausdruck *der hohen Stellung*, die Jmd oder Etwas unter seines Gleichen einnimmt. — 2) m. *a*) * *das Haupt einer Innung.* — *b*) Bez. *des Dienstags und Freitags* Tantras. im ÇKDa. u. कुलवार. — *c*) N. pr. eines Mannes. — 3) f. ख्या *der 4te, 8te, 12te und 14te Tag in einem Halbmonat* Tantras. im ÇKDa. u. कुलतिथि. — 4) *f. ई *a) eine ältere Schwester der Frau.* — *b) Solanum Jacquini und longum.*

कुलक 1) am Ende eines adj. Comp. *a) Menge.* — *b) Erwehlkern* Kâraka 6,1. — 2) m. *a) *das Haupt einer Innung.* — *b) *Amelsenhaufe.* — *c) ein best. zu den Mäusen gezähltes Thier.* — *d) * eine grüne Schlange.* — *e) * Diospyros tomentosa, eine andere Art Ebenholz* Bhâvapr. 1,243, und * = मधूक Rattan. 203. — *f*) Pl. Bez. *der Çûdra in Kuçadvîpa* Brâc. P. 5,20,16. — *g*) N. pr. eines Fürsten. — 3) n. a) * *Trichosanthes dioeca.* — *b*) * = कुलक Gal. — *c*) *eine Verbindung von drei und mehr Çloka, durch welche ein und derselbe Satz durchgeht.* — *d*) *Prosa mit wenigen Compositis.*

*कुलकाकर्कटी f. *eine Gurkenart* Râgân. 7,216.

कुलकण्टक m. *ein Dorn im Geschlecht, ein schädliches Glied der Familie* Nilak. zu MBu. 1,170,15.

कुलकन्यका f. *ein Mädchen aus guter Familie.*

कुलकर Adj. *ein Geschlecht gründend, Stammvater von.*

कुलकर्तृ Nom. = कुलकर.

कुलकलङ्क m. *ein Schandfleck der Familie* °कारिन् *die F. entehrend* Pañkat. 46,3.

कुलकलङ्कित Adj. *wodurch die Familie entehrt wird* Kathâs. 22,216.

कुलकुटजिनी f. *eine best.* Çakti.

*कुलकुणी f. *ein unzüchtiges Weib* Gal.

कुलकैशिक m. N. pr. eines Vorfassers von Mantra.

*कुलक्क m. *Cymbel.*

कुलक्रमचिन्तित f. *der in einer Familie sich forterbende Brauch* Kâd. II,11,16.

कुलक्रमागत Adj. *in der Familie erblich, vom Vater auf Kind und Kindeskind übergegangen, von Alters her in demselben Verhältniss stehend* Harshak. 126,16. Kâd. 87,13. 164,23. 263,2.

कुलक्षण Adj. (f. ख्या) *ein schlimmes Zeichen an sich habend* Ind. St. 15,426.

कुलक्षय m. *Untergang des Geschlechts* Spr. 33.

*कुलक्षया f. *Mucuna pruritus.*

कुलगिरि m. *Hauptberg, — gebirge.*

कुलगुरु m. *Familienhaupt, die erste Autorität einer Familie, Familienpriester* 106,6. Din. V. 7,15.

कुलगृह n. *ein vornehmes Haus.*

कुलगोपै m. *Hüter der Wohnstätte.*

कुलघ्न Adj. (f. घ्नी und ई) *das Geschlecht zu Grunde richtend.*

कुलकुल Adj. *von Haus zu Haus gehend* Çâkad. Gobh. 4,12. Gaut.

कुलङ्क 1) m. = कुरङ्ग. कुलङ्ग *Antilope* Maitr. S. 3,14,9. 13. — 2) *f. कुलङ्गी fehlerhaft für कुलिङ्गी.

कुलचन्द्र m. N. pr. eines Commentators.

कुलचित n. *eine best. Kampfart.* विकुचित v. l.

कुलचूडामणि m. Titel eines Tantra Âkâsy. 160,21.

कुलज 1) Adj (f. ख्या) *von edlem Stamme.* Auch von Pferden. — 2) *n. *saurer Reisschleim* Gal.

कुलजन m. *eine Person aus guter Familie.*

कुलजात Adj. = कुलज 1).

*कुलज्ञ und *°ज्ञ m. *Alpinia Galanga* Râgân. 6,56.

कुलटा 1) *jeder nicht selbsterzeugte Sohn.* — 2) f. ख्या *a) eine untreue Frau* Âpast. Spr. 7788. — *b) *eine ehrbare Bettlerin.*

कुलटी f. = कुनटी *rother Arsenik.*

कुलतन्तु m. *der Faden, an dem ein Geschlecht hängt, d. i. der Letzte eines Stammes* 66,26.

*कुलतिथि f. = कुल 3).

कुलत्थ 1) m. *a) Dolichos uniflorus* Varân. Jogan. 7,18. — *b*) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ख्या *a) *Glycine labiata.* — *b) *ein best. in der Medicin und als Collyrium gebrauchter blauer Stein.* — *c) ein best. Metrum.*

कुलत्थिका f. =कुलत्थ 2) *a*) und *b).

*कुलद्रुम Adj. *die Familie im Zaum haltend.*

कुलदीपिका f. Titel eines Werkes.

कुलदीपोत्सव m. *ein best. Fest*

कुलदुहितृ f. *eine Tochter aus guter Familie* Kâraṇḍ. 19,24. 68,16. 73,2. *ein gesittetes Mädchen.*

कुलदूषण Adj. *die Familie schändend.*

कुलदेव 1) m. *Familiengottheit.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. ई (metrisch ङ्ई) Bein. der Durgâ.

कुलदेवता f. *Familiengottheit* 107,24. Varân. Jogan. 6,19. — 2) *Bein. der Durgâ.

कुलदेव्य n. 1) *das Schicksal der Familie.* — 2) *Familiengottheit.*

कुलदेवत n. *Familiengottheit* R. Gorr. 1,72,14.

कुलधर m. N. pr. eines Fürsten.

कुलधर्म m. *die Satzungen, der Brauch* 1) *der Familie* Âpast. — 2) *der Kaula.*

*कुलधात्री m. *Sohn.*

कुलधुर्य Adj. *die Bürde der Familie tragend, an der Spitze der F. stehend.*

कुलनत्र n. Bez. *bestimmter Mondhäuser.*

कुलनन्दन Adj. Subst. (f. द्वी) *die Familie erfreuend, ein solches Kind.*

कुलनाग m. *ein oberster Schlangendämon.*

कुलनायिका f. *das bei den Orgien der Çâkta von der linken Hand gefelerte Mädchen.*

कुलनारी f. *eine sittsame Frau.*

*कुलनाश m. *Kamel.*

कुलनिम्गा f. *Hauptstrom, ein edler Strom.*

कुलपति Adj. *das Geschlecht erhaltend.*

कुलपद्धतिका f. Titel eines Werkes.

कुलपरिचारिका f. *das bei den Orgien der Çâkta von der linken Hand gefelerte Mädchen.*

कुलपाली f. *eine sittsame Frau.*

*कुलपाश m. *Kamel.*

कुलपिण्डगा f. *Hauptstrom, ein edler Strom.*

कुलपुर्धर Adj. *das Geschlecht erhaltend.*

कुलपुरुषिका f. Titel eines Werkes.

कुलपुत्तन n. *der Fall —, die Entehrung der Familie* Spr. 1827.

कुलपति m. *Familienhaupt.*

कुलपर्वत m. *Hauptberg, — gebirge.*

कुलपा m. f. *Familien —, Gemeindehaupt.*

कुलपाल MBu. 12,12059 fehlerhaft für कूल°.

कुलपालक 1) f. °लिका *a) eine edle Frau, Matrone* Dn. V. 32,16. — *b) ein Frauenname.*

*कुलपालि und °°पाली f. *eine edle Frau.*

कुलपुत्र 1) m. *a) ein Sohn aus guter Familie* Kâraṇḍ. 9,12. *ein gestiteter junger Mann.* — *b) *Artemisia indica* Râgân. 10,144. — 2) *f. ई *ein gestiltetes Mädchen.*

कुलपुत्रक m. 1) = कुलपुत्र 1). — 2) *Artemisia indica* Bhâvapr. 1,230.

कुलपुरुष m. *ein Mann aus guter Familie, ein gestiltelter Mensch.*

कुलपूर्वक m. *Vorfahr.* Am Ende eines adj. Comp. f. °र्विका R. ed. Bomb. 2,73,21.

कुलपर्वग m. dass.

कुलप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कुलप्रदीप m. *eine Leuchte —, eine Zierde der Familie* Harshak. 138,3.

कुलप्रसूत Adj. *einem edlen Geschlechte entsprossen.*

*कुलबालिका f. *eine edle Frau.*

*कुलबीज n. *das Haupt einer Innung* Gal.

कुलभ m. N. pr. eines Daitja.

कुलभव Adj. *aus edler Familie stammend, vornehm.*

कुलभवन n. *Hauptsitz* Kâd. 5,5. 49,23.

*कुलभार्या f. *eine tugendhafte Gattin.*

कुलभूत Adj. *das Haupt einer Innung seiend* 211,4.

कुलभृत् m. 1) *Hauptberg, — gebirge.* — 2) *ein Muster von Fürst.*

*कुलभृत्या f. *die Pflege einer Schwangeren.*

*कुलमातृका f. *eine Art Speer* Gal.

कुलमार्ग m. 1) *der Weg der Väter* Spr. 1828. — 2) *die Lehre der* Kaula. °तन्त्र n. Gesammtname für 64 Tantra.

*कुलमित्र m. *das Haupt einer Innung* Gal.

कुलमुन N. pr. 1) n. eines Tirtha. — 2) f. द्वा eines Flusses.

कुलमेह् 1) Adj. *das Geschlecht fortfuhrend.* घन-कुक् *Zuchtochs.* — 2) °m. fehlerhaft für कुञ्जमल *Dieb.*

कुलयन्त्रि f. Titel eines Werkes.

कुलयोषित् f. *eine tugendhafte Frau.*

*कुलार् Adj. von कुल.

कुलारामाला und °मालिका f. Titel zweier Werke.

*कुलार्डक m. *der Sohn eines Vetters* Gal.

कुलव् Kathis. 33,88 fehlerhaft für कुवल.

कुलवधू f. *eine tugendhafte Frau* Kap. 3,70.

कुलवत् Adj. *aus edlem Geschlecht.*

*कुलवर्णी f. *eine roth blühende* Trivṛt Rāśan. 6,170.

कुलवर्त्मन् n. *die Lehre der* Kaula.

कुलवर्धन Adj. *ein Geschlecht fortpflanzend*; m. *Stammhalter* 66,29. 74,15. 77,18.

*कुलवार् m. = कुल 2) b).

कुलविद्या f. *eine in der Familie fortererbende Wissenschaft.*

*कुलविप्र m. *Familienpriester.*

कुलवृद्ध m. *Geschlechtsältester.*

कुलव्रत n. *die gute Sitte einer Familie* Spr. 1829.

कुलशिखरिन् m. *Hauptberg, — gebirge.*

कुलशीलवत् Adj. *aus edlem Geschlecht und von edlem Charakter* Hemâdri 1,641,9.

कुलशीलवयोवृत्तविनयवत् Adj. *aus edlem Geschlecht, von edlem Charakter, gehörigen Alters, von gutem Wandel und wohlhabend* 211,3.

*कुलशुल्क n. *das dem künftigen Schwiegervater für die Tochter zu entrichtende Geschenk* Vâcsp. 157.

कुलशेखर m. N. pr. eines Autors.

कुलशैल m. *Hauptberg, — gebirge.*

*कुलश्रेष्ठिन् m. *das Haupt einer Innung.*

कुलस्थ Adj. *seinem Geschlecht ein Ende bereitend* Nîlak. zu MBh. 1,170,15.

कुलस्त्रीण्या f. *das Gezähltwerden zu einem edlen Geschlecht.*

कुलमन्त्र n. *Familienopfer.*

कुलसंतति f. *Nachkommenschaft* 77,26.

कुलसंनिधि m. *die Anwesenheit Vieler.* Loc. so v. a. vor *Zeugen* 193,16.

कुलसमुद्भव und °जातसंभव Adj. *einem edlen Geschlecht entsprossen.*

*कुलसंमत Adj. *in Folge des Geschlechts hochgeachtet* Gal.

कुलसार् n. Titel eines Tantra Ânjan. 160,21.

कुलसुन्दरी f. N. pr. einer Göttin.

कुलसूत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 445.

कुलसेवक m. *ein vorzüglicher Diener.*

*कुलसौरभ n. *eine best. Pflanze,* = मधूक.

कुलस्तम्ब m. *ein Geschlecht gleichsam ein Grasbüschel* 66,29 (Loc.).

कुलस्त्री f. *eine tugendhafte Frau.*

कुलस्थिति f. *Familienbrauch* Kid. 221,16.

*कुलस्पृष्टक m. = कुल°.

कुलस्पृश् Adj. *aus unedlem Geschlecht* Mudrân. 62,3.

कुलस्थल 1) m. *a) Mittwoch.* — *b)* N. pr. eines Dânava. कुलाकुलि v. l. — 2) n. *a) der zweite, sechste und zehnte Tag in einem Halbmonat.* — *b)* Bez. *best. Mondhäuser.* — *c) ein best. Diagramm.*

*कुलाकुलतिथि f. = कुलाकुल 2) a).

*कुलाकुलनक्षत्र n. = कुलाकुल 2) b).

कुलाकुलि m. N. pr. eines Dânava Harîv. 3, 47,7. कुलाकुल v. l.

*कुलाकुला f. *Hündin.*

कुलाङ्कर m. *Sprössling einer Familie* Çiç. 178.

कुलाङ्गना f. *eine tugendhafte Frau.*

कुलाङ्गार् f. *eine Brandfackel des Geschlechts,* so v. a. *ein die Familie zu Grunde richtendes Glied derselben* Prasannar. 77,14. — 2) f. ई dass. von einem Frauenzimmer gesagt Harîv. 9940.

कुलाचल m. 1) *Hauptberg, — gebirge.* — 2) N. pr. eines Dânava. कुलकुल und कुलाकुलि v. l.

कुलाचार्य m. 1) *Lehrer der Familie, Familienpriester* VP. 4,2,6. — 2) °*Genealog.*

*कुलाट् m. *ein best. kleiner Fisch.*

कुलाग्र s. अधिवाग्र°.

कुलाद्रि m. *Hauptberg.* — *gebirge.*

*कुलाधारक m. *Sohn.*

कुलानन्द m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कुलानल m. N. pr. eines Mannes Hâs.

कुलानुगुणवत् Adj. *dem Geschlecht entsprechende Vorzüge besitzend* Spr. 4490.

कुलानुरूपता Adj. *das Ende eines Geschlechts bewirkend* 74,25.

कुलान्वय m. *edle Abstammung, Adel des Geschlechts.*

कुलान्वित Adj. *aus edlem Geschlecht.*

कुलापोड m. *eine Zierde der Familie* Ragh. 18,28.

*कुलाभि m. *Schatz.* fehlerhaft für कुनाभि.

कुलामृत n. Titel eines Werkes.

कुलाम्बा f. *Mutter eines Geschlechts,* so v. a. *Schutzgöttin e. G.*

कुलाय m. n. (dieses alter) *Geflecht, Gewebe, Nest, Gehäuse, Lagerstatt;* auch vom *menschlichen Körper als dem Gehause der Seele.* द्यावः (Vaitân.) und इन्द्रियाणि: *ein best. Ekâha* Tândya-Br. 19,13,1.

कुलायन m. N. pr. eines Mannes.

कुलायप्, कुलायैषत् Partic. *sich einnistend.*

*कुलायस्थ m. *Vogel.*

*कुलायिका f. *Vogelhaus.*

कुलायिन् 1) Adj. *ein Nest bildend, nestartig* TS. 4,3,4,1. — 2) f. °नी *a)* °*Vogelhaus* Gal. — *b) eine verflochtene Recitationsweise* Tândya-Br. 2,1, 1. Comm. zu Nâyan. 4,4,6.

कुलावाप्त m. 1) *Bestimmung des Ritus der* Kaula. — 2) Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 446. Auch °तन्त्र n.

कुलाल 1) m. *a) Töpfer.* — *b)* °*Phasianus gallinus.* — *c)* °*Eule.* — *d)* N. pr. eines Fürsten VP.² 4,189. — 2) f. कुलाली *a) die Frau eines Töpfers* Rāśar. 8,138. — *b)* °*Glycine labialis.* — *c)* °*ein best. blauer Stein.*

कुलालकुक्कुर m. *Phasianus gallus.*

कुलालकृत Adj. *von einem Töpfer verfertigt* Maitr. S. 1,8,3.

कुलालचक्र n. *Töpferscheibe.*

कुलालशाला f. *Töpferwerkstatt.*

*कुलालिका f. fehlerhaft für कुलायिका.

कुलाष्टमी f. *ein best. achter Tag bei den* Çâkta.

*कुलाश्व m. *ein gebliches Pferd mit schwarzen Knien.*

कुलास्क m. 1) °*Eidechse, Chamäleon.* — 2) *Cissia coromandelina* Ratnam. 198. Mat. med. 306.

कुलास्फल m. *eine best. Pflanze.*

*कुलि 1) m. *Hund.* — 2) f. *Solanum Jacquini.*

कुलिक m. 1) *ein Verwandter.* — 2) *Jäger.* — 3) °*das Haupt einer Innung.* — 4) °*Ruellia longifolia.* — 5) Bez. *des Dienstags* und *Freitags.* In Verbindung mit रङ्गाचार्य *Dienstag.* Vgl. कुल 2) *b).* — 6) °*ein best. Gift* Gal. — 7) N. pr. *a)* eines Schlangendamons. — *b)* eines Fürsten VP.² 4,171.

कुलिकवेला f. *bestimmte für gute Werke nicht geeignete Tagesstunden an den sieben Wochentagen.*

*कुलिङ्क m. *Sperling.*

कुलिङ्ग 1) m. *a) eine Art Mums.* — *b) der gabelschwänzige Würger* MBh. 1,61,9. — *c) Sperling* Bhâvapr. 2,8. 3,92. — 2) f. घा *a) eine Art Gallöpfel* Rāśan. 6,158. — *b)* N. pr. einer Stadt. — 3)

eines Flusses R. od. Bomb. 2,71,6. — 3) f. ई *a) das Weibchen des gabelschwänzigen Würgers. — b) *eine best. Pflanze.*

कुलिङ्क m. 1) *ein best. Raubvogel* Kâraka 1,27. — 2) *Sperling.

*कुलिङ्गाली f. *eine best. Pflanze* Ratnam. 172.

कुलित्र n. 1) *ein best. Gefäss* Kâç. 12. 43. — 2) *ein best. Hohlmaass.* Am Ende eines adj. Comp. *f. या (Kâç.) oder ई.

*कुलितिक (f. ई) und *कुलितीन (f. या) Adj. von कुलित्र nach einem Zahlwort.

*कुलिन् 1) Adj. *aus vornehmem Geschlecht.* — 2) f. ॰नी *Impatiens balsamina* Râjân. 4,129.

कुलिन्द m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *ein Fürst dieses Volkes.*

कुलिन्दोपत्यक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कुलिर m. = कुलीर *Krebs.*

कुलिश 1) m. *Axt, Beil.* — 2) (*m.) n. *Donnerkeil.* — 3) n. *Diamant* Megh. Spr. 1832. — 4) m. *ein best. Fisch.* — 5) *m. n. *Heliotropium indicum.* — 6) f. कुलिशी N. pr. eines Stromes in den Luften.

कुलिशता f. Nom. abstr. zu कुलिश 2).

*कुलिशदुम m. *eine Opuntia* Nigh. Pr.

कुलिशधर m. Bein. Indra's.

कुलिशनायक m. *quidam cocundi modus.*

कुलिशभृत् m. Bein. Indra's.

कुलिशलेप m. *ein best. fest haltender Mörtel.*

*कुलिशाङ्कुशा f. N. pr. einer Vidjâdevî.

कुलिशाग्र ॰यते *dem Donnerkeil* oder *einem Diamanten* (an Härte) *gleichen* Harshaṃ. 160,22.

*कुलिशामन m. Bein. Çâkjamuni's.

कुलीकय m. *ein best. Wasserthier* TS. 5,5,23,1. Vgl. कुलीपय.

कुलीका f. *ein best. Vogel.*

कुलीन 1. Adj. (f. या) a) am Ende eines Comp. *zum Geschlecht von — gehörig.* Vgl. ज्ञात॰. — *b) zu einem edlen Geschlecht gehörig* (auch von Thieren). — *c) von edler Gesinnung.* — 2) *m. *ein Verehrer der Çakti nach dem Ritual der linken Hand.* — 3) f. या *ein best. Metrum.* — 4) n. *Nasalgeschwür, Onychia.*

*कुलीनक m. *Phaseolus trilobus.*

कुलीनत्व n. *edle Abstammung, Adel der Geburt.*

*कुलीनन n. *Wasser.*

कुलीपय m. *ein best. Wasserthier.* Vgl. कुलीकय.

॰कुलीय Adj. *zur Familie von — gehörig* Pân. 4,1.

कुलीर m. 1) *Krebs.* — 2) *der Krebs im Thierkreise.*

कुलीरक m. *Krebschen.*

कुलीरविषाणिका f. *eine Art Gallöpfel* Bhâvapr. 1,175.

कुलीरशृङ्गी f. dass. Râgân. 6,157. Bhâvapr. 3,102.

*कुलीराद m. *ein junger Krebs.*

*कुलीश m. n. = कुलिश *Donnerkeil.*

*कुलुक m. *Belag der Zunge.*

*कुलुकाम्बा f. *Feuerbrand.*

कुलुङ्ग m. *Antilope.* Vgl. कुलङ्ग.

कुलुर्च m. *Augraufen* (der Haare).

कुलूत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुलूतक m. Pl. dass. Sg. *ein Mann aus diesem Volke.*

*कुलून N. pr. einer Oertlichkeit गण कच्छादि in der Kâç.

कुलेचर *eine best. Pflanze.*

*कुलेय Adj. = कुलीन 1)a).

कुलेशान m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कुलेश्वर 1) m. *a) *Familienhaupt. — b) *Beiw. Çiva's. — c)* N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 2) f. ई *eine Form der Durgâ.*

कुलेश्वरीतन्त्र n. Titel eines Tantra Ârjav. 160,21.

*कुलोत्कट Adj. *von sehr edlem Geschlecht* (Pferde).

कुलोत्पन्न m. wohl = कुलत्थ *Dolichos uniflorus* Hemâdri 1,657,17.

कुलोत्साद m. *Vernichtung eines Geschlechts* und *eine darauf gerichtete Zauberceremonie.*

कुलोद्गत Adj. *aus einem edlen Geschlecht hervorgegangen.*

कुलोद्वह n. Titel eines Tantra Ârjav. 160,21.

*कुलोद्भव Adj. *aus edlem Geschlecht.*

कुलोद्वह Adj. *Jmds* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *Geschlecht fortsetzend, Nachkomme von.*

कुलोपकुल n. Bez. *bestimmter Mondhäuser* Ind. St. 10,289.

कुल्प m. 1) *Knöchel.* — 2) *Krankheit.

कुल्पदर्श Adj. *bis zu den Knöcheln reichend.*

कुल्पल n. 1) *der Hals der Pfeil- oder Speerspitze, in welchen der Schaft eingelassen ist,* Maitr. S. 3,8,1.2. — 2) *Sünde.

कुल्मलबर्हिष und ॰बार्हिस् m. N. pr. eines Mannes.

कुल्माष 1) m. a) Sg. und Pl. *saurer Schleim von Früchten u. s. w.* Auch *n. — b) *eine best. geringe oder mangelhafte Körnerfrucht* Kâtj. Up. 1,10,3. Bhâg. 5,9,12 (= कोरदूष माषा: Comm.). *halbgedämpfte Körner- und Hülsenfrüchte* Bhâvapr. 2,30. — c) *eine best. Krankheit.* — 2) f. ई N. pr. eines Flusses.

*कुल्माषाभियुत n. *saurer Reisschleim*

कुल्मि *Schaar, Heerde.*

1. कुल्य 1) Adj. (f. या) a) *einem Geschlecht —, einer Familie eigenthümlich, dazu gehörig.* ज्ञात॰ von *königlichem Geschlecht.* — b) *einer edlen Familie entsprossen;* Subst. *ein gesitteter Mann, eine tugendhafte Frau.* — 2) m. N. pr. eines Lohrers. — 3) *f. या a) *Schmarotzerpflanze.* — b) *Solanum longum.* — 4) *n. *eine freundliche Erkundigung nach den Familienverhältnissen.*

2. कुल्य Adj. *rivalis.*

3. कुल्य n. 1) *ein Aufbewahrungsort der Knochen eines verbrannten Leichnams* MBh. 1,150,12. Hariv. 2098. — 2) *Knochen. — 3) *Fleisch. — 4) *Schwingkorb. — 5) *ein best. Hohlmaass.*

1. कुल्या (कुलिया) f. 1) *Bach, Kanal.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) N. pr. eines Flusses.

2. कुल्या f. vielleicht *Familienbrauch, Sitte.*

कुल्याम्भ् ॰म्भस् *zu einem Bache werden.*

*कुल्ल m. *eine best. ölhaltige Pflanze* Gal.

*कुल्लालिङ्ग n. *vulva* Gal.

कुल्लूक 1) m. N. pr. eines Commentators des Manu. Auch ॰भट्ट m. — 2) f. या bei den Çâkta Bez. *bestimmter Silben, die einer mystischen Formel vorangeschickt werden.*

कुल्व Adj. *kahl.* Vgl. कूल्व.

कुल्फरिका und कुल्फरी f. *Kachel, Topf* Bhâvapr. 3,150.

*कुव n. *Wasserlilie (die Blüthe).*

*कुवकालुका f. *eine best. Gemüsepflanze.*

कुवक्र Adj. *ein wenig gebückt.*

*कुवङ्ग n. *Blei* Râgân. 13,24.

कुवच Adj. *böse nachredend.*

*कुवज्रक m. *ein dem Diamanten ähnlicher Edelstein* Râgân. 13,210.

*कुवणि f. *Fischbehälter* Gal. Vgl. कुवेणि.

कुवणिज् m. *ein Böswicht von Kaufmann.*

*कुवत् Adj. = कुवच.

कुवधू f. *ein böses Weib* Kathâs. 19,29.

कुवयस् Adj. *missgestaltet* Ind. St. 15,339.

कुवम n. MBh. 13,93,90 nach Nîlak. *die Sonne.*

कुवय m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,20. कोवय VS. und TS.

*कुवर 1) Adj. *adstringirend.* — 2) f. ई *ein best. Fisch* Gal.

कुवर्त्मन् n. *Irrweg, Irrthum.*

कुवर्ष m. *Platzregen.*

कुवलय 1) *m. f. (ई) *Zizyphus Jujuba.* — 2) n. *a) die Frucht von Zizyphus Jujuba.* कुवलयसक्तु m. Pl. — *b) Wasserlilie.* — *c) *Perle.*

*कुवलयकुप m. *die Fruchtzeit von Zizyphus Jujuba.*

*कुवलप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

1. कुवलय n. (adj. Comp. f. या) *eine blaue Wasserlilie (die Blüthe, die sich bei Nacht öffnet)* Spr. 7809.

2. कुवलय n. *Erdkreis.*

3. कुवलय 1) m. N. pr. des Rosses des Kuvalajâçva. — 2) f. या ein Frauenname.

कुवलयदृश् (Vîdsh. 15,13) und कुवलयनयना f. *eine Lotusaugige.*

कुवलयपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कुवलयमय Adj. (f. ई) *aus blauen Wasserlilien bestehend* Prasannar. 118,15.

कुवलयमाला f. N. pr. einer Stute.

कुवलयवती f. N. pr. einer Fürstin.

कुवलयादित्य m. N. pr. eines Fürsten.

कुवलयानन्द m. Titel eines Werkes.

कुवलयापीड m. N. pr. 1) eines Daitja. — 2) eines Fürsten. — 3) eines Elephanten.

कुवलयावली f. N. pr. einer Fürstin.

कुवलयाश्व m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) Bein. Pratardana's.

कुवलयाश्वक m. = कुवलयाश्व 1).

कुवलयाश्वीय n. *die Geschichte des Kuvalajâçva.*

कुवलयित Adj. *mit Wasserlilien geschmückt.*

*कुवलयिनी f. *die blaue Wasserlilie (die Pflanze), eine Gruppe von blauen Wasserlilien.*

कुवलयेश m. *Fürst, König.* Nom. abstr. °त्व n.

कुवलयेश्वर m. N. pr. = कुवलयाश्व 1).

कुवलेशय Adj. *auf einer Wasserlilie liegend.*

1. कुवस्त्र n. *ein schlechtes Kleid.*

2. कुवस्त्र Adj. *schlecht gekleidet.* Nom. abstr. °त्व n.

कुवाक्य n. und कुवाच् f. *ein böses Wort.*

*कुवाट und °क (Gal.) m. = कपाट *Thürflügel.*

*कुवाह् Adj. *übel nachredend.*

कुवादिक m. *Charlatan, Quacksalber* Kâd. 234,21.

कुवासना f. *eine böse Vorstellung* Spr. 1904. 7700.

*कुवि m. *Eule* Râgân. 19,91 v. l. für कुपि.

कुविक्रम m. *eine übel angebrachte Tapferkeit* Naish. 1,152.

कुविडम्बना f. *eine gemeine Betrügerei.*

*कुविणा f. = कुवेणी Gal.

कुविदस m. *ein Unbekannter, Jemand.*

कुविद् Adv. 1) *ob? etwa?* Auch bei indirecter Fragp. — 2) * = बहु.

कुविन्द m. *Weber* Çâk. 70 Bigan. 2,1,19.

कुविन्दक m. 1) dass. — 2) *ein best. Tact* S.S.S. 214.

कुविवाहु m. *Missheirath.*

*कुवीणा f. *die Laute der Kâpâlika.*

कुवीरा f. N. pr. eines Flusses Mbh. 6,9,27.

कुवृत्ति f. *ein schlechter Lebensunterhalt* Spr. 1796. 1798.

*कुवृत्तिकृत् Adj. *Caesalpina Bonducella.*

*कुवेणल m. *ein schlechter* Çûdra Ind. St. 13,342.

कुवेणा f. 1) * = कुवेणी. — 2) N. pr. eines Flusses.

*कुवेणी und *°णी f. *Fischbehälter.*

कुवेधस् m. *der böse Schöpfer.*

*कुवेल n. = 1. कुवलय.

कुवैद्य m. *ein schlechter Arzt.*

कुव्यापार m. *eine verpönte Beschäftigung.*

*कुश् 1. कुश्यति *संश्लेषणे.*

कुश 1) m. *a) Gras. — b) das heilige, bei verschiedenen religiösen Ceremonien verwendete Gras, Poa cynosuroides. — c) *der Strick, welcher die Deichsel des Pfluges mit dem Joche verbindet. — d)* N. pr. α) verschiedener Personen. — β) eines der 7 grossen Dvîpa. — 2) f. कुशा *a) Stift, kleiner Pflock* (als Marke dienend) Lâṭj. 2,6,14. — *b) *Strick; vgl.* काशा. — *c) *Zügel; vgl.* काशा. — *d) *eine best. Pflanze.* — 3) f. कुशी *a)* = 2) *a)* Maitr. S. 4,3,7. — *b) *Pflugschar.* — *c) *a pod of cotton.* — 4) *n. *Wasser.* — 5) *Adj. *a) überaus schlimm, — bös. — b) trunken.*

कुशकाशमय Adj. *aus den Gräsern* Kuça und *(oder)* Kâça *gemacht* Buḍ. P. 3,22,31.

*कुशकेतु m. Bein. Brahman's Gal.

कुशकुक्ष m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,61.

कुशचीर n. *ein aus* Kuça-*Gras verfertigtes Gewand.*

कुशचीरा f. N. pr. eines Flusses Mbh. 6,9,33.

कुशज m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुशजव 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. ई = कुशजिडका.

कुशजिडका f. *Weihung des Opferfeuers.*

कुशटूर्वामय Adj. *aus den Gräsern* Kuça und *(oder)* Durvâ *gemacht* Hemâdri 1,653,19.

कुशद्वीप m. N. pr. eines der 7 grossen Dvîpa und auch = कुमुदद्वीप (VP.² 2,129).

कुशधारा f. N. pr. eines Flusses Mbh. 6,9,24.

कुशध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

कुशनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

कुशनाभ m. N. pr. des Sohnes eines Kuça.

*कुशनामन् m. fehlerhaft für शिशुनामन् *Kamel.*

कुशनाश m. v. l. für कुशधारा.

कुशनेत्र m. N. pr. eines Daitja.

*कुशप *Trinkgeschirr.*

*कुशपुष्प n. *ein best. vegetabilisches Gift* Kâraka 6,23.

कुशप्रव m. N. pr. einer Einsiedelei.

कुशप्रवन n. N. pr. eines Tirtha.

कुशबिन्दु m. Pl. pr. eines Volkes Mbh. 6,9,36.

कुशमुष्टि m. f. 1) *eine Handvoll Gras.* — 2) *engbüchse für Spitzen von abgeschnittenem* Kuça-*Gras.*

*कुशर्य m. *Cisterne.*

कुशार m. *eine Art Schilf.*

कुशरज्जु f. *eine aus* Kuça-*Gras gedrehte Schnur* Gobh. 4,2,1.

1. कुशरीर n. *der elende Leib.*

2. कुशरीर 1) Adj. *missgestaltet* Taik. 3,3,339. Nom. abstr. °त्व n. Mârk. P. im ÇKDa. u. कुवेर. — 2) m. N. pr. eines Muni.

कुशल 1) Adj. (f. या) *a) in gutem Zustand —, in der gehörigen Ordnung sich befindend, vollkommen entsprechend.* कुशलं मन् so v. a. *billigen.* कुशलम् Adv. *auf die gehörige Weise, recte. — b) erspriesslich* Spr. 3476. — *c) dem es wohlgeht, gesund.* कुशलम्-यास् *sich wohl befinden* Buḍ. P. 1,14,29. — *d) einer Sache gewachsen, bewandert, geschickt, erfahren;* die Ergänzung im Loc., Gen., Infin. oder im Comp. (Gaut. 8,6) vorausgehend. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* Pl. Bez. *der Brahmanen in* Kurukshetra. — *c)* N. pr. α) Pl. eines Volkes. Komasl v. l. — β) verschiedener Personen VP. 2,4,48. — 3) *f. या N. pr. eines Frauenzimmers. — 4) f. कुशली *Oxalis corniculata und eine andere Art Sauerampfer.* — 5) n. *a) ein guter Zustand, die gehörige Ordnung.* कुशलेन und कुशल° *ordnungsgemäss.* — *b) Wohlfahrt, Wohlergehen, Wohlbefinden* Gaut. 5,41. Âpast. कुशलं ते *geht es dir wohl?* und *es gehe dir wohl.* कुशलं ब्रू, वच् oder वद् *Jmd es ergehe dir wohl zurufen. — c) Wohlwollen* R. 2,34,22. — *d) Geschicklichkeit, Erfahrenheit. — e)* N. pr. eines von einem Kuçala beherrschten Varsha VP. 2,4,48.

कुशलता f. *das Bewandertsein, Geschicklichkeit, Erfahrenheit in* (Loc.).

कुशलप्रश्न m. *eine Erkundigung nach Jmds Wohlbefinden* 60,27.

कुशलवत् Adj. *gesund, wohl auf.*

कुशलवाच् Adj. *beredt.*

कुशलिन् Adj. 1) *gesund, wohl auf, heil. — 2) ein Wohlbefinden verkündend, günstig, gut* (Nachricht).

कुशली Adv. 1) mit कर् *in Ordnung bringen* Âçv. Grhj. 1,17,17. 19,16. — 2) mit dem Caus. von कर् *Jmd in Ordnung bringen oder — lassen,* so v. a. *kahl scheeren oder — lassen* Gobh. 2,9,25. 10,7.

कुशल्य m. Pl. N. pr. eines Volkes MBu. 6,9,10.

कुशवत् 1) Adj. *mit Kuça-Gras versehen.* — 2) f. ई und N. pr. = कुशवती.

*कुशवाक m. *eine Art Reis* Gal.

कुशवारि *a. ein Absud von Kuça-Gras.*

कुशवीरी f. v. l. für कुशवीरा.

कुशस्तम्ब m. 1) *Grasbüschel und ein Buschel Kuça-Gras* 38,12. VP. 2,4,44. — 2) N. pr. eines Tirtha.

कुशस्थल 1) a. Bein. der Stadt Kânjakubga Hasmâd. 194,7. — 2) f. ई Bein. der Stadt Dvârakâ und = कुशावती. °नाथ m. Bîlân. 72,3. = सुभुत 75,9.

*कुशाकर m. *Feuer.*

*कुशात n. *Affe.*

1. कुशाग्र *a. die Spitze eines Kuça-Halmes.* °बुद्धि Adj. *dessen Verstand so scharf ist wie die Spitze eines Kuça-Halmes.*

2. कुशाग्र m. N. pr. eines Fürsten.

*कुशाग्रीय Adj. *scharf wie die Spitze eines Kuça-Halmes,* vom Verstande.

कुशाम्ब m. N. pr. verschiedener Personen.

कुशाम्ब m. v. l. für कुशाम्ब.

*कुशाराणि m. Bein. des Durvâsas.

कुशाल m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,189.

*कुशाल्मली f. *eine Grasart* Nigu. Pa.

कुशावती f. N. pr. einer Stadt.

कुशावर्त m. N. pr. 1) eines Tîrtha Vishnus. 83, 11. — 2) eines Sohnes des Rshabha und eines Muni. Pl. *sein Geschlecht.*

कुशावलेह m. *eine best. Latwerge* Mat. med. 267.

कुशाश्व m. N. pr. eines Fürsten.

कुशासन *a. ein Sitz aus Kuça-Gras* und zugleich *Irrlehre* Spr. 32.

*कुशि m. *Ente* Râgân. 19,91. v. l. कुवि, कविः.

*कुशिपाया f. *eine Varietät von Dalbergia Sissoo* Râgân. 9,135.

कुशिक 1) m. *a)* N. pr. *a)* des Vaters [oder Grossvaters] von Viçvâmitra. Pl. *sein Geschlecht.* — *β)* Pl. eines Volkes. — *b)* Name des 31ten Kalpa 2) A. — *c)* **Bodensatz im Osl.* — *d)* **Shorea robusta.* — *e)* **Terminalia Bellerica.* — *f)* **Vatica robusta* Râgân. 9,82. — 2) **a. a. Pflugschar.* — 3) **Adj. schielend.*

कुशिकधर m. N. pr. eines Mannes.

कुशिका f. *ein zum Schienen eines gebrochenen Beines dienendes Holzstück* Karaka 8,22.

कुशिग्रामक m. N. pr. eines *Dorfes* der Malla.

कुशिन् 1) Adj. *mit Kuça-Gras versehen.* — 2) °m. Bein. Vâlmîki's.

कुशिनगर u. und °री f. N. pr. der Hauptstadt der Malla.

कुशिम्बि und *कुशिम्बी f. *eine best. Pflanze.*

कुशिष्य m. *ein schlechter Schüler.*

कुशिष्यशिष्य m. *ein schlechter Schüler als Schüler.*

कुशीति und कुशीदं m. N. pr. eines Lehrers.

*कुशीरक gaṇa सञ्ज्ञादि.

कुशील n. *ein schlechter Charakter.*

कुशीलव m. 1) *Barde, Schauspieler.* — 2) *Bein. Vâlmîki's. — 3) Du. N. pr. der beiden Söhne Râma's.

*कुशीवश m. Bein. Vâlmîki's.

कुशेशय 1) Adj. *auf Kuça-Gras liegend.* — 2) m. *a) *Pterospermum acerifolium.* — *b) *der indische Kranich.* — *c)* N. pr. eines Berges in Kuçadvîpa VP. 2,4,41. — 3) *a. eine am Tage sich öffnende Wasserlilie.* Eiamal nach f. या.

कुशेशयकू m. Bein. Brahman's Bîlân. 74,12.

कुशेशयमय Adj. (f. ई) *aus Wasserlilien bestehend.*

कुशेशयात Adj. *totusüngig.*

कुशोदक n. = कुशवारि M. 11,212. Jâgn. 3,315.

कुशोदका f. Name der Dâkshâjanî in Kuçadvîpa.

कुशोणी f. Pl. *Graswolle* Çat. Bn. 2,5,2,15.

कुर्षि und कुँषि m. N. pr. eines Lehrers.

1. कुषुत Adj. *unreissend in* (im Comp. vorangehend) Bîlân. 76,7.

कुषुति f. = 1. कुषुत 2) Spr. 7046, v. l. Iad. St. 15,353.

*कुषुध *a. eine kleine Grube.*

कुष्, कुक्षाति und कुषति 1) *zwicken, nasikam sa v. a. in der Nase bohren* Karaka 1,8. VP. 3,12,9. — 2) *kneten.* कुषित *geknetet.* — 3) *benagen, bepicken.* — 4) *herauszerren, — reissen.* — 5) **wägen.* — 6) कुषित *mit Wasser vermischt.* — Mit *श्वन् etwa nachwägen.* — Mit श्वि *zwicken.* — Mit *श्वन् etwa abwägen. — Mit निस् 1) *zwicken.* — 2) *benagen, bepicken.* — 3) *herauszerren, — reissen.* — Mit श्वि-निस् *zwicken.* — Mit वि, °कुषित in einer Etymologie Nir. 3,26 etwa *herausgezogen.* — Mit सम् *zusammenruffen* Maitr. S. 1,4,13.

कुषउड m. N. pr. eines Priesters.

कुर्षवा f. wohl N. pr. eines Flusses.

*कुषाकु 1) Adj. *brennend.* — 2) m. *a) *Feuer.* — *b) die Sonne.* — *c) *Affe.*

*कुषारु m. N. pr. eines Maaos.

कुषिक m. N. pr. eines Fürsten MBu. 2,8,10.

कुशिक v. l.

कुषितेक m. 1) *ein best. Vogel.* — 2) N. pr. eines Maaos.

*कुषुभ्, कुषुभ्यति (लेपे).

कुषुम्भ m. *Giftbläschen eines Insects.* Vgl. कुसुम्भ.

कुषुम्भक m. dass. RV. 1,191,15. Uebertragen *ein giftiges Thier (Ichneumon* Sâj.) 16.

कुष्ट Adj. (f. आ) als Bez. *einer best. Farbe* (Comm.) Taitt.-Bâ. 21,1,7. Man könnte कुष्ठ *räudig* vermuthen.

*कुष्ठचित् gaṇa कवादि in der Kâç. कुष्ठविद् v. l.

कुष्ठ 1) m. *a. Costus speciosus oder arabicus.* Nach Mat. med. 180 *Saussurea auriculata.* — 2) m. *Lendenhöhle* VS. 25,6 (nach Comm.; vielleicht aber = कुक्षिका). — 3) f. कुष्ठा *a) das hervorragende Ende eines Dinges, Schnabel, Spitze.* — *b)* = कुक्षिका *Afterklaue* und als solche wohl Bez. eines *Zwölftels* (कला, कुष्ठा, शफ, पद्) Maitr. S. 3, 7,7. — 3) n. *a) Aussatz.* — *b) *ein best. vegetabilisches Gift.*

कुष्ठक 1) m. in *षड्°. — 2) f. कुष्ठिका *Afterklaue.* Nach Sîj. *der Inhalt der Gedärme.*

*कुष्ठकाण्डक m. *Acacia Catechu* Nigu. Pa.

*कुष्ठकन्द m. *Trichosanthes dioeca* Gal.

*कुष्ठकेतु m. *ein der Cassia auriculata ähnlicher Strauch* Râgân. 4,173.

*कुष्ठगन्धि *n. die wohlriechende Rinde von Feronia elephantum.* Râgân. 4,127. गुग्गुलि v. l.

कुष्ठघ्न 1) m. *ein best. gegen den Aussatz angewandtes Mittel.* — 2) f. ई *a) Vernonia anthelmintica* Bhâvapr. 1,178. — *b) * Ficus oppositifolia* Râgân. 11,35.

कुष्ठज Adj. *im Aussatz entstehend* Sçça. 2,310,10.

*कुष्ठनाशन m. 1) *Yamswurzel.* — 2) *weisser Pfeffer.* — 3) *Lipocercis serrata.*

*कुष्ठनाशिनी f. *Vernonia anthelmintica.*

*कुष्ठनेदन m. *der rothe Khadira* Râgân. 8,26.

*कुष्ठल n. P. 8,3,96.

*कुष्ठविद् gaṇa कवादि. कुष्टचित् v. l.

*कुष्ठसूदन *Cathartocarpus fistula* Râgân. 9,15.

*कुष्ठस्तम्ब 1) m. *ein best. Knollengewächs* Râgân. 7,61. — 2) f. °स्तम्बी *Vernonia anthelmintica* Râgân. 4,63.

*कुष्ठहर् m. *Cathartocarpus fistula* Gal.

*कुष्ठहृत् m. *Acacia Catechu.*

*कुष्ठाङ्ग Adj. *aussätzig* LA. 27,8.

*कुष्ठारि 1) *Schwefel.* — 2) *Acacia Catechu.* — 3) *Acacia farnesiana.* — 4) *Trichosanthes dioeca* Râgân. 3,11. — 5) *ein Hellanthus* Râgân. 4,176.

कुष्ठित und कुष्ठिन् Adj. *mit Aussatz behaftet.*

*कुष्मल n. *Blatt.*

कुष्माण्ड 1) m. *a) Beninkasa cerifera.* — *b) Pl. eine Klasse von Dämonen. Sg. ein best. Krankheitsdämon* Harîv. 9560. — *c)* Bez. *der Verse* VS. 20,

15. fgg. — *d) *= धूणोत्तर. — 2) f. ई *a) *b) = 1) a) c). — *c) Bein. der Durgâ. — Die Bomb. Ausgg. lesen कूष्माण्ड und कूष्माण्ड.

कुष्माण्डक m. 1) = कुष्माण्ड 1) a). *2) f. ई Bein. der Durgâ, = कूष्माण्ड 2). — 3) n. a) eines Schlangendämons. कूष्माण्डक्य m. 1. — b) *eines Dieners des Çiva.

*कुस् , कुस्पति (मक्षणे).

कुसखी f. *eine schlechte Freundin.*

कुसंगत n. *eine schlechte Verbindung.*

कुसचिव m. *ein schlechter Minister* Mudrâr. 100, 7.

कुसंबन्ध m. *ein schlechter Verwandter* Spr. 1802.

कुसयसर्पिस् n. Kâç. 21, 6 vielleicht fehlerhaft für कुस्भसर्पिस् *eingetopfte Butter.*

कुसारथि m. *ein schlechter Wagenlenker.*

*कुसि = ध्यातमौशक Comm. zu Tbh. 2, 489, 5.

कुसित 1) *m. a) = सनपद. — b) *ein best. dämonisches Wesen* P. 4, 1, 37. — 2) f. घी = कुसितायी Maitr. S. 3, 2, 6.

कुसितायी f. *ein best, dämonisches Wesen* Maitr. S. 2, 1, 11. 4, 2, 3.

*कुसिद् m. = कुसित 1) b) P. 4, 1, 37.

कुसिदायी f. 1) *ein best. dämonisches Wesen* Kâṭh. 10, 5. — 2) *die Frau eines Wucherers.

कुसिन्ध m. *Rumpf.* So heisst auch *das den Backsteinen, um ihnen Halt zu geben, beigemischte Stroh* Schol. zu Kâṭj. Çr. 16, 1, 23.

कुसीद 1) Adj. wohl *träge, faul.* — 2) n. a) *Anleihe.* — b) *das Ausleihen von Geld auf Zinsen, Wucher* Gaut. 10, 6. 19. — c) = कुसीदवृद्धि Gaut. 12, 36. — d) *rothes Sandelholz. — 3) *m. f. *Wucherer.*

कुसीदवत n. *Wuchergeschäft.*

कुसीदवृद्धि f. *der bei einem Wuchergeschäft festgesetzte Zins* Gaut. 12, 29.

*कुसीदायी f. *die Frau eines Wucherers.*

*कुसीदिक Adj. Subst. (f. ई) *Wucherer.*

कुसीर्दिन् 1) Adj. Subst. dass. Gaut. — 2) m. N. pr. eines Liederdichters und eines Lehrers (VP. 3, 6, 5).

कुसुत m. *der Planet Mars* Vishṇuḍ. in Comm. zu Varâh. Bṛh. 2, 20.

कुसुम 1) n. *a) Blume, Blüthe.* Am Ende eines adj. Comp. f. बहु 296, 21. — b) Bez. *der kleineren Abschnitte im Werke* Kavikalpalatâ. — c) *Frucht. — d) *die Regeln der Frauen.* — e) *eine best. Augenkrankheit. — 2) m. a) eine Form des Feuers. — b) N. pr. verschiedener Personen.

कुसुमक Adj. (f. °मिका) mit वती f. *eine best. Paste oder Pille* Bhâvapr. 2, 157.

*कुसुमकामुक m. *der Liebesgott.*

*कुसुमकुलपटलिन् m. N. pr. eines Kiṃnara.

कुसुमचाप m. *der Liebesgott* 291, 29.

कुसुमनय m. N. pr. eines Fürsten.

कुसुमदत्त m. *ein best. mythisches Wesen,* = पुष्पदत्त.

कुसुमदेव m. N. pr. eines Autors.

कुसुमद्रुम m. *ein Baum in Blüthe.*

कुसुमधनुस् m. *der Liebesgott* Vidbh. 92, 8.

कुसुमधन्वन् m. desgl. 310, 8.

कुसुमधर m. N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 13, 306.

कुसुमनग m. N. pr. eines *Berges.*

कुसुमपुर n. Bein. der *Stadt* Pâṭaliputra Âṇjarh. 2, 1.

*कुसुमफल m. *Croton Jamalgota* Nigh. Pr.

1. कुसुमबाण m. *Blumengeschoss.*

2. *कुसुमबाण m. *der Liebesgott.*

*कुसुममध्य n. *eine best. Pflanze.*

कुसुममय Adj. (f. ई) *aus Blumen bestehend* Vidbh. 69, 11. Kâd. 171, 24.

कुसुममार्गण m. *der Liebesgott* Kâd. 11, 37, 16.

कुसुमय्, °यति *Blüthen schaffen* Vidbh. 41, 5. कुसुमित *in Blüthe stehend, blühend* Prasannar. 35, 16?

कुसुमलता f. *eine Schlingpflanze in Blüthe.*

*कुसुमवत् 1) Adj. *a) blühend. — b) f. die Regeln habend. — 2) f. °वती = कुसुमपुर.

कुसुमविचित्र 1) Adj. (f. घी) *bunt von Blumen.* — 2) f. घी *ein best. Metrum.*

कुसुमशयन n. *ein Lager von Blumen.*

कुसुमशर 1) Adj. *Blumen zu Pfeilen habend.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. *der Liebesgott.*

कुसुमशेखरविलास m. Titel eines Schauspiels.

कुसुमसमय m. Bez. *des 10ten Monats* Ind. St. 10, 298.

कुसुमसायक m. *der Liebesgott* Daçak. 13, 11.

कुसुमसार m. N. pr. eines Kaufmanns.

कुसुमस्तबक m. 1) *Blumenbüschel* Spr. 1845. — 2) *ein best. Metrum.*

कुसुमाकर m. 1) *Blumenstrauss. — 2) *der Frühling.*

*कुसुमाञ्जन n. *Messingasche als Collyrium.*

कुसुमाञ्जलि m. 1) *zwei Handvoll Blumen* 290, 1. — 2) Titel eines Werkes. Titel von Commentaren dazu: °कारिकाव्याख्या, °टीका, °प्रकाश, °प्रकाशमकरंद, °मकरंद, °विकाश, °वृत्ति und °व्याख्या.

*कुसुमात्मक n. *Safran.*

*कुसुमाधिप und *कुसुमाधिराज m. *Michelia Champaca.*

कुसुमायुध m. 1) *der Liebesgott.* — 2) N. pr. eines Brahmanen.

*कुसुमाल m. *Dieb.*

कुसुमावली f. Titel eines med. Werkes.

कुसुमाशुग m. *der Liebesgott* Dhûrtan. 24.

कुसुमासव m. *Blumensaft, Honig* Râǵan. 14, 110.

Spr. 7760.

कुसुमास्त्र m. *der Liebesgott.*

कुसुमि m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4, 99.

कुसुमित n. *das Blühen, Blüthezeit.* Vgl. कुसुमय्.

कुसुमितलतावेष्टिता f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8, 397.

कुसुमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुसुमेषु m. *der Liebesgott* Kâd. 247, 23.

कुसुमोद् N. pr. 1) m. eines Fürsten VP. 2, 4, 60. — 2) n. des von ihm beherrschten Varsha ebend.

कुसुम्बक m. n. *eine best. Gemüsepflanze* Kâraka 1, 27.

कुसुम्भ 1) m. *n. a) *Safflor* 215, 12. Auch *Safran. — b) *Krug, Wassertopf der Einsiedler.* — 2) m. a) *eine heftige aber leicht vorrauschende Zuneigung.* — b) N. pr. eines Berges. — 3) *f. ई = मन्थर. — 4) *n. *Gold.*

1. कुसुम्भराग m. *die Farbe des Safflor.*

2. कुसुम्भराग Adj. *von der Farbe des Safflors,* d. i. *prächtig (heftig) aber nicht andauernd (Zuneigung).*

*कुसुम्भला f. *eine Curcuma* Nigh. Pr.

कुसुम्भवत् Adj. *mit einem Kruge oder Wassertopfe versehen.*

*कुसुम्भ्, °म्भति (विक्लत्थने).

कुसुरुबिन्दु und °बिन्दु m. N. pr. eines Mannes.

°विन्दुदशराज und °विन्दुत्रिराज n. Bez. *bestimmter Feiern.*

*कुसृ m. *Regenwurm.*

कुसूल m. 1) *Kornkammer, —boden, Speicher. — 2) *Nistpflanze. — 3) *Hülsenfrucht. — 4) *ein best. gespenstisches Wesen.*

*कुसूलपाद Adj. *gaṇa* रुक्त्यादि.

*कुसूलबिल n. P. 6, 2, 102.

1. कुसृति f. 1) *Nebenweg, Schleichweg* Âpast. — 2) *Betrügerei, Gaukelei.*

2. कुसृति Adj. *auf Irrwegen sich befindend.*

कुसौहृद m. *ein schlechter Freund.*

कुस्ता f. = कुसिता, कुसितायी Maitr. S. 4, 2, 3.

कुस्तुभ m. N. pr. eines Lehrers.

*कुस्तुभ m. Bein. Vishṇu's.

कुस्तुम्बरी f. *Koriander (die Pflanze).*

कुस्तुम्बरु m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

कुस्तुम्बुरु m. *Koriander (die Pflanze),* n. *das Korn.*

कुस्त्री f. *ein schlechtes Weib.*

कुस्त्रीक Adj. *ein schlechtes Weib habend.*

कुस्थान n. *ein elender, armseliger Ort* Spr. 7839.

*कुस्नप्, °पति (कुत्सितस्नपे, मलीलिते).

*कुस्नपन n. als Bez. von कुस्नप् Dhâtup. 33, 27.

*कुस्मित n. *Farz* Gal.

कुत्वामिन् m. *ein schlechter Herr.*

1.*कुद् s. कुरुद्.

2. कुद् Adj. in विषुद्.

1. कुद् Adv. *wo?* Auch mit folgendem चिद्द्. Mit चिद् *wo immer, irgendwo, irgendwohin.*

2.*कुद् m. Bein. Kubera's.

कुद्क 1) m. *a) Schelm, Gaukler, Betrüger, Taschenspieler.* — *b) Heuchler* Âpast. — *c) eine Art Frosch.* — *d)* N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. द्या und n. *Gaukelei, Betrügerei.*

*कुद्कनाशिका f. *Kupplerin* Gal.

कुद्कनाविन्, आ m. कुद्कस्त m. *Gaukler, Charlatan.*

*कुद्कस्त्व und *कुद्कस्त्य m. *Phasianus gallus.*

कुद्कुद्राव m. *das Geschrei des* Dâtjûha Bitan. 28,13.

कुद्क्र m. *ein best. Tact.*

कुद्चिर्द्दु Adj. *wo immer seiend.*

कुद्न 1) *Adj. *missgünstig, neidisch.* — 2) m. *a) *Mans.* — *b) *Schlange.* — *c)* N. pr. eines Menschen. — 2) *f. द्या und n. *Gaukelei, Betrügerei.* — 3) *n. *a) eine Art Thongefäss.* — *b) Glasgeschirr.*

*कुद्निका f. *Gaukelei, Betrügerei.*

*कुद्य् ◦यते *durch Taschenspielerkünste blenden, betrügen.*

कुद्या Adv. *wo?*

कुद्याकति Adj. *wo thätig?* RV.

कुद्र 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) n. *a) Höhle, Höhlung* Spr. 7686. — *b)* etwa *Fensterchen.* — *c) *Ohr.* — *d) *Kehle.* — *e) *Kehllaut.* — *f) *vulva* Gal. — *g) *Nähe.* — *h) Begattung.*

*कुद्रित n. 1) *Lärm, Geschrei.* — 2) *der Gesang des indischen Kuckucks.* — 3) *während des coitus ausgestossene Laute.*

*कुद्रिल *m. Blumen und Betel, welche Hochzeitsgästen gereicht werden.*

कुद्रुधनीय Adj. von कुद्र धुत (RV. 10,22,1).

कुद्रा f. *eine Zizyphus* Baiïasp. 1,243.

कुद्रात m. N. pr. eines Mannes.

*कुद्रावती f. Bein. der Durgâ.

*कुद्री f. *Nebel* Gal.

1. कुद्ध् 1) m. *ein best. Gewicht* Hemâdri 1,117,8. — 2) *f. *Neumond.*

2. कुद्ध् onomatop. von *Rufe des Kuckucks.*

कुद्धकुद्राय् ◦यते *Laute der Verwunderung von sich geben.*

कुद्धकार m. Bez. *eines best. Geräusches* Vishn. 30,17.

कुद्धव m. *der Ruf des Kuckucks* MBh. 15,27,10.

1. कुद्धि f. 1) *Neumond.* Personificirt als eine Tochter des Âgiras. — 2) *eine best. Arterie.* — 3) N. pr. vorschiedener Flusse VP.² 2,155.

2. कुद्र = 2. कुद्ध्.

कुद्रकाण्ड m. *der indische Kuckuck.*

कुद्रकूजित n. *der Ruf des Kuckucks.*

*कुद्रपाल m. N. pr. der die Welt tragenden Schildkröte.

*कुद्रमुख m. *der indische Kuckuck.*

1. कुद्ररव m. *der Ruf des Kuckucks* Naish. 9,38.

2. *कुद्ररव m. *der indische Kuckuck* Râgân. 19,110.

*कुद्रल n. *eine Höhle mit Pfählen.*

कुद्रल् = 2. कुद्ध् Gîr. 1,47.

*कुद्रलिका, *कुद्रली und *कुद्रलिका f. *Nebel.*

कुद्राम n. *ein unangenehmer Laut.*

1. कू (कु) 1) कुवते (nur mit द्या), ◦कीति, ◦कवीति, ◦कवते, ◦कुनाति, ◦कुनीते, ◦कूनाति, ◦कूनीते *ein Geschrei erheben* (nur Bhâtt.). — 2) ◦कवते (गतिकर्मन्). — Intens. जोकूयते (Nir.), ◦कोकवीति, ◦कोकवते *ein lautes Geschrei erheben.* — Mit द्या *beabsichtigen.*

2. कूँ Adv. *wo?* RV. 5,74,1 (zu trennen कू छ: d. i. स्यम् वन् 1. यम्). Mit चिद् *irgendwo* 9.87,8.

3. *कू f. *eine* Piçâkî.

कूकट m. *der seine Tochter wohl ausgestattet dem Schwiegersohn übergiebt* Hemâdri 1,689,18. 20.

*कूकुल m. = कोकूल *Hoftenfener* Gal.

*कूच n. 1) *die weibliche Brust.* — 2) *Elephant.*

*कूचका f. *Knollennüsch.*

कूचक्र n. wohl *Brunnenrad.* Vgl. कूपचक्र.

*कूचवार m. N. pr. 1) eines Mannes. — 2) einer Oertlichkeit.

*कूचिका f. 1) *Pinsel.* — 2) *Schlüssel.*

कूचिद्दचिन् Adj. *irgendwohin strebend.*

कूची f. *Pinsel.*

कूचीका f. *ein best. zu den* भूमिशय *gehöriges Thier* Kâraka 1,27.

कूज् कूजति, ◦ते (nur mit नि) 1) *einförmige Töne von sich geben: knurren, brummen, zwitschern, girren, summen, stöhnen, murmeln, krähen* u. s. w. Auch mit Acc. des Lautes. — 2) *mit seinen einförmigen Lauten erfüllen.* — 3) *blasen* (die Flöte). — Mit घ्नु *nachzwitschern, — summen, — stöhnen;* mit Gen. — Mit घ्नि *summen.* — Mit ख्व 1) *reden, sprechen;* mit न् *schweigen* MBh. 12,109, 15. — 2) *nachzwitschern,* mit Instr. n. ad. Bomb. Cl. 12 in dem nach 2,96 eingeschobenen Sarga. — Mit द्या *girren* u. s. w. — Mit उद् 1) dass. — 2) *Klagetöne ausstossen* Kir. 37,10. — Mit प्रेद् *summen* Du. V. 3,7. — Mit उप *mit seinem Gegirr* u. s. w. *erfüllen.* — Mit नि 1) *zwitschern.* — 2) *mit seinem Gezwitscher* u. s. w. *erfüllen.* — Mit निस् (Laute) *ausstossen.* — Mit परि *rings herum summen* u. s. w. — Mit प्र *aufstöhnen* Kâraka 3,7. — Mit प्रति *Jmd* (Acc.) *entgegensummen* u. s. w. — Mit वि *knurren, brummen, zwitschern* u. s. w. — Mit सम् dass.

कूज m. *Gemurmel* u. s. w. Auch vom *Kollern im Leibe.*

*कूजक Adj. (f. ◦जिका) *zwitschernd, girrend* u. s. w.

कूजन n. *Gemurmel, Gerassel* u. s. w. Auch vom *Kollern im Leibe.*

कूजित n. *Gezwitscher, Gesumm, Gegirr* u. s. w.

कूजितव्य n. impers. Loc. wenn man *Rede stehen muss* MBh. 12,109,15.

कूजिन् Adj. *kollern im Leibe kabend.*

*कूट्य Partic. fut. pass. von कुट्.

1. कूट 1) m. *das Stirnbein mit seinen Vorsprungen, Horn.* — 2) m. n. *Kuppe* Bâlâc. P. 3,13,29. *Spitze überh.* R. 6,95,24. — 3) *Spitze,* so v. a. *der Vornehmste —, Erste unter* (Gen.). — 4) m. *ein best. Gerüthe.* — 5) (*m. n.) *ein eiserner Hammer* MBh. 16,4,6. — 6) *m. n. *ein best. Theil des Pfluges.* — 7) m. *eine Art Halle* oder *Tempel* (महादय) Hemâdri 1,188,15. 189,23. 779,6. 11. — 8) m. n. *Haufe, Menge.* — 9) (*m. *n.*) *Fussangel, Fallstrick, Falle* (auch in übertr. Bed.). — 10) n. *verfälschte Waare* Vârtân. Bpn. 14,3. — 11) (*m.) n. *Täuschung, Trug, Unwahrheit.* — 12) m. *eine best. Constellation.* — 13) m. *eine Unterart des* Grahajuddha. — 14) m. mystische Bez. *des Lautes* न. — 15) *m. n. *Unbewegliches, Unveränderliches.* — 16) *m. n. *Wasserkrug.* — 17) *m. n. *eine best. Pflanze.* — 18) *m. *die Mitte eines Elephantenzahns* Gal. — 19) *m. f. *Haus.* — 20) *m. Bein. Agastja's. — 21) m. N. pr. eines Feindes des Vishṇu.

2. कूट् 1) Adj. (f. द्या) *a) ungehört vom Rinde, welches nur unvollkommene Fortsätze des Stirnbeins hat.* — *b) trügerisch, falsch, verfälscht, hinterlistig.* — 2) *m. *ein Stier mit abgebrochenen Hörnern.*

कूटक 1) Adj. *falsch* (Münze). — 2) m. *a) *Haarflechte.* — *b) * eine best. wohlriechende Pflanze.* — *c)* N. pr. eines Berges. — 3) n. *a) Erhöhung, Vorsprung.* — *b) *Pflugschar.*

कूटकर्मन् n. *Betrügerei* Daç. 56,4.

कूटकाव्यान n. *eine Erzählung mit Attrapen.*

*कूटकार und ◦क m. *Fälscher, falscher Zeuge.*

कूटकृत् m. 1) *Fälscher, Bestecher, Fälscher von* (Gen.). — 2) *Schreiber. — 3) *Bein. Çiva's.

*कूटकिन् m. Bein. Çiva's Gal.

कूपखड्ग m. *ein verstecktes Schwert, Stockdegen.* कूपगन्ध m. Titel eines Werkes. कूपच्छद्मन् m. *Gauner, Betrüger.* कूपज n. *Wrightia antidysenterica* Rāgān. 9,32. कूपतापस m. *Einer der einen Asketen spielt.* कूपतुला f. *eine falsche Wage.* कूपधर्म Adj. *wo Trug als Recht gilt.* *कूपपर्व m. = कूपपूर्व. कूपपाकल m. 1) *Fieber beim Elephanten* Mālatīm. 24,9 (68,4). — 2) *eine Art Fieber beim Menschen* Bhāvapr. 3,71. कूपपालक m. 1) = कूपपाकल 1) Mālatīm. ed. Bomb. 68,4, v. l. — 2) *Töpferofen.* — Fobierhaft für कूपपाकल. कूपपाश m. *Fallstrick* Kād. II,129,14. कूपपूरि (motrisch) und °रो f. *eine Art Kranich.* *कूपपूर्व m. *Fieber beim Elephanten.* कूपबन्ध m. *Fallstrick.* *कूपबन्धन Absol. P. 3,4,41, Schol. कूपमान n. *falsches Maass.* — *Gewicht.* कूपमुद्रा 1) m. *eine versteckte hammerähnliche Waffe.* — 2) Titel eines Werkes. कूपमोरुन m. Bein. Skanda's. *कूपय् 1) °यति (परिताप, परिद्रव्, नाशे). — 2) °पते (अप्रमादे, अप्रतापने, अप्रद्रवे, अवनाद्ने). *कूपरुख n. *Falle.* 1. कूपयुद्ध m. *ein hinterlistiger Kampf.* 2. कूपयुद्ध Adj. *hinterlistig kämpfend.* कूपयोधिन् Adj. dass. कूपरचना f. 1) *Hinterlist.* — 2) *Falle.* कूपलेख m. und °लेख्य n. *ein falsches Schriftstück.* कूपशस् Adv. *haufenweise.* कूपशाल्मलि m. f. 1) *Andersonia Rohitaka* Rāgān. 8,11. — 2) *eine mythische Baumwollenstaude mit scharfen Dornen, mit der Verbrecher in Jama's Welt gemartert werden, und eine Hölle mit diesen Martern.* Auch °ली f. und °लिक m. कूपशासन n. *ein gefälschtes Edict.* कूपशैल m. N. pr. eines *Berges* VP.² 2,142. कूपसंक्रान्ति f. *der Eintritt der Sonne in ein anderes Zodiakalbild nach Mitternacht.* कूपसंपरिवर्तना n. Titel eines Werkes. कूपसंदोह m. desgl. कूपसाक्षिन् m. *ein falscher Zeuge* Gaut. 13,16. कूपसाक्ष्य n. *ein falsches Zeugniss.* कूपस्थ 1) Adj. *a) an der Spitze stehend, die höchste Stelle einnehmend. — b) am Ende eines Comp. in einem Haufen von —, mitten unter — stehend. — c) unbeweglich, ewig unveränderlich.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) *m. n. *ein best. Parfum* Rāgān. 12,131 (nach). — 3) *n. *die Seele.* कूपस्थदीप m. Titel eines Prakaraṇa in der Pañkadaçī. कूपस्थर्ण n. *verfälschtes Gold* Hemādri 1,725,19. कूपस्फिग् n. dass. कूपाक्ष m. *ein falscher Würfel* कूपाध्यान = कूपकाध्यान. कूपागार m. n. *Dachzimmer, Belvedere, Lusthaus* Kāraṇḍ. 1,14. VP. 6,3,36. Lalit. 73,3. 4. Kāraṇḍ. 7, 9. 66,11. *कूपापु m. *eine roth blühende Moringa.* *कूपाभिषिता f. = कूपकाध्यान. 1. *कूप्, कूपति, कूपयति *versengen* RV. Vgl. 2. कूल्. — Mit उप *rösten* Kāraṇḍ. 3,7 (°कूप्य zu lesen). *कूप n. = कूप Wand. कूण्, कूणति *sich zusammenziehen.* कूणित *zusammengezogen, eingeschnürt, zugekniffen.* — *Caus. कूणयति, °ते *zusammenziehen.* — Mit नि, °कूणित *geschlossen* (Blume) Rāgān. 2,35. — Mit वि Caus. *zusammenziehen.* *कूणकुक्ष् (!) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's. *कूणि 1) Adj. = कूणि *lahm am Arm.* — 2) m. *ein best. Vogel* Gal. *कूणिका f. 1) *Horn.* — 2) *ein Wirbel aus Rohr am unteren Ende der indischen Laute.* *कूणितेक्षण m. *Gesier.* कूतना f. Pl. Bez. *best. Wasser.* कूदर m. *ein von einem Rishi mit einer Brahmanin am ersten Tage ihrer Menses erzeugter Sohn.* कूर्दरी f. *Reisbündel, Büschel.* कूर्दमय Adj. *aus कूर्दा bestehend.* *कूर्दाल m. = कु° *Bauhinia variegata.* कूर्प 1) m. *a) Grube, Höhle. — b) Brunnen. — c) *ein Pfosten zum Anbinden eines Bootes oder Mast. — d) *ein Fels* oder *Baumstamm in einem Flusse. — e) *Oelschlauch. — f) * = मन्थान. — 2) *f. कूर्पी *a) ein kleiner Brunnen. — b) Nabel. — c) Flasche.* कूपक 1) m. *a) Grube, Höhle. — b) Hautpore. — c) *Lendenhöhle. — d) ein winziger Brunnen, Brunnen überh.* Ind. St. 15,297. — *e) *eine Pfütze in einem ausgetrockneten Flussbette.* — *f) *g) *h) = कूप 1) c) d) e). — i) *Scheiterhaufen. — k) * = घण्टुला. — 2) f. कूपिका *a) = 1) c) Kād. 251,13. — b) ein kleiner Krug, Fläschchen* Bhāvapr. 2,26. 86. — c) *ein Fels im Wasser. — d) * = घण्टुला. *कूपकच्छप m. *eine Schildkröte im Brunnen.* so v. a. *ein unerfahrener Mensch.* कूपकन्दूर m. N. pr. eines Mannes. कूपकर्ण m. desgl. कूपकार m. *Brunnengräber.* *कूपकिन् Adj. von कूपक. कूपकर्म n. *eine Schildkröte im Brunnen* Spr. 7722. *कूपखा und °खानक m. *Brunnengräber.* कूपचक्र n. *Brunnenrad.* °पट m. Pl. *die Krüge daran* Jolly. Up. 5. *कूपज्ञ m. *Haar.* *कूपजलोद्धारक n. *Schöpfrad* Gal. *कूपज्ञ Adj. dass. कूपदर्दुर m. = कूपदर्दुर. *कूपपद्, °यति (दीर्घत्वे). कूपपद्य n. *Schöpfrad* Mudr. 178,7. कूपपाल्य n. N. pr. eines Lauda. कूपपाय Adj. *im Brunnen steckend* MBh. 5,160, 103. *कूपाङ्ग m. *Haarsträubung.* कूपाप्य, °यते *zu einem Brunnen werden.* *कूपार m. = खपूपार *Meer.* *कूपिक Adj. von कूप. कूपित (von कूप *Pare*) so v. a. *empargerichtete Härchen habend* Bhāg. 3,16,15, v. l. *कूपेशयाचक m. Pl. (संज्ञायाम्). कूप्य Adj. (f. या) *in einer Grube —, in einem Brunnen befindlich.* कूर्चर 1) m. oder n. (Maitr. S. 2,1,11) und f. कूर्चरी *Deichsel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemādri 1,643,9. — 2) °f. कूर्चरी *ein von Ochsen gezogener Wagen.* — 3) *Adj. *a) reizend, schön. — b) buckelig.* कूर्चस्थान n. *Wagensitz* Sāj. zu RV. 3,14,3. *कूर्चरिन् m. *Wagen.* *कूर्च m. *See, Teich.* *कूर्चनद् Adj. *bösgesinnt.* कूर्च n. *gekochter Reis* Bhāvapr. 2,14. — Harīv. 9346 fehlerhaft für क्रूर. कूर्कुर m. *ein best. Kinder bedrohender Dämon.* कूर्च 1) m. n. (Gaut.) *Büschel, ein Bündel von Gras* oder *Halmen* (als Sitz); *Wedel, Besen.* — 2) m. (*n.) *Bundel, Wulst, Ballen* (an menschlichen Körper). — 3) (*m.) n. *Bart* (bei Menschen und Thieren) Kād. 47,4. 254,12. — 4) *m. n. *die Gegend zwischen den Augenbrauen.* — 5) *m. *Kopf.*

— 6) * m. *Vorrathskammer.* — 7) m. *die mystische Silbe* ळ्म् oder ळूँ. — 8) * m. n. *Betrug, Heuchelei.* — 9) * m. n. *Prahlerei.* — 10) * m. n. *Härte.*

कूर्चक 1) m. *a) Büschel.* — *b) Bürste, Pinsel.* व-र्णसंघा° Kād. II,78,22. — *c)* = कूर्च 2). — *d) Bart, am Ende eines adj. Comp.* Spr. 7631. — *e)* * = कूर्च-शीर्ष Nigh. Pr. — 2) f. कूर्चिका *a)* * *Pinsel.* — *b)* * *Schlüssel.* — *c)* * *Nadel.* — *d)* * *Knospe.* — *e) Knoblenmilch.*

कूर्चिकिन् Adj. *weltelig.*

कूर्चिता f. Nom. abstr. zu कूर्च *Bart.*

*कूर्चपर्णी f. *Gymnema sylvestre* Nigh. Pr.

कूर्चल Adj. *bärtig.*

कूर्चशिरस् n. *der obere Theil des Balkens an Hand und Fuss.*

*कूर्चशीर्ष und *°क m. *eine best. Pflanze* Rāgān. 8,11.

कूर्चशेखर m. *Kokosnussbaum* Rāgān. 11,47.

कूर्चामुख m. N. pr. eines Ṛshi.

कूर्चाल (Conj.) Adj. = कूर्चल.

कूर्चिन् Adj. *langbärtig.*

कूर्द, कूर्दति, °ते 1) *springen, hüpfen.* — 2) * Med. *spielen.* — Mit अति *herumspringen, — hüpfen.* — Mit उद् *aufspringen.* — Mit प्र *Sprünge machen.*

कूर्द m. *Sprung.* प्रप्रापतेः Name eines Sāman.

कूर्दन 1) n. *a) das Springen.* — *b)* * *Spiel.* — 2) * f. ई Gal.) und ई *der Vollmondstag im Monat* Kaitra, *ein Festtag zu Ehren des Liebesgottes.*

कूर्प 1) *Sand.* — 2) * n. *die Gegend zwischen den Augenbrauen.*

*कूर्पक n. = कूर्प 2) Gal.

कूर्पर 1) m. (* f. ई) *Ellbogen* Bālar. 239,9. Bisweilen auch *Knie.* — 2) m. N. pr. eines Dorfes.

*कूर्परित Adj. *mit dem Ellbogen gestossen* Bālar. 239,3 v. u.

*कूर्पस n. *das Innere der Kokosnuss* Gal.

*कूर्पास m. 1) *Panzer.* — 2) *Jacke, Mieder.*

*कूर्पासक m. *Jacke, Wamms* Harshaṇ. 174,16.

कूर्म 1) m. *a) Schildkröte.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) die als eine auf dem Wasser schwimmende Schildkröte dargestellte Erde.* — *c)* Bez. *des 44ten* Adhjāja *in* Vārāh. Bṛh. S. Varāh. Jogān. 9,1. — *d) eine best. Stellung der Finger oder Hände.* — *e) ein best. Wind im menschlichen Körper, der das Schliessen der Augen bewirkt,* 264,33. 265,5. — *f)* N. pr. *a)* einer Gottheit. — *β)* eines Schlangendämons. — *γ)* eines Ṛshi. — 2) f. कूर्मी *Schildkrötenweibchen.*

कूर्मकल्प m. *ein best.* Kalpa 2) *b)* Hemādri 1, 538,10.

कूर्मचक्र n. *ein best. Diagramm.*

कूर्मदृष्टी f. *der zwölfte Tag in der — Hälfte des* Pausha.

कूर्मनाडी f. *eine best. Arterie unter der Halsgrube.*

कूर्मनाथ m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कूर्मपति m. *der Fürst der Schildkröten (trägt die Erde).*

कूर्मपिति n. 1) *Schildkrötengalle.* — 2) *eine Schüssel mit Wasser.*

कूर्मपुराण n. Titel eines Purāṇa.

1. कूर्मपृष्ठ n. *der Rücken einer Schildkröte.*

2. कूर्मपृष्ठ m. 1) * *Kugelamaranth.* — 2) N. pr. eines Jaksha.

*कूर्मपृष्ठक n. *Schüssel.*

कूर्मप्रभृती f. *Schildkrötenweibchen* Naish. 12,106.

कूर्मलतणा n. Titel eines Werkes.

कूर्मविभाग m. *Eintheilung des Globus (Halbglobus).*

कूर्मशङ्ख n. *Erdglobus* Varāh. Jogān. 3,18.

कूर्मासन n. *eine best. Art des Sitzens bei den Askoten.*

कूर्मिका f. *ein best. Saiteninstrument* S.S.S.185.

कूर्मिं und कूर्मिन् in तुवि°.

1. * कूल्, कूलति (द्यावापृ).

2. कूल् *verengen.* — Mit अव dass. — Vgl. 2. कूड्.

कूल n. 1) *Abhang, Hügel.* — 2) *Ufer.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) *Tops* Kāraka 3,8(1). — 4) * *Teich.* — 5) * *Nachtrab eines Heeres.* — 6) N. pr. einer Oertlichkeit. — 7) mit तूल verwechselt.

कूलक 1) * m. n. *a) Ufer.* — *b) Tope.* — 2) m. *a)* * *Ameisenhaufe.* — *b)* Pl. v. l. für कालकाङ्क VP.² 2,71. — 3) * n. *Trichosanthes dioeca.* — 4) * f. °लिका *base or bottom part of the Indian lute;* vgl. कूणिका.

कूलकष 1) Adj. (f. घा) *das Ufer mit sich fortreissend.* — 2) * m. *a) Meer.* — *b) Strömung.* — 3) * f. घा *Fluss* Rāgān. 14,9.

कूलचर Adj. *am Ufer —, am Wasser sich aufhaltend.*

कूलजात Adj. *am Ufer wachsend* 164,12.

*कूलतण्डुल m. *Brandung.*

*कूलतोय Adj. (f. ई) Var. 26,53.

*कूलभङ्ग m. *Brandung.*

*कूलभू f. *Uferland, Küsten.*

कूलमुद्गर Adj. (* f. आ) *das Ufer unterwühlend.*

*कूलमुद्गर Adj. *das Ufer fortreissend.*

*कूलवत् 1) Adj. *mit Ufern versehen.* — 2) f. °वती *Fluss* Rāgān. 14,9.

*कूलकण्ड und *°क m. *Brandung.*

*कूलाम gaṇa संकलादि.

कूलि m. N. pr. eines Brahmanen.

कूलिक m. N. pr. eines Fürsten.

कूलिन् 1) *Adj. mit Ufern versehen. — 2) f. °नी *Fluss.*

कूलेचर Adj. = कूलचर Bhāvapr. 2,2.4.

कूल्वत्र? AV. 12,5,12. 53.

कूल्य Adj. *zum Ufer gehörig.*

कूल्व Adj. *kahl in* अति°.

*कूवार m. *Meer.*

कृशाम्ब m. N. pr. eines Mannes Tiṣya-Bh. 8,6,9.

कृष्मं m. wahl *ein best. dämonisches Wesen.* कृष्मं Maitr. S. 3,15,9.

कृष्माण्ड 1) m. *Beninkasa cerifera* MBh. 13,91, 39. — 2) n. Bez. *der Verse* VS. 20,14. fgg. Taitt. Ār. 2,7,1. 8,1.

कृष्माण्डक m. N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,11.

कृष्मं s. कृष्मं.

कूष्माण्ड 1) m. *a)* * *Beninkasa cerifera.* — *b)* Pl. *eine best. Art von Dämonen* VP. 1,12,13. — *c)* N. pr. eines Krankheitsdämons Harīv. 3,109,75. — 2) f. आ Bein. der Durgā. — 3) f. ई *a)* * *Beninkasa cerifera* Rāgān. 7,158. — *b)* Bein. der Durgā Harīv. 2,120,17. — *c)* Bez. *der Verse* VS. 20,14. fgg. — 4) n. desgl. Gaut.

कूष्माण्डक 1) (* m.) n. = कूष्माण्ड 1) *a)* Kāraka 1,27. — 2) * m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

कूष्माण्डदीपिका f. Titel eines Werkes Buhler, Rep. No. 15.

कूष्माण्डराजपुत्र m. N. pr. eines Dämons Mahāç. 1,4. 9.

कूष्माण्डिनी f. N. pr. einer Gottheit.

*कूस्ना f. *Nebel.*

*कृक m. 1) *Kehlkopf.* — 2) *Kehle.* — 3) *Hals.* — 4) *Gaumen.* — 5) *Nabel.*

कृकण m. 1) * *Perdix sylvatica.* — 2) * *Wurm.* — 3) * *eine best. Einnahmestelle.* — 4) N. pr. *a)* eines Mannes. — *β)* * einer Oertlichkeit.

*कृकणीय Adj. von कृकण.

कृकणेयु m. N. pr. eines Sohnes des Rudrāçva.

कृकाटक *ein best. giftiges Thier* Kāraka 6,22.

कृकाटिका f. m. oder f. *ein best. dämonisches Wesen.*

कृकर 1) m. *a) eine Art Rebhuhn.* — *b)* * *Piper Chaba* Rāgān. 6,113. — *c)* * *wohlriechender Oleander(?).* — *d) ein best. Wind im menschlichen Körper, der den Hunger bewirkt,* 264,33. 265,7. — *e)* * Bein. Çiva's. — 2) * f. आ *langer Pfeffer* Rāgān. 6,11.

कृकल 1) m. *a) eine Art Rebhuhn.* — *b)* = कृकर 1) *d).* — 2) * f. आ *langer Pfeffer.*

कृकलासँ m. *Eidechse, Chamäleon* Maitr. S. 3, 14,21.

कृकलासक m. dass.

कृकलासतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कृकलासत्व n. Nom. abstr. von कृकलास.

कृकलासदीपिका f. Titel eines Werkes.

कृकली Adv. mit भू *zum Rebhuhn werden.*

कृकवाकु m. 1) *Huhn* Maitr. S. 3,14,15. °f. ebenso. — 2) *Pfau.* — 3) * *Eidechse, Chamäleon.*

*कृकवाकुध्वज m. Bein. Kârttikeja's.

कृकवा f. *ein best. Vogel.*

कृकाट n. und कृकाटी f. *Halsgelenk.*

कृकाटक 1) n. a) * *Nacken.* — b) *ein best. Theil einer Säule.* — 2) f. °टिका *Halsgelenk.*

कृकालिका f. *ein best. Vogel.*

कृकिन् m. N. pr. eines mythischen Fürsten.

*कृकुलास m. = कृकलास.

कृच्छ्र 1) Adj. (f. द्रा) a) *was Beschwerde und Noth verursacht, schlimm, arg, gefährlich* (Krankheit). — b) Adv. *auf eine arge, jämmerliche Weise.* — c) *sich in Noth und Jammer befindend.* v. l. कृत्स्र. — 2) m. n. a) *Schwierigkeit, Beschwerde, Widerwärtigkeit, Ungemach, Noth, Jammer, Elend, Gefahr.* Instr., Abl. (* mit einem Partic. praet. pass. construirt), °त्तस् und कृच्छ्र° mit *Beschwerde, — Mühe, — Anstrengung, — genauer Noth, schwer.* — b) * *Harnbeschwerde* Râgân. 20,19. — c) *Kasteiung, Busse* Gaut. 26,1. 24. — d) *eine best. kleine Busse.*

कृच्छ्रकर्मन् n. *Beschwerde, Mühe.*

कृच्छ्रकाल m. *Zeit der Noth, Stunde der Gefahr* 79,25. 26.

कृच्छ्रगत Adj. 1) *sich in Noth —, sich in Gefahr befindend, gefährdet* 82,17. — 2) *einer Kasteiung obliegend* 59,1.

कृच्छ्रता f. *Gefährlichkeit* (einer Krankheit).

कृच्छ्रद्वादशरात्र m. *eine best. zwölftägige Kasteiung* Âpast. 1,27,6. 7. 28,20.

कृच्छ्रपतित Adj. *in Noth gerathen* 135,10.

कृच्छ्रप्राण Adj. *dessen Leben in Gefahr steht, mit Mühe sein Leben fristend.*

कृच्छ्रभाज् Adj. *mit Mühe und Noth verbunden* MBh. 2,15,2.

कृच्छ्रभोजिन् Adj. *mit Fasten sich kasteiend* MBh. 12,35,7.

कृच्छ्रभूयस्त्व Adj. *mit Beschwerde den Leib auszeerend.* Nom. abstr. °त्व n.

कृच्छ्रयुत Adj. *in schlimmer Lage sich befindend* MBh. 3,34,13.

कृच्छ्रयुस् Adv. *kärglich.*

कृच्छ्रसंवत्सर m. *eine best. einjährige Kasteiung* Âpast. 1,25,8. 27,8.

कृच्छ्रातिकृच्छ्र m. 1) Du. *die gewöhnliche und die gesteigerte Busse* Gaut. 19,20. — 2) Sg. *eine best. Busse* Gaut. 26,20.

कृच्छ्राप्त m. = कृच्छ्रसंवत्सर Gaut. 23,32.

कृच्छ्राय्, °यते 1) *Beschwerde u. s. w. empfinden* Âpast. Çr. 10,26,16. — 2) * *etwas Arges im Sinne haben.*

*कृच्छ्रारि m. *eine best. Citrace.*

*कृच्छ्रार्ध m. *eine best. sechstägige Busse.*

*कृच्छ्रिन् Adj. *mit Beschwerde u. s. w. verbunden, B. u. s. w. empfindend.*

कृच्छ्री Adv. mit भू *in Verlegenheit gerathen* Khând. Up. 5,3,7.

कृच्छ्रीभाव m. *das in Verlegenheit Gerathen* Ânandag. zu Çâṅk. zu Khând. Up. 5,3,7.

कृच्छ्रीभूत Adj. *in Gefahr sich befindend.*

कृच्छ्रोन्मील m. *eine best. Krankheit der Augenlider* Çâṅk. Saṅh. 1,7,83.

कृज् Bez. der Wurzel 1. कर्, कीरति, कुरुते 235,25.

*कृट्, कुटति v. l. für कूट्, कूटति.

*कृणञ्ज m. fehlerhaft für कुणञ्ज.

*कृणु m. *Maler.*

कृत् 1) Adj. Subst. am Ende eines Comp. *machend, vollbringend, ausführend, bewirkend, verursachend, zu Stande bringend, hervorbringend, anfertigend, herstellend, veranstaltend, begehend; Verfertiger, Veranstalter, Verfasser* u. s. w. — 2) m. a) *ein an Wurzeln tretendes Nominalsuffix.* — b) *ein mit einem solchen Suffix gebildetes Nomen.*

कृत 1) Adj. a) *gemacht, gethan, ausgeführt* u. s. w.; vgl. 1. कर्. Im Comp. bisweilen in verstellter Ordnung, z. B. ब्रह्माञ्जलिकृत Adj. = कृतब्रह्माञ्जलि. — b) *zubereitet, zugerüstet, aufgestellt; bereit, geneigt zu Etwas.* — c) *erworben, vorhanden.* — d) *gut gethan, zweckmässig, recht, gut.* कृतम् als Ausdruck des Einverständnisses, der Einwilligung. — e) *vergangen,* u. *Vergangenheit* Ait. Br. 3,1. — f) कृतम् mit सर् oder blossem lustr. (308,19) *abgethan damit,* so v. a. *dessen bedarf es nicht, genug des.* — g) am Ende eines Comp. *betreffend, sich beziehend auf* Jâṅk. 2,210. — 2) m. N. pr. a) einer der Viçve Devâs. — b) verschiedener Mannes. — 3) n. a) *That, Werk, Handlung.* — b) *Wohlthat.* — c) *Zauberwerk* Sâmav. Br. 3,5,5. — d) * *Folge, Frucht, Lohn.* — e) *Einsatz im Spiele, Preis* oder *Beute eines Kampfes.* — f) *derjenige Würfel* oder *diejenige Würfelseite, welche mit vier Augen bezeichnet ist.* Coll. die *vier Würfel* (im Gegensatz zum Sieg, dem Kali). — g) Bez. *der Zahl vier.* — h) Bez. *des ersten Juga* oder *goldenen Weltalters.* — 4) Instr. कृतेन und Loc. कृते *wegen, für, an Stelle von;* die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. कृते ohne Ergänzung *für Etwas* 179,8. Vop. 1,2.

कृतक 1) Adj. a) *zubereitet, künstlich bereitet, — hervorgebracht, künstlich,* कृतक so v. a. *ein adoptirter Sohn.* Nom. abstr. °त्व n. — b) *erkünstelt, verstellt, sich verstellend, falsch.* कृतकम् und कृतक° Adv. *verstellter Weise.* — 2) m. N. pr. verschiedener Manner. — 3) * n. a) *ein best. Salz* (विड्लवण) Râgân. 6,98. — b) *Kupfervitriol* Râgân. 13,93.

*कृतकर Bein. Çiva's Gal.

कृतकर्तव्य Adj. *der seine Aufgabe erfüllt hat.*

1. कृतकर्मन् n. *eine vollbrachte That* Spr. 1854.

2. कृतकर्मन् Adj. 1) *der sein Werk —, seine Obliegenheit erfüllt hat.* — 2) * *geschickt.*

कृतकृत्य Adj. *beschlagen in* (Loc.).

कृतकृत्यता f. Titel eines Werkes.

कृतकाम Adj. (f. द्या) *der seinen Wunsch erreicht hat, befriedigt* R. 1,66,6. 2,53,6.

कृतकारिन् Adj. *ein Werk —, eine Sache thuend.*

1. कृतकार्य n. *ein erreichter Zweck.*

2. कृतकार्य Adj. *der seinen Zweck erreicht hat, zufriedengestellt.* Mit einem Instr. *Jmds nicht bedürfend.* Nom. abstr. °त्व n.

1. कृतकाल m. *die festgesetzte Zeit.*

2. कृतकाल Adj. 1) *der Zeit nach bestimmt, auf eine best. Zeit gegeben* (Pfand) Nârad. 4,31. — 2) *der eine best. Zeit gewartet hat.*

1. कृतकृत्य n. *Gethanes und Zuthuendes.* — °कृत्यवत् MBh. 4,882 fehlerhaft für °कृत्यश.

2. कृतकृत्य Adj. 1) *der seine Pflicht erfüllt hat.* — 2) *der seine Absicht —, seinen Zweck erreicht hat, zufriedengestellt, — in Bezug auf* (Loc.). Nom. abstr. °ता f.

कृतकृत्यभाव m. Nom. abstr. zu 2. कृतकृत्य 2) Naiṣ. 6,106.

*कृतकोटि m. N. pr. eines Kâçjapa und Bein. Upavarsha's.

कृतक्रिय Adj. *der eine heilige Handlung vollzogen hat.*

कृतक्षण 1) Adj. (f. द्या) a) *Musse —, freie Zeit habend* Kâraka 8,3. — b) *mit Ungeduld wartend, nicht erwarten könnend;* die Ergänzung im Loc., im Acc. mit प्रति, im Infin. oder im Comp. vorangehend. — c) *schnell bei der Hand seiend, nicht lange säumend* Kâraka 3,8. — d) am Ende eines Comp. *ausgesetzt, unterliegend* Çâṅk. zu Khând. Up. 5,361. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

कृतलोभ Adj. *geruttelt* Spr. 7755.

कृतघ्न Adj. (f. घ्नी) *Wohlthaten zu Nichte machend, undankbar.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कृतघ्नी Adv. mit करू *Jmd undankbar sein lassen.* Davon Nom. act. °कृति f. Naish. 6,55. °करण n. Comm.

कृतचूड Adj. *an den die Ceremonie der Tonsur vollbracht worden ist.*

कृतचेतस् m. N. pr. eines Brahmanen.

कृतच्छन्दस् n. Pl. *eine best. Klasse von Metren.*

कृतच्छिद्र 1) Adj. *durchlöchert, mit einer Oeffnung versehen.* — 2) °f. घ्री *Luffa acutangula* Râǵân. 3,36.

कृतज्ञ 1) Adj. (f. ज्ञा) *a) das Rechte kennend* MBu. 12,104,6. — *b) der Wohlthaten eingedenk, erkenntlich, dankbar.* Nom. abstr. °ता f. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* *Hund.

कृतत्राण m. N. pr. verschiedener Manner.

कृततीर्थ Adj. 1) *wozu ein Steig geführt worden ist* Kîr. 2,3. — 2) *wozu man eine Anleitung erhalten hat* obend.

*कृतत्राणा f. *Ficus heterophylla* Râǵân. 3,55.

कृतत्व n. *das Gethansein, Fertigsein* Ǵaim. 3,4,40.

कृतत्वर Adj. (f. घ्री) *eilend* 290,5.

कृतदार Adj. *bewebt, verheirathet* Spr. 7841.

कृतदास m. *Jmd der auf eine bestimmte Zeit sich selbst zum Sklaven anbietet.*

कृतदीर्घरोष m. *lange anhaltender Zorn* 317,21.

कृतदेश Adj. *dessen Stelle bestimmt ist* Ǵaim. 5,2,21.

कृतदेय Adj. *der sich vergangen hat* Pañ. 8,5.

कृतद्युति f. N. pr. einer Fürstin.

कृतद्रव्य Adj. vielleicht *Güter vertheilend.*

कृतद्विष्ट Adj. *dem Beginnen eines Andern zürnend.*

कृतधन्वन् m. v. l. für कृतवर्मन्.

कृतधर्मन् m. N. pr. eines Mannes VP. 4,15. 7 m. 44.

कृतधी Adj. 1) *klug* Medin. 102,1. — 2) *entschlossen* (mit Infin.) Medin. 100,2.

कृतधृत् Adj. *mit Bannern versehen.*

कृतध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

कृतनख Adj. *der seine Nägel in Ordnung gebracht hat.*

कृतनन्द m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,17.

कृतनाशक und °नाशन Adj. *undankbar.*

कृतनिश्चय Adj. (f. घ्री) 1) *der sich von Etwas überzeugt hat* Spr. 7728. — 2) *fest entschlossen* (die Ergänzung im Dat., Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend), *entschlossen* (Wort, Rede) Kîr. 199,20.

कृतनिश्चयिन् Adj. *entschlossen* Spr. 1860.

कृतपण Adj. (f. घ्री) *der eine Wette eingegangen ist,* mit Loc. des Einsatzes.

कृतपद् Adj. *der Fuss gefasst hat* Spr. 7637.

कृतपर्व = कृतयुग.

*कृतपुङ्ख Adj. *im Bogenschiessen geübt.*

कृतपुण्य Adj. (f. घ्री) *glücklich.*

कृतपूर्व Adj. *zuvor gethan* Daç. 39,3.

कृतपूर्वनाशन n. *das Nichtanerkennen geleisteter Dienste* Spr. 196.

*कृतपूर्विन् Adj. *der zuvor Etwas* (Acc.) *gethan —, verfertigt hat* u. s. w.

कृतप्रज्ञ Adj. *klug.*

कृतप्रतिकृत n. 1) *Angriff und Widerstand.* — 2) *Wiedervergeltung eines Angriffes.*

कृतप्रकृण Adj. *der sich im Gebrauch der Waffen geübt hat.*

कृतप्रिय Adj. *dem ein Gefallen erwiesen worden ist* MBu. 3,166,14.

*कृतफल 1) Adj. *mit Erfolg gekrönt.* — 2) f. घ्री *eine Musanna.* — 3) n. *Kubebe.*

कृतबन्धु m. N. pr. eines Fürsten.

कृतबुद्धि Adj. 1) *einsichtsvoll.* — 2) *der einen bestimmten Entschluss gefasst hat, fest entschlossen;* die Ergänzung im Dat. oder Infin. Harîv. 2,61,12).

कृतब्रह्मन् Adj 1) *der seine Andacht verrichtet hat.* — 2) *wofür oder für wen man eine Andacht verrichtet hat.*

कृतभग m. N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.*

कृतभाव Adj. *der seine Gedanken auf* — (Loc.) *gerichtet hat.*

कृतभूमि f. *ein ad hoc zubereiteter Platz* Âpast.

कृतमति Adj. (f. घ्री) *der sich zu Etwas entschlossen hat.*

कृतमन्दपदन्यास Adj. (f. घ्री) *die Füsse langsam setzend und zugleich wenige Worte gebrauchend* Spr. 7840.

कृतमन्दार m. N. pr. eines Mannes.

कृतमाल 1) m. *a) die gesprenkelte Antilope* Daṇḍ. 6,69. — *b) Cassia fistula.* — 2) f. घ्री N. pr. eines Flusses.

*कृतमालक m. = कृतमाल 1) *a)* (Gal.) und *b).*

*कृतमुख Adj. *geschickt.*

*कृतमृ, °यति *den Kṛta-Würfel ergreifen.*

कृतयजुस् Adj. *der den Opferspruch gesprochen hat.*

कृतयज्ञ m. N. pr. eines Sohnes des Kṛtavarman.

कृतयत्न Adj. *der sich angestrengt hat* Spr. 1862.

कृतयशस् m. N. pr. eines Âṅgirasa.

कृतयुग m. *das goldene Weltalter.*

*कृतयूष m. *mit Salz und Fett zubereitete Brühe von Hülsenfrüchten* u. s. w. Madanav. 111,24.

कृतरङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

कृतलक्षण 1) Adj. *a) gekennzeichnet.* — *b) gute Kennzeichen an sich tragend.* — *c) gebrandmarkt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

कृतवत् 1) Adj. *a)* Partic. praet. act. von t. करू. — *b)* vielleicht *der den Einsatz hat.* — 2) f. °वती N. pr. eines Flusses VP. 2,149.

कृतवर्मन् m. N. pr. verschiedener Manner.

कृतवसति Adj. *der seinen Wohnsitz aufgeschlagen hat, wohnend, sich aufhaltend.*

कृतविद्य Adj. *der Studien gemacht —, Etwas gelernt hat, unterrichtet, gelehrt.*

कृतविलास m. N. pr. eines Mannes.

कृतवीर्य 1) Adj. *in Kraft stehend.* — 2) m. N. pr. verschiedener Manner.

कृतवेग m. N. pr. eines Fürsten.

कृतवेतन Adj. *Lohn empfangend.*

कृतवेदिन् Adj. 1) *erkenntlich, dankbar* Medin. 182,2. Nom. abstr. °दिता f. Lalit. 35,18. — 2) *knowing, observant.*

*कृतवेधक m. = °वेधन 1).

कृतवेधन 1) m. *eine Art Fenchel* oder *Anis.* — 2) °f. घ्री *Luffa acutangula* Râǵân. 3,36.

कृतवेष 1) Adj. *aufgeputzt, geschmückt.* — 2) °m. N. pr. eines Mannes; vgl. कार्तवेष.

कृतवैर Adj. *der Einen angefeindet hat* Spr. 1864.

कृतव्यधन Adj. (f. ई) *geübt im Durchstechen* AV.

कृतव्रत m. N. pr. eines Mannes.

कृतशर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP. 3,314.

कृतशिल्प Adj. *der eine Kunst erlernt hat.*

कृतशौच 1) Adj. (f. घ्री) *der sich gereinigt hat* (eig. und in rituellem Sinne). — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

कृतश्रम 1) Adj. *der sich Mühen unterzogen hat, der sich eifrig beschäftigt hat mit* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. N. pr. eines Muni.

कृतश्राम R. 4,24,6 fehlerhaft für °श्रम.

कृतसंस्कार Adj. 1) *bearbeitet, zugerichtet, verziert, geschmückt.* — 2) *geweiht.*

कृतसंज्ञ Adj. 1) *den ein Zeichen gegeben worden ist* Râǵân. 4,224. Pl. *die Signale unter sich verabredet haben* M. 7,190. — 2) *der in Etwas eingeweiht worden ist,* in सप्त.

*कृतसपत्निका f. *eine Frau, deren Mann nach ihr noch eine andere Frau genommen hat.*

कृतसव्य Adj. *mit der Opferschnur über die linke Schulter behängt* Comm. zu Kâtj. Ça. 5,8,35. 9,21.

*कृतसापत्निका, °सापत्नी und °सापत्नीका f. = कृतसपत्निका.

कृतसोम m. Bez. *bestimmter* Stoma.

कृतस्थली f. N. pr. einer Apsaras Maitr. S. 2, 8,10. कृतस्थली VP. 2,285.

कृतस्मर m. N. pr. eines Berges.

कृतस्मरचरित n. Titel eines Werkes.

कृतस्वर् Adj. *mit dem ursprünglichen Accent versehen* Lit. 7,11,19.

कृतहस्त Adj. *geschickt*, insbes. *im Schlessen* Du. V.21,12. °वत् Adv. *auf eine geschickte Weise*. Nom. abstr. °ता f.

कृता f. *Spalt*.

कृतागस् Adj. t) n. Sg. oder Du. *Gethanes und nicht Gethanes.* — 2) *vollbracht und nicht vollbracht*, so v. a. *halb gethan* 167,27. — 3) *bearbeitet und nicht bearbeitet, zubereitet und nicht zubereitet.* — 4) *beliebig, willkührlich* 38,15. — 5) *indifferent.*

कृताकृत्यसम m. Pl. Name einer Secte.

कृतागस् Adj. *der ein Vergehen begangen hat, schuldig, sündig.*

कृताभास्व Adj. dass. Buâc. P. 10,88,29.

कृताग्नि m. N. pr. eines Mannes.

कृताङ्क Adj. *gebrandmarkt.*

कृताञ्जलि t) Adj. (f. eben so) *der* (zum Zeichen der Ehrerbietung und Unterwürfigkeit) *die beiden Hände hohl an einander gelegt hat*, mit Dat. der Person. — 2) *m. *eine best. Arzneipflanze.*

कृतातिथ्य Adj. (f. या) t) *der Gastfreundschaft geübt hat.* — 2) *bewirthet* Daçak. 6,21.

कृतात्मन् Adj. *dessen Geist gebildet, geläutert ist.*

कृतादर Adj. (f. या) *dem die gehörige Rücksicht oder Aufmerksamkeit erwiesen worden ist.*

*कृतानन Adj. *kenntnissreich, erfahren* Gal.

कृतानुवर्ति Adj. *Gethanes nachthuend, nicht selbstständig verfahrend, dienend.*

कृतानुकृतकारिन् Adj. *Etwas vor- oder nachmachend.*

कृतान्त 1) Adj. *das Ende —, die Entscheidung herbeiführend.* — 2) m. *a) Angelegenheit, Sache, Fall.* — *b) das Schicksal.* — *c) der Todesgott*, Jama 133,2. °कास m. Kâd. II,74,9. — *d) Dogma, Doctrin.* — *e) Schluss, Folgerung* MBu. 12,218,27. — *f) *eine unheilvolle That.* — *g) *Sonnabend.* — 3) *f. या *ein best. Arzneistoff.*

कृतान्तकालासुर m. N. pr. eines Asura.

*कृतान्तजनक m. Bein. *der Sonne.*

कृतान्तर Adj. *der sich einen Weg gebahnt hat* zu (Gen.) Kâd. 4,5.

कृतान्तसंत्रास m. N. pr. eines Rakshas.

कृतान्नं n. 1) *zubereitete, gekochte Speise.* — 2) *verdaute Speise, die Excremente.*

*कृतापकृत Adj. *was wohl gethan und was versehen worden ist.* Vgl. Spr. 923. 1557.

कृतापराध Adj. *der sich vergangen hat* Milav. 75. Spr. 7700. *gegen* (Gen.) Vikr. 18.

कृताभिषेक 1) Adj. *a) der eine religiöse Abwaschung vollzogen hat.* — *b) geweiht.* — 2) *f. या *die geweihte Gemahlin eines Fürsten* Gal.

*कृताय m. *der* Kṛta-*Würfel.*

कृतार्घ 1) Adj. *dem der Argha erwiesen wird* Pân. Gṛhj. 1,3,21. — 2) *m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

कृतार्घ Adj. (f. घा) *der sein Ziel —, seine Absicht erreicht hat, zufriedengestellt.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कृतार्थनीय Adj. *zufriedenzustellen* Naish. 9,51.

कृतार्थय, °यति *Jmd* (Acc.) *zufriedenstellen* Mâlatîm. 48,12 (110,4). Naish. 17,77. Vidda. 29,13. Kîr. II,114,8. *Etwas* (Acc.) *befriedigen, erfüllen.*

प्रार्थनाम् 76,21.

कृतार्थी Adv. 1) mit कर् *zufriedenstellen.* — 2) mit भू *zufriedengestellt werden* Mâlatîm. 91,16.

कृतार्थीकरण Adj. *zufriedenstellend.*

कृतालय 1) Adj. *a) der seine Wohnung aufgeschlagen hat, wohnend, — in* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — *b) sich heimlich fühlend* Spr. 6314. — 2) *m. *Hund.*

कृतावसथिक Adj. *der ein Tuch um die Lenden geschlagen hat.*

कृतावसथ Adj. *den man in seinem Hause aufgenommen hat* Âpast.

कृतावस्क Adj. *vor Gericht geladen.*

कृताश Adj. *auf Etwas hoffend* MBu. 3,31,27.

कृता नाशिता आशा यैस्ते Nîlak.

कृतार्शस Adj. *hoffend* Kâd. II,130,12.

कृतास्त्र 1) Adj. *der sich im Gebrauch der Waffen geübt hat, mit dem Bogenschiessen vertraut.* Nom. abstr. °त्रा f. — 2) m. N. pr. eines Kriegers.

1. कृति f. 1) *das Thun, Ausführung, Hervorbringung, Verfertigung* Agni-P. 38,1. *Handlung, Thätigkeit.* — 2) *Schöpfung, Werk, literarisches Product.* — 3) *Zauberin, Fee.* — 4) Bez. *verschiedener Metra*, insbes. *eines von 4 × 20 Silben.* Auch Gesammtname für *alle auf* कृति *ausgehenden Metra.* — 5) Bez. *der Zahl zwanzig.* — 6) *Quadrat, — zahl.* — 7) in der Dramatik *Bestätigung —, Bewahrheitung einer Erwrungenschaft.* — 8) N. pr. der Gattin Samâdhâ's.

2. कृति m. oder f. *eine best. Waffe, Messer* oder *Dolch.*

3. कृति m. N. pr. verschiedener Männer.

4. *कृति f. *Verletzung.*

*कृतिकर m. Bein. Râvaṇa's.

कृतिल n. Nom. abstr. zu कृतिन् 1) *e).*

कृतिन् 1) Adj. *a) thätig.* — *b) klug, verständig, erfahren, geschickt.* Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend. — *c) der seine Absicht erreicht hat, zufriedengestellt.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कृतिप्रकृति f. *eine unbestimmte Aufgabe des zweiten Grades* Colebr. Alg. 170.

कृतिमस् m. N. pr. vorschiedener Männer VP.2

कृतिय m. N. pr. eines Fürsten VP.2 3,331.

कृतिरात m. N. pr. eines Fürsten.

कृतिरोमन् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛtirâta.

कृतिवत्सर m. Titel eines Werkes.

कृतीसुत m. Metron. Rukiparvan's.

कृते s. कृत 4).

कृतेण Pâṇ. 52,12 fehlerhaft für कृतेण; vgl. ed. Bomb. 4,55,8.

कृतेन s. कृत 4).

कृतेयु (VP.2 4,128. 129) und °क m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

कृतोदक Adj. t) *der die vorgeschriebenen Abwaschungen vollbracht hat.* — 2) *der einem Verstorbenen die Wasserspende dargebracht hat.*

कृतोन्माद् Adj. *sich toll stellend* Kathâs. 18,250.

कृतोपकार Adj. (f. या) t) *der Jmd einen Dienst erwiesen hat* 170,27. — 2) *dem ein Dienst erwiesen worden ist* Kumâras. 3,73.

कृतौजस् m. N. pr. eines Fürsten.

कृत्तज्ञबोधिनी f. Titel eines gramm. Werkes.

*कृत्तरुरा f. *Cocevius cordifolius* Dalny. 1,1.

कृत्ति f. 1) *Fell, Haut.* — 2) *Obergewand.* — 3) *Birke. — 4) *Birkenrinde.* — 5) *= कृत्तिका 1). — 6) *Haus.* — 7) *Speise. — 8) *Rohm.*

कृत्तिका f. 1) Pl. und (später) Sg. *die Plejaden* (in der ältesten Zeit *das erste*, später *das dritte Mondhaus*). Die sechs *Plejaden* personif. sind die Ammen Skanda's. कृत्तिकानामाश्रम: *eine best. Einsiedelei.* *अद्य कृत्तिका *sa v. a. heute steht der Mond in den Plejaden.* कृत्तिकामायेवास्तीर्वन् *ein best. Tîrtha.* कृत्तिकाङ्गारक *zur Zeit der Vereinigung des Mars mit den Plejaden.* — 2) *weisse Tüpfel* Comm. zu Vaṇîs. Bpn. S. 65,5. — 3) *Korren.

कृत्तिकाजि Adj. *weiss getupfelt.*

कृत्तिकापिङ्गर Adj. *fuchsroth mit weissen Tüpfeln* Harshaḥ. 43,22.

*कृत्तिकाभव und *कृत्तिकासंभव (Gal.) m. Metron. *des Mondes.*

*कृत्तिकासुत m. Metron. Skanda's.

*कृत्तिपत्त्री f. *eine* Karaṇḍa-*Species* Gal.

कृत्तिय m. N. pr. eines Fürsten.

*कृत्तिवास m. = कृत्तिवासस्.

कृत्तिवासस् Adj. *in ein Fell gehüllt*, Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's und der Durgâ.

कत्तिवासेश्वर und °लिङ्ग n. Name eines Liṅga.

कृत्यधीवान् m. *ein Ueberwurf von Fell.*

कर्लु 1) Adj. *thätkräftig, tüchtig; kunstreich, gewandt.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

कर्त्यल Titel eines gramm. Werkes.

कर्त्य 1) Adj. *a) zu thun.* कर्त्यम् mit Instr. der Sache und Gen. der Person *es ist Jmd um Etwas zu thun.* — *b) angenessen, recht.* °र्त्यम् n. *das Angemessenste.* — *c) bestechlich.* — *d) ärztlich zu behandeln mit* (im Comp. vorangehend) Suçr. 1,34,19. — 2) m. *ein Suffix des Participii futuri passivi.* — 3) f. द्या *a) That, Handlung, Verrichtung, Ausführung* ऋत्व्या (Gen.) *so v. a. Misshandlung.* — *b) das Anthun, Bekexung, Zauber.* — *c) eine böse Fee.* — *d)* N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,18. — 4) n. *a) Thätigkeit, Geschäft, Verrichtung.* — *b) Obliegenheit, Pflicht.* — *c) Vorhaben.* — *d) Zweck, Bestimmung eines Dinges.*

कृत्यकल्पतरु m., °कल्पद्रुम m. und °कल्पलता f. Titel von Werken.

कृत्यका f. *eine böse Fee* MBh. 3,63,29.

कृत्यकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कृत्यचिन्ता f. *Erwägung eines denkbaren Falles* Nârada. 6,5,3. 18. 7,18.

कृत्यचिन्तामणि m., कृत्यतत्त्व n. und °तत्त्वार्णव m. Titel von Werken.

कृत्यता f. Nom. abstr. zu कृत्य 1) c).

कृत्यप्रदीप m., कृत्यप्रकाश m., कृत्यभास्कर m., कृत्यरत्न n., °रत्नाकर m., °रत्नावली f. und कृत्यरात्न m. Titel von Werken.

कृत्यवत् Adj. 1) *in einer Thätigkeit begriffen, mit Etwas beschäftigt.* — 2) *ein Anliegen habend* MBh. 3,270,6. — 3) *bedürfend, verlangend nach* (Instr.). — 4) *der in einer Sache* (Loc.) *Etwas vermag* B. 3,75,66.

कृत्यविद् Adj. *pflichtkundig* Daçak. 7,9.

कृत्यशेष Adj. *der seine Arbeit noch nicht vollbracht hat.*

कृत्यसार Titel eines Werkes.

कृत्यार्कण Adj. *Zauber treibend, beherzend.*

कृत्याकृत्य Adj. *was zu thun oder zu unterlassen ist; n. Recht oder Unrecht.*

कृत्यादूषण (f. ई) und °दूषिन् Adj. *Zauber vertreibend.*

कृत्यारावण Titel eines Werkes.

कृत्यालक्ष्य Adj. *wie ein Gespenst aussehend* 28,22.

कृत्यास्त्र n. *ein best. Zauberspruch.*

कृत्रिम 1) Adj. (f. द्या) *a) künstlich bereitet, factitius, künstlich.* पुत्र m. *ein Adoptivsohn* Gaut. — *b) verfälscht, unächt.* — *c) fingirt* 175,9. — *d) nicht in der Natur der Sache begründet, zufällig* Spr. 1882. — 2) °m. *a) Ollbanum.* — *b) ein Adoptivsohn.* — 3) °f. द्या *Kanal* Gal. — 4) °n. *a) durch Kochen gewonnenes Salz.* — *b) Zibeth* Râgân. 12,72. — *c) Kupfervitriol und ein daraus bereitetes Collyrium.*

°कात्रिमक m. *Ollbanum* Gal.

°कात्रिमधूप m. dass.

°कात्रिमधूपक m. *ein aus verschiedenen Stoffen bereitetes Räucherwerk.*

कृत्रिमपुत्रक m. und °पुत्रिका f. *Puppe.*

°कात्रिमपात्र n. *Glas* Nigh. Pr.

कृत्रिमार्त Adj. *sich traurig stellend* Daçak. 64,9.

कर्तृ m. (f. कर्त्री) 1) am Ende eines Comp. *hervorbringend, bewirkend.* — 2) *thätig, rührig.* — 3) *zauberisch.*

कर्त्तरी s. कर्तृ.

कर्तस् Adv. *mal.* In der späteren Sprache nur zu Ende eines Comp.

कर्त्वाय Absol. von 1. कर् Ts. 4,4,4. 5,1,6,4. 1. कर्त्रै desgl.

2. कर्त्रै f. N. pr. einer Tochter Çuka's.

(कर्त्य, कर्त्रिम Adj. 1) *der Etwas zu leisten vermag, tüchtig, wirksam.* — 2) *arbeitsvoll.*

°कर्त्स n. 1) *Wasser.* — 2) *Gesammtheit.*

कर्त्स्न 1) Adj. (f. द्या) *ganz, vollständig.* Ausnahmsweise Pl. *alle.* Compar. कर्त्सनतर Ait. Âr. 78,16. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) °n. *a) Wasser.* — *b) Bunch.*

कर्त्सक Adj. *jeder.*

कर्त्सकाकर Adj. *was Jeder vermag* MBh. 3,283,25.

कर्त्सगत n. *ein best. Samâdhi* Kâraṇ. 51,17.

कर्त्सना f. und कर्त्सन n. *Ganzheit, Vollständigkeit, Gesammtheit.*

कर्त्सनविद् Adj. *allwissend.*

कर्त्सनवत् Adj. *ganz umhüllt* Çat. Br. 3,8,3,37.

कर्त्सनशस् Adv. *ganz, vollständig.*

कर्त्सनहृदय n. *das ganze Herz.*

कर्त्साकारा f. N. pr. einer Apsaras Kâraṇ. 3,16.

कर्त्सागत m. N. pr. eines fabelhaften Berges Kâraṇ. 91,15.

कर्त्सागत Adj. *ganz ausgestreckt* (im Laufe).

कृथ in तनू° und पुत्र°.

कर्त्तृत Adj. *auf ein Kṛt-Suffix ausgehend; m. ein solches Nomen.*

कर्तृर (°म.) n. *Vorrathskammer.*

कर्तृ und °कर्तृक Adj *verkürzt, verstümmelt, klein, mangelhaft.*

कर्तृकर्ण Adj. 1) *stutzohrig.* — 2) *schlecht hörend.*

कर्तेत्र n. 1) *Kluft, Spalte; Zerklüftung.* — 2) °*Pflug.*

कर्त्तन n. *das Zerschneiden, Abschneiden.*

°कर्त्तनविचतणा und °कर्त्तिविचतणा f.

कर्तृ f. (nur Instr. कर्त्या) 1) *Gestalt, Erscheinung, Schein.* — 2) *schönes Aussehen, Schönheit.*

कर्त्र 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. कर्त्री N. pr. der Schwester Kṛpa's.

कर्तृण Partic. कर्तृणत् *verlangend nach, begehrend;* mit Acc.

1. कर्तृण 1) Adj. (f. द्या und °र्ण्य) *a) dem es weinerlich zu Muthe ist oder wobei es Jmd weinerlich zu Muthe ist, miser, bejammernswerth, arm, elend, erbärmlich* (in verächtlichem Sinne R. 2,38,10), *jammerlich, weinerlich;* Subst *ein Armer.* कर्तृणम् Adv. *weinerlich, kläglich.* — *b) geizig;* Subst. *Geizhals.* — 2) m. a) °*Wurm.* — *b)* N. pr. eines Mannes VP.² 4,73.

2. कर्तृण n. *Jammer, Elend* 22,18.

कर्तृणकार्शन Adj. *traurig aussehend.*

कर्तृणता n. *Jämmerlichkeit, Erbärmlichkeit.*

कर्तृणवर्ण Adj. *elend aussehend* Daçak. 54,6.

°कर्तृणाय्, °यते *jämmerlich thun.*

°कर्तृणीय Adj. *jämmerlich, elend.*

कर्तृण्य, कर्तृण्यति 1) *begehren, wünschen.* — 2) °= अर्थतिकर्मन्.

°कर्तृण्यु Adj. = स्तोतृ.

कर्पेणीळ Adj. *im Glanze heimisch.*

कर्पण्, कर्पयति 1) *trauern, jammern um;* mit Acc. Partic. कर्पयत् und कर्पयत (RV. 8,46,16). — 2) *Mitleid haben.* — 3) °दौर्बल्य.

कर्पा f. 1) *Mitgefühl, Mitleid,* — *fur* (Gen. oder Loc.). कर्पां कर् *Mitleid haben mit* (Loc.). — 2) N. pr. eines Flusses.

°कर्पाकर m. *eine Fundgrube des Mitleids, überaus barmherzig* Hemâdri 1,582,5.

°कर्पाचार्य m. Bein. Gautama's Gal.

कर्पाण 1) m. *Schwert.* — 2) f. ई *Scheere, Dolch, Messer* Kâd. 140,21.

कर्पाणक 1; °m. *Schwert.* — 2) f. °णिका *Dolch, Messer.*

कर्पाणकेतु m. N. pr. eines Vidjâdhara Hariv. 89,11.

कर्पाणलतिका f. *Schwertklinge* Spr. 7809.

कर्पाणि m. N. pr. eines Mannes.

°कर्पाणित m. N. pr. eines Buddha.

कर्पाणीत m. N. pr. eines Mannes.

कर्पाणिपथ m. desgl.

कर्पाण्य 1; कर्पायते *a, trauern, jammern.* — *b) Mitleid fühlen.* — 2) °कर्पायति = अर्थतिकर्मन्. — Mit धन् Med. *mit Jmd* (Acc.) *Mitleid fühlen.*

कर्पायित *n. das Trauern, Jammern.*

कर्पायितवत् Adj. (f. °वती) *trauernd, jammernd* MBh. 3,9,15 (zu lesen कर्पायितवत्र).

कृपालु Adj. *Mitleid fühlend mit (Gen.), mitleidig* 125,21. Nom. abstr. °ता f.

कृपावत् Adj. dass.

कृपासागर m. *ein Meer von Barmherzigkeit, überaus barmherzig.*

कृपीट n. 1) *Gesträuch.* — 2) **Wald.* — 3) **Brennholz.* — 4) **Wasser.* — 5) ** Bauch.*

*कृपीटयोनि m. 1) *Steuerruder.* — 2) *Meer.* — 3) *Wind.*

*कृपीटयोनि m. *Feuer.*

*कृपीपति m. Bein. Drona's.

*कृपीपुत्र und *कृपीसुत m. Metron. Açvatthâman's.

कृमि 1) m. *a) Wurm, Made, Insect; insbes. Eingeweidewurm, Seidenraupe, Spinne, Schildlaus* und **Ameise. — b) * die von der Schildlaus kommende rothe Farbe. — c)* N. pr. α) ** eines* Asura. — β) ** eines Schlangendämons. — γ) verschiedener Männer. — 2)* f. N. pr. *a) der Gattin* Uçînara's. कृमी Harîv. 1,31,23. VP.2 4,121. — *b) eines Flusses* MBh. 6,9,17.

कृमिक 1) m. *ein kleiner Wurm.* — 2) * n. = क्रमुक *Betelnuss* Madanav. 72,101.

*कृमिकण्टक m. 1) *Ficus glomerata.* — 2) *Embelia Ribes.* — 3) = चित्रा. — 4) = चित्रक.

कृमिकर् m. *ein best. giftiges Insect.*

कृमिकर्ण und °र्णक m. *Bildung von Maden im Ohr.*

*कृमिकृत् Adj. *Würmer erzeugend* Madanav. 72,104.

*कृमिकोश m. *Cocon.*

*कृमिकोशज (Gal.) und *°कोशोत्थ Adj. *seiden.*

कृमिग्रन्थि m. *eine best. Krankheit des Auges.*

कृमिघातिन् *Embelia Ribes.*

कृमिघ्न 1) Adj. *Würmer vertreibend.* — 2) m. n. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 1,169. — 3) * m. *a) Zwiebel. — b) Azadirachta indica. — c) Semecarpus Anacardium. — d) =* कोलकन्द. — 3) f. घ्नी *Gelbwurz* Bhâvapr. 1,177. — 4) * f. ङी *a) Embelia Ribes. — b) Vernonia anthelmintica. — c) =* घृतपत्रा.

कृमिचण्डेश्वर n. Name eines Liṅga.

कृमित 1) Adj. *von einem Wurm erzeugt.* — 2) * f. घ्नी *Schildlaus* Râgân. 6,206. — 3) * n. *Alcohol.*

कृमितगन्ध n. *Alcohol* Bhâvapr. 1,155.

*कृमितन्तज m. *das in einer Muschel lebende Thier* Râgân. 13,137.

*कृमितिन्तु *Embelia Ribes* Nigh. Pr.

कृमिण Adj. (f. घ्नी) *Würmer habend* Âpast. Çr. 15,19,5.

कृमिता f. Nom. abstr. von कृमि 1) *a)* Hemâdri 1,504,5.

कृमिदन्तक m. *der Wurm am Zahn, caries.*

*कृमिद्रव n. *Cochenille* Nigh. Pr.

कृमिन् (metrisch) m. = कृमि 1) *a).*

*कृमिपर्वन् m. *Ameisenhaufen.*

*कृमिपुरीषका f. *eine best. blaue Fliege* Gal.

*कृमिपूयवक् m. *eine best. Hölle* VP.2 2,218.

*कृमिफल m. *Ficus glomerata* Nigh. Pr.

कृमिभक्ष m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,15.

कृमिभोजन 1) Adj. *Würmer als Speise geniessend.* — 2) m. *eine best. Hölle.*

कृमिमत् Adj. *mit Würmern versehen, — bedeckt.*

कृमिराग Adj. *scharlachroth.* Vgl. कार्मिरुज.

कृमिरिपु m. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 1,18.

कृमिरोग m. *Wurmkrankheit.*

कृमिल Adj. (f. घ्नी) *verminosus, durch Maden verunreinigt.* — 2) f. घ्नी *a) * eine Mutter von vielen Kindern.* — *b)* N. pr. einer Stadt.

कृमिलाश्व m. N. pr. eines Fürsten.

*कृमिलिका f. *scharlachrother feinener Stoff* (buddh.)

*कृमिलोहक n. *Eisen* Gal.

*कृमिवर्ण *scharlachrothes Tuch* (buddh.)

*कृमिवारिरुह m. = कृमिवलज Râgân. 13,127.

कृमिवृत् m. *Mangifera sylvatica* Bhâvapr. 1,239.

कृमिश m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,3. 15.

*कृमिशङ्ख m. = कृमिवलज Râgân. 13,127.

कृमिशत्रु m. 1) *Embelia Ribes* Nigh. Pr. — 2) *Erythrina fulgens.*

*कृमिशात्रव m. *Acacia farnesiana.*

*कृमिशुक्ति f. *eine zweischalige Muschel.*

*कृमिशैल und *°क m. *Ameisenhaufen.*

कृमिसारी f. *ein best. giftiges Insect.*

*कृमिसू f. *eine zweischalige Muschel* Râgân. 13,132.

कृमिसूत्र n. *eine best. Krankheit.*

कृमिसेन m. N. pr. eines Jaksha.

कृमिरुह m. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 3,93.

*कृमिरुहा f. dass. Râgân. 6,49.

*कृमिलक m. *Phaseolus aconitifolius* Râgân. 16,54.

कृमीश fehlerhaft für कृमिश.

कृमीक m. *ein best. Baum.*

*कृवि *ein best. Werkzeug des Webers.*

कृश 1) Adj. (f. घ्नी) *a) abgemagert, hager, schlank, schmächtig, schwächlich, kränklich.* Vom Monde so v. a. *nicht voll* Spr. 7860. — *b) dünn, schwach, unbedeutend. — c) arm.* — 2) m. *a) * ein best. Fleck* Gal. — *b)* N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Schlangendämons.

कृशक 1) Adj. *schmächtig.* — 2) * f. कृशिका *Salvinia cucullata.*

*कृशकूर m. *ein best. Vogel* Gal.

कृशगव und कृशगु Adj. *magere Kühe habend.*

*कृशच्छद m. *Reiher* Gal.

कृशता f. und कृशत्व n. *Magerkeit.*

*कृशधन Adj. *unbemittelt, arm* Spr. 4334.

1. कृशन 1) n. *a) Perle. — b) * Gold. — c) * Form, Gestalt.* — 2) Adj. *margaritifer.*

2. कृशन m. *der Pulsschlag des Herzens* Gobh. 2, 10,20.

कृशनाक्ष Adj. *mit Perlen geschmückt.*

कृशनास Adj. *eine dünne Nase habend.* Çiva MBh. 12,284,91.

कृशनिन् Adj. *mit Perlen geschmückt.*

कृशपशु Adj. *mit magern Opferthieren* Çat. Br. 14,4,2,18.

कृशबुद्धि Adj. *von schwachem Verstande* Spr. 3007, v. l.

कृशनृत्य Adj. *der seine Diener hungern lässt* Spr. 3007.

कृशमध्य Adj. *von schlanker Taille* Cit. im Comm. zu TS. Prât.

*कृशला f. *Haupthaar.*

कृशवृत्ति Adj. *Nahrungssorgen habend.*

*कृशशाख m. *Hedysotis burmanniana* Râgân. 5,8.

*कृशाकु (!) m. 1) *heating.* — 2) *grieving.*

*कृशात m. *Spinne.*

कृशाङ्ग 1) Adj. (f. ङ्गी) *mager, hager, schlank* 304, 25. Bâlar. 284,22. — 2) f. ङ्गी *a) * Fennich.* — *b)* N. pr. einer Apsaras VP.2 2,82.

कृशातिथि Adj. *der seine Gäste hungern lässt* Spr. 5007.

कृशान 1) Adj. *gut schiessend.* — 2) m. *a) Bogenschütze.* — *b)* N. pr. α) eines göttlichen Bogenschützen, der den himmlischen Soma bewacht. — β) eines Gandharva. — *c)* Bein. α) Agni's. — β) Vishṇu's. — *d) Feuer.* — *e) *Plumbago zeylanica* Râgân. 6,44.

*कृशानुक Adj. *das Wort* कृशानु *enthaltend.*

*कृशानुग m. *Naravelia zeylanica* Nigh. Pr.

*कृशानुस्तम् m. Bein. Çiva's.

कृशार्थ Adj. *unbemittelt, arm* Spr. 3007, v. l.

कृशाश Adj. *geringe Hoffnung habend* Naish. 6,76.

कृशाश्व 1) Adj. *seine Pferde schlecht fütternd* Spr. 5007. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कृशाश्विन् m. 1) * Pl. *die Schüler des* Kṛçâçva. — 2) *Schauspieler.*

कृशी Adv. 1) mit कृ *a) mager machen. — b) arm machen.* — 2) mit भू *a) abmagern* Hemâdri 1,675,4. — *b) unbedeutend werden, einbrechen* Spr. 7751.

कृशोदर Adj. (f. ङ्गी) *einen schmächtigen Bauch habend, schlank* Daçar. 29,20. Vîdabh. 44,3. Spr.

7831. Kâb. 67,5.

*कृष m. *Pflugschar* Gal.

कृषक 1) m. *a) Ackerbauer.* — *b) *Pflugschar.* — *c) *Stier.* — 2) f. कृषिका *Ackerbau, Feldarbeit* Spr. 1896.

*कृषाण m. *Ackerbauer* Gal.

कृषाणु Adj. mit घनदृक्ष so v. a. *Pflugstier* AV. Paipp. 2,2,5.

कृषि f. 1) *Ackerbau.* Ausnahmsweise Pl. Auch personificirt. — 2) *Acker.* Auch कृषी. — 3) *Ernte.* — 4) = भू *Boden* einer Etymologie wegen.

*कृषिक m. 1) *Ackerbauer.* — 2) *Pflugschar.*

कृषिकर् m. *Ackerbauer.*

कृषिकर्मन् n. *Ackerbau.*

कृषिकर्मान्त m. *Ackerbau, Landbau* Kâraṇḍ. 28, 13. Lalit. 147,1.

कृषिकृत् m. *Ackerbauer.*

कृषिग्राम m. *Ackerdorf* Lalit. 146,21.

कृषीवलिन् m. *Ackerbauer.*

*कृषिदृष्ट m. *eine Sperlingsart* Râǵân. 19,121.

कृषिफल n. *Ernte.*

कृषिसंशित Adj. *durch Pflügen ertegt* AV. 10, 5,34.

कृषिसागर m. Titel eines Werkes.

कृषिसागिन् (Hemâdri 1,439,8.595,5) und कृषिस्थ m. *Ackerbauer.*

*कृष्टिलोह n. *Eisen* Râǵân. 13,15.

कृषीवल m. N. pr. eines Weisen MBh. 2,7,13.

कृषीवल m. *Ackerbauer* 214,3. MBh. 2,5,76.

*कृष्ण m. Bein. Çiva's.

कृष्ट 1) *gepflügter Boden* Çat. Ba. 5,3,3,8. — 2) m. *eine best. Note* Ts. Pât.

कृष्ट Adj. *auf gepflügtem Boden gewachsen, angebaut* (Culturpflanzen).

कृष्टपच्य und *°पाक्य Adj. *auf gepflügtem Boden reifend, angebaut* (Culturpflanzen).

कृष्टफल n. *der Werth der Ernte.*

*कृष्टभूमिवा f. wohl fehlerhaft für कृज्°.

कृष्टराधि Adj. *im Landbau erfolgreich.*

कृष्टि 1) f. a) *Zug.* कर्म° *des Schicksals* Naish. 4,100. — b) *das Pflügen.* — c) Pl. (nur einmal Sg.) *das ackerbautreibende, sesshafte Volk, Volk überh.* — 2) m. *ein Kluger, Weiser.*

कृष्टिप्रा Adj. *die Völker durchdringend.*

कृष्टिमन् m. Nom. abstr. von कृष्ट.

कृष्टिवृत् Adj. *Völker niederwerfend.*

कृष्टोप्त Adj. *auf gepflügtem Boden gesäet.*

कृष्टोप्तम् कृष्टिप्रेतम् Adj. *Völker bewältigend* RV.

*कृष्, कृष्णति *sich wie Krishna benehmen.*

कृष्ण 1) Adj. oxyl. (f. घ्नी) *schwarz, dunkel; auch schwarz in moralischem Sinne.* Mit पक्ष m. *die dunkele Monatshälfte, die Zeit vom Vollmond bis zum Neumond.* — 2) m. *a) *die schwarze Farbe.* — *b) parox. (einmal im AV. oxyt.) *die schwarze Antilope und ein best. anstrefsendes Thier.* — *c) *der indische Kuckuck.* — *d) *Krähe.* — *e) *Unrissa Tarandus.* — *f) *die dunkele Monatshälfte.* — *g) *das vierte Weltalter* (कलि). — *h) N. pr. 2) parox. eines alten Saugers. — β) eines alten Weisen, eines Sohnes der Dovakî. Derselben Mutter entstammt der im MBu. verherrlichte Held und Lehrer Kṛshṇa, der treue Bundesgenosse der Pâṇḍava, der schliesslich zur Gottheit erhoben und mit Vishṇu identificirt wird. Er hat Tausende von Frauen, unter denen acht besonders hervorgehoben werden. Du. Bez. Kṛshṇa's und Arǵuna's. — γ) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — δ) eines Asura. — ε) eines Schlangendämons. — ζ) verschiedener Manuer. — *l) Bein. Arǵuna's, des Sohnes des Pâṇḍu. — *k) Pl. Bez. der Çûdra in Çâlmaladvîpa VP.² 2, 194. — *l) *eine best. Hölle.* — 3) f. कृष्णा *a) eins Blutegelart* 217,5.6. — *b) ein best. giftiges Insect.* — *c) Name *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Piper longum, die Indigopflanze, Weinstock mit dunklen Trauben, eine blau blühende* Punarnavâ, *Gmelina arborea, Nigella indica, Sinapis ramosa, Vernonia anthelmintica,* = काकोली und *eine Art* Śârivâ. — *d) ein best. wohlriechender Stoff.* — *e) Bein. 2) der Draupadî. — β) der Durgâ. — *f) *Name einer der sieben Zungen des Feuers.* — *g) N. pr. 2) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) einer Jogini Hemâdri 2,a,97,5. fgg. — γ) eines Flusses. Auch in Verbindung mit गङ्गा. — 4) f. कृष्णै Nacht. — 3) n. oxyt. *a) Schwärze, Dunkelheit.* — *b) das Schwarze im Auge.* — *c) das Schwarze im Monde.* — *d) Dunkelheiten* (von Dämonen). — *e) *schwarzer Pfeffer.* — *f) *schwarzes Alcoholz.* — *g) *Eisen.* — *h) *Blei.* — *i) *Spiessglanz.* — *k) *blauer Vitriol.*

कृष्णक 1) m. *a) eins best. Pflanze,* vielleicht *schwarzer Sesam.* — *b) *Hypokorlstikon von कृष्णानि. — 2) f. कृष्णिका *a) Schwärze* Kâd. 113,7. Harshaç. 22,15. — *b) ein best. Vogel.* — *c) *Sinapis ramosa.*

*कृष्णकटुका f. *schwarzer Helleborus* Gal.

*कृष्णकन्द n. *eine rothe Lotusblüthe.*

*कृष्णकपोत्रि m. *dunkler Oleander* Râǵân. 10,18.

कृष्णकर्बुर m. *eine schwarze Krebsart.*

कृष्णकर्ण Adj. *schwarzohrig.*

कृष्णकर्णामृत n. Titel eines Gedichts.

*कृष्णकर्बुरवर्ण m. *ein best. Vogel* Gal.

1. कृष्णकर्मन् n. *eine best. Art des Canteririens.*

2. *कृष्णकर्मन् Adj. *Böses thuend.*

*कृष्णकलि f. *Mirabilis Jalapa.* Vgl. कृष्णकेलि.

कृष्णकवच n. *eine best. Gebetsformel.*

*कृष्णकाक m. *Rabe.*

कृष्णकापोती f. *eine best. Pflanze.*

कृष्णकिरणप्रक्रिया f. Titel eines Werkes.

कृष्णकीर्तन n. desgl.

कृष्णकुतूहल n. Titel eines Werkes.

कृष्णकेलि f. *Mirabilis Jalapa* Mat. med. 305.

कृष्णकेश m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*कृष्णकोरक m. *Hazardspieler.*

कृष्णक्रीडित n. Titel eines Gedichts.

कृष्णक्षत्र Titel des 4ten *Buchs* im Brahmavaivartapurâṇa.

*कृष्णगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णगति m. *Feuer.*

कृष्णगन्धा f. *Hyperanthera Moringa.*

कृष्णगर्भ 1) *m. *Myrica sapida* Râǵân. 9,19. — 2) f. कृष्णगर्भा im Pl. *die im Schooose der schwarzen Wolke ruhenden Wasser.*

*कृष्णगल m. *ein best. Vogel* Gal.

कृष्णगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

कृष्णगुप्त m. ein Mannsname Çaiva. zu Bîdar. 4,3,5.

*कृष्णगुल्म m. = कृष्णगर्भ 1) Gal.

कृष्णगृधा f. *ein best. giftiges Insect.*

कृष्णग्रीव Adj. (f. ई) *schwarznackig.*

*कृष्णचञ्चु m. *Kichererbse.*

कृष्णचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten.

*कृष्णचर Adj. *was chemals Kṛshṇa gehört hat.*

*कृष्णचटा f. *Caesalpinia pulcherrima.*

*कृष्णचूडिका f. *Abrus precatorius* Râǵân. 3,101.

*कृष्णचूर्ण n. *Eisenrost* Râǵân. 3,13.

कृष्णचैतन्य m. Bein. des Propheten Kaitanja.

कृष्णचैतन्यपुरी m. N. pr. eines Philosophen.

कृष्णच्छवि f. wohl *das Fell der schwarzen Antilope* MBh. 4,6,9. Nach Nîlak. *schwarze Wolke.*

कृष्णज m. Patron. Pradjumna's Harîv. 9322.

कृष्णजिरुम् Adj. *schwarzbeschwingt.*

*कृष्णजटा f. *Nardostachys Jatamansi.*

*कृष्णजनक m. Bein. Vasudeva's Gal.

कृष्णजन्मखण्ड Titel eines *Abschnittes* im Brahmavaivartapurâṇa.

कृष्णजन्माष्टमी f. *ein best. achter Tag,* Kṛshṇa's *Geburtstag.*

कृष्णजी m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णवीर (Rāǵan. 6,61. Bhāvapr. 1,166) und °क m. *Nigella indica.*

कृष्णवीरवनी f. *Basilienkraut.*

कृष्णव्योतिर्विद् m. N. pr. eines Autors.

*कृष्णव्रतुल f. 1) *Gynandropsis pentaphylla* Rāǵan. 3,125. — 2) *Piper longum.*

कृष्णशकालंकार m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णता f. 1) *Schwärze.* — 2) *der Zustand des abnehmenden Mondes* Hemādri 1,765,12.

*कृष्णताम्र n. *eine Art Sandelholz.*

*कृष्णतार m. *Antilope.*

कृष्णतारा f. *Augenstern, Iris* Tantras. 8.

*कृष्णताल m. *Xanthochymus pictorius* Gal.

कृष्णतिल m. *schwarzer Sesam.* Davon °Adj. °तिल्य.

कृष्णतीर्थ N. pr. 1, m. eines Lehrers. — 2, n. eines Tirtha.

कृष्णतुण्ड m. *ein best. giftiges Insect.*

*कृष्णत्रिवृता f. *eine Art Ipomoea.*

कृष्णत्व n. 1) *Schwärze.* — 2) Nom. abstr. von कृष्ण 2)b)β).

कृष्णदत्त m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदत्त 1) Adj. *schwarzzahnig.* — 2) *f. द्या *Gmelina arborea.*

कृष्णदर्शन m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदास m. N. pr. verschiedener Männer.

कृष्णदीक्षित m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदेव m. N. pr. verschiedener Männer.

*कृष्णदेवी m. *eine Art Biene.*

कृष्णद्वैपायन m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णद्वै n. ? AV. 9,7,4.

कृष्णदशमी f. *der 10te Tag in der — Hälfte des Āshādha.*

कृष्णदैपायन m. Bein. Vjāsa's.

*कृष्णधनुर् und *°क m. *eine Art Stechapfel* Rāǵan. 10,20.

कृष्णधान्य n. *schwarze Körnerfrucht* Āpast.

कृष्णधूर्तिट्टीलित m. N. pr. eines Autors.

कृष्णनगर n. N. pr. eines kleinen Staates.

कृष्णनन्दन m. Patron. Pradjumna's Harīv. 9331.

कृष्णनयन Adj. *schwarzaugig* 64,23.

कृष्णनेत्र Adj. dass. Çiva MBh. 14,8,21.

1. कृष्णपक्ष m. *die dunkle Hälfte eines Monats, die Zeit vom Vollmond bis zum Neumond.*

2. कृष्णपक्ष m. Bein. Arǵuna's.

कृष्णपालक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कृष्णपण्डित m. N. pr. zweier Autoren.

*कृष्णपर्ण Adj. *f. schwarzlaubig.*

*कृष्णपर्णी f. *Ocimum pilosum.*

कृष्णपवि Adj. *schwarze Radfelgen habend.*

कृष्णपांसु Adj. *schwarze Erde habend* Ind. St. 10,24.

*कृष्णपाक und *°फल m. *Carissa Carandas.*

*कृष्णपाण्डुर Adj. *gräulich weiss.*

*कृष्णपादचिह्नित m. Beln. des Schlangendämons Kālīja Gal.

कृष्णपिङ्गल 1) Adj. (f. द्या) *dunkelbraun.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 3) f. द्या Bein. der Durgā.

*कृष्णपिङ्गा f. Bein. der Durgā Gal.

*कृष्णपिण्डीतक und *°पिण्डीर m. *Cyperus rotundus.*

*कृष्णपिपीलिका f. *eine schwarze Ameisenart.*

कृष्णपिल्ल m. N. pr. eines Dichters.

कृष्णपुच्छ m. *der Fisch* Rohita Bhāvapr. 2,12.

*कृष्णपुच्छक m. *eine Antilopenart* Dhanv. 6,69.

कृष्णपुरुषोत्तमसिद्धान्तोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*कृष्णपुष्प 1) m. *eine Art Stechapfel* Rāǵan. 10,20. — 2) f. ई *Fennich.*

कृष्णपुर्ण Adj. *im Dunkel sich bewegend.*

कृष्णप्रेमामृत n. Titel eines Gedichts.

कृष्णफल 1) *m. *Carissa Carandas.* — 2) f. द्या *a) Vernonia anthelmintica* Bhāvapr. 1,178. — *b) eine Mucuna* Bhāvapr. 1,288.

कृष्णबन्धु m. *Freund der Dunkelheit, Finsterling* Lalit. 329,9.

*कृष्णबर्बरक m. *eine best. Pflanze.*

कृष्णबलल Adj. *schwarzweiss.*

*कृष्णबीज 1) m. *eine roth blühende Moringa.* — 2) n. *Wassernelone.*

कृष्णभक्त m. 1) *ein Verehrer Krshṇa's.* — 2) N. pr. eines Brahmanen.

कृष्णभक्ति f. Titel eines Werkes.

कृष्णभक्तिचन्द्रिका f. Titel eines Schauspiels.

कृष्णभक्त Adj. *dunkle Speisen essend* Gobh. 3,2,14.

*कृष्णभगिनी f. Bein. der Durgā Gal.

कृष्णभट्ट 1) m. N. pr. verschiedener Autoren. — 2) f. ई Titel eines von einem Krshṇabhaṭṭa verfassten Commentars.

कृष्णभट्टीय m. Titel eines von einem Krshṇabhaṭṭa verfassten Werkes.

कृष्णभस्मन् n. *Quecksilberasulferat* Mat. med. 29.

कृष्णभुजंग m. *Coluber Naga* Ind. St. 15,272.

*कृष्णभू f. = कृष्णभू Gal.

कृष्णभू m. *ein Boden mit schwarzer Erde* 213,12.

*कृष्णभृङ्गक m. dass. Gal.

कृष्णभृङ्गमिश्रा f. *ein best. Gras* Rāǵan. 8,128.

कृष्णभेदा f. *Helleborus niger* Rāǵan. 6,133. Bhāvapr. 1,172.

कृष्णभोगिन् m. *Coluber Naga.*

कृष्णमण्डल n. *das Schwarze im Auge.*

कृष्णमत्स्य m. *ein best. Fisch.*

*कृष्णमल्लिका f. *Ocimum sanctum* Rāǵan. 10,162.

*कृष्णमसूर m. *eine Art Linsen* Gal.

कृष्णमाष Adj. *von der schwarzen Antilope kommend* Hemādri 1,600,3.

कृष्णमार्गण n. *ein Fell der schwarzen Antilope* Hemādri 1,696,9. 698,17.

*कृष्णमालुक m. *Ocimum sanctum* Rāǵan. 10,162.

कृष्णमित्र m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णमिश्र m. N. pr. verschiedener Männer.

कृष्णमुख 1) Adj. (f. ई) *a) schwarzmäulig* 217,7. — *b) schwarzspitzig.* Nom. abstr. °ता f. — 2) m. a; N. pr. eines Asura. — *b) *Pl. eine best. buddhistische Secte.*

*कृष्णमुखतुण्डल m. *eine Art Reis* Gal.

*कृष्णमूक m. *Phaseolus Mungo* Rāǵan. 16,38.

*कृष्णमूली f. *eine Art Sārivā* Rāǵan. 12,26.

कृष्णमृग m. *die schwarze Antilope.*

*कृष्णमृत्तिक Adj. *schwarze Erde habend* (Loṇḍ.

कृष्णमृत्तिका (Bhāvapr. 1,266) und *°मृद् f. *schwarze Erde.*

कृष्णमैत्रेयिन् m. N. pr. eines Autors.

कृष्णयजुर्वेद m. *der schwarze Yadschurveda.* Davon Adj. °वेदीय.

कृष्णयाम Adj. *eine schwarze Bahn habend.*

कृष्णयुधिष्ठिरधर्मीशी f. Titel eines Werkes Bibl. Rep. No. 710.

कृष्णयोनि Adj. (f. eben so) *einen schwarzen Schoass habend.*

*कृष्णरक्त Adj. *dunkelroth.*

कृष्णरात्र m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 5, 149. R. A. J. 1,217.

कृष्णराम m. N. pr. eines Fürsten.

कृष्णरामायु, Partic. °यित Krshṇa und Rāma darstellend.

कृष्णल 1) m. (selten) und n. *a) die als Gewicht gebrauchte schwarze Beere von Abrus precatorius,* = 3 Gerstenkörner. — *b) ein Stückchen Gold* (TS. Kāty. Nāǵañ. 10,1,3. 2,1) und *eine best. Münze von Gewicht eines Krshṇala.* — 2) *f. द्या *Abrus precatorius.*

कृष्णलक am Ende eines adj. Comp. = कृष्णल 1) Hemādri 2,a,58,5.

*कृष्णलवण n. *schwarzes Salz* Rāǵan. 6,93.95.

कृष्णलीला (Krshṇa's *Spiele,* — *Scherze.* °तरंगिणी f. Titel eines Gedichtes.

कृष्णलोह n. *Magnetstein.*

*कृष्णलोहित Adj. *dunkelroth, purpurn.*

कृष्णवक्त्र Adj. *schwarzmündig.*

कृष्णवर्ण 1) Adj. *von schwarzer Farbe, schwarz.* — 2) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कृष्णवर्तनि Adj. *eine schwarze Wegspur habend.*

कृष्णवर्त्मन् 1) Adj. a) dass. — b) *einen bösen Lebenswandel führend. — 2) m. a) *Feuer. — b) *Plumbago zeylanica. — c) * Bein. Rāhu's.

*कृष्णवल्लिका f. *eine best. Pflanze.*

*कृष्णवल्ली f. 1) *Ocimum sanctum. — 2) *eine dunkle Śārivā* Rāǵān. 12,126.

कृष्णवस्त्र Adj. *dunkle Kleider tragend* Gobh. 3,2,13.

*कृष्णवानर m. *eine schwarze Affenart.*

कृष्णवाल Adj. *einen schwarzen Schweif habend* 33,5.

कृष्णवान Adj. *schwarz gekleidet.* Śiva MBu. 13, 14,289.

कृष्णवासस् Adj. dass. R. 2,69,14.

कृष्णविड् m. Titel eines Werkes.

कृष्णविद्रा f. = कृष्णवेणा.

कृष्णविषाण m. (Lit. 9,1,23) und °विषाणी f. *das Geweih der schwarzen Antilope.*

*कृष्णवृत्त 1) f. *Bignonia suaveolens. — 2) *Glycine debilis. — 3) *Gmelina arborea* Rāǵān. 9,35.

*कृष्णवृत्तिका f. *Gmelina arborea.*

कृष्णवेणा und °वेणी f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णवेणा, °वेणिका und °वेणिकाफलेहाफल für °वेणा.

कृष्णवेत्र (so zu lesen) m. *Calamus Rotang* Bhāvapr. 6,32.

कृष्णव्यथिन् Adj. *in schwarzen Bahnen sich bewegend.* Zu vermuthen °व्यति *schwarze Rosse habend.*

*कृष्णव्याल m. *Plumbago rosea* Gal.

कृष्णव्रीहि m. *eine schwarze Reisart.*

कृष्णश Adj. *schwärzlich.*

कृष्णशकुनि m. *Rabe.*

कृष्णशक्ति m. N. pr. eines Mannes.

*कृष्णशर्करार्बुद n. desgl. Vīddh. 6,1.

कृष्णशर्मन् m. desgl.

*कृष्णशल्किन् m. *Cyprinus Rohita* Gal.

कृष्णशवासिन् Adj. *schwärzlich gekleidet.*

*कृष्णशालि m. *eine schwarze Reisart* Rāǵān. 16,13.

*कृष्णशिंशपा f. *Dalbergia Sissoo* Rāǵān. 9,132.

*कृष्णशिग्रु m. *Moringa pterygosperma* Rāǵān. 7,129.

*कृष्णशिम्बिका und *°शिम्बी f. *eine Bohnenart.*

कृष्णशिला f. Pl. N. pr. einer Oertlichkeit.

*कृष्णशृङ्ग m. *Buffel.*

कृष्णषष्टिक m. oder °का f. *schwarzer Reis* Suśr. Bu. 2,8,3.

*कृष्णसख 1) m. Bein. Arǵuna's. — 2) f. ई *Kümmel.*

कृष्णसर्प m. Titel eines Werkes.

*कृष्णसुदवा f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णसूत्र n. N. pr. eines *Sees.*

कृष्णसर्प 1) m. *Colubor Naga. — 2) f. धा *eine best. Pflanze.*

*कृष्णसर्षप m. *Sinapis ramosa.*

कृष्णसार 1) Adj. (f. ई) *vorwaltend schwarz, schwarz und weiss (Auge; vgl. 4), schwarzscheckig* Hemādri 1,457,9. — 2) m. a) mit und ohne मृग *die schwarzscheckige Antilope. — b) *Dalbergia Sissoo. — c) *Acacia Catechu. — d) *Euphorbia antiquorum. — 3) °f. धा = 2; b) d). — 4) n. *Angapfel* Naǵān. 3, 1,30. Comm. zu 62.

कृष्णसारङ्ग 1) Adj. *schwarzscheckig. — 2) m. *die schwarzscheckige Antilope.*

*कृष्णसारथि m. 1) Bein. Arǵuna's. — 2) *Terminalia Arjuna* Rāǵān. 9,122.

कृष्णसारमुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

*कृष्णसारिका f. *eine dunkle Śārivā* Madanav. 10,100.

कृष्णसार्वभौम m. N. pr. eines Dichters.

कृष्णसिंह m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णसीम Adj. *schwarze Furchen ziehend.*

*कृष्णसुन्दर m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कृष्णसू f. Bein. der Devaki Gal.

कृष्णसूत्र n. *eine best. Hölle* VP. 2,6,4.

*कृष्णसूनु m. Patron. Pradjumna's Hariv. 9324.

कृष्णसेवाश्रिक n. Titel eines Werkes.

कृष्णसैरेयक m. *eine Art Barleria* Kāśaka 6,24.

*कृष्णस्कन्ध m. *ein best. Baum.*

कृष्णस्फटिका m. N. pr. eines Rshi Ārt. Ān. 370,1.

*कृष्णागरुवाद्य n. *eine Art Aloe* Gal.

कृष्णागुरु n. desgl. Kād. 33,1. 100,2. Davon Adj. °गय *daraus verfertigt* Hemādri 1,415,9.

*कृष्णात्त m. Bein. Baladeva's Gal.

कृष्णाङ्ग 1) °m. *eine Art Papageі* Gal. — 2) f. ई N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82.

कृष्णाङ्गि Adj. *schwarzbeinig* Citat im Comm. zu TS. Prāt.

*कृष्णाचल m. *das Gebirge* Raivata.

1. कृष्णाजिन n. *das Fell der schwarzen Antilope.*

कृष्णाजिनयोवी: Kāt. Bā. 3,3,4,8.

2. *कृष्णाजिन m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कृष्णाजिनिन् Adj. *in ein Fell der schwarzen Antilope gehüllt.*

कृष्णाञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* R. 3,55,5. Vgl. अञ्जनगिरि.

*कृष्णाञ्जनी f. *ein best. Strauch* Rāǵān. 4,189.

कृष्णाक्षि Adj. *schwarzgezeichnet.*

कृष्णाक्षेप m. N. pr. eines Weisen Kāśaka 6,13.

कृष्णाधन् (viersilbig) Adj. *eine schwarze Buhn habend.*

कृष्णानन्द und °भट्ट m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णानन्दस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes Dutton.

*कृष्णाभ्रक n. *Magnet* Gal.

*कृष्णाभा f. *eine best. Strauch* Rāǵān. 4,189.

*कृष्णाभ्र und °क n. *dunkler Talk* Rāǵān. 13,120.

*कृष्णामिष n. *Eisen.*

कृष्णामृतरोमिका f. und °मृतमकरार्चव m. Titel zweier Werke.

कृष्णय् 1) °यति Kṛshṇa *darstellen.* — 2) °यते a) *schwärzen, schwarz färben.* — b) *= 1).

कृष्णायस् und कृष्णायस n. *Eisen.*

कृष्णार्चनविधि m. Titel eines Werkes.

*कृष्णार्चिस् m. *Feuer.*

*कृष्णार्जक m. *Ocimum sanctum* Rāǵān. 10,162.

*कृष्णालक्त्यक m. *Alcohols* Comm zu Vaǵr. Bṛh. S. 78,1.

*कृष्णावास m. *Ficus religiosa.*

कृष्णाश्रम m. Titel eines Werkes.

कृष्णाष्टमि (metrisch) f. = °मी 1). °रत Adj. Beiw. Śiva's MBu. 13,14,290.

कृष्णाष्टमी f. 1) *der achte Tag in der dunklen Hälfte eines Monats. — 2) *ein best. dem Kṛshṇa geweihter achter Tag.*

कृष्णाहि m. *Colubor Naga* Pārśvan.

कृष्णाह्वय m. Pl. Name einer Schule.

कृष्णिन् m. *Schwärze* Mudrār. 184,14.

कृष्णिर् m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णी Adv. 1) * mit धस् und भू *schwarz werden* Vop. — 2) mit कृ *schwärzen.*

कृष्णीकरण n. *das Schwärzen.*

*कृष्णेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Rāǵān. 14,34.

कृष्णेय m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कृष्णेर् Adj. *schwarzbunt.*

कृष्णेदर m. *eine best. Schlangenart.*

*कृष्णेदशिरस् m. *ein best. Vogel* Gal.

*कृष्णेडम्बरिका f. *Ficus oppositifolia* Rāǵān. 11,125.

कृष्णोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कृष्णोरग m. *Colubor Naga.*

*कृष्णोऽभ्याख्येऽश्रुक Adj. *mit den Worten* कृष्णो ऽस्याख्येऽश्रु: (TS. 1,1,14,1. VS. 2,1) *beginnend.*

कृष्णोसस् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कृष्य Adj. 1) *hinunther gezerrt —, gepeinigt —, gehudelt werdend. — 2) zu pflügen.

कसर् m. f. (या) und n. *ein Gericht aus Reis und Sesamkörnern.*

कस s. u. कत्स्.

°कसकोला f. *Rechtsverkunde.*

कसकेशनखश्मश्रु Adj. *dessen Haare, Nägel und Bart in Ordnung sind* M. 4,35. 6,52.

°कसधूप m. *Olibanum.*

कसनख Adj. *dessen Nägel in Ordnung sind* Suçr. 1,370,16. 2,53,14.

कसि und कसी (Çat. Ba.) f. 1) *das in richtige Ordnung Kommen, Zustandekommen, Gelingen.* दिशाम् *Orientirung:* so heissen auch *die Verse* AV. 20,128,1. fgg. — 2) *Auseinandersetzung, Darstellung: Bestimmung* Nâsaṃ. 2,1.23. — 3) Bez. von *Sprüchen, die das Zeitwort* कत्स् *enthalten* Comm. zu Nâsaṃ. 3,8,14.

°कसिक m. = प्रकाश.

कस्र् s. क्लिव्.

केकय m. Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* ई.

केकर् und °क Adj. *schielend.*

°केकल m. *Tänzer.*

केका f. *das Geschrei des Pfauen.* °रव m. dass. Kâd. 56,9.

केकाय्, °यते *schreien* (vom Pfau) Vîs. 8.

°केकावल m. *Pfau.*

केकासुर m. N. pr. eines Asura.

°केकिक und केकिन् m. *Pfau.*

°केकिशिखा f. *eine best. Staude.*

°केकेयी fehlerhaft für कैकेयी.

केचुक n. und f. (या) *Colocasia antiquorum.* °क, *die Knolle.* Vgl. केचुक.

°केज m. *eine Art Sperling* Gal.

°केणिका f. *Zelt.*

केत m. 1) *Wille, Absicht.* — 2) *Verlangen, Begehren.* — 3) *Gesinnung.* — 4) *Zufluchtsort, Stätte.* — 5) *Erkennungszeichen, Zeichen.*

केतक m., केतकि (metrisch) und केतकी f. *Pandanus odoratissimus.*

केतन n. (adj. Comp. ई या) 1) *Aufforderung, Einladung.* — 2) *Zufluchtsort. Obdach.* — 3) *Ort.* — 4) *Leib, Körper.* — 5) *Erkennungszeichen, Banner.* — 6) °*Geschäft.*

केतपूर् Adj. *den Willen lauternd* Maitr. S. 1,11,1.

केतपू, केतपति 1) *auffordern, einladen.* — 2) °नि॰ आवणे. ममोद्वाहणे. — 3) °आवणे. — Mit सम् s. संकेतपू.

केतलोकीर्ति m. N. pr. eines Autors.

°केतवना f. N. pr. eines Dorfes.

केतवेदस् Adj. *die Absicht durchschauend.*

केतसर्‌ (stark °साप्) Adj. *dem Willen folgend, folgsam.*

केतु m. 1) *Helle, Licht.* Häufig Pl. *Lichtstrahlen.* — 2) *Fackel, Leuchte.* — 3) *Tageszeit.* — 4) *Bild, Gestalt, Form.* — 5) *Erkennungszeichen, Feldzeichen, Banner.* — 6) *hervorragende Erscheinung, Anführer, Vorgänger, princeps.* — 7) vielleicht *Erkenntniss, Unterscheidungsgabe.* — 8) *eine ungewöhnliche Lichterscheinung, Meteor, Komet.* — 9) *der niedersteigende Knoten* VP.². — 10) यातुधानी; केतवे Bez. *gewisser höherer oder dämonischer Wesen* MBh. 12,26,7. — 11) °*Krankheit.* — 12) °*Feind.* — 13) N. pr. *a)* eines Dânava. — *b)* verschiedener Manner.

केतुगण m. Bez. *zwerghafter Bewohner von Kuçadvîpa, Kinder des Gaimini.*

°केतुगर्भ m. *der niedersteigende Knoten.*

°केतुगरुत्मत्पन्न m. *Beryll* Nîn. Pa.

केतुचक्र n. *ein best. Diagramm.*

केतुतारा f. *Komet.*

केतुधर्मन् m. N. pr. eines Mannes. केतुवर्मन् v. l.

°केतुभ m. *Welle.*

केतुमत् 1) Adj. *a) licht, hell.* — *b) hell, durchdringend* (Töne). — 2) m. *a)* °*ein Jaksha* Gal. — *b)* N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Welthüters im Westen, eines Sohnes des Raǵas. — γ) verschiedener Manner. — δ) eines Gebirges. — ε) eines Palastes der Suvarṇâ. — 3) f. केतुमती *a) ein best. Metrum.* — *b)* N. pr. α) der Gattin Sumâlin's. — β) einer Oertlichkeit.

केतुमाल N. pr. 1) m. *a)* Pl. eines Volkes. — *b)* eines Sohnes des Âgnîdhra. — 2) m. n. eines Varsha VP. 2,1,18. 2,22. Auch f. या vgl. Kenen ind. St. 10,211. — 3) f. या eines Tîrtha.

केतुमालक = केतुमाल 2) VP.² 2,111.

केतुमालि (metrisch) m. = केतुमालिन् 1).

केतुमालिन् m. N. pr. 1) eines Dânava. — 2) eines Muni.

केतुयष्टि f. *Fahnenstock.*

°केतुरत्न n. *Beryll* Râǵân. 13,196.

केतुवर्मन् m. N. pr. eines Mannes MBh. 14,74, 14. fgg. केतुधर्मन् v. l.

केतुवीर्य m. N. pr. eines Dânava.

केतुशृङ्ग m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines Muni.

°केदर् 1) Adj. *schielend.* — 2) m. *eine best. Pflanze.*

केदार् 1) m. *a) ein zur Berieselung mit erhöhten Beeten angelegtes Feld.* Auch °न. — *b) Fläche.* — *c)* कपिलस्य und मतङ्गस्य Namen von Tîrtha. — *d)* = °खालवाल 1). — *e) eine best. Constellation.* — *f) ein best.* Râga S. S. S. 111. — *g)* N. pr. α) eines Gebirgslandes. — β) verschiedener Manner. — *h)* Bein. des in Kedâra verehrten Çiva. — 2) f. ई *eine best.* Râginî S. S. S. 37. — 3) n. a) N. pr. eines Tîrtha. — b) Name eines Liṅga.

केदारक 1) m. *eine Reisart.* — 2) °रिका *eine best.* Râginî S. S. S. 55.

°केदारकटु *eine best. Pflanze* Gal.

°केदारकुल्या f. *ein Heilerbrunn* Râǵân. 6,134.

केदारकर्मन् n. *Feldarbeit.*

केदारकल्प m. Titel eines Werkes und eines Abschnittes im Skandapurâṇa.

केदारखण्ड n. 1) *ein Loch in einem eingedämmten Felde* 39,17. 18. — 2) *ein über* Kedâra *handelnder Abschnitt im* Skandapurâṇa.

°केदारज n. *die Frucht von Carissa Paddum* Râǵân. 12,147.

केदारतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

केदारदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,105.

केदारनाथ m. Bez. *des in* Kedâra *verehrten* Çiva.

केदारपुराण n. Titel eines Purâṇa Burnell, Rep. No. 54.

केदारभृ m. N. pr. eines Autors.

केदारमल्ल m. Bein. Madanapâla's.

केदारमाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Vâjapurâṇa.

केदारलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

केदारशृङ्ग N. pr. eines Tîrtha.

केदारसेतु m. *ein um ein Feld gezogener Damm.*

केदारेश Name 1) m. einer Statue des Çiva in Kâçî. — 2) n. eines Liṅga.

केदारेश्वर 1) m. = केदारेश 1). — 2) N. pr. eines Wallfahrtsortes im Himâlaja VP.² 1,xxv.

केदारेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

केदारेश्वरस्थली f. N. pr. einer *Oertlichkeit.*

केन Instr. von 1. क 1) *durch wen? u. s. w.* — 2) *wodurch? womit?* 29,7. 40,2. — 3) *woher?*

°केनती (?) f. Bein. von Kâma's Gattin.

केनव m. N. pr. eines Lehrers.

°केनार् m. 1) *Kopf.* — 2) *Schale, Hirnschale* (कपाल). — 3) *Wange* (कपोल). — 4) *Gelenk.* — 5) *eine best. Hölle.*

केनिप m. *ein Weiser.*

°केनिपात, °क m. und °पातन n. (Gal.) *Steuerruder.*

केनोपनिषद् und केनोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

°केन्दु m. *Diospyros embryopteris.*

केन्दुक m. 1) °*eine Art Ebenholz.* = मालव. — 2) *ein best. Tact.*

केन्दुबिल्व v. l. für किन्दुबिल्व.

केन्द्र n. 1) *Centrum eines Kreises.* — 2) *der Stand des Centrums des Epicykels in Bezug zur Apsis, die Entfernung zwischen den Planeten und der oberen Apsis.* — 3) in der Astrol. *das 1te, 4te, 7te und 10te Haus.*

केन्द्रका f. Sucr. 2,364,16 fehlerhaft für केचुका.

*केन्यू, कायते (कन्यते, गतौ).

कॅपि Adj. 1) *zitternd, zappelnd.* — 2) **Aurelia.*

केन्द्रुम m. = वरुणद्रुमस.

केपुक m. *Colocasia antiquorum* Bhâvapr. 1,291. 1,18 (zu verbessern), 36. Nach Mat. med. 305 *Costus speciosus.*

केप्वक n. *Kohl* Karaka 1,27. 6,21. Nach Nigh. Pr. *Kern der Arecanuss.*

केयूर 1) m. n. *ein am Oberarm getragener Reifschmuck.* — 2) m. *a) quidam ecsendi modus.* — *b) ein best. Samâdhi* Kâraṇḍ. 31,11.

केयूरक m. N. pr. eines Gandharva.

केयूरधरा f. N. pr. einer Apsaras Kâraṇḍ. 3,17.

केयूरवत् m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,10.

केयूराङ्ग *einen auf dem Oberarm getragenen Schmuck darstellen.* °गित n. impers.

केयूरिन् Adj. *mit einem Schmuck am Oberarm versehen* Kâd. 258,13. Harshaç. 86,1.

केरक Mbh. 2,1153 fehlerhaft für केरल.

केरल 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes in Malabar. — *b) ein Fürst dieses Volkes.* — *c)* N. pr. eines Sohnes des Ârkṣa, auf den das Volk zurückgeführt wird. — 2) f. ई *a) eine Frau vom Volke der* Kerâla Kâd. 20,16. — *b)* **ein best. astronomisches Werk.* — *c)* **Stunde* u. s. w. (लोग्र).

केरलक m. f. Pl. = केरल 1) *a).* — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

केरलाचार्य m., केरलतन्त्र n. und केरलसिद्धान्त m. Titel von Werken.

केरु in गर्कि°.

*केलू, केलति (चलने, गतौ).

**केलं eine best. hohe Zahl* (buddh.).

*केलक m. *Jongleur.* Vgl. केवल 3) *a).*

*केलकक = केलुक Nigh. Pr.

*केलायू, °यते *spielen, scherzen.*

केलि 1) m. f. (auch °ली) *Belustigung, Spiel, Scherz, Liebesspiel, Tändelei.* — 2) **Verbergung, Verheimlichung* Gal. — 3) **die Erde.*

*केलिक 1) Adj. *spielend, scherzend.* — 2) m. *Jonesia Asoca* Râgân. 10,51.

*केलिकदम्ब m. *eine* Kadamba-*Art.*

केलिकल 1) Adj. *spielend, sich belustigend* Harav. 2,75,55. v. l. केलिकिल. — 2) * f. ला *a) amorous or sportive accents or address.* — *b) sportive skill, wantonness.* — *c) die Laute der* Sarasvatî.

*केलिकलरु m. *ein Zank im Scherz.*

*केलिकानन n. *Lusthain.*

केलिकिल 1) Adj. *a) spielend, sich belustigend.* — *b)* am Ende eines Comp. *seine Freude habend an.* — *c) streitsüchtig.* — 2) * m. *a) der Vertraute des Helden, die lustige Person im Drama.* — *b)* N. pr. eines Dieners des Çiva. — 3) f. ला *a) Belustigung, Scherz, Spiel.* — *b)* *Bein. der Gattin Kâma's. — *c)* N. pr. einer Stadt VP.² 4,211.

*केलिकिलावती f. = केलिकिल 3) *b).*

*केलिकोर्ण m. *Kamel.*

*केलिकुञ्जिका f. *der Frau jüngere Schwester.*

केलिकैलास m. *ein Berg, der den* Kailâsa *vorstellen soll,* Vidḍh. 30,5.

*केलिकोविद m. *Tänzer, Schauspieler.*

केलिगृह n. *Lusthaus, Lustgemach.*

केलित n. *Spiel, Scherz.*

*केलिनागर m. *Sensualist.*

केलिनिकेतन, केलिमण्डप und केलिमन्दिर n. *Lusthaus, Lustgemach.*

*केलिमुख m. *Liebespiel, Tändelei.*

केलिरङ्ग m. *Lustort.*

केलिवेतस m. Titel eines Werkes.

केलिवन n. *Lusthain.*

*केलिवृत्त m. *Nauclea cordifolia.*

केलिशयन n. *Lustlager, Sofa.*

*केलिशैल m. *Lustberg* Daçâvat. 28.

केलिशैलेन्द्रपत्त्र °त्रीति *eine zum Spielen dienende weisse Lotusblüthe darstellen* Prasannar. 149,1.

*केलिसचिव m. *maître de plaisir.*

केलिसदन n. *Lusthaus, Lustgemach.*

केलिसार m. N. pr. eines Vidjâdhara Bîlân. 89,12.

केलिस्खलो f. *Spielplatz* Spr. 1074.

केलीकलित n. *Belustigung, Scherz, Spiel* Bâlân. 28,12. Vgl. केलिकल.

केलीपिक m. *ein zum Vergnügen gehaltener Kuckuck.*

केलीवनी f. *Lustwald.*

केलीशालभञ्जिका f. *Statuette* Daçak. 29,22.

*केलु *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

केलूर n. *ein best. Gemüse* Madanav. 82,92 (zu verbessern). Nach Nigh. Pr. = केमुक und *eine Art* Udumbara.

*केलू, केवते (सेवने.

केवट m. *Grube.*

केवर्त m. *Fischer.*

केवल 1) Adj. (f. ई, später ला; *a) Jmd* (Gen. oder Dat.; *ausschliesslich eigen* A.V. 10,7,36. — *b) allein, einzig, alles Andere ausschliessend, merus, purus, tantus.* — *c) ganz, vollständig, gesammt, jeder, alle insgesammt.* — 2) केवलम् Adv. *a) nur.* न केवलम् — यपि *nicht nur — sondern auch* 107,5. न केवलम् — यावत् — यपि dass. Lalit. 81. 13,368. N. 2. केवलम् — न तु *nur — nicht aber.* — *b) ganz, vollständig.* — *c) allein, aber* Kâd. 267,1. Harshaç. 16,10. 166,6. — 3) m. *a) ein herumziehender Schauspieler* Gal.; vgl. केलक. — *b)* N. pr. eines Fürsten. — 4) f. केवला N. pr einer Oertlichkeit MBu. 3,254,10. केवली v. l. — 5) केवली *a) das Ganze, lauter, reine Lehre;* s. पाठक°. — *b)* N. pr. einer Oertlichkeit. केवला v. l. — 6) n. *a) die Lehre von der absoluten Einheit.* — *b)* N. pr. eines Landes MBh. 6,9,31. केरल v. l.

केवलकर्मिन् Adj. *blasse Werke verrichtend* (ohne Verstandniss) Çâk. zu Bîdar. 3,1,7.

*केवलज्ञानिन् m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

केवलनम् Adv. *nur.*

केवलत n. *das Alleinstehen.*

केवलद्रव्य n. 1) *reiner Stoff, der Stoff an sich.* — 2) **schwarzer Pfeffer.*

केवलपुत्रा f. N. pr. eines Tîrtha.

केवलबर्हिस् Adj. *seine eigene Streu habend.*

केवलब्रह्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

केवलमानुष *m. ein einfacher Mensch, bloss Mensch und nichts Anderes* MBu. 12,176,17. 207,19.

केवलवातिक Adj. (f. ई) *bei einfachen rheumatischen Affectionen zur Anwendung kommend* Karaka 6,26.

केवलव्योतिष्किन् Adj. *nur zur Geschicdenheit in Beziehung stehend.*

केवलसत् Adv. *vollständig.*

केवलाघ Adj. *allein schuldig.*

केवलात्मन् Adj. *dessen Wesen absolute Einheit ist.*

केवलार्हिन् Adj. *allein essend.*

केवलोहितवादकुलिश n. Titel eines Werkes Bunsen, Rep. No. 411.

केवलान्वयिपक्ष m. Titel eines Werkes.

केवलान्वयिन् Adj. *nur zur Verbindung in Beziehung stehend.*

केवलान्वयिवाद m. Titel eines Werkes.

केवलिन् m. 1) *Asket.* — 2) **ein Arhant bei den* Gaina.

*केवाल mit dem f. °ली gaṇa गौरादि.

*केवामी und *केवामी Adv. mit यम्, भू und कृ.

*केविका und *केवी f. *eine best. Blume* Rāǵan. 10,118.

केवुक (Kāraka 1,23. 3,5) und केवूक (Kāraka 1, 4) = केवुक.

1. केश 1) m. (adj. Comp. f. द्या und ई) *a) Haupthaar.* — *b) Mähne.* — *c)* Pl. *Schweif* (des Rosses) 233,16. — *d) *eine Art Andropogon.* — *e) ein best. Mineral.* — *f) * Bein. *a)* Varuṇa's. — β) Vishṇu's. — *g)* N. pr. *a)* *eines Daitja. — β) einer Oertlichkeit. — 2) *f. केशी *a)* ein Büschel von Haaren auf dem Scheitel des Kopfes. — *b) die Indigopflanze.* — *c) Carpopogon pruriens.* — *d)* = भूतकेशी *eine best. Pflanze.* — *e)* Bein. der Durgā.

2. केश n. *das unter* Prāǵāpati (क) *stehende Mondhaus* Rohiṇī.

*केशक Adj. *auf das Haupthaar Sorgfalt verwendend.*

केशकर्मन् n. *das Ordnen der Haare.*

केशकर्षण n. *das Zausen an den Haaren* Vṛṣṭ. 17.

केशकलाप m. *Haarschopf.*

केशकार m. *eine Art Zuckerrohr.* Vgl. das richtige केशकार.

केशकारिन् Adj. *sich mit dem Ordnen der Haare abgebend.*

केशकीट m. *Haarlaus.*

*केशगर्भ m. 1) *Haarflechte.* — 2) Bein. Varuṇa's.

*केशगर्भक m. *Haarflechte.*

केशग्रन्थि m. *Haarknoten.*

केशग्रह m. *das Packen bei den Haaren.*

केशग्रहण n. dass. द्या ०णाय्यतिलब्धं मया तव so v. a. *ich muss mit dir das Aeusserste aufbieten.*

*केशग्राह्य Absol. *so dass man sich bei den Haaren packt* P. 3,4,50, Sch.

*केशघ्न m. *krankhaftes Ausfallen der Haare.*

केशघ्नट Adj. *der seine Haare auf dem Scheitel zusammengebunden hat.*

केशचेत्य m. Name eines Kaitja.

*केशच्छिद् m. *Haarschneider, Barbier.*

*केशतार m. *Haarwurzel.*

केशट 1) *Adj. *reichlich versehen mit Etwas.* — 2) m. *a) * Bock.* — *b) * Laus.* — *c)* Dignonia indica.* — *d) * das ausdörrende Geschoss des Liebesgottes.* — *e) * Bruder.* — *f)* Bein. Vishṇu's. — *g)* N. pr. eines Mannes.

*केशट्टमनी f. *Prosopis spicigera* Gal.

केशट्टिका Adj. (f. ई) *zur Befestigung der Haare dienend.*

केशठ m. Pl. N. pr. eines Volkes.

केशठारण n. *das Nichtabschneiden der Haare.*

*केशठारिणी f. *eine best. Pflanze.*

*केशठ्यत् m. desgl.

केशन् in सुकेशन्.

केशपत m. 1) *Haarschopf.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या Prasannar. 130,9. — 2) Du. *die Schläfen.*

*केशपर्णी f. *Achyranthes aspera.*

केशपाश 1) m. (adj. Comp. f. द्या) *Haarschopf, Haarmasse.* — 2) *f. ई *ein vom Scheitel herabhängender Haarzopf.*

केशपिङ्गल m. N. pr. eines Brahmanen.

केशप्रबन्धन n. *das Ziehen an den Haaren* Mbh. 7,102,21.

केशप्रसाद m. *das Kämmen der Haare.*

केशबन्ध m. 1) *Haarband.* — 2) *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

*केशभू f. *Kopf.*

केशभूमि f. *Haarboden.*

केशमण्डल n. *Haarlocke.*

*केशमञ्जनी f. = केशदृग्नी Rāǵan. 8,33.

केशमार्ष्टृ n. *das Kämmen der Haare.* °मार्जन v. l.

*केशमार्जक m. n. *Kamm.*

केशमार्जन n. 1) *das Kämmen der Haare.* — 2) *Kamm.

केशमिश्र Adj. (f. द्यी) *mit Haaren vermischt, durch Haare verunreinigt* Ǵaṭ. Bā. 2,2,4,5.

केशमुष्टि m. 1) *Melia Bukayun* Buḥāpr. 1,204. — 2) * = विषमुष्टि Rāǵan. 6,185.

*केशमुष्टिक m. = केशमुष्टि 1) Rāǵan. 9,11.

केशयष्टी f. N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

केशरचना f. *das Ordnen —, Schmücken der Haare.*

केशरञ्जन 1) * m. *Eclipta prostrata.* — 2. n. *das Färben der Haare.*

*केशराज m. *Eclipta prostrata* und *Wedelia calendulacea* Mat. med. 183.

*केशरुरा f. *eine art Croton* Rāǵan. 6,165.

*केशरूपा f. *Vanda Roxburghii* Rāǵan. 5,67.

*केशरोमा (wohl कोमा) f. *Mucuna pruriens* Gal.

केशलुञ्चक Adj. *der sich die Haare ausgerupft hat;* m. so v. a. ein Ǵaina-Mönch.

केशलुञ्चन 1) m. = केशलुञ्चक Harshak. 204,6. — 2) n. *das Ausraufen der Haare* Daśak. 53,6.

केशर्व 1) Adj. *langhaarig.* — 2) m. *a)* Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's. Nom. abstr. °त्व n. — *b) der Monat* Mārgaçīrsha. — *c) * Rottleria tinctoria.* — *d)* N. pr. verschiedener Männer.

केशवज्ञातकपद्धत्युद्धारण n. Titel eines Commentars.

केशवतीनन्दशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

केशवदास m. N. pr. verschiedener Autoren.

केशवदीक्षित m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,113.

केशवदैवज्ञ m. N. pr. eines *Astronomen.*

केशवन्त 1) Adj. *a) langhaarig.* — *b) mähnig.* — 2) f. केशवती N. pr. eines Flusses.

केशवपन n. *das Scheren der Haare* 38,15.

केशवपर्वीय m. *eine best. zum* Rāǵasūja *gehörige Feier.*

केशवप्रभु m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,105.

केशवभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

केशवमिश्र m. N. pr. eines Autors.

केशवर्धन 1) Adj. (f. ई) *Haarwuchs befördernd.* — 2) *f. °वर्धनी *Sida rhomboidea* Rāǵan. 4,100.

केशवशिक्षा f. Titel einer Çikshā Ind. St. 14,160.

केशवस्वामिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

केशवाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

केशवादित्य m. *eine Form der Sonne.*

*केशवाग्घ m. *der Mangobaum.*

*केशवाक m. 1) *eine Form der Sonne.* — 2) N. pr. eines Autors.

*केशवाल्गव und *केशवावास m. *Ficus religiosa.*

केशवीक्षादीक्षण n. und केशवीयपद्धति f. Titel von Werken.

केशवेष m. *Haartracht* Âçv. Ǵṛh. 1,17,18.

केशवेष्ट m. *gescheiteltes Haar.*

केशव्यपोहन n. *das Ausreissen der Haare* Rāǵat. 3,56.

केशव्यूहारुण n. Titel eines Werkes.

केशशृङ्ग n. Sg. *Haupthaar und Bart.*

केशसूक्त m. *Haarflechte.*

*केशरुत्स्यूला (Nigh. Pr.) und *केशरुत्स्त्री (Rāǵan. 8,33) f. *Prosopis spicigera.*

*केशरुस्त m. 1) *Haarschopf, Haarmasse.* — 2) *das Haar als Hand.*

*केशरुहयूला f. *Prosopis spicigera* Nigh. Pr.

केशकाशि Adv. *Haar an Haar, Kopf an Kopf.*

केशाग्र n. *Haarspitze.*

केशाद m. *ein best. parasitischer Wurm* Kāraka 1,19. Suçr. 2,310,9. 19.

केशान्त m. (adj. Comp. f. द्या) 1) *Haarende, Stirnrand des Haares.* — 2) Haarschopf, Haarmasse. — 3) *die Ceremonie des Haarschneidens.*

केशान्तिक Adj. *bis zum Stirnrand der Haare reichend.*

*केशापहा f. *Prosopis spicigera* Nigh. Pr.

केशाम्बु n. *Pavonia odorata* Ratnam. 121. Buḥāpr. 1,190.

*केशारि m. *Mesua ferrea.*

*केशारुहा f. *Sida rhomboidea* Rāǵan. 4,100.

*केशारुहा f. *eine best. Pflanze* Rāǵan. 4,86.

*केशालि m. *Eclipta prostrata* Nigh. Pr.

केशि m. N. pr. eines Asura, = केशिन्.

केशिक 1) *Adj. *langhaarig.* — 2) *m. *Asparagus racemosus* Rāgān. 4,120. — 3) f. ई N. pr. der Mutter Gabnu's VP.² 4,14.

केशिगुरुपति m. *ein zur Familie des* Keçin *Gehöriger* Çat. Br. 11,8,4,1; vgl. 6.

केशितीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

केशिध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

केशिन् 1) Adj. a) *langhaarig.* — b) *mähnig.* — c) *bildlich von Strahlen, Flammen u. s. w.* — 2) m. a) Bein. a) Rudra's. — β) *Vishṇu's. — b) Beiw. a) *Löwe. — b) N. pr. α) eines Sohnes des Kṛshṇa erschlagenen Asura. — β) verschiedener Männer. — 3) f. केशिनी a) Bez. α) Pl. *der Schaaren Rudra's.* — β) *bestimmter dämonischer Wesen.* — b) Beiw. der Durgā. — c) *Chrysopogon aciculatus.* — d) *Nardostachys Jatamansi* Rāgān. 12,97. — e) N. pr. α) einer Apsaras. — β) einer Rākshasī. — γ) verschiedener Frauen.

केशिनिषूदन, केशिनिषूदन, केशिसूदन, केशिहन् und केशिहन्तृ m. Beinamen Kṛshṇa's.

केशिपाश m. *Haarschlinge* Suçr. 1,101,15.

केशिपाशक (wohl ॰पाश्क, *ringförmige Lichterscheinungen vor geschlossenen Augen* Comm. zu Ait. Ār. 358,20.

केश्य (केशिध) 1) Adj. a) *in den Haaren befindlich.* — b) *den Haaren zuträglich.* — 2) *m. *Eclipta prostrata.* — 3) *n. *schwarzes Aloeholz.*

केसर 1) n. *Haar* (der Brauen). केसरगन्धी: *Wohlgeruch für's Haar.* — 2) (*m.) f. (ā) und (*n.) *Mähne.* Du. Comm. zu Kāṭy. Çr. 25,3,16. — 3) *n. *der Schweif des Ros genuinens.* — 4) (*m.) und n. *Staubfaden,* insbes. *der Lotusblüthe* 249,32. 253,4. — 5) m. nder n. *Faser.* — 6) m. *Rottleria tinctoria, Mesua ferrea, — Roxburghii und Mimusops Elengi; n. die Blüthe.* Als Pflanzenname zu belegen, aber nicht näher zu bestimmen. — 7) *m. f. n. *Asa foetida.* — 8) *m. *Gold.* — 9) *n. *Eisenvitriol.* — 10) n. *ein best. Metrum.* — 11) m. N. pr. eines Berges Mbh. 5,11,23.

केसरग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

केसरपुर n. N. pr. einer *Stadt* Vīs.

केसरप्रावरणा f. N. pr. einer Frau.

केसरमाला f. Titel eines Werkes.

केसरवत् Adj. *bemähnt.*

*केसरवर n. *Safran.*

केसराग्र n *die Spitzen einer Mähne* 149,6.

केसराचल m. Pl. Bez. *der als Staubfäden um den* Meru *(der Samenkapsel einer Lotusblüthe) sich lagernden Berge.*

*केसरापोड m. *eine best. Kunst* (कला) Gal.

*केसराम्ल m. *Citronenbaum.*

केसरिल Adj. *reich an Staubfäden.*

केसरिन् m. = केसरिन् 2) a).

*केसरिका f. *Sida rhomboides* Rāgān. 4,100.

केसरिन् 1) Adj. *brünstig.* — 2) m. *a) Löwe. — b) *Pferd. — c) ein best. Wasservogel. — d) *Rottleria tinctoria. — e) *Mesua ferrea. — f) *Citronenbaum. — g) *eine roth blühende Moringa.* — h) N. pr. α) eines Affen, des Vaters von Hanumant. — β) eines Fürsten Lalit. 199,10. — γ) eines Gebirges VP. 2,4,62.

*केसरिसुत m. Patron. Hanumant's.

*केसरोत्पटा f. *eine Cyperus-Art* Rāgān. 6,144.

*केसरूका f. = केसरुका *Bürstgrut.*

केऽहदेव m. N. pr. eines Mannes.

केऽहक Adj. *an der Butra frondosa befindlich.*

केकय 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes, = केकय. — b) *ein Fürst der* Kekaja. Pl. *seine Söhne.* — 2) f. ई *die Tochter eines Fürsten der* Kekaja.

केकस 1) *m. Patron. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter des Rākshasa Sumālin.

केकय 1) m. a) *ein Fürst der* Kekaja. — b) Pl. N. pr. eines Volkes, = केकय. — c) N. pr. eines Fürsten, auf den das Volk zurückgeführt wird. — 2) f. केकयी *die Tochter eines Fürsten der* Kekaja. — 3) n. *die Sprache der* Kekaja.

*केकयायण m. Patron. von केकर.

केकर्य n. *die Stellung eines Dieners.*

*केकलायन m. Patron. von केकल.

केकिरात Adj. von *der Jonsia Asoka kommend* 292,17.

केक्किविल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.² 4,209.

केतव m. N. pr. eines Lehrers.

केट Adj. *von einem Insect herrührend.*

केटज m. *Wrightia antidysenterica.* Fehlerhaft für केटज.

केटभ 1) m. N. pr. eines von Vishṇu erschlagenen Asura. — 2) *f. या und ई Bein. der Durgā. — 3) n. etwa *Vorhersagung* Ind. St. 15,174. 183.

केटभजित्, केटभदिध्, केटभभिद्, *केटभहन्, केटभारि Kād. 66,10; und केटभार्दन Beinamen Vishṇu's.

केटीश्वरस्तवन n. = केटभ 3. Lalit. 179,3.

केटीश्वरी f. Bein. der Durgā.

केटर्य m. *eine best. Arzneipflanze.* Nach den Lexicographen *Azadirachta indica, Melia Bukayun, Vangueria spinosa* und *Myrica sapida* (Comm. zu Kāraka 1,4).

केडर्य m. *eine best. Pflanze* Kāraka 6,15. Nach den Lexicographen *Cardiospermum Halicacabum* und *Myrica sapida.*

केतक 1) Adj. *vom Pandanus odoratissimus herrührend.* — 2) *m. *die Blüthe von P. o.*

केतव 1) Adj. (f. ई) *falsch, hinterlistig.* — 2) m. Patron. des Ulūka. — 3) f. ई *Betrug, Lüge, Falsch* Bālar. 135,20. — 4) n. a) *Einsatz im Spiele.* — b) *Hazardspiel. — c) *Betrug. Lüge, Falsch. — d) *Beryll* Rāgān. 13,194.

केतवक n. *Spitzerkniff.*

*केतवायन und *॰यनि m. Patron. von केतव.

केतवेय und केतव्य m. Patron. des Ulūka.

*केतायन m. Patron. von केत.

केतिपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*केदर्भ m. Patron. von किदर्भ gaṇa विदादि in der Kāç. केदर्भ v. l.

केदार 1) Adj. *auf erhöhten Beeten befindlich, — wachsend.* — 2) *m. *Reis.* — 3) *n. *eine Anzahl von Feldern.*

*केदारक, *केदारिक und *केदार्य m. = केदार 3).

*केदर्भ m. Patron. von किदर्भ.

*केदास m. Patron. von किदास.

*केदासायन m. Patron. von केदास.

*केनर Adj. von किनर.

केमवेका n. *das Fragen nach dem «cacuma»* Çāṅk. zu Bādar. 1,3,38 (S. 311, Z. 11).

केमर्ध्य n. dass.

*केमायन m. Patron. von किम्.

केमुसिक Adj. *auf dem «wie viel mehr» oder «wie viel weniger» beruhend.*

केमुत्य n. *das Verhältniss des «wie viel mehr» oder «wie viel weniger».*

केयट oder केटयट m. N. pr. eines Grammatikers.

*केराणिक Adj. von किराण.

*केरली f. *Embelia Ribes* Rāgān. 6,30.

केरलेय m. *ein Fürst der* Kerala.

केरव 1) m. a) *Spielte oder Betrüger. — b) *Feind. — c) Harīv. 5020 fehlerhaft für केरव. — 2) *f. ई a) *Mondstrahl. — b) *Trigonella foenum graecum. — 3) n. *eine bei Nacht sich öffnende weisse Lotusblüthe* Spr. 7770.

*केरवबन्धु m. *der Mond.*

*केरविणीसहज n. *eine Menge von weissen Lotusen.*

केरविन् 1) *m. *der Mond.* — 2) f. ॰विणी *weisser Lotus (die ganze Pflanze)* Spr. 7757. *eine Gruppe von weissen Lotusen, Lotusteich.*

केरात 1) Adj. *zu dem Volke der* Kirāta *in Beziehung stehend.* — 2) m. a) *ein Fürst der* Kirāta. — b) *eine best. Schlange* AV. — c) *ein best. zu den* Prātuda *gezählter Vogel.* — d) *ein star-

ker Mann. — 3) *n. a) Agathotes Chirayta. — b) eine Art Sandelholz Rāǵan. 9,15.

केरातक Adj. zum Volke der Kirāta gehörig. f. ○तिकी und ○तिकी.

केरातसरस् n. N. pr. eines Sees.

केराल n. und *f. (ई) Embelia Ribes. Vgl. केरली.

*केरिणि m. Patron. des Sulvan.

*केर्मेडुर N. pr. einer Oertlichkeit. Davon ein gleichlautendes Adj. केामेडुर v. l.

केल (?) m. Patron.

केलकिल m. Pl. N. pr. eines Stammes der Javana.

*केलात m. Patron. von केलात.

केलातक Adj. in Verbindung mit मधु Honig.

केलावत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

केलास m. 1) N. pr. eines Berges, des Sitzes von Kubera und Çiva. — 2) eine best. Tempelform.

केलासनाथ m. Bein. Kubera's.

*केलासनिकेतन, *केलासपति und केलासशिखरवासिन् m. Beinamen Çiva's.

*केलासेाकस् m. Bein. Kubera's.

केलिकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.² 4,209.

केलिञ्ज Adj. (f. ई) aus dünnen Stäbchen gemacht.

केवर्त 1) m. Fischer. Im System eine best. Mischlingsklasse. — 2) f. ई a) Fischerweib. — b) Cyperus rotundus.

केवर्तक 1) m. Fischer. — 2) *f. ○र्तिका eine best. Pflanze Rāǵan. 3,108.

*केवर्तमुस्त n., ○क m. (Comm. zu Karaka 1,3), ○मुस्ता f. (Bhāvapr. 3,176) und *केवर्तीमुस्तक n. Cyperus rotundus.

केवर्तीय Adj. einen Fischer betreffend.

केवल n. Embelia Ribes. Vgl. केरली.

केवल्य 1) a) Alleinheit Vimāna 3,1,1. — b) absolute Einheit 289,13. Bhāg. P. 3,11,2. 5,3,17. — c) vollkommene Erlösung. — d) Rāǵat. 7,1149 fehlerhaft für केवल्य. — 2) Adj. (f. या) zur vollkommenen Erlösung führend.

केवल्यकल्पद्रुम m., केवल्यतत्त्व n. und केवल्यदीपिका f. Titel von Werken.

केवल्यानन्द, ○येागीन्द्र und *○मरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.

केवल्याश्रम m. N. pr. eines Scholiasten.

केवल्येन्द्र m. N. pr. eines Lehrers.

केवल्येापनिषद् f. Titel einer Upanishad.

केशव Adj. (f. ई) dem Kṛshṇa gehörig, ihn betreffend.

केशिक 1) Adj. (f. ई) von der Dicke eines Haares. — 2) m. a) ein best. Rāga S. S. S. 36. — b) *Geschlechtsteile. — c) N. pr. α) Pl. eines zu den Jādava gehörigen Volksstamms. — β) des angeblichen Stammvaters dieses Volkes. — γ) verschiedener Manner. — 3) f. ई a) ein best. Stil im Schauspiel, die Darstellung auf Auge und Ohr angenehm wirkender, insbes. auf Geschlechtsliebe berukender Verhältnisse. — b) N. pr. eines Flusses oder einer Oertlichkeit. — 4) *n. die gesammte Haarmasse.

केशिकेामय Adj. im Stil केशिकी gehalten Comm. zu Pān. 2,3.

केशिन् Adj. (f. ई) zu Keçin in Beziehung stehend.

*केशिन्य m. Metron. von केशिनी.

केशिर् n. das jugendliche Alter.

केशिरक 1) Adj. (f. ○रिका) jugendlich Bālvapr. 4,226. — 2) n. das junge Volk.

केशीरकाशुगुल्गुल n. ein best. Elixir Çiva. Sāhn. 2,7,17. Mat. med. 134.

*केशेशि m. Patron. von केशेशिर.

*केशेशिकेय m. Metron. von केशेशिरिका.

*केशेशिर m. Patron. von केशेशिर.

केश्य n. die Gesammtmasse der Haare Naish. 4,114.

*केष्किन्ध Adj. aus Kishkindhā stammend.

केा pronominales Praefix in einigen Nominibus.

कैाक 1) m. a) Wolf. — b) Kuckuck. — c) Anas Casarca. — d) * Frosch. — e) * eine kleine Hauseidechse. — f) ein best. schädliches parasitisches Thier. — g) *Phoenix sylvestris. — h) * Bein. Vishṇu's. — i) Titel eines Werkes. — k) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Sohnes des Çona. — 2) f. केाका N. pr. a) eines Flusses. — b) einer Oertlichkeit. — 3) f. केाकी a) Kuckuckweibchen. — b) das Weibchen der Anas Casarca Vis. 24.

*केाकट m. der indische Fuchs Rāǵan. 19,51.

केाकपु m. Waldtaube Gal.

केाकदेव m. 1) *Taube. — 2) N. pr. eines Autors.

केाकनद m. Pl. N. pr. eines Volkes.

केाकनद 1) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) n. die Blüthe der rothen Wasserlilie.

केाकनदिनी f. die rothe Wasserlilie (die ganze Pflanze).

केाकपिर्तृ m. N. pr. eines Mannes Çat. Br. 13, 5,4,17.

केाकबक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*केाकबन्धु m. Bein. der Sonne.

केाकयातु m. ein nächtliches Gespenst in Gestalt eines Kuckucks.

केाकरक m. Pl. N. pr. eines Volkes. केाकरक v. l.

केाकलिक m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

केाकली f. N. pr. einer Frau (buddh.).

*केाकवाच m. = केाकट.

केाकशास्त्र n. Titel eines rhet. Werkes.

*केाकान m. N. pr. eines Mannes.

*केाकाय m. ein best. Strauch.

केाकामुख m. N. pr. eines Tirtha.

*केाकार्क m. Schimmel (Pferd).

केाकिल 1) m. a) der indische Kuckuck. — b) eine Mungart. — c) *eine Schlangenart Gal. — d) ein best. giftiges Insect. — e) *eine Art Zuckerrohr Gal. Vgl. केाकिलेक्षु. — f) *Kohle. — g) N. pr. a) eines Rāǵaputra. — β) eines Autors. — γ) einer Maus. — 2) f. या Kuckuckweibchen.

केाकिलक 1) m. a) Kuckuck. — b) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Rshi Ind. St. 10,352. — 2) n. ein best. Metrum.

*केाकिलनयन m. Asteracantha longifolia.

केाकिलप्रिय m. ein best. Tact S. S. S. 209.

केाकिलनिवारण n. Titel eines Werkes.

केाकिलस्मृति f. desgl.

केाकिलेक्षुत्र n. desgl.

केाकिलात (Harshak. 195,21) und *○क m. Asteracantha longifolia.

केाकिलादेवी f. N. pr. einer Göttin.

केाकिलामाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Skandapurāṇa.

केाकिलाक्ष्य n. Titel eines Werkes.

*केाकिलावास m. der Mangobaum Rāǵan. 11,11.

केाकिलाश्रम n. eine best. Begehung.

*केाकिलेक्षु m. eine Art Zuckerrohr Rāǵan. 1,34 (das Metrum verlangt ○क).

*केाकिलेष्टा f. eine Art Gaudhā Rāǵan. 11,26.

*केाकिलेाम्बा m. der Mangobaum Rāǵan. 11,10.

*केाकेावाच m. = केाकट Nigh. Pr.

केाकट m. = केाङट.

केाकेाक m. N. pr. eines Autors.

केाङ m. Pl. N. pr. eines Volkes.

केाङट m. N. pr. eines Schobiasten.

केाङण 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes Mbh. 6. 9,60. Bhāg. 33,9. — 2) *f. या N. pr. der Mutter Paraçurāma's. — 3) *n. eine Art Waffe.

केाङणक m. Pl. = केाङण 1).

केाङणावती f. N. pr. eines Flusses Hariv. 9510.

*केाङणासुत m. Metron. Paraçurāma's.

केाङणी Adj. (f. ई) wohl aus Kuṅkaṇa stammend (Pferd). Richtiger wohl केाङणी (die Lauge metrisch). Vgl. केाङणीदूत.

केाकार m. der Laut केाङ oder केाम्.

*कोङ्ग n. oder f. *eine best. Waffe* Gal. Vgl. कोङ्कण 3).

कोच m. 1) *das Einschrumpfen.* — 2) *eine best. Mischlingskaste.*

कोजागर m. *die unter Wachen und Spielen gefeierte Vollmondsnacht im Monat* Âçvina. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोज्ज m. = कोच 2).

*कोञ्ज m. N. pr. eines Berges.

कोट 1, m. *a) Feste* Vishṇ. 11,28. fgg. — *b) * Bart.* — *c) * Schuppen, Hütte.* — *d) * Krümmung.* — *e) vielleicht ein best. Diagramm* Verz. d. B. H. No. 903. Vgl. °चक्र. —● 2) *f. ख्या P. 3,1,17, Vârtt.

कोटक m. *Zimmermann.* Im System *eine best. Mischlingskaste.*

कोटक्क n. *ein best. Diagramm.*

*कोटन m. *Winter* Râgân. 21,68.

*कोटप m. *ein best. Beamter* Gal.

कोटपाल m. N. pr. eines Fürsten.

कोटपाल m. *der Schutzgeists einer Feste* Vishṇ. 11,23. 35.

कोटयुद्धनिर्णय m. Titel eines Werkes.

कोटर 1) (°m.) n. *Baumhöhle, Höhle* überh. — 2) m. *a) * Alangium decapetalum* Râgân. 9,76. — *b)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. ख्या *a; Ipomoea Turpethum* Karaka 7,7. — *b)* N. pr. *a)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — *β)* der Mutter Bâṇa's. — 4) f. ई *a) eine nackte Frau.* — *b)* Beiw. der Durgâ.

*कोटरपुष्प m. *eine best. Pflanze* Gal. Vgl. कोठपुष्पी und वृद्धकोटरपुष्पी.

*कोटरवासिनी und *कोटरस्था f. *eine weisse Varietät von Ipomoea Turpethum* Nigh. Pr.

*कोटरारण्य n. N. pr. eines Waldes.

*कोटविक m. *Sochalaïs* Râgân. 6,93.

कोटवी f. 1) * *eine nackte Frau.* — 2) *eine Form der* Durgâ und Mutter Bâṇa's (Harîv. 2,120,3. 126,23). — 3) N. pr. der Schutzgottheit der Daitja VP.² 3,117.

*कोटविमूल n. *Mauersims* Gal.

कोटवि m. N. pr. eines *Berges.*

*कोटस्थ m. °स्थे Denom. von कोटा.

कोटि und कोटी f. 1) *das gekrümmte Ende des Bogens, — der Krallen u. s. w., äusserste Spitze* überh. — 2) *äusserste Spitze, so v. a. der höchste Grad.* Auch mit पर 292,14, उत्तम oder श्रेष्ठ so wohl *der höchste* als auch *der niedrigste Grad des Reichthums,* — 3) °हय *n. die zwei Endpuncte, so v. a. die zwei Alternativen.* — 4) *zehn Millionen.* — 5) *die Senkrechte in einem rechtwinkeligen Dreieck.* — 6) *the complement of an arc to 90°.* — 7) * *Medicago esculenta.*

कोटिक 1; m. *a) eine Art Frosch.* — *b)* *Coccinella. — *c)* N. pr. eines Fürsten. — 2) f. ख्या *a) die äusserste Spitze von Etwas.* मानुष° *so v. a. ein Ausdruck der Menschheit.* — *b) Trigonella corniculata* Bhâvapr. 1,194.

कोटिकर्ण m. wohl N. pr. eines Mannes.

कोटिकास्य m. N. pr. eines Fürsten.

कोटिकेतु m. Beiw. Guhâdhja's Gal.

*कोटिकेलि m. Beiw. Kâlidâsa's.

कोटिजीवा und कोटिज्या f. *der durch Kuṭṭaka gebildete Sinus.*

कोटितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोटिपत्र n. *ein Millionär* Jud. St. 15,402.

*कोटिपात्र n. *Steuerruder.*

कोटिपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कोटिमत् Adj. *mit einer Spitze versehen.*

कोटिर 1; °m. *a; Haarflechte.* — *b) Ichneumon.* — *c) Coccinella.* — *d)* Beiw. Indra's. — 2) f. ख्या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कोटिलताती f. N. pr. einer Göttin.

कोटिलिङ्ग und °लिङ्गेश्वर n. Name eines Liṅga.

कोटिवर्ष 1) n. N. pr. einer Stadt an der Koromandelküste. — 2) * f. ख्या *Medicago esculenta.*

कोटिविद्ध 1) Adj. *die äusserste Spitze treffend,* so v. a. *das Schwierigste vollbringend.* — 2) m. *eine best. Pflanze.*

कोटिश m. 1) * *Egge.* — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

कोटिशस् Adv. *in einer Anzahl von zehn Millionen.*

कोटिश्वरी f. N. pr. einer Göttin.

कोटिश्वर m. *eine best. Spende.* °विधि m. Titel eines Werkes.

कोटीधर m. v. l. für कोटिपत्र.

कोटीर m. 1) *Haarflechte.* — 2) *Diadem.*

*कोटीवर्ष 1) m. = कोटिवर्ष 1). — 2) f. ख्या = कोटिवर्ष 2).

*कोटीश m. = कोटिश 1).

कोटीश्वर m. N. pr. eines *Millionärs.*

कोटीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कोटीश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोटु m. (°n.) *Festung.*

कोटुकारक m. *ein best. Thier* Karaka 1,27.

कोटुपाल m. *Commandant einer Festung* Pañkat. 237,15.

कोटुमल्लिक m. *Bettler (?).*

कोटुरात्र und °न् m. etwa *Burggraf* Lalit. 133, 9. 136,15. 154,14.

कोटुवी f. 1) *eine nackte Frau.* — 2) *eine Form der* Durgâ und Mutter Bâṇa's Harîv. 10271. — 3) N. pr. der Schutzgottheit der Daitja VP.² 3,117.

*कोटुवीपुर n. = कोटिवर्ष 1).

*कोटुर्‌या m. *Festung.* — 2) *Brunnen.* — 3) *eine zu einem Teich fahrende Treppe.* — 4) = नागर.

कोठ m. *eine Art Ausschlag mit rothen Flecken.*

*कोठक (Gal.) und *कोठार m. *Alangium hexapetalum.*

*कोठरपुष्पी f. *Convolvulus argenteus.* Vgl. कोटरपुष्प.

कोठा f. *eine best. Rāgiṇī* S. S. S. 35. Vgl. कोद्रा.

कोड्र m. Pl. N. pr. eines Volkes Lalit. 277,7.

कोण m. 1) *Ecke, Winkel.* — 2) *Zwischengegend.* — 3) Bez. der Zahl der Henden 1,133,23. — 4) *ein Werkzeug zum Schlagen der Laute* oder *eines andern musik. Instrumentes* Kâd. 124,11. 211,6. — 5) *ein best. musik. Instrument.* — 6) * *Keule.* — 7) *der Planet Saturn.* — 8) * *der Planet Mars.*

*कोणकुणी m. *Wanze.*

कोणकोष m. und °क *Eckfeld* Agni-P. 40,15. 17.

कोणदिश् f. *Zwischengegend.*

कोणदेश m. N. pr. einer *Oertlichkeit* Jud. St. 14,140.

कोणनर m. = कोणाग्रङ्ग Garut. Tripa. 30.

*कोणप m. = निर्ऋति.

*कोणवादिन् m. Beiw. Çiva's.

कोणवृत्त n. *ein von NO nach SW oder von NW nach SO gezogener Verticalkreis* Golâdhj. 7,36.

कोणशृङ्ग m. *der Sinus der Höhe, wenn die Sonne weder im Verticalkreise noch im Unmaṇḍala steht,* Golâdhj. 7,36.

*कोणसंक्रान्ति Adv. *in der Diagonale.*

कोणार्कदित्य wohl = कोणार्क VP.² 1,xxvii.

कोणार्क m. N. pr. einer dem Purushottama geheiligten Oertlichkeit.

*कोणि Adj. *tahm am Arm.*

कोणिय und कोणीयस wohl nur fehlerhaft für कोणेय.

कोणेमट्ट m. N. pr. eines Mannes.

कोणटभट्ट m. N. pr. eines Grammatikers.

कोतना f. Pl. Bez. *bestimmter Knochen.*

कोत्र 1; m. *a) Faulnis, Verwesung.* — *b) ein faulendes Geschwür.* — *c) * eine best. Augenkrankheit.* — *d) * das Quirlen.* — 2) * Adj. = शटित oder मथित.

*कोथरी f. *Cactus Opuntia* Râgân. 3,114.

कोदण्ड 1; (°m. n.) *Bogen.* — 2) * m. *a) die bogenförmige Braue.* — *b) eine kriechende Pflanze.* — *c)* N. pr. einer Gegend.

कोदण्डिन् Adj. *mit einem Bogen bewaffnet.*

कोदार m. *eine Getraideart.*

कोद्रव m. *Paspalum scrobiculatum.*

कोढा f. *eine best.* Rāgiṇ. S. S. 110. Vgl. कोठा.

कोनालक m. *ein best. Vogel.*

कोनालि m. wohl = कोनालक.

*कोनील m. *ein best. Wasservogel* Nigh. Pr.

कोन्तल Harav. 784 fehlerhaft für कौन्तल.

कोन्द्र m. N. pr. eines Bergs.

कोन्दशिर m. Pl. N. pr. eines Volkes. कान्द° v. l.

कोप m. (adj. Comp. f. खा) 1) *krankhafte Aufregung*, insbes. der Flüssigkeiten des Leibes. — 2) *das Wüthen* (der Waffen, des Krieges u. s. w.). — 3) *Aufreizung, Zorn, — über Jmd* (Loc., Gen., प्रति oder उपरि) oder *Etwas* (im Comp. vorangehend) 149, 2. कोपं कृ *zürnen.* Auch Pl. — 4) *das im Widerspruch Stehen* Bādar. 2, 1, 26. Çāṅk. zu 29, 3, 6. *5. कोपक्रम Adj. *zornig.*

*2. कोपक्रम m. *Brahmaṇ's Schöpfung.*

कोपलभाविस्मयरूर्ध्ववत्त्व Adj. *erzurnt, von Mitleid erfüllt, erstaunt und erfreut* Kathās. 29, 187.

कोपच्छद्र m. *ein best. Räucherwerk.*

*कोपत्त n. *Brahmaṇ's Schöpfung.*

कोपन 1) Adj. (f. खा) *a) zum Zorn geneigt, zornig, bes.* Nom. abstr. °त्त n. Karaka 2, 7. — *b) in krankhafte Aufregung versetzend, reizend.* — 2) n. *a) Aufregung, Reizung.* — *b) das Erzürnen* (trans.).

*कोपनक n. *ein best. Parfum.*

कोपनीय Adj. *zur Erregung des Zornes dienend.*

कोपयित्र Adj. *Jmd* (Acc.) *zu erzürnen beabsichtigend.*

*कोपत्तना f. *Gynandropsis pentaphylla.*

कोपत्तनी f. *ein best. Metrum.*

कोपवेग m. N. pr. eines Ṛshi.

*कोपवैरिन् m. *Sesbania grandiflora* Nigh. Pr.

*कोपाकोपि Adv. *unter beiderseitigem Zorn.*

कोपाग्न °यते *wüthen* (vom Zorn).

कोपिन् 1) Adj. *a) zornig.* — *b) am Ende eines* Comp. *aufregend, reizend.* — 2) *m. *eine Art Taube* Rāǵan. 19, 108.

कोपिवत्त m. N. pr. eines Mannes.

कोप्य Adj. *zu erzürnen.*

*कोम n. = लोम. लोमन्.

कोमल 1) Adj. (f. खा) *zart, weich* (eig. und übertr.) Rītis Kāvyād. 9, 3. — 2) * f. खा *eine Dattelart.* — 3) *n. *a) Wasser.* — *b) Seide* Gal. — *c) Muskatnuss* Gal. — Bisweilen verwechselt mit कोमल.

*कोमलक n. *Latusfiber.*

*कोमलच्छद m. *eine best. Pflanze* Gal.

*कोमलतण्डुल m. *eine Art Reis* Gal.

कोमलवल्कला f. *Cleoa distichea* Dhanv. 3, 19. Bhāvapr. 1, 244.

कोमलाङ्ग Adj. (f. ई) *von zartem Körper* Daçak. 34, 17.

*कोमालिका f. = व्रालिका.

कोर्म्य, कोर्मिर्य Adj. *etwa geglättet.*

कोर्यपुरी (?) f. N. pr. einer *Stadt.*

कोर्यष्टि °क und कोर्यष्टिम m. *Parra jacana oder goensis.*

कोर m. 1) *ein bewegliches Gelenk.* — 2) * *Knaspe.* — 3) N. pr. eines Berges Mārk. P. 57, 15.

कोरक (*m. °क) 1) *Knospe.* — 2) * *Lotusfiber.* — 3) * Name zweier *wohlriechender Stoffe.*

कोरकित Adj. 1) *mit Knospen versehen* Naish. 3, 121. — 2) am Ende eines Comp. *voll von* Iud. St. 15, 294.

*कोरङ्गी f. *kleine Kardamomen.*

कोरण्डकाम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कोरण्डक m. N. pr. eines Lehrers.

कोरटूष und °क m. *Paspalum scrobiculatum.*

कोरण्टी f. N. pr. einer Stadt.

कोरित Adj. 1) *ausgescharrt* Bhāvapr. 2, 26. — 2) * *pounded, ground, comminuted.* — 3) * *budded, sprouted.*

कोरिला f. N. pr. einer Stadt.

कोर्प्य m. *der Scorpion im Thierkreise.*

कोल 1) m. *a) Eber.* — *b) *Floss, Nacken* — *c) * Busen, Schooss.* — *d) * Umarmung.* — *e) * eine best. Pflanze.* — *f) * der Planet Saturn.* — *g)* Beiw. Çiva's Gal. — *h) eine best. Mischlingsrasse.* — *i)* N. pr. *a)* eines Sohnes des Ârkṣa. — *β)* eines Landes. — 2) m. n. *ein best. Gewicht.* — 3) * f. खा *Piper longum und Chaba.* — 4) * f. खा und ई *Zizyphus Jujuba.* — 5) n. *a) Brustbeere.* — *b)* * *schwarzer Pfeffer* und * *das Korn von Piper Chaba* Rāǵan. 6, 31. 42.

कोलक 1) *m. *a) Mangium hexapetalum* Rāǵan. 9, 75. — *b) Cardia Myxa.* — 2) n. *a) Kubeben* Bhāvapr. 1, 193. — *b)* * *schwarzer Pfeffer.*

कोलकग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

*कोलकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Rāǵan. 7, 82.

*कोलकर्कटिका und °कार्कटी (Gal.) f. *eine Dattelart* Rāǵan. 11, 58.

कोलकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP. 2, 211.

कोलकुण m. *Wanze.*

*कोलकृष्णी f. *Scindapsus officinalis* Nigh. Pr.

कोलगिरि m. N. pr. eines *Gebirges.*

*कोलगुल n. *ein best. Parfum.*

*कोलचाणिका f. *eine best. Pflanze.*

*कोलपुष्प m. *Reiher.*

*कोलपुष्पा f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कोलमूल n. *die Wurzel von Piper longum* Rāǵan. 6, 32.

*कोलम्बक m. *der Körper der indischen Laute.*

*कोलम्बी f. *Çiva's Laute* Gal.

*कोलवल्ली f. 1) *Pothos officinalis.* — 2) *Piper Chaba* Rāǵan. 6, 42.

कोलशिम्बी f. *eine dem Carpopogon pruriens ähnliche Pflanze* Madanav. 76, 33. Bhāvapr. 1, 188.

*कोलकोलि Adv. *unter gegenseitiger Umarmung.*

कोलात und कोलाख्य (Vāsiṣṭh. 10, 93) n. *ein Loch von bestimmter Form im Halse.*

*कोलाङ्ग m. N. pr. eines Landes.

*कोलाम्लफल m. *Brustbeere* Nigh. Pr.

कोलापुर m. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 14, 114.

कोलाविधिन् m. Pl. N. pr. eines Fürstengeschlechts.

कोलाहल 1) m. n. *ein verworrenes Geschrei* (von Menschen und Thieren). — 2) m. f. (खा) *ein best.* Rāǵa S. S. S. 96, 93. — 3) m. N. pr. *a)* eines Fürsten VP. 2, 4, 120. — *b)* eines personificirten Berges.

*कोलाहलिनी Adj. von *Laṅa erfüllt* Kāś. 42, 18.

*कोलि m. f. une *कोलिका f. (Nigh. Pr.) *Zizyphus Jujuba.*

कोलिकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP. 2, 211.

कोलिल m. Bein. Maudgalyâyaṇa's.

कोलिनर्य und कोलिनर्श्य m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

कोलुक und कोलूल N. pr. eines Landes.

कोलेतण m. = कोलात.

*कोल्या f. *Piper longum.*

कोल्लक m. N. pr. eines Gebirges.

कोल्लगिरि m. desgl.

कोल्लगिरीय m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 14, 83, 11.

कोल्लपुर m. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 14, 114.

कोल्वगिरीय fehlerhaft für कोल्ह°.

कोविद 1) Adj. (f. खा) *kundig, erfahren,* — *in* (Loc., Gen. oder im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °त्त n. Daçak. 13, 1. Ind. St. 15, 355. — 2) m. Pl. Bez. *der Kshatrija in Kuçadvîpa* Bhāg. P. 5, 20, 16.

कोविदार m. *Bauhinia variegata.*

कोश 1) m. *n. (adj. Comp. f. खा) *a) Fass, Kufe.* Auch bildlich von den *Wolken.* — *b) Eimer* ṚV. 10, 101, 10. — *c) Kiste, Kasten, Truhe.* — *d) Kasten des Wagens.* — *e) Degenscheide.* — *f) Behälter, Verschluss, Gehäuse.* — *g) Vorrathskammer, Vorrath; Schatzkammer, Schatz.* कोशच MBh. 4, 964 fehlerhaft für कोशच. — *h) Wörterbuch.* — *i) poetischer Schatz, Sprachsammlung, eine Sammlung lose an einander gereihter Strophen.* — *k) Knospe, Blumenkelch, Samenbehälter* (insbes. der Lotusblüthe). — *l)*

Schote, Hülse, Schale der Nüsse. — *m*) * *Muskatnuss.* — *n*) *das Innere der Frucht von Artocarpus integrifolia* u. s. w. — *o*) *Cocon.* — *p*) *Ethaut* Vaçu. Bn. 3, 4. — *q*) *Hodensack;* Du. *die beiden Abtheilungen desselben.* — *r*) *°culva.* — *s*) *°penis.* — *t*) * *Ei.* — *u*) am Ende eines Comp. *Kugel, Kugelform.* — *v*) *das beim Gottesurtheil angewandte Weihwasser.* — *w*) *Eid.* — *x*) *Friedensbecher* oder — *trank.* कोशपा so v. a. *einen geschlossenen Frieden durch einen Trunk besiegeln* Rāǵat. 7, 8. 75. 460. 493. 8, 283. — *y*) *eine best. Conjunction der Planeten.* — *z*) *das 2te astrologische Haus* Varāh. Jogay. 4, 4. — *aa*) Titel einer *Sammlung von Gâthâ* (buddh.) Kāraṇḍ. 98, 24. Harshaṃ. 204, 13. — 2) f. कोशी a) *Knospe* in अर्क°. — *b*) * *Blattauge.* — *c*) * *Schnh.* — *d*) * *ein best. wohlriechender Stoff* Gal. — *e*) * *eine eiserne Pflugschar* Gal.

कोशक 1) * m. *Ei, Hode.* — 2) * f. °शिका *Trinkgeschirr.* — 3) n. (!) *Gehäuse.*

कोशकार 1) m. *a) Verfertiger von Kasten, Degenscheiden u. s. w.* — *b) Verfasser eines Wörterbuchs.* — *c) Seidenraupe.* — 2) m. n. *ein Art Zuckerrohr* Bhāvapr. 2, 64. Bālar. 128, 15. — 3) f. ई Lex. 1) a).

कोशकारक 1) m. *Seidenraupe.* — 2) f. °रिका a) * *Bienenweibchen* Gal. — *b*) Titel einer *Sammlung von Gâthâ* (buddh.).

*कोशकारकीट m. *Seidenraupe.*

*कोशकालिन् m. oder *°ली f. *ein best. Wasservogel* Nigh. Pa.

कोशकृत् m. *eine Art Zuckerrohr.*

कोशागृह n. *Schatzkammer, ein Gemach zur Aufbewahrung von kostbaren Gewändern, Schmucksachen* u. s. w.

*कोशचञ्चु m. *der indische Kranich.*

*कोशज n. *Seide.*

कोशजात n. *Schatz, Vermögen* Rāgh. 3, 1.

कोशधान्य n. *Hülsenfrucht.*

*कोशनायक m. 1) *Schatzmeister.* — 2) Bein. Kubera's.

कोशफल n. 1) *Hodensack.* — 2) * *Muskatnuss.* — 3) * *ein best. wohlriechender Stoff.*

?*कोशफल 1) m. *Luffa foetida* oder *eine ähnliche Pflanze.* — 2) f. या *Cucumis utilissimus* und *eine andere Cucurbitacee; Ipomoea Turpethum* Nigh. Pa.

कोशवी f. *etwa was einen Kasten füllt.*

कोशरक्षिन् m. *Schatzhüter, Schatzmeister.*

कोशवत् 1) Adj. *a) einen Behälter bildend* (von einer Wunde) Kāraka 6, 13. Vgl. 3. कोशिक 1) a). — *b) im Besitz von Schätzen, reich.* — 2) * m. *Schwert.* Gal. — 3) f. °वती *Cucumis acutangulus* oder *sulcatus.*

कोशवारि n. *das beim Gottesurtheil angewandte Wasser.*

कोशवासिन् m. 1) *Schalthier.* — 2) * *Puppe eines Insects.*

कोशवारुण n. Sg. *Schatz und Vehikel* Daçar. 43, 11. 46, 18.

*कोशवृद्धि f. *Anschwellung der Hoden.*

कोशवेश्मन् n. *Schatzkammer.*

कोशशायिका f. *Messer.*

कोशसंकृत् m. *Seidenraupe.*

कोशस्थ m. 1) *Schalthier.* — 2) * *Puppe eines Insects.*

कोशागार m. n. *Schatzkammer.*

कोशागाराधिकारिन् m. *Schatzmeister.*

*कोशाङ्ग m. oder n. *eine Art Rohr.*

*कोशाण्ड m. = षण्ढकोश *Hodensack* Gal.

कोशातक 1) * m. *Haar.* — 2) f. ई a) *eine best. Pflanze* und *deren Frucht* Çâbd. Ghus. 1, 28. Kāraka 7, 6. Nach den Lexicographen: *Trichosanthes dioeca, Luffa acutangula* und *pentandra* Rāǵan. 3, 36. 7, 169. — b) * *eine mondhelle Nacht.* — 3) n. *die Frucht* von 2) a) Kāraka 7, 6.

*कोशातकिन् m. 1) *Handel.* — 2) *Handelsmann.* — 3) *das unterseeische Feuer.*

कोशाधीश m. *Schatzmeister* Ind. St. 15, 309.

कोशाध्यक्ष m. 1) dass. — 2) Bein. Kubera's.

कोशाम्र m. *Mangifera sylvatica* Mat. med. 305. Rāǵan. 11, 14. 15, 149. n. *die Frucht.*

*कोशिन् f. *m. der Mangobaum.*

*कोशिला f. *Phaseolus trilobus* Rāǵan. 3, 23.

कोशेक्षण Adj. *hervorstehende Augen habend.*

कोशेश m. *Schatzmeister* Ind. St. 15, 221.

कोष्पै Du. *angeblich am Herzen des Pferdes befindliche Fleischklümpchen.*

कोष्ठ 1) m. Pl. N. pr. eines Priestergeschlechts. — 2) f. या N. pr. eines Flusses MBh. 6, 9, 34.

कोष्ठण 1) * n. Nom. act. von कुष्. — 2) f. ई in शीत°.

कोष्ठधावन in शौ°.

कोष्ठ 1) m. *Eingeweide,* namentlich *die Behälter von Speise, Flüssigkeiten* u. s. w., *Unterleib.* Einmal m. — 2) (*m.) n. *Vorrathskammer.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) n. *Ringmauer.* — 4) *eine umschlossene Fläche, Feld* (z. B. auf einem Schachbrett) Hemâdri 1, 651, 3. 5. 790, 12. — 5) m. *eine Art Gefäss, Tiegel, Topf* Bhāvapr. 2, 83. Kāraka 1, 14. — 6) * m. *ein inneres Gemach.* — 7) * *the shell of any thing.* — 8) * n. *Eigenthum.* — 9) * *Nacht.*

कोष्ठक 1) am Ende eines Comp. *Behälter für* Kāraka 1, 14. — 2) * m. n. *Vorrathskammer.* — 3) (कोष्ठिका) *Ziegel* Bhāvapr. 2, 85. — 4) n. a) * *Schatzkammer.* — b) *Ringmauer.* — c) *eine umschlossene Fläche, Feld* Agni-P. 40, 13. 14. Hemâdri 1, 651, 7. 8. Am Ende eines adj. Comp. f. या 2. 790, 10. — d) * *a brick trough for watering cattle at.* — e) N. pr. einer Stadt.

कोष्ठकी Adv. mit कृ *umzingeln.*

*कोष्ठकीटि m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*कोष्ठतप m. *Brennen im Unterleibe* Gal.

कोष्ठपाल m. 1) * *der Aufseher einer Vorrathskammer, Schatzmeister.* — 2) *Stadtwächter* La. 12, 15.

कोष्ठभेद m. *Bruch des Unterleibs.*

कोष्ठरोग m. *Unterleibskrankheit.*

कोष्ठवत् m. N. pr. eines Gobirges.

*कोष्ठसंताप m. *innere Gluth* Rāǵan. 20, 26.

कोष्ठागार n. 1) *Kornkammer.* — 2) *eine umschlossene Fläche, Feld.* — 3) *das Mondhaus* Maghâ.

कोष्ठागारिक m. *Wespe* Bhāvapr. 6, 182.

कोष्ठागारिन् m. dass.

कोष्ठाग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

कोष्ठानाह् n. *Leibesverstopfung* Kāraka 1, 14.

कोष्ठिल m. N. pr. eines Mannes.

कोष्ठीप्रदीप m. Titel eines Werkes.

कोष्ठ्य Adj. *aus dem Unterleibe kommend.*

कोष्ण Adj. *lau.*

कोसल n. pr. 1) m. *a)* Pl. eines Volkes. — *b)* Sg. des Landes der K. — *c)* कोशलानां (so schreiben bisweilen auch die Bomb. Ausgg., कौ° v. l.) नेतृ *ein best. Mondhaus* R. ed. Bomb. 5, 103, 35. — 2) (*m.) f. (या) der Hauptstadt der K., d. i. Ajodhjâ.

कोसलविदेह m. Pl. *die Kosala und Videha.*

कोसलजा und *कोसलात्मजा f. Bez. der Mutter Râma's.

कोसार m. = कार्ष 1).

कोसिद् Kâtj. 10, 5 fehlerhaft für कौ°.

*कोस्रुड m. N. pr. eines Mannes.

कोस्रुद् m. N. pr. eines Prâkrit-Grammatikers.

कोस्रुल 1) * Adj. *undeutlich redend.* — 2) m. *a) ein best. geistiges Getränk aus Gerste* Mat. med. 272. — *b*) * *ein best. musikalisches Instrument* (?). — *c*) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Ṛshi und anderer Männer. — 3) * f. ई = कुम्भाण्डमुरा Nigh. Pa.

कोस्रुलीय n. *das von Kohala verfasste Werk über Musik.*

कोरुलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
*कोरुहित m. N. pr. eines Mannes.
*कोरेरिन् m. *Wrightia antidysenterica* Rāǵān. 9,52.
कोरूहास m. *ein best.* Rāga S. S. S. 36.
*कोकाल Adj. *von* काकाल.
कोकिल 1) m. und f. (ई) *eine best. Ceremonie* Līṭ. 5,4,20. 21. — 2) *m. Patron. von काकिल und Metron. von काकिला.
कोकुरक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कोकुरुण्डि m. N. pr. eines Rshi VP.² 3,7.
कोकुलक und कोकुल्क v. l. für कोकुरक.
कोकुर m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कोकुरुण्डि m. Patron. N. pr. eines Lehrers Saṃhitopan. 38,1.
कोकुलिका f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.
कोकूरत m. N. pr. eines Mannes.
*कोकृत्य n. 1) *Schandthat, Schlechtigkeit.* — 2) *Reue.*
कोकूर 1) Adj. *gallinaceus.* — 2) m. *eine best. Art des Sitzens.*
कोकूरिक m. 1) *eine best. verachtete Kaste* Kāraṇḍ. 42,10. — 2) **ein Verkäufer von Hühnern.* — 3) **ein Bettler, der stets auf den Boden sieht, um auf keine Thiere zu treten.* — 4) **Heuchler.* — 5) **Taube* Rāǵān. 19,106.
*कोकूरिकन्दल m. *eine Art Schlange.*
*कोकूटोवरु n. N. pr. eines Dorfes der Bāhika. Davon *Adj. °क.
*कोल Adj. von कुक्षि *Bauch.*
*कोलक Adj. von कुक्षि (देश).
कोक्षेय 1) *Adj. *im Bauch befindlich.* — 2) m. *Schwert.*
कोक्षेयक m. *Schwert; Messer* Kād. 8,4.
*कोङ्क und कोङ्कण m. Pl. N. pr. eines Volkes, = कोङ्कण.
*कोङ्कणोद्भव Adj. *aus Koṅkaṇa stammend,* von einem edlen Pferde Gal. Vgl. कोङ्कण.
*कोङ्कण m. Pl. N. pr. eines Volkes, = कोङ्कण.
कोङ्कुम 1) Adj. (f. ई) *a) aus Safran bestehend* Hemādri 1,391,16. — *b) mit Safran gefärbt.* — *c) safrangelb* Vishn. 13,10. — 2) m. Pl. Bez. von *60 bestimmten* Ketu.
*कोचवार m. Patron. von कुचवार.
*कोचवार Adj. *aus* Kōkōvāra *stammend.*
कोचस्फ्रि m. Patron., auch Pl.
कोचापाक m. *ein best. Decoct.*
कोचुमारयोग m. Pl. *eine best. Kunst.*
कोज 1) Adj. *zum Planeten Mars in Beziehung stehend, ihm gehörig.* — 2) m. *Dienstag* Visnus. 77,3.
*कोजप m. Patron. von कुजप.
कोज m. N. pr. eines Berges. कोजगिरि m. desgl. Bilab. 109,13.
कोञ्चिकी f. Bez. einer der acht Akula bei den Kaula.
कोञ्जर 1) Adj. (f. ई) *einem Elephanten gehörig* n. s. w. — 2) n. *eine best. Art des Sitzens.*
*कोञ्जायन 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ई *eine Fürstin dieses Volkes.*
*कोञ्जायन्य m. *ein Fürst der* Kauñǵāyana.
*कोञ्जि m. Patron. von कुञ्ज.
*1. कोट Adj. *selbständig, frei.*
2. कोट 1) Adj. *a) betrügerisch, falsch.* — *b) *snared, wired.* — 2) *n. *Betrug.*
3. कोट m. *Wrightia antidysenterica* Bhāvapr. 1,266.
°याल m. Kāraka 8,11.
*कोटकिक Adj. *der sich mit dem Fangen von Thieren in Fallen oder Schlingen abgiebt.*
कोटज 1) Adj. *von der Wrightia antidysenterica kommend* u. s. w. — 2) m. *Wrightia antidysenterica* Bhāvapr. 3,159.
*कोटजभारिक und कोटजिक Adj. *eine Last Wrightia antidysenterica tragend* u. s. w.
*कोटजल n. *ein für eigene Rechnung arbeitender Zimmermann.*
कोटजिल m. Patron.
*कोटज्य m. Bein. Kāṇakja's.
*कोटवी f. *eine nackte Frau.*
कोटनासिन् m. *ein falscher Zeugniss geht.*
कोटमाल्य n. *ein falsches Zeugniss* Gaut.
कोटस्थ्य n. *Unveränderlichkeit, Unwandelbarkeit* Govindān. zu Çāṅk. zu Bādar. 2,2,10.
*कोटायन und *कोटि m. Patron. von कुट.
*कोटिक 1) Adj. = कौटिकिक. — 2) m. *Fleischverkäufer.*
कोटिपी f. = कोटिपी Harīv. 2,120,16.
*कोटिलिक m. 1) *Jäger.* — 2) *Schmied.*
कोटिल्य 1) m. *a)* Bein. Kāṇakja's Mudrā. 39, 3. Daçak. 13,3. — *b)* N. pr. eines Grammatikers. — 2) n. *a) Gekrümmtheit, Krauscheit.* — *b) Falschheit, hinterlistiges Betragen.* — *c) *eine Rettigart* Rāǵān. 7,17.
कौटिल्यशास्त्र n. *Diplomatie* oder Kāṇakja's *Lehre* Kād. 122,5.
*कोटीगव Adj. *von* कोटीगव्य.
*कोटीगव्य m. Patron. von कुटीगु.
*कोटीय Adj. *von* कूट.
*कोटीर Adj. *zu der Pflanze* Kuṭīra *gehörig, daraus gemacht.*
कोटीर्या Bein. der Durgā. कोटीर्या v. l.
कोटुम्ब 1) Adj. *für das Hauswesen erforderlich,* — 2) n. *das Verhältniss zu einer Familie.*
कोटुम्बिक 1) Adj. *zur Familie gehörig, die F. bildend.* — 2) m. *Familienvater.*
कोटुम्ब्य n. *Kuppelei* Rāǵat. 7,289. 297.
1. *कोठ 1) m. Patron. von कुट. — 2) f. आ f. zu कोटि.
2. *कोठ Adj. von कूट.
*कोठार m. Patron. von कुठार.
*कोठारिकिन m. Metron. von कुठारिका.
कोठुम Adj. (f. ई) von कठुमि.
कोडविक Adj. (f. ई) *mit einem* Kuḍava *besäet, einen K. enthaltend* Karaka 6,17.
*कोडेयक Adj. von कुडा.
*कोड्य m. Pl. = कोड्य.
कोणकुत्स्य m. N. pr. eines Brahmanen.
कोणाप 1) Adj. von *Leichen kommend* Bilab. 29. 11. — 2) m. *a)* ein Rakshas. — *b)* N. pr. eines Schlangendämons.
*कोणपदत्त m. Bein. Bhīshma's.
कोणपाशान m. N. pr. eines Schlangendämons.
कोणिन् m. Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*
कोणीर्ण m. Patron. (von कुणि) des Rāǵaa.
कोठहव्य m. Patron. von कुठहव Ait. Ār. 3,11. 2 v. u.
कोण्ठ्य n. *Stumpfheit.*
कोण्डपाणिन् fehlerhaft für कुण्ड° Comm. zu Līṭ. 1,4,23.
कोण्डपाणिन Adj. in Verbindung mit यज्ञन n. *ein best. Soma-Opfer.*
*कोण्डल und *कोण्डलिक Adj. *mit Ringen versehen.*
*कोण्डायक Adj. von कुण्डायि. v. l. कोण्डायक.
*कोण्डायन Adj. von कुण्ड.
कोण्डिन 1) *Adj. von कोण्डिन्य. — 2) f. ई f. zu कोण्डिन्य.
*कोण्डिनेयक Adj. von कुण्डिन.
कोण्डिन्य m. Patron. von कुण्डिन (auch *Metron. von कुण्डिनी) Prasannar. 3,23 (vielleicht Adj. *aus* Kuṇḍina *stammend*).
कोण्डिन्यक n. Titel eines Kalpasūtra Comm. zu Gaim. 1,3,11.
कोण्डिन्यायन und कोण्डिन्यायनि m. Patron. von कोण्डिन्य.
कोण्डिल und कोण्डिल्य fehlerhaft für कोण्डिन्य.
कोण्डिल्यक (कोण्डिन्यक?) m. *ein best. giftiges Insect.*
*कोण्डीवृत्ती und *°वृत्त्य Mahābh. 5,92,a.
कोण्डोवृष m. Pl. N. pr. eines Volkes. कुण्डो-

वृष् v. l.

कौण्टेदरि (Conj. fur कौटेदरि) m. Patron. von कुण्टेदर्.

°कौण्टेयरथ m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

°कौण्टेयरथीय m. *ein Fürst der Kaṇḍoparatha.*

कौण्य n. *Lähmung der Hände.*

कौत m. Pl. v. l. fur कौट्य, कौट्य.

°कौतव Adj. von कुतव.

°कौतस्कुत Adj. von कुतस्कुत.

कौतस्त m. Patron. von कुतस्त. Du. Tāṇḍya-Bn. 25,13,2.

कौतुक n. (adj. Comp. f. या) 1) *Neugier, Interesse fur eine Sache, ein dringendes Verlangen nach;* die Ergänzung im Loc. (321,23) oder im Comp. vorangehend. — 2) *was Neugier —, Interesse erregt, eine seltsame —, unterhaltende Erscheinung. — Geschichte* Kād. 162,7. — 3) *Feierlichkeit, Festlichkeit, eine feierliche Ceremonie,* insbes. *die einer Vermählung vorangehende Ceremonie mit der Hochzeitsschnur.* Auch *eine best. Ceremonie vor dem Einnehmen einer Arzenei* Bhāvapr. 4,16. — 4) *Hochzeitsschnur.* — 5) *Glück, Heil, Segen* Bālar. P. 1,17,26. — 6) Bez. *bestimmter Stoffe, neun an der Zahl,* Hemādri 1,1110,19. 2,49,10.

कौतुकक्रिया f. *Vermählungsfeier.*

कौतुकगृह n. *Hochzeitshaus, —gemach* Harshaṃ. 113,6.

कौतुकचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

कौतुकतोरण n. (adj. Comp. f. या) *ein bei festlichen Gelegenheiten errichteter Ehrenbogen.*

कौतुकपुर m. N. pr. einer *Stadt.*

कौतुकमङ्गल n. (adj. Comp. f. या) = कौतुक 3).

कौतुकमय Adj. *interessant, reizend.* वयस् n. Kād. II,128,3.

कौतुकलोलावती f. Titel eines Werkes.

कौतुकवत् Adj. *interessant* वार्ता Prasannar. 29,1.

कौतुकागार m. n. *Fest —, Hochzeitsgemach.*

कौतुकित Adj. *Interesse nehmend an* (Loc.) Prasannar. 4,15. *dessen Interesse wach geworden ist durch* (Instr.) 58,16.

कौतुकिन् Adj. *neugierig, Interesse nehmend an, eingenommen für, dringend verlangend nach;* die Ergänzung im Comp. vorangehend Prasannar. 136, f. 137,9. Nom. abstr. °किता f. Naish. 3,12. °किभाव m. 60.

कौतुमारयोग m. Pl. = कौघुमार°.

कौतुकुल n. 1) *Neugier, eine Interesse für Etwas, an dringendes Verlangen nach Etwas* Megh. 47. Die Ergänzung im Loc., im Acc. mit प्रति oder im Infin. — 2) *Fest.*

कौतूहलता f. und °तूहलत्व n. = कौतूहल 1).

कौतोमत (von कुतो मतम्) f) n. *etwe eine Frage nach dem Woher einer Meinung* Mantrabr. 2,4,8. — 2) wohl m. *der mit* कौतोमतम् *beginnende* Mantra Gobh. 4,5,19.

कौत्स 1) Adj. zu Kutsa *in Beziehung stehend.* — 2) m. *a)* Patron. verschiedener Männer. f. ई. — *b)* Bez. *eines zu einem best. verachteten Geschlecht gehörigen Mannes.* — 3) n. Name eines Sūkta und verschiedener Sāman Āsān. Bn.

कौत्सायन Adj. (f. ई) zu Kutsājana *in Beziehung stehend* Maitrāyaṇ. 3,1. Wird auch auf कुत्स zurückgeführt.

°कौत्सीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कौथुम m. 1) Patron. von Kuthumin. °f. ई. — 2) Pl. *die Schule des* Kuthumin.

कौथुमक n. *das Brāhmaṇa der Schule des* Kuthumin Çāṅk. zu Bādar. 3,3,1 (S. 846).

°कौदालिक und °लीक m. *eine best. Mischlingskaste.*

°कौद्रविक n. *Sochalsalz* Rāǵān. 6,93.

°कौद्रवीण (Rāǵān. 2,11) und °क (Gal.) Adj. *mit* Kodrava *besäet.*

°कौद्रापण und °क gaṇa ग्रहिरुणादि.

कौद्रेय m. Patron. von Kudri.

कौनखीय (Conj. fur कौनकीय) m. Pl. *eine best. Schule.*

कौनख्य n. *der Zustand dessen, der schlechte Nägel hat.*

°कौनामि m. Patron. von कुनामन्.

°कौनामिक Adj. von कुनामन्.

कौनाल m. Pl. N. pr. eines Volkes Harıv. 1,14, 20. कौनाल v. l.

°कौन्तापनि Adj. von कुन्ती.

कौन्तालौ f. (?) Bālar. 128,22.

°कौन्तिक m. *Lanzenträger.*

कौन्ती f. 1) *ein best. Parfum* Bhāvapr. 1,192. 3, 31. Kādara 6,17. — 2) wohl N. pr. eines Flusses.

कौन्तेय m. 1) Metron. Judhishṭhira's, Bhimasena's und Arǵuna's. — 2) °*Terminalia Arjuna* Rāǵān. 9,122.

°कौन्त्य m. *ein Fürst der* Kunti.

कौन्द् Adj. (f. ई) vom Jasmin kommend u. s. w.

°कौन्द्रायण und °क gaṇa ग्रहिरुणादि.

कौप Adj. (f. ई) *aus einem Brunnen oder einer Cisterne stammend.*

°कौपादकी f. = कौमोदकी.

°कौपिञ्जल 1) m. Patron. von कुपिञ्जल. — 2) Adj. von 1).

कौपीन n. (adj. Comp. f. या) 1) *die Schamtheile* Gal. — 2) *ein um die Schamtheile geschlagenes Tuch. — Schandthat.*

कौपीनवत् Adj. *nur ein um die Schamtheile geschlagenes Tuch zur Bekleidung habend.*

°कौपुत्रक n. Nom. abstr. von कुपुत्र.

°कौपोदकी f. = कौमोदकी.

कौप्य Adj. = कौप.

कौबेर 1) Adj. (f. ई) zu Kubera *in Beziehung stehend.* काष्ठा oder दिश् *Norden.* — 2) f. ई) *a) Norden* Hemādri 1,191,22. — *b) °Kubera's Energie.* — 3) °n. *Costus speciosus oder arabicus.*

कौबेरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

°कौबेरिकेय m. Metron. von कुबेरिका.

कौबेरिणी f. *eine Gattin* (Çakti) Kubera's. Pl. Bālar. 248,21.

कौब्ज्य n. *Buckligkeit.*

कौमार 1) Adj. (f. ई) *a) jugendlich, einem Jüngling oder einer Jungfrau eigen, jungfräulich.* पति m. *ein Gatte, dessen Frau als Jungfrau mit ihm in die Ehe getreten ist.* भार्या f. *eine Gattin, die als Jungfrau in d. E. g. ist.* व्रत n. *das Gelübde der Keuschheit. — b) in Beziehung zum Kriegsgott stehend, ihm eigen. — c) in Beziehung zu* Sanatkumāra *stehend.* — 2) m. *a)* N. pr. eines Berges. — *b) die Anhänger der Grammatik des* Kumāra. — 3) f. ई) *a) die Energie des Kriegsgottes. — b)* °*Yamaverwesl. — c)* °*eine Art Tabuschir* Nigh. Pr. — *d) eine best.* Rāǵinī S. S. S. 110. — 4) n. (adj. Comp. f. या) *a) Kindesalter, das jugendliche Alter. — b) die Unschuld der Jugend, Jungfräulichkeit.*

कौमारक 1) n. *Kindesalter, das jugendliche Alter.* — 2) f. °रिका *eine best.* Rāǵinī S. S. S. 53.

कौमारचारिन् Adj. *Keuschheit übend.*

कौमारतन्त्र n. *der über die Pflege und Erziehung handelnde Abschnitt in einem medicinischen Werke.*

कौमारपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

कौमारप्रभृत्यक n. = कौमारभृत्य Kādara 1,30.

कौमारब्रह्मचारिन् Adj. *Keuschheit übend.*

कौमारभृत्य n. *Pflege und Erziehung von Kindern.*

कौमाराज्य n. *die Stellung des Erbprinzen.*

कुमार° v. l.

कौमारव्रतचारिन् Adj. *das Gelübde der Keuschheit übend.*

कौमारसू Adj. *entjungfernd.*

कौमारसूरित m. Patron. von कुमारसूरित.

कौमारायण m. Patron. von कुमार.

कौमारिक Adj. 1) *Mädchen —, Töchter liebend.* — 2) zu Kumāra *in Beziehung stehend.*

°कौमारिकेय m. Metron. von कुमारिका.

कौमारिल Adj. *zu* Kumārila *in Beziehung stehend, von ihm verfasst.*

कौमुद 1) Adj. in Verbindung mit अत्न n. *eine best. Begehung* Ags. P. 207,1. fgg. — 2) m. *a)* Patron. von Kumuda Āsn. Bn. — *b) der Monat* Kārttika. — 3) f. ई *a)* = *Mondschein.* — *b) der Vollmondstag im Monat* Āçvina oder Kārttika. — *c) Nymphaea esculenta.* — *d) ein best. Metrum.* — *e)* abgekürzter Titel verschiedener Werke. — *f)* N. pr. eines Flusses.

*कौमुदगन्ध्या f. Patron.

*कौमुदिक Adj. von कुमुद.

कौमुदिका f. N. pr. 1) *einer Freundin der Umā. — 2) einer Zofe im Mālavikāgnimitra.

कौमुदीक am Ende eines adj. Comp. von कौमुदी 3) *a).*

*कौमुदीचार m. n. *der Vollmondstag im Monat* Āçvina.

*कौमुदीतीर्थन m. *der Vogel* Kākora Rāgān. 19,115.

*कौमुदीतरु m. *Lampengestell* Gal.

कौमुदीनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*कौमुदीपति m. *der Mond.*

कौमुदीप्रचार m. *ein best. Spiel.*

कौमुदीप्रभा f. Titel eines Commentars.

कौमुदीरात्री f. *eine mondheile Nacht* Hariv. 101,5.

कौमुदीविलास m. Titel eines Werkes.

*कौमुदीवृन्त m. *Lampengestell.*

कौमुदतेय m. Metron. von कुमुदती.

*कौमेडर् N. pr. einer Oertlichkeit. Davon ein gleichlautendes Adj. गण तलशिलादि in der Kāç.

कौमोद 1) m. Pl. N. pr. einer Schule. — 2) * f. ई = कौमोदकी.

कौमोदकी f. Name *der Keule* Vishṇu's oder Krishṇa's.

कौम्य Adj. *eingetopft.*

कौम्भकर्ण Adj. *dem* Kumbhakarṇa *gehörig* Bālar. 253,11.

कौम्भकर्णि m. Patron. von कुम्भकर्ण.

*कौम्भकारक n. = कुम्भकारण कृतम् (संज्ञायाम्).

*कौम्भकारि m. *der Sohn eines Töpfers.*

*कौम्भकारेय m. *der Sohn einer Töpferin.*

*कौम्भकार्य m. *der Sohn eines Töpfers.*

*कौम्भायन Adj. von कुम्भी.

*कौम्भायनि und *कौम्भेयक Adj. von कुम्भी.

कौम्य 1) Adj. *eingetopft.* — 2) m. Patron. Babhru's.

कौरटक m. v. l. für कौरण्टक.

कौरप्त m. N. pr. eines Mannes. कौरुप v. l.

कौरयाण m. wohl Patron.

कौरव 1) Adj. (f. ई) *zu den* Kuru *in Beziehung stehend, ihnen gehörig.* क्षेत्र n. = कुरुक्षेत्र. — 2) m. Patron. von कुरु. Gewöhnlich Pl. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) * f. ई *Trigonella foenum graecum* Gal.

*कौरवक Adj. von कुरु.

*कौरवायणी m. Patron. von कुरु.

कौरवेय m. dass. Stets Pl.

कौरव्य (AV.) und कौरव्यं (Çat. Br.) m. 1) dass. Pl. = पाण्डवाः und als N. pr. eines Volkes. — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

कौरव्यायण 1) * m. Patron. von कौरव्य. — 2) f. ई *z.* कौरव्य.

*कौरव्यायणि m. Patron. von कौरव्य.

*कौरव्यायणीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कौरव्य (!) m. Patron.

*कौरुकाव्य m. Patron. von कुरुकत.

कौरुकुलक m. Pl. *eine best. buddh. Schule.*

*कौरुकुल und *°काल Adj. von कुरुकुल.

कौरुपशाल Adj. wohl fehlerhaft für °पाञ्चाल.

कौरुपवि m. Patron. N. pr. eines Ṛshi.

*कौरुपाशाल Adj. von कुरुपशाल.

कौरुम s. कौरुप.

कौर्य Adj. *am Ellbogen befindlich.*

कौर्पि und कौर्प्य m. *der Scorpion im Thierkreise.*

कौर्म 1) Adj. *zur Schildkröte in Beziehung stehend, ihr eigen.* — 2) m. *a)* Vishṇu's Avatāra *als Schildkröte.* — *b)* Name eines Kalpa 2) *b).* — 3) n. *a) eine best. Art des Sitzens.* — *b)* Titel eines Purāṇa.

*कौर्वत Adj. von कुर्वत्.

कौल 1) Adj. (f. ई) *a) zur Familie in Beziehung stehend, die Familie betreffend.* — *b) angestammt, ererbt.* — *c) *einem edlen Geschlecht entsprossen.* — *d) den* Kaula 2) *a) eigen.* — 2) m. *a) ein Verehrer der* Çakti *nach dem Ritual der linken Hand.* — *b) *ein best. Gewicht,* = कोल Gal. — 3) f. ई *edle Abstammung* Vaṃç. Jogas. 5,34.

*कौलक Adj. von कूल.

कौलकि m. Patron.

*कौलकेय 1) Adj. *einem edlen Geschlecht entsprossen.* — 2) m. fehlerhaft für कौलटेय.

कौलगवर्तन n. Titel eines Werkes.

*कौलटिनेप, *कौलटेय und *कौलटेर m. *der Sohn einer untreuen Frau* oder *einer Betterin.*

कौलत्थ 1) Adj. (* f. ई) *zu Dolichos uniflorus in Beziehung stehend, daraus gewonnen.* — 2) n. *ein aus D. u. bereiteter Trank.*

*कौलत्थीन Adj. *mit Dolichos uniflorus besäet.*

*कौलपति Adj. (f. ई) von कुलपति.

कौलपत्य m. *der Stand des Familienhauptes.*

कौलपुत्र (Harshaṃ. 128,6) und *°क n. Nom. abstr. von कुलपुत्र 1) *a).*

कौलव m. = कौलव.

कौलमार्ग m. = कुलमार्ग 2).

कौलरूप्य n. Titel eines Werkes.

कौलव m. Name des dritten Karaṇa 4) *n).*

कौलवार्षव m. Titel eines Tantra.

कौलव्रत n. *die angestammte, ererbte Art und Weise zu leben.*

कौलाचन्दीपिका f. Titel eines Werkes.

कौलाल 1) m. *der Sohn eines Töpfers* oder *Töpfer.* — 2) n. *Töpferwaare.*

*कौलालक n. = कुलालेन कृतम् (संज्ञायाम्).

कौलालचक्र n. *die Drehscheibe eines Töpfers.*

कौलावलि f. und कौलावलीय n. Titel eines Tantra.

*कौलास Adj. von कुलास.

कौलि m. Patron.

कौलिक 1) * Adj. *angestammt, ererbt.* — 2) m. *a) Weber.* — *b) ein Anhänger der* Çakti *nach dem Ritual der linken Hand.* Daher * *Ketzer.*

कौलितल n. Titel eines Werkes.

कौलितर्ष Adj. Patron. des Damons Çambara.

कौलिन्द m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कौलिशायनि Adj. von कुलिश.

*कौलिशिक Adj. (f. ई) *donnerkeilartig.*

कौलीक m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,5.

कौलीन 1) Adj. (f. घा, *einem edlen Geschlecht eigen.* — 2) * m. *a)* = कौलिक 2) *b).* — *b)* Pl. *die Schule des* Kaulini. — *c) der Sohn einer Bettlerin.* — 3) n. *a) Gerede der Leute, Gerücht,* übles *Nachrede.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) eine schimpfliche Handlung* Kāṃ. 263,1. — *c) hohe Geburt.* — *d) *Thierkampf.* — *e) *die Geschlechtstheile.*

*कौलीनि m. Patron. von कुलीन.

कौलीन्य n. *edle Geburt, Adel.*

*कौलीरा f. *eine best. Pflanze.*

कौलूत m. Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*

*कौलून Adj. von कुलून गण काश्कादि in der Kāç.

कौलूप v. l. für कौलूत.

कौलेय 1) * Adj. *a) einem edlen Geschlecht entsprossen.* — *b) zu den Anhängern der* Çakti *nach dem Ritual der linken Hand in Beziehung stehend.* — 2) m. *Hund.* °कुत्स्विनी f. *Hündin* Kāṃ. 34,3.

कौलेयक 1) * Adj. = कौलेय 1) *a).* — 2) m. *Hund.* Insbes. *Jagdhund* Kāṃ. 110,13. 231,20. II, 129,17. Harshaṃ. 197,3.

कौलेयशैरवी f. *eine Form der* Durgā.

कौलेश्वर m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.
कौलोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.
कौल्मलवर्ष्मि n. Name verschiedener Sâman.
*कौल्मायिक Adj. (f. ई) = कुल्माष satt.
*कौल्मायी f. ein best. Vollmondstag.
*कौल्मायीशाण Adj. (f. घा) mit Kulmâsha besäet.
कौल्य 1) Adj. a) einem edlen Geschlecht entsprossen. — b) = कौलेय 1) b). — 2) n. edle Abstammung.
*कौवल n. Brustbeere.
*कौविदार्य Adj. von कोविदार.
*कौविद्यासीय Adj. von कुविद्यास.
कौविन्दी f. die Frau eines Webers.
1. कौशं 1) Adj. (f. ई) aus Kuça-Gras gemacht. — 2) n. a) = कुशदेय VP.² 2, 110. — b) *Kuça's Stadt, d. i. Kânjakubga.
2. कौश Adj. seiden.
कौशकी कौशिकी? f. vielleicht Seidenweberin.
कौशल 1) n. a) Wohlfahrt, Wohlergehen. — b) Geschicklichkeit, das Bewanderttsein, Erfahrenheit, Klugheit, Geschicktheit. Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend. — 2) *f. ई a) eine Erkundigung nach Jmds Befinden. — b) Geschenk.
*कौशलि m. Metron. von कुशला.
कौशलिका f. Geschenk.
कौशल्य 1) m. eine Art Pavillon Vishṇ. 830. 833. — 2) n. a) Wohlfahrt, Wohlergehen. — b) Geschicklichkeit, Erfahrenheit in (im Comp. vorangehend) Spr. 7689. Bulḥaṇ. 1,130.
कौशाम्ब 1) Adj. °गडल n. das Gebiet von Kauçâmbi. — 2) f. ई N. pr. einer Stadt.
कौशाम्बि f. = कौशाम्ब 2).
कौशाम्बिका f. ein Frauennsme 308,29 (im Prâkrit).
कौशाम्बीय Adj. aus Kauçâmbi 291,15.
कौशाम्बेय 1) m. Patron. von कुशाम्ब. — 2) *Adj. von कौशाम्बी.
कौशाम्ब्य m. ein Fürst von Kauçâmbi.
कौशाम्भ्न n. mit Kuça-Grasaufgekochtes Wasser.
कौशायी f. N. pr. einer Stadt.
1. कौशिक Adj. von कुश 3) a).
2. कौशिकं 1; Adj. zu Kuçika (oder Kauçika) in Beziehung stehend. — 2) m. a) Patron. verschiedener Männer, insbes. Viçvâmitra's. Auch Pl. — b) Bein. a) Indra's. — β) des Sonnengottes Comm. zu TBa. 2,5,10,2. — γ) *Çiva's. — c) * Vatica robusta Râǵan. 9,83. — d) ein best. Râga S. S. S. 65. — e) N. pr. eines Asura. — 3) f. कौशिकी a) eine best. Râginî S. S. S. 37. — b) Bein. der Durgâ. — c) Titel einer Çikshâ Ind. St. 14,160. — d) N. pr. a) verschiedener Flüsse VP.², 2,113 u. s. w. — β) einer buddhistischen Bettlerin.
3. कौशिक 1) Adj. a) einen Behälter bildend (von einer Wunde) Bulḥaṇ. 6,35. कौशिक्य v. l. Vgl. कोशवत् 1) a). — b) in der Scheide steckend (Schwert). — c) seiden. — 2) * m. a) Schlangenfänger. — b) ein Kenner der Wörterbücher, Verfasser eines Wörterbuchs. — c) Ddellion. — d) Mark. — e) eine Rohrart. — 3) *f. घा Trinkgeschirr. — 4) f. ई N. pr. einer aus dem Leibe der Pârvatî hervorgegangenen Göttin. — 5) n. Seidenzeug, ein seidenes Gewand. 4. कौशिक 1) m. a) Eule. — b) * Ichneumon. — c) * Geschlechtsteile. — 2) f. ई = कौशिक 3) a).
5. कौशिक Adj. von einer Eule herkommend.
कौशिकीका f. Nom. abstr. zu 1. कौशिक und zugleich zu 2. कौशिक 2) b) β).
कौशिकत्व n. Nom. abstr. 1) zu 1. कौशिक Maitr. S. 4,5,7 (hier zugleich zu 2. कौशिक 2) b) α). — 2) zu 2. कौशिक 2) a) und 2) b) α).
*कौशिकप्रिय m. Bein. Râma's.
*कौशिकफल m. der Kokosnussbaum.
कौशिकाङ्कुलि m. N. pr. eines Mannes.
*कौशिकात्मज m. Patron. Arǵuna's.
कौशिकादित्य m. N. pr. eines Tîrtha.
कौशिकायनि m. Patron. N. pr. eines Lehrers.
*कौशिकायुध m. Regenbogen.
कौशिकार् m. Pl. = कौशकार् 1) a).
कौशिकारण्य n. N. pr. einer Stadt Harîv. 3,44,48.
*कौशिकारति und *कौशिकारि (Râǵan. 9,89) m. Krähe.
*कौशिकिन् m. Pl. die Schule des Kauçika.
कौशिकीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.
*कौशिकीय m. Trophis aspera Râǵan. 9,129.
कौशिज m. Pl. N. pr. eines Volkes. कौशल v. l.
कौशिल m. Hypokoristikon von कौशिक.
कौशिल्य m. Patron.
कौशीधान्य n. Hülsenfrucht.
*कौशीयकेय Adj. von कुशीरक.
कौशीलव (Gobh. 3,1,19) und °व्य n. das Gewerbe der Barden oder Schauspieler.
कौशेय 1) Adj. seiden. — 2) n. Seide, Seidenzeug, ein seidenes Gewand. — 3) N. pr. einer Oertlichkeit.
कौशेयक n. Seidenzeug.
कौशेय 1) Adj. aus Kuça-Gras gemacht. — 2) *m. Patron. von Kuça.
कौश्येय m. Patron. von कुश्रि.
कौषाग्रव und कौषाग्रवि m. Patron. von कुषाग्र.
कौषीतक m. Patron. von कुषीतक. — 2) f. ई a) * Patron. von Agastja's Gemahlin. — b) Name einer Çâkhâ des Ṛgveda. — 3) n. Titel eines Brâhmaṇa Çâk. zu Bidlâ. 3,3,1 (S. 846).
*कौषीतकि m. Patron. von कुषीतक. Auch Pl.
कौषीतकिन् m. Pl. Name einer Schule.
कौषीतकिब्राह्मण n. Titel eines Brâhmaṇa.
कौषीतकिब्राह्मणोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.
*कौषीतकेय m. Patron. des Kahoḍa.
कौषीतक्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.
कौषेय m. N. pr. eines Ṛshi.
*कौष्टचित्क Adj. von कुष्टचित् gaṇa कयादि in der Kiç.
कौष्ठ Adj. 1) im Leibe befindlich. — 2) in der Vorrathskammer befindlich.
*कौष्ठचित्क Adj. von कुष्ठविद्.
1. कौष्ठिक Adj. über den Aussatz handelnd Kâraka 2,5,6,18.
2. कौष्ठिक Adj. einen Behälter bildend (von einer Wunde) Bulḥaṇ. 6,35. कौशिक v. l.
कौष्ठिल und कौष्ठिल्य in मद्र°.
कौष्य Adj. 1) im Unterleib befindlich. — 2) etwa überaus reich Taitt. Âr.
कौष्माण्ड Adj. an die Kûshmâṇḍa genannten Kobolde gerichtet.
कौष्माण्डिक Adj. dass. AV. Pariç. 42,2.
कौष्य m. Patron. von कोष्य.
कौसल 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes und einer Dynastie. — b) कौशलानी (sc. v. l. कोश्र) नक्तञ्चर्य. ein best. Mondhaus R. 6,86,43. — 2) f. घा N. pr. einer Gemahlin Kṛshṇa's. — 3) f. ई N. pr. einer Gattin Vasudeva's VP.² 4,110.
कौसलक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) Adj. den Kosala gehörig.
*कौसल्येय m. Metron. des Râma.
कौसल्य Adj. zum Volke der Kosala gehörig; m. ein Fürst der K.; f. घा eine Fürstin der K.
*कौसल्यानन्दन, कौसल्यामातृ, *कौसल्यायनि und कौसल्येय (Prasannâ. 86,20) m. Metronn. Râma's.
कौसिनैं m. N. pr. eines Teiches (zu Kusitâji in Beziehung gesetzt; Maitr. S. 2,1,11. Mâs. Gṛhj. 1,6.
कौसिद् m. = कौसित. Vgl. कौसिद्.
कौसीद् Adj. (f. ई) mit einem Anlehen in Verbindung stehend.
कौसीद्य n. 1) Trägheit, Schlaffheit Lalit. 100,11. 13. कौसीद्य gedr. — 2) * Wuchergeschäft.
कौसुम 1) Adj. (f. ई) von Blumen herrührend, aus Bl. gemacht Naish. 7,28. Acsi-P. 43,16. Bâlar. 62,16. — 2) *n. Messingasche als Collyrium.
कौसुमगुण्य Adj. den Liebesgott betreffend.
कौसुम्भ 1) Adj. (f. ई) vom Safflor kommend, mit

S. gefarbt, dem Safflor gleichend (Farbe) 296,10. शाक *n. Safflor-Gemüse.* — 2) * m. *wilder Safflor* Rāǵan. 4,169. — 3) n. *mit Safflor gefärbter Stoff.*

कौसुम्भक Adj. *mit Safflor gefärbt* Agni-P. 30,19.

कौसुम्भविन्द् m. 1) Patron. von कुसुम्भविन्द्. — 2) *ein best.* Daçarātra.

कौसुम्भविन्द् m. Patron. von कुसुम्भविन्द्.

*कौसृतिक m. *Betrüger.*

कौस्तुभ 1) m. n. *ein best. bei der Quirlung des Oceans zum Vorschein gekommenes Juwel, ein Schmuck Vishṇu's.* — 2) m. *eine best. Fingerverbindung.* — 3) m. = क्लितृज् Av. Gov. 4,6. 5,1, 15. — 4) n. *eine Art Oel.* — 5) Titel eines Werkes.

कौस्तुभधामन् (Paāsannan. 137,10), कौस्तुभभृत्, *कौस्तुभनलताग und *कौस्तुभवत्स् m. Beinamen Vishṇu's.

कौस्तुभीय Adj. = *कौस्तुभ 1) *gehörig* Bālar. 197,17.

*कौस्तुभोरस् Adj. Bein. Vishṇu's Gal.

*कौस्त्य n. Nom. abstr. von कुस्ती.

*कौस्रुट m. Patron. von कौस्रुट.

*कौस्रुटि m. Patron. von कौस्रुट.

कौस्रुल m. = Patron. von कौस्रुल.

कौस्रुलीपुत्र m. N. pr. eines Grammatikers.

कौस्रुलीय m. Pl. *eine best. Schule* Gobh. 3,4,21.

*कौस्रित m. Patron. von कौस्रित.

क्र *das Suffix* त *in* कृत् u. s. w. 233,8. 238,11.

*क्रंस्, क्रंसति und क्रंसयति (भाषार्थे oder भावार्थे).

*क्रथ्, क्रथति (हिंसायाम्).

*क्रन्, क्रन्त्यति (कृच्छ्रजीवनेषु). — * Caus. क्रन्त्रयति.

*क्रन्त्र Adj. von क्रन्त्र्.

क्रन्द्, *क्रन्दते 1) **feucht sein.* — 2) **einen best. Laut von sich geben.* — 3) **stinken.* — Caus. क्रान्दयति *durchnässen.* — Mit अभि *befeuchten.* Vgl. अभिक्रन्द्.

*क्रन्दित्र् Nom. ag. von क्रन्द्.

क्रन्दन Adj. in ष°.

क्रन्दस् Absol. in चेत्° und वस्त्र°.

*क्रन्द्र, क्रन्द्रति (हर्षक्षये).

क्रम *n. das dem Prāǵāpati Genehme.*

क्रम्स् Adj. = क्रिपस् *wie viel?*

क्रमाक *n. Pitz* Gaut. Āpast.

क्रमिम्ब (dreisilbig) f. = क्रिमाम्बु Taitt. Ār. 6, 4,1 (= Av., aber क्रम्ब्).

*क्रम्भ् (प्रकाशयतिकर्मन्).

क्रमक 1) m. n. *Säge.* — 2) m. *a) ein best. musikalisches Instrument.* — *b) *Ardea virgo* Nigh. Pa. — *c) eine best. Pflanze* Kāś. 129,17. **Capparis aphylla.* — *d) eine best. Hölle.* — *e)* N. pr. eines Priesters der Kāpālika. — 3) * f. ā *Pandanus odoratissimus* Rāǵan. 10,69.

*क्रकचकण्ट्क m. *Pandanus odoratissimus.*

*क्रकचवल्क m. dass. Nigh. Pa.

*क्रकचवल्ल m. *der Teakbaum* Rāǵan. 9,130.

*क्रकचवृक्ष (stark °वाट्) m. *Kidechse, Chamäleon.*

*क्रकचषृष्टी f. *Cojus Cobojus.*

क्रकचव्यवहार m. *eine best. Regel zur Berechnung einer Holzmasse* Līlāv. 198. Colebr. Alg. 101.

*क्रकण m. = क्रकर 1).

क्रकर m. 1) *Perdix sylvatica.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) **Ardea virgo* Dhanv. 6,101. — 3) **Capparis aphylla.* — 4) **Säge.* — 5) **ein armer Mann.* — 6) * *Krankheit.*

*क्रकर oder *°राट् m. *Lerche* Dhanv. 6,104.

क्रकुच्छन्द् m. N. pr. eines Buddha Kāśjan. 93,14.

क्रन्, nur Partic. क्रतनाण *tobend, brausend.* — Mit ग्रव in ग्रवक्रतिन्.

क्रत in वनक्रत.

क्रउन n. *das Untertauchen.*

क्रैनु m. 1) *Vermögen, Tüchtigkeit, Wirksamkeit.* — 2) *Ueberlegung, Rath, Einsicht, Verstand.* — 3) *Erleuchtung, Begeisterung.* — 4) *Rathschluss, Plan, Absicht, Vorsatz.* — 5) *Verlangen, Wunsch.* क्रैनवे *willig, gern.* क्रैनेन क्रैतुना so v. a. *mit dem blossen Willen* Ṛv. 2,13,11. — 6) *Opferhandlung, Opfer.* Auch personificirt. — 7) *ein best.* Kalpa 2) b). — 8) N. pr. *a)* eines Sohnes des Brahmaṇ, eines der Prāǵāpati und der sieben Weisen (als Stern am Himmel 218,23). — *b)* eines der Viçve Devās Vp.² 3,159. fgg. — *c)* eines Sohnes des Kṛshṇa. — *d)* eines Sohnes des Ūru. — *e)* eines Flusses in Plakshadvīpa Vp. 2,4,11. Könnte auch f. sein. क्रतु v. l.

*क्रतुकर्मन् n. *Opferhandlung.*

क्रतुक्रिया f. dass. Hāsy.

*क्रतुच्छद् m. 1) fehlerhaft für क्रकुच्छन्द्. — 2) *one skilled in sacrifice.*

क्रतुजित् m. N. pr. eines Mannes.

क्रतुदक्षिणा f. *Opferlohn* Çāṅku. Ça. 13,6,6.

क्रतुदेव m. N. pr. eines Mannes.

क्रतुद्रुघ (Nom. °ध्रुक्) m. *ein* Asura.

*क्रतुद्विष् (Nom. °द्विट्) m. dass.

*क्रतुधर्मिन् m. Bein. Çiva's.

क्रतुधृत m. N. pr. eines Rudra.

क्रतुपति m. *der Veranstalter eines Opfers.*

क्रतुपशु m. 1) *Opferthier.* — 2) * *Pferd.*

क्रतुपा Adj. *die Absichten bewachend.*

*क्रतुपुरुष m. Bein. Vishṇu's.

क्रतुप्रा Adj. 1) *das Verlangen befriedigend, erfreuend* Ṛv. 10,100,12. — 2) *begeistert* oder *erfreut.*

क्रतुप्रावन् Adj. = क्रतुप्रा 1).

क्रतुभुज् m. *ein Gott.*

क्रतुमत् 1) Adj. *entschlossen; einsichtig, weise; wirksam.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvāmitra.

क्रतुमय Adj. *consilii plenus.*

*क्रतुयष्टि f. *ein best. Vogel* Gal.

क्रतुराज् m. *das vornehmste Opfer* (Açvamedha und Rāǵasūja).

क्रतुराज m. = राजसूय.

क्रतुराज m. N. pr. v. l. für कौर्तिराज Vp.² 3,332.

क्रतुविक्रायिन् Adj. *den ersparten Opferlohn verkaufend.*

क्रतुविद् 1) Adj. *a) Willen —, Befehle habend (äusserend).* — *b) begeisternd.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

क्रतुवीर्य m. Titel eines Werkes.

क्रतुसंख्या f. desgl.

क्रतुसंयज् m. und °परिशिष्ट n. (Ind. St. 1,39) Titel eines Paricishṭa des SV.

क्रतुस्थली f. N. pr. einer Apsaras.

क्रतुस्पृश् Adj. *begeisternd.*

*क्रतुरूप m. *Opferross* Trik. 3,3,318.

*क्रतूतन m. = राजसूय.

क्रतूदेवी Nom. Du. m. *Verstand und Wille* Vs. 7,27. Çat. Bn. 4,1,4,1. 14,3,1,31.

क्रतूय्, क्रतूयति *ernstlich wollen.*

क्रतूय n. *Opfergeräth.*

क्रतूयध Adj. *einen durch Einsicht u. s. w. erlangten Lohn bildend.*

क्रथ्, *क्रथति (हिंसायाम्). — Caus. क्राथयति 1) *ausgelassen sein.* — 2) *हिंसायाम्. — Mit उद् in उत्क्राथिनी.

क्रथ m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes (stets in Comp. mit कैशिक). *कैशिकाधिपति m. Bālar. 72,5. — 2) eines Sohnes des Vidarbha und Urahnen der Kratha. — 3) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 4) eines Asura.

क्राथन 1) Adj. *in Erstickungsnoth gerathend* Kāraṇḍ. 6,36. — 2) m. N. pr. *a)* eines Asura. — *b)* eines Schlangendämons. — *c)* eines Affen. — 3) n. *a) das Durchhauen.* — *b) *das Morden, Tödten.* — *c) plötzliche Stockung des Athems.*

क्राथनक 1) m. N. pr. eines Kṣmeṣa. — 2) * n. *schwarzes Aloeholz.*

क्रद् s. क्रन्द्.

क्राधिष्ठ Superl. und क्राधीयस् Compar. zu कृपु.

क्रन् 2te Sg. Aor. von क्रन्द्.

क्रंस् Partic. praes. von 1. कर्.

क्रन्द्, क्रन्दति, क्रान्दते 1) *wiehern, brüllen.* — 2) *kläglich schreien, jammern.* — 3) *und* (Acc.) *klag-*

lich anrufen. — 4) dröhnen (Spr. 7795), rauschen, knarren, klirren (293,10). — Caus. क्रन्दयति 1) 2) 3) Caus. zu Simpl. 1) 2) 4). — 4) 3) = Simpl. 1) 4). — 6) wiehern nach (Acc.). — Intens. कनिक्रन्दि und कनिक्रन्दी. Partic. कनिक्रदत्, कनिक्रदत्, कनिक्रर्ध्वनान. 1) wiehern, brüllen, schreien, kreischen. — 2) dröhnen, rauschen, knattern. — Mit धनु Med. Jmd nach —, zuschreien; mit Acc. — Mit धृषि 1) anwiehern, anbrüllen, anschreien. — 2) tönen, rauschen. — Caus. anwiehern, anbrüllen. — Intens. dass. — Mit ध्व brüllen. — Caus. 1) dass. — 2) herabrauschen auf (Acc.). — Mit सम्-ध्व Jmd (Acc.) anschreien, anrufen. — Mit स्था 1) anwiehern, anrufen. — 2) klüglich schreien, jammern. — 3) Jmd (Acc.) zu Hülfe rufen Kâd. 11,92,14. — 4) व्याक्रन्दित von einer best. fehlerhaften Recitation Saṁhitâpâṭh. 7,4. — Caus. 1) herdrönen u. s. w. — 2) laut zurufen, anschreien. — 3) *ununterbrochen schreien. — 4) klüglich schreien —, jammern machen. — Mit सना klüglich schreien. — Mit नि 1) herunter schreien. — 2) निक्रन्दित von einer best. fehlerhaften Recitation Saṁhitâpâṭh. 7,3. — Caus. hineinbrüllen lassen. — Mit परि Caus. umrauschen. — Mit प्र laut rufen. — Caus. laut rauschen. — Mit वि wehklagen. — Mit सम् brüllen mit (Instr.). — Caus. durch Rauschen u. s. w. zusammenbringen, conclamare alliquid.

क्रन्द् m. 1) Gewieher. — 2) Geschrei, Ruf.

कन्दिदिष्टि Adj. unter Brausen dahineilend.

क्रन्दन 1) * m. a) Katze. — b) eine best. Pflanze. — 2) n. a) das Schreien, lautes Rufen Spr. 7747. — b) * Schlachtgeschrei. — c) das Wehklagen.

क्रन्दनधनि m. Wehruf 136,28.

क्रन्दनु m. Gedröhn, Getön.

क्रन्दम् n. 1) Schlachtgeschrei. — 2) Du. die beiden kämpfenden Parteien.

क्रन्दित * n. 1) klägliches Schreien. — 2) das Verbrüllen.

क्रन्म्य n. das Wiehern.

कपू 1) कपते, कपमाण a) jammern, trauern, um (Acc.). — b) flehen, erbitten; mit Acc. — 2) *कपते (कपायाम्, गतौ). — Mit धनु, *कपते sich sehnen nach, trauern um. — Vgl. कपप्.

कम् कामति und कमति (nicht gebilligt), क्रमते und क्रामते (nicht gebilligt) 1) schreiten, — an, nach पञ्च. धृषि oder blosser Acc. oder Loc.). — 2) zu Jmd (Loc.) gehen, kommen um Hülfe zu finden. — 3) durchschreiten, überschreiten 299,22. — 4) ersteigen. — 5) beschreiten (in der Begattung). — 6) überragen. — 7) in Besitz nehmen, erfüllen. — 8) *Med. an Etwas gehen, Etwas unternehmen, seine Kraft an Etwas wenden; mit Dat. — 9) Med. gut von Statten gehen, Erfolg haben, eine Wirkung thun, anschlagen. — 10) der grammatischen Operation des Krama 11) unterliegen, weiterholt werden. — 11) Med. nach der Weise des Krama 11) verfahren. — क्रकाताम् Baudh. P. 3,16,2 fehlerhaft für क्रकाताम् von 1. कर्. — Caus. 1) क्रमयति Jemden lassen. — 2) क्रमयति und क्रामयति dem Krama 11) unterwerfen, wiederholen. — Intens. चङ्क्रमते, चङ्क्रमाते und चङ्क्रमीति hinundherschreiten, — wandern, spazieren Kâraṇḍ. 65,9. 66,7. 12. durchschreiten. — Mit धृषि 1) vorüber —, weitergehen. — 2) wegschreiten über, vorüberschreiten —, vorüberkommen an, treten über (Acc.). °क्रम्य jenseits, hinter; mit Acc. °क्रान्त gewöhnlich in act. Bed. — 3) weitergehen, so v. a. fortfahren. — 4) sich wegbegeben von (Abl.) 82,23. aus dem Wege gehen (भयात् einer Gefahr) MBu. 13,117,13. — 5) kommen um, verlustig gehen; mit Abl. — 6) vergehen, verstreichen, verfliessen (von der Zeit). — 7) über eine best. Zeit (Acc.) hinwegkommen, eine b. Z. verstreichen lassen. — 8) über das gewöhnliche Maass hinausgehen, hervorragen. — 9) ein best. Maass (Acc.) überschreiten, übertreffen 249,17, überwinden. — 10) übergehen, bei Seite lassen. — 11) Jmd oder Etwas unbeachtet lassen, vernachlässigen, versäumen, übertreten, sich ein Versäumniss zu Schulden kommen lassen, einen Fehltritt begehen. — 12) Jmd (Acc.) entgehen, so v. a. unbemerkt bleiben von. नो धर्मो ना त्वामतिक्रमेत् so v. a. benutze dieses. — Caus. 1) verstreichen lassen. — 2) nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf. — Mit अपयति beschreiten (in der Begattung). °क्रान्त mit act. Bed. — Mit अभ्-यति 1) wegschreiten über, durchschreiten. — 2) überwinden. — 3) übertreten, vernachlässigen. — Mit समभ्-यति kommen auf. चित्तम् auf den Gedanken. — Mit अति 1) vorbeischreiten an, wegschreiten über, überschreiten. — 2) verstreichen, verfliessen, vergehen; für Jmd (Acc.) verstreichen. — 3) übertreffen, überwinden. — 4) vernachlässigen, versäumen, nicht einhalten 101,10. übertreten; ein Versäumniss sich zu Schulden kommen lassen. धर्मव्यतिक्रान्त der das Gesetz übertreten hat. — 5) verkehrter Weise sich einer Sache (Acc.) hingeben. °क्रान्त mit act. Bed. Spr. 3522. — Mit समति 1) vorübergehen, weitergehen. — 2) wegschreiten über, vorüberkommen, über —, durchschreiten. योतनं समतिक्रान्तः so v. a. ein Jôgana zurück befindlich. — 2) verstreichen, verfliessen. — 3) hervor —, an die Oberfläche kommen (von Pflanzen). — 4) herausstreten aus (Abl.). — 5) übertreffen. °क्रान्त mit act. Bed. — 6) vernachlässigen, nicht beachten, versäumen, übertreten. — 7) (ein Versprechen) halten. — Mit धृषि hinaufsteigen auf oder zu (Acc.). — Mit धनु 1) nachfolgen, verfolgen (einen Weg u. s. w.), nachgehen, entlang gehen. — 2) der Reihe nach durchgehen, aufzählen, im Verlauf angehen 221,7. 226,25. — 3) (einen Beschluss) fassen. °क्रान्त mit act. Bed. R. 2,30,41. — 4) mit einem Inhaltsverzeichniss versehen. — 5) im Inhaltsverzeichniss angeben. — Mit समनु vollständig hindurchschreiten, durchlaufen. — Mit प्र 1) weggehen, sich davon machen, davonlaufen, sich entfernen —, weichen von (Abl.). — 2) verstreichen. प्रक्रान्त n. Vergangenes, in der Vergangenheit Liegendes Bâlar. 174,2. — 3) abschreiten, d. h. durch Schreiten trennen. — Caus. °क्रामयति davonlaufen lassen Tâṇḍja-Br. 12,4,25. — Desid. °चिक्रमिषति Jmd (Abl.) davonlaufen wollen. — Mit अन्व्-यन् nach Jmd weglaufen TBa. 1,4,8,8. — Mit अभ्-यप् weggehen nach, zugehen auf. — Mit व्यप् abtreten, sich entfernen. — Mit धृषि 1) hinzutreten, zugehen auf, sich hinbegeben zu, betreten; mit Acc. oder mit प्रति. — 2) überwinden R. 6,49,15. 3,40,1. — 3) darangehen, anfangen, sich anschicken zu (Dat. eines Nom. act.). — 4) hinaufsteigen (der Zahl nach). — 5) durchschreiten (fehlerhaft für धृषि). — Caus. °क्रमयति in die Nähe bringen, heranziehen Tâṇḍja-Br. 12,4,25. — Mit समधि hinzutreten. — Mit अव 1) sich wegbegeben, entfliehen. अप v. l. — 2) treten auf (Acc.) Taitt. Âr. 10,9,1. — 3) niedertreten, überwältigen. — 4) hinabfahren in. गर्भम् in einen Mutterleib Kâṭhaka 4,8. मातुः कुक्षौ Lalit. 43,13. — 5) in die Existenz treten, sich zu bilden anfangen (vom Fötus) Kâṭhaka 4,3. — Caus. Jmnunterseigen lassen. — Mit अन्वव nach der Reihe hinabsteigen, eingehen in. — Mit आ 1) herbeikommen, hintreten —, hinkommen zu, beschreiten, betreten, besuchen. — 2) treten auf (Acc. oder Loc.). — 3) lasten —, einen Druck ausüben auf (Acc.). — 4) sich klammern an, anpoken. — 5) angreifen, einen Angriff machen auf, Gewalt brauchen. — 6) in der Astr. angreifen, so v. a. verfinstern. — 7) in Besitz nehmen, in seine Gewalt bekommen. आक्रान्त in der Gewalt stehend —, ergriffen —, beherrscht von (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 8) einnehmen, sich verbreiten über. ललिभिर्मुखमाक्रान्तम् das Gesicht mit Runzeln überzogen. — 9) aufsteigen, ansteigen, steigen zu — hinauf, ersteigen, besteigen. Gewöhnlich Med.

und baufig mit ऊर्ध्वम् verbunden. — 10) *bespringen.* — 11) *anspringen.* — 12) *beginnen*, mit Infin. — Caus. 1) *herbeikommen* —, *hereintreten* —, *betreten lassen.* — 2) *angreifen, einen Angriff machen auf* (?). — *Desid. चाचिक्रांसिते *anfsteigen wollen.* — Mit घ्रत्या *her* – *und vorüberschreiten.* — Mit घ्रध्या 1) *herfallen über.* — 2) *erwählen.* — Mit घ्रन्वा 1) *der Reihe nach betreten.* — *besuchen.* — 2) Med. *hinaufsteigen zu.* — Mit घ्रया MBu. 13,3717 fehlerhaft für घ्र. — Mit घ्रभ्या s. घ्रभ्याक्रामम्. — Mit उपा *herfallen über.* — Mit समुपा *getangen zu.* °क्रान्त mit act. Bed. — Mit निरा *heraus* —, *hervortreten* —, *aus* (Abl.). — Mit प्रत्या *zurückkehreiden* Āpast. Ça. 15,11,2. Comm. zu TBa. 1,241,30. — Mit समा 1) *treten auf.* — 2) *fassen* —, *einen Druck ausüben auf.* — 3) *angreifen, einen Angriff machen auf.* — 4) *in Besitz nehmen, in seine Gewalt bekommen.* रोषसमाक्रान्त *vom Zorn überwältigt.* — 5) (ein Versprechen) *halten.* — Mit उद् (Med. ausnahmsweise) 1) *hinaufschreiten, aufsteigen.* Mit यौधि und vorangehendem Abl. *sich erheben über* Maitr. S. 4,6,10. — 2) *herausstreten, hinaus* —, *davongehen, entweichen,* — *aus* (Abl.); insbes. von den Lebensgeistern. उत्क्रान्तमुनि: impers. Kāṭ. 36,12. — 3) *hinausschreiten, sa v. a. sterben.* — 4) mit Acc. *sa v. a.* mit घनूद् Prāçnop. 2,4. — 5) *übergehen, bei Seite lassen.* — 6) *übertreten, unbeachtet lassen, vernachlässigen.* — 7) *sich einer Sache* (Acc.) *entziehen* 213,26. 33. — Caus. उत्क्रमयति und उत्क्रामयति *hinaufgehen* —, *hinausschreiten lassen.* — Desid. *hinausgehen* —, *davongehen wollen.* — Mit घनूद् 1) *sich fern halten.* घनूत्क्रान्त *sich fern haltend von* (Loc.) MBu. 13,23,56. — 2) *überragen, mehr gelten als;* mit Acc. v. l. घति. — Mit घनूद् Act. *nach Jmd* (Acc.) *hinaus* —, *davongehen.* — Mit घभ्युद् Act. 1) *hinaufschreiten* Vaitān. — 2) *hinausschreiten lassen.* — Caus. dass. — Mit उपोद् Act. *hinaufsteigen zu.* — Mit प्रत्युद् *im Begriff stehen zu entweichen.* प्रत्युत्क्रान्तजीवित Adj. *so v. a. halbtodt* Daçak. 3,7. — Mit व्युद् Act. 1) *auseinandergehen.* *द्वैं व्युत्क्रान्ता: *zu Zweien besonders stehend.* — 2) *fortgehen, weichen.* — 3) *überschreiten, übertreten, übergehen, nicht beachten.* — Mit समुद् 1) *aus dem Leben scheiden* Nirdar. Up. 13. — 2) *übertreten, nicht beachten.* — Mit उप 1) *herantreten, herbeikommen, kommen zu, in;* mit Acc. *oder* Loc. — 2) *feindlich losgehen auf.* — 3) *auf eine bestimmte Art sich Jmd nähern, Jmd angehen, behandeln, verfahren gegen* (Acc.); ohne Object *verfahren, zu Werke gehen.* — 4) *ärztlich behandeln.* — 5) *an Etwas gehen, sich an Etwas machen, greifen zu, begehen, verrichten.* — 6) *den Anfang womit machen, beginnen, anheben, sich anschicken;* mit Acc., Dat. oder Infin. Gewöhnlich Med. — 7) Med. *seinen Anfang nehmen* Lāṭ. 9,9,6 (उपक्रमेतेति zu lesen). — Caus. *Jmd beginnen lassen,* mit Infin. Pañcad. — Mit प्रत्युप Med. *loszerichten auf* (Acc.) Gaṇ. Bs. 2,3,12. — Mit समुप *anheben, beginnen, sich anschicken;* mit Infin. und nur einmal Act. यदापं समुपक्रान्त: *so v. a. nach dem sie schliessen, wie dieser begonnen hat* R. 2,78,14. — Mit नि Act. 1) *eintreten in* (Loc.). — 2) *niedertreten.* — 3) *schreiten* RV. 5,59,6. — Mit घनुनि Act. *in den Fusstapfen folgen, nachtreten.* — Mit घभिनि Act. *niedertreten.* — Mit निस् 1) *hinausschreiten, —gehen aus* (Abl.; ausnahmsweise Gen.), *von Hause gehen, das Haus verlassen;* im Schauspiel technisch für *abtreten.* Von den Lebensgeistern *so v. a.* उद्. — 2) निष्क्रान्त *hervorgegangen, so v. a. abstammend von* (Abl.). — Caus. *hinausgehen lassen, herauslassen aus* (Abl.), *hinaustreiben, hinausbringen* Kāṭ. 11,108,13. — Mit घनुनिस् *hinaus* – *und nachgehen* Maitr. S. 4,6,10. — Mit घभिनिस् 1) *hinaus- und hinzuschreiten.* — 2) *hinausschreiten,* —*gehen aus* (Abl.). Von einem *Thor *sa v. a. hinausgehen nach* (Acc.). — 3) *ausgehen, sa v. a. das Haus verlassen* Kāraka 1,8. buddh. d. H. v. um München zu werden Lalit. 112,12. mit beigefügtem प्रव्रज्यायै 113,11. Auch mit Acc. der Wohnung. — 4) घभिनिष्क्रान्त *hervorgegangen, so v. a. abstammend von* (Abl.). — Mit उपनिस् 1) *hinaus* – *und hinzuschreiten.* — 2) *hinausschreiten,* —*gehen aus* (Abl.). — Mit विनिस् *hinausschreiten,* — *treten, hervortreiben aus* (Abl.) 64, 32. — Mit परा *vorschreiten, draufloegehen, sich muthig zeigen, Kraft entwickeln, grossen Eifer an den Tag legen, sein Bestes thun, sich in einer Sache hervorthun.* पराक्रान्त: पलायने *so v. a. nur auf Fliehen bedacht.* — Mit परि (ausnahmsweise Med.) 1) *umherschreiten, herumgehen, umhergehen, sich herumbewegen.* Technisch vom Umhergehen der Schauspieler auf der Bühne. परिक्रम्य न्यायेन विवृतनेत्र: *mit den Augen am Himmel herumgehend.* — 2) *herumschreiten um, durchschreiten, besuchen.* — 3) *vorüber kommen an, Jmd* (Acc.) *entgehen.* — 4) *im Gehen Jmd* (Acc.) *überholen.* — Intens. परिचङ्क्रम्यते *sich beständig herumbewegen.* — Mit घनुपरि 1) *der Reihe nach umhergehen.* — 2) *der Reihe nach umschreiten* Maitr. S. 4,9,10. *der Reihe nach besuchen,* — *besichtigen.* — Mit विपरि 1) *rings herumschreiten.* — 2) विपरिक्रान्त *muthig, tapfer.* — Mit संपरि *umschreiten, besuchen.* — Mit प्र 1) Act. (redupl. Aorist im RV. Med.) *vorschreiten; angehen, anziehen, aufbrechen, gehen zu* (Acc.). प्रतिष्ठमु *rechts herumgehen.* — 2) Act. *überschreiten.* — 3) Med. *verfahren gegen* (Loc.). — 4) Med. (ausnahmsweise Act.) *gehen* —, *sich machen an, unternehmen, sich anschicken, beginnen;* mit Acc., °घर्वम् oder Infin. Einmal mit dem Acc. eines Nom. act. (वाग्याम्), das sonst nur mit कर्, भू oder घस् auftritt. — 5) प्रक्रान्त *begonnen, angebrochen (रात्रि). — Caus. *vorwärtsschreiten lassen.* — *Desid. Fut. प्रचिक्रंसिष्यते. — Mit घभिप्र Act. *hinschreiten zu* (Acc.) Vaitān. — Mit संप्र Med. *gehen an, sich anschicken, beginnen;* mit Acc. oder Infin. — Mit प्रति 1) *zurückkommen.* — 2) *herabsteigen* (der Zahl nach). — 3) *belehren.* — Mit घनुप्रति *zurückkommen.* — Mit वि 1) *weiterschreiten, bei Seite gehen, sich entfernen,* — von (Abl.). — 2) *auseinandergehen, sich theilen.* — 3) *durchschreiten.* — 4) *einherschreiten, schreiten, gehen.* — 5) *einen Schritt machen.* — 6) *erscheinen, sich erheben zu* (Acc.). — 7) *beschreiten.* — 8) *einen Ansatz nehmen, einen muthigen Angriff thun, Muth an den Tag legen,* — *gegenüber von* (Loc.). विक्रान्त *muthig, tapfer.* घनुवि *sa v. a. ein angezeichneter Bogenschütze.* — 9) *Jmd* (Acc.) *bekämpfen.* — Caus. *Schritte machen lassen.* — Mit घधिवि Med. *für Jmd* (Dat.) *anschreiten.* — Mit घनुवि Med. *nachschreiten.* — Mit निर्वि *hinausschreiten.* — Mit सम् 1) *zusammentreten, sich vereinigen.* 2) *zusammengerathen.* — 3) *sich hinbewegen zu* (Acc.). — 4) *eintreten in* (einen Staud, Acc.) Rāgu. 5,10. — 5) *in ein Sternbild treten* (von der Sonne). — 6) *übergehen von* (Abl.) *auf* (Loc.) Suça. 1,271,13. Bhāvapr. 6,28. Kāṭ. 84,9. संक्रान्त *übergegangen,* —*von* (Abl.) *auf* (im Comp. vorangehend). Ça. Ça. 60,1. Gīt. 12,27. Mālatīm. 107,3 (237,3). — 7) *durchschreiten, durchwandern, überschreiten.* — 8) *herbeikommen.* — 9) *einherschreiten.* — Caus. 1) *hinführen zu,* mit zwei Acc. — 2) *übergehen lassen, übertragen, übergeben, überlassen, überliefern;* mit Acc. der Sache und Loc. der Person. घर्थासंक्रम् (der Lexikographen) *das Uebergehen eines andern Loc. in anderer Function) in eine andere Bedeutung übergehen lassen.* — 3) *zwei Wörter im* Krama 11) *zusammentreten lassen, indem man dazwischen liegende anstatten lässt,* Comm. zu VS. Prāt. 4,166. — Mit घनुसम् 1) *insgesammt nachfolgen,* mit Acc. TS. 4,7,4,6. — 2) *gelungen zu.* — 3) *später übergehen auf* (Acc.)

अनुक्रान्त mit act. Bed. Prasannar. 104,12. — Mit अभिक्रम् *fortschreiten* von (Abl.) zu (Acc.) Taṇḍja-Br. 4,3,16. 24,11,3. — Mit उपक्रम् 1) *hineintreten, gelangen zu.* — 2) *übergehen in* (Acc.). — Caus. *hinzutreten lassen.* — Mit प्रतिक्रम् *seinen Lauf einstellen.* — Caus. *zurückkehren machen.*

क्रैम m. 1) *Schritt.* — 2) *Gang, Art und Weise des Gehens.* — 3) *Gang, Lauf, Verlauf* Hir. 8,15. 39,5. Mālatīm. 18,3 (57,4). — 4) *Weg* R. 2,25,2. — 5) *die zu einem Sprunge oder Angriff angenommene Stellung.* बद्धक्रम und क्रमगत Adj. Ind. St. 14,373. — 6) *Fuss* Ind. St. 14,373. fg. — 7) *regelmässiger Gang, Ordnung, Reihenfolge, Rangordnung, Erbfolge.* क्रमेण, क्रमात् und क्रमतस् *der Ordnung —, der Reihe nach.* तदनुस्मरणक्रमेण so v. a. *stets hinter ihm her* Hir. 9,8. 99,2. क्रमेण, क्रमात् und क्रम° *in regelmässigem Gange, nach und nach, allmählich.* — 8) *das Verfahren, Verfahrungsweise, Art und Weise* 74,5. Dūṭ. Kādaṃb. 6,13. °क्रमात् *gemäss* MBn. 1,187,19 (wohl °क्रमाच्च zu lesen). — 9) *Brauch, Ritus* Mārk. P. 23,112 (mit collectivor Bed.). *Etiquette.* क्रमं कृ *die E. beobachten* Naiṣaṃ. 8,2. Z. 16. — 10) *Veranlasenung —, Grund zu* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Spr. 1969. Kathās. 18, 280. — 11) *eine best. durch Wiederholungen gekennzeichnete Recitation der* Veda und *die nach dieser Methode gebildeten Verbindungen von Wörtern.* — 12) *Doppelconsonant am Anfange einer* Pāda. — 13) in der Dramatik *Erreichung des Gewünschten, nach Andorn das Gewahrwerden der Zuneigung.* — 14) in der Rhetorik *diejenige Form der* Upamā, *in welcher die einzelnen Bilder sich der Reihe nach entsprechen.* — 15) * *Vermögen, Macht.*

क्रमक m. 1) *Reihenfolge* Gaṇit. 5,4,1. — 2) * *ein Kenner des* Krama 11).

क्रमकारिका f. Titel eines Werkes.

क्रमकाल m. = क्रमपाठ.

क्रमकालयोग m. = कालयोग MBh. 3,101,30.

क्रमकुल् Adj. *die Etiquette beobachtend* Naiṣaṃ. 8, 1, 2. 4.

क्रमघन und **क्रमघट्** m. *zwei bestimmte Formen des* Krampāṭha.

क्रमचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

क्रमज Adj. *durch den* Krama 11) *entstanden.*

क्रमजा f. v. l. für क्रमघट्.

क्रमजित् m. N. pr. eines Fürsten.

क्रमज्ञता (Gobhila. 8,55) und °ज्ञा f. *Sinn.*

क्रैमण 1) m. *a) Schritt.* — *b) *Fuss.* — *c) *Pferd.* — *d) N. pr. eines Sohnes des Bhagāmāna. — 2) n. *a) das Schreiten, Gehen.* — *b) das Betreten, Treten auf.* — *c) das Ueberschreiten.* — *d) Schritt.* — *e) das sich an Etwas* (Dat.) *Machen.* — *f) Behandlung nach der Weise des* Krama 11).

क्रमत्रैराशिक *die direct rule of three terme.*

क्रमदण्ड m. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमदीपिका f. Titel eines Werkes. °टीकाकृत् m. *der Verfasser einer Commentars dazu.*

क्रमदीश्वर m. N. pr. eines Grammatikers.

क्रमघन m. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमपद n. *Wortverbindung im* Krama 11).

क्रमपाठ m. *die Recitation in der Weise des* Krama 11).

क्रमपार m. *eine best. Form des* Krampāṭha. *क्रमपूरक m. etwa *Getonia floribunda* Rāǵān. 10,116.

क्रमप्रवक्तृ m. *der Lehrer des* Krama 11) RV. Prāt. 11,33.

क्रमप्राप्त Adj. *ererbt.*

क्रमभाविन् Adj. Pl. *auf einander folgend* Comm. zu Naiṣaṃ. 3,4,5.

क्रमभ्रष्ट n. *Verstoss gegen die richtige Folge der Wörter oder Begriffe.*

क्रममाला f. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमयोग m. *Reihenfolge.*

क्रमयोगपद्य n. Du. *Allmählichkeit und Plötzlichkeit* Sarvad. 12,12.

क्रमरत्नावली f. Titel eines Werkes.

क्रमराज m. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमराज्य n. N. pr. einer Oertlichkeit Rāǵat. 5,87.

क्रमवृद्धि f. *allmählicher Wachsthum, = Zunahme.*

क्रमलेखा f. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमवत्तु (?) und **क्रमवर्त** N. pr. eines Landes Rāǵat. 3,39. 3,227.

क्रमशठ m. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमशस् Adv. 1) *der Ordnung —, der Reihe nach.* — 2) *nach und nach, allmählich.*

क्रमशास्त्र n. *Vorschrift über den* Krama 11).

क्रमशिखा f. *eine best. Form des* Krampāṭha.

क्रमसंहिता f. *eine nach der Weise des* Krama 11) *redigirte* Saṃhitā.

क्रमसंग्रह m. Titel eines Werkes.

क्रमसंदर्भप्रभास m. Titel eines Abschnittes in einem best. Werke.

क्रमसार m. N. pr. eines heiligen Teiches.

क्रमसार Titel eines Werkes.

क्रमस्तुति f. Titel eines Werkes.

क्रमाक्रम m. Du. *Allmählichkeit und Plötzlichkeit.*

क्रमाक्रान्त Adj. *mit einem Satze* (eines Löwen) *gepackt* Kād. 83,3.

क्रमागत Adj. 1) *durch Erbfolge —, folgemässig hergestammend, — in Jmds Besitz gelangt.* Häufig geht dem क्रम noch eine nähere Bestimmung voran. — 2) *in gehöriger Ordnung auf einander folgend.* °र्तार्थ Adj. Kādaṃb. 3,

क्रमादित्य m. Bein. Skandagupta's.

क्रमाध्ययन n. *das Recitiren nach der Weise des* Krama 11).

क्रमाध्यायिन् Adj. *den* Krama 11) *studirend.*

क्रमायात Adj. *ererbt, durch Erbfolge auf den Thron gelangt.*

क्रमि m. ungenaue Schreibart für कृमि.

क्रमिक Adj. 1) *ererbt, durch Erbeshaft überkommen.* — 2) *der Reihe nach folgend, successivus.*

*क्रमितृ Nom. ag. von क्रम्.

क्रमु m. 1) *= क्रमुक 1) a). — 2) N. pr. eines Flusses in Plakshadvīpa VP.² 2,192.

क्रमुक 1) m. *a) Betelnussbaum.* — *b) *der indische Maulbeerbaum.* — *c) *eine Art* Lodhra. — *d) * eine Cyperus-Art.* — *e) * die Frucht der Baumwollenstaude.* — *f) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. ई *Betelnussbaum.*

*क्रमुकपुष्पक m. *ein best. Baum* Gal.

*क्रमुकफल n. *Betelnuss.*

क्रमुञ्ज m. N. pr. eines Berges VP. 2,2,25.

*क्रमेतर गण उक्थादि.

*क्रमेल und °क *Kamel* Spr. 7859. Naiṣaṃ. 6,104.

*क्रमोद्दाम m. *Stier.*

क्रम्य Adj. 1) *ärztlich zu behandeln* Kādaṃb. 8,2. — 2) *durch den* Krama 11) *entstehend.*

क्रय m. 1) *Kauf, Einkauf.* — 2) *Kaufpreis.*

क्रयकरीत Adj. *erkauft* Spr. 4000.

क्रयण n. *das Kaufen.*

क्रयणीय Adj. *zum Kaufen bestimmt.*

क्रयद्रव्य n. *die Sache, um welche man Etwas kauft oder eintauscht.*

क्रयलेख्य n. *Kaufbrief.*

क्रयविक्रय m. 1) Sg. und Du. *Kauf- und Verkaufspreis* M. 7,127. 8,401. 9,332. — 2) *Handel.*

क्रयविक्रयानुशय m. *Rückgängigmachung eines Handels.*

*क्रयविक्रयिक m. *Handelsmann.*

क्रयविक्रयिन् Adj. *der da kauft oder verkauft, einen Handel abschliesend.*

*क्रयशील्प m. *Mauerstein.*

क्रयाक्रय *Handelsverkehr* Kādaṃb. 1,15.

*क्रयाक्रयिका f. गण शाकपार्थिवादि.

क्रयाणक Adj. *käuflich* Ind. St. 15,437.

*क्रयोरुक् m. *Markt.*

क्रैपि Kāṭh. Saṃhitā TS. Prāt. 3,13) Adj. als Beiw. eines Namens des Rudra.

क्रयिक und क्रयिन् m. *Käufer.*

क्रौय्य Adj. *käuflich.*

*क्रव्, कृणवैति (वधकर्मन्) Naigh. 2,19.

क्रवर्य Adj. etwa *schreckhaft, erschrocken, zaghaft.* Nach Sây. *preisend.*

क्रविष्ठ Adj. *nach rohem Fleische gierig.*

क्रविष्णु n. *rohes Fleisch, Aas.*

क्रव्य् 1) Adj. = क्रूर TS. 5,5,20,1. — 2) m. vielleicht so v. a. Agni kravjâd. — 3) n. = क्रविस्, 111,19.

*क्रव्यातन m. *Antilope.*

क्रव्यादिन्, und °युस् Adj. *Fleisch —, Aas fressend.*

क्रव्यमुख m. N. pr. eines Wolfs.

क्रव्यवाहन Adj. *Leichname fortführend.* क्रव्य° v. l.

क्रव्याच्य m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,18, v. l.

क्रव्याद् 1) Adj. *Fleisch —, Leichname verzehrend;* von Agni des Scheiterhaufens, von gespenstischen Wesen und von Thieren. — 2) m. *Raubthier* 120,1.

क्रव्याद् 1) Adj. (f. द्या) = क्रव्याद् 1). Auch Bez. einer der neun Samidh. — 2) m. *a) Raubthier* 74,20. — *b) *Löwe. — c) * Falke. — d)* Pl. Bez. *bestimmter Manen* VP.2 3,339. — *e)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *f) ein best. metallisches Präparat* Bâlav. 4,30.

क्रव्याद्म् (!) m. *Raubthier* Âpast. Es ist wohl क्रव्यादानम् zu lesen.

क्रव्यादिन् 1) *Adj. = क्रव्याद् 1). — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,18 (Conj.).

क्राशय् °यति *mager machen.*

क्राशिन्म् m. *tenuitas, Dünne, Schmächtigkeit* Kâd. 78,1. *Seichtheit* (eines Flusses) 173,11.

*क्राशिष्ठ Superl. zu कृश.

क्राशीयस् Compar. (zu कृश) *überaus mager* Naish. 1,84.

क्रष्ट्य Adj. 1) *zu schleppen* 239,12. — 2) *herauszureissen.*

क्रा in उद्धि°, द्रधि°, कुधि°.

क्राकचिक m. *Säger, Holzsäger.*

क्राकच्य Adj. *zu sägen* Lalit. S. 89. fg.

क्राकच्यव्यवहृति f. = क्राकचव्यवहार Lalit. 201.

क्राणी Adv. *gern, willig; sofort.*

क्राथ m. 1) **Mord.* — 2) Patron. von क्रथ. — 3) N. pr. *a)* eines Fürsten. — *b)* eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — *c)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *d)* eines Schlangendämons. — *e)* eines Affen.

क्राथन n. *das Schnarchen.*

क्राथिन् in पर्°.

क्राथेय m. N. pr. eines Schülers des Âpastamba.

क्रान्त 1) Adj. Partic. von क्रमु. — 2) * m. *a) Pferd.* — *b) Declination* (astron.). — 3) f. द्या *a) * eine Art Solanum. — b) ein best. Metrum. — 4) n. a) Schritt.* विशे: *eine best. Feier. — b) a certain aspect when the moon is in conjunction with a planet.*

क्रान्ति f. 1) * *Schritt, Gang.* — 2) *Ekliptik.* — 3) *die Declination eines Planeten.* — 4) * *Angriff.*

क्रान्तिकता (Conj.) f. *Ekliptik.*

क्रान्तिग्रीवा, °व्यका (Goldas. 7,46) und °ग्या f. *der Sinus der Declination.*

क्रान्तिपात m. *Aequinoctialpunct,* insbes. *Frühlings —* Goldas. 6,11. 12. 17.

क्रान्तिभाग m. *the declination of a point of the ecliptic.*

क्रान्तिभुजा f. *der Cosinus der Declination* Comm. zu Âryabh. 4,24.

*क्रान्तिमण्डल n. *Ekliptik.*

क्रान्तिमार्ग्या f. = क्रान्तिग्रीवा Goldas. 8,70.

क्रान्तिवलय m. und क्रान्तिवृत्त n. (Comm. zu Sûrjas. 5,1) *Ekliptik.*

क्रान्तिशिञ्जिनी f. = क्रान्तिग्रीवा Goldas. 8,60.

*क्रान्तु m. *Vogel.*

क्रामण n. *ein best. mit dem Quecksilber unternommener Process.*

*क्रामेतर Adj. von क्रामेतृ.

*क्रायक m. *Käufer.*

क्रिंमि ungenaue Schreibart für कृमि.

क्रिय m. κριός, *der Widder im Thierkreis.*

क्रियमाण n. *d. Machwerk, literärischer Versuch.*

क्रिया f. 1) *Anfuhrung, Verrichtung, Bereitung, Beschäftigung mit Etwas, Geschäft, Handlung, Act, Thätigkeit, Arbeit, Mühe.* — 2) *Handlung, so v. a. Verbalbegriff, Verbum* 223,5. 227,20. — 3) *Arbeit,* so v. a. *literärisches Product.* — 4) *ärztliche Behandlung, Anwendung von Mitteln, Kur* Spr. 7862. — 5) *eine heilige Handlung, Opferhandlung, Ceremonie.* चरमा *die letzte,* so v. a. *Todtenceremonie.* — 6) *Verehrung, Cultus.* — 7) *Beweisführung* (कारण und कारक der Lexicographen). — 8) * *Beginn.* — 9) * *Sühne.* — 10) * *Erwägung.* — 11) * *Studium.* — 12) * *Mittel.* — 13) als Personification eine Tochter Daksha's und Gattin Dharma's oder eine Tochter Kardama's und Gattin Kratu's.

क्रियाकलाप m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 711.

क्रियाकाण्ड n. *der über die Opfer handelnde Theil in der Çruti.*

क्रियाकार m. 1) * *Anfänger, Lehrling.* — 2) *feierliche Uebereinkunft, Gelöbniss* Kâraṇḍ. 56,24. 58, 1. 3. 14. = कर und समय der Lexicographen.

क्रियाकुल Adj. *sehr beschäftigt* 213,14.

क्रियाकौमुदी f. Titel eines Werkes.

क्रियागुप्त n. und °गुप्ति f. *eine künstliche Satzbildung mit versteektem Verbum finitum.*

क्रियाचन्द्रिका m. Bez. einer der 4 Klassen von Tantra bei den Buddhisten.

क्रियातिपत्ति f. 1) *das Nichtzustandekommen einer Handlung* P. 3,3,139. — 2) *der Charakter und die Personalendungen des Conditionalis.*

क्रियात्मक Adj. *dessen Wesen Thätigkeit ist.* Nom. abstr. °त्व n. 265,20.

क्रियादीपक n. *eine Vergleichung, bei der ein Zeitwort das tertium comparationis bildet.*

क्रियादेषिन् Adj. *die Beweisführung im Process zurückweisend* 214,15.

क्रियानिबन्ध m. Titel eines Werkes.

क्रियापत्र n. 1) *Unterbrechung einer Handlung* P. 3,3,57. — 2) *eine andere Handlung* 233,18.19.

क्रियापाद m. *Behandlungsweise, Kurart.* °पक्षनिपातः *nicht mehr zu kurieren* Karaka 5,11.

क्रियापाद् n. *Zeitwort* Spr. 7675.

क्रियापद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 1107.

क्रियापात्र n. *ein durch Thaten würdiger Mann* Ind. St. 15,317.

क्रियापाद m. *der die Beweisführung umfassende Theil in einer gerichtlichen Verhandlung.*

क्रियाप्रबन्ध m. *ununterbrochene Fortdauer einer Handlung* 243,20.

क्रियाप्रयोग m. *eine ausdrückliche Zusage, — Versprechen* 191,19.

क्रियाभ्युधि m. Titel eines Werkes.

क्रियायुक्त Adj. *thätig,* so v. a. *sich bewegend* Ak. 2,8,2,36.

क्रियायोग m. 1) *die Verbindung mit einer Handlung, — einem Verbum.* — 2) *Anwendung von Mitteln.* — 3) *der practische Joga.* — 4) Titel eines Werkes.

क्रियारत्नसमुच्चय m. Titel eines Werkes.

*क्रियारोहक m. = चक्रवाक.

1. क्रियार्थ m. *eine Handlung als Zweck* Gaim. 1,1,25.

2. क्रियार्थ Adj. (f. द्या) *eine Handlung —, eine zweite Handlung bezweckend* 229,8.9. *Handlungen bezweckend, dazu dienend.* Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 1,2,1.

क्रियालाघव n. *bequeme Erfüllung der Functionen* (des Auges) Bhâvapr. 2,153.

क्रियालोप m. *Unterbleibung einer heiligen Handlung* 199,18.

क्रियावत् Adj. 1) *der Thaten vollbringt, handelnd, thätig.* — 2) *die religiösen Begehungen regelrecht vollziehend.* — 3) *in religiösen Begehungen bestehend.*

क्रियावसन Adj. *der durch die Beweisführung im Process unterlegen ist.*

क्रियावाचक Adj. *eine Handlung ausdrückend* Ind. St. 10,412.

क्रियावादिन् 1) Adj. *der in einer gerichtlichen Verhandlung die Beweise vorbringt.* — 2) m. *Kläger.*

क्रियाविधि m. 1) *eine Regel über die Art und Weise, wie man in einem bestimmten Falle zu handeln hat.* — 2) *Verwendung eines Zeitwortes.* एक° *V. eines und desselben Z.* 250,7.

क्रियाविशेषण n. *Adverb* 232,25.

क्रियाव्यवधापक Adj. *eine Handlung unterbrechend* P. 3,4,57, Sch.

क्रियाशक्ति f. 1) *die Fähigkeit Etwas zu verrichten.* Pl. so v. a. कर्मेन्द्रिय. — 2) *eine in Handlungen sich äussernde übernatürliche Macht.*

क्रियाशक्तिमत् Adj. *die Kraft der Thätigkeit besitzend* 265,28.

क्रियासंकर m. *Vermengung verschiedener Kurmethoden* Bālvabh. 1,136.

क्रियासमुच्चय m. Titel eines Werkes.

क्रियासार desgl.

क्रियासिद्धि f. *das Gelingen einer Handlung* Ind. St. 15,275.

क्रियोद्यानविवार m. Titel eines Werkes.

*क्रियेन्द्रिय n. = कर्मेन्द्रिय.

क्रीवि 1) Adj. als Beiw. eines Namens von Rudra. क्रीवि v. l. — 2) m. a) etwa *Schlauch;* auch auf die *Wolken* übertragen. — b) * *Brunnen.* — c) N. pr. a) Sg. und Pl. eines Volkes, das später Paṅkāla heisst. — β) * eines Asura.

क्रीविर्दती Adj. f. etwa *zögenzähnig.*

क्री, क्रीणाति und क्रीणीते *kaufen, erkaufen;* mit Instr. des Preises und Gen. oder Abl. (171,17) der Person; statt des Abl. auch घत्तिकात् mit Gen. क्रीत *gekauft.* Von einem durch *Kauf* erworbenen Sohne 198,9. Auch so v. a. *ganz für Jmd* (Instr.) *gewonnen.* — *Caus. क्रापयति. — Mit अनु in अनुक्री. — Mit उप *erkaufen.* — Mit अभि *zu einem bestimmten Zweck kaufen.* — Mit अव Med. (Act. verdächtig) 1) *erkaufen.* — 2) *miethen.* — Mit आ *erkaufen.* — Mit उप *ankaufen.* — Mit निस् 1) Act. *abkaufen, loskaufen* von (Abl.). — 2) Med. ohne oder mit आत्मानम् *sich loskaufen.* — Mit परि 1) Act. *erkaufen, eintauschen,* — um (Instr.). — 2) **erkaufen,* so v. a. *gewinnen;* mit Dat. oder Instr. des Preises. — 3) *dingen, miethen;* mit * Dat. oder *Instr. des Preises 224,11. — 4) * Med. *wiedervergelten.* — 5) परिक्रीत von einem Sohne nach Nilak. so v. a. क्रेतोमूल्यदानेन (!) तस्यानेव (d. i. भोगायाम्) ननितः. — Mit प्र in प्रक्रय und प्रक्री. — Mit वि *eintauschen gegen, verkaufen für* (Instr.). विक्रोतानुः सेवकः zu Spr. 7170. — Desid. विचिक्रीषते *eintauschen wollen, für Etwas* (Instr.) *hingegeben beabsichtigen.* — Mit सम् *kaufen.*

2. °क्री Adj. in सप्तःक्री.

क्रीड्, क्रीडति (क्रीडति) und क्रीडते *spielen, tändeln, scherzen;* von Menschen, Thieren, Wind und Wellen und auch vom Liebesspiel. Mit Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सह, सार्धम् (47,20) und समम् (150,14. 154,22). Einmal mit dem Acc. खलम्. क्रीडित *spielend, scherzend.* — Caus. क्रीडयति *spielen heissen.* — Mit सधि *über Jmd* (Acc.) *spielen, — tanzen* Maitr. S. 1,10,16. Tbs. 1,6, 9,5. — Mit अनु Med. *spielen.* — Mit सम Med. — Mit आ Med. *spielen.* — Mit समा dass. — Mit उप *Jmd* (Acc.) *unterhalten.* — Mit नि Caus. etwa *ein Spiel einstellen.* — Mit परि Act. Med. (angeblich nur Med.) *umherspielen, umspielen;* mit Acc. Maitr. S. 1,10,16. — Mit प्र *sich an's Spielen machen, spielen, scherzen, sich vergnügen,* — *mit* (Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सह) Hemādri 1,637,19. 639,3. प्रक्रीडित *spielend, scherzend.* — Mit वि 1) *spielen, scherzen,* — *mit* (सह) *Jmd.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zu seinem Spielzeug machen.* — Mit सम् 1) Med. (ausnahmsweise Act.) *spielen,* — *mit;* mit Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सह. — 2) * Act. *rasseln* (von Rädern). — Mit परिसम् *herumscherzen.*

क्रीड 1) Adj. *spielend, tändelnd.* — 2) * m. = 3) a). — 3) f. धा a) *Spiel, Scherz, Tändelei, Liebesspiel.* — b) *spielend verrichtete Wunderthätigkeit* Lalit. 457,1. — c) * *eine durch Scherz an den Tag gelegte Geringschätzung.* — d) *Spielplatz.* — e) *ein best. Tact* S. S. S. 210.

*क्रीडक m. *Spieler.*

क्रीडन 1) * m. N. pr. eines Windgottes Gal. — 2) n. *das Spielen, Spiel* 148,6.

क्रीडनक 1) * Adj. (f. °निका) *spielend, tändelnd.* — 2) m. *Spielzeug.* Nom. abstr. °ता f. Instr. *nach Art eines Spielzeuges.*

क्रीडनीय n. *Spielzeug* Kād. II, 128,16.

क्रीडनीयक m. (sic) *Spielzeug, Puppe.*

क्रीडाकानन n. *Lusthain* Spr. 3077.

क्रीडाकुमार *Lustknecht* Daçak. 29,23.

क्रीडाकुमार m. N. pr. eines Gandharva Bilar. 89,17.

क्रीडाकेतन n. *Lusthaus.*

क्रीडाकोप m. *verstellter Zorn* Spr. 1513.

क्रीडाकौतुक n. *übermüthiges Neugier* Kathās. 18,153.

क्रीडाकौशल n. *die Kunst zu scherzen* Daçak. 49,6.

क्रीडाखण्ड Titel des 2ten *Abschnitts* im Ganeçapurāṇa.

क्रीडागृह m. n. *Lusthaus,* — *gemach.*

क्रीडाचञ्चुमणा N. pr. einer Oertlichkeit.

क्रीडाचन्द्र 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) *ein best. Mixtrum.*

क्रीडाताल m. = क्रीडा 3) d).

क्रीडानारी f. *Freudenmädchen.*

क्रीडापय, °यति *spielen heissen.*

क्रीडापर्वत m. *ein* (künstlicher) *Lusthügel* Kie. 64,21. °क m. dass. 241,10. 11,4,19.

क्रीडापुर n. *Vergnügungsstadt* Ind. St. 15,388.

क्रीडाप्रदेश m. *Spielplatz* MBu. 3,164,6.

क्रीडाभय Adj. (f. ई) *aus Spiel —, aus Scherz bestehend.*

क्रीडामयूर m. *ein als Spielzeug dienender Pfau.*

क्रीडामर्कटवेष m. *ein als Spielzeug dienender junger Affe* 110,2.

क्रीडामृगीध्र m. *Lustberg* 324,32.

क्रीडामृग m. *ein als Spielzeug dienendes Thier.*

*क्रीडारह n. *coitus.*

क्रीडारथ m. *Vergnügungswagen.*

क्रीडारस m. *Lust am Spiel, — am Scherz* 293,8.

क्रीडारसातल n. Titel eines Werkes.

क्रीडारात्रमुधीपात्र, °त्रि *eine zur Beinstigung dienende silberne Branntweinschale darstellend* Prasannar. 149,2.

क्रीडावन n. *Lustwald* Ind. St. 15,367.

क्रीडावापी f. *Lustteich, ein Teich, in dem man Schildkröten, Fische u. s. w. des Vergnügens halber hält.*

क्रीडाविष्णु m. *Lusthaus.*

क्रीडाशकुन m. *ein als Spielzeug dienender Vogel.*

क्रीडाशैल m. *Lustberg* Hemādri 1,394,4.

क्रीडासरस् n. *Lustteich* 156,17.

क्रीडास्थान n. *Spielplatz* Paṇḍae.

क्रीडि Adj. *spielend, tändelnd* Maitr. S. 1,10,6.

क्रीडित und °क n. *Spiel.*

क्रीडितृ Nom. ag. *Spieler.*

क्रीडित्व n. Nom. abstr. von क्रीडितृ 1) Tbs. 1,6,9,5.

क्रीडिन् 1) Adj. = क्रीडि. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

क्रीडि und क्रीडिष्णु Adj. = क्रीडि.

क्रीडेदेश m. *Spielplatz.*

क्रोत 1) Adj. s. u. 1. क्री. — 2) m. Pl. *eine best. verachtete Kaste.* — 3) n. *Kauf* 214,32.

क्रोतक Adj. *durch Kauf erworben* (ein Sohn).

क्रोतत्व n. *das Gekauftsein* Gaim. 6,1,19.

क्रोतानुशय m. *Reue über einen Kauf.*

क्रोतार्पित m. *der Mann eines durch Kauf erworbenen Weibes* Nir. 6,3.

*क्रोव Adj. = क्रोविद.

क्रु oder क्रू in मित्र°.

*1. क्रुच्, कुचति कोटिल्याल्पभावयोः, गत्याम्, वक्रणे, तोल्ये.

2. क्रुँच् (Nom. क्रुङ्) m. 1) *Brachvogel.* — 2) N. pr. eines Rṣi (nach dem Comm.) Tāṇḍya-Br. 13,9,11.

क्रौञ्च 1) m. *a) Brachvogel* Maitr. S. 3,14,3. — *b)* Du. VS. 25,6 unbestimmbar. — *c)* *N. pr. eines Gebirges. — 2) *f. घा *a) das Weibchen des Brachvogels.* — *b) eine Art Laute.*

*क्रुञ्चकोप m. Pl. (Kāç.) oder °या f. *gaṇa* चित्वकादि.

*क्रुञ्चमत् Adj. von क्रुञ्चा.

*क्रुट्, कुटति (निमज्जने, घनत्वे.

क्रुद् *in* उत्क्रोद् und उत्क्रोदिन्.

1. क्रुध्, क्रौध्यति und क्रुध्यते (selten) *in Zorn gerathen, zürnen;* mit Dat. oder Gen. der Person und Loc. der Sache. क्रुद्धं *aufgebracht, in Wuth versetzt, zornig, erzürnt auf;* mit Dat., Gen. oder Loc. der Person; auch mit उपरि oder प्रति; die Sache im Acc. mit धनु. — Caus. क्रोधयति *aufbringen, reizen.* — Mit अभि *zürnen auf* (Acc.). °क्रुद्ध *in Zorn gerathen, erzürnt* Gaut. — Mit समभि, °क्रुद्ध *erzürnt.* — Mit परि *in Zorn gerathen.* — Mit प्रति *Jmds* (Acc.) *Zorn erwiedern.* — Mit सम् *zürnen,* mit *Acc. der Person. संक्रुद्ध *aufgebracht, erzürnt, — auf* (Gen.). — Mit अभिसम् *auf Jmd* (Acc.) *zürnen.* अभिसंक्रुद्ध *erzürnt auf* (Acc. oder Gen.).

2. क्रुध् f. Zorn. क्रुधा *im Zorn* 121,31. Auch Pl.

*क्रुधा f. dass.

क्रुध्मिन् Adj. *reizbar.*

*क्रुन्च्, कुञ्चति v. l. für क्रुञ्च.

क्रुमु f. N. pr. eines Zuflusses des Indus.

क्रुमुकै m. *Spahn zum Auffangen des Feuers, wenn dieses aus den Reibhölzern hervorbricht,* Āpast. Ça. 14,21.

क्रुश्, क्रोशति und क्रोशते (selten) 1) *schreien, krächzen, wehklagen, Jmd* (Acc.) *anrufen.* — 2) *klingen* (vom Ohr). — 3) क्रुश *a) der Jmd* (Acc.) *anschreit, schmäht.* — *b) geschmäht.* — *c)* Bez. *eines best.* Svara TS. Paiṅ. — *Intens. चेक्रुश्यते. — Mit अति, °क्रैतिकुश् zweifelhafte Lesart. — Mit अनु *Jmd* (Acc.) *anschreien.* — Caus. *Mitgefühl an den Tag legen.* — Mit अप, °कुश् *bescholten, schmachvoll.* — Mit अभि 1) *anschreien, zurufen, scheltend oder zürnend anrufen.* — 2) *bewehklagen.* — Mit *अव *wohl auf Jmd* (Acc.) *herabschreien.* — Mit आ 1) *hinschreien, laut ausrufen.* — 2) *anschreien, anechnauzen, anfahren, schimpfen, schmähen, seinen Unmuth gegen Jmd an den Tag legen.* आक्रुष्ट *der geschmäht wird.* — 3) *anschreien, so v. a. wetteifern, um den Vorrang streiten* 251,3. — Mit अभ्या *anschnauzen, schmähen.* — Mit प्रत्या *wiederanschreien, — schmähen;* mit Acc. — Mit व्या *laut ausrufen, wehklagen.* — Mit समा, °क्रुष्ट *geschmäht.* — Mit उद् 1) *aufschreien.* — 2) *zuschreien, zurufen;* mit Acc. der Person. — Mit अभ्युद् *durch lauten Zuruf ermuntern.* — Mit प्रोद् *laut aufschreien.* — Mit समुद् ein Geschrei (Acc.) *laut erheben.* — Mit उप *seinen Unmuth an den Tag legen* 139,24. Vgl. उपक्रुष्ट. — Caus. *schreien* —, *wehklagen machen.* — Mit परि *hierhin und dorthin schreien, wehklagen.* — Mit प्र 1) *ein Geschrei erheben, aufschreien.* — 2) ein Geschrei (Acc.) *ausstossen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *anschreien.* — Mit वि 1) *aufschreien.* — 2) ein Geschrei (Acc.) *ausstossen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *anrufen.* — 4) *erschallen.* — Mit सम् 1) *ein allgemeines Geschrei erheben.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zürnend anfahren.* — Mit अभिसम् *zuschreien, zurufen.*

*क्रुशन् m. *Schakal.*

क्रुष्ट *n. *Geschrei, Gebrüll.*

क्रुड्, कुडयति etwa *dick machen.*

क्रूर् 1) Adj. (f. घ्री) *a) wund, saucius.* — *b) blutig, grausam; roh, hart; grässlich, furchtbar, schrecklich.* Auch als Bez. bestimmter Zodiakalbilder, Planeten und Mondhäuser. क्रूरम् Adv. *auf eine schreckliche Weise.* — *c) hart* (anzufühlen). — *d) stark* (von einem Bogen). — *e)* **heiss.* — 2) * m. n. *gehockter Reis.* Vgl. क्रूर. — 3) * m. *a) Falke* Rāǵan. 19,85. — *b) Reiher* Rāǵan. 19,87. — *c) rother Oleander* und = भूताङ्कुश Rāǵan. 10,11. 9,155. — 4) *f. घा *eine roth blühende* Punarnavā Rāǵan. 5,115. — 5) n. *a) wunde Stelle, Wunde.* — *b) Blutvergiessen, Grausamkeit, Gräuel, Gräuelthat, Rohheit, Härte.* — *c) grauenhafte Erscheinung.* — *d) *eine Art Haus* Gal.

क्रूरकर्मकृत् 1) * Adj. *Grausamkeiten verübend.* — 2) m. *Raubthier.*

1. क्रूरकर्मन् n. 1) *Blutthat, Gräuelthat.* — 2) *eine harte, schwere Arbeit.*

2. क्रूरकर्मन् 1) Adj. *Grausamkeiten* —, *Rohheiten verübend.* — 2) * m. *eine best. Pflanze* Rāǵan. 5,76.

*क्रूरकार् m. *Reiher* Gal.

क्रूरकृत् Adj. = क्रूरकर्मन् 1).

क्रूरकोष्ठ Adj. *dessen Unterleib hart ist.*

*क्रूरगन्ध 1) m. *Schwefel* Rāǵan. 13,72. — 2) f. घा *eine Art Opuntia* Rāǵan. 8,51.

*क्रूरगन्धक m. *Schwefel* Gal.

क्रूरचेष्टितAdj. *grausam* (von Personen) Spr. 4633.

क्रूरता f. *Grausamkeit.*

*क्रूरदत्ती f. Bein. der Durgā.

*क्रूरदर्पक m. *der Planet Saturn* Gal.

क्रूरदृश् 1) Adj. *ein schreckliches Auge habend,* von einer Eule. — 2) m. der Planet *a) Mars.* — *b) *Saturn.*

क्रूरदृष्टि f. *ein schrecklicher Blick.*

*क्रूरधूर्त m. *eine Art Stechapfel* Rāǵan. 10,20.

क्रूरनिश्चय Adj. (f. घा) *Furchtbares vorhabend.*

क्रूरबुद्धि Adj. *grausam* (von Personen) MBh. 1, 154,7.

क्रूरमानस Adj. dass. MBh. 1,209,3.

*क्रूरारवि m. *Rabe* Rāǵan. 19,90.

क्रूरालोचन m. 1) * *der Planet Saturn.* — 2) N. pr. einer Eule.

क्रूरसमाचार Adj. (f. घा) *sich grausam* —, *sich roh benehmend.*

क्रूरस्व Adj. *furchtbar schreiend.*

*क्रूराकृति m. Bein. Rāvaṇa's.

क्रूराचार Adj. *sich roh benehmend* M. 4,216.

क्रूराचारविहारत्व Adj. *sich roh benehmend und an Rohheiten sein Vergnügen habend* M. 10,9.

*क्रूरात्मन् m. *der Planet Saturn.*

*क्रूरालापिन् m. *Rabe* Nigh. Pr.

क्रूराशय Adj. (f. घा) 1) *dessen Unterleib hart ist.* — 2) *schrecklche Ungeheuer bergend* Spr. 1269. — 3) *ein rohes Herz habend* ebend.

क्रूरी Adv. mit कृ *wund machen.*

क्रूरेक्षण m. *der Laut* क्रौञ्च Kāç. 15,5. Bīlar. 91. 2. 280,9.

क्रौक्षारव m. *das Geschrei des Pfauen* Hariv. 183,11.

क्रौङ्गति f. = क्रौङ्गारि Buddha-Pa. 71,5.

*क्रौणि und *क्रौणी f. *Kauf.*

क्रौतृ Nom. ag. *Käufer.*

क्रौत्य und क्रौय Adj. *käuflich.*

*क्रौपट m. *Verkäufer.*

क्रौडिनी f. *die diesen* Marut *gewidmete* Ishṭi.

क्रौव्य m. *ein Fürst der* Krivi.

*कोश m. N. pr. eines Berges. = कोश Gal.

*कोशदाणा m. = कोश°.

कोशपटी f. MBh. 13,1728 fehlerhaft für कौ°.

कोशे 1) m. (* द्यौ und *n.) *a) Brust* (bei Menschen und Thieren). Am Ende eines adj. Comp. * f. द्यौ. — *b) Höhlung, das Innere* Bâlar. 175,6. — 2) m. *a) Ehre.* — *b) * der Planet Saturn.* — *c) eine nachträgliche Strophe, — Bemerkung, Nachtrag.* — *d) * N. pr. eines Lehrers Ind. St. 13,419. — 3) * f. द्यौ *eine best. Pflanze.* — 4) f. ई *Sau.* — 5) * f. (ई) und n. *Yamswurzel* Râǵân. 7,86.

*कोशकन्या f. *Yamswurzel* Râǵân. 7,85.

*कोशकमेरुक m. *Cyperus rotundus* Bhâvapr. 1,191.

*कोशकाला f. *die Erde* Râǵân. 2,5.

*कोशकोला f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कोशकूटा f. desgl.

*कोशनीर्ष n. N. pr. eines Tîrtha.

*कोशपत्र n. *ein nachträgliches Blatt, Carton* Ind. St. 15,259.

*कोशपर्णी f. *Solanum Jacquini.*

*कोशपाद m. *Schildkröte.*

*कोशपाली f. *Brusthaaren* Bâlar. 172,24.

कोशलोमन् n. Pl. *Brusthaare.*

*कोशलसक m. etwa *armer Wicht* (buddh.).

*कोशवल्लभा f. *eine Cyperus-Art* Gal.

*कोशवाल m. *Scheeinhorste* 118,9.

*कोशाडि m. *Schildkröte.*

कोशास्य Adj. *eine Eberschnauze habend* Varâh. Jogaś. 6,23.

*कोशिन् m. *Rhinoceros* Gal.

कोशे Adv. mit कर् *in die Arme schliessen; auch so v. a. in seine Gewalt bekommen* Harshak. 123,19.

*कोशेकरण und *°कृति f. *Umarmung.*

*कोशेनुख m. *Rhinoceros.*

*कोशेष्टा f. *Cyperus rotundus* Râǵân. 6,140.

कोश्य m. *a) Mord, Todtschlag.*

कोश्य 1) m. *a) Zorn.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या. — *b)* personificirt als Sohn des Lobha und der Nikṛti, als Sohn des Todes und auch Brahman's. — *c)* N. pr. eines Dânava. — *d)* Bez. der Silben कुम् und क्रूँ. — 2) f. कोश्या N. pr. einer Tochter Daksha's. — 3) f. ई *einebest. Çrutiṣ.* 8,23. — 4) n. *das 59te Jahr im 60 jährigen Jupitercyclus.*

कोश्यचक्षुस् n. *ein zornsprühendes Auge* 135,6.

कोश्यत 1) Adj. *aus dem Zorn entstehend.* — 2) *m. *Trübung des Geistes.*

कोश्यन 1) Adj. (f. द्या) *zum Zorn geneigt, dem Zorn ergeben, zornig, — gegen* (Loc.). — 2) m. *a)* = कोश्य 4). — *b)* N. pr. verschiedener Manner. — 3) f. द्या N. pr. *a)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — *b)* einer Jogini Hemâdri 2,a,96,9. fgg. — 4) *n. das Zürnen, Zorn.*

कोश्यनीय Adj. *was zum Zorn Veranlassung geben kann.*

कोश्यभैरव m. eine Form Bhairava's.

कोश्यमन्त्र m. *ein best. Zauberspruch.*

कोश्यमर्ष Adj. *dessen Wesen Zorn ist.*

कोश्यमुख Adj. (f. ई) *mit zornigem Gesicht* Spr. 7785. fg.

कोश्यमूर्छित 1) Adj. *voller Zorn.* — 2) * m. *ein best. Parfum.*

कोश्यवर्धन m. N. pr. eines Dânava.

कोश्यवश m. *die Gewalt der Zornes.*

2. कोश्यवश 1) Adj. *in der Gewalt des Zornes stehend.* In Verbindung mit गण oder m. ohne गण Sg. und Pl. Bez. *verschiedener Sippen von bösen Geistern.* — 2) f. द्या N. pr. einer Tochter Daksha's.

कोश्यस्कन्ध m. N. pr. eines Asura.

कोश्यस्राव m. *Zorngeächter* Bâlar. 37,15. 40,8.

कोश्यालु Adj. *leidenschaftlich, heftig.*

कोश्येन् 1) Adj. dass. Nnm. abstr. °यित्व n. — 2) m. *a) * Büffel* Râǵân. 19,32. — *b) * Rhinoceros* Râǵân. 19,20. — *c) * Hund. — d) das 58te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.* — 3) f. °नी mystische Bez. *des Lautes r.*

कोश्येश्वर m. N. pr. = कोश्येश्वर.

कोश्येष्टन m. v. l. für शुष्टान VP.² 4,169.

1. कोष m. 1) *Schrei, Ruf.* — 2) *das Sausen in करी°.* — 3) *Rufweite als best. Wegemaass.*

2. कोष n. Name verschiedener Sâman Âsu. Ba. Nom. abstr. कोषर्व n. TS. 7,5,8,1.

*कोषताल und *कोषायनि m. *eine grosse Trommel.*

कोषर्व 1) Adj. *schreiend.* — 2) f. द्या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 3) n. *das Schreien.*

*°कोषिन् Adj. *schreiend wie.*

कोष्ट m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* कोष्टर् Nom. ag. 1) *schreirnd, verhkägend.* — 2) m. *a) Schakal.* — *b)* N. pr. eines Sohnes des Jadu. — 3) * f. कोष्टी *a) eine Art Convolvulus.* — *b) eine andere Pflanze.* = लाङ्गली.

कोष्टु m. 1) *Schakal.* — 2) = कोष्टर् 2) *b*).

*कोष्टुक 1) m. *a) Schakal.* — *b)* * N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई N. pr. eines mythischen schakalähnlichen Wesens.

*कोष्टुकपुच्छिका f. *Hemionitis cordifolia.*

*कोष्टुकमान m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कोष्टुकमेखला f. *Hemionitis cordifolia.*

*कोष्टुकर्ण N. pr. einer Localität.

कोष्टुकशिरस् n. *eine best. Krankheit des Knies.*

कोष्टुकशीर्ष n. dass. Bhâvapr. 4,157.

*कोष्टुपुत्र m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कोष्टुपुच्छिका und *°पुच्छी f. *Hemionitis cordifolia.*

*कोष्टुफल m. *Terminalia Catappa.*

*कोष्टुमान und *°मन् m. N. pr. zweier Manner. Pl. *ihr Geschlecht.*

*कोष्टुविद्या f. *Hemionitis cordifolia.*

*कोष्टेहु m. *ein Art Zuckerrohr.* Richtig कोष्टेलु.

कोष्टोय m. Pl. *eine best. Schule* Mahâbh. 1,54,a.

कौर्श 1) m. *a) Brachvogel.* Neben कुश Âpast. 1,17,36. — *b) * Merradirr.* — *c)* Patron. oder Metron. Auch Pl. — *d)* N. pr. *α)* eines Borges, den Kârttikeja spaltete. — *β)* eines Dvîpa. — *γ)* eines Lehrers. — *δ)* * eines Asura. — 2) f. (* द्या) und ई *a) das Weibchen des Brachvogels.* — *b)* N. pr. eines mythischen Yngels, *der Urmutter der Brachvögel.* — 3) n. *a) ein best. vegetabilisches Gift* Kâraka 6,23. — *b) ein best. mythisches Wurfgeschoss.* — *c)* Name verschiedener Sâman Âsu. Ba. — *d) eine best. Gesang oder Recitationsweise.* — *e) eine best. Art des Sitzens.*

*कौशक Adj. von कुशकीय oder °या.

*कौशदाणा m. Bein. Kârttikeja's.

*कौशदीय m. N. pr. eines Dvîpa.

कौशनिषदन n. *eine best. Art des Sitzens.*

कौशनिषदन m. Bein. Kârttikeja's.

कौशल Adj. *dessen Flanken den Flügeln eines Brachvogels gleichen.*

कौशलेय m. Bein. Kârttikeja's *in* Spr. 164.

कौशवटी f. *ein best. Metrum.*

कौशवती f. N. pr. einer Oertlichkeit.

कौशवपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*कौशवन्धन Absol.

कौशवभ्र m. N. pr. eines Ṛshi.

कौशरिपु m. Bein. Kârttikeja's.

कौशवन n. N. pr. einer Stadt.

कौशवन् m. N. pr. eines Berges.

कौशवत्रु und कौशवसूनु m. Beinn. Kârttikeja's.

कौशालि m. Patron. Auch Pl.

कौशालव m. *der Berg* Kraúńka.

कौशालवेदियिन् m. Bein. Paraçurâma's Bîjan. 81,6.

कौशादन 1) m. *a) Lotuswurzel* Kâraka 1,27. — *b) * Arum orizzense.* — *c) * langer Pfeffer.* — *d) *= चिचोटक *(eine best. Pflanze).* — 2) * f. ई *Lotussamen* Râǵân. 10,191.

कोशारण्य n. N. pr. eines *Waldes.*

*कोशाराति m. Bein. Kârttikeja's.

कोशारि m. Bein. 1) Kârttikeja's. — 2) Paraçuràma's Bîlan. 94,19.

कौशिकीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कोड 1) Adj. (f. ई) *aprimus.* — 2) *Pl. *die Schule des* Kroḍa Ind. St. 13,419.

*कोडि m. Patron. von कोड.

*कोडा f. zu कोडि.

कोर्ण n. *Grausamkeit, Härtedes Gemüths.* Auch Pl.

कोलायन m. Patron. Pl. Verz. d. B. H. 55 (कौ°).

*कोशातिक Adj. 1) *hundert* Kroça *gehend.* — 2) *der es verdient, dass man aus einer Entfernung von hundert* Kroça *zu ihm kommt.*

*कोष्टायन m. Patron. von कोष्टृ. Davon °क.

*कोष्टकर्ण Adj. *aus* कोष्टृकर्ण *stammend.*

कोष्टुकि m. 1) Patron. von कोष्टुक. — 2) *Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*कोष्टुकीय m. *ein Fürst der* Kraushṭuki.

*कोष्टृ Adj. von कोष्टृ.

*कोष्टृायण m. Patron. von कोष्टृ. Davan °क.

क्लिंब्, क्लीबति 1) *sich drehen* oder *ballen.* — 2) *हिंसायाम्.

*क्लिंबन n. Nom. act. zu क्लिंब् 1).

*क्लिंद्, क्लिंदते v. l. für क्लिन्द्, क्लिन्दते.

क्लिंदीवत्, क्लिंदीवत् Adj. *vielleicht feucht.*

क्लिन्द् 1) *क्लिन्दति (आर्द्रभाव हेतुने च). — 2) क्लिन्दते (क्लिन्द्यै oder क्लेदत्यै) *erklingen, ertönen* Çiraup. 3,12.

क्लिन्दि Adj. (f. धी) *vielleicht gerinnschnell.*

*क्लिप्, क्लिपयति v. l. für क्लृप्.

*क्लिपुष n. *Urinblase* Gal.

क्लिम्, *क्लिमति und क्लिम्यति *müde werden, erschlaffen, verschmachten.* Das Verbum finitum nur in ganz späten Werken, z. B. Kâd. 75,5. — Partic. क्लान्त 1) *ermüdet, abgemattet, erschlafft, abgespannt.* — 2) *traurig* Vâsuḍ. Jôgas. 4,22. — 3) *verwelkt, ausgedörrt.* — 4) *schmächtig.* — Caus. क्लामयति *ermüden, erschlaffen* Çiraup. 5,12. — Mit परि *in hohem Grade sich erschöpft fühlen* Kâd. II,16,15. °क्लान्त *in h. G. erschöpft, — abgemattet.* — Mit वि Med. *verzagen.*

क्लम m. (adj. Comp. f. धी) *Ermüdung, Erschlaffung, Erschlaffung, Abspannung* 217,31.

*क्लमथ und *क्लमथु m. dass.

*क्लमिन् Adj. *müde werdend, erschlaffend.*

क्लाद्. *क्लादते (भषे). क्लादित *gestammelt ausgesprochen* Saṃhitopan. 7,3. — Mit *वि *in Verwirrung gerathen.*

क्लान्ति f. = क्लम.

क्लिद्, क्लिद्यति 1) *feucht werden.* क्लिन्दस् *feucht, triefend* Mudrâr. 108,5. — 2) *in Verwesung übergehen* Kârana 6,30. — क्लिन्न 1) *feucht geworden, feucht* Gaut. — 2) * *triefend* (von den Augen). — 3) *verwest, in Fäulniss übergegangen* Kârana 1,11. 27. Lalit. 165,8. — 4) *von Mitleid bewegt* (Herz). — Caus. क्लेदयति 1) *feucht machen, befeuchten.* — 2) *besudeln.* — Mit ग्रव in ग्रवक्लेद्. ग्रवक्लिन्न *erweicht* Kârana 1,16. — Mit घा, घाक्लिन्न *von Mitleid bewegt* (Herz). — Mit समा, °क्लिन्न *feucht.* वसु *sa* v. a. *Speise und Trank.* — Mit उद् in उत्क्लेद् und उत्क्लेदिन्. — Mit उप, °क्लिन्न 1) *feucht, nass* Kârana 3,8. — 2) *verfault, in Fäulniss übergegangen* Kârana 1,24. 6,11. — Caus. *durchnässen, erweichen* Kârana 6,33. — Mit परि, °क्लिन्न *über und über feucht, — nass.* — Mit प्र Med. *feucht werden.* — प्रक्लिन्न 1) *feucht geworden, feucht.* — 2) *in Fäulniss übergegangen* Kârana 6,11. 7,11. — 3) *von Mitleid bewegt.* — Caus. प्रक्लेदयति Kârana 6,11 fehlerhaft für प्रक्लेपयति. — Mit वि, विक्लिन्न 1) *durchnässt, erweicht.* — 2) *von Mitleid bewegt.* — 3) * *alt.* — 4) *= शीर्ण. — Mit सम्, संक्लिन्न *befeuchtet, erweicht.*

क्लिध in विक्लिध.

*क्लिन्द्, क्लिन्दति und °ते (परिदेवने).

क्लिन्न 1) Adj. s. u. क्लिद्. — 2) m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çâkta. — 3) *f. धा *Solanum diffusum* Rîgân. 4,24.

*क्लिन्नक Adj. *ein wenig angefeuchtet* Comm. zu Gaut. 2,1,10.

क्लिन्नल n. *das Feuchtsein* Suçr. 2,309,5.

*क्लिन्नवर्त्मन् n. *eine best. Krankheit des Augenlides.*

*क्लिन्नाल Adj. *triefaugig.*

क्लिंव् *vielleicht das Gelingen.*

क्लिश् 1) क्लिशाति a) *plagen, quälen, belästigen, Jmd* (Acc.) *Beschwerde verursachen.* — b) * *leiden, Beschwerde empfinden.* — 2) क्लिश्यति *quälen, Schmerz bereiten;* mit Acc. Spr. 3049. — 3) क्लिश्यते (selten °ति) *geplagt —, gequält werden, sich abquälen, — abmühen, Beschwerde empfinden, leiden.* — 4) Partic. क्लिष्ट und *क्लिशित a) *geplagt, gequält, belästigt, in einen leidenden Zustand versetzt.* क्लिष्टे (Adv.) *unglücklich leben.* — b) *mitgenommen, verletzt, versehrt, in einen schlechten Zustand versetzt, abgenutzt, verbraucht, zu Schanden gemacht.* — c) *mit Beschwerden —, mit Leiden verbunden.* — d) *in der Rhetorik gezwungen, dunkel, nicht leicht verständlich* Vâmana 2,1, 21. fgg. — Caus. क्लेशयति *plagen, quälen, belästigen.* — Mit उद् *in einen unbehaglichen Zustand gerathen;* nur Absol. und उत्क्लिष्ट *in einen krankhaften Zustand gerathen* Kârana 6,3. — Caus. *in Aufregung versetzen* (die Flüssigkeiten des Leibes). — Mit समुद्, समुत्क्लिष्ट *in einen unbehaglichen* oder *krankhaften Zustand versetzt* Kârana 6,4. — Mit परि 1) *quälen, plagen;* nur Absol. — 2) °क्लिश्यति und °ते *leiden, Qualen empfinden.* — 3) परिक्लिष्ट *schwer geplagt, gequält, leidend, Beschwerden empfindend, mitgenommen, schwächlich* (217,27) von Menschen, Thieren und Pflanzen. °ष्, Adv. *mit einem Gefühl des Unbehagens, ungern* (goben). — Caus. *quälen* Vîs. — Mit प्र Caus. *in einen krankhaften Zustand versetzen* Kârana 6,11 (प्रक्लेदयति gedr.). — Mit संप्र *kneten, quetschen* Âpast. Çr. 15,12,14. — Mit वि, विक्लिष्ट *verletzt, zu Schanden gemacht.* Vgl. विक्लिष्ट. — Mit सम् 1) *quetschen* (nur संक्लिश्य und संक्लिष्ट). — 2) *quälen, belästigen* (nur Inf.). — 3) संक्लिष्ट a) *angelaufen, beschlagen* (Spiegel) Kârana 4,1. — b) *mit Beschwerden verbunden.*

क्लिष्टत्व n. *Gezwungenheit, Dunkelheit, Unverständlichkeit* (des Ausdrucks).

क्लिष्टवर्त्मन् n. *eine best. Krankheit des Augenlides.*

क्लिष्टवृत्ति Adj. *ein kümmerliches Leben führend.*

*क्लिष्टि f. 1) *Plage, Beschwerde.* — 2) *Dienst.*

क्लीत m. *ein best. giftiges Insect.*

क्लीतक 1) Adj. *zu Teig oder Brei gemacht* Gaut. 2,1,10. — 2) n. a) *Teig. Paste.* एक° *aus einer* (Bahnd des Karaṅga) *gemacht* Âçv. Gṛhj. 3,8,8. — b) *Süssholzpaste* Bhâvapr. 1,172,9. — c) *Glycyrrhiza glabra oder echinata* Kârana 1,1. — 3) m. oder n. *eine best. Pflanze mit giftiger Wurzel.*

क्लीतकिका f. *die Indigopflanze.*

*क्लीतनक und *क्लीतनायक n. *eine Süssholzpflanze* Rîgân. 6,118.

*क्लीतनी f. *die Indigopflanze* Rîgân. 3,83.

*क्लीब्, क्लीबते (यथार्थे. धाघार्थे). Vgl. क्लीब्.

क्लीबे 1) Adj. (f. धी) a) *unvermögend, entmannt:* m. *Eunuch.* — b) *unmännlich, verzagt, feig* (von Personen, vom Herzen und von Reden); m. *Schwächling, Feigling.* — 2) n. *Neutrum, das sächliche Geschlecht.*

क्लीबता f. 1) *männliches Unvermögen.* — 2) *Schwäche* (eines Grases).

क्लीबत्व n. *männliches Unvermögen.*

क्लीबय्. °यते *sich unmännlich —, sich feig benehmen.*

ज्योषेण m. *eine best. Constellation.*

ज्योर्वृप Adj. *Entmannten ähnlich.*

*ज्योवाय्, °यते = ज्योव्.

*ज्रु, ज्रुवते (गतौ).

ज्रेद् m. 1) *Feuchtigkeit; das Fliessen* (einer Wunde u. s. w.). — 2) *das in Fäulniss Uebergehen* Kaṇāda 1,22. 6,11.

*ज्रेद्, m. *der Mond.*

ज्रेदन 1) Adj. *befeuchtend, feucht machend.* — 2) *m. *Phlegma, Schleim; eine besondere Art Schleim.* — 3) n. *das Feuchtmachen, Befeuchten, Feuchthalten.*

ज्रेदवत् Adj. *feucht, flüssend.*

ज्रेदिनी f. *eine best. Pflanze.*

*ज्रेडु m. 1) *der Mond.* — 2) *der Zusammentritt sämmtlicher drei Humores zur Hervorbringung einer Krankheit.*

ज्रेय्य in घञेय्य.

ज्रेष्, ज्रेशते (व्यक्तायां वाचि, घञ्यक्तायां वाचि, वधे).

ज्रेश m. 1) *Qual, Plage, Schmerz, Leiden, Beschwerde.* Die fünf Kleça im Jaga sind अविद्या, अस्मिता, राग, द्वेष und अभिनिवेश; die Buddhisten kennen deren mehr. — 2) *Zorn. — 3) * = व्यवसाय.

*ज्रेशक Adj. *quälend, plagend.*

ज्रेशन n. *Widerwille gegen* (im Comp. vorangehend) Kāraka 2,1.

ज्रेशल m. = ज्रेश 1).

ज्रेशापह् 1) Adj. *Schmerzen —, Leiden verscheuchend.* — 2) * m. *angeblich Sohn.*

ज्रेशिन् Adj. 1) *Schmerzen —, Leiden verursachend.* — 2) *beschädigend.*

ज्रेष्टृ Nom. ag. *Schmerz —, Leidenbereiter.*

*ज्रैनकिक m. *ein best. herauschendes Getränk.*

ज्रैव्य n. 1) *männliches Unvermögen.* — 2) *unmännliches Benehmen, Schwäche, Zaghaftigkeit, Feigheit.* — 3) *Schwäche* (eines Blattes).

*ज्रोम n. = ज्रोमन्.

ज्रोमन् m. (alter, und n. *die rechte Lunge.* Auch Pl. ज्रोमकृदयं n. Sg. *die rechte Lunge und das Herz.*

ज्रौष m. *Zuruf.*

ज्रौ (ज्रुंघ) Adv. 1) = Lac. von 1. क 131, 26. — 2) *wo? wohin?* in direcier und in indirecter Frage. Die nachfolgenden Partikeln धरु, ईद्, इव, नु, नु खलु und त्विद् heben die Frage stärker hervor. — 3) *wie?* Çat. Bn. 12,4,4,11. in Verbindung mit भू und घस् *wie stehen mit — ? was werden aus — ? so v. a. geschehen sein um, aussein mit.* Auch hier folgen bisweilen ईद् oder त्विद्. क तदत्तम् *wie steht es damit?* Ohne Verbum *wie steht es damit?* so v. a. *davon kann nicht die Rede sein* Spr. 2795. Nach einer Negation im vorangehenden Satze noch weniger kann die Rede von — *sein* R. 1,67,10. Insbesondere werden durch zwei oder mehrere क Gegensatze hervorgehoben (so v. a. *wie wenig stimmt dieses zu jenem*) Chr. 129,30. Statt des einfachen क findet man auch क च (auch schon an erster Stelle); auch wechselt कुत्र mit क. — 4) *irgendwo* (mit folgendem त्विद्). — 5) zu einem wahren Indefinitum wird क durch verschiedene nachfolgende Partikeln. *a)* धरु (spat) α) = कस्मिन्धरु. — β) *irgendwo, — wohin, an einem bestimmten Orte, an einen b. O.* (den man nicht näher bezeichnen kann oder will). Mit einer Negation *nirgends.* Mit vorangehendem यत्र wo es auch sei. — γ) *bisweilen.* — *b)* च α) mit einer Negation *nirgends* oder *niemals.* — β) mit vorangehendem यत्र wo *immer.* Eine andere Bedeutung von च s. u. 3). — *c)* चन α) mit einer Negation *nirgends.* — β) mit vorangehendem यत्र *in welcher Sache es auch sei; wohin es auch sei; wann immer, jedesmal wann.* — *d)* चिद् α) = कस्मिंश्चित् 166,7. — β) *irgendwo, — wohin, an einem bestimmten Orte, an einen b. O.* (den man nicht näher bezeichnen will oder kann). Mit einer Negation *nirgends, — wohin.* In demselben Satze wiederholt *hier und da*, in zwei verschiedenen Sätzen *hier — dort.* — γ) *irgendeinmal, — wann, eines Tages; bisweilen* Ind. St. 10,422. In einem Fragesatze *jemals.* Mit einer Negation *niemals, in keinem Falle, nie und nimmer.* In demselben Satze wiederholt *dann und wann*, in verschiedenen Sätzen *bald — bald.* Auf चिद् folgt bisweilen धरु, an zweiter und einer fernaren Stelle auch धरु च. — 6) यत्र क्व वाथ — तत्र तत्रापि *wo immer — da* Buḍḍ. P.

* क्राङ्ग् f. *Fenchel.*

क्राव्नम्न् Adj. *wo geboren?* MBu. 1,190,31.

क्राण्, क्राणति 1) *aufschreien; krächzen* Spr. 7669. *summen* 7687. *klingen, tönen.* क्राणत्त् und क्राणित *singend; summend; klingend, tönend.* — 2) *erklingen lassen* (ein musik. Instrument). — Caus. क्रापयति *erklingen lassen* (ein musik. Instrument), **mittelst Etwas* (Instr.) *einen Klang verursachen.* — Mit *उप in *उपक्राण. — Mit *नि in *निक्राण und *निक्राण. — Mit परि in परिक्राण. — Mit *प्र in *प्रक्राण und *प्रक्राण.

*क्राण m. *Klang, Ton.*

*क्राण 1) m. *eine Art Topf.* — 2) n. *das Klingen, Tönen.*

क्राणित n. *Laut, Ton, Klang.*

*क्राणितेतण m. *Geier* Nigh. Pr.

*क्रात्य und *क्रात्यक (f. °त्यिका) *wo befindlich?*

क्राथ्, क्राथति und क्राथते *kochen, sieden* (trans. und intrans. von einem Topfe); *vor Gluth vergehen* (vom Herzen) Harshaṃ. 112,14. क्राथित *gekocht, gesotten.* — Caus. क्राथयति *kochen, sieden* (trans.). — Mit उद् *auskochen.* Pass. *vor Gluth vergehen* (vom Herzen) Kād. 176,3. — Caus. *auskochen.* — Mit नि Caus. *fehlerhaft fur* निस्. — Mit निस् Caus. *einkochen.* — Mit परि *siedend heiss werden* Bālar. 134,6. — Caus. *durchkochen lassen* Kāraka 8,12.

क्राथ m. *Decoct, Extract.*

क्राथन n. *das Kochen.*

*क्राथिका f. *eine aus Buttermilch bereitete Speise* Nigh. Pr.

क्राथित 1) Adj. s. u. क्राथ्. — 2) f. या *ein best. Präparat aus Curcuma, Asa foetida u. s. w. mit Buttermilch* Bhāvapr. 2,26. — 3) *(wahl n.) *ein heraushendes Getränk aus Honig* Nigh. Pr.

*क्राथितद्रव m. *Liqueur* Nigh. Pr.

क्राथःस्थ Kāthop. 1,28 falsche Lesart.

क्रानिवास Adj. *wo wohnend?* MBu. 1,190,31.

क्रापि m. *ein best. Vogel.*

क्राल m. Pl. *eine grössere Art von Brustbeeren* (Comm. zu TS.).

क्रासु m. *das Suffix* क्वंस् (क्वसु) 238,23. 240,5.

क्रास्थ Adj. *wo befindlich?*

क्राह्न m. *ein gewöhnlicher* (Sāvana-) *Tag.*

क्राचित्क Adj. (f. ई) *nur hier und da vorkommend* Nāṭjaṃ. 1,3,32. Comm. zu Āpast. Çr. 12,7,12.

क्राण m. *Klang, Ton* Dhūrtan. 3.

क्राथ m. 1) *das Kochen.* — 2) *Decoct, Infusum-Decoct.* — 3) **Schmerz, Leid, Ungemach.*

क्राथितव्य Adj. *zu kochen, zu sieden.*

*क्राथेद्रव 1) Adj. *durch Kochen entstanden.* — 2) n. *blauer Vitriol als Collyrium.*

*क्रेल्, क्रेलति v. l. fur क्ष्वेल्.

क्रेशा, क्रेशति Nebenform von ध्या in Maitr. S. und Kāṭh.

त 1) Adj. in नुत्त und ख्यत. — 2) * m. *a) Vernichtung. — b) Weltuntergang. — c) Blitz. — d) Feld. — e) Feldhüter. — f) ein Rakshas. — g) Vishṇu als Mannlöwe.*

*तङ् oder *तञ्ज्, तन्ते oder तञ्जते (गतिरत्नयोः); तञ्जयति (कुब्कुटीवैरे).

1. तण m. n. (nur einmal) 1) *Augenblick, so v. a. Zeitpunct.* — 2) *Augenblick, so v. a. eine ganz kurze Weile.* तणमेकम् *einen A., fur eine g. k. W.* 168,9. तणम् dass. und *in einem A.;* तणेन *in einem A.;* तणात् *nach einem A., alsbald, sogleich;* ततः तत-

णात् *sogleich darauf*: तणात् — तणात् *in diesem Augenblick — im nächsten A.* Spr. 7513. तणे *jeden A.*; तण° *in —, nach einem A., während eines A., momentan* (°नोरुद् Bhāg. P. 3,3,21): तणं कर् *sich einen A. gedulden* Chr. 43,2—3; *ein best. Zeitabschnitt.* In der Astron. *48 Minuten* (Ganit. 1,17. Ind. St. 10, 203), sonst schwankend zwischen 4 Minuten und $^4/_5$ ($^{24}/_{30}$) Secunden. — 4) *ein freier —, geeigneter —, gelegener Augenblick, Gelegenheit.* —*zu* (im Comp. vorangehend). तणं कर् oder दा *Jmd* (Gen.) *Gelegenheit geben;* तणं लभ् *G. finden.* — 5) *ein früherer —, festlicher Augenblick, Fest* Mṛcch. 9. °रूप *frendenlos* Daśak. 3,14. — 6) *Moment, Phase.* — 7) **eine Haupt-Mondphase*, — 8) **Abhängigkeit.* — 9) **Mitte.*

2. °तण m. = नाग्ण Gal.

**तणतणाय्* Adv. *nur einen Augenblick.*

**तणतणु* m. *Verwundung, Wunde.*

तणद 1) **m. Astrolog.* — 2) f. ई a) *Nacht.* — b) **Blitz* Gal. — c) **Geilheit.* — 3) n. a) = तणदाख्य. — b) **Wasser.*

तणदाकर m. *der Mond.*

तणदाचर m. *Nachtwandler, so v. a. ein* Rākṣas.

तणदान्ध्य n. *Nachtblindheit, visus diurnus.*

तणदृष्टनष्ट Adj. *erschienen und sogleich wieder verschwunden* Mahāvīrak. 73,6. Harshāk. 41,6.

तणदेश m. *der Mond* Bālar. 89,4.

**तणद्युति f. Blitz.*

तणन n. *das Verletzen, Verwunden.*

तणनष्ट Adj. *ungenau für* तणदृष्टनष्ट Mudrār. 76,16.

**तणनिधान n. Delphinus gangeticus.*

**तणनु m. Verwundung, Wunde.*

**तणप्रकाश und °प्रभ m. Blitz.*

तणभङ्ग m. *der beständig vorsichgehende Verfall der Dinge, beständiger Wechsel* (buddh.). °वाद m. Çāṅk. zu Bādar. 2,1,18.

तणभङ्गिन् und °भङ्गुर (f. घा) Adj. *alsbald zusammenbrechend.*

तणभू Adj. *nur ein Augenblick sriend* R. 1,45,3.

तणमात्र n. *nur ein Augenblick*, Acc. *nur einen A.*, Instr. *in einem A.*

**तणमानिन् m. Tanbe.*

तणविध्वंसिन् 1) Adj. *alsbald zusammenbrechend.* — 2) **m. ein Buddhist* (*der einen* तणविघ्न = तणभङ्ग *annimmt*).

तणवीर्य n. *eine glückliche Stunde* Vārāh. Jogaj. 4,4.

तणवृष्टि f. *alsbald zu erwartender Regen.*

तणशस् Adv. *auf Augenblicke.*

तणान्तर n. *eine kleine Weile.* किं चित्तणान्तरम् Acc. *einen Augenblick*, Loc. *nach einer Weile, hierauf.* ततः ऐ 154,4.

तणिक 1) Adj. (f. ई) a) *nur einen Augenblick während, momentan, jeden Augenblick wechselnd.* Nom. abstr. °ता f. (Çāṅk. zu Bādar. 2,2,25) und °त्व n. — b) *einen freien Augenblick sich machend, für einen A. sich frei machend, eine Gelegenheit ergreifend.* — 2) **f.* या *Blitz.*

तणिकवाद m. = तणभङ्गवाद (u. तणभङ्ग; Çāṅk. zu Bādar. 2,1,18, v. l.

**तणित Adj. van 1. तण.*

तणितोनि Abl. Inf. von तन् verwunden Çāṅ. Br. 14,8,14,4.

तणिन् 1) Adj. a) *einen freien Augenblick habend.* — b) **momentan, vorübergehend.* — 2) **f.* नी *Nacht.*

**तणोपाक gaṇa न्यङ्कादि.*

तन 1) Adj. s. u. तन्. — 2) f. या *ein verletztes, geschändetes Mädchen.* — 3) n. a) *Verletzung, Wunde; Contusion; rupture or ulcer of the respiratory organs* Wise 321. — b) *das 6te astrologische Haus.*

तनकाम m. *ein aus Verletzung (übermässiger Anstrengung) entstandener Husten* Bhāvapr. 4,75.

**तनकृत् m. Semecarpus Anacardium* Nigh. Pr.

तनकृत Adj. = तनज 1). विमर्ष m. Bhāvapr. 6,45.

**तनज* 1) m. *Conyza lacera.* — 2) f. या und ई *Lack* (लाखा).

तनज 1) Adj. *von einer Verletzung herrührend.* विमर्ष m. Bhāvapr. 6,44. काम m. *eine best. Form des Hustens.* — 2) n. a) *Blut.* — b) **Eiter.*

**तनजम्बर n. Blut* Gal.

तनजम्बीविन् Adj. *Blut speiend* Bhāvapr. 3,96.

तनविरोहण n. *das Verwachsen — , Heilen einer Wunde.*

**तनविधीमिन् m. Argyreia speciosa oder argentea.*

तनजन्य n. *eine durch Verletzung entstandene Wunde.*

तनमर्पण n. *Verlust der Bewegungsfähigkeit* Suçr. 1,270,18.

**तनरस n. Alcohol.*

तनाभ्यङ्ग m. *die Stelle eines* Haris, *von der man Etwas davongenommen hat.*

तनित f. 1) *Verletzung, Beschädigung.* — 2) *Einbusse* Spr. 7336. — 3) *Schaden, Nachtheil.* — 4) *Fehler.* — 5) *Vernichtung, Zugrunderichtung, Beseitigung, Entfernung.*

तनितिन् Adj. 1) *eine Verletzung habend* Kārāka 6, 17. — 2) *am* तनकाम *leidend* Bhāvapr. 1,94.

तनीत्य Adj. = तनज 1). काम.

तनोद्र n. *Beschädigung der Gedärme durch einen eingedrungenen Körper* Bhāvapr. 3,81. 82.

तनोद्रव 1) Adj. = तनज 1). — 2) n. *Blut.*

तनेतृ Nom. sg. 1) *reisser, Vorleger* (von Speisen). — 2) *Ver — , Austheiler.* — 3) *Aufwärter, insbes. Thürhüter; auch Kämmerling.* — 4) *Wagenführer.* — 5) *Wagenkämpfer.* — 6) *Bez. verschiedener Misrhlingskasten.* — 7) **Bein. Brahman's.* — 8) **Fisch.*

तत्र 1) n. a) Sg. und Pl. *Herrschaft, Obergewalt, Macht, imperium.* — b) Sg. und Pl. *die Gesammtheit der Herrschenden, der herrschende, fürstliche Stand, die zweite Kaste.* — d) *Fürstenwürde.* — e) *ein Angehöriger der zweiten Kaste.* — f) **Reichthum.* — g) **Wasser.* — h) **Körper.* — i) **Tabernaemontana coronaria* Rāǵan. 10,143. कुत्र v. l. — 2) **f.* ई *eine Angehörige der zweiten Kaste.*

तत्रेय m. N. pr. eines Mannes.

1. तत्रधर्म m. *die Pflicht der zweiten Kaste* 45,23.

2. तत्रधर्म m. N. pr. = तत्रधर्मन् 2) und तत्रवृद्ध VP. 4,23. 44.

तत्रधर्मन् 1) Adj. *die Pflichten der zweiten Kaste erfüllend* MBh. 5,179,37. — 2) m. N. pr. *eines Fürsten.*

तत्रधृति m. *eine best. Begehung beim* Rāǵasūja.

तत्रप m. *Satrap.*

तत्रपति m. *Meister der Herrschaft.*

तत्रबन्धु m. *ein Angehöriger der zweiten Kaste; im verächtlichen Sinne so v. a. ein* Kshatrija *der Geburt aber nicht der Handlungsweise nach.*

तत्रभृत् 1) Adj. Subst. *Träger — , Bringer der Herrschaft.* — 2) m. *ein Angehöriger der zweiten Kaste.*

**तत्रमेह* (?) m. Bein. Çatadhanvan's Gal.

तत्रमात्र n. *der Inbegriff des* Kshatra Çat. Br. 14,8,4,4. Vgl. Bhn. Ār. Up. 5,13,4.

तत्रयोग m. *Verknüpfung des fürstlichen Standes.*

तत्ररूप n. *das Wesen des* Kshatra Ait. Br. 8,7.

तत्रवेल Adj. *dem fürstlichen Stande zugethan.*

तत्रवस् Adj. *mit fürstlicher Würde begabt.*

तत्रवर्धन Adj. *Herrschaft fördernd.*

तत्रविद्या f. *die Wissenschaft des Herrscherstandes.*

**तत्रवृक्ष m. Pterospermum suberifolium.*

तत्रवृद्ध m. N. pr. eines Fürsten.

तत्रवृद्धि m. N. pr. eines Sohnes des Manu Raukja.

तत्रवृध् m. N. pr. = तत्रवृद्ध.

तत्रवेद m. *der Veda der zweiten Kaste.*

तत्रश्री Adj. *im Glanz der Herrschaft stehend.*

तत्रसव m. *eine best. Opferhandlung.*

तत्रसामन् n. Name zweier Sâman Tândya-Br. 9,2,7. 15.

तत्रान्वय Adj. *zur zweiten Kaste gehörig* R. 1, 1,96.

तत्रायतनीय Adj. *sich auf das Kshatra stützend*

तत्रिन् Adj. *zur zweiten Kaste gehörig* Vishṇ. 1,25.

1. तत्रिय 1) Adj. Subst. *herrschend, mit den Eigenschaften eines Herrschers begabt, Herrscher.* — 2) m. *a) ein Angehöriger des Fürstenstandes, — der zweiten Kaste.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes Vâlh. Bṛh. S. 14, 28. — *c) *ein rothes Pferd* Gal. — 3) f. या *a) eine Angehörige des Fürstenstandes, — der zweiten Kaste.* ते तत्रिया so v. a. *deine zur zweiten Kaste gehörige Frau* 42,18. — *b)* Bein. der Durgâ. — 4) * f. ई *die Frau eines Angehörigen der zweiten Kaste.* — 5) n. *Herrschermacht, — würde.*

2. तत्रिय Adj. Sâh. D. 78,21 fehlerhaft für तेत्रिय; vgl. Spr. 4023.

*तत्रियका f. Demin. von 1. तत्रिय 3) *a).*

तत्रियता f. und तत्रियत्व n. *Stand —, Würde eines* Kshatrija.

तत्रियबन्धु Adj. *sich fälschlich* Kshatrija *nennend.*

तत्रिययज्ञ m. *das Opfer eines* Kshatrija Çat. Bṛ. 13,4,4,2.

*तत्रियवरा f. *eine wilde Gurkenart* Râgân. 7,162.

तत्रियवृणा Adj. *Vertilger der* Kshatrija.

*तत्रियाणी f. *eine Angehörige der zweiten Kaste und die Frau eines Mannes der zw. K.*

*तत्रियारि m. Bein. Paraçurâma's Gal.

*तत्रियिका f. = तत्रियका.

तत्रियोतत्र m. N. pr. beruht auf einer falschen Trennung von गोरित्तत्रियोतत्र VP. 4,14,2.

तत्रिराज m. N. pr. eines Fürsten.

तत्रिवाम् m. N. pr. eines Fürsten.

1. तत्र् Adj. *in* त्राऽतत्र्.

तत्रन् n. 1) *Vorlegemesser* RV. 10,106,7. — 2) * *Spelze.* — 3) * *Wasser.*

1. तन् 1) तनोति *a) vorletzen, verwunden.* — *b) zerbrechen.* — 2) तनुते *sich verletzen, wund werden.* — 3) Partic. तत *a) verwundet, verletzt.* — *b) was eine Einbusse erlitten hat; was Schaden genommen hat.* — *c) zerstört, vernichtet, zu Grunde gerichtet, beseitigt.* — Mit उप्. °तत *verwundet, verletzt.* — Mit परि. °तत 1) dass. — 2) *was eine Einbusse erlitten hat, was Schaden genommen hat.* — Mit वि. °तत *verwundet, verletzt.* — Mit विभि. °तत dass. — Mit परिवि. °तत dass.

2. तन् 3te Pl. Aor. von 1. तन् 30,16.

3. तन् in स्तुतन्.

तत्तन् Nom. ag. *der Alles erträgt, A. versteht.*

तत्तप्य Adj. *zu verstehen, dem zu verstehen ist* 151,4. Auch n. impers. mit Gen. der Person (59,22) und Abl. der Sache.

1. तप्, तपति und तँपते *Enthaltsamkeit üben, sich kasteien.* — Mit सम्. Med. dass.

2. तप्, तपयति und °ते s. Caus. von 3. तॅप्.

3. *तप्, तपयति (प्रीणे).

4. तप्, तपति Bṛ. 5,9 fehlerhaft für तिप्.

5. तॅप् f. 1) *Nacht.* तपस्, तर्पस् und तपी *bei Nacht. Nacht* als Zeitmaass so v. a. *Tag.* — 2) *Dunkelheit.* — 3) * *Wasser.*

*तप Adj. गण पचादि. m. Lalit. 341,16 fehlerhaft für तेप.

1. तपण 1) m. *a) ein buddhistischer oder* Gaina-*Bettler.* — *b) * Pl. eine best. buddhistische Secte.* — *c) ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 92,19. — 2) f. या N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,93,10. fgg. — 3) n. *Enthaltsamkeit, Kasteiung* M. 4,119 (Ildschr.). Oefters durch *Pause im Studium* erklärt; vgl. 2. तपण 3) *b*).

2. तपण 1) Adj. am Ende eines Comp. *vernichtend, Vernichter.* — 2) m. Bein. Çiva's. — 3) n. *a) das Vernichten, Unterdrücken, Vertreiben, Verringern.* किल्बिष Râgân. 7,432. — *b) das Hinbringen, Verbringen* (einer Zeit), *Warten* Gaut. Vivâdâ. 132, 9 (तेपण v. l.).

तपणक m. 1. *Bettler, insbes. ein nackt einhergehender* Gaina-*Bettler* Kâd. 34,6. 72,5. — 2) N. pr. eines Autors.

1. *तपणी f. = तेपणी.

2. तपणी Adv. mit भू *die Gestalt eines Bettlers annehmen.*

*तपणु m. *Beleidigung.*

तपयिषु Adj. *vernichtend, die Absicht habend zu vernichten. — tilgen;* mit Acc.

तपी f. 1) *Nacht.* Als Zeitmaass so v. a. *Tag.* — 2) * *Gelbwurz.*

तपाकर m. *der Mond* Daçak. 83,14. Kâd. 3,12.

तपाकृत् m. dass. Çic. 13,53.

तपाचर m. *Nachtwandler:* 1) ein Rakshas. — 2) *Nachtthier, Nachtvogel.* — 3) Bein. von Nirṛti Vârâh. Jogâs. 6,21.

तपातल n. *Nachtthau* Kâd. 28,14.

तपात्र m. = तपाचर 1) 2).

तपात्यय m. *Ausgang der Nacht, Tagesanbruch.*

तपानाथ m. *der Mond.*

तपान्ध m. = तपोऽन्ध.

*तपायति m. 1) *der Mond.* — 2) *Kampfer.*

तपायक m. *die Sonne.*

तपारमण m. *der Mond.*

तपारमणशेखर m. Bein. Çiva's.

तपार्ध *Mitternacht.*

तपावत्, तपावत् m. *Herrscher.*

तपावसान n. *Ende der Nacht.* Loc. *am folgenden Morgen* Daçak. 76,4.

तपावृति Adj. *in der Nacht seinen Lebensunterhalt findend.*

तपाव्यय m. = तपात्यय R. 5,19,35.

°तपाशय Adj. *in der Nacht liegend auf.*

तपार ναχτόρμορον.

तपितव्य Adj. *zu verbringen.* पञ्चमं वयः Kâd. 11,117,15.

तपेश m. *der Mond* Vîs.

1. तम्, तँमते (episch auch तमति), *तमिति, *ताम्यति und तम्यते (Bhâṭ. P.) 1) *sich gedulden, sich ruhig verhalten, sich bescheiden, seinen Unwillen zurückdrängen.* तात *a) geduldig. — b) n. impers.* Spr. 2015. — 2) *sich in Etwas* (Dat.) *fügen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *geduldig ertragen, ruhig hinnehmen, sich Etwas gefallen lassen.* तात mit pass. Bed. — 4) *Jmd* (Gen. oder Dat.) *Etwas* (Acc.) *verzeihen, nachsehen.* Partic. तात und तमित. — 5) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *gönnen, verstatten, dass* (Potent.). — 6) *Jmd* (Acc.) *leiden, ruhig gewähren lassen, nachsichtig sein gegen.* — 7) *vermögen, im Stande sein;* mit Infin. — 8) **Jmd* (Acc.) *Widerstand leisten.* — Caus. तमयति und तामयते 1) *Jmd* (Acc.) *wegen Etwas* (Acc.) *um Verzeihung, — Nachsicht bitten.* — 2) *Etwas* (Acc.) *geduldig ertragen.* — Mit अभि 1) *sich gnädig erzeigen.* — 2) *einer Sache* (Dat.) *günstig sein, verstatten.* — 3) *begnadigen.* — Mit सम् *Jmd* (Acc.) *leiden, ruhig gewähren lassen.*

2. तँम् (stark तौम्, schwach तम् und तम्) f. *Erdboden, die Erde.*

तर्त 1) Adj. (f. घा) *a) geduldig. — b) ertragend, aushaltend, Widerstand leistend;* die Ergänzung im Comp. vorangehend. — *c) einer Sache gewachsen, tüchtig, vermögend, im Stande seiend;* die Ergänzung im Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend. — *d) Jmd* (Gen.) *gewogen. — e) erträglich.* न पापमित्रैः सङ्गं वर्तिनुं तमन् *mit schlechten Freunden zu verkehren ist unerträglich* Spr. 3951. — *f) geeignet, passend, angemessen, recht, erspriess-*

lich; mit Gen. der Person. — *g) sich zu Etwas eignend, Etwas entsprechend, das geeignete Object* von oder *für Etwas seiend;* die Ergänzung im Dat., Gen., Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend. Ein Infin. und ein im Comp. vorangehendes Nom. act. (214,22) ist passivisch zu übersetzen. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b) °eine Art Sperling.* — 3) f. तमा *a) Geduld, Langmuth, Nachsicht, Indulgentia;* mit Loc. der Person. तमां कर् *Nachsicht üben gegen, Geduld haben mit* (प्रति oder Gen.). Auch personificirt, insbes. als Tochter Daksha's. — *b) Zahmheit* (einer Gazelle). — *c) °Verstand.* — *d) die Erde, Erdboden, Erde als Stoff.* — *e)* Bez. *der Zahl Eins* Gaṇit. 1,23. — *f)* Bein. der Durgâ. — *g) * Acacia Catechu.* — *h) ein best. Metrum.* — *i)* N. pr. *a)* einer Hirtin. — β) einer Verfasserin von Mantra bei den Çâkta. — γ) °eines Flusses, = वेत्रवती Gal. — *k)* °fehlerhaft für तपा *Nacht.*

तमणीय Adj. *geduldig zu ertragen, was man sich gefallen lassen kann.*

तमता f. *Befähigung zu Etwas, das Können, Vermögen* Spr. 51.

तमत्र n. dass.; die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend (Kull. zu M. 9,161).

तमवत् Adj. 1) *der das Angemessene kennt.* — 2) Kâṭy. 10,9 fehlerhaft für तामवत् 1).

°तमस्य Adj. = तामस्य.

°तमाकर् m. N. pr. eines Jaksha Gal.

तमाकल्याण m. N. pr. eines Autors.

तमाचर् Adj. *im Erdboden sich aufhaltend, unterirdisch.*

तमाचार्य m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çâkta.

तमातनय m. *der Planet Mars.*

तमातल n. *Erdboden* Bâlar. 82,1.

°तमार्द्र m. *Moringa pterygosperma* Râǵân. 7,26.

तमापति m. *Fürst, König.*

तमापय् °यति und °यते *Jmd* (Acc.) *um Verzeihung bitten* Âçv-P. 36,16. 43,19.

तमाभृत् m. *Berg* Kâd. 4,2.

तमामण्डल n. *Erdkreis, die ganze Erde* Spr. 2036.

तमालिङ्गात्मपीडावत् Adj. *wobei der Nachweis der Nachsicht und der eigene Schaden angegeben ist* 214,28.

तमावत् 1) Adj. *a) geduldig, langmüthig, nachsichtig. — b) zahm, fromm* (Elephant). — 2) f. °वती ein Frauenname.

तमावर्त m. N. pr. eines Sohnes des Dovala VP.^{2} 2,24.

तमाशील Adj. = तमावत् 1) *a)* 57,19. 60,18.

तमाषोडशी f. Titel eines Werkes.

°तमित्र् Nom. ag. = तमावस् 4) *a).*

तमितव्य Adj. *ruhig hinzunehmen, was man sich gefallen lassen kann.*

तमिन् 1) Adj. = तमावत् 1) *a);* mit Loc. der Person. — 2) *°Maulthier* Gal.

°तमिर् *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

°तम्प्, तम्पति und तम्पयति (लाघ्यार्थ, कान्तौ).

(तैम्य, तैमिघ Adj. *im Erdboden befindlich, irdisch.*

1. तैय 1) Adj. *wohnend* RV. 3,2,13. 8,53,4. — 2) m. (adj. Comp. f. ग्री) *a) Wohnung, Wohnsitz, Aufenthalt; Sitz* —, *Ort des* Kâraka 3,5. Im Epos häufig von der *Behausung* Jama's. — *b)* = तिति *Stamm, Volk* RV. 1,123,1.

2. °तैय m. *Herrschaft* Siṃ. zu RV. 7,46,2.

3. तय 1) m. *a) Abnahme, Verminderung, Verlust, das zu Ende Gehen, Verstehen, Untergang, Ende, das zu Nichte Werden.* तयं गम्, या, — इ oder उप-इ *sich vermindern, abnehmen, sich verlieren, zu Ende* —, *zu Grunde gehen, untergehen.* तयं नी *zu Grunde richten.* — *b) Auszehrung,* insbes. *Lungenschwindsucht* Hemâdri 1,614,3. — *c) °Krankheit* überh. — *d) Untergang der Welt.* — *e) eine negative Grösse, Minus* Âryabh. 3,22. — *f)* = तगमान. — *g)* = तयरु Gaṇit. Prâyaçc. 12. — *h)* N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,167. — 2) f. या N. pr. einer Yogini Hemâdri 2,*a*,94,2. fgg. — 3) n. *das letzte Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

तयकर् 1) Adj. *a)* am Ende eines Comp. *Untergang bereitend, zu Nichte machend.* Nom. abstr. °ल n. — *b)* Spr. 1713 wohl fehlerhaft für तयिकल. — 2) m. *das 49te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

तयकर्तृ Nom. ag. am Ende eines Comp. = तयकर् 1) *a)* 105,28.

तयकास m. *Husten bei der Schwindsucht* Kâraka 6,20.

तयकासिन् Adj. *einen solchen Husten habend* ebend.

तयकृत् 1) Adj. *Verderben bringend* Varâh. Jogay. 7,21. Am Ende eines Comp. *Abnahme —, Verlust —, Untergang verursachend.* — 2) m. = 3. तय 3).

तयंकर् Adj. (f. ई) *Untergang verursachend;* die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend Hemâdri 1,807,19.

1. तयण् 1) Adj. etwa *wohnlich.* तयण TS. 4,5,9,1. Vgl. तेयँ. — 2) °m. *a) ein Ort mit ruhigem Wasser.* — *b) * Bucht, Hafen.* — 3) °n. *Wohnung.*

2. °तयण Adj. *vernichtend, vertreibend.*

°तयतरु m. *Bignonia suaveolens.*

°तयपु m. fehlerhaft für तवपु 2).

तयपेक्ष m. *der Tag des Weltuntergangs* Harivaṃç. 133,3.

तयवीर् Adj. *Männer beherrschend.*

°तयनाशिनी f. *eine best. officinelle Pflanze.*

°तयपत m. *die Zeit des abnehmenden Mondes.*

तयमास m. *ein überschüssiger lunarer Monat, welcher bei der Ausgleichung der lunaren mit der Sâvana-Zeit ausgeschieden wird.*

तयपित्र्य Adj. *zu Grunde zu richten, zu vernichten.*

तयरोग m. *Auszehrung* Hemâdri 1,614,16.

तयरोगिन् Adj. *die Auszehrung habend* ebend. 9. Nom. abstr. °गित्व n.

तयसू Wohnung in उरु°.

तयाक्ष m. *ein überschüssiger lunarer Tag, welcher bei der Ausgleichung der lunaren mit der Sâvana-Zeit ausgeschieden wird.*

तयिक Adj. *die Auszehrung habend* Nir. 12,62.

तयिकल (Conj.) Adj. *der Abnahme unterworfen* (Mond) Spr. 1713.

तयिकृत *a. zu Nichte Gemachtwerden* Çâṅk. zu Bâdar. 3,1,8 (S. 752).

तयित्व n. *Vergänglichkeit.*

तयिन् Adj. 1) *abnehmend, sich vermindernd.* — 2) *vergänglich.* — 3) *schwindsüchtig.*

तयिष्णु Adj. 1) *vergänglich.* — 2) *vernichtend.*

तयोपशम m. bei den Gaina *vollständiges zu Nichte Werden* (des Thätigkeitsdranges).

तय्य in खतय्य.

तर्, तरति (metrisch auch तरते) und °तयति 1) *fliessen, strömen:* von Wassern u. s. w. — 2) *gleiten.* — 3) *zerfliessen, zerrinnen, schwinden, vergehen, zu Nichte werden.* — 4) *einer Sache* (Abl.) *verlustig gehen.* — 5) *Etwas* (Acc.) *strömen, ausströmen, giessen.* मूत्रम् *Urin entlassen* Kâraka 2, 4. — 6) ohne Object *einen Strom entlassen.* — Caus. तारयति 1) *fliessen lassen, entlassen* (Harn, Koth). — 2) *begiessen, besudeln,* insbes. *mit ätzenden Stoffen* Mâlav. P. 8,142. — 3) *Jmd* (Acc.) eines Verbrechens (Loc.) *beschuldigen* MBh. 2,3,104. — Mit खनि 1) *hindurchströmen durch* (Acc.) — 2) *überströmen.* — Mit घ्यन्ति *hindurchströmen zu.* — Mit खु *zufliessen auf, einströmen in.* — Mit शि 1) *zuströmen auf, umströmen.* — 2) *beströmen, begiessen.* — Mit श्व *begiessen, besudeln (mit Semen)* MBh. 8,43,43 (wo श्वतारितः st. श्वतारितः zu vermuthen ist). — Caus. *hinabfliessen lassen auf*

(Acc.) — Mit या Caus. 1) *herfliessen machen* Taṇḍya-Bn. 11,3,10. 11. — 2) *begiessen.* — 3) *schimpfen* Vishṇus. — 4) *Jmd* (Acc.) *in üblen Ruf bringen.* **अवतापित** *beschalten.* — Mit उप 1) *hinströmen zu* (Acc.). — 2) *übergiessen.* — Mit परि 1) *umherströmen.* — 2) *Jmd Etwas* (Acc.) *zuströmen.* — Mit प्र 1) *hervorströmen, strömen lassen* Pañcat. — 2) **herabfallen.** — Mit अभिप्र 1) *hinströmen nach* (Acc.). — 2) °तपित *ausgegossen.* — Mit आ (statt प्र wegen einer Etymologie von प्रत) Caus. *strömen lassen* Maitr. S. 3,10,2. — Mit वि *verfliessen, sich ergiessen, abfliessen.* — Mit सम् *zusammenfliessen.*

तप् 1) Adj. (f. आ) *was da zerrinnt, vergänglich.* — 2) **m.** *Wolke.* — 3) *n. a) *Wasser.* — *b) (der vergängliche) Körper.*

°**तक** Adj. (f. °रिका) *ausströmend.*

***तक्त** Adj. P. 6,3,116.

तक्ष n. 1) *das Fliessen.* — 2) *das Spritzen.* — 3) *das Ausströmen.*

तँथ्ये Dat. Inf. von तप्.

***तप्यन्ना** (?) f. *ein best. kleiner Strauch.*

***तप्रिन्** m. *die Regenzeit.*

***तप्त** Adj. = तप्त.

***तर्व** Adj. von तप्.

1. ***तल्**, तलति (स्थेलने, चये).

2. **तल्**, तालयति *waschen, abwaschen* (auch in übertr. Bed.). — Mit अव in अवतालन. — Mit परि *abspülen, abwaschen.* — Mit प्र *abspülen, ausspülen, abwaschen* (auch in übertr. Bed.). — Caus. **प्रतालापयते** *sich Etwas* (Acc.) *abwaschen lassen.* — Mit अभिप्र *reinigen.* — Mit वि *abwaschen.*

तँव m. 1) *das Niesen.* — 2) **Husten.* — 3) **schwarzer Senf.*

तवक 1)* m. *a) Achyranthes aspera.* — *b) schwarzer Senf* Rāǵan. 9,155. — *c) = भूताङ्कुश (eine best. Pflanze).* — 2) *f. तविका *a) eine Art Solanum.* — *b) eine Reisart.* — *c) Weib.* — 3) **n.** *eine best. Gemüsepflanze.*

तवकृत् *Artemisia sternutatoria* Bhāvapr. 1,123.

तवथु m. 1) *das Niesen* Āpast. — 2) *Schnupfen, Katarrh.*

तन् in दिवतम्.

1. **ता.** तायति *verbrennen, anbrennen.* — Caus. तापयति *versengen, verbrennen.* — Mit अप *verlöschen* Maitr. S. 4,8,9. — Mit अपि Caus. *versengen.* — Mit अव. Partic. अवतीण *zu Ende gebrannt* Maitr. S. 4,8,9. Vgl. अवताम. — Mit परि, °ताण *verkohlt.* — Mit प्र *verbrennen (intrans.).* — Mit सम् Caus. *vergümmen machen, ausdörren.* — Mit वि in वितान. — Mit सम् Caus. *verbrennen —, durch Feuer verzehren lassen* Maitr. S. 4,8,1.

2. **ता** f. (Nom. तान्) Nebenform von तनू *Erdboden, die Erde.*

3. **तौ** f. (Nom. तान्) *Wohnstatt, Sitz.*

तार्ति f. *Gluth.*

तात्र n. *die Gemeinschaft —, Truppe der Aufwärter, Dienerschaft.* °प्रकृतिगुणान्.

तात्र 1 Adj. (f. ई) *der zweiten Kaste eigenthümlich, ihr zukommend.* — 2) *n. Herrscherwürde.*

***तात्रविय** Adj. *von तत्रविया.*

***तात्रि** *m. der Sohn eines Kshatrija.*

1. **तात्त** 1) Adj. *v. u. 1. तन्. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. eines Mannes. — 3) *f. या *die Erde.* — 4) *n. *Geduld, Nachsicht* R. 1,34,32. 33.

2. **तात्त** Adj. *auf त endigend.*

***तात्तायन** m. Patron. von तात्त.

तात्ति f. *Geduld, Nachsicht.* — 2) *Geduld, Nachsicht.* — 3) *eine best.* Çruti S. S. S. 24. — 4) N. pr. eines Flusses VP.² 2,198.

तात्तियागमिता f. *die Pāramitā der Nachsicht* Kāraṇḍ. 30,18. 82,7. 87,10.

तात्तियान m. N. pr. eines Fürsten.

तात्तिप्रिया f. N. pr. eines Gandharva-Mädchens Kāraṇḍ. 3,7.

तात्तियस्तु Adj. *geduldig, nachsichtig.*

तात्तियादिन् m. N. pr. eines Ṛshi Kāraṇḍ. 24,18.

तात्तिशील m. N. pr. eines Mannes.

***तात्तीय** Adj. von तात्त.

***तात्तु** 1) Adj. *geduldig, nachsichtig.* — 2) m. *Vater.*

तार्म Adj. (f. या) 1) etwa *verkohlend* Maitr. S. 4,8,9. — 2) *versengt, angebrannt* Gaim. 6,4,17. — 3) *ausgedorrt, vertrocknet, abgemagert, abgefallen, schlank.* — 4) *schwach, gering, unbedeutend;* insbes. von der Stimme. — 5) **stark, kräftig.*

तामकर्षमिश्र Adj. *mit angebrannten Scharren vermengt.*

तामताग Adj. *ganz abgemagert* Çiṅ. 38.

तामन् n. *Erdboden, Boden.*

तामवत् 1) Adj. etwa *verkohlt,* Bein. Agni's Maitr. S. 4,8,9. — 2) f. तामवती *ein best. Opfer.*

***तामाप्रस्थ** m. N. pr. einer Stadt.

***तामास्य** n. *eine mit einer Kur unverträgliche Diät* oder *ein solcher Zustand des Körpers.*

1. **तामि** f. *die Erde.*

2. °**तामि** m. Patron. von ताम.

***तामिन्** Adj. = तामो ऽस्यास्ति.

***तामिमत्त** Adj. von 2. तामि oder तामिन्.

तामी Adv. mit कर् *verkürzen.*

ताय्य Adj. *zu verstehen, nachzusehen.*

तायिक Adj. bei den Gaina *aus vollständigem Nichte Werden* (des Thätigkeitsdranges) *hervorgehend, in Folge dessen eintretend.*

तार 1) Adj. (f. या) *a) von brennendem, ätzendem, salzigem Geschmack, salzhaltig.* — *b) scharf* (Wind). — 2) m. n. (selten) *ein brennender, ätzender Stoff; Aetzkali, Salpeter, Natrum, Potasche* u. s. w. Bhāg. P. 7,4,17. °हय m. = स्वर्जिका und वाकपूक Bhāvapr. 1,182. °त्रय, °त्रितय und °त्रि n. *Natrum, Salpeter und Borax;* °यद्, °तारशुक und °पूर्वदशक n. *eine Gruppe von 6, 8 und 10 ätzenden Stoffen.* Vgl. Comm. zu Āçv. Gṛhj. 1,8,10. — 3) °म. *a) Glas.* — *b) Melasse.* — *c) ein beissender Mensch.*

तारक 1) m. *a) Kali.* — *b) Netz zum Fangen von Vögeln.* — *c) *ein Korb für Fische oder Vögel.* — *d) eine Menge junger Knospen.* °ताल Adj. *in Knospen stehend* Lalit. 87,2. — *e) *Wascher.* — 2) *f. °रिका *Hunger.*

तारकर्दम m. *eine best. Hölle.*

तारकर्मन् n. *Anwendung von Aetzmitteln.*

तारकृत्य Adj. *mit Aetzmitteln zu behandeln.*

तारक्षत Adj. *von Salpeter zerfressen* Mṛicch. 47,17.

तारलीण Adj. dass. ebend. 5. 6. Nom. abstr. °ता f. 3.

तारण 1) n. *ein best. mit Quecksilber vorgenommener Process.* — 2) *f. या *Beschuldigung der Untreue.*

तारतन्त्र n. *die Methode der Cauterisation* Kāraka 6,5.

तारतैल n. *ein mit verschiedenen kalihaltigen Ingredienzien aufgekochtes Oel.*

***तारत्ता** f. *ein Chenopodium* Rāǵan. 7,123.

***तारद्रु** m. = तारवृत.

तारनदी f. *ein Fluss mit ätzendem Wasser* (in der Hölle).

***तारपत्र** m. n. und *°क m. *Chenopodium album.*

तारपयस् n. *das Salzmeer.* °पयोमु angeblich Schlange Viddh. 71,14.

तारपाणि m. N. pr. eines Ṛshi Harit. 9575. Bhāvapr. 1,4 (v. l. तीर्थ°).

तारपात m. *Anwendung von Aetzmitteln* Hariv. 106,3.

तारभूमि f. *salzhaltiger Boden.*

***तारमध्य** m. *Achyranthes aspera.*

तारमृत्तिका f. *salzhaltiger Boden.*

***तारमेलक** m. *eine best. alkalische Substanz.*

तारमेरु m. *eine best. krankhafte Harnsecretion* Kāraka 2,4.

तार्मेकिन् Adj. *mit* तार्मेक् *behaftet* ebend.

तार्लवण n. Du. *ein ätzender Stoff und Salz* Mān. Gṛhy. 1,2. °वर्तन Hemādri 1,356,15. Vgl. द्र°.

तार्ल्वत् m. *Schreberia Suieteuoides* Rāǵān. 11,211.

*तार्श्रेष्ठ 1) m. *u*) dass. — *b*) *Butea frondosa.* — 2) n. *eine Art Aetzkali* Rāǵān. 6,256.

तार्षगुह् und तार्षसिन्धु m. *der salzige Ocean.*

तार्षसूत्र n. *Aetzfaden.*

*तार्षात Adj. *ein Gūsaunge habend* (buddh.).

तार्षाह् m. *ein best. durch Anstungen von Pflanzensache bereitetes Gegengift und Heilmittel.*

*तार्षाब्ध् n. *Meersalz.*

तार्षाञ्जन n. *kaühaltige Salbe.*

तार्षाम्बु n. *kaühaltiges Wasser.*

*तार्षीय Adj. von तार्.

तार्षोद् m. *der salzige Ocean* VP. 2,4,1.

तार्षोदक n. *Kalilauge.*

ताल m. *das Waschen* Spr. 2893.

तालन 1) Adj. *abwaschend, wegwischend* (auch in übertr. Bed.) Spr. 4668. — 2) n. *das Waschen, Abwaschen.*

1. तिर्, तॅति und तिर्यति (Partic. तिर्यत्, तीर्त und तॅयत्) 1) *weilen, sich aufhalten, wohnen,* insbes. mit dem Nebenbegriff *des ruhigen und ungestörten oder verborgenen Weilens.* — 2) *bewohnen.* — 3) *तिर्यति = गतिकर्मन्. — Caus. तार्पयति und तेपयति *ruhig wohnen machen, pacare.* — Mit अधि 1) *verweilen* —, *wohnen bei* oder *in, sich ansbreiten über* (Acc. oder Loc.). °तिर्यत्ती Mod. MBu. 1, 3,65. °तिर्यत्ती 57 fehlerhaft für °तिर्यत्ती. — 2) *ruhen auf.* — Mit आ 1) *weilen, sich aufhalten bei* oder *in* (Acc.), *bewohnen.* — 2) *vorhanden sein.* — 3) *in Besitz kommen* oder *sein,* mit Acc. — Mit उप *sich aufmalten* —, *wohnen an* oder *bei, bleiben* (auch in übertr. Bed.) *bei* (Acc.). — Mit परि *umwohnen,* mit Acc. Ait. Br. 6,32. — Mit प्रति *sich niederlassen bei* (Acc.). Partic. °तिर्यत् und °तीर्यत्. — Mit सम् *zusammenwohnen mit* (Instr.) ṚV. 9,72,3.

2. तिर्, तॅयति *besitzen, verfügen über, beherrschen;* mit Gen. — Mit अधि in अधितिर्.

3. ति 1) तिणोति, तिणोति und तयति (R.) *vernichten, zerstören, verderben, ein Ende machen, übel mitnehmen;* mit Acc. — 2) तॅयति *abnehmen* (auch vom Mondo), *ein Ende nehmen, aufhören, sich erschöpfen, zu Grunde gehen, umkommen.* Vgl. Vimāna 5,2,6. — Partic. 1) तितॅ *erschöpft, ausgeben-tet, heruntergekommen.* — 2) तीर्ण *vermindert, erschöpft, hingeschwunden, zu Ende gegangen; abnehmend* (vom Mondo); *geschwächt, heruntergekommen, in Noth geratben; mager, dünn, schmächtig* Naiṣu. 7,81. — Caus. तयपयति und तपयति. °ते (Partic. तपित und तपित) *vernichten, zu Grunde richten, ein Ende machen* Ćaṇḍ. zu Bhāsa. 3,1,8 (S. 753). 4,3,14 (S. 1129). *aus dem Wege raumen, wegschaffen* (heilen Hemādri 1.637,8), *übel mitnehmen, herunterbringen, scheuchen.* तपाम् Partic. तपान् (Kād. 27,6) *so v. a. verbringen.* तपित auch *dividirt.* — Mit घ्रम् Partic. °तिपते *nach und nach schwinden.* — Mit घ्रप 1) Partic. °तित *erschöpft, zu Ende gebracht.* — 2) °तॅपते *abnehmen* (vom Monde). — Mit अव, °तिणोति *wegschaffen, entfernen.* — Mit उप, °तॅपते *abnehmen, aufgezehrt werden.* — Partic. 1) उपतित in घनुपतित. — 2) उपतीण *erschöpft* —, *aufgehend in* (Instr.) Ćaṇḍ. zu Bhn. Ār. Up. S. 232 und zu Bhāsa. 2,2,28 (S. 372). — Mit निस्, °तिणोति *vernichten, wegschaffen* (eine Krankheit). — Mit परि 1) °तिणोति *vernichten, ein Ende machen.* — 2) °तॅपते *heruntergekommen, verarmen.* — Partic. °तीण *geschwunden, erschöpft, heruntergekommen, verarmt, versiegt, zu Grunde gegangen.* Mit Instr. *schwach an.* सर्वोपाय° *von allen Hülfsmitteln entblösst* Spr. 7737. — Mit प्र 1) °तिणोति *verderben, vernichten, erschöpfen.* — 2) °तॅपते *zu Grunde gehen, umkommen.* — Partic. 1) प्रतित in घ्र°. — 2) प्रतीण *zerstört, vernichtet, verschwunden, erschöpft, vermindert.* °चन्द्र *stark abgenommen.* — Mit वि, °तिणाति *verscheren, mindern, verderben, vernichten.* — Partic. 1) वितित *heruntergekommen, elend.* — 2) वितीर्ण in घ्र°. — Desid. विचितीषति *verscheren* —, *mindern wollen.* — Mit सम् 1) °तिणाति *verderben, verscheren, zu Nichte machen.* — 2) °तीर्यते *sich erschöpfen, zu Ende gehen, aufgerieben werden.* — Caus. °तपयति und °तपयति *scheinden* —, *zusammenfallen machen.*

4. * ति f. 1) *Wohnung.* — 2) *Gang.* — 3) *Vernichtung.*

*तिणु, तिणोति und तिणुते (रिंसायाम्).

*तिणु Adj. Subst. *wohnend, Bewohner: herrschend, Beherrscher.*

तिता f. Mbu. 13,2017 fehlerhaft für तिति.

तितीर्षुस् Adj. *dessen Leben zu Ende geht.*

1. तितॅ f. 1) *Wohnsitz, Niederlassung.* — 2) *die Erde, Erdboden, Erde als Stoff* (104,5). Pl. *Ländereien.* — 3) Pl. *die Niederlassungen, so v. a. Stämme, Völkerschaften, Völker, Menschen* überh. Uebertragen auch von *Göttergeschlechtern.* — 4) Bez. der *Zahl Eins* Bīǵg. 144.

2. तिति *Herrschaft, Macht* (nach Nīlak.) Mbu. 13, 76,10.

3. तिति f. 1) *das Vergehen, Untergang, Verderben.* — 2) * *Weltende.*

4. तिति 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) * f. *ein best. gelbes Pigment.* — 3) *ein best. Hülsmetall.* — 4) * = तितिमत् Gal.

*तितिकाण m. *Staub.*

तितिकम्प m. *Erdbeben.*

तितिकम्पन n. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2. eines Daitja.

*तितिकल m. *Acacia Catechu* Rāǵān. 8,21.

*तितिकीर्ति m. *Fürst, König.*

तितिकोट् m. *Erdenstaub* Kād. 130,12.

तितिगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

तितिचलन n. *Erdbeben.*

तितिज्ञ 1) Adj. *aus der Erde entstanden,* — *hervorgegangen.* — 2) m. *u*) *Baum.* — *b*) * *eine Art Schnecke* Rāǵān. 13,56. — *c*) *der Planet Mars.* — *d*) * Bein. des Dämons Naraka. — 3) * f. *ein* Bein. der Sītā. — 4) n. *Horizont* Ārjabh. 4,15. Nom. abstr. °ज्ञ n. Golādhy. 7,5.

*तितिजत्रु m. *eine Art Schnecke* Rāǵān. 13,56.

तितितीर्षा und तितिषा f. *der Sinn der zwischen dem Horizont und dem* Unmaṇḍala *gelegenen Bogens des Tageskreises.*

तितितनय 1) m. *der Planet Mars.* — 2) f. या Metrou. der Sītā Bālar. 114,2.

तितितनयदिन n. und °तनयदिवसवार m. *Dienstag.*

तितितल n. *Erdboden* Spr. 1170. °तलाप्लस्रसु f. *eine auf Erden wandelnde Apsaras.*

तितिदिन n. *ein gewöhnlicher* (Sāvana-) *Tag.*

तितिदेव m. und °देवता f. *ein Brahman.*

तितिधर m. *Berg.*

तितिनन्द m. N. pr. eines Fürsten.

तितिनन्दन m. *der Planet Mars* Lalla in Ārjabh. S. 58.

तितिनाग m. *eine Art Schnecke* Rāǵān. 13,56.

*तितिनाथ m. *Fürst, König.*

तितिप und °पति m. dass.

तितिपाल m. dass. Nom. abstr. °ता f.

तितिपुत्र m. Bein. des Dämons Naraka.

*तितिपूरी f. *eine Art Judendorn* Rāǵān. 11,145.

तितिभर्तृ f. *eine Art Judendorn* Rāǵān. 11,145.

तितिभर्तृ (Naiṣu. 9,22) und तितिभुज् m. *Fürst, König.*

तितिभू f. Metrou. der Sītā Bālar. 157,19.

तितिभृत् m. 1) *Berg.* — 2) *Fürst, König.* Nom. abstr. °भृता f. Naiṣu. 6,94.

तितिरस m. *der Saft der Erde* 104,22.

तितिराज m. *Fürst, König.* Nom. abstr. °ता f.

zu Spr. 3791.

तितिरूल und °रूक m. *Boum.*

तितिलवभुत् m. *ein winziger Fürst* Spr. 4143.

*तितिवर्धन m. *Leichnam.*

तितिवृत्तिमत् Adj. *wie die Erde verfahrend*, so v. a. w. d. *E. gedultig.*

तितिशिङ्गिनी f. = तितित्रीवा.

तितिसुत m. *der Planet Mars.*

तितिसुर m. *ein Brahman* Maitr. 2,12.

तितिस्पृण् Adj. Subst. *Erdbewohner* Ragh. 8,80.

तितीर्षक् wohl nur fehlerhaft für तितिर्षक्.

तितोऽद्र n. *Fürst, König* Spr. 7646.

तितौण n. 1. *Fürst, König.* — 2) N. pr. eines Fürsten. °वंशावलीचरित n. Titel eines neueren Werkes.

तितौधर m. *Fürst, König.*

*तित्यदिति f. Beiw. der Devakî.

तित्यधिप m. *Fürst, König.*

तित्युत्कर् m. *Erd—, Sandhaufen.*

*तित्वन् m. *Wind.*

*तिद् m. 1) *Krankheit.* — 2) *die Sonne.* — 3) *Horn.*

1. तिप्. तिर्पति, तिपते 1) *schleudern, schnellen, werfen, — auf Etwas (*धि oder Loc.) oder *Jmd (*Loc., Dat., Gen. oder उपरि): (Beine, Arme) *werfen*, so v. a. *schnell bewegen*; (ein Netz) *werfen über (*परितस्) Spr. 578. (Worte) *schleudern*, so v. a. *ausstossen, —gegen (*प्रति) Spr. 1390. (das Auge, den Blick) *werfen* Chr. 306,10. *auf Jmd (*प्रति); (die Gedanken) *richten auf (*Loc.) Sarvad. 163,11. — 2) *Jmd mit einem Geschosse treffen.* — 3) *werfen (u. so v. a. streuen —, giessen —, thun in (*Loc.), *stecken in oder an; niederstellen, absetzen.* — 4) *von sich werfen, abwerfen.* — 5) *Jmd loslassen, seiner Wege gehen lassen.* — 6) (eine Schuld) *schieben auf (*Loc.). — 7) *Jmd schmähen, scheelen, verhöhnen.* तिप् *bescholten, verächtlich.* —8) *verhöhnen*, so v. a. *in Schatten stellen, übertreffen* Bhâg. P. 4,8,24. 15,17. — 9) *zu Grunde richten, zu Nichte machen, vernichten.* Med. (wenn nicht तेपेरन् statt तिपेरन् zu lesen ist) *zu Grunde gehen.* तिपितार् वच: *eine Rede, auf die man nicht zu antworten vermag.* — 10) कालम् *die Zeit verbringen, die Z. ruhig abwarten, Z. verlieren, Jmd (*Gen.) *die Z. vertreiben.* दिनं तिप्त्वा *mit Ueberspringung eines Tages, über einen Tag* Karaka 6,3. — 11) *addiren.* — Caus. तेपयति 1) *werfen lassen in (*उत्तर्). — 2) *hineinwerfen* R. 2,76,16. — 3) *hinunterstelgen lassen in (*Loc.) 116,1. — 4) *plötzen machen.* — Mit अति, °तिप्त *übergeschnellt*, Bez. *einer best. Form von Dislocation eines Gelenks* Wise 190.

Sûçr. 2,27,21. — Mit अधि 1) *bewerfen, beschmeissen.* — 2) **aufpetzen, aufiegen.* — 3) *schmähen, beleidigen, verspotten.* — 4) *verspotten*, so v. a. *übertreffen.* — 5) (einer Krankheit) *begegnen.* — 6) °तिप्तेषी MBu. 1,3,57 fehlerhaft für °तिप्सेषी. — Mit अप 1) *wegwerfen.* — 2) *fortnehmen, entfernen.* — 3) *schmähen* MBu. 2,36,32. v.l. अव.—Mit अभि 1) *mit raschem Schlage treffen.* — 2) **übertreffen.* — Mit अव 1) *obschnellen lassen* (die Bogensehne, den Bogen). अवतित *nach unten geschnellt*, Bez. *einer best. Form von Verrenkung.* — 2) *herabschleudern, schleudern auf Jmd (*Dat.); *hinunterwerfen, werfen in (*Loc.) 122,25. — 3) *obwerfen, ablegen (*ein Kleid). — 4) *schmähen.* v. l. अप. — 5) *gewähren.* — Caus. *herabfallen machen.* — Mit समव *fortschleudern.* — Mit आ 1) *schleudern —, werfen auf, gegen Etwas (*Loc.; oder *Jmd (*Dat.); *on's Ufer werfen (*von Wellen). — 2) *mit einem Geschosse treffen.* — 3) *mit Etwas (*Instr.) *an Etwas (*Acc.) *streifen, berühren* Spr. 7723. — 4) *on sich ziehen, — reissen, mit sich fortreissen, anziehen* (in übertr. Bed.). *fesseln* 323, 15. एकविषयातिप्तचित्त Adj. Çâk. zu Bîdar. 4,1, 8. विस्मयातिप्तहृदय Adj. Kâd. 11,88,10. आतिप्तचेतस् Adj. so v. a. *ganz in Gedanken* 47,1. — 5) *in Zuckung versetzen.* — 6) *ob —, weg —, fortnehmen, — von (*Abl.) 316,7. *entziehen* MBu. 14,7,10. Mudrâk. 117,17. — 7) *aneinanderwerfen, zerstreuen.* — 7) *Jmd (*Acc.) *jagen aus (*Abl.). — 8) *ausklingen (*Fahnen u. s. w.). — 9) *hineinlegen, hineinstecken, — in (*Loc.). — 10) *hinweisen —, hindeuten auf* Comm. zu Nirukt. 6,3,5. *andeuten.* — 11) *Etwas zurückweisen, eine Einwendung erheben gegen (*Acc.) — 12) *entlassen, aufgeben (*सत्यवन्). — 13) *Jmd verhöhnen, verspotten.* — 14) *Jmd auffordern, herausfordern zu (*Dat.). — 15) *bewirken, hervorrufen* Kathâs. 7,19. Çâk. zu Bîdar. 2,2,19. — 16) आतिप्तवीत्त und आतिप्त *der beim coitus den Samen zu früh ausspritzt* Nîn. 12,16. 13. — 17) आतिप्त von einem mit dem Svarita gesprochenen Vocal wohl so v. a. *von einer best. Schwenkung der Hand begleitet.* — Caus. *umwerfen lassen.* — Mit पर्या *umwinden mit (*Instr.). — Mit व्या 1) *ausstrecken* (die Hand) *nach (*Dat.). — 2) *aufperren (den Mund).* — 3) *fortreissen, ansichen*, so v. a. *fesseln.* — 4) °व्याप्तिप्त *voll von.* — Mit सम 1) *zusammenwerfen, aufhäufen.* — 2) *fortschleudern.* — 3) *heftig bewegen (*Lippen, Arme, Knie), *laut ausstossen (*Worte). — 4) *hinauswerfen, jagen aus (*Abl.). — 5) *herabwerfen von (*Abl.), *abreissen.* — 6) *wegnehmen, entziehen* MBu. 14,162 (v. l. अप). 4, 23,20. — 7) *verhöhnen, verspotten.* — 8) *andeuten* Comm. zu Mahâbh. 24,18. — Mit उद् 1) *hinaufwerfen, — heben, — treiben, — ziehen, aufheben, aufsetzen, — auf (*Loc.), *aufheben von, herausziehen aus (*Abl.), *ausstossen (*den Athem) Ind. St. 9,27. Pass. *von einem Planeten über den Horizont erhoben erscheinen* Gaṇit. Suṃ. 9,1. उत्तिप्त auch *auf einer Höhe aufgestellt.* — 2) *von sich werfen, sich von Etwas befreien.* — Mit प्रेदुद्, प्रोत्तिप्त (so zu lesen st. प्रोतित) *gewerfelt* Bhâvapr. 2,16. — Mit समुद् 1) *hinaufwerfen, aufheben, hinauftreiben.* — 2) *auseinanderwerfen, lösen, abwerfen.* — 3) *befreien von (*Abl.). — 4) *zu Grunde richten.* — Mit उप 1) *schleudern auf, scheinen gegen (*Loc.). — 2) *mit einem Schlage treffen.* — 3) *hinsetzen.* — 4) (mit Worten) *Jmd verletzen.* — 5) *andeuten* Kâv. 182,11. *anspielen auf.* — 6) *vor —, zur Sprache bringen, besprechen* Çâk. zu Bîdar. 2,1,37. — Mit नि 1) *niederwerfen, hinwerfen, werfen auf (*Loc. oder उ परि), *hinschleudern, — treiben nach (*Loc.), *niederlegen, hinsetzen, — stellen, — legen auf (*Loc., *hineinstecken, — legen. — thun in (*Loc.); (das Auge, den Blick) *werfen auf (*Loc. oder Adv. auf तस्). — 2) *Jmd (*Loc.) *Etwas übergeben, zukommenlassen, hingeben, zur Verwahrung übergeben, Jmds Sorge anvertrauen.* Häufig in Verbindung mit रक्षे. — 3) *Jmd in eine Würde (*Loc.; *einsetzen, einsetzen als, ernennen zu (*Acc.) — 4) *zurücklassen* (R. 2,91, 5), *im Stich —, fahren lassen, aufgeben.* — 5) *Zahlzeichen hinzeichnen, rechnen* Lalit. 167,1. fgg. — 6) °निप्तित *sich neigend zu, grenzend an.* — Caus. *aufsetzen —, aufzeichnen lassen.* — Mit उपनि *niedersetzen.* — Mit प्रति *wieder niedersetzen.* — Mit वि 1) *niederwerfen, hinwerfen, niederlegen, hinstellen, hineinstecken, —thun.* कृतविनिप्तित *unter die Achsel gesteckt.* मन: *die Gedanken richten auf (*Loc.) MBu. 3,224,37. — 2) *in Verwahrung geben, anvertrauen.* — 3) *Jmd zu Etwas (*Loc.) *stellen, bei Etwas walten lassen.* — Mit सं *niederlegen.* — Mit निस् und विनिस् fehlerhaft für नि und वि. — Mit परा 1) *entreissen.* — 2) *anziehen, fesseln.* — Mit परि 1) *über (*eine grosse Entfernung) *werfen.* — 2) *umlegen, umwinden.* — 3) *umlägen, umwinden, umgeben, umlagern, umfangen.* — 4) *werfen — , stecken in (*Loc.) MBo. 4,189,5. — 5) *verschwenden.* — Mit प्र 1) *hineinschleudern, — werfen, schieudern auf (*Loc.), *hineinwerfen, — legen, — stecken in (*Loc.). — 2) *Jmd Etwas vorsetzen.* — 3) *hinunterlassen, hinabsteigen lassen* 113,20. — 4) *hinzufügen, addiren.* — 5) *einschalten, inter-*

poliren. → Caus. hineinwerfen —, hineinlegen lassen in (Loc.). — Mit सम् hinschleudern. — Mit प्रति 1) werfen in (Loc.). v. l. परि. — 2) *absenden. — 3) anstossen, verletzen. — 4) zurückweisen, verschmähen. — 5) zurückweisen, verwerfen. — 6) abfertigen, widerlegen. — Mit वि 1) hin und her werfen, auseinanderwerfen, zerpflücken; (den Blick) hierhin und dorthin werfen. — 2) ausdehnen, auseinanderrecken, ausstrecken, (die Brauen) verziehen. — 3) (eine Bogensehne) abschnellen lassen, (einen Bogen) abschiessen. — 4) *hin und her gehen lassen, so v. a. handhaben 236,23. — 5) theilen. — 6) zerstreuen. तिप्त zerstreut, unaufmerksam. — 7) vertreiben, verscheuchen (Schmerzen). — 8) vereiteln in क्षतिप्त. — 9) cause to deviate in latitude. — Mit सम् 1) zusammenwerfen, aufhäufen. — 2) concentriren (den Geist) Ançir. Up. 15. — 3) einzwängen, fesseln. — 4) auf einen kleinen Raum zusammendrängen, abkürzen, verkleinern; Pass. zusammenschrumpfen, kleiner werden. संतिप्त zusammengerückt, verengert, verkürzt, gedrängt, kurz 214,23. eng, schmal. — 3) klein machen, so v. a. in seiner Nichtgiltigkeit erscheinen lassen Bhâg. P. 2, 18,25. — 6) zusammenwerfen, so v. a. vernichten. — Mit घनिसम् auf einen kleinen Raum zusammendrängen. घनिसंतिप्त der sich zusammengezogen —, sich klein gemacht hat. — Mit उपसम् in उपसंतेप.

Mit परिसम् umzingeln.

2. तिप् f. (nur Nom. Pl.) Finger.

तिप 1) Adj. schleudernd, werfend in गिरि°. — 2) *m. Nom. act. von 1. तिप्. — 3) f. तिपा a) Finger (nur Instr. Pl.). — b) *Nom. act. von 1. तिप्. — c) *fehlerhaft für तपा Nacht.

*तिपक 1) m. Schütze. — 2) f. ई von unbekannter Bed.

*तिपकिन् Adj. von तिपका.

तिपर्याण् f. 1) Sprunglauf, Galop. — 2) *Wurfgeschoss. — 3) *Ruder. Auch °णी. — 4) *eine Art Netz. — 3) * = मल्ल. — 6) * = धर्धर.

तिपर्णु (*m.) 1) Schütze oder Geschoss. — 2) *Wind.

*तिपणु 1) Adj. wohlriechend. — 2) m. a) Frühling. — b) Körper.

*तिपति und *तिंपति Du. die Arme.

तिप्त 1) Adj. Partic. zu 1. तिप्. — 2) *f. तिप्ता fehlerhaft für तपा Nacht. — 3) n. a) Schuss- oder Wurfweunde. — b) Zerstreutheit Sarvad. 163,10. fgg. Vorz. d. Ort. H. 229,a,5 v. u.

*तिप्तक m. Kehricht Gal.

तिप्तचित्त Adj. zerstreut. Nom. abstr. °ता f.

तिप्तभेषज Adj. (f. ई) Schuss- oder Wurfwunden heilend.

तिप्तयोनि Adj. von bescholtener, verächtlicher Herkunft.

तिप्ति f. 1) in der Dramatik das Zutagekommen eines Geheimnisses. — 2) the quantity to be added to the square of the least root multiplied by the multiplicator, to render it capable of yielding an exact square-root.

तिप्तिका f. = तिप्ति 2).

*तिप्र Adj. = निराकरिष्णु.

तिप्र 1) Adj. (f. श्रा) a) schnellend (Bogen). — b) schnell, rasch. Auch als Bez. bestimmter Mondhäuser. — 2) Adv. a) तिप्रम् im Schuss. तिप्रेव = तिप्रमिव. — β) schnell, sogleich, alsbald. — b) तिप्रात् sogleich, alsbald Kathâs. 18,230. bald, in Kürze. — c. तिप्रे sogleich. — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa. — 4) n. a) ein best. Zeitmaass, = 1/15 Muhûrta. — b) der zwischen Daumen und Zeigefinger liegende Theil der Hand und der entsprechende Theil am Fusse.

तिप्रक m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,194.

तिप्रकाम Adj. schnell zu Etwas zu gelangen wünschend.

तिप्रकारिन् Adj. schnell zu Werke gehend, gewandt. Nom. abstr. °रिता f.

तिप्रगति Adj. sprungweise laufend Daiv. Bn. 3.

*तिप्रगर्भ m. Myrica sapida Nigu. Pn.

तिप्रधन्वन् Adj. einen schnellenden Bogen habend AV. 11,4,23.

तिप्रनिश्चय Adj. schnell einen Entschluss fassend Spr. 982.

*तिप्रपाकिन् m. Hibiscus populneoides.

तिप्रमूत्रता f. eine best. Krankheit Çâṅk. Saṁh. 4,7,10.

तिप्रश्येन m. ein best. Vogel Maitr. S. 3,14,11.

1. तिप्रसंधि m. der तेप्र genannte Saṁdhi.

2. तिप्रसंधि Adj. = तेप्र 1).

तिप्रस्रुत् 1) Adj. Beiw. Agni's AV. Paipp. 17, 5,1. — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

तिप्रार्व m. eine Sache, die rasches Vorgehen erfordert, Spr. 6635.

(तिप्रेय) तिप्रेय्य Adj. schnelle Pfrile habend 12,15.

तिप्रा f. 1) * Verlust, Abnahme, das zu Grunde Gehen. — 2) Verstoss gegen die Sitte.

तिप्लिका f. N. pr. einer Frau.

*तिप्लु, तेवति und तीव्यति (निरमने).

*ती = 3. ति.

तीक्ष् तीव्रति (व्यक्ते शब्दे, हिंसायाम).

तीक्षन n. das Pfeifen eines hohlen Bambusrohrs.

तीक्ष्ण 1) Adj. s. u. 3. ति. — 2) *n. eine best. Krankheit der weiblichen Geschlechtstheile Gal.

तीक्ष्णकर्मन् Adj. dessen Thätigkeitsdrang erloschen ist.

तीक्ष्णकोश Adj. dessen Schatz erschöpft ist Râǵat. 3,165.

तीक्ष्णतमस् m. N. pr. eines Vihâra.

तीक्ष्णता f. das Mitgenommensein, Beschädigtsein.

तीक्ष्णत्व n. das Hingeschwundensein.

तीक्ष्णमेरुक Adj. in Verbindung mit गुणस्थान n. Bez. der 12ten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der Gaina zur Erlösung führen.

*तीक्ष्णवासिन् 1) Adj. ein verfallenes Gebäude bewohnend. — 2) m. Taube.

तीक्ष्णशर Adj. verdorrt, vermodert (Baum) MBh. 13,5,19.

तीक्ष्णांशु Adj. = तिग्मांशु 63,17. MBh. 3,294,23. Kathâs. 14,80.

*तीक्ष्णाष्टकर्मन् m. ein Arhant bei den Gaina.

*तीव् oder *तीव्, तीवति oder तीव्यति (निशामे). — Mit प्र. *°तीवित oder °तीविन्. — Vgl. तीव्य्.

तीव्र und तीव Adj. (f. श्रा) berauscht, trunken, aufgeregt 293,10. Nom. abstr. °त्रा f. und °त्व n.

तीव्रन oder तीव्रन् Adj. dass. Bhâg. P.

तीव्र्य् °यति in Aufregung versetzen Bâlar. 242,17.

*तीविक oder *तीविक Adj. = तीव्रेण तरति.

तीर् 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. श्रा; a) Milch. — b) Milchsaft von Pflanzen. — c) *das Harz der Pinus longifolia. — d) *Wasser. — 2) m. N. pr. eines Grammatikers. — 3) *f. तीरा eine best. Arzneipflanze Râǵân. 3,12. — 4) f. तीरी a) Milchgericht Bhâvapr. 2,16. — b) *Name verschiedener Pflanzen.

तीरक 1) *m. eine best. krischende Pflanze. — 2) f. °रिका a) Milchgericht, Milchbrei Bhâvapr. 2, 16. — b) eine Art Dattelbaum MBu. 3,158,17. Lalit. 393,17.

*तीरकञ्चुकिन् m. Lipoceccis serrata.

तीरकण्ठ (Bâlar. 87,15. 160,10. Prasannar. 75, 15) und *°क m. Milchbart, Geibschnabel.

*तीरकन्द m. (Râǵân. 7,102) und *°न्दा f. Batatas paniculata.

*तीरकलम्ब N. pr. eines Maunes.

*तीरकाकोलिका und *°काकोली (Suçr. 1,39,16. 140,8. 2,38,17) f. eine best. Knolle.

*तीरकाष्टक m. 1) Tithymalus antiquorum Râǵân. 8,51. — 2) Calotropis gigantea Râǵân. 10,26.

*तीरकाष्ठा f. eine Feigenart Râǵân. 11,121.

*क्षीरकीट m. *ein best. in Milch lebendes Insect.*
क्षीरकुण्ड *Milchtopf* Kathâs. 63,189.
क्षीरक्षय m. *das Versiegen der Milch* (im Euter) 173,12.
*क्षीरक्षव m. fehlerhaft für क्षीरस्रव.
*क्षीरखर्जूर m. *eine Art Dattelbaum.*
क्षीरगर्भ m. N. pr. eines Schwans.
*क्षीरगुल्फफल m. *Mimusops Kauki* Râgân. 11,72.
क्षीरघृत n. *geklärte Butter mit Milch vermischt.*
*क्षीरच्छद m. *Calotropis gigantea* Gal.
*क्षीरज n. *Knollenmilch.*
*क्षीरताल m. *ein best. Fisch* Gal.
क्षीरतरंगिणी f. Titel einer Grammatik. °संकेत m. wohl Titel eines Commentars dazu Bhâm. Rep. No. 288 (°तरंगिसंकेत gedr.).
क्षीरतरु m. *ein Baum mit Milchsaft* Varâh. Jogas. 9,13.
*क्षीरतुम्बी f. *Flaschengurke* Râgân. 7,162.
क्षीरतैल n. *eine best. aus Milch, Oel u. s. w. bereitete Salbe.*
*क्षीरद्रु m. *Calotropis gigantea* Râgân. 10,26.
क्षीरदात्री Nom. ag. f. *milchgebend* (Kuh).
क्षीरदारु m. *Tithymalus antiquorum* Karaka 7,10.
*क्षीरद्रुम m. *Ficus religiosa* Râgân. 11,115.
क्षीरधर m. N. pr. eines Fürsten.
क्षीरधात्री Nom. ag. f. *Säugamme.*
क्षीरधि m. *das Milchmeer* Spr. 1783.
क्षीरधेनु f. *eine durch Milch u. s. w. symbolisch dargestellte Kuh.*
क्षीरनदी f. N. pr. eines *Flusses* im Süden (Pâlâr) Ind. Antiq. 8,279.
*क्षीरनाश m. *Trophis aspera* Râgân. 9,129.
क्षीरनिधि m. *das Milchmeer.*
क्षीरपाक m. 1) am Anf. eines Comp. *Milch und Wasser* Spr. 2024. — 2) *Umarmung.
क्षीरपानिधि m. *das Milchmeer.*
क्षीरप 1) Adj. *nur Milch trinkend, von Kindern, die alter als ein Jahr sind, und von best. Bussern.* — 2) m. *Singling, Kind überh.*
*क्षीरपाणि m. *Calotropis gigantea* Râgân. 10,27.
क्षीरपलाण्डु m. *eine Art Zwiebel.*
क्षीरपायिन् Adj. *in Milch gekocht.*
क्षीरपाकविधि m. *Zubereitung von Arzeneistoffen durch Kochen in Milch* Bhâvapr. 2,77. Mat. med. 10.
*क्षीरपाय 1) Adj. (f. ई) *woraus Milch getrunken wird.* — 2) m. Pl. *Milchtrinker,* Bein. der Uçînara.
क्षीरपाणि m. N. pr. eines Arztes Bhâvapr. 1,1.
*क्षीरपान Adj. (f. ई) = क्षीरपाय 1).
क्षीरपायक Ind. St. 15,276 wohl fehlerhaft für °दायक Adj. *Milch reichend.*
*क्षीरपाषिन् m. Pl. = क्षीरपाय 2).
*क्षीरपुष्पिका f. *eine weisse Vishnukrânta* Nigh. Pr.
*क्षीरपुष्पी f. *Andropogon aciculatus* Nigh. Pr.
*क्षीरफल m. *Carissa Carandas* Nigh. Pr.
क्षीरभृ m. N. pr. = क्षीरस्वामिन्.
क्षीरभृत Adj. *mit Milch unterhalten, — bezahlt.*
*क्षीरमधुरा f. = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16.
क्षीरमय Adj. *Milch darstellend.*
क्षीरमहार्णव m. *das Milchmeer* Kâd. 3,12.
*क्षीरमोचक m. *eine Art Moringa.*
क्षीरमोहर m. *eine best. Schlingpflanze* Râgân. 3,80.
*क्षीरश्व m. *Kalkspath* Râgân. 13,136.
*क्षीरशर्करिका m. *Sandsalz mit Milch.*
क्षीरशायिन् Adj. *Milch opfernd.*
*क्षीरलता f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,103.
क्षीरवनस्पति m. *ein Baum mit Milchsaft* Hemâdri 1,172,15. 20. 660,11.
क्षीरवत् 1) Adj. *mit Milch versehen.* — 2) f. क्षीरवती N. pr. eines Flusses.
क्षीरवल्लिका f. = क्षीरकाकोली Bhâvapr. 1,171.
*क्षीरवल्ली f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,102.
क्षीरवह् (f. द्या) *Milch führend* (Fluss) Hemâdri 1,416,1.
*क्षीरवाहि und °धि m. *das Milchmeer.*
*क्षीरविकृति f. *Milchprodukt.*
*क्षीरविदारिका und °दारी f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,102.
*क्षीरविषाणिका f. *Tragia involucrata* Râgân. 9,30. — 2) = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16.
क्षीरवृक्ष m. 1) *ein Baum mit Milchsaft.* — 2) der gemeinsame Name für Nyagrodha, Udumbara, Açvattha und Madhûka. — 3) *Ficus glomerata.* — 4) *Mimusops Kauki* Râgân. 11,71.
क्षीरव्रत n. *blosser Milchgenuss als Observanz.*
*क्षीरशर 1) m. *Milchklumpen, Quark.* — 2) f. द्या *Quark mit Zucker* Gal.
क्षीरशाक n. *Quark* Bhâvapr. 2,13.
*क्षीरशीर्ष (Râgân. 12,153) und °र्षक (Gal.) m. *das Harz der Pinus longifolia.*
क्षीरशुक्ल f. °ला m. *Trapa bispinosa.* — b) = क्षीरशुक्ला Râgân. 11,72. — 2) f. द्या a) *Batatas paniculata.* — b) = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16. Bhâvapr. 1,171.
*क्षीरशृङ्गी f. *Tragia involucrata* Gal.
क्षीरश्री Adj. *mit Milch gemischt.*
क्षीरश्राद्धिक n. *Shashtika-Reis mit Milch* Mit. 1,48,a. °श्राद्धिक Jâgn. 1,302 fehlerhaft.
*क्षीरस m. = क्षीरसार.
क्षीरसंतानिका f. *Quark mit Milch.*
क्षीरसमुद्र m. *das Milchmeer.*
*क्षीरसैन्धव n. *saure Milch* Gal.
क्षीरसर्पिस् n. *zerlassene Butter mit Milch.*
क्षीरसागर m. *das Milchmeer.*
क्षीरसागरसुता f. Bein. der Lakshmî.
क्षीरसार m. *Rahm.*
क्षीरसिन्धु m. *das Milchmeer.*
*क्षीरस्फटिक m. wohl *eine Art Opal.*
*क्षीरस्यू, °स्यति *nach Milch —, nach der Brust verlangen.*
*क्षीरस्राव m. = क्षीरशीर्ष Nigh. Pr.
क्षीरस्वामिन् m. N. pr. eines Grammatikers.
क्षीरहोतृ Nom. ag. und क्षीरहोमिन् Adj. *Milch opfernd.*
*क्षीरह्रद् m. N. pr. eines Mannes.
क्षीरान्न n. *in Milch gekochter Reis.*
क्षीराब्राह्म Adj. *in Milch gekochten Reis essend, von Kindern, die über zwei Jahre alt sind,* Sesa. 1,129,2. 3.
क्षीराब्धि m. *das Milchmeer* Spr. 7794. VP. 2,4,72.
*क्षीराब्धिद्वा 1) m. a) *Alles was bei der Quirlung des Milchmeers zum Vorschein kam.* — b) *der Mond.* — c) Bein. Çiva's. — 2) f. द्या Bein. der Lakshmî. — 3) n. a) *Seesalz.* — b) *Perle.*
*क्षीराब्धितनया, °पुत्री (Gal.) und °सायुजी f. Bein. der Lakshmî.
क्षीराब्धुधि m. *das Milchmeer* Venis. 167. Bilan. 39,5.
क्षीराय्, °यते *zu Milch werden* Spr. 2024.
क्षीरार्णव m. *das Milchmeer* Hemâdri 1,663,7.
*क्षीराविका und *क्षीरावी f. *eine Asclepias.*
*क्षीराह्व und *क्षीराह्वय m. *das Harz der Pinus longifolia.*
क्षीरिक m. 1) *eine Art Schlange.* — 2) fehlerhaft für क्षीरिका; s. u. क्षीरक 2) b).
क्षीरिन् 1) Adj. a) *milchreich.* — b) *Milchsaft enthaltend.* — 2) m. Bez. *verschiedener Pflanzen.* — 3) f. क्षीरिणी a) *ein best. Milchgericht.* — b) Bez. *verschiedener Pflanzen.*
क्षीरी Adv. mit भू *zu Milch werden* Çâk. zu Bidan. 2,2,5.
क्षीरिका f. *eine best. Pflanze* Karaka 6,2.
*क्षीरीय्, °यति *nach Milch verlangen.*
*क्षीरीश m. *Lipoceresis serrata.*
*क्षीरेयी f. fehlerhaft für क्षैरेयी.
*क्षीरोत्तरा f. *Knollenmilch* Gal.
क्षीरोत्थ n. *frische Butter* Gal.
क्षीरोद m. *das Milchmeer.* °मथन n. *das Quirlen des Milchmeers.*
क्षीरोदन्वा f. Bein. der Lakshmî.

तोयोद्भावसति f. *Lotusblüthe.* °वन्म्भू f. Pl. *Wasser.*

तोयोद्भवनया f. Beiw. der Lakshmi. °पति m. Beiw. Vishṇu's.

°तोयेन्दन m. *der Mond.*

तोयेयि, तोयेय्यवत् (Prasannar. 15,20) und तोयेयार्द्रव (Ind. St. 9,83. Hemâdri 1,661,12) m. *das Milchmeer.*

तोयेयीय, °यति *sich wie das Milchmeer verhalten.*

तोयेयीर्मि m. f. *eine Woge des Milchmeers.*

तोयेयेन (तोयेयेन Gaṭ. Br. 14) m. *mit Milch gekochter Reisbrei.*

°तोय्, तोय, तोयन् und °तोयिक s. d. तोय्, u. s. w. 1. तु, तौति *niesen* Gaut. तुत *der geniest hat* und *worauf man geniest hat.* — * Desid. तुतावयिषति. — Mit अव, °तुत *worauf man geniest hat.* — Mit परि in परितव.

2. तुं n. *Speise.*

°तुन्नानिका f. *Senf* Nigh. Pa.

°तुण्ण m. *Seifenbaum.*

तुण्ण Pactic. von तुद्.

°तुण्डक m. *eine Art Trommel.*

तुत् f. *das Niesen.*

तुत 1) Adj. *a)* s. u. 1. तु. — *b)* °fehlerhaft für °तुण्ड *scharf.* — 2) * m. *schwarzer Senf* Gal. — 3) n. *das Niesen.*

°तुतक und °तुतावितनन m. *schwarzer Senf.*

°तुत्कारी f. *eine best. Pflanze.*

तुत्पर Adj. *vor Hunger vergehend* MBh. 13,93,67.

तुत्पिपासित Adj. *von Hunger und Durst gequält.*

तुद् 1) तौदति *hart anschlagen, stampfen, durch Stossen oder Stampfen erschüttern, zerstampfen.* — 2) Med. *sich bewegen, agitari.* — 3) तुण्ड *a) mit Füssen getreten, festgestampft, zerstampft; zerbrochen, zersplittert, zerstochen, durchbohrt.* — *b) verletzt, übertreten in* यज्ञ°. — *c) tritus, gebt.* — *d) unterbrochen in* यज्ञ°. — *e) multiplicirt.* — Caus. तोदयति 1) *erschüttern, agitare.* — 2) *zerstampfen, zerreiben.* — 3) * *verkleinern* (Denom. von तुद्). — Mit अव *zerstampfen, zerstossen, zerreiben.* — Mit प्र *zerstampfen; anstacheln, anspornen.* — Mit वि dass. — Mit सम् *feststampfen; zerstossen, zerreiben.*

°तुद् m. *Mehl.*

तुद 1) Adj. (f. या) *a)* klein, winzig. — *b)* niedrig, gemein, niederträchtig; bös, schlecht (in halbem Ernst). — *c)* * *gelb.* — *d)* * *arm.* — 2) m. *a)* * *Reisähnliches.* — *b)* = तुदेरुक Suçr. 1,9,5. — 3) f. या *eine Art Biene.* — *b)* * *Fliege* überh. — *c)* * *ein verkrüppeltes Weib.* — *d)* * *Hure.* — *e)* * *Tänzerin.* — *f)* * *Solanum Jacquini* und auch *eine andere Species.* — *g)* * *Oxalis pusilla.* — *h)* * *Coix barbata.* — *i)* * *Nardostachys Jatamansi* (?). — 4) n. *Stiefelchen, Mehl.*

तुदक 1) Adj. *klein, winzig.* — 2) m. N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *b)* eines Sohnes des Prasenagit. — 3) * f. तुदिका *a) eine Art Stechfliege.* — *b) ein kleines Glöckchen als Schmuck.* — 4) wohl n. Titel einer Sammlung buddhistischer Werke.

तुदकणिका f. *eine Art Solanum.*

°तुदकणिष्ठिका f. *Solanum Jacquini* Râgân. 4,61.

°तुदकणिष्का f. *eine Art Solanum* Râgân. 4,30.

तुदकमानस n. N. pr. eines Sees.

तुदकर्मन् Adj. *gemein handelnd.*

तुदकल्प m. *das kleine Ritual,* Titel bestimmter Werke.

°तुदकारिलता und * °कारिवल्ली f. *eine best. Cucurbitacee* Râgân. 7,220.

°तुदकुलिश m. *eine Art Edelstein* Râgân. 13,210.

तुदकुष्ठ n. *eine leichte Form des Aussatzes.*

तुदकृति f. etwa *Regelung der minutiae* Comm. zu Lâṭj. 6,9,1.

°तुदतुर m. = तुदमोतुरक.

°तुदगुड m. *Zucker in Stücken* Gal.

°तुदगोतुरक m. *eine Art Asteracantha* Râgân. 5,11.

°तुदघण्टिका und * °वाटी (Gal.) f. *ein als Schmuck verwandtes Glöckchen.*

°तुदचेलि f. *ein best. kleiner Strauch* Râgân. 3,74.

°तुदचक्ष m. *eine best. Pflanze* Râgân. 4,130.

°तुदचन्दन n. *rothes Sandelholz* Râgân. 12,21.

तुदचम्पक m. *eine Art* Kâmpaka Râgân. 10,62. Bhâvapr. 1,184.

°तुदचिर्भिटा f. *eine Gurkenart* Râgân. 3,93.

°तुदचूड m. *ein best. Vogel.*

तुदतनु m. 1) *ein kleines Thier* 153,9. 157,22. — 2) * *Hundertjess, Julus.* — Vgl. Manâbh. 2,397,a.

°तुदतापिच्छ n. *Myrobalane* Râgân. 11,163.

°तुदतीर m. *feiner Kümmel.*

°तुदत्रिवा f. *eine best. Pflanze* Râgân. 3,25.

तुदत्व Adj. *Winziges weidend.*

तुदतात m. *des Vaters Bruder.*

°तुदतुलसी f. *eine Art Ocimum* Râgân. 10,159.

°तुददेविका f. *eine Art Stechfliege.*

°तुददारुलता f. *eine Art Aihagi* Râgân. 4,56.

°तुददुःस्पर्शा f. *Solanum Jacquini* Râgân. 4,61.

°तुददात्री f. *eine best. Pflanze* Râgân. 11,202.

तुददान्य n. 1) *Korn geringerer Art* Bhâvapr. 1, 279. — 2) * *taubes* —, *leichtes Korn.*

तुददरी f. *Flüsschen, Bach* VP. 2,4,66.

°तुदनासिक Adv. *kleinnasig.*

°तुदपक्षिक m. *ein kleiner Vogel.*

°तुदपत्री f. *Oxalis pusilla.*

तुदपत्री f. *Leinebest. Pflanze,* = वचा Bhâvapr. 1,168.

तुदपद n. *ein best. Längenmaass,* = 10 Aṅgula Çulbas. 1,6.

तुदफल m. *Artocarpus Lacucha* Bhâvapr. 1,240.

तुदपष्प m. *Kleinvieh* Gaut. 13,14.

तुदपशुमत् Adj. *Kleinvieh besitzend* Âpast.

°तुदपाषाणभेदक m. (Gal.), * °भेदा und * °भेदी f. *eine best. Pflanze.*

°तुदपिप्पली f. *wilder Pfeffer* Râgân. 6,20.

तुदपेषती Adj. f. *fein getüpfelt* Maitr. S. 3,13,3.

°तुदपोतिका f. *eine Basella* Râgân. 7,140.

°तुदफलक m. *eine best. Pflanze.*

°तुदफला f. *Coloquinthengurke, Solanum Jacquini* u. s. w. Râgân. 3,58. 93.

तुदबक m. N. pr. v. l. für तुदक 2) b).

°तुदबला f. *eine Basella* Râgân. 7,140.

तुदबुद्धि Adj. *von gemeiner Gesinnung;* m. als N. pr. eines Schakals.

तुदभ्र m. *ein best. Gewicht,* = Kola.

तुदभाण्डिका f. = तुदकण्डिका Bhâvapr. 1,198.

तुदभूत् m. N. pr. eines Mannes.

तुदमक्षा f. Karaka 3,8. 7,4 fehlerhaft für °तक्षा.

तुदमीन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

तुदमुस्ता f. *die Wurzel von Scirpus Kysoor* Râgân. 8,145.

तुदरस m. Pl. *niedrige Genüsse.*

°तुदरासा f. *Pongamia glabra.*

°तुदराष्ट्रा f. *Coloquinthengurke* Gal.

तुदरोग m. Pl. *eine Klasse kleinerer, localer Uebel.*

°तुदल Adj. *klein, winzig* (von Thieren und Krankheiten).

°तुदवेगा f. *Mimosa pudica.*

°तुदवज्र m. *eine Art Edelstein* Gal.

°तुदवर्वणा f. *eine kleine Art Stechfliege* Râgân. 19,128.

°तुदवल्ली f. *eine Basella* Râgân. 7,140. v. l.

°तुदवार्ताकिनी Râgân. 4,33) und * °वार्ताकी f. *eine Art Solanum.*

°तुदवास्तुकी f. *ein Chenopodium* Râgân. 7,127.

°तुदवेदेरुकी f. *Scindapsus officinalis* Râgân. 6,14.

°तुदशङ्ख m. *eine Art Muschel* Râgân. 13,133.

°तुदशणपुष्पिका f. *eine Crotolaria* Râgân. 4,69.

°तुदशर्करा und * °शर्किका (Râgân. 15,102) f. *aus Javanâla gewonnener Zucker.*

°तुदशार्दूल m. *Leopard* Râgân. 19,6.

°तुदशीर्ष m. *eine best. Staude.*

तुदशील Adj. *gemeinen Charakters* R. 3,35,60.

°तुदशुक्ति und * °क्ती (Râgân. 13,132) f. *eine zweischalige Muschel.*

*क्षुद्रश्यामा f. *ein best. Baum*, = कटभी Rāǵan. 9, 131.

*क्षुद्रश्लेष्मातक m. *Cordia Myxa* Rāǵan. 11, 208.

क्षुद्रश्वास m. *kurzer Athem.*

क्षुद्रश्वेता f. = क्षुद्रश्यामा.

क्षुद्रसनाचार्य Adj. *gemein verfahrend.*

क्षुद्रसस्य f. 1) *Phaseolus trilobus* Rāǵan. 3, 32. Karaka 3, 8. — 2) *Koloquinthengurke Rāǵan. 3, 57.

*क्षुद्रसूत्रवर्त m. *Glockengut* Rāǵan. 13, 28.

1. क्षुद्रसूक्त n. *ein kleines Lied* Çārṅg. Saṃh. 2, 7.

2. क्षुद्रसूक्त m. *ein Dichter kleiner Lieder* Āçv. Ǵṛhj. 3, 4, 2. Çārṅg. Saṃh. 4, 10.

*क्षुद्रस्फोट m. *Pustel* Rāǵan. 20, 7.

*क्षुद्रस्वर्ण m. *Glockengut* Gal.

क्षुद्रकर्मन् Adj. *Niederträchtige tödtend* (Çiva).

*क्षुद्रखिङ्गिलिका f. *Solanum Jacquini.*

क्षुद्रता Adj. *feinmaschig* Spr. 2031.

*क्षुद्रदाम्निन्य m. *Premna spinosa* Rāǵan. 9, 24.

क्षुद्रदारिन Adj. *von niedrig stehenden Menschen bewohnt* (Land). Āpast.

क्षुद्रदर्शन n. *eine best. Augensalbe* Suçr. 2, 341, 19.

*क्षुद्रदाह m. *Fischbrut.*

क्षुद्रदास्यन् Adj. *gemein, niederträchtig* R. 3, 35, 68.

क्षुद्रदेश n. *die kleine Höhle des Herzens.*

*क्षुद्रदाय्यार्ण und °क (Rāǵan. 4, 94) m. *Desmochaeta atropurpurea.*

*क्षुद्रनिलक n. *Myrobalane* Rāǵan. 11, 163.

*क्षुद्रनिलकसंज्ञ m. *ein best. Baum* Rāǵan. 11, 202.

*क्षुद्रान्धुवनस m. = क्षुद्रान्धुवनस.

*क्षुद्रान्न m. *Mangifera sylvatica* Rāǵan. 11, 11.

क्षुद्रान्धुवनस m. *Artocarpus Lacucha.*

*क्षुद्रान्ना f. 1) *Oxalis corniculata.* — 2) *eine Gurkenart* Rāǵan. 7, 216.

*क्षुद्रान्निका f. *Oxalis pusilla* Rāǵan. 5, 100.

*क्षुद्रीय Adj. von क्षुद्र.

क्षुद्रल Adj. v. l. für क्षुद्रात Spr. 2031.

क्षुद्रकुरी f. *Alhagi Maurorum* Rāǵan. 4, 44.

क्षुद्रवाह m. *eine Gurkenart* Rāǵan. 3, 93.

क्षुद्रैला f. *kleine Kardamomen.*

क्षुद्रोडुम्बरिका f. *Ficus oppositifolia* Rāǵan. 11, 135.

*क्षुद्रोपोदकनाभी f. *eine Basella* Rāǵan. 7, 140.

*क्षुद्रोपोदकी f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*क्षुद्रोलूक m. *Noctua indica.*

क्षुद्रुह Adj. *hungrig.*

*क्षुद्रोद्वेधन m. *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

1. क्षुध्, क्षुध्यति *Hunger empfinden.* क्षुधित *hungrig.* — Mit वि *Hunger empfinden.*

2. क्षुध् f. *Hunger.*

क्षुधा f. 1) dass. — 2) mystische Bez. des Lautes ष्.

क्षुधाकर Adj. *Hunger bewirkend* 265, 7.

*क्षुधाकुशल m. *ein best. Baum.*

*क्षुधागदन m. *Speise* Gal.

*क्षुधाग्निदन m. *schwarzer Senf.*

क्षुधाग्नि m. *Hungertod.*

क्षुधार्त Adj. *vom Hunger gequält* 40, 22. 140, 19.

क्षुधालु Adj. *hungrig, beständig hungrig.*

क्षुधावत्त Adj. *Hunger —, Appetit bewirkend.*

क्षुधाशान्ति m. *eine best. den Appetit reizende Arznei.*

क्षुधि m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

*क्षुधुन m. N. pr. eines barbarischen Volkes.

क्षुध्य in क्षुधुक्ष्य.

क्षुम्पत्त Adj. *hungrig* Vaṃç. 91, 1 v. u.

क्षुप्, क्षुपति etwa *zusammenfahren, erschrecken.*

क्षुप 1) m. f. (आ) *Staude, Busch.* — 2) m. N. pr. *a*) des Vaters von Ikshvāku. — *b*) eines Sohnes des Kṛshṇa. कूप v. l. — *c*) eines Berges. v. l. क्षत्त.

क्षुपक m. und f. (आ) *Staude, Busch.*

*क्षुपडोगुष्टि m. *Hoya viridiflora* Rāǵan. 4, 185.

*क्षुपालु m. fehlerhaft für क्षुपपालु.

क्षुपत्त 1) Adj. s. u. क्षुप्. — 2) m. *a*) * *Butterstössel.* — *b*) *quidam eoeundi modus.*

*क्षुपधक m. *Butterstössel* Gal.

1. क्षुभ्, क्षोभते, क्षुभ्यति, °ते und *क्षुभाति *agitari, schwanken, zittern, in Bewegung —, in Aufregung gerathen* (eig. und übertr.). Partic. क्षुब्ध (selten) und क्षुभित *in Bewegung —, in Aufregung gerathen.* — Caus. क्षोभयति und °ते (selten) *in Bewegung versetzen, zum Schwanken bringen, aufregen, antreiben.* — Desid. vom Caus. in चुक्षोभयिषु. — Mit नि in निक्षुभ्. — Mit प्र *in Bewegung —, in Schwanken —, in Aufregung gerathen.* — Caus. *in Aufregung versetzen.* — Mit सम् *in Bewegung —, in Aufregung gerathen.* — Caus. *in Aufregung versetzen.*

2. क्षुभ् f. *Ruck, Stoss.*

क्षुभा f. wohl *eine Art Waffe.* Nach Nīlak. *Göttin der Strafe*

क्षुभ्यत् Adj. 1) *nahrungsreich, nahrhaft, kräftig.* — 2) *kraftvoll, rüstig, wacker.*

क्षुमा f. 1) in der Anrede an den Pfeil nach Malou. *zittern machend* (?). — 2) * *Linum usitatissimum.* — 3) * *Cannabis sativa* oder * *Crotolaria juncea.* — 4) * *die Indigopflanze.* — 5) * *eine best. kriechende Pflanze.*

*क्षुम्प्, क्षुम्पति (गतिकर्मन्).

क्षुम्प m. *Stande.*

*क्षुर्, क्षुरति (विलेखने, खनने, छेदने, खण्डने).

क्षुर 1) m. *a*) *scharfes Messer, Scheermesser* (auch als Pfeil gewerthet). — *b*) *Schneide der Scheere.* — *c*) *Asteracantha longifolia.* — *d*) * *Saccharum Sara.* — *e*) * *eine dornige Gardenia* oder *Randia* Rāǵan. 9, 117. — *f*) * *Huf, Klauenhuf.* — *g*) * *Fuss einer Bettstelle.* — 2) * f. क्षुरी *Dolch, Messer.*

क्षुरक 1) m. *a*) *Trilobus lanuginosus* Rāǵan. 4, 40. Bhāvapr. 1, 199. — *b*) * *Asteracantha longifolia.* — *c*) * *ein best. Baum*, = तिलक. — *d*) * *eine best. Pflanze*, = भूमाङ्कुश Rāǵan. 9, 135. — *e*) * *Kuhklaue.* — *f*) *eine best. Wolkenconfiguration.* — 2) f. क्षुरिका *a) Dolch, Messer* Ind. St. 15, 427. — *b*) * *eine Art Tongefäss.* — *c*) * *Beta bengalensis.*

क्षुरकर्णी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

क्षुरकर्मन् n. *das Scheeren.*

क्षुरकृत्य n. dass. Gobh. 3, 1, 32.

क्षुरकृत Adj. *geschoren.*

क्षुरक्रिया f. *Anwendung des Scheermessers.*

क्षुरचतुष्टय n. *die vier zum Rasiren erforderlichen Dinge.*

क्षुरधान n. *Behälter für's Scheermesser.*

क्षुरधार 1) Adj. *scharf wie die Schneide eines Scheermessers.* — 2) m. *ein solcher Pfeil.*

क्षुरधारा f. 1) *die Schneide eines Scheermessers.* — 2) * *eine best. Hölle* (buddh.).

क्षुरनेत्र n. *ein für's Rasiren günstiges Mondhaus* Ind. St. 10, 203.

*क्षुरपत्र m. *Saccharum Sara* Rāǵan. 8, 83.

क्षुरपत्रिका f. *Beta bengalensis* Rāǵan. 7, 131.

क्षुरपवि 1) Adj. *scharfkantig, scharfschneidig, haarscharf* Sūpārṇ. 23, 1. 3. 5. 27, 2. — 2) m. *a) eine messerscharfe Radschiene* Maitr. S. 1, 10, 14 = Kāṭh. 36, 5 = Nir. 3, 5. — *b*) *ein best.* Ekāha. — 3) n. Name verschiedener Sāman Ārsh. Br.

क्षुरप्र 1) Adj. *einem Scheermesser ähnlich, scharf wie ein Sch.* — 2) m. *a*) *ein solcher Pfeil.* — *b*) *ein solches Messer oder Sense* Pāṇ. 3, 2. तीक्ष्णाग्र st. dessen ed. Bomb. — 3) n. *eine solche Pfeilspitze.*

*क्षुरप्रा n. = क्षुरप्र 2) *a*).

क्षुरभृ m. N. pr. eines Mannes.

क्षुरभाण्ड n. *Behälter für ein Scheermesser.*

क्षुरमुष्टि Adj. *mit scharfen Zacken versehen.*

*क्षुरमूर्दिन् m. *Barbier.*

*क्षुराङ्ग (Rāǵan. 4, 40) und *°क (Gal.) m. *Tribulus lanuginosus.*

क्षुराधर्त *eine best. Wolkenconfiguration.*

क्षुरार्पण m. N. pr. eines Berges.

*तुरिकापत्र m. *Saccharum Sara* Râǵân. 8,82.
*तुरिकाफल n. *Klinge* H. an. 3,147.
तुरिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.
*तुरिन् 1) m. *Barbier.* — 2) f. °णी *a) die Frau eines Barbiers.* — *b) Mimosa pudica.*
तुल्ल Adj. *klein, wenig, winzig.*
तुल्लक 1) Adj. (f. खा) *a)* dass. — *b)* *niedrig, gemein. — c)* *arm. — 2) m. *a)* *eine kleine Muschel* Râǵân. 19,123. — *b)* N. pr. eines Fürstlea. — 3) n. *ein best. Spiel.*
तुल्लककालेय n. Name eines Sâman Ârsh. Bn.
तुल्लकतापथित्त n. *das kürzeste der vier* Tâpaकिta.
तुल्लकवात्सप्र n. Name eines Sâman Ârsh. Bn.
*तुल्लकवैद्यदेव n. P. 6,2,39.
तुल्लकवैष्टम्भ n. Name eines Sâman Ârsha. Bn.
*तुल्लात m. *der jüngere Bruder des Vaters.* °क m. *des Vaters Bruder.*
*तेउ m. und *तेजित n. = श्वेत und श्वेतित.
तेणी Adj. Maitr. S. 2,9,8 statt 1. तेगण 1) der VS. und TS.
तेणाकी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 712.
तेतिवत्त Adj. *eine Form von* ति. तेति *enthaltend* Ait. Bn. 5,20,21.
तेत्र n. 1) *Grundbesitz, Grundstück, Grund und Boden.* — 2) fem. तेत्रं काऽ *das Feld bebauen.* तस्य° *Kornfeld* 132.27. तेत्र° kennzeichnet eine Pflanze als eine *cultivirte.* — 3) *Ort, Gegend, Platz.* — 4) *Haus. — 5) *Stadt. — 6) Gebiet, Sitz, Ort der Wirksamkeit, — der Entstehung, Arbeitsfeld, Fundort* 217,17. 21. 218,11. — 7) *ein heiliger Platz, Wallfahrtsort.* — 8) *jede begrenzte Fläche, — Strecke, eine eingeschlossene geometrische Figur,* स्वल्प° *von geringem Umfange* (Bruchen). — 9) *Planetenbahn.* — 10) $^1/_{12}$ *der Ekliptik, Zodiakalbild.* — 11) *ein astrologisches Haus.* — 12) in der Chiromantie *die Räume in der hohlen Hand.* — 13) *der fruchtbare Mutterleib; das als Feld gedachte Eheweib, welches der Ehemann selbst bestellt oder durch Andere bestellen lässt.* — 14) *der Sitz der Seele, der Körper.* — 15) im Sâṁkhja *der Urstoff oder Urgeist.*
*तेत्रकर् Adj. *das Feld bebauend;* m. *Landmann.*
*तेत्रकर्कटी f. *eine Gurkenart* Râǵân. 7,206.
तेत्रकर्मन् n. *Feldbau.* °कर्मकृत् m. *Landmann.*
तेत्रकार्यक n. *Pflüger, Landbauer* Gaut. 17,6.
तेत्रगणित n. *Geometrie.*
तेत्रगत Adj. *geometrisch.* °गतोपपत्ति f. *geometrischer Beweis.*
*तेत्रचिर्भिटा f. *eine Gurkenart* Râǵân. 7,208.
तेत्रज 1) Adj. *a) auf einem Felde wachsend* H. an. 3,486. Med. j. 79. — *b) mit Jmds Ehefrau von einem Andern erzeugt; m. ein solcher Sohn* Gaut. — 2) *f. खा Name verschiedener Pflanzen.
तेत्रजात Adj. = तेत्रज 1) *b).
तेत्रजीर्य n. *Landerwerb.*
तेत्रज्ञ 1) Adj. *a) ortskundig* TBr. 3,10,8,4. — *b) *das Feld kennend, sich mit dem Feldbau abgebend. — c) sachkundig, Etwas* (Gen.) *gut kennend.* — 2) m. *a) die Seele. — b) *Ehrenjäger. — c) eine Form Bhairava's. — d) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. खा *ein fünfzehnjähriges Mädchen, das bei der* Durgâ-Feier *diese Göttin darstellt.*
तेत्रजीर्ण Adj. *Land erobernd* Maitr. S. 2,2,11.
तेत्रजेतृ m. *eine zum Bewohnen oder Bebauen sehr geeignete Gegend.*
तेत्रजा f. Nom. abstr. zu तेत्र 6).
*तेत्रज्ञ m. *eine Form Bhairava's.*
तेत्रज्ञतिका f. *Solanum diffusum* Bhâvapr. 1,199.
*तेत्रज्ञती f. dass. Râǵân. 4,32.
तेत्रज्ञार्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,44.
तेत्रज्ञ m. 1) *eine die Felder hütende Gottheit* Pârâd. — 2) * = तेत्रज्ञ.
तेत्रज्ञति m. *der Herr —, Besitzer eines Feldes.*
तेत्रज्ञपद् n. *ein einer Gottheit* (Gen.) *geheiligtes Gebiet.*
*तेत्रज्ञपर्ण m. und °पर्णी f. vielleicht *Oldenlandia biflora* Mat. med. 303.
तेत्रज्ञपाल m. 1) *Feldhüter.* — 2) *eine die Felder hütende Gottheit* Agni-P. 40,21. Pârâd. Es soll deren 49 geben. — 3) *der Genius loci* Vishṇ. 11,20. — 4) Boṁ. Çiva's.
*तेत्रज्ञपालास n. *eine best. Arznei.*
तेत्रज्ञफल n. *Flächeninhalt* Comm. zu Âryabh. 2,2.
तेत्रज्ञभक्ति f. *Feldeintheilung.*
*तेत्रज्ञभूमि f. *bebautes Land.*
*तेत्रज्ञमानिका f. *eine best. Pflanze,* = वया.
तेत्रज्ञरत m. *Feldhüter.*
तेत्रज्ञराशि m. *eine durch geometrische Figuren bezeichnete Quantität.*
°तेत्रज्ञरूढा *eine Gurkenart* Râǵân. 7,206.
तेत्रज्ञलिप्ता f. *eine Minute der Ekliptik.*
तेत्रज्ञलिप्ताकरण n. *das Reduciren auf Minuten der Ekliptik.*
तेत्रज्ञवधा f. *bebautes Land.*
तेत्रज्ञविद् 1) Adj. *a) ortskundig. — b) sachkundig. — c) den Körper kennend.* — 2) m. *die Seele.*
तेत्रज्ञव्यवहार m. *Bestimmung geometrischer Figuren, Planimetrie* Likîv. 44,5.
तेत्रज्ञमास (Pischel, de Gr. pr. 20) m. und °सूत्र n. Titel eines Gaṇita-Werkes.
*तेत्रज्ञभव 1. m. *a) Abelmoschus esculentus. — b) Ricinus communis.* — 2) *f. खा *eine Gurkenart* Râǵân. 7,218.
*तेत्रज्ञभूत m. *ein best. Gras* Râǵân. 8,119.
तेत्रज्ञार्जित f. *Landerwerb.*
तेत्रज्ञार्धमुस् m. *Feldscheider.*
तेत्रार्ध m. *ein Grad der Ekliptik.*
*तेत्रार्धीय Adj. vom *Felde lebend;* m. *Landmann.*
तेत्रार्धीश्वरा f. *die Gottheit eines geheiligten Gebietes.*
तेत्रार्धिप m. 1) dass. — 2) *der Regent eines Zodiakalbildes.*
*तेत्रामलकी f. *Flacourtia cataphracta.*
तेत्रार्य Adj. *Land verleihend.*
तेत्रिक m. 1) *Besitzer eines Feldes* Gaut. — 2) *Ehemann.*
तेत्रिन् 1) m. *a) Besitzer eines Feldes. — b) *Landmann. — c) Ehemann. — d) die Seele.* — 2) *f. °णी *Rubia Munjista* Râǵân. 6,194.
तेत्रिय 1) Adj. *a) zum Orte gehörig;* n. Pl. *Umgegend. — b) unheilbar* (Krankheit) Spr. 4023. — *c) mit fremden Ehefrauen sich abgebend.* — 2) n. *a) ein am Körper fest haftendes, chronisches* oder *organisches Leiden.* Auch * m. — *b) *Unkraut auf einem Felde.*
तेत्रियनीशन Adj. (f. ई) *eine chronische* oder *organische Krankheit vertreibend.*
1. तेत्री f. *scheinbar eine Krankheit schaffende Unholdin* TBr. 2,5,8,1, wo aber st. तेत्रियै (?) mit AV. 2,10,1 तेत्रियात् zu lesen ist.
2. तेत्री Adv. mit काऽ *occupare, sich bemächtigen, — bemeistern;* mit Acc. Kîç. 124,10. 132,19. Agni-P. 30,22.
तेत्रीय् °यति *nach einem Acker Verlangen tragen* Spr. 3800.
*तेत्रेतु m. *Andropogon bicolor* Râǵân. 16,25.
तेत्रोपत m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka.
*तेद् m. *sorrowing, moaning.*
तेप m. 1) *Warf.* — 2) *das Werfen,* so v. a. *schnelles Hinunddherbewegen.* — 3) *das Hinundhergeworfenwerden, —schwanken* Megh. 47. — 4) *das Auftreichen von Salbe oder Tünche.* — 5) *das Ueberschreiten* (Zeit). — 6) *Aufschub, Frist, Zeitverlauf.* — 7) *jactura, Verlust in* मन्°. — 8) *Beschuldigung* Jîṣ. 2,210. — 9) *Schmähung, Schimpf.* — 10) *Uebertragung* Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,6. — 11) *Hochmuth.* — 12) *Blumenstrauss. — 13) die hinzuaddirende Zahl. — 14) Himmelsbreite.

तेपक 1) Adj. *a) schleudernd, werfend. — b) verwichtend Çiç. zu Bhâs. 4,3,14 (S. 1130, Z. 1. 2). — c) eingeschoben, interpolirt. — 2) m. a) *Steuermann Gal. — b) die hinzuzuaddirende Zahl Bhâsk. 46.

तेपण 1) n. a) das Schnellen, Abschnellenlassen (der Bogensehne); das Fortschleudern (beim Faustkampf) VP. 5,20,54. — b) das Fortschicken, Fortjagen. — c) das Hinbringen, Verbringen (einer Zeit). तपण v. l. — d) Schleuder. — e) M. 4,119 fehlerhaft für 1. तपण 3). — 2) f. ई a) Schleuder oder Schleuderwaffe. — b) *Ruder. — c) *eine Art Netz.

तेपणाचार्य Titel eines Werkes.

*तेपणि f. Ruder.

तेपणीय Schleuder.

तेपदिन् u. = तपारु.

तेपन nu. Wurf. Instr. तेप्या rasch.

तेपयात m. der Punct, in dem die Bahnen der Planeten und des Mondes die Ekliptik schneiden.

तेपयु, °यति Caus. von 1. ति und 1. तिप्.

तेपयुत n. die Bahnder Planeten und des Mondes.

*तेपिमन् m. Geschwindigkeit.

तेपिष्ठ Adj. (f. ष्ठा) der schnellste. Superl. zu तिप्र.

तेपीयस् Adj. schneller, rascher Gaut. Bh. 5,3,2. Adv. तेपीयस् so schnell —, so kurze Zeit als möglich Spr. 1909. Campar. zu तिप्र.

तेपृ Nom. ag. Schleuderer.

तेपेय Adj. 1) hineinzuwerfen. — 2) zu schmähen, zu schimpfen.

तेप्रु m. das Schnellen (der Bogensehne) 17, 1.

तेप्य Adj. 1) gewerfen werdend, hineinzuwerfen, zu werfen in Loc. zu Spr. 3007. — 2) anzulegen, anzuwenden. — 3) zu vernichten Çiç. zu Bhâs. 4, 3,11 (S. 1130, Z. 2). — 4) zu addiren.

तेप्रा Tândya-Br. 7,6,1 fruckfehler für तेप्या; s. u. तेयन्.

तेम 1, Adj. (f. या) wohnlich, heimlich, behaglich, ruhe und Sicherheit bietend. Das Subst. alter. — 2) m. a) Grundlage, Unterlage. समान ° auf gleicher Unterlage stehend, so v. a. sich die Wage haltend. Nom. abstr. समानतेमत n. — b) Aufenthalt, Rast, ruhiges Verweilen. — c) Ruhe, Friede, Sicherheit, ein sicherer und behaglicher Zustand, Wohlergehen. तेमं ते als Gruss. तेमेण und तेमेस् in Ruhe und Sicherheit, wohlbehalten, unversehrt. Häufig im Gegensatz zu योग (auch प्रयोग) Ruhe und Arbeit, unangefochtener Besitz und Erwerb. Vgl. तेमयोग und योगतेम. Später auch n. — d) *die letzte Erlösung. — e) *ein best. wohlriechender Stoff. — f) als Personification von 2) c) ein Sohn Dharma's. — g) N. pr. α) verschiedener Personen VP. — β) einer Kiesterschule. — 3) f. या a) ein best. wohlriechender Stoff. — b) *Bein. der Durgâ. — c) N. pr. α) einer Göttin, = तेमंकरी. — β) einer Apsaras. — 4) n. a) = 2) c). — b) N. pr. eines Varsha in Plakshadvîpa.

तेमक m. 1) *ein best. wohlriechender Stoff. — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons. — b) eines Rakshas. — c) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — d) verschiedener Manner. — 3) n. N. pr. eines von einem Kehemaka beherrschten Varsha in Plakshadvîpa VP. 2,4,5.

तेमकर् 1) Adj. Ruhe und Sicherheit bietend, — verleihend, Behagen schaffend. — 2) f. ई eine Form der Durgâ VP.² 4,262.

तेमकर्ण m. N. pr. eines Autors.

तेमकर्न 1) Adj. = तेमकर् 1). — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

तेमकाम Adj. nach Rast verlangend.

*तेमकार् und °क Adj. = तेमकर् 1).

तेमकुतूहल n. Titel eines Werkes.

तेमकृत् Adj. = तेमकर् 1) Apast. Spr. 2876.

तेमगुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

तेमंकर 1) Adj. = तेमकर् 1) Spr. 6481. — 2) m. N. pr. a) eines Fürsten der Trigarta. — b) eines Sohnes des Brahmadatta. — c) eines Aulars Ind. St. 15,188. — d) eines mythischen Buddha. — 3) f. ई a) eine Form der Durgâ VP. 5,1,32. — b) N. pr. α) einer Göttin. — β) einer Schwester von 2) b.

*तेमंकरिन् m. Falco Pontirerianus Gal.

तेमजित् m. N. pr. eines Fürsten.

तेमतरु m. ein best. Baum.

तेमदर्शिन् m. N. pr. eines Fürsten der Kosala.

तेमदर्शीय Adj. Kshemadarçin betreffend.

तेमधन्वन् m. N. pr. 1) eines Sohnes a. des 3ten Manu Sâvarṇa. — b) des Puṇḍarîka. — 2) eines Fürsten.

तेमधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

तेमधूर्त m. Pl. N. pr. eines Volkes Vaiju. Bhn. 8, 14,28.

तेमधूर्ति m. N. pr. eines Mannes MBh. 1,67,64 (v. l. तेमगूर्ति).

तेमधृत्वन् m. N. pr. = तेमधन्वन् 1) b) Tândya-Br. 22,18,7.

*तेमफला f. Ficus oppositifolia.

तेमगूर्ति m. N. pr. eines Fürsten.

तेमगूर्तितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

तेमयु, Partic. तेमयंस् 1) rastend. — 2) Rast gewährend, beherbergend.

तेमयुक्तम् Adv. vollkommen gelungen.

तेमयोग m. Du. Ruhe und Arbeit Ait. Br. 1,14.

तेमरात्रि m. N. pr. = तेमधर्मन्.

तेमराज m. N. pr. eines Mannes.

तेमवत् 1) *Adj. von Ruhe und Sicherheit begleitet. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,324. — 3) f. °वती N. pr. a) einer Oertlichkeit. — b) eines Frauenzimmers.

तेमवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,180.

तेमवार् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

तेमविद् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,180.

तेमवृत्त m. ein best. Baum, = तेमतरु.

तेमवृद्धि m. N. pr. 1) eines Feldherrn des Çâlva. — 2) *Pl. eines Kriegergeschlechts.

*तेमवृद्धिन् m. N. pr. eines Mannes.

तेमशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

तेमशूर m. ein Held an sicherm Orte, feiger Prahler.

तेमादित्य m. N. pr. eines Mannes.

तेमाधि m. N. pr. eines Fürsten von Mithilâ.

तेमानन्द m. N. pr. eines Autors.

तेमारि m. N. pr. = तेमाधि.

तेमासिंह m. N. pr. eines Fürsten.

तेमिन् Adj. der Ruhe und Sicherheit sich erfreuend, wohlbehalten, unversehrt.

तेमीश्वर m. N. pr. des Autors von Kaṇḍakaṇḍika Kâçyaṇ. 3,8.

तेमेन्द्र m. N. pr. verschiedener Aularen Buntes, Rep. S. 43. fgg.

तेमेन्द्रप्रकाश m. Titel eines Werkes.

तेमेश्वर m. N. pr. wohl fehlerhaft für तेमीश्वर Bhâs. in der Bibl. zu Daçak. 30.

तेम्यं (तेमिर्थं, und तेंम्य 1) Adj. (f. या) a) rastend, ruhend. — b) Ruhe und Sicherheit bietend, Glück verheissend. Auch als Beiw. Çiva's. — 2) m. N. pr. verschiedener Fürsten. — 3) f. तेम्या eine Form der Durgâ VP. 5,1,33. — 4) n. (exyl.) das Rasten.

*तेय Adj. zu vernichten, zu entfernen.

*तेव् (?), तेवति तिग्मने.

तेवृ Adj. vergänglich Maitr. S. 1,6,10.

तेवय n. das zu Grunde Gehen.

*तेव m. Stammesthumph, Fürst.

*तेवत m. N. pr. eines Mannes.

*तेवतायनि m. Patron. von तेवत.

तेवत्त Adj. fürstlich.

*तेवि von तेव Maitân. 8,37,6.

तेवृ n. Feldwesen, Grundbesitz.

तेवृतित्व n. Länderserwerb, siegreicher Kampf.

*तेवृत्र und °त्रिय n. Nom. abstr. von तेवृत्त.

तैत्रपत Adj. (f. ई) von तैत्रपति Āpast.Çr.11,10,18. 1. तैत्रपत्य n. *Herrschaft, Besitz.* 2. तैत्रपत्य Adj. *dem Herrn des Orts gehörig.*

तैत्र 1) Adj. *durch rasches Sprechen bewirkt; so heisst der Samādhi, welcher durch Uebergang eines i, ī, u oder ū in einen Halbvocal entsteht, desgleichen der auf einer solchen Silbe entstandene Svarita.* — 2) *n. *Schnelligkeit.*

तैप्रीभाव्य Adj. *ein in einen Halbvocal übergegangenes i, ī, u oder ū enthaltend.*

तैप्र n. *Schnelligkeit* Çaṅk. zu Bādar. 4,3,1.

*तैमवृद्धि m. Patron. von तैमवृद्धिन्.

*तैमवृद्धीय Adj. von तैमवृद्धि.

तैरकलम्भि m. Patron. N. pr. eines Lehrers.

*तैरूढ m. Patron. von तीरूढ.

*तैरेय 1) Adj. (f. ई) *mit Milch zubereitet.* — 2) f. ई *Milchgericht.*

*तैल्. तैत्रपति (तैत्रे).

*तैल्ड m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten.*

तैल्डक in गो°.

तैर्णा nach Nir. = तर्णा, nach Sāj. Adj. *nicht zu gehen vermögend* oder n. *eine Art Laute.*

तैर्णी und तैर्णी (Nom. तैर्णीस्) f. 1) Sg. und Pl. etwa *Schaar, Menge, Gefolge, Dienerschaft;* Du. *die Schaaren der Wesen auf Erden und im Himmel (Himmel und Erde* Naigh.). — 2) *die Erde, Land.*

तैर्णिपति m. *Fürst, König* Spr. 7710. Hit. 10.

तैर्णिपाल m. dass. Prasannar. 150,4.

तैर्णीदेव m. *ein Brahmane* Mahāv. 4,1.

तैर्णीधरमिश्र m. N. pr. eines Commentators Hall in der Einl. zu Daçak. 4.

तैर्णीन्द्र (Kalpaṭ. 6) und तैर्णीपति m. *Fürst, König.*

तैर्णीमण्डल n. *Erdenrund* Bālar. 37,2.

तैर्णीमय Adj. *die Erde darstellend.*

तैर्णीरमण m. *Fürst, König* Vīn.

तैर्णीरूह m. *Baum* Prasannar. 68,12.

*तैलर् Nom. ag. *Mörserkeule.*

तैलव्य Adj. *zu zerstampfen, zu zertreten.*

तैल् m. 1) *Stoss, harter Anschlag.* — 2) *Zerstampfung, Zermalmung, Zerschmetterung* Bālar. 87,14. 109,11. — 3) *Mehl, Pulver, Puder* 292,16. Kād. 136,21. II,3,9. — 4) *Tropfen* Kād. 42,1. 131,2. II,16,13. — 5) *Stückchen* Kād. 127,1. — 6) *Multiplication* Ganit. Tribh. 102.

तैल्तल Adj. *einen Stoss vertragend, stichhaltig, eine Kritik ertragend* Nalus. 6,113.

तैल्दम् n. *bewegtes Wasser, Schwall* (der Wogen), *Strom, fluctus.*

तैादित 1) Adj. Partic. vom Caus. von तुद् — 2) *n. *Mehl.*

*तैादिस्न् m. *Kleinheit, Winzigkeit.*

तैादिष्ठ Adj. *der kleinste, dünnste* Maitr. S. 1, 8,6. Gop. Br. 2,1,9. Superl. zu तुद्र.

तैादीयस् Adj. *geringer* Harshak. 24,22. *überaus klein, winzig* Hemādri 1,1,6. Ind. St. 15,379. Compar. zu तुद्र.

तैाल्य Adj. *festzustampfen.*

तैाल्युक Adj. *hungrig.*

तैाल् m. 1) *das Schwanken, zitternde Bewegung, Erschütterung, Unruhe, Aufregung.* बल° *Meuterei der Soldaten.* — 2) *in der Dramatik eine zu Vorwürfen führende Aufregung.*

तैाल्क 1) Adj. *in Bewegung versetzend.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

तैाल्पण 1) Adj. *in's Schwanken bringend, aufregend, beunruhigend.* Auch Beiw. Çiva's und Vishṇu's. — 2) *m. *einer der fünf Pfeile des Liebesgottes.* — 3) n. *das Aufregen* Kādaṃb. 6,13.

तैाल्यितृ Nom. ag. *der den ersten Anstoss zu Etwas giebt* Çaṅk. zu Bādar. 2,2,8.

तैाल्यिणी f. *eine best. Çruti* S.S.S. 23.

तैाल्म्य Adj. *in Bewegung —, in Aufregung zu versetzen.*

*तैाल्म 1) m. n. *Wachtthurm.* — 2) n. *Linnen.*

*तैाल्मक m. *ein best. wohlriechender Stoff.*

तैाल् m. *das Rasiren* Vor. in Dharmap. 28,32.

तैाल्ल f. *die Erde, Land.*

*तैाल्लीप्राचीर् m. *Ocean.*

तैाल्लीभृत् m. *Berg* Uttarar. 36,17 (53,3).

तैाल्ल 1) m. *a) Michelia Champaka.* — *b) eine best. Mischlingskaste.* — 2) n. *a) *Kleinigkeit, Winzigkeit.* — *b) Honig und eine best. Art von Honig* Rāgān. 14,114. — *c) *Wasser.* — d. Titel eines Sūtra des SV.

*तैाल्क 1) m. Patron. von तुल्कल; Pl. Maṇḍūk. 4, 60, b. — 2) n. *Honig* Gal.

*तैाल्कनालव Adj. (f. ई) in Verbindung mit मेना *das Heer der Kshudraka und Mālava.*

*तैाल्कव m. Patron. von तैाल्क oder *ein Diener des Kshaudraka.*

*तैाल्का f. *Honigzucker* Rāgān. 14,133.

तैाल्घातु m. *Schwefelkies* Rāgān. 13,85.

तैाल्प्रिय m. *eine Bassia* Rāgān. 11,91.

तैाल्मेह m. *Diabetes mellitus.*

तैाल्मेहिन् Adj. *an Diabetes mellitus leidend.*

*तैाल्शर्करा f. *Honigzucker* Rāgān. 14,133.

*तैाल्य n. *Wachs* Rāgān. 13,78.

तैाम 1) Adj. (f. ई) *a) aus Flachs gemacht, leinen* Gaut. — *b) aus Leinsamen bereitet.* — 2) *n. *Wachtthurm.* — 3) f. ई *Flachs.* — 4) n. *a) Linnen, Linnengewand* Gaut. — *b) Leinsamen.* — c *die Blüthe von Flachs.*

*तैामक m. *ein best. wohlriechender Stoff.*

तैामभृ m. N. pr. eines Autors Bühler, Rep. No. 712.

तैाममय Adj. *leinen* Hemādri 1,415,13.

तैामिक Adj. (f. ई) *leinen.*

तैार् 1) Adj. *mit dem Rasirmesser vorgenommen* u.s.w. कर्मन् n. *das Rasiren.* — 2) m. = तैारमल. — 3) *f. ई *Rasirmesser.* — 4) n. *das Rasiren.*

तैार् कर् *rasiren,* — कार्य् *sich rasiren lassen* 138,7.

तैारकाण n. *das Rasiren* 138,10.

तैारकर्मन् n. dass. Spr. 2615.

तैारपत्र n. *ein für's Rasiren gunstiges Mondhaus* Ind. St 10,203.

तैारनिर्णय m. Titel eines Werkes.

तैारपत्र Adj. *aus Rasirmessern und Donnerkeilen gebildet.*

तैारमन्त्र m. Pl. *die Sprüche* TS. 1,2,8,1. fgg.

तैारल् m. = तैारनत्र Varāh. Jogiī. 2,35.

तैारविधि m. *das Rasiren.*

*तैारिक m. *Barbier.*

तृण् (तृर्णाति) *schleifen, wetzen, schärfen.* तृर्त *gewetzt, geschärft.* — Mit खव *zerreiben, verwischen.* — Mit घा *anreiben.* — Mit °प्र *schärfen, zuspitzen.* — Mit सम् Med. dass.

तृण् n. in अन्यतः° und उभयतः°.

तृर्तार n. *Wetzstein.*

तर्णी f. *die Erde, Land.* तर्णी *auf der —, auf die Erde.*

तर्णीश m. *ein Stück Land.*

तर्णीचक्र n. *Erdkreis* Bālar. 78,22.

तर्णीज m. *der Planet Mars.* — 2) n. *Horizont* Goladhy. 7,39.

तर्णीतल n. *der Erdboden.*

तर्णीधर m. 1) *Berg* Mālatīm. 73,10. Bālar. 267, 12. — 2) Bez. *der Zahl sieben* Ganit. 2,2.

तर्णीपति m. *Fürst, König.*

तर्णीस m. *die Grenze der Erde, so v. a. die gesammte Erde.*

तर्णीय, तर्णीयति, तर्णीयात (Prasannar. 61,14), तर्णीयर्तृ (Daçak. 8,13) und तर्णीयितृ m. *Fürst, König.*

तर्णीयत् m. 1) *Berg.* — 2) *Fürst, König* Bālar. 76,12.

तर्णीय्. °तर्णीयते *erzittern.* — Caus. तर्णीयपति *erschüttern machen.* — Mit वि Caus. *erschüttern.*

*तर्णीयितृ Nom. ag. von तर्णीय्.

तर्णीरूह m. *Baum* Bādar. 8,240.

ह्मावलय m. n. 1) *Erdkreis* Ind. St. 15,379. — 2) *Horizont* Goloḍhy. 7,1.

ह्मावष् m. *ein mächtiger Fürst.*

*ह्मील्, ह्मीलति (निमेषणे).

ह्मेश m. *Fürst, König.*

ह्रीम् eine mystische Interjection.

ह्रींङ्कृ f. *ein best. Thier (ein rothmäuliger Affe* Comm. zu TS.).

1. ह्रिङ्, ह्रेङते *knarren, summen, brummen, sausen.* — Caus. ह्रेङयति dass. — Mit द्या und mit प्र dass.

2. *ह्रिङ्, ह्रेङते (त्रेङ्गमोचनयोः, °णयोः) *Etwas ausschweifen.*

1. ह्रिङ्, ह्रेंङति *knarren.* — Partic. ह्रिंङ्ग von *einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale.* — Mit उद् *erknarren* Maitr. S. 3,2,2. — Mit नि *durch Knarren zu Grunde richten in* निर्ह्रिंङ्म् ebend. — Mit * प्र *unartikulirte Laute auszustossen beginnen.*

2. *ह्रिङ्, ह्रिङ्यति und ह्रेङते = 2. ह्रिङ्.

ह्रेङ् 1) * Adj. *a) krumm. — b) schwer zugänglich.* — 2) m. *a) das Sausen* (im Ohr). — b) * *Laut, Ton.* — c) *Gift.* — d) *Luffa pentandra oder acutangula* Kâraka 7,6. 8,10. — e) mystische Bez. *des Lautes m.* — 3) * f. ह्रीं *a) Gebrüll des Löwen oder Schlachtgeschrei.* — b) *Bambusrohr.* — c) *eine best. Cucurbitacee* Râǵân. 3,36. — 4) * n. *a) die Blüthe einer Luffa.* — b) *die Frucht einer rothblühenden Calotropis.*

ह्रेङन n. *das Sausen.* ऊष्मणाम् *der sausende Klang der Sibilanten.*

ह्रेङिका f. in उद्क° = ह्रेवलिका.

1. ह्रेङित (* m. * n.) *Gesumm, Gebrumm u. s. w.*

2. ह्रेङित n. = ह्रेवलित nach Nṛsiṃh.

ह्रेङिन् in गैह्रे°.

ह्रेल्, ह्रेलति *springen, hüpfen, spielen.*

ह्रेल m. mystische Bez. *des Lautes m.*

ह्रेलन n., ह्रेलि f., ह्रेलिका f. und ह्रेलित (* m.) n. *Spiel, Tändelei.*

1. *ह्व m. *die Sonne.*

2. ह्वं 1) n. *a) Oeffnung, Loch, Ausgang.* — *b) eine Oeffnung am menschlichen Leibe* Gaut. Die sieben reinen sind: *Mund, Augen, Nasenlöcher und Ohren,* die zwei unreinen: *die unterhalb des Nabels befindlichen.* Also so v. a. कर्मेन्द्रिय. — c) *Wunde.* — d) *die Höhlung in der Nabe des Rades, in welcher die Achse läuft; Büchse.* — e) *der hohle leere Raum, Luftraum, Aether.* — f) *Null.* — g) * *der durch einen Kreis dargestellte* Anusvâra. — h) *das zehnte astrologische Haus.* — i) * *Talk* Râǵân. 13,116. — k) * *Stadt.* — l) * *Feld.* — m) * *Glück* (wegen सुख und दुःख). — n) * *Handlung.* — o) * *Bewusstsein, Erkenntniss.* — 2) f. ह्वीं *Quelle, Brunnen.*

*ह्वकामिनी f. 1) *das Weibchen des Falco Cheela.* — 2) Bein. der Durgâ.

*ह्वकुत्तल m. Bein. Çiva's.

*ह्वक्ष्, ह्वक्षति v. l. für *कक्ष् *lachen.*

*ह्वक्ष्वट Adj. = *कक्ष्वट *hart.*

ह्वक्ष्वर् *Bettlerstab* (buddh.).

ह्वखोल्क m. *die Sonne.*

ह्वखोल्कादित्य m. *eine Form der Sonne.*

ह्वग 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. *a) Vogel.* — *b)* * Bein. Garuḍa's Gal. — *c) ein fliegendes Insect.* मधुप so v. a. *Biene.* — *d)* * *Heuschrecke.* — *e) die Sonne* Hemâdri 1,613,15. — *f) Planet* Goloḍhy. 3,17. — *g) Wind.* — *h)* * *ein Gott.* — *i)* * *Pfeil.*

ह्वगज m. N. pr. eines Mannes.

ह्वगण m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,323.

ह्वगत Adj. *im Luftraum sich befindend, fliegend* R. 5,56,144. *hoch zum Himmel ragend* Harîv. 5336.

ह्वगति f. *ein best. Metrum.*

ह्वगपति m. Bein. Garuḍa's.

ह्वगपतिगमना f. N. pr. einer Göttin Kâlar. 1,119.

ह्वगपत्र Adj. *befiedert* (Pfeil) Mbh. 3,285,14.

ह्वगम 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. *a) Vogel.* — *b)* N. pr. eines Brahmanen.

*ह्वगमृग m. Bein. Garuḍa's Gal.

ह्वगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

ह्वगत्य *ein best. Theil des Rades* Âpast. Çr. 16,18.

*ह्वगवक्त्र m. *Artocarpus Lacucha.*

ह्वगवती f. *die Erde.*

*ह्वगशत्रु m. *Hemionitis cordifolia.*

*ह्वगस्थान n. *Baumhöhle.*

ह्वगाधिप m. Bein. Garuḍa's.

*ह्वगान्तक m. *Falke* Râǵân. 19,85.

ह्वगाभिराम Adj. Beiw. Çiva's.

*ह्वगासन m. Bein. 1) *des Berges Udaja.* — 2) Vishṇu's.

ह्वगुण Adj. *eine Null zum Multiplicator habend.*

ह्वगेन्द्र m. 1) *Fürst —, der Beste der Vögel.* — 2) * Geier Râǵân. 19,84. — 3) Bein. Garuḍa's. — 4) N. pr. eines Fürsten.

ह्वगेन्द्रध्वज m. Bein. Vishṇu's.

*ह्वगेश्वर m. *Geier* Râǵân. 19,84.

*ह्वगोट m. *Saccharum spontaneum.*

ह्वगोल m. *Himmelssphäre* Goloḍhy. 6,9. 21. °क m. dass. 6,2.

*ह्वगोट m. *Saccharum spontaneum.*

*ह्वङ्कृ m. *Haarlocke.*

ह्वङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

*ह्वङ्गण (Gal.) und *ह्वङ्गर m. *Haarlocke.*

ह्वङ्गै m. VS. 24,40 fehlerhaft für ह्वङ्गै *Rhinoceros.*

*ह्वङ्गार् m. = ह्वेङ्गार् Gal.

ह्वच् 1) ह्वचति, Partic. ह्वचत् *als Beiw. von Zähnen funkelnd, schimmernd.* — 2) *ह्वञ्चति भूलप्राड्भोवि, भूनिप्रा°, भूतिपृथ्यीकृत्यतो). — 3) * ह्वचयति (वन्धने). — 4) ह्वचित *funkelnd, schimmernd* Dhûrtan. 73,13. Mit einem Instr. oder am Ende eines Comp. *funkelnd von, verziert —, besetzt mit* Chr. 292, 19. — Mit उद्, उत्खचित *durchwunden —, durchzogen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit परि, °खचित *besetzt —, bestreut mit* (im Comp. vorangehend) Kâraṇḍ. 43,17. 64,22. 87,1.

*ह्वचनम n. *der Mond.*

ह्वचर 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. *a) Vogel.* — *b) Planet.* — *c)* * *die Sonne.* — *d)* * *Wolke.* — *e)* * *Wind.* — *f) ein Vidjâdhara.* — *g) ein Rakshas.* — *h) eine Art Rûpaka.* — *i)* Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

ह्वचरत्व n. Nom. abstr. zu ह्वचर 2) *g)* Hem. Joc. 3,74.

ह्वचारिन् 1; Adj. = ह्वचर 1). — 2) m. *Planet.*

ह्वचित्र n. *ein Gemälde in der Luft, so v. a. ein Unding.*

*ह्वच्, ह्वचति (मन्थे).

ह्वञ 1) m. *a) Schlachtgewühl.* — *b) Umrührung, Quirlung* Kâraka 6,16. — *c) Rührstock.* — *d)* * *Löffel.* — 2) f. ह्वञा *a) Rührstock* (oder *Kohlenzange* Nṛsiṃh.). — *b)* * *Löffel.* — *c)* * *die Hand mit ausgestreckten Fingern.* — *d)* * *das Tödten.*

*ह्वञक 1) m. *Rührstock, Butterstössel.* — 2) f. ह्वञिका *Löffel.*

ह्वञकूर्च und ह्वञकार् Adj. *ein Schlachtgewühl bewirkend.*

*ह्वञन्य n. *geklärte Butter.*

ह्वञल m. *Nebel.*

*ह्वञाक 1) m. *Vogel.* — 2) f. या *Löffel.*

ह्वञित् m. *ein Buddha.*

*ह्वञ्चीतिस् m. *Leuchtfliege, — käfer.*

1. ह्वञ्ज्, ह्वञ्जति *hinken.*

2. *ह्वञ्ज (Nom. ह्वञ्) Adj. *hinkend.*

ह्वञ्ज 1) Adj. *hinkend.* *पादेन and °चरण Adj. dass. — 2) f. या Name *verschiedener Metra.*

*ह्वञ्जक Adj. *hinkend.*

*ह्वञ्जलिट् und *°ह्वेल m. *Bachstelze.*

ह्वञ्जना f. (Kâd. 256,2) und ह्वञ्जन n. *das Hinken, Lahmheit.*

ह्वञन 1) m. *a) Bachstelze.* नयन° so v. a. *ein hinundhergehendes Auge* Prasannar. 1,19. ह्वञनाली f.

ein Mädchen mit solchen Augen Spr. 7662. — *b)*

*N. pr. eines Mannes *gaṇa* शिवादि. — 2) *f. या *eine Art Bachstelze.* — 3) *n. *das Hinken.*

खञ्जनक 1) m. *Bachstelze* Varāh. Bṛh. S. 45,1. — 2) *f. °निका *eine Art Bachstelze.*

***खञ्जनरत** n. *der geheim gehaltene Beischlaf der Asketen.*

***खञ्जनाकृति** f. *eine Art Bachstelze.*

खञ्जबाहु m. N. pr. eines Asura. कंजबाहु v. l.

खञ्जरीट m. *a)* *Bachstelze.* — *b)* *= खञ्जरीट 2). — 2) f. ई *eine best. Gangart* S. S. S. 253.

खञ्जरीटक m. *Bachstelze* Rāgān. 19,117.

***खञ्जरीटत** n. = खञ्जनरत Gal.

***खञ्जलेख** m. *Bachstelze.*

खञ्जार und ***खञ्जाल** m. N. pr. zweier Männer.

1. *खञ्ज्, खञ्जति (काङ्क्षायाम्).

2. खञ्ज् Intlerj. Taitt. Ār. 4,27.

*खञ्ज m. 1) *Phlegma, Schleim.* — 2) *ein überwachsener Brunnen* Uppala zu Varāh. Bṛh. S. 48,16. — 3) *Hanf, Brechreizen, Meitzel.* — 4) *Pflug.* — 5) *ein Schlag besonderer Art.* — 6) *Gras.* — 7) *ein beliebtes wohlriechendes Gras.*

खञ्ज 1) *m. *a)* *Kuppler.* — *b)* *die halbgeschlossene* oder *gehöhlte Hand.* — 2) f. खञ्जिका *a)* *Kreide* Golādhy. 11,4. Āgni-P. 27,32. — *b)* * *Gehörgang.* — *c)* * *Andropogon muricatus.*

***खञ्जकटकक** *Speichnapf* (buddh.).

खञ्जकमुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

खञ्जकवर्धमान m. desgl.

खञ्जकास्य m. desgl.

***खञ्जिका** f. *Seitenthür.*

खञ्जखञ्ज्, °यते *knistern.*

***खञ्जखादक** m. 1) *an eater.* — 2) *a glass vessel.* — 3) *a jackal.* — 4) *an animal.* — 5) *a crow.*

***खञ्जिक** m. = खञ्जक 1) *b).* — खञ्जिका s. u. खञ्जक.

खञ्जिनी Bhāvapr. 3,102) und ***खञ्जी** f. *Kreide* Rāgān. 13,134.

खञ्जुकी f. vielleicht = खञ्जिकी *Fleischverkäuferin.*

***खञ्ज्**, खञ्जयति (गतौ).

खञ्ज् 1) *Adj. *sauer* Gal. — 2) f. या *fehlerhaft für* खञ्जा.

***खञ्ज** m. *Zwerg.*

खञ्जक *fehlerhaft für* खञ्जक.

***खञ्जण** m., °णी f. (Mat. med. 15) und ***खञ्जाण** m. *Zibethkatze* oder *ein anderes Thier.*

***खञ्जि** m. *Todtenbahre.*

खञ्जिक 1) *m. *a)* *Fleischer, Fleischverkäufer, Jäger.* — *b)* *Rahm auf der Milch der Büffelkuh.* — 2) f. ई *Fleischverkäuferin* Kālaś. 3,131.

***खञ्जिका** (fehlerhaft für खञ्जिका) f. 1) *eine kleine Bettstelle.* — 2) *Todtenbahre.*

***खञ्जीक** Adj. *zwerghaft.*

***खञ्ठ** Adj. von खञ्ज *gaṇa* गवादि in der Kāç.

***खञ्ठा** f. Demin. von खञ्जा.

***खञ्ठ्र** 1) Adj. *sauer* Gal. — 2) m. N. pr. eines Mannes *gaṇa* शुभ्रादि in der Kāç.

खट्ट f. 1) *Bettstelle.* खट्टा समाङ्कट: so v. a. *auf dem Siechbett liegend* Spr. 3328. — 2) **Schaukel.* — 3) *eine best. Form des Verbandes von Wunden.* — 4) * *eine best. Pflanze.*

***खट्टका** f. Demin. von खट्ट.

खट्टङ्ग 1) m. n. *eine Keule von der Gestalt des Fusses einer Bettstelle* Gaut. Milaṭ. 74,20 (139, 4; nach dem Comm. वाघनेट्). Insbes. als *Waffe* Çiva's. — 2) m. *a)* **Rückgrat* Gal. — *b)* * *eine best. Pflanze* Gal. — *c)* * *Holz von einem Scheiterhaufen.* — *d)* N. pr. α) eines Fürsten, auch = दिलीप VP.[2]. — β) eines Wesens im Gefolge der Devī — 3) f. ई *a)* * *eine best. Pflanze* Gal. — *b)* N. pr. eines Flusses.

खट्टाङ्क = खट्टङ्ग 1) Hemādri 2,a,127,16.

खट्टाङ्ग m. = खट्टङ्ग 2) *d)* α) VP.[2] 3,313.

खट्टाङ्गधर und °धार m. Boinamen Çiva's.

***खट्टाङ्गनामिका** f. *eine dem Plectranthus ähnliche Pflanze* Rāgān. 3,39.

खट्टाङ्गभृत् 1) Adj. *einen* Khaṭvāṅga 1) *tragend* Kull. zu M. 14,105. — 2) *m. Bein. Çiva's.

खट्टाङ्गवन n. N. pr. eines *Waldes.*

खट्टाङ्गशूलिन् Adj. *die* खट्टाङ्ग und शूल *genannten Waffen tragend* Hemādri 1,798,21.

खट्टाङ्गिन् 1) Adj. = खट्टाङ्गभृत् 1). — 2) m. Bein. Çiva's Bālar. 41,12.

खट्टातल n. Loc. *unter der* oder *die Bettstelle* 154,20.

***खट्टापुत** Adj. *sich ungebührlich benehmend.*

***खट्टाभार** m. *eine Last von Bettstellen gaṇa* वंशादि.

***खट्टाल** Adj. = खट्टापुत.

***खट्टाल** m. = खट्टाप Gal.

***खट्टिका** f. = खट्टाका.

***खट्टीय्**, °यति Denom. von खट्ट.

***खट्ट्**, खट्टयति (भेदने) Dhātup. 32,44.

खट्ट 1) m. *a)* *ein aus Buttermilch u. s. w. bereitetes saures Getränk* Kāraka 6,9. — *b)* * *das Spalten.* — *c)* * N. pr. eines Mannes. — 2) * m. *Stroh.* — 3) * f. ई *Kreide.*

खटक 1) m. *Pflock.* — 2) *f. खटिका *Kreide.*

***खटकिका** f. *Seitenthür.*

***खटपट** v. l. im *gaṇa* धूमादि in der Kāç.

***खटतू** m. *ein am Arm und am Bein getragener Schmuck.* Vgl. खटू.

***खटवत्** Adj. von खट.

***खटिका** *gaṇa* सुतंगमादि.

***खटुका** f. = पादपाशी.

***खटू** wohl f. 1)=खटत् Uṇādis. zu Uṇādis. 1,81. — 2) *Todtenbahre* ebend.

खड्ड 1) AV. 11,9,16 von unbestimmbarer Bed. — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

***खडाम्बा** f. *ein Frauenname.*

खड्ग 1) m. *a)* *Schwert, Degen.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b)* *Rhinoceros* Amar. S. 3,14, 21 = VS. 24,16. Kāraka 4,8. — *c)* * *Rhinocerushorn.* — *d)* * *ein Pratjekabuddha.* — *e)* N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Kaufmannssohnes.

***खड्गकोश** m. 1) *Degenscheide.* — 2) *Scirpus maximus.*

खड्गखेटधनुर्बाणकमण्डलुवस्त्रसूत्रिन् Adj. *mit Schwert, Schild, Bogen, Pfeil, Wassertopf und Rosenkranz versehen* Hemādri 2,124,a,5.

खड्गधारिन् m. *Schwertträger* (ein best. Würdenträger) Harshaṇ. 147,21.

खड्गनलनी f. N. pr. einer Kiṃnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,18.

***खड्गनल** m. *eine best. Rohrart.*

खड्गधृ 1) Adj. *ein Schwert tragend.* — 2) m. N. pr. eines Kriegers.

खड्गधारा f. *Schwertklinge* Spr. 6192. °व्रत n. so v. a. *ein über die Maassen schwieriges Vorhaben.*

खड्गधेनु f. 1) *Messer* Rāgān. 8,3315. — 2) * *das Weibchen des Rhinoceros.*

खड्गपत्र 1) Adj. *schwertähnliche Blätter und Schwerter zu Blättern habend.* — 2) *m. *Scirpus maximus.*

खड्गपत्रलव *fehlerhaft für* खड्गपत्रलवन.

खड्गपत्रलवन n. *eine best. Höhle* R. ed. Bomb. 3, 53,20.

***खड्गपिधान** und ***क** n. *Degenscheide.*

***खड्गपुत्रिका** f. *Messer.*

खड्गप्रहार m. *Schwertstreich* 138,1.

***खड्गफल** n. *Schwertklinge.*

खड्गबन्ध m. *eine best. Art künstlich gebildeter und — geschriebener Verse.*

खड्गभृत Adj. *aus Schwertern gebildet,* — *bestehend.*

खड्गमालास्त्र n. Titel eines Werkes.

खड्गरोमन् m. N. pr. eines Wagenlenkers.

खड्गवत्स Adj. *mit einem Schwert bewaffnet.*

खड्गविद्या f. *Fechtkunst* 131,9.

***खड्गशिम्बी** f. *Schwertbohne* Rāgān. 7,178.

खड्गसत Adj. *mit einem Schwerte bewaffnet* Mahān. 185,6.

*खड्गमञ्च् n. *Degenscheide* Gal.

खड्गसेन m. N. pr. eines Mannes Vās. 13.

खड्गहस्त 1) Adj. *ein Schwert in der Hand haltend.* — 2) f. द्या N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devī.

खड्गामिष n. *Rhinocerosfleisch.*

*खड्गारोट m. 1) *Schwertklinge.* — 2) *der etwas über die Maassen Schwieriges vorhat.*

खड्गिन् m. *Rhinoceros.*

*खड्गिक m. 1) *Schwertträger.* — 2) *Fleischer, Verkäufer von Wildpret.* — 3) *Rahm auf der Milch der Büffelkuh.*

खड्गिधेनुका f. *das Weibchen des Rhinoceros* Kād. 34,9.

खड्गिन् 1) Adj. *mit einem Schwert bewaffnet.* Auch als Beiw. Çiva's. — 2) m. *a) Rhinoceros* Kād. 30,13. — *b) * Bein. des Maṅgueṛl.

*खड्गिमार m. *Scirpus maximus*

*खड्गिक m. *Sichel, Sense.*

*खड्गी f. = खड्गा.

*खण m. *Rückgrat* Gal.

खणखणाय् ◦यते *klirren, knacken, krachen.* ◦यित Adj. *klirrend* u. s. w. Kād. 111,2. Harshak. 10,7. 14,22.

खणत्खणी Adv. mit कर् *bewirken, dass Etwas* (Acc.) *kracht.*

*खणर्, खणते (मन्थे). खण्डय् s. bes.

खण्ड 1) Adj. (f. द्या) *a) tückig, angebrochen; vom Monde so v. a. nicht voll.* — *b) mangelhaft, krüppelhaft.* *◦वात्रय = *◦वात्रय ◦ Ind. St. 13,408. — 2) m. n. *a) Stück, Theil.* खण्डमिन्दोः *Mondsichel* Prasannar. 13,14. ताम्राधि ◦ dass. राज्य ◦ so v. a. *Königreich, Reich* R. 2,105,3. — *b) Zucker in Sandform* Bhāvapr. 2,66. Kāsik. 2,30.132. — *c) Abschnitt eines Werkes, Theil, Abtheilung.* — *d) Erdtheil.* — *e) die Sätze einer Gleichung.* — *f) Partie, Anzahl, Menge, Gruppe.* Wechselt mit खण्ड (z. B. MBh. 3,11120 = ed. Bomb. 3,146,51). — 3) m. *a) * ein Ei in einem Edelstein.* — *b) * ein Kalb mit halb ausgewachsenen Hörnern* Gal. — *c) ein best. Tact* S. S. S. 233. — *d)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *β)* eines Lehrers (?). — 4) * n. *a) eine Art Zuckerrohr.* — *b) schwarzes Salz* Rāgān. 6,98.

खण्डक 1) m. *a) Stück, Theil.* — *b) Zucker in Stücken, Candiszucker* Rāgān. 14,104. — *c) eine Art Tanz* (?). — *d) * ein Mann ohne Nägel.* — 2) f. द्या *a)* wohl *Holzstück* P. 3,4,51, Sch. — *b) Abschnitt in einem Werke.* — 3) n. *die Sätze einer Gleichung.* — Als Name eines Metrums fehlerhaft für स्कन्धक.

*खण्डकथा f. *Quasi-Erzählung,* Bez. *einer best. Art von Erzählungen.*

*खण्डकन्द m. *ein best. Knollengewächs.*

खण्डकापालिक m. 1) *ein Quasi-Kāpālika* 2)*a*). — 2) N. pr. eines Lehrers (?).

खण्डकार m. *Verfertiger von Khaṇḍa-Zucker.*

*खण्डकालु n. *ein best. Knollengewächs.*

खण्डकाव्य n. *ein Stück von einem* 3. Kāvja 4)*a*), *Quasi-Kāvja.*

खण्डकुम्भाएक n. *eine best. Lutscrge* Bhāvapr. 4,53. 55. Mat. med. 167.

खण्डकुण्डा f. N. pr. einer der Mutter in Gefolge Skanda's.

खण्डकेटक und ◦टाक wohl fehlerhaft für ◦काय oder ◦टायक.

खण्डकाय 1) m. *Naschwerk* Bhāvapr. 4,57. Hariv. 2,89,63. — 2) n. und ◦कर्ण n. Titel eines astronomischen Karaṇa Ind. St. 14,404.

खण्डकायक (Conj.) n. = खण्डकाय 2).

खण्डगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

खण्डग्रहण n. *eine partielle Verfinsterung* Āryabh. 4,46.

*खण्डज m. *Mannazucker* Rāgān. 14,106.

खण्डजा f. *das Getheiltsein, Spaltung.*

खण्डताल m. *ein best. Tact.*

खण्डदेव m. N. pr. eines Autors.

खण्डद्रव्य m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

खण्डधारा f. 1) * *Scheere.* — 2) *eine Art Tanz* (?).

खण्डन 1) Adj. *zerstückelnd, zu Grunde richtend, vernichtend, vertreibend.* — 2) n. *a) das Zerstückeln, Kleinmachen, das Zermahlen* Spr. 7799. — *b) das Verletzen, Verwunden, insbes. mit den Zähnen.* — *c) das Schmälern, Verkürzen, Aufheben, Beseitigen, Fahrenlassen.* — *d) Widerlegung.* — *e) das Täuschen, Hintergehen* Spr. 7799. — *f) * Rebellion, Aufruhr.* — *g)* Titel eines Werkes, = ◦खण्डनाय. — 3) f. द्या *Aufhebung. Beseitigung.*

खण्डनकार und खण्डनकृत् m. Bein. Harsha's.

खण्डनखण्डखाद्य n. Titel eines Werkes des Harsha.

खण्डनताल n., खण्डनभूधाणि m. und खण्डनमृत्तालक m. Titel von Werken.

खण्डनीय Adj. *zu zerstückeln, zu zerschneiden.*

*खण्डपत्र n. *a bundle of various leaves.*

खण्डपरशु m. Bein. Çiva's.

*खण्डपर्पट m. 1) Bein. *a)* Çiva's. — *b)* Paraçu-rāma's. — *c)* Rāhu's. — 2) *ein Elephant mit einem zerbrochenen Fangzahn.* — 3) *ein Bestreuer mit Pulver.* — 4) *ein best. Arzneimittel.*

खण्डपाणि m. N. pr. eines Fürsten.

खण्डपाक m. *Syrup verschiedener Art* (auch mit Gewürzen u. s. w.) Bhāvapr. 2,25. 26. Mat. med. 11.

*खण्डपाल m. *ein Verkäufer von Süssigkeiten.*

खण्डप्रलय m. 1) *eine partielle Vernichtung der Welt* N. K. — 2) *a quarrel; the dissolution of the bonds of friendship or of society* (dieses könnte ◦प्रणय bedeuten).

खण्डप्रशस्ति f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 124.

खण्डप्रस्तार m. *ein best. Tact* S. S. S. 221.

खण्डफणा m. *eine Art Schlange.*

1. * खण्डमण्डल n. *a segment of a circle, part of a circle or an incomplete sphere.*

2. * खण्डमण्डल Adj. *gibbous, not full or round.*

खण्डमात्रा f. *eine Art von Gesang.*

खण्डमेरु m. *ein best. mnathalisches Schema* Lalit. 83 (112).

*खण्डमोदक m. *Mannazucker* Rāgān. 14,106.

खण्डय्, ◦यति 1) *zerstückeln, zerbrechen, zerschneiden, zertheilen.* — 2) *verletzen, verwunden, insbes. mit den Zähnen.* — 3) *zertheilen, zerstreuen, vertreiben, zu Nichte machen, beseitigen* Nalus. 3,6. — 4) *unterbrechen, stören, übertreten, nicht beachten* (einen Befehl). — 5) *Jmd widerlegen.* — 6) *täuschen, hintergehen* Spr. 7845. — Mit अव 1) *zerstückeln, zerbrechen* Kād. II,37,14. *zerkleinern, zerbeissen.* — 2) *zertheilen, zu Nichte machen.* — Mit उत् *zerstückeln.* — Mit उद् *abreissen* Kād. II, 84,12. उत्खण्डिता *hintergangen* wohl fehlerhaft für खण्डिता. — Mit परि 1) *klein machen, zerstückeln, zerbrechen* Bālar. 176,18. fg. — 2) *besiegen.* — Mit वि 1) *zerstückeln, zertheilen, zerreissen. Vielleicht* द्या *gesprungen* (Lippen). — 2) *stören, in Unordnung — in Verwirrung bringen.*

खण्डर *ein best. Backwerk* Bhāvapr. 2,21.

खण्डरस m. *ein partieller* Rasa (rhet.).

*खण्डल m. n. *Stück, Theil.*

*खण्डलवण n. *schwarzes Salz* Rāgān. 6,98.

*खण्डलोपक m. *Buchstabe* Gal. Vgl. खञ्जलोप.

खण्डव m. n. Taṇḍ. 3,5,11. m. Kāraka 6,16 wohl fehlerhaft für खण्डर.

खण्डवटक m. n. N. pr. eines Dorfes oder einer Stadt.

खण्डव्याख्यानमाला f. Titel eines Werkes.

खण्डशर्करा f. *Zucker in Stücken* oder *Brocamen.*

खण्डशस् Adv. *in Stücke, zu Stücken.* कर् *zerstückeln,* भू, गम्, या (129,10) *in St. gehen.*

*खण्डशाला f. *eine best. Schlingpflanze.* Vgl. काण्डशाखा.

*खण्डशीला f. *eine untreue Frau.*

खण्डसंस्थापक m. etwa *Zuckerbäcker.*

*खण्डसार m. *Mannazucker* Rāǵan. 14,106.

*खण्डस्थ m. 1) *zerstreute Wolken.* — 2) *Spuren eines Bisses* (beim Liebesspiel).

*खण्डामलक und *खण्डाम्ल n. *Eingesnachtes von zerstückelten Myrobalanen* u. s. w. Mat. med. 226. Madanav. 112,35.

*खण्डाली f. 1) *a measure for oil.* — 2) *a pond.* — 3) *a woman whose husband has been guilty of infidelity.*

खण्डेयक m. 1) *etwa Zuckersieder, Zuckerbäcker.* — 2) *Erbsen.* — 3) *Achselgrube. — 4) N. pr. a) eines Mannes. — b) *Pl. eines Volkes.

खण्डेकोपाध्याय m. *ein best. Lehrer* Pat. zu Vārtt. 13 zu P. 4,1,1.

खण्डेत्वृत्त Adj. *beschollen.*

खण्डेन् 1) *Adj. *aus Stücken bestehend.* — 2) m. *a) * Phaseolus trilobus.* — *b) Bein. Harsha's. — 2) *f. °नी *die Erde.*

*खण्डेमन् m. Nom. abstr. von खण्ड.

खण्डो Adv. mit करू *zerstückeln, zerschneiden.* Vgl. कण्डो.

खण्डोक m. *eine best. Hülsenfrucht* Kādaka 1,27.

*खण्डोप Adj. von खण्ड.

*खण्डोरी m. *eine Art Bohne.*

*खण्ड्य gaṇa ब्राह्मणादि.

खण्ड्युन्द m. *Mondsichel* Hemādri 1,127,16. 18.

खण्ड्युपाध्याय m. Bein. Çiva's.

खण्ड्याग m. N. pr. eines Mannes.

*खण्ड्याद्रव und *खण्ड्याद्रू m. *eine Art Zucker* Gal.

खण्ड्योष्ठ m. *eine best. Krankheit der Lippen* Çāṅg. Saṁh. 4,7,74.

खण्ड्या in ग्रखण्ड्या.

खण्ड्याखा f. *Quakerin,* d. i. *Frosch* AV.

*खण्ड्याल m. 1) *Wolke.* — 2) *Rauch.

*खण्डिलक m. *die Sonne.*

खत्त und °त्तुन m. N. pr. eines Astronomen.

खद्, खद्ति 1) *fest —, hart sein.* Siz. scheint Cat. Bo. 4,7,8.10 खर्द्दित्वा Partic. anzunehmen; dagegen spricht aber der Accent. — 2) *हिंसायाम्. — 3) *भक्षणे; vgl. खाद्. — Mit *प्रति Vop.

*खद्दन n. *Bruhe* Gal.

खद्दा f. *Hütte, Stall* Kāç. 38. 45. 46.

*खद्दिका f. Pl. *gedörrtes Korn.*

खद्दिर 1) m. *a) *Acacia Catechu.* — *b) *Bein. Indra's. — *c) *der Mond. — *d) *N. pr. eines Mannes. — 2) *f. ई und ई *eine best. Gemüsepflanze.*

*खदिरक 1) m. N. pr. eines Berges. — 2) f. आ *Lack* (लाक्षा) Rāǵan. 6,206.*

*खदिरकुण m. *die Fruchtzeit des Khadira.*

खदिरचुङ m. *ein best. Vogel.*

खदिरज Adj. *aus der Acacia Catechu gemacht* Kātaṅ. 3,14.

*खदिरपत्रिका und °पत्री f. *eine best. Mimose.*

खदिरभू (Kātaṅ. 3,12) und खदिरमय (Kātaṅ. 3, 27) Adj. = खदिरज.

*खदिरसम m. *Catechu* Gal.

*खदिरवण n. *ein Khadira-Wald.*

खदिरवणिक, °वनिक und °वनीक m. N. pr. eines buddh. Bhikshu.

*खदिरवत् 1) Adj. *mit Khadira bestanden.* — 2) f. °वती N. pr. einer Oertlichkeit.

*खदिरवर्णपत und *°वर्णपर्ण m. *ein best. Vogel* Gal.

खदिरवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

खदिरवारि n. und खदिरसार (Rāǵan. 8,31) m. *Catechu.*

खदिरस्वामिन् m. N. pr. eines Scholiasten.

खदिराष्टक n. *ein Decoct aus Catechu und andern Stoffen* Mat. med. 159.

*खदिरीय Adj. von खदिर.

खदिरोदक n. *Catechu.*

*खदिरोपम n. *eine Art Mimose.*

*खद्दवामिनी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

खद्योत 1) m. *a) ein leuchtendes fliegendes Insect (Elater noctilucus* Mollesw.). मुखद्योतः so v. a. *die flüchtigen Lichtfunken der Freude* im Gegensatz zu दुःखदुर्दिनानि *die langen bösen Tage des Leids. — b) *die Sonne. — 2) f. आ (sc. द्वार्) a) Bez. *des linken Auges.* — b) N. pr. einer buddh. Göttin.

खद्योतक m. *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.

*खद्योतन m. *die Sonne.*

खद्योतायु *das Insect* Khadjota *darstellen.* °यित n. impers. Dn. V. 22,4.

खधूम m. 1) *in der Luft geschwungenes Rauchergefäss.* — 2) * *Rakete, Feuerwerk.*

खन्, खनति und °ते 1) *graben, ausgraben, graben in* (Acc.), *durchgraben, durchwühlen, aufwühlen.* खन्यते तस्य तौ पदौ so v. a. *dem werden diese* (wunden) *Füsse noch mehr aufgerissen* Spr. 5447. खातं *gegraben* u. s. w. — 2) *sich eingraben in* (von Pfeilen) Spr. 1626. — 3) *vergraben.* — Caus. खानयति (खनयति fehlerhaft) *graben —, ausgraben lassen.* — Intens. चङ्खन्यते, चाखायते, चङ्खति und चाखाति. — Mit अभि *nachgraben, aufwühlen.* — Mit आ in खात n. s. w. — Mit उद् 1) *ausgraben, mit der Wurzel herausziehen, aufwühlen.* — 2) *herausziehen, ausreissen* Spr. 7847. (ein Schwert) *ziehen* Kāp. 80,10. Prasannar. 18,9. — 3) *mit der Wurzel ausreissen,* so v. a. *vollständig zu Grunde richten.* — Mit प्रोद् 1) *durchgraben, durchwühlen.* — 2) *herausziehen, ausreissen* Kaṇḍar. 23,10. — प्रोत्खात Kathās. 27,154 fehlerhaft für प्रोत्कट. — Mit समुद् 1) *mit der Wurzel ausgraben.* — 2) *vollständig zu Grunde richten.* — 3) (ein Schwert) *ziehen* Prasannar. 98,2. — Mit नि 1) *vergraben, begraben, eingraben, durch Eingraben* (Saulen u. s. w.) *errichten.* — 2) *aufgraben, aufwühlen.* — 3) (in Geschoss u. s. w.) *in den Körper bohren, infigere, defigere* Nāish. 6,67. — Caus. 1) *graben lassen* Kād. 154,2. — 2) *infigere.* — Mit निस् *ausgraben.* — Mit परि *ausgraben.* — Caus. *durchwühlen lassen* Bālar. 78,19. — Mit प्र *durch Graben zu Fall bringen.* — Mit वि *aufgraben.*

खनँ 1) Adj. *wühlend.* — 2) m. *Grube, Fundort für in* मृत्खन.

खनक 1) m. *a) Gräber. — b) * Bergmann. — c) * ein Dieb, der in ein Haus einbricht. — d) * Mann* oder *Ratte* Rāǵan. 19,57. — *e) N. pr. eines Mannes. — 2) *f. ई *Gräberin.*

खननननिनादिन् Adj. *klirrend* Harshak. 172,18. Vgl. खणखणाय्.

खनखनाय् °यते = खखाकलाय्. Vgl. auch खणाखणाय्.

खनति m. N. pr. eines Mannes Daçar. 90,17

खनन n. 1) *das Graben, Ausgraben* Comm. zu Nyāyam. 10,1,1. *Durchwühlen. — 2) *das Vergraben, Begraben.*

खननीय Adj. *zu graben.*

खनपान m. N. pr. eines Fürsten.

खनित्री f. *Schaufel.*

खनानक Adj. *mit einer Schaufel ausgegraben* Āpast. Çr. 17,26.

खनँ 1) Adj. *wühlend.* — 2) f. *Mine, Fundgrube für Edelsteine, Fundort* Spr. 7820. Auch *खनी.

*खनिक m. = खनक 1)c) Gal.

खनितृ m. *Gräber.*

खनित्र 1) n. und f. खनित्री (R.) *Schaufel.* — 2) m. N. pr. zweier Manner VP.

खनित्रक n. und *°त्रिका f. *eine kleine Schaufel.*

खनित्रिम Adj. (f. आ) *durch Graben entstanden.*

खनित्रेश und खनीत्रेश m. N. pr. eines Fürsten.

*खन्य Adj. = खननीय, खेय.

*खपुराग m. *Finsterniss.*

खपुर 1) n. *a) *eine in der Luft schwebende Stadt,* insbes. die der Kālakeja und des *Harikshudra. — b) *Fata Morgana.* — c) * *Wasserkrug.* — 2) *m. *a) Trommelsucht. — b) Betelnussbaum. — c) Cyperus pertenuis. — d) unguis odoratus.

खपुष्प n. *eine Blume in der Luft,* so v. a. *ein Unding* Spr. 7787. °टीका f. Titel eines *Commentars.*

*खवाष्य m. *Schnee, Reif.*
*खश n. *Planet.*
*खश्चित्त m. *Falco Chicela.*
*खस् indeci.
खसीस m. *die Sonne.*
*खसीसन n. *Schlafrigkeit, Abgespanntheit, Erschlaffung.*
खसूर्तिमत् Adj. *mit einem ätherischen Körper versehen* Hemâdri 1,412,13.
*खसूलि, *°लिका und *°ली f. *Pistia Stratiotes.*
*खस्व्, खस्वति (गतौ).
खखोग m. Bez. *bestimmter Constellationen.*
खर् 1) Adj. (f. द्या) *hart, rauh, stechend, scharf* (eig. und übertr.). °म् Adv. — 2) m. *a) Esel. — b) Maulthier. — c) *Meeradler* Râgân. 19,96. — d) *Reiher* Râgân. 19,87. — e) * *Krähe* Râgân. 19,89. — f) * *Athagi Maurorum* Râgân. 4,44. — g) * *ein best. wohlriechender Stoff* Gal. — h) *ein viereckiger Erdaufwurf um die Opfergefässe darauf zu setzen. — i) ein zum Aufbau eines Hauses besonders zugerichteter Platz. — k) das 25te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus. — l) * ein Daitja. — m) Bein. des Asura Dhenuka. — n) N. pr. α) eines von Râma erschlagenen Rakshas. — β) *eines Dieners des Sannyasitottes. — γ) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — δ) eines Rudra (?) Hariv. Langl. II,310. — 3) *f. द्या *Andropogon serratus.* — 4) f. खरी a) *Exelin. — b) Maulesclin in वातमत्य. — c) N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.
खरकण्ठ m. *ein best. mythisches Wesen* Suparn. 23,4.
खरकण्डूयन (MBu. 3,33,66) und °काण्डूयित (MBu. 3,1329) n. *das Kratzen mit einem scharfen Gegenstande, so v. a. das Verschlimmern eines Uebels.*
खरकर्णी f. N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.
*खरकार्पिका f. *Sida cordifolia.*
*खरकुटी f. 1) *Barbierstube.* — 2) Bezeichnung *eines starkbehaarten Mannes* Ind. St. 13,389.
खरकेतु m. N. pr. eines Rakshas.
*खरकोण m. *eine Art Rebhuhn.*
*खरकोमल m. *der Monat Gjâishṭha.*
*खरक्षाण m. = खरकोण.
*खरत्व n. *Ohnmacht* Gal. Vgl. खरमाद्.
*खरगन्धिका und *°गन्धा (Râgân. 4,105) f. *Urania lagopodioides.*
*खरगुरु n. 1) *Eselstall.* — 2) *Zeit* Gal.
*खरगेरु n. und *खरपरु m. *Eselsstall.*
खरघन n. *Mesua ferrea.*

खरच्छद 1) m. *a) *ein best. Baum,* = भूमीसरु Bhâvapa. 1,237. — b) * *eine Grasart* (उलूक und कुन्दर Râgân. 5,119). — c) *eine Rohrart* (इक्ष). — 2) *f. द्या *ein best. kleiner Strauch* (लुद्रघोण) Râgân. 5,71.
खरजङ्घा f. N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.
खरजु Adj. *scharfen Ganges* (Sâj.).
*खरजिह्वरा (onomatop.) mit करु *den Laut* khaṛtakharaṭa *von sich geben.*
*खरणाल und *°णाल m. संज्ञायाम्.
खरतरगच्छ oder खरतगच्छ N. pr. eines Geschlechts.
खरत्व n. Nom. abstr. von खर *Esel* Hemâdri 1,675,20.
खरत्वच् f. *eine best. Pflanze,* = घनत्वच Bhâvapa. 1,220.
खरदूष m. *Lotusblüthe.*
*खरदला f. *Ficus oppositifolia.*
खरदूषण m. 1) *Stechapfel. — 2) Du. die Rakshas Khara und Dûshaṇa.
खरधार Adj. *mit rauher, schartiger oder gezähnter Schneide.*
*खरधिनि् m. Bein. Râma's.
खरनख m. N. pr. eines Löwen.
खरनाग m. N. pr. eines Mannes.
खरनाद m. N. pr. eines medic. Autors Bhâvapa. 3,109.
*खरनादिन् 1) Adj. *wie ein Esel schreiend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. °नी *ein best. Arzeneistoff.*
खरनाल n. *Lotusblüthe.*
*खरप m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*
*खरपत्र 1) m. *a)* = तुद्रपत्रतुलसी und मरुवक *zwei Arten Ocimum. — b) eine best. Rohrart. — c) eine Art* Kuça-Gras Râgân. 8,94. — *d) Trophis aspera* Gal. — *e) Tectona grandis* Râgân. 9,130. शारपत्र v. l. — 2) f. द्या *eine Art Feigenbaum. — 3) f. ई *a) Phlomis esculenta* Râgân. 4,88. — *b) Ficus oppositifolia* Râgân. 11,185.
*खरपत्रक m. *eine Art Ocimum.*
खरपर्णिनी f. *Phlomis esculenta* Bhâvapa. 1,122.
*खरपात्र n. *ein eiserner Topf.*
*खरपादप m. *Feronia elephantum.*
*खरपाल m. *a wooden vessel.*
*खरपुष्प m. und *°पुष्पा f. *eine Art Ocimum.*
*खरप्रिय m. *Taube.*
खरमञ्जरि Adj. *scharf reinigend* (Sâj.).
खरमञ्जरि und °री f. *Achyranthes aspera.*
खरमयूख m. *die Sonne* Ducâtan. 31.
*खरमुखिका f. *ein best. Blasinstrument* Schol. zu Kalpas. S. 102.

*खरयष्टिका f. *eines best. Pflanze* Madanav. 18,177.
*खररश्मि m. *die Sonne.*
*खरोमन् m. N. pr. eines Schiangondämons.
*खरलि *eine Art Kitt* S. S. S. 193.
*खरलोमन् m. = खरोमन्.
*खरवल्लिका f. *Uraria lagopodioides.*
खरवपस् m. *ein männlicher Esel* Kârika 4,8.
*खरशब्द m. *Meeradler* Râgân. 19,96.
खरशाक m. *Clerodendron Siphonanthus* Bhâvapa. 1,176.
*खरशाल Adj. *in einem Eselsstall geboren.*
*खरशाला f. *Eselsstall.*
*खरसाद m. *Ohnmacht* Gal. Vgl. खरत्व und कसाद.
*खरसोनि, *°सोन्द und *°सोल्ल m. *ein eiserner Topf.*
खरस्कन्ध 1) m. *Buchanania latifolia* Bhâvapa. 1,215. — 2) *f. द्या *Phoenix sylvestris* Râgân. 11,56.
खरस्पर्श Adj. (f. द्या) *rauh anzufühlen, stechend, schauf* (Wind).
*खरस्वरा f. *wilder Jasmin.*
खराशु m. *die Sonne* Ganit. Tritâ. 91.
खराश्मनय m. *der Planet Saturn* Hâs. 43.
*खराश्वरी f. *Andropogon serratus.*
*खराष्टक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.
*खरष्ठाङ्कुरक m. *Lasurstein* Râgân. 13,194. खरष्ठाङ्कुरह v. l.
खराय् wie *ein Esel sich benehmen.* °यित n. *Eselsstreich.*
*खरालक m. *ein eiserner Pfeil.*
*खरालिक m. 1) dass. — 2) *Kissen.* — 3) *Barbier.* — 4) *Scheermesserbehälter.*
खराशा f. = घनमोदा Bhâvapa. 1,165. *Celosia cristata und *verschiedene andere Pflanzen.*
खरास्या f. N. pr. einer Hexe Ind. St. 14,135.
*खराहा f. *eine best. Pflanze,* = घनमोदा Râgân. 6,110.
*खरिका f. *eine Art Moschus.*
*खरित m. *des Bruders Sohn* Gal.
*खरिधम und *°धय Adj.
खरी Adv. mit भू *hartnäckig werden* (von einer Krankheit) Kârika 6,18.
*खरीका f. *eine best. Pflanze,* = घनमोदा Gal.
*खरीतङ्ग m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*
खरीवात्मत्य m. *die Mutterliebe einer Maulesclin* (die nie Junge hat), so v. a. *eine übelangebrachte M., eine M. für Nichts und wieder Nichts* MBu. 5, 135,8.

खरोविषाण n. *Eschhorn*, so v. a. *ein Unding.*

*खर्वि॰ m. *das Männchen von Esel.*

*खर्व 1) Adj. *a) weiss. — b) einfältig. — c) grausam. — d) scharf. — e) nur nach verbotenen Dingen trachtend.* — 2) m. *a) Zahn. — b) Pferd. — c) Hochmuth. — d) Liebe, der Liebesgott.* — *e)* Bnin. Çiva's. — 3) f. *ein Mädchen, welches selbst sich den Gatten sucht.*

खोरोष्टी f. *eine best. Art zu schreiben* (buddh.).

खोरोष्ट्र n. Sg. *Esel und Kamel.*

खर्वेट *eine Art Zauber.* Vgl. खार्वेट.

खर्वेल 1) *m. N. pr. eines Mannes Comm. zu* Taittir.-Br. 17,4,3. — 2) f. खर्वेली *Eule oder ein anderer Nachtvogel.*

खर्ख, खर्खति 1) *knarren* (vom Wagen). — 2) *व्यथने. — 3) *पूजने. — 4) *मार्जने.

*खर्ख m. Nom. act. von खर्ख.

*खर्खिका f. *ein Durst erregender Imbiss.*

*खर्ख und *खर्खू f. 1) *das Jucken, Beissen, Kratzen.* — 2) *ein best. Insect.* — 3) *der wilde Dattelbaum.*

*खर्खुग्र m. = खर्खूग्र 1) und 2) Gal.

*खर्खूर 1) m. *eine Dattelart.* — 2) n. *Silber.*

*खर्खूरकार्ण m. N. pr. eines Mannes. खर्खूर° v. l.

*खर्खूग्र m. 1) *Stechapfel* Rāǵan. 10,18. — 2) *Cassia alata oder Tora* Rāǵan. 4,202. — 3) *Calotropis gigantea* Rāǵan. 10,26.

खर्खूर 1) m. *a) Phoenix sylvestris.* — *b) Scorpion.* — *c) N. pr. eines Mannes.* — 2) f. ई *der wilde Dattelbaum und Phoenix sylvestris.* — 3) n. *a) die Frucht der Phoenix sylvestris.* — *b) *Silber.* — *c) *Auripigment.* — *d) *= खल.

खर्खूरक 1) m. *Scorpion.* — 2) f. °रिका *ein best. Leckerbissen.*

*खर्खूरकार्ण m. = खर्खूर° gaṇa शिवादि in der Kāç.

*खर्खूरीमत्र m. *eine Art Zucker* Gal.

*खर्खूल m. N. pr. eines Mannes gaṇa अश्वादि in der Kāç.

*खर्ग Partic. fut. pass. von खर्ज्.

खर्गगच्छ und खर्त्रगच्छ v. l. für खरतरगच्छ.

खर्ग 1) m. *a) *Dieb.* — *b) * Schelm.* — *c) * Hirnschale.* — *d) * Betteltopf.* — *e) * Regenschirm.* — *f)* N. pr. eines Manno Ind. St. 14,130. — 2) f. (ई) und n. *ein best. Mineral* (aus dem ein Collyrium bereitet wird) Rāǵan. 13,107. Bhāvapr. 1,265. 2, 95. 106. Mat. med. 71.

*खर्गिका f. 1) *Regenschirm* Gal. — 2) *eine Art Collyrium* Rāǵan. 13,108.

*खर्गितुल्य und *खर्गीमक n. = खर्गिका 2) Rāǵan. 13,107.

*खर्ज्, खर्जति (गतौ).

खर्जूर n. *Wassermelone* Bhāvapr. 1,241. Madanav. 67,53.

खर्ज्म m. 1) *Grobheit, Barschheit* Vāsavad. 127,3. — 2) *Seidenzeug ebend.* — 3) * *Männlichkeit* (vielleicht eine Verwechselung von पौरुष mit पारुष).

*खर्ज्य Adj. von खर्ज.

*खर्ज्, खर्जति (दर्प).

खर्ड 1) Adj. *a) verstümmelt, schadhaft, krüppelhaft.* — *b) niedrig, zwerghaft.* — 2) m. *a. eine best. hohe Zahl, eine Eins mit 10 oder 57 Nullen.* — 3) * m. *a) einer der neun Schätze Kubera's.* — *b) Rosa moschata* Rāǵan. 10,103.

खर्डक Adj. (f. खर्डिका = खर्ड 1) *a*). पैर्णमासी f. *ein noch nicht ganz ausgebildeter Vollmond.*

खर्ड m. (*n.) *Bergdorf.*

*खर्डपत्रा f. *ein best. niedriger Strauch.*

खर्डभाग्य Adj. *so v. a. Unglückskind* Bilhaṇ. 174,7.

खर्डवार्डित् Adj. *in Verstümmeltm —, in Verkrüppeltem sich aufhaltend.*

*खर्डशाख Adj. *zwerghaft.*

खर्डित Adj. *zwerghaft geworden.*

खर्डी Adv. mit कर् *verkrüppeln, eindrücken* (die Brust).

*खर्डुरा und *खर्डूरा (Gal.) f. *eine best. stachelige Pflanze.*

*खर्ण, खर्णति (चलने, संचये).

खर्ण 1) m. (*n.) *a) Scheuer —, Scheune zum Aufbewahren und Dreschen des Getraides.* — *b)* * Platz. — 2) m. *a) * Schlacht. — b) Oelkuchen* Spr. 4115. — *c) = खड 1) a).* — *d) ein böser, boshafter Mensch, Bösewicht.* °कुल n. *eine gemeine niedrige Familie.* विद्या° *ein Bösewicht von Vogel* Spr. 7669. ज्ञान° *so v. a. Charlatan.* — *e) * die Sonne.* — *f) * Xanthochymus pictorius.* — *g) *Stechapfel.* — 3) f. या *a) ein böses Weib.* — *b)* N. pr. einer Tochter Raudrāçva's Harīv. 1,31,10. VP.2 4,129. — 4) f. ई *Oelkuchen* Kāraka 1,22. — Vgl. noch Manḍūn. zu VS. 16,33.

*खर्णक n. *Bdellion.*

खर्णकुल n. *Dolichos uniflorus.* Vgl. u. खल 2)*d).

खर्णकाल्य, °यते *plätschern* Spr. 2361.

खर्णर Adj. *in der Scheuer entstanden.*

खर्णरा f. Nom. abstr. zu खर्ण *Oelkuchen* und *Bösewicht* Spr. 7708.

खर्णरि 1) Adj. *kahlköpfig* Bilhaṇ. 285,13. — 2) m. *Kahlköpfigkeit.*

*खर्णलिक 1) m. *a) die Sonne* Gal. — *b)* N. pr. eines Berges. — 2) n. Sg. N. pr. der in der Nähe von 1) *b)* gelegenen Waldes.

खर्णतुलपर्णी f. wohl *eine best. Pflanze* Kauç. 29.

*खर्णधान und *°धान्य n. = खल 1) *a).*

*खर्णपू Adj. *der da kehrt (die Scheune reinigt).*

खर्णमालिन् Adj. *mit Getraidescheuern bekränzt* Pāṇ. Gaṇ. 2,17,9.

*खर्णमूर्ति m. *Quecksilber.*

खर्णयज्ञ m. *ein in einer Getraidescheuer vollzogenes Opfer* Gobh. 4,4,30.

खर्णर्द Adj. *die Bedeutung des Suffixes खर्ण् (र्द) habend* u. s. w.) *habend* 238,23.

खर्णवत्कापेठिका f. Titel eines Werkes.

*खर्णशिन् gaṇa उत्कादि. Davon *Adj. °नीय.

*खर्णधान n. = खलधान.

*खर्णधारा f. *eine Art Schabe.*

खर्णय्, °यते *einen Bösewicht darstellen.*

खर्णार m. N. pr. eines Lehrers VP.2 3,16.

*खर्णि m. 1) *Oelkuchen.* — 2) *Pinus longifolia* Nigh. Pr.

*खर्णिद्रुम m. *Pinus longifolia* Nigh. Pr.

खर्णिन् 1) Adj. *Getraidescheuern besitzend* als Beiw. Çiva's. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Dānava.* — 3) *f. °नी *a) eine Menge von Getraidescheuern.* — *b) * Anethum graveolens.* — *c) * Corculigo orchioides.*

खर्णिल 1) (*m. *n.) *Gebiss eines Zaumes.* — 2) m. N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 13,156,24.

*खर्णिष m. *Trichopodus Colisa* oder *Etosz Kankila.*

खर्ती Adv. mit कर् *Jmd arg misshandeln, hart mitnehmen, in eine schlimme Lage versetzen* (gleichsam *zu einem Oelkuchen machen*) Kīr. 39,9. 122,22. Harshak. 76,1. Bisweilen mit खिली verwechselt.

खर्तीकार m. (Kīr. 11,114,14) und °कृति f. *Misshandlung.*

खर्तीन (*m.) n. *Gebiss eines Zaumes.*

खर्तु Indecl. *ja* (unbetont), *freilich, allerdings, gewiss, atqui; nun, nun aber.* In den Brāhmaṇa sehr beliebt sind die Verbindungen द्यौ खर्तु (auch in buddh. Schriften), उ खर्तु, वै खर्तु (*nun aber* Comm. Einl. zu Nāǵas. 4,2,1), खर्तु वै *freilich, allerdings* Comm. zu Nāǵas. 3,2,60. 76). न खर्तु *ja* (unbetont) *nicht*, न खर्तु वै dass. Comm. zu Nāǵas. 4, 1,60. खल्वयि *nun auch* (beim Uebergange zu etwas noch zu Besprechendem) Chr. 227,22. 233,6. 239, 3. 244,3. किं नु खलु Comm. Einl. zu Nāǵas. 4,2,1. Häufig in Fragesätzen. Ausnahmsweise am Anfange eines Satzes.

*खर्तुक, *खर्तुच oder *खर्तुव m. *Finsternis.*

खर्तुतम् = खलु (= निश्चयान्) Comm.) Śāṅkhāy. 16,2.

*खर्तुरेय m. *ein best. Thier* (मृगभेद).

खर्तूरिका und *खर्तूरी (Gal.) *ein zu Waffen-*

ubungen bestimmter Platz.

*खलेधानी f. = खलेवाली.

*खलेखुसम् Adv. *zur Dreschzeit.*

*खलेयवम् Adv. *zur Zeit, wenn die Gerste in die Scheuer gebracht wird.*

खलेवाली f. *der Pfosten in der Mitte der Getraidescheuer, an welchen beim Dreschen die Ochsen gebunden werden,* Nâlân. 10,1,9.

*खलेश, °ऱ्या und *खलेरु (Gal.) m. = खलिश.

खल्व 1) Adj. *in der Getraidescheuer befindlich* Maitr. S. 2,9,6. — 2) *f. खल्वा a) *eine Menge von Getraideschwern.* — b) *ein Frauenname.*

*खल्यका f. *ein Frauenname.*

*खल्याडू m. *ein best. Fisch* Gal.

खल्ल्, खल्लते *wackeln, los sein.* खल्लित *weik, schlaff* (Brüste).

खल्ल 1) m. *a) *Düte, cucullus.* — b) *ein Gefäss zum Zerreiben von Arzeneien* Bhâvpr. (hier hauliger खल्व). — c) *eine Art Zeug. — d) *Leder. — e) *eine Art Schlauch. — f) *Vertiefung, Grube. — g) *der Vogel Kâtaka.* — 2) f. ई a) *gichtische Schmerzen in Händen und Füssen* Bhâvpr. 4,157. Kârak 1, 11. 28. 6,26. — b) *Pinus longifolia* Nigu. Pr.; vgl. खलि. — 3) *n. *eine schmale Taille* Daçân. 1,38.

*खल्लक 1) Adj. *kahlköpfig* Gal. — 2) f. खल्लिका *Bratpfanne.*

खल्लाटक m. N. pr. des ersten Ministers von Bindusâra.

खल्लाट्य *der zehnte astrol.* Joga.

खल्लि = खल्ल 2) a) Kârak 6,26.

*खल्लिट Adj. *kahlköpfig.*

*खल्लिश m. = खलिश.

*खल्लीट Adj. = खल्लिट.

खल्व m. 1) *eine best. Körner- oder Hülsenfrucht.* — 2) = खल्ल 1) b) Bhâvpr.

*खल्वट m. *a severe cough.*

खल्वल m. Pl. *eine best. Schule.*

खल्वाट Adj. *kahlköpfig.*

*खव् खोनाति oder खुनाति v. l. für खच्.

*खवन् Adj. von 2. खु. Vgl. शाकाखवस्.

*खवली f. *Cassyta filiformis* Râgân. 3,44.

खवारि n. *Regenwasser.*

*खवन्दाडुरक m. s. खण्डाडुरक.

*खशय m. *ein* Gina Gal. Vgl. खसन.

खशरीरिन् Adj. *mit einem ätherischen Körper versehen.*

खशीर m. Pl. N. pr. eines Volkes. खाशीर v. l.

*खशेट und *खशेर (Gal.) m. = खलिश.

*खशाम m. *Wind.*

*खष् खर्षति (र्ष्णोति).

*खष्प m. 1) *Gewalt.* — 2) *Zorn.*

खस 1) m. a) *Krätze oder eine ähnliche Hautkrankheit.* — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — c) *der Sohn eines ausgestossenen Kshatrija.* — 2) f. खसा a) *eine best. wohlriechende Pflanze.* — b) N. pr. einer Tochter Daksha's.

*खसकन्द m. (Nigu. Pr.), *खसकन्द n. und *खसगन्ध m. *eine best. Pflanze.*

खसतिल m. *Mohnsamen* Bhâvpr. 1,180. Madanav. 33,339.

खसफलतोय n. *Mohnsaft, Opium* Bhâvpr. 1,180.

खसबीज n. *Mohnsamen* Bhâvpr. 1,180. 2,55.

*खसम m. *ein* Buddha. Vgl. खशय.

*खसमेचा f. *Nardе* Râgân. 12,102.

खसर्षण m. N. pr. eines Buddha.

खसाक m. Pl. v. l. für खशीर.

*खसात्मज m. *ein* Rakshas.

*खसिन्धु m. *der Mond.*

खसोक m. Pl. v. l. für खशीर.

*खसूचि f. *eine in die Luft gestochene Nadel.* वैयाकरणा° so v. a. *die Grammatiker stets Böcke schiessend.*

खसृम n. N. pr. 1) eines Sohnes des Vicvâmitra. — 2) eines Daitja.

*खस्तम m. Mohn Râgân. 4,165. Vgl. खालस.

*खस्यसूम und *खस्यसमार (Nigu. Pr.) m. *Opium.*

*खस्तनी f. *die Erde.*

*खस्फटिक m. gemeinschaftlicher Name für die Steine Kândrakânta und Sûrjakânta.

खहर् Adj. *eine Nuss zum Nennen habend.*

1. खा = खन् in खार्पते (neben खन्यते), खाता (neben खनिता), खात u. s. w.

2. *खा Adj. Subst. *grabend, Gräber.* — खा f. s. u. 2. खे.

3. *खा, खायति (खदते, स्वैरक्रियासेवेः, खनने, खेदने). — Mit प्रोद् *ausgraben.*

खाखम m. *Mohn.* °तिल m. *Mohnsamen* Bhâvpr. 1,180.

खागि und °कि f. N. pr. zweier Oertlichkeiten.

*खाखिक m. *gedörrtes Korn.*

*खाखार und °रायण m. Patron. von खञ्जार.

*खाञ्जाल m. Patron. von खञ्जाल.

खाट्य n. *das Hinken.*

खाट् onomatop.] mit कर् *sich räuspern.*

*खाटि f. 1) *Todtenbahre.* Auch °टी Gal. — 2) *Scharte. — 3) *eine thörichte Grille, böse Neigung.*

*खाटिका f. *Todtenbahre.*

*खाटीर m. Patron von खटुर gaṇa भुवादि in der Kâç.

*खाटुभाषिक und *खाटुक Adj. *eine Last von Bettstellen tragend* u. s. w.

*खाडउक Adj. von खडउ v. l. im gaṇa धूमादि in der Kâç.

खाडव m. = खाण्डव 1) a) Gal. Kârak 6,21.

*खाडायन m. Patron. von खड्.

*खाडायनक Adj. von खाडायन.

*खाडायनभक्त Adj. von खाडायनभक्त bewohnt.

खाडायनिन् m. Pl. *die Schule des* Khâdâjana.

*खाडायनीय Adj. von खाडायन.

खाडिक m. Pl. Name einer Schule des Jagus Av. Pariç. 49.

*खाडिकि Adj. von खाडिक.

खाडी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*खाडीय m. Patron. von खडू.

*खाडोन्मतेय m. Metron. von खडोन्मता.

खाड्ग Adj. *vom Rhinoceros kommend.*

*खाण्ड n. Nom. abstr. von खण्ड.

*खाण्डक Adj. von खण्ड Kâç. zu P. 4,2,127 und gaṇa अरीहणादि ebend.

खाण्डग्राम Adj. *dem* Çiva *gehörig* Bâlar. 76,8.

खाण्डर्व 1) m. a) *ein best. Leckerbissen.* = पिएडतीखण्डपुकी मुद्गूप Nîlak. zu MBh. 14,89, 41. खाण्डव्या मधुराम्लादिरसर्सयोगसंभवा: Madanav. 112,34. — b) N. pr. eines Waldes in Kurukshetra. — 2) *f. ई N. pr. einer von Sudarçana erbauten Stadt.

*खाण्डवक Adj. von खण्डु.

खाण्डवप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt, = इन्द्रप्रस्थ.

खाण्डवाग्र m. *ein best. süsser Leckerbissen* MBh. 14,89,41. Vgl. रामखाण्डव.

खाण्डवायन m. Pl. N. pr. eines Brahmanengeschlechts.

खाण्डविक s. राम°.

*खाण्डवीकृण खण्डव । वीकृण Kâç.] gaṇa अरीहणादि. Davon. *Adj. °क.

खाण्डिक 1) m. a) *Verkäufer von Zuckerwerk. — b) Pl. a) *die Gesammtheit (der Schüler* Schol.) Gobh. 3,3,8. — β) N. pr. einer Schule. — c) Patron. Mâdhavâ'ça's VP.² 5,217. — 2) *n. = खाण्डिकानां समूहः.

खाण्डिकीय (Âçval. 44,22) und °केय m. Pl. N. pr. einer Schule des schwarzen Jagus.

खाण्डिक्य 1) m. Bein. eines Ganaka VP. 4,6,5. fgg. — 2) *n. Nom. abstr. von खाण्डिक.

खाण्डिकायनक m. = खाण्डिक्य 1) VP. 4,5,31. 6,8.

*खाण्डिति und *खाण्डित्य Adj. von खाण्डित.

खात् = खाट् (so Kâç.).

खाते 1) Adj. s. u. खन्. — 2) m. (Henâdri 1,131, 21) und n. *Graben, Grube, Brunnen; Teich.* — 3) *f. घा *Teich.* — 4) n. *Höhlung, hohler Baum.*

खातक 1) *m. a) *Gräber.* — b) *Schuldner.* —

2) *f. °तिका Graben. — 3) n. Graben Hemâdri 1, 288,6. Grube.

*°खातन Adj. grabend, untergrabend in भित्ति°.

*खातभू f. Graben.

खातमूल Adj. dessen Wurzel abgegraben ist AV. Paipp. 13,1,5.

खातर् Nom. ag. Gräber.

*खातड्रफकार् m. Töpfer.

*खाति f. das Graben.

*खात्र n. 1) Schanfel. — 2) Teich u. s. w. — 3) Wald. — 4) Faden. — 5) Schauer, Grauen.

खाद्, खादति (episch auch खादते; चखाद soll im Veda auch Perf. von खिद् sein) 1) kauen, zerbeissen; essen, fressen; zerfressen, anfressen. — 2) Jmd aussaugen, zu Grunde richten. — Caus. खादयति 1) essen —, fressen lassen, — von (Instr.) Gaut. Hemâdri 1,770,4. — 2) = Simpl. 1). — Desid. चिखादिषति essen —, fressen wollen. — Mit घञ् in खखाद्. — Mit आ = Simpl. 1). आखादित vorwechselt mit आस्वादित. — Mit *प्रति. — Mit प्र zerkauen, zerbeissen. — Mit वि in विखाद्. — Mit सम् zerkauen, fressen.

खादि 1) Adj. am Ende eines Comp. fressend, verschlingend. — 2) m. a) das Verzehren. — b) Futter.

खादक 1) m. a) Esser, Verzehrer. — b) Schuldner. — 2) f. °दिका am Ende eines Comp. das Essen.

खादद्दन्त् Adj. zerbeissende Zähne habend (Comm.) Taitt. Âr. 1,12,4.

*खादनमोदना f. beständiges Essen und Fröhlichsein.

*खादनवमना f. beständiges Essen und Vomiren.

*खादनाचामना f. beständiges Essen und Einschlürfen von Wasser.

खादन 1) *m. Zahn. — 2) f. आ ein Frauenname. — 3) n. a) das Kauen, Essen. — b) Essen, Futter.

खादनीय Adj. kaubar.

खादमान in खादिष्यति.

खादि f. Spunge, Ring.

खादितर् Nom. ag. Esser, Verzehrer, Verspeiser 174,19.

खादितव्य Adj. zu essen, zu fressen, zu verspeisen 139,14.

1. °खादिन् Adj. kauend.

2. खादिन् Adj. mit Spangen —, mit Ringen geschmückt.

खादिर् 1) Adj. (f. ई) aus der Acacia Catechu gemacht. — 2) *m. Catechu. — 3) *f. ई wohl N. pr. einer Oertlichkeit.

*खादिरक Adj. von खदिर.

खादिरगृह्य n. Titel eines Werkes.

*खादिरायण m. Patron. von खदिर.

*खादिरेय Adj. von खादिरी.

खादिरोक्षत Adj. Ringe an den Handen habend.

*खाडुक Adj. bissig, boshaft.

*खाडूरक m. Patron. von खडूरक.

खेदियर्ण Adj. (f. आ) Felsen überflutend (Grassmann).

खाद्य 1) Adj. kaubar, essbar. — 2) *m. = खदिर Acacia Catechu Gal.

*खाद्यक m. eine best. Speise Gal.

खाधूया f. N. pr. einer Oertlichkeit.

1. खान n. das Essen. °पान n. Sg. Essen und Trinken Spr. 6767.

2. खान m. Chnn.

खानक 1) Adj. am Ende eines Comp. grabend, dasgrabend. — 2) m. ein Dieb, der ein Haus untergräbt. — 3) *f. खानिका Graben Gal.

खानत्रान n. N. pr. eines Chans.

खानापय् graben lassen. खानापित n. impers. Ind. St. 15,267.

खानापाय m. N. pr. eines Mannes.

खानि f. Grube, Mine, Fundort von (im Comp. vorangehend).

°खानिक n. Bresche.

*खानिन und *खानिल Adj. ein Haus untergrabend (Dieb).

खानिष्ठा (* m.) und खानिष्ट n. Fleischbrühe mit fein zerriebenem Fleisch und Gewürz Madanav. 11, 118. 22.

खानुल m. N. pr. zweier Männer Ind. St. 14.

*खानोदक m. Kokosnussbaum.

खान्य Adj. was gegraben —, was ausgegraben wird.

*खाभा f. Bein. der Gangâ.

खाय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

खाम्बावती f. eine best. Rágiṇî S. S. S. 63.

खार m. (233,32) und खारी Leinbeet, Hohlmaass.

*खारनादि m. Patron. von खरनादिन्.

*खारपाणा m. Patron. von खरप.

*खारशतिक Adj. hundert Khâra enthaltend u.s.w.

*खारसहस्रिक Adj. tausend Khâra enthaltend u. s. w.

*खारि f. = खार, खारी.

खारिक 1) *Adj. = खारीक. — 2) f. आ = खार, खारी. — 3) °n. (wohl die Frucht; ein best. Fruchtbaum Gal.

*खारिंघम und *°घ्य Adj.

*खारियच Adj. das Quantum einer Khârî kochend (Kochgeschirr).

*खारीक und *खारीवाप Adj. mit einer Khârî Getraides besäet.

खार्कार m. das Geschrei des Esels.

खार्जोट m. eine Art Zauber oder Zauberer Kâraka 6,22. Vgl. खर्जोट.

खार्पलि m. Patron. von खर्पल (Comm.) Kâṭy. 30,3.

*खार्पूकार्ण m. Patron. von खर्पूकर्ण.

खार्पूर Adj. von der Phoenix sylvestris kommend, daraus bereitet.

*खार्पूरकार्ण m. Patron. von खर्पूरकर्ण gaṇa शिवादि in der Kâç.

*खार्पूरायण m. Patron. von खर्पूर.

*खार्पूरायन m. Patron. von खर्पूल gaṇa यस्कादि in der Kâç.

खार्वी f. das dritte Weltalter.

खालत्य n. Kahlköpfigkeit.

खालाप m. = खालीय VP.2 3,16.

*खालिक Adj. (f. ई) = खल्य.

खालित्य n. Kahlköpfigkeit Kâraka 6,9.

खालिय (VP.2 3,16) und खालीय m. N. pr. eines Lehrers.

*खाल्यकापायि m. Metron. von खल्यका.

*खाशि und *°क m. N. pr. einer Oertlichkeit.

खाशीर m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,68. खाशीर v. l.

खाशमरी f. = काश्मरी.

खाशला f. N. pr. einer Oertlichkeit.

खाश्यलिपि f. eine best. Schrift Lalit. 143,20.

खिकिखायिन् Adj. undeutlich redend.

*खिखि m. Fuchs.

*खिङ्गि 1) m. f. (ई) Fuchs. — 2) m. a) Fuss einer Bettstelle. — b) ein best. wohlriechender Stoff.

*खिङ्ग m. = खिङ्.

*खिञ्चा (Nigh. Pr., °विञ्चि und *खिञ्ची f. eine Mischung von Reis und gemahlenen Hülsenfrüchten (gekocht oder roh) Gal.

*खिट्, खेटति (त्रासे, उत्त्रासने).

*खिड् m. fehlerhaft für खिड् II. and. 2,10.

खिद् 1) खिद्यति und *खिन्दति *drücken, niederdrücken, betrüben. — 2) *खिन्ते, खिन्यते, खिन्याति und खिन्दति (Bhâṭṭ. P.) sich gedrückt fühlen, niedergeschlagen sein, sich Etwas zu Herzen nehmen, eine Qual empfinden; eine Ermüdung —, eine Erschlaffung verspüren. खिन्न niedergedrückt, niedergeschlagen; ermüdet, erschlafft. — Caus. खेदयति und °ते niederdrücken, beängstigen, beunruhigen; ermüden, abspannen; hart mitnehmen. — Mit आ खिद्यैति) herbeiziehen, anziehen. — Mit उद् (खिद्यैति) herausziehen. — Mit नि (खिद्यैति) niederdrücken. — Mit निस् (खिद्यैति) herausrie-

gen. — Mit परि (क्षिप्यते, °ति) *sich gedrückt fuhlen, eine Qual empfinden.* °क्षित *ermüdet, erschlafft; hart mitgenommen.* — Mit प्र (क्षिर्दति) *wegstossen.* — Mit वि (क्षिदति Conj. für क्षिदति Çâñk. Bs. 2,9) *auseinanderpressen.* — Mit सम् (क्षिदति) 1) *eindrücken, hineinstopfen.* — 2) *mit sich fortreissen.*

°क्षिदिर् m. 1) *ein Busser.* — 2) *ein Armer.* — 3) *der Mond.* — 4) Bein. Indra's.

क्षिद्र् 1) n. *Bohrer* oder *ein ähnliches Werkzeug.* — 2) °m. *a) ein Armer.* — *b) Krankheit.*

क्षिद्रम् Adj. *drängend* RV.

क्षिद्रक und क्षिद्रि m. N. pr. eines Astronomen.

°क्षिप्रिका f. *eine best. Pflanze.*

क्षिर्ल 1) m. (°n.) *ein zwischen bebauten Feldern liegendes nicht urbares Stück, Oede, kahles Land.* — 2) n. *Ergänzung, Supplement.* — 3) Pl. *Rest.* — 4) °n. *Blumenlese.* — 5) n. *ein unlösbares Problem.* — 6) n. *Verstockтheit* Lalit. 348,11. 349, 9. 412,7. — 7) °n. = वेधस्. — 8) Adj. *mangelhaft, unzulänglich* Bulg. P. 4,4,32. 5,8. 6,4,49.

क्षिलकाण्ड n. *ein ergänzender Abschnitt.*

क्षिलक्षेत्र n. *ein nicht urbares Feld* Harshaç. 195,22.

क्षिलग्रन्थ m. Titel eines *Werkes.*

क्षिलत्व n. Nom. abstr. zu क्षिल 2).

क्षिलरूप Adj. (f. या) *supplementarily.*

क्षिली Adv. 1) mit कर् *a)* (einen Weg) *zu einer Oede machen,* s. v. a. *leer machen.* — *b) Jmd aller Macht berauben* Râm. 8,117. — 2) mit भू *a) leer werden* von (Gen.) Kumâras. 2,15. Harshaç. 140,5. इन्द्रियाणि विनष्यन्ति क्षिलीभूतेव चेतना Kâraka 5, 13. — *b) vereitelt werden.*

क्षिलीकार (Conj.) m. *das Bringen um alle Macht.*

क्षिल्यँ m. 1) = क्षिल 1). — 2) *Klumpen.* — 3) vielleicht *Fels.*

क्षीर् N. pr. einer Oertlichkeit.

क्षील m. = कील *Pfosten.*

°तु. खयते (शब्दे).

°क्षुण्णी f. *eine Art Laute.*

°क्षुद्राक् m. *Rappe.*

°क्षुप्. क्षोपति (स्तेपकर्मणो).

°क्षुराक m. *Lipocercis serrata.*

°क्षुद्. क्षोडयति (क्षपणे).

क्षुद *Gicht, Rheumatismus* Nigh. Pr.

क्षुद्क *Knöchelgelenk am Fuss.*

°1. क्षुद्वात m. = क्षुद Nigh. Pr.

2 क्षुद्वात Adj. *gichtisch.* Nom. abstr. °ता f. Kâraka 6,26.

क्षुद्रक (Kâraka 1,9; und क्षुद्राक Adj. *klein, kleiner.*

क्षुद्रकपञ्चक n. *eine best. Oelmixtur* Kâraka 6,27.

क्षुद्रिका Adj. f. zu क्षुद्रक.

°क्षुण्ड्. क्षुण्डते (मन्धे, खण्डे), क्षुण्डयति (क्षपणे).

क्षुद्. क्षुर्दति *hineinstossen* (penem). — Intens. Partic. चनीक्षुद्त् *wiederholt hineinetosend.* — Mit प्र = Simpl.

क्षुन्. Intens. Partic. कनीक्षुनत् = चनीक्षुद्त् (s. u. क्षुद्).

क्षुनमुष N. pr. eines Dorfes. Vgl. क्षोनमुष.

°क्षुम् Interj.

°क्षुर्. क्षुरति (क्षेदने, क्षपणे, तेजो).

क्षुर 1) m. *a) Huf, Klaue.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Harshaç. 4,404,21. 406,17. 408,1. ई (?) 402,16. — *b) ein best. Theil am Fuse einer Bettstelle.* — *c)* °*Scheermesser.* — *d)* °*ein best. wohlriechender Stoff.* — 2) °f. ई *gaṇa* वरूपादि.

क्षुरक 1) Adj. als Bez. einer *Art* von Zinn Bhâvapr. 1,251. 2,90. — 2) m. *a) eine Art Tanz.* — *b)* °*Sesamum indicum.*

क्षुरक्षुर m. oder °ा f. *Geröchel* Lalit. 226,9.

°क्षुरक्षुर्. v. l. für घुरघुराय्. Vgl. क्षुरुक्षुराय्.

°क्षुरक्षुर् und °ेय Adj. *hufnacig.*

°क्षुरत्राण n. *Hufschuh* Gal.

क्षुरप्र m. 1) *eine Art Pfeil* Bâlar. 106,20. — 2) °*Senec, Sichel* Gal.

क्षुरली f. *Uebungen im Bogenschiessen.* °खेलन n. Bâlar. 93,1 (vgl. 92,8). रण° wohl *ein abgesteckter Platz für Kriegeübungen* Vikramâñkaḍ. 6,46.

°क्षुरक m. *Thier.*

°क्षुरालक m. *ein eiserner Pfeil.*

°क्षुरालिक m. v. l. für क्षुरालिक.

क्षुराषाण und क्षुरासान 1) *Chorasan.* — 2) Adj. (f. ई) *aus Choraean* Bhâvapr. 1,165.

क्षुरिन् m. *ein Thier mit Hufen.*

क्षुरुक्षुराय्. °यते *röcheln* Kâraka 6,8. Lalit. 251,18.

°क्षुर्द (क्षुर्द), क्षुर्दते = क्षुर्द्.

°क्षुराधिबन्धन n. *Hufschuh* Gal.

क्षुलक wohl = क्षुद्रक.

°क्षुलुङ्किका f. = शषमूका Gal.

°क्षुल्ल 1) Adj. = क्षुद्र, क्षुल्लक. — 2) n. *ein best. wohlriechender Stoff.*

°क्षुल्लात m. = क्षुल्लनात.

°क्षुल्लम m. *Weg.*

क्षुल्ल = क्षुर 1) *a)* Spr. 6486.

क्षेगल m. etwa *Krücke.* Nach Sîy. *Panzer*

°क्षेलोरक m. *ein hohles Bambusrohr.*

°क्षेमन m. *eine best. Huhnerart.*

क्षेवर् 1) Adj. (f. ई) *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* गति f. *Flug, die Fähigkeit zu fliegen.* °सिद्धि f. *die Zauberkraft zu fliegen.* — 2) m. *a) Vogel.* — *b) Engel* als *Bote der Götter* 48,26. 32. — *c) ein Gandharva.* — *d) ein* Vidjâdhara. — *e) ein* Rakshas. — *f) Planet.* — *g) Bez. der Zahl neun* Ganit. Taipa. 102. — *h)* °*Quecksilber.* — 3) f. घा *eine best.* Mârkḍ. S. S. S. 30. — 4) f. ई *a)* mit सिद्धि *die Zauberkraft zu fliegen.* — *b)* Bein. der Durgâ. — *c) eine* Vidjâdharî. — *d) eine best. wunderthätige Fingerstellung* oder *Fingerverschlingung.* — *d) ein best. im Ohr getragener Seitenzierath.* — 5) (°n.) *grüner Vitriol* Varz. d. Oxf. H. 321,a, No. 761.

क्षेवरीकीर्तुदी f. Titel eines Werkes.

क्षेवरेश्वा f. und °ेश्व. *die Zauberkraft zu fliegen.*

क्षेवरभूषण n. Titel einer Werkes.

क्षेवराख्यान n. *Elevenvitriol* Nigh. Pr.

क्षेवराख्यान n. *ein best. Reisgericht.*

क्षेवरीविद्या f. Titel einer Werkes.

°क्षेर्. क्षेरयति (भक्षणे) Dhâtup. 35,32. क्षेरित *gepflugt* Daçîk. 6,63; vgl. क्षेर 1)*a*).

क्षेर 1) m. n. *a) ein von Landbauern bewohntes Dorf* (Comm. zu Bhâg. P.) VP. 5,2,13. *halb so gross wie* पुर Hemâdri 1,288,8. — *b) Schild* Hemâdri 1,237,15. 32. 2,a,94,5. 99,18. °m. = n. — *c)* °*Jagd.* — *d)* am Ende eines Comp. als *Ausdruck eines Tadels.* मुनि° Bâlar. 37,17. वेतालर° 47,9. तन्त्रिय° 111,11. °न. — 2) m. *a) Schleim, Phlegma* Kâraka 4,4. — *b)* °*Rotz.* — *c)* °*Pferd.* — *d)* °*die Beule* Balarâma's. — 3) °n. *Grae.* — 4) Adj. *a) niedrig, gemein* Bhâg. Nâyaç. 34,109. — *b)* °*bewaffnet.*

क्षेरट् m. 1) *Planet.* — 2) °Bein. Râhu's.

क्षेरक 1) (°m. °n.) *a) Dörfchen, Weiler* VP.² 1, 94. Hemâdri 1,288,1. — *b) Schild* Hemâdri 1,329,7. 2,a,88,16. Râm. 7,1105. — 2) °n. = वसुनन्दक.

क्षेरकर्मन् n. *Planetenberechnung.*

क्षेरकुतूहल n., क्षेरचिन्तामणि m. und क्षेरटत्तिगणी f. Titel von Werken.

क्षेरन n. *das Fahren mit* (einem Wagen, Gen.) *als Fuhrmann.*

क्षेरपिण्ड *ein Klumpen Schleim,* so v. a. *etwas ganz Unnützes.* पञ्च° dass. Lalit. 302,9.

क्षेरपीठमाला f., क्षेरबोध m. und क्षेरभूषण n. Titel von Werken.

क्षेरमासफल m. *die auf einem Declinationskreise gemessene Himmelsbreite* Ganit. Bhâgran. 9.

क्षेरिक m. N. pr. eines Mannes.

°क्षेरिताल m. = वेतालिक. Vgl. क्षेरिताल, क्षेरिताल.

°क्षेरिन् Adj. = नागर्, कामिन्.

°क्षेरिताल m. = क्षेरिताल.

*खेद्, खेदयति भत्सने।
खेद = खेद 1) a). — Vgl. गन्ध°.
*खेदक m. = खेदितृ.
*खेदितास्त्र m. = खेदितास्त्र.
खेद् 1) m. a) *Druck, Beschwerde, Mühseligkeit* 219,16. — b) *Müdigkeit, Erschlaffung, ein Gefühl der Abspannung, trübe Stimmung.* — c) *Gräuel.* — 2) f. खेदा a) *Bohrer* oder *ein ähnliches Werkzeug.* — b) N. pr. einer Oertlichkeit.
खेदयति f. *Langeweile* Duṅkan. 29.
खेदन 1) *Adj. *stassend, durch* — Nir. 11,37. — 2) n. *Erschlaffung* Harsoh. S. 411.
खेदयितव्य Adj. *in trübe Stimmung zu versetzen* 305,22.
खेदवत् Adj. *betrübt* Ind. St. 15,409.
खेदाङ्कसार Titel eines Werkes.
*खेदि Pl. *Strahlen.*
खेदितव्य n. impers. *anino cadendum.*
खेदिन् 1) Adj. a) *ermüdet, müde* Bâlar. 168,11. — b) *ermüdend.* — 2) *f. ०नी a) eine kriechende Pflanze. — b) = खसनपर्णी.
खेपथिन Adj. (f. ०थी) *in der Luft umherfliegend.*
खेमकर्ण (खेम°?) m. N. pr. eines Mannes.
खेय 1) Adj. *zu graben, gegraben werdend* Comm. zu Apast. Ça. 15,1. — 2) *n. *Graben.*
खेल्, खेलति 1) *schwanken, sich hinundher bewegen, sich winden,* — *wiegen* Spr. 7783. Naish. 6,66.
खेलित = खेलन् *sich wiegend.* — 2) *aufmuntern, zum Vorschein kommen.* — Caus. खेलयति *sich hinundher bewegen* —, *sich winden lassen.*
खेल 1) Adj. *schwankend, sich wiegend.* °म् Adv. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) m. oder n. vielleicht *Schaukel* Eiul. zu Kir. 3. — 4) *f. खेला *Spiel.*
खेलन 1) n. a) *das Hinundherfliegen* Spr. 7826. *das Hinundhergehen* (der Augen). — b) *Spiel* Bâlar. 93,1. *Scherz.* — 2) f. या *das Schwanken, Hinundhergehen.* — 3) *f. ई *Schachfigur.*
खेलनक n. *Spiel, Scherz.*
खेलनमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 35.
*खेलाय्, ०यते *spielen, scherzen.*
खेलि 1) (*f.) *Spiel, Scherz.* — 2) *m. a) *Thier.* — b) *Vogel.* — c) *die Sonne.* — d) *Pfeil.* — e) *Gesang.*
*खेलुद *eine best. hohe Zahl* (buddh.).
*खेव्, खेवते (सेवने).
*खेशय Adj. *in der Luft liegend.*
*खेसर् m. *Maulthier.* Richtig वेसर्.
खेसा f. Bez. des *Frosches* AV.
*खेलाय Adj. von खिल.
खेलिकऽअdj. *supplementarisch, später hinzugefügt.*
*खेङ्कार् m. *Braunscheck.*
*खेट्, खेटति (गतिप्रतिघाते, खेटने), खेटयति (सेपे).
खेट 1) Adj. *hinkend* Gaut. 28,6, v. l. — 2) *f. ई *Barscella thuriffera.*
*खेटन n. *das Hinken.*
*खेटि f. *ein verschlagenes Frauenzimmer.*
*खेटु, खेटति = खेट्.
*खेटक Adj. *hinkend.*
खेटकशीर्षक n. *Mauersims.*
खेटनगुप्त m. N. pr. eines Dorfes Vikramârkac. 18, 71; vgl. Bühler, Rep. S. 4.
*खेट्, खेटति = खेट्.
खेड Adj. *hinkend* Gaut. (nach dem Comm. *alt*).
खेडक m. *eine best. Krankheit der Füsse.*
*खेडि f. = खेटि.
*खेडी f. in *द्वीप°.
*खेड्, खेडति 1) *Adj. *hinkend.* — 2) (* n.) *eine Art Regenkut* Kâd. 236,19. Auch *Helm. Vgl. मूर्ख°.
*खेडक m. 1) *Helm.* — 2) *Ameisenhaufe.* — 3) *Kochtopf.* — 4) *die Schale der Beinnuss.*
*खेडालि f. *Köcher.*
*खेडक m. 1) *Meteor.* — 2) *Planet.*
खेडत्सुक m. *der Planet Mars.*
खेडपट्टन N. pr. eines Districts.
ख्या, ख्याति (प्रकथने, कथने, ख्याते). Die Praesensformen nur ganz ausnahmsweise (vgl. चक्षे), in den generellen Formen auch Med. Pass. ख्यायते 1) *genannt werden, bekannt sein.* ख्यात *genannt, bekannt,* — *als, berühmt.* — 2) *Jmd (Gen.) angemeldet werden.* — Caus. ख्यापयति 1) *bekannt machen, verkünden, ansagen.* — 2) *Etwas an den Tag legen, offenbaren, verrathen; Jmd verrathen, angeben.* — 3) *über Jmd (Acc.) berichten, von Jmd Etwas aussagen.* — 4) *rühmen, preisen.* — Mit अति 1) *überschauen.* — 2) *Jmd übersehen, übergehen, hintansetzen.* — 3) *überlassen, überantworten;* mit Dat. — Mit अनु *erschauen, sehen.* — Mit अवक्रू *den Blicken entziehen, vorenthalten, verbergen.* — Mit अभि 1) *erschauen, erblicken, gewahr werden.* — 2) *gnädig ansehen, in Obhut nehmen.* — 3) °ख्यात *bekannt gewordeu.* — Caus. *bekannt machen.* — Mit अव 1) *herabschauen.* — 2) *erblicken, gewahr werden.* — Caus. *ansehen lassen.* — Mit आ 1) *vor sich erblicken.* — 2) *aufzählen, herzählen, herzugen.* — 3) *erzählen, ansagen, mittheilen, anreigen, angeben, ankündigen, anmelden.* — 4) *benennen, Jmd oder Etwas bezeichnen als;* mit zwei Acc. जेषे *dreifach* Çat. Bn. 10,4,4,4. — Caus. 1) Act. *bekannt machen, verkünden.* — 2) Med. *sich erzählen lassen.* — Mit अन्वा *der Reihe nach aufzählen, aufzählen, herzählen.* — Mit अप्या, °ख्यात *fälschlicher Weise beschuldigt, verleumdet.* — Mit उद् *laut aufzählen.* — Mit उप्रा *beantworten.* — Mit प्रत्या 1) *einzeln ansagen.* — 2) *Jmd zurückweisen, abweisen.* — 3) *Etwas zurückweisen, ablehnen, verweigern.* — 4) *von sich abweisen, läugnen.* — 5) *absagen, untersagen.* — 6) *zurückweisen, so v. a. verwerfen.* — 7) *zurückweisen, so v. a. widerlegen* Çabk. zu Bidar. 2,2,22. — 8) *zurückweisen, so v. a. übertreffen.* — 9) *begegnen, bekämpfen* (mit Heilmitteln). — Desid. *zurückzuweisen* —, *zu widerlegen brabsichtigen* Çabk. zu Bidar. 2,2,12. — Mit व्या 1) *auseinandersetzen, erklären, erläutern, ausführlich besprechen, sich über Jmd oder Etwas auslassen.* व्याख्यात Çat. Bn. 4,1,5,10 (Loc.). — 2) *mittheilen, verkünden, erzählen.* — 3) *nennen, benennen* Hemâdri 1,333,11. — Desid. व्याचिख्यासति *zu erklären benbsichtigen* Çabk. zu Bidar. S. 23, Z. 2. Sâyaṇa in der Vorrede zu Ârjabh. S. 10, Z. 11. — Mit अन्वा *weiter auseinandersetzen,* — *erklären.* — Mit उपन्या in °ख्यान. — Mit समा 1) *aufzählen.* — 2) *mittheilen, erzählen.* — 3) *erklären für* (इति) Spr. 4246. क्षितसमाख्यात *als zuträglich geltend* Karaka 1,28. — 4) °ख्यात *genannt* 102, 22. — Mit उप *sehen, wahrnehmen.* — Mit परा in *der Ferne sehen.* — Mit परि 1) *umhersehen.* — 2) *sehen, wahrnehmen.* — 3) *ansehen, betrachten, auffassen.* — 4) *übersehen, vernachlässigen.* — 5) *aufzählen, beschreiben.* — 6) °ख्यात *geltend für, genannt.* — Mit संपरि *vollständig mittheilen.* — Mit प्र 1) *sehen. Pass. wahrnehmbar sein.* — 2) *mittheilen, erzählen.* — 3. Pass. *anerkannt werden, bekannt sein.* °ख्यात *anerkannt, bekannt, berühmt.* °मदर्तृ *als guter Gatte bekannt,* राज्ञः °भाण्डानि *Waaren, die als dem König zukommend anerkannt sind.* — Caus. *allgemein bekannt machen* Mâlatîm. 4,3 (6,11). Kâdaṃ. 18,17. — व्यापयित *bekannt als* (Nom.), *genannt.* — Mit प्रति *erblicken, gewahr werden.* — Mit वि 1) *sich umsehen, aufblicken, erblicken, sehen.* — 2) *aufleuchten, leuchten.* — 3) *erleuchten, sichtbar machen, zeigen.* — 4) विख्यात *allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, genannt, heissend.* — Caus. 1) *sichtbar machen.* — 2) *bekannt machen, verkünden, ansagen* Spr. 7695. — Mit समभि 1) *hinblicken auf, erblicken* Gobh. 3,2,41. — 2) °ख्यात *allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, heissend.*

genannt. — Mit प्रवि. °ख्यात allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, genannt. — Mit सम् 1) erscheinen —, zusammengehören mit (Instr.). — 2) zusammenzählen Comm. zu Nâjâs. 2,2,62. berechnen, in Rechnung nehmen, abschätzen nach (Instr.). सँख्यात gestählt, gemessen, berechnet. — Caus. betrachten lassen durch (Instr.). — Mit अनुसम् Caus. hinblicken lassen auf. — Mit अभिसम् aufzählen, herzählen. — Mit उपसम् in उपसंख्य n. s. w. — Mit परिसम् 1) aufzählen, herzählen. — 2) überzählen, zusammenzählen, berechnen, in Rechnung nehmen. — 3) auf die Zahl beschränken. — 4) ersetzen, wieder herstellen, gut machen Kârâka 1,15. Comm. zu Gaim. 6,5,40. — Mit प्रसम् 1) aufzählen, herzählen. — 2) durchzählen, berechnen. — Mit प्रतिसम् abzählen.

*°ख्यातगर्ह्ण und *°गर्ह्य Adj. einen schlechten Ruf habend.

ख्यातविरूढता f. fehlerhaft für ख्यातिवि°.

ख्याति 1) f. a) Auffassung, Annahme, Behauptung. — b) Erkenntniss, Einsicht. Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Jogas. 1, 5. — c) allgemeines Bekanntsein, Ruf, Berühmtheit. — d) Name. — e) die Berühmtheit personif. als Tochter Daksha's oder Kardama's. — f) N. pr. eines Flusses in Kraunkadvîpa VP. 2,4,55. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer VP².

ख्यातिमत् Adj. berühmt.

ख्यातिविरूढता Adj. der allgemeinen Annahme widersprechend. Nom. abstr. °ता f. ein best. Fehler des Ausdrucks.

ख्यान n. Wahrnehmung, Erkenntniss Kap. 3,52. °ख्यापक Adj. ankündigend, hindeutend auf.

ख्यापन n. 1) das Bekanntmachen, Verkünden, an den Tag Legen; ein öffentliches Bekenntniss seiner Sünden. — 2) das Berühmtmachen.

ख्यापनीय Adj. anzusagen, anzugeben Comm. zu Nâjâs. 5,1,5.

°ख्यापिन् Adj. an den Tag legend, darthuend.

ख्याप्य Adj. mitzutheilen, zu erzählen.

1. ख्या Adj. (f. द्या) 1) gehend, sich bewegend, fahrend, — in, auf. — 2) gehend zu, besuchend (ein Weib), sich begebend in (ein Ehebett). — 3) gehend —, reichend bis zu. — 4) sich befindend, befindlich. — 5) gehend —, sich beziehend auf, in Verbindung stehend mit.

2. ख्या 1) am Ende eines Comp. Adj. (°f. ई) singend. — 2) *n. Gesang.

3. ख्या m. 1) *ein Gandharva. — 2) *Bein. Ganeça's. — 3) die dritte Note.

गष्टि f. = गविष्टि.

गण s. गग (so die Bomb. Ausgg.).

गगन n. 1) der Luftraum, das Himmelszelt. — 2) Talk Bhâvapr. 6,36.

गगनकुसुम n. eine Blume im Luftraum, so v. a. ein Unding.

गगनग m. Planet Siâkr. bei Utpala zu Varâh. Bṛh. 2,1.

गगनगङ्गा m. 1) ein best. Samâdhi Kâraṇ. 94, 1. — 2) N. pr. eines Bodhisattva Kâraṇ. 38, 12. fgg. 49,17. fgg.

गगनगति m. ein im Luftraum sich bewegendes Wesen.

गगनचर m. Luftgänger, Vogel.

गगनवाणि Adj. mit वाणी eine aus dem Luftraum kommende Stimme Daçak. 7,6.

गगनतल n. das Himmelsgewölbe Varâh. Bṛh. S. 38,4. Kâd. 130,12.

*गगनधन्वन् m. 1) die Sonne. — 2) Wolke.

गगनगर n. Fata Morgana Spr. 2051.

*गगनपुष्प n. = गगनकुसुम.

गगनप्रिय m. N. pr. eines Dânava.

गगनभगण m. Planet Utpala zu Varâh. Bṛh. 6,12.

गगनपूर्धन् m. N. pr. eines Dânava.

गगनोन्मग्न m. das Wiederkäuen des Luftraums, so v. a. Unsinn.

गगनोन्मग्नवाचित n. das Gleichen dem Wiederkäuen des Luftraums.

गगनविरुगिन् 1) Adj. im Luftraum sich bewegend 141,12. — 2) *m. a) ein himmlisches Licht. — b) die Sonne. — c) ein himmlisches Wesen.

गगनसद् m. 1) ein Bewohner des Luftraums. — 2) Planet Cit. in Golâdh. 297,26.

गगनसिन्धु f. die himmlische Gaṅgâ Kâd. 38,12.

गगनस्पर्शन m. 1) N. pr. eines Marut. — 2) *Luft, Wind.

गगनस्पृश् Adj. 1) den Himmel berührend, so v. a. — bewohnend Çiç. 13,63. — 2) bis an den Himmel reichend, sich bis in d. H. erhebend Râgâ. 3,42.

गगनाङ्गना f. ein best. Metrum.

गगनाधिवासिन् m. Planet Utpala zu Varâh. Bṛh. 6,12.

*गगनाधग m. 1) die Sonne. — 2) ein Planet. — 3) ein himmlisches Wesen.

गगनानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

गगनापगा f. die himmlische Gaṅgâ Kâd. 130,16.

गगनाम्बु n. Regenwasser.

*गगनायस् oder *°स n. ein best. Mineral; vgl. गगनायस.

गगनारविन्द n. eine Lotusblüthe im Luftraum, so v. a. ein Unding.

गगनेचर 1) Adj. im Luftraum wandernd. — 2) m. a) Vogel. — b) ein Planet. — c) ein Mondhaus. — d) *ein himmlisches Wesen.

*गगनोत्सुक m. der Planet Mars.

*गगल n. Schlangengift Gal.

*गगच् gगचति (रुग्ने).

*गगु v. l. für वगु = वाच्.

*गङ्कण f. Demin. von गङ्का 1).

गङ्कदत्त m. N. pr. eines Froschkönigs.

गङ्कदास m. N. pr. eines Scholiasten.

गङ्गा f. 1) der Ganges. Hat weisses Wasser Spr. 7759. Fliess ebenso im Himmel, von woher Bhagîratha sie auf die Erde leitete. Sie ist die Tochter des Himavant. — 2) ein Frauenname.

*गङ्गाका f. Demin. von गङ्गा 1).

*गङ्गातिर n. das heilige Gebiet am Ganges.

गङ्गाचम्पू f. Titel eines Werkes.

*गङ्गाचिल्ली f. Larus ridibundus.

गङ्गाज m. Metron. 1) Kârttikeja's. — 2) *Bhîshma's.

*गङ्गाटेय m. eine Art Krabbe.

गङ्गातीर्थ m. N. pr. eines Tîrtha.

गङ्गादास m. N. pr. eines Autors.

गङ्गादित्य m. eine Form der Sonne.

गङ्गादेवी f. ein Frauenname.

गङ्गाद्वार n. N. pr. einer Stadt VP.².

गङ्गाधर m. 1) *das Meer. — 2) Bein. Çiva's. — 3) N. pr. verschiedener Männer. Auch mit folgenden Zusätzen am Ende: इन्द्रयति, इन्द्रसरस्वती, भट्ट, महाठकर, माधव, यति und सरस्वती.

गङ्गाधरचूर्ण n. ein best. Pulver.

गङ्गाधरपुर n. N. pr. einer Stadt.

गङ्गाधररस m. eine best. Mixtur.

*गङ्गाधार m. = गङ्गाधर 1) Gal.

*गङ्गानागराज m. N. pr. eines Schlangendämons.

गङ्गानाथ m. N. pr. eines Lehrers.

*गङ्गापत्री f. eine best. Pflanze Râgân. 10,166.

*गङ्गापारदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*गङ्गापुत्र m. 1) Metron. Bhîshma's. — 2) eine best. Mischlingsküste. — 3) *ein Brahman, der Wallfahrten zur Gaṅgâ geleitet.

गङ्गापुरीभट्टारक m. N. pr. eines Mannes.

गङ्गाभक्तिरसोदय m. Titel eines Werkes.

*गङ्गामह m. ein best. Fest; vgl. गाङ्गमहिक.

गङ्गामहाहार m. N. pr. einer Oertlichkeit MBu. 5,111,16.

गङ्गामाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 56. Cat. NW. Pa. 444.

*गङ्गायात्रा f. eine Wallfahrt zur Gaṅgâ, insbes.

die eines Sterbenden.

गङ्गाराम m. N. pr. eines Manues. Auch °सेठी.

गङ्गालहरी f. 1) N. pr. einer Statue. — 2) Titel eines Werkes.

गङ्गावतरण n. Titel eines Sanggedichts Hariv. 8690.

गङ्गावतरणचम्प्रबन्ध m. Titel eines Werkes.

गङ्गावाक्यावली f. desgl.

गङ्गावारुणीयोग m. N. pr. eines Tirtha.

*गङ्गाशोण m. Sg. die Gaṅgā und der Çona.

गङ्गाष्टक n. Titel eines Gedichts.

गङ्गासप्तमी f. der siebente Tag in der lichten Hälfte des Vaiçākha.

गङ्गासंगम m. N. pr. eines Tirtha.

गङ्गासागर n. desgl. °संगम m. desgl.

गङ्गासुत m. Metron. 1) Kārttikeja's. — 2) *Bhīshma's.

गङ्गासूनु m. Metron. Bhīshma's Du. V. 26,4.

गङ्गास्तुति f. und गङ्गास्तोत्र n. Titel von Werken.

गङ्गाह्रद m. N. pr. eines Tirtha.

*गाङ्गिका f. Demin. von गङ्गा 1).

गाङ्कु Sesh. 1,73,4 wohl fehlerhaft für कङ्कु.

गाङ्गेय् °यति aufjauchzen Tāṇḍja-Br. 14,3,19.

गाङ्गेश m. N. pr. eines Autors. Auch °शोपाध्याय und °शोपाध्यायचिन्तामणि.

गाङ्गेश्वर 1) m. desgl. — 2) Name eines Liṅga. °मन्दिर n. Auch °लिङ्ग n.

गाङ्गेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bhuvan, Rep. No. 57.

गाङ्गेह्रद m. die Quelle der Gaṅgā.

गाङ्ग्य m. 1) *Baum. — 2) the period (number of terms) of a progression Āryabh. 2,29. Comm. zu 19. — 3) Familie, Geschlecht bei den Gaina. — 4) Pl. N. pr. eines Volkes.

गाङ्ग्याचारप्रकीर्णकसूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes.

गाङ्ग्य, गन्द्धति s. गम्.

*गान्, गन्नति (शब्दे. मदने), गन्नयति (शब्दे).

गत 1) m. a) Elephant. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Bez. der Zahl acht. — c) *ein best. Längenmaass. — d) ein zum Aufbau eines Hauses besondere zubereiteter Platz. — e) eine zum Kochen von Arzeneien in der Erde gemachte Vertiefung von best. Umfange. — f) ein best. Tact S. S. S. 213. — g) N. pr. α) eines Mannes. — β) eines dem Çiva feindlichen Asura. — γ) *eines Dieners des Sanneogottes. — 2) f. या = गजवीथि VP.² 2,276. — 3) ई Elephantenweibchen.

*गजकन्द m. ein best. Knollengewächs Rāǵan. 7,86.

गजकन्या f. Elephantenweibchen.

गजकर्ण 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) f. ई ein best. Knollengewächs Bhāvapr. 1,291.

*गजकूर्मशिन्, m. Bein. Garuḍa's.

गजकृता f. Scindapsus officinalis Bhāvapr. 1,264.

गजगामिनी f. eine best. Gangart S. S. S. 253.

गजचर्मन् n. 1) Elephantenhaut. — 2) eine Art Aussatz.

*गजचिर्भट f. Koloquinthengurke.

*गजचिर्भिट 1) m. Cucumis maderaspatanus. — 2) f. या eine best. Pflanze.

गजच्छाया f. eine best. Constellation.

गजच्छद्म m. ein best. Tact S. S. S. 212.

*गजछत्रा f. eine auf einem Elephanten ruhende grosse Trommel.

गजता f. 1) Nom. abstr. von गज Elephant. — 2) *Elephantentrupp.

गजतुरंगविलसित n. ein best. Metrum.

गजत्व n. Nom. abstr. von गज Elephant.

1. गजदत्त m. 1) Elephantenzahn, Elfenbein. — 2) *ein Pflock in der Wand zum Anhängen von Sachen. — 3) eine best. Stellung der Hände.

2. *गजदत्त m. Bein. Gaṇeça's.

*गजदत्तफला f. eine Gurkenart.

गजदत्तमय Adj. (f. ई) aus Elfenbein gemacht.

*गजदान n. Brunstsaft eines Elephanten.

*गजदैत्यभिद् m. Beio. Çiva's Gal.

*गजनक्र m. Rhinoceros Gal.

गजनवी m. der Ghaznawide.

गजनासा f. Elephantenrüssel.

गजनिमीलिका f. 1) das Thun, als wenn man Etwas nicht sehen wolle. — 2) Unaufmerksamkeit, Fahrlässigkeit Daç. 1,47.

गजनिमीलित n. = गजनिमीलिका 1) Kād. 116,16.

गजपति m. 1) Elephantenaufseher Ind. St. 15,398. — 2) *ein stattlicher, grosser Elephant. — 3) ein Fürstentitel.

गजपाद्य m. Bignonia suaveolens.

गजपिप्पली f. Scindapsus officinalis.

गजपुट m. = गज 1) e) Bhāvapr. 2,85.89. Mat. med. 24.

गजपुर n. N. pr. einer Stadt, = कास्तिनपुर.

गजपुष्पमय Adj. (f. ई) aus Gaǵapoeppl gemacht.

गजपूर्ण्य f. eine best. Pflanze.

*गजप्रिया f. Boswellia serrata.

*गजबन्धन n., *°बन्धनी und *°बन्धिनी f. ein Ort, wo Elephanten eingefangen oder angebunden werden.

*गजभक्तक m. Ficus religiosa Rāǵan. 11,114.

*गजभक्ता (Rāǵan. 11,196) und *°भक्ष्या f. Weihrauchbaum.

*गजभक्षण n. die am Elephanten angebrachten Verzierungen, insbes. mit Farben aufgetragene Striche am Kopfe.

गजमद् m. Brunstsaft eines Elephanten Rāǵan. 6,250. Vārān. Jogal. 9,18.

गजमल्ल m. N. pr. eines Mannes.

*गजमाचल m. Löwe.

*गजमुक्ता f. eine Perle, die bisweilen in einer Elephantenstirn gefunden werden soll.

गजमुख m. Bein. Gaṇeça's.

*गजमोचन und *°मोटन m. Löwe.

गजमौक्तिक n. = गजमुक्ता.

गजयूथ m. Elephantentrupp 153,8.

गजराजमुक्ता f. = गजमुक्ता Spr. 1646.

गजलील m. ein best. Tact S. S. S. 208.

गजवदन m. Bein. Gaṇeça's.

गजवन् Adj. mit Elephanten versehen.

*गजवल्लभा f. 1) Wetbrauchbaum Rāǵan. 11,196. — 2) eine Art Kadali Rāǵan. 11,42.

*गजवाह m. gaṇa शाङ्गरादि in der Kāç.

*गजविकाशी f. eine Art Solanum Gal.

गजवीथि und °वी f. die Mondhäuser Rohiṇī, Mṛgaçiras und Ārdrā.

गजव्रत 1) Adj. wie ein Elephant gehend. — 2) n. a) Elephantengang. — b) Elephantentrupp.

गजशास्त्र n. ein Lehrbuch über Elephanten Kīrtiv. zu Prātiṣ. 138,7.

गजशिक्षा f. die Kunst mit Elephanten umzugehen.

गजशिरस् m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) eines Dānava.

*गजशीर्ष m. N. pr. eines Schlangendämons.

गजसाकूय n. = गजपुर.

गजसिंह m. N. pr. eines Fürsten. °चरित्र n. Titel eines Werkes.

गजयुकुमारचरित्र n. Titel eines Werkes.

*गजस्कन्ध m. Cassia alata oder Tora.

गजस्थान n. 1) Elephantenstand, — stall Jāǵ. 1, 278. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

*गजाह्य m. Cassia Tora Rāǵan. 4,202.

*गजाग्रणी m. Bein. des Elephanten Airāvata.

*गजाजीव m. Elephantenwächter, — führer.

*गजाण्ड n. Möhre, Daucus Carota.

*गजात्न m. = गजाशन 1).

गजात्रिनामा f. = गजपिप्पली.

गजाध्यक्ष m. Elephantenaufseher.

गजानन m. Bein. Gaṇeça's Ind. St. 15,234.

गजानीक m. N. pr. eines Mannes.

गजायुर्वेद m. Titel eines über den Elephanten handelnden medicinischen Werkes.

*गजारि m. 1) Löwe. — 2) eine best. Pflanze.

गजारोह् m. Elephantenlenker.

गजाशन 1) *m. *Ficus religiosa.* — 2) f. द्या *a) Boswellia serrata.* — *b) *Hanf.* — *c) *Lotuswurzel.*

गजाष्टक n. Titel eines Gedichts.

गजासुर m. = गज 1) *g) 3) Bhāg. 41,13.

गजासुरहेथिन् und *गजासुरहृद् m. Bein. Çiva's.

*गजास्य m. Bein. Gaṇeça's.

*गजाह्व 1) n. = गजपुर. — 2) f. द्या = गजपिप्पली.

गजाह्वय 1) n. = गजपुर. — 2) m. Pl. die Einwohner von Hāstinapura.

गजिन् Adj. auf einem Elephanten reitend.

गजी Adv. mit द्भू zu einem Elephanten werden.

गजेतपा m. N. pr. eines Dānava.

गजेन्द्र m. ein stattlicher, grosser Elephant.

गजेन्द्रकर्णी m. eine Form Çiva's.

*गजेष्टा f. Batatas paniculata Rāǵan. 7,100.

गजेन्द्र m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) eines Dānava.

*गजेषणा f. = गजपिप्पली Rāǵan. 6,14.

*गञ्ज, गञ्जति (शब्दार्थे).

गञ्ज 1) (*m. *n.) Schatzkammer. — 2) *m. f. (द्या) Mine. — 3) *m. *a) eine Hürde für Kühe. — *b) a mast, a place where grain, etc. is stored for sale. — *c) Verachtung. — 4) f. द्या *a) Schenke. Nam. abstr. °त्व n. Rāǵav. 8,3023. — *b) Hanf Bhāvapr. 1,180. Mat. med. 235. — *c) ein Gefäss, aus dem berauschende Getränke getrunken werden. — *d) eine von niedrigem Volke bewohnte Hütte. — *e) fabelhaft für गुञ्जा Abrus precatorius.

गञ्जन 1) Adj. am Ende eines Comp. verachtend, so v. a. übertreffend. — 2) m. fehlerhaft für गृञ्जन Knoblauch.

गञ्जवर m. Schatzmeister.

गञ्जाकिनी f. vielleicht ein Behälter für Hanf.

*गञ्जालिका f. Hanf Nigh. Pr.

*गञ्ज्, गञ्जति (गंवने). गञ्जयति (द्यावणे).

गट 1) *m. *a) eine Art Goldperle. — *b) Verhüllung, Decke. — *c) Graben. — *d) Hinderniss. — *e) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. द्या eine best. Rāgiṇī S. S. S. 35.

*गटक m. = गट 1) *a).

*गटदेशज n. eine Art Salz Rāǵan. 6,100.

*गटपत्त und *गटपिलु m. Wolke.

*गटलवण n. eine Art Salz Rāǵan. 6,100.

गटाष्य m. dass. Bhāvapr. 1,181.

गटि m. = गलि ein junger Stier.

*गटिक v. l. für खटिक.

गटु (*m.) 1 *Ausewachs am Körper, Höcker, Buckel, Kropf. — 2) * ein Buckliger. — 3) *Wurfspiess. — 4) * Regenwurm. — 5) * Wassertopf.

*गटुक m. 1) *Wassertopf.* — 2) *Fingerring.* — 3) N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

*गटुकाष्ठ Adj. mit einem Kropf behaftet.

*गटुर und *गटुल (f. ई) Adj. bucklig.

*गटुशिरस् Adj. am Kopf einen Auswuchs habend.

*गटेर m. Wolke.

*गटेत्थ n. eine Art Salz Rāǵan. 6,100.

*गटेल m. 1) roher Zucker. — 2) Mundvoll, Bissen.

*गटुरिका f. 1) N. pr. eines Flusses, dessen Lauf und Ursprung unbekannt sind. — 2) ein der Heerde vorangehendes Mutterschaf.

गटुलिका f. °प्रवर्तिका so v. a. nach dem alten Schlendrian Śiv. D. 188,19.

*गटुक und *गटूक m. eine Art Wassergeschirr.

*गटोलक v. l. für गवाशाक.

गठदेश m. N. pr. einer Gegend.

गण 1) m. (adj. Comp. f. द्या) *a) Schaar, Reihe* (von Lebendigen und Leblosem); *Gefolge, Anhang.* — *b) Schaarengottheiten; göttliche Wesen untergeordneter Art, welche in der Regel nicht einzeln, sondern nur in Schaaren auftreten; insbes. Çiva's Gefolge, welches unter der unmittelbaren Herrschaft von Gaṇeça steht.* — *c) ein einzelnes Individuum im Gefolge Çiva's.* — *d) eine zur Verfolgung bestimmter Zwecke zusammengetretene Anzahl von Menschen, Versammlung, Verein, Körperschaft.* — *e) * bei den Gaina eine Rahi-Versammlung des Arhant Vira. — *f) * eine philosophische oder religiöse Secte.* — *g) eine kleinere Heeresabtheilung,* = 3 Gulma. — *h) eine Gruppe von Mondhäusern, deren drei angenommen werden* (die menschliche, die göttliche und die der Rakshas). — *i) * in der Arithmetik *Zahl.* — *k) *Versfuss.* — *l) eine Gruppe von Wurzeln oder Wörtern, welche unter eine und dieselbe Regel fallen.* — *m) eine best. Gruppe von Śāman Lāṭj. 1,6,15. Vaitān. Jaǵaṭ. 8,7. — n) * ein best. Parfum.* — *o) * = वाच्. — *p) N. pr. eines Autors. — 2) f. गणा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गणक 1) *Adj. um eine grosse Summe erstanden. — 2) m. *a) Rechner, Berechner.* — *b) Astrolog.* — *c) Pl. eine best. Gruppe von acht Sternen. — 3) f. गणिका *a) Hetäre, Dirne.* — *b) * Elephantenweibchen. — *c) * Jasminum auriculatum. — *d) * Aeschynomene Sesban. — *e) * Premna spinosa. — *f) * counting, enumerating. — *g) * apprehension. — 4) * f. गणकी *die Frau eines Astrologen.*

गणकभूषण n. Titel eines Werkes.

गणकमण्डन n. Titel eines Werkes Burnell, Rep. No. 530.

*गणकर्णिका f. *Koloquinthe* Rāǵan. 3,57.

गणकर्मन् n. *ein gemeinschaftliches heiliges Werk.*

गणकाम Adj. *Anhang wünschend* Çiṣ. Gṛhj. 2,3.

गणकार m. 1) *ein Zusammenseiler von Ganja* 1) *l).* — 2) * Bein. Bhīmasena's.

*गणकारि m. N. pr. eines Mannes.

गणकारिका f. fehlerhaft für °कारिता.

गणकारिता f. Titel eines Werkes.

गणकुमार m. N. pr. eines Mannes.

*गणकोटस् Adv. *eine ganze Reihe von Malen.*

गणगिन् in वीणा°.

गणचक्र n. *ein best. magischer Kreis.*

*गणचक्रक n. *ein gemeinsames Mahl von Berufsgenossen* Gal.

गणच्छन्दस् n. *ein nach Verfassern gemessenes Metrum.*

गणतन्त्रमहोदधि m. und °तन्त्रमहोदधिका f. Titel von Werken.

*गणता f. 1) *das einen Haufen Bilden.* — 2) *das zu einer Partei Gehören.* — 3) *Classification.* — 4) *Arithmetik.*

*गणतिथ्य Adj. *eine Schaar —, eine Versammlung bildend.*

गणत्रिका f. *Rosenkranz* oder *ein best. Halsschmuck* Hemādri 1,267,6. fgg. Die richtige Lesart wird aber wohl गलत्तिका sein.

गणत्व n. 1) *das einen Haufen Bilden* (mit dem Dativ °त्वाय). — 2) Nom. abstr. zu Gaṇa 1) *c).

गणदास m. N. pr. 1) eines Arztes Bhāvapr. 3, 29. — 2) eines Tanzlehrers.

*गणदीक्षा f. *Vorbereitungen zu einem Opfer* 1) *für eine Körperschaft,* 2) *für Gaṇeça.*

गणदीक्षाप्रभु m. N. pr. eines Autors von Mantra.

गणदीक्षित् Adj. *der ein Opfer unternimmt* 1) *für eine Körperschaft,* 2) * *für Gaṇeça.*

गणदेव m. N. pr. eines Dichters.

*गणदेवता f. = गणा 1) *b).

गणद्रव्य n. *das Vermögen einer Körperschaft* Jāǵñ. 2,187.

गणद्वीप *Inselgruppe* oder N. pr. einer *Insel.*

गणाधर m. *Vorstand einer Versammlung,* insbes. *einer Rahi-Versammlung des Arhant Vira.*

गणधातुपरिभाषा f. Titel eines Werkes.

गणन 1) n. *das Zählen, Aufzählen, Herzählen.* — 2) f. द्या a) dass. Spr. 7190 (Pl.). नव गणनामिति so v. a. *ist neun an der Zahl.* — *b) das Gezähltwerden zu* (im Comp. vorangehend). — *c) das in Anschlag Bringen, Hochanschlagen, Gewicht Legen auf* (Gen.).

गणनागति f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,22. 169,1.

गणनाथ m. 1) *Bein. Çiva's. — 2) *der Gott Gaṇeça.

गणनाथति m. 1) * Rechenmeister. — 2) Bein. Gaṇeça's.

*गणनामकृत्मात्र m. Finanzminister (buddh.).

गणनायक 1) m. *a) der Führer des Gefolges eines Gottes. — b) der Gott Gaṇeça. — c) Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft. — 2) *f. °नायिका Bein. der Durgâ.

गणनी (Conj.) m. Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft.

*गणनीय Adj. zu zählen, aufzuzählen.

गणप m. 1) der Gott Gaṇeça. — 2) der Vorstand einer Körperschaft 220,13.

गणपति m. 1) Schaarführer, Oberster eines Haufens. — 2) *Bein. Çiva's. — 3) der Gott Gaṇeça. — 4) N. pr. verschiedener Manner. Auch °नाथ und °भट्ट.

गणपतिकल्प m. und °पतिकवच n. Titel von Werken.

गणपतिखण्ड m. n. Titel eines Abschnitts im Brahmaṇ.P.

गणपतिपूर्वतापनीयोपनिषद् und °पूर्वतापिनी f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 188.

गणपतिप्रकाश m. Titel eines Werkes.

गणपतिस्तवराज m. Titel einer Hymne auf Gaṇeça.

गणपतिस्तोत्र n. eine Hymne auf Gaṇeça.

गणपतिहृदया f. N. pr. einer buddh. Göttin.

गणपत्याराधन n. Titel einer Hymne auf Gaṇeça.

गणपत्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*गणपर्वत m. der Berg Kailâsa.

गणपाठ m. ein Verzeichniss von Gaṇa 1) f).

*गणपाद m. gaṇa युक्तारिष्टादि.

*गणपीठक n. Brust.

गणपुंगव, गणपुङ्गव und गणपुर्ग m. Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft.

गणप्रदातृ Nom. ag. der einer Körperschaft Etwas giebt Spr. 7317.

*गणप्रमुख (buddh.) m. = गणपुंगव.

गणभर्तृ m. Bein. Çiva's.

गणभृत् m. Vorstand einer Versammlung.

*गणभोजन n. ein gemeinsames Mahl (buddh.).

गणमात्राछन्दस् n. Pl. nach Versfüssen und nur nach der Zahl der Moren gemessene Metra.

गणमुख्य m. Vorstand einer Körperschaft.

गणय् ॰यति und ॰यते (episch) 1) zählen, auf—, zusammen —, berechnen. वनवासाय रामस्य पञ्चरात्रे ऽद्य गण्यते so v. a. heute sind es fünf Tage, dass Râma im Walde weilt. गणित gezählt, zusammen —, berechnet. — 2) zählen —, rechnen zu (Loc.). — 3) schätzen für, — auf, im Werthe gleichstellen mit (Instr.). गणित geschätzt auf (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 4) ansehen —, halten für; mit zwei Acc. — 5) achten —, Rücksicht nehmen auf (Acc.). Mit बहु grosse Achtung haben vor Spr. 333. Mit न keine Rücksicht nehmen auf, unbeachtet lassen. — 6) aussenden Mbh. 107. — 7) *sich zählen, seine Anzahl bestimmen. — Mit अधि hoch —, zur Genüge preisen. — Mit अनु in *अनुगणितृ. — Mit अव keine Rücksicht nehmen auf. — Mit आ überzählen. — Mit परि 1) zählen, auf—, her—, berechnen, durch Berechnung bestimmen Hariv. 170,7. °गणित berechnet, so v. a. von begrenzter Anzahl, nicht sehr viel 161,33. — 2) erwägen, bedenken. — Mit प्र berechnen, nach—. — Mit वि 1) zählen; Pass. gezählt werden, so v. a. betragen. — 2) erwägen, bedenken, in Betrachtung ziehen, im Sinne haben. — 3) ansehen —, halten für; mit zwei Acc. — 4) achten —, Rücksicht nehmen auf. अविगणय्य ohne Rücksicht auf Bâlâv. P. ed. Bomb. 4,20,23. Kâd. 59, 22. — 5) nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf. — Mit सम् in संगणना.

गणयज्ञ m. ein gemeindschaftliches Opfer.

गणयाग m. Verehrung der Schaarengottheiten.

गणरत्न n. und °नक्षेरहिंधि m. Titel einer Sammlung von Gaṇa 1) f).

गणराज्य n. N. pr. eines Reiches im Süden.

*गणराज्र m. n. eine Reihe von Nüchten.

*गणराजर und °क m. Calotropis gigantea Râgân. 10,31.

*गणराजिन् m. Calotropis gigantea alba.

*गणवतीसुत m. Metron. Dhanvantari's.

गणवत् 1) Adj. a) in Reihen u. s. w. bestehend. — b) mit einem Anhange versehen. — c) das Wort गण enthaltend. — 2) *f. गणवती N. pr. der Mutter Dhanvantari's.

गणवर n. N. pr. einer Stadt.

गणवत् n. ein nach Versfüssen gemessenes Metrum.

गणव्याख्यान n. Titel eines Werkes.

गणव्यूह m. Titel eines buddh. Sûtra.

गणशस् Adv. schaaren —, reihenweise.

गणश्मन् Adj. zu Schaaren sich verbindend, sich schaarend.

*गणश्रास und °क (Bhâvapr. 1,193) m. ein best. Parfum.

गणश्रेणि m. Titel eines Werkes.

*गणश्रेष्ठ m. der Gott Gaṇeça.

*गणश्रेल m. Bein. des Berges Kailâsa.

*गणश्चार्य m. Volksleiher (buddh.).

गणाधिप m. 1) das Haupt einer Schaar von Göttern Hemâdri 1,633,21. — 2) *Bein. Çiva's. — 3) * der Gott Gaṇeça. — 4) * bei den Gaina Vorstand einer Rishi-Versammlung des Arhant Vira.

गणाधिपत्य n. Nom. abstr. zu गणाधिपति 1) Çiva-Up. S. 10, Z. 11.

गणाधीश und गणाध्यक्ष m. der Gott Gaṇeça.

गणान्न n. Speise, die von einer Körperschaft kommt.

गणापसृत् m. Mitglied einer Körperschaft.

गणाबाह्य f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,81. Vgl. गुणाबाह्य.

गणि 1) m. Kenner der heiligen Schriften und der Hilfswissenschaften. Wird Eigennamen angehangt. — 2) *f. das Rechnen.

गणिकान n. Speise, die von einer Hetäre kommt.

*गणिकापाद Adj. gaṇa रुक्त्यादि.

*गणिकारिका und °कारी f. Premna spinosa oder eine dieser ähnliche Pflanze.

गणित 1) Adj. s. u. गण्. — 2) n. a) das Rechnen, Berechnung, Rechenkunst. — b) Summe. — c) die Summe einer Progression. — d) der astronomische (astrologische) Theil eines Gjotishçâstra mit Ausschluss der Nativitätslehre.

गणितकौमुदी f. und गणिततन्त्रचिन्तामणि m. Titel zweier Commentare.

गणितनाममाला und गणितपञ्चविंशतिका f. Titel zweier Werke.

गणितपाश m. in der Arithm. Combination Liláv. 237.

गणितमालती f., गणितलता f. und गणितसार m. Titel mathematischer Werke.

गणितविवेकतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गणितसंग्रह m. Titel eines Abschnitts im Siddhântaçiromaṇi.

गणितानन्दसागरी f. Titel eines Commentars.

*गणितिन् Adj. der gezählt u. s. w. hat.

गणित्रिका f. Hemâdri 1,266,20 fehlerhaft für गणात्रिका (गलत्तिका).

गणिन् 1) Adj. mit einem Anhang versehen. — 2) * m. Lehrer.

*गणिपिटक n. Name der zwölf heiligen Schriften der Gaina.

गणिन Adj. was gezählt wird Nîlak. 8,3.

*गणिनस् m. N. pr. eines Siddha Gal.

गणिन्द्र m. N. pr. eines Buddha Lalit. 368,18.

गणिय Adj. zählbar Naish. 3,10.

गणिय् m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva VP.² 4,128.

*गणेरु 1) m. Pterospermum acerifolium Madanav. 49,109. — 2) f. a) Hure. — b) Elephantenweibchen.

*गणेरुक 1) m. = गणेरु 1) Madanav. 49,109. —

2) f. ई a) *Kuppleriu.* — b) *Dienerin.*

गणेश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *der Anführer der Gefolges von Çiva und ein Sohn desselben.* Er ist der Gott der Klugheit, der alle Hindernisse zu entfernen vermag. — 3) Pl. bei den mystischen Çaiva *eine best. Klasse von Erlösten* Hemâdri 1, 823, 1. fgg. Ein anderer Name ist विघ्नेश oder विघ्नेश्वर. — 4) *Zunftmeister.* — 5) N. pr. verschiedener Männer.

गणेशकुण्ड m. N. pr. einer Felsenhöhle in Orissa.

*गणेशकुसुम m. *roth blühender Oleander* Râgân. 10,14.

गणेशखण्ड m. n. Titel einer *Abschnittes* in verschiedenen Purâṇa.

गणेशगीता f. Titel eines Werkes.

गणेशतापिनी f. Titel einer Upanishad Weber. Lit.

गणेशपुराण n. Titel eines Purâṇa VP.² 1.xc.

गणेशभुजगप्रयातस्तोत्र n. Titel einer *Hymne auf* Gaṇeça.

*गणेशभूषण n. *Mennig* Râgân. 13,52.

गणेशयामल n. Titel eines Werkes.

गणेशविमर्शिनी f. desgl.

गणेशस्तुति f. Titel einer *Hymne auf* Gaṇeça.

गणेशान m. *der Gott* Gaṇeça Hemâdri 1,622,9. 721,3.

गणेशोपपुराण n. Titel eines Upapurâṇa VP.² 1.xc. 3,118.

गणेश्वर m. 1) *das Haupt einer Schaar.* Die nähere Bestimmung im Gen. oder im Comp. vorangehend (R. 5,91,1). — 2) *ein best. Krankheitsdämon* Harîv. 9336. — 3) * *Löwe.*

*गणोत्तारक् m. *Rhinoceros.*

*गणृ, गणति (वदनैकदेशे). Nach Kâçaka ohne Flexion. Vgl. गणय्.

गण्ड 1) m. a) *Wange, Seite des Gesichts* (bei Menschen und Thieren). Am Ende eines adj. Comp. f. आ und ई. — b) *Seite überh.* — c) *Knoten, Pustel, Beule.* — d) *Kropf* (Kâraka 1,28) und *andere Halsanschwellungen.* — e) * *Gelenk, Knoten.* — f) * *Wasserblase.* — g) * *Zeichen.* — h) * *ein best. Pferdeschmuck.* — i) * *Rhinoceros.* — k) * *Held.* — l) * *der Beste, in seiner Art Ausgezeichnete.* — m) *der 10te astrol. Joga.* — n) *ein Knotenpunct der Mondhäuser; vgl.* गण्डान्त. — 2) m. n. in der Dramalik *ein rasches Wort, das zur Sache, um welche es sich eben handelt, nicht passt.* — 3) f. आ N. pr. der Dienerin der 7 Weisen. — 4) Bez. *der Wurzel* गण्ड् MBh. 13,93,103. — 5) Kathâs. 94,66 fehlerhaft für ग्लाप.

गण्डक 1) m. a) * *Rhinoceros.* — b) * *Hindernis.* — c) * *Absonderung, Trennung.* — d) * *eine best. Art zu zählen.* — e) * *eine best. Wissenschaft.* — f) Pl. N. pr. einer Zweiges der Videha. — g) Bein. Kâla's, Bruders des Prasenagît. — 2) am Ende eines adj. Comp. *Zeichen* (?). — 3) * f. आ *Krämpfen, Krugel.* — 4) f. ई N. pr. eines Flusses. — 5) f. गण्डिका a) *Hügel.* — b) etwa *Knötchen am Holz* Kâraka 6,18. — c) * *was über den ersten Anfang hinausgeht.* — d) von unbekannter Bed. MBh. 14,9,29. — 6) wohl n. *ein best. Metrum.*

गण्डकपुर m. N. pr. eines Jaksha. °कापुर MBh. 2,10,15.

गण्डकार m. *Schlafe des Elephanten* Spr. 8302.

*गण्डकावली f. = गण्डक 4).

*गण्डकारी f. 1) *eine best. Gemüsepflanze.* — 2) *Mimosa pudica.*

*गण्डकाली f. = गण्डकारी 1).

*गण्डकुसुम n. *der zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufende Saft.*

*गण्डकूप m. *Hochplateau.*

*गण्डकोल m. *die Frucht der Anona reticulata oder squamosa.*

गण्डगोपाल m. N. pr. eines Dichters.

गण्डगोपालिका f. *ein best. Wurm* Bhâvapr. 5,103.

*गण्डग्राम m. *ein ausserhalbes Dorf.*

गण्डदूर्वा f. *eine Grasart* Râgân. 8,116. Bhâvapr. 1,211.

*गण्डपाद Adj. गण्ड 4) रूपादि.

गण्डभित्ति f. *Backenknochen.*

गण्डशैलपुर m. Titel eines Werkes.

गण्डशैला 1) f. (*m.) und °माला f. (Kâtj. 2,127) *scrophulöse Anschwellung der Drüsen des Halses und Nackens* Kâraka 1,28. — 2) * f. ई *eine best. Pflanze* Gal.

गण्डशैलिक 1) = गण्डशैला Hemâdri 1,213,17. — 2) * f. °लिका *Mimosa pudica* Râgân. 3,104.

गण्डशैलिन् Adj. *mit scrophulösen Anschwellungen der Drüsen des Halses und Nackens behaftet.*

*गण्डसूल Adj. *überaus thöricht.*

गण्डूष् , °षति Vivâkap. 3,6 vielleicht fehlerhaft für गन्धय् *parfumiren.*

*गण्डूषक P. 6,4,55. Sch.

*गण्डूषजल n. *eine Art Salz* Gal.

गण्डूषिन् m. Bein. Çiva's.

गण्डूष्यूक m. Titel eines buddh. Sûtra.

गण्डशैली f. *ein grosser Felsblock.*

गण्डशैल m. (adj. Comp. f. आ) 1) dass. Çiç. 4,16. Bilâs. 241,13. Râgât. 8,1883. 2819. — 2) *Backenknochen* Çiç. 4,10. — 3) N. pr. des Lustgartens der Apsaras.

गण्डसारूया f. N. pr. eines Flusses.

गण्डस्थल n. und °ली f. *Wange.* Am Ende einer adj. Comp. f. आ und ई.

*गण्डाङ्ग m. *Rhinoceros.*

गण्डाल n. *das erste Viertel in demjenigen Nakshatra, welches auf einen Knotenpunct der Sternbilder folgt,* Vâsuev. 172.

गण्डारि m. *Bauhinia variegata* Bhâvapr. 1,204.

गण्डाली f. 1) = सर्षपी Bhâvapr. 1,220. — 2) * *weisses* Dûrvâ-*Gras.* — 3) * = गण्डदूर्वा Râgân. 8,116.

*गण्डाश्मन् m. = गण्डशैल.

*गण्डि 1) m. a) *der Stamm eines Baumes von der Wurzel bis zum Anfang der Aeste.* — b) *Kropf*(?). — 2) f. *Fuchs* Gal.

*गण्डिनी f. Bein. der Durgâ.

गण्डिर m. पार².

गण्डिलक n. *eine Grasart* Bhâvapr. 6,38.

गण्डीर 1) m. a) *eine best. Gemüsepflanze.* — b) * *Held.* — 2) * f. ई *Tithymalus antiquorum.*

गण्डु 1) (* m. * f.) a) *Kopfkissen.* Auch *गण्डू f. — b) * *Oel.* Auch गण्डू f. — 2) * m. N. pr. eines Mannes. — 3) * f. *Gelenk, Knoten.*

*गण्डुल *eine Grasart* Deçîn. 2,75. 106. 3,79.

*गण्डुल Adj. von गण्डु. = गण्डुल *bucklig.*

गण्डूपद 1) m. *eine Art Wurm.* — 2) * f. ई *eine kleine Art Wurm* oder *das Weibchen* von 1).

*गण्डूपदभव und °ज = पेटाद्रव (Gal.) n. *Blei.*

गण्डूष 1) m. (* f. आ) und n. (Spr. 6043) *ein Mundvoll Wasser u. s. w., im Munde befindliche Flüssigkeit* Harshak. 64,12. *Schluck; Mittel zum Ausspülen des Mundes* (°मस्तु Harshak. 122,8), *Gurgelwasser.* — 2) m. a) * *die Spitze des Elephantenrussels.* — b) N. pr. eines Sohnes des Çâra.

गण्डूषय् , °यति *schlürfen, verschlucken* Bilâs. 141,17. Vidde. 13,6.

गण्डूषी Adv. mit कर् *auf ein Mal verschlucken.*

गण्डूषधान n. *Kopfkissen* Paśkar. ed. Bomb. 2, 24,16.

गण्डूषधानीय n. dass. ebend. 2,23,20.

*गण्डोपल m. = गण्डशैल.

गण्डोल 1) * m. n. *roher Zucker.* — 2) * m. *Mundvoll.* — 3) N. pr. eines buddh. Tempels.

गण्डोलक m. 1) *Wurm.* — 2) * *Mundvoll* Gal.

*गण्डोलकपाद und *गण्डोलपाद गण्ड 4) रूपादि.

गण्य (गणिंघ) 1) Adj. a) *in Rechen bestehend.* — b) * am Ende eines Comp. *zu der und der Schaar gehörig.* — c) *zu zählen, — rechnen.* — d) *worauf man zu achten —, Rücksicht zu nehmen hat.* —

2) *f. या = गणसमूह् Gal.

°गन् Adj. *gehend* in अध° und द्वि°.

गन 1) Adj. s. u. गम्. — 2) n. *a) Gang, Art zu gehen. — b) das Fortgegangensein, Dahinsein* Spr. 3767. — *c) * der Ort, wo Jmd gegangen ist. — d) Erstreckung, Verbreitung, das Bekanntsein. — e) Art und Weise.*

°गनक Adj. *gehend —, bezüglich auf (?)* MBh. 8, 90,42.

*गनक्रम Adj. *aus der Ordnung gekommen* Gal.

गनचीव Adj. (f. या) *entseelt, todt* 118,4.

गनजीवित Adj. dass. Daśak. 14,22.

*गननासिक Adj. *nasenlos.*

गननिधन n. Name eines Sāman.

गनपार् Adj. *der sein Ziel erreicht hat* 174,30.

गनप्रत्यागत Adj. *fortgegangen und wieder zurückgekehrt.*

गनप्राण Adj. *entseelt.*

गनप्राय Adj. *beinahe vergangen, — gewichen, — hingeschwunden* Spr. 2063.

गनमति Adj *dumm, einfältig* zu Spr. 7620.

गनमत्सर् Adj. *uneigennützig* Du. V. 36,2.

गनमनस् Adj. *dessen Seele hin ist* TS. 6,6,3,3.

गनमात्र Adj. *kaum —, eben weggegangen* 64,21. 71,17.

गनरोग Adj. *genesen* Spr. 7841.

गनवयस् Adj. *dessen Jugend dahin ist* Spr. 2066. Hās. 23.

गनसिद्धि (Gen. °श्रेस्) und गनसिद्धी Adj. *auf der Höhe des Glückes stehend.* Nom. abstr. गनसिद्धि n. Naiṣ. 9,4,12.

गनसौक Adj. 1) *seiner Schönheit beraubt, entstellt* Harīv. 3722. — 2) *um seine hohe Stellung gekommen* MBh. 3,267,17.

*गनसन्ध m. *ein Elephant ausser der Brunstzeit.*

गनसार् Adj. *werthlos, nichtig* 172,25.

गनस्पृक् Adj. (f. स्पृश्) *kein Verlangen —, kein Wohlgefallen mehr habend* Spr. 2796. Die Ergänzung im Loc. (Bhāg. P. 7,10,19) oder Gen. (B. Gorn. 2,1,10). — 2) *uneigennützig* Spr. 7862. — 3) *erbarmungslos* Kām. Nītis. 9,63.

*गनात Adj. *blind.*

गनागत 1) Adj. *kommend und gehend.* — 2) n. *a)* Sg. und Pl. *das Gehen und Kommen, Hinundhergehen* 136,8. °गनागति करू so v. a. *Unterhandlungen pflegen* Rāǵat. 8,558.1258. *das Hinundherfliegen. — b) das Entstehen und Vergehen. — c) das Fehlen und Eintreten* Ind. St. 1,47. — *d) ein unregelmässiger Lauf der Gestirne.*

गनागति f. *das Gehen und Kommen,* so v. a. *das Sterben und Wiedergeborenwerden.*

गनाधि Adj. *sorgenfrei* Daśak. 6,19.

गनाध्वन् Adj. 1) *der seinen Weg zurückgelegt —, seinen Tagesmarsch vollbracht hat* (auch vom Monde). — 2) *vollkommen bewandert in* (Loc.).

गनाधा f. *die Zeit unmittelbar vor Eintritt des Neumonds.*

*गनानुगत n. gaṇa अतथ्यादि.

गनानुगतिक Adj. *in die Fusstapfen eines Vorangegangenen tretend, sich nach dem Vorangehenden richtend* Harsh. 36,13. तद्ता in dessen F. Instr. Naish. 3,55. Nom. abstr. °ता f. Dāśak. 1,2.

गनात Adj. *mit dem es zu Ende geht.*

गनापुन् Adj. *dessen Lebenszeit dahin ist: 1) dem Tode verfallen, dem Verscheiden nahe. — 2) gestorben, todt.*

*गनार्तवा Adj. f. *die die Regeln verloren hat.*

गनार्थ Adj. 1) *zwecklos, unnütz. — 2) verstanden.*

गनैमु Adj. *entseelt, todt.*

गति 1) f. *a) Gang, Bewegung, Flug, Art zu gehen, — sich zu bewegen, Fähigkeit zu gehen.* पद्भ्यां गतिं गम् *den letzten Gang gehen,* so v. a. *sterben.* In Comp. mit einem als Gen. oder Loc. aufzufassenden Begriffe. — *b) das Weggehen, Fortgehen. — c) Gang, so v. a. Art und Weise, wie sich Etwas bethätigt oder äussert. — d) Fortgang, Verlauf. — e) das Gelangen —, Kommen zu oder in, Erreichen;* die Ergänzung im Gen., Loc. (103,8) oder im Comp. vorangehend. — *f) das Sichrichten nach, Gehorsam gegen* (Loc.) Āpast. 1,13,11. 14. 16. 14,5. — *g) Weg, Bahn* (eig. und übertr.). अन्यतरां गतिं गम् *von einem Kranken so v. a. genesen oder sterben. — h) eine brst. Strecke der Mondbahn* und *der Stand eines Planeten in derselben. — i) Ausgang, Gang einer Wunde oder Geschwürs. — k) Ausgangspunct, Ursprung, Grund. — l) Ausweg, Möglichkeit zu handeln, Mittel. — m) Kunstgriff, Stratagem. — n) Zuflucht. — o) Lage, Zustand, Verhältniss* — oder *Schicksal eines Dinges. — p) ein glücklicher Zustand, Glück. — q) die Wanderung der Seele durch verschiedene Körper* und *die bei diesem Kreislauf dem Einzelnen angewiesene Stellung, Los —, Schicksal eines Menschen. — r) Art und Weise* Comm. zu Ācv. Gṛhj. 1,24,7. — *s) das Verstandenwerden, Gemeintsein* Mahābh. 1,136,a. 166,b. 167,a. 4,91,b. 5,109,a. 8,11,a. 53,b. Pārāś. 9. — *t) die Präpositionen und bestimmte andere adverbialische Formen, wenn sie in unmittelbarer Beziehung zu einem Verbalbegriff stehen. — u) eine best. rhetorische Figur. — v) * eine best. hohe Zahl* (buddh.) — w) N. pr. einer Tochter Kardama's und Gattin Pulaha's. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anala Harīv. 1.3,42.

गतिलील् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

गतिगङ्ग m. *ein gehemmter, unsicherer Gang* Çiç. 54,6. Ind. St. 15,300.

गतिगेद m. dass. Çiç. 93,12.

गतिगत्त् Adj. *mit Bewegung versehen, sich bewegend. — 2) mit Gängen* (von Eiter u. s. w.) *versehen, fistulosus. — 3) mit einer Präposition u. s. w. versehen; s.* गति 1) *t).*

*गतिला f. 1) *das Nichtverscheidensein unter einander. — 2) eine best. Pflanze. — 3) N. pr. eines Flusses.*

गतो (motrisch) f. = गति *Gang.*

गतोक्त n. = य°.

गत्यागति ans Anf. eines Comp. *das Gehen und Kommen, Erscheinen und Verschwinden* Ind. St. 15,317.

गत्वन् in पूर्व°.

गत्वर् Adj. 1) *sich ansehikend zu* (Dat.) — 2) *vergänglich* Rāǵat. 8,888.

गत्वींप und गत्वैंप Absol. von गम्.

1. गद् , गदति (metrisch auch Med.) 1) *hersagen, aussprechen, sprechen, singen,* so *Jmd* (Acc.) *sagen, Etwas* (Acc.) *zu Jmd* (Acc.) *sagen.* — 2) *aufzählen, herzählen.* — 3) *benennen.* — Desid. जिगदिषति *herzusagen —, zu sprechen beabsichtigen.* — Mit *धुन् = °धुनादि°. — Mit *प्रण्या. — Mit नि 1) *hersagen, verkünden, mittheilen, sprechen, sagen,* so *Jmd* (Acc.) *sagen, Etwas* (Acc.) *zu Jmd* (Acc.) *sagen.* —3) *benennen.* Pass. *genannt werden, heissen, gelten für.* — Caus. निगादयति *hersagen lassen.* — Intens. *steif und fest behaupten.* °नागद्यते mit pass. Bed. — Mit *परिनि 1) *hersagen.* — Mit *परिणि. — Mit प्रणि 1) *lehren, behaupten.* — 2) *anzureden ansprechen.* — Mit प्रतिनि *einseln hersagen* Comm. zu TBr. 1,6,1,8. — Mit विनि *Jmd* (Acc.) *anreden;* Pass. *genannt werden, heissen.* — Mit *परि in *°गादिनि. — Mit *प्र in *°प्रगद्य. — Mit प्रति *beantworten.* — Mit वि, °गदित *weit verbreitet, bekannt.* निगादित्र n.

2. *गद् , गद्यति देवशब्दे. — Mit प्र Maṇiḍ.

1. गद् m. f. (या) *Sprech.* — Vgl. auch गद्य.

2. गद् 1) m. *Krankheit.* — 2) * n. *Gift.*

3. गद् m. N. pr. verschiedener Söhne des Vasudeva VP.2.

गद्न n. *das Hersagen* Ait. Ār. 468,15. 16.

गद्यनिरूक्त m. Titel eines Werkes.

*गद्यिलु 1) Adj. *a) geschwätzig. — b) lüstern.* — 2) m. *a) Laut. — b) Bogen. — c) der Liebesgott. — d) Wolke* Gal.

गद्यवर्ण् m. N. pr. eines Mannes VP.² 4,99.

गद्यसिंह् m. N. pr. eines Autors.

गद्या f. 1) *Keule.* — 2) *Bignonia suaveolens.* — 3) *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. — 4) *eins best. Constellation.* — 5) v. l. für गद्या TS. Comm. 2,507.

*गद्याड्य u. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

*गद्याद् m. Du. *die beiden Açvin.*

गद्यायत्र m. Bein. Kṛshṇa's.

*गद्यायणी m. *Auszehrung.*

1. गद्यिधर् 1) Adj. *eine Keule haltend.* — 2) m. *a)* Bein. Kṛshṇa's. — *b)* N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित, °भट्ट, °भट्टाचार्य.

2. गद्यिधर् Adj. *eine kranke Lippe habend* Spr. 6277.

*गद्यिनक m. Du. *die beiden Açvin.*

गद्यिभृ् Adj. *eine Keule tragend;* m. Bein. Kṛshṇa's.

*गद्यिम्बर् m. *Wolke.*

गद्यिय् °यति *müde werden.*

*गद्यिरति m. *Arsenei.*

गद्यिवमान m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*गद्यिकु und *°यु m. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

गद्यि f. und °त n. *das Reden, Sprechen.*

1. गद्यिन् Adj. *krank* Bhāvapr. 3,143.

2. गद्यिन् Adj. *mit einer Keule versehen;* *m. Bein. Kṛshṇa's.

गद्यिसिंह m. N. pr. eines Grammatikers.

गद्गद् 1) Adj. (f. द्या) *stammelnd, stotternd* (von Personen und Reden). — 2) n. *Gestammel.*

गद्गद्क 1) *Adj. = गद्गद् कुलाल:. — 2) f. °दिका *Gestammel* Kād. 2,29,2. 63,5. 76,14. Harshak. 134, 12. 208,20.

गद्गद्गत Adj. *stammelnd, stotternd* Spr. 2813.

गद्गद्ता f. (323,23) und गद्गद्त्व n. *Gestammel.*

*गद्गद्ध्वनि m. *gestammelte Laute.*

गद्गद्भाषण n. *das Stammeln* Hemādri 1,726,15.

गद्गद्भाषिन् Adj. *stammelnd.* वाच्य° vor Thränen.

गद्गद्वाक Adj. dass. Nom. abstr. °ता f.

गद्गद्वाच् Adj. dass. Hemādri 1,723,13.

गद्गद्शब्द् Adj. dass.

1. गद्गद्स्वर् m. *gestammelte Laute.*

2. गद्गद्स्वर् 1) Adj. (f. द्या) *stammelnd* Bhāp. Chr. 187,10. — 2) m. *a) * Büffel. — b)* N. pr. eines Bodhisattva.

गद्गद्ति Adj. *gestammelt.*

*गद्गद्य् °यति *stammeln.*

गद्य 1) Adj. *zu sagen.* — 2) n. *gesprochene,* so v. a. *ungebundene Rede, ein Satz in Prosa.*

गद्यत्रय n. Titel eines Werkes.

गद्यपद्यमय Adj. (f. ई) *aus Prosa und Versen bestehend.*

गद्यबन्ध m. Titel eines Werkes.

गद्याण, °क, गद्यान, °क und *°गद्यालक m. *ein best. Gewicht* Bhāvapr. 3,119. 130.

गद्यूक n. = कद्रूक Hemādri 1,399,7.

गध्य् °गध्यति (मिश्रीभावकर्मन्) *गंधित Naigh. 4,2. — Mit घा, खाँगधित *angeklammert.* — Mit परि, पेरिगधित *umklammert.*

गघा f. *ein best. Theil des Lastwagens.* गद्या v. l.

गध्य् (गंधित्र) Adj. *festzuhalten, zu erbeuten.*

गनविनपुर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 15,261.

गंतर् Nom. ag. 1) m. *a) derjenige welcher geht, kommt, gelangt zu;* die Ergänzung im Acc., Loc. oder * Dat. (228,29.30). Als Fut. 67,8. 171,21. गन्ता चेद्रक्ष् तूर्णम् *wenn du reisen willst, so reise eiligst* Spr. 2078. — *b) zu einer Frau* (Loc.) *gehend, ihr beiwohnend.* — 2) f. गत्री *a) ab 3te Sg. Fut. f. mit गम् *wird untergehen.* — *b) Wagen.* तुरंगसंयुक्त Hemādri 1,643,5. Harshak. 173,18.

गंतवे und गंतवै Dat. Inf. von गम्.

गन्तव्य 1) n. Sg. impers. *eundum.* निधनं सर्वजन्तवै: so v. a. *alle Menschen müssen sterben* 163,29. Loc. mit oder ohne मनस् *da gegangen werden muss.* गन्तव्ये ऽनुमतम् *eine Einwilligung zu gehen.* गन्तव्यमनोरथ *auf der Reise, unterwegs.* घटपावशेष° Adj. *soviel* (Meer) *nur noch wenig zu durchschiffen ist,* so v. a. *beinahe ganz durchschifft.* — 2) Adj. *a) zu gehen, zu durchschreiten, zurückzulegen* (ein Weg). — *b) zurückzulegen,* so v. a. *bevorstehend* Comm. zu Ānjasa. S. 28, Z. 6. — *c) adeundus, petendus, wohin man sich zu begeben hat.* Nom. abstr. °ता f. Çāṅk. zu Bādar. 4,3,14. °त्व n. zu 7. — *d) adeunda coitus causa.* — *e) ineundus, capiendus, incipiendus.* विश्रम्भ oder विश्राम so v. a. *zu trauen.* — *f) zu zeihen.* दोषेण *eines Fehlers.* — *g) zu verstehen, verständlich.*

गंतु m. 1) *Weg, Lauf.* — 2) * *Wanderer.*

*गन्तिका f. *Wägelchen.*

*गन्तीय m. *Wagen.*

गन्त्र in सु°.

*गन्दिका f. N. pr. einer Oertlichkeit. गन्दिका v. l.

गन्ध् 1) m. *a) Geruch, Duft.* Ausnahmsweise n.; am Ende eines adj. Comp. f. द्या. — *b)* gew. Pl. *wohlriechender Stoff, Wohlgeruch.* — *c) Schwefel* Kālak. 3,20. — *d) pulveirisirtes Sandelholz.* — *e)* * *Myrrhe.* — *f)* * *Hyperanthera Moringa.* — *g)* am Ende eines Comp. *der blasse Geruch von,* so v. a. *eine Spur von, ein Wenig* Sūçr. 1,42,9. खद्योतान्धेन so v. a. *wegen einiger Aehnlichkeit mit Schlangen.* — *h)* * *Verbindung, Verwandtschaft.* — *i) Uebermuth, Stolz* Megh. 9. Wohl fehlerhaft für गर्ध्. — *k)* * *Nachbar.* — 2) Bein. Çiva's. — 2) f. द्या *a)* * *Curcuma Amhaldi* oder *Zerumbet.* — *b)* * *Desmodium gangeticum.* — *c)* * *die Knospe von Michelia Champaca.* — *d) ein best. Metrum.* — 3) n. *a)* = 1) *a).* — *b)* * *schwarzes Aloeholz* Rāgān. 12,91.

गन्धक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. गन्धिका) *riechend nach;* s. घृत° und खदि°. — 2) m. *a) Schwefel* Kālak. 2,135. — *b)* * *Hyperanthera Moringa.*

गन्धकटी f. v. l. für °कुटी.

गन्धकन्दक m. *die Wurzel von Scirpus Kysoor.*

गन्धकारक m. 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) *f. रिका *Berstertin von Wohlgerüchen.*

गन्धकालिका f. N. pr. 1) einer Apsaras. — 2) * der Mutter Vjāsa's.

गन्धकाली f. = गन्धकालिका 2).

*गन्धकाष्ठ n. 1) *Aloeholz.* — 2) *eine Art Sandel* Rāgān. 12,14.

गन्धकीय Adj. *auf Schwefel bezüglich.*

गन्धकुटी f. *ein best. Parfum* (aus Guzarat) Rāgān. 12,139. Bhāvapr. 1,151. — Vgl. °कूटी.

*गन्धकुसुमा f. *eine best. Pflanze.*

गन्धकूटी f. Bez. *eines best. Gemachs* (buddh.). Richtig °कुटी.

*गन्धकेलिका f. *Moschus.* Richtig °चेलिका.

*गन्धकोकिला f. *ein best. Parfum* Bhāvapr. 1,193.

*गन्धखेट n. *Andropogon Schoenanthus.*

*गन्धखेटक n. *wohlriechendes Gras.*

गन्धगत m. = गन्धहित Kād. 30,11.

गन्धग्राहक Adj. *den Geruch wahrnehmend.*

गन्धग्राहिन् Adj. *parfümirt* Daçak. 1923, 2,113,10.

गन्धघ्राणवत् Adj. *mit einer Schnauze aus wohlriechenden Stoffen* Hemādri 1,402,16. 433,11.

*गन्धचेलिका f. 1) *Moschus* Rāgān. 12,47. — 2) *Zibetkatze.*

गन्धज Adj. (f. द्या) *aus wohlriechenden Stoffen bestehend* Agni-P. 43,10.

*गन्धजटिला f. *Acorus Calamus.*

गन्धजल n. *wohlriechendes Wasser.*

*गन्धजाता n. *das Blatt der Laurus Cassia.*

*गन्धज्ञा f. *Nase.*

*गन्धतण्डुल m. *wohlriechender Reis* Rāgān. 16,21.

*गन्धतृण m. *Schlachtrommel.*

*गन्धतृण n. *wohlriechendes Gras* Mat. med. 298.

गन्धतैल n. 1) *wohlriechendes Oel.* — 2) * *Schwe-*

felbutter Mat. med. 26.

गन्धतोय n. *wohlriechendes Wasser* Kâlaś. 2,143.

*गन्धत्वच् f. *die Rinde von Feronia elephantum.*

*गन्धदला f. *eine best. Pflanze* Râśân. 6,110.

*गन्धदारु n. *Aloeholz.*

*गन्धद्रव्य n. *wohlriechender Stoff.*

गन्धद्वार् Adj. (f. द्वारी) *durch den Geruch zugänglich, — wahrnehmbar* Taitt. Âr. 10,1,10.

गन्धद्विप und गन्धद्विर् m. *ein Elephant zur Brunstzeit.*

गन्धधारिन् Adj. *Wohlgerüche an sich habend, von Çiva.*

*गन्धधूमल m. *ein best. Parfum* Râśân. 12,59.

*गन्धधूमगव m. desgl. Gal.

*गन्धधूलि f. *Moschus.*

गन्धन 1) m. *eine Reisart* Kâraka 1,27. — 2) n. *a) das Riechen, Anshauchen von Gerüchen. — b) das Sticheln, Anspielen auf Jmds Fehler. — c) *= उत्साह, उत्साहन.

*गन्धनकुल m. *Sorex moschatus.*

गन्धनाकुलि (metrisch) und °ली f. *eine best. Pflanze. Piper Chaba* Râśân. 6,12. *Vanda Roxburghii* Mat. med. 238. Nach Andern *Artemisia vulgaris.*

*गन्धनाडी f. = गन्धनाली Gal.

*गन्धनामन् m. *ein roth blühendes Ocimum.*

गन्धनामी f. *eine Pustel-Krankheit* Suçr. 2,118,2.

*गन्धनालिका und *°नाली f. *Nase.*

*गन्धनिलया f. *arabischer Jasmin.*

*गन्धनिशा f. *eine Art Curcuma.*

गन्धप Adj. *nur Gerüche schlürfend*; m. Pl. Bez. *bestimmter Manen.*

*गन्धपत्र 1) m. *a) eine Art Ocimum. — b) Aegle Marmelos. — c) Orangenbaum.* — 2) f. ई *eine Art Curcuma.* — 3) f. ई *a) Physalis flexuosa.* — *b) = गन्धब्रुा. — c) = अश्वगन्धा.

*गन्धपत्रिका f. 1) *eine Art Curcuma.* — 2) *Physalis flexuosa.* — 3) *Apium involueratum* Râśân. 6,110.

*गन्धपर्णी m. *Alstonia scholaris* Râśân. 12,35.

*गन्धपलाशिका f. *Gelbwurz.*

*गन्धपलाशी f. *Curcuma Amhaldi* oder *Zerumbet.*

गन्धपालिन् Adj. Beiw. Çiva's.

*गन्धपाषाण m. *Schwefel.*

गन्धपाषाणवत् Adj. wohl *schwefelhaltig* Daçân. (1925) 2,108,8.

*गन्धपिङ्गला f. ein Frauenname.

गन्धपिशाचिका f. *der Rauch von brennendem wohlriechendem Harze.*

*गन्धपोता f. *eine Art Curcuma.*

1. गन्धपुष्प n. *eine wohlriechende Blume.*

2. *गन्धपुष्प 1) m. *a) Calamus Rotang* Râśân. 9,110. *b) Alangium hexapetalum* Râśân. 9,76. — *c) Cordia Myxa.* — 2) f. ा *a) die Indigopflanze. — b) Pandanus odoratissimus* Râśân. 10,69. — *c) = गणिकारी.

गन्धपूतना f. N. pr. einer Unholdin, die eine best. Krankheit veranlasst, Harîv. 9542.

*गन्धफणिज्झक m. *augeblich eine Art Ocimum.* Gemeint ist तीक्ष्णगन्ध und फ°.

गन्धफल 1) *m. *a) Feronia elephantum. — b) Aegle Marmelos.* — *c) = तेजःफल. — 2) *f. ा *a) Fennich. — b) Trigonella foenum graecum. — c) Batatas paniculata. — d) Boswellia thurifera.* — 3) f. ई *a) Fennich.* — *b) *die Knospe der Michelia Champaca* Râśân. 10,60.

*गन्धबन्धु m. *der Mangobaum.*

*गन्धबकुल m. *eine Art Ocimum.*

*गन्धबल्कल 1) m. *wohlriechender Reis* Râśân. 16, 21. — 2) f. ा = गोरती.

*गन्धबीजा f. *Trigonella foenum graecum.*

*गन्धभद्रा f. *eine best. kriechende Pflanze.*

*गन्धभाण्ड m. fehlerhaft für गर्दभाण्ड.

गन्धभङ्गी f. ein Frauenname Ind. St. 14.

गन्धभद्रन (metrisch) m. = गन्धभाद्रन 1) *c) Harivañça 1,351,2.

गन्धमय Adj. (f. ई) *aus wohlriechenden Stoffen bestehend* Hemâdri 1,404,18.

*गन्धमांसी f. *eine Art Valeriana.*

*गन्धमातृ f. *die Erde.*

गन्धमाद m. N. pr. 1) eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) eines Affen.

गन्धमादन 1) m. *a) *eine Bienenart. — b) *Schwefel. — c)* N. pr. eines (oder verschiedener) Gebirges mit *schön duftenden* Wäldern VP.². n. verdächtig. — *d) Bein. Râvaṇa's. — e)* N. pr. eines Affen. — 2) *f. ई *a) ein heraucherndes Getränk. — b) Schmarotzerpflanze. — c) ein best. Parfum.*

गन्धमादनवर्ष m. n. N. pr. eines Varsha VP. 2,1,28.

*गन्धमादिनी f. 1) *Lack* (लाक्षा) Râśân. 6,207. — 2) *ein best. Parfum* (मुरा). Râśân. 12,139.

गन्धमार्जार m. *Zibethkatze* Bhâvapr. 1,184.

गन्धमालती f. *ein best. Parfum* Bhâvapr. 1,193.

गन्धमालिन् 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) *f. °नी *ein best. Parfum.*

गन्धमाल्य n. (adj. Comp. f. या) Dn. und Pl. *Wohlgerüche und Kränze.* °लोक m. *die Welt der W. und K.* °लोकताम् Adj. *nach dieser begehrend.*

गन्धमुण्ड m. = गर्दभाण्ड.

*गन्धमूल 1) m. *Alpinia Galanga* Râśân. 6,56. — 2) f. या *a) Curcuma Amhaldi* oder *Zerumbet. — b) Boswellia thurifera.* — 3) f. ई = 2) *a).

*गन्धमूलक 1) m. = गन्धमूल 2) *a)* Râśân. 6,119. — 2) f. °लिका *a)* dass. — *b) Emblica officinalis.*

*गन्धमूषिक m., *°मूषिका und *°मूषी f. *Sorex moschatus.*

*गन्धमृग m. *Zibethkatze.*

*गन्धमृगाण्डजा f. *Moschus* Gal.

*गन्धमेदुन m. *Siter.*

गन्धमोत m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka VP. 4,14,2.

गन्धमोद m. = गन्धमोत VP.³ 4,95.

*गन्धमोदन m. *Schwefel.*

*गन्धमोदिनी f. v. l. für °मोक्षिणी.

*गन्धमोक्षिणी f. *die Knospe der Michelia Champaca* Râśân. 10,60.

गन्धय् 1) °यति vielleicht *parfumiren*; s. u. गन्धय्. — 2) *°यते *a)* स्पर्धने. — *b)* गन्धने.

गन्धयुक्ति f. *Bereitung von Wohlgerüchen.*

*गन्धयुति f. *wohlriechendes Pulver.*

*गन्धरत्ना f. *eine best. Pflanze* Gal.

गन्धरस 1) im Comp. *a) Wohlgeruch und Wohlgeschmack* MBh. 5,27,11. 5,121,25. — *b) Wohlgerüche und Gewürze* Gaut. 7,9. — 2) * m. *a) Myrrhe. — b) Gardenia florida* Mat. med. 208.

*गन्धरसाञ्जन m. *Terpentin.*

*गन्धराज 1) m. *a) eine Art Jasmin* Râśân. 10,78. — *b) eine Art Bdellion.* — 2) f. ई *ein best. Parfum.* — 3) n. *a) Sandelholz. — b) ein best. Parfum. — c) eine best. weisse Blume.*

गन्धर्व 1) m. (adj. Comp. f. या) *a)* N. pr. *a) eines in nächster Beziehung zum Soma und zur Sonne stehenden Genius. Von ihm stammt das erste Menschenpaar, und auf das Weib besitzt er besondern Anrechte. Auch Pl. Ihre Weiber sind die* Apsaras. *Im Epos sind sie die himmlischen Sänger und gehören mit den* Apsaras *zum Hofstaat Indra's. — β) Pl. eines Volkes. — γ) *des Dieners des 17ten Arhant's der Gaina. — b) Sänger. — c) * Weiser, frommer Mann. — d) *der indische Kuckuck. — e) Pferd. — f) * Bleamthier. — g) * die Seele nach dem Tode, bevor sie in einen neuen Körper einzieht. — h) Bez. des 15ten Kalpa 2) h). — i) Bez. des 21ten Muhûrta* Ind. St. 10,296. — *k) ein best. Svara* Harîv. 3,132,53. गान्धर्व v. l., richtig wohl गान्धार्य. — 2) f. या Bein. der Durgâ Harîv. 2,120,4. गान्धर्वी v. l. — 3) f. ई f. zu 1) *a). Sie ist die Urmutter der Pferde.

गन्धर्वकन्या f. *eine Jungfrau der Gandharva*

1) *a*) Kāraṇḍ. 4,13. fgg.

गन्धर्वगण m. n. N. pr. eines Theiles von Bhāratavarsha.

गन्धर्वगृहीत Adj. von einem Gandharva 1) *a*) besessen.

गन्धर्वग्रह m. Besessenheit durch einen Gandharva 1) *a*).

गन्धर्वतन्त्र n. Titel eines Werkes.

गन्धर्वतैल n. Ricinusöl.

गन्धर्वत्व n. Nom. abstr. zu गन्धर्व 1)*a*).

गन्धर्वदत्ता f. N. pr. der Tochter eines Fürsten der Gandharva 1)*a*).

गन्धर्वनगर n. 1) N. pr. *a*) der Stadt *a*) der गन्धर्व 1) *a*). — *β*) der Gandharva 1) *b*). — 2) Fata Morgana Kīn. 117,12.

गन्धर्वपत्नी f. die Frau der Gandharva 1) *a*).

गन्धर्वपद n. Aufenthalt der Gandharva 1) *a*) ĀV. Pariç. 70,12.

गन्धर्वपुर m. die Stadt der Gandharva 1) *a*).

गन्धर्वराज m. ein Fürst der Gandharva 1) *a*) 46,20. 49,2.

गन्धर्वराज्ञी f. die Zeit der Gandharva 1) *a*).

गन्धर्वविद्या f. die Kunst der Gandharva 1)*a*), Gesang. Pl. R. Gorr. 1,79,21. im Comp. 80,4.

गन्धर्वविवाह m. die Heirathsform der Gandharva 1) *a*).

गन्धर्ववेद m. der Veda der Gandharva 1) *a*), die Lehre vom Gesange.

गन्धर्वस्त्र und °क m. Ricinus communis.

गन्धर्वाप्सरस् f. 1) Pl. die Gandharva und Apsaras. — 2) Du. der G. und die A. Bāsu. Bh.

गन्धर्वेष्टा Adj. beim Gandharva 1) *a*) befindlich Maitr. S. 4,3,1.

गन्धला f. Fennich Bhāvapr. 3,96.

गन्धलोलुपा f. Fliege.

गन्धवञ्चा und °वच्ची f. N. pr. einer Gottheit Kīrāt. 3,130. 115. 4,77. 5,16.

गन्धवटिका f. Räucherwerk in kleinen runden Stücken Lalit. 186,11. 226,1.

गन्धवणिज् m. ein Händler mit Wohlgerüchen.

*गन्धवधू f. 1) Curcuma Amhaldi oder Zerumbet. — 2) ein best. Parfum.

गन्धवत् 1) Adj. *a*) mit der Qualität Geruch verstehen Tarkas. 3. — *b*) duftend. — 2) f. °वती *a*) *Erde. — *b*) *arabischer Jasmin. — *c*) * ein bestrauchendes Getränk. — *d*) * ein best. Parfum. — *e*) Bein. der Satjavatī, der Mutter Vjāsa's. — *f*) N. pr. *α*) der Stadt Vāju's und * Varuṇa's. — *β*) eines Flusses.

*गन्धवल्काल n. 1) Laurus Cassia. — 2) Sarsaparilla.

*गन्धवल्लरी und °वल्ली f. eine best. Pflanze.

गन्धवह 1) Adj. Düfte zuführend. — 2) m. Wind, — 3) * f. घ्रा Nase.

गन्धवरुग्मशान n. N. pr. einer Leichenstätte Paṇḍ.

गन्धवार 1) m. *a*) Wind Spr. 7638. — *b*) * Bisamthier. — 2) * f. घ्रा Nase.

*गन्धविकूल m. Weizen.

*गन्धवृक्षक m. Shorea robusta Rāǵan. 9,81.

*गन्धव्याकुल n. vielleicht Muskatnuss.

*गन्धशठी f. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

*गन्धशाक n. eine best. Gemüsepflanze.

गन्धशालि m. wohlriechender Reis Rāǵan. 16,21. Daçak. (1925) 2,113,19.

*गन्धशुण्डिनी f. Moschuratte Rāǵan. 19,59.

*गन्धशेखर m. Moschus.

गन्धशैल m. = गन्धमादन 1) *c*) Golāḍh. Bhuv. 29.

*गन्धसार m. 1) Sandelholz. — 2) eine Art Jasmin.

*गन्धसारण m. ein best. Parfum.

*गन्धसुखी oder °सूची f. Moschusratte.

गन्धसेवक Adj. Wohlgerüche gebrauchend Bādar. Nāṭaç. 34,108.

*गन्धसोम m. die weisse Wasserlilie.

गन्धस्तैन्य m. 1) = गन्धहृद. — 2) ein best. wirksames Antidoton.

गन्धस्फात्तिकृतक m. Titel eines Werkes.

*गन्धस्फात्तिका f. eine Dienerin, die ihrer Herrin Wohlgerüche nachträgt.

*गन्धाढ्य m. Moschusratte.

*गन्धाढ्यवह m. ein Händler mit Wohlgerüchen.

गन्धाढ्या 1) Adj. reich an Duft, wohlriechend Spr. 2082. fg. — 2) * m. Orangenbaum. — 3) * f. घ्रा *a*) eine Art Curcuma. — *b*) gelber Jasmin Rāǵan. 10,99. — *c*) Paederia foetida. — *d*) = ह्रामतरुशीतला Rāǵan. 10,177. — *f*) Moschuratte Gal. — 4) * n. *a*) Sandelholz. — *b*) ein best. Parfum Rāǵan. 12,129.

*गन्धाधिक n. ein best. Parfum.

*गन्धाम्बु n. wohlriechendes Wasser.

गन्धाभ्यस् n. dass. Vaǵin. Bṛh. S. 77,32.

*गन्धाम्रा f. der wilde Citronenbaum.

गन्धार 1) m. *a*) Pl. N. pr. eines Volkes. — *b*) die dritte Note. — *c*) * ein best. Rāga. — *d*) * Mennig. — 2) * f. ई N. pr. einer Vidjādevī.

गन्धारि m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गन्धाला f. Cistus orientalis.

*गन्धाली f. 1) Wespe. — 2) Paederia foetida.

*गन्धालीगर्भ m. kleine Kardamomen.

*गन्धालु m. wohlriechender Reis Rāǵan. 16,21. Vgl. *घति°.

*गन्धाश्मन् m. Schwefel.

*गन्धाष्टक n. eine Verbindung von acht wohlriechenden Stoffen.

गन्धाह्वा f. eine best. Pflanze.

गन्धि am Ende eines adj. Comp. 1) den Geruch von — habend, riechend nach. — 2) nur den Geruch von Etwas habend, so v. a. nur einen geringen Theil von Etwas enthaltend, nur dem Namen nach Etwas seiend.

गन्धिक 1) am Ende eines adj. Comp. *a*) riechend nach; s. उत्पल°. — *b*) nur den Geruch von Etwas habend, so v. a. nur dem Namen nach Etwas seiend. — 2) * m. *a*) Händler mit Wohlgerüchen (bddh.). — *b*) Schwefel. — 3) Wohlgerüche. गन्धिकापण Paṇḍ. — 4) * N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 13.

गन्धिन् 1) Adj. *a*) einen Geruch habend. Am Ende eines Comp. riechend nach. — *b*) am Ende eines Comp. ein Weniges von Etwas habend, erinnernd an Naish. 6,38. — *c*) verwechselt mit ग्रन्थिन्. — 2) * m. *a*) Wanze. — *b*) Xanthophyllum virens. — 3) * f. °न्धी ein best. Parfum. — 4) * n. desgl. Rāǵan.

*गन्धियर्ण m. Alstonia scholaris. Vgl. गन्धपर्ण.

गन्धेच्छा f. N. pr. einer Göttin Kīrāt. 4,44.

गन्धेन्द्रिय n. Geruchssinn.

गन्धेभ m. = गन्धहृद.

गन्धेश m. N. pr. eines Vitarāga.

*गन्धोतु m. Zibethkatze.

गन्धोत्कट m. Artemisia Abrotanum Rāǵan. 10, 147. Bhāvapr. 1,220.

*गन्धोदासा f. ein berauschendes Getränk.

गन्धोद n. wohlriechendes Wasser.

गन्धोपजीविन् m. Händler mit Wohlgerüchen.

*गन्धोपल m. Schwefel.

*गन्धोलि f. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

*गन्धोली f. 1) dass. — 2) Paederia foetida. — 3) Cyperus rotundus. — 4) getrockneter Ingwer. — 5) Wespe. — 6) Bein. der Indrāṇī Gal.

*गन्धोत्तीर्ण m. Löwe Gal.

*गन्धोतु m. = गन्धोतु.

गन्ध्य in वात°.

गन्ध्यस् Kāṭh. 10,11 fehlerhaft für गर्धन्.

गन्धिका f. v. l. für गन्धिका gaṇa सिन्धादि in der Kāç.

गर्भ m. vulva.

गर्भस्तल n. eine best. Höhle.

गाँस्ति 1) m. *a*) Arm, Hand. — *b*) Strahl. — *c*) * die Sonne. — *d*) N. pr. *a*) eines Âditja. — *β*) eines

Rshi. — 2) * f. Bein, der Svâhâ, der Gattin Agni's. — 3) f. गभस्ती N. pr. eines Flusses VP. 2,4,36. 4) Adj. *strahlend* TBa. 2,7,18,1.

गभस्तिनेमि m. Bein. Krshṇa's.

*गभस्तिपाणि m. *die Sonne.*

गौभस्तिपूत Adj. *mit den Händen geläutert.*

गभस्तिमत् 1) Adj. *strahlend.* — 2) m. *a) die Sonne* Kâd. 2,69,18. — *b) eine best. Hölle* VP. 2, 6,2. — 3) m. n. N. pr. eines Theils von Bhâratavarsha Golâdh. Burr. 41. VP. 2,3,6.

गभस्तिमालिन् m. *die Sonne, der Sonnengott* Kâd. 109,2. 231,6. Harshaṇ. 139,3. Bâlar. 42,2.

*गभस्तिरुत्त m. *die Sonne.*

गभस्तीश्वर n. Name eines Liṅga.

गभीरक् Adv. *tief unten oder innen.*

*गभीका f. *eine best. Pflanze und deren Frucht.*

गर्गरिका s. u.

गभीर 1) Adj. (f. ई) *tief* (in den verschiedenen Bedeutungen des Wortes, auch vom Ton); *dicht, sich weithin erstreckend* 111,5. *unerschöpflich, grenzenlos* Bâlar. P. 4,5,18. *unergründlich, verborgen, geheim.* गभीरम् und गभीरं Adv. — 2) m. N. pr. eines Sohnes *a)* des Manu Bhautja VP. 3,2,13. — *b)* des Rambha. — Vgl. गम्भीर.

गभीरवेपस् Adj. *tief erregt.*

*गभीरिका f. *eine grosse Trommel.*

*गभीलिक m. *Kopfkissen.*

गभ्यर् n. = गह्वर् *Versteck, Dickicht, Schlucht* Kâraṇ. 24,18.

गम् 1. गच्छति, गमति (Naigh. 2,14) und गंच्छति (nur dieses in der klass. Sprache); Act. und Med. 1) *kommen.* — 2) *kommen —, hingehen —, sich begeben nach, in, zu* oder *auf, gelangen nach* oder *zu, zu Theil werden;* mit Acc. (auch mit प्रति). Loc. oder Dat. — 3) zu einem Weibe (Acc.) *gehen,* so v. a. *beiwohnen.* पशून् *mit Vieh Umzieht treiben.* Ohne Object *den Beischlaf vollziehen.* — 4) in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss (Acc.) *kommen, gerathen; theilhaftig werden, erlangen;* mit Acc. oder Loc. (RV. 1,83,1. 86,3. 2,25,4. 7,32,10. 8,46,9. Vâlaku. 3,5). — 5) *aufbrechen, davon —, fortgehen.* उपान्त वसे *um strenge Kasteiungen zu üben* 71,16. — 6) *hingehen,* so v. a. *sterben* 176,6. — 7) *verfliessen, vergehen, zu Ende gehen* Naish. 7,109. — 8) *gehen, sich bewegen, wandeln;* einen Gang oder Weg (Acc.) *gehen.* शीघ्रगद्धति so v. a. *bleibt am Leben* 37,2. — 9) मनसा *in Gedanken sich begeben zu* (Acc.); *wahrnehmen.* — 10) *wahrnehmen, erkennen, errathen;* Pass. *verstanden werden, gemeint sein* 227,20. 234,1. 237,26. — 11) दोषेण oder दोषतस् *Jmd* (Acc.) *beschuldigen, für den Schuldigen halten.* — Partic. गत 1; mit act. Bed. *a) gekommen.* एवं गते *da es so gekommen ist,* so v. a. *unter diesen Umständen* 43,16. — *b) gekommen zu* oder *in, gegangen nach* oder *zu, gelangt zu, übergegangen auf, Jmd zu Theil geworden, —, gehörig, gerathen in, sich befindend auf, in,* an oder bei, *enthalten —, ruhend in;* die Erganzung im Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend. का तव गतम् so v. a. *was ist daraus geworden? wie steht es damit?* हृदय *bis zum Herzen reichend* 42,26. — *c)* in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss *gerathen, sich darin befindend;* die Erganzung im Acc., Loc. (ausnahmsweise) oder im Comp. vorangehend. — *d) gehend —, gerichtet —, bezüglich auf;* mit प्रति oder am Ende eines Comp. — *e) aufgebrochen,* davon —, *weggegangen;* die Erganzung im Dat. oder Infin. — *f) hingegangen, abgeschieden, dem Tode verfallen.* — *g) verflossen, —gangen, — strichen.* — *h) verschwunden, gewichen, verlaren, dahin seiend, nicht mehr vorhanden.* किं नु गतं भवेत् so v. a. *was verlöre dabei der Elephant?* Spr. 7865. Ueberaus häufig am Anfange eines adj. Comp. — *i) hervorgegangen aus* (Abl. oder im Comp. vorangehend). — *k)* einen Weg (Acc.) *gegangen seiend.* — *l) verbreitet auf* (Loc.), *bekannt, — als, die Bedeutung habend* von (Loc.). — 2) mit pass. Bed. *a) begangen, betreten* RV. 7,37,3. — *b) erreicht, erlangt* in ऊर्, °र्धि, °र्धौ. — Caus. गमयति (RV. 5,3,10 मा°, aber nur in der Saṁhitâ), गमयते 1, *Jmd* (Acc.) *kommen lassen, herbeiführen, führen, hinführen —, befördern —, bringen zu* oder *nach* (Acc., Dat. oder Loc.). — 2) *Jmd* in einen Zustand versetzen, verhelfen zu, theilhaftig werden lassen, übergeben (Âpast. 1,7,16,5; mit zwei Acc. मुखमरविन्दानाम् so v. a. *das Gesicht zu einer Lotusblüthe erheben, mit ihr in Parallele bringen* 231,28. — 3) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *zu Theil werden lassen, verleihen.* — 4) *Jmd weggehen heissen, fortschicken.* — 5) *hingehen lassen,* so v. a. *sterben —.* गमित *gestorben* MBu. 12,29,119. — 6) *verfliessen lassen, zubringen* (eine Zeit). — 7) *Jmd gehen lassen.* दूतीम् *zu Fusse.* — 8) * *Jmd* (Acc.) *durch Jmd* (Instr.) *zum Gehen bringen.* Soll Caus. vom Caus. sein 226,5. — 9) *gehen —,* so v. a. *unberücksichtigt lassen, sich nicht kümmern um* Bâlar. 120,14. — 10) *abfahren lassen,* so v. a. *übertreffen* Prasannar. 5,22. — 11) in's Klare *bringen, erklären.* — 12) *die Bedeutung von* (Acc.) *hervorrufen, bezeichnen.* — Desid. जिगमिषति und जिगांसति 1, *gehen wollen, im Begriff sein zu gehen.* — 2) *zu erlangen streben.* — 3) *bringen wollen.* प्रकाशम् *an's Licht.* — Intens. गंगम्यते, गंगंगति, °क्ति, °क्ते, °क्ति und °क्ते *besuchen.* — Mit अव 1; *verfliessen, vergehen.* °गत *verflossen.* — 2) *übergehen, überspringen;* mit Acc. — MBu. 9,2367 fehlerhaft für अभि. — Mit उपाति *gehen über* (einen Fluss). — Mit व्यति 1) *verfliessen.* °गत *verflossen, vergangen* (Zeit). — 2) * *gemeinsam passiren.* — Mit अधि 1) *herankommen, kommen —, hingehen —, gelangen nach oder zu* (Acc.). °गत so v. a. *umgehen —, umringt von* (Instr.). — 2) einem Weibe (Acc.) *beiwohnen.* — 3) *gehen —, sich machen an* 24,22. विरोधम् *Streit anfangen* Spr. 3453. — 4) *kommen zu, erlangen, erhalten, theilhaftig werden.* भर्तारम् *zu einem Manne kommen, einen M. nehmen.* कन्याम् *zur Frau nehmen, heirathen.* °गत mit act. (1) und pass. Bed. — 5) *treffen, stossen auf, auffinden.* — 6) *ausfindig machen, dahinterkommen, erkennen.* — 7) *erfinden.* — 8) *halten für* (इति) Kâraka 6,12. — 9) *vollführen, ausführen.* — 10) *lernen, studiren, erforschen, lesen.* — Desid. 1) *wiederzuerlangen wünschen, suchen.* — 2) Med. °जिगांसते *studiren wollen* Âpast. 1,10,13. 15. — Mit समधि 1) *herankommen, hintreten zu, nahen.* °गत mit act. Bed. — 2) *in Besitz gelangen von, erwerben, erlangen.* — 3) *lernen, studiren, lesen.* — Mit घन् 1; *nachgehen, nachfolgen, verfolgen, begleiten; suchen, aufsuchen* (mit Acc., ausnahmsweise mit Loc.). °गत mit act. und pass Bed. तैलं तीरानुगतम् so v. a. *das Oel sammt der Milch.* °गतो गतवर्णयो so v. a. *hinter mit einer Elephantenhaut bedeckt.* — 2) *zugehen auf.* — 3) *besuchen, durchwandern.* °गत mit act. Bed. Kâd. 214,22. — 4) *heimsuchen, sich Jmds* (Acc. *bemächtigen.* मदनानुगत 47,14. — 5) *herankommen, sich einstellen.* — 6) *befolgen, sich richten nach, entsprechen, nachahmen.* °गत *a) folgsam, nachgiebig, willfährig* 236,22. Kâd. 2,123,12. — *b)* am Ende eines Comp. *sich richtend nach, entsprechend, gemäss* 105,21. 211,23. MBu. 3,315,21. R. 4,21,3. Pañkat. 218,8. — *c) nachgeahmt* 106,22. — 7) *vergehen —, enthalten sein in* (Loc.). — 8) *ausgehen, verlöschen, hinschwinden.* — 9) *Etwas ausführen, bewerkstelligen.* °गत mit act. Bed. — Caus. 1) *begleiten* Mâlav. 20. — 2) *auslöschen.* — Mit समनु 1) *Jmd* (Acc.) *nachgehen, folgen.* — 2) *eindringen in, durchdringen.* — 3) °गत Pl. *insgesammt zusammenhängend —, — es zu thun habend mit*

Instr.) Çaṅk. zu Bâdar. 4,1,4. — Mit उत्सृ 1) *intercedere, ausschiessen von* (Abl.). — 2) उत्सर्गंत *a) hineingekommen. — gegangen, hineingegangen —, enthalten —, befindlich in* (im Comp. vorangehend) 119,7. 268,5. — *b) im Innern befindlich, der innere, verborgen, geheim. — c) geschwunden, gewichen. — d) *aus dem Gedächtniss geschwunden. — Mit* उप *a) fortgegangen, gewichen, geschwunden, abgekommen von* (Abl. oder im Comp. vorangehend). — *b) *gestorben. —* Mit उप्य *fortgehen, weichen, schwinden.* °गत *fortgegangen, gewichen, geschwunden, verstrichen, gewichen von* (Abl.). — Mit अधि und Acc. 1) *eingehen —, eintreten in, hingehen zu, betreten* (einen Weg) RV. 10,2,3 (mit vorangehendem यो). *eingehen in.* so v. a. *sich anflissen in* Çaṅk. zu Bâdar. 2,1,9. — 2) *gelangen zu, theilhaftig werden. —* Mit अनि 1) *herbei —, herankommen, sich nähern, treten zu, kommen —, gehen zu oder nach;* mit Acc. °गत *a) gekommen zu* (Dat.), *mit einer Bitte herangetreten. — b) zu dem man gekommen ist, besucht. — 2) krimkehren* Gaut. — 3) *Jmd* (Acc.) *folgen, nachgehen.* — 4) *Jmd* (Acc.) *finden, antreffen. —* 5) *fleischlich beiwohnen* (von beiden Geschlechtern); mit Acc. Spr. 7842. — 6) *sich machen an, sich hingeben.* चित्तम् MBu. 9,42, 10. — 7) *erlangen, erwerben, theilhaftig werden.* निद्रामभिगत् so v. a. *eingeschlafen. —* 8) mit मैत्रम्, मैत्र्यम् oder स्नेहम् *erfassen, begreifen. —* Caus. *lernen, studiren. —* Mit समभि 1) *herankommen. —* 2) *sich fleischlich verbinden mit* (Instr.). — Mit सम् *gewärtig sein, erscheinen, sich darbieten;* mit Dat. — Mit अव 1) *herabkommen zu* (Acc. oder Loc.). — 2) *her —, hinkommen zu, besuchen, sich begeben in, gerathen unter;* mit Acc. — 3) *erlangen. —* 4) *zu Etwas gelangen, reich oder mächtig werden* 18,6,5,3. 4. — 5) *gehen an, unterkommen. —* 6) *auf Etwas kommen, — verfallen, in Erfahrung bringen, erfahren von* (Abl. 323,28). *bemerken, erkennen, errathen, verstehen, sich von Etwas überzeugen, überzeugt —, der Meinung sein, wissen* (अवगच्छन् wissentlich 107,29). अवगम nit act. und pass. Bed. — 7) *erkennen für, halten, ansehen. wissen dass;* mit zwei Acc. न तथास्मि पत्रा मानवगच्छामि so v. a. *ich bin nicht so, wie du glaubst.* अवगम mit act. Bed. — 8) अवगम Ind. St. 10,318 fehlerhaft für अगगम. — Caus. 1) *herbeischaffen, verschaffen. —* 2) *erfahren lassen, kennen lehren. —* Mit अध्यव. °गत Ind. St. 10,318 fehlerhaft für व्यगम; vgl. Comm. zu Çâṅkh. 7,10,5. 21,a. — Mit प्रत्यव *genau kennen. —* Mit व्यव Med. *sich trennen. —* Mit समव *vollständig kennen lernen. —* Mit आ 1) *herbeikommen, sich einstellen, kommen, — von* (Abl.), *— zu, in oder nach* (Acc. oder Loc.). Mit Acc. oder Loc. इदम् 78,20. यत्र 131,19. Mit nachfolgendem यदि RV. 7,18,4. — 2) *wiederkommen, zurückkehren.* Gewöhnlich mit पुनर् 21,27. 29,23. — 3) *zusammenkommen mit* (Instr.) MBu. 3,68,34. — 4) *erreichen, treffen, zu Theil werden.* यदृष्टं भवं तावानानिप्यति 39, 1. Mit vorausgehendem यदि RV. 8,92,9. — 5) *in einen Zustand eingehen, — gerathen, sich hingeben. —* Partic. आगत (s. auch bes.) 1) mit act. Bed. *a) herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), — *in oder zu* (Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend). Auch in Comp. mit dem Orte *woher. — b) zur Welt gekommen* Spr. 6533. — *c) zurückgekommen, wiedergekehrt.* Gewöhnlich mit पुनर्. — *d)* am Ende eines Comp. *angekommen,* so v. a. *angestossen. — e) kommend —, stammend von* (Abl.). — *f) zugekommen, zugefallen.* मामागतं तस्य तदहः so v. a. *jenes Wort von ihm ist jetzt an mir in Erfüllung gegangen. — g) zugetragen, sich eingestellt habend. — h) gerathen in, theilhaftig geworden;* mit Acc. — 6) *durch Berechnung herausgekommen, berechnet. —* 2) mit pass. Bed. *durchlaufen* (Weg). — Caus. 1) *herbeikommen lassen, herbeiführen. —* 2) * *in der Erzählung herbeikommen lassen, Jmds Ankunft erzählen. —* 3) *Kunde von Etwas* (Acc.) *erhalten, — sich verschaffen* Gobh. 4,3,12 (Med.). Kâraka 1,8. — 4) *Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Abl.) *lernen* 222,16. Bhâg. 10,72. Spr. 4243. आगमित् in Comp. mit dem Lehrer. — 5) Med. *die Zeit kommen lassen, abwarten, sich gedulden. —* Desid. *zu kommen wünschen nach* (Acc.). — Intens. (आगमागमि) *wiederholt sich nähern,* mit Acc. — Mit उद्या 235,1. 2. *stossen auf, auffinden. —* Mit उपा *hinter Jmd herkommen an einen Ort, nachfolgen, entlang gehen;* mit Acc. उपागत mit act. und pass. Bed. Vgl. उपागम. — Desid. °जिगमिषति *nachzufolgen beabsichtigen,* mit Acc. — Mit समा 1) *herbeikommen, kommen —, treten zu, besuchen.* °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), — zu oder nach (Acc.). पोषणायागत *gekommen um sich zu mästen* MBu. 13,71,31. आमात् so v. a. *ererbt. —* 2) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss gerathen. —* Mit सम्प्रा *convenire* Prasannar. 14,3. *herbeikommen.* Mit पुनर् *zurückkehren. —* Mit अवा *unternehmen, anstellen* RV. 3,31,14. — Mit समुद्, °गत am Ende eines Comp. etwa *hervorragend in. —* Mit उपा 1) *herbeikommen, hinzutreten, kommen zu oder nach* (Acc. oder Loc.). °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von einer Zeit 116,7), *— um sich unter Jmds Schutz zu stellen. —* 2) *zurückkehren. — 3) gehen an, sich hingehen. —* 4) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, gerathen in. —* 5) *sich einstellen, zufallen, zu Theil werden. —* Mit उप्य *gekommen zu oder in.* व्यसनाय sov. a. *Unglück verheissend genaht* (Schicksal) R. Gorr. 2, 20,9. — Mit पर्युपा, °गत Pl. *um Jmd herum stehend. —* Mit समुपा 1) *herbeikommen, kommen zu oder nach, treten zu;* mit Acc. °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), *gekommen zu oder nach. —* 2) *treffen, erreichen.* °गत mit act. Bed. — 3) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, gerathen in. —* Mit न्या *herabkommen zu. —* Mit प्रतिन्या *zurückkehren. —* Mit परि *einen Umgang halten. —* पर्यागत 1) *den Kreislauf vollendet habend, abgelaufen. —* 2) *inveteratus* MBu. 5,48,89. — 3) *wieder in's Leben gekommen. —* 4) *umstrickt —, in der Gewalt stehend von* (im Comp. vorangehend). — Mit प्रत्या 1) *zurück —, wiederkehren, —* von (Abl. 291,15), *— zu* (Acc.). — 2) *wieder zu sich selbst kommen, seine Besinnung wiedererlangen. —* Mit संप्रत्या *zurückkehren.* — Mit सम्या 1) *zusammenkommen, zusammentreffen, sich verbinden, zusammenkommen bei* (Loc.), *zusammenkommen —, zusammenstossen mit* (सह, सार्धम् oder Instr. allein), *sich geschlechtlich verbinden mit* (Instr.); von Steruen so v. a. *in eine solche Stellung kommen, dass der eine Stern den andern verdeckt.* संगत *vereinigt, eine Verbindung unter einander eingehen.* समागत *zusammengekommen, versammelt, vereint, — mit* (Instr.), *zusammengestossen mit* (Instr.), *in Conjunction stehend mit* (Instr.). — 2) *herbeikommen, kommen, kommen zu;* mit Acc. oder Loc. (179,25). — 3) *zurückkehren* 110,12. von (Abl.) 150,15. — 4) *stossen auf, finden;* mit Acc. — Caus. *Jmd* (Acc.) *zusammenführen —, zusammenbringen mit* (Instr. oder Loc.). — Mit समिन्धा 1) *zusammen herbeikommen. —* 2) *kommen zu* (Acc.). — Mit उद् 1) *in die Höhe gehen, aufgehen* (von Gestirnen 314,4), *sich erheben, aufstehen. —* 2) *hervorkommen, — brechen, zum Vorschein kommen.* उद्गत *hervorgekommen, —aus, hervorkommend aus* (Abl. oder im Comp. vorangehend) Spr. 7795. *zum Vorschein gekommen* Chr. 308,21. — 3) *hinaus —, fortgehen, schwinden. —* 4) *sich ausbreiten, — verbreiten.*

उद्गत *weit verbreitet. — 3) *उद्गत *vomirt. — Caus. 1) *aufgehen lassen* (die Sonne) Mahâbh. 3,28,a. — 2) *hervorkommen lassen.* उद्गेरुत्पपीमि *Milch aus der Brust saugen* Spr. 7771. — Mit अभीदृ Desid. (°तिमीमति) *sich zu entziehen suchen*, mit Abl. 22,2. — Mit अभ्युद् 1) *aufgehen* (vom Mond) 314,7. — 2) *hinaus und Jmd* (Acc.) *entgegen gehen.* — 3) *sich ausbreiten, — verbreiten.* — 4) °अभ्युद्गत *erhaben über* Lalit. 69,10. — Mit प्रोदृ *hervorragen.* — Mit प्रत्युद् 1) *hinaus und Jmd entgegen gehen* (zur Bewillkommnung oder in feindlicher Absicht). प्रत्युद्गत mit act. und pass. Bed. — 2) *wieder heraustommen, — zum Vorschein kommen* Prasannar. 146, 11. — 3) *sich aufmachen nach, proficisci*; mit Acc. oder Loc. Kâraṇ. 45,10. 47,13. 49,8. — Mit समुद् 1) *hervorkommen, hervorbrechen.* — 2) समुद्गत *begonnen* (die Glieder im Comp. vorstellt) Lalit. 8,8. — Mit उप 1) *hinzu —, herbeikommen, herankommen an, hinzutreten zu, hingehen —, gelangen zu, besuchen*; mit Acc. oder Dat. (ausnahmsweise). उपगत auch *der sich in Jmds Schutz begeben hat.* — 2) *Jmd* (Acc.) *feindlich entgegentreten, herfallen über.* अधर्मेण *Jmd übel begegnen.* — 3) *feindlich zusammenstossen mit* (Instr.) RV. 1,53,9. — 4) *inire* (feminam). — 5) *erreichen, treffen, widerfahren, begegnen, zu Theil werden*; mit Acc. उपगत *zu Theil geworden* MBh. 13,37,10. Spr. 45. — 6) *einen best. Standpunct erreichen* (von Sternen). — 7) *an Etwas gehen, unternehmen.* — 8) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, verfallen in, erlangen, theilhaftig werden.* उपगत mit Acc. oder am Ende eines Comp. — 9) *Jmd erwählen zu*; mit zwei Acc. — उपगत 1) °*angrenzend, in der Nähe befindlich.* — 2) °*heimgegangen, todt.* — 3) *versehen mit.* केशा so v. a. *in Gold gefasst.* बुद्धिप्रयोगागत *begleitet von* Spr. 3143. — 4) *eingeräumt, zugestanden, anerkannt.* — Caus. *herbeikommen lassen.* — Desid. (°तिमीमपति) *zu wandeln begehren.* — Mit अभ्युद् 1) *herbeikommen, hinzugehen, treten zu, gehen zu oder nach* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *zu Hülfe kommen.* — 3) *gehen —, sich machen an* (Dat.). — 4) *zu einem best. Zeitpunkt* (Acc.) *gelangen.* — 5) *Etwas* (Acc.) *erlangen, theilhaftig werden.* अभ्युपगत mit act. Bed. — 6) *sich zur Etwas erklären, zugestehen, zugeben, einräumen, einwilligen in* (Acc.) 327,24. — Caus. *Jmd* (Acc.) *zur Einwilligung bewegen.* — Mit समुप 1) *herbeikommen, hinzutreten zu* (Acc.). — 2) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten.* — Mit नि 1) *sich niederlassen auf oder bei* (Acc. oder Loc.). — 2) *sich einstellen.* — 3) *inire* (feminam). — 4) *gerathen an oder in, gelangen zu, theilhaftig werden.* Häufig °गच्छति und °गच्छति herzustellen für °यच्छति und °यच्छति. — 5) *eintreten, sich einfügen.* — Caus. 1) *einsetzen, einfügen.* — 2) *schliessen, er —, folgern.* — Mit उप *stossen —, treffen auf, gerathen in.* — Mit सं *zusammentreffen, zusammenkommen mit* (Instr.). — Mit विनि Caus. in °गमक. — Mit निस् 1) *hinausgehen, — treten, hervorkommen, von Hause gehen, aufbrechen*; das Wohin im Abl., das Wohin im Acc. oder Loc. निर्गत *hinausgegangen, hinausgehend u. s. w.*; das Wohin im Abl. oder im Comp. vorangehend (183,31). Oefters mit pleonastischem वहिस्. — 2) *hervortreten. — brechen, zum Vorschein kommen.* — 3) *fortgehen*, so v. a. *schwinden.* — 4) *befreit werden von* (Abl.). — 5) *gerathen in, theilhaftig werden.* निद्रान्निर्गत so v. a. *einschlafen.* — Caus. *aufbrechen heissen.* — Desid. (°तिमीमिषते) *hinaustreten begehren*; das Woher im Abl., das Wohin im Loc. — Mit अभिनिस् *hinausgehen aus, sich entfernen von* (Abl.). — Mit विनिस् 1) *hinausgehen, — treten, hervorkommen, aus dem Hause gehen, fortgehen, aufbrechen*; das Woher im Abl., das Wohin im Acc. विनिर्गत *hinausgegangen, herauskommend, — tretend, hervor* — 107,1. — 2) *sich entfernen* (von Sternen), *weichen.* — 3) *sich lossmachen —, sich befreien von* (Abl.). — 4) *unser sich gerathen.* — Mit परिस् 1) *weg —, entgehen, entweichen.* — 2) *hingehen, abscheiden.* — 3) परागत *a) gekommen, angelangt* Kâd. 2,102,13. — *b) erfüllt —, voll von* (im Comp. vorangehend). — Mit प्रत्युद् *einem Entweichenden* (Acc.) *nachgehen* Maitr. S. 1,8,9. — Mit प्रति 1) *umhergehen, umwinden, umschreiten, umkreisen, durchwandern.* °गत *durchwandert* 89,19. — 2) *umschliessen, umgeben.* °गत *am Ende eines Comp. umschlossen —, umgeben von.* — 3) *sich nach allen Seiten verbreiten.* °गत *weit verbreitet.* — 4) *dahingehen, abscheiden.* °गत *gestorben.* — 5) in einen Zustand *übergehen, theilhaftig werden, erlangen.* — परिगत 1) *umgeben*) *erfüllt —, in Besitz genommen —, heimgesucht von, behaftet mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) *erfahren, erlebt* Bâlar. 91,22. — 3) *kennen gelernt, erlernt von* (Abl.) Bâlar. 225,13. — 4) *gekannt.* — 5) °*vergessen.* — 6) *= वेष्टित. — Caus. eine Zeit* (Acc.) *verbringen.* — Mit प्र 1) *aufbrechen, hingehen zu* (Acc. oder Loc.). Mit folgendem धर्त्रेऽ *hineindringen in* (Acc.) RV. 10,42, 8. — 2) *schreiten zu, gehen an* (Acc.). — 3) *gelangen zu, theilhaftig werden* RV. 8,8,10. — 4) *°प्रागत *auseinanderstehend.* — Mit विप्र *auseinandergehen, sich zerstreuen.* — Mit प्रति 1) *entgegenkommen* RV. 5,11,18. *entgegengehen.* — 2) *zurück — heimkehren, — nach oder in* (Acc.). — 3) °गत *dem Gedächtnisse entschwunden.* — Mit वि 1) *auseinandergehen.* — 2) *weggehen; vergehen, verstreichen, verschwinden.* विगत *am Anfange eines adj. Comp. verschwunden, gewichen.* — 3) *abstehen von.* °गत विगत *vom Kampfe abstehend.* — विगत 1) *hingegangen, gestorben.* — 2) *°glänzlos.* — Vgl. विद्गत, विगत. — Caus. *verbringen* (eine Zeit). — Mit प्रति °गत *verschwunden, gewichen.* — Mit सम् 1) Med. (ausnahmsweise auch Act.) *a) zusammenkommen, — treffen, zusammenkommen —, sich vereinigen —, sich verbinden mit* (Instr. oder Instr. mit सह oder सार्धम्). Von freundlichem, feindlichem und geschlechtlichem *Zusammenkommen.* कुलसंगत so v. a. *ein Bekannter der Familie* Gaut. 17,6. — *b) zusammenkommen —, sich einfinden bei* (Loc.). — *c) theilhaftig werden, mit* Instr. RV. 5,52,18. 7,81,1. — *d) abscheiden, sterben.* — *e) zusammenpassen, zutreffen, entsprechen.* संगत *zutreffend, übereinstimmend mit* (im Comp. vorangehend zu Spr. 1539). — *f) mit* Acc. *a) zusammentreffen mit* (um संगम्). — *b) in ein Verhältniss eingehen.* विश्वं संगम् *Vertrauen fassen.* — 2) °Act. mit Acc. *a) gehen nach, besuchen.* — *b) fleischlich beiwohnen.* — 3) संगत *eingeschrumpft.* Statt संगतनु R. 3,31,7 liest ed. Bomb. 3,19,10 besser संगताः *zusammengekommen.* — Caus. 1) *zusammenbringen, zusammenbringen —, —fahren —, verbinden mit* Instr. — 2) *verbinden*, so v. a. *einstreuen.* — 3) *hinführen zu, mit zwei* Acc. — 4) *übergehen lassen auf* (Loc.), *übergeben.* — 5) *tödten* (nach Nilak.) MBh. 5,142,9. — °Desid. 1) संजिगमिषते *zusammenkommen wollen mit* (Loc.). — 2) ved. संजिगांसति *gelangen wollen nach* (Acc.). — Mit अनुसम् Desid. (°तिमीनिषति) *nachfolgen wollen.* — Mit अभिसम् 1) *zusammen herbeikommen, — zu* (Acc.). — 2) *zusammenkommen mit* (Instr.). °अभिसंगत *im Verein mit.* — 3) *zusammen bewilkommnen.* — Mit उपसम् 1) *zusammen herbeikommen, — zu* (Acc.). — 2) *hinzutreten —, sich gesellen zu* (Acc.). — 3) *sich verbinden.* मिथुनायोपसंगति *im Beischlaf begriffen.* — 4) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten.*

गम 1) Adj. (f. या) am Ende eines Comp. *gehend u. s. w.* मेष° *auf einem Widder reitend* Hemâdri 1,802,12. — 2) m. *a)* am Ende eines Comp. *der*

*Gang zu einer Frau, das Beiwohnen. — b) das Fortgehen von oder aus (Abl.) Kathâs. 44. Aufbruch eines Heeres Varâh. Jogat. 4,58. — c) Entfernung, Wegschaffung (von Bruchen) Bhâg. 129. — d) Weg, Wegstrecke. — e) * Flüchtigkeit, Unbeständigkeit. — f) * eine Art Würfelspiel. — g) * gleicher Wortlaut.*

गमक m. Adj. *zur Ueberzeugung fahrend, zeugend von* (Gen.) Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) n. *ein tiefer Brustton.*

* गमकारिन् n. *Flüchtigkeit.*

* गमव m. 1) *Reisender.* — 2) *Weg.*

गमस्ती Dat. Inf. von गम् (abhaṅgig von वर) Ṛigv. 3,11.

गमन n. (adj. Comp. f. या) 1) *das Kommen.* v. l. या °बस्-er. — 2) *das Hingehen —, Sichbegeben zu, in* oder *nach* (प्रति, ein Ortsadverb, Acc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — 3) am Ende eines Comp. *das Gehen zu* (einer Frau), *das Beiwohnen* Râgat. 3,299. Auch *das Gehen zu einem Manne* Gaut. 23,11. — 4) am Ende eines Comp. *das Eingehen in* (einen Zustand), *Theilhaftigwerden.* व-णोत्तर° Gaut. 4,22. — 5) *das Fortgehen, Abreise* 183,30. *Aufbruch eines Heeres, das Ziehen in den Krieg.* — 6) *das Gehen, Sichbewegen* 96,22. 269, 11. 279,13. *Art und Weise des Gehens.* — 7) *die Spuren eines Ganges, Fussspur* u. s. w. R. 3,68, 50 (statt गमने ist wohl गमने zu lesen).

* गमनाचार्य m. *Reisebinderniss* P. 6,2,21, Sch.

गमनिका f. etwa *Richtschnur, Norm* Comm. zu TS. Prât.

गमनीय 1) Adj. *zugänglich —, erreichbar für* (Gen.) — 2) * n. impers. *eundum.*

गमयितृ Nom. ag. *ein Führer zu* (im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °तृत्व n. Çâk. zu Bidân. 4,3,5.

गमयितव्य Adj. *zu verbringen* (eine Zeit).

गमयितृ m. 1) *das Gehen und Kommen, das Hinundhergehen* 123,22. — 2) Sg. und Pl. *Unterhandlung* Kâd. 223,12. Ṛâgat. 7,1271.

गमयितृकारिन् m. *Unterhändler, Botschafter* Utpala zu Varâh. Bṛh. S. 10,10.

* गमयित्नु *eine best. Zahl* (buddh.).

* गमिन् Adj. *zu gehen beabsichtigend, — nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

गमिष्ठ Adj. Superl. *gern kommend, — sich begebend in* (Acc.).

गमिष्णु Adj. *gehend* TBa. (Whitney, Gr. 1194). *zu durchwandern beabsichtigend, mit* Acc. Daçak. 17,13.

* गम्ब्, गम्बति (गाँवे).

गम्भन् *Tiefe, Grund.*

गम्भर (* m.) 1) dass. — 2) * *Wasser.*

* गम्भारिका und * गम्भारी f. *Gmelina arborea* (auch *Blüthe, Frucht und Wurzel*).

गम्भिर Adj. Superl. zu गम्भीर Çat. Br. 7,3,1.5.

गम्भीर 1) Adj. (f. या) = गभीर 1). — 2) m. *a) * Citronenbaum. — b) * Lotusblüthe. — c) * ein Mantra des Ṛgveda. — d)* N. pr. eines Sohnes Manu Bhautja VP.2 3,29. — 3) f. या *a) * ein tiefer Schluchter.* Zu holegen das Adj. in Verbindung mit रिक्ता. — *b)* N. pr. eines Flusses. — 4) n. *a) Tiefe.* ज्ञानदो: Name eines Sâman.

गम्भीरक 1) Adj. (f. °रिका) *tiefliegend.* दृष्टि f. *eine best. Augenkrankheit.* — 2) f. °रिका N. pr. eines Flusses.

गम्भीरगति Adj. *tiefgehend* (von Eilerzangen). Nom. abstr. °त्व n. Sçus. 1,62,7.

गम्भीरचित्तम् Adj. *tiefsinnig.*

* गम्भीरनिर्घोष m. N. pr. eines Schlangendämons.

* गम्भीरपत्त m. N. pr. eines Fürsten.

गम्भीरबुद्धि m. N. pr. eines Sohnes des Manu Indrasâvarṇi Bhâg. P. 8,13,34.

गम्भीरवेदिन् Adj. *angelehrig, hartnäckig* (Elephant). Von Elephanten und reichen Herren (*tief empfindend*) Ind. St. 15,269.

* गम्भीरवेष्मन् Adj. = गभीरवेष्मन्.

गम्भीरशील Adj. *im Verborgenen herrschend.*

* गम्भीरशील m. N. pr. eines Brahmanen.

गम्भीरसत्त्वागिन् m. Name einer Statue des Nârâjaṇa.

गम्भीरार्थ Adj. *von tiefem Sinne* Spr. 2086.

गम्भीराशय Adj. *einen tiefen Gedanken habend,* °तां कर् *einen tiefen, hertsaften Gedanken fassen* Spr. 7838.

गम्य 1) Adj. *a) wohin oder zu dem man zu gehen hat, — gehen kann* oder *darf, zugänglich, erreichbar für* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend), *thunlich.* सँख्या s. v. a. *zählbar.* — *b) zu durchwandern, zu passiren.* — *c) f. Monaten zugänglich, zum Beischlaf sich Jmd hingebend.* — *d) f. zum Beischlaf geeignet, in der zum Beischlaf geeigneten Verfassung sich befindend.* — *e) mit dem ein Weib* (Gen.) *sich begatten darf* oder *mag.* — *f) leichtlich, mit einer Hure sich abgebend* Daçak. — *g) heilbar durch* (Geo.). — *h) bevorstehend, zukünftig.* — *i) was erfasst —, begriffen —, erkannt werden kann, erkennbar* (Mâgh.), *verständlich.* — *k) was errathen werden muss.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — *l) gemeint sciend.* — *m) passend, geeignet.* — 2) * n. impers. *eundum.*

गय 1) m. *a) Haus, Hof; Hausstand, Hauswesen,* bestehend in der *Hausgenossenschaft* sowie in dem *beweglichen und unbeweglichen Vermögen, familia.* — *b) Pl. die Lebensgeister.* — *c) * Bos Gaveus.* — *d)* N. pr. *a)* verschiedener Rshi. — *β)* Pl. eines Volkes. — *γ)* eines Asura. — *δ)* eines Affen. — *ε)* eines Berges. — 2) f. गया N. pr. *a)* eines berühmten Wallfahrtsortes, der Residenz eines Gaja Spr. 7741. Lalit. 309,3.7. 311,17. 326, 1. — *b)* eines Flusses.

गयदास m. N. pr. eines Arztes.

गयशिरस् n. 1) N. pr. eines Berges. — 2) *der westliche Horizont* Nir. 12,19.

गयसीयन Adj. *den Hausstand fördernd.*

गयसिंहरात्र m. N. pr. eines Fürsten. °चरित्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 713.

गयस्फान Adj. *den Hausstand gedeihen machend.*

* गयस्फायन Adj. dass. Mahâbh. 6,28,5.

गयाकाश्यप m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

गयाकूप m. N. pr. eines Brunnens bei Gajâ.

गयाकृत्य n. Titel eines Werkes.

गयातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गयादास m. N. pr. eines Autors.

गयापक्षति f. गयाप्रकृष्ट, गयामाहात्म्य n. und गयायात्राप्रयोग m. Titel von Werken.

* गयाशिरस, गयाशिरस् und गयाशीर्ष n. = गयशिरस्. गयाशीर्षवर्तिन m. Lalit. 309,5. 311,18.

गयाश्राद्धपद्धति f. und गयाश्राद्ध m. Titel zweier Werke.

गयिन् m. N. pr. eines Commentators des Suçruta.

गर् 1. गरति, गरीति, गृणीते (auch in pass. Bed.), गिरति und गिरते (mit वि) 1) *anrufen, rufen.* — 2) *ankündigen, anpreisen.* — 3) *lobend nennen, belohen, preisen.* — 4) *aussprechen, hersagen* MBh. 7,42,11. Rasu. 10,61. Bhâg. P. 4,1,11. — 5) *verkünden, erzählen, in gebundener Rede lehren* Lalit. Kâraṇ. 5. — Mit खनु 1) *lobend einstimmen.* — 2) * *Jmd* (Dat.) *beistimmen.* — 3) *antworten,* mit * Dat. — 4) *nachersählen, wiederholen.* — Mit खय in °गर und * °गारम्. — Mit * शंसि. * °गीर्ण *gelobt, gepriesen.* — Mit श्रवि 1) *beifällig zurufen, einstimmen in* (Acc.), *begrüssen, preisen.* — 2) *gutheissen, wohlgefällig aufnehmen, genehmigen.* — 3) *pretsend anstimmen.* — Mit या *Beifall zollen, loben.* — Mit प्रत्या *antworten.* — Mit उप *anrufen, lobend zurufen;* mit Acc. — Mit प्र 1) *Jmd*

(Loc.) *Etwas* (Acc.) *ankündigen, anpreisen.* — 2) *besingen, preisen.* — Mit सं॰ *benennen.* — Mit प्रति 1) *ansehen, begrüssen*; mit Acc. — 2) *antworten, Jmd* (Dat.). — (im Wechselsuf odor Gesang). Auch mit प्रतिगॄ. — 3) **Jmd* (Dat.) *beistimmen.* — Mit अभिप्रति = प्रति 2). — Mit वि RV. 6,35,5, wo aber वृणीषे st. गृणीषे zu voemuthen ist. — Mit सम् 1) संगृणाति und संगृणीते *a) einstimmen, zusagen, versprechen.* — *b*) Pariś. P. 3,15,45. — 2) संगिरते *a) anerkennen, als wahr annehmen, behaupten* Comm. zu TS. Prāt. — *b) Jmd* (Dat.) *zusagen, beipflichten*; **einstimmen in* (Acc.). — *c) sich gefallen.* — *d, übereinstimmend benennen*, mit zwei Acc. — Mit अभिसम् *zusagen, versprechen.*

2. गॄ, गिर्णाति (!), गिरते, गृणाति (mit नि und सम्), गिलति. गिर् und गिल् gehen auch über die Personenformen hinaus. 1) *verschlingen.* गीर्ण *verschlungen.* — 2) *verschlucken*, so v. a. *unterdrücken, hemmen.* — 3) *ausstossen*, (aus dem Munde) *entlassen.* — *Caus. गारयति. — *Desid. जिगरिषति. — *Intens. जेगिर्यते. — Mit अव *ausspeien* Ait. Ār. 333,18. v. l. अव. — Intens. (?)जेगॄयात् *verschlingen* RV. 5,29,4. — Mit अव Act. *hinunterschlingen.* Nach den Grammatikern stets Med. — Intens. (?)अवजेगॄसन् dass., mit Gen. — Mit उद् 1) *ausspeien.* — 2) *ausspritzen, ausgiessen.* — 3) *von sich geben, ausstossen, entlassen, dem Munde entfahren lassen* (Worte), *mit Etwas* (Acc.) *heranspringen* (Schweet, Varāh. Bṛh. S. 80,5. — *b) hervorgerufen, bewirkt.* — Caus. उद्गारयति *von sich geben, ertönen lassen.* — Mit *प्रत्युद् in *प्रत्युद्गार. — Mit *समुद् *समुद्गार = समुद्गर. — Mit उप *einschlucken.* — Mit नि 1) *hinunterschlucken, verschlingen.* — 2) *verschlucken*, so v. a. *nicht aussprechen, unterdrücken.* — 3) *verschlucken*, so v. a. *sich ganz zu eigen machen* KāṭhĀ. 19,11,8. — *Caus. निगारयति und निगालयति. — *Intens. निजेगिल्यते (भावगर्हायाम्). — Mit निस् *ausspeien.* — Mit सम् *verschlingen.*

3. गॄ, Intens. जागर्ति (episch auch जागरति und जागरि) 1) *wachen, wachsam sein.* — 2) *erwachen.* — 3) *wachen über, aufpassen auf. Aufsicht haben* —, *herrschen über* (Loc. oder Loc. mit अधि). — 4) *die Aufmerksamkeit richten* —, *bedacht sein auf* (Dat.). — 5) *bewachen, passen auf* (Acc.). — 6) *wach sein*, so v. a. *fortbrennen* (von Feuer) AV. Paipp. 4,5. — 7) जागर्यंस् *munter, eifrig, unermüdlich.* Konnte in Stellen wie RV. 2,29,2. 3,10,9. 7,5,1. 10, 91,1 ehor zu 1. गॄ oder 3. जॄ gehoren. — Caus. जागरयति (ved. Aor. अजीगरम्. Intens. जेगिल्यते, जेगिर्ति) 1) *Jmd erwecken, ermuntern, anregen.* — 2) *wach* —, so v. a. *brennend erhalten* (Feuer; Ait. Ār. 386,10. — 3) *Etwas erwecken, erregen, beleben.* — 4) *schlaflos zubringen* (eine Nacht). — Mit अनु *bei Jmd* (Acc.) *wachen* R. ed. Bomb. 2,50,50. — Mit उद् *durchwachen* Harshak. 140,3 (उज्जागरित). — Caus. 1) *Jmd erwecken.* — 2) *Etwas erregen, bewirken.* — Mit प्र *die Wache halten, aufpassen auf* (Loc.), *lauern auf* (Gen.). — Caus *aufwecken.* — Mit प्रति *wachen bei* (Acc.).

4. *गॄ, गरति *schen.*

5. गॄ, गारयति (विज्ञाने, विज्ञापने.

गॄ 1) Adj. *verschlingend in* अन्न॰ — 2) m. *a) Trank, Flüssigkeit.* — *b) *ein best. leichteres Gift.* — *c) eine best. Krankheit.* — *d)* N. pr. verschiedener Männer. — 3) m. n. (dieses schen) *Gift.* — 4) *f. या *a) das Verschlingen.* — *b) eine best. Cucurbitacee.* — 5) *f. या und ई *Andropogon serratus.* — 6) n. *a) das fünfte* 2. कारण 4,b). — *b) *ein best. Gift.*

गरगिरु und गरगीर्ण Adj. *der Gift geschluckt hat.*

गरगोर्णिन् m. N. pr. eines Ṛshi.

गरघ्न 1) *Gift* — odor die mit *genannte Krankheit vertreibend.* — 2) *m. *Ocimum sanctum* und auch *eine andere Species.* — 3) f. ई *ein best. Fisch.* 1. *गरण n. *das Verschlingen.*

2. *गरण n. *das Bespritzen.*

*गरणवत्त् Adj. *sich mit dem Verschlingen abgebend.*

गरद् 1) Adj. Subst. *Gift gebend, Giftmischer* Gaut. — 2) *n. *Gift.*

गरदान n. *das Reichen von Gift.*

*गरदुम m. *Strychnos nux vomica* Rāgān. 9,119.

*गरभ m. *Foetus.*

गरल 1) (*m. n.) *Gift* 173,1. 14. Spr. 7682. — 2) *n. *a) Schlangengift.* — *b) Aconitum ferox* Rāgān. 6,225. — *c) ein Bund Gras.* — *d) Maass.*

*गरलवत्त m. *Pfau* Gal.

गरलाय, *यते *zu Gift werden.*

*गरलारि m. *Smaragd* Rāgān. 13,167.

*गरलिन् Adj. *giftig.*

*गरवत्त m. *Pfau.*

*गरस्न m. *Ocimum sanctum.*

गरागरी f. *Lepocercis serrata* Karaka 7,3. 8,11.

*गरालक n. *der Samen von Hyperanthera Moringa.*

*गराधिका f. *Schildlaus* oder *Cochenille.*

*गराभति m. *Smaragd* Gal. (गाराभति).

*गराधिका f. = गराधिका.

*गरिका f. *der Kern der Kokosnuss* Gal.

*गरित *vergiftet.*

गरिमन् m. 1) *Schwere.* — 2) *Wichtigkeit, Würde, ehrenvolle Stellung.* — 3) *Macht* Bālar. 51,7. — 4) *eine best. übernatürliche Kraft.* — 5) *eine hochstehende Persönlichkeit* (von Rudra).

गरिष्ठ Adj. (Superl. zu गुरु) *stark angeschwollen* Gir. 1,6.

गरीयंस् Adj. (Compar. zu गुरु) 1) *überaus schwer.* — 2) *grösser, bedeutender als* (Abl.). — 3) *gewichtiger, mehr geltend als* (Abl.) Gaut. *überaus wichtig, von grosser Bedeutung* Che. 81,15. *sehr ehrenvoll.* — 4) *ehrwürdiger, in grösserem Ansehen stehend als* (Abl.), *überaus ehrwürdig.* — 5) *lieber, — als* (Abl.). — 6) *schlimmer* 69,32. 174,9.

गरीयस Adj. = गरीयंस् 5) mit Instr. MBh. 1. 67,114.

गरीयस्तर Adj. = गरीयंस् 2) MBh. 7,130,14.

गरीयस्त्व n. 1) *Schwere, grosses Gewicht.* — 2) *Wichtigkeit.*

गरुः = गुरु in *अग्रगरुः.

गरुड 1) m. *a) ein best. mythischer Vogel.* Er ist ein Sohn der Vinatā, alterer Bruder Aruṇa's. Fürst der Vögel, Feind der Schlangen. Vohikel Vishṇu's oder Kṛshṇa's und geniesst göttliche Verehrung. Sopārk. 4,1. 4. 5,1. Auch Pl. — *b) ein Palast von best. Form.* — *c) eine best. Schlachtordnung.* — *d)* Bez. *des 45ten* Kalpa 2,b). — *e)* N. pr. eines Sohnes des Keshṇa. — 2) f. गरुडी f. zu 1) *a).*

*गरुडका f. *ein best. Vogel* Gal.

गरुडध्वज 1) Adj. *Garuḍa im Banner führend.* — 2) m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's Pāṇḍ. 80,23.

गरुडपक्ष m. *eine best. Stellung der Hände.*

गरुडपुराण n. Titel eines Purāṇa.

गरुडमणिका n. wohl *Smaragd.* °मय Adj. *smaragden.*

गरुडस्तुत n. *ein best. Metrum.*

गरुडस्थ 1) m. N. pr. eines Rosses. — 2) f. या *eine best. Pflanze* Varāh. Bṛh. S. 54,87.

गरुडाग्रज m. Bein. Aruṇa's 2) *b).*

*गरुडाङ्क m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's.

*गरुडाङ्कित m. *Smaragd.*

गरुडादित्य m. *eine Form der Sonne.*

गरुडाय, °यते *zu Garuḍa* 1) *a) werden.*

*गरुडार्थ *eine Art von Pfeilen.*

*गरुडाश्मन् m. *Smaragd*

गरुडेश m. = गरुडादित्य Verz. d. B. H. 146,650.

गरुडेशान m. = गरुड 1) *a).*

*गरुडोत्तमी n. und *गरुडोहीर्ण m. (Gal.) *Smaragd.*

*गर्हाद्रव m. *ein best. Edelstein* Gal.

गर्हायनिषद् f. Titel einer Upanishad.

गर्हूल् (*m. n.) *Flügel* Prasannar. 105,17.

गर्हूमत् 1) Adj. *geflügelt.* — 2) m. *a)* = गर्हूल 1) *a)* Suparn. 4,3. — *b) Vogel.*

*गर्ह्यधिन् m. *Wächtel.*

*गर्ह्यल m. = गर्हूल 1) *a).*

गर्ग 1) m. *a)* N. pr. verschiedener Personen. Pl. *ihr Geschlecht.* — *b) ein best.* Trjaha Vaitân. — *c) ein best. Tact.* — *d) * Stier.* — *e) * Regenwurm.* — 2) f. या und ई ein Frauenname.

*गर्गकुल n. = गार्ग्यस्य, गार्ग्ययोः und गर्गाणां कुलम् Mahâbh. 2,109,*a.*

गर्गत्रा Adj. Ind. St. 13,312.

*गर्गत्रिरात्र und गर्गत्र्यह् m. *eine best. Begehung.*

*गर्गागर्गिका f. *eine Heirath zwischen Nachkommen* Garga's und Bhrgu's.

गर्गभूमि m. N. pr. eines Fürsten.

गर्गमनोरमा f. Titel eines Werkes.

*गर्गमय Adj. von *den* Garga *herrührend* Mahâbh. 2,106,*b.*

गर्गर 1) m. *a) Strudel, gurges.* — *b) ein best. musikalisches Instrument.* — *c) Butterfass.* — *d) * Pimelodus Gagora* (ein Fisch). — *e) * N. pr. eines Mannes.* — 2) f. गर्गरी *Butterfass* Lalit. 315, 18. — 3) f. गर्गरी *a)* dass. — *b) eine Art Krug.*

गर्गरक 1) m. *a) ein best. Fisch.* — *b) eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.* — 2) *f. °रिका *eine best. Pflanze und deren Frucht* गण कुरीक्वादि in der Kâç.

*गर्गाख्य Adj. = गर्गमय Mahâbh. 2,106,*b.*

गर्गाशिस् m. N. pr. eines Dânava.

गर्गसंहिता f. Titel eines Werkes Buhler, Rep. No. 38.

गर्गस्रोतस् n. N. pr. eines Tîrtha.

*गर्गाह m. *ein best. Fisch.*

गर्ज्, गर्जति (vom Med. गर्जमान), *गृञ्जति, *गर्जयति 1) *brüllen, brummen, toben, brausen, tosen, donnern, schwatzen* (von Vögeln). Mit Acc. des Lautes 177,13. — 2) *den Mund voll nehmen, herausfordernd reden, grossprechen,* — *thun* 322,15. Spr. 7525. — Mit अति *sehr herausfordernd reden* Mbh. 7,41,1. — Mit अनु *entgegenbrüllen u. s. w.* — Mit अभि *anbrüllen, anschreien* (mit Acc.), *ein wildes herausforderndes Geschrei erheben.* — Mit समभि *anbrüllen, anschreien;* mit Acc. — Mit उद् 1) *ein Gebrüll erheben.* — 2) *mit lauter Stimme ausrufen.* — Mit परि *brüllen, schreien, knurren, keifen* (von einem bösen Weibe). — Mit प्र *zu tosen* —, *zu donnern beginnen.* — Mit *संप्र in *°गर्जित. — Mit प्रति *entgegenbrüllen, mit einem Brüllen u. s. w. antworten, anschreien;* mit Acc. der Person oder des Lautes. — 2) *sich widersetzen, Widerstand leisten.* — 3) *wetteifern mit* (Gen. oder Instr.) 249,11. 251, 2. 252,26 (चन्द्रस्य st. मुखस्य zu verbessern). — Mit वि *brüllen, schreien.* — Mit सम् *anbrüllen, anschreien.*

गर्ज 1) m. (*f. या) *Gebrüll* (insbes. *eines Elephanten*). *Getöse.* — 2) *m. *Elephant.*

*गर्जक m. *ein best. Fisch.*

गर्जन n. *Gebrüll, Geschrei, Getobe, Getöse, Donner* (Spr. 7886),.

*गर्जर n. *eine Grasart* Râgân. 8,132.

*गर्जपाल m. *Asteracantha longifolia* Râgân. 11,219.

गर्जि m. = गर्जित 2) *a)* Vikramâñkâs. 9,71.

गर्जित 1) *m. *ein brünnstiger Elephant.* — 2) n. *a) Gebrüll, wildes Geschrei, Getöse, Donner.* — *b) herausforderndes Gerede, Grossprecherei.*

गर्जितत्व m. *Gebrüll* Spr. 846.

*गर्जितसह m. *Löwe* Gal.

*गर्ज्य Partic. fut. pass. von गर्ज्.

1. गर्त m. 1) *hoher Stuhl, Thron.* — 2) *der Sitz des Streitwagens.* — 3) *Wagen* Gaut. — 4) * *Würfeltisch.* — 5) * *Haus, Gemach.*

2. गर्त 1) m. f. (या) und n. *Grube, Loch, Grab.* — 2) m. *a) Kanal* M. 4,203. — *b) * Lendenhöhle.* — *c) * eine best. Krankheit.* — *d) * N. pr. eines Thoilos von* Trigarta. — *e)* mit गर्भ *verwechselt.* — 3) f. या N. pr. eines Flusses.

*गर्तकी f. *Weberwerkstatt* Gal. Vgl. गार्तिका.

गर्तवेल्ल Adj. *mit einer Grube oder Vertiefung versehen.*

गर्तपत्य n. *das Fallen in eine Grube* Çâñkh. Bs. 16,9. 25,14.

गर्तशिन् Adj. *in eine Grube versenkt.*

गर्तसद् Adj. *auf dem Sitze des Streitwagens sitzend.*

गर्तावकुट m. *ein best. Vogel.*

गर्तावेकुट Adj. (Nom. °रूक्) *den Sitz des Streitwagens besteigend.*

गर्ताशय m. *ein in Löchern wohnendes Thier.*

*गर्तिका f. *Weberwerkstatt.* Vgl. गर्तकी.

*गर्तिन् und *गर्तीय Adj. von गर्त.

गर्तीश (?) m. Lot. de la b. l. 302.

गर्तेष्ठा Adj. *in der Grube, d. i. im Grabe befindlich.*

गर्तोदक n. *Grubenwasser* Âçv. Grhj. 4,2,10, v. l.; vgl. Sâj. zu RV. 10,14,9.

*गर्त्य Adj. = गर्तमर्हति.

गर्द्, गर्दति. *गर्दयति *frohlocken.*

गर्ध Adj. (f. या) *hungrig* (nach Comm.) TS. 3,1,11,3.

1. गर्धभ् *den Esel spielen.*

2. *गर्धभ् Adj. von गर्धभ्.

गर्धन् 1) m. *a) Esel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) * ein best. Parfum.* — 2) f. °नी *a) Eselin.* — *b) ein best. in Kuhmist lebendes Insect.* — *c) * Name verschiedener Pflanzen* (= अपराजिता, कटभी und क्षीरकाकोली. — *d) * eine best. Hautkrankheit.* — 3) * n. *a) die Blüthe der Nymphaea esculenta.* — *b) Embelia Ribes.*

गर्धभ m. (Agni-P. 31,26), °भिका f. und *गर्धभगह् m. *eine best. Hautkrankheit.* — Vgl. कीटगर्धभक.

गर्धनादिन् Adj. *wie ein Esel schreiend.*

गर्धभपुष्प m. = खरपुष्प.

*गर्धभयु. °यति Denom. von गर्धभ.

गर्धभरथ m. *ein mit Eseln bespannter Wagen* Ait. Br. 4,9.

गर्धभरूप m. Bein. eines Vikramâditja.

*गर्धभवल्ली f. (Gal.), *गर्धभशाक m. und *गर्धभशाखी f. *Clerodendrum Siphonanthus.*

गर्धभाल m. N. pr. eines Dânava.

*गर्धभाष्ट 1) m. *a) Thespesia populneoides.* — *b) Ficus infectoria* Râgân. 11,125. — 2) Adj. *das Wort* गर्धभाष्ट *enthaltend.*

*गर्धभाष्टक m. = गर्धभाष्ट 1) *a).*

*गर्धभाष्टीय Adj. = गर्धभाष्ट 2).

गर्धमि m. N. pr. eines Manes. गार्धमि v. l.

गर्धमिन् m. Pl. *fehlerhaft für* गर्धभिल 2).

गर्धभिल m. N. pr. 1) des Vaters von Vikramâditja VP.[2] 3,392. — 2) Pl. einer Dynastie VP. 4,24,14.

गर्धभिल्ल m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 15, 236. 281. Vgl. गर्धभिल.

गर्धभीमुख m. N. pr. eines Lehrers.

गर्धभीविद्या f. *ein best. Zauberspruch* Pârâd.

गर्धभेविपीत m. N. pr. eines Mannes.

गर्धभेय्या f. *Eselsopfer* Kâtj. Çr. 1,1,13.

*गर्धयिलु m. *Wolke.*

गर्ध्, गर्ध्यति 1) *ausholen, weit ausschreiten* RV. 4,38,3. — 2) *gierig sein, heftig verlangen nach* (Loc. oder Acc.). गृद्ध *gierig, heftig verlangend nach* (Loc.) — *Caus. गर्धयति, °ते 1) Act. *a) gierig machen.* — *b) gierig sein.* — 2) Med. *Jmd* (Acc.) *täuschen, hintergehen.* — Mit अनु *gierig sein nach* (Loc.). — Mit अभि in °गृध्र. — Mit प्र in प्रगर्धिन्. — Mit प्रति *gierig sein nach* (Acc.).

गर्ध m. 1) *Gier, Begierde, heftiges Verlangen nach* (im Comp. vorangehend) 218,2 (vgl. Anmm.). Naish. 7,71. — 2) * = गर्धभाष्ट 1) *a).*

*गर्धन 1) Adj. (f. या) *gierig.* — 2) f. या *Gier.*

*गर्धित Adj. *gierig.*

°गर्भिन् Adj. *gierig* —, *heftig verlangend nach, leidenschaftlich ergeben*, — *liebend.*

*गर्भ्, गर्भति (गर्तो).

गर्भ m. (adj. Comp. f. ङी) 1) *Mutterleib, Schooss* (auch in übertr. Bed.). — 2) *das Innere* überh. 133,21. Spr. 7686. 7774. इन्दीवर° 5543. कमल° MBu. 1,172,9. 3,133,63. 309,11. पद्म° Varāh. Bṛh. S. 70,11. Chr. 249,25. ब्रध्नोष्ट° 319,8. Naish. 11, 78. ह्रम्या° Chr. 313,19. Am Ende eines adj. Comp. — *in seinem Innern bergend,* — *enthaltend.* — 3) *Schooßgemach.* — 4) *Leibesfrucht, Embryo* (R. 5, 28,6); *ein neugeborenes Kind, Kind, Sprosz* überh.; *Brut der Vögel; Pflanzenkeim.* शमर्°, द्वि°, सुर° *das Kind eines Gottes* 47,5. 72,18. MBu. 1,152,27. 3,309,9. 6,122,19. 4,134,3. — 5) *die Leibesfrucht des Himmels; die während acht Monaten durch die Sonnenstrahlen aufgesogenen Dünste, welche in der Regenzeit als reife Frucht herabfallen,* Bīlar. 236,13. *die Zeitdauer dieser Schwangerschaft des Himmels.* — 6) *ein ausgetretenes Flusbett.* — 7) *die Warzen an der Frucht des Brodfruchtbaumes.* — 8) in der Dramatik so v. a. *Katastase.* — 9) *Vereinigung.* — 10) N. pr. eines Rsi.

*गर्भक m. 1) *ein in die Haare verschlungener Blumenkranz.* — 2) *zwei Nächte mit dem dazwischenliegenden Tage.*

गर्भकर 1) *Adj. *Fruchtbarkeit bewirkend.* — 2) m. *Nageia Putranjiva.*

गर्भकरण n. *Schwängerungsmittel.*

गर्भकर्तृ m. Bein. Tvashṭar's als Verfassers von ṚV. 10,184.

गर्भकाम Adj. (f. द्या) *Leibesfrucht wünschend* Pāṇ. Gaṇ. 4,9,5.

गर्भकार n. *ein best. Çāstra* Vaitān.

गर्भकारिन् Adj. *Leibesfrucht bewirkend* Bhāvpr. 1,199.

गर्भकाल m. 1) *die Zeit der Schwangerschaft.* — 2) *die Zeit, wann die Leibesfrucht des Himmels* (*die Dünste der Luft*) *die ersten Lebenszeichen von sich giebt.*

गर्भकोश m. *Uterus.*

गर्भक्लेश m. *Geburtswehen.*

गर्भक्षय m. *Fehlgeburt.*

गर्भगत Adj. *im Mutterleibe liegend* 183,39.

गर्भगीता f. Titel eines Werkes.

गर्भगुर्वी Adj. f. *schwanger.*

गर्भगृह n. 1) *Schlafgemach* 179,21. — 2) *das Allerheiligste in einem Tempel, wo das Bild der Gottheit aufgestellt ist,* Kāv. 253,18. देवी° *wo die Devī verehrt wird.* — 3) mit einem vorangehenden Subst. *ein — enthaltendes Gemach.*

गर्भगेह n. = गर्भगृह 2).

गर्भग्रह m. und °ग्रहण n. *Empfängniss* Comm. zu Vaitān. Bṛh. 4,1.

गर्भग्रहणीय Adj. *die zur Empfängniss geeignete Zeit* Bādar. im Comm. zu Vaitān. Bṛh. 4,1.

गर्भघातिका f. *Hebamme.*

*गर्भघातिन् 1) Adj. *die Leibesfrucht tödtend.* — 2) f. °नी *Methonica superba.*

*गर्भचलन n. *die Bewegungen des Kindes im Mutterleibe.*

गर्भचेट m. *ein Diener von Geburt.*

गर्भच्छद m. *Muttermund* Bhāvpr. 1,39.

गर्भच्युति f. *das Herausstreten der Leibesfrucht. Geburt.*

*गर्भजट m. *Anschwellung des Nabels.*

गर्भजा f. Nom. abstr. zu गर्भज 5).

गर्भजि m. 1) *Schwangerschaft.* — 2) Nom. abstr. zu गर्भ 4) Kārikā 4,1.

गर्भज्ञ 1) Adj. *Fruchtbarkeit verleihend.* — 2) *m. *Nageia Putranjiva* Rāǵan. 9,143. — 3) *f. द्या *ein best. Strauch* Rāǵan. 4,161.

*गर्भदात्री f. *ein best. Strauch* Rāǵan. 4,161.

गर्भदास m. *ein Sclave von Geburt, Sclavenkind* Kap. 3,51. f. दासी im Prākrit 305,19.

गर्भदिवस m. Pl. *die Tage, an welchen die in der Luft schwebenden Dünste Lebenszeichen von sich geben.*

गर्भदोषण n. und गर्भदूषि f. *ein best. mit Mineralien* (insbes. *Quecksilber*) *vorgenommener Process.*

गर्भद्वादश m. Pl. *das 12te Jahr nach der Empfängniss* Āpast.

गर्भधर Adj. *Leibesfrucht gebend, schwängernd.*

गर्भधारा Adj. f. *schwanger.*

गर्भधान MBu. 12,9648 fehlerhaft für गर्भाधान.

गर्भधारण 1) n. *Schwangerschaft.* — 2) f. द्या Bez. des 22ten Adhjāja in Vaitān. Bṛh. S., der über den regenschwangern Himmel handelt.

गर्भधि m. *Nest.*

गर्भधृत् Adj. *im Mutterleibe getragen,* — *steckend* MBu. 4,13,12.

गर्भधृति f. *ein best. mit Mineralien* (insbes. *Quecksilber*) *vorgenommener Process.*

गर्भनाडी und गर्भनाभिनाडी f. *Nabelschnur.*

गर्भनिधान Adj. (f. द्री) *die Leibesfrucht aufnehmend* Nir. 3,6.

गर्भनिष्क्रुति f. *eine vollkommen ausgebildete Leibesfrucht* Hemādri 1,477,18.

गर्भनुद् 1) *Adj. *die Leibesfrucht ausstossend.* — 2) m. *Methonica superba* Bhāvpr. 1,201.

*गर्भपात्रिन् m. *in 60 Tagen reifender Reis.*

*गर्भपातक 1) Adj. *eine Fehlgeburt verursachend.* — 2) m. *eine rothblühende Moringa.*

गर्भपातन 1) *Adj. = गर्भपातक 1). — 2) m. *eine Karañǵa-Species.* — 3) *f. ई *Methonica superba.* — 4) n. *das Verursachen einer Fehlgeburt.*

*गर्भपातिन् 1) Adj. = गर्भपातक 1). — 2) f. °नी *eine best. Pflanze.*

*गर्भपोषण n. *das Ernähren* —, *Tragen einer Leibesfrucht.*

गर्भभङ्गुक Adj. f. *die Leibesfrucht und den Gusten schädigend* M. 5,90.

गर्भभर्मन् n. *die Unterhaltung* —, *Ernährung der Leibesfrucht.*

गर्भभवन n. = गर्भगृह 2).

गर्भभार m. *die Bürde der Leibesfrucht.* °भारं धृ *schwanger werden.*

गर्भमण्डप m. *Schlafgemach.*

गर्भमास m. *Schwangerschaftsmonat* Sīkṣ. Bl. 2,2,1.

गर्भमास m. dass. Gaut. 14,17.

गर्भमोक्ष m. und *गर्भमोचन n. *das Gebären, Niederkunft.*

गर्भयमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,18.

गर्भयुता Adj. f. *schwanger.*

गर्भयोषा f. *eine mit — (Gen.) schwanger gehende Frau.*

गर्भरक्षण n. *das Schützen der Leibesfrucht, eine best. Ceremonie im 4ten Monat der Schwangerschaft.*

गर्भरक्षिका f. *das Schützen der Leibesfrucht.*

गर्भरस Adj. (f. द्या) *nach Schwängerung begierig.*

गर्भरु m. *ein junger Mann.* Pl. *junge Leute* Bhar. 161,18.

गर्भरेखा f. *ein Strich im Innern* (einer Figur) Hemādri 1,127,10. fgg.

गर्भलक्षण n. *Kennzeichen 1) der Schwangerschaft. — 2) der Schwangerschaft des Himmels, — der Wolken.*

गर्भलम्भन n. *Empfängniss einer Leibesfrucht;* Bez. *einer best. Ceremonie.*

गर्भवती Adj. f. *schwanger* 150,26.

गर्भवध m. *Tödtung einer Leibesfrucht.*

गर्भवर्त्मन् n. *Geburtsweg* Bhāvpr. 1,68.

गर्भवसति f. *Mutterleib.*

गर्भवियुक्तारात्रा f. Titel des 21ten Adhjāja in Vaitān. Bṛh. S.

गर्भवास m. *Mutterleib.* °क्लेश m. *Kindbettfieber* Hemādri 1,261,9.

गर्भविच्युति f. *Abortus im Beginn der Schwan-*

gerschaft.

गर्भविनोदरस m. Titel eines Werkes.

गर्भविपत्ति f. das Absterben der Leibesfrucht.

गर्भविपर्यय m. ein die Leibesfrucht treffender Unfall.

गर्भविलासरस m. Titel eines Werkes.

गर्भवेदन ein Spruch, der Empfängniss bewirken soll, Vaitîv.

गर्भवेश्मन् m. 1) ein Gemach im Innern des Hauses Rāgān. 19,42. — 2) Wochenstube.

गर्भव्याकरण n. detaillirte Beschreibung der Leibesfrucht.

गर्भव्यापद् f. das Absterben der Leibesfrucht.

गर्भव्यूह m. eine best. Schlachtordnung.

गर्भशङ्कु m. ein Haken zur Extraction eines todten Fötus.

गर्भशय्या f. Mutterleib Bhāvapr. 1,20. 27.

गर्भशातन n. 1) das Abtreiben der Leibesfrucht Âpast. — 2) ein fruchtabtreibendes Mittel Suçr. 1, 277,12.

गर्भशीकासिंह m. N. pr. eines Autors.

गर्भशैक्रमण n. das Eingehen in einen Mutterleib.

गर्भसमय m. = गर्भकाल 2).

गर्भसंभव m. Entstehung einer Leibesfrucht, das Schwangerwerden.

*गर्भसंभवा f. eine Art Kardamomen Gal.

गर्भसंभूति f. = गर्भसंभव.

गर्भसुभग Adj. (f. आ) der Leibesfrucht günstig.

गर्भसूत्र n. Titel eines buddh. Sûtra.

गर्भसौभाग्य n. das Wohlergehen einer Leibesfrucht Verz. d. B. H. No. 1206.

गर्भस्थ Adj. 1) im Mutterleibe befindlich 72,22. Mbh. 3,200,10. — 2) im Innern von (Gen.) befindlich.

*गर्भस्थान n. Mutterleib Gal.

गर्भस्राव m. ein Fehlgeburt Agni-P. 138,1. Comm. zu Vaitân. Bau. 4,9.

*गर्भस्राविन् 1) Adj. eine Fehlgeburt bewirkend. — 2) m Phoenix paludosa.

गर्भस्रुज् m. N. pr. eines bösen Dämons, der die Leibesfrucht tödtet.

गर्भागार n. 1) Mutterleib. — 2) Schlaf — oder Wochengemach. — 3) = गर्भगृह 2).

गर्भाघातज्वर m. Kindbettfieber Hemâdri 1,261,8. 9 गर्भाघार? falschlich).

गर्भाङ्क m. Zwischenspiel in einem Acte Bâlar. 85,1 (गर्भाङ्क zu lesen).

गर्भार्ह Adj. Leibesfrucht verstehend.

गर्भार्हि Adj. mit der Empfängniss beginnend Gaut. 1,7.

गर्भाधान n. 1) das Befruchten, Belegen (mit Loc.). — 2) eine best. der Befruchtung vorangehende Ceremonie.

*गर्भाग्र n. kleine Kardamomen Râgân. 6,88.

गर्भावक्रान्ति f. Empfängniss Karaka 4,4. Vgl. ध्रुवक्रमण.

गर्भावतरण oder °तारण n. dass.

गर्भाशय m. Mutterleib. °स्थ Adj. im M. befindlich.

गर्भाष्टम m. das achte Jahr (oder * der achte Monat) nach der Empfängniss Âçv. Grhj. 1,19,2. Pl. Âpast. Gobh. 2,10,1.

गर्भासंपरन्न n. Unbeweglichkeit des Fötus.

गर्भास्राव m. = गर्भस्राव.

गर्भिणीतन्त्र n. das Schwangersein (auch in übertr. Bed.) Comm. zu Tantra-Bh. 2,7,4.

गर्भिणीव्याकरण n. detaillirte Beschreibung einer Schwangeren.

*गर्भिणीव्रतेतरा n. Pflege einer Schwangeren, Geburtshülfe.

गर्भित Adj. 1) in Etwas enthalten. — 2) in der Rhet. eingeschachtelt (von einem Satze) Kâvyâdr. 7,6. — 3) am Ende eines Comp. schwanger mit, angefüllt mit, enthaltend Ind. St. 15,399.

गर्भितता f. und गर्भितत्व n. in der Rhetorik Einschiebung eines Satzes in einen andern.

गर्भिन् Adj. schwanger, trächtig (eig. und übertr.), schwanger gehend mit (Acc. oder Instr.). विष्टुति f. Tândya-Br. 2,7,4. f. °णी eine schwangere Frau. \°गो° eine trächtige Kuh. Am Ende eines Comp. versehen —, verbunden mit.

गर्भोकरण n. das zur Leibesfrucht Machen, so v. a. Bewirken, Hervorbringen.

*गर्भोत्त Adj. schon im Mutterleibe befreidigt, so v. a. im höchsten Grade indolent.

गर्भोदर 1) m. ein geborener Herrseher. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Kâd. 113,10. — 2) f. ई eine geborene Prinzessin Bâlar. 136,3.

गर्भेकादश n. Pl. das 11te Jahr nach der Empfängniss Âpast.

गर्भोत्पत्ति f. und गर्भोत्पाद m. die Bildung der Leibesfrucht.

गर्भोपघात m. das Misstrahen von गर्भ 3).

*गर्भोपघातिनी Adj. f. eine Fehlgeburt machend, verwerfend.

गर्भोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

गर्भ्य Adj. etwa einem Mutterschoss ähnlich.

*गर्भुलिका f. = गर्गुलिका.

गर्गुद (गर्गूद्) eine best. Pflanze Harshâk. 33,3.

गर्गुल् f. 1) eine best. wildwachsende Bohnenart. — 2) * Gold.

*गर्गुल्कर m. = *गर्गुलिका f. und गर्गूरी f. eine best. Kürnerfrucht.

*गर्गोलिका f. eine Grasart Râgân. 8,131.

गर्व् Adj. गर्वति und गर्वयते दर्प, माने. Vgl. गर्वय्.

गर्व m. Hochmuth, Dünkel, Stolz; eine hochmüthige Rede. धन° Geldstolz. गर्वं कृ oder या (Spr. 7680) hochmüthig werden.

गर्वगिर् f. Pl. hochmüthige Reden 182,26.

गर्वय्. °यति Jmd (Acc.) stolz machen R. ed. Gorr. 2,8,49.

*गर्वर 1) Adj. hochmüthig. — 2) m. Hochmuth. — 3) f. ई Bein. der Durgâ.

*गर्वाट m. Thürsteher. Vgl. दर्वट.

गर्वाय्. °यते Hochmuth —, Dünkel an den Tag legen.

गर्वित Adj. hochmüthig, eingebildet, stolz, — auf (Instr. Ind. St. 13,156 oder im Comp. vorangehend).

गर्विष्ठ Adj. im höchsten Grade stolz, — hochmüthig Daçîn. 1,128. 165. 4,22.

गर्ह्, गर्हति (seltener) und °ते, गर्हयति (seltener) und °ते Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) klagen; anklagen, beschuldigen, Vorwürfe machen, tadeln; mit Acc. der Person oder Sache. दुष्कृतं कर्म so v. a. bereuen.

गर्हित getadelt, für schlecht erklärt, — von (Instr., Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend), verachtet, tadelhaft, verwerflich, verboten, schlecht, schlimmer als (Abl.). गर्हितम् Adv. male. — Mit वि 1) °र्हते mit Dat. wohl sich tadelnd über Etwas aussprechen 222,23. — 2) °गर्हयति Etwas (Acc.) verachten, verschmähen. v. l. वि. — Mit परि heftig tadeln, schmähen, verachten. — Mit वि anklagen, tadeln, schmähen. विगर्हित getadelt, für schlecht erklärt. — von Instr., Gen. oder im Comp. vorangehend; verachtet, tadelhaft, verwerflich, verboten, — von Seiten (Abl.) oder wegen (im Comp. vorangehend).

गर्हण 1) Adj. einen Tadel involvirend. — 2) f. आ Tadel, Vorwurf. °णी ein sich den Tadel von (Loc.) zuziehen. — 3) n. das Tadeln, Vorwerfen, Tadel, Vorwurf, — von Seiten Jmds (Instr.).

गर्हणीय Adj. zu tadeln, tadelnswerth.

गर्हा f. 1) Tadel, Vorwurf. — 2) ausgesprochener Widerwille.

गर्हितव्य Adj. zu tadeln, tadelhaft.

°गर्हिन् Adj. tadelnd, schmähend.

गर्ह्य 1) Adj. Tadel verdienend, tadelhaft, dem Tadel von (Gen.) unterliegend. — 2) m. ein best. Baum.

*गर्ह्याणक Adj. gemein Gal.

1. गल् गलति 1) herabträufeln 251,25. Spr. 7619. — 2) herabfallen, abfallen. — 3) wegfallen, ver-

schwinden, verstreichen. गलित verschwunden, gewichen, nicht mehr vorhanden, fehlend. So beissen insbes. die im Padapâṭha des RV. weggelassenen Stellen (weil sie schon früher da waren). — Caus. 1) गालयति a) durchseihen, durchsichen. — b) flüssig machen, auflösen, schmelzen. — c) absapfen (das Wasser eines Wassersuchtigen) Kâraka 6, 18. — 2) * गालयते (ब्रवणे). — Intens. गल्गल्यते etwa von sich tropfen lassen. — Mit अव herabfallen. — Mit आ. आगलित herabgefallen, — gesunken, — geflossen Kâd. 2, 121, 21. — Mit पर्या ringsum herabtraufeln. — Mit सम्या, °गलित zusammengestürzt. — Mit उद् 1) hervortränfeln. — 2) herausfallen. उद्गलित Spr. 7865. — Mit नि Intens. °गल्गलीति Feuchtigkeit entlassen VS. 23, 22. — Mit निस्, निर्गलित 1) herausgeflossen. — 2) abgesprungen, abgeflogen. — Caus. निर्गालित wovon man die Flüssigkeit hat abtränfeln lassen. — Mit परि, °गलित 1) ringsum herabgefallen. — 2) eingesunken in (im Comp. vorangehend). — Mit प्र herabtröpfeln. प्रगलित Megh. — Caus. abfallen machen Kâraka 1, 26. — Mit वि 1) sich ergiessen, entfliessen. विगालित zerronnen, verslegt. — 2) zerrinnen, schmelzen. °गलित zerflossen, geschmalzen. — 3) umstürzen, herab—, herausfallen. °गलित um —, herab —, herausgefallen aus (Abl.). — 4) zu Ende gehen Naish. 6, 112. °गलित geschwunden, gewichen. — 5) zum Vorschein kommen. °गलित z. V. gekommen MBh. 1, 30, 52. — Mit प्रवि 1) hervorströmen Mâlatîm. 75, 13 (67, 19. 162, 1). — 2) schwinden, weichen Mâlatîm. 69, 11 (62, 9. 146, 7).

2. गल्, गलति, अगलत्. गलित (गिलित?) verspeist Spr. 1948. — Mit नि verschlucken Spr. 1126, v. l. für °गिलति.

1. गल m. Kehle, Hals. Am Ende eines adj. Comp. f. घा Harshâk. 1, 131, 13) und *ई.

2. *गल 1) m. a) Harz, insbes. der Shorea robusta. — b) eine Art Goldfarbe. — c) ein best. musikalisches Instrument — d) Schilf. — e) Strick. — 2) f. घा eine der Mimosa pudica verwandte Pflanze. Richtig नेदेगला.

1. गलक m. Kehle, Hals.

2. *गलक m. eine Art Goldfarbe.

*गलकम्बल m. Wamme.

गलगण्ड 1) am Anf. eines Comp. Kehle und Wange. — 2) m. a) Kropf. — b) = °गण्डमाला.

गलगण्डिन् Adj. mit einem Kropf behaftet.

गलगोडिका, °गोडी und °गोली f. eine Art Schlange Kâraka 6, 23.

गलग्रह m. 1) Zusammenschnürung der Kehle, Grippe. — 2) Bez. bestimmter Tage in der dunklen Hälfte eines Monats. — 3) ein begonnenes aber sogleich wieder unterbrochenes Studium. — 4) * ein best. Fischgericht.

गलघर्घर m. Gurgel.

गलकुष्ठ n. wohl = गलितकुष्ठ Spr. 2391.

गलद्वार m. Maul, Rachen.

गलन 1) * Adj. tränfelnd, rinnend. — 2) n. a) das Tränfeln, Rinnen Mahâvîr. zu VS. 1, 2. — b) das Schmelzen, Flussigwerden.

गलन्तिका Harshâk. 1, 267, 9) und *गलन्ती f. Wasserkrug.

*गलनोपला f. Halsband.

*गलनोपिका f. eine best. Pflanze Gal.

गलवान् Adj. nur fur die Kehle lebend Spr. 3321.

गलविद्रधि m. Geschwulst mit Absress in der Kehle.

*गलत्र m. Pfau.

गलशालूक n. Anschwellung im Schlunde Kâraka 1, 28.

गलशुण्डिका f. 1) das Zapfchen im Halse Kâraka 4, 7. Suçr. 2, 129, 15. — 2) Anschwellung des Zapfchens. — 3) Du. der weiche Gaumen.

गलशुण्डी f. = गलशुण्डिका 2) Kâraka 1, 5.

*गलस्तनी f. Ziege.

गलसूत्र n. die Hond an der Kehle, das Packen an der Kehle.

गलसूत्रय्, °यति Jmd (Acc.) an der Kehle packen. °सूत्रित a. d. K. gepackt.

गलाङ्कुर m. eine best. Krankheit des Halses.

*गलानिका oder *गलानिल m. eine Art Krabbe.

गलावलग्न m. ein best. Baum.

*गलाविल m. = गलानिक.

*गलित m. ein junger Stier.

गलितक 1) m. ein best. Tanz oder Gestieulation. — 2) ein best. Metrum.

गलितकुष्ठ n. eine schlimme Form des Aussatzes, bei der Finger und Zehen abfallen. °कुष्ठाग्रिन् m. ein best. Recept dagegen Mat. med. 80.

गलितप्रदीप m. und °प्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

*गलु und *गलू m. ein best. Edelstein, = चन्द्रकान्त.

गलून m. N. pr. eines Mannes.

*गलेगण्ड m. der Adjutant, Ardeo Argala.

*गलेचोपक Adj. mit dem Halse sich bewegend.

*गलेस्तनी f. Ziege.

गलोष्ठ n. eine best. Pflanze Kâraka 1, 27. Suçr. 2, 39, 11.

*गलोद्भव m. Haarwirbel am Halse eines Pferdes.

गलौघ m. Geschwulst in der Kehle.

गल्दी und गल्दीं f. oiwa Gerinne, Gerinsel. Nach Naish. गलद् m. und गल्दीं f. = वाघू.

*गल्भ्, गल्भते (धार्ष्ट्ये). Vgl. *अवगल्भ् und प्रगल्भ.

गल्भ * Adj. muthig, entschlossen. Vgl. अवगल्भ.

*गल्भाय्, °यते = गल्भ्. Vgl. *अवगल्भाय्.

*1. गल्या f. eine Menge von Halmen.

*2. गल्या f. eine Menge 1) von Schilf. — 2) von Stricken.

, गल्ल m. Backe, Wange.

गल्लक = गल्वर्क 2) Harshâk. 184, 14.

गल्लकिशिलामाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गल्लकी f. N. pr. eines Flusses.

गल्लमसूरी f. dass. Pañkad.

*गल्लवाच्य n. ein best. Ton Gal.

गल्लिका f. in घृत°.

गल्लोपधानीय n. Ohrkissen.

गल्व n. *= चन्द्रकान्त. Vgl. सुगाद्र°.

गल्वर्क m. 1) wohl Krystall. — 2) Krystallmopfchen; vgl. गल्लक und गलत्क im Prâkrit Mṛicch. 77, 11. 126, 9.

*गल्ह्, गल्ह्ते = गर्ह्.

1. गव = 1. गो Rind, Kuh am Anf. und am Ende (f. ई) von Compositis. वात्सगवी Âpast. 1, 24, 21.

2. गव Adj. in पुरो°.

*गवची f. Koloquinthengurke.

*गवय्, °यति Benom. von 1. गो.

गवय m. a) Bos Gavaeus. — b) N. pr. eines Affen. — 2) f. ई das Weibchen von 1) a).

गवल 1) m. Büffel Varâh. Jogâ. 6, 25. — 2) *m. Büffelhorn.

गवलगण्ड m. N. pr. eines Mannes MBh. 4, 63, 37.

गवशधनधान्यवस्तु n. 1, 6, 7 fehlerhaft für गवाश्व°.

गवाक्ष 1) m. a) oeil-de-boeuf, rundes Fenster, Luftloch. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) Masche eines Panzerhemdes. — c) N. pr. α eines Bruders des Çakuni. — β) eines Affen. — γ) eines Sees (vielleicht m.). — 2) f. ई eine best. Pflanze Kâraka 6, 4. Nach den Lexicographen Cucumis maderaspatanus, Koloquinthengurke und Clitoria Ternatea.

गवाक्ष m. = गवाक्ष 1) a).

*गवाक्षजाल n. Gitterfenster.

गवाक्षतन्त्र n. Titel eines Werkes.

गवाक्षित Adj. fenestratus, gleichsom gegittert B. ed. Bomb. 3, 13, 15. Mit Instr. Kâd. 234, 18. am Ende eines Comp. Kâraka 6, 18.

*गवाक्षिनी m. Trophis aspera Râgân. 9, 129.

*गवाय = गोमय.

*गवाची f. ein best. Fisch.

*गवाञ् Adj. (f. गोची) Vor.

*गवाट्न 1) n. *Weide, Wiese.* — 2) f. ई *a) ein Trog, aus dem Kühe gefuttert werden.* — *b) Kolocynthengurke* Rāǵān. 3,37. — *c) Clitoria Ternatea* Rāǵān. 3,78.

गवात्न n. *eine in Bezug auf eine Kuh ausgesprochene Unwahrheit.*

गवामय m. und गवामयन n. s. u. 1. गो.

गवामृत o. *Kuhmilch* (nach Nīlak.).

गवायति m. 1) *Stier* MBh. 4,19,32. — 2) *Herr der Strahlen,* Beiw. der Sonne und Agni's. — 3) N. pr. *a)* eines Schlangendämons Kāraṇḍ. 2,10. — *b)* eines buddh. Heiligen.

गवायनि s. u. 1. गो.

गवायन n. N. pr. eines Tīrtha.

गवायुग o. Sg. und Du. *die Ekāha Go und Āyus im Abhiplava* Vaitān. 31,14. 40,14.

*गवालक्क m. *Bos Gavaeus.*

*गवाविक n. Sg. *Rinder und Schafe.*

गवाशन m. *Gerber, Schuhmacher* Spr. 4794. fg.

गवाशिर् Adj. *mit Milch gemischt.*

गवाश्व n. Sg. *Rinder und Pferde.*

गवाश्वधनधान्यवत् Adj. *mit Rindern, Pferden, Reichthümern und Korn versehen* R. ed. Bomb. 1,6,7.

*गवाषिका f. = गवाधिका.

गवाह्निक o. *das tägliche Maass Futter für eine Kuh.*

गविजात m. N. pr. eines Muni.

*गविनी f. *eine Heerde Kühe.*

गविपुत्र m. Metron. Vaiçravaṇa's.

गविष्यु Adj. 1) *nach Kühen begierig, brünstig.* — 2) *begierig* überh.

गविष्य Adj. = गविष्यु 1).

गविष्टि 1) Adj. *a) Rinder begehrend.* — *b) brünstig, leidenschaftlich begehrend, inbrünstig.* — 2) f. *a) Brunst, Begierde, Inbrunst.* — *b) Kampfbegierde, Hitze des Kampfes, Gefecht.*

गविष्ठ m. 1) *die Sonne.* — 2) N. pr. eines Dānava.

गविष्ठिर (RV.) und गविष्ठिर (AV.) m. N. pr. eines Ṛshi.

गवीडा f. *die Kuh, welche die Milch zu einer bevorstehenden Ceremonie liefert,* Vaitān.

गवीधुका m. und गवीधुकी f. *Coix barbata* Āpast. Çr. 15,3.16. 16,19. 17,11. गवीधुकपवार्ण f. TS. 5,4,3,2.

गवीधुमत् n. N. pr. einer Stadt.

गवीनिका und गवीनी f. Du. *ein best. Theil des Unterleibes in der Gegend der Geschlechtstheile, etwa die Leisten.*

*गवीश und *गवीश्वर m. *Besitzer von Kühen.*

*गवेडु 1) m. *Wolke.* — 2) f. *Coix barbata.*

*गवेधु f. *Coix barbata.*

गवेधुक 1) m. (Suçr. 1,197,1) und गवेधुका f. *Coix barbata.* गवेधुकासक्तु m. Pl. — 2) m. *eine Art Schlange.* — 3) f. या *a) Sida alba* Bhāvapr. 1,208. — *b) * Hedysarum lagopodioides.* — 4) *o. *rothe Kreide.*

गवेन्द्र m. 1) *Besitzer von Kühen.* — 2) *Stier* Hemādri 1,483,12.

*गवेरुक m. *rothe Kreide.*

*गवेश m. *Besitzer von Kühen.*

*गवेशका f. *Hedysarum lagopodioides.*

गवेश्वर m. *Besitzer von Kühen.*

गवेष् ◦यते und ◦यति, ◦ते (110,10. Ind. St. 14, 153) *nachspüren, suchen, aufsuchen;* mit Acc. गवेषित *gesucht, auf* —. — Mit परि, ◦वेषयमाण *überall suchend* Lalit. 130,12.

◦गवेष in धर्म◦.

गवेषण 1) Adj. *a) brünstig, leidenschaftlich begehrend.* — *b) kampflustig.* — 2) m. N. pr. eines Vṛshṇi. — 3) (* f. या) und n. *das Suchen.*

गवेषणीय Adj. *suchenswerth.*

गवेषिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *suchend, fahndend auf* Lalit. 311,1. 327,4. — 2) m. N. pr. eines Bruders des Pṛthu.

गवेष्ठिन् m. N. pr. eines Dānava.

*गवेऽठक n. Sg. *Rinder und Schafe.*

*गवेष्ठ m. *ein Muster von einer Kuh.*

गव्य् ◦यति *Rinder oder Kühe begehren.* Part. गव्यत् 1) *nach Rindern oder Kühen verlangend.* — 2) *brünstig, leidenschaftlich begehrend, inbrünstig.* — 3) *kampflustig.*

गव्य (गोव्य) und गव्यं 1) Adj. *a) aus Rindern oder Kühen bestehend, dazu gehörig oder bestimmt, davon kommend.* — *b) * der Kuh geheiligt, die Kuh verehrend.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 3) f. गव्यी *a) Lust nach oder an Rindern.* — *b) Begierde nach Milch.* — *c) Kampflust.* — *d) * Kuhheerde.* — *e) * ein best. Längenmaass,* = गव्यूति. — *f) * Bogensehne.* — *g) * Gallenstein des Rindes* Rāǵān. 12,59. — 4) n. गव्यं *a) Rindvieh, Kuhheerde.* — *b) Weideplatz.* — *c) Kuhmilch.* — *d) * Bogensehne.* — *e) * = 3) g).*

*गव्यग्रन्थि *Gallenstein des Rindes.*

गव्यय Adj. (f. ई) *zum Rinde gehörig, rindern.*

गव्यर्षु Adj. *nach Rindern begierig.*

गव्यु Adj. 1) *an Rindern oder Kühen Lust habend, danach verlangend.* — 2) *nach Milch verlangend.* — 3) *brünstig.* — 4) *kampflustig.*

गव्यूत o. *ein best. Längenmaass,* = गव्यूति Paṇḍ.

गव्यूति f. 1) *Weideland; Gebiet, Wohnplatz.* — 2) *ein best. Längenmaass.* Auch *गव्यूती Gal.

गर् in दुर्गर्.

गर् Auch *seibständig* P. 4,2,138.

गरगराय Intens. Gemurmel Hem. Pāṇ. 12,169.

गरेल 1) Adj. (f. या) *tief, dicht, undurchdringlich* (eig. und übertr.). — 2) f. गरेला *Schmuck.* — 3) n. *a) Abgrund, Tiefe; ein unzugänglicher Ort, Versteck, Schlupfwinkel, Dickicht, Waldesdickicht, dichte Menge; unerforschliche Dunkel.* — *b) * Wasser.* — *c) * Schmerz, Leid.* — *d) ein Metrum von 32 Silben.*

गरुनत्व n. *Dichtigkeit, Undurchdringlichkeit* (auch in übertr. Bed.).

*गरुनाय् ◦यते *etwas Böses im Schilde führen.*

गरुनायप्रकाशिका f. Titel eines Werkes.

गरुनी Adv. mit कर् *unzugänglich machen* Kād. 253,8.

*गरुप् ◦पति *sich vertiefen in* (Acc.).

*गरुप्य Adj. von गरु.

गर्भीर् n. *Tiefe.*

गर्भीर 1) Adj. (f. या und ई) *a) tief, undurchdringlich* (eig. und übertr.) Hariv. 1,30,27. — *b) verworren, confus* (von einem Dummkopf). — 2) * m. *a) Gebüsch, Laube.* — *b) Höhle.* — 3) * f. या *Embelia Ribes* Rāǵān. 6,50. — 4) *f. ई *a) Höhle.* — *b) die Erde* Gal. — 5) n. *a) Abgrund, Tiefe; Versteck, Dickicht; undurchdringliches Geheimniss, Räthsel.* — *b) Leere.* — *c) * Wasser.* — *d) * ein tiefer Seufzer.* — *e) * Heuchelei.* — *f) * Abrus precatorius (?).*

गर्भरित Adj. *in Gedanken vertieft.*

गर्भरी Adv. mit भू *zu einer Leere werden.*

गर्भरेष्ठ Adj. *auf dem Grunde —, in der Tiefe befindlich.*

1. गा, जिगाति, *गगाति (*गगार्षीत्), *गीति Naigh. 2,14) und *गाति 1) *kommen.* — 2) *kommen —, hingehen zu* oder *nach, zugehen auf, sich hinwenden zu;* mit Acc. oder Loc. — 3) *nachgehen, verfolgen* RV. 4,3,13. 10,18,4. — 4) *zu Jmd* (Dat.) *kommen,* so v. a. *sich einstellen bei* RV. 8,45,32. *Jmd* (Acc.) *zukommen* (von einem Namen). — 3) in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss (Acc.) *kommen, theilhaftig werden.* — 6) *aufbrechen, davon —, fortgehen* RV. 10,108,9. mit Abl. *woher* und Loc. *wohin.* — 7) *zu Ende gehen* Naish. 8,109. — 8) *gehen, wandeln* RV. 8,2,39. mit Acc. oder Instr. (RV. 8,3,39) des Weges. — Desid. जिगीषति *zu gehen verlangen.* — Mit घञ्, घञ् *kommen —, hingehen zu.* Mit vorangehenden या und प्र dass. — Mit इति *hinschreiten —, wegschreiten über* (Acc.). — 2) *vorübergehen an* (Acc.). — 3) *vorübergehen, verstreichen* (von der Zeit), — *für* (Acc.,

— 4) *hingehen, sterben.* — 5) *siegreich überschreiten, überwinden, glücklich entkommen*; mit Acc. — 6) *vorübergehen an*, so v. a. *unbeachtet lassen.* — Mit व्यति *vorübergehen an* (Acc.). — Mit अधि 1) in einen Zustand (Acc.) *gerathen, theilhaftig werden.* — 2) *verfallen auf, sich entschliessen zu* (Acc.). — 3) *sich erinnern, gedenken, merken auf* (Gen. oder Acc.). — 4) *Etwas* (Acc.) *studiren, lernen*, — von (Abl.). Gewöhnlich Med. — *Caus. अधिगापयति *lehren.* — *Desid. von Caus. अधिजिगापयिषति *zu lehren verlangen.* — Mit अनु 1) *Jmd nachgehen, folgen, einlang gehen* (93,16), einen Weg *einschlagen; aufsuchen*; mit Acc. — 2) *befolgen, sich richten nach* (Acc.). — 3) *sich hingeben, sich begeben in* (Acc.). — Mit समनु *Jmd nachgehen, folgen*; mit Acc. — Mit अन्तर् 1) *gehen zwischen Etwas* (Acc.). — 2) *dazwischentreten, trennen* —, *ausschliessen* von (Abl.). — Mit अप *weggehen, sich entfernen* —, *sich fernhalten von* (Abl.) 25,9. 18. *weichen von* (Abl.). — Mit अपि *singehen, eindringen, sich missen in* (Acc.). — Mit अभि 1) *herbeikommen, zugehen auf* (auch in feindlicher Absicht), *herantreten zu, hingehen nach, sich hinbegeben zu* oder *nach*; mit Acc. — 2) *gelangen zu, theilhaftig werden*; mit Acc. — 3) *verstreichen* (fehlerhaft für अति). — Mit अव 1) *weggehen, abhanden kommen.* — 2) *hingehen zu.* युधी *in den Kampf gehen.* — 3) *hingehen zu*, so v. a. *sich vereinigen mit* (Acc.). — Mit अन्‌वव *hingehen zu*, so v. a. *sich vereinigen mit* (Acc.). — Mit समवाय *sich begeben in* (Acc.) Gop. Bn. 2,4,11. — Mit अनुन्यव *einem Andern folgend dazwischentreten*, mit Acc. — Mit आ 1) *herbeikommen, sich nähern, kommen zu, gelangen in*; mit Acc. — 2) *sich einstellen, Jmd* (Acc.) *treffen, heimsuchen.* — Mit अन्वा *nachfolgen*, mit Acc. — Mit अभ्या 1) *herbeikommen, sich nähern, kommen zu oder in* (Acc.), *zugehen auf* (Gen. Bhāg. P.). — 2) *Jmd* (Acc.) *treffen, heimsuchen.* — 3) *sich daran machen* —, *sich entschliessen zu* (Infin.). — Mit समभ्या 1) *herbeikommen.* — 2) *Jmd* (Acc.) *treffen, heimsuchen.* — Mit उद्‌ *hinauf* —, *herauskommen zu* (Acc.). — Mit उप *herbeikommen, zugehen auf* (auch in feindlicher Absicht), *kommen zu*; mit Acc. — Mit पर्या 1) *einen Umlauf vollbringen.* — 2) *einer Sache* (Acc.) *nachgehen, sich beschäftigen mit* ṚV. 1,88, 4. — Mit अनुपर्या *wieder zurückkommen zu* (Acc.). — Mit उद्‌ 1) *aufgehen* (von Gestirnen). — 2) *hervortreten oder einen Anfschwung nehmen.* — Mit अभ्युद *aufgehen über* oder *vor* (Acc.). — Mit प्रत्युद *dass.* — Mit उप 1) *hingehen zu, treten* —, *gerathen in, gelangen zu*; mit Acc. — 2) *gehen, wandeln.* पथी पर्वस्य. — Mit नि 1) *gerathen in* (Acc.). — 2) *sich ansehmiegen* (?). — Mit निमु 1) *hervorkommen, aus* (Abl.) 110,1. — 2) *hinausgehen, fortgehen von* (Abl.) 132,21. *das Haus verlassen* 127,8. — Mit परा *bei Seite gehen, fortgehen, entfliehen*; mit dem Acc. *wohin.* — Mit परि 1) *umhergehen* ṚV. 5,15,1. *umgehen, umwandeln, umkreisen; durchfliegen.* — 2) *singehen in* (Acc.) VS. 40,8 = Īçop. 8. — 3) *über Jmd* (Acc.) *kommen, heimsuchen.* — 4) *vorübergehen an*, so v. a. *ausweichen, vermeiden.* — 5) *nicht beachten, überhören.* — 6) *nicht dahinterkommen, — erkennen* Baūc. P. 2,6,35. — Mit अनुपरि *durchgehen, durchwandern.* — Mit विपरि *umfallen, — stürzen.* — Mit प्र 1) *vorwärts gehen, vorschreiten, sich in Bewegung setzen, hinschreiten zu* (Acc.). — 2) *fortgehen, sich auf und davon machen von* (Abl.) 17, 10. fgg. (Conj.). — 3) mit अन्तर् *ein* —, *hinein gehen* ṚV. 8,48,2. — Mit अपप्र *fortgehen, weichen* ṚV. 1, 113,16. — Mit उपप्र *herbeikommen, hintreten zu* (Acc.). — Mit प्रति *zurückkehren zu* (Acc.). — Mit वि *vergehen, entschwinden.* — Mit सम् 1) *zusammenkommen.* — 2) *hingehen zu* (Acc.).

2. °गा Adj. *hingehend zu, gehend, wandelnd.*

3. गा, गौयति, °ते (selten), गाति und °तिगाति Dhātup. 25,25. *singen, in singendem Tone sprechen, Jmd* (Dat.) *zusingen, in gebundener Rede verkünden, besingen* (mit Acc.), *Jmd* (Acc.) *vorsingen, singend vortragen.* Pass. auch *gesanmt werden, heissen.* गीत *gesungen, in gebundener Rede verkündet, besungen.* — Caus. गापयति *singen* —, *besingen lassen.* — Intens. जेगीयते 1) *singen.* — 2) *gesungen* —, *besungen werden* Dāsan. 1,10. — 3) *oft oder steif und fest behauptet werden.* — Mit वङ्क *herbeisingen,* — *rufen.* — Mit अनु 1) *nachsingen, singen nach,* — *gemäss.* — 2) *Jmd* (Acc.) *Etwas vorsingen.* — 3) *singen, besingen; sich über Etwas* (Acc.) *aussprechen* (von alten Weisen). — Caus. *nachsingen lassen* Gobh. 3,2,31.34.36. — Mit समनु *in gebundener Rede wiederholen* Kārāka 2,1. — Mit अप *aufhören zu singen* Vaitān. 17,1. Gop. Bn. 2,2,14. — Mit अभि 1) *Jmd* (Acc.) *zusingen, zurufen.* — 2) *mit seinem Gesange erfüllen.* — 3) *incantare, Jmd* (Acc.) *durch Gesang bezaubern.* — 4) *singen, besingen.* — 5) अभिगीत *mit dem zweiten Svara beginnend und mit dem ersten endend* Sāmatop. 17,2. — Mit अव, अवगीत 1) *oft wiederholt, tritus* Rāgat. 7,435. — 2) *zum Ueberdruss gewordan.* — Mit आ 1) *Jmd* (Acc.) *zusingen.* — 2) *ersingen, durch Singen erlangen.* — 3) *leicht* —, *leise singen.* — Mit उद्‌ *Gesang anstimmen, singen* (insbes. vom liturgischen Singen), *in gebundener Rede verkünden, besingen, Jmd* (Acc.) *vorsingen, mit Gesang erfüllen.* — Mit प्रोद्‌ *zu singen anheben.* — Mit प्रत्युद *Jmd* (Acc.) *singend antworten.* — Mit उप 1) *Jmd* (Dat., Loc. oder Acc.) *zusingen, in den Gesang einfallen, Jmd* (Acc.) *vorsingen, besingen, mit seinem Gesange erfüllen; singen. Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Gen.) *singen, so v. a. verkünden.* उपगीत auch mit act. Bed. *der vorzusingen begonnen hat.* — Mit नि 1) *mit Gesang begleiten.* — 2) *singen*, so v. a. *verkünden.* — Mit परि 1) *singend umhergehen.* — *umkreisen,* — *umwandeln.* — 2) *nah und fern überall singen, besingen, verkünden als.* — Mit प्र 1) *zu singen* —, *zu besingen anheben, besingen.* प्रगीत a) *singend hergesagt, gesungen.* — b) *mit Gesang erfüllt* LA. 60,6. — c) *der einen Gesang schoben hat, singend.* — 2) *ertönen.* — Mit प्रतिप्र *Jmd* (Acc.) *zu besingen anheben.* — Mit विप्र, °गीत *worüber die Meinungen getheilt sind* Comm. zu Gaim. 2,3,3 (S. 173. 2, 8). — Mit सम्प्र *zu singen anfangen, singen, singend aussprechen.* — Mit वि 1) *tadeln* Naish. 9. 13. — 2) विगीत *im Widerspruch stehend.* — Mit सम् *gemeinschaftlich besingen.*

4. गा 1) Adj. am Ende eines Comp. *singend.* — 2) *f. Gesang. Vers.*

5. °गा, विगाति (जन्मनि) Vop. in Dhātup. 25,25.

गागनायम Adj. von °गागनायम् oder °ज.

गागाथ्य m. N. pr. eines Autors.

गाङ्‌ 1) Adj. (f. ई) *in oder an der Gāṅgā befindlich, daher kommend* u. s. w. — 2) m. Metron. *a)* Bhīshma's. — *b)* °Skanda's. — 3) f. ई Bein. der Durgā. v. l. गार्गी und गङ्गा. — 4) n. *Regenwasser einer besonderen Art.*

°गाङ्‌ट, °क and °गाङ्‌रेय m. *eine Art Krabbe.*

गाङ्‌देव m. N. pr. eines Dichters.

°गाङ्‌गायिक Adj. von गाङ्गायङ्.

गाङ्‌गायनि m. Metron. von गङ्गा, insbes. Bhīshma's und °Skanda's.

°गाङ्‌गिक Adj. von गङ्गा.

गाङ्‌गिला f. ein Frauenname Hem. Pan. 2,220.

गाङ्‌ङ m. N. pr. eines Diebes.

गाङ्‌य 1) Adj. *in oder an der Gāṅgā befindlich* u. s. w. — 2) m. *a)* Metron. von गङ्गा, insbes. Skanda's und Bhīshma's. Auch Pl. — *b)* °ein *best. Fisch.* — *c)* °*die Wurzel einer Cyperus-Art.* — 3) n. *a) die Wurzel von Scirpus Kysoor* oder

con *Cyperus hexastachyus communis.* — *b*) *Gold.

गाङ्गेरुक 1) *n. das Korn von* 2). — 2) f. ई *Uraria lagopodioides.*

*गाङ्गेरी f. *Guilandina Bonducella.*

गाङ्ग्य (गाङ्गेय) 1) Adj. = गाङ्गेय 1).—2) m. Metron. von गङ्गा.

गाङ्ग्यायनि m. Patron. von गाङ्ग्य.

*गाञ्जिकाय and *गाञ्जी ० (Nom. Pr.) m. *Wachtel.*

*गाञ्जीव = गाञ्जीव 1) Gal.

*गाञ्जीविन् m. *Wachtel* Rāǵan. 19,118.

*गाटव m. *Wolke.*

*गाटिकि Adj. von गाटिक.

*गाटुल्य n. Nom. abstr. von गाटुल.

गाठ s. u. गाढ.

गाठना f. und गाठव n. *Heftigkeit, Stärke, Intensität.*

गाठनिद्र Adj. *tief schlafend* Daśak. (1925) 2,91,12.

*गाठबुद्धि 1) Adj. *geistig.* — 2) m. *Schwert.*

*गाठवचस् m. *Frosch* Gal.

गाठवर्चस् Adj. *hartleibig, verstopft* Kāraka 1,13.

गाठीकरण n. *das Steifmachen.*

*गाणकार्य m. Patron. von गाणकारि.

गाणगारि m. N. pr. eines Lehrers.

*गाणपत्त Adj. von गाणपति.

गाणपत्य 1) Adj. zu Gaṇeça *in Beziehung stehend, ihn verehrend; m. ein Verehrer des G.* — 2) m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çākta. — 3) *n. Herrschaft über die Schaaren, Schaarführerschaft* Hemādri 1,202,16. 212,11. 722,22.

गाणपत्यपूर्वतापनीयोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 188.

*गाणपायन m. Pl. Pl. zu गाणपायन्य.

*गाणपायन्य m. Patron. von गण.

*गाणिक Adj. *mit den grammatischen* गण *vertraut.*

*गाणिकी n. *eine Versammlung von Hetären.*

गाणितिक m. *Rechenmeister* Lalit. 140.

*गाणिन m. Patron. von गाणिन्.

गाणेर Adj. zu Gaṇeça *in Beziehung stehend; m. ein Verehrer des G.*

*गाण्डाली f. *eine Art* Dūrvā-*Gras* Gal.

*गाण्डव्य m. Patron. von गाण्डु.

*गाण्डव्यायनी f. zu गाण्डव्य.

गाण्डीव m. n. 1) Arǵuna's *Bogen.* — 2) *Bogen überh.

गाण्डीवधन्वन् m. Bein. Arǵuna's.

गाण्डीवोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 188.

गातपू Nom. ag. 1) *Sänger.* — 2) *ein Gandharva. — 3) *das Männchen des indischen Kuckucks. — 4) *Biene. — 5) *ein zum Zorn geneigter Mann. — 6) N. pr. eines Mannes.

गातवे Dat. Inf. zu gehen RV. 3,3,1.

गातव्य Adj. zu singen Comm. zu Nāǵan. 1,1,6. 9,1,24.

*गातागतिक Adj. (f. ई) *durch Hinunddergehen bewirkt.*

*गातानुगतिक Adj. (f. ई) *durch Hinterhergehen bewirkt.*

1. गातु m. (ausnahmsweise auch f.) 1) *Gang, Bewegung, freie Bewegung.* — 2) *Weg, Bahn; Ausgang, Zugang.* — 3) *Fortgang, Gedeihen, Wohlfahrt.* — 4) *Raum, Ort, Aufenthaltsort, Zuflucht.* — 5) *die Erde.* — Vgl. गातवे.

2. गातु 1) m. *a) Gesang.* — *b*) *Sänger.* — *c*) *ein Gandharva. — *d*) *das Männchen des indischen Kuckucks. — *e*) *Biene. — *f*) N. pr. eines Ārṣeja. — 2) *Adj. *zum Zorn geneigt.*

गातुनेत्त् Adj. *räumig, bequem.*

गातुयु ०यिन् *Zugang —, Fortgang u. s. w. suchen oder zu verschaffen beabsichtigen.*

गातुविद् Adj. *den Weg —, Zugang findend, — weisend, — eröffnend, Wohlfahrt gebend.*

गातूयु ०यिन = गातुयु und wohl fehlerhaft.

गात्र 1) n. (adj. Comp. f. घा und ई) *a) Glied des Körpers, Gliedmaass.* — *b*) *Körper.* — 2) *f. (घा) und n. *Vordertheil eines Elephanten.* — 3) *f. घा *die Erde.* — 4) m. N. pr. eines Sohnes des Vasishṭha.

गात्रक 1) n. *Körper.* — 2) *f. ०त्रिका wohl *Gürtel.*

गात्रकूप m. *ein Zittern des Körpers* Joḍaç. Up. 1.

गात्रगुप्त m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

गात्रभङ्ग m. *das Biegen —, Recken der Glieder oder des Körpers.*

*गात्रभङ्गा f. *Mucuna pruritus.*

गात्रभञ्जन n. = गात्रभङ्ग Haṃsar. S. 311.

*गात्रमार्जनी f. *Handtuch.*

*गात्रयु. ०यते (Schlittenj.).

गात्रयष्टि f. *ein schmächtiger, zarter Körper* Kād. 139,22. Am Ende eines adj. Comp. f. ई (Kād. 240, 19) und ई.

गात्ररुह n. *Haar am Körper.*

गात्रलता f. *ein schmiegsamer, schmächtiger Körper.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा LA. 37,20.

गात्रवत् 1) Adj. *einen schönen Körper habend* v. l. im Comm. zu R. ed. Bomb. 2,98,24. — 2) N. pr. *a*) m. eines Sohnes des Kṛshṇa. — *b*) f. ०वती einer Tochter des Kṛshṇa.

गात्रविज् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

गात्रविधुन *spasmodische Empfindung* Kāraka 6,27.

गात्रशोषण Adj. *den Körper verzehrend* (Knummer) MBu. 12,29,8.

गात्रसंकोचनी f. Mārkaṇḍ. zu VS. 24,36) und *०संकोचिन् m. *Igel.*

*गात्रस्रव्य m. *Pelicanus fuscicollis.*

*गात्रानुलेपनी f. *Salbe, Schminke.*

गात्रावरण n. *Panzer.*

गात्रेत्मगतीर्थमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गार्ध 1) m. *Gesang.* — 2) f. गार्धा *a) Gesang, Lied, Vers; in den Brāhmaṇa und liturgischen Büchern insbes. ein Vers, der vermöge seines Gebrauchs weder ṚK, noch Sāman, noch Jagus ist, ein zwar religiöser aber nicht vedischer Vers.* Bei den Buddhisten *der in den Sūtra in gebundener Rede abgefasste Theil.* — *b*) *ein best. Metrum* und auch *jedes von den Lehrern der Prosodie nicht erwähnte Metrum.*

गार्धक 1) m. *Sänger* Rāǵat. 7,934. — 2) f. ०धिका *Gesang, Lied* MBu. 3,83,20. Chr. 302,17.

गार्धपति m. *Herr des Gesanges.*

गार्धभवन् Adj. *dem Gesang zueilend.*

*गार्धाकार m. *Verfasser von Gesängen oder Liedern.*

गार्धायनी Adj. *den Gesang leitend, vorsingend* RV. 8,92,2.

गार्धार m. *der 4te* Kalpa 2) *b*).

गार्धिन m. Patron. Viçvāmitra's.

गार्धिन् 1) Adj. Subst. *gesangkundig, Sänger.* — 2) m. N. pr. des Vaters des Viçvāmitra. Pl. *sein Geschlecht* (vgl. jedoch 26,21). — 2) f. गार्धिनी *ein best. Metrum.*

गार्धिन m. Patron. von गार्धिन् 2). Auch Pl.

गार्धारि f. Titel eines von Gadādhara verfassten Commentars.

*गार्दि m. Patron. von गर्द.

*गार्दित्य von गर्दित.

गार्दभ n. *das Stammeln.*

*गार्ध्, गार्धते (प्रतिज्ञालोपयोः, अन्ये) *aufbrechen, sich aufmachen;* mit Acc. Buṭṭ.

गार्ध्र 1) Adj. (f. घा) *wo man festen Fuss fassen kann, eine Furt darbietend, seicht.* — 2) m. (einmal) und n. *Grund zum Stehen im Wasser, Untiefe, Furt, vadum.* — 3) m. *a) *Verlangen, Begier.* — *b*) Pl. N. pr. eines Volkes Ind. St. 10,319. — 4) n.

भारद्वाजस्य गार्धम् Name eines Sâman Âarsh. Ba

गार्धन 1) *eine Art Pfeil* Harav. 2,96,44. — 2) *f. ई *Wade* Gal.

गार्धप्रतिष्ठी f. Bez. *gewisser Theile des Rituals.*

गार्धि m. = गार्धिन् 2).

गार्धित m. = गार्धिन्.

गार्धिन् m. = गार्धिन् 2).

गार्धिनाग्र m. Pat. Kâṇḍakubḍa's.

गार्धिनन्दन und गार्धिपुत्र m. Patron. Viçvâmitra's.

गार्धिपुर n. = गार्धिनाग्र Bilâs. 306, 10.

गार्धिमून् m. Patron. Viçvâmitra's.

गार्धेय Patron. 1) m. Viçvâmitra's. — 2) f. ई dur Satjavatî.

गान n. 1) *das Singen, Gesang.* — 2) * *Laut.*

गानक्ळा f. Titel eines Theiles der Sâmavidhânabrâhmaṇa.

गानबन्धु m. wahl N. pr. eines *gesangkundigen* mythischen Wesens.

*गानिनी f. *eine best. aromatische Wurzel* (वचा).

1.*गानु m. *Reisender.*

2.*गानु m. *Sänger.*

*गानुक n. und *गार्कि f. *Karren.*

गार्ग्य m. Patron. des Ekâjâtaçatrava Târpja. Bṛh. 21, 14,30. Vgl. कार्ग्य.

*गार्ग्यक Adj. *in* Gandikâ *gebürtig.*

गार्ग्यिनी f. 1) N. pr. der Gattin Çyâparkha's. — 2) *Bein. der Gaṅgâ.

गार्ग्यिनीसुत Metron. 1) Akrûra's. — 2) * Bhîshma's.

गार्ग्या f. = गार्ग्यिनी 1). ०पुत्र m. Metron. Akrûra's.

*गार्ग्यपिङ्गलेय m. Metron. von गार्ग्यपिङ्गला.

गार्ग्यर्व 1) Adj. (f. गौर्ग्यवी) *gandharvisch.* Vivâḥ. m. und विधि (campan. 116,21) m. Bez. *einer ohne alle Ceremonie vollzogenen Ehe.* — 2) m. *a) Sänger. — b) eine best. musikalische Note* Harav. 16291. गन्धर्व v. l. Vielleicht गान्धार gemeint. — *c)* N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Theiles von Bhâratavarsha VP. 2,3,7. — 3) f. गौन्धर्वी *a) * Rede. — b)* Bein. der Durgâ. गन्धर्वा v. l. — *c)* N. pr. einer Apsaras VP.2 2,82. — 4) n. *a) die Kunst der Gandharva, Musik, Gesang. — b)* Titel eines Tantra.

गान्धर्वक m. = गान्धर्विक.

गान्धर्वकला f. Pl. = गान्धर्व 4) *a*).

गान्धर्वशाला f. *Musikhalle, Concertsaal.*

गान्धर्वशास्त्र n. = गान्धर्व 4) *a*).

गान्धर्विक m. *Sänger.*

गान्धार 1) * Adj. von गन्धार. — 2) m. *a)* pl. *Landschaft Gandhâra. — b)* N. pr. *a)* Pl. eines Fürst der Gandhâri. — *b)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — β) des Stammvaters dieses Volkes. — *c) die dritte Note in der musikalischen Tonleiter. — d)* * *Mennig.* — 3) f. ई *a) eine Prinzessin der Gandhâri,* insbes. Bez. der Gemahlin Dhṛtarâshṭra's. — *b)* N. pr. einer Vidjâdevî Mbh. 3,231,18. * Bei den Gaina einer dem 21ten Arhant zu Dienste stehenden Göttin. — *c) eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37. — *d) Alhagi Maurorum* Râǵân. 4,46. — *e) eine best. Ader im linken Auge. — f)* * *eine best. Fliege* Gal. — 4) n. *a)* * *Myrrhe. — b) Hanfspitzen.*

गान्धारक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ०रिका *Alhagi Maurorum* Nighaṇṭ.

गान्धारग्राम m. *eine Art Scala* S. S. S. 29.

गान्धारि m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) Patron. Durjodhana's.

*गान्धारेय m. = गान्धारि 2).

गान्धिक 1) m. *a) ein Händler mit Wohlgerüchen* Kâd. 102,4. *In System eine best. Mischungsbaste. — b)* * *Schreiber. — c)* * *eine Art Baumwanze.* — 2) f. ई 1) *a*). — 3) n. *wohlriechende Waare, Wohlgerüche.*

*गान्धिनी f. = गान्धिनी 2).

गान्धुत Kâṭh. 10,11 fehlerhaft für गार्धुत.

*गान्धिक Adj. von गान्धिकी gaṇa सिन्धादि in der Kâç. गान्धिक v. l.

गानन् in खुमदानन्.

°गामिक Adj. *gehend nach, fahrend zu* (Weg).

गामिन् Adj. 1) *irgendwohin gehend,* mit einem Ortsadverb, *Acc. (239,6) oder प्रति. — 2) am Ende eines Comp. *a) gehend —, sich bewegend auf, in, nach, zu, wie* oder *auf eine best. Art und Weise* (nach einem Adverb). — *b) fleischlich beiwohnend* (von einem Manne). — *c) erreichend, sich erstreckend bis* oder *auf. — d) ins zufallend, — zukommend. — e) gelangend zu, theilhaftig werdend. — f) gerichtet auf* oder *an. — g) sich beziehend auf.*

*गामुक Adj. (f. स्त्री) *gehend.*

गार्मीर्य 1) * Adj. *in der Tiefe befindlich.* — 2) n. *a) Tiefe* (eig. und übertr.). — *b) Würde, unerschütterliche Ruhe. — c) Edelmuth. — d)* in der Rhetorik *versteckte Andeutung.*

*गामन्य Adj. *sich für eine Kuh haltend f. e. K. geltend.*

1. गाय Adj. *schreitend* in उद्गा°.

2. गाय m. *Gesang.* Vgl. उत्ता°.

3. गाय Adj. *zu* Gaja *in Beziehung stehend.*

गायक 1) m. *Sänger.* — 2) f. ई *Sängerin.*

गायत्र 1) m. n. *Gesang, Lied.* — 2) f. ई *a) ein in dem bekannten alten 24silbigen* (3×8) *Metrum abgefasstes Lied und dieses Metrum selbst.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nâṭjaç. 2,3,7. — *b) die Gâjatrî im ausget. Sinne, der an Savitar gerichtete Vers* RV. 3,62,10. Zuweilen auch Bez. *anderer Verse dieses Metrums.* — *c)* in Verbindung mit ऋच् etwa so v. a. *die Grundform und Wesenheit des heiligen Liedes und Wortes. — d) ein Metrum von 4×6 Silben.* — *e)* Bein. der Durgâ. — *f)* * *Acacia Catechu.* — 3) n. *a) ein im Metrum Gâjatrî abgefasstes Lied. — b) das Metrum Gâjatrî* VP. 4,3,52. — *c)* Name eines Sâman. — 4) Adj. (f. ई) *in der Gâjatrî bestehend, mit ihr verbunden, nach ihr gebildet* (z. B. *nach der Silbenzahl,* d. i. *aus 24 bestehend*). व्रत n. sn v. a. ब्रह्मचर्य.

गायत्रकाकुभ Adj. *aus den Metren Gâjatrî und Kakubh bestehend.*

गायत्रच्छन्दस् Adj. *aus dem Metrum Gâjatrî* Mantrabr. 1,4,28; vgl. Vaitân. 19,16.

गायत्रच्छन्दस् Adj. *dem das Metrum Gâjatrî gehört* oder *geweiht ist, sich auf dasselbe bezieht* Maitr. S. 2,3,3.

गायत्रपार्श्व n. Name eines Sâman.

गायत्रबार्हत Adj. *aus den Metren Gâjatrî und Bṛhatî bestehend.*

गायत्रवर्तनि Adj. *in Gâjatrî-Manieren sich bewegend.*

गायत्रवेपस् Adj. *zu Gesängen anregend.*

गायत्रि (metrisch) f. = गायत्र 2) *b*).

गायत्रिन् m. 1) *Liedersänger.* — 2) *Acacia Catechu.*

गायत्रित्रार m. *Catechu.*

गायत्रीकाम् Absol. *unter Verwandlung in Gâjatrî-Strophen.*

गायत्रीपञ्चाङ्ग, ०पञ्चार, ०पुरश्चरण, ०भाष्य und ०रहस्य n. Titel von Werken.

गायत्रीवल्लभ m. Bein. Çiva's.

गायत्रीसामन् n. Name verschiedener Sâman.

गायत्र्य Adj. Bez. einer Art Sâma.

गायत्र्यासित n. Name eines Sâman.

गायन 1) m. *a) Sänger, Lobsänger. — b)* * *Schwätzer. — c)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) * f. ई *Sängerin.* — 3) n. *Gesang.*

गायत्रिका f. N. pr. einer Hehle (Nilak.) Mbh. 5,111,16, v. l.

गायत्री f. N. pr. der Gattin Gaja's.

गायस् in धनु°.

गार् n. Name eines Sâman. Vgl. मद्°.

*गार्क m. *Eclipta prostrata* Gal.

गार्गि in मद्र°.

*गार्गित्र m. *Reis.*

गार्गुणि m. *ein best. Taet* S. S. S. 212.

गार्गुड 1) Adj. *die Gestalt des Vogels* Garuḍa *habend, von ihm stammend, ihn betreffend.* — 2) m. a) *ein best.* Kalpa 2; *b).* — *b) *eine Art Reis* Gal. — 3) *f. ई *eine best. Schlingpflanze* Rāǵan. 3, 90. — 4) n. a) *Smaragd.* Als Gegengift Kāv. 36,20; vgl. Spr. 3910. — *b) *Gold.* — *c) **eine best. Zauberformel gegen Gift.* — *d) Titel eines Werkes Hemâdri 1,513,8; vgl. गारुड भूतलक्षण Kālāf. 5,49.

गारुडिक m. *Giftbeschwörer.*

गारूत्मत 1) Adj. vom *Vogel* Garuḍa *kommend u. s. w.* — 2) (* m. Gal. und n.) *Smaragd* Hemâdri 1,305,17. Buâvapr. 1,97. 266. 268. In Verbindung mit ग्रहमन् als Gegengift Spr. 3910.

*गारूत्मतपत्त्रिका f. *eine best. Schlingpflanze.*

गार्ग 1) *Adj. von गार्ग्य. — 2) m. a) *ein best. Taet* S. S. S. 236. — *b) * verachtliches Metron. von गार्गी. — c) fehlerhaft für गार्ग्य Patrou. — 3) f. ई a) f. zum Patron. गार्ग्य. — b) Bein. der Durgâ.

*गार्गक 1) Adj. *dem* Gârgja *gehörig, ihn verehrend.* — 2) f. °र्गिका *die Abstammung von* Gargja.

— 3) n. *eine Versammlung von Nachkommen des* Garga.

*गार्गेय m. Patron. von गर्ग.

गार्गि m. N. pr. eines Astronomen.

*गार्गिक m. verachtliches Metron. von गार्गी. 1. गार्गि s. u. गार्ग.

2.* गार्गी Adv. mit भू *zu einem* Gârgja *werden.*

गार्गीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*गार्गीपुत्रकायणी, °पुत्रायणी und °पुत्रि m. Patronn. von गार्गीपुत्र.

गार्गीब्राह्मण n. Titel eines Brâhmaṇa.

*गार्गीय्, °यति *wie einen* Gârgja *behandeln;* Med. *sich wie ein G. benehmen.*

गार्गीय 1) Adj. *von* Garga (oder *Gârgja*) *herrührend, — verfasst.* — 2) * m. Pl. *die Schule der Nachkommen* Garga's oder Gârgjâjaṇa's.

*गार्गेय m. Metron. von गार्गी.

गार्ग्य 1) Adj. von गर्ग. — 2) m. Patron. von गर्ग. a) N. pr. verschiedener Lehrer. * Nom. abstr. °त्व n. Lâṭj. St. 13,413. — b) N. pr. eines Königs der Gandharva. — c) Pl. N. pr. eines Volksstammes.

गार्ग्यायण m. Patron. von गार्ग्य, N. pr. eines Lehrers.

*गार्ग्यायणक Adj. und n. Ind. St. 13,413.

गार्ग्यायणि m. Patron. von गार्ग्यायण.

*गार्ग्यायणीय m. Pl. *die Schule des* Gârgjâjaṇa.

*गार्ग्र m. *Möhre* Rāǵan. 7,24.

*गार्चक Adj. von गर्च.

गार्तसमद् 1) Adj. von गृत्समद्. — 2) m. Patron. von गृत्समद्. Auch Pl. — 3) n. Name eines Sâman.

गार्दभ Adj. *asininus.* पान n. *mit Eseln besonnt* Âpast.

*गार्दभ्यविक Adj. *für einen von Eseln gezogenen Wagen geeignet.*

गार्दभि m. N. pr. eines Mannes MBu. 13,4,59.

गार्दभि 1. l.

गार्दभिन् m. Pl. Name einer Dynastie.

गार्ध्र n. *Gier.*

गार्ध्र° oft fehlerhaft für गार्ध्र.

गार्ध्र Adj. *vulturinus.*

*गार्ध्रपत्त्र m. *ein mit Geierfedern geschmückter Pfeil.*

गार्ध्रपत्त्र, गार्ध्रपात्रित, गार्ध्रवात्रित und गार्ध्रवासस् Adj. *mit Geierfedern geschmückt; m. ein solcher Pfeil.*

गार्भ Adj. 1) *aus einem Mutterleibe geboren.* — 2) *auf einen Fötus bezüglich.*

गार्भिक Adj. *zum Mutterleibe in Beziehung stehend.*

*गार्भिण und *गार्भिण्य n. *ein Verein schwangerer Frauen.*

गार्मुत्त 1) Adj. *aus der* Garmut *genannten Bohnenart bereitet* Maitr. S. 2,2,4. — 2) m. = गार्मुत्त 1) Âpast. Çr. 16,19. — 3) *n. *eine Art Honig.* v. l. कार्मुक und कार्मुत.

गार्ष्टिय Adj. von *einer Färse geboren.*

गार्ह Adj. *häuslich* in °मेध.

गार्हकमेधिक m. Pl. *die Pflichten eines Hausherrn.*

गार्हपत्य n. *die Stellung, Würde eines Hausherrn.*

गार्हपत्य 1) Adj. mit अग्नि oder m. mit Ergänzung von अग्नि *das Feuer des Hausherrn* (eines der drei heiligen Feuer). — 2) m. oder n. *der Ort wo dieses Feuer unterhalten wird.* — 3) m. Pl. *eine best. Klasse von Monen.* — 4) n. *Herrschaft im Hause, Hausstand, Haushaltung.*

गार्हपत्यस्थान n., °त्यागार m. und °त्यायतन n. *der Raum, in welchem sich das Hausfeuer befindet.*

गार्हपत्येष्टका f. *ein best. Backstein* Vaitân.

गार्हमेध m. = गृह्य° *Hausopfer.*

गार्हस्थ्य fehlerhaft für °स्थ्य.

गार्हस्थ्य 1) Adj. *einem Hausherrn zukommend, — obliegend.* — 2) n. a) *der Stand des Hausvaters* (Gaut.) oder *der Hausmutter.* — b) *Hausstand, häusliche Einrichtung, das Haus mit Allem was darin ist.*

गार्ह्य Adj. *häuslich.*

गाल Adj. *mit der Kehle hervorgebracht.*

*गालक्वाथ n. *eine Art Salz* Gal.

गालन n. 1) *das Durchseihen.* — 2) *das Schimpfen, Schmähen* Nilak. zu MBh. 12,68,31. — 3) von unbekannter Bed. Hem. Joc. 3, 110.

गालव m. 1) *Symplocos racemosa oder eine onderc weisse Species.* — 2) *eine Art Ebenholz. — 3) N. pr. eines alten Lehrers. Pl. sein Geschlecht. — 4) Pl. *eine best. Schule.*

गालवि m. Patron. von गालव.

गालि f. Pl. *Schimpfreden, — wörter.* °दान n. (Râǵat. 7,203) und °प्रदान n. (Comm. zu Prab. 41, 13) *das Schimpfen.* Auch गाली f. Pl. Râǵat. 7,1172.

गालिनी f. *eine best. Fingerverbindung.*

गालिमत् Adj. *Schimpfwörter in Bereitschaft habend.*

*गालोडय्, °यति = गालोडितमावेष्ट; Med. विनर्श.

*गालोडित 1) Adj. = उन्माद्शील, रोमार्त und मूर्ख. — 2) n. *Prüfung.*

गालोड्य n. *Lotussamen* Rāǵan. 10,191. Buâvapr. 1,245.

गावत्यायण m. Patron. des Sâṁǵaja.

गावामयनिक Adj. *zur Feier* गवामयन *gehörig* Nârada. 7,4,3.

गाविष्ठिर m. Patron. von गविष्ठिर.

*गाविष्ठिरायण m. Patron. von गाविष्ठिर.

*गाव्यी f. = गो *Kuh.*

गाव्यीधुक् Adj. *von der Coix barbata bereitet* Maitr. S. 2,6,3. Âpast. Çr. 17,12.

गाव्येधुक् Adj. (* f. ई) dass.

*गाव्येय Adj. von गव्येय.

*गाव्येय Adj. von गव्येय.

गाहू, °गाहते (episch auch Act.) *sich tauchen —, baden —, eindringen —, sich hineinbegeben —, sich vertiefen in* (Acc.). कताम् so v. a. *sich messen können mit* (Gen.) Vikramâṅkaḥ. 2,11. — Partic. गाढ 1) *worin man sich taucht oder badet.* — 2) *wohin Etwas dringt.* °कोप् so v. a. *mit offenen Ohren.* — 3) *fest angedrückt, — angezogen, — anschliessend, fest.* °मू, गाढ° und Compar. गाढतरम्, गाढतर° Adv. — 4) *heftig, stark, intensiv.* गाढम्, गाढ° und Compar. गाढतरम् Adv. — Partic. 1) *worin man sich taucht oder badet.* — 2) *wohin Etwas dringt.* °कोप् so v. a. *mit offenen Ohren.* — 3) *fest angedrückt, — angezogen, — anschliessend, fest.* °मू, गाढ° und Compar. गाढतरम्, गाढतर° Adv. — 4) *heftig, stark, intensiv.* गाढम्, गाढ° und Compar. गाढतरम्, गाढतर° Adv. — Mit अति *auftauchen, sich halten —, sich erheben über* (Acc.). — °गाढ *sehr stark, — intensiv* Buâ. P. 1,15,28. °मू Adv. *zu sehr, über die Massen* MBh. 4,4,36. — Mit अभि *eindringen in* (Acc.). — Mit अव und आ 1) *sich tauchen —, baden —, eindringen —, sich hineinbegeben —, sich wagen —* (Prasannar. 63,17), *sich vertiefen in* (Loc. oder Acc.). — 2) *aufgehen in* (Acc.). — 3) *ergründen, begreifen.* — Partic. 1) अवगाढ a) *worin man sich eintaucht, — badet.* — b) *eingetaucht —, hineingedrungen in;* die Ergänzung im Acc., Loc. (Apast. 1,11,17), Gen.

oder im Comp. vorangehend. — c) *vertieft, tief liegend.* — d) *versteckt, stockend.* — e) *verschwunden, zu Nichte geworden.* — 2) घवगाढ = अवगाढ a). — Caus. 1) *sich eintauchen lassen, baden lassen in* (Loc.). — 2) *sich eintauchen —, baden in* (Loc.). — Mit अव Caus. *schwemmen* (ein Pferd). — Mit व्यव 1) *sich tauchen —, eindringen in* (Acc.). — 2) *einbrechen* (von der Nacht). — Mit समा. ०गाढतर *sehr heftig, — intensiv.* ज्ञु:स Kâraṇ. 25,13. — Mit उद् *auftauchen.* — उद्गाढ *überwallend, — mässig, heftig.* प्रेमोद्गाढ *von Liebe überströmend* Spr. 4218. — Mit उप *eindringen in* (Acc.). — Mit प्र *sich hineinmachen in, durchdringen;* mit Acc. — Mit सम्प्र *sich tauchen in, durchdringen;* mit Acc. — Caus. *eintauchen.* — Mit संप्र *sich tauchen —, sich hineinbegeben in* (Acc.). — Mit प्रति *eindringen —, sich hineinbegeben in* (Acc.) — Mit वि 1) *sich tauchen —, baden —, sich stecken —, eindringen —, sich hineinbegeben in* (Acc. oder Loc.). कताम् so v. a. *sich messen können mit* (Gen.) 251,7. — 2) *eindringen in Jmd, so v. a. durchbohren;* mit Acc. — 3) *gelangen zu, theilhaftig werden;* mit Acc. Spr. 7307. — 4) *sich vertiefen in, so v. a. nachdenken über* (Acc.). — 5) *einbrechen* (von der Nacht). — Partic. विगाढ 1) *worin man taucht, — badet.* — 2) *eingetaucht —, sich badend in* (Loc.), *tief eingedrungen* (von einer Waffe) MBu. 4,64,36. — 3) *ein —, angebrochen, Platz ergriffen —, den Anfang genommen habend.* — Mit प्रवि *sich tauchen —, sich hineinbegeben in* (Acc.). — Mit सम् dass.

गार्ढ् 1) *Adj. *sich tauchend in* in उद् und उद्क°. — 2) m. *Tiefe, das Innere.*

गाढन n. *das Eintauchen, Baden.*

गाढनीय n. impers. *sich zu tauchen* n. s. w.

गाढित n. *Tiefe, das Innere* MBu. 3,103,10.

गाध्य in दुर्गाध्य.

गाध् m. N. pr. eines gottlichen Wesens (nach dem Comm.) Taṇḍja-Br. 4,7,7.

*गाध (!) gaṇa मूलविभुजादि.

*गान्दुक m. *Spielball.*

1. गाधृ, गाधते, ०ते s. 2. गाध्.

4. *गाधृ Adj. *verschlingend.*

1. गिर् 1) am Ende eines adj. Comp. = 2. गिर् *Stimme* 219,17. — 2) * f. या *Rede.*

2. *गिर् Adj. *verschlingend.*

3. गिर् am Ende eines adv. Comp. = गिरि *Berg.*

*गिरण n. *das Verschlingen* Gal.

गिरपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

गिरार्वन् Adj. *an Anrufungen sich ergötzend.*

गिरि 1) m. *a) Berg, Gebirge, Höhe.* — *b)* Bez. *der Zahl acht.* — *c)* * *Wolke.* — *d)* * *eine best. Augenkrankheit.* किरि Kâç. — *e)* * *Spielball.* — *f)* * *eine best. schlechte Eigenschaft des Quecksilbers.* — *g)* * = गैरेयक. — *h)* Name eines auf einen Schüler Çaṁkarâkârja's zurückgeführten Beilotlerdens, dessen Mitglieder ihrem Namen das Wort गिरि hinten anfügen. — *i)* N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) * f. *a) das Verschlingen.* — *b) Maus.* — 3) Adj. *a) von Bergen kommend* RV. 5,66,11 (wenn die Lesart richtig ist). — *b)* * *ehrwürdig.*

गिरिकँ 1) Adj. Beiw. der Herzen der Götter Maitr. S. 2,9,9 (किरिकँ VS.) und Çiva's. — 2) m. *a)* * *Spielball.* — *b)* N. pr. eines Schlangendämons (buddh.). — 3) f. या *a)* * *Maus.* — *b)* N. pr. der Gemahlin Vasu's.

*गिरिकच्छप m. *eine Schildkrötenart.*

*गिरिकण्ठक m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिकदम्ब und °क m. *eine* Kadamba-*Art.*

*गिरिकर्णी f. *eine* Radall-*Art* Râǵan. 11,42.

*गिरिकर्णिका f. 1) *Clitoria Ternatea.*

गिरिकर्णिका f. 1) * *die Erde.* — 2) *Clitoria Ternatea* Râǵan. 3,77. — 3) * *eine Achyranthes-Art.*

*गिरिकर्णी f. 1) *Clitoria Ternatea.* — 2) *Alhagi Maurorum.*

*गिरिकाण Adj. *einäugig in Folge der Krankheit* Giri.

गिरिकुक्कुर m. *Bergkühe* Spr. 7686.

गिरिकूट m. *Berggipfel* Bhâg. P. 5,17,9.

गिरिकेतन m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,14,2.

गिरिकेतिन् 1) Adj. *auf Höhen wohnend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

गिरिकेलि m. N. pr. einer Sohnes des Çvaphalka.

गिरिकेत v. l.

गिरिगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

*गिरिगुड m. Bez. Bṛhaspati's, *des Planeten Jupiter.* गिरिङ्गुशेन MBu. 4,2165 fehlerhaft für गिराङ्गुशेन. — c) *Stimme.* — d) *die Göttin der Rede,* Sarasvatî. — e) *eine best. mystische Silbe.*

3. गिरृ, गिरति, ०ते s. 2. गॄ.

4. *गिरृ Adj. *verschlingend.*

1. गिरा 1) am Ende eines adj. Comp. = 2. गिर् *Stimme* 219,17. — 2) * f. या *Rede.*

2. *गिरा Adj. *verschlingend.*

3. गिरा am Ende eines adv. Comp. = गिरि *Berg.*

*गिराण n. *das Verschlingen* Gal.

गिरापुर n. N. pr. einer *Stadt.*

गिरार्वन् Adj. *an Anrufungen sich ergötzend.*

गिरि 1) m. *a) Berg, Gebirge, Höhe.* — *b)* Bez. *der Zahl acht.* — *c)* * *Wolke.* — *d)* * *eine best. Augenkrankheit.* किरि Kâç. — *e)* * *Spielball.* — *f)* * *eine best. schlechte Eigenschaft des Quecksilbers.* — *g)* * = गैरेयक. — *h)* Name eines auf einen Schüler Çaṁkarâkârja's zurückgeführten Beilotlerdens, dessen Mitglieder ihrem Namen das Wort गिरि hinten anfügen. — *i)* N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) * f. *a) das Verschlingen.* — *b) Maus.* — 3) Adj. *a) von Bergen kommend* RV. 5,66,11 (wenn die Lesart richtig ist). — *b)* * *ehrwürdig.*

गिरिकँ 1) Adj. Beiw. der Herzen der Götter Maitr. S. 2,9,9 (किरिकँ VS.) und Çiva's. — 2) m. *a)* * *Spielball.* — *b)* N. pr. eines Schlangendämons (buddh.). — 3) f. या *a)* * *Maus.* — *b)* N. pr. der Gemahlin Vasu's.

*गिरिकच्छप m. *eine Schildkrötenart.*

*गिरिकण्ठक m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिकदम्ब und °क m. *eine* Kadamba-*Art.*

*गिरिकदली f. *eine* Radall-*Art* Râǵan. 11,42.

*गिरिकर्णा f. *Clitoria Ternatea.*

गिरिकर्णिका f. 1) * *die Erde.* — 2) *Clitoria Ternatea* Râǵan. 3,77. — 3) * *eine Achyranthes-Art.*

*गिरिकर्णी f. 1) *Clitoria Ternatea.* — 2) *Alhagi Maurorum.*

*गिरिकाण Adj. *einäugig in Folge der Krankheit* Giri.

गिरिकुक्कुर m. *Bergkühe* Spr. 7686.

गिरिकूट m. *Berggipfel* Bhâg. P. 5,17,9.

गिरिकेतन m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,14,2.

गिरिकेतिन् 1) Adj. *auf Höhen wohnend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

गिरिकेलि m. N. pr. einer Sohnes des Çvaphalka.

गिरिकेत v. l.

गिरिगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

*गिरिगुड m. Bez. Bṛhaspati's, *des Planeten Jupiter.* गिराङ्गुशेन MBu. 3,7270 fehlerhaft für गिरीर्मे°.

गिरिचक्रवर्तिन् m. *der Berge Fürst, der Himavant* Kumâras. 7,52.

गिरिचर्या 1) Adj. *im Gebirge sich umhertreibend, — aufhaltend.* — 2) m. *ein wilder Elephant* Kâd. 136,6.

गिरिज 1) m. *a)* * *eine Bassia-Art.* — *b)* * *Bauhinia variegata* Râǵan. 10,24. — *c)* N. pr. eines Mannes. — 2) f. या *a)* * Bez. *verschiedener Pflanzen: eine Citronenart,* = काली. लुद्रपाषाणभेदा, त्रिकटुकी, त्रायमाणा und शेतवृक्षा. — *b)* Patron. der Pârvatî. — 3) * n. *a) Talk.* — *b) Röthel.* — *c) Eisen.*

गिरिजा Adj. *auf Bergen entsprungen* RV. 5,87,1.

गिरिजाकुमार m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

गिरिजाधव und °नाथ m. Bein. Çiva's.

गिरिजापुत्र m. N. pr. eines Oberhauptes der Gâṇapatja.

गिरिजाप्रिय m. Bein. Çiva's.

*गिरिजामल n. *Talk.*

गिरिजामाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गिरिजाल n. *Bergkette.*

*गिरिजित्र m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिजित्रसमुद्र n. *Röthel* Gal.

*गिरिजीय gaṇa गिरिनद्यादि.

*गिरिजी f. *Bergstrom.*

*गिरिजुष्ट Adj. *von Bergen umschlossen.*

*गिरिजोणित्रव m. *Bergabhang.*

गिरिज्ञ Adj. *Berge beherrschend,* Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's.

गिरिज्ञ 1) Adj. *wegen gebirgiger Lage schwerzugänglich; n. ein solcher Platz.* — 2) n. N. pr. einer Oertlichkeit.

गिरिज्ञित्रज् f. Patron. der Pârvatî Bilâs. 95,22.

*गिरिज्ञात्र n. *Gebirgspass.*

गिरिज्ञर und °क्षित m. N. pr. eines Autors.

गिरिज्ञातु m. 1) Pl. *Bergerze.* — 2) *Röthel* R. 2, 96,19.

*गिरिज्ञत्र m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिज्ञत्र = गिरिज्ञात्र.

गिरिज्ञनगर n. N. pr. einer *Stadt* in Dakshiṇâpatha.

गिरिज्ञनदी f. = गिरिज्ञदी.

*गिरिज्ञनद Adj. = गिरिज्ञद.

गिरिज्ञनन्दिनी f. 1) *Bergstrom.* — 2) Patron. der Pârvatî Prasannar. 1,11.

*गिरिज्ञनित्रव m. = °णित्रव.

गिरिज्ञनिम्ना f. *Bergstrom.*

*गिरिज्ञनिम्ब m. *ein der Melia Bukayun verwandter Baum* Râǵan. 9,13.

गिरिज्ञपति m. *ein grosser Berg,* = *Fels* Bilâs. 187,6.

गिरिर्पर Adj. *auf* गिरि *folgend.* रुद्रस्य नाम

Maitr. S. 2,6,8. 4,4,2.

*गिरिपीलु m. *Grewia asiatica* Rāǵan. 11,113.

गिरिपुर n. *Gebirgsstadt* oder N. pr. *einer solchen Stadt.*

*गिरिपुष्पक n. *Benzoeharz.*

गिरिपृष्ठ n. *Berghöhe.*

गिरिप्रपात m. *eine steile Felswand.*

गिरिप्रस्थ m. *Bergebene.*

*गिरिप्रिया f. *das Weibchen des Bos grunniens.*

गिरिबान्धव m. Bein. Çiva's.

गिरिर्बुध्न Adj. (f. धा) = पर्वतबुध्न.

गिरिभिद् 1) Adj. *einen Berg durchbrechend* (Fluss). Āpast. Çr. 11,20,5. — 2) f. *Plectranthus zeuteilaroides.*

*गिरिभू f. 1) *ein best. Pflanze,* = लुद्रपाषाणभेदा. — 2) Bein. der Pārvatī.

गिरिर्भृज् Adj. *aus Bergen hervorbrechend.*

गिरिमल्लिका f. *Wrightia antidysenterica* Karaka 7,5.

गिरिमात्र Adj. *Bergesumfang habend* Çat. Br. 1,9,4.10.

*गिरिमान 1) Adj. dass. — 2) m. *Elephant.*

गिरिमाल und °क m. *ein best. Baum.*

*गिरिमृद् f. und *°मृद्ध n. *Röthel.*

*गिरिमेद m. *Vachellia farnesiana.*

*गिरियक und *गिरियाक m. *Spielball.*

गिरिरत्न m. N. pr. eines Sohnes des Çyaphalka Harıv. 1,38,52 (गिरिरत्निप v. l.). °सू VP.² 4,95. 96.

गिरिराज् m. *der Berge Fürst,* wohl der Himavant.

गिरिवर्तिका f. *eine Wachtelart.*

*गिरिवासिन् 1) Adj. *im Gebirge wohnend,* — *wachsend.* — 2) m. *ein best. Knollengewächs* Rāǵan. 7,81.

गिरिव्रज n. N. pr. der Hauptstadt der Magadha.

गिरिश 1) Adj. *im Gebirge wohnend,* Beiw. und m. Bein. Rudra-Çiva's VS.— 2) m. N. pr. eines Rudra. — 3) f. धा *a) ein best. Vogel* Gal. Seça. 1,201,20 (गिरिशालट्टा° zu lesen). — *b)* Bein. der Durgā Harıv. 2,107,6.

गिरिशन्त (VS.) und गिरिशय Adj. = गिरिश 1).

गिरिशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

*गिरिशायिका f. = गिरिश 3) *a)* Gal.

गिरिशालिनी f. *Clitoria Ternatea.*

गिरिशिखर m. n. *Bergspitze* Buǵ. P. 5,17,8. Naiṣ. 43,17.

गिरिशृङ्ग m. 1) *Bein. Ganeça's. — 2) N. pr. eines Landes oder Volkes Ind. St. 10,317.

गिरिषद् Adj. *auf Bergen sitzend* (Rudra).

गिरिष्ठा (auch viersilbig) Adj. *auf Bergen befindlich, im Gebirge hausend, von Bergen kommend.*

*गिरिसंभव 1) m. *Waldmaus* Gal. — 2) n. *Erdharz* Gal.

*गिरिसर्प m. *eine Schlangenart.*

*गिरिसानु n. *Bergebene.*

*गिरिसार m. 1) *Eisen.* — 2) *Zinn.* — 3) Bein. des Gebirges Malaja.

गिरिसारमय Adj. (f. ई) *eisern.*

गिरिसुता f. Metron. der Pārvatī.

गिरिसुताकान्त m. Bein. Çiva's.

गिरिसेन m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

गिरिस्रवा f. *Bergstrom.*

गिरिह्वा f. *Clitoria Ternatea.*

गिरीन्द्र m. 1) *ein hoher Berg* Spr. 2108. — 2) Bez. *der Zahl acht.*

*गिरीयक m. *Spielball.*

*गिरीश m. Bein. Bṛhaspati's.

2. गिरीश 1) m. *a) ein Fürst der Berge, ein grosser Berg;* *insbes. der Himavant. — *b)* Bein. Çiva's. — *c)* N. pr. eines Rudra. — 2) f. धा Bein. der Durgā.

गिरीकम् in द्य°.

गिरीन्द्रा f. = गिरिह्वा.

गिर्वणस् und गिर्वणस्यु Adj. *Anrufung liebend, der Lieder froh.*

गिर्वण् Adj. *reich an Anrufungen,* — *Lob.*

गिर्ववेक् (stark °वोक्) Adj. *den Liederreichen fahrend.*

गिर्वाहस् Adj. *dem Anrufungen dargebracht werden, besungen.*

गिल् गिलति s. 2. गॄ.

गिल 1) Adj. am Ende eines Comp. *verschlingend.* — 2) *m. *Citronenbaum.*

*गिलगिल Adj. *verschlingend.*

*गिलग्राह m. *Krokodil.*

गिलन n. *das Verschlingen.*

गिलायु m. *eine harte Geschwulst im Schlunde.*

*गिलि f. *das Verschlingen.*

गिलोड्य *die Knolle einer kleinen Nymphaea.*

*गिल्ल m. *Sänger; Kenner des Sāmaveda.*

*गीःकाम्य, °म्यति *ein Freund der Rede u. s. w. sein.*

*गीःपति m. = गीष्पति 1).

गीर्त 1) Adj. s. u. 2. गॄ. — 2) f. धा *a) eine von einem inspirirten Lehrer in gebundener Rede verkündete Lehre;* insbes. die Bhagavadgītā Spr. 7772. °तत्त्वप्रकाशिका f., °तात्पर्य n., °तात्पर्यबुद्धि f., °भाष्य n., °भाष्यविवेचन n., °व्याख्या f., °व्याख्यान n., °सार, °स्तुतिनर्णय m., गीतामृततर्पिणी f. und गीतार्थविवरण n. Titel von Commentaren und Supracommentaren dazu. — *b) ein best. Metrum.* — 3) n. *a) Gesang* TBa. 3,4,8,2. Gaut. Āpast. — *b)* Titel von 4 Hymnen auf Kṛshṇa.

गीतक 1) n. *a) Gesang, Lied.* — *b) ein best. Versmaass.* — *c) etwa Gesangsweise* (deren sieben);.— 2) f. °तिका *a) ein kurzer Gesang, ein kleines Lied.* गाथिका v. l. — *b) ein best. Metrum.* — *c) eine Strophe im* Gīti-*Metrum.*

गीतकण्टिका f. Titel eines Paricishṭa des SV.

*गीतक्रम m. = वर्ण.

गीतलय Adj. *singbar* Çiç. 164.

गीतमञ्जरी f. Titel eines Gedichts.

गीतमिश्रोक्त n. desgl.

गीतगोविन्द n. Titel eines bekannten lyrischen Dramas.

गीतगौरीपति und °गौरीश Titel eines Werkes.

गीतनृत्य n. 1) Sg. *Gesang und Tanz* R. 4,24,5 (°नृत्यं च zu lesen). — 2) *ein best. Tanz* S.S.S. 263.

गीतपुस्तक n. und °संग्रह m. Titel *einer Sammlung von Gesängen* (buddh.).

गीतप्रकाश m. Titel eines Werkes.

गीतप्रिय 1) Adj. (f. धा) *den Gesang liebend.* — 2) f. धा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गीतबन्धन n. *ein episches Gedicht, das gesungen wird.*

गीतमार्ग m. = ज्ञप्तदृच्छ्रुमण (Comm.).

*गीतमोदिन् 1) Adj. *am Gesang sich erfreuend.* — 2) m. *ein* Kimnara.

गीतवादन n. Sg. *Gesang und Musik* M. 2,178.

गीतावार्य m. *Gesanglehrer.*

गीतायन Adj. *von Gesang begleitet.*

गीतार्ह m. *ein in München, der ausgelernt hat,* Hem. Par. 8,385. 13,52.

गीति f. 1) *Gesang* Gaim. 2,1,36. — 2) *ein best. Metrum.*

गीतिन् Adj. *der singend recitirt.*

गीतिसूत्र n. *ein* Sūtra *im* Gīti-*Metrum* Sūrad. in der Vorrede zu Ānard. S. X, Z. 7.

गीत्यार्या f. *ein best. Metrum.*

गैत्रा f. *Gesang.*

*गीष्पति m. Bein. Bṛhaspati's.

गीर्ण s. u. 1. und 2. गॄ.

*गीर्णि f. *das Verschlingen.*

*गीर्देवी f. *die Göttin der Rede,* Sarasvatī.

*गीर्पति m. Bein. Bṛhaspati's.

*गीर्लता f. *Cardiospermum Halicacabum* Rāǵan. 3,72.

गीर्वाण m. *ein Gott.*

*गीर्वाणकुसुम n. *Gewürznelken* Rāǵan. 12,86.

गीर्वाणपदमञ्जरि f. Titel eines Werkes VP.² 3,126.

गौर्वाणवर्त्मन् n. *der Luftraum* Kâd. 2,38,7. 89, 22. 91,4.

गौर्वाणवाक्सञ्जरि und गौर्वाणशब्दपदमञ्जरि f. = गौर्वाणपदमञ्जरि VP.² 3,136.

गौर्वाणसेनापति m. Bein. Skanda's Bâlar. 93,7.

गौर्वाणेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.

*गौर्विं Adj. *verschlingend.*

*गौष्पति m. 1) *ein Gelehrter.* — 2) Bein. Bṛhaspati's.

*गौस्त्रा f. *eine vorzügliche Kuh,* — *Stimme.*

*गौस्त्व n. Nom. abstr. von 2. गो.

1. गु. *गवते (अव्यक्ते शब्दे, घनो). Intens. (nur त्रौगुवे und त्रौगुवान) *ertönen lassen, laut aussprechen, verkünden.* — Mit प्रति *hören lassen vor* (Loc.).

2. *गु, गवते (गतिकर्मन्).

3. *गु, गुवति *cacare.* Partic. गूत. — Mit वि, °गूत.

4. °गु Adj. *kommend, gehend.*

5. गु 1) am Ende eines adj. Comp. von 1. गो *Rind, Kuh, Erde, Strahl.* — 2) *n. *a) Wasser.* — *b) das Haar auf dem Körper.*

गुगुल (*m.) *Bdellium.*

*गुगुलात n. *eine best. Pflanze* Gal.

गुगुलु 1) m. (später) und n. *Bdellium.* गुगुलुगन्धि Adj. Vaitân. — 2) *m. *eine roth blühende Moringa.* — 3) f. गुगुलू N. pr. einer Apsaras.

*गुगुलुक m. *ein Händler mit Bdellion;* f. ई.

*गुगुलुतु m. = गुगुलु 2).

*गुङ्कुय Adj. *näselnd* Gal.

गुङ्गु 1) m. N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. गुङ्गू *der personificirte Neumond* (Sâj.).

गुच्छ m. 1) *Busch, Büschel, Bund, Strauss.* °गुच्छ n. Sg. *Büsche und Sträucher.* — 2) *ein Perlenschmuck von 32 oder 70 Schnüren.* — 3) * *Abschnitt in einer Erzählung* Gal.

गुच्छक 1) *m. *a)* = गुच्छ 1) 2). — *c)* = गुच्छिन् Râśân. 9,72. — 2) n. *eine best. wohlriechende Pflanze* Bhâvapr. 1,192.

*गुच्छकणिश m. *eine best. Kornart.*

*गुच्छकाञ्ज m. *eine Karañga-Art* Râśân. 9,70.

*गुच्छद्रुत्तिका f. *Musa sapientum* Râśân. 11,36.

*गुच्छपत्र m. *Weinpalme* Râśân. 9,87.

*गुच्छपुष्प 1) m. *Alstonia scholaris* Râśân. 12,35. — 2) f. ई *a) Grislea tomentosa* Râśân. 6,217. — *b) ein best. Strauch* Râśân. 4,167.

*गुच्छपुष्पक m. Bez. *zweier Karañga-Arten* Râśân. 9,70. 72.

*गुच्छफल 1) m. *a) eine Karañga-Art* Râśân. 9, 72. — *b) Strychnos potatorum.* — *c) Mimusops hexandra* Râśân. 11,72. — 2) f. ई *a) Musa sapientum.* — *b) Weinstock.* — *c) Solanum indicum und Jacquini.* — *d) eine best. Hülsenfrucht.*

*गुच्छबुधा f. v. l. für गुच्छबुधा.

*गुच्छमूलिका f. *Scirpus Kysoor* Râśân. 8,148.

*गुच्छल m. *ein best. Gras* Gal. Vgl. गुच्छाल.

*गुच्छबुधा f. *eine best. Staude* Râśân. 3,129.

*गुच्छार्य m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

*गुच्छाल m. *Andropogon Schoenanthus* Râśân. 8,122.

*गुच्छालुकन्द m. *eine best. essbare Wurzel* Râśân. 7,120.

*गुच्छिन् m. *eine Karañga-Art* Râśân. 9,70.

*गुल्ल s. गुञ्ज.

गुल्लरी f. *eine best.* Râgân. S. S. S. 37.

गुञ्ज्, गुञ्जति. *गुञ्जति, *गुञ्जति *summen, brummen.* — Mit समुद् *zu summen anfangen* Pâsaṇḍan. 107,18.

गुञ्ज 1) m. (*f. ई) *Gesumme.* — 2) *m. *Büschel, Bund, Strauss.* — 3) f. ई *a) Abrus precatorius* (*die Pflanze und der Same*). Das Samenkorn auch als best. *Gewicht* Vaḍin. Bṛh. S. 81,11. 12. — *b) eine best. Pflanze mit giftiger Wurzel.* — *c) *Trinkstube.* — *d) *das Nachdenken.*

*गुञ्जक 1) m. *eine best. Pflanze* Gal. — 2) f. गुञ्जिका *das Korn des Abrus precatorius.*

*गुञ्जकृत् m. *Biene.*

*गुञ्जन und गुञ्जित *Klio.* 2,74,4) n. *Gesumme.*

गुञ्जिन् Adj. in स°.

गुटिका f. 1) *Kügelchen.* — 2) *Pille.* — 3) *Perle.* — 4) *Trinkbecher.*

गुटिकाञ्जन n. *in Kugelform gebrachtes Collyrium.*

गुटिकापात m. *das Fallen der Kugel, Werfen des Loses.*

गुटिकी Adv. mit कर् *zu einer Pille drehen.*

*गुटु, गुटति (त्तालाप).

गुटु 1) m. *a) Kugel.* — *b) *Spielball.* — *c) * Binsen, Mundvoll.* — *d) trockner, in runde Stücke sich ballender Zucker oder gekochter Zuckerrohrsaft, Melasse.* — *e) * Rustung eines Elephanten.* — *f) * Baumwollenstaude.* — *g)* Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) m. (und * f. ई) *Pille.* — 3) (* m.) und f. (ई und * ऊ) *Euphorbia antiquorum* Kâraka 7,10. — 4) * f. ई *eine best. Schilfart* Râśân. 8,21.

गुटक 1) m. *a) Kugel.* Am Ende eines adj. Comp. f. ई. — *b) * Mundvoll, Bissen.* — *c) eine best. in Melasse gekochte Arzenei.* — 2) f. गुटिका *a) Pille.* — *b) Kern.* — 3) * n. *Melasse.*

*गुटकारी f. *eine best.* Râgân.

गुटलीरस Adj. *aus Melasse und Milch bestehend* Hemâdri 1,413,15.

*गुटलोद m. *Sandzucker.*

*गुटवी f. = गुटूची.

गुटत्रिव्हिकान्याय m. Comm. zu TS. Prât. 8,16.

*गुटतृण n. *Zuckerrohr.*

गुटत्वच् n. *die Rinde von Laurus Cassia* Mat. med. 224.

*गुटत्वच n. 1) dass. — 2) *Muskatblüthe.*

*गुटदारु m. *Zuckerrohr.*

*गुटधान्य n. Pl. *Getraidekörner mit Zucker* 227,22.

गुटधेनु f. *eine aus Zucker dargestellte Milchkuh.*

*गुटपर्पटक m. *ein best. Zuckergebäck* Gal.

*गुटपिष्ट n. *ein aus Mehl und Zucker bereitetes Backwerk.*

*गुटपुष्प m. *Bassia latifolia* oder *eine andere Species.*

*गुटफल m. 1) *Careya arborea* oder *Salvadora persica.* — 2) *Judendorn.*

*गुटवीज m. *Linsen* Râśân. 16,56.

*गुटशा f. *aus Javanâla gewonnener Zucker.*

गुटमय Adj. (f. ई) *aus Zucker bestehend* Hemâdri 4,362,10. 404,18.

*गुटमूल m. *Amaranthus polygamus.*

*गुटर Adj. von गुड.

*गुटल n. *Rum.*

*गुटलिप्तास्य Adj. *Zuckerlecker habend.*

*गुटलिक Adj. *Zucker leckend.*

गुटशर्करा f. *Zucker.*

*गुटशिगु m. *eine roth blühende Moringa.*

गुटष्ठीलिका f. *eine Vorrichtung zum Schleudern von Kugeln* (Comm.).

गुटकरोतकी f. *eine in Melasse eingemachte Myrobalane.*

*गुटाका f. *Schlaf, Schläfrigkeit.*

गुटाकेश m. Bein. 1) des Pâṇḍu-Sohnes Arǵuna. — 2) *Çiva's.

*गुटापूप m. *süsses Backwerk* P. 5,2,82, Sch.

*गुटापूपिका f. *ein best. Vollmondstag.*

गुटालक m. n. *Haarlocke.*

*गुटाला f. *ein best. Gras.*

*गुटाशय m. *Wallnussbaum* Râśân. 11,82.

गुटाष्टक n. *eine best. Mixtur* Mat. med. 231. Bhâvapr. 4,26. 3,17.

गुडुगुडाय n. *das Kollern.* Vgl. Karaka 6,18.

*गुडुची f. = गुडूची.

*गुडुरु m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गुडूचिका (Karaka 6,17) und गुडूची f. *Cocculus cordifolius.*

*गुडेर und °क m. *Bissen, Mundvoll.*

गुडेक्ष n. *Zuckerwasser.*

गुडेक्षन n. = गुडेक्ष.

*गुडादवा f. *Zucker* Râśân. 14,99.

गुडेक्षु n. *Reisbrei mit Zucker.*

गुर्खी 1) m. (adj. Comp. f. खी) *a) der einzelne Faden einer Schnur; Sehnur, Strick.* — *b) Bogensehne.* — *c) Saite.* — *d)* in Verbindung mit Zahlwörtern *Theil, Mal.* Instr. und Abl. Pl. so v. a. — *fach, — Mal mehr.* Gewöhnlich am Ende eines adj. Comp. in der Bed. — *fach, — plex,* — ग्लोक. — *e) Multiplicator, Coefficient.* — *f) Unterabtheilung, Art, Species.* — *g) die sechs Arten* oder *Bestandtheile der fürstlichen Politik: Bündniss, Krieg, Ausmarsch, das Haltmachen, Theilung der Streitkräfte* (oder *Entzweiung*) und *das Schutzsuchen bei einem Stärkern.* Unter den vier Arten sind gemeint: *feindliche Mittel, Besteckung, Entzweiung und offene Gewalt* R. 5,81,41. — *h) ein unwesentlicher Theil, Nebensache, Accessorium* Mâlav. 4,17. *Hilfsact.* — *i) Zuspeise, Zukost, Beigericht.* — *k)* = गुणकर्मन् *das entfernteste Object einer Handlung* 225,12. 16. — *l) Eigenschaft, Eigenthümlichkeit, Beschaffenheit.* — *m) die den fünf Elementen und den fünf Sinneswerkzeugen entsprechenden fünf Hauptei genschaften: Laut, Gefühl, Farbe, Geschmack und Geruch.* — *n) die drei Grundeigenschaften alles Seienden, auf deren geringerem oder stärkerem Vorwalten die Stufenleiter der Wesen beruht:* Sattva, Rağas und Tamas. — *o) Beiwort, Epitheton.* — *p) eine löbliche Eigenschaft, Vorzug, Tugend, Verdienst, Vorzüglichkeit, hoher Grad von* (auch von einem Uebel). — *q) die Eigenschaften der Laute,* so v. a. *die sogenannte äussere Articulation* (वाह्यप्रयत्न, und die drei Accente. — *r) die erste Vocalverstärkung, die Vocale* ए *एच्*, ओ *ओच्*. — *s)* * *Sinneswerkzeug.* — *t)* * *Koch.* — *u)* * Bein. Bhîmasena's. — 2) f. गुणा *a)* * *Sanseviera Roxburghiana.* — *b)* * *eine best. wohlriechende Pflanze*(?). — *c)* N. pr. einer Fürstin.

गुणक 1) m. *a) Multiplicator.* — *b)* am Ende eines adj. Comp. *Eigenschaft* 289,1. — *c)* * *Rechner.* — *d)* N. pr. eines Kranzwinders. — 2) * f. गुणिका *Geschwulst.*

गुणकरण्डव्यूह m. Titel eines buddh. Werkes.

गुणकारी f. *eine best.* Râgiṇî. Vgl. गुणकिरी.

गुणकर्मन् n. 1) *eine unwesentliche, secundäre Handlung.* Nom. abstr. °र्मत्व n. Comm. zu Nyâyam. 2,1,17. — 2) in der Gramm. *das entfernteste Object.*

गुणकालुष n. *Trübung —, das Zusammenfliessen der* गुण 1) *n)* 104,6.

गुणकार m. 1) *Multiplicator* Âryabh. 2,23. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 16. — 2) * Bein. Bhîmasena's.

* गुणकारक m. = गुणकार 2) Gal.

गुणकिरणावली f. Titel eines Werkes. °टिप्पणी f. Titel eines *Commentars* dazu.

गुणकिरी f. *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37. 70.

गुणकीर्तन n. *das Besprechen der Vorzüge.*

गुणकृत्य n. *die Function einer Bogensehne* Kumâras. 4,15.

गुणकेतु m. N. pr. eines Buddha.

गुणकेशी f. N. pr. einer Tochter Mâtali's.

गुणकेरी f. = गुणकिरी S. S. S. 65.

गुणगण m. *eine Menge von Vorzügen* Spr. 7669. Bhâg. P. 5,3,11.

* गुणगान n. *das Besingen der Vorzüge, Lobgesang.*

गुणगुणाय्, °यते *tosen, donnern.*

गुणगुणारव (onomatop.) m. *Gemurmel* Hem. Par. 12,163.

गुणग्रह Adj. (f. ग्रहा) *eine Vorliebe für Vorzüge habend. f. V. empfänglich* Kir. 2,5. Ind. St. 15,339.

गुणग्राह्य (Conj.) Adj. = गुणग्राहिन् Spr. 6112.

गुणग्रहण n. *das Anerkennen von Vorzügen, Lobrede* Ind. St. 15,347. Harshâ. 143,14.

गुणग्राम m. *eine Menge von Vorzügen.*

गुणग्राहिन् Adj. *ein Verständniss für Vorzüge habend, das Gute zu würdigen verstehend* 290,22. Pañc. 3,7.

गुणघातिन् Adj. *Andern das Gute verleidend* Spr. 2240.

गुणचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

गुणचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

गुणच्छेद्य m. *das Reissen des Strickes* und zugleich *das Schwinden der Vorzüge* 173,16.

गुणज्ञ Adj. *Vorzüge zu würdigen verstehend* 166, 5. 173,9. Nom. abstr. °ज्ञता f. Mâlatîm. 37,7 (127,1).

गुणतस् Adv. 1) *den* गुण 1) *n) gemäss.* — 2) *von Seiten der löblichen Eigenschaften.*

गुणता f. 1) *das Untergeordnetsein* MBu. 3,149, 12. Nyâyam. 2,1,17. — 2) *das ein Vorzug Sein* Sin. D. 603 (zu lesen घटोपताव गुणता).

गुणतरणिन् Adj. *das Gute fahren lassend.*

गुणत्रयविवरण n. Titel eines Werkes.

गुणत्व n. Nom. abstr. zu गुण 1) *a*) *h*) *i*) und *p*).

गुणदीधितिटिप्पणी und °दीधितिटीका f. Titel zweier *Commentare* zur Guṇaprakâçavṛtti.

गुणदोषक n. *eine Vergleichung, bei der ein Eigenschaftswort das tertium comparationis bildet.*

गुणदोष m. N. pr. eines Schülers des Guṇâḍhja.

गुणदोषीकरण n. *das aus einem Vorzuge einen Fehler Machen* Kuvâlay. 164,a (137,b).

गुणन 1) n. *a) das Multipliciren.* — *b) das Hervorheben der Vorzüge.* — *c)* * = 2) Gal. — 2) * f. ई *wiederholtes Studium, Repetition* Trik.

गुणनिका f. 1) *wiederholtes Studium, Repetition* Ṛâç. 2,75. = पाठनिश्चय und पाठनिश्चिति H. an. und Med. — 2) etwa *Kleinod* Ânandat. 3. Bilâs. 160,5. — 3) * *Tanz.* — 4) * *Prolog eines Schauspiels.* — 5) * *Null.*

गुणनिधि m. 1) *ein Schatzkammer von Vorzügen, ein ganz vorzüglicher Mann* Spr. 7828. — 2) N. pr. eines Mannes.

गुणनीय 1) Adj. *zu multipliciren* Utpala zu Varâh. Bṛh. 26 (24),11. — 2) * m. = गुणनिका 1).

* गुणपट्टी Adj. f. *Beine wie Stricke habend.*

गुणपालित m. N. pr. eines Mannes.

गुणप्रकाशदीधितिनाथुरी f. Titel eines Commentars zur Guṇaprakâçavṛtti.

गुणप्रकाशविवृति f. Titel eines Commentars. °पद्धती oder °भावप्रकाशिका f. Titel eines Commentars dazu.

गुणप्रभ m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

गुणबद्ध Adj. *mit Stricken gebunden* und zugleich *durch Vorzüge gefesselt* Kathâs. 18,345.

गुणभद्र m. N. pr. eines Autors.

गुणभाज् Adj. *Vorzüge besitzend* Spr. 7669.

गुणभिन्न Adj. *nach den drei Qualitäten geschieden* Ind. St. 9,162.

गुणभूत Adj. *untergeordnet, abhängig* Mahâbh. 8,28,a. *secundär* Sarvad. 77,17. 78,15.

* गुणभ्रंश m. *Verlust aller Vorzüge.*

गुणमत n. *die Lehre derer, welche die Qualitäten verkehren.*

गुणमति m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

गुणमञ्जरी f. Titel eines Werkes.

गुणमय Adj. 1) *aus Fäden bestehend, faserig* Spr. 3802. — 2) *aus den* गुण 1) *n) hervorgegangen, darauf beruhend, dieselben enthaltend.* — 3) *aus Vorzügen bestehend, tugendhaft* Spr. 3802.

गुणमुख्या f. N. pr. einer Apsaras VP.2 2,31.

गुणयु, °यति 1) *vervielfachen, multipliciren.* गुणित *a) multiplicirt,* — *mit* Instr. oder im Comp. vorangehend. — *b) vermehrt, verstärkt.* — *c) verbunden mit, erfüllt von* (im Comp. vorangehend). — 2) *zu thun pflegen* Bilâs. 227,20. — 3) * धामक्षणे. — Mit धन्, °गुणित 1) *angesammelt.* — 2) *verbunden mit* (im Comp. vorangehend). — Mit परि, °गुणित 1) *wiederholt.* — 2) *vermehrt um* (im Comp. vorangehend). — Mit प्र s. प्रगुणय्. — Mit सम् *multipliciren.*

गुणयुक्त Adj. *an einem Strick angebunden* und zugleich *mit Vorzügen versehen* Sp. 7838.

गुणयोग m. *die Berührung mit einem Stricke* und

zugleich — *mit Jmds Eigenthümlichkeiten* Kap. 4,26.

गुणरत्न *n.* Titel einer kurzen Spruchsammlung und eines Njâja-Werkes.

गुणरत्नकोशस्तोत्र *n.* Name einer *Hymne.*

गुणरत्नमाला *f.* Titel eines med. Werkes Buâvapa. 4,139.

गुणरूप्य *n.* Titel eines Commentars. °प्रकाश *m.* Titel eines Commentars dazu.

गुणराग *m. das Wohlgefallen an Vorzügen.*

गुणराजप्रणाम *m.* N. pr. eines Buddha Lalit. 365,19.

गुणराशि *m.* 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Buddha.

गुणर्द्ध Adj. *durch Eigenthümlichkeiten mächtig geworden* Ind. St. 9,114.

गुणल *m.* N. pr. eines Sohnes Bhoǵa's.

***गुणलवनिका** und ***°लवनी** *f. Zelt.*

गुणलेशगुह्य Titel eines Werkes.

गुणवचन *m. n. Eigenschaftswort.*

गुणवत्ता *f. Besitz löblicher Eigenschaften, Tugendhaftigkeit.*

गुणवत्ता *n. Besitz von Eigenschaften.*

गुणवत्तु Adj. *a) mit einem Faden —, mit einer Schnur versehen* 163,26 (zugleich in der Bed. *c*). — *b) mit den fünf Haupteigenschaften versehen; s.* गुण 1) *m.*). — *c) mit löblichen Eigenschaften —, mit Vorzügen versehen, tugendhaft, vorzüglich,* vortrefflich, *ausgezeichnet, erspriesslich.* Compar. गुणवत्तर, Superl. गुणवत्तम. — 2) *m.* N. pr. eines Sohnes von 3) *b) a).* — 3) *f.* °वती *a) eine Verbindung von drei* Çloka, *durch welche ein und derselbe Satz durchgeht. — b)* N. pr. einer Tochter *a)* Subâhu's. — β) Gaṇaçâgara's.

गुणवर्त्तिन् Adj. *auf dem Wege der Tugend sich befindend.*

गुणवर्मन् *m.* N. pr. eines Mannes.

गुणवाचक Adj. *eine Eigenschaft ausdrückend.*

गुणवाद *m.* 1) *eine Aussage in uneigentlichem Sinne* Gaim. 1,2,10. — 2) *eine sonstigen Beweismitteln widersprechende Aussage* Ind. St. 1,13.

गुणवादिन् Adj. *Jmds Vorzüge hervorhebend.*

गुणविध MBn. 12,11466 fehlerhaft für °विधि.

गुणविष्णु *m.* N. pr. eines Scholiasten.

***गुणवृत्त** und ***°क** *m. Mast oder ein Pfosten zum Anbinden eines Bootes.*

गुणवृत्ति *f. ein secundäres, uneigentliches Verhältniss.*

गुणवेदिन् Adj. *die Eigenschaften kennend* Buâvapa. 1,179.

गुणव्रत *n. ein Gelübde von grösserem Verdienste* Hem. Joc. 2,1. 3,1. 4. 73.

गुणशतशालिन् Adj. *Hunderte von Vorzügen besitzend* Spr. 2127.

गुणशब्द *m. Eigenschaftswort.*

गुणशिरोमणि *m.* Titel eines Commentars. °रिप्पण(sic)und°टीका Titel zweier *Commentare* dazu.

गुणशिल *m.* N. pr. eines Kâitja Hem. Par. 1,29.

गुणशील *m.* in द्व°.

गुणसंयुक्त Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen* 60,7.

गुणसंस्कार 1) *m.* und Anf. eines Comp. *Beschaffenheit und Zubereitung* Gaut. 15,6. — 2) *m. das Non plus ultra von Vorzügen* R. 5,83,5.

गुणसमुद्र *m.* = गुणसागर 1) Ind. St. 14,364.

गुणसंपन्न Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen* Gaut. 28,35.

गुणसागर *m.* 1) *ein Meer —, ein Ausbund löblicher Eigenschaften.* — 2) *Bein. Brahman's. — 3) N. pr. *a)* *eines Buddha. — *b)* eines Fürsten.

गुणसाधनप्रकरण *n.* Titel eines Gaina-Werkes.

गुणसून्य *f. Mangel an Vorzügen* Âpast.

गुणसून्य Adj. *keine Vorzüge besitzend* 193,28.

1. **गुणाकर** *m.* 1) *eine Fundgrube —, ein Ausbund löblicher Eigenschaften.* — 2) Bein. *a)* Çiva's. — *b)* *Çâkjamuni's. — 3) N. pr. verschiedener Männer.

2. **गुणाकर** Adj. (f. द्या) *eine Fundgrube von Vorzügen besitzend* Lalit. 365,18.

गुणाकरसूरि m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,362.

गुणातर Paṇḍit. 42,14 fehlerhaft für धुणातर.

गुणागुण *m.* Pl. *die Vorzüge und Mängel* M. 3, 22. 9,331. °त्त Adj. (f. द्या) MBu. 13,1,24. Spr. 2130, v. l.

गुणाङ्ग *n.* Pl. *aus löblichen Eigenschaften entspringende Handlungen* R. 2,77,12.

गुणाढ्य 1) * Adj. *reich an Vorzügen.* — 2) *m. a)* *= गुणाढ्यक Gal. — *b)* N. pr. des Verfassers der Bṛhatkathâ.

***गुणाढ्यका** *m. Alangium decapetalum* Râǵân. 9,75.

गुणातिपात *m.* in der Dramatik *das Schmälern anerkannter Vorzüge.*

गुणातिशय *m.* in der Dramatik *das Steigern anerkannter Vorzüge.*

गुणायान *n. Hinzufügung accessorischer Eigenschaften, das zweckdienlicher Machen* Karaka 3,1. Çâṅk. zu Bâdar. 4,1,1 (S. 71, Z. 11).

गुणाधिप *m.* N. pr. eines Fürsten.

***गुणाधिष्ठान** (Gal.) und ***°क** *n. der Theil des Körpers, um den der Gürtel befestigt wird.*

गुणानन्द 1) *m.* N. pr. eines Autors. — 2) *f.* ई Titel eines von ihm verfassten Commentare.

गुणानुराग *m. ein Wohlgefallen an Vorzügen, Beifall.*

गुणापर *n. eine andere Eigenschaft* Spr. 2165. °ई व्रत् so v. a. *sich anders —, sich besser gestalten, gewinnen* 4029. °प्राप्ति *f. Erlangung einer anderen Eigenschaft* Nâǵân. 2,2,59. °प्राधान *n. das Etwas Hinzuthun von seiner Seite,* so v. a. *das Handanlegen, Sorgen für* (Gen.) Chr. 235,26. Comm. zu Bhâṭṭ. 8,19. 119.

गुणाप्रय Adj. *mit Qualitäten verbunden* Çvetâç. Up. 5,7.

गुणाभिन्न Adj. *mit löblichen Eigenschaften —, mit Vorzügen versehen* 236,32. M. 2,247. नेतर *n.* so v. a. *Glück verheissend* 30.

***गुणाभिलाष** *m. ein Buddha.*

गुणाभिलाषिन् Adj. *nach Vorzügen verlangend* 97,30.

गुणाय् °यते *zu einem Vorzug werden, wie ein Vorzug erscheinen.*

गुणायन Adj. *auf dem Wege der Tugend wandelnd.*

गुणाराम *m.* N. pr. eines Schauspielers.

गुणालय *m. eine Stätte von Vorzügen,* so v. a. *Im Besitz vieler Vorzüge* Spr. 2139. सर्व° Chr. 175,12.

गुणालाभ *m. das Nichtanschlagen, Unwirksamkeit.*

गुणावरा *f.* N. pr. einer Apsaras VP. 2,8,1.

गुणावह Adj. *die richtigen Eigenschaften habend* Bhâvapr. 1,142.

गुणाश्रय *m.* 1) *der Sitz der Eigenschaften, Stoff. Substanz* AK. 3,1,136. — 2) *der Sitz von Vorzügen,* so v. a. *ein sehr tugendhafter Mann* 130,11.

गुणाश्रय Adj. *zu multipliciren.*

गुणिन् 1) Adj. *a) mit einer Schnur —, mit einem Strick versehen* Spr. 7617 (zugleich Bed. *d*). — *b) Theile habend, aus Theilen bestehend. — c) Eigenschaften besitzend; Subst. Gegenstand, Object.* गुणिलिङ्ग Adj. so v. a. *das Geschlecht des Substantivs habend. — d) löbliche Eigenschaften —, Vorzüge besitzend.* सद्गुण *n.* so v. a. *ein Glück verheissender Tag. — e)* am Ende eines Comp. *mit den und den Vorzügen versehen. — f) die erste Vocalsteigerung erfordernd.* — 2) * *m. Bogen.*

गुणिनर्वाच्य *n.* Titel eines Werkes.

गुणी Adv. 1) mit यम् *sich Jmd* (Gen.) *unterordnen. — zu Willen fügen.* — 2) mit भू *dass.* °भूत *Jmd* (Gen.) *untergeordnet, zu Jmds Verfügung stehend; in ein untergeordnetes Verhältniss getreten, bedeutungslos geworden.*

गुणीकरण *n. das zu einem Vorzug Machen.* दोष° Kuvalay. 163,a.

गुणीभाव *m. das Treten in ein untergeordnetes Verhältniss.*

गुणेश m. *Herr der drei Qualitäten.*

*गुणेश्वर m. Bein. des Berges Kâitrakûṭa.

गुणोत्कर्ष m. 1) *ein Plus an Vorzügen* 253,6. *ausserordentliche Vorzüge* Spr. 6644. — 2) * *Degengehenk* Gal.

गुणोत्कीर्तन n. =गुणकीर्तन Ind. St. 15,263. 442.

गुणोत्कृष्ट Adj. *an löblichen Eigenschaften höher stehend, besser* M. 8,73.

गुणोत्तर Adj. dass. Sçun. 4,177,20.

गुणोपपन्न Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen, günstig ausgestattet* Varâh. Jogâs. 1,2.

गुणोपासक m. *ein Verehrer der Qualitäten* (eine best. philosophische Schule).

गुण्ठ्, गुण्ठयति *verhüllen, bedecken.* गुण्ठित *gehüllt in, bedeckt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). कालयापने *umstrickt.* — Mit अव dass. °गुण्ठ्य *das Haupt verhüllend.* °गुण्ठित *verhüllt, gehüllt in, bedeckt —, überzogen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). पांसुवृष्टावगुण्ठित metrisch für पांसवगुण्ठनगुरु. — Mit समव. °गुण्ठित *gehüllt in* (Acc.). — Mit आ, आगुण्ठित dass. mit Acc. — Mit परि, °गुण्ठित dass. mit Instr. R. Gorr. 2, 17,24.

गुण्ठन n. und °ना f. (Bâlar. 29,12) *das Verhüllen, Bedecken, Ueberziehen mit* (im Comp. vorangehend).

*गुण्ठ्, गुण्ठयति (वेष्टने. रक्षणे, वर्णकिरणे) गुण्ठित *bestäubt.*

*गुण्ठ 1; m. *Scirpus Kyoor* Râgân. 8,142. **कन्द m. *die Wurzel dieses Grases* 145. — 2) f. आ *eine best. Schilfart* Râgân. 8,21, v. l.

गुण्डक 1; m. *a) Staub.* — *b) * Oelgefäss.* — *c) * ein lieblicher Laut.* — *d) *=* मल्लिक. — 2; f. गुण्डिका *a) etwa Staub, Sand* in *°भूना लिपि. — *b) * der untere Theil eines Schwertgriffs* Gal.

गुण्डन n. = गुण्ठन.

*गुण्डरोचनिका und °नी (Comm. zu Kâraka 1,1) f. *eine best. Pflanze, wohl ein Crinum.*

*गुण्डाला f. 1) *eine best. Staude* Râgân. 3,129. — 2) *ein best. Gras* Râgân. 8,148.

*गुण्डाशिनी oder *गुण्डासिनी f. *ein best. Gras* Râgân. 8,148.

गुण्डिक m. Pl. *Mehl.* — गुण्डिका s. u. गुण्डक.

गुण्डिचा f. N. pr. einer Halle, in der das Bildniss Purushottama's aufgestellt wird, Kâitân. 1,14.

गुण्ड्र m. oder गुण्ड्रा f. *ein Cyperus* Varâh. Bṛh. S. 54,100. Vgl. गुन्द्र.

गुण्य Adj. 1) * *mit Vorzügen versehen.* — 2) *zu multipliciren, die zu multiplicirende Zahl.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Âryas. 2,22.

*गुत्स m. 1) *Büschel, Bund, Strauss.* — 2) *ein Perlenschmuck von 32 Schnüren.* — 3) *eine best. Pflanze.*

*गुत्सक m. 1) *Büschel, Bund, Strauss.* — 2) *Abschnitt in einer Erzählung.*

*गुत्सकपुष्प m. *Alstonia scholaris.*

*गुत्साध m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

गुद् m. und n. (spät) *Darm, Mastdarm, After.* गुदो कोष्ठी *die beiden Bauchdarme.* Am Ende eines adj. Comp. *f. आ und ई. — Vgl. गुदा.

गुदकील m. und °क m. *Hämorrhoiden.*

गुदग्रह m. *Mastdarmkramp/* Kâraka 3,10.

गुदज n. n. Pl. *Hämorrhoiden* Kâraka 6,9. 18. Bhâvapr. 4,10.

गुदनिर्गम m. (Bhâvapr. 3,141) und °निःसरण n. (Kâraka 6,10. Bhâvapr. 3,140) *Mastdarmvorfall.*

*गुदपरिणाह m. n. pr. eines Maaaes. वक्तनल° m. Pl. *die Nachkommen des Bakaaakha und Guḍaparipâḍdha.*

गुदपाक m. *Entzündung des Afters* Kâraka 6,10.

गुदभ्रंश m. *Mastdarmvorfall* Kâraka 6,10.

गुदयोनि Adj. *pathicus* Bhâvapr. 1,24.

*गुदर Adj. von गुद.

गुदरोग m. *eine Krankheit des Mastdarms.*

गुदवदन n. *Mastdarmöffnung, After* Ind. St. 15,383.

गुदवृद्धा f. N. pr. einer Gottheit Kâlâ. 4,11.

*गुदवर्त्मन् n. *After.*

गुदा f. Pl. *Gedärme.* Vgl. गुद्.

गुदाङ्कुर m. *Hämorrhoiden* Bhâvapr. 4,1.

गुदावर्त m. *Verstopfung.*

गुदाव्रण m. *Hämorrhoiden.*

गुदौष्ठ m. *Afteröffnung* Bhâvapr. 4,1.

*गुध् 1) गुध्यति (परिवेष्टने). — 2) गुध्राति (रोषे). — 3) गोधते (क्रीडायाम्).

*गुधेर Adj. *beschützend.*

*गुन्द्रल m. *der Ton einer Trommel.*

*गुन्द्राल m. = गुन्द्रल.

*गुन्द्र, गुन्द्रयति v. l. für कुन्द्र.

गुन्द्र 1; m. *a) * Saccharum Sara.* — *b) eine andere Pflanze,* = पद्मक Bhâvapr. 2,210. — 2) (* m.) f. आ und (* m.) *die Wurzel von Cyperus pertenuis.* — 3) f. आ *a) Typha angustifolia* Bhâvapr. 1,210. — *b) * Cyperus rotundus.* — *c) * Coix barbata.* — *d) * Fennich.

गुन्द्रफला f. *Aglaia Roxburyhiana* Bhâvapr. 1,192.

*गुन्द्राल m. *eine Art Fasan.*

1. गुप् (ohne Praesensstamm: गोपत्स् = गोपयत्स् Gr. 6,12 verdächtig), गुपाय u. s. w. 1) *hüten, bewahren, bewachen, schützen,* — vor (Abl.). गुपित und गुप्त (junger) *gehütet, bewacht, geschützt.* Superl. गुप्ततम. — 2) *gut verwahren, verheimlichen, geheim halten.* गोपितुम् 179,3. गुप्त *gut verwahrt, geheim gehalten, versteckt, verborgen.* दृढ *eine heimliche Strafe,* so v. a. *eine erpresste Geldsumme.* गुप्तम् Adv. *im Geheimen, — Verborgenen, ungesehen, versteckt* 114,17. 24. 116,18. 22. 117,16. 126,28. गुप्त° dass. Hemâdri 1,89,9. — Desid. जुगुप्सते (episch auch Act.) 1) *sich hüten vor* (Abl.). जुगुप्सित * *einen Abscheu habend vor* (Abl.). — 2) *meiden, vermeiden, verabscheuen;* mit Acc. 166,10. जुगुप्सित *vor dem oder wovor man einen Abscheu hat.* Superl. °त्तम. — 3) *sich abgestossen —, sich unangenehm berührt —, sich belehdigt fühlen.* — Mit अधि, °गुप्त *beschützt von* (im Comp. vorangehend). — Mit अनु, °गुप्त 1) *behütet, beschützt, bewahrt.* °गुप्तं नि-धापयत् *kiteas gut verwahren* Kâraka 3,7. — 2) *verdeckt, versteckt.* °म् Adv. *im Geheimen.* — Mit अभि, °गुप्त *behütet, beschützt, bewahrt.* — Mit उप, °गुप्त *versteckt, verborgen.* — Mit °निस् *behüten, beschützen.* — Mit परि Desid. *sich hüten vor* (Abl.). — Mit प्रति 1) *sich hüten vor* (Abl.). — 2) प्रतिगुप्त *behütet, geschützt.* — Mit वि Desid. *sich schen zurückziehen.* — Mit सम्, सं-गुप्त 1) *gehütet, beschützt, bewacht.* — 2) *verwahrt, versteckt, verborgen, geheim gehalten.* — Mit अभि-सम्, °संगुप्त *gehütet, beschützt.*

2. °गुप् Adj. 1) *hütend, bewahrend.* — 2) *sich hütend vor* Naish. 6,66.

3. गुप्, गुप्यति *verwirrt werden.*

*गुप्ति m. *Fürst, König.*

गुप्त 1) Adj. s. u. 1. गुप्. — 2; m. N. pr. verschiedener Fürsten Kâd. 3,1. Auch ein beliebter Vaiçja-Name. Häufig am Ende eines Comp. — 3) f. आ *a) * eine verheirathete Frau, die im Geheimen Umgang mit einem Geliebten pflegt.* — *b) Mucuna pruritus.* — *c) ein Frauenname.* — 4) *a. das Verborgene.* Loc. *an einem versteckten Orte* 114,7.

गुप्तक m. N. pr. eines Fürsten der Sauvîra.

*गुप्तगति m. *Späher.*

गुप्तगृह n. *Schlafgemach* Gal. Paṇḍ.

*गुप्तचर m. Bein. Bâlarâma's.

गुप्ततीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गुप्तरोत्तत्व n. Titel eines Werkes.

गुप्तप्रयाग m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*गुप्तमणि m. *Versteck* Gal.

गुप्तमति m. N. pr. eines Kaufmanns Hem. Par. 1,269.

*गुप्तयत्स्वला f. *ein eben mannbar gewordenes Mädchen* Gal.

गुप्तवती f. Titel eines Tantra.

गुप्तवैर Adj. (f. आ) *mit verborgener Feindschaft*

Ind. St. 2,263.

गुप्तशील Adj. (f. घा) *verschlagen, listig.*

गुप्तसरस्वती f. N. pr. eines Flusses.

गुप्तसाधनतत्त्व n. Titel eines Werkes.

गुप्तसेक् 1) Adj. (f. घा) *mit verborgener Zuneigung.* — 2) *f. घा *Alangium hexapetalum.*

*गुप्तसेवे m. = गुप्तसेक् 2) Gal.

*गुप्तार्म m. N. pr. einer Oertlichkeit.

गुप्तार्यक m. N. pr. eines Fursten Mañḍ. 107,17.

गुप्तावधूत Adj. *der im Geheimen sich von Allem lossagt hat.*

गुप्तासन n. *eine best. Art zu sitzen.*

गुप्ति f. 1) *Behütung, Bewahrung, das in Schutz Nehmen, Schutz.* — 2) *bei den Gaina das sich in Acht Nehmen, auf seiner Hut Sein, — in Bezug auf* (im Comp. vorangehend). — 3) *Verbergung, Geheimhaltung.* — 4) *Schutzmittel, Befestigungswerke, munimenta.* — 5) *Gefängniss* Varāh. Bṛh. 5,10. — 6) * *Loch in der Erde.* — 7) * *das Graben eines Loches.* — 8) * *Ort wohin man den Kehricht wirft.* — 9) * *Leck in einem Boote.* — 10) * *the well or lower deck of a boat.*

गुप्तिक m. N. pr. eines Mannes.

*गुप्तिबन्धन्य Absol. P. 3,4,41, Sch.

गुप्त्यधिकृत m. *Kerkermeister.*

*गुफ्, *गुफति und गुफ्ञ्, गुफ्ञति *winden* (einen Kranz) Naish. 8,82. *aufreihen.* *गुफित und गुम्फित *gewunden, aufgereiht.* — Caus. गुम्फयति *winden.*

गुफ्क m. 1) *das Winden eines Kranzes.* — 2) *Aneinanderreihung.* वाणानाम् Bālar. 4,5. — 3) *Armband. — 4) *Knebelbart.*

°गुम्फक Adj. (f. °म्फिका) *aufreihend.*

गुम्फन 1) n. * *a) das Winden eines Kranzes.* — *b) das Aneinanderreihen* (von Worten) Bālar. 303, 21. — 2) f. घा *das Aufreihen.* नैक्षिक° Bālar. 136, 11. *Aneinanderreihung* (als rhetorische Figur).

गुर्, गुर्रते (ausnahmsweise auch Act., insbes. im ved. Perfect.) *aufheben.* Vom Simplex nur ved. Partic. गूर्त *gebilligt, willkommen, angenehm, gratus.* — * Caus. गोरयते (उच्चमने. भत्तणो). — Mit अति *aufschreien.* — Mit अव *zurückweisen, Missbilligung aussprechen, bedrohen, schmähen.* — Mit अभि *zustimmen, billigen, Beifall bezeigen;* mit Acc. अभिगूर्त *mit beifälligem Zuruf begleitet.* — Mit अव *mit Drohungen auf Jmd* (Loc. oder Dat.) *losfahren* Naish. 3,4,18 und Cit. im Comm. dazu. Absol. अवगूर्य auch M. 4,165 zu lesen mit Hdschrr. und Medhātith. * Partic. अवगूर्ण. — Mit घा *Beifall bezeigen, billigen; zusagen, einwilligen;* mit Acc. Ohne Obj. die घागुर् *aussprechen.* — Mit उद् 1) *drohend die Stimme erheben.* — 2) *aufheben.* Verbum fin. nur Bhaṭṭ. उद्गूर्ण *aufgehoben* Vens. 171. Ind. St. 13,489, N. 2. — Mit प्र *hinaus rufen.*

*गुरण n. *das Aufheben.*

गुर्च 1) Adj. (f. गुर्ची): Compar. गरीयस् und Superl. गरिष्ठ s. bes.) *a) schwer, schwerer als* (Abl.) 187,17. गुरुतर auch = गुरु MBu. 12,184,37. — *b) schwer im Magen liegend, — verdaulich.* — *c) gross* (dem äussern Umfange nach) Bālar. 91, 20. — *d) schwer zu vollbringen* (Bālar. 82,2), — *zu ertragen, drückend, heftig, stark, gross* (dem Grade nach), *arg, schlimm* Megh. 80. Mit einem Gen. Pl. *der ärgste unter.* गुरुतर *grösser, ärger, schlimmer; recht arg, — schlimm* Pañcat. 241,13. — *e) wichtig, gewichtig, eine grosse Bedeutung habend, viel geltend.* गुरुतर *mehr geltend als; sehr wichtig, — hoch stehend.* Auch गुरु in der Bed. von गुरुतर. — *f) ehrwürdig, in grossem Ansehen stehend* (von Personen). गुरुतर *ehrwürdiger; sehr ehrwürdig.* — *g) prosodisch lang.* — 2) m. *a) eine ehrwürdige, hoch angesehene Person, Vater, Mutter, ein älterer Verwandter;* insbes. *der Lehrer.* Du. *die Eltern.* Pl. *die Eltern und andere ehrwürdige Personen;* auch ehrerbietig vom *Lehrer* 253,16 (auch der Name im Pl.). Mit einem Gen. Pl. oder am Ende eines Comp. so v. a. *das Haupt von.* — *b) bei den Çākta der Verfasser eines Mantra.* — *c) der Lehrer der Götter, Bṛhaspati.* — *d) der Planet Jupiter.* — *e) Boin. a) *Droṇa's, des Lehrers der Pāṇḍava.* — *β) des Philosophen Prabhākara.* — *f) das 9te astrologische Haus.* — *g) *Mucuna pruriens* Rāǵan. 3,39. — *h) N. pr. eines Sohnes des Saṁkṛti. — 3) f. गुर्वी *a) s. zu* गुरु 2) *a)* Āpast. 1,24,9. — *b) schwanger, eine schwangere Frau.* — *c) * die Frau eines Lehrers.*

गुरुक Adj. 1) *ein wenig schwer.* Auch von einem krankhaften Zustande der Glieder. — 2) *prosodisch lang.*

*गुरुकण्ठ m. *Pfau* Gal. Vgl. गुरुकण्ठ.

गुरुकाव्य f. Titel eines Werkes.

गुरुकर्मन् *n. eine Angelegenheit des Lehrers* Āpast. 1,5,25.

*गुरुकाय m. *Verehrung.*

गुरुकार्य n. *eine wichtige Angelegenheit* 213,24.

गुरुकुल n. *das Haus des Lehrers* 40,6. 41,13. 22.

°वास m. *der Aufenthalt im H. d. L., der Stand eines Schülers* 16. *°कुलावासिन् m. *ein im H. d. L. Wohnender, Schüler* Gal.

गुरुकृत Adj. *hoch angeschlagen, gepriesen* Spr. 7186.

गुरुक्रतु m. *ein grosses Opfer* Jaim. 3,3,28.

गुरुक्रम m. *Aufeinanderfolge der Lehrer, — der Verfasser von Mantra* (bei den Çākta).

गुरुक्षेत्र m. N. pr. eines Fursten VP.² 4,167.

गुरुगवी f. in घ°.

गुरुगीता f. und °स्तोत्र n. Titel eines Abschnittes im Skandapurāṇa.

गुरुगृह n. 1) *das Haus des Lehrers* 40,1. — 2) *die Zodiakalbilder Schütze und Fische.*

*गुरुत 1) Adj. *einen* गुरु 2) *a) tödtend.* — 2) m. *weisser Senf.*

गुरुचन्द्रोदयकौमुदी f. Titel eines Werkes.

गुरुजन m. *eine ehrwürdige Person, Vater, Mutter, Eltern* Spr. 7818.

*गुरुएक m. *eine Art Pfau.* Vgl. गुरुकण्ठ.

गुरुण्ड m. Pl. N. pr. einer Dynastie.

गुरुतल्प m. 1) *das Ehebett des Lehrers.* — 2) *Entweihung des Ehebettes des Lehrers* Gaut. — 3) *Entweiher des Ehebettes des Lehrers.*

गुरुतल्पग (Gaut. 21,1. 23,8. R. 2,63,28). °तल्पगामिन् (Āpast.) und °तल्पयत् Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

गुरुतल्पाभिगमन n. *das Entweihen des Ehebettes des Lehrers.*

गुरुतल्पिन् Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

गुरुता 1) *Schwere.* — 2) *Beschwerde,* Lasi. — 3) *Wichtigkeit.* — 4) *Würde.* — 5) *der Stand des Lehrers.*

गुरुताल m. *ein best. Tact.*

गुरुतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

गुरुत्व n. 1) *Schwere.* — 2) *Schwerfälligkeit, Trägheit.* — 3) *Strenge, Härte.* — 4) *Würde, Ansehen.* — 5) *prosodische Länge* Ts. Pāt. — 6) *der Stand des Lehrers* MBu. 5,178,44.

गुरुत्वक n. *Schwere.*

गुरुदर्शन n. *Anblick des Lehrers* Gaut. 2,14. 27.

गुरुदार m. *die Frau des Lehrers* Āpast.

गुरुदान m. N. pr. eines Lehrers.

गुरुदिवस m. *Dienstag* Āryabh. 1,3.

गुरुदीक्षा f. *Weihe zum Lehreramt.* °तल्ल n. Titel eines Werkes.

*गुरुदेवन n. *das Mondhaus Pushja* Gal.

गुरुदेवज्ञाविन् m. N. pr. eines Scholiasten Weber, Lit. 111.

*गुरुदेवत n. = गुरुदेवत.

गुरुधी m. N. pr. eines Sohnes des Saṁkṛti VP.² 4,137.

गुरुधुर् f. Pl. *schwere Arbeit* 41,12.

*गुरुपत्र 1) n. *Zinn.* — 2) f. घा *Tamarindenbaum.*

*गुरुपत्नक n. Zinn Gal.

गुरुपत्नी f. *die Frau des Lehrers* Spr. 2170.

गुरुपरिपाटी f. Titel eines Gaina-Werkes.

गुरुपादाशय m. *demuthige Verehrung des Lehrers.*

गुरुपुत्र m. *der Sohn eines Lehrers* Ind. St. 13,405.

गुरुपूजा f. *die einem Lehrer erwiesene Ehre* Vasiṣṭh. Jogat. 4,10.

गुरुप्रसादनीय Adj. *womit man dem Lehrer einen Gefallen erweist* Âpast. 1,5,9.

गुरुप्रसूत Adj. *von älteren Verwandten die Erlaubniss habend* Gaut. 18,5.

गुरुभ m. *das Mondhaus* Pushja.

गुरुभार m. N. pr. eines Sohnes des Gardaja.

गुरुभारिक Adj. *schwer (Speise)* Bhâvapr. 2,62.

गुरुभार्या f. *die Frau des Lehrers* Gaut. 2,33.

गुरुमंद् Adj. *Schweres tragend.*

गुरुमत्ता f. *Schwere.*

गुरुमत्त् Adj. 1) f. °मती *schwanger.* — 2) *einen prosodisch langen Vocal enthaltend.*

*गुरुमर्दल m. *eine Art Trommel.*

गुरुमुष्टि m. *eine tüchtige Handvoll* Kâṭj. 21,7. 8. गुरुमुष्टिं Maitr. S. 3,3,6. Vgl. पुमुष्टि.

गुरुमेरु m. *ein best. Tact* S. S. S. 218.

*गुरुरत्न n. *Topas.*

गुरुलघुता f. *ein hoher oder niedriger Werth* Spr. 3955.

गुरुलाघव n. 1) *die grosse und geringe Bedeutung.* — *Wichtigkeit, relative Wichtigkeit,* — *Werth* Spr. 2175. — 2) *prosodischer Länge und Kürze* Çârîr. Bh. 4 °लाघवम् zu lesen).

गुरुवंश m. Titel eines Werkes.

गुरुवत् Adv. = गुरुत्व und गुरावित्र.

*गुरुवर्चीस् n. *Citronenbaum.*

गुरुवर्तिन् Adj. *ehrwürdigen Personen gegenüber sich ehrerbietig benehmend.*

गुरुवाक्यविशेषसंग्रह m. Titel eines Werkes.

गुरुवास m. *der Aufenthalt beim Lehrer, der Stand eines Schülers* MBu. 14,26,4. 33,5 (Pl.).

*गुरुवासन m. *Acacia Catechu* Gal.

गुरुविषयितावाद् m. Titel eines Werkes.

गुरुवीर्य m. N. pr. eines Fürsten VP.2 4,137.

गुरुवृत्त Adj. = गुरुवर्तिन्.

गुरुवृत्ति f. *das Benehmen dem Lehrer gegenüber* 40,9. *das richtige B. d. L. g.* °वृ Adj. 101,6.

गुरुव्याख्या f. Titel eines Commentars VP.2 5,379.

*गुरुशिष्या f. = शिष्या.

गुरुशिष्यसंवाद m. Titel *eines Dialogs zwischen Lehrer und Schüler.*

गुरुशुश्रूषा f. *Gehorsam gegen den Lehrer* Spr. 2178. Vimâna 4,3,19.

गुरुशुश्रूषु Adj. *dem Lehrer gehorsam* Ind. St. 13,406.

गुरुशोपाडुकापूजा f. *demüthige Verehrung des Lehrers.*

गुरुसखी f. *die Freundin eines ältern Verwandten* Âpast. 1,21,9 (°सखीं zu lesen).

गुरुसंनिधि m. *Gegenwart des Lehrers* Âpast.

गुरुसमवाय m. *eine Mehrheit von Lehrern* Âpast.

*गुरुसार n. *Dalbergia Sissoo.*

गुरुस्कन्ध m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) N. pr. eines Gebirges.

गुरुस्तव m. Titel eines Werkes.

गुरुस्त्रीगमनीय Adj. *einen Ehebruch mit der Frau des Lehrers betreffend* M. 11,102.

गुरुह् m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,23.

*गुरुहन् m. *ein Mörder seines Lehrers.*

गुह्र Adv. mit कर् *zu seinem Lehrer machen.*

गुह्रद् Adj. *schwer verdaunend.* Nom. abstr. °व n. Suçr. 2,408,21.

*गुरुक *ein best. Gras* Dhanv. 1,54. 2,35.

गुरुगण m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 57,36.

गुर्जर 1) m. *Gujerat.* — 2) f. ई a) dass. Ind. St. 15,252. — b) *eine best.* Râgân.

*गुर्द, गुर्दते (क्रोडशयम्), गुर्दयति (निकेतने).

*गुर्द m. und *गुर्दी f. *fohlerhaft für* गुर्द, गुर्दी.

*गुर्व, गुर्वति (उद्यमने).

1. गुर्वर्थ 1) m. a) *eine wichtige Sache* MBu. 6,120,1. — b) *der für den Lehrer bestimmte Lohn* 42,1. 3. MBh. 3,168,65. Râgân. 3,17. Agni-P. 4,9. — c) *eine den Lehrer betreffende Sache* Gaut. 23,30. Chr. 46, 18. — d) *tiefer Sinn* Bâlar. P. 3,16,14. — 2) °म् Adv. *für die Lehren* 94,20. *für den Lehrer* 42,18. 29. Râgân. 5,21. Hemâdri 1,36,1.

2. गुर्वर्थ Adj. *für den Lehrer bettelnd* Gaut. 3,21. M. 11,1.

गुर्वावलि f. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 714. fg.

गुर्विणी f. 1) Adj. und Subst. *schwanger, eine schwangere Frau.* — 2) *ein best. Metrum.*

गुर्वीमती f. *die Freundin einer älteren Verwandten* Âpast. 1,21,9 (°मतीं zu lesen).

गुल 1) m. a) = गुड *trockener Zucker oder Melasse.* — b) *glans penis und *clitoris. — 2) *f. या *Tithymalus antiquorum.* — 3) *f. ई a) *Kugel, Pille.* — b) *Pocken.*

गुलशिलिकान्याय m. v. l. für गुड°.

*गुलशकन्द m. *eine best. Knolle.* Vgl. गुलबृक्कन्द.

गुलह् m. Pl. v. l. für गुरुह्.

गुलिक m. N. pr. eines Jägers.

गुलिका f. 1) *Kugel* (als Geschoss) Naish. 3,127. *Kügelchen.* स्फटिक° Kâd. 137,12. — 2) *Spielball.* — 3) *Perle.* — 4) *Pille* Kâlâc. 5,179. — 5) *Stück, caput* Arjabh. 2,30.

*गुलिङ्ग m. *Sperling.*

*गुलुगुधा Adv. mit कर् (पीडायाम् oder क्रोडायाम्) Gaṇâd. 2,96.

गुलुगुलित n. *Gebrüll* (eines Elephanten) Bilâs. 50,4.

*गुलुच्क् m. *Büschel, Bund, Strauss.*

*गुलुच्कन्द m. *eine best. Knolle* Râgân. 7,20.

*गुलुच, *गुलुञ्च् und *°क m. = गुलुच्क्.

गुलुपू m. Pl. v. l. für गुरुपू.

*गुलूगुधा Adv. = गुलुगुधा Gaṇâd. 2,96.

गुल्गुलु n. *Bdellium Arn.* Bh. 1,28.

गुल्फ m. (adj. Comp. f. या) *Fussknöchel.*

*गुल्फक m. dass. Gal.

*गुल्फकाह् m. *Wurzel des Fussknöchels.*

गुल्फकृह् Adj. *bis zu den Fussknöcheln reichend* Kâṭj. 26,3. Milâtîk. 64,9.

गुल्फहस्त Adj. dass. Kâd. 128,8.

गुल्फाय् °यति. Partic. गुल्फित n. = गुल्फित Âpast. Çr. 18,10,3 = 13,7,16; vgl. AV. 3,7,2. — Mit उपरि *Etwas* (Acc.) *reichlich hinzufügen.* — Vgl. विगुल्फ.

*गुल्फिनी (गुल्फिनी?) f. *Heer* Gal.

गुल्म 1) m. n. (selten) a) *Strauch, Busch.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *ein Trupp Soldaten, Piquet, Soldatenposten.* Im System 45(°45) *Fussoldaten, 27 (°81) Reiter, 9 (°27) Wagen und 9 (°27) Elephantrn.* — 2) m. a) *krankhafte Anschwellungen verschiedener Art im Unterleibe.* — b) *Milz.* — c) *eine Art Landungsplatz an einem Flussufer.* — 3) *f. ई a) *Gebüsch, Gehölz.* — b) *Myrobalanenbaum.* — c) *Judendorn.* — d) *Kardamomen.* — e) *Zelt.*

गुल्मक m. 1) *Gebüsch.* — 2) N. pr. eines Brahmanen.

गुल्मकालानरस m. *eine best. Mixtur* Mat. med. 65.

*गुल्मकुष्ठ n. *eine Art Aussatz.*

*गुल्मकेतु m. *Sauerampfer* Râgân. 6,130.

*गुल्ममूल n. *frischer Ingwer* Râgân. 6,28.

गुल्मवत् Adj. *an* गुल्म 2) a) *leidend* Hemâdri 1, 720,1 v. u.

*गुल्मवल्ली f. *Sarcostemma viminale* Râgân. 3,86.

गुल्मिन् 1) Adj. = गुल्मवत् Karaka 3,9. Suçr. 2, 431,9. — 2) m. *ein stark belaubter Baum* R. 7,54, 11. — 3) *f. °नी *eine sich weit ausbreitende Schlingpflanze.*

गुल्मी Adv. mit भू *zu einem Busch* —, so v. a. *werthlos werden* Saṃbodhan. 8,6.

*गुल्य n. *Süsse.*

गुवाक m. *Betelnussbaum.*

*गुष्मि m. N. pr. = कुष्मि.

*गुष्मि m. N. pr. = गुष्मि; vgl. गौष्म.

गुह्तिं Çat. Ba. 3,2,3,20 fehlerhaft für गुप्तिम् 2).

गुह्यितें n. 1) *wirre Masse* ṚV. — 2) *Anhäufung, Anschoppung* AV. 3,7,3. Av. Paiṛaçi. 1,4.; vgl. गुल्पित u. गुल्फप्.

गुहापिनृपति m. *der Fürst* Huseiṇa.

1. गुहू, गूहति und *ते *zudecken, verhüllen, verbergen, geheim halten.* गूढ (गूळ्ह) *zugedeckt, verhüllt, verborgen, unsichtbar, geheim.* गुह्य 1): *geheime Kundschafter, दृढ eine geheime Strafe,* so v. a. *eine expresste Geldsumme.* गूढम् Adv. *insgeheim.* — Caus. गूहयति. — Desid. *गुघुक्षति und जुगुक्षति (RV., *verhüllen* —, *beseitigen wollen.* — Mit अप *verbergen, verstecken.* — Mit समभि Med. *sich zusammenkauern.* — Mit अव 1) *zudecken, hineinstecken, verstecken, verhüllen.* — 2) *umarmen.* — 3) अवगूह *umschlungen,* so v. a. *ganz ergriffen* von (Instr.) Ind. St. 15,369. — Caus. *hineinstecken lassen in* (Loc.) — Mit समव Med. *sich zusammenkauern* Harṣ. 2,105,23. — Mit उद् so *einstecken, dass es an der anderen Seite wieder herauskommt, durchstecken, durchschlingen.* — Mit उप 1) *verdecken, verstecken, verhüllen.* — 2) *umwindend* Daçak. 40,17. — 3) *umfassen, umarmen.* — Mit नि *umfassen, umarmen.* — Mit नि 1) *verdecken, verhüllen, verbergen, verheimlichen.* निगूढवादिन् *verdeckt u. s. w.* °तम् Adv. *insgeheim.* निगूढचारिन् *im Verborgenen schleichend* 204,18. निगूढतर *recht versteckt.* — 2) *insgeheim hinaustühren aus* (Abl.) MBu. 1,162,16, v. l. — Caus. *verstecken, verbergen* Pañcat. 263,4 (ed. Bomb. गूहन्). sl. निगूहयन्. — Mit विनि *verbergen, verstecken.* — Caus. dass. — Mit *परि, *गूह. — Mit वि, *गूह 1) *verbergen, verstecken.* °चारिन् (v. l. निगूढ°) *im Verborgenen schleichend.* — 2) *tadelhaft. — Mit *सम्, *संगूह = संकलित.

2. गूहू f. *Versteck.*

गुह् 1) m. a) Bein. a) des Kriegsgottes Skanda. — β) Çiva's. — γ) *Vishṇu's. — b) N. pr. a) eines Fursten der Nishāda. — β) Pl. eines Volkes. — γ) von Schreibern. — c) * *Pferd* oder **ein schnelles Pferd.* — 2) f. गुहा a) *Versteck, Höhle;* bildlich so v. a. *das verborgene Herz.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा Hemādri 1,478,11. 695,12. Instr. गुहा *im Versteck,* — *Verborgenen, geheim; insbesondere in Verbindung mit* धा, नि-धा und कर् *verbergen, verstecken, verhüllen, beseitigen.* — b) *Hemionitis cordifolia.* — c) * *Desmodium gangeticum.*

गुहक m. Skanda's *Kopf;* Pl. Bez. *der Zahl sechs.*

गुहगुप्त m. N. pr. eines Bodhisattva Kāraṇḍ. 1,16.

गुहचन्द्र m. N. pr. eines Kaufmanns.

गुहति m. *ein Wurzel* Çaṃk. zu Taitt. Up. S. 63.

गुहैदंबद्य Adj. *Mängel verdeckend.*

गुहदेव m. N. pr. eines Lehrers Vāsav. XXXIII.

*गुहप्रिया f. N. pr. der Tochter Indra's Gal.

*गुहर् Adj. von गुहू.

गुहराज m. *eine best. Tempelform.*

*गुहलु m. N. pr. eines Mannes.

गुहवक्त्र n. Skanda's *Gesicht;* Pl. Bez. *der Zahl sechs.*

गुहवर्मन् m. N. pr. eines Prinzen Harshaṣ. 108, 8. गुह° 111,12. गुह° 130,10.

गुहवाहन Skanda's *Reitthier,* — *Pfau* Bhāg. 43,2.

गुहशिव m. N. pr. eines Fursten.

गुहषष्ठी f. *der 6te Tag in der lichten Hälfte des* Mārgaçirsha.

गुहसेन m. N. pr. 1) eines Fürsten B. A. J. 3,b, 219. — 2) eines Kaufmanns.

*गुहरुह् m. Bein. des Berges Kraufica Gal.

गुहावाक्यम् n. Absol. *sich versteckend* TBa. 1,2,6,2.

पर्वतगुहाया घावांश्च यथा भवति तथा Comm.

*गुहागारी f. *eine Art Betel* Gal.

गुहागहनवत् Adj. *mit Höhlen und Dickichten versehen* R. 4,48,6.

गुहाचर Adj. *im Verborgenen* —, *im Herzen wandelnd.*

गुहावासितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

गुहावासिन् m. N. pr. eines Muni.

गुहाशय 1) Adj. a) *im Verstecken* —, *in Höhlen wohnend* Rāgh. 4,72. — b) *im Verborgenen* —, *im Herzen ruhend* Āpast. — 2) *m. *Tiger.*

गुहाहित Adj. *im Verborgenen* —, *im Herzen befindlich.*

*गुहिल n. = गुहिल *Wald.*

गुहिल 1) m. N. pr. eines Fürsten J. A. O. S. 6, 518. Auch °पुत्र. — 2) *n. *Wald.*

*गुहिर् m. 1) *Schmied.* — 2) *Hüter, Beschützer.*

गुहिराज m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

गुह्य und गुह्यिक 1) Adj. *zu verdecken, zu verhüllen, zu verbergen, geheim zu halten; verborgen, geheim, geheimnissvoll.* गुह्यम् Adv. *im Geheimen, still für sich* (beten) MBu. 12,33,7. — 2) *m. a) *Heuchelei.* — b) *Schildkröte.* — c) Bein. Vishṇu's. — 3) n. a) *Geheimniss, Mysterium.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *die Schamtheile.* — c) *After.* Bisweilen mit गुह्य verwechselt.

गुह्यक 1) m. a) *eine best. Klasse von Halbgöttern.* Sie hüten wie die Yakshas, von denen sie in der Regel unterschieden werden, die Schätze Kubera's. — b) Bez. *der Zahl elf.* — c) * Bein. Kubera's. — 2) n. *Mysterium.* — Bisweilen mit गुह्यक verwechselt.

गुह्यकाधिपति m. Bein. Kubera's.

गुह्यकाली f. *eine Form der* Durgā.

*गुह्यकेश्वर m. Bein. Kubera's.

*गुह्यगुरु m. Bein. Çiva's.

गुह्यतन्त्र n. Titel eines Tantra.

*गुह्यदीपक m. *ein leuchtendes Insect.*

गुह्यदेवी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

*गुह्यनिष्यन्द m. *Urin.*

गुह्यपति m. Bein. Vāgradhara's.

*गुह्यपत्र (Nigh. Pr.) und *°क (Gal.) m. *Ficus religiosa.*

*गुह्यपिधान n. *ein Schurz zum Bedecken der Schamtheile.*

*गुह्यपुष्प m. *Ficus religiosa* Rāgān. 11,115.

*गुह्यबीज m. *Andropogon Schoenanthus* Rāgān. 8,122.

*गुह्यभाषित n. *Zauberformel.*

गुह्यविद्या f. *die Kenntniss der Zauberformeln* VP. 1,9,117.

गुह्येश्वरी f. *die weibliche Energie* Ādibuddha's. 1. *गू, गुवति = 3. गु.

2. गू Adj. *gehend* in अयेगूं.

*गूक m. *Fisch* Gal.

गूढ 1) Adj. s. u. 1. गुहू. — 2) *f. घा *eine best. Çruti* Gal. — 3) n. *unerforschliches Dunkel* Kathop. 1,1,29. Loc. *insgeheim* M. 7,166. 9,170.

गूढचतुर्थपादप्रहेलिका f. *ein räthsliges Räthsel mit versteckten 4ten Stollen.* °प्रदान n. *das Aufgeben eines solchen* R. Kāv. 7,22.

गूढचार m. *Späher* Daçak. 4,3.

गूढचारिन् Adj. *im Geheimen* —, *unerkannt einhergehend.*

गूढज Adj. *insgeheim geboren* (Sohn).

गूढता f. *Verborgenheit.* Instr. *insgeheim.*

गूढज n. dass.

*गूढनीड m. *Buchstelze*

*गूढपत्र m. 1) *Capparis aphylla.* — 2) *Alangium hexapetalum.*

*गूढपद m. *Geist, Vernunft.*

*गूढपद् (stark °पाद्) m. *Schlange.*

गूढपाद् 1) Adj. *dessen Füsse verstockt sind —, stecken in* (im Comp. vorangehend) Spr. 6918. — 2) m. *Schlange.*

*गूढपुरुष m. *Späher.*

*गूढपुरुषक m. *Mimusops Elengi* Rîgân. 10,68.

*गूढफल m. *Judendorn.* Richtig गुडफल.

*गूढमन्त्रिका f. *Alangium hexapetalum* Râgân. 9, 74. Vgl. गूढवल्लिका.

गूढमाय Adj. (f. या) *seine Anschläge geheim haltend* MBh. 3,31,37.

*गूढमार्ग m. *ein geheimer Weg.*

1. गूढमैथुन n. *im Geheimen geübter Beischlaf* Spr. 2183.

2.*गूढमैथुन m. *Krähe.*

*गूढवचन m. *Frosch.*

*गूढवल्लिका f. = गूढमन्त्रिका.

गूढसंवि f. *ein Aufenthalt im Verborgenen* Daçan. 24,17.

गूढसालिन् m. *ein versteckter Zeuge;* vgl. Pûsan. Bei Sây. 43.50.

गूढागूढा f. *Verborgenheit (Dunkelheit) und Deutlichkeit.*

*गूढाङ्ग m. *Schildkröte.*

*गूढाङ्गि m. *Schlange.*

1. गूढार्थ m. *der verborgene —, mystische Sinn.*

2. गूढार्थ Adj. *eine versteckte Bedeutung habend* Vimâna 2,1,11. 14.

गूढार्थचन्द्रिका f. Titel eines Commentars Hall in der Einl. zu Daçan. 14.

गूढार्थतत्त्वदीपिका f. desgl.

गूढार्थदीपिका f. desgl.

गूढार्थरत्नावली f. desgl. Weber, Lit. 46.

गूढोदय Adj. *seine Absichten verbergend* Spr. 7782.

गूढोत्पन्न Adj. *insgeheim geboren* (Sohn).

*गूढोत्पन्न m. eher in गूढा उत्पन्ना zu zerlegen.

गूथ m. (*n.) * *stercus; Unreinigkeit* überh. in कर्ण°.

गूथक m. 1) *Unreinigkeit* in कर्ण°. — 2) * *eine best. Pflanze.*

*गूथलक m. *Turdus Salica.*

*गून s. u. 3. गु.

*गूर, गूर्पते (क्रियासमभिहारे) = गूरयते (उद्यमने, भर्त्सने).

गूरण n. 1) *Vorwurf, Tadel* Râgân. 7,1605. — 2) *= गुरण *das Aufheben.*

गूर्जर 1. m. = गुर्जर Guzerat. — 2) Adj. (f. ई) *in Guzerat lebend.*

गूर्ण und गूर्ते s. u. गुर्.

गूर्तमनस् Adj. *hold gesinnt.*

गूर्तवचस् Adj. *angenehm redend.*

गूर्तश्रवस् Adj. *den man gern rühmen hört.*

गूर्तवसु Adj. *dessen Güter willkommen sind.*

गूर्ति f. *Beifall, Lob, Sehnsuchtswort.*

*गूर्द्, गूर्दते (क्रौडायाम्), गूर्दयति (निकेतने).

गूर्द् 1) m. गण गौरादि in der Kîç. *a) Sprung* Âpast. Çr. 16,30. — *b)* Name eines Sâman Lâṭj. 7,1.1.2. प्रस्तावेति: Name zweier Sâmans Ârsh. Br. — 2) *f. ई गण गौरादि in der Kîç.

गूर्धय, गूर्धयति *preisen.*

गूला in उरुगूला.

*गूवाक m. *Betelnussbaum.*

*गूयणी f. *das Auge im Pfauenschweife.*

गूरु s. 1. गूर्.

गूरुन n. *das Verbergen, Verstecken, Geheimhalten.*

गूरुस्तिज्य Adj. *zu verbergen, geheim zu halten.*

गूर्ज्ञ m. *ein best. Pflanze* Karaka 6,21.

गूर्ज्ञन 1) m. (*n.) *eine Art Zwiebel* oder *Knoblauch* Râgân. 7,20. Bhâvapr. 1,290. — 2) * n. *das durch einen Pfeil vergiftete Fleisch eines Thieres.*

गूर्ज्ञनक 1) m. = गूर्ज्ञन 1) Karaka 1,27. 6,9. — 2) * n. *die beiden Querstücke am Griff eines Schwertes* Gal.

गूर्ज्ञिन (Harîv. 1,34,22) oder गूर्ज्ञिन m. N. pr. eines Sohnes des Çûra. Du. als Patron.

गूणीर्थेणि Infin. *debendi zu preisen.*

*गूणिउव und *गूडोव m. *eine Art Schakal.*

गूर्त्स 1) Adj. *geschickt, gewandt, gescheit, klug; m. ein durchtriebener Geselle, Gauner.* — 2) * m. *der Liebesgott.*

गूर्त्समनस् m. N. pr. v. l. für दीर्घतमस् VP.² 4,32.

गूर्त्सपति m. *Oberster der Gauner.*

गूर्त्समति m. N. pr. eines Sohnes des Suhotra.

गूर्त्समर्द m. N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht* RV. 2,4,9. 19,8. 39,8. 41,18.

गूर्द् *ein in der Gegend des Afters gelegener Theil beim Pferde* (Comm., TS. 7,4,19,1.

गूर्द्दन n. und गूर्द्दन् Adj. fehlerhafte Schreibart für गूर्ध्यत् und गूर्ध्यन्.

*गूर्ध्य 1) Adj. *wollüstig.* — 2) m. *der Liebesgott.*

*गूर्ध्य m. 1) *der eingezogene Hauch.* — 2) *Vernunft.* — 3) = कुत्सित.

गूर्ध्र Adj. MBh. 13,3640 fehlerhaft für गृध्र.

गूर्ध्रिन् Adj. *wohl nur fehlerhaft für* गूर्ध्र्यिन्.

गूर्ध्र्य Adj. 1) *hastig, rasch.* — 2) *heftig verlangend nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend), *gierig, begierig.*

गूर्ध्रता f. *Gier, heftiges Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

गूर्ध्र्य 1) Adj. *wonach man gierig ist. — truchtet.* — 2) m. AV. 12,2,28 von unbekannter Bed. — 3) f. गूर्ध्र्या *Gier —, Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

**गूर्ध्र्यन् Adj. *gierig —, heftig verlangend nach.* So ist wohl überall zu lesen für गृद्दिन् und गृध्रिन्. Nom. abstr. **गूर्ध्र्यत्व n.

गूर्ध्र 1) Adj. *gierig, heftig verlangend —, lechzend nach* (im Comp. vorangehend). — 2) m. *a) Geier.* — *b)* N. pr. *a)* eines Sohnes des Kṛshṇa. — *β)* eines Rshi im 14ten Manvantara VP.³ 3, 28. — *γ)* eines Rakshas. — 3) f. गूर्ध्री 1) *das Weibchen des Geiers.* — *b) die Urmutter der Geier,* eine Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ.

गूर्ध्रकूट m. N. pr. eines Berges.

*गूर्ध्रनखक (wohl °नम्बूक) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

गूर्ध्रदृष्टि f. *ein Geierauge habend* Spr. 2184.

गूर्ध्रनखी f. 1) *Asteracantha longifolia.* — 2) * *Ziziphus Jujuba.*

गूर्ध्रपति m. Bein. Gaṭâjus.

गूर्ध्रपक्ष 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) * f. श्री *eine best. Staude.*

*गूर्ध्रपत्रिका (wohl °पक्षिका) f. = गृध्रपक्ष 2) Gal.

गूर्ध्रनोत्तानक m. N. pr. eines Sohnes des Çyapholka. °नोत्तान्धक v. l. VP.² 4,96.

गूर्ध्रयातु m. *ein Dämon in Gestalt eines Geiers.*

गूर्ध्रराज und °राज m. Bein. Gaṭâjus.

गूर्ध्रवक्त्रा f. N. pr. einer Göttin Kâraṇ. 4,39.

गूर्ध्रवट N. pr. eines Tîrtha.

गूर्ध्रवाह und °वाहिन Adj. *mit Geierfedern besetzt* (Pfeil).

गूर्ध्रसंद् Adj. *auf einem Geier sitzend.*

गूर्ध्रसा(?), °सि (metrisch Karaka 6,24) und °सी (Karaka 1,5. 20. 6,5) f. *rheumatische Lähmung der Lenden.*

गूर्ध्राण 1) Adj. *ein heftiges Verlangen empfindend* Bhâg. P. 5,7,13. — 2) * f. श्री *eine best. Staude.*

गूर्ध्रिका f. *die Urmutter der Geier,* eine Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ.

गूर्भ f. *das Ergreifen, Erfassen, Griff.* गूर्भे Dat. als Inf.

गूर्भ m. *Griff.*

गूर्भ्, गूर्भयति *ergreifen* RV. 1,148,3.

गूर्भाय्, °यति 1) *ergreifen, packen* (auch von einer Krankheit). — 2) *auffassen* (eine Flüssigkeit), *schöpfen.* — Mit अनु *sich Jmds* (Acc.) *annehmen.* — Mit समा *auf einmal erfassen, ergreifen.* — Mit उद् *aufhören zu regnen.* — Mit प्रति 1, *zu sich nehmen, zum Munde führen, geniessen.* — 2) *annehmen, empfangen* RV. 6,47,28. — Mit सम् *zusammenfassen, — raffen, ergreifen.* — Mit व्याभ् *ergreifen* RV. 8,70,1.

गृभि Adj. *in sich fassend*, mit Gen. — Vgl. दु-गृभि und यज्ञगृभि.

गृभीतातिं f. *das Ergriffensein*.

गृष्टि 1) f. *a) Färse, eine junge Kuh, die nur einmal gekalbt hat*, Kāṭaka 6,32. Im Comp. auch von andern jungen Thieren. — *b) *Gmelina arborea* Rāǵān. 9,36. — *c) * eine Dioscorea*. — 2) m. *a)* = *वृष्टि *Eber*. — *b)* N. pr. eines Mannes.

गृष्टिका f. 1) = गृष्टि 1. Hemādri 1,705,1. — 2) *eine best. Pflanze*.

°गृद्ध् Adj. *ergreifend, mit sich fortstehend*.

गृष्या f. MBh. 13,4427 scheinbar = गृष्टि 1), aber fehlerhaft für गृध्या (Pl.).

गृहं 1) m. *der Handreichung thut, Diener*. — 2) m. n. (später) *Haus, Wohnstatt*. गृह्यंय so v. a. *Grab*. धर्धरांत् *die Unterwelt*. Sehr häufig Pl. *das Haus als ein aus mehreren Räumen und Gebäuden bestehendes*. In Verbindung mit einem Götternamen *Tempel*, mit einem Pflanzennamen *Laube* 305,11. — 3) m. Pl. *a) die Bewohner des Hauses, die Familie*. — *b) Hausfrau, Gattin*. — 4) m. *Haushalter, — herr*. — 5) n. *a) Zodiakalbild*. — *b) ein astrologisches Haus*. — *c) das 4te astrologische Haus*. — *d) Feld auf einem Spielbrett* Ind. St. 13,472. Kiu. 6,9. — *e) *Name*.

*गृहकक्ष्य m. *ein zum Zermahlen dienender Stein*.

गृहकन्या f. *Aloe perfoliata* Rāǵān. 5,45. Bhāvapr. 2,99.

गृहकपोत und *°क m. *Haustaube*.

गृहकर्तृ m. 1) *Baumeister, Zimmermann*. — 2) ** eine Sperlingsart* Rāǵān. 19,121.

गृहकर्मकर m. *Hausdiener*.

गृहकर्मदास m. *Haussclave* Spr. 6408.

गृहकर्मन् n. 1) *ein häusliches Geschäft*. — 2) *eine auf das Haus bezügliche Ceremonie*.

गृहकारक m. *Zimmermann*. Im System *eine best. Mischlingskaste*.

गृहकारिन् m. *eine Art Wespe*.

गृहकार्य n. *ein häusliches Geschäft* Daśak. (1925) 116,10.

गृहकुक्कुट m. *Haushahn*.

गृहकुलिङ्ग m. *ein best. Vogel* Suśr. 1,204,18.

गृहकूलक m. *Trichosanthes anguina* Bhāvapr. 1,236.

गृहकृत्य n. 1) *die Geschäfte —, Angelegenheiten des Hauses* Sāj. zu ṚV. 1,48,5. — 2) *eine best. Art Steuer* Rāǵat. 5,166. 175. 300.

गृहक्षत m. *ein best. Genius* Hemādri 1,651,18. 654,3. Vishṇ. 510.

गृहक्षेत्रिन् Adj. *Haus und Feld besitzend* Harīv. 3493.

गृहगोधा und °गोधिका f. *Hauseidechse*.

गृहगोधिका f. *ein best. böser Geist* Suśr. 2,493, 17. °गालिका v. l.

गृहगोलक 1) m. *Hauseidechse*. — 2) f. °गोलिका *a)* * dass. — *b) ein best. böser Geist* Suśr. 2,493.17, v. l.

गृहजी Adj. f. *das Haus schädigend*.

गृहचर्या (Conj.) f. *Besorgung des Hauses*.

गृहचुल्ली f. *eine Doppelhalle, von der die eine Halle nach Osten, die andre nach Westen geht*.

गृहचेतस् Adj. *nur an das Haus denkend* Bhāg. P. 9,11,17.

गृहच्छिद्र n. *ein Loch oder eine Schwäche im Hause* Spr. 7046.

गृहज Adj. *in Hause geboren*.

गृहजन m. *Familie* Mudrār. 45,9.

गृहजात Adj. = गृहज 174,18.

*गृहजालिका f. *Verstellung*.

गृहजिनिन् Adj. v. l. für गृहे° MBh. 13,94,30.

*गृहजी f. *saurer Reisschleim*.

*गृहजेरी f. *Hausschwelle*.

गृहद्वार m. *Hauspforten* Mṛicch. 39,4.

गृहद्रव्य m. *Feuerschrein* Āpast. Śr. 9,3.

गृहदासिका und °दासी f. *Hausmagd*.

गृहदीप्ति f. *eine Leuchte —, eine Zierde des Hauses*.

गृहदेवता f. Pl. *die Gottheiten des Hauses* Gaut. 5,15.

गृहदेवी f. N. pr. einer *das Haus hütenden* Rākshasī.

*गृहद्रुम m. 1) *Odina pennata*. — 2) *Tectona grandis* Rāǵān. 9,130.

गृहद्वार m. *Hausthur* Gaun. 4,7,20.

गृहधूम m. *eine bestimmte Pflanze*.

गृहनादिका f. *ein Abzugskanal in einem Hause* Kiu. 242,16.

*गृहनमन gaṇa लुधादि.

*गृहनाशन m. *Taube*. Vgl. ग्रहनाशन.

*गृहनीड m. *Sperling*.

गृहपं m. *Hauswächter*.

गृहपति m. 1) *Hausherr, Hausvater*. — 2. Boiw. Agnis. — 3) *der Mond* MBh. 12,168,25. Richtig ग्रह°. — 4) *derjenige, welcher bei einem feierlichen Opfer den Vortritt hat*. — 5) *Dorfältester, Dorfrichter* Daśak. 90,18. Comm. zu Mṛicch. 37,4. — 6. * = धर्म. — 7) * = गृहपिन्.

गृहपतिन् (metrisch) m. = गृहपति 1).

गृहपत्नी f. *Herrin des Hauses, Hausfrau*.

गृहपाल m. 1) *Hauswächter*. — 2) *Haushund*.

गृहपालाय्, °पायते *einem Haushunde gleichen*.

*गृहपालक m. *der Boden, auf dem ein Haus steht*.

गृहपोषण n. *Unterhaltung des Hauswesens* Kathās. 2,55.

गृहप्रकरण n. Titel eines Werkes.

गृहप्रवेश m. und *°न n. *der feierliche Einzug in ein Haus*.

*गृहप्रवेशनीय Adj. *auf den feierlichen Einzug in ein Haus bezüglich*.

*गृहबधू m. *Moschusratte*.

गृहबलि m. *ein häusliches Opfer*. °देवता f. Pl.

*गृहबलिप्रिय m. *Ardea nivea*.

*गृहबलिभुज् m. Bez. *des Sperlings* und *andrer Vögel, die vom häuslichen Opfer zehren*.

*गृहभक्त n. *Audienzsaal* Gal.

गृहभर्तृ m. *Hausherr*.

गृहभित्ति f. *Hauswand*.

*गृहभूमि f. *der Boden, auf dem ein Haus steht*.

गृहभोजिन्, m. *Hausgenosse*.

गृहमणि m. *Lampe*.

*गृहमाचिका f. *Fledermaus*. Vgl. गृहमोचिका.

गृहमार्जनी f. *Hausmagd*.

*गृहमुख m. = उपकुर्वाण Gal.

*गृहमृग m. *Hund*.

गृहमेध m. *Hausopfer*.

1. गृहमेधं m. *Hausopfer* Maitr. S. 1,10,15.

2. गृहमेधं 1) Adj. *a) der die Hausopfer vollbringt* oder *an denselben Theil nimmt* (die Marut) ṚV. Maitr. S. 1,10,1. 15. — *b) mit den Hausopfern —, mit den Pflichten eines Hausherrn in Verbindung stehend*. साधम n. *der Stand des Hausvaters*. — 2) m. *a) Haushalter, Hausvater* Āpast. — *b)* Pl. Bez. *bestimmter Regen bringender Winde* Taitt. Ār. 1,9,5.

गृहमेधिन् 1) Adj. *der die Hausopfer vollbringt* oder *an denselben Theil nimmt; Bez. eines religiösen Mannes*. — 2) m. *der die Hausopfer vollbringende Hausvater, der verheirathete und eine eigene Haushaltung führende Brahman*. f. °नी *die Frau eines solchen Brahmanen* (nach dem Comm. zu Bhāg. P. 4,26,12 = सात्त्विकी बुद्धि). Nom. abstr. °धिता f. Bālar. 160,9.

गृहमेधिव्रत n. *die Begehung des Hausherrn und der Hausfrau* Gobh. 1,4,18.

गृहमेधीय 1) Adj. *zum Hausopfer oder zum Vollbringer des Hausopfers in Beziehung stehend*. — 2) n. *Hausopfer*.

गृहमेध्य Adj. = गृहमेधीय 1).

*गृहमोचिका f. *Fledermaus* Gal. Vgl. गृहमाचिका.

*गृहयूं, °यते ग्रहणे Dhātup. 33,15.

गृहपत्र n. *Fahnenhalter am Hause.*
*गृहपाल्य m. *Hausherr.*
*गृहपालु Adj. *zum Greifen geneigt.*
गृहपे Dat. Inf. zu ग्रभ् Kâṭj. 9,13.
गृहपत्नी f. *Bewachung des Hauses* 148,16.
गृहपतॄ m. *Herrscher des Hauses (Agni).*
गृहपत्न m. N. pr. eines Mannes.
गृहपत्नी m. *Hausherr, Hausvater.*
गृहपर्वन् s. u. गृहपर्वन्.
*गृहपाटिका und *°पाठी f. *ein am Hause gelegener Garten.*
गृहपाल m. *der Aufenthalt in einem eigenen Hause, der Stand des Hausvaters.*
गृहपालिन् = गृहपत्नि Nitâs. zu MBa. 13,94,28.
*गृहपवित्र m. = गृहपति.
गृहपवित्रवाटिका f. Titel eines Werkes.
गृहपत्रन Adj. *dem Hause sich widmend* Buâc. P. 7,3,30.
*गृहपारिन् m. *Taube* Nigh. Pr.
गृहपिशिणिन् m. *Hauspfau.*
गृहपुक m. 1) *Hauspapagei* 175,29. — 2) *Hausdichter.*
गृहपेरोध m. *Belagerung des Hauses* (um eine Schuld einzutreiben) Jolly, Schuld. 316.
गृहपोषक m. *Hausverbauer.*
गृहपोस्त्य Adj. *im eigenen Hause wohnend; m. Hausherr, Hausbesitzer* MBa. 13,93,28.
गृहपोषा *Hab und Gut, Vermögen* Mudrâr. 31,5.
गृहपोषम् m. *eine zahme Ardea sibirica* Kâd. 93,20.
गृहपस्य 1) Adj. *am Ende eines Comp. im Hause des — sich aufhaltend.* — 2) m. *der verheirathete und eine eigene Haushaltung führende Brahman, Hausherr* Gaut. Âpast. Chr. 122,5. 11. — 3) f. या *Hausfrau.*
*गृहस्थान n. *ein königliches Zelt, Lager.*
गृहस्थाश्रम m. *der Stand eines Hausvaters.*
गृहस्थिति f. dass.
*गृहस्थूण m. *Hauspfosten.*
गृहस्थामिनी f. *Hausfrau* Pañkad.
*गृहाल m. *Fenster.*
*गृहागत 1) Adj. *das Haus betretend* 96,11. — 2) *m. *Gast.*
गृहाचार m. *Brauch des Hauses, das was ein Hausherr oder eine Hausfrau einem Gast gegenüber zu thun verpflichtet ist.*
गृहाजिर n. *der Hof eines Hauses* Pañkat. 138,1.
*गृहाधिप m. *Hausherr, Hausvater.*
गृहापण m. *Bazar* Ind. St. 10,279.
*गृहाम्बु (?) und *गृहाम्ल m. *saurer Reisschleim.*
गृहाय Absol. = गृहीत्वा Harîv. 2,84,57. ग्रहाय v. l.

*गृहायणिक und *गृहायनिक m. *Hausherr.*
गृहारम्भ m. *der Bau eines Hauses* Spr. 2192.
*गृहाराम m. *ein am Hause gelegener Garten.*
गृहार्ह m. *die Angelegenheiten des Hauses, die Sorge für's Haus.*
*गृहालिक m., *°की und *गृहाली (Gal.) f. *Hauseidechse.*
*गृहावगृक्षी und *°ग्रक्षिणी f. *Hausschwelle.*
*गृहाश्मन् m. *ein zum Zermahlen dienender Stein.*
गृहाश्रम m. *der Stand des Hausvaters* Hemâd. 1,649,2. 7.
गृहाश्रमवत् und गृहाश्रमिन् m. *Hausvater, Hausherr.*
*गृहाश्वत्थ f. *Betelnussbaum.*
गृहि m. *Hausherr.* — गृहे s. bes.
गृहिन् 1) Adj. *ein Haus besitzend.* — 2) m. *Hausherr, Hausvater.* — 3) f. °णी *Hausfrau, Gattin.*
गृही Adv. mit भू *zum Hause —, zur Wohnung werden.*
*गृहीतक Adj. *in der Gefangenschaft lebend* Kîç. zu P. 3,1,119.
गृहीतगर्भा Adj. f. *schwanger.*
*गृहीतदिश् Adj. *das Weite suchend, fliehend.*
गृहीतनामन् Adj. *den Namen führend, heissend* MBa. 3,64,48.
*गृहीतर् Nom. ag. *Greifer, Packer.* Richtig द्य°.
गृहीतव्य Adj. 1) *fortzunehmen, für sich zu nehmen, anzunehmen von* (Abl.). — 2) *zu nehmen, so v. a. gemeint.* — Richtig द्य°.
गृहीतसार Adj. *seiner Stärke —, seiner Kraft beraubt* Buâc. P. 5,14,19.
गृहीतालप् Adj. (f. ग्रा) *den Wortlaut von Etwas (Gen.) behalten habend* 299,9 (im Prâkrit).
गृहीति f. 1) *das Erfassen, Nehmen* (der Hand). — 2) *das Erheben* (von Tribut). — 3) *das Wahrnehmen, Erkennen.* — 4) *das unter Etwas Verstehen* Çâk. zu Bîdar. 3,4,23. — Vgl. द्य°.
*गृहीतिन् Adj. *der Etwas* (Loc.) *ergriffen u.s.w. hat.*
गृहीन् m. *Bettler.*
गृहीनिन् Adj. *im Hause klug, einfältig, dumm.*
गृह्य° v. l.
गृहेकर Adj. *im Hause wachsend* (Baum).
गृहेवासिन् Adj. *im Hause wohnend.*
गृहेश m. *der Regent eines Zodiakalbildes.*
*गृहेशू m. *Prahlhans* Gal.
गृहेश्वर 1) m. *Hausherr, Hausvater.* — 2) f. ई *Hausfrau.*
गृहेशान n. *ein am Hause gelegener Garten* 115,31.
गृहोपकरण n. *Hausgeräthe* Kathâs. 20,150.
*गृहोलिका f. *Hauseidechse.*

1. गृह्य 1) Adj. *a) zu ergreifen, zu fassen. — b) wahrzunehmen, wahrnehmbar. — c) *von Andern abhängig, in der Gefangenschaft lebend* (von Thieren). — *d) am Ende eines Comp. a) zu wem oder worin man sich hält, auf Seiten von —, in naher Beziehung zu — stehend* Daçak. 46,14. — β) *ausserhalb von — gelegen. — e) *= ग्रवगृह्य. — 2) *m. *Hausthier.* — 3) *f. या *Vorstadt.*

2. गृह्य 1) Adj. *zum Hause gehörig, häuslich,* insbes. *von einem Agni. Häuslich* heisst eine Reihe von Cultushandlungen, die sich über die Vorkommnisse in der Familie erstrecken. — 2) m. *a) das häusliche Feuer* Çâṅku. Gṛhs. 3,2. — *b) Pl. Angehörige des Hauses, Hausgesinde u. s. w.* — 3) f. या *der Cultus im Hause und die darüber handelnden Regeln* Gṛhjas. 33. 34. — 4) n. *eine häusliche Cultushandlung* Gaut. *Hausregel* Hemâd. 1,687,13.

3. गृह्य *ist fehlerhaft für* गुह्य, *so z. B. als n. in der Bed. After.*

*गृह्यक Adj. *von Andern abhängig, in der Gefangenschaft lebend.*
गृह्यकर्मन् n. *eine häusliche Cultushandlung.*
गृह्यकारिका f. Titel einer Kârikâ.
*गृह्यगुरु m. Bein. Çiva's. Richtig गुह्यगुरु.
गृह्यग्रन्थ m., गृह्यतात्पर्यदर्शन n., गृह्यपद्धति f. und गृह्यपरिशिष्ट n. Titel von Werken.
गृह्यप्रदीपक Adj. *ein* Gṛhjasûtra *erläuternd.*
भाष्य n. Titel eines *Commentars.*
गृह्यवसु Adj. *einen grossen Anhang habend* Comm. zu Taṇḍja-Ba. 13,11,13.
गृह्यविवरण n. und गृह्यसंग्रह m. Titel von Werken.
गृह्यसूत्र n. *ein* Sûtra *über den häuslichen Cultus.*
गृह्यसंस्मृतिविवरण n. Titel eines Werkes.
गृह्यकर्मन् n. *eine häusliche Cultushandlung* Gobh. 1,1,1. *eine im* Gṛhjasûtra *angegebene Handlung* Gaut. 33.
गृह्यासंग्रह m. = गृह्यसंग्रह.
गृह्योक्तकर्मपद्धति f. Titel eines Werkes.
*गेण्डु m. *Spielball.* ·
गेण्डुक m. 1) *dass.* — 2) *Kopfkissen* Spr. 4601, v. l. Conj.
*गेण्डूक und *गेन्दुक m. *Spielball.*
*गेप्, गेपते (कम्पने. गतौ).
गेय 1) Adj. *a) zu singen, gesungen —, besungen werdend. — b) *singend, mit Gen. — 2) n. *Gesang; auch vom Gesumme der Bienen.*
गेयगद m. *ein Lied, das Jmd vor einem Andern sitzend zur Vîṇâ singt.*
*गेयराज्न् m. N. pr. eines Kakravartin.

*गेल und *गेलु *eine best. Zahl* (buddh.).
*गेव्, गेवते (सेवने).
*गेष्, गेषते (अन्विच्छायाम्).
गेष m. N. pr. eines Schlangendämons.
गेह m. 1) *Gelenk, Fuge* (nach Çāṅk.) Kāṭ. Up. 1,6,8. 7,5. — 2)=उद्गीथ 1) Ārt. Ār. 236,2. Puṣpas. 10,3,2. — 3) *öffentlicher Sänger, Sänger des Sāmaveda, Schauspieler.*
*गेह m. *Sänger, Schauspieler.*
गेहँ 1) n. *Haus, Wohnstatt.* Du. so v. a. *Haus und Körper.* — 2) *f. गेही = उरुही *eine Ametsenart* Gal.
*गेहाग्र m. *Feuersbrunst.*
*गेहानवुल m. *Moschusratte.*
गेहपति m. *Hausherr, Gatte.*
*गेहभू f. *der Boden, auf dem ein Haus steht.*
*गेहानुप्रपातम्, *गेहानुप्रपाद्म् Absol. von *Haus zu Haus gehend* P. 3,4,56, Sch.
*गेहानुप्रवेशम् Absol. *Haus für Haus betretend* ebend.
*गेहानुस्कन्द्म् Adj. *in jedes Haus springend* ebend.
*गेहिणी und गेहिनी f. *Hausfrau, Gattin.*
गेहेपु, °पति *Etwas* (Acc.) *für ein Haus halten.*
*गेहेचेडिन् Adj. *im Hause brummend, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेज्वालिन् Adj. *im Hause sengend, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेठ m. Adj. *im Hause hochfahrend, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेधृष्ट Adj. *im Hause frech, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेनर्दिन् Adj. *im Hause schreiend, so v. a. Prahlhans*
*गेहेमेहिन् Adj. *im Hause pissend, so v. a. Faulpelz.*
*गेहेविजितिन् Adj. *im Hause Siege erkämpfend, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेव्याघ्र m. *im Hause ein Raubthier, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेशूर m. *ein Held im Hause, so v. a. Prahlhans.*
*गेहेशयन n. *ein Wäldchen am Hause.*
1. गेह्य Adj. *im Hause befindlich.*
2. गेह्य, गेहेँय n. *res familiaris.*
*गैर 1) Adj. *von Bergen kommend, montanus.* — 2) f. ई *Methonica superba.*
गैरिकवूल *der 9te Joga.*
गैरायण m. Patron. von गिरि.
गैरिक 1) n. und f. या (ausnahmsweise) *Röthel, rubrica.* — 2) *n. *Gold.*
गैरिकवूल = गैरिकवूल.
गैरिकधातु m. *Röthel.*
गैरिकधातुमत् Adj. *Röthel enthaltend.*
*गैरिकाल oder *गैरिकाल्य n. *eine best. Pflanze.*
गैरिकाचल m. *ein Röthel enthaltender Berg.*
गैरिकाञ्जन n. *eine Salbe von Röthel.*
गैरितिर् m. Patron. von गिरितिर्.
*गैरीयक wohl = गैरेय H. an. 2,110.
*गैरेय n. *Bergpech, Erdharz.*
1. गो 1) m. *Rind, Stier; f. Kuh; Pl. Rinder, Rinderheerden, Kühe.* गवामय्: und गवामयन् *eine best. Feier,* गवां नेधः *Kuhopfer,* गवां व्रतम् Name eines Sāman, गवो तीर्थम् N. pr. eines Tirtha. — 2) m. *der Stier im Thierkreise.* — 3) *Kuhmilch,* meist Pl. — 4) Pl. *Fleischstücke von Rinde.* — 5) *Rindshaut, — leder, daraus geschnittene Riemen* u. s. w. — 6) *Sehne.* — 7) *ein best. Ekāha im Abhiplava.* — 8) Pl. *die Heerde am Himmel, die Gestirne.* — 9) (*m. *f.*) *der Himmel.* — 10) m. *die Sonne in* गोपत्र 3). — 11) *m. *der Mond.* — 12) m. (*f.) Pl. *Lichtstrahlen.* — 13) *der Sonnenstrahl Soshumṇa. — 14) *m. f. *Donnerkeil.* — 15) *f. *Weltgegend.* — 16) f. = गोवीथी VP.2,276. — 17) f. *die mütchende Kuh der Fürsten, die Erde.* — 18) f. Bez. der Zahl neun. — 19) (*m.) f. Sg. und Pl. *Wasser.* — 20) *Sinnesorgan.* — 21) *Auge.* — 22) *m. f. das Haar auf dem Körper. — 23) *f. *Mutter.* — 24) f. *Rede, die Göttin der Rede.* — 25) *m. *Lobsänger.* — 26) *m. *Ross.* — 27) *Billion.* — 28) *Bein. der Gauri Gal. — 29) N. pr. a) m. verschiedener Ṛshi. — b) f. verschiedener Frauen.
2.*गो Adv. mit कृ in *eine Kuh umwandeln.*
गोग्र्य Adj. (f. या) *wohl Kräuter (Kühe, Milch) das Erste —, Vornehmste sind.*
गोग्रसन Adj. *zum Antreiben der Rinder dienend.*
गोग्रहि Adj. *ein Rind werth.*
गोग्रामिन् Adj. 1) *rinderreich.* — 2) *von Sternen wimmelnd* RV. 2,34,12.
गोग्रह्य n. Sg. und m. Pl. *Rinder und Pferde.*
गोघ्नीय n. Name eines Sāman.
गोघायुस् n. Du. Go und Âjus (zwei Ekāha) Çat. Ba. 12,1,3,2. Liṭ. 4,7,7. 8,1,18.
गोञ्जीक Adj. *mit Milch gemischt.*
गोटीपस *mit einer Flechte oder einem Büschel von rindsledernen Riemen versehen.*
*गोकत m. N. pr. eines Manues.
*गोकए m. *Asteracantha longifolia.*
*गोकएक 1) Adj. *durch Kuhtritte höckerig* (Boden). — 2) m. a) *Rinderklaue.* — b) *Asteracantha longifolia.*
*गोकएठक Med. k. 15 fehlerhaft für °कएक.
1. गोकर्ण m. *Kuhohr.* Vgl. °शिखिल.
2. गोकर्ण 1) Adj. *kuhohrig.* — 2) m. a) *Antilope picta.* — b) *Maulthier. — c) *Schlange* MBu. 3,90, 12 (nach Nīlak.). Vielleicht *eine Art Pfeil.* — d) *Spanne des Daumens und Ringfingers* Hemâd. 1, 121,7. 370,1. 2,31,20. — e) N. pr. eines dem Çiva geheiligten Wallfahrtsortes. — f) *der in Gokarṇa verehrte Çiva.* — g) N. pr. a) *eines Wesens im Gefolge Çiva's.* — β) verschiedener Manner. — 3) f. या a) *Schlangenweibchen* MBu. 8,90,42 (nach Nīlak.). — b) N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — 4) *f. ई *Sanseviera zeylanica.*
गोकर्णीलिङ्ग n. Name eines Liṅga.
गोकर्णीशिवेल Adj. *wie Kuhohren anstatt,* so v. a. *sowohl auf die Seite Dieses, als auch auf die Jenes sich neigend* (von einem Zeugen) MBu. 2,68,13.
गोकर्णीश्वर m. Name eines Liṅga.
गोकर्णेश्वर m. N. pr. 1) eines buddh. Heiligen. — 2) einer von einem Gokarṇa errichteten Statue Çiva's.
गोकर्मन् n. *Besorgung der Kühe* Spr. 5796.
गोकल m. *eine Hirschart* Karaka 1,27. Richtig wohl गोकर्ण.
*गोका f. Demin. von 1. गो.
गोकाम Adj. *Rinder begehrend.*
गोकामुख m. N. pr. eines Berges.
*गोकिराटिका und *°किराटी f. *Turdus Solea.*
*गोकिल und *गोकील m. 1) *Pflug.* — 2) *Knut.*
*गोकुक्षि m. *ein prächtiger Stier* P. 2,1,62, Sch.
गोकुल n. 1) *Rinderheerde* Kāraṇ. 30,16. *Standort von Rindern.* — 2) *die Rinderstation des Kuhhirten Nanda.* — 3) N. pr. a) eines Heiligthums. — b) eines Dorfes an der Jamunâ.
गोकुलनिधि m. N. pr. eines neueren Autors.
गोकुलनाथ m. N. pr. verschiedener Manner. Auch °मट्टगोकुलोपाध्याय.
गोकुलस्थ m. Pl. N. pr. einer Vishṇu'itischen Secte.
गोकुलाष्टक n. Titel eines Gedichts.
गोकुलिक 1) *Adj. a) *einer im Sumpf steckenden Kuh ruhig zusehend.* — b) *schielend.* — 2) m. Pl. Name einer buddh. Secte.
*गोकुलेश m. Bein. Kṛshṇa's Gal.
*गोकुलोदव f. Bein. der Durgâ.
*गोकृत n. *Kuhmist.*
गोकेशँ n. *Kuhmilch* 173,25.
गोकुर m. 1) *Kuhklaue (?).* — 2) *Asteracantha longifolia* oder *Tribulus lanuginosus* (Mat. med. 125 398). — 3) N. pr. eines Dânava Harir. 3, 47,8. v. l. गोतुर.

गोलुक m. 1) * und 2) = गोलुर 1) 2).

*गोलुडुम्बा f. *eine best. Pflanze.*

गोलोडक und *गोल्वेड (Gal.) m. *ein best. Vogel.*

गोल्ल (VP. 2,1,22), गोल्लु (VP.² 3,46) und गोल्लक m. N. pr. eines Lehrers.

*गोल्ला f. *ein best. Theil des Körpers.*

गोल्लुर m. 1) *Asteracantha longifolia.* — 2) *Tribulus lanuginosus.* — 3) N. pr. eines Dānava.

*गोल्लुरि m. = गोल्लुर 1).

गोल्लेण m. *Pl. eine Menge von Lichtstrahlen* Bālar. P. 4,16,14.

गोवाति f. *der Gang —, der Weg der Kühe* AV. 20,129,13.

गोवगन n. *mit einer Kuh getriebene Umzucht.*

*गोवृष्टि f. *Färse.*

*गोवेल्ल n. *Kuhstall.*

*गोवन्धि m. 1) *trockener Kuhmist.* — 2) *Standort von Rindern.* — 3) *Kuhstall.* — 4) *eine best. Pflanze.*

गोव्रतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

गोव्रात m. *Kuhfutter* Gaṇit. Gaṇ. 3,14.

गोव्राती, °क und °घातिन् m. *Kuhtödter.*

गोव्रत n. 1) *von der Kuh kommende Schmalzbutter.* — 2) *Regen.

गोव्रीत m. N. pr. einer Familie.

गोव्रे Adj. 1) *den Rindern verderblich.* — 2) *der eine Kuh getödtet hat; m. Kuhtödter. — 3) *für den man ein Rind schlachtet; m. Gast.

गोव्रात m. Pl. N. pr. eines Volkes. गोव्रात्य v. l.

गोचन्दन 1) n. *eine Sandelart.* — 2) f. या *eine giftige Blutegelart.*

गोचपला f. N. pr. einer Tochter Raudrāçva's.

गोचर 1) m. a) *Weideplatz für Rinder.* — b) *Tummelplatz, Aufenthaltsort, Bereich, Gebiet.* Am Ende eines adj. Comp. (f. या) so v. a. *weilend —, sich aufhaltend in* oder *auf, sich befindend in, sich erstreckend auf.* श्रेष्ठाचार° so v. a. *die Bedeutung von* श्रेष्ठ *habend.* — c) *Gesichtskreis.* — d) *eine bekannte Sache für* (Gen.) Spr. 2661. — e) *die Entfernung der Planeten vom Lagna oder von einander* Varāh. Jogaj. 3,22. °पीडा f. *die ungünstigen Entfernungen—, Stellungen auf der Ekliptik.* — 2) Adj. (f. या) a) *in Bereich stehend von, zugänglich —, erreichbar für, in der Gewalt stehend von* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — b) *dem Auge zugänglich, sinnlich wahrnehmbar* MBu. 13,17,32. 91,21. — c) *mit einem Loc. in der Bedeutung von — auftretend, — gebraucht.*

गोचरगत Adj. *in den Bereich von —, in Berührung gekommen mit* (Gen.) Spr. 1241.

°गोचरता f. und °गोचरत्व n. *das Unterworfensein, Unterliegen* Sarvad. 60,20. 47,5.

गोचरप्रकरण n. Titel eines Werkes.

गोचरप्र° °यति *Anwendung finden.*

गोचरासगत Adj. *in der Gewalt von* (Gen.), *stehend* Spr. 1912.

गोचरी Adv. *mit* कर् *in den Bereich von Etwas versetzen* Siu. D. 31,12. *sich Jmds bemächtigen* Hanum. 123,18.

गोचर्मन् n. 1) *Rindshaut.* — 2) *ein best. Flächenmass* Hemādri 1,122,3. 5. 7. 9. 11. 2,32,18. 33,1. 4. 7. 10.

गोचर्या f. *das Verfahren der Kuhe.* °चर्यां चर् *nach Art der Kühe mit dem Munde die Nahrung suchen.*

*गोचारक m. *Kuhhirt.*

गोचारण n. *das Weidenlassen —, Hüten der Kühe.*

गोचारिन् Adj. *nach Art der Kühe die Nahrung mit dem Munde suchend.*

गोचिलि f. *eine best. Schichtung der Backsteine* Āpast. Çr. 17,4.

*गोची Adj. f. zu गवाच्.

गोच्छा f. *die Furche auf der Oberlippe.*

*गोच्छाल m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) *die Hand mit ausgestreckten Fingern (?).*

गोतार m. *ein alter Stier.*

*गोतल्ल n. *Kuhstrin.*

*गोतवात्र n. *gaṇa* राजदन्तादि. v. l. गतवात्र.

गोतमी Adj. *aus Milch entsprungen.*

*गोतामगरिक 1) m. *eine Art Solanum.* — 2) n. a) *Heil. Glück.* — b) = मद्यकारक (?).

गोतात्र Adj. *am gestirnten Himmel geboren.*

*गोतात्रणी f. *ein best. kleiner Strauch* Rāgān. 3,98.

गोतति (metrisch) f. = गोतती.

गोतत्रिक 1) *m. *Goldschmied* Gal. — 2) f. या = गोतित्रिका Bhāvapr. 1,122.

*गोतत्रिकाम m. *Wachtel* Gal. Vgl. गाङ्गिकाय.

गोतीर्त्त Adj. *Rinder gewinnend.*

गोतित्रिका f. *eine best. Pflanze.* Nach den Lexicographen *Phlomis* oder *Premna esculenta, Elephantopus scaber, Coix barbata* oder *ein Hieracium.*

गोतित्रिकिका f. 1) *Zäpfchen im Halse* Kāraka 4,7. — 2) = गोतित्रिका.

गोतती f. *eine best. Pflanze mit scharfem Blatte.*

गोतीर Adj. (f. या) *etwa durch Milch erregt.*

गोतीव Adj. *von Kühen lebend, mit K. ein Gewerbe treibend* Hemādri 1,451,3.

*गोतुड m. *ein fleischiger Nabel.*

गोतुकयाम m. N. pr. eines *Dorfes.*

*गोतुम्ब m. = गोतुड.

*गोतुम्ब 1) m. *Wassermelone.* — 2) f. या a) *Cucumis maderaspatanus* Comm. zu Kāraka 1,1. — b) *Koloquinthengurke.*

*गोतुम्बिका = गोतुम्ब 2) a).

गोतु 1) m. *Ochs* Hem. Par. Gr. 2,174. — 2) *f. या *eine Gerstart* Gaṇar. 1,54. — 3) f. ई a) *Kuh.* — b) *Sack* Çiç. 12,10. — c) *ein best. Hohlmaass.* — d) *ein durchlöchertes Kleid.*

गोतुराज्मन् m. *ein best. Edelstein* Rāgān. 7,1068.

गोतुरीका f. *eine Art wollene Decke.*

गोतुरीकापुत्र m. N. pr. eines Autors.

*गोतुरीकारी f. *Stickchen.*

गोतुद m. 1) *ein fleischiger Nabel.* — 2) *ein Mann mit fleischigem Nabel. — 3) N. pr. eines verachteten Volkes.

गोतुदकिरी f. *eine best. Rāgiṇī.* Vgl. गोतुद°.

*गोतुदवन n. und *गोतुदवार N. pr. eines Landes.

*गोतुदाकी f. = गोतुदकिरी.

गोतम 1) m. a) N. pr. verschiedener Manner. Pl. *ihr Geschlecht.* — b) *der grösste Ochs.* — c)? MBu. 13,1490. — 2) f. ई f. zu गोतम 1) a). — 3) *n. *ein best. Gift* Gal.

गोतमपच्छा f. Titel eines Werkes.

गोतमस्तोम m. *ein best. Ekāha.*

गोतमस्वामिन् m. N. pr. eines Gaina-Heiligen.

*गोतमान्वय m. Bein. Çākjamuni's.

गोतमीपुत्र m. N. pr. eines Fursten.

गोतमीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*गोतर 1) m. *ein besserer Stier.* — 2) f. या *eine bessere Kuh.*

*गोतरपिण *eine best. Blume.*

गोतरपिण n. *eine für die Rinder veranstaltete Ergötzlichkeit* AV. Paniç. 69,7.

*गोतल्लत्र m. *eine vorzügliche Kuh.*

*गोतस f. *Kuh.*

गोतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

गोतीर्थक Adj. mit छेद् *ein best. seitlicher Stich* (medic.).

*गोतुल्य m. *Bos Gavaeus* Gal.

गोत्र 1) n. a) *Kuhstall, Stall.* Einmal m. — b) *Geschlecht, Familie.* — c) *Geschlechtsname.* — d) *Personennamen* überh. 178,27. — e) in der Gramm. *ein Enkel und auch fernere Nachkommen, wenn neben diesen kein älterer Sprössling desselben Stammvaters am Leben ist.* — f) *ein zur Bildung eines Patronymicums dienendes Suffix.* — g) *Menge. — h) *Zunahme. — i) *Besitz. — k) *Wald. — l) *Feld. — m) *Weg. — n) *Sonnenschirm. — o) *Kenntniss des Wahrscheinlichen.*

— 2) m. *a) Berg.* — *b) * Wolke.* — 3) f. गोत्रा *a) * Kuhheerde.* — *b) die Erde.* — 4) *am Ende eines adj. Comp. (f. द्या) nur den Namen von — tragend.* — 5) *गोत्रम् nach einem Verbum fin. einen Tadel oder eine häufiges Wiederholung ausdrückend.

गोत्रक n. *Geschlecht.*

गोत्रकर्तृ Nom. ag. *Begründer eines Geschlechts.*

गोत्रकारिन् Adj. *ein Geschlecht begründend.*

*गोत्रकीला f. *die Erde.*

गोत्रजाति f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,22.

गोत्रज Adj. 1) *in demselben Geschlecht geboren; m. ein Blutsverwandter.* — 2) *aus vornehmer Familie stammend* 132,11.

गोत्रदेवता f. *Familiengottheit* Ind. St. 15,321.

गोत्रनाम n. *Geschlechtsname* Śiksh. Ghos. 1,6.

गोत्रवट m. *Stammbaum.*

गोत्रप्रवरदीप m., °प्रवरनिर्णय m. und °प्रवरमञ्जरी f. Titel von Werken.

गोत्रमात्र Adj. *zur Familie gehörig* Gal.

गोत्रभिद् 1) Adj. *den Kuhstall spaltend, — öffnend.* — *b) Geschlechter vernichtend.* — *c) einen Namen vernichtend.* — 2) m. Bein. Indra's

*गोत्रभूमि f. *ein best. Stadium im Leben des Çrâvaka (buddh.).*

गोत्रमय Adj. *ein Geschlecht bildend.* क्षात्र n. so v. a. *ein Kshatrija-Geschlecht* Bâlar. 75,11.

गोत्ररिक्थ n. Du. *der Geschlechtsname und das Erbe.* °रिक्थीय m. *d. G. und ein Theil des Erbes.*

गोत्रवत् Adj. *einem vornehmen Geschlecht angehörend.*

गोत्रवर्धन m. N. pr. eines Fürsten.

गोत्रवृक्ष m. *ein best. Fruchtbaum.*

गोत्रव्रत n. *Familiengesetz* Spr. 1737.

गोत्रस्थिति f. dass. und zugleich *das Dastehen wie ein Berg* Spr. 7863.

गोत्राध्या f. *Patronymicum.*

1. गोत्रास्त्र m. *der Untergang von Geschlechtern* und zugleich *Bergen.*

2. गोत्रास्त्र Adj. *mit einem Patronymica bildenden Suffix versehen; m. Patronymicum.*

गोत्राभिधायम् Absol. *unter Nennung des Namens* Bhatt. 3,50.

गोत्रिक Adj. *das Geschlecht betreffend.*

गोत्रिय m. *Fürst, König.*

गोत्रे n. *das Kuhstein, Kuhheit* Maitr. S. 4,2,12. *Ochsennatur.*

गोत्वच् f. *Rindshaut.* °त्राण Adj. *ledern* Varâh. Jogâ. 6,18.

1. गोद 1) Adj. *tränker —, Kühe schenkend.* — 2) *m. Du. N. pr. eines Dorfes. — 3) f. द्या N. pr. eines Flusses.

2. *गोद m. n. und *गोदक n. (Gal.) *Gehirn.*

गोदत्त Adj. *Rinder schenkend* RV.

1. गोदन्त m. 1) *Rinderzahn.* — 2) * *Aurôpigment.* — 3) * *eine best. mineralische Substanz von weisser Farbe.*

2. गोदन्त 1) *Adj. *a) Kuhzähne habend.* — *b) gewaffnet, gepanzert.* — 2) m. N. pr. *a) * eines Mannes. — b) eines Dânava.*

गोदन्तमणि m. *ein best. Halbedelstein* Hariv. 200,2.

गोदम Adj. Mbh. 13,93,34 nach Nilak. = स्वर्गं भूमिं च दमयति वशीकरोति.

गोदरि Adj. *die Kühe d. i. den Stall anfreissend* RV.

गोदा Adj. *Rinder —, Kühe schenkend.*

गोदान n. 1) *das Schenken von Kühen.* — 2) *Backenbart.* °कर्मन् n., °मङ्गल n., °विधि m. und गोदान schlechtweg (Âçv. Grhj. 1,18,1. Gaut.) *eine best. mit dem Backenbart vorgenommene Ceremonie.*

गोदानिक Adj. = गोदानिक Gobh. 3,1,28.

गोदानीय m. N. pr. eines Dvîpa Lalit. 170,11. Vgl. द्यय°.

*गोदाय Adj. *Rinder —, Kühe zu schenken im Sinne habend.*

*गोदारण n. 1) *Pflug.* — 2) *Haue, Spaten.*

गोदावरी f. N. pr. eines Flusses im Süden. °तीर्थ n. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 39.

*गोदुग्ध 1) n. *Kuhmilch.* — 2) f. द्या *eine best. Grasart.*

*गोदुग्धदा f. = गोदुग्ध 2).

*गोदुह् (Nom. °धुक्) m. *Kuhmelker, — hirt.*

*गोदुह् m. dass.

गोदोह m. *das Melken der Kühe.* Acc. * *so lange, als die Kühe gemelkt werden.*

गोदोहक 1) m. *Kuhmelker.* — 2) f. °हिका *eine best. Art des Sitzens.*

गोदोहन 1) n. *a) das Melken der Kühe* Comm. zu Gaut. S. 370, Z. 3. — *b) soviel Zeit, als zum Melken der Kühe erforderlich ist.* — 2) * f. ई *Melkgeschirr.*

*गोद्रव m. *Kuhurin.*

गोध 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes Mbh. 6,9,13. — 2) f. गोधा *a) Bogensehne.* — *b) Salte.* — *c) ein am linken Arm befestigtes Leder um denselben vor dem Schlag der Bogensehne zu schützen.* — *d) eine grosse Eidechsenart.* — *e) * eine best. Pflanze (श्रावणी) Gal.* — *f) N. pr. einer Hymnendichterin.

1. गोधन 1) n. *Rinderbesitz, Rinderheerde* Kâd. 2. 37,16). *Rinderstation.* — 2) (* m.) *eine Art Pfeil mit breiter Spitze.*

2. गोधन m. N. pr. eines Sohnes des Çyaphalka VP. 4,96.

गोधन्य fehlerhaft für गोदान्य.

गोधर m. N. pr. eines Fürsten.

गोधर्म m. *die Art und Weise der Rinder,* so v. a. *ihre A. u. W. sich zu begatten.*

गोधर्मन् m. N. pr. eines Hymnendichters. Fehlerhaft für गोध 2) *f).*

गोधमानम् n. fehlerhaft für गोधा°.

*गोधायदिका und * °यद्दी f. *Cissus pedata.*

*गोधायृ, °यते *nach Art der Eidechse* Godhâ *sich bewegen.*

गोधायम् Adj. *Kühe hegend.*

गोधार m. *eine Art Eidechse* Kâd. 254,17. Vgl. गोध°.

गोधावती *Leine best. Pflanze* (द्रवन्ती) Râǵân. 3,39.

गोधावीणाका f. *ein best. Saiteninstrument* Kâd. Çuk. 13,3,17.

गोधामानम् n. Name eines Sâman Ârsh. Bn.

*गोधासकन्ध m. *Vachellia farnesiana.*

*गोधि 1) m. *Stirn.* — 2) *eine Eidechsenart.*

गोधिका f. *Lacerta Godica* Kâd. 254,17.

*गोधिकात्मज m. *eine Art Eidechse.*

गोधिनी f. *eine Art Selanum* Râǵân. 4,26.

*गोधूम m. = गोधूम *Waizen.*

गोधूम 1) m. *a) Waizen,* gewöhnlich Pl. गोधूमसर्षवः. *Waizenkorn* als *best. Gewicht* Hemâdri 1, 117,1. — *b) * Orangenbaum.* — *c) * eine best. Heilpflanze.* — 2) * f. ई *ein best. kleiner Strauch.*

गोधूमक m. *eine Art Schlange.*

*गोधूमज n. *ein best. Concrement im Waizen* Râǵân. 6,181.

गोधूमसंचयमय Adj. *aus einem Haufen Waizen bestehend* Hemâdri 1,331,3.

*गोधूमसंभव n. *saurer Waizenbrei.*

गोधूलि und °का f. *eine best. nach den Jahreszeiten wechselnde Tageszeit.*

*गोधेनु f. *Milchkuh.*

*गोधेर m. *Beschützer.*

गोधेरक m. = गोधेरक Sçks. 2,294,3.

*गोध (Conj.) m. *Berg.*

गोनन्द 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes. Richtig गोनर्द. — *b)* N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *β)* eines Manu. — *γ)* eines Fürsten der Kâçmîra. Richtig गोनर्द. — 2) f. द्या N. pr. einer Göttin. — 3) * f. ई *das Weibchen der Ardea sibirica;* vgl. गोनर्द 2) *a).*

*गोनर्द m. *Stier* Gal.

गोनर्द 1) Adj. *wie ein Stier brüllend* (Çiva). — 2) m. *a) Ardea sibirica.* — *b)* N. pr. *a)* verschiedener Fürsten der Kâçmîra. — β) Pl. eines Volkes. — γ) eines Autors. — δ) eines Berges. — 3) * n. *Cyperus rotundus.*

गोनर्दीय m. N. pr. eines Grammatikers, angeblich Bein. Patañgali's.

गोनस 1) m. *eine Schlangenart.* — 2) f. ई *eine best. Pflanze.*

गोनसा f. *Kuhschnauze.*

*गोनाग m. *ein prächtiger Stier* P. 2,1,62, Sch.

गोनागोनीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोनाटीक oder *°नाटीच m. *eine best. Pflanze.*

*गोनाथ m. 1) *Stier* Râgân. 19,25. — 2) *Kuhhirt.*

*गोनाद m. *Anas Casarca.*

गोनामन् Pl. Bez. *bestimmter Opferformeln* Maitr. S. 4,2,1. 10.

गोनामन् n. *ein Name für Kuh* Lâṭj. 3,6,3. 9,6, 17. Gobh. 3,8,3.

गोनामिक Adj. Bez. des 2ten Prapâṭhaka im 4ten Buche der Maitr. S.

गोनाय m. *Kuhhirt.*

*गोनाशन m. *Wolf* Gal.

गोनास 1) *Adj. *eine Kuhschnauze habend.* — 2) m. *a) * eine Art Schlange.* — *b)* N. pr. eines Berges Viddh. 2,5. — 3) * n. *ein Diamant ähnlicher Edelstein* Râgân. 13,210.

गोनासा f. *Kuhschnauze.*

गोनिष्क्रमण n. *das auf die Weide Hinausgehen der Kühe.* °तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोनिष्यन्द m. *Kuhrinn.*

गोन्योघस्, गौनिष्योघस् Adj. *in die Milch strömend.*

गोप 1) m. *a) Kuhhirt.* Im System *eine best. Mischlingsart.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) Hüter, Wächter.* — *c) * ein Aufseher über mehrere Dörfer, das Haupt eines Bezirks.* — *d) * Fürst, König.* — *e)* Bein. Kṛshṇa's. — *f) eine best. Klasse von Pflanzen* Bhâg. P. 12,8,21. — *g) * Myrrhe.* — *h)* N. pr. *a)* eines Gandharva. — β) eines buddh. Arhant. — 2) * f. घा und ई *Ichnocarpus frutescens.* — 3) f. घा N. pr. einer Gattin Çâkjamuni's. — *b)* f. ई *a) Hirtenmädchen, die Frau eines Hirten.* — *b) Hüterin.* — *c) die Natur.*

गोपक 1) m. *a) Kuhhirt* Daçâkṣ. 21. — *b) * Hüter.* — *c) * das Haupt eines Bezirks.* — *d) * Myrrhe.* — 2) f. गोपिका *a) Hirtenmädchen.* — *b) Hüterin.*

गोपकन्या f. *Hirtenmädchen.*

गोपकन्यका f. 1) dass. — 2) *Ichnocarpus frutescens* Bhâvapr. 1,217.

*गोपकर्कटिका f. *eine Gurkenart* Râgân. 3,93.

*गोपकषट् m. (Gal.), °षण्डा und °षीण्डा (Râgân. 9,161) f. *Flacourtia sapida* (wohl nicht richtig, da Sucr. 2,279 विकङ्कत davon unterschieden wird).

गोपकाला f. N. pr. einer Tochter Raudrakarṇa's VP. 4,129.

गोपकोविन् m. *eine best. Mischlingskaste.*

गोपगा f. *Hirtenamt.*

गोपगोविन् m. 1) *Herr der Rinderheerden, Anführer, Herr überh.* — 2) *Stier.* — 3) * *eine best. Pflanze* (सूपर्ण). — 4) *die Sonne.* — 5) *der Mond.* — 6) * *Fürst, König.* — 7) Bein. *a)* Kṛshṇa's oder Vishṇu's. — *b)* Varuṇa's. — *c)* Çiva's. — *d)* *Indra's. — 8) N. pr. *a)* eines Devagandharva. — *b)* eines Feindes des Kṛshṇa. — *c)* eines Sohnes des Çibi.

*गोपतिचाप m. *Regenbogen.*

गोपतिघ्न m. Bein. Çiva's.

गोपत्र n. *Hirtenamt.*

गोपद्म m. 1) *Viehweg, — weide* Comm. zu Nirâlaṃb. 8, 7,2. — 2) Titel eines Brâhmaṇa. Auch °ब्राह्मण n.

गोपदत्त und चार्यभट्ट्त्त ° m. N. pr. eines buddh. Autors.

गोपदत्त m. N. pr. eines Autors.

गोपदूल m. *Betelnussbaum.*

गोपन 1) n. *a) Schutz, Erhaltung.* — *b) das Verbergen* Spr. 7756. *Geheimhalten* Kull. zu M. 9,72. — *c) * das Blatt der Laurus Cassia* Râgân. 6,176. — 2) f. गोपनी *Schutz, Hut.*

गोपनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

गोपनीय Adj. 1) *zu hüten.* — 2) *zu verhüten, fernzuhalten.* — 3) *geheimzuhalten* vor (Abl.).

गोपभट्ट m. N. pr. eines Dichters.

*गोपभद्र 1) n. *eine essbare Lotuswurzel.* — 2) f. घा *Gmelina arborea* Râgân. 9,36.

*गोपभद्रिका f. = गोपभद्र 2).

गोपय्, °यति und °यते 1) *hüten, bewahren, schützen.* — 2) *aufbewahren.* — 3) *verstecken, verbergen, geheimhalten.* — 4) * *sprechen* oder * *glänzen.* — Mit अभि *behüten, bewahren.* — Mit प्र 1) *hüten, schützen.* — 2) *verbergen* Spr. 4398. *geheimhalten* Hemâdri 1,582,21. — Mit सम् *bedecken, verbergen* Kâd. 2,69,3.

गोपयत्य, गोपयंतिष्य Adj. *zu behüten.*

गोपयितव्य Adj. *zu verbergen* Kâd. 2,23,10.

*गोपयस n. *Myrrhe.*

गोपराष्ट्र m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गोपरोधिन् Adj. *reichlich mit Hindern oder Milch versehen.*

गोपर्वत n. N. pr. eines Tîrtha.

गोपवधू f. 1) *Kuhhirtin.* — 2) *Ichnocarpus frutescens.*

गोपर्वन m. N. pr. eines Ṛshi.

गोपवल्ली f. 1) *Ichnocarpus frutescens.* — 2) * *Sanseviera Roxburghiana* Râgân. 3,8.

गोपशु m. *Opferrind.*

गोपा m. *Hirt, Hüter, Wächter;* f. *Hirtin* u.s.w.

गोपायकल्प m. Pl. N. pr. verschiedener Agrahâra Râdh. 1,343.

गोपायित्नु Adj. RV. 3,38,9. Richtig गोपीं त्निर्देस्य.

*गोपायनिक m. *Kuhhirt* (?).

गोपादित्य m. N. pr. 1) eines Fürsten der Kâçmîra. — 2) eines Dichters.

गोपाद्रि m. N. pr. eines *Berges* Râgân. 1,343.

गोपाध्यक्ष m. *Oberhirt.*

गोपानसी f. *Dachstuhl, Giebeldach* Kâraka 1,30. Lalit. 226,8. 319,11. 321,6. Kirâṭ. 48,12.

गोपायन m. *ein best. zu den* Pratuda *gezählter Vogel.*

गोपाय्, °यति und °यते 1) *behüten, bewachen, bewahren, schützen* Galt. 9,34. — 2) *verbergen, verhüllen.* — 3) Act. *einen Hirten darstellen.* — Caus. गोपायपयति *behüten, bewahren.* — Mit अभि Act. *behüten, bewachen, bewahren.* — Mit परि Act. *behüten.*

*गोपाय Adj. *behütend* Âpast. 1,4,24.

गोपायन 1) Adj. *behütend, beschützend.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — 3) n. *das Behüten, Bewahren, Beschützen, Schutz.*

गोपायितर् Nom. ag. *Behüter, Beschützer.*

गोपायितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गोपाल 1) m. *a) Kuhhirt.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) Fürst, König.* — *c)* Bein. *a)* Kṛshṇa's. — β) Çiva's. — *d)* N. pr. *a)* eines Fioberdamons Harîv. 9556. — β) eines Schlangendamons. — γ) verschiedener Fürsten, Staatsmanner und Gelehrten (Kumârasv. zu Pratâpar. 288,1). Auch °चक्रवर्तिन्, °त्री, °तीर्थ, °भट्ट, °मिश्र, गोपालाचार्य, घावसोधक, °श्रीमदेपाल. — 2) f. गोपाली *a) * eine Gurkenart* und ** eine andere Pflanze.* — *b)* N. pr. *a)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) einer Kâṇḍâlî.

गोपालक 1) m. *a) Kuhhirt.* — *b)* Bein. *a)* Kṛshṇa's. — β) * Çiva's. — *c)* N. pr. eines Fürsten. — 2) f. °लिका *a) die Frau eines Kuhhirten.* — *b) * eine Art Mistkäfer.*

गोपालकट m. N. pr. 1) Sg. eines Landes. — 2) Pl. eines Volkes.

गोपालकच्छ m. Pl. v.l. für °वाट 2) VP.2 2,176.

*गोपालकर्कटी f. *eine Gurkenart* Râgân. 3,93.

गोपालकल्प m. Titel eines Werkes.
गोपालकेलिचन्द्रिका f. Titel eines Schauspiels.
गोपालकेशव m. N. pr. einer Statue Kṛṣṇa's.
गोपालचम्पू f. Titel eines Werkes.
गोपालतापनीयोपनिषद् und °तापिनी (Bühler, Rep. No. 18) Titel einer Upanishad.
गोपालदास m. N. pr. eines Mannes.
गोपालदेव m. N. pr. eines Dichters.
*गोपालधानीपूलास n. gaṇa शाङ्खादि.
गोपालपुर n. N. pr. einer Stadt.
गोपालपुरी und गोपालप्रसाद् m. N. pr. zweier Lehrer.
गोपालमठ m. N. pr. eines Collegiums.
गोपालयोगिन् m. N. pr. eines Mannes.
गोपालरूस्य n. Titel eines Werkes.
*गोपालव m. Pl. N. pr. eines Brahmanengeschlechts.
गोपालवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.
गोपालसरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.
गोपालसङ्क्रमनाभभूषणा f. Titel eines Werkes.
गोपालमाणि m. N. pr. eines Fürsten.
गोपालार्चनचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.
गोपालि m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.
गोपालित m. N. pr. eines Lexicographen.
गोपालोत्तरतापिनी f. Titel einer Upanishad.
गोपीवत्त् Adj. Schutz gewährend.
गोपाष्टमी f. der achte Tag in der lichten Hälfte des Kârttika.
*गोपिक m. ein best. Baum (मोत्तक) Gal. — गोपिका s. u. गोपक.
गोपिकासरस् n. N. pr. eines Sees.
गोपित्त n. 1) Kuhgalle. — 2) *Auripigment und *ein anderes gelbes Pigment.
*गोपिन् 1) Adj. behütend, beschützend. — 2) f. °नी Ichneocarpus frutescens.
*गोपिल Adj. behütend, beschützend.
गोपिष्ठ Adj. am besten hütend, — beschützend.
गोपीचन्दन n. *weisser Lehm oder *eine Art Sandelholz. °चन्द्रोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 187.
गोपीत m. Bez. einer der vier ominösen Bachstelzen.
1. गोपीथ m. Milchtrunk.
2. गोपीथ 1) m. Schutz. — 2) *n. Wallfahrtsort.
गोपीथ्य, गोपीथ्विध n. Schutzvorrichtung.
गोपीनाथ m. 1) Bein. Kṛṣṇa's. — 2) N. pr. verschiedener Männer. Auch °मौनिन्.
गोपीनाथमञ्जरी f. Titel eines Werkes.
गोपीप्रेमामृत n. desgl.
गोपीरमण m. N. pr. eines Mannes.
गोपीरमविवरण n. Titel eines Werkes.
1. गोपुच्छ् 1) m. a) Kuhschwanz. — b) eine Art Pfeilspitze. — 2) *m. a) ein Perlenschmuck aus zwei Schnüren. — b) eine Art Trommel.
2. गोपुच्छ् m. eine Affenart.
गोपुच्छक Adj. dessen Schwanz dem einer Kuh gleicht.
*गोपुच्छाकृति m. eine Art Trommel Gal.
*गोपुटा f. grosse Kardamomen Râǵan. 6,86.
*गोपुटिक m. ein Çiva's Stiere gehäufigter Tempel.
गोपुत्र m. 1) ein junger Stier. — 2) *eine Hühnerart Gal. Vgl. गोपापुत्र. — 3) Patron. Karṇa's.
गोपुर 1) n. a) Stadtthor. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Thor überh. — c) Cyperus rotundus Bhâvapr. 1,194. — 2) m. N. pr. eines Arztes. — 3) *f. या = गोपुटा Gal.
*गोपुरक m. das Harz der Boswellia thurifera.
*गोपुरी m. wahl dass. Gal.
गोपुरीदूलकवत्त् Adj. mit Stadtthoren und Wachtthürmen versehen MBh. 3,207,7.
*गोपुरीय m. Kuhmist.
गोपुरीयव Adj. die Kuh zur Anfuhrerin habend.
गोपेन्द्र m. 1) Oberhirt, Bein. Kṛṣṇa's. — 2) N. pr. des Verfassers der Kâvjâlaṁkâradhenu.
गोपेश m. Bein. 1) Kṛṣṇa's. — 2) Nanda's. — 3) *Çâkjamuni's.
गोपेष्टमी f. eine Form Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.
गोपेष्यतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
*गोपोतालिका f. Kuh.
गोपोषं m. das Gedeihen der Rinderherde.
गोप्तर् Nom. ag. 1) Hüter, Beschützer Gauv.; f. गोप्त्री. n. गोप्तृ. — 2) Verberger, Geheimhalter.
गोप्तव्य Adj. zu hüten, zu beschützen.
गोप्य 1) Adj. a) dass. — b) aufzubewahren (ein Pfand) Jolly, Schnd. 303. — c) zu verbergen, geheimzuhalten. °तम Superl. Daçak. 82,8. — 2) *m. a) Diener, Sclave. — b) der Sohn einer Sclavin.
*गोप्यक m. Diener, Sclave.
*गोप्रकाष्ठ n. ein ausgezeichnetes Rind, eine vorzügliche Kuh.
गोप्रचार m. Weideland für Kühe.
गोप्रतार m. 1) N. pr. eines Wallfahrtsortes. — 2) Bein. Çiva's.
गोप्रदान n. Schenkung einer Kuh Spr. 3222.
गोप्रदानिक Adj. auf das Schenken von Kühen bezüglich.
गोप्रवेशसमय m. die Zeit der Heimkehr der Kühe, Abenddämmerung.
गोप्रेतक Name eines Liṅga.
*गोप्रेरक m. ein best. Vogel (भृङ्गराज) Gal.
*गोप्लक m. Ardea Govina.
गोप्लव्य Adj. mit der Kuh verwandt.
गोबल m. N. pr. eines Mannes.
गोबलीवर्द m. Stier (eig. Rinderstier). °न्यायेन nach Art dieses Ausdrucks, so v. a. wie dieses trotz unnützer Häufung von Worten zu entschuldigen.
*गोबल्लव m. Kuhhirt.
गोब्राह्मण n. Sg. eine Kuh und (oder) ein Brahman M. 3,95. 11,79. MBh. 13,66,42. Harîv. 3137. fg.
गोभद्र m. N. pr. eines Dichters.
*गोभण्डीर m. ein best. Wasservogel.
गोभर्तर् m. Stier Gal.
गोभील् Adj. ein Rind verdienend.
गोभानु m. N. pr. eines Sohnes des Vâhni.
गोभिल m. N. pr. eines Verfassers von Sûtra.
गोभिलीय Adj. zu Gobhila in Beziehung stehend.
गोभुव् m. Fürst, König.
गोभूत् m. 1)* Berg. — 2) Fürst, König Râǵan. 7,1872.
*गोमक्तिका f. Bremse.
गोमघ Adj. (f. घा) Rinder —, Kühe verleihend.
गोमघुमार् und गोमघुमासूत्रगावा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 577. fg.
गोमण्डल n. 1) Kuhheerde Ind. St. 13,466. — 2) *Erdkreis.
*गोमत् °मति = गोमानिवाचरति.
*गोमतल्लिका f. eine prachtvolle Kuh.
गोमति (metrisch) = गोमती N. pr. eines Flusses.
गोमतीतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
गोमतीपुत्र m. N. pr. eines Fürsten Vp. 4,24,13.
गोमतीसार Titel eines Werkes.
*गोमत्य, °त्यति = गोमत्तमिच्छति und गोमानिवाचरति.
गोमत्स्य m. ein best. Flussfisch.
*गोमद gaṇa कुमुदादि.
1. गोमत् 1) Adj. a) Rinder —, Kühe besitzend, reich an Kühen, Rinder —, Kühe enthaltend, aus ihnen bestehend u. s. w. — b) mit Milch verbunden. — 2) *m. = उपासक. — 3) f. गोमती ein rinderreicher Ort. — 4) f. गोमती N. pr. verschiedener Flüsse. — 5) f. गोमती a) mit oder ohne विद्या best. an die Kühe gerichtete Sprüche Hemâdri 1. 405,12. 11. 451,21. 452,4. fgg. — b) Name der Dâkshâǵanî im Gebirge Gomanta. — c) *N. pr. eines Dorfes. — 6) m. (patron.) Besitz von Rindern.
2. *गोमत् künstliches Adj. von गोमत् und गोमत्य.
गोमत्त m. 1) N. pr. a) eines Gebirges. — b) Pl. eines Volkes MBh. 6,9,44. — 2) *Rinderbesitzer.

* *Rinderheerde.* * *eine Menge von Rinderbesitzern.*

गोमन्द् MBh. 6,449 fehlerhaft für गोमत्त 1) *a*).

*गोमय्, ०यति (उपलेपने).

गोमय 1) Adj. *a) aus Rindern bestehend.* — *b) voller Kuhmist.* — 2) m. (seiten) und n. (häufig Pl.) *a) Kuhmist* 237,10. ०न्याभस्तू *n. Wasser mit Kuhmist.* — *b) Mist* überh.

*गोमयच्छत्र *n.* und *०च्छत्रिका f. *Pilz.*

गोमयपायसीय Adj. von गोमयपायस *Kuhmist und Milchgericht.* ०न्यायवत् *in der Art dieser beiden d. i. desselben Ursprungs und doch ganz verschieden.*

*गोमयप्रिय m. *Andropogon Schoenanthus.*

गोमयमय Adj. (f. ई) *aus Kuhmist gemacht* Kâd. 79,9.

गोमयायु, ०यते *Kuhmist gleichen, wie K. schmecken.*

*गोमयोत्था f. *eine Art Mistkäfer.*

गोमहिष्टरा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गोमात्रु Adj. *eine Kuh zur Mutter habend.*

गोमायु 1) Adj. *wie ein Rind brüllend.* — 2) m. *a) eine Art Frosch.* — *b) Schakal.* — *c) * Kuhgalle.* — *d)* N. pr. *α)* eines Schakals. — *β)* eines Gandharva.

गोमायुकेश्वर Name eines Liṅga.

गोमायुभक्त m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गोमित्र m. N. pr. eines Mannes.

गोमिथुन n. Sg. und m. Du. *ein Stier und eine Kuh.*

गोमिन् m. 1) *Besitzer von Rindern* oder *Kühen.* — 2) * *Schakal.* — 3) *ein buddhistischer Laienbruder.* — 4) * ein Ausdruck des *Lobes* und des *Tadels.*

गोमीन m. *ein best. Fisch.*

गोमुख 1) m. *a)* * *Krokodil.* — *b)* * *ein von Dieben in die Mauer eingeschlagenes Loch von eigenthümlicher Gestalt.* — *c)* N. pr. *α)* eines Wesens im Gefolge Çiva's. — *β)* eines Sohnes des Mâtali. — *γ)* verschiedener Männer. — 2) m. (*n.) *ein best. musikalisches Instrument.* Am Ende eines adj. Comp. f. घ्री. — 3) * f. ई *a)* = 4) *b).* — *b)* N. pr. *α)* einer Höhle im Himâlaja, aus der die Gaṅgâ hervorströmt. — *β)* eines Flusses. — 4) n. *a)* * *ein durch unregelmäßige Bauart verunstaltetes Haus.* — *b) eine Art Saek, in dem der Rosenkranz getragen wird.* — *c) eine best. Art zu sitzen.* — *d) das Beschmieren, Bestreichen.* गोमय० Pl. *mit Kuhmist.*

गोमुख्या f. *eine best. Methode die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

गोमूत्र n. *Kuhurin.*

गोमूत्रक 1) Adj. *dem Laufe des Ochsenurins ähnlich,* so v. a. *im Zickzack gehend.* — 2) f. ०त्रिका *a) Zickzack.* — *b) eine Art künstlicher im Zickzack zu lesender Verse.* Auch ०बन्ध m. — *c)* * *eine best. Art zu rechnen.* — *d)* * *ein best. Gras* Râǵân. 8,128.

गोमूत्रजाति f. = गोमूत्रक 2) *b).*

*गोमूत्रिन् m. *eine Art Terminalia* Râǵân. 9,141.

गोमूर्ख und *०मूर्खक (Gal.) m. *Bos Gavaeus.*

गोमेद् m. 1) *eine Art Edelstein* Râǵân. 13,189. — 2) * *ein best. Baum.* — 3) * *ein best. Fisch* Gal. — 4) N. pr. eines Gebirges Vp. 2,4,7. ०द्वीप N. pr. eines Dvîpa.

गोमेदक (* m. * n.) 1) *eine Art Edelstein* Hemâdri 1,230,9. 486,1. — 2) * *ein best. Gift.* — 3) * = पक्वक. — 4) N. pr. eines Dvîpa Vp.² 2,110.

*गोमेदनिभ m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) *Chalcedon oder Opal* (?).

गोमेध m. 1) *Kuhopfer.* — 2) N. pr. eines Mannes. गोमेध्यु (Bhâvapr. 3,107) und *गोमेध्यायन m. *Kuhurin.*

गोयज्ञ m. 1) *Rindopfer.* — 2) *ein zu Ehren der Kühe veranstaltetes Opfer.*

गोयान n. *ein mit Ochsen oder Kühen bespannter Wagen, Wagen überh.*

गोयोचन्द्र m. N. pr. eines Schelasten.

गोयुक्त Adj. *mit Ochsen oder Kühen bespannt.*

गोयुग n. *ein Paar Rinder, c. P. Thiere überh.*

गोयुत 1) Adj. *mit Rindern oder Kühen besetzt.* — 2) *ein best. Wegemaass,* = गव्यूति.

*गोयूति f. = गव्यूति.

*गोयूत् Adj. *Rinder —, Kühe hütend.*

गोरत 1) m. *a)* * *Kuhhirt.* — *b)* * Beiw. Çiva's. — *c)* N. pr. eines Autors. Auch ०नाथ. — *d)* * *Orangenbaum.* — *c)* * *eine best. Heilpflanze.* — 2) f. घ्री *das Hüten der Rinder, Hirtenleben, Rindviehzucht.* Am Ende eines adj. Comp. f. घ्री. — 3) * f. ई Name verschiedener *Pflanzen, die zu Umhegungen gebraucht werden: eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,160. = सुदीप्तिका 3,91. = गोरत्नडुग्धा. — 4) n. fehlerhaft für गोरत्न.

गोरतक 1) Adj. *Rinder hütend, Rindviehzucht treibend.* — 2) m. *a) Kuhhirt* 159,13. — *b)* N. pr. eines Mannes.

गोरतकर्कटी f. *eine Gurkenart* Bhâvapr. 1,246.

गोरतकल्प m. Titel eines Werkes.

*गोरतताम्बू f. t. *Watzen.* — 2) *Uraria lagopodioides.* — 3) = घोण्टापाल.

*गोरततण्डुल n. und *०ला f. *Uraria lagopodioides.*

*गोरततुम्बी f. *eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,161.

गोरतदास m. N. pr. eines Fürsten.

*गोरतडुग्धा f. *ein best. kleiner Strauch* Râǵân. 5,113.

गोरतशतक und गोरतसहस्रनामन् n. Titel zweier Werke.

गोरतासन n. *eine best. Art zu sitzen.*

गोरत्य n. = गोरत 2) Âpast.

गोरत्याघ् N. pr. einer Oertlichkeit.

*गोरथ्रु m. 1) *ein best. Vogel.* — 2) *Lobsänger, Barde.* — 3) *Bürge (der da haftet).* — 4) *ein nackter Mann* (?).

*गोरत्रस् n. 1) *ein Staubkörnchen auf einem Kuhhaar.* — 2) *Sonnenstäubchen.*

*गोरद m. *ein der Acacia Catechu ähnlicher Baum.*

*गोरधा n. = गुरधा.

गोरध्र m. N. pr. eines Berges.

गोरध्रक m. *ein mit Ochsen oder Kühen bespannter Wagen.*

गोरभस Adj. *durch Milch kräftig gemacht.*

गोरम्भ m. N. pr. eines Mannes.

*गोरव (?) m. *Safran.*

गोरस m. 1) *Kuhmilch.* — 2) *Milch* überh. *in allen Formen* Karaka 1,27.

*गोरसज्ञ *n. Buttermilch.*

*गोरसज्ञ *n. Stier.*

*गोरसटिका und *गोरसटी f. *Turdus Salica.*

गोरसाश MBh. 2,329 fehlerhaft für गोरसाश.

*गोरसिका f. *Turdus Salica.*

*गोरसूत्र *n. ein best. Wegemaass,* = 2 Kroça.

गोरुध m. sg. ०धौ.

1. गोरूप *n. Kuhgestalt* Ind. St. 15,299.

2. गोरूप् Adj. *kuhgestaltig.*

*गोरोचन *n. Auripigment.*

गोरोचना f. *Gallenstein des Rindes* Râǵân. 12,58. Vaśîn. Jogaś. 7,12. Ind. St. 15,267.

गोरोमन् n. *Kuhhaar* Spr. 1938, v. l.

*गोर्द् oder *गोर्ध n. *Gehirn.*

गोर्वर् n. *pulverisirter Kuhmist* Bhâvapr. 2,86 (Hdschr.). Vgl. गोवर्.

गोल 1) m. *a) Kugel, Ball.* भुज: *Erdkugel.* — *b) Erdkugel.* — *c) Hemisphäre.* — *d)* = गोलयन्त्र. — *e) * Vanguiera spinosa.* — *f) * Myrrhe.* — *g) Bastard einer Wittwe.* — *h) das Zusammentreffen alter Planeten in einem Sternbilde.* — *i)* N. pr. eines Sohnes des Akrûra. कोल v. l. — 2) * f. घ्री *a) Spielball.* — *b) rother Arsenik.* — *c) Tinte.* — *d) Freundin.* — *e)* Beiw. der Durgâ. — *f)* N. pr. eines Flusses. — 3) * f. (घ्री) und n. *a) Scheibe, Kreis.* — *b) ein kugelförmiger Wasserkrug.*

गोलक 1) m. *a) Kugel, Ball.* — *b) glans penis.* — *c)* * *eine Erbsenart.* — *d)* * *Myrrhe.* — *e)* * *ein kugelförmiger Wassertopf.* — *f)* * *eine Art Gebäck* Gal. — *g) Bastard einer Wittwe.* — *h) das Zusammentreffen alter Planeten in einem Sternbilde.* — *i)* N. pr. verschiedener Lehrer Vp.² 3,46. — 2)

f. °लिका *a) Kügelchen, Ball.* °क्रीडा f. Hem. Pan. 2,374. — *b) * Brustbeere* Gal. — 3) n. *a) Kugel, Ball* Comm. zu Nâgân. 9,3,13. — *b)* = गोलीक.

गोलक्रीडा f. *Ballspiel.*

*गोलक्षण n. *die Kennzeichen einer Kuh;* vgl. गोलक्षणिक.

गोलगोल m. *eine aus mehreren Kugeln zusammengesetzte Kugel* Ind. St. 10,284.

गोलग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

गोलोत्तिका f. *ein best. Thier.*

*गोलन्द m. N. pr. eines Mannes.

गोलपुञ्ज m. *ein Kugelhaufe* Ind. St. 10,284.

गोलयन्त्र n. *Armillarsphäre.*

गोलव m. N. pr. eines Lehrers VP.² 3,57.

*गोलवण n. *das für eine Kuh bestimmte Maass Salz.*

*गोलाङ्क m. N. pr. eines Mannes.

गोलाङ्गूल m. = गोलाङ्गूल (die richtigere Form) 1). f. ई.

गोलाङ्गूलपरिवर्तन m. N. pr. eines Berges.

गोलाङ्गूल m. 1) *eine Affenart* Râgân. 19,49. Bâlân. 167,3. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

गोलाध्याय m. *der über die Erd- und Himmelskugel handelnde Abschnitt* (im Siddhântaçiromaṇi).

गोलानगामपुर m. N. pr. = غلام محمود.

गोलावली f. *eine Reihe von Kugeln* Ind. St. 10,284.

*गोलास m. *Pilz.*

*गोलासन n. *eine Art Flinte* Gal.

गोलिङ्ग m. *Bignonia suaveolens* Buṭṭner. 1,236.

गोलीगुलपरिवर्तन m. = गोलाङ्गूलपरिवर्तन Lalit. 20,6.

गोलीठ m. *Bignonia suaveolens* Buṭṭner. 1,236.

गोलोक m. n. (?) *die Welt der Kühe,* nach einer späteren Vorstellung Kṛshṇa's *Himmel.*

गोलोमन् n. *Kuhhaar* Spr. 1938. Ind. St. 13,461.

*गोलोमिका f. *Hemionitis cordifolia.*

गोलोगो f. 1) *eine best. Pflanze* Kâraka 1,4. Nach den Lexicographen und Erklärern *weisses* Dûrvâ-*Gras,* = भृङ्गराज, °केशी und = वचा. — 2) * *ein vorzügliches Frauenzimmer* oder * *Hure.*

गोल्लविषय m. N. pr. einer *Landschaft* Hem. Pan. 8,191.

गोल्लाट *ein best. mystischer Kreis.*

गोवत्स 1) m. *Kalb.* — 2) * f. आ *ein best. Vogel* Gal.

गोवत्सद्वादशी f. *ein best. zwölfter Tag.*

गोवत्सलतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोवत्सादित्य und *°वत्सारि (Râgân. 19,16) m. *Wolf.*

गोवध m. *Tödtung einer Kuh.*

*गोवन्दनी f. 1) *Fennich.* — 2) = गन्धवल्ली.

गोवपुस् Adj. *als Kuh gestaltet.*

गोवर् f. °र्ति *fernhalten* von (Abl.).

गोवर् 1) m. N. pr. eines Dorfes. — 2) n. *pulverisirter Kuhmist* Buṭṭner. 2,36, v. l. गोर्वर.

गोवर्धन m. 1) N. pr. *a)* eines Berges, den Kṛshṇa aufgehoben und als Schutzdach über Kühen gehalten haben soll. — *b)* eines Feigenbaumes. — *c)* eines Autors. Auch °मिश्र, °रङ्गाचार्य, °वर्धनाचार्य, °वर्धनानन्द, भट्टगोवर्धनपणाक, मिश्र°. — *b)* Bein. Kṛshṇa's Spr. 1318.

गोवर्धनधर m. Bein. Kṛshṇa's.

गोवर्धनीय Adj. von Govardhana *herrührend, — verfasst.*

*गोवशा f. *eine unfruchtbare Kuh.*

गोवाट m. (adj. Comp. f. या) *Kuhhürde.*

1. गोवाल m. *Kuhhaar.*

2. गोवाल 1) * Adj. (f. ई) *Kuhhaar habend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*गोवालिन् Adj. *Kuhhaar habend.* Nom. ab. *ein best. Thier.*

1. गोवास m. *Kuhstation, — hürde.*

2. गोवास m. Pl. N. pr. eines Volkes Mbh. 3,73,17.

गोवासन m. N. pr. 1) Pl. = 2. गोवास Mbh. 2, 31,5. — 2) eines Fürsten der Çibi.

गोविकर्त m. *Schlächter* Maitr. S. 2,6,5.

गोविकर्तृ Nom. ag. dass.

*गोविचक्र m. N. pr. eines Fürsten.

गोवित्त m. = गोवित्तन.

गोविद् 1) Adj. *Rinder —, Kühe verschaffend.* — 2) * m. Bein. Sahadeva's Gal.; vgl. Mbh. 4,19,32.

गोवित्तन m. *eine Form des* Açvamedha.

गोविन्द m. 1) Bein. *a)* Kṛshṇa's oder Vishṇu's. — *b)* * Bṛhaspati's. — 2) *der 4te Monat.* — 3) * *Oberhirt.* — 4) N. pr. *a)* verschiedener Mannes. Auch आ°. — *b)* eines Burgos.

गोविन्दकूट m. N. pr. eines Berges.

गोविन्दचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten. v. l. चन्द्र.

गोविन्दचन्द्र m. desgl.

गोविन्दत्त, °विन्द्रदीक्षित und °विन्द्रदेव m. N. pr. verschiedener Mannes.

गोविन्दद्वादशी f. *der 12te Tag in der lichten Hälfte des* Phâlguna.

गोविन्दनाथ, °विन्द्रनायक und °विन्द्रन्यायालंकारभट्टाचार्य m. N. pr. verschiedener Männer.

गोविन्दप्रकाश m. Titel eines Werkes.

गोविन्दभागवतपादाचार्य und °विन्द्रभट्ट m. N. pr. zweier Mannes.

गोविन्दमानसोल्लास m. Titel eines Werkes.

गोविन्दराज m. N. pr. eines Scholiasten des Mann Kull. zu M. 9,125. 126. 141.

गोविन्दराम m. N. pr. verschiedener Manner.

गोविन्दराय m. N. pr. eines Mannes.

गोविन्दवृन्दावन Titel eines Werkes.

गोविन्दसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

गोविन्दसूरि m. N. pr. eines *Gelehrten.*

गोविन्दस्वामिन् m. N. pr. eines Brahmanen.

गोविन्दानन्द m. N. pr. eines Scholiasten.

गोविन्दार्णवसुधा f., गोविन्दार्णव m. und गोविन्दार्णवनाटक n. Titel von Werken.

*गोविन्दिनी f. *eine best. wohlriechende Pflanze.*

गोविद्ध Adj. *Kühe (Milch) aufsuchend.*

*गोविद् f. (Nom. °विट्) *Kuhmist.*

गोविषाण m. *Kuhhorn.*

गोविषाणिक m. *eine Art Trompete.*

गोविष्ठा f. *Kuhmist* Buṭṭner. 2,85.

गोविसर्ग m. *Tagesanbruch.*

गोवीथी f. *eine best. Strecke der Mondbahn.*

गोवीर्य m. *der Ertrag an Milch.*

*गोवृन्द n. *Kuhheerde.*

*गोवृन्दारक m. *ein Prachtstück von einem Stier.*

गोवृष m. 1) *Stier.* — 2) Bein. Çiva's.

गोवृषण m. *der Hodensack eines Stiers* 217,3.

गोवृषध्वज m. Bein. Çiva's.

गोवृषभ m. *Stier.*

गोवेष Adj. *das Aussehen eines Stiers habend* Mbh. 4,19,32.

गोवैद्यक n. Titel eines Werkes.

गोव्यच्छ् Adj. Bez. *irgend eines Plagers der Kuh.*

*गोव्याघ्र m. Sg. *Kuh und Tiger.*

गोव्याधिल m. N. pr. eines Mannes.

गोव्रज m. 1) *Kuhhürde.* — 2) N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Dânava.

गोव्रत und °व्रतिन् (Hemâdri 1,471,6) Adj. *der in Bezug auf Genügsamkeit das Verfahren einer Kuh befolgt.*

*गोशकर m. n. *ein von Ochsen gezogener Karren.*

गोशकृत् n. *Kuhmist.*

गोशकृत्स m. *Kuhmistjauche.*

गोशतिन् Adj. *100 Kühe besitzend.*

गोशर्क m. *Klaue des Rindes.*

गोशर्य m. N. pr. eines Mannes.

1. गोशाल (*m.) und °ला f. *Kuhstall.*

2. गोशाल 1) * Adj. *in einem Kuhstall geboren.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

गोशालि m. N. pr. eines Mannes.

गोशीर्ष 1) m. N. pr. eines Schlangendämons Kârand. 2,12. — 2) n. *a)* wohl *eine Art Waffe* Mbh. 7,178,23. Könnte auch °शीर्षन् sein. — *b) eine Art Sandelholz.* Auch * m. und °चन्द्र (Kârand. 41,13). — *c)* * *Kampher* Gal.

गोशीर्षक 1) *m. *ein best. kleiner Strauch.* — 2) *n. *ein best. Sandelholz* Kâd. 191,12.

1. गोशृङ्ग a. 1) *Kuhhorn.* — 2) Name eines Sâman (richtig गौ°).

2. गोशृङ्ग m. 1) **Acacia arabica* Râgân. 8,37. — 2) N. pr. eines Berges.

गोशृङ्गवर्षनस्वयंभूबैत्यभट्टारकोद्देश m. Titel eines buddh. Werkes.

*गोशृङ्गव्रतिन् m. Pl. Name einer buddh. Secte.

*गोशे Adv. wohl *bei Tagesanbruch.*

गोश्रीत *adj. mit Milch gemischt.*

गोश्रुति m. N. pr. eines Mannes.

गोश्रृङ्ग n. Sg. *Rinder und Rosse.* *n. Du. *ein Rind und ein Ross.*

गोश्वक m. N. pr. eines Autors, भट्ट°.

गोश्वति Adj. *Rinder besitzend.*

*गोश्वत्व n. *drei Paar Rinder.*

गोश्वनि Adj. *Rinder gewinnend, — verleihend.*

गोश्वतन Adj. Superl. zu गोश्वन्.

गोश्वन् Adj. *unter Rindern sitzend* Maitr. S. 4,1,2.

*गोश्वदक Adj. *das Wort* गोश्वन् *enthaltend.*

गोश्वन् und गोश्वी Adj. = गोश्वनि.

गोश्वाति f. *Gewinnung —, Verschaffung von Rindern, Beutekampf.*

गोश्वादनी f. *ein best. Vogel.* वोश्वादनी Maitr. S.

*गोश्वचर Adj. *unter Kühen wandelnd.*

गोश्वयुध् Adj. *um Rinder —, um Beute kämpfend.*

*गोश्वक m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Târân. Bn. 19,4,10.

गोश्वक्तिन् m. N. pr. eines Hymnendichters.

गोश्वधी f. *ein best. dämonisches Wesen.*

*गोश्रु, गोश्रुते संघाते.

गोश्रोम n. *ein best. Ekâha im Abhiplava.*

गोश्रृ 1) m. (* n.) *Standort von Kühen, Kuhstall, — hürde.* — 2) m. *a) Standort von Thieren aller Art. — b) Sammelplatz* überh. Spr. 4959. — *c)* गोश्रिरसाम् Name eines Sâman. — *d)* Bein. Çiva's. — *e)* *N. pr. eines Autors. — 3) f. गोश्री *a) Versammlung, Gesellschaft, Kaufmannschaft; gesellige Unterhaltung, Plauderei. — b) eine Art dramatischer Unterhaltung in einem Acte. — c)* *N. pr. eines Dorfes *gaṇa* पलवादि in der Kâç. — 4) n. *ein best. Çrâddha.*

गोश्रकर्मन् n. *eine auf den Kuhstall bezügliche Begehung* Kauç. 19.

*गोश्रकुक्कुट und *गोश्रगोनर m. *eine Krähenart* Nigh. Pr.

*गोश्रचर m. *eine Falkenart* Gal.

*गोश्रज 1) Adj. *in einer Kuhhürde geboren.* — 2) m. N. pr. eines Brahmanen.

*गोश्रपति m. *Oberhirt.*

*गोश्रमुख m. *ein Mensch, der wie ein Hund in einer Kuhhürde hirmand ruhig an sich vorübergehen lässt.*

*गोश्रशाला f. *ein Haus in einer Kuhhürde.*

*गोश्रसंध्यात m. *Oberhirt.*

गोश्रसेन Adj. *den Kühen zum Aufenthalt dirnend.*

गोश्राष्टमी f. *ein best. achter Tag.*

गोश्रि (metrisch) f. = गोश्रृ 3) *a).*

गोश्रिक Adj. *eine Versammlung —, eine Gesellschaft betreffend.* Richtiger गौश्रिक.

गोश्रीक am Ende eines adj. Comp. = गोश्री 3)*a).*

*गोश्रीन fehlerhaft für गौश्रीन.

*गोश्रीयति m. *Vorsteher einer Versammlung, — Gesellschaft.*

गोश्रीवन्ध m. *geselliges Zusammenkunft* Kâd. 242,5.

गोश्रीयान n. *Gesellschaftswagen.*

गोश्रीशाला f. *Versammlungszimmer* Dn. V. 5,10.

गोश्रीश्राद्ध n. *ein best.* Çrâddha-Kull. zu M. 3,251.

*गोश्रेस्वेडिन् Adj. *in der Kuhhürde brüllend, Prahlhans.*

*गोश्रेष्ठु Adj. *in der Kuhhürde geschickt, Prahlhans.*

*गोश्रेपठित Adj. *in der Kuhhürde gelehrt, Prahlhans.*

*गोश्रेप्रगल्भ Adj. *in der Kuhhürde muthig, Prahlhans.*

*गोश्रेविजितिन् Adj. *in der Kuhhürde siegreich, Prahlhans.*

गोश्रेशय Adj. *in einem Kuhstalle schlafend.*

*गोश्रेशूर m. *ein Held in der Kuhhürde, Prahlhans.*

गोश्रा Adj. *im Kuhstall befindlich.*

1. गोश्रपद् n. *der Eindruck einer Rinderklaue im Erdboden, die zur Ausfüllung eines solchen Eindruckes eben hinreichende Menge Wassers, eine unbedeutende Pfütze* Suṣen. 2,3. Auch als Bild von etwas ohne alle Anstrengung zu Vollbringendem.

2. *गोश्रपद् Adj. *Eindrücke von Rinderklauen zeigend, von Rindren besucht.*

गोश्रपदतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

गोश्रपदत्रिरात्रव्रत n. *eine best. Begehung.*

गोश्रपदी Adv. mit कर् *in eine unbedeutende Pfütze verwandeln.*

*गोश्रम m. 1) *Myrrhe.* — 2) *Tagrsonbruch.*

गोश्रमिश्र Adj. *mit Milch verbunden.*

*गोश्रमृक् n. *Schlagfrmach.*

गोश्रमेध्य und °ध्यातर् m. *Kuhhirt.*

गोश्रंग fehlerhaft für गोमर्ग.

गोश्रर्च n. *ein best. Opfer.*

*गोश्रदत्त m. *Bos Gavaeus.*

गोश्रर्मन् Adj. = गोश्रयिण.

*गोश्रेदंग Adj. *eine Kuh schenkend.*

गोश्रमधि N. pr. einer Oertlichkeit.

गोश्रनेत्र 1) Adj. *von der Kuh kommend.* — 2) * f. श्रा *weisses* Dûrvâ-*Gras.*

गोश्रर्ग m. *Tagesanbruch.*

*गोश्रर्ग m. *Lacerta Godica.*

गोश्रर्व m. 1) *ein best. Ekâha.* — 2) * *Kuhopfer.*

*गोश्रशश m. *Myrrhe.*

गोश्रस्त्री f. *der 15te Tag in der dunklen Hälfte des* Kârttika und Gjaishṭha.

*गोश्राद, °ादि und °श्रादि P. 6,2,11.

गोश्रावित्री f. *eine best. Hymne* Hemâdri 1,273, 22. 23.

गोश्रुक् n. desgl.

गोश्रुत्रिका f. *a rope pinched at both ends; with separate halters made fast to it for each ox or cow.*

गोश्रस्तन 1) m. *a) Kuhzitze* MBu. 3,32,4. °स्तनाकार Adj. Bhâvpr. 1,248. — *b)* * *Blumenstrauss.* — *c)* * *ein Perlenschmuck von vier Schnüren.* — *d) eine best. Art Feste* Vârtt. 11,27. — 2) f. ई *a) eine edelliehe Art Weintraube* Râgân. 11,103. Bhâvpr. 1, 217. — *b)* N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

*गोश्रस्तनीसूत्र n. *eine Art Wein* Nigh. Pr.

गोश्रस्थान m. = गोश्रेष्ठान.

गोश्रस्थान und *°क n. *Standort von Kühen, Kuhstall, — hürde.*

*गोश्रस्व m. *Kuhurin* Nigh. Pr.

गोश्रस्वामिन् m. 1) *Besitzer einer Kuh,* — von *Kühen.* — 2) *ein religiöser Bettler, als Ehrentitel einem Personennamen nachgesetzt.*

*गोश्रस्वामिस्थान n. N. pr. eines Berggipfels im Himálaje.

गोश्रक m. *Verstreh, Lager.* Vgl. u. ऊश्रक्य°.

गोश्रत्या f. *Tödtung einer Kuh.*

गोश्रर्न् Adj. *Rindrr tödtend.*

गोश्रन Adj. *verdeckend, verbergend in* श्रवगो°.

गोश्रनर् Nom. *eg. Kuhtödter* Gaut. 21,11.

गोश्रर m. und °णी m. *Kuhrauh.*

*गोश्रर्तनकी f. *Aegle Marmelos.*

गोश्रलिया f. *eine best. Pflanze.*

*गोश्रक्षिन 1) Adj. *Kuhrn zuträglich.* — 2) m. *a) Aegle Marmelos.* — *b) Luffa foetida* odor *eine ähnliche Pflanze.*

*गोश्रिर् m. *Fussweizel, taesus.*

गोश्रिरण n. Sg. *Rinder und Gold* MBu. 2,51,13.

गोश्रिल्ल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,99.

गोश्रा 1) zu verhüllrn. Vgl. श्र°. — 2) m. Bez. *einrs der Agni im Wasser* Mantrabr. 1,7,1.

*गोकत 1) Adj. von गोकत्य Kîç. zu P. 4,3,103. — 2) f. ई f. zu गोकत्य. °पुत्र m. Ind. St. 13,419.

*गोकत्य m. Patron. von गोकत: f. या.

*गोकत्यायण m. Patron. von गोकत्य: f. ई Ind. St. 13,419.

गोगुलव 1) Adj. *aus Bdellion gemacht;* wohl n. mit Ergänzung von अञ्जन *Salbe* Tinḍis-Bh. 24, 13,4 (v. l. गौल्गुलव). — 2) *m. Patron., f. °ई.

गोङ्कव n. Name verschiedener Sâman.

*गोञ्जिक m. *Juwelier, Goldschmied.*

गोड 1) Adj. (f. ई) *a) aus Zucker gemacht* Suçr. 1,189,17. Hemâḍri 1,391,14. — *b) zu den Gauḍa in Beziehung stehend.* रीति f. *eine best. Stilart.* — 2) N. pr. m. n. Sg. eines Landes, m. Pl. eines Volkes. — 3) m. *a) ein Fürst der Gauḍa.* — *b)* N. pr. eines Lexicographen. — 4) f. ई *a) Rum aus Zucker.* — *b) eine best.* Râgiṇ. — 5) n. *Zuckerwerk.*

गोडक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गोडकगज m. *ein wildes Pferd.*

गोडग्रन्थ m. und गोडतिलितन्त्र n. Titel von Werken.

गोडदेशीय Adj. *aus dem Lande* Gauḍa Pañâḍ.

गोडनिबन्ध m. Titel eines Werkes.

गोडपाद 1) m. N. pr. eines Commentators. — 2) f. ई Titel eines Werkes.

*गोडपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*गोडभट्टपुर n. desgl.

गोडमालव m. *ein best.* Râga S. S. S. 81.

गोडव्यवहारनिर्णय m. und गोडप्रकिलक n. Titel von Werken.

गोडमारङ्गी f. *eine best.* Râgiṇ S. S. S. 107.

गोडाभिनन्द oder °न m. N. pr. eines Dichters.

गोडिक 1) Adj. *a) mit Zucker zubereitet.* — *b) zur Bereitung von Zucker geeignet.* — 2) n. *Rum aus Zucker.*

गोडीय Adj. zu *den* Gauḍa *in Beziehung stehend.*

मार्ग m. oder रीति f. (Vimâna 1,2,12) *ein best. Stil;* s. गौड 1) *b).*

गोडेश्वराचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

गोडेश्वरीकुलप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

गोण 1) Adj. (f. ई) *a) nebensächlich, untergeordnet, secundär, uneigentlich* Kâp. 3,67. कर्मन् n. *das entfernter Object.* — *b) zu einer Eigenschaft in Beziehung stehend.* — 2) n. Nom. abstr. zu 1) *a).*

गोणत्व n. Nom. abstr. zu गोण 1) *a).*

गोणनाध्यवसाय und गोणसोपम्य f. Bez. *bestimmter Ellipsen.*

1. गौणिक Adj. (f. ई) 1) *zu den drei Qualitäten in Beziehung stehend.* — 2) *= गुणे साधु. — 3) = *गुणमर्घाते वेद वा.

2.*गौणिक Adj. (f. ई) *sackartig.*

गोणेटकीरी f. *eine best.* Râgiṇ S. S. S. 101. Vgl. गोणट°.

गोणेडकीर्ति f. desgl. S. S. S. 101.

गोणेडली f. *ein best. Tanz* S. S. S. 272.

गोणेय 1) m. *Verdienst, Vorzug.* — 2) n. *a)* Nom. abstr. zu गोण 1) *a).* — *b) das ein Vorzug Sein.*

गोतमँ 1) Adj. (f. ई) zu Gotama *in Beziehung stehend.* — 2) m. *a)* Patron. von Gotama und N. pr. verschiedener Manner. Auch Pl. — *b) *ein best. Gift.* — 3) f. °तमी *a)* f. zu 2) *a).* — *b)* Bein. der Durgâ. — *c)* N. pr. α) *einer Râkshasî.* — β) eines Flusses, = गोदावरी Râǵân. 14,29. — *d) *Gaitenstein des Rindes* Râǵân. 12,59. — *e) *= रात्रिनी. — 4) *n. a)* Name verschiedener Sâman Âṣṣn. Br. — *b) *Fett.*

गोतनक m. N. pr. eines Schlangendämons.

गोतनपृच्छ f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 716.

गोतमवन n. N. pr. eines heiligen Ortes.

गोतमस (?) Adj. mit धर्क m. Name verschiedener Sâman.

*गोतममेनका f. N. pr. eines Flusses, = गोदावरी Râǵân. 14,29.

गोतमसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

गोतमस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 12,14.

गोतमारण्य n. N. pr. eines *Waldes* 160,10.

*गोतमार्चिक Adj. Mahâbh. 4,76,b.

गोतमाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

गोतमि m. Patron. von गोतम.

गोतमिनन्दन (metrisch st. गोतमी °) m. Metron. Âçvatthâman's MBu. 7,156,118.

गोतमीतट n. Titel eines Werkes.

*गोतमीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

गोतमीय Adj. zu Gautama *in Beziehung stehend, von ihm herrührend.*

गोतमीसुत m. Metron. Âçvatthâman's.

गोतमेश Name eines Liṅga.

गोतमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोत्तेय m. Patron. von गोत्त.

गोदानिक Adj. *die* Godâna *genannte Ceremonie betreffend.*

*गोधार m. *eine Art Eidechse.* Vgl. गोधार.

गोधूर्म Adj. (f. या und ई) *aus Weizen gemacht* Hemâdri 1,412,8 (गोधूमा gedr.).

गोधूम m. N. pr. eines Mannes.

गोधेनुक n. *eins Heerde Milchkühe.*

गोधेय m. 1) *eine Art Eidechse.* — 2) Pl. Name einer Schule.

*गोधेर m. *eine junge Eidechse* oder *eine Art Eidechse.*

गोधेरक m. *ein best. kleines giftiges Thier.*

*गोधेरकायण m. Patron. von गोधेर.

गोनर्द 1) *Adj. von गोनर्द. — 2) m. N. pr. eines Autors. Richtig गोनर्द.

*गोप m. Patron. von गोप Comm. zu Tinḍis-Bh. 13,12,3. Wohl fehlerhaft für गोप.

गोपत्य n. *Besitz von Rindern.*

गोपवन 1) m. Patron. von गोपवन. Auch *Pl. — 2) n. Name eines Sâman.

गोपायन m. Patron. von गोप (nach dem Comm. zu Tinḍis-Bh. = गौपगोत्र). Auch Pl.

*गोपालपशुपालिका f. Nom. abstr. von गोपाल + पशुपाल.

गोपालायन (Maitr. S. 3,10,4) und गोपालेय m. Patron. von गोपाल.

*गोपिक m. *der Sohn einer Hirtin.*

*गोपिलेय Adj. von गोपिल.

*गोपुच्छ Adj. (f. ई) *einem Kuhschwanz ähnlich.*

*गोपुच्छिक Adj. *an einem Kuhschwanz sich haltend.*

*गोप्तेय m. Metron. von गुप्ता.

*गोभान Adj. von गोभक्.

गोभिल 1) Adj. von गोमिलो (N. pr. eines Dorfes und eines Flusses). — 2) f. ई N. pr. eines Flusses (richtig गौतमी).

*गोमतायन Adj. von गोमत्. Davon °क.

*गोमखिक Adj. von गोमख.

*गोमय Adj. *von Kuhmist herrührend.*

*गोमायन m. Patron. von गोमिन्.

गोर्. 1) Adj. (f. ई) *a) weisslich, gelblich, röthlich.* — *b) glänzend, schön, prächtig.* — 2) m. *a) Bos Gaurus.* — *b) weisser Senf; das Korn als best. Gewicht.* — *c) *Gritica tomentosa* Râǵân. 9,112. — *d) *eine Räsarî Gal.* — *e) *der Mond.* — *f) *der Planet Jupiter.* — *g)* Bein. *a) *des Schlangendämons* Çesha Gal. — β) Kâitanja's; vgl. °चन्द्र. — *h)* N. pr. eines Joga-Lehrers. — 3) *f. गौरा angeblich = गौरी. — 4) f. ई *a) die Kuh des Bos Gaurus.* — *b) ein noch nicht menstruirendes (achtjähriges) Mädchen.* — *c) *die Erde.* — *d) Hôlleri Kîtaḍ. 3,20. — *e) *ein best. gelbes Pigment; °ऽरुणिपगल. — *f) Gelbwurz* und *verschiedene andere Pflanzen Râǵân. 6,191. 8,111. 10,82. — *g) *Rede.* — *h)* Name *verschiedener Metra.* — *i) *ein best. Tact* S. S. S. 214. — *k) *eine best.* Râgiṇ S. S. S. 37. — *l)* N. pr. α) der Gattin Çiva's. — β) der Gattin Varuṇa's. — γ) einer Vidjâḍevî MBh. 3,231,18. Harîv. 12036. 12041. — δ) verschiedener Frauen. — ε) verschiedener Flüsse VP. 2. — 3

*n. *a) weisser Senf. — b) eine best. Gemüsepflanze* Gal. *— c) Saffran;* vgl. कनक°. *— d) Staubfaden der Lotusblume. — e) Gold. — f) Auripigment* Gal.

*गौरक m. *eine Reisart* Gal.

गौरकन्द m. N. pr. eines Fürsten VP.2 4,200.

गौरकर्ण m. fehlerhaft für गौरकर्ण.

*गौरखर m. *ein wilder Esel.*

गौरगणोद्देश m. Titel eines Werkes. °दीपिका f. Titel eines *Commentars* dazu.

गौरग्रीव m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गौरग्रीवि m. Patron. Davon * Adj. °ग्रैवीय.

गौरचन्द्र m. Bein. *Kaitanja's* Kaitan. 4,9.

*गौरजीरक m. *weisser Kümmel* Rāǵan. 6,59.

गौरण्डक m. N. pr. v. l. für कोरण्डक.

गौरतिलिरि m. *eine Rebhuhnart* Bhāvapr. 2,3,8.

गौरत्व n. Nom. abstr. zu गौर 1) a); Comm. zu Naish. 8,99.

*गौरत्वच् m. *Terminalia Catappa* Rāǵan. 8,45.

गौरपृष्ठ m. N. pr. eines Fürsten.

गौरमत्व wohl *ein best. Spruch.*

गौरमुख 1) m. N. pr. verschiedener Männer. — 2) *f. या N. pr.

गौरमृग m. *Bos Gaurus.*

गौरललाम Adj. *an der Stirn weiss gefleckt* TS. 5,6,16,1.

गौरव 1) Adj. zum *Lehrer in Beziehung stehend.* कुल n. *die Familie des Lehrers.* — 2) * m. *eine best. giftige Pflanze* Gal. — 3) n. *a) Schwere. — b) Schwere eines Volumens, so v. a. Voluminosität* Sukas. 3, 4, 2. 9. *— c) Schwierigkeit* Kāraka 3, 1. *— d) prosodische Länge. — e) Wichtigkeit, grosse Bedeutung, hoher Werth. — f) Gravität, Ehrwürdigkeit, Ansehen der Person, Würde* Apast. *— g) die einer Person oder Sache erwiesene oder gebührende Hochachtung, Ehrfurcht —, Respect vor* Harshak. 218, 19. Kād. 194,21. 2,146,16. पुनरागमन° Ehre 1,238, 5. *— h) ein best. Fehler in der Dialektik: Schwerfälligkeit, zu weites Ausholen.*

गौरवज्ञान Adj. *von Ehrfurchterfüllt* Lalit. 278,13.

गौरवलाघवविचार m. Titel eines Werkes.

*गौरवल्ली f. *Fennich* Npon. Pa.

गौरवाङ्ग m. N. pr. eines Fürsten.

*गौरविन Adj. *in Ansehen stehend, hochgeachtet.*

*गौरशाक m. *eine Art Bassia.*

गौरशालि m. *eine Reisart* Varāh. Jogas. 7, 4.

गौरशिरस् m. N. pr. eines Mannes.

गौरसक्थ Adj. (f. ई) *röthliche Schenkel habend.*

गौरसर्षप m. *Sinapis glauca, ein solches Senfkorn* (Apast.) auch als *best. Gewicht.*

*गौरसुवर्ण n. *eine best. Gemüsepflanze* Rāǵan. 7, 181.

गौराङ्ग 1) Adj. (f. ई) *einen röthlichen Körper habend* Daçak. 31. — 2) m. Bein. *Kaitanja's.* — 3) *f. ई *Kardamomen* Rāǵan. 6,87.

गौराङ्गमल्लीक m. N. pr. eines Mannes.

*गौराजाजी f. *weisser Kümmel* Rāǵan. 6,59.

*गौराटिका f. *Predigerkrähe* Rāǵas. 19,114.

*गौराईक m. *ein best. Gift.*

गौरावकन्दिन् m. Bein. *Indra's (als Bos Gaurus besprungend oder einen B. G. angreifend)* Çat. Br. Comm. zu Nāyan. 3,1,21.

गौराश्व m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2,8,18.

*गौरास्य m. *eine schwarze Affenart mit weisslichem Gesicht.*

गौराहिक m. *eine Schlangenart.*

गौरिक 1) m. *a)* vielleicht *weisser Senf. — b)* Metron. des Māndhātar. — 2) *f. या *ein noch nicht menstruirendes, achtjähriges Mädchen.*

गौरिनप् m. Nom. abstr. zu गौर 1) a) Naish. 8,99.

*गौरिमत्त् m. und *°मती f. N. pr.

*गौरिल m. 1) *weisser Senf.* — 2) *Eisenfeil.*

गौरिवीत Adj. von गौरिवीति. Vgl. गौरी°.

गौरिवीति m. N. pr. eines Ṛshi. Vgl. गौरी°.

*गौरिषक्थ m. N. pr.

1. गौरी f. s. u. गौर.

2. गौरी Adv. mit कर् *weiss machen* Ind. Stud. 15,210.

गौरीकल्प m. *ein best.* Kalpa 2)b).

गौरीकान्त m. N. pr. eines Autors. Auch °सार्वभौमभट्टाचार्य.

गौरीगायत्रिका und °गायत्री f. *ein best. Vers* Hemādri 1,230,11. 16.

गौरीगुरु m. Bein. des Himālaja.

गौरीचतुर्थी f. *der 4te Tag in der lichten Hälfte des* Māgha.

गौरीचरित n. Titel eines Werkes.

*गौरीत्र 1) m. Metron. Kārttikeja's. — 2) n. *Talk.*

गौरीतन्त्रक n. Titel eines Werkes.

गौरीतीर्थ m. N. pr. eines Tirtha.

गौरीनाथ m. Bein. Çiva's.

*गौरीपट्ट m. *the horizontal plate of the* Liṅga, *typical of the female organ.*

गौरीपति m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.

*गौरीपाषाण m. *weisser Arsenik* Npon. Pa.

*गौरीपुत्र m. Metron. Kārttikeja's.

*गौरीपुष्प m. 1) *Fennich.* — 2) *Nerium odorum* Rāǵan. 10,12.

गौरीपूजा f. *Verehrung der Gaurī, ein Festtag am 4ten Tage in der lichten Hälfte des* Māgha.

गौरीभर्तृ m. Bein. Çiva's.

गौरीमुण्ड m. N. pr. eines Vidjādhara-Fürsten.

*गौरीललित n. *Auripigment* Rāǵan. 13,69.

गौरीवर m. 1) *Bein. Çiva's. — 2) *ein Gnadengeschenk der Gaurī.*

गौरीविन 1) Adj. von गौरीविति; vgl. गौरि°. — 2) m. Name verschiedener Sāman Ārsh. Bā.

*गौरीविति m. N. pr. = गौरि°.

गौरीव्रत n. *eine best. Begehung.*

गौरीश m. Bein Çiva's.

*गौरीसल्लिक Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

*गौरीर m. *Bleiglätte* Npon. Pa.

*गौरीस्मर m. *weisser Arsenik* Npon. Pa.

*गौलक्षणिक Adj. *die Merkmale der Kuhe kennend.*

*गौलन्द Adj. (f. ई) von गौलन्य.

*गौलन्य m. Patron. von गौलन्द.

*गौला f. = गौरी N. pr. der Gattin Çiva's.

*गौलाङ्गपर्ण m. Patron. von गौलाङ्ग.

*गौलिक m. *Bignonia suaveolens.*

*गौलोमन Adj. *dem Kuhhaar ähnlich.*

गौल्गुलव 1) Adj. = गौल्गुलव 1). — 2) f. ई Patron.

गौल्गुलवीपुत्र m. Metron. eines Gobhila.

गौल्मिक 1) Adj. *über* गुल्म 2) a) *handelnd* Kāraka 6,11. — 2) m. *a) das einzelne Individuum eines Soldatenpostens. — b) ein Befehlshaber über* गुल्म 1) b) J. A. S. Beng. 47,403,24.

*गौल्य 1) Adj. *sittlich* Rāǵan. 7, 209. 8, 120. — 2) n. *a) Sittigkeit* Rāǵan. 10,48. — *b) Syrup. — c) ein spirituöses Getränk.*

*गौवायनिक Adj. (f. ई) *auf* गोवायन.

*गौशकलिक Adj. (f. ई) *einen mit Ochsen bespannten Wagen besitzend.*

*गौशतिक Adj. (f. ई) *hundert Kühe besitzend.*

गौशृङ्ग m. Name eines Sāman.

गौश्म m. Patron von गुश्मि.

गौश्मायणि m. Patron. von गौश्म.

गौश्र m. = गौश्म.

गौषूक m. Name eines Sāman.

गौषूक्ति m. Patron. von गौषूक (Comm.).

*गौष्ठ 1) Adj. (f. ई) von गोष्ठी oder गौष्ठी (N. pr. eines Dorfes). — 2) f. ई N. pr. eines Dorfes. v. l. गोष्ठी.

गौष्ठिक Adj. *eine Versammlung —, eine Gesellschaft betreffend* zu Spr. 2206.

गौष्ठीन Adj. (ein Ort) *wo eine Kuhheerde gestanden hat; in solchet Ort* Harshak. 56,22 (गो° gedr.).

*गौसङ्गिक Adj. (f. ई) *tausend Kühe besitzend.*

*गोरू Adj. (f. ई) von गोरू.

*गोरूलव्य m. Patron. von गुरुलु. Dazu f. *गोरूलव्यायनी.

गोरूपक Adj. zu den Gubjaka in Beziehung stehend.

ग्रथ Partic. praet. pass. von घस् in घर्षाद्.

ग्रिध f. Nom. act. von घस् in ग्रैंध.

ग्रौ f. 1) ein Weib übermenschlicher Art, Göttin, Genie. — 2) * Rede.

ग्रौवस् Adj. mit göttlichen Weibern verbunden.

ग्रास्पति m. Gemahl eines göttlichen Weibes.

ग्रास्पत्नी f. göttliches Eheweib.

ग्रस्न् in भूम्य°.

ग्रमी f. die Erde. Nur in der Form ग्रमेस् Abl. Gen. यु lu तुविर्द्.

1. ग्रघ्, ग्रन्घ्, ग्रन्नीति. °ग्रघीत. °°न्घ, °ग्रन्घित knüpfen, winden, aneinanderreihen, (ein Werk, Gedicht) zusammenknüpfen, so v. a. — stellen verfassen. — ग्रघ्यग्राम् Kathâs. 122,71 wohl fehlerhaft für ग्रघ्यग्राम्. — Partic. ग्रघित (°ग्रन्घित) 1) geknüpft, gebunden, verbunden, aufgereiht, gewunden, umwunden, hineingebunden, verknüpft, verbunden, besetzt —, besiet mit; künstlich verschlungen (von der Fabel eines Schauspiels), ineinander geschlungen und daher schwer zu scheiden. करुणार्घवितिम् Adv. so v. a. mit Worten kläglichen Inhalts. — 2) knotig, verhärtet, zusammengeballt. — 3) zum Stocken gebracht. — 4) *verletzt, beschädigt. — 5) *gepackt, in Besitz genommen. — *Caus. ग्रन्घयति, °ते ग्रन्घयते, ग्रर्घि. — Mit घस्. °ग्रघित verknotet, fest. — Mit ग्रा umschlingen in पुनाग्रन्घस्. — Mit उद् 1) aufbinden, so v. a. in Bündel bringen, in die Höhe binden. — 2) knüpfen, winden. — 3) aufknüpfen, lösen. — Caus. उद्ग्रन्घयति aufknüpfen, lösen. — Mit समुद् in die Höhe binden. — Mit उप umschlingen. — Mit नि einschlingen in पुनर्निग्रन्घस्. — Mit प्र verknüpfen —, verbinden mit Comm. zu Nâigh. 2,2,8. — Mit वि verbinden, zusammenbinden, umbinden. — विग्रन्घित 1) verbunden. — 2) knotig, knollig, geballt Kâraka 8,1. — 3) unterbunden, so v. a. gehemmt. — Mit सम् संग्रन्घित verknotet, zusammengebunden. 2. ग्रघ्, °ग्रन्घ्, ग्रन्घते. ग्रन्घते जोहित्ये.

ग्रग्रन 1) n. a) Verknüpfung, Verschlingung Comm. zu Nâigh. 2,2,8. das Angereihtsein zu Spr. 1616. — b) das Stocken, Gehemmtwerden der freien Bewegung. — c) in der Dramatik das Andenken des Ausganges. — 2) f. घ्रा das Knüpfen, Binden, Umstricken Bîrâr. 168,9.

ग्रग्रनीय Adj. zu verknüpfen, — verbinden Comm. zu Nâigh. 2,2,8.

ग्रग्रित 1) Adj. s. u. ग्रघ् — 2) n. a) das Angereihtsein zu Spr. 1616. — b) ein best. knotiger Abscess.

ग्रग्रितव्य Adj. = ग्रग्रनीय Car. zu Bâdar. 4,3,2.

ग्रग्रिन् Adj. Ränke schmiedend, ränkevoll.

ग्रग्रिल Adj. besessen, verrückt Ind. St. 15,305. Vgl. ग्रग्रिल.

ग्रग्रिली Adv. mit भू verrückt werden ebend.

ग्रघ्र m. Busehel.

ग्रघ्य Adj. = ग्रग्रनीय Nâigh. 2,2,8.

ग्रन्घ m. 1) *das Knüpfen, Binden. — 2) = ग्रन्घि Knoten TS. 6,2,9,4. v. l. — 3) Wabe P. 4,3,105, Vârtt. 2. — 4) ein künstliches Gefüge von Worten (insbes. von 32 Silben); literärisches Erzeugniss; Text, Wortlaut. ग्रन्घतग्रार्थतग्र dem Wortlaute und dem Sinne nach. — 5) Kapitel, Abschnitt (im Kâtj.). — 6) * Reichthum.

*ग्रन्घकर्तृ m. Autor eines Werkes.

ग्रन्घकार m. dass.

*ग्रन्घकृती und °°कृति (fehlerhaft) f. Bibliothek.

ग्रन्घकृत् m. Autor eines Werkes.

ग्रन्घन n. und °°ना f. das Knüpfen, Binden, Winden. शब्दग्रन्घन so v. a. das Erzählen Manâsi. 3,28,a.

*ग्रन्घपद्धति f. eine Art Dûrvâ-Gras Râgân. 8,116.

ग्रन्घविस्तर m. ein umfangreicher Text Vaitâl. Bhn. S. 1,2. Wortschwall Brahmabindûp. 3.

*ग्रन्घसंधि m. Abschnitt in einem Werke, Kapitel.

ग्रन्घाच्य Adj. Kâraka 6,11 fehlerhaft für ग्रन्थ्याच्य.

1. ग्रन्धि m. 1) Knoten. — 2) ein in den Zipfel eines Gewandes geschlungener Knoten zur Aufbewahrung von Geld u. s. w. — 3) Gelenk, Knoten an Pflanzen. — 4) krankhafte Anschwellung und Verhärtung. — 5) Glocke (zum Läuten). — 6) Knoten in übert. Bed. so v. a. Fessel, Kette, Zweifel. ग्रग्रग्र° so v. a. fester Vorsatz Bâlar. 170,8. — 7) * Bez. verschiedener Pflanzen und Wurzeln. 2. *ग्रन्धि m. Krümmung; Falschheit.

ग्रन्धिक 1) m. a) Erzähler, Rhapsode. — b) Astrolog. — c) eine best. Krankheit des äusseren Ohres. — d) eine best. Pflanze oder Stoff Kâraka 6,18. — e) ein angenommener Name z) Nakula's. — β) * Sahadeva's (?). — 2) * m. n. a) Capparis aphylla. — b) Bdellium. — 3) n. a) die Wurzel vom langen Pfeffer. — b) *= ग्रन्थिपर्णा. — c) * eine best. Frauenkrankheit Gal.

ग्रन्धिच्छेदक m. Beutelschneider.

ग्रन्धित्व n. Nom. abstr. zu ग्रन्धि 4).

*ग्रन्धिदल 1) m. ein best. Parfum Râgân. 12,146. — 2) f. घ्रा ein best. Knollengewächs Râgân. 8,69.

*ग्रन्धिदूर्वा f. eine Art Dûrvâ-Gras Râgân. 8,111.

ग्रन्धिन् Adj. 1) Bücher lesend. — 2) von unbekannter Bed. RV. 10,95,6.

*ग्रन्थिनिका f. ein best. Knollengewächs Gal.

*ग्रन्थिपत्र m. ein best. Parfum.

ग्रन्थिपर्ण 1) m. ein best. Parfum Râgân. 12,146. — 2) *f. घ्रा eine best. Pflanze. — 3) *f. ई eine Art Dûrvâ-Gras. Vgl. ग्रन्घ°. — 4) * m. eine best. wohlriechende Pflanze.

ग्रन्थिपर्णक = ग्रन्थिपर्ण 4) Kâd. 141.

ग्रन्थिपर्णमय Adj. aus ग्रन्थिपर्ण 1) gemacht Hemâdri 1,433,8.

*ग्रन्थिपत्र 1) m. Feronia elephantum Râgân. 11, 182. — 2) Vanguiera spinosa Râgân. 8,69. — 3) = नागकुरण्ड Râgân. 6,216.

*ग्रन्थिबन्धन n. das Knüpfen eines Knotens; das Zusammenknüpfen der Gewänder der Braut und des Bräutigams bei der Heirathsceremonie.

ग्रन्थिबन्धन् Absol. mit यस् knotenartig zusammenknüpfen Bîrâr. 312,11.

*ग्रन्थिवार्कुण m. eine best. Pflanze.

ग्रन्थिभेद m. Beutelschneider.

*ग्रन्थिमत्फल m. Artocarpus Lacucha Madanav. 67,49.

ग्रन्थिमत् 1) Adj. a) geknüpft, gebunden. — b) *knollig. — 2) m. Heliotropium indicum Bhâvapr. 1,215.

*ग्रन्थिमूल 1) n. Knoblauch. — 2) f. घ्रा eine Art Dûrvâ-Gras Râgân. 8,114.

ग्रन्थिल 1) Adj. knotig. — 2) * m. a) Flacourtia sapida Râgân. 9,161. — b) Capparis aphylla. — c) Amaranthus polygonoides. — d) Asteracantha longifolia. — e) Cocculus cordifolius. — f) ein best. Heilmittel (फिताबली). — g) ein best. Parfum Râgân. 12,115. — 3) * f. घ्रा a) Bez. zweier Grasarten Râgân. 8,111.116. — b) eine Cyperus-Art. — 4) * n. a) die Wurzel vom langen Pfeffer Râgân. 6. 23. — b) frischer Ingwer.

ग्रन्थिली Adv. mit भू knollig werden, sich ballen Comm. zu Kâraka 1,1.

*ग्रन्थिवल्क m. eine Art Stahl.

ग्रन्थिवीमर्ष m. eine best. Form von Rothlauf Kâraka 6,11.

ग्रन्थिवीसर्पस् Adj. an der eben genannten Krankheit leidend ebend.

*ग्रन्थिकृर् m. Minister.

ग्रन्थी Adv. mit भू sich ballen Bîrâr. 41,24.

*ग्रन्थोक n. die Wurzel vom langen Pfeffer.

ग्रन्थ Busehel, Bündel Pân. Gaṇ. 1,13,1. Vgl. ग्लन्थ.

ग्रभ् (aiter) und ग्रभ्र. ग्रभ्णीति und गृह्णीति (auch Med.). गृह्=गृह्णा Mahâbh. 1,661,22. Pañkâd. Partic. गृह्णत्, गृह्णान (Bhâg. P.) und गृह्णत्. 1) *ergreifen, mit der Hand fassen, fassen* (von einem Blutegel 217,32. 33. 218,1); *packen, festhalten* 310,3. कों. पाणौ *Jmd* (Acc.) *bei der Hand fassen;* ausnahmsweise auch mit doppeltem Acc. पाणिम् *die Hand fassen*, insbes. bei der Heirathsceremonie. गृह्य Absol. *ergriffen habend*, so v. a. *mit sich —, bei sich führend, mit.* गृह्णत Am Anfange eines adj. Comp. *mit ergriffenem —*, so v. a. *— mit sich führend, — bei sich habend, — haltend;* bisweilen auch in verstärkter Ordnung गृह्णत Lalit. 246,3. Kirâṇ. 75,1). पतं ग्रभ् *Jmds Seite —, Partei ergreifen für* (dat.). Mit einem Abl. *nehmen von* 113,1. — 2) *anhalten, nicht durchlassen.* — 3) *fangen* (Blutegel 217,23), *einfangen, gefangen nehmen, in seine Gewalt bekommen* 173,32. *Jmd* oder *Jmds Herz* चेतस्, मनस्, हृदयम् *für sich gewinnen* 168,31. 187,5. — 4) *ergreifen*, so v. a. *sich Jmds bemächtigen* (von Krankheiten und dämonischen Wesen). — 5) Sonne und Mond *ergreifen* (von Seiten Râhu's), so v. a. *verfinstern.* — 6) *rauben, entziehen.* — 7) *die Hand auf Etwas legen, als seinen Theil für sich nehmen, sich aneignen, beanspruchen* 136,24. — 8) *gewinnen, erlangen, erhalten.* फलम् *Frucht ansetzen.* गृह्णित *fruchtbringend* (Baum). — 9) *entgegennehmen*, — von (Abl.) 40,5. *empfangen*, — von (Abl.) 212,15. *annehmen*, — von (Abl. oder Gen.). गर्भम् *eine Leibesfrucht empfangen* von (Abl.). आज्ञाम्, आदेशम्, संदेशम् *einen Befehl* u. s. w. *entgegennehmen oder empfangen.* कार्यम् *eine gerichtliche Sache —, eine Klage annehmen* 216,2. *behalten* 185,5. Angeblich auch mit doppeltem Acc. — 10) *Jmd* (Acc.) *zur Frau nehmen.* — 11) ein Weib *ergreifen*, so v. a. *beschlafen.* — 12) *durch Kauf an sich bringen*, mit Instr. des Preises. — 13) *sich Etwas erbitten, wählen* 106,15. — 14) *auffassen* (eine Flüssigkeit), *schöpfen* 182,24. — 15) *auffangen* Âśv. 3,34. v. l. यत्न् besser. — 16) *pflücken, abpflücken, sammeln.* — 17) *einsammeln, sich einen Vorrath von Etwas machen.* — 18) *Etwas in Gebrauch nehmen, anlegen* (Kleider u. s. w.) 290,29. 294,9. 292,1. *annehmen* (eine Gestalt) Bâlar. P. 2, 9,16. — 19) *nehmen und legen —, setzen auf* (Instr. oder Loc.) 123,26. 129,18. 184,29. *stecken in* (Loc.) — 20) *in sich hineinziehen* (Med.). — 21) *in sich enthalten, — begreifen, zugleich bezeichnen.* — 22) *Jmd aufnehmen, zu sich nehmen* 47,8. *willkommen heissen*, insbes. eine verstossene Gattin *wieder aufnehmen.* — 23) *Etwas auf sich nehmen, sich hingeben* (मानस् 174,6), *sich unterziehen, sich machen an.* यत्नम् *sich bemühen*, mit Loc. eines Nom. act. 129,16. — 24) *in den Mund nehmen, anführen, nennen* (einen Namen). — 25) *mit den Sinnen fassen, gewahrwerden, vernehmen, erkennen* 328,11. Bei den Astronomen *beobachten.* — 26) *erlernen, im Gedächtniss behalten* 227,30. — 27) *berechnen, bestimmen.* — 28) *annehmen, billigen, gutheissen; sich Etwas gefallen lassen, angenehm finden* Kâv. 2,49,13. — 29) *annehmen, bekenntgen* 69,16. *befolgen.* — 30) *auffassen, dafür halten.* — 31) Pass. *gemeint sein, — unter* (Instr.) 214,19. 223, 13. 227,14. 237,7. 238,8. 26. — 32) mit caus. Bed. *nehmen heissen* 64,6. — Caus. ग्राहयति 1) *ergreifen —, fassen — lassen* (einen Blutegel 217,33. eine kranke Stelle durch Blutegel 31), *festhalten lassen mit* (Instr.), *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *ergreifen lassen.* पाणिम् *die Hand* (bei der Heirathsceremonie). — 2) *einfangen —, gefangen nehmen lassen.* — 3) *sich Jmds bemächtigen lassen;* mit Acc. und Instr. अनेन so v. a. *Jmd zu ermüden beobsichtigen.* — 4) *rauben, — fortbringen lassen.* — 5) *empfangen lassen, annehmen heissen, einnehmen lassen* (einen Sitz, einen Wohnplatz); mit doppeltem Acc. — 6) *zur Frau geben*, mit doppeltem Acc. — 7) *wählen lassen*, mit doppeltem Acc. — 8) *Jmd* (Acc.) *sich mit Etwas* (Instr.) *beschäftigen lassen.* — 9) *lernen lassen, beibringen, vertraut machen;* mit doppeltem Acc. Âpast. Dâśar. 80,12. — Desid. जिघृक्षति, °ते 1) *zu ergreifen —, zu packen im Begriff stehen.* — 2) die Sonne *zu ergreifen —*, so v. a. *zu verfinstern im Begriff stehen* (von Râhu). — 3) *zu entreissen im Begriff stehen.* — 4) *mit den Sinnen fassen wollen, zu erkennen sich bestreben.* — *Intens. जरीगृह्यते. — Mit अति 1) *über die Zahl schöpfen.* — 2) *überfliessen, übertreffen. — Mit अनु 1) *im Rauben folgen.* — 2) *halten, stützen.* — 3) *aufnehmen.* — 4) *beipflichten* 26,13. — 3) *Jmd gütig aufnehmen, sich gnädig erweisen, gewogen sein, seine Gewogenheit an den Tag legen, beglücken;* mit Acc. oder Gen. (Bhâg. P.) der Person und Instr. der Sache, mit der man Jmd *beglückt.* आसनम् *den Sitz beglücken*, so v. a. *geruhen sich zu setzen.* कस्मात्पादपङ्कजस्पर्शेन नानुगृह्णीतो मणिनूपुरौ Kâv. 67,7. — 6) *pflegen, hegen.* — 7) *Etwas fördern, zu Etwas* (Acc.) *beitragen.* — Mit समनु 1) *in Ordnung bringen* (die Haare). — 2) *sich gnädig gegen Jmd* (Acc.) *erweisen.* — Mit अप *wegnehmen, abtrennen, abreissen.* — Mit अपि *zuhalten* (Mund, Nase, Ohr); auch mit Ergänzung von Mund oder Nase. — Mit अभि 1) *ergreifen, packen.* — 2) *an sich nehmen, aufnehmen.* — 3) *aufheben, in die Höhe heben* (ein Kleid). — 4) *zusammengreifen* (die Hände). — 5) *ansetzen* (Bluthen, Früchte). — 6) *in Empfang nehmen.* — 7) *Jmd empfangen.* — Caus. *fangen, ertappen.* — Mit अव 1) *loslassen, nachlassen.* — 2) *abhalten* von (Abl.) Tândja-Bn. 6,7,22. *hemmen, zurückhalten, verschliessen* Kâraka 1,26. 8,1. Kâv. 2,75,14. 99,16. — 3) *vertheilen*; in der Grammatik *absetzen, abtheilen* (Wörter, Wortheile). — 4) अवगृह्य पादाभ्याम् so v. a. *sich mit den Füssen anstemmend*; ohne पादाभ्याम् so v. a. *gewaltsam.* — 5) *mit den Sinnen fassen, wahrnehmen, empfinden.* — Caus. *in Stücke zertheilen.* — Mit प्रत्यव 1) *zurückhemmen, — stellen* Maitr. S. 4,6,4. — 2) *zurückhalten, widerrufen.* — Mit व्यव *niederbeugen.* — Mit आ 1) *anhalten, anziehen* (die Zügel). — 2) *erlernen* Kâv. 163,2. — Mit उप 1) *mit sich nehmen;* Absol. so v. a. *mit.* — 2) *umormen.* — Mit समा *auf einmal erfassen, ergreifen.* — Mit उद् 1) *aufheben, emporhalten.* — 2) *aufrichten, erheben, emporbringen* Nṛs. Up. S. 40. Med. *sich aufrichten, sich erheben.* — 3) *herausgreifen, — ziehen* (z. B. ein Schwert), *wegnehmen.* — 4) *herausreissen, erretten.* — 5) *aufhören*, insbes. *zu regnen; absetzen im Reden.* — 6) *zugeben, einräumen.* — 7) *ausfindig machen, ergründen* Kiraṇ. 28,6. 11. 29,11. — Caus. 1) *Etwas auszuerfahren veranlassen.* — 2) *Jmd veranlassen emporzubringen* Nṛs. Up. S. 40. — 3) *zur Sprache bringen, besprechen.* — 4) *उद्ग्राहित = बद्ध. — Mit उपोद् 1) *ebenfalls aufheben, — emporhalten.* — 2) *aufrichten* Kâṇḍ. Up. 4,2,5 (Comm. Mullâr. *öffnen*). — 3) *zum Munde führen* Âit. Ba. 7,33. — Mit प्रत्युद् *absetzen.* — Mit समुद् 1) *aufheben, aufwärts.* — 2) *aufgreifen, auffassen.* — Mit उप 1) *aufheben* (Conj.). — 2) *auffangen durch Unterhalten.* — 3) *unterfassen, unterfangen; unterhalten*, insbes. ein Gefäss um daraus zu trinken. — 4) *in den Besitz von Etwas gelangen, theilhaftig werden.* — 5) *sich Jmds bemeistern.* — 6) *hinfassen, zu Hülfe nehmen.* — 7) *aufnehmen*, so v. a. *erneuern.* — 8) धिया *mit dem Geiste erfassen.* — 9) *annehmen, gutheissen.* — 10) उपगृह्णतुम् Nṛs. Up. 1, 3 fehlerhaft für °गृह्णितुम्. — Mit नि 1) *niederhalten, senken.* — 2) *eindrücken* (eine Furche) RV. 4,57,7. — 3) *an sich ziehen.* — 4) *zusammenziehen, zukneifen* (die Augen). — 5) *anhalten, zurückhalten.* — 6) *ergreifen, fassen, festhal-*

ten. — 7) ergreifen, gefangen nehmen, einfangen. — 8) Jmd daniederhalten, niederdrücken, bezwingen, bändigen, im Zaum halten. — 9) zurückhalten, unterdrücken, hemmen. — Caus. wovon Desid. निग्रिघयति Jmd veranlassen, dass er zu unterdrücken den Wunsch hege. — Mit उपनि 1) niederdrücken auf (Loc.). — 2) in die Nähe bringen Āpast. Çr. 12,23,1. — Mit प्रतिनि herausschöpfen. — Mit विनि 1) Jmd packen an (Loc.). — 2) zurückhalten, anhalten. — 3) zurückhalten, unterdrücken, hemmen. — Mit सनि 1) daniederhalten, bezwingen, bändigen. — 2) zurückhalten, unterdrücken, hemmen. — Mit निस् in निर्ग्रस्. निर्गृहीत MBu. 13, 1998 fehlerhaft für निगृहीत. — Mit प्रतिनिस् in प्रतिनिर्गृह्य. — Mit परि 1) auf beiden Seiten anfassen. — 2) umfassen, umfangen, umgeben, umringen, einschliessen Çelbas. 3,66.148. — 3) einfassen, einfriedigen. परिगृह्य मस्त्वतीम् so v. a. beide Ufer der S. besetzt haltend MBu. 5,178,23. — 4) in der Grammatik इति einfassen, so v. a. mit Einschränkung von इति ein Wort wiederholen. — 3) auffangen. — 6) umringen, sich kleiden in, anlegen. — 7) ergreifen, packen, halten, tragen. परिगृह्य ergreifend, so v. a. in Begleitung von, mit. °गृहीत mit Acc. ergriffen habend, mit Lalit. 368,13. — 8) bemeistern. — 9) in den Besitz von Etwas gelangen, theilhaftig werden. — 10) entgegennehmen, empfangen, annehmen, für sich behalten 130,32. eine Lehre annehmen, sich zu ihr bekennen Çabd. zu Bādar. 2,2,1 (S. 498, Z. 1). — 11) (Speise) in sich aufnehmen. — 12) auf sich nehmen, übernehmen. — 13) Jmd zu sich nehmen, aufnehmen, freundlich empfangen. — 14) liebkosen. — 15) zur Frau nehmen. — 16) Jmd beistehen. — 17) sich richten nach, berücksichtigen, befolgen. — 18) übertreffen. — 19) entbehren, nicht haben. परिगृह्य ohne (mit Acc.) Mbu. 3,26,15. — 20) परिगृहीत verbunden —, versehen mit (Instr. oder im Comp. vorangehend) Kād. 123,15. Lalit. 181,2. 109,22. 110, 2. fgg. 112,19. fgg. — Desid. परिग्रिघक्षीयस् in der Bed. umfangen werdend (!). — Mit संपरि 1) entgegennehmen, empfangen. — 2) Jmd freundlich aufnehmen. — 3) unternehmen, vollbringen. — 4) vollständig fassen, begreifen. — Mit प्र 1) vor sich hin halten, vorstrecken; halten. — 2) darbieten. — 3) ergreifen, aufnehmen. प्रगृह्य so v. a. mit sich führend, in Begleitung von, mit 68,23. — 4) gefangen nehmen. — 5) entgegennehmen, empfangen. — 6) anhalten, anziehen (die Zügel). — 7) an sich ziehen, sich verbinden mit. — 8) Jmd freundlich empfangen, sich gegen Jmd freundlich beweisen. — 9) Etwas begünstigen, Vorschub leisten. — 10) sich fassen, — zusammennehmen. — 11) in der Grammatik gesondert halten, stolren. — Caus. in Empfang nehmen. — Mit परिप्र um Jmd herumreichen. — Mit प्रतिप्र annehmen, gutheissen. प्रति v. l. — Mit संप्र 1) zusammen klauben, — vorstrecken. — 2) zusammen ergreifen, — aufnehmen. — 3) ergreifen, anfassen. — 4) entgegennehmen, annehmen. वचनम् Worte gut aufnehmen. — Mit प्रति 1) anfassen, ergreifen. — 2) auffangen, auffassen, in sich aufnehmen. — 3) zu sich führen, zum Munde führen, geniessen. — 4) in Besitz nehmen. — 5) wieder zu Besitz kommen. — 6) annehmen, empfangen, sich schenken lassen, — von (Abl. oder Gen.). शिक्षा annehmen und aus Achtung auf den Kopf legen. — 7) Jmd feindlich empfangen, angreifen. — 8) Jmd freundlich empfangen, willkommen heissen. — 9) Jmd für sich gewinnen. — 10) zur Frau oder zum Manne nehmen. — 11) vernehmen, mit Wohlgefallen —, als gute Vorbedeutung aufnehmen; auf eine Rede hören, sich mit ihr einverstanden erklären, willig hinnehmen. — Caus. 1) Jmd Etwas empfangen heissen, darreichen; mit doppeltem Acc. — 2) entgegnen. — Desid. °घृक्षति anzunehmen wünschen Gaut. 24,2. — Mit उपप्र nochmals für sich gewinnen Maitr. S. 2,3,3. — Mit संप्रति Jmd freundlich aufnehmen, willkommen heissen. — Mit वि 1) auseinander halten, — spreizen. — 2) vertheilen, abtheilen; insbes. Flüssiges schöpfend vertheilen, auf mehrere Male ausschöpfen. — 3) serlegen (ein zusammengesetztes Wort in seine Bestandtheile; 236,13. — 4) abtheilen, gesondert halten, isoliren. — 5) wechseln Bric. P. 4,1,27. — 6) streiten, kämpfen, — mit सह, सार्धम् oder blosser Instr.). विगृह्यवाद m. Wortstreit Gaut. 9,32. — 7) bekämpfen, bekriegen. — 8) streiten mit (सार्धम्), so v. a. es Jmd gleich zu thun vermögen, Jmd gewachsen sein 251,6. — 9) ergreifen, packen, — an (Loc.). — 10) Jmd freundlich empfangen, willkommen heissen. — 11) wahrnehmen, erkennen. — Caus. bekämpfen lassen. — Desid. विचिघृक्षति zu bekämpfen wünschen. — Mit सम् 1) zusammenfassen, — raffen; in die Hand fassen, ergreifen. — 2) erfassen, ergreifen (von Krankheiten und Gemüthszuständen). — 3) zusammenbringen, sammeln, um sich versammeln. — 4) auffangen. — 5) in sich schliessen, enthalten Gaut. — 6) im Zaum halten, lenken, regieren. — 7) zuhalten (den Mund). — 8) zusammenziehen, enger —, schmaler —, dünner machen. धनुः den Bogen schlaff machen, relaxare. — 9) concentriren den Geist auf (Loc.). — 10) zwingen, Jmd zu Leibe gehen. — 11) Jmd freundlich aufnehmen, willkommen heissen. — 12) eine Rede annehmen, auf sie hören, willig hinnehmen. — 13) zur Frau nehmen. — 14) in den Mund nehmen, nennen, aussprechen. — 15) auffassen, begreifen, verstehen. — Caus. Jmd Etwas mittheilen, mit doppeltem Acc. Mit Dat. der Person Kāraka 6,2. — Desid. संग्रिघृक्षति 1) zu sammeln sich bestreben. — 2) zur Ehe verlangen. — Mit अनुसम् 1) Jmd demüthig begrüssen, indem man seine Füsse umfasst. — 2) Jmd seine Gewogenheit an den Tag legen, beglücken. — Mit अभिसम् an sich ziehen. — Mit अभिनिसम् zugleich umfassen (mit meinreren Fingern). — Mit उपसम् 1) mit den Händen —, mit den Armen umfassen; insbes. die Füsse. पादौ: Jmdes (Acc. Füsse u.; häufig mit Ergänzung dieses Genetiv (statt des Acc. auch Dat.; indem पादौ ergänzt wird, Āpast. 1,8,19). — 2) theilhaftig werden, erhalten. — 3) verfallen —, gerathen in MBu. 12, 241,24. — 4) Jmd festsetzen, gefangen nehmen. — 5) Jmd für sich gewinnen. — Desid. उपसंग्रिघृक्षति Jmdes (Acc.) Füsse zu umfassen begehren Āpast. 1,8,19. — Mit प्रतिसम् 1) entgegen nehmen, empfangen. — 2) stossen auf MBu. 12,17,10. — Mit सनुस् mitnehmen.

ग्रभ् m. das Besitzergreifen.

ग्रभाग Adj. einen Anhalt gewährend.

ग्रभीतृ m. Nom. ag. Ergreifer.

1. ग्रस्, ग्रसति und °ते: Partic. ग्रसितँ und ग्रस्त 1) in den Mund stecken, im Rachen bergen, verschlingen, verschren, aufsehren. — 2) einen Himmelskörper verschlingen, so v. a. verfinstern. — 3) Laute, Silben verschlucken; auch von einer bestimmten fehlerhaften Aussprache der Laute. — 4) ganz umfassen, — in sich schliessen. — 5) in seine Gewalt bekommen, heimsuchen, plagen. °ग्रस्त besessen —, heimgesucht —, geplagt von. — 6) verschwinden —, zu Nichte machen. — 7) unterschlagen, eine Sache inhibiren. — Caus. ग्रासयति lassen. — 2) *ग्रक्ष्णे, ग्रद्ने. — Mit *ग्रभि. °°ग्रस्त = ग्रभिग्रस्त. — Mit घा 1) verschlingen. — 2) ग्राग्रस्त eingebohrt. — Mit उप verschlingen, so v. a. verfinstern. — Mit परि verschlingen Nṛs. Up. S. 194. — Mit प्र dass. — Mit सम् dass.

2. °ग्रस् Adj. in den Mund sterkend, verschlingend.

ग्रसतो f. N. pr. einer Nāga-Jungfrau Kāraṇḍ. 4,1.

ग्रसन n. 1) *das Verschlingen.* — 2) *eine best. Art von partieller Verfinsterung des Mondes oder der Sonne.* — 3) *Rachen.*

ग्रसिष्णु Adj. *am Meisten verschlingend.*

ग्रसिष्णु Adj. *zu verschlingen —, wieder in sich aufzunehmen pflegend.*

ग्रस्त 1) Adj. s. u. 1. ग्रस्. — 2) n. *eine best. fehlerhafte Aussprache der Vocale.*

ग्रस्तव n. *das zu Nichte Gemachtwerden.*

ग्रस्तर Nom. *ag. Verschlinger*, so v. a. *Verfinsterer.*

ग्रस्ति f. *der Act des Verschlingens.*

ग्रस्य Adj. *zu verschlingen, verschlingbar.*

ग्रह् s. ग्रभ्.

ग्रह् 1) Adj. am Ende eines Comp. *a) ergreifend, anfassend, haltend. — b) gewinnend, erlangend, erhaltend. — c) wahrnehmend, erkennend* Bhāg. P. 4,7,31. — 2) m. *a)* = यो गृह्णाति. *α)* Bez. Rāhu's, der Sonne und Mond in den Eklipsen *ergreift.* — *β) Planet*, der den Menschen magisch *ergreift.* Man zählt deren fünf (Mars, Mercur, Jupiter, Venus und Saturn), sieben (die vorigen nebst Rāhu und Ketu) oder neun (die vorigen nebst Sonne und Mond). Bisweilen wird auch der Polarstern dazu gerechnet. — *γ)* Bez. *der Zahl neun.* — *δ) Krankheitsdämon* (deren werden bisweilen auch neun angenommen), *böser Dämon* überh. — *ε) Krokodil* 92,3. Am Ende eines adj. Comp. f. ग्राँ. — *ζ) Schöpfgefäss.* — *η)* Bez. *der acht Organe: Hauch (Nase), Stimme, Zunge, Auge, Ohr, Manas, Hände und Haut* Car. Bh. 14,6,2,1. fgg. Nyās. Up. 4,3 (S. 87, Z. 1). — 2) *Haus.* — *b)* पद्गृहौ. *α) Beute.* — *β) hanstus, das was mit dem in eine Flüssigkeit getauchten Becher geschöpft wird, ein Bechervoll.* — *γ) die Griffstelle —, die Mitte des Bogens.* — *δ) der Anfangston eines Musikstücks* S. S. S. 34. — *c)* Nom. act. (adj. Comp. f. ग्रा) *α) das Ergreifen, Packen.* ग्रहं ग्रह् *packen* Spr. 807. — *β) Zurückhaltung, Verhaltung.* — *γ) das Einfangen.* ग्रहं गम् *in Gefangenschaft gerathen.* — *δ) das Ergreifen, sich Jmds Bemächtigen* (in dämonischem Sinn). — *ε) das Ergreifen* der Sonne oder des Mondes von Seiten Rāhu's, *Verfinsterung.* — *ζ) Raub, Diebstahl.* — *η) Ansatz, Anstrengung.* ग्रहं कृ mit Infin. Hit. 32,5. — 2) *das Sichklammern an, Bestehen —, Erpichtsein —, Versessensein auf* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 164,17. Naish. 9,12. 21 Spr. 3719. Bhāg. P. 7,14,11. — *i) Entgegennahme, Empfang.* — *κ) das Schöpfen* (einer Flüssigkeit). — *λ) das Greifen zu, Erwählung, Wahl* MBh. 12,83,12. Siu. D. 422. — *μ) freundliche Aufnahme, Gunstbezeigung.* — *ν) Erwähnung, Nennung.* — *ξ) Auffassung, Wahrnehmung. Erkenntniss.* — ग्रहण s. bes.

ग्रहक 1) m. *Gefangener.* — 2) f. ग्रहिका *das Anfassen, Sichhalten an.*

*ग्रहकाहोल m. Bein. Rāhu's.

ग्रहकुलिका f. *der Stand der Planeten zu einander und die damit verbundene Vorhersagung* Utpala zu Varāh. Bṛh. 20,10. 11.

ग्रहकेशक m. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहकेतुक n. dasgl.

ग्रहकेत्रि m. Harīv. 2,8,19 fehlerhaft für गृह°.

ग्रहगण m. *eine Schaar von Krankheitsdämonen* Sucr. 2,531,19.

ग्रहगणित n. *der astronomische Theil eines* Gjotiḥçāstra.

ग्रहगोचर n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहग्रस्त Adj. *von einem Dämon besessen* Harsak. 101,21.

ग्रहग्रामणी m. *die Sonne* Bālar. 38,10.

ग्रहगृहितविद् m. *Astrolog* Bālar. 244,1.

ग्रहचित्तक m. dass.

ग्रहचारभृण n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहण 1) Adj. am Ende eines Comp. *haltend.* — 2) f. ई *a) ein eingebildetes, zwischen Magen und Gedärmen liegendes Organ, welches den Uebergang der Nahrungsstoffe aus jenem in diese und die Wärme des Leibes vermitteln soll.* — *b)* = ग्रहणीगद Hemādri 1,472,19. 20. 22. — 3) n. ग्रहण *a)* * *Hand.* — *b) Sinnesorgan.* — *c) Gefangener.* — *d) ein erwähntes, gebrauchtes Wort* 232,14. 233,2. 242,27. — *e)* Nom. act. (adj. Comp. f. ग्रा) *α) das Ergreifen, Packen, Festhalten* 34,10 fgg. — *β) das Fangen* 218,11. *Einfangen, Gefangennehmen, in seine Gewalt Bekommen.* — *γ) das Ergreifen von Seiten eines Krankheitsdämons, Besessenheit* Hemādri 1,215,16. — *δ) das Ergreifen der Sonne oder des Mondes von Seiten Rāhu's, Verfinsterung* Āpast. Hemādri 1,337,6. ग्रहण n. *Sonnen- oder* (und) *Mondfinsterniss* 387,20. — *ε) das Ergreifen.* so v. a. *Anprallen an* Megh. 44. — *ζ) das Gewinnen, Erlangen, Erhalten, Empfangen.* — *η) das Nehmen* (einer Frau). — 5) *das Kaufen.* — *i) das Erwählen.* — *κ) das Auffassen, Schöpfen* (von Flüssigkeiten). — *λ) das Auffangen, Aufnehmen.* — *μ) das Anlegen, Annehmen* (eines Kleides, einer Trecht, eines Körpers) 291,19. 106,24. — *ν) das Aufsichnehmen, Sichhingeben.* — *ξ) das Gefälligsein, Dienstverweisung.* — *ο) das Instichbegreifen, Insichschliessen.* — *π) das Erwähnen, Nennen, Brauchen eines Ausdrucks* 216,3. 222,22. 224,3. 225,1. 233,21. 234,21. 239,23. 241,9. — *ρ) rühmliches Nennen, Anerkennen.* — *σ) das Erfassen, Wahrnehmen, Vernehmen, Erkennen. Begreifen, Erlernen* 222,3. — *τ) das Meinen, Darunterverstehen* 216,4. 228,15. 229,17. 236,12. 14. 238, 8. 32.

ग्रहणक n. *das Instichbegreifen, Insichschliessen.*

ग्रहणगत Adj. *verfinstert* (Gestirn).

ग्रहणघसाङ्क und ग्रहणाङ्क n. Titel zweier astr. Werke.

ग्रहणवत् Adj. *in Wirklichkeit gemeint, nicht anders zu verstehen* Pariss. 31.

ग्रहणनिर्णयाधिकार m. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहणान्त (38,5. Gaut. 2,17) und ग्रहणान्तिक Adj. *mit dem Erlernen das Ende erreichend.*

*ग्रहणि f. = ग्रहणा 2) *b).*

ग्रहणीकपाट m. *eine best. Mixtur gegen Leibschmerzen und dgl.* Mat. med. 67. 112.

ग्रहणीगद (Bhāvapr. 3,156), °दीय und °व्रदीय m. *krankhafte Affection der Grahaṇī, Diarrhoe und wohl auch ein anomaler Stuhlgang* überh.

ग्रहणीय Adj. *annehmbar, beherzigenswerth.*

*ग्रहणीवत् f. und °वेग m. = ग्रहणीगद.

ग्रहणीरोगिन् Adj. *am Grahaṇīroga leidend* Hemādri 1,472,21.

*ग्रहणीकर m. *Weintraube.*

ग्रहता f. *das Planetenthum.*

ग्रहतिलक m. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहत्व n. = ग्रहता.

ग्रहदाय m. *die durch einen Planeten verlichene (prognosticirte) Lebensdauer.*

ग्रहदीपिका f. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहदुम m. *Tectona grandis.* Richtig गृह°.

*ग्रहधार m. *der Polarstern* Gal. Vgl. ग्रहाधार.

ग्रहनायक m. Bein. 1) *der Sonne* Hemādri 1,614, 21. — 2) **des Planeten Saturn.*

*ग्रहनाश m. *Alstonia scholaris.*

*ग्रहनाशन m. 1) *Taube* Rāǵān. 19,106. Vgl. गृह°. — 2) *Alstonia scholaris.*

*ग्रहनेमि m. 1) *der Mond.* — 2) *die Strecke der Mondbahn zwischen Mūla und Mṛgaçiras* Gal.

ग्रहपति m. 1) *der Mond.* गृहपति v. l. — 2) **die Sonne.* — 3) **Calotropis gigantea.* — 4) MBh. 13,4133 fehlerhaft für गृहपति 4).

ग्रहपीठमाला f. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहपीडन n. und °पीडा f. *die durch Rāhu verursachte Pein, Verfinsterung.*

*ग्रहपुष m. *die Sonne.*

ग्रहपूजा f. *Verehrung der Planeten.*

ग्रहफल n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहभक्ति f. *Eintheilung der Länder u. s. w. in Bezug auf die sie regierenden Planeten.*

ग्रहभावाध्याय m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहमीतिति, m. *ein best. Parfum.*

*ग्रहमीत्तन (!) m. *Pferd.*

ग्रहमय Adj. *aus Planeten bestehend.*

ग्रहमर्दन u. *Reibung zwischen den Planeten, Opposition.*

ग्रहमातृका f. N. pr. einer buddh. Göttin.

*ग्रहमूर्ध् m. (Nom. °मूर्) *die Sonne* Gal.

ग्रहयज्ञ m. *ein Opfer an die Planeten.* °तन्त्र n. Titel eines Werkes.

ग्रहयाग m. dass. °तन्त्र n. Titel eines Werkes.

ग्रहयागलतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*ग्रहयाज्य v. l. für ग्रहयाज्य.

*ग्रहयालु v. l. für ग्रहयालु.

ग्रहयुति f. *Conjunction der Planeten.*

ग्रहयुद्ध n. *Streit der Planeten, Opposition.*

ग्रहयोग m. = ग्रहयुति.

*ग्रहरात्र m. 1) *die Sonne.* — 2) *der Mond.* — 3) *der Planet Jupiter.*

ग्रहलाघव n. Titel eines neueren astr. Werkes.

ग्रहवर्मन् s. u. गुरु°.

ग्रहवर्ष n. *Planetenjahr.* Auch *das Jahr und seine Theile in Bezug auf Heil und Unheil, das von den sie beherrschenden Planeten kommt.*

ग्रहविचारिन् m. *Astrolog.*

ग्रहविनोद m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहविप्र m. *Astrolog.*

ग्रहविमर्द m. = ग्रहमर्दन.

ग्रहशान्ति f. *Besänftigung —, Verehrung der Planeten.*

ग्रहसङ्गाटिक n. *eine best. Stellung der Planeten unter sich, Trigonalschein.*

ग्रहसमागम m. *Conjunction der Planeten.*

ग्रहसारणी f. und ग्रहस्थितिवर्णन n. Titel zweier astr. Werke.

ग्रहस्वर m. *der Anfangston eines Musikstücks* S. S. S. 34.

*ग्रहागम m. *Besessenheit* Rāǵan. 20,39.

ग्रहागनकुलूल n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहाधिनेश्वर m. Bein. des *Mondes* Daçar. 83,14.

*ग्रहाधार m. *der Polarstern.* Vgl. ग्रहाधार.

ग्रहाधिपति m. *ein Oberhaupt der Krankheitsdämonen* Suçr. 2,531,19.

ग्रहाधिष्ठापन n. Titel eines Werkes.

ग्रहाध्याय m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहापस्या f. *Gallenstein des Rindes* Nigu. Pa.

*ग्रहामय m. *Besessenheit.*

ग्रहाय Absol. = गृहीत्वा Hariv. 7057. 7099. 7458. 7380. 7640. 7679. 7769. 8106. 8328. 8744.

ग्रहारामकुलूल n. Titel eines Werkes.

ग्रहावमर्दन n. = ग्रहमर्दन.

*ग्रहावर्त m. = लाघ *Horaskop* u. s. w. Gal.

*ग्रहाशिन् m. = ग्रहनाश.

*ग्रहाश्रय m. *der Polarstern.*

*ग्रहास्य m. *eine best. Pflanze.*

ग्रहि in फल° und फले°.

ग्रहिल Adj. (f. ग्री) 1) *empfänglich für, geneigt zu* (im Comp. vorangehend) Sāh. D. 24,13. Comm. zu Hāla 431. — 2) *empfindlich, geneigt Etwas übel zu nehmen.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Hāla 188. — 3) *besessen, verrückt* Hem. Par. 2,539. fg. Vgl. ग्रहिल.

ग्रहिली Adv. mit भू *besessen —, verrückt werden* Hem. Par. 2.538.

ग्रहिलु in फल°.

ग्रहीतृ Nom. ag. 1) *Greifer.* — 2) *Empfänger, erhaltend von* (Abl.). — 3) *Abnehmer, Käufer.* — 4) *Auffasser, Wahrnehmer, Vernehmer, Hörer* Bālar. 46,19.

ग्रहीतव्य 1) Adj. *a) für sich zu nehmen, zu empfangen.* — *b) zu schöpfen* (eine Flüssigkeit). — 2) n. *das Empfangensollen.*

*ग्रहेलिका f. fehlerhaft für ग्रहेलिका.

*ग्रहेश m. *die Sonne.*

ग्रहेष्टका n. Sg. *das Geschöpfte und die Backsteine* Gaim. 5,3,15.

ग्रहोक्थ n. *ein beim Schöpfen des Soma gesprochenes Lied* Ait. Br.

ग्रहो Adj. *zu einem Bechervoll gehörig, — geeignet.*

ग्रार्भ m. 1) *Ergreifer* u. s. w. — 2) *Krankheitsdämon.* — 3) *Griff, eine Handvoll.*

ग्राम m. 1) *bewohnter Platz, Dorf;* ausnahmsweise auch u. Hemādri 1,481,6). — 2) *Einwohnerschaft, Gemeinde, Stamm;* Pl. *Bewohner, Leute.* — 3) *eine zusammengehörige Anzahl von Menschen, Schaar, Haufe;* insbes. *Heerhaufe.* — 4) angeblich *alte Frauen oder — der Familie* Schol. zu Pāṇ. Gaṇ. 4,8,13. — 5) am Ende eines Comp. *Verein, Schaar, Haufe* überh. — 6) *Scala.*

1. ग्रामक m. 1) *Dörfchen* Harshāk. 199,6. *Dorf.* — 2) *N. pr. einer Stadt.

2. ग्रामक n. *die Freude des Dorfes, so v. a. Geschlechtsgenuss.*

ग्रामकण्टक Spr. 5762, v. l. wohl fehlerhaft für ग्रामकूटक.

*ग्रामकन्द m. *ein best. cultivirtes Knollengewächs* Madanav. 81,84.

ग्रामकाम Adj. 1) *in den Besitz eines Dorfes zu kommen wünschend.* — 2) *nach Dörfern verlangend, gern in D. wohnend.*

ग्रामकुक्कुट m. *Haushahn.*

*ग्रामकुमार m. *Dorfjunge.*

*ग्रामकुमारक n. Nom. abstr. von ग्रामकुमार.

*ग्रामकुलाल m. *Töpfer des Dorfes.*

*ग्रामकुलालक n. Nom. abstr. von ग्रामकुलाल.

*ग्रामकूट und °क m. etwa *Dorfschulze.*

*ग्रामकोल und °क्रोड m. *Hausschwein* Rāǵan. 19,32.

*ग्रामगण gaṇa मनोज्ञादि in der Kāç. °णड v. l.

*ग्रामगण्डक n. Nom. abstr. von ग्रामगण्ड ebend.

*ग्रामगृहा Adj. *ausserhalb des Dorfes postirt* (सेना).

*ग्रामगृहक m. *Dorfzimmermann* Gal.

ग्रामगेय Adj. *im Dorf zu singen.* °गान n. Titel eines der vier *Gesangbücher des SV.*

*ग्रामगोडक m. *Dorfhirt.*

ग्रामघात m. *Plünderung eines Dorfes.*

ग्रामघातिन् Adj. *ein Dorf plündernd.*

ग्रामघोषिन् Adj. *unter den Leuten oder Heerhaufen tönend.*

*ग्रामचटक m. *Haussperling* Gal.

*ग्रामचर m. *Dorfbewohner, Bauer* Gal.

ग्रामचर्या f. *Dorfverfahren,* so v. a. *Geschlechtsgenuss.*

ग्रामचैत्य m. *der in einem Dorfe gepflegte heilige Baum.*

*ग्रामतिन्दावी f. *Phaseolus radiatus.*

*ग्रामता f. *eine Bahnenart* Nigh. Pr.

ग्रामताल Adj. *im Dorfe —, auf bebautem Felde gewachsen.*

*ग्रामताल m. *Verein von Dörfern, District.*

*ग्रामतालिन् m. *Gouverneur eines Districts.*

ग्रामतृप्तिन् Adj. *Heerhaufen besiegend.*

ग्रामतिका f. *ein elendes Dorf* Prasannar. 14,15. 52,22.

*ग्रामण Adj. (f. ई) *aus Grāmaṇī stammend.*

ग्रामणी (metrisch) m. = ग्रामणी 1) a).

ग्रामणी Nach den Grammatikern auch n. zu ग्रामणी 1) a).

ग्रामणी 1) m. *a) Anführer —, Vorsteher einer Gemeinde, einer Schaar, eines Haufens.* — *b)* **Barbier.* — *c)* **Pferdeknecht.* — *d) ein Jaksha* VP. 2,10,3. 3. VP.² 2,290. fg. Buāg. P. 5,21,15. — *e)* N. pr. α) eines Fürsten der Gandharva. — β) eines Krankheitsdamons Hariv. 9536. — γ) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — δ) einer Oertlichkeit. — 2) *f. *a) Dorfbewohnerin.* — *b) Hure.* —

c) die Indigopflanze.

ग्रामणीत्र n. die Würde eines Anführers.

ग्रामणीय n. die Würde eines Anführers der Gemeinde Maitr. S. 4,6,5.

ग्रामणीय 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) n. = ग्रामणीय्य.

*ग्रामतत m. Dorfzimmermann.

ग्रामता f. Pl. eine Menge von Dörfern.

ग्रामदेशेश m. das Haupt über zehn Dörfer M. 7,116.

ग्रामदेवता f. die Gottheit eines Dorfes.

ग्रामद्रुम m. ein in einem Dorfe einzeln stehender und als Heiligthum gepflegter Baum.

ग्रामधरा f. N. pr. eines Felsens.

ग्रामधर्म m. Dorfsitte Âçv. Gṛhj. 4,7,1.

*ग्रामनापित m. Dorfbarbier.

ग्रामनिवासिन् Adj. in Dörfern lebend (Vogel).

ग्रामपति m. (J. A. S. Beng. 47,405,36) und *ग्रामपात्र n. Dorfhaupt.

ग्रामपाल m. Dorfhüter.

ग्रामपित्र Adj. zu Hause gemahlen.

*ग्रामपुत्र m. Dorfjunge.

*ग्रामपुत्रक m. Nom. abstr. von ग्रामपुत्र.

ग्रामपुरुष m. Dorf — oder Stadthaupt.

ग्रामप्रेष्य m. Gemeindebote, — diener.

ग्रामबालवान m. Bauerbursche.

ग्रामभृत m. Gemeindebote, — diener.

*ग्राममहुरिका f. 1) Silurus Singio. — 2) Dorfprügelei.

ग्रामरक्षिणी f. eine zahme Büffelkuh.

*ग्राममुख m. (!) n. Marktplatz.

*ग्राममृग m. Hund.

ग्रामयाज्य Hir. 66,6 fehlerhaft.

ग्रामयु, °यति (ग्रामयणे).

ग्रामयाजक (Gaut. 13,16) und °यायिन् Adj. der für alle Personen einer Gemeinde, ob sie zwlässig sind oder nicht, aus Habsucht den Opferdienst verrichtet.

*ग्रामयुद्ध n. Dorfprügelei.

*ग्रामरथ्या f. Dorfstrasse.

ग्रामवत् Adj. mit Dörfern versehen.

*ग्रामवास m. das Wohnen in einem Dorfe.

ग्रामवासिन् 1) Adj. in Dörfern lebend, zahm (Thier). — 2) m. Dorfbewohner.

ग्रामवास्तव्य m. Bewohner eines Dorfes.

ग्रामवृद्ध m. ein alter Mann im Dorfe Mṛcch. 30.

ग्रामशताध्यक्ष und °शतेश m. das Haupt über hundert Dörfer.

*ग्रामषण्ड gaṇa मनोज्ञादि. v. l. °ण्डक.

*ग्रामषण्डक n. Nom. abstr. von ग्रामषण्ड.

*ग्रामसंकर m. the common sewer or drain of a village.

*ग्रामसिंह m. Hund.

ग्रामसीमा f. Dorfflur Kâç. 2,98,3.

ग्रामसूक m. = ग्राम्यसूक.

ग्रामसूकर m. Hausschwein Râǵân. 19,32. Âpast.

*ग्रामस्थ Adj. an der Spitze stehend.

*ग्रामस्तेनक m. Schwestermann.

ग्रामान्तपत्तलिक (so zu lesen) m. Dorfarchivar Harshaṃ. 171,14.

ग्रामाणि m. Dorfherr, so v. a. das gewöhnliche F. Pân. Gaṇ. 3,10,12.

*ग्रामाधान n. ein kleines Dorf.

ग्रामाधिप m. Oberhaupt eines Dorfes.

ग्रामाध्यक्ष n. Studium im Dorfe Çâṅkh. Gṛhj. 6,1.

ग्रामान्त m. Dorfgrenze. Loc. in der nächsten Umgebung eines Dorfes.

ग्रामान्तीय Adj. in der nächsten Umgebung eines Dorfes gelegen.

ग्रामारण्य n. 1) ein zu einem Dorfe gehöriger Wald Çâṅkh. Gṛhj. 4,7. — 2) Du. Dorf und Wald Âpast.

ग्रामिक m. das Oberhaupt eines Dorfes.

*ग्रामिक n. Nom. abstr. von ग्रामिक.

ग्रामिन् 1) Adj. eine Gemeinde —, einen Stamm um sich habend. — 2) m. a) Dorfbewohner, Bauer. ग्रामिणी ऋतिः so v. a. collus. — b) Oberhaupt eines Dorfes. — 3) *f. ग्रामिणी die Indigopflanze.

ग्रामिपुत्र m. Bauerknabe.

ग्रामीण 1) Adj. a) rusticus, tölpisch, ungebildet Bhâṭṭâra. 1,133. — b) * = सभ्येतर ग्रामेः. — 2) m. a) Dorfbewohner, Bauer. — b) * Hund. — c) * Hausschwein Râǵân. 19,32. — d) * Kräuse. — 3) *f. ग्रा a) die Indigopflanze. — b) Beta bengalensis Râǵân. 7,131.

ग्रामीन Med. n. 38 fehlerhaft für ग्रामीण (aber kein Druckfehler).

ग्रामीयक m. Gemeindemitglied.

ग्रामेय Adj. im Dorfe zu singen Saṃhitopan. 29,1.

ग्रामेयक m. Dorfbewohner, so v. a. Hausvater, Hanshalter.

ग्रामेय und °क (Ind. Antiq. 1876, 51) m. Dorfbewohner.

*ग्रामेवास m. = ग्रामवास.

*ग्रामेवासिन् m. = ग्रामवासिन् 2).

ग्राम्य (ग्रामिय) 1) Adj. a) im Dorfe u. s. w. im Gebrauch stehend, dort entstanden, — einheimisch. — b) in Dörfern —, unter Menschen lebend, von Menschen gezogen, zahm, cultivirt (von Thieren und Pflanzen) — c) im Dorfe gestattet, auf die im Dorfe erlaubte Geschlechtslust gerichtet. — d) bäurisch, roh, ungeschliffen. — 2) m. a) Dorfbewohner 323, 18. — b) ein gezähmtes Thier, Hausthier. — 3) *f. ग्राम्या a) die Indigopflanze. — b) Phaseolus radiatus. — 4) n. Geschlechtslust, Beischlaf.

*ग्राम्यकन्द m. ein best. Knollengewächs.

*ग्राम्यकर्कटी f. Beninkasa cerifera.

ग्राम्यकर्मन् n. das Dorfbewohners Beschaftigung, das Frohnen der Geschlechtslust.

ग्राम्यकाम m. Pl. Dorfgelüste, Geschlechtsbefriedigung u. s. w. Saṅku. Up. S. 36, Z. 4.

ग्राम्यकुक्कुट m. Hanshahn Gaut. 17,29.

*ग्राम्यकुङ्कुम n. Saffor.

*ग्राम्यकोल m. Hausschwein Râǵân. 19,32.

*ग्राम्यकोशातकी f. eine best. Cucurbitacee Râǵân. 7,92.

*ग्राम्यक्रोड m. Hausschwein Râǵân. 19,32.

ग्राम्यगज m. ein gezähmter Elephant MBu. 3,65,8.

ग्राम्यता f. und ग्राम्यत्व n. rohe Ausdrucksweise.

ग्राम्यधर्म m. 1) des Dorfbewohners Pflicht. — 2) des Dorfbewohners Recht, Geschlechtsbefriedigung, Beischlaf.

ग्राम्यधर्मिन् Adj. dem Beischlaf verübend.

ग्राम्यपशु m. * Hausthier. Vorachtlich auch von einem Menschen.

*ग्राम्यमहुरिका f. Silurus Singio.

*ग्राम्यमृग m. Hund.

ग्राम्यराशि m. Bez. bestimmter Zodiakalbilder.

*ग्राम्यवल्लभा f. Beta bengalensis Râǵân. 7,121.

ग्राम्यवार्ट्टिन् m. etwa Dorfrichter, Schulze.

ग्राम्यसुख n. das Dorfbewohners Vergnügen, Schlaf, Befriedigung der Geschlechtslust.

ग्राम्यसूकर m. Hausschwein Gaut. 17,29.

*ग्राम्यापणि m. Patron. von ग्राम्य.

*ग्राम्याश्व m. Esel.

ग्रावग्रार्य m. der die ग्रावन् 1) a) handhabt.

ग्रावन् 1) m. a) Stein zum Zerschlagen des Soma. — b) Stein, Felsblock überh. — c) * Berg. — d) * Wolke. — e) = ग्रावस्तुत्. — 2) * Adj. fest, hart.

ग्रावस्तुत् n. einer der 16 gewöhnlich aufgeführten Liturgien, genannt nach dem an die ग्रावन् 1) a) gerichtesten Lobgesang.

ग्रावस्तोत्रिया f. = ग्रावस्तोत्रीय 2).

ग्रावस्तोत्रीय 1) Adj. zum Lobe der ग्रावन् 1) a) gehörig. — 2) f. द्वा die an die ग्रावन् 1) a) gerichtete Anrufung Âpast. Çr. 13,1,6. — 3) n. die Verrichtung des Grâvastut.

ग्रावरुस्त Adj. = ग्रावग्रार्य.

*ग्रावायण m. Patron. von ग्रावन्. Auch Pl.

ग्रास 1) Adj. am Ende eines Comp. verschlingend. — 2) m. a) Mundvoll, Bissen. — b) Futter, Nah-

rung. Pl. zu Spr. 1324. — c) der Umfang einer Eklipse. — d) das Verschlingen; auch so v. a. das Essen Spr. 3710. — e) das Verschlingen der Sonne oder des Mondes von Seiten Rāhu's, Finsterniss. — f) die erste Berührung mit dem verfinsterten Himmelskörper. — g) eine best. fehlerhafte Aussprache der Gutturale.

प्राणप्रमाण n. 1) die Grösse eines Bissens Gaut. 27,10. — 2) ein best. mit dem Quecksilber unternommener Process.

प्राणप्रात्य m. etwas im Halse Steckengebliebenes.

प्राणाक्षेप m. Sg. Nahrung und Kleidung.

प्राणाम्बु n. Sg. Speise und Trank.

प्राणिका f. in *अध्व०.

प्राणी Adv. mit कर् verschlingen, verschlucken Bālar. 196,9. Harshak. 123,21. ◦

प्राणै 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. ergreifend, haltend, fangend, nehmend, empfangend. — 2) m. a) Raubthier: Krokodil, Haifisch, Schlange. — b) * Gefangener. — c) * Griff (am Schwert u. s. w.) Gal. — d) Nom. act. α) das Ergreifen, Packen, Festhalten. — β) Anfall, Krankheit. — γ) Nennung, Erwähnung. — δ) Fiction, Grille, Laune Bhag. 17, 19. — 3) प्राकृ ein weibliches Krokodil u. s. w.

प्राक्क 1) Adj. Subst. (f. प्राक्किका) a) Finger, Hascher. — b) entgegennehmend, empfangend, Empfänger Hemādri 1,424,9. 429,11. वलि f. eine best. Falte, welche den Unrath aus dem Körper führt. — c) Abnehmer, Käufer. — d) in sich begreifend, schliessend. — e) auffassend, wahrnehmend, der Wahrnehmende, das Subject Kap. 3,98. 6,5. — f) mit sich fortsiehend, überzeugend. — 2) m. a) * Schlangenfanger. — b) * Falke. — c) der verfinsternde Himmelskörper. — d) * Marsilea quadrifolia Rāgān. 4,51. — e) N. pr. eines Krankheitsdamons Habiv. 9361.

प्राक्कृकृकार् m. ein als Lockvogel dienendes Rebhuhn Harshak. 197,1.

प्राक्कविकेप्त m. Fang- oder Lockvogel Kād. 2, 129,16.

प्राकृण n. in *सणप्राकृण.

प्राक्रम् Absol. von यक्. *केशेषु oder *केशीप्राक्रम् so dass man sich an den Haaren packt P. 3,4,56, Sch. *मष्टि प्राक्रम् 53, Sch.

प्राक्षि f. eine Unholdin, welche die Menschen festseit, Krankheit und Tod bringt; Betäubung, Bewusstlosigkeit.

प्राक्षिक Adj. hartnäckig auf Etwas bestehend.

प्राक्षिन् 1) Adj. a) am Ende eines Comp. α) ergreifend, packend, festhaltend, haltend. मत्पत्त० meine Partei haltend. — β) fangend, mit Fangen beschäftigt 153,15. — γ) pflückend, sammelnd. — δ) fassend, in sich enthaltend. — ε) empfangend, erhaltend, gewinnend, behaltend 185,6. — ζ) kaufend, erstehend; mit Instr. des Preises. — η) mit sich fortziehend, hinreissend, betäubend. — 2) ergreifend, erwählend. — c) durchsuchend, durchspürend. — κ) wahrnehmend, anerkennend. — λ) annehmend, beherzigend. — b) Flüssigkeit aufsaugend, adstringirend, verstopfend Kāraka 6,8. — 2) *m. Feronia elephantum. — 3) *f. ◦णी a) eine Art Alhagi Rāgān. 4,58. — b) eine Art Mimosa Nigh. Pa. — c) eine grosse Eidechsenart Nigh. Pa.

*प्राक्षिफल m. Feronia elephantum Rāgān. 11,182.

प्राक्षक Adj. ergreifend, mit Acc.

प्राक्ष (प्राक्षिष्य) 1) Adj. a) zu ergreifen, zu halten, zu packen, zu fassen, zu umfassen. — b) gefangen zu nehmen, festzusetzen. — c) in Beschlag zu nehmen. — d) mitzunehmen. — e) zu sammeln, zu lesen. — f) zu erhalten, zu gewinnen, zu empfangen, anzunehmen, entgegenzunehmen. — g) zu ehelichen. — h) freundlich zu empfangen. — i) worauf man zu bestehen hat. — k) zu erfassen, wahrzunehmen, zu erkennen, zu erlernen Spr. 7855. — l) zu betrachten (in astronomischem Sinne). — m) aufzufassen, anzusehen. — n) zu verstehen, so v. a. gemeint. — o) anzunehmen, anzuerkennen (185, 17), für giltig anzusehen, Geltung habend, zu berücksichtigen. — p) zu unternehmen. — q) dem man sich hingeben darf. न प्रत्यपः क्षीप्य प्राक्षः so v. a. man darf den Weibern kein Vertrauen schenken. — 2) m. der verfinsterte Himmelskörper. — 3) *f. घा Uebungen im Bogenschiessen Gal. — 4) *n. Gift.

प्राक्षक in अप्राक्षक.

प्राक्षगिर् Adj. = प्राक्षवत्. Harshak. 143,10.

प्राक्षत्व n. Wahrnehmbarkeit.

प्राक्षवत् Adj. dessen Worte zu beachten sind.

प्रि in तुविप्रि.

प्रीव 1) m. a) = ग्रीवा 2) a) Ārsh. Br. — b) etwa Corridor Bālar. 310,16. — 2) f. प्रीवी a) Hinterhals, Nacken; die Gegend der Halswirbel. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) Hals eines Gefässes.

प्रीवेष्किर्ष Adj. (f. घा) mit abgeschnittenem Halse Supārn. 25,6.

प्रीवर्ष्म Adj. bis zum Nacken reichend TS. 5,6,8,3.

*प्रीवात n. N. pr. eines Mannes.

*प्रीवाघाण f. eine am Halse (der Pferde) hängende Glocke.

*प्रीवाविल n. die Vertiefung im Nacken.

*प्रीविन् m. Kamel.

प्रीष्म् 1) m. a) Sommer. प्रीष्मऽर्तुस्, वसन्तप्रीष्मा. — b) Sommerhitze, Hitze. — c) *N. pr. eines Mannes. — 2) *f. घा Symplocos racemosa. — 3) *f. ई Jasminum Sambac Rāgān. 10,93.

*प्रीष्मजा f. Anona reticulata.

प्रीष्मधान्य n. Sommerkorn.

*प्रीष्मपुष्पी f. eine best. Pflanze Rāgān. 10,160.

*प्रीष्मभवा f. Jasminum Sambac.

प्रीष्मवत् n. ein im Sommer bewehrter Lastwald.

प्रीष्मसमय m. Sommerzeit 133,4.

*प्रीष्मसुन्दरक m. Erythraea centaurioides. Nach Mat. med. 299 Mollugo spergula.

*प्रीष्मरुपम n. zur Sommerzeit in der Luft herumfliegende Baumwollenflocken.

*प्रीष्मोदवा f. Jasminum Sambac Rāgān. 10,93.

*प्रुच् प्रोचति (नियकरणे. गतौ).

प्रुमुर्ष्टि m. = गुरुमुर्ष्टि TS. 5,4,3,2.

प्रैव 1) Adj. (*f. ई) die Stelle des Nackens vertretend. — 2) n. a) Halskette (eines Elephanten. — b) * Halsschmuck.

*प्रैवात m. Patron. von प्रीवात.

प्रैवेय m. n. 1) Halskette (eines Elephanten). — 2) * Halsschmuck.

प्रैवेयक 1) (*m.) n. a) Halskette (eines Elephanten). — b) Halsschmuck 166,13. — 2) *n. Pl. eine best. Klasse von Göttern bei den Gaina.

प्रैव्य, ◦वेविष Adj. zum Nacken in Beziehung stehend.

प्रैष्म 1) Adj. (*f. ई) sommerlich, zum Sommer in Beziehung stehend, *im Sommer gesäet. — 2) *f. प्रैष्मी Jasminum Sambac Rāgān. 10,93.

*प्रैष्मक Adj im Sommer gesäet, — abzutragen (Schuld).

*प्रैष्माण m. Patron. von प्रैष्म.

प्रैष्मिक Adj. 1) sommerlich. ◦धान्य n. Sommerkorn. Subst. das im Sommer Wachsende. — 2) * = प्रैष्मभवोते वेद वा.

ग्लप्, ग्लपति sich betrüben über (Instr.) MBh. 5,43,31.

ग्लपन 1) Adj. mude machend Bhāvapr. 2,31. — 2) n. a) das Erschlaffen. — b) das Verwelken 324,31.

ग्लपय् s. Caus. von ग्ला.

ग्लप्त Buschel, Bundel. Vgl. ग्रप्त.

*ग्लप्, ग्लपते (सदने).

ग्लप्, ग्लपते 1) würfeln, — mit (Instr.) um (Acc.. — 2) *परणे.

ग्लैप् 1) m. a) Würfelwurf, Würfelspiel. ग्लैदिव् würfeln um (Instr.). — b) Einsatz beim Würfelspiel. — c) Wurfel. — d) Würfelbecher. — e)

Wettstreit, Wette. — f) derjenige auf den man im Kampfe es abgesehen hat; Kampfpreis Bâlar. 113, 16. — 2) f. घा von unbekannter Bed.

1. ग्ला, ग्लायति (episch auch ग्लायते und ग्लाति) 1) *Widerwillen —, Unlust —, Unbehagen empfinden an, gegen* oder *bei, verdrossen sein zu*; mit Dat., Instr. oder °lusin. Ohne Ergänzung Pân. Gaṇ. 1,16,25. ग्लानि Partic. ग्लानमनस् Adj. — 2) *sich erschöpft fühlen, von Kräften kommen, abnehmen, hinschwinden.* ग्लान *erschöpft, von Kräften gekommen; betäubt, torpidus* Çâṅk. zu Bâdar. 2,2, 29. — 3) *Jmd zusetzen, zu nahe treten;* mit Acc. Mbh. 3,207,29. — Caus. ग्लपयति, °ते *erschöpfen, zusetzen, mitnehmen, hinschwinden lassen.* मनस् *das Herz in Unbehagen versetzen und sich betrüben über* (Loc.). ग्लापित 304,28. — Mit अव Caus. °ग्लापयति *müde machen.* — Mit परि, °ग्लान 1) *Widerwillen empfindend gegen* (Dat.). — 2) *erschöpft, mitgenommen.* — Mit प्रतिपरि, °ग्लान *erschöpft, mitgenommen.* — Mit प्र *dahinschwinden, verwelken.* — * Caus. प्रग्लापयति.

2. °ग्लाf. (Nom. ग्लाम्) = ग्लानि Gal.

°ग्लातर् Nom. ag. *sich erschöpft fühlend.*

ग्लान 1) Adj. s. u. 1. ग्ला. — 2) n. *Erschöpfung.*

ग्लानि f. 1) *Erschöpfung, Ermüdung, Erschlaffung, Entmuthigung, Niedergedrücktheit.* — 2) *Uebelkeit.* — 3) *Abnahme.*

°ग्लानीय Partic. fut. pass. von 1. ग्ला.

ग्लानु n. *Abnahme der Kräfte.*

ग्लाव m. N. pr. eines Mannes.

ग्लाविन् Adj. *verdrossen, thatlos.*

ग्लासु Adj. *schlaff, welk, krank* Kâraka 3,1. 3,8.

°ग्लुच्, ग्लोचति 1) *stehlen, rauben* Bhatt. — 2) गतौ.

°ग्लुचुक m. N. pr. eines Mannes.

°ग्लुचुकायनि m. Patron. von ग्लुचुक.

°ग्लुच्, ग्लोचति गतौ.

°ग्लेप्, ग्लेपते दैन्ये, कम्पने. गतौ.

ग्लेपन n. Nom. act. als Bed. von मद् Dhâtup.

°ग्लेव्, ग्लेवते सेवने.

°ग्लेष्, ग्लेषते अव्यिक्तशब्दे.

1. ग्लौ f. etwa *Bullen, kropfartiger Auswuchs.* — 2. Pl. etwa *grosse, klumpige Theile* (des Opferthiers) Maitr. S. 3,15,7 = VS. — 3) * der *Mond.* — 4) *Kämpfer.* — 5) * die *Erde.*

2. °ग्लौ Adv. mit भू und कर् *zum Monde werden,* mit कृ *z. M. machen.*

°ग्लौचुकायन m. Patron. von ग्लुचुकायनि Mahâbh. 3,13,a. Pl. *die Schüler des* Glaukukâjana ebend.

°ग्लौचुकायनक Adj. dem Glukukâjani *gehörig, ihn verehrend.*

घ्व in घतिघि°, घृत°, द्रश°, नव°.

घिवन् in द्यत°.

1. घ्, घा enklit. Partikel der Hervorhebung: *wenigstens, gerade, ja, gewiss.* Erscheint gewöhnlich nach उत्, उति, उत् und वा, चिद्, नै, वा, einem Pronomen oder einer Präposition; vor इद्, इदानै oder ईम्; zwischen इव und इद्, इव und ईद्रक् oder वा und इद्.

2. घ् 1) Adj. am Ende eines Comp. *schlagend, tödtend.* — 2) * f. घा *Schlag.*

3. * घ 1) m. a) *Getön, Geklingel.* — b) *Glocke.* — 2) f. घा *ein Gürtel mit klingenden Zieraten.*

*घंघ्, घंघते und *घंघ्, घंघते (कात्तिकर्यो, तर्णो).

*घाघ्, घाघघति und *घघ्, घघति (कुत्सने).

घट्, घटते (ganz ausnahmsweise Act.) 1) *eifrig beschäftigt sein, arbeiten, sich abmühen, — bemühen, — Mühe geben, — bestreben, — befleissigen.* Die Ergänzung im Loc., Dat., Acc. oder * Infin.; statt des blossen Casus auch प्रति, °घर्षम् und घर्षे. — 2) *gerathen, gelingen.* कुस्ते *in die Hand.* — 3) *gerathen, gelingen.* — 4) *möglich sein.* — 5) *passen* Harshak. 136,21. *am Platze sein* Chr. 308,11. — 6) *sich anhäufen* Spr. 7833. — 7) *sich verbinden —, sich vereinigen mit* (Instr.) Daçak. 79,5. — 8) *mit Worten beruhren, hämisch besprechen* Harav. 2,1,31; vgl. घट्. — Caus. 1) घटयति (ausnahmsweise Med.) *a) aneinander —, zusammenfügen, zusammenbringen, — mit* (Instr.), *anschmieden* 312,15. °घटित *verbunden mit.* — *b) zumachen, schliessen* Harshak. 121,12. 130,6. घटयञ्छ zu lesen). — *c) legen —, setzen —, thun auf* (Loc.). — *d) herbeiholen, herbeischaffen* Spr. 2914. 4734. Kathâs. 18,259. — *e) verfertigen, zu Stande bringen, hervorbringen, vollbringen* 291,6. *Jmd* Gen.) *Etwas* (Acc.) *erweisen, — thun* Spr. 2947. °घटित *verfertigt —, gemacht aus, — mit* (Vsr. 30, 14), *zu Stande gebracht durch. — f) Jmd antreiben —, bewegen zu* (Infin.). — *g) sich abmühen, — Mühe geben.* — b) ungenau st. घट्यृषि *hinfahren über, streichen an, unangenehm berühren.* — 2) * घाटयति (संघाते, कृत्यर्थ. भाषार्थे oder भाषार्थे). — Mit अव Caus. (°घाटयति) *zumachen, schliessen* Lalit. 223,3. — Mit आ in आघाट und आघाटि. — Mit उद् *sich öffnen* Ind. St. 15,396. 420. — Caus. उद्घाटयति 1) *öffnen.* — 2) *enthüllen* Ind. St. 15,289. — 3) *verrathen.* — 4) *beginnen.* — 5) *hinwegfahren über, hinzeln.* — Mit समुद् Caus. (समुद्घाटयति) 1) *öffnen* Siç. zu RV. 5,78,5. — 2) das Haupt *enthüllen,* so v. a. *sich vor Jedermann zeigen können ohne verlegen zu werden* Kâd. 2,94,1. — Mit परि Caus. °घाटयति *hinwegfahren —, streichen über* (ein Saiteninstrument). — Mit प्र 1) *sich abmühen, sich mit allem Ernst einer Sache* (Loc.) *hingeben.* — 2) *beginnen, seinen Anfang nehmen.* — Mit वि 1) *auseinandergehen, — fliegen, sich zerstreuen* Spr. 7835. *sich trennen* Kâd. 108,23. — 2) *vereitelt —, zu Nichts werden* Spr. 402. — Caus. विघटयति 1) *zerreissen* Spr. 7783. *trennen, zerstreuen.* — 2) *vereiteln, zu Nichte machen* Râgat. 2,128. — Mit सम् 1) *begegnen, entgegen kommen* Ind. St. 15,384. — 2) *sich versammeln.* — Caus. संघटयति und संघा° 1) *zusammenfügen.* — 2) *versammeln.* — 3) *anschlagen* (einen Ton). — Intens. नेघाट्यीति *gut passen, ganz am Platze sein.*

घट 1) * Adj. a) *sich abmühend, eifrig beschäftigt mit* (Loc.). — b) = घटःस्थासित्र gaṇa घर्षादि in der Kâç. — 2) m. a) *Krug, Topf* (insbes. *zum Schöpfen von Wasser*) Mbh. 13,141,11. — b) *der Wassermann im Thierkreise.* — c) *ein best. Hohlmaass.* — d) *Kopf* Nilak. zu Mbh. 4,133,38 bis Med. 1. 11 °भेदे वा शिरः gelesen). — e) *ein best. Theil einer Säule.* — f) *eine best. Tempelform.* — g) * *die Erhöhung auf der Stirn eines Elephanten.* — h) * *Grenze.* — i) * *eine best. religiöse Verrichtung,* = कुम्भ 1) i). — k) N. pr. eines Diebes. — 2) f. घा a) * *Beinahlung.* — b) * *Versammlung.* — c) *Menge, Schwarm, Trupp* Mârkaṇ. 79,16 (176,7). — d) *eine Art Trommel* S. S. S. 177. Könnte auch घट m. sein. — e) * *saure Citrone* Madanav. 70,78. — 4) f. ई a) *Topf, Krug* (bisweilen neben घट). — b) *ein best. Zeitabschnitt, 24 Minuten.* — c) * *eine metallene Platte, auf der die Stunden angeschlagen werden.* — d) *eine best. Procession.*

घटन 1) Adj. a) *vollbringend, Etwas zu Stande bringend* Spr. 1460. 7617. — b) *verschaffend, Verschaffer zu* Spr. 3319. — 2) m. a) *Krug, Topf* Spr. 7617. — b) *Genealog.* — c) * *ein Baum, der ohne sichtbare Blüthen Früchte trägt.* — 3) f. घटिका a) *Krug, Topf.* — b) *ein best. Wasserwerkzeug* (eig. nur der *Topf* darin). — c) *ein best. Zeitabschnitt, der 60ste Theil eines Tages, 24* (auch * 48) *Minuten.* — d) * *Knöchel am Fuss.*

घटकर्कटाल m. *ein best. Taet* S. S. S. 236.

घटकर्पर 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) n. a) *Topfscherbe.* — b) Titel des von Ghaṭakarpara verfassten Gedichts.

घटकर्परकुलकवृत्ति f. Titel eines Werkes Burn. Rep. No. 125.

घटकार und घटकृत् m. *Töpfer.*

*घटग्र m. *Wasserträger.*

*घट्घातिनी f. *ein best. Vogel* Gal.

*वटन्मन् m. Bein. Droṇa's Gal.

वटनानुक m. N. pr. eines Ṛshi MBh. 2,4,12.

वटनेत्र n. Titel eines Werkes.

*वट्टासी f. *Kupplerin.*

वटन 1) n. = वटा H. an. Med. *Verbindung —, Vereinigung mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) f. या *a) das Treiben, Art und Weise zu handeln* Spr. 164. Kathâs. 122,33. — *b) das Sichbemühen um, Sichzuschaffenmachen mit, Betreiben;* die Erganzung im Loc. oder im Comp. vorangehend Spr. 6410. Siu. D. 114,5. 323,14. ऋषु° so v. a. *das Abschiessen eines Pfeils* 114,5. — *c) das Zustandekommen, Gelingen.* वटनी पा *gelingen.* वटनी नी *zu Stande bringen* Ind. St. 15,332. — *d) Verbindung —, Vereinigung mit* (im Comp. vorangehend) Siu. D. 87,12. — *e)* *(Elephanten)-*Trupp.* — *f) ein Werk aus* (im Comp. vorangehend) Vikramâṅkaḱ. 6,32. — *g) eine literärische Composition.* — 3) unbestimmt ob n. oder f. *a) das Herbeischaffen, Finden* Kathâs. 118,127. — *b) das Bearbeiten.* — *c) das Bilden, Hervorbringen, Schaffen* Kathâs. 123, 146. — *d) eine literärische Composition* Siu. D. 68,12.

*वटयुच्क n. *eine Reisart* Gal.

वटव्रतयशा m. N. pr. eines Mannes.

वटश्व m. Bein. Agastja's.

*वटोदनक *ein bei der Verfertigung von Töpfen gebrauchtes Instrument.*

वटपितव्य Adj. *zusammenzufügen, zu schliessen.*

वटोनि m. Bein. Agastja's.

*वट्टाल m. *ein grosser Wassertopf.*

वटारिका f. in वटर °.

वटशोधनकारक Adj. *die Töpfe reinigend;* n. ein zusammenfassender Name fur sechs best. asketische Handlungen.

वटश्रोत्र m. N. pr. = कुम्भकर्ण 1) *a).*

वटसङ्घय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

वटस्थापन n. *das Hinstellen eines Wassertopfes, in dem man sich eine Gottheit gegenwärtig denkt.*

*वटोप m. *a covering for a carriage or any article of furniture.*

वटा m. N. pr. eines Daitja. कटाभ und वटाभ v. l.

*वटाभिधा f. *eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,160.

वटार्लिपत्र n. *ein best. Diagramm.*

*वटाल Adj. von वटा.

*वटालाबु f. = वटाभिधा Râǵân. 7,160.

वटावस्था f. *ein best. Zustand im Joga.*

*वटाक्रूया f. *eine Art runder Gurken* Gal.

वटि f. = वटी (s. u. वट).

*वटिक 1) Adj. = वेन तन्ति. — 2) n. *Hofte, Hinterbacken.* — वटिका s. u. घटक.

वटिकलग्न n. (?) Verz. d. Oxf. H. 90,b, No. 146.

वटिकामण्डल n. *Stunden —, Aequatorialkreis* Comm. zu Âryabh. 4,19.

वटिकापत्र n. = वटिपत्र 1).

*वटिकालवण n. *eine Art Salz* Nigh. Pa.

वटिघट m. Bein. Çiva's.

°वटित n. *das Verbundensein mit.*

वटिवर्धिचार und वटिवर्लिकार m. Titel zweier astr. Werke.

वटिन् m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *der Wassermann im Thierkreise.* — वती Mârk. P. 12, 22 fehlerhaft für वट्टः.

*वटिधम m. *Töpfer.*

*वटिधर Adj. *einen Topf voll trinkend.*

वटिपत्र (metrisch) n. = वटीपत्र 1).

*वटित Adj. von वटा.

*वटीकार m. *Töpfer; f. ई.*

*वटीवह m. *Wasserträger.*

वटीका f. = घटक 3) *c).*

*वटीमाल (?) m. *ein Zeitabschnitt von etwa drei Stunden* Gal.

वटीपत्र n. 1) *ein Brunnenrad mit den Wasserkrugen, Schöpfrad.* ° गुण m. *der Strick daran* Vikramâṅkaḱ. 8,33. — 2) *ein best. Wasserwerk.* — 3) *ein heftiger Durchfall* Bhâvapr. 3,156.

वटीपत्रक n. Demin. von वटीपत्र 1) Kâd. 243,4.

वटेश्वर n. Name eines Liṅga.

वटोत्कर्ष m. N. pr. 1) eines Sohnes des Bhîmasena und der Râkshasî Hiḍimbâ. — 2) eines Gupta-Königs.

*वटोत्कचासक m. Bein. Karṇa's.

वटोदर m. 1) Bein. Gaṇeça's. — 2) N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Varuṇa's. — *b)* eines Râkshasa. — *c)* eines Daitja.

वटोष्ठी Adj. f. *ein topfähnliches Euter habend.*

वट्, वटते (nur mit वि und सम्) und वटयति 1) *hinfahren über, Mitüberstreichen, berühren; anstossen, schütteln, erschüttern, in Bewegung versetzen.* — 2) *umrühren.* — 3) *feststampfen, ebnen.* — 4) *eine schlechte Wirkung haben auf* (Acc.) Kâraka 8,7. — 5) वटयान *mit Worten berühren, höhnisch besprechend.* — Mit धनु Caus. *entlang streichen über.* — Mit यव Caus. 1) *anfreissen* (einen Thurflügel). — 2) *zuschliessen* (eine Thür) Devala in Âçâdhaṛa 59,b,8. — 3) *berühren, betasten, bestreichen.* यववटिति *zusammengestossen.* — 4) *umrühren* Kâraka 3, 7. — Mit घा Caus. *berühren* (mit Worten). — Mit उद् Caus. 1) *aufschliessen.* — 2) *umrühren* Kâraka 3,7 (उद्घाट्य). — Mit उप Caus. *umrühren* Kâraka 3,8. — Mit परि Caus. *ringsum hinfahren über.* — Mit वि °वटमान (wohl °वटनान zu lesen) *zerbrechend* Prasannar. 66,8. — Caus. 1) *auseinanderdrängen, — sprengen, zerstreuen.* — 2) *umrühren, schütteln.* — 3) *anstossen an, erschüttern, sich reiben an.* — 4) *öffnen* (eine Thür). — 4) *zu Nichte —, zu Schanden machen* MBh. 4,47,22. — Mit परिवि in °वट्ट.— Mit सम् *zerreiben, zerstossen.* — Caus. 1) *sich Etwas* (Acc.) *an Etwas* (Instr.) *reiben lassen.* — 2) *umrühren* Agni-P. 27,12. *kneten.* — 3) *anstossen an, berühren.* — 4) *durch eine Berührung erlönen lassen* R. ed. Bomb. 2,71,29. — 5) *sammeln, versammeln.* — 6) *zusammentreffen, begegnen* Naish. 6,27.28. — 7) संघट्टी (wohl संघट्टी zu lesen) पाणी *die zusammengelegten Hände* (von Braut und Bräutigam) Prasannar. 66,8.

वटू 1) m. *a) Anstoss, Zusammenstoss* R. ed. Bomb. 2,54,6, v. l. — *b) eine Treppe, welche zu einem Wasser hinabführt; Landungsplatz. Badeplatz.* — 2) f. या *ein best. Metrum.* — 3) *f. ई Demin. zu 1) b).

वटकुटीप्रभातीय n. *das dem Tagesanbruch in einem Schoppen an einem Landungsplatze Gleichen,* so v. a. *das sich mit aller Gewalt Eingang Verschaffen.*

*वटुगा f. N. pr. eines Flusses.

वटुसिवि m. *Führmann oder der Aufseher an einem Landungsplatz.* Im System *der Sohn eines Wäschers und einer Vaiçjâ.*

वटून 1) n. *a) das Anstossen, Anstreifen, Berühren, Berührung.* — *b) das Umrühren.* — 2) *f. या (वलनावृत्यो: oder °वृत्तो:).

वटानर् *ein best. Metrum.*

वटित 1) Partic. von वट्. — 2) f. या *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

वटितृ Nom. ag. als Fut. *wird sich anstrengen, — viele Mühe geben.* Nîlak. वटनं संवट्टः *Berührung.*

*वण्, वणेति und वणुते (दीप्तौ).

*वण्ट्, वण्टति und वण्टयति (भाषार्थे oder भाषार्थे).

वण्ट 1) m. *a) Bein. Çiva's.* — *b) *ein best. Gericht.* — *c)* N. pr. eines Dânava. — 2) f. या *Glocke.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) *ein Art Cymbel* S. S. S. 198. — *c) *Bignonia suaveolens.* — *d) *Sida cordifolia* oder *rhombifolia* Râǵân. 4,103. — *e) *Uraria lagopoloides* Râǵân. 4, 106. — *f) *Achyranthes aspera.* — 3) *f. ई *Glocke* in *तुन्द °.

*वण्टक 1) m. *Bignonia suaveolens.* — 2) f. टिका *a) Glöckchen.* — *b) das Zapfchen im Halse.

*वण्टाक m. *Bignonia suaveolens.*

घण्टाकर्ण m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge a; Skanda's. — b) Çiva's. — c) Kubera's. — 2) eines Rākshasa 149,18.

घण्टाकर्णेश्वर n. Name eines Liṅga.

घण्टाताड Adj. eine Glocke schlagend.

घण्टापथ m. 1) Hauptstrasse. — 2) Titel eines Commentars zum Kirātārǵunīja.

*घण्टापाटलि m. Bignonia suaveolens. Nach Mat. med. 298 Schreberia Swietenoides.

*घण्टापीलु m. der Same von Croton Jamalgota Rāǵān. 6,166.

घण्टाम m. N. pr. v. l. für घण्टम.

घण्टामुख m. N. pr. eines mythischen Wesens Bālār. 94,2.

घण्टारव m. 1) der Laut einer Glocke. — 2) ein best. Rāga S. S. S. 92.

*घण्टारवा f. Bez. verschiedener Crotolarien Mat. med. 298. Comm. zu Kāraka 1,1.

घण्टाराव m. der Laut einer Glocke 149,21.

घण्टाली f. 1) eine Reihe von Glocken. — 2) *Bez. verschiedener Cucurbitaceen Rāǵān. 3,26.

घण्टावत् Adj. mit einer Glocke oder mit Glocken versehen.

*घण्टाशब्द m. Messing.

घण्टिक m. Alligator Bhāvapr. 2,5.

*घण्टिकाग्र m. eine best. Waffe Gal.

घण्टिन् Adj. mit einer Glocke versehen MBh. 4, 6,19. als Beiw. Çiva's.

*घण्टिनीवीज n. = घण्टावीज.

*घण्टु m. 1) eine Glocke am Halse des Elephanten. — 2) Hitze.

घण्टेश्वर m. N. pr. eines Sohnes des Maṅgala (Mars).

घण्टोद्र m. N. pr. eines Daitja. घण्टोद्र v. l.

*घण्ड m. Biene.

घत् 1) Adj. (f. घा) a) erschlagend, Tödter, Vernichter. — b) compact, fest (Strick, Speisen), hart; sah, dick; dicht. ṚV. 1,8,3 ist घनो = घनेनो. Am Ende eines Comp. voll von Chr. 319,9. घन् Adv. fest 312,15. — c) haufig auf einander folgend, ununterbrochen. — d) dunkel, schwarz. — e) tief (Ton). — f) tuchtig (Verstand) Spr. 6432 (Conj.). — g) ganz, all. — 2) m. a) das Erschlagen. — b) Knüttel, Keule; Hammer. — c) eine compacte Masse, Klumpen (auch vom Fötus im zweiten Monat). विज्ञानघन so v. a. Nichts als —, ganz Erkennen 34,24. — d) Pl. von Menschen so v. a. Pack. — e) Wolke. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — f) *Talk. — g) die Wurzel von Cyperus hexastachyus communis. — h) eine best. Tempelform Hemādri 2,38,10. — i) eine best. Art den Veda zu schreiben Ind. Antiq. 1874, 133. — k) Cubus. — l) * Phlegma, Schleim Rāǵān. 21,5. — m) * Körper. — 3) f. घना a) ein best. Saiteninstrument S. S. S. 185. — b) * Glycine debilis. — c) * eine best. Schlingpflanze. — 4) n. a) Schlaginstrument. — b) * Eisen. — c) * Zinn. — d) * das gemässigte Tempo beim Tanz. — e) * Dunkel Rāǵān. 21,48.

घनकपीवस् m. N. pr. v. l. für वनकपीवस्.

*घनकण m. Hagel.

घनकाल m. die Regenzeit.

घनत्तम Adj. was sich hämmern lässt Bhāvapr. 2,88.

*घनगोलक m. eine Mischung von Gold und Silber.

*घनच्छद m. 1) Flacourtia cataphracta Rāǵān. 6, 184. — 2) Pinus Webbiana Mat. med. — 3) eine Art Moringa Nigh. Pr.

घनत्व Talk.

*घनतम्बाल m. ein zäher Morast.

*घनत्राला f. Blitz.

घनता f. 1) Compactheit, Dichtheit. — 2) der Zustand einer Wolke.

*घनताल m. ein best. Vogel.

घनतोय m. das Meer mit dickem Wasser (in dem das Weltei schwimmt).

*घनतोल m. der Vogel Kātaka.

घनत्व n. Dicke, Zähigkeit.

*घनत्वच् m. eine Lodhra-Art Mat. med. 244.

*घनदुम m. Asteracantha longifolia Rāǵān. 11,218.

*घनधातु m. Lymphe.

*घननाभि m. Rauch.

*घनपत्र m. Boerhavia procumbens Rāǵān. 5,115.

घनपद्वी f. der Luftraum.

*घनपल्लव m. Guilandina Moringa.

*घनपाषाण m. Pfau.

*घनप्रिया f. eine best. Pflanze Rāǵān. 11,28.

1. घनफल n. solid content: compared to a cube, and denominated from it cubic.

2.* घनफल m. Asteracantha longifolia Rāǵān. 11,218.

घनभित्ति Adj. mit dichten Wänden versehen Kāraka 1,17.

1. घनमूल n. Cubikwurzel.

2.* घनमूल m. eine best. Pflanze mit süssem Milchsaft Rāǵān. 3,80.

*घनरव m. der Vogel Kātaka Madanav. 128,71.

*घनरस 1) m. a) Decoct. — b) Kampfer. — c) Name zweier Pflanzen: = मोर and रोलुपर्णी. — 2) m. n. Wasser.

*घनरुचा f. Kandiszucker Nigh. Pr.

*घनवर् n. Gesicht.

घनवर्त्मन् n. der Luftraum.

*घनवल्लिका f. Blitz.

*घनवल्ली f. 1) dass. — 2) eine best. Pflanze Rāǵān. 3,129.

*घनवास m. Rabe Gal.

*घनवात m. ein dicker, consistenter Wind (darin eine Hölle).

घनवारि n. Regenwasser Spr. 7767.

*घनवास m. Beninkasa cerifera.

*घनवाहन m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Indra's.

घनवीथि f. der Luftraum.

घनव्यपाय m. das Verschwinden der Wolken, die Herbstzeit.

घनव्यूह m. Titel eines Sūtra.

*घनशूद्रा f. Odina pinnata Nigh. Pr.

घनश्याम 1) Adj. schwarz wie eine Wolke. — 2) m. a) Bein. a) Kṛshṇa's VP. 5,18,39. — β) Rāma's. — b) N. pr. eines Mannes.

घनसमय m. Regenzeit 167,14.

घनसार 1) Adj. fest, stark Naish. 7,25. — 2) m. a) Kampfer. — b) * Wasser. — c) * ein best. Baum. — d) * = दृतिणावर्तवायु.

घनसारभाव 1) Festigkeit Naish. 7,25. — 2) das Kampfersein ebend.

*घनसिक्थ eine Art Reisbrei Gal. (°सिक्था geschr.).

*घनस्कन्ध m. Mangifera sylvatica Rāǵān. 11,14.

*घनस्नेह m. Amaranthus polygamus Rāǵān. 5,71.

घनस्नेहसंघात f. the content of an excavation; or of a solid alike in figure.

*घनाकार m. die Regenzeit.

घनागम m. dass.

घनाघन 1) Adj. a) gern —, leicht niederschlagend, streitlustig. — b) compact, dicht. — 2) m. a) * ein brünstiger Elephant. — b) * Bein. Indra's. — c) eine dicke Wolke. — d) * gegenseitiges Anstassen. — 3) * f. °नी Solanum indicum.

*घनाङ्गनी f. Bein. der Durgā.

घनात्यय m. Herbst Kāraka 1,6. Bālār. 127,17.

घनात्त m. dass. Bālār. 131,8.

*घनात्मज m. Phoenix sylvestris.

*घनात्मल m. Melde, Chenopodium.

घनात्, °यते dicht gedrängt stehen Spr. 6893.

*घनात्त (Gal.) und *घनात्तर (Madanav. 128,71) m. der Vogel Kātaka.

*घनात्मय m. der Luftraum.

घनात्तर Adj. was sich nicht hämmern lässt Bhāvapr. 2,88.

घनात्थिक Adj. (f. घा) einen festen (harten) Knochen habend Rāǵ. 3,89.

घनी Adv. 1) mit भू dick —, dicht werden Spr. 7784. — 2) mit कर् a) dick machen. — b) verstar-

kcn, steigern Comm. zu Daçan. 2,33.

घनीय्. °यति *nach fester Speise verlangen.*

*घनेतर् Adj. *flüssig* AK. 2,9,51.

*घनेश्वरी f. *eine best. Schlingpflanze* Gal.

*घनोत्तम und *घनोत्तर् (Gal.) n. *Gesicht.*

घनोद m. 1) *das Meer mit dickem Wasser* (in dem das Weltei schwimmt) Sid. zu Taitt. Âr. 1,22,8. — 2) *Wolkenmeer* Ind. St. 9,361.

*घनोदधि m. *das dicke Meer* (darin eine Hölle).

*घनोदय m. *Beginn der Regenzeit.*

*घनोद्घव n. *Hammerschlag, Eisenschlacke* Nigh. Pr.

*घनोपल m. *Hagel.*

घनोरु Adj. *f. feste Schenkel habend* Vaitân. 47.

घनौघ m. *Wolkenmasse* Ind. St. 14,387.

*घन्व्. घन्वते (गतौ).

1. घर्. त्रिंघर्ति, °यति *besprengen, betröpfeln.* *घृत *besprengt.* — *Caus. घारयति dass. — Mit अभि, अभिघृत 1) *gesprengt.* — 2) *besprengt.* — Caus. अभिघारयति 1) *abtriefen lassen, sprengen.* — 2) *beträufeln, besprengen.* — Mit प्रत्यभि Caus. *wiederholt besprengen.* — Mit आ 1) *sprengen gegen oder nach* (Acc.). — 2) *schnellen nach* (Loc.). — Caus. *sprengen.* — Mit °प्रा in °प्राघार्. — Mit उद् Caus. 1) *umhersprengen.* — 2) *besprengen.* — Mit वि. त्रिंघर्ति *beträufelt.*

2. °घर्. त्रिघर्ति (दीप्ति). घृत *brennend, leuchtend.* — Caus. घारयति (क्षरण).

घर्घ m. *Handmühle* Ind. St. 15,455. Rigat. 7, 1214. 1303. 1589. Ârsey. 141,5.

घर्घक m. (Hem. Par. 2.365) und *घर्घिका f. (Deçîn. 3,10) dass.

*घर्घर m. *Pimelodus Gagora.*

घर्घर 1) Adj. *rasselnd, schnarrend.* — 2) m. *a) *Gerassel.* — *b) Grillenart.* °णाहर्घर Adj. zu vermuthen Spr. 991. — *c) *Ente.* — *d) *Sprudelnder.* — *e) * Vorhang.* — *f) * Thür.* — *g) *der Pfosten, um den sich der Strick des Butterstössels windet,* Gal. — *h) eine best. Tempelform* Hemâdri 2,38,11. — *i)* N. pr. eines Flusses. — 3) f. घरा *eine Glocke am Halse eines Pferdes.* — 4) f. ई *a)* wohl *ein best. Kleidungsstück* Buddh.-Pr. 36,23. — *b) *als Schmuck verwandtes Glöckchen.* — 5) f. घरा oder ई *eine Art Laute.* — 6) n. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

घर्घरक 1) *m. N. pr. eines Flusses. — 2) f. घर्घरिका *a) als Schmuck verwandtes Glöckchen* Kâd. 7,15. — *b) * das Stöckchen, mit dem verschiedene musikalische Instrumente gespielt werden.* — *c) ein best. musikalisches Instrument* Kâd. 97,2. — *d) *geröstetes Korn.* — *e) *N. pr. eines Flusses.

घर्घरधनि m. *Geschnaufe* Kâd. 31,17. 91,1.

घर्घरित n. *Gegrunze.*

*घर्घरी n. *Glöckchen* Gal.

*घर्घर्या oder *घर्घर्या f. *Holzwurm.*

*घर्ण्. घर्णाति, घर्णति, घृणोति und घृणुते (दीप्ति).

*घर्ब्. घर्बति (गतौ).

घर्म m. 1) *Glut, Wärme;* sowohl *Sonnenhitze als Feuersglut.* — 2) *die heisse Jahreszeit.* — 3) *Kessel,* namentlich *das tiefste, welches zum Heisszmachen der Milch für das Açvin-Opfer dient.* — 4) *heisse Milch oder ein sonstiger heisser Opfertrank,* insbes. der Açvin. — 5) *Schweiss.* — 6) *Tag* (im Gegensatz zur Nacht). — 7) N. pr. verschiedener Männer. — घर्मन् R. 2,75,45 fehlerhaft für दीर्घम्, wie ed. Bomb. (2,75,65) liest.

घर्मकाल m. *die heisse Jahreszeit.*

घर्मग m. dass. R. 6,51,20. Vgl. उष्णग.

घर्मचर्चिका f. *ein durch die Hitze hervorgerufener Hautausschlag.*

घर्मजल n. *Schweiss* 251,25.

घर्मतनु und °तनू f. Name zweier Sâman Ârsh. Bn. Statt dessen घर्मस्य तन्वौ Kîrt. Ça. 26,4,10. Lâṭ. 1,6,25.

घर्मत्व n. nom. abstr. zu घर्म 3) Taitt. Âr. 5,1,5.

घर्मद Adj. (f. आ) *Hitze verursachend.*

घर्मदीधिति m. *die Sonne.*

घर्मदुघ (f. धुक्) und °दुङ्ख (Nom. °धुक्) Adj. *warme Milch oder den Stoff zu* घर्म 4) *melchend.*

घर्मद्युति m. *die Sonne.*

घर्मपयस् n. *Schweiss.*

घर्मपीवन् Adj. *heisse Milch trinkend.*

घर्मबिन्दु m. *Schweisstropfen* Daçak. 32.

घर्ममास m. *ein Monat der heissen Jahreszeit.*

घर्मरश्मि m. *die Sonne* Daçak. 62. Ind. St. 14,378.

घर्मरोचन n. सर्पस्य Name eines Sâman Ârsh. Bn.

घर्मवत् Adj. *Glut besitzend.*

घर्मविचर्चिका f. = घर्मचर्चिका.

घर्मशिरस् n. Bez. *der Anfangsgräber in* TBr. 1,1,9,1. 2 Âpast. Ça. 5,11,12. 12,1.

घर्मसद् Adj. *an der Glut* (des Feuers) *oder in der Glut* (des Himmels) *sitzend.*

घर्मसूक्त n. *das Lied* RV. 7,73 Varân.

घर्मस्तुभ् Adj. *in der Glut jauchzend.*

घर्मस्वरस् Adj. *in der Glut rauschend.*

घर्मस्वेद Adj. *schweissglühend.*

घर्मांशु m. *die Sonne* Mikatîr. 12,8 (15,7).

घर्मांश n. *das Ende der heissen Jahreszeit, die Regenzeit.*

*घर्मांशुकामुकी f. *eine Krankheit.*

घर्मांश्व und घर्मांशु (251,22. 22. Mikatîr. 23, 14 = 26,5) m. *Schweiss.*

घर्मित Adj. *erhitzt, von Hitze gequält* Bâlar. 28,8.

घर्मिन् Adj. *der den heissen Opfertrank bereitet.*

घर्मीटी f. v. l. für गर्मुटी.

घर्मेतरांशु m. *der Mond* Prasannar. 3,22.

घर्मेष्का f. *ein best. Backstein* Âpast. Ça. 15,3. 12. 16,24.

घर्मोदक n. *Schweiss.*

घर्म्य n. *ein zur Bereitung des heissen Opfertranks dienendes Gefäss.*

(घर्म्यधा) घर्मिधेष्ठा Adj. *im Hause —, im Stalle befindlich.*

1. घर्ष्. घर्षति 1) *reiben.* Pass. घृष्यते *gerieben —, zerrieben werden* (eig. und übertr.) Spr. 5695. — 2) Med. *sich reiben* MBh. 3,311,8. — घृष्ट 1) *gerieben, zerrieben, aufgerieben, geschunden, wund.* ज्ञानुघृष्टि *an den Knien wund.* — 2) *eingerieben.* — Caus. घर्षयति *reiben, zerreiben.* — Mit अव *abreiben, zerreiben.* — Caus. 1) *abreiben, abkratzen.* — 2) *einreiben.* — Mit °आ in °आघर्षण. — Mit उद् 1) *reiben, zerreiben.* — 2) *hinfahren über, anschlagen* (eine Glocke). — Mit समुद् *reiben, zerreiben* Prasannar. 129,12. — Mit नि 1) *einreiben.* — 2) *reiben, zerreiben, wund reiben.* — 3) *prüfen, untersuchen* MBh. 12,199,117. — Mit संनि *untereinanderreiben.* — Mit निस् *Etwas* (Acc.) *reiben an* (Loc.). — Mit परि *zerreiben.* — Mit प्र 1) *zerreiben.* — 2) *einreiben.* — Mit संप्र *einreiben.* — Mit वि, °घृष्ट *zerrieben, aufgerieben, wund.* — Mit सम् 1) *zerreiben, wund machen.* Pass. mit परस्परम् *sich aneinanderreiben.* — 2) *sich reiben an,* so v. a. *wetteifern mit* सदृ.

2. *घर्ष्. = हर्ष् *sich freuen.*

घर्ष m. *Reibung, Zusammenstoss.*

घर्षण 1) n. *a) das Reiben* 175,7. *Zerreiben.* — *b) das Einreiben.* — 2) *f. ई *Gribeuz.*

*घर्षणाल m. *Reibstein.*

*घर्षिन् in *कर°.

*घृत n. *ein best. Milchproduct.*

घस्. घस्ति, *यसति verzehren, verschlingen, fressen, essen.* — Desid. जिघत्सति *zu fressen wünschen* (auch vom unedlen, gierigen Essen der Menschen). — Mit अभि *abfressen.* — Mit °उद् in °उद्घस. — Mit °नि in °निघस. — Mit प्र in प्रघस. — Mit वि in विघस.

घन m. 1, *der Fresser:* N. pr. *a)* eines Krankheitsdamons. — *b)* eines Rakshas. — 2) *Fleisch* (vgl. उद्घस) Gal.

घनन n. *das Fressen* Daîvîp. 28,88.

घस्मर 1) Adj. (f. आ) *a) gefrässig* Kâraka 1,15.

Digitized by Google

Am Ende eines Comp. *begierig auf* Daśan. 3, 3. Harshaé. 24,18. — *b) der zu vergessen pflegt*, mit Gen. Hem. Par. 1,221. — 2) m. N. pr. einer Antilope.

घस्र 1) * Adj. *verletzend, schlundend* u. s. w. — 2) m. *a)* * Beiw. Çiva's Gal. — *b) Tag.* — 3) * n. *Safran.*

घस्वर् Adj. *gefrassig* Mantra-Br. 2,5,1.

घाट 1) Adj. *a) arbeitend in, bearbeitend in* द्रुत्°. — *b)* * = घाटस्थास्त्रि. v. l. घट und घटा. — 2) m. Harıv. 16417 fehlerhaft für घट *Topf.* — 3) (* m.) und f. घा *Nacken, Nackenband* Kâraka 1,17. — 4) * n. *das Lenken eines Elephanten* Gal.

घाटक 1) Adj. = घाट 1)*a) in* द्रुत्°. — 2) f. घाटिका fehlerhaft für घटिका.

घाटकर्करी und **घाटरी** f. *eine Art Laute.*

घाटाल Adj. *einen Hals (eine Einschnürung, einen Strick) habend* Bhâvapr. 3,100.

***घाटिक** m. = घाणिक 1).

घाणिक m. 1) *Glöckner, ein mit einer Glocke herumziehender Bänkelsänger.* — 2) * *Stechapfel.* — 3) * *eine Art Keule* Gal.

घात 1) Adj. am Ende eines Comp. *tödtend.* — 2) m. *a) Schlag.* — *mit* oder *auf* (im Comp. vorangehend). — *b) Tödtung.* — *c) Beschädigung, Zugrunderichtung, Vernichtung.* — *d)* in der Astr. so v. a. *Eintritt.* — *e) das Product einer Multiplication* Ganit. Taitt. 80. Spasuy. 11. — *f)* * *Pfeil.*

घातक 1) Adj. (f. ई) *a) tödtend, Mörder.* — *b) vernichtend, zu Grunde richtend, zu Schanden machend.* — *c) aus dem Holze von* घातक 2) *bestehend.* — 2) m. *ein best. Baum.*

घातकर Adj. (f. ई) *tödtlich, verderblich.*

घातकृच्छ्र n. *eine best. Harnkrankheit* Çiâku. Sâku. 1,7,41.

घातन 1) * Adj. *tödtend, Mörder.* — 2) * m. N. pr. eines Höllenbewohners. — 3) f. ई *eine Art Keule.* — 4) n. *das Tödten, Erschlagen, Morden.*

***घातनस्थान** n. *Schlachthaus.*

घातयू °यति und °यते (selten) 1) *züchtigen, betreffen.* — 2) *tödten, umbringen.* — 3) *zu Grunde richten.* — 4) *tödten lassen.* — 5) *Jmds* (Acc.) *Tod erzielen.* — Mit अभि, प्रतिनियातित von *Pfeilen getroffen.* — Mit अव *dreschen lassen.* — Mit आ *kommen, hinderu, vereiteln.* — Mit उपोद् *zur Sprache bringen, einleiten.* — Mit नि *erschlagen, tödten.* — Mit निस् 1) *herauszschaffen.* — 2) *umbringen lassen* MBu. 1,146,26. — Mit प्रति *abwehren.* — Mit वि 1) *schlagen (ein Heer).* — 2) *quälen, plagen* MBu. 13,145,38. — 3) *hemmen, unterbrechen.*

घातव्य Mâlav. 9,9 fehlerhaft für पातव्य.

घातस्थान u. 1) *Richtstätte* Nigîs. 30,21 (68,19). — 2) * *Schlachthaus.*

***घातिन्** 1) *Schlag, Verwundung.* — 2) *Vogelfang.* — 3) *Vogelnetz.*

घातिन् 1) Adj. *a) tödtend, Mörder.* — *b) vernichtend, zu Grunde richtend, zu Schanden machend, verderblich, schadlich* Govinda. zu Çâk. zu Bhâr. 2,2,33 (S. 382). — 2) * f. °नी *Keule.*

***घातनिविद्ध** m. und ***घातविद्ध** m. *Eule.*

घातुक Adj. 1) *erschlagend, tödtend.* — 2) *Schaden zufügend, bösartig.*

घात्य Adj. 1) *zu tödten.* — 2) *zu vernichten.*

घान्य n. Nom. abstr. zu घन 1) *b)* Vor. in Daśâv. 28,88.

घार 1) * m. *Besprengung, Betraufelung.* — 2) f. ई *ein best. Metrum.*

घार्तिक (* m.) *eine Art Geback.*

***घार्तिन** m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Sg. *ein Fürst dieses Stammes;* f. ई.

घार्न m. *Futter, Nahrung.* घासौद्घार्नम् wohl so v. a. *Stück um Stück.*

घानक am Ende eines adj. Comp. dass.

***घासकुन्द** gaṇa कुण्डादि 2. Davon *Adj. °कुन्दिक.

घासकूट m. *Heuschober.*

***घासस्थान** n. *Weideplatz.*

घासिन् m. 1) *Futter, Speise.* — 2) * *Feuer.*

घासेघ्न Adj. *Ersinut erregend.*

***घिष्** घिषते (परस्मै).

1. ***घु** घवते (शब्दे).

2. ***घु** m. *ein best. Laut.*

***घुंघ्** घुंघते (कान्तिकरणे).

***घुक** m. *Feuer* Gal.

***घुघुकत्** (Nigh. Pr.) und ***घुघुलात्व** (Nigh. 19, 108) m. *Taube.*

घुट् *घुटति (प्रतीघाते, स्तनयति) und *घोटते (परिवर्तने). — Mit अव, °घोटित etwa *gepolstert.* — Mit व्या (nur °घुत्या und °घुटित) *zurückkehren.*

***घुट** m., ***घुटि** f., ***घुटिक** m., ***घुटिका** (vgl. u. घुट्) f. und ***घुटी** f. *Fussknöchel.*

घुटि (?) Ind. St. 14,102; vgl. घुटिका 15,384.

***घुट्ट्** घुट्टति व्यायाते, स्तनयति).

***घुण्** घुणति und घोणते (धर्मणे).

घुण und °कीटक m. *Holzwurm.*

घुणवर्तर् Adj. von *Wurmern zerfressen, wurmstichig* Bhâr. 24,6.

घुणप्रिया f. *eine Ipomoea* Bhâvapr. 1,213.

घुणवल्लभा f. *Aconitum heterophyllum* Bhâvapr. 1,178.

घुणाक्षर n. *ein durch Holzwurmer hervorgebrachter Einschnitt im Holze, der zufalligerweise wie Schrift aussieht.* °वत् und °वायेन so v. a. *auf ganz zufällige und unerwartete Weise, durch eine glückliche Fügung.* घुणे ज्यायो यत् *eine sonderbare Fügung, dass* Prabodhan. 10,13.

घुणि Adj. *vielleicht wurmstichig.* = घात Siç.

***घुण्ट** m. °क m. und **घुणिका** f. Bhâvapr. 1, 28) *Fussknöchel.*

***घुणिक** n. *im Walde liegender Kuhmist.*

***घुण्ट** m. *Biens.*

***घुण्ण्** घुण्णते (परस्मै).

***घुत्कारवत्** Adj. *vom Gekreisch von (Eulen) erfüllt* Uttarar. 36,11 (32,8).

***घुम्** Interj.

***घुमघुमाकार** m. *eine Art Grille* Nigh. Pr.

घुमघुमार् °यते *brummen* Mallin. zu Kir. 6,4.

***घुमघुमारव** m. = घुमघुमाकार Nigh. Pr.

***घुर्** घुरति (मीमार्जयोः) oder मीमार्ज° *ein furchterliches Geschrei erheben* (nur Bhaṭṭ.: hier auch Med.).

घुरघुराघोष m. *Geschnaufe* u. s. w. Bâlar. 50,22.

घुरघुराय् °यते *gurgelnde Töne von sich geben, schnaufen* u. s. w. Kir. 88,2.

घुरघुरारव m. *das Geschrei der Affen* Hem. Par. 2,782.

***घुरण** m. *ein best. Laut.*

***घुरिका** f. *das Schnarchen* Gal.

घुरघुराघोष m. *Geschnaufe* u. s. w. Bâlar. 228,5.

°**घुरघोरनिर्घोष** m. 30,16.

***घुर्घुर** 1) m. *Holzwurm.* — 2) f. घा *Geknurre.* — 3) f. ई *eine Art Grille.*

घुर्घुरक 1) m. *ein gurgelnder Laut.* — 2) f. °रिका *a) dass.* — *b)* * *eine Art Grille.*

घुर्घुरता f. *das Gurgeln, Röcheln* Bhâvapr. 4,203.

घुर्घुराय् °यते *tansen, surren.*

घुर्घुरक m. = घुर्घुर 1) Kâraka 3,10.

***घुलघुलात्व** m. *eine Art Taube.*

***घुलच्च** m. *Coiz barbata.*

घुश्मेशलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

1. **घृ**, घोरति (selten Med.) 1) Med. (Aor. अघोषि) *ertönen.* घृष्ट *tönend, ertönend.* स्वर् Adj. *mit lauter Stimme.* — 2) *laut schreien, — verkunden, ausrufen.* घृष्टान्न *ausgebotene Speise.* — 3) *mit Gerausch u. s. w. erfullen.* Nur Partic. घृष्ट. — Caus. घोषयति 1) *berufen* in (Dat.). — 2) *laut verkunden lassen.* — 3) *laut verkünden.* — Mit अनु *laut benennen.* — Mit अव 1) *laut verkünden.* अवघुष्ट *ausgeboten (Speise).* — 2) *berufen, zu sich bescheiden.* Nur Partic. अवघुष्ट. — 3) *laut an-*

rufen, zum Hören auffordern. Nur Partic. श्रवघुष्ट. — 4) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. श्रवघुष्ट. — 5) *श्रवघुषित etwa anerkannt, gebilligt Kâç. zu P. 7,2,23. — Mit आ 1) horchen auf. — 2) sich hören lassen. — 3) laut ausrufen, verkünden. — Caus. 1) Geräusch machen, laut sein. — 2) ertönen machen, laut verkünden. — 3) *laut verkünden lassen. — 4) *beständig klagen. — Mit व्या. °घुष्ट laut ertönend. — Caus. laut ausrufen. — Mit उद् 1) ertönen. Nur Partic. उद्घुष्ट ertönend. — 2) aufschreien. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. उद्घुष्ट. — 4) laut verkünden. — Caus. 1) laut ertönen lassen. — 2) laut verkünden. — Mit प्रोद् 1) mit Geräusch erfüllen. Nur Partic. प्रोद्घुष्ट. — Caus. laut verkunden. — Mit उप mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. उपघुष्ट. — Mit निस् in निर्घोष. — Mit परि laut verkünden. Partic. °घुष्टवत् n. — Mit प्र ertönen. Nur Partic. प्रघुष्ट. — Caus. laut verkünden lassen. — Mit वि 1) laut ertönen. Nur Partic. विघुष्ट. — 2) laut verkünden. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. विघुष्ट. — Mit उद्वि Caus. laut verkünden. — Mit सम् 1) ertönen. Nur Partic. संघुष्ट und *संघुषित. — 2) aussieden. Nur Partic. संघुष्ट. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. संघुष्ट. — Mit परिसम् mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. परिसंघुष्ट.

2. घृष्, °घायति 1) = वर्ष् reiben. घृष्ट gerieben Bhatt. 5,57. — 2) *tödten. — Mit नि Caus. niederschmettern, zermalmen.

घृष्य Adj. tönend in अघृष्य.

*घृष्ट n. Wagen.

घृष्य Adj. etwa laut zu verkünden (Çiva).

घृणा (* m.) Safran Naish. 8,80. Vikramânkâk. 11,1.

घृक m. Eule Râgân. 19,91. Paṇḍân.

*घृकारि m. Krähe.

*घृकावास m. Trophis aspera Râgân. 9,129.

घृकारि m. Gekreische (der Eule) Milaṭîr. ed. Bomb. 176,7. Paṇḍân. Geschnanfe Bâlân. 228,6.

*घृघृ, घृघृते (हिंसावगेरकृतौ).

घर्घर Spr. 991 vielleicht fehlerhaft für घर्घ.

घृण्, घृणति und ते hinundher schwanken, wanken, sich hinundher bewegen 294,26. zucken. घृणित sich hinundher bewegend. — Caus. घृणयति hinundherbewegen. — Mit अव sich hinundher bewegen. °घृणित s. h. bewegend. — Mit आ hinundher schwanken, sich hinundher bewegen. व्याघृणित schwankend, sich h. bewegend. — Mit व्या, विनि (MBh. 8,90,40) und परि dass. — Mit वि rollen (von Wogen) Harshaṇ. 129,13. — Caus. hinundher bewegen Bâlân. 171,15. Daçân. 3,5.

घृणि 1) Adj. (f. घ्नी) wankend, sich hinundher bewegend. — 2) *m. Erythraea centaureoides.

घृणिन n. (Naish. 3,126), °नी f. und *घृणिका f. das Schwanken, Sichhinundherbewegen.

घृणिका f. N. pr. eines Frauenzimmers.

घृट् Interj. kling!

घृङ्घरिक Adj. wackernd.

घृणि 1) m. a) Hitze, Glut, Sonnenschein. Instr. घृणा. — b) *Tag. — 2) f. घृणा a) ein warmes Mitgefühl für Andre, Mitleid. — b) mitleidiges Herabsehen, Verachtung, Geringschätzung, — gegen (Loc.) Naish. 3,60. — c) Abscheu, Grauen, Ekel Kâd. 2,130,9. 132,15. Harshaṇ. 126,7. — d) *eine Gurkenart Gal.

घृणाचक्षुस् Adj. mitleidig blickend.

*घृणाचिंस् m. Feuer.

घृणालु Adj. mitleidig.

*घृणावास m. Bentinkasa serifera.

घृणि 1) m. a) Hitze, Glut, Sonnenschein. — b) Lichtstrahl. — c) Tag (im Gegensatz zur Nacht). — d) *Flamme. — e) *die Sonne. — f) Welle. — g) *Wasser. — h) *Zorn. — 2) Adj. a) *flammend. — b) lauter Bâlân. P. 7,2,1 = शुद्धतोमाय Comm.

घृणित n. 1) Mitleid. — 2) Missachtung, Geringschätzung. — 3) mürrische —, verdrossliche Stimmung Kâraka 6,8.

घृणिन् 1) Adj. wild, ungestüm Gal. — b) ein weiches Gemüth habend, mitleidig. — c) Alles tadelnd, mit Allem unzufrieden, mürrisch, verdrosslich, ärgerlich Kâraka 6,20. — 2) m. N. pr. eines Sohnes der Dovakî.

घृणीवस् 1) Adj. glühend, scheinend. — 2) m. ein best. Thier.

घृत् 1) Adj. s. u. 1. und 2. घृ. — 2) (*m.) n. a) seriassene und wieder gestandene Butter, Schmelzbutter; Butter, Fett (bildlich für Fruchtbarkeit), das flüssige Schmalz; Rahm. Heut zu Tage Ghee genannt. — b) *Wasser. — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Dharma. — 4) *f. घृता eine best. Arzneipflanze.

घृतकम्बल m. Königsweihe Vaḍ. Bḥ. S. 7,Z. 4.

*घृतकरञ्ज m. eine Karañǵa-Art Râgân. 9,62.

घृतका f. wohl = घृत 4) Kâraka 1,14. Könnte auch घृतक sein.

घृतकीर्ति f. Erwähnung des Ghee.

घृतकुमारिका f. Aloe indica Bhâvapr. 1,216.

घृतकुम्भ m. ein Topf mit Ghee Spr. 2217. fg.

घृतकुल्या f. ein Buch mit Ghee Çat. Bṛ. 14,5,6,4.

घृतकेश Adj. dessen Haar von Ghee triefft.

घृतकेशिकर्ण m. N. pr. eines Lehrers. Pl. sein Geschlecht.

घृतकौतरस Adj. Ghee und Honig enthaltend Hemâdri 1,419,6.

घृतघट m. ein Topf mit Ghee Gal.

घृतच्युता f. N. pr. eines Flusses.

घृतदानपद्धति f. Titel eines Werkes.

*घृतदीधिति m. Feuer, der Gott des Feuers.

घृतदुह Adj. Ghee melkend.

घृतधारा f. N. pr. eines Flusses.

घृतधेनु f. Ghee in der Form einer Milchkuh Hemâdri 1,412,17.

*घृतनिधायम् Absol. mit नि-धा sein Ghee hinlegen, — aufbewahren P. 3,4,45, Sch.

घृतनिर्णिक्त Adj. ein Fettgewand tragend, in Schmalz gehüllt.

घृतपा Adj. nur Ghee trinkend. Bez. einer Art Pitṛ. Hemâdri 1,412,17.

घृतपक्व 1) Adj. mit Ghee gekocht Bhâvapr. 2,48. — 2) *f. घृता ein best. Gebäck Gal.

घृतपदी Adj. f. 1) deren Fuss von Ghee trieft. — 2) deren Fussspur Ghee ist.

*घृतपर्ण (Gal.) und *°क m. eine Karañǵa-Art.

घृतपशु m. ein Opferthier aus Ghee.

घृतपाक m. ein best. med. Schmalzpräparat Mat. med. 14.

घृतपात्रस्तनवती Adj. f. deren Zitzen aus Gefässen mit Ghee gebildet sind Hemâdri 1,436,16.

घृतपायिन् Adj. der Ghee trinkend.

*घृतपीत Adj. der Ghee getrunken hat.

घृतपूत Adj. Ghee klärend.

घृतपूर m. eine Art Gebäck.

घृतपूर्ण m. Guilandina Bonducella Bhâvapr. 1,206.

घृतपूर्णक m. 1) ein best. Gebäck. — 2) = Guilandina Bonducella.

घृतपूर्व Adj. Ghee reichlich schenkend.

घृतपृष्ठ 1) Adj. (f. घ्नी) dessen Rücken oder Oberfläche mit Ghee bestrichen ist. — 2) m. a) Feuer. — b) N. pr. eines Sohnes des Prijavrata.

घृतप्रतीक Adj. (f. घ्नी) dessen Antlitz mit Ghee bestrichen ist.

घृतप्रस्थ Adj. mit fetten Leckerbissen versehen.

घृतप्रसन्न Adj. durch Ghee befriedigt.

घृतप्राशन n. Genuss von Ghee Gal.

घृतप्रेचि Adj. an Ghee sich ergötzend.

घृतप्रेषु Adj. Ghee spritzend, Segen oder Gaben um sich verbreitend.

घृतमण्ड m. 1) der oben schwimmende, fettste Theil des Schmalzes. — 2) *f. घृता eine Mimosa.

*घृतमण्डलिका f. = घृतमण्ड 2) Râgân. 5,109.

घृतमय Adj. (f. ई) *aus Ghee gemacht* Hemâdri 1, 18,12.

घृतयोनि Adj. *Ghee im Schoosse habend, Segen —, Wohlfahrt verleihend.*

*घृतलोडय m. Pl. der Spitzname *einer best. Schule.*

घृतलेखनी f. *Butterlöffel.*

घृतवत्स m. *Ghee in Form eines Kalbes* Hemâdri 1,1413,20.

घृतवत्स 1) Adj. *a) schmalzig, fettreich, mit Ghee bestrichen* u. s. w. — *b) das Wort* घृत *enthaltend.* — 2) f. घृतवती N. pr. eines Flusses MBu. 5,9,23.

*घृतवर m. *eine Art Gebäck.*

घृतवर्तन Adj. *dessen Geleise in Ghee gehen, — Ghee träufeln.*

घृतवर्ति f. *ein durch Ghee genährter Docht.*

घृतवह Adj. *durch Ghee ergötzt.*

घृतव्रत Adj. *einzig von Ghee lebend.*

घृतशुन्ध Adj. *Ghee träufelnd.* °शुन्धन (°ध्युन्धन Taitt.-Br. 3,11,18) n. Name eines Sâman.

घृतसंपृक्त Adj. 1) *mit Ghee vermengt, — getränkt.* — 2) *Ghee mengend.*

घृतसंहृद् Adj. *in Ghee sitzend.*

घृतसुति f. *das Lied* RV. 4,38 Ind. St. 13,283.

घृतसूर्ष oder °सूर्षा (aur Acc. Pl. °सूर्षास्) m. *ein Tropfen Ghee* AV. 12,2,17.

घृतसेकिन् m. dass.

घृतसोमीय Adj. Çâṅku. Ça. 15,1,32.

घृतसोम्य्य f. Pl. Bez. *best. Verse* Maitr. S. 4,6,7.

घृतस्थला f. N. pr. einer Apsaras.

घृतस्थी Adj. *in Ghee getauscht.*

घृतस्नु Adj. *in Ghee getauscht, von Ghee triefend.*

2. घृतस्नु Adj. *dessen Rücken oder Oberfläche mit Ghee bestrichen ist.*

*घृतस्पृश् Adj. *Ghee berührend.*

घृतहस्त Adj. (f. घ्या) *Ghee in der Hand habend* RV. 7,16,8.

*घृतह्रद m. *Butter* Nigh. Pa.

घृतह्रोम m. *eine Darbringung von Ghee* Gaut. 22,26.

घृतह्रद् Adj. (f. घ्या) *dessen Becken Ghee ist.*

घृतावल m. *Ghee in der Form eines Berges.*

घृतावि m. N. pr. eines Rshi Âsur. Ba.

घृतावी 1) Adj. f. *schmaltig, fettreich; mit Ghee gefüllt* u. s. w.; *von Ghee triefend, — glänzend.* — 2) f. *a) der Opferlöffel zum Schöpfen und Ausgiessen des Ghee. — b) die Nacht als die thauige. — c) eine Schlangenart.* — *d)* N. pr. einer Apsaras.

*घृतावीमहासेनका f. *grosse Kardamomen* Râgân. 6,56.

घृतासिक्त Adj. *dessen Speise Ghee ist.*

घृतान्वक्त Adj. *mit Ghee bestrichen* Maitr. S. 4,6,7.

घृताब्धि m. *ein Meer von Ghee* Spr. 7616.

घृतार्चिस् m. 1) *Feuer.* — 2) *eine Form der Sonne* Hemâdri 1,512,22. 23. 514,3. 516,13. 517,3. 6.

*घृतावनि f. *die mit Ghee bestrichene Stelle* (eines Opferpfostens).

घृतावर्ध Adj. *an Ghee sich ergötzend.*

घृतासुति Adj. *dem der Ghee-Trank gehört.*

घृतास्तरण Adj. *dem das Ghee-Opfer gehört.*

घृतास्कन्द Adj. *dem Ghee geopfert wird.*

*घृतास्नु und °स्नु m. *das Harz der Pinus longifolia.*

घृतिन् Adj. *Ghee enthaltend.*

घृतेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

*घृतेली f. *Schabe.*

घृतेष्टका f. *ein best. Backstein* Âpast. Ça. 17,5.

घृतोद Adj. *Ghee statt Wasser habend; m. ein solches Meer* VP. 2,4,45.

घृतौदन m. *Reis mit Ghee* Çâṅku. Gṛihj. 1,27.

घृत्य Adj. *aus Ghee bestehend.*

घृष्व Adj. *munter, lustig, ausgelassen.*

*घृष्टि 1) m. *Eber.* — 2) f. *a) das Reiben, Zerreiben.* — *b) Wetterleuchten.* — *c) eine Dioscorea.* — *d) Clitoria ternatea.*

घृष्टिनेत्र *n. ein Loch von best. Form im Zimmerholze,* = सूकरनयन Vâstuv. 10,93.

*घृष्टिला f. *eine der Hemionitis cordifolia verwandte Pflanze.*

घृषि 1) Adj. *munter, lustig, ausgelassen.* — 2) * m. *Eber.*

घृषिराधस् Adj. *mit Lust freigebig* RV.

*घेकुलिका f. *Arum orizense.*

घेरण्डसंहिता f. Titel eines Werkes.

*घेडु m. 1) *ein best. Thier* Comm. zu Vâsav. S. 266. — 2) *intermediate space.*

घोट m. 1) *Pferd* Âpast. Ça. 15,3,12. — 2) * *Bart* Gal.

घोटक 1) m. *Pferd* Ind. St. 15,378. — 2) f. °टिका *a)* * *Stute* Madanav. 121,4. — *b) Portulaca oleracea* Bhâvapr. 1,283. — *c) *ein dem Judendorn ähnlicher Strauch* Râgân. 8,61.

घोटकमुख N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. ई eines Frauenzimmers Ind. St. 14,116. 116.

*घोटकारि m. *Büffel* Bhâvapr. 2,10.

*घोटगल m. *ein Sperber* Nigh. Pa.

घोटजीवालिन् m. N. pr. eines Mannes.

घोटतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*घोटाक (Nigh. Pa.) und *घोटान m. *eine Schlangenart.*

घोणा f. (adj. Comp. * f. घ्या) 1) *Nase.* — 2) *Schnauze.* — 3) *Schnabel.* — 4) * *eine best. Nessen bewirkende Pflanze* Nigh. Pa.

*घोणातुण्डेय m. *Wildschwein, Eber* Râgân. 19,31.

घोणिक m. *eine best. Stellung der Hand.*

*घोणिन् m. *Schwein, Eber.*

घोणी f. 1) *ein dem Judendorn ähnlicher Strauch* Râgân. 8,61. — 2) * *Beteinussbaum.*

1. घोणीफल m. *Betelnuss* Nigh. Pa.

2.* घोणीफल m. *Cratia lagopodioides.*

*घोणी f. = घोणा 1) Râgân. 8,61.

घोत्कार m. *das Schnauben der Nase.*

*घोनस m. = घोणस.

घोर 1) Adj. (f. घ्री) *a) scheueinflössend, ehrfurchtgebietend, hehr. — b) grausig, furchtbar. — c) schrecklich, furchtbar, überaus heftig* (Schmerzen, Krankheiten u. s. w.). — 2) * Adv. घोरम् (पूजने). — 3) m. *a)* * Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. verschiedener Männer. — 4) f. घोरा *a)* * *Nacht.* — *b)* * *eine best. Cucurbitacee.* — *c) eine der sieben Stationen Mercurs.* — 5) f. घोरी (!) N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ. — 6) n. *a) ehrfurchtgebietendes Wesen. — b) das Grausige, Schaurige, Schrecken. — c) Zauberwerk, Zauberspruch. — d) ein best. mythisches Geschoss. — e) * Gift* Râgân. 6,224. — *f) * Safran.*

घोरक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) * f. घोरिका = घुरिका *das Schnarchen* Gal.

*घोरघुष्य n. *Messing* Râgân. 13,32.

घोरचारत्र Adj. *über die Maassen furchtbar* MBu. 12,284,101. Hemâdri 1,755,1.

घोरचक्षस् Adj. *grausig aussehend* oder = *blickend.*

घोरता f. und घोरत्व n. *Grausenhaftigkeit.*

घोरदर्शन 1) Adj. *grausig aussehend.* — 2) * m. *a) Eule* Râgân. 19,91. — *b) Hyäne* Râgân. 19,8.

*घोरपुष्य n. *Messing.*

घोररामन m. fehlerhaft für °वाशन.

*घोरराशिन् m. fehlerhaft für °वाशिन्.

घोररूप 1) Adj. *dessen äussere Erscheinung Scheu einflösst.* — 2) f. घा N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

घोरवर्ष Adj. *dessen Gestalt Entsetzen erregt.*

घोरवालुक *eine best. Hölle* MBu. 13,111,93.

*घोरवाशन m. *Schakal.*

*घोरवाशिन् m. dass. f. °नी Gal.

घोरहृदय Adj. *grausig aussehend* Daçak. 27,22.

घोराकार Adj. dass. 143,15.

घोराकृति Adj. *über die Maassen furchtbar, Bez. einer Hölle Spr. 2993.*

घोल 1) m. *geronnene Milch, welche noch Abgus des Wassers mit dem Rahm verrührt wird.* — 2) * f. ई *Portulak* Râgân. 7,149.

घोलय्, °यति *unterseinanderrührzn, zu einem Teig verarbeiten* Bhāvapr. 2,25. 27.

*घोलि and *°का f. *Portulak* Rāǵan. 7,149.

घोष 1) m. *a) Lärm, Geschrei, Kampf—, Sieges—, Wehgeschrei; Gebrülle* (von Thieren); *Getöse, Gerassel, Geräusch, Geschwirr; dumpfes, fernes Reden; das Getön* (hergesprochener Gobete u. s. w.). — *b) Gerücht, rumor.* Auch personificirt Ind. St. 13,285. — *c) Bekanntmachung, Verkündigung.* — *d) Laut.* — *e)* in der Grammatik *die bei der Aussprache der tönenden Laute gehörte Stimme.* — *f) ein tönender Schmuck.* — *g) Hirtenstation, die Bewohner einer —.* — *h) * Hirt.* — *i) eine best. Tempelform* Hemādri 2,58,10. — *k) * Mücke.* — *l) * Luffa foetida* oder *eine ähnliche Pflanze.* — *m)* Bein. Çiva's. — *n)* N. pr. *a)* verschiedener Männer. — *β)* Pl. eines Volkes. — *γ)* eines Asura. — 2) * m. n. *Messing* Rāǵan. 13,32. — 3) f. घोषा *a) * Anethum Sowa.* — *b) * Gallöpfel auf Rhus* Rāǵan. 6, 158. — *c)* N. pr. einer Frau.

घोषक m. 1) *Ausrufer.* — 2) * *Luffa foetida* oder *eine verwandte Pflanze* Comm. zu Kāraka 1,1.

°घोषकाकृति m. *eine dem* Ghoshaka *ähnliche Pflanze.*

घोषकृत् m. *Lärmmacher.*

घोषण 1) Adj. *tönend.* — 2) n. und f. (आ) *lautes Verkünden, Bekanntmachen.*

घोषणीय Adj. *laut zu verkünden.*

घोषद् nach dem Comm. *Geld* oder *Stoff.* Vgl. गोघोषद्.

घोषबृह Adj. *durch den Lärm aufmerksam gemacht* AV. 5,20,5.

घोषमणि m. N. pr. eines Mannes.

घोषयात्रा f. *der Gang zu den Hirtenstationen.*

°घोषयिन्नु m. 1) *Ausrufer, Verkünder, Herold.* — 2) *ein Brahman.* — 3) *der indische Kuckuck.*

घोषवत् 1) Adj. *a) tönend, lärmend, brausend* Āpast. 1,11,8. — *b)* in der Grammatik *tönend, so v. a. mit Stimme gesprochen;* Subst. *ein solcher Laut.* Nom. absir. °वत्ता f. Comm. zu TS. Prāt. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. °वती *eine best. Art Laute.*

घोषवसु m. N. pr. eines Fürsten.

घोषवृद्ध m. *ein Aeltester einer Hirtenstation.*

°घोषस्थली f. N. pr. einer Oertlichkeit gaṇa धूमादि in der Kāç.

°घोषातकी f. *eine best. Pflanze.*

घोषादिनी f. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,5. गोघादिनी Vs.

घोषिन् Adj. *laut ertönend.*

घोषिन्, 1) Adj. *a) tönend, lärmend, geräuschvoll.* — *b)* in der Grammatik *tönend,* so v. a. *mit Stimme ausgesprochen.* — 2) f. घोषिणी PL *bestimmte dämonische Wesen* Çāṅku. Gṛhj. 3,9.

°घोषिल m. *Wildschweln* Nigh. Pr.

घोष्टृ Nom. ag. *der Etwas laut verkündet* Ait. Ār. 334,1. Nom. abstr. °ष्टव n. Comm.

घोर् m. Patron. von घोरा.

°घोरक Adj. von घोर N. pr.

°घोरस्थलक Adj. von घोरस्थली gaṇa धूमादि in der Kāç.

घोरेय m. Metron. von घोरा.

°घ्न 1) Adj. (f. घ्नी) *a) schlagend mit.* — *b) tödtend, um's Leben bringend, Mörder.* — *c) vernichtend, zu Grunde richtend, entfernend* (Uebel, Krankheiten). — *d) multiplicirt mit.* — 2) n. *Tödtung in* अघ्निघ्न.

°घ्नी f. zu °घ्न.

घ्य in °घ्य.

घ्यंस् m. *Sonnenglut.*

घ्रंस् m. *Sonnenglut; Sonnenschein, Helle.*

घ्रा, त्रिंघ्रति (episch auch Med. und घ्राति) 1) *riechen, olfacere.* Partic. घ्रात and *घ्राण *a) gerochen.* — *b) gerochen habend.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen, beschnuppern.* — 3) *mit den Sinnen aufnehmen überh.* °घ्रात *nur für — Sinn habend.* — 4) *küssen auf* (Loc.) Spr. 7712. — Caus. घ्रापयति *riechen lassen, mit zwei Acc.* — *Intens. जेघ्रीयते. —Mit अनु *küssen.* — Mit अभि 1) *beschnuppern, beriechen.* — 2) *riechen, olfacere* Kāç. 136,12. — 3) *küssen.* — Mit अव 1) *beriechen, an Etwas riechen.* °घ्रात Āpast. 1,17,5. — 2) *küssen, —auf* (Loc.). — Caus. *beriechen lassen.* — Mit घ्रा 1) *riechen.* °घ्रात mit pass. und act. Bed. — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* — 3) *küssen, —auf* (Loc.). — 4) घ्रात *a) * satt.* — *b) * = क्रान्त oder घ्राक्रान्त. — *c) * = यत्तसंधि. — Caus. *beriechen lassen.* — Mit उप 1) *riechen.* — 2) *küssen, — auf* (Loc.). — Mit समुप *küssen, —auf* (Loc.). — Mit °व्या *wittern.* — Mit सम 1) *riechen.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* — 3) *küssen, — auf* (Loc.). — Mit °उद् in °उज्जिघ्र. — Mit उप 1) *riechen.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* °घ्रात mit pass. Bed. Gaut. — 3) *berühren* (mit dem Munde). — 4) *küssen, —auf* (Loc.). — Caus. *beriechen lassen.* — Mit समुप *küssen.* — Mit परि *mit Küssen bedecken.* — Mit वि 1) *auswittern.* — 2) *riechen.* — 3) *beriechen.* — Mit सम् Caus. *in enge Verbindung bringen mit* (Instr.).

घ्रौं Interj. Taitt. Ār. 3,1,5.

घ्राण 1) *Adj. *gerochen.* — 2) m. n. *a) Geruch* (subj.). — *b) Geruch* (obj.). — 3) f. (आ) und n. *a) Nase.* — *b) Schnauze.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ Hemādri 1,408,1.

घ्राणचक्षुस् Adj. *sich der Nase statt des Auges bedienend,* so v. a. *blind.*

घ्राणतर्पण 1) Adj. *die Nase ergötzend, überaus wohlriechend.* — 2) n. *Wohlgeruch.*

घ्राणतुद् f. *Artemisia sternutatoria* Bhāvapr. 1,223.

घ्राणपाक m. *eine best. Krankheit der Nase.*

घ्राणपुटक am Ende eines adj. Comp. f. आ *Nüster.*

घ्राणबिल n. *Nasenhöhle* Comm. zu TS. Prāt.

घ्राणभ्रवस् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

घ्राणस्कन्द m. *das Schnäuzen der Nase.*

घ्रातृ Nom. ag. *der da riecht.*

घ्रातव्य Adj. *zu riechen, was gerochen wird;* n. *Geruch* (obj.).

घ्राति f. 1) *Geruch* (subj.). — 2) *das Beriechen, Riechen* on. — 3) °*Nase.*

घ्रेय Adj. *zu riechen, riechbar, was gerochen wird; Geruch* (obj.).

*ङ m. 1) *Sinnesobject.* — 2) *der Zug nach Sinnesobjecten.* — 3) Bein. Çiva's.

*ङु, ङवते (श्लेष्). — Desid. ङुङूषते.

च Conj. 1) *und, auch, ze, que.* Steht hinter beiden zu verbindenden Theilen (oft durch सकल — *als auch* wiederzugeben), nur nach dem letzten oder nur nach dem ersten. Bei drei und mehr zu verbindenden Theilen überall, nur nach dem letzten oder hier und da. In gebundener Rede steht च bisweilen an unrichtiger Stelle विचित्रं नीतिविद्या ददाति च st. च द्र° und auch मुस्तं. Werden zwei Sätze durch wiederholtes च verbunden, so hat das erste Verbum finitum den Ton. च — च in einem negativen Satze *weder — noch.* न खलु च — नैव दश. Grammatiker, Lexicographen und Erklärer gebrauchen च oft elliptisch (auch so v. a. *dieses und noch Anderes*). In Verbindung mit andern Partikeln: चैव, चेव — चैव, चेव — च, च — चेव, चेव हि (am Ende eines Halbverses). चापि, च — चापि, चापि — च, यदि च, न — न — यदि च (mit fehlender Negation), न — न चापि. यदि चैव. चेवापि, च तथा, तथा च. तथैव च. — 2) च — तु = च — च *sowohl — als auch* 110,12. — 3) *oder,* mit वा wechselnd oder dessen Stelle vertretend (nach उताहो). — 4) *auch, selbst, sogar.* — 5) *und zwar.* — 6) *gerade, eben* (ausnahmsweise). — 7) *aber, dagegen* 43,18. Insbes. nach यदि, यद्य

(hier v.l. तु), यद्य वा. न चेव — तु *nicht aber* 193, 28. — 8) *dennoch*. — 9) च — च *kann — so*. Ein च an zweiter Stelle ohne ein vorangehendes च *alsbald, sogleich*. — 10) च — च *obgleich — dennoch* Vish. 28. च — न तु und च — न च *obgleich — dennoch nicht*. न च — च *obgleich nicht — so doch*. — 11) *wenn* (mit betontem Verbum fin.) Vish. 39. — 12) über die Bed. von च nach einem Interrogativum s. u. 1. क 2) *a*), 1. कथा 1), किम् 2) *d*) 3), कुत्र 7) und क्व 3) *b*).

2. °च 1) Adj. *a*) *rein* Vishṇus. — *b*) *sich hinundher bewegend* ebend. — *c*) *bös, boshaft*. — *d*) *samenlos*. — 2) m. *a*) *Dieb* Vishṇus. — *b*) *der Mond*. — *c*) *Schildkröte*.

चकृ. °चकति und °°ते (दीप्ति, प्रतिघाते, तृप्ति). चकित *zitternd, erschrocken, eingeschüchtert*. °म् Adv. — Mit उद्, उच्चकित = स्वाहूर्ष पश्यत्सि Comm. — उच्चकित *erschrocken aufblickend* Kâd. 2, 74, 21. 137, 5. — Mit प्र, °चकित *zitternd, erschrocken*.

चक्क m. N. pr. eines Schlangenpriesters Tândya-Br. 25, 15, 3. v. l. चक्का. — Vgl. कुरी°.

चक्कड a. in विशकक्कर्पर. Vgl. Nir. 2, 3.

°चक्कन gaṇa वृणादि् in der Kâç. v. l. चक्कन und चक्कन.

चक्कार् m. *die Conjunction* l. 239, 19.

1. चकास्, चकास्ति *glänzen, leuchten, einen prächtigen Anblick gewähren* Bâlar. 64, 6. Buâç. ed. Bomb. 3, 19, 14. चकाशते fehlerhaft entweder für चकाशाते, प्रकाशते oder चकासते (nach der 1ten Klasse). — Caus. चकासयति *glänzen machen*. — Mit सम् *erhellen*.

2. °चकास् Adj. *glänzend*.

चकित 1) Adj. s. u. चकृ. — 2) f. या *ein best. Metrum*. — 3) n. *das Zittern, Erschrockensein*.

चकितचकित Adj. *überaus erschrocken*. °म् Adv.

चकोर् 1) m. *a*) *Perdix rufa*. Das Auge dieses Vogels soll sich beim Anblick vergifteter Speise roth färben. Seine Nahrung sollen Mondstrahlen sein; daher wird das Auge, welches den Nectar eines Antlitzes einsaugt, ein Kâkora genannt, 126, 32. चकोराक्षी so v. a. *ein schönes Mädchen* 175, 25. Vikramârkâs. 8, 42. °व्रतमालम्ब् *die Weise des K. annehmen*, so v. a. *sich ganz den Genüssen* (eines mondähnlichen Antlitzes) *hingeben*. — *b*) N. pr. a) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten. — γ) eines Berges (?). — 3) f. ई fl. zu 1) *a*).

चकोरक = चकोर 1) *a*). Zu belegen am Ende eines adj. Comp.

चकोराय् *wie der Vogel* Kâkora *verfahren*.

°यितुम्.

°चक्, चक्यति (व्यक्ते, ग्लानौ, व्यक्ते).

चक्क m. v. l. für चक्क.

°चक्कन gaṇa वृणादि्. v. l. चकन und चक्कन.

°चक्कल Uṇâdi.

°चक्कस Nom. ag. von क्रस्.

चक्का 1) n. *a*) *Rand*. Im Veda bisweilen m. चक्रे चर् *im Wagen herumfahren*. — *b*) *Scheibe, — eines Töpfers*. — *c*) *Wurfscheibe, Discus* (insbes. Vishṇu's) 100, 24. 105, 5. — *d*) *Oelmühle*. — *e*) *Kreis*. — *f*) *das Kreisen* (eines Vogels), *Kreislauf* (der Jahreszeiten). — *g*) *eine best. Constellation, Hexagonalschein*. — *h*) *ein mystischer Kreis am Körper*. — *i*) *ein scheibenförmiges Diagramm*. — *k*) *eine in ein scheibenförmiges Diagramm künstlich eingetragene Strophe*. — *l*) *ein best. Metrum*. — *m*) *Cirkel*. — *n*) *ein best. astronomisches Instrument*. — *o*) *Trupp, Schaar, Menge* 119, 10. *Gesammtheit*. Auch °म. — *p*) *Kriegerschaar* (am Ende eines adj. Comp. f. या MBh. 3, 13, 5). *Heer, Armee*. — *q*) °*District, Provinz*. — *r*) *Bezirk, Bereich* in übertr. Bed. — *s*) *das über die Länder herrschende Rad des Monarchen* 106, 12. *Herrschaft*. — *t*) °Pl. *Krümmungen eines Flusses*. — *u*) °*Strudel*. — *v*) °*Ränke*. — *w*) *eine best. Pflanze oder Arzneistoff*. — *x*) N. pr. eines Tîrtha. — 2) m. *a*) *Anas Casarca* Bâlar. 240, 20. — *b*) N. pr. *a*) Pl. eines Volkes. — β) vorschiedener Männer. — γ) eines Schlangendämons. — *δ*) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *ε*) eines Berges Buâç. P. 5, 20, 15. — Vgl. noch 1) *a*) und *o*). — 3) °f. या *eine Cyperus-Art* und *eine andere Pflanze*. — 4) f. चक्की *Rad*.

चक्रक 1) °Adj. *cirkelartig* (in logischem Sinne) — 2) m. *a*) *eine Art Schlange*. — *b*) °*Dolichos biflorus* Madanav. 106, 39. — *c*) N. pr. eines Rishi. — 3) f. चक्रका *eine best. Pflanze von wunderbarer Heilkraft*. Nach Madanav. 28, 256 *weisser Abrus*. — 4) f. चक्रिका *a*) *Trupp, Schaar*. — *b*) *Ränke*. — 5) n. *a*) *eine best. Art zu fechten* Hemâdri 3, 124, 19.

चित्रक v. l. — *b*) *circulus in demonstrando* Maṇîkh. 6, 35, b.

चक्रकाक्ष m. *unguis odoratus* Hariv. 1, 190.

चक्रकाम्य m. *circulus in demonstrando*.

°चक्रकुलया f. *eine best. Pflanze*.

°चक्रगत m. *Cassia Tora*.

°चक्रगण् m. *ein rundes Kopfkissen*.

°चक्रगुप्त m. *Jonesia Asoca*.

°चक्रगुल्म m. *Kamel* Npn. Pr.

चक्रगोत्र m. Du. *zwei zur Seite des Wagens gehende Männer, welche die Räder zu schützen haben*.

चक्रचरणी f. *Bastei, Bollwerk* (nach Nîlak.)

चक्रचर् m. 1) Pl. *bestimmte im Kreise sich bewegende* (d. i. *keinen festen Wohnsitz habende*) *überirdische Wesen*. — 2) *Zauberer* (Kras) oder *Töpfer* u. s. w. (Comm.).

चक्रचारिन् m. *Zugvogel*.

चक्रचूडामणि m. 1) Bein. Vopadeva's. — 2) N. pr. eines Mannes. — 3) Titel einer astr. Abhandlung.

चक्रजाति f. = चक्र 1) *b*).

°चक्रजीवक m. *Töpfer*.

°चक्रणदी f. und °चक्रणितम्ब m. = °नदी und °नितम्ब.

°चक्रतलाम m. *eine best. saftige Mangoart* Râgân. 11, 19.

चक्रतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha Ind. Antiq. 8, 279. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

चक्रतुण्ड m. 1) *eine best. Fisch*. — 2) *ein best. mythisches Wesen* Supârn. 23, 4.

चक्रतैल n. *ein best. Oel*.

°चक्रदंष्ट्र m. *Wildschwein* Râgân. 19, 30. v. l. चक्र°.

चक्रदत्त m. N. pr. eines Autors, = चक्रपाणिदत्त.

चक्रदत्तनामकव्य m. Titel eines Werkes.

चक्रदीपिका f. desgl.

चक्रदृश् m. N. pr. eines Asura.

चक्रदेव m. N. pr. eines Kriegers.

चक्रद्वार् m. N. pr. eines Berges.

चक्रधनुस् m. N. pr. eines Rishi.

चक्रधर् 1) Adj. und m. *a*) *ein Rad tragend, Radträger*. — *b*) *einen Discus tragend*, Bein. Vishṇu's. — *c*) *im Wagen fahrend* (?). — *d*) *die Gewalt in Händen habend, herrschend; Herrscher, Weltherrscher* Spr. 2220. — 2) m. *a*) °*Gouverneur einer Provinz*. — *b*) °= चक्रक Utpala zu Varâh. Bṛh. 13, 1. — *c*) *Schlange*. — *d*) N. pr. *a*) verschiedener Männer. — β) einer Oertlichkeit.

चक्रधर्मन् m. N. pr. eines Vidjâdhara-Fürsten.

चक्रधार् Pañkat. 242, 19 fehlerhaft für °धर्.

°चक्रनाल m. *unguis odoratus*.

चक्रनदी f. N. pr. eines Flusses.

चक्रनाभि f. *Nabe eines Rades*.

चक्रनामन् m. 1) *Anas Casarca* Kâd. 23, 8. 39, 7. — 2) °*Schwefelkies*.

चक्रनायक m. 1) *Führer einer Schaar*. — 2) °*unguis odoratus* Râgân. 12, 131.

चक्रनारायणीसंहिता f. Titel eines Werkes.

°चक्रनितम्ब m. = चक्रणितम्ब.

चक्रनेमि f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

*चक्रपवाट m. *Cassia Tora.*

*चक्रपरिव्याध m. *Cathartocarpus fistula.*

*चक्रपर्णी f. *ein dunkelfarbiges Ocimum* Nigh. Pr.

चक्रपाणि m. 1) Bein. Vishṇu's. — 2) N. pr. eines Autors.

चक्रपाणिदत्त m. N. pr. eines Autors.

चक्रपाणिन् m. = चक्रपाणि 1).

चक्रपात m. *ein best. Metrum.*

*चक्रपाद m. 1) *Wagen.* — 2) *Elephant.*

*चक्रपाल m. 1) *superintendent of a province.* — 2) *one who carries a discus.* — 3) *a circle.* — 4) *the horizon.*

चक्रपालित m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 7, 129.

चक्रपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

चक्रपुष्करिणी f. N. pr. eines *Teiches* in Kâçî.

*चक्रफल n. *eine best. scheibenartige Waffe.*

चक्रबन्ध m. = चक्र 1) k).

*चक्रबन्धना f. *eine Art Jasmin* Nigh. Pr.

*चक्रबन्धम् Absol. P. 3, 4, 41, Sch.

*चक्रबान्धव m. *die Sonne.*

*चक्रबाला f. *Hibiscus cannabinus* Nigh. Pr.

चक्रभङ्ग m. *Radbruch* M. 8, 291.

चक्रभानु m. N. pr. eines Brahmanen.

चक्रभृत् m. Bein. Vishṇu's.

चक्रभेदनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*चक्रभेदिनी f. *Nacht.*

चक्रभ्रम m. *die Drehung der Töpferscheibe.*

चक्रभ्रमण m. N. pr. eines Berges Ind. St. 14, 118. fg.

चक्रभ्रमि f. = चक्रभ्रम.

चक्रमठ m. N. pr. einer *Klosterschule.*

*चक्रमण्डलिन् m. *Boa constrictor.*

चक्रमर्द m. N. pr. eines Schlangendämons.

चक्रमर्द m. *Cassia Tora* Râgân. 4, 202.

चक्रमर्दक 1) *m. dass. — 2) f. °र्दिका N. pr. einer Fürstin.

चक्रमासन् Adj. *das Rad hemmend.*

चक्रमीमांसा f. Titel eines Werkes.

*चक्रमुख m. *Eber, Schwein.*

चक्रमुसल Adj. *mit dem Discus und der Keule ausgerüstet.*

*चक्रमेदिनी f. *Nacht* Gal.

चक्रमेलक N. pr. einer Oertlichkeit.

चक्रमौलि m. N. pr. eines Rakshas.

*चक्रयान n. *Wagen.*

चक्रयोग m. *Anwendung des Flaschenzuges oder einer ähnlichen Vorrichtung.*

चक्रारक्त m. Du. = चक्रगोत्रज्.

*चक्रार m. *Eber, Schwein.*

*चक्रराज m. *ein best. mystischer Kreis.*

*चक्रल 1) Adj. *kraus, gekräuselt.* — 2) f. या *eine Cyperus-Art.*

*चक्रलवणा und °लत्तणिका (Bhâvapr. 1, 196) f. *Cocculus cordifolius.*

*चक्रलाभ m. = चक्रलाभ.

चक्रवद्रि Adj. *wie ein Rad sich drehend* 163, 23.

चक्रवर्त्त 1) Adj. *mit Rädern versehen.* — 2) m. *a) Oelmüller.* — *b)* N. pr. eines Berges.

चक्रवर्त्त in घ².

चक्रवर्तिता f. und °र्तित्व n. Nom. abstr. von चक्रवर्तिन् 2) *a*).

चक्रवर्तिन् 1) Adj. *auf Rädern rollend.* — 2) m. *a) dessen Räder ungehemmt über die Länder rennen, Weltherrscher; Herrscher über* (im Comp. vorangehend) Vikramârkak. 10, 31. — *b) Oberhaupt überh., der unter* — (Gen. oder im Comp. vorangehend) *den höchsten Rang einnimmt;* auch von Unbelebtem. — *c) * Chenopodium album* Râgân. 7, 121. — *d)* N. pr. eines Commentators des Alaṁkârasarvasva Kumârasv. zu Pratâpar. 46, 27 u. s. w. — 3) f. °नी *a)* f. zu 2) *b*). — *b) * eine best. wohlriechende Pflanze.* = जटामांसी Râgân. 3, 114. — *c) * Nardostachys Jatamansi* Râgân. 12, 98. — *d) * rother Lack* Râgân. 6, 209.

चक्रवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चक्रवाक m. *Anas Casarca.* Männchen und Weibchen (°कौ), die sich über Alles lieben, sollen in der Nacht getrennt werden und darüber wehklagen.

*चक्रवाकबन्धु m. *die Sonne.*

चक्रवाकमय Adj. *aus Anas Casarca bestehend* Kâd. 2, 18, 1. Harshak. 90, 12.

*चक्रवाकवती f. wohl N. pr. eines Flusses.

चक्रवाकिन् Adj. *mit Kakravâka's erfüllt.*

*चक्रवाट m. 1) *Grenze.* — 2) *Lampengestell.* — 3) = क्रियोरुक्.

चक्रवाड 1) m. *a) * Feuer* Gal. — *b)* N. pr. eines Gebirges, = चक्रवाल 3) Kâraṇḍ. 91, 11. — 2) n. *Schaar, Menge.*

चक्रवात m. *Wirbelwind.*

चक्रवाल 1) n. *Kreis.* — 2) m. n. *Kreis, so v. a. Gruppe, Menge* MBh. 1, 187, 17. 20. Chr. 299, 22. 325, 17. Kâd. 99, 11. 126, 7. — 3) m. N. pr. eines mythischen Gebirges, welches wie eine Mauer die als Scheibe gedachte Erde umgiebt. °वालाद्रि m. Kâvîd. 2, 99. — 4) n. = °यमक Comm. zu Buatt. 10, 6.

चक्रवालक n. *eine best. rhetorische Figur.*

*चक्रवालधि m. *Hund.*

चक्रवालयमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Buatt. 10, 6.

चक्रवालात्मन् f. N. pr. einer Göttin.

*चक्रविमल *eine best. Pflanze.*

चक्रवृद्धि f. 1) *Zins auf Zins* Gaut. — 2) *Frachtgeld.* — Vgl. Jolly, Schuld. 207.

चक्रव्यूह m. 1) *eine kreisförmig aufgestellte Schlachtordnung.* — 2) N. pr. eines Kâmboja-Fürsten Kâraṇḍ. 3, 2.

*चक्रशतपत्र *eine best. Pflanze.*

*चक्रश्रेणी f. *Odina pinnata.*

*चक्रसंवर m. N. pr. eines Buddha.

*चक्रसक्थ Adj. *silbeibeinig.*

*चक्रसंज्ञ n. *Zinn.*

चक्रसाक्ष्य m. *Anas Casarca.*

चक्रसेन N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. या einer Prinzessin.

*चक्रस्वामिन् und *चक्रस्व m. Bein. Vishṇu's.

चक्रह्रद m. N. pr. eines *Sees.*

चक्राकार Adj. (f. या) *scheibenförmig.*

*चक्राकी f. = चक्राङ्की.

चक्राङ्क f. 1) *Cocculus tomentosus* Bhâvapr. 1, 223. v. l. चक्राह्वा. — 2) * *Cyperus pertenuis* Râgân. 6, 143.

चक्राङ्गिका f. *eine best. Pflanze.*

*चक्राङ्की f. *Gans.*

चक्राङ्ग 1) m. *a) Gans, Flamingo.* — *b) Anas Casarca.* — *c) * Wagen.* — 2) *f. या *Cocculus tomentosus.* — 3) *f. ई *a)* f. zu 1) *a)* Râgân. 19, 102. — *b) Helleborus niger* Râgân. 6, 132. — *c) Cocculus tomentosus.* — *d) Rubia Munjista* Râgân. 6, 192. — *e) Enhydra Heloncha.* — *f)* = कर्कटशृङ्गी. — 4) *n. *Sonnenschirm.*

चक्राङ्गना f. *das Weibchen der Anas Casarca.*

*चक्राट m. 1) *Giftarzt.* — 2) *Scheim, Intrigant.* — 3) *Denar.*

चक्राति m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9, 43.

*चक्राधिवासिन् m. *Orangenbaum.*

चक्रायुध m. Bein. Vishṇu's oder Krishṇa's.

*चक्रायोध्य m. N. pr. eines Fürsten.

चक्रार्धचक्रवाल *Halbkreis* Ind. St. 10, 274.

*चक्रालु m. *eine best. saftige Mangoart* Nigh. Pr.

*चक्रावर्त m. *Kreisbewegung.*

चक्रावली f. *Schaar, Menge* MBh. 9, 9, 31.

चक्रास्त्र n. *eine Schleuder zum Werfen von Steinen* MBh. 1, 227, 25.

चक्राह्व 1) m. *a) Anas Casarca.* — *b) * Cassia Tora* Râgân. 4, 202. — 2) f. या *Cocculus tomentosus* Bhâvapr. 1, 223, v. l.

चक्राह्वय m. *Anas Casarca* Kâd. 141, 1.

चैक्रि 1) Adj. *machend, wirkend* (mit Acc.), *wirk-*

sam. — 2) m. N. pr. eines Mannes (?).

*चक्रिक m. 1) *Discusträger.* — 2) *Dolichos biflorus* Nigh. Pr. — चक्रिका s. u. चक्रका.

चक्रिन् 1) Adj. *a) Räder habend.* — *b) einen Discus tragend.* — *c) im Wagen fahrend* Gaut. — 2) m. *a)*Töpfer.* — *b) Oelmüller.* — *c)* Bein. a) Kṛshṇa's. — β) Çiva's. — *d)* * *Weltherrscher.* — *e)* * *Gouverneur einer Provinz.* — *f)* * ein Gaṇa Gal. — *g)* * *Angeber, Delator.* — *h)* * *Ränkeschmied.* — *i) der für ein ganzes Dorf opfert.* — *k) Schlange* Spr. 7640. — *l)* * *Anas Casarca* Madanav. 127,67. — *m)* * *Krähe.* — *n)* * *Cassia Tora* Râgân. 4,302. — *o)* * *Dalbergia ongeinensis* Râgân. 9,119. — *p)* * *unguis odoratus* Râgân. 12,131. — *q)* Pl. N. pr. einer Vishṇu'itischen Secte.

चक्रिय Adj. 1) *zum Rad* oder *Wagen gehörig.* — 2) *im Wagen fahrend, auf Reisen befindlich.*

चक्रिवंस् Partic. perf. von 1. कर्. u. *eine Perfect-Form* Ind. St. 9,283.

चक्री Adv. 1) mit कर् *in eine Kreisform bringen, ganz spannen* (einen Bogen) Bîlar. 116,22. — 2) mit भू *ganz gespannt werden* Prasannar. 143,3.

चक्रीवत् 1) Adj. *mit Rädern versehen.* Nom. abstr. °वत्ता. — 2) m. *a) Fuhrmann* Gaut. — *b)* * *Eesel.* — *c)* * N. pr. eines Fürsten.

1. चकु *Rad.* °वत्त Adj. *kreisrund.*

2.* चकु Adj. *machend, bewirkend.*

*चक्रेन्द्रक m. *eine Art Senf* Nigh. Pr.

चक्रेश m. *Weltherrscher.* Nom. abstr. °त्ता f.

चक्रेश्वर m. 1) Bein. a) Vishṇu's. — *b)* Bhairava's. — 2) *Weltherrscher.* Nom. abstr. °त्व n.

*चक्रोत्क m. *eine Art Senf* Nigh. Pr.

चक्रोच्छाम m. Titel eines Werkes.

*चक्रोन v. l. im Gaṇa गर्गादि in der Kâç.

चक्ष्, चेष्ट्, episch auch Act. und nach der 1sten Klasse; in den generellen Formen gewöhnlich durch ख्या ersetzt. 1) *erscheinen.* — 2) *sehen, schauen nach; erblicken, gewahren.* — 3) *ankündigen, sagen.* — 4) *halten für,* mit doppeltem Acc. — Mit अनु 1) *blicken auf, nachsehen.* — 2) *benennen, nennen.* — Mit अभि 1) *erscheinen, anblicken, sehen.* — 2) *beaufsichtigen.* — 3) *gnädig ansehen.* — 4) *anreden, anfahren.* — 5) *benennen, nennen.* — Mit अव 1) *herabschauen, auf* (Acc.). — 2) *erscheinen, erblicken.* — Mit आ 1) *anschauen, beaufsichtigen.* — 2) *sagen, seine Meinung aussprechen* Çâk. zu Bîdas. 2,2,22. *berichten, erzählen, eine Mittheilung machen über, sagen von,* —*zu Etwas* (Spr. 869), *ankündigen, anmelden, angeben, verrathen.* — 3) *sagen,* —, *sprechen zu* (Acc.). — 4) *anse-*

gen, bezeichnen, die Bedeutung haben von (Acc.) 227, 15. — 5) *benennen, nennen.* — Mit अन्वा *benennen nach* (Acc.). — Mit अन्या 1) *anblicken.* — 2) *sprechen.* — Mit उद् 1) *laut ansagen.* — Mit निरा *wegralsonniren, verwerfen.* — Mit प्रत्या 1) *zurückweisen, abweisen, ablehnen.* — 2) *zurückweisen, so v. a. verwerfen, widerlegen* Çâk. zu Bîdas. 2,2,23. — 3) *Jmd* (Acc.) *antworten.* — Mit व्या 1) *heraugen, recitiren.* — 2) *auseinandersetzen, erklären, erläutern* Çâk. zu Bîdas. 2,2,1. — Mit सम 1) *berichten, erzählen, ansagen über.* — Mit परि 1) *übersehen, übergehen, verschmähen.* — 2) *verwerfen.* — 3) *für schuldig erklären.* — 4) *erzählen.* — 5) *anerkennen.* — 6) *benennen, nennen.* — 7) *zu Jmd* (Acc.) *sprechen, antworten.* — Mit प्र 1) *erzählen, berichten.* — 2) *annehmen, ansehen als, halten für.* — 3) *benennen.* — Caus. *ersuchten, erhalten.* — Mit अभिप्र *sehen.* — Mit संप्र 1) *auseinandersetzen.* — 2) *annehmen, supponiren.* — Mit प्रति 1) *sehen, gewahr werden.* — 2) *erwarten.* — 3) *sehen —, erscheinen lassen.* — Mit वि 1) *erscheinen, leuchten.* — 2) *deutlich sehen, erblicken, gewahr werden, hinblicken auf, betrachten.* — 3) *erscheinen lassen, offenbaren.* — 4) *verkünden, ansagen.* — Caus. 1) *deutlich sehen lassen, aufklären.* — 2) *verkünden, sprechen* Gop. Br. 2,2,23. — Mit अभिवि *hinschauen auf.* — Mit उद् *inne werden.* — Mit प्रवि *annehmen, supponiren.* — Mit सम् 1) *ansehen, betrachten.* — 2) *überblicken, —zählen, prüfen.* — 3) *betrachten, überlegen, in Betracht ziehen.* — 4) *aufzählen.* — 5) *aufführlich berichten über.* — 6) *benennen, nennen* Kâraka 3,7. — 7) * *meiden.* — Mit * अवसम् *meiden.* — Mit परिसम् 1) *aufzählen.* — 2) * *meiden.* — Mit प्रसम् 1) *aufzählen.* — 2) *prüfend betrachten, ergründen* Comm. zu Nâjas. 4,2,2.

चक्ष *m. ein falscher Freund* Varâh. Jogâs. 4,50.

चक्षण n. 1) *das Erscheinen, Erscheinung, Anblick.* — 2) * *eine den Durst erregende Speise.*

चक्षणि m. *Erheller.*

चक्षत् n. *Auge.*

चक्षस् 1) * m. *a) Lehrer.* — *b)* * Bein. Bṛhaspati's. — 2) n. *a) Schein, Helle.* — *b) das Sehen, Gesehenwerden.* Dat. चक्षसे als Infin. — *c) Gesicht, Blick, Auge.*

चक्षु m. 1) *Auge.* — 2) N. pr. *a)* eines Fürsten. — *b)* eines Flusses. Richtig चतु.

चक्षुर्निरोध m. = चक्षुर्निरोध Âpast. 2,27,17.

चक्षुपोउन Adj. *das Auge wangenehm berührend* Çaṭṭâç. Up. 2,10.

चक्षुरिन्द्रिय n. *Gesichtssinn.*

चक्षुर्ग्रहण n. *Angegriffenheit des Gesichts.*

चक्षुर्दा Adj. *Gesicht gebend.*

*चक्षुर्दान n. *the ceremony of anointing the eyes of the image at the time of consecration.*

चक्षुर्निमित Adj. *nach dem Augenmaass bestimmt* TBa. 1,1,4,1.

चक्षुर्निरोध m. *Verschluss der Augen* Âpast.

*चक्षुर्बल्य m. *Odina pinnata.* Vgl. चक्षुष्य.

चक्षुर्भू Adj. *die Sehkraft fördernd.*

चक्षुर्मल Adj. *mit dem Blick beseprechend, saubernd.*

चक्षुर्मय Adj. *angartig.*

*चक्षुर्मल n. *Augenschmaus.*

चक्षुर्वत Adj. *Augen im Munde habend* (?, Sutâbh. 24,2.

चक्षुर्मय Adj. *die Augen blendend.*

चक्षुर्लोक Adj. *mit dem Auge sehend.*

चक्षुर्वैद्य Adj. *an den Augen leidend.*

चक्षुर्वर्धनिका f. N. pr. eines Flusses.

*चक्षुर्वल्य m. *Odina pinnata.*

चक्षुर्विषय m. *Gesichtskreis.*

चक्षुर्हन् Adj. *mit dem Blicke tödtend.*

चक्षुर्ह्रेत् Adj. *Sehkraft schichtend, — sammelnd.*

चक्षुःश्रवस् und °श्रुति m. *Schlange.*

चक्षुष 1) in स° Adj. *Auge.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Ripu. v. l. चाक्षुष.

*चक्षुष्कर्ण m. *Schlange* Gal.

चक्षुष्काम Adj. *Sehkraft wünschend.*

चक्षुष्प्रस् Adv. *aus dem Auge weg.*

चक्षुष्य n. Nom. abstr. zu चक्षस् *Auge* Sûsâd. in der Vorrede zu Âsvaḥ. S. VIII, 2. 3.

चक्षुष्पति m. *Herr aller Augen* Çâk. zu Bîdas. 4,4,18.

चक्षुष्पत्र m. *Gesichtskreis.*

चक्षुष्पा Adj. *das Gesicht schützend.*

चक्षुष्पात्रा f. und चक्षुष्पात्र n. *Sehkraft.*

चक्षुष्मत् Adj. 1) *mit Sehkraft begabt, mit Augen versehen, sehend.* — 2) *das Auge vorstellend.*

चक्षुष्य 1) Adj. *a) den Augen heilsam, der Sehkraft zuträglich* Hemâdri 1,815,2. — *b) für's Auge angenehm* Kâraka 1,5. *lieblich anzusehen, schön.* — *c) Jmd* (Instr.) *vor Augen seiend.* — *d) Jmd* (Instr.) Ṛgh Çiç. 8, 57. — 2) * m. *a) eine Art Collyrium.* — *b) Pandanus odoratissimus.* — *c) Hyperanthera Moringa.* — *d)* = पुण्डरीक. — *e)* = कनक. — 3) * f. आ *a) eine Art Collyrium.* — *b) Pandanus odoratissimus.* — *c) Glycine labialis.* — *d) Odina pinnata.* — 4) * n. *a) zwei Arten von Collyrium.* — *b) ein best. kleiner Strauch.*

चंतुम् 1) Adj. *sehend.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Marut. — *b)* verschiedener Ṛshi. — β) f. N. pr. eines Flusses. — 4) n. *a) Helle, Licht.* — *b) das*

Sehen. — e) Anblick. — d) Schkraft, Gesicht. — e) Blick. — f) Ange. प्रत्यपेत्रीणि चलूंषि und मित्रावरुणोः चलुः Namen von Sâman Âkshu. Bn. — *g) * Odina pinnata.*

*चलु Adv. mit कर्.

चलुराग m. *Augenkrankheit.*

चलुस् Partic. *ausstreckend.*

*चल् चक्षेतिके (यातने).

चक्षुण m. N. pr. eines Mannes.

*चक्षूर 1) m. *a) Wagen. — b) Baum. — 2) n. Vehikel.*

चक्षूरथ 1) m. (Lalit. 488,16. 489,2) und °क्या f. *Spaziergang. — 2) m. Spazierplatz* Kâraṇḍ. 63,2. 5. 8. 66,6. 85,5.

चक्षूरथण 1) Adj. *umhergehend, —schreitend, spazierend* Spr. 7749. — 2) n. *a) das Umherstreichen, — schreiten, Spazierengehen* Âpast. — *b) das Rollen* Ind. St. 15,371. — *c) Spazierplatz* Kâraṇḍ. 42,21. 63,1. 66,6.

चक्षूरथिन n. = चक्षूरथण 2) *a)* Bâlar. 140,16.

चक्षूर् 1) Adj. *a)* am Ende eines Comp. *sich verstehend auf, dasGute und Schlechte an einer Sache genau kennend, überaus wählerisch in Betreff von.* Nom. abstr. °त्या f. — *b) *hübsch.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चक्षूदास m. N. pr. eines Grammatikers.

चक्षूरिक n. (!), °का und चक्षूरी f. *Korb* Pañkad.

चर्चर् Adj. etwa *beweglich.*

*चचेण्टा f. *eine best. Pflanze.*

*चचपुर् und चचत्पुर् m. *ein best. Tact.*

चचरी f. desgl. S. S. S. 208.

चच्, चचति *hüpfen, springen* Prasannar. 135,7. *zittern* 64,2. 66,3. *flackern* Bâlar. 143,7. 187,9.

चच 1) * m. *Korb.* — 2) f. या *a) Rohrwerk.* *पुरुष m. *Strohmann* Spr. 3602. — *b) * Strohmann* Ind. St. 13,389.

*चचत्क Adj. *hüpfend, springend.*

*चचत्पुर् m. = चचत्पुर्.

चचरिन् und चचरीक (Dhûrtan. 16. 30. Bâlar. 128,3. Prasannar. 11,5) m. *Biene.*

चचरीकावली f. *ein best. Metrum.*

चचल 1) Adj. (f. या) *sich hinundher bewegend, beweglich, unstät, wandelbar.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. *a) * Wind. — b) Liebhaber, der Geliebte. — c)* N. pr. eines Asura. — 3) f. या *a) * Blitz. — b) * Fluss* Gal. — *c) * langer Pfeffer. — d) * Glück, die Göttin* Lakshmî Gal. — *e) ein best. Metrum.* — 4) *f. ई *eine Art Grille* Nigh. Pr.

*चचलतिल n. *Liquidambar orientale* Nigh. Pr.

चचलातिका f. *ein best. Metrum.*

*चचलाच्य m. *Weihrauch.*

चचलित Adj. *in zitternde Bewegung versetzt* Kid. 24,11.

चचु 1) Adj. am Ende eines Comp. *bekannt —, berühmt durch* MBh. 13,17,107. Spr. 3319. 7821. Nnm. abstr. °ता f. und °त्व n. (Daçak. 13,4). — 2) m. *a) * Hirsch. — b) Ricinus communis.* °तैल u. *Ricinusoel* Bhâvapr. 2,117. — *c) * rother Ricinus. — d) * = गोनाटीक. — e) * = तुद्रचचु. — f)* N. pr. eines Sohnes des Harita 103,22. — 3) f. चचु und चचू *a) Schnabel.* चचुपुट, °पुटी (Spr. 7836) und चञ्चूपुट *die Höhlung des Schnabels. — b) eine best. Gemüsepflanze* Râǵan. 4,146. Bhâvapr. 1,253.

*चचुका f. *Schnabel.*

*चचुड m. v. l. für चचूड.

*चचुपत्र m. *eine best. Gemüsepflanze* Râǵan. 4,146.

चचुपर्णिका f. desgl. Karaka 1,27.

चचुपुटी f. *eine best. Pflanze* Karaka 6,9. S. auch u. चचु 3) *a*).

*चचुमत् und *चचुमन् m. *Vogel.*

*चचुर m. *eine best. Gemüsepflanze* Râǵan. 4,146.

चचुल m. N. pr. v. l. für चुचुल.

*चचुलुचि und *°क m. *Sylvia suturia.*

चचूड s. चचु 3).

चचूक 1) *eine best. Gemüsepflanze* Bhâvapr. 4, 36. — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चचूट m. *eine best. Gemüsepflanze* Madanav. 77,48.

चट्, चटति 1) *sich einstellen, Statt finden* Pañkat. ed. Bomb. 4,80,12. — 2) *gerathen —, gelangen in.* अस्मत्करे *in unsere Hand* Pañkâd. *sich begeben nach* (Loc.) Ind. St. 15,266. fg. — 3) *sich befinden an* (Loc.) Spr. 6851. °चटित *sich befindend an* Pañkat. 121,1. *in* Ind. St. 15,331. — 4) चटित *zerbrochen* Karaka 2,1. *verfallen* (Gebäude) Kâraṇḍ. 13,9. 11. — 5) *वर्षाचटनीः — Caus. चाटयति *hetzen, wetzen.* — Mit उद् *sich hinausbegeben.* — Caus. उच्चाटयति *hinaustagen, — schaffen, verscheuchen.* — Mit वि *zerbrechen* (intrans.) Bâlar. 143,6. — Vgl. चन्.

चट in क्रमचट.

चटक 1) m. *a) Sperling.* — *b)* Pl. Spitzname einer Schule des Vaiçaṃpâjana. — c) N. pr. eines Dichters. — 2) f. चटका *a) Sperlingsweibchen. — b) * ein junger Sperlingsweibchen. — c) * Turdus macrourus. — d) * die Wurzel des langen Pfeffers.* — 3) *f. चटिका = चटका *a*) und *d*).

*चटकका f. Demin. von चटका.

चटकाशिरस् n. *die Wurzel des langen Pfeffers* Bhâvapr. 1,164.

*चटकिका f. = चटकका.

चटचटाय्, °यते *knistern.* °यित Adj. *knisternd.*

चटचटायन n. *Geknister.*

चटचटाशब्द m. *Geklirre, Gerassel, Geknister.*

चटचटिति (onomatop. mit इति) Adv. *unter Geknister u. s. w.* Hem. Pan. 2,267 (चटचटति fehlerhaft). 7,67. 11,136.

*चटत्कार m. und चटत्कृति f. (Râǵat. 7,1293) *Geknister.*

चटटिति (onomatop. mit इति) *krach!* Bâlar. 145,6.

*चटिकाशिर m. und *°स् n. (Râǵan. 6,22) *die Wurzel des langen Pfeffers.*

चटु (* m. n.) 1) *eine Artigkeit, Liebenswürdigkeit.* — 2) * *Geschrei.* — 3) * *Bauch.* — 4. * *eine Art Sitz bei den Asketen.*

*चटुक *ein Holzgefäss zum Schöpfen.*

*चटुकार Adj. *Artigkeiten sagend.*

चटुग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

चटुल 1) Adj. *a) zitternd, beweglich* Kâd. 21,15. 61, 4. *unstät, unbeständig. — b) artig, fein, liebenswürdig;* m. Pl. *Liebenswürdigkeiten.* — 2) *f. या *Blitz.*

चटुलाक्ष, °क्षि *tierlich gehen* Harsh. 173,21.

*चटुलाल Adj. *sich tierlich bewegend.*

चटूपा f. *eine in einem Gleichniss ausgesprochene Artigkeit.*

चट् m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 3,197.

*चण्, चणति (दाने, गतौ, क्षिप्ते, शब्दे). — Caus. Aor. चीचणत्.

चण 1) Adj. am Ende eines Comp. *berühmt, bekannt* Hem. Par. 8,195. Nom. abstr. °त्व n. Daçak. 13,5. — 2) m. *Kichererbse.*

चणक 1) m. *a) Kichererbse* Spr. 7677. — *b)* N. pr. *a)* des Vaters von Kâṇakja. — *b)* eines Dorfes Hem. Par. 8,194. — 2) *f. चणका *Linum usitatissimum, Leinsamen.* — 3) *f. चणिका *ein best. Gras* Râǵan. 8,147.

*चणकलोणी f. = चणकाम्ल Nigh. Pr.

*चणकात्मज m. Patron. Kâṇakja's.

चणकाम्ल m. *sauer Salz, den Stamm und Blätter der Kichererbse ausscheitzen,* Mat. med. 150. Bhâvapr. 1,182.

*चणाङ्ग m. *eine Art Tribulus* Râǵan. 4,11.

*चणपत्री f. *ein best. kleiner Strauch* Râǵan. 5,34.

*चणोशिन् m. *Pferd* Nigh. Pr.

*चणाह्वय n. N. pr. eines Brahmanen Hem. Par. 8,194.

*चणीडुम m. = चणाडुम.

चणेश्वरी f. N. pr. der Gattin des Kâṇin Hem. Par. 8,191.

*चण्ड्, चण्डते und चण्डयते (कोपे).

चँण्ड 1) Adj. (f. या Varâh. Bṛh. S. 68,92 und ई) *a) heftig, ungestüm, grimmig, grausig; zornig, erzürnt* (चण्डि Voc. 251,21. 232,31). चण्डम् Adv.

Digitized by Google

– *b*) * *best dem die Vorhant fehlt, beschnitten.* – 2) m. *a*) *ein best. mythisches Wesen* Agni-P. 42,26. चण्डस्य नार्यः: beissen Unholdinnen. Insbes. *α*) *eine Form Çiva's oder Bhairava's.* – β) Bein. Skanda's. – γ) *ein best. Krankheitsdämon* Hariv. 9563. – *b*) N. pr. *α*) eines Daitja. – β) °*eines Dieners des Jama und des Çiva.* – γ) einer der sieben Wolken bei der Sintfluth. – *c*) * *Tamarindenbaum.* – 3) f. चण्डा *a*) Bein. der Durgâ. – *b*) N. pr. *α*) einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. – β) °einer Göttin im Dienste des 12ten Arhant's der Gaina in der gegenwärtigen Avasarpiṇî. – γ) °eines Flusses. – *c*) *eine best. Pflanze.* Nach den Lexicographen *Andropogon aciculatus, Mucuna pruritus* (Râgân. 3,38), *Salvinia cucullata, weisser Dûrvâ-Gras* und = लिङ्गिनी Râgân. 3,31. – 4) f. चण्डी *a*) Bein. der Durgâ. – *b*) N. pr. *α*) eines Wesens im Gefolge der Durgâ. – β) der Gemahlin Uddâlaka's. – *c*) abgekürzt aus v. a. चण्डीमाहात्म्य. – 5) *ein best. Metrum.* – 6) n. Nom. abstr. zu 1) *a*).

चण्डकर m. *die Sonne.*

चण्डकराय् Nom. act. von चण्डकराय्यते *wie die Sonne erscheinen* Spr. 2216.

चण्डकर्मन् m. N. pr. eines Rakshas.

चण्डकापालिक m. N. pr. eines Lehrers.

चण्डकिरण m. *die Sonne* Vikramâṅkâ. 11,7.

चण्डकेतु m. N. pr. eines Mannes.

*चण्डकोलाहला f. *ein best. musikalisches Instrument.*

चण्डकौशिक 1) m. N. pr. eines Sohnes des Kaushîtaki. – 2) n. Titel eines Dramas Kâmaṇ. 3,8.

चण्डगिरिक m. N. pr. eines Mannes.

चण्डग्राहवत् Adj. *grausige Krokodile bergend* Mbh. 1,177,8.

चण्डघण्टा f. Bein. der Durgâ.

चण्डघोष m. N. pr. eines Mannes.

*चण्डचुक्रा f. *Tamarinde* Nigh. Pr.

चण्डता f. *Leidenschaftlichkeit, das Ersüntzein.*

चण्डताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

चण्डतुण्डक m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चण्डत्व n. *Heftigkeit, Leidenschaftlichkeit.*

चण्डदीधिति m. *die Sonne.*

चण्डधामन् m. dass. Prasannar. 80,1.

चण्डनायिका f. 1) N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. – 2) * Bein. der Durgâ.

चण्डपोत und °क m. N. pr. eines Elephanten Daçak. 43,8.

चण्डप्रद्योत m. N. pr. eines Fürsten Hall in der Einl. zu Vâsav. 5.

चण्डप्रभ m. N. pr. eines Mannes.

चण्डबल m. N. pr. eines Affen.

चण्डभानु m. N. pr. eines Mannes.

चण्डभार्गव m. dessl.

चण्डभुजंग m. dessl.

चण्डमरीचि m. *die Sonne* Prasannar. 136,9.

चण्डमहारोषणतन्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

चण्डमहासेन m. N. pr. eines Fürsten Vidda. 32,16.

चण्डमारुत Titel eines Werkes. °वैदिक dessgl.

*चण्डमुण्डा f. *eine Form der* Durgâ.

चण्डमृग m. *ein wildes Thier* (von einem Menschen gesagt).

चण्डरव m. N. pr. eines Schakals.

चण्डरश्मि m. *die Sonne* Hâs. 49.

*चण्डराद्धिका f. *eine best. Zauberkunst.*

चण्डराप्रा f. N. pr. einer Göttin.

चण्डरोषिन् m. *die Sonne.*

चण्डवती f. 1) N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. – 2) * Bein. der Durgâ.

चण्डवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डविक्रम 1) Adj. *einen ungestümen Muth habend.* – 2) m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डवीर m. N. pr. einer buddh. Gottheit.

चण्डवृत्ति Adj. *widerspänstig* Vidda. 97,15.

चण्डवृष्टिप्रपात (riebtiger) und °प्रपात (inusste n. sein) m. *ein best. Metrum.*

चण्डवेग 1) Adj. *mit Ungestüm eilend.* – 2) m. *a*) *ein best. Metrum.* – *b*) N. pr. eines Fürsten der Gandharva 1) *a*). – 3) f. आ N. pr. eines Flusses. °गंगतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

चण्डशक्ति m. N. pr. eines Daitja.

चण्डशील Adj. *jähzornig* Daçak. 42,5.

चण्डसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डांशु m. *die Sonne* Spr. 7751.

चण्डांश m. *Nerium odorum* Bhâvapr. 1,203.

चण्डांशक m. *ein kurzer Unterrock.*

चण्डादित्यतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

चण्डाल 1) m. *ein Mann der verachtetsten Schichte der menschlichen Gesellschaft.* Im System der *Sohn eines Çûdra und einer Brâhmaṇî.* Am Ende eines Comp. so v. a. *ein Taugenichts* von Kâd. 138, 1. f. आ und ई. – 2) * f. ई *eine best. Pflanze* Râgân. 3,31.

*चण्डालकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Râgân. 7,108.

चण्डालता f. und °त्व n. N. abstr. von चण्डाल 1).

*चण्डालवल्लकी f. *die Laute der* Kâṇḍâla.

*चण्डालिका f. 1) dass. – 2) *eine best. Pflanze.* – 3) Bein. der Durgâ.

चण्डालिकावन्धम् Absol.

चण्डाशोक m. N. pr. eines Fürsten Harshaç. 181,4.

*चण्डि f. = चण्ड 4) *a*).

*चण्डिक Adj. *beschnitten* Gal. Vgl. चण्ड 1) *b*).

चण्डिकाचण्ड Adj. Beiw. Çiva's.

चण्डिका f. 1) Bein. der Durgâ. – 2) *ein Tempel der Durgâ* Kâd. 256,20. – 3) = देवीमाहात्म्य. – 4) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241. – 5) * *Linum usitatissimum.*

चण्डिकागिरि n. *ein Tempel der Durgâ* Kâd. 71,12.

चण्डिकागीत n. = देवीमाहात्म्य.

चण्डिकाचर्चनक्रम m. und °र्चनचन्द्रिका f. Titel zweier Werke.

चण्डिकालय m. *ein Tempel der Durgâ* Ind. St. 15,309.

चण्डिकाशतक n. Titel eines Werkes Ind. St. 14,339.

चण्डिदास m. = चण्डीदास.

चण्डिन् m. Nom. abstr. zu चण्ड 1) *a*) Bâlar. 33,11.

*चण्डिल 1) m. *a*) Bein. Rudra's. – *b*) *Barbier.* – *c*) *Chenopodium.* – 2) f. आ N. pr. eines Flusses. 3. चण्डी f. s. u. चण्ड.

2. चण्डी Adv. mit कर् *in Zorn versetzen.*

चण्डीकुचपञ्चशती f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 126.

*चण्डीकुसुम m. *rother Oleander* Râgân. 10,14.

चण्डीगृह n. *ein Tempel der Durgâ.*

चण्डीचरित n. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

चण्डीदाम m. Titel eines Werkes.

चण्डीदास m. N. pr. eines Schelasten.

चण्डीदेवीशर्मन् m. dessl.

चण्डीपाठ m. = देवीमाहात्म्य.

चण्डीपुराण n. Titel eines Purâṇa.

चण्डीमाहात्म्य n. = देवीमाहात्म्य.

चण्डीरहस्य n. Titel eines Werkes.

चण्डीविधान n. und °विधिम. Titel zweier Werke.

चण्डीविलास m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

चण्डीश m. Bein. Çiva's Naish. 8,33. Bâlar. 82,3.

चण्डीश्वर m. N. pr. eines Tirtha.

चण्डीशपुराण n. Titel eines Purâṇa.

चण्डीश्वर m. 1) Bein. Çiva's Megh. 33. – 2) N. pr. eines Autors.

चण्डीसप्तशक्रम m. Titel eines Werkes.

चण्डीस्तोत्र n. Titel *eines Lobgesanges auf die* Durgâ.

*चण्डु m. 1) *Ratte.* – 2) *Simia erythrasa.*

चण्डेश Name eines Liṅga.

चण्डेश्वर 1) m. *a*) Bein. Çiva's. – *b*) N. pr. verschiedener Autoren. Auch °राय. – 2) n. N. pr.

eines Tirtha.

चण्डेश्वरप्रबन्धिका f. Titel eines Werkes.

चण्डेश्वरस m. *ein med. Präparat aus Quecksilber, Arsenik u. s. w.* Mat. Med. 40. 44.

चण्डेश्वरशूलपाणि m. *eine Form Çiva's.*

चण्डेश्वरा f. N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ.

चत्, *चैतति 1) *in Etwas stecken, sich verstecken.* Nur Partic. चैतत् und चैत (*चेतित). — 2) *गति-कर्मन्. — 3) *Act. Med. याचने. — Caus. चार्तयति und °ते *verschenken, vertreiben.* — Mit निस् Caus. Med. dass. — Mit प्र in प्रचता. °चेतुम् Paṇḍ. 175,17 fehlerhaft für °चेलुम्. — Caus. Med. *verschenchen, vertreiben.* — Mit वि Caus. Med. dass.

चैतसद् und चैतसेद् f. Pl. f. zu चत्वर्.

चेतसका f. Pl. dass. Hemâdri 1,797,9.

चर्तिन् Adj. *sich verborgen haltend.*

चतु (!) Adj. *der vierte* Taitt. Âr. 1,8,4.

चतुःक° s. चतुष्क°.

चतुःख° s. चतुष्क°.

चतुःप and चतुष्क° s. u. चतुष्क° u. s. w.

चतुर् s. चतुर्.

1. चतुर् 1) Adj. (f. श्रा) *a) schnell, rasch.* °म् Adv. — *b) geschickt, gewandt, verschmitzt.* — *c) lieblich, reizend.* — *d) *sichtbar.* — 2) m. *a) *Cyprinus Rohita* Gal. — *b) *ein rundes Kissen.* — *c) eine best. Stellung der Hand.* — 3) *n. *a) Geschicklichkeit, Gewandtheit.* — *b) Elephantenstall.*

2. चतुर् am Ende einiger Compp. = चतस्र्.

चतुरंशवत् Adj. *aus vier Theilen bestehend.*

चतुरक 1) Adj. (f. °रिका) *geschickt, gewandt.* — 2) m. N. pr. eines Schakals. — 3) f. °रिका ein Frauenname. — Vgl. चतुरिका.

चतुरक्रम m. *ein best. Tact.*

चतुरर्त Adj. (f. ई) *vierfüssig.*

चतुरत्र 1) Adj. *viereckig.* — 2) n. *ein Complex von vier Silben.*

चतुरत्रशस् Adv. *immer zu vier Silben.*

*चतुरग्निवत् Adj. *vier Feuer habend.*

चतुरङ्ग 1) Adj. *viergliederig.* बल n. *ein aus Fussvolk, Reiterei, Elephanten und Wagen bestehendes Heer, ein vollständiges H.* — 2) m. *a) *Cucumis utilissimus.* — *b) N. pr. eines Sohnes des Roma- oder Lomapâda. — 3) f. श्रा *ein viergliedriges Heer.* — 4) n. *a) dass. — b) Schachspiel,* insbes. *eine Art Vierschach.*

चतुरङ्गबलाधिपत्य n. *der Oberbefehl über eine Armee* Spr. 1440.

*चतुरङ्गबलाध्यक्ष m. *der Oberbefehlshaber einer Armee.*

चतुरङ्गविनोद m. Titel eines Werkes.

चतुरङ्गिन् Adj. *viergliederig,* = चतुरङ्ग 1).

चतुरङ्गुल 1) n. *a) die vier Finger der Hand* (ohne Daumen). — *b) vier Fingerbreiten,* — *Zoll.* — 2) m. *Cathartocarpus Fistula* Râǵân. 9,44. Karaka 7,8.

चतुरणुक n. *ein Aggregat von vier Atomen* Çâṅk. zu Bâdar. 2,2,11.

चतुरता f. und चतुरत्व n. *Geschicklichkeit, Gewandtheit, Verschmitztheit.*

चतुरध्यायिक n., °कां f. und चतुरध्यायी f. *ein aus vier Adhjâja bestehendes Werk.*

चतुरनीक Adj. *viergeschlg.*

चतुरनुगान n. Name eines Sâman.

चतुरस्र 1) Adj. (f. श्री) von *allen vier Seiten* (vom Meere) *begrenzt* Hemâdri 1,695,13. — 2) f. श्री *die Erde.*

चतुरस्त्र n. Titel eines Werkes.

चतुरस्रेश m. *Fürst, König.*

चतुरस्र n. *die vier sauren Sachen,* d. i. अम्लवेतस, वृक्षाम्ल, चुक्रज्ञाम्बीर und निम्बक.

चतुरस्वर Adj. *viergetheilt,* n. *der Vierschnitt* (des zu opfernden Gegenstandes).

चतुरस्वत्तिन् Adj. *einer der den Brauch hat das Havis in vier Abtheilungen zu opfern.*

चतुरशीत Adj. *der 84ste.*

चतुरशीति f. *vierundachtzig.*

चतुरशीतितम Adj. *der 84ste.*

चतुरशीतिपोगाध्याय m. Titel eines Werkes.

चतुरश्र 1) Adj. (f. श्री) *a) viereckig* Râǵân. 6,10. Hemâdri 1,131,24. 301,14. — *b) regelmässig, harmonisch.* °शोभिन् Adj. Vimâna 5,2,60. — 2) m. *a) Viereck. — b) das vierte und achte astrol. Haus. — c) Pl. Bez. verschiedener Koln. — d) ein best. Tact* S. S. S. 208. — *e) eine best. Stellung der Hände beim Tanz.* — 3) n. *eine best. Stellung beim Tanze* S. S. S. 240. Vîra S. 519.

चतुरश्रक 1) Adj. (f. श्री) *viereckig, ein Viereck bildend* Hemâdri 1,126,9. 344,14. Agni-P. 43,27. — 2) m. *eine best. Stellung.*

चतुरश्रता f. *Harmonie, Einklang* Spr. 6857.

चतुरश्रि Adj. *viereckig.*

चतुरश्री Adv. mit कर् *viereckig machen* Hemâdri 1,131,22. 173,7. Agni-P. 29,2. 42,1. Comm. zu Kâtj. Çr. 5,3,23.

चतुरर्क m. 1) *ein Zeitraum von vier Tagen.* — 2) *eine viertägige* Soma-*Feier* Vaitân.

चतुरात्मन् Adj. *vier Personen darstellend, mit vier Gesichtern versehen, viergestaltig* Ind. St. 9, 125 n. s. w.

चतुराध्यायिक n., °कां f. und चतुराध्यायी f. fehlerhaft für चतुरध्या°.

चतुरानन Adj. *viergesichtig,* m. Bein. Brahman's 167,25.

चतुराश्रमिन् Adj. *die vier Lebensstadien durchmachend* MBu. 7,78,27.

चतुराश्रम्य MBu. 12,242,5 fehlerhaft für चा°.

चतुरिका f. *ein viereckiger zum Empfang von Gästen besonders hergerichteter Platz* Paṇḍ. Vgl. चतुष्क 4) c). Das Adj. s. u. चतुरक.

चतुरिन्द्रियस्तोम m. Name eines Sâman.

चतुरिन्द्रिय Adj. *vier Sinne habend* H. 21.

चतुरिमन् m. *Geschicklichkeit, Gewandtheit* Prasannar. 33,19.

चतुरुत्तर Adj. *um vier zunehmend.*

चतुरुत्तरस्तोम m. Nom. abstr. = *ein best.* Ekâha Ind. St. 10,110.

चतुरूप n. *die vier Dinge vom Kamel.*

चतुरूप्री Adj. f. *viersetzig* Kâtj. 30,4.

*चतुरूपपद (mark °पाद्) m. *das fabelhafte Thier* Çarabha Gal.

चतुरूषण n. *die vier brennenden Gewürze: schwarzer —, langer Pfeffer, trockener Ingwer und die Wurzel vom langen Pfeffer* Madanav. 34,339. Bhâvpr. 1,164.

चतुर्ऋच् 1) Adj. *4 ऋक् besitzend, so v. a. den darin besprochenen Lohn empfangend* Sâṅkhjâṇ. 16, 4. — 2) n. *ein aus vier Versen bestehendes Lied* AV. 19,23,1.

चतुर्गण m. *eine aus vier Gliedern bestehende Gruppe* Verz. d. Oxf. H. 175,a,14. 16.

चतुर्गति 1) Adj. *vier Gangarten habend* R. ed. Bomb. 5,35,19. — 2) *m. *Schildkröte.*

चतुर्गन्ध Adj. *an vier Stellen wohlriechend* R. 5, 32,12. चतुर्गन्धर्द्ध v. l.

चतुर्गव n. *ein mit vier Rindern bespannter Wagen.*

चतुर्गुण Adj. (f. श्री) *vierfach* 130,20.

चतुर्गृहीत Adj. *viermal geschöpft, n. das viermalige Schöpfen.*

चतुर्ग्राम N. pr. eines Landes.

*चतुर्ज्ञान (Madanav. 42,31) und °क n. = चा°.

चतुर्जात 1) Adj. (f. ई) *der 94ste.* — 2) von *94 begleitet.*

चतुर्थ 1) Adj. (f. ई) *der vierte.* चतुर्थम् Adv. *das vierte Mal* 38,9. Çiṅkh. Gṛhj. 1,14. — 2) m. *a) der vierte Laut in den fünfhelligen Lautgruppen, die tönende Aspirata.* — *b) *ein Çûdra* Râǵân. 18,12. — 3) f. ई *a) der vierte Tag in einem Halbmonat.* — *b) der vierte Hochzeitstag.* — *c) ein Backstein von einer vierlei Mannchelänge* Çulbas. 3,36. — 4) n. *der vierte Theil* Gaut. 10,38.

चतुर्थक 1) Adj. *a) der vierte.* — *b) den vierten Tag wiederkehrend (Fieber)* Karaka 6,3. — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 207. — 3) f. °र्थिका *ein*

best. Gewicht, = 4 Karsha.

1. चतुर्थकाल m. die vierte Eisenzeit. Acc. und Loc. (Âpast.) so v. a. am Abend des zweiten Tages.

2. चतुर्थकाल Adj. = चतुर्थकालिक Âpast.

चतुर्थकालिक Adj. der drei Mahlzeiten vorübergehen lässt und erst die vierte einnimmt.

चतुर्थफल n. the second inequality or equation of a planet.

चतुर्थभक्तवत्तया n. eine Kasteiung, bei der man erst die vierte Mahlzeit einnimmt.

चतुर्थभाज् Adj. den vierten Theil als Abgabe empfangend.

चतुर्थमन्द्रास्तिस्वार्ग Adj. Bez. einer best. Betonung im SV. Sâmitopan. 22,3.

चतुर्थस्वर 1) Adj. den vierten Ton habend Sâmitopan. 22,2. — 2) m. Name eines Sâman.

1. चतुर्थांश m. Viertel.

2. चतुर्थांश Adj. ein Viertel erhaltend.

चतुर्थांशिन् Adj. dass. Gaut.

चतुर्थि (metrisch) f. = चतुर्थ 3) a) Varâh. Jogas. 5,8.

चतुर्थीकर्मन् n. die Ceremonie des vierten Hochzeitstages.

चतुर्थीदानतम Adj. Bez. einer best. Betonung im SV. Sâmitopan. 27,3.

चतुर्दंष्ट्र 1) Adj. vier Spitzzähne habend R. 5,32, 11. — 2) m. a) *Rosshirter Gat. — b) *Bein. Vishṇu's. — c) N. pr. a) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Dânava.

चतुर्दत m. 1) *Bein. von Indra's Elephanten Airâvata. — 2) N. pr. eines Elephantina.

*चतुर्दल m. Marsilea quadrifolia Nigh. Pr.

चतुर्दश 1) Adj. (f. ई) a) der vierzehnte. — b) aus 14 bestehend. — 2) f. ई der 14te Tag in einem Halbmonat.

चतुर्दशक Adj. der vierzehnte.

चतुर्दशगुण Adj. 14 Vorzüge besitzend; vgl. Comm. zu R. ed. Bomb. 4,54,2 und MBu. 2,5,21.

चतुर्दशगुणानन्द n. Pl. Titel eines Werkes.

चतुर्दशगुणोत्थान n. desgl.

चतुर्दशधा Adv. vierzehnfach.

चतुर्दशन् und चतुर्दशन् Adj. vierzehn.

चतुर्दशन Adj. der vierzehnte.

चतुर्दशनविधेक m. Titel eines Werkes.

चतुर्दशरात्र m. eine 14tägige Soma-Feier Ind. St. 10,78.

चतुर्दशर्च n. ein aus 14 Versen bestehendes Lied AV. 19,23,11.

चतुर्दशविध Adj. vierzehnfach.

चतुर्दशसमहृद Adj. dessen 14 paarige Körpertheile symmetrisch sind R. ed. Bomb. 5,35,19.

चतुर्दशस्वनविचार m. Titel eines Werkes.

चतुर्दशाह Adj. vierzehnteilig.

*चतुर्दशिक ein Festmahl am 14ten Tage eines Halbmonats.

चतुर्दशीशान्ति f. Titel eines Werkes.

चतुर्दीक्षिका f. Name des 3ten Lambaka im Kâṭhâs.

चतुर्दिक्काम् und चतुर्दिक्षम् Adv. nach allen vier Weltgegenden.

चतुर्दृश Adj. v. l. für चा० bei Nilak. zu Harіv. 2,38,17.

चतुर्दोल m. n. eine königliche Sänfte.

चतुर्द्वार Adj. vierarmig Naish. 7,65.

चतुर्द्वार Adj. (f. द्वा) vier Thüren habend Pañkad.

चतुर्द्वीपचक्रवर्तिन् m. Beherrscher aller 4 Dvîpa.

चतुर्धर m. N. pr. eines Geschlechts.

चतुर्धा Adv. in vier Theile, — Theilen, vierfach. Mit कर् in v. Th. theilen Comm. zu Nâigam. 10,2,8.

°कार्य n. ebend. चतुर्धाविक्रिति Adj. vierfach getheilt.

चतुर्धातु Adj. viertheilig S. S. S. 120.

*चतुर्धारिन् m. Cissus quadrangularis Nigh. Pr.

चतुर्नवत Adj. der 94ste.

चतुर्नवति f. vierundneunzig.

चतुर्नवतितम Adj. der 94ste.

चतुर्नेत्र Nom. sg. die vier Ziele des Menschen herbeiführend (nach Nilak.) Harіv. 2,121,16.

चतुर्बाहु Adj. vierarmig.

चतुर्भद्रिल Adj. vier Oeffnungen habend AV. 18, 4,20.

चतुर्भाषि n. der Same von कालव्राही, चन्द्रशूर, मोचिका und पवानिका.

चतुर्भद्र 1) Adj. viermal gesegnet, — Glück verheissend Hemâdri 1,169,9 (12 anders erklärt). °तर viermal glücklicher als (Instr.). — 2) n. vier schöne Dinge, — Erscheinungen.

चतुर्भागिका f. ein best. med. Präparat gegen Fieber Bhâvapr. 3,61.

1. चतुर्भाग m. Viertel. बले चतुर्भागम् MBu. 4,1622 feldherrlich für बलम्?.

2. चतुर्भाग Adj. (f. द्या) den vierten Theil von Etwas (Gen.) bildend Hemâdri 1,724,19.

चतुर्भागीया f. ein Backstein von einer viertel Mannslänge Çâlâkj. 3,29.

1. चतुर्भुज Im Comp. vier Arme.

2. चतुर्भुज 1) Adj. (f. द्या) a) vierarmig. — b) vierseitig. — 2) m. a) Bein. a) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — β) *Gaṇeça's Gal. — b) Viereck. — c) N. pr. a) eines Dânava. — b) eines Autors. Auch °मिश्र und श्रीनिम्बा°.

चतुर्भुष्टि Adj. vierzackig, viereckig.

*चतुर्मात्रादाक्षायिक (zur Gruppe der vier grossen Könige gehörig) m. Pl. eine best. Klasse von Göttern (buddh.).

चतुर्मात्रादार्शिक 1) Adj. Beiw. Vishṇu's Visunc. 98,41. — 2) m. Pl. = चतुर्मात्रादाक्षायिक.

चतुर्मासी f. ein Zeitraum von vier Monaten.

चतुर्मास्य n. = चातुर्मास्य.

1. चतुर्मुख° vier Antlitze.

2. चतुर्मुख 1) Adj. a) vierantlitzig. Nom. abstr. °त्व n. — b) vierspitzig (Pfeil). — 2) m. a) Bein. a) Brahman's. — β) Vishṇu's. — γ) Çiva's. — b) N. pr. eines Dânava. — c) ein best. Taet S. S. S. 165. 212. 233.

चतुर्मुखरस m. eine best. Mixtur.

चतुर्मुष्टिक n. Pl. vier Handvoll Ind. St. 13,284.

चतुर्मूहूर्तम् Acc. vier Mahûrta lang Gaut.

चतुर्मूर्ति 1) Adj. vier Erscheinungsformen habend, vierantlitzig. Nom. abstr. °त्व n. MBu. 13,141,4. — 2) m. Bein. a) Brahman's. — b) Vishṇu's. — c) Skanda's.

चतुर्मेध Adj. der die vier Opfer dargebracht hat oder der die für den Açva-, Purusha-, Sarva- und Pitri-medha erforderlichen Mantra kennt. Âpast.

*चतुर्य, °यति Viere wünschen.

चतुर्यम n. Viertönigkeit TS. Prât.

1. चतुर्युग n. die vier Weltalter.

2. चतुर्युग Adj. (f. द्या) 1) vierspännig. — 2) die vier Weltalter in sich schliessend.

चतुर्युक्त Adj. zu Vieren angespannt RV. 8,6,48. vierspännig.

चतुर्लोल Adj. vier Linien (an der Stirn) habend. R. 5,32,13.

चतुर्वक्त्र 1) Adj. vierantlitzig. — 2) m. a) *Bein. Brahman's. — b) N. pr. a) eines Dânava Harіv. 3,47,6. — β) eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

चतुर्वयस Adj. vierfach.

चतुर्वर्ग m. ein Complex von Vieren 140,12. °चिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

चतुर्वर्षीण m. Adj. aus den vier Kasten bestehend. 3,47,6. — β) eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

चतुर्वर्षशतायुस् Adj. ein Alter von 400 Jahren erreichend M. 1,85.

*चतुर्वर्षिका f. eine vierjährige Kuh.

चतुर्वाहिन् m. ein vierspänniger Wagen.

चतुर्विंश 1) Adj. (f. ई) a) der 24ste. — b) von 24 begleitet, um 24 vermehrt, + 24. — c) aus 24 bestehend. — 2) m. ein 24 theiliger Stoma. — 3) n. mit und ohne अहन् ein best. Ekâha, der zweite Tag des Gavâmajana.

चतुर्विंशक Adj. *aus 24 bestehend.*

चतुर्विंशत् f. *vierundzwanzig.* °शद्धन् n. *124* Ind. St. 9,466.

चैतुर्विंशति f. Sg. und Pl. (selten) und n. Sg. (Buiṣ. P.) dass. °मान n. Tarpa-Br. 18, 3, 2. Ind. Str. 1,106.

चतुर्विंशतिक Adj. *aus 24 bestehend.*

चतुर्विंशतितम Adj. *der 24te.*

चतुर्विंशतितीर्थकरपूजा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 379.

चतुर्विंशतिदण्डकस्तव m. desgl.

चतुर्विंशतिधा Adv. *24fach* Hemâdri 1,134,11.

चतुर्विंशतिपुराण n. Titel eines Werkes.

चतुर्विंशतिमं (!) Adj. *der 24ste* Hemâdri 1,134,12.

चतुर्विंशतिमत n. Titel eines Werkes.

चतुर्विंशतिस्मृति f. desgl.

चतुर्विंशत्यवतारचरित्र n. desgl.

चतुर्विंशत्यह्न् m. Sg. *24 Tage* Gaut.

चतुर्विंशस्तोम Adj. *mit einem 24 theiligen* Stoma *verbunden.*

चतुर्विंशात Adj. (f. धा) *24 silbig.*

चतुर्विंशिक Adj. *die Länge von 24 habend* Çulbas. 1,49.

चतुर्विद Adj. *die vier* Veda *kennend* MBh. 3, 85,85. चा° v. l.

चैतुर्विध Adj. *vierfältig, vierfach.* चतुर्विधम् Adv. *auf vierfache Weise.*

चतुर्विधनंशवेहेद m. Titel eines Werkes.

चतुर्विधाहारमय Adj. *aus viererlei Speisen gebildet* Garbhop. 11.

चतुर्विभाक्त Adj. *vierfach getheilt* Harîv. 12883.

चैतुर्वार् 1) Adj. als Bez. einer Salbe (श्राङ्न). — 2) m. *eine best. viertägige* Soma-*Feier* Vaitân.

चतुर्वर्ष Adj. *vier Stiere habend.*

1. चतुर्वद् m. Pl. *die vier* Veda.

2. चतुर्वेद 1) Adj. *a) die 4* Veda *in sich enthaltend. — b) mit den 4* Veda *vertraut* Spr. 2230. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Manen.*

चतुर्वेदिन् Adj. *mit den 4* Veda *vertraut* 302,11 (im Prâkrit).

चतुर्व्यङ्ग Adj. R. ed. Bomb. 5,35,18 nach dem Comm. = चतुर्ङ्ग्य. Könnte auch bedeuten *vier Flecken habend.*

चतुर्व्यापिन् Adj. *vier Personen betreffend* Nîn. 1,9. 11.

चतुर्व्यूह Adj. 1) *vierfach erscheinend,* von Vishṇu und Çiva. — 2) *vier Abschnitte* —, *vier Kapitel enthaltend.*

चतुर्व्यूहवादिन् m. *ein Anhänger der* Vaishṇava-*Lehre* Govinda. zu Çâk. zu Bâdar. 2,2,42.

चैतुर्वृत्त 1) Adj. *vier Kinnbacken habend.* — 2) m. N. pr. eines Dânava.

*चतुर्वृषाण Adj. (f. ई) *vierjährig* (von lebenden Wesen). f. ई *eine vierjährige Kuh.*

*चतुर्वृषाण Adj. (f. धा) *vier Jahre alt* (von Unbelebtem).

चतुर्वृत्त Adj. *Vieren erspriesslich* Nîn. 1,9. 13.

चैतुर्वृत्तन् m. 1) Sg. und Pl. *eine best. Litanei* und *das damit verbundene Neumonds- und Vollmondsopfer* Ind. St. 10,139. Maitr. S. 1,9,7. — 2) Bein. Krishṇa's Harîv. 10404.

चतुर्वृत्तत्व n. Nom. abstr. zu चतुर्वृत्तन् 1) Maitr. S. 1,9,7.

चतुर्वृत्ति 1) Adj. als Beiw. Vishṇu's. — 2) m. N. pr. eines Mannes VP.² 4,111. — Auch fehlerhaft für चा°.

चतुर्वृत्त्र fehlerhaft für चा°.

चतुर्वृत्स्व Adj. *bei dem vier Körpertheile kurz sind.*

*चतुल = स्थापयितृ.

चतुश्चक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

चतुश्चत्वारिंश 1) Adj. (f. ई) *a) der 44ste.* — *b) von 44 begleitet,* + *44.* — *c) 44 enthaltend.* — 2) m. *ein 44theiliger* Stoma.

चतुश्चत्वारिंशत् f. *vierundvierzig.*

चतुश्चत्वारिंशिन् Adj. *44theilig* Maitr. S. 2,8,7.

चतुश्चत्वारिंश Adj. *vierfassig; m. ein vierfassiges Thier* Varâh. Bṛh. 21 (19),6. — 2) *aus vier Vierteln* —, — *Abtheilungen bestehend* Sarvad. 81,1.

चतुश्चतुर्ल n. *ein best. Spiel* Ind. St. 15,419.

चतुश्चित्य Adj. *auf vier Schichten ruhend* MBh. 14,88,32.

चैतुश्चत्य 1) m. *a) hundertundvier. — b) vierhundert.* — 2) Adj. (f. धा) *vierhundert* Kâṭhâ. Up. 4,4,5. — 3) f. ई Titel eines Werkes.

चतुश्चतनम Adj. *der 104te.*

चतुश्चक्र Adj. *vierhufig.*

चतुश्चमी Adj. f. *vier* Çamjâ *lang* Kâṭj. 137.

चतुश्चरावे Adj. *von vier* Çarâva *(ein best. Kornmaass)* Maitr. S. 1,6,12. 6,11. Vaitân.

*चतुश्चाल n. *Leib, Körper.*

चतुश्चाल 1) Adj. *vier Hallen* oder *Stuben enthaltend.* — 2) m. (Mahân. 46,2) *ein vierhalliges Gebäude.*

चतुश्चालक n. und °शालिका f. (Paśâd.) = चतुःशाल 2).

चतुश्चित्र m. N. pr. eines Autors.

चैतुश्चित्राय Adj. (f. धा) *vier Haarstränge habend.*

चतुश्चिल n. *ein Haufe von vier Steinen* Kâṭj. 36.

चैतुश्चुङ्ग 1) Adj. *vierhörnig.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

चतुःश्रुति Adj. *vier Intervalle habend* S.S.S. 26.

चतुःश्रोत्र Adj. (f. धा) *vierohrig.*

चतुष्क 1) Adj. *a) aus vier bestehend* Caesar. 1, 49. — *b) um vier vermehrt.* शत n. *104* d.i. *4 Procent* Bâdar. 104. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) *f. ई *a) ein viereckiger Teich. — b) ein Bettvorhang zum Schutz gegen Mücken. — c) = 4)c).* — 4) n. *a) Vierzahl, Verein von Vieren. — b) eine Art Halle. — c) ein viereckiger zum Empfang von Gästen besonders hergerichteter Platz* Prasannar. 30,9. Paśâd. Am Ende eines adj. Comp. f. धा Paśâd. ed. Bomb. 4,4,3. — *d)* * *Kreuzweg. — e)* * *ein Perlenschmuck aus vier Schnüren. — f) angeblich* = यमयोः कवोष्ठाग्रालान्.

चतुष्कर्ण Adj. (f. धा) *vier Flechten habend.*

चतुष्कर्ण 1) Adj. *wobei nur vier Ohren theilnehmen.* Nom. abstr. °ता f. Instr. so v. a. *unter vier Augen.* — 2) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

चतुष्कल Adj. R. ed. Bomb. 5,35,18 nach dem Comm. = चतस्रः कलाश्चतुर्वेदप्रातिसूत्यकाङ्क्षन्लक्षेखा यस्य सः. v. l. चतुष्कक्ष.

चतुष्कवेकपाद् n. = चतुष्क 4) b) Vîrabhadrak. 13,15.

चतुष्कारिन् Adj. *vier Dinge bewirkend* Nîn. 1,9.13.

चतुष्किका f. 1) *Vierzahl.* — 2) *eine auf vier Pfeilern ruhende Halle* Râgat. 8,23. Vishṇu. 10,6. im Prâkrit Bâlar. 131,16. 132,1.

°चतुष्किन् Adj. *eine Vierzahl von — habend.*

चतुष्किष्कु Adj. *vier Ellen lang* R. ed. Bomb. 5,35,18.

चतुष्कृष्ण Adj. *vier schwarze Körpertheile habend* R. 5,32,13.

चतुष्कोण 1) Adj. *viereckig* Hemâdri 1,621,13. — 2) m. n. *Viereck* Hemâdri 1,790,11.

चतुष्क्रम m. *ein viergliedriger* Krama 11) RV. Prât. 11,16.

चतुष्खण्ड Adj. (f. धा) *aus vier Theilen bestehend* Comm. zu Kâlikop. S. 259.

चैतुष्प्य 1) Adj. (f. ई) *viererlei, aus Vieren bestehend, vier* (Buiṣ. P.). — 2) n. *a) Vierzahl, ein Verein von Vieren.* Am Ende eines adj. Comp. f. धा Hemâdri 1,725,16. — *b) das erste, vierte, siebente und zehnte Zodiakalbild* Varâh. Jogal. 4,43. — *c)* * *eine best. aus vier Abtheilungen bestehende Sammlung von Sûtra.*

चतुष्प्रस्थ s. चतुःष्प्रस्थ.

चैतुष्पथ Adj. (f. धा) *mit vier Seitenpfosten versehen* AV. 9,3,21.

चतुष्पद nnd °न् (Buiṣ. P.) Adj. Pl. *vier oder fünf.*

चतुष्पञ्चाश Adj. *der 54ste.*

चतुष्पञ्चाशत् f. *viernundfünfzig.*
चतुष्पञ्चाशत्तम Adj. *der 54ste* MBn. ed. Bomb.
चतुष्पत्री f. *Marsilea quadrifolia* Buhvapa. 4,77.
चतुष्पथ 1) m. n. *Kreuzweg.* — 2) * m. *ein Brahmane.* — 3) n. *eine best. an einer Feuergrube vorgenommene Ceremonie.*
चतुष्पथनिकेता f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.
चतुष्पदा f. desgl.
चतुष्पद् und °पाद् (auch in schwachen Casus) 1) Adj. (f. °पदी) *a) vierfüssig; m. ein vierfüssiges Thier.* m. (Nom. °पाद्) *das Vierfüssige, d. i. Thier.* — *b)* f. °दी *vier Schritte gethan habend.* — *c) aus vier Gliedern bestehend, viertheilig, vierstellig.* — 2) f. चतुष्पदी *eine Art Composition* S. S. S. 164. 1. चतुष्पद् 1) am Anfange eines Comp. *vier Stollen.* — 2) n. Sg. und Pl. *vier Füsse* oder *Fächer* Agni-P. 40,16. 18.
2. चतुष्पद् 1) Adj. (f. द्या) *a) vierfüssig.* — *b) viertheilig.* — *c) aus vier Wörtern bestehend.* — *d) tetranomisch.* — 2) m. *a) ein vierfüssiges Thier.* — *b) Bez. bestimmter Zodiakalbilder.* — *c) * quidam occandi modus.* — 3) f. द्या *ein best. Metrum.* — 4) n. *ein best.* 2. कृपण 4) n).
चतुष्पदिका f. *ein best. Metrum.*
चतुष्पदी s. u. चतुष्पद्.
*चतुष्पर्णी f. *Oxalis pusilla* Rāǵan. 5,100.
चतुष्पर्याय Adj. *vier Wendungen habend* (ein Stoma) Vaitān.
चतुष्पर्व Adj. (f. द्या) *viergliedrig* Ait. Ār. 38,15.
*चतुष्पाटी f. *Fluss.*
*चतुष्पाठी f. *eine Schule, in der die vier Veda studirt werden.*
*चतुष्पाणि Adj. *vierhändig;* m. Bein. Vishṇu's.
चतुष्पाद् s. u. चतुष्पद्.
चतुष्पाद् 1) Adj. *a) vierfüssig;* f. द्. — *b) viertheilig;* f. द्या Verz. d. Oxf. H. 56,*a*,5. — 2) m. *ein vierfüssiges Thier.* — 3) f. चतुष्पादी *ein Complex von 4 Füssen.*
चतुष्पादक Adj. (f. °दिका) *vierstellig* Kāraṇ. 40,5. 13.
चतुष्पादसमन्वय m. *das Zusammentreffen der vier Requisite der Heilkunde* Buhvapa. 4,8.
चतुष्पादसिद्धि f. *vollständige Kenntniss der vier Requisite der Heilkunde* Kārāka 3,8.
*चतुष्पुटा f. *Abelmoschus esculentus.*
*चतुष्फला f. *Uraria lagopodioides.*
चतुःषष्ट f. 1) *vierundsechzig.* — 2) *die 64 Künste.* — 3) * *der Ṛgveda.*
चतुःषष्टिकलागम m. und °कलाशास्त्र n. *das über die 64 Künste handelnde Lehrbuch* Ind. St. 1,422. Weber, Lit. 293. fg.
चतुःषष्टितम Adj. *der 64ste.*
चतुःषष्ठ Adj. *64theilig.* ज्योतिःशास्त्र n. Mudrāl. 3,8 (8,5).
1. चतुःष्टोम m. *ein viertheiliger* Stoma, *dessen einzelne Glieder je um vier Verse wachsen.*
2. चतुःष्टोम 1) Adj. *mit einem viertheiligen* Stoma *verbunden.* — 2) m. *ein solcher* Ekāha.
चतुस् Adv. *viermal.* Ungenau für *vier* Spr. 2183, v. l.
चतुस्ताल m. *ein best.* Tact S. S. S. 211.
चतुस्त्रिंश् 1) Adj. (f. द्) *a) der 34ste.* — *b)* von *34* begleitet, = 34. — *c) 34* enthaltend. — 2) m. *ein 34 theiliger* Stoma.
*चतुस्त्रिंशज्जातकस्व m. *ein Buddha.*
चतुस्त्रिंशत् f. *vierunddreissig.* चतुस्त्रिंशत्तम Adj. (f. द्या) *34 stellig.* चतुस्त्रिंशद्रात्र m. Acc. *34 Tage hindurch.*
चतुस्त्रिंशत्सामित n. प्रजापतेश्च° Name eines Sāman Ārsh. Br.
चतुःसत्य Adj. *aus vier liturgischen Sätzen bestehend* Vaitān.
चतुःसन Adj. *die vier Söhne* Brahman's (Sanaka, Sanandana, Sanātana und Sanatkumāra) *in sich enthaltend.*
चतुःसंधि Adj. *aus vier Theilen zusammengesetzt* Ait. Br. 1,28.
चतुःसप्तत Adj. *der 74ste.*
चतुःसप्तति f. *vierundsiebenzig.*
चतुःसप्ततितम Adj. *der 74ste.*
चतुःसप्ततिमत् Adj. *28gestaltig* Ind. St. 9,140.
चतुःसम 1) Adj. *dessen vier paarige Körpertheile* (Arme, Knie, Schenkel und Wangen Comm.) *symmetrisch sind.* — 2) n. *ein Gemisch von Sandelholz, Agallochum, Moschus und Saffran zu gleichen Theilen* Buhvapa. 3,113. Auch *ein andres Gemisch.*
चतुःसमुद्र Adj. (f. द्री) *vier Meere habend* RV. 10, 47,2. von *vier Meeren eingeschlossen* Bilar. 301,2.
चतुःसहस्र n. *viertausend.*
चतुःसाधन Adj. *vier Verfahrungsarten habend* Nir. 1,9. 13.
चतुःसाल्वक Adj. (f. °लिका) *aus viertausend bestehend* Verz. d. Oxf. H. 56,*a*,4.
चतुःस्तना und चतुःस्तनी Adj. f. *viersitzig, mit vier zitzenähnlichen Zapfen versehen* Maitr. S. 3,1,7.
चतुःस्तोत्र Adj. *aus vier* Stotra *bestehend* Kāṭ. Ça. 12,6,4.
चतुःस्थान Adj. *vier Grundlagen habend* Nir. 1,9.
चतुःस्रक्ति 1) Adj. *vierkantig, viereckig.* — 2) f. = उत्तरवेदि Taitt. Ār. 4,11,4. 5,9,6.
चतूरात्री f. *die vier Könige,* Bez. des ehrenvollen Ausgangs im Spiele Kāturaṅga, wobei ein König alle vier Throne in Besitz nimmt.
चतूरात्रै *vier Tage.* °म् Acc. — *hindurch.* m. n. *eine best. viertägige Feier.*
चतूरूप Adj. *viergestaltig* Ind. St. 9,133.
*चत्तात्र m. N. pr. eines Mannes. Vgl. चा°.
चत्र n. v. l. für चात्र.
चत्वक in ग्रव°.
*चत्य Part. fut. pass. von चत्.
चत्र n. = चत्र.
चतेर् (schwach चतुर्) m. n. Pl. *vier.* Vgl. चतसृ. Bisweilen ungenau auch mit einem Fem. verbunden.
चत्वर् m. n. (adj. Comp. f. द्या) *ein viereckiger Platz, — Hof, Viertel in einer Stadt.*
चत्वरवासिनी f. N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.
चत्वारिंश् 1) Adj. (f. द्) *a) der 40ste.* — *b)* von *40* begleitet, = 40. — *c) aus 40* bestehend. — 2) m. *ein 40theiliger* Stoma.
चत्वारिंशत् f. *vierzig.* °शत्तम Adj. (f. द्या), °शद्दत्त Adj. (f. द्या) und °शद्रात्र m.
चत्वारिंशति f. dass.
*चत्वाल m. 1) = चात्वाल. — 2) *Mutterlab* (गर्भ). — 3) Kuça-*Gras* (दर्भ).
*चद्, चदति, °ते (याचने).
*चदिर् m. 1) der *Mond.* — 2) *Kampfer.* — 3) *Elephant.* — 4) *Schlange.*
*चदेलवाल m. N. pr. eines Geschlechts.
चन् nur im Aor. चनिष्टँस् und चनिषत् 1). Jenes in der Bed. *Gefallen finden* —, *sich erfreuen an* (Loc.); dieses mit casus. Bed. *erfreuen.*
चन् (च नँ SV.) indecl. 1) *auch nicht, selbst nicht, nicht einmal.* Steht unmittelbar nach dem Worte, auf welches der Nachdruck gelegt wird, und erscheint in der älteren Sprache oft ohne weitere Negation in dem Satze, während in der späteren Sprache diese niemals fehlt. In der klassischen Sprache nur nach einem interr. mit negativer oder positiver Bed.; s. 1. क 2) *b*), कतम 4), कतर् 3), कवस् 8), 1. कद् 7), कदा 6), किम् 2) *d*) 1), कुतस् 9) und को 8) *c*). — 2) auch RV. 1, 139,2. 6,26,7. 8,67,10.
चनस् m. 1) *Gefallen, Befriedigung.* Nur in Ver-

bindung mit धा Act. Med. 1) *befriedigt sein durch, sich erfreuen an* (Acc. oder Loc.). — 2) *genehmigen.*

चनस्य्, °यति *Jmd* (Acc.) *mit* चनसित *anreden* Gov. Bs. 1,3,19. 2,2,23.

चनसित Adj. etwa *genehm, willkommen.* Wird im Voc. allein oder dem Namen eines Brahmanen oder nach Andern dem eines Kshatrija und Vaiçja angehängt.

चनसितवत्स् Adj. *von dem Wort* चनसित *begleitet* Gov. Bs. 1,3,19.

चनस्य्, °यति *sich erfreuen an* (Acc.).

चैनिष्ठ Adj. Superl. 1) *sehr genehm, — willkommen.* — 2) *sehr gnädig, — huldvoll.*

चनोधा Adj. *gnädig.*

चैनोहित Adj. *genehigt gemacht, bereitwillig.*

*चन्द्र. चैन्द्रति (कासिकर्मन्.द्रीप्सि. ग्राह्यादेन). Vgl. शन्द्र.

*चन्द्र m. *der Mond.*

*चन्द्रक m. 1) *der Mond.* — 2) *Mondschein.* — 3) *ein best. Fisch.*

*चन्द्रकापुष्प n. *Gewürznelke,* Richtig चन्द्रपुष्प.

चन्द्रन 1) m. n. (adj. Comp. f. घा) *Sandelbaum, — holz, pulverisirtes Sandelholz.* Am Ende eines Comp. als Ausdruck *des Vorzüglichsten in seiner Art.* — 2) m. N. pr. a) eines göttlichen Wesens Lalit. 6,20. — b) verschiedener Manner. — c) eines Affen. — 3) f. घा a) * *ein best. Schlingstrauch.* — b) N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई N. pr. eines Flusses. — 5) * n. *eine best. Pflanze,* = भद्रकाली.

चन्द्रनक m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रनगिरि m. Bein. des *Gebirges* Malaja.

*चन्द्रनगोदा f. *ein Ichnocarpus* Rîgân. 12,126.

चन्द्रनदास m. ein Mannsname Mudrâs. 31,8.

चन्द्रनधारणविधि m. Titel eines Werkes.

चन्द्रनपङ्क्ति m. *Sandelzeile.*

चन्द्रनपाल *mit das Auflagen von Sandel* Spr. 4713.

*चन्द्रनपाल m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्रनपुत्रिका und °पुत्री f. N. pr. einer mythischen Puppe Ind. St. 14.

चन्द्रनपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*चन्द्रनपुष्प und *°क (Rîgân. 12,86)n.*Gewürznelke.*

चन्द्रनभर Adj. *aus Sandelholz gemacht, aus Sandel bestehend* Kâd. 244,16.

चन्द्रनभस m. (310,4) und चन्द्रनवारि n. *wässerige Auszug von Sandelholz.*

चन्द्रनसार 1) = चन्द्रनास. — 2) * m. *eine Art Aetkalli.*

*चन्द्रनसारिवा f. *ein Ichnocarpus* Rîgân. 12,126.

चन्द्रनाढ्य m. N. pr. eines Mannes Lalit. 202,3.

*चन्द्रनाचल und चन्द्रनाद्रि m. = चन्द्रनगिरि.

चन्द्रनाम्भस् n. = चन्द्रनरस.

चन्द्रनाय, °यते *zu einem Sandelbaum werden.*

चन्द्रनावती f. wohl N. pr. eines Flusses.

चन्द्रनिन् Adj. *mit Sandel bestrichen* (Çiva).

*चन्द्रनीया f. *ein best. gelbes Pigment.*

चन्द्रनोदक n. = चन्द्रनरस 249,23.

चन्द्रनोदकद्रुन्धि m. Bein. eines Bhava.

चन्द्रलेखा f. N. pr. einer Fürstin. = चन्द्रलेखा Vikramâṅkaḥ. 11,68.

चन्द्रला f. ein Frauenname.

*चन्द्रि m. 1) *der Mond.* — 2) Bein. Budha's (Mercurs) Gal. — 3) *Elephant.*

चन्द्रे 1) Adj. (f. घा) a) *schimmernd, lichtfarbig.* — b) *lieblich,* चन्द्रतस् Adv. *lieblicher.* — 2) m. a) *der Mond, Mondgott.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) am Ende eines Comp. *der Mond unter,* so v. a. *der Vorzüglichste unter* 290,14. — c) Bez. *der Zahl Eins.* — d) * *eine liebliche, freundliche Erscheinung.* — e) *ein mondähnlicher Fleck.* — f) * *das Auge im Pfauenschweife.* — g) *das* Visarga-*Zeichen.* — h) * *eine röthliche Perle.* — i) *Kampher* Agni-P. 35,15. — k * *Wasserlauf.* — l) * *eine best. Pflanze.* — m) *ein best. Metrum.* — n) N. pr. α) eines Daitja. — β) verschiedener Manner. — γ) *eines Dvîpa. — δ) eines Berges. — 3) (*m.) n. *Gold.* — 4) f. चन्द्रा a) * *eine nur von oben gedeckte Halle.* — b) * *Kardamomen.* — c) * *Cocculus cordifolius.* — d) * *Gallapfel auf Rhus* Rîgân. 6,137. — e) N. pr. eines Flusses VP. 2,4,28. — b) * f. ई *Serratula anthelmintica* Rîgân. 4,63. — c) *Mondschein.* — d) * *Fruchtessig, saurer Reisschleim.* — e) Name eines Sâman.

चन्द्रक 1) m. (adj. Comp. f. चन्द्रिका) a) am Ende eines adj. Comp. *Mond.* — b) *ein mondähnlicher Fleck.* — c) *das Auge im Pfauenschweife.* — d) * *Fingernagel.* — e) *ein best. Seefisch.* — 2) f. चन्द्रिका a) *Mondschein.* Am Ende eines Comp. so v. a. *eine glänzende Erscheinung.* कीर्ति° *ein glänzender Ruhm* Vikramâṅkaḥ. 3,37. — b) * *Mondschein,* so v. a. *Glatze* Gal. — c) * *ein best. Fisch.* — d) * *Kardamomen.* — e) *Gartenkresse* Bhâvapr. 1,167. — f) * *Gynandropsis pentaphylla* Rîgân. 3,125. — g) * *Jasminum Zambac* Rîgân. 10,82. — h) * *Trigonella foenum graecum.* — i) * *eine weiss blühende* Kaṇṭakârî. — k) *ein best. Metrum.* — l) *ein best. Tact* S. S. S. 227. — m) Titel eines Commentars zum Kâvjadarça. Haufig am Ende eines Comp. in der Bed. von *Erläuterung, Commentar.* — n) Bein. der Dâkshâjaṇî. — o) N. pr. α) eines Frauenzimmers. — β) einer Surâṅganâ Ind. St. 15. — γ) *eines Flusses. — 3) * n. *schwarzer Pfeffer.*

चन्द्रकमलाकर m. Titel eines Werkes.

चन्द्रकला f. 1) *der 16te Theil der Mondscheibe, die Mondsichel am Tage vor oder nach dem Neumonde.* — 2) *Spur einer Fingernageiwunde in der Gestalt der Mondsichel.* — 3) * *ein best. Fisch.* — 4) * *eine Art Trommel.* — 5) *ein best. Tact* S. S. S. 243. — 6) Titel eines Schauspiels.

चन्द्रकलाकर Titel eines Werkes.

चन्द्रकलातल n. desgl.

*चन्द्रकवस् m. *Pfau.*

चन्द्रकवि m. N. pr. eines *Dichters.*

चन्द्रकारुकि (!) m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रकान्त 1) Adj. *lieblich wie der Mond* Spr. 7822. — 2) m. *ein best. Edelstein,* der nach der Sage aus den Strahlen des Mondes gebildet ist, nur bei Mondschein glänzt und dann eine kühl anzufühlende Feuchtigkeit ausschwitzt, 249,23. — 3 * m. *n. die in der Nacht blühende weisse esebare Wasserlilie.* — 4) f. घा a) * *die Gattin des Mondes.* — b) * *Nacht* Râgân. 21,46. — c) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,444. — 5) f. घा und n. N. pr. eines Stadt. — 6) * n. *Sandelholz.*

चन्द्रकान्तमणिमय Adj. *aus dem Edelstein* Kâdambarî *verfertigt* Ind. St. 15,267. 294. Kâd. 2. 17,23.

चन्द्रकान्तमय Adj. dass. Kâd. 240,14.

चन्द्रकान्तलघय Adj. dass. Ind. St. 15,442.

चन्द्रकान्ति f. *die Mondscheibe am 9ten Tage.* — 2) m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकालनल und °यक n. *ein best. Diagramm.*

चन्द्रकिन Adj. *mit mondähnlichen Flecken versehen.* Am Ende eines Comp. Kâd. 61,8.

चन्द्रकिन् m. *Pfau* Dn. V. 23,8.

चन्द्रकीर्ति m. N. pr. eines Gelehrten. °मुनि m. desgl. Ind. St. 14,363.

चन्द्रकुण्ड m. N. pr. eines Teiches in Kâmarûpa.

चन्द्रकुमारशिखर n. N. pr. einer Oertlichkeit.

चन्द्रकुल n. N. pr. einer Stadt.

चन्द्रकुलजा f. N. pr. eines *Flusses.*

चन्द्रकूट m. N. pr. eines *Berges* in Kâmarûpa.

चन्द्रकेतु m. N. pr. 1) verschiedener Manner VP. — 2) eines Vidjâdhara. — 3) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकेश m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकेसरिन् m. desgl. ebend.

चन्द्रकोश m. Titel eines *Wörterbuchs.*

चन्द्रक्रीड m. *ein best. Tact* S. S. S. 237.

चन्द्रतप m. *Neumond* M. 3,122.
चन्द्रतात्त m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,240.
चन्द्रतार्क m. Titel eines buddh. Sûtra.
चन्द्रतिरि m. N. pr. 1) eines *Berges*. — 2) eines Fürsten.
चन्द्रतुत m. 1) N. pr. verschiedener Fürsten Hem. Pan. S.239. — 2) *fehlerhaft für चित्रतुत.
चन्द्रतुतक m. = चन्द्रतुत 1) Spr. 2875.
चन्द्रतूतीगिरि m. N. pr. einer Oertlichkeit.
चन्द्रतोमिन् m. N. pr. eines Grammatikers.
*चन्द्रतोल m. *Mondscheibe*. °स्थ m. Pl. *die Manen*.
*चन्द्रतोलिका f. *Mondschein*.
चन्द्रत्वरु m. (Hemâdri 1,435,1) und °णि n. *Mondfinsterniss*. °णोद्धरण n. Titel eines Werkes.
*चन्द्रत्वल m. und °ला f. *ein best. Fisch*.
चन्द्रत्वूट m. 1) Bein. Çiva's Bâlar. 272,13. — 2) *eine Form* Bhairava's. — 3) N. pr. *a*) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — *b*) eines Autors. — *c*) eines Fürsten Ind. St. 14.
चन्द्रत्वूटमणि m. Titel eines Werkes.
चन्द्रत्वूटाष्टक n. Titel einer Hymne.
चन्द्रत्र m. Patron. Budha's (*Mercurs*).
*चन्द्रत्रनक m. *das Meer* Gal.
चन्द्रत्रार्मिक m. N. pr. eines Mannes.
चन्द्रत्रान n. Titel eines Werkes. Auch °त्रल n.
चन्द्रत्र m. N. pr. eines alten Arztes.
चन्द्रत्रापन m. N. pr. eines Dânava.
चन्द्रतार्क्ष n. *Mond und Sterne* Çat. Br. 14,6,9,13.
चन्द्रतास m. *ein best. Tact* S. S. S. 227.
चन्द्रत n. Nom. abstr. von चन्द्र *Mond* 252,29.
चन्द्रदीपिता Adj. *Glänzendes oder Gold als Opfergeschenk darbringend*.
चन्द्रदत्त m. N. pr. eines Autors.
*चन्द्रदार m. Pl. *die Gattinnen des Mondes, die Mondhäuser*.
चन्द्रदीपिका f. Titel eines astrol. Werkes Comm. zu Varâh. Bṛh. 6,6.
चन्द्रदूत m. Titel eines Gedichts.
चन्द्रदेव m. N. pr. verschiedener Männer.
चन्द्रद्रुति m. *Sandelholz*.
चन्द्रद्वीप m. N. pr. eines Dvîpa.
*चन्द्रधातुकेतु m. *ein best.* Samâdhi.
चन्द्रनाभ m. N. pr. eines Dânava.
चन्द्रनारायणभट्टाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers*.
चन्द्रनारायणी f. Titel eines Werkes.
चन्द्रनिर्णीतृ Adj. *ein schimmerndes Gewand habend*.
चन्द्रनिर्वृति m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,97.
चन्द्रपक्षाङ्क m. *die lunisolarische Zeitrechnung*.
चन्द्रपति m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रपर्वत m. N. pr. eines *Berges* R. 6,2,27.
चन्द्रपाद् m. *Mondstrahl*.
चन्द्रपाल m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.
चन्द्रपुर n. N. pr. einer *Stadt* B. A. J. 1,218.
चन्द्रपुष्पा f. *eine Art Solanum* Bhâvapr. 1,199.
चन्द्रपृष्ठ (°पृष्ठ?) m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14.
चन्द्रप्रकाश m. Titel eines Werkes.
चन्द्रप्रभ 1) m. N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. घ्रा *a*) **Mondschein*. — *b*) **Serratula anthelminthica* Râgân. 4,63. — *c*) *ein best. Arzneimittel* Bhâvapr. 4,225. Mat. med. 43. — *d*) ein Frauenname 123,30.
चन्द्रप्रभस्वामिचरित्र n. Titel eines Werkes.
चन्द्रप्रभातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.
चन्द्रप्रभाव्रत n. N. pr. verschiedener Buddha.
चन्द्रप्रमर्दन n. N. pr. eines Bruders des Râhu.
चन्द्रप्रमाण Adj. *lunaris* Lâṭy. 10,16,13.
चन्द्रप्रासाद् m. wohl = चन्द्रशाला 1).
चन्द्रप्रिय m. N. pr. eines Fürsten.
*चन्द्रबाला f. *grosse Kardamomen*.
चन्द्रबाहु m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.
*1. चन्द्रबिन्दु m. *das Nasalzeichen* ँ. 2. चन्द्रबिन्दु Adj. *mondähnliche Flecken habend* Bhâvapr. 2,2.
चन्द्रबिम्ब n. *Mondscheibe* 249,21. 25. Spr. 7699.
चन्द्रबिम्बप्रभा f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 3,16.
चन्द्रबिम्बमय Adj. *aus Mondscheiben bestehend* Kâd. 94,6.
चन्द्रबुध Adj. *dessen Boden licht ist*.
चन्द्रभ 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) f. घ्रा *ein Solanum* Bhâvapr. 1,199.
चन्द्रभाग N. pr. 1) m. *a*) *eines Mannes; s. चान्द्रभागि. — *b*) eines Berges. — 2) f. घ्रा (und \°ई) eines Flusses Râgân. 14,23.
चन्द्रभागसरित् f. = चन्द्रभाग 2).
चन्द्रभानु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.
चन्द्रभास m. 1) **Schwert*. — 2) N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.
*चन्द्रभूति n. *Silber* Râgân. 13,15.
*चन्द्रमणि m. = चन्द्रकान्त 2).
चन्द्रमण्डल n. 1) *Mondscheibe*. — 2) **ein Hof um den Mond*.
चन्द्रमत n. *die Lehre des Mondes*, d. i. — *der Verehrer des Mondes*.
*चन्द्रमनस् m. N. pr. eines der Rosse des Mondgottes.

चन्द्रमस Adj. (f. ई) *ganz Mond scheend* Kâd. 244, 14. Harshaç. 90,15.
चन्द्रमस् m. 1) *der Mond, der Mondgott*. Erscheint als Dânava und als einer der acht Vasu. — 2) N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.
चन्द्रमस 1) in घव°. — 2) f. घ्रा N. pr. eines Flusses Buḍ. P. od. Bemb. 4,28,35. Vgl. चन्द्रवशा.
*चन्द्रमस् m. *Hund*.
चन्द्रमा f. N. pr. eines Flusses.
*चन्द्रमार्ग m. *der Luftraum* Gal.
चन्द्रमाला f. 1) *ein best. Metrum*. — 2) N. pr. eines Flusses.
चन्द्रमास m. *Mondmonat*.
चन्द्रमुकुट m. Bein. Çiva's Prasannar. 157,10.
चन्द्रमुख 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *a*) *ein best. Gefäss in der vulva* Bhâvapr. 1,18. — *b*) *ein best. Metrum*. — *c*) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.
चन्द्रमुखवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten Harshaç. 187,15.
चन्द्रमौलि 1) Adj. *einen Mond auf dem Kopfe habend*. — 2) m. *a*) Bein. Çiva's. — *b*) N. pr. eines Mannes Ind. St. 15. — 3) f. ई *ein best. Gefäss in der vulva* Bhâvapr. 1,18.
चन्द्रमौलिन् m. Bein. Çiva's Hemâdri 1,308,21. 371,22.
चन्द्रयोग m. *eine Conjunction des Mondes mit einem Sternbilde*.
*चन्द्ररत्न n. *Perle* Gal.
चन्द्ररथ m. *dessen Wagen schimmert*.
चन्द्ररात्र m. N. pr. verschiedener Männer Ind. St. 15,373.
चन्द्ररेखा f. 1) *Mondsichel*. — 2) **eine best. Pflanze*. — 3) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.
*चन्द्ररोग m. *Plagiarius*.
चन्द्रर्तु m. *eine lunare Jahreszeit* Ind. St. 10,309.
चन्द्ररलाट Adj. *einen Mond auf der Stirn habend*, von Çiva Gal.
चन्द्ररलाम m. Bein. Çiva's.
चन्द्ररला f. ein Frauenname.
चन्द्ररलेख 1) m. N. pr. eines Rakshas. — 2) f. घ्रा *a*) *Mondsichel*. — *b*) **Serratula anthelminthica* Râgân. 4,63. — *c*) Name *verschiedener Metra*. — *d*) N. pr. 2) verschiedener Frauen Vikramârkaç. 8, 4. — 3) einer Tochter des Schlangendämons Sucaranda.
चन्द्रलोक m. Pl. *die Welten des Mondes* Çat. Br. 14,6,4,1. चन्द्रादिलोक Kap. 6,56.
चन्द्रलोचन m. N. pr. eines Dânava.
*चन्द्रलोक्क (Râgân. 13,14), \°लोक् und \°लो-

रूक्क n. *Silber.*

चन्द्रवंश m. *das vom Mondgott abstammende Königsgeschlecht.*

चन्द्रवल्ली f. N. pr. einer Stadt.

चन्द्रवर्त्म m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चन्द्रवर्ति f. *eine Mondantlitzige* Duṅkan. 51.

चन्द्रवस् 1) Adj. *a) mondhell. — b) reich an Geld.* — 2) f. चन्द्रवती N. pr. *a)* verschiedener Frauen. — *b)* einer Oertlichkeit.

चन्द्रवन्य m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रवपुस् Adj. *schön wie der Mond* 290,14.

चन्द्रवरलोचन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 51,18. 93,1.

चन्द्रवर्ण Adj. *von schimmernder, lichter Farbe.*

चन्द्रवर्त्मन् n. *ein best. Metrum.*

चन्द्रवर्मन् m. N. pr. verschiedener Fürsten.

*चन्द्रवल्लरी f. *Ruta graveolens* oder *eine best. Gemüsepflanze.*

*चन्द्रवल्ली f. 1) *Paederia foetida.* — 2) *Ruta graveolens.* — 3) = माधवी *Gaertnera racemosa* (?).

चन्द्रवाह f. N. pr. eines Flusses Buḍ. P. ed. Bomb. 5,19,18. Vgl. चन्द्रभसा und चन्द्रवसा.

चन्द्रवसा f. N. pr. eines Flusses. v. l. चन्द्रभसा und चन्द्रवाहा.

चन्द्रवाहन m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 14.

चन्द्रविक्रम m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रवित्त m. N. pr. eines Fürsten.

*चन्द्रविमल m. *ein best.* Samâdhi.

चन्द्रविमलसूर्यप्रभाश्री m. N. pr. eines Buddha.

*चन्द्रविलेपन m. *Ardea nivea.*

चन्द्रवृत्त m. = चान्द्रायण 2).

चन्द्रशर्मन् m. N. pr. eines Brahmanen.

चन्द्रशाला f. 1) *ein Zimmer auf dem Dache eines Hauses.* Am Ende eines adj. Comp. f. श्रा. — 2) **Mondschein.*

*चन्द्रशालिका f. = चन्द्रशाला 1).

चन्द्रशिला f. 1) = चन्द्रकान्त 2). — 2) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. v. l. चन्द्रशीता.

चन्द्रशीता f. v. l. für चन्द्रशिला 2) MBh. 9,46,11.

चन्द्रशुक्ला m. N. pr. eines Upadyâpa.

चन्द्रशुभ्र Adj. (f. श्रा) *mondhell.*

चन्द्रशूर *Gartenkresse;* m. *die Pflanze,* n. *die Kerne* Bhâvapr. 1,167. 4,83.

चन्द्रशेखर m. 1) Beiw. Çiva's. — 2) N. pr. *a)* verschiedener Männer. — *b)* eines Berges.

चन्द्रशेखरचम्पूप्रबन्ध m. Titel eines Werkes.

चन्द्रश्री N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. eines Frauenzimmers.

*चन्द्रमचित्र m. *der Liebesgott* Gal.

*चन्द्रसंज्ञ m. *Kampher.*

*चन्द्रसंभव 1) m. Patron. Budha's (*Mercurs*). — 2) f. श्रा *kleine Kardamomen.*

चन्द्रसरस् n. N. pr. eines mythischen *See*s 153,23.

चन्द्रसार m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रसाह्वि m. N. pr. eines *Fürsten.*

चन्द्रसिंह m. N. pr. 1) eines *Fürsten.* — 2) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रसुत m. Patron. Budha's (*Mercurs*) Varâh. Jogâs. 10,11.

*चन्द्रसुस m. *Vitex Negundo.*

चन्द्रसूक्त n. Name zweier Sâman Visucs. 36,20.

चन्द्रसूत्र n. Pl. *die Sûtra des Grammatikers* Kandra Bühler, Rep. No. 289.

चन्द्रसूरि m. N. pr. eines Gaina-Gelehrten.

चन्द्रसूर्यविलोकाग्रप्रभ m. N. pr. eines Buddha Lalit. 365,6.

चन्द्रसूर्यप्रदीप m. desgl.

चन्द्रसेन m. N. pr. 1) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — 2) eines Fürsten ebend.

चन्द्रसोम m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रस्वामिन् m. N. pr. verschiedener Manner.

चन्द्रहन्, ०हन्तु und ०हस्तृ m. N. pr. verschiedener Dânava.

चन्द्रहास 1) m. *a) Schwert.* — *b)* Râvaṇa's *Schwert* Mscn. V. — *c)* N. pr. *a)* eines Fürsten. — β) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — 2) f. श्रा *a) ein Solanum* Bhâvapr. 1,199. — *b)* **Cocculus cordifolius* Râǵân. 3,2. — *c)* N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,99,6. — 3) **n. Silber* Râǵân. 13,15.

चन्द्रहासतीर्थ m. N. pr. eines Tîrtha.

चन्द्रांशु m. *Mondstrahl* 249,23.

चन्द्राकर m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्राग्र Adj. (f. श्रा) 1) *einen schimmernden Gipfel habend* (Berg) RV. 5,41,14. — 2) von *schimmerndem Aussehen.*

चन्द्राङ्गद m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्राचार्य m. N. pr. eines Grammatikers.

*चन्द्रातप m. 1) *Mondschein* Râǵân. 21,46. — 2) *eine offene, mit einem blossen Dache versehene Halle.*

चन्द्रात्रेय m. Patron. Budha's (*Mercurs*) Varâh. Jogâs. 6,17.

चन्द्रादित्य m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्रानन 1) Adj. *mondantlitzig.* — 2) m. *a)* Beiw. Skanda's. — *b)* N. pr. *a)* eines Gina. — β) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रापीड m. 1) Beiw. Çiva's Bâlar. 288,9. — 2) N. pr. *a)* verschiedener Fürsten. — *b)* eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रापुर n. N. pr. einer *Stadt* Râǵân. 11,219.

चन्द्रामृतरस m. *eine best. Arsenei* Mat. med. 8).

चन्द्रायु ०यति und ०यते *den Mond darstellen, dem M. gleichen,* यित n. impers. Prasannar. 143.

चन्द्रायण n. *fehlerhaft für* चान्द्रायण 2).

*चन्द्रारि m. *des Mondes Feind,* Bein. Râhu's Gal.

चन्द्रार्कदीप m. N. pr. eines Buddha.

चन्द्रार्की f. Titel eines Werkes.

चन्द्रार्ध m. 1) *Halbmond.* — 2) *ein halbmondähnliches Zeichen* LA. 10,8.

चन्द्रार्धचूडामणि (138,5) und ०धेमौलि (Kâṇḍ. 31,8) m. Bein. Çiva's.

चन्द्रालोक m. Titel eines Werkes.

चन्द्रावतंसक m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रावती f. N. pr. 1) einer Fürstin. — 2) einer Stadt (LA. 37,1) und eines Wallfahrtsortes.

चन्द्रावर्त f. *ein best. Metrum.*

चन्द्रावली f. N. pr. 1) einer Jogini Hemâdri 2,a, 99,9. — 2) einer Gespielin Kṛshṇa's.

चन्द्रावलोक m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्राश्व m. N. pr. eines Sohnes des Dhundhumâra.

*चन्द्रास्पदा f. *Gallapfel auf Rhus* Nigh. Pr.

*चन्द्रास्फ्य m. *Kampher.*

चन्द्रि in महाकारुणा०.

*चन्द्रिकाधार m. = चन्द्रकान्त 2).

*चन्द्रिकापायिन् m. *der Vogel* Kâkora Râǵân. 19,115.

*चन्द्रिकाम्बुज n. *eine bei Mondschein sich öffnende Lotusblüthe.*

*चन्द्रिकासन m. *der Vogel* Kâkora Gal.

चन्द्रिन् 1) Adj. *a) golden.* — *b) Gold besitzend.* — 2) m. *der Planet Mercur.*

*चन्द्रिमन् f. *Mondschein.*

*चन्द्रिल m. 1) *Barbier.* — 2) Bein. Çiva's. — 3) *Chenopodium.*

चन्द्रशिलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

चन्द्रेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*चन्द्रेष्टा f. *eine bei Nacht blühende Nymphaea.*

चन्द्रोतर्य m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 52,1.

चन्द्रोदय 1) m. *a) Mondaufgang* Kumâras. 3,67. — *b) *eine nur oben gedeckte Halle.* — *c) ein best. medicinisches Präparat.* — *d)* N. pr. eines Kriegers. — 2) f. श्रा *ein best. Augenmittel.*

चन्द्रोदयमकरध्वज m. *ein best. medicinisches Präparat* Mat. med. 60.

चन्द्रोन्मीलन n. Titel eines Werkes. Auch ०निद्रिका f. und ०तन्त्र n.

चन्द्रोपराग m. *Mondfinsterniss.*

चन्द्रोपल m. = चन्द्रकान्त 2) Spr. 7770. Ind. St.

13,210. Prasannar. 147,10.

*चन्धन m. N. pr. eines Mannes. Vgl. चान्धनायन.

चन्धनि in वैय°.

चन्धुष्ट m. N. pr. eines Autors.

*चप् चपति (माल्वने), चपयति (परिकत्थने).

*चपट m. = चपेट 1).

चपत 1) Adj. (f. या) *sich hinundher bewegend, beweglich, schwankend; rasch bei der Hand; flüchtig, unbeständig; leichtfertig, — sinnig, unbesonnen.* In Comp. mit dem woran sich die Beweglichkeit u. s. w. associirt. °न् Adv. *schnell, rasch.* — 2) m. *a) eine Mansart, — b) * Fisch. — c) * Wind* Gal. — *d) * Quecksilber. — e) * schwarzer Senf* Rāǵan. 16, 65. — *f) * eine Art Parfum. — g) * ein best. Stein. — h) N. pr. 2) eines Krankloitsdämons Hariv. 9362. — *3) eines Fürsten. — 3) f. घा *a) Blitz. — b) * langer Pfeffer. — c) * Zunge. — d) ein leichtsinniges Weib. — e) * ein heraufsteigendes Gebrüll. — f) * die heraussehenden Spitzen von Hanf. — g) Glück, die Glücksgöttin. — h) Name zweier Metra. — i) eine best. Çruti S. S. S. 24. — 4) n. *ein best. Metall.*

चपलक Adj. *leichtfertig, unbesonnen.*

चपलगण m. *leichtfertiges Volk, böse Buben* 290,10.

चपलता f. *Leichtfertigkeit, Unbesonnenheit.*

*चपलनाश m. *Indigestion, Blähungen.*

चपलय् °यति *Jmd unbesonnen machen, zu einer Unbesonnenheit verleiten.*

चपलाक्ष Adj. (f. ई) *die Augen hinundher bewegend, mit den A. spielend* Vikramāṅkaṡ. 9,128.

*चपलाङ्ग m. *Delphinus gangeticus.*

चपलातन n. *ein leichtsinniges Weib* und zugleich *die Glücksgöttin.*

चपलाय् °यते *sich hinundher bewegen, hinundher springen* (von Affen) Harṡaḳ. 56,10.

चपेट 1) m. und f. (घा) *ein Schlag mit der flachen Hand.* — 2) f. ई *a)* dass. Bīlāh. 238,16. — *b) der 6te Tag in der lichten Hälfte des* Bhādrapada.

*चपेटाघात m. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

चपेटाघातन n. dass. °नातिथि *einen Schlag mit der flachen Hand bekommend.*

*चपेटिका f. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

चम् चमति und °चषीत *schlürfen* Camm. zu Gaim. 3,3,22. Missbrauchlich auch vom Genuss fester Speisen. — Mit घा, आघामति 1) *einschlürfen, Wasser einschlürfen, den Mund ausspülen mit* Instr.). आघात mit act. und pass. Bed. — 2) *einschlürfen, so v. a. rasch verschwinden machen, ganz in sich aufnehmen, absorbiren* Vikramāṅkaṡ. 9, 119. Prasannar. 130,15. Harshaṡ. 131,19. 177,3. — Caus. 1) आचमयति *schlürfen lassen* Çāṅkh. Gṛhj. 2,6. — 2) आचामयति *Jmd* (Acc.) *Wasser schlürfen lassen.* — Mit घञ्) °चामति *wieder den Mund ausspülen.* — Mit प्रति, °चात्त in Verbindung mit घञ *Speise, nach der sich Jmd früher als die Andern den Mund gespült hat.* — Mit समा, °चम्य *Wasser schlürfend.* — Mit °ति, °चमति.

चम m. Pl. = चमकसूक्त Maṡḍan. 5,32,b.

चमक m. N. pr. eines Mannes.

चमकसूक्त n. Bez. der *Sprüche* VS. 18,1—27.

चमत् Adv. mit कर् 1) *einen Ausdruck des Staunens ausstossen* Naish. 6,13. — 2) *Staunen erregen* Prasannar. 147,13. °कृत *in Staunen versetzt* Ind. St. 15,361. 379. — 3) °कृत *stolz —, hochmüthig geworden* Bīlāh. 65,9.

चमत्करण n. *das Staunen.*

चमत्कार m. 1) *das Staunen, Erstaunen, Ueberraschung.* — 2) * *Achyranthes aspera.*

चमत्कारचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

*चमत्कारनगर n. N. pr. einer *Stadt*, =वर्द्धनगर Gal.

चमत्कारनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 202.

चमत्कारित Adj. *in Staunen versetzt.*

चमत्कारिन् Adj. *in Staunen versetzend.* Nom. abstr. °रिता f.

चमत्कृति f. = चमत्कार 1).

चमन n. *das Schlürfen* Camm. zu Gaim. 3,5,22.

चमर 1) m. f. (ई) *Bos grunniens.* — 2) m. n. *der als Fliegenwedel gebrauchte Schweif des Bos grunniens.* — 3) * m. *oder* n. *eine best. hohe Zahl* (buddh.). — 4) * m. N. pr. eines Daitja. — 5) * f. ई *ein zusammengesetzter Stiel.*

*चमरक m. *Biene* Gal.

*चमरपुच्छ m. *der indische Fuchs* Rāǵan. 19,51.

चमरवाल m. N. pr. eines Fürsten.

चमरिक m. *Bankivia variegata* Bhāvapr. 1,204.

चमर्स 1) m. (* f. ई und * n.) *Trinkschale —, Becher von Holz.* — 2) * m. und f. (ई) *eine Art Backwerk.* — 3) m. N. pr. *a) verschiedener Manner. — b) =* चमसोद्भेद. — 4) f. ई *Erbsenmehl* Bhāvapr. 2,17 (Bhschr.).

चमसीयर्तु m. *der mit den Trinkgefässen beschäftigte Litorg* Gaim. 3,7,25. 46.

*चमसी f. = चमसी *eine Art Backwerk.*

चमसिन् 1) Adj. *Ansprüche auf einen* चमस 1) *habend* Gaim. 3,5,29.30. Ind. St. 10,373.392. Nāṡam. 3,3,14. Nom. abstr. °सित्व n. Camm. zu 13. — 2) * m. N. pr. eines Mannes.

चमसोद्भेद m. und °न n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

चमी Adv. mit कर् *das* चमकसूक्त *über Etwas sprechen.*

चमीकार Adj. *das* चमकसूक्त *sprechend.*

*चमूपति m. = सेनापति.

चमूर् f. 1) *Biet (Boden) der Soma-Presse; häufig* Dn. *Baden und oberes Brett der S.-Pr.* — 2) * Du. *Himmel und Erde;* vgl. RV. 3,55,20. — 3) etwa *Sarg.* — 4) *Heer.* Im System *ein Heer von 729 Elephanten, 729 Wagen, 2187 Reitern und 3645 Fussoldaten.*

चमूपर m. *Krieger* Prasannar. 133,2.

चमूनाथ, चमूनायक (Nom. abstr. °ना f. Vikramāṅkaṡ. 10,10), चमूप, चमूपति und चमूपाल (AV. Pān. 6,3,3 m. Anūa Heu. Pān. 4,1. 6,22.

चम्पक 1) m. *a) Michelia Champaka. — b) ein best. Parfum. — c) * ein best. Theil der Brodfrucht. — d)* N. pr. *a)* eines Mannes. — β) eines Landes. — 2) f. घा N. pr. einer Stadt. — 3) n. *a) die Blüthe von Michelia Champaka* 294,29. — *b) * die Frucht von einer Art Pisang.*

चम्पकमाला, °न्धिल oder °न्धिन् m. *eine Art Weihrauch.*

चम्पकचतुर्दशी f. *der 14te Tag in der lichten Hälfte der* Vaiçākha.

चम्पकनाथ m. N. pr. eines Autors.

चम्पकपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

चम्पकप्रभु m. N. pr. des Vaters von Kathāṇa.

चम्पकमाला f. 1) *ein best. Metrum.* — 2) ein Frauenname Vīs. 20.

*चम्पकरम्भा f. *eine Art Pisang* Rāǵan. 11,44.

चम्पकवती f. N. pr. 1) eines Waldes in Magadha. — 2) einer Stadt.

चम्पकव्यवहारिकथा f. Titel eines Werkes Bünsen, Rep. No. 717.

चम्पकसप्तमी n. desgl.

चम्पकारण्य n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

*चम्पकाम्रु m. *Brodfruchtbaum.*

चम्पकावती und °कावली f. N. pr. eines Waldes in Magadha.

*चम्पकुन्द m. *ein best. Fisch.*

*चम्पकोल्व und *चम्पकोश m. *Brodfruchtbaum*

चम्पन n. etwa *Sprung* (vgl. कम्पू) Paṅḳaḍ.

चम्पाधिप m. *ein Fürst von* Kampā; insbes. Bez. *Karṇa's.*

चप्पापुरी f. = चम्प 2; VP.² 3,289.

*चप्पालु m. *Brodfrucht-baum.*

चप्पावती f. N. pr. 1) einer Stadt, = चम्पा VP.² 4,213. fg. — 2) einer Fürstin.

चप्पाषष्ठी f. *der 6te Tag in der lichten Hälfte des Mārgaçîrsha oder Bhâdrapada.*

चप्पू f. *eine Gattung von Compositionen, Verse mit Prosa gemischt.*

चप्पूकथासूत्र n. Titel eines Werkes.

चप्पूभारत und चप्पूरामायण n. Titel von Werken.

*चप्पेश m. Bein. Karṇa's.

*चप्प्व, चप्पवति गतौ.

चर्प्पिशे f. und चर्पिशे Adj. von unbekannter Bed.

*चर्, चर्पते (गतौ).

1. चर्प 1) Adj. *sammelnd in* वृत्तचर्प. — 2) m. a) *Schlott, Aufwurf, Fundament, Wall.* — b) *Masse, Haufe, Menge; Gesammtheit.* — c) in der Med. *Anhäufung, Ueberfülle der Dosha.* — d) *the more or augment by which each term increases, the common increase or difference of the terms* Bîjag. 123. 2. ॰र्प Adj. *rächend, strafend.*

*चर्पक Adj. = चर्पे कुशलः.

चर्पण n. 1) *das Schichten.* — 2) *Schicht, Aufwurf.*

चर्पनीचन्द्रशेखरराघमुरु m. N. pr. eines Autors.

चर्पनीय Adj. *aufzuschichten, einzusammeln.*

चर्, चर्पति (selten Med.), Partic. चर्पित und चीर्ण. 1) *sich regen, — bewegen, umherstreichen, fahren, wandern, sich verbreiten* (von Belebtem und Unbelebtem). — 2) *durchwandern, durchstreichen, durchlaufen;* mit Acc. — 3) *entlang —, nachgehen;* mit Acc. 83,2. — 4) *sich aufführen, — verhalten, — benehmen, verfahren, handeln, verfahren mit Jmd* (Instr. oder Loc.). — 5) *verfahren —, sich zu thun machen mit Etwas, obliegen;* mit Instr. — 6) *es zu thun haben mit Jmd* (Instr.), cuphemistisch vom Beischlaf. — 7) mit einem Partic., Adj., einem Absol. oder Adv. *sich längere Zeit* in einer Thätigkeit oder einem Zustande *befinden, leben.* — 8) von Gestirnen *sich befinden —, stehen in* (Loc.). — 9) *gehen —, sich machen an, üben, treiben, vollziehen, sich hingeben, — angelegen sein lassen, obliegen, beobachten;* mit Acc. तपस् *mit Kasteiungen behandeln,* so v. a. *kasteien.* — 10) *bewirken, hervorbringen, verursachen* MBu. 1,133,17. Harîv. 6790. Spr. 3474. — 11) *zu sich nehmen, verzehren, fressen;* mit Acc. Ohne Object weiden 142,14. — 12) *machen zu,* mit doppeltem Acc. — 13) *sich Kunde verschaffen über, auskundschaften.* Nur Partic. चरित. — Caus. चार्पयति 1) *laufen —, herumgehen —, weiden lassen, ausschicken.* — 2) *Etwas in Bewegung setzen.* — 3) *durchwandern —, durchlaufen lassen;* mit doppeltem Acc. — 4) *Jmd* (Acc.) *verjagen aus* (Abl.). — 5) *Jmd Etwas üben —, treiben lassen;* mit doppeltem Acc. — 6) *fressen lassen,* mit doppeltem Acc. Çâk. zu Bâdar. 2,2,5. — 7) so v. a. *den Beischlaf vollziehen lassen* M. 8,362. — 8) *sich durch Jmd* (Instr.) *Kunde verschaffen von* (Acc.). — 9) ॰शेषे oder ॰षशेषे. — Desid. चिचरिषति und चिचर्षति 1) *zu gehen versuchen.* — 2) *sich verhalten wollen.* — 3) *sich zu thun machen wollen mit einem* Weibe (Instr.). — Intens. चञ्चर्ति, चञ्चूर्ति (mit act. und pass. Bed.), चञ्चूर्षत्. ॰चञ्चूरीति. ॰चञ्चर्ति *sich schnell —, sich wiederholt bewegen, herumstreichen, durchstreichen* (mit Acc.), *herumstreichen in* (Loc.) Kâraṇḍ. 53,1. Nach den Grammatikern einen Tadel involvirend. — Mit अव्, अञ्च् *hinwandern zu* (Acc.) Ṛv. 3,57,2. 8,49,2. 9,1,5. — Mit अति 1) *entgehen, entweichen.* — 2) *vorübergehen bei* (Acc.) — 3) *übertreten* (einen Befehl). — 4) *sich vergehen gegen* (Acc.), insbes. *geschlechtlich* Gaut. — Mit व्यति *sich vergehen gegen* (Acc.) — Mit अधि 1) *wandeln —, fahren auf.* — 2) *höher stehen als* (Acc.) Arr. Âṇ. 213,1. — Mit अनु 1) *sich entlang —, sich hindurch bewegen, durchwandern, — streichen, — fahren.* — 2) *nachgehen, nachfahren, folgen.* — 3) *zugehen auf, zustreben, zu erreichen suchen.* — 4) *sich halten zu* oder *an, sich hingeben.* — 5) *sich verhalten, verfahren.* — Caus. *durchwandern —, durchstreichen lassen von* (Instr.). — Intens. अनु चर्चूर्यमाण *stets folgend.* — Mit अवस्, अव *sich bewegen zwischen oder innerhalb, sich befinden in* (Acc., Loc. oder Gen.). — Mit अव 1) *abgehen, fehlen.* ॰चरित *fehlend, nicht da seiend* Comm. zu Nâḷân. 6,3,8. — 2) *sich vergehen.* ॰चरित mit pass. Bed. — Mit अधि 1) *sich vergehen gegen* (Acc.). — 2) *es Jmd anthun, bezaubern, bannen;* mit Acc. oder Dat. (Buâc. P.). — 3) *besitzen.* — Mit प्रत्यभि *zaubern gegen Jmd* (Acc.) — Mit व्यभि 1) *sich feindselig benehmen —, sich vergehen gegen* (Acc. oder Gen.). — 2) Mod. *es Jmd anthun, zaubern;* Pl. *sich gegenseitig zu verzaubern suchen.* — 3) *fehlschlagen, misslingen* Bîjag. 154. — 4) *hinausgehen über, sich entfernen von* (Acc.). — Caus. *die Fehlerhaftigkeit von Etwas* (Acc.) *darthun* Çâk. zu Bâdar. 2,2,10 (S. 320, Z. 10). — Mit अव herabkommen von (Abl.). — Caus. *anwenden.* — Mit अवव *sich einschleichen in.* — Mit अव्यव *an —, eindringen.* — Caus. *entsenden.* — Mit आ 1) *herbeikommen zu, sich nähern;* mit Acc. 93,6. — 2) *hierher, d. i. zur Erde fahren* (von einem Wege). — 3) *betreten, besuchen* (Kâraṇḍ. 6,2). *bewohnen.* — 4) *sich an Jmd* (Acc.) *wenden* (in einer Angelegenheit) Spr. 3631. — 5) *gebrauchen* Âpast. 1, 8,11. *anwenden.* — 6) *verfahren, zu Werke gehen, sich benehmen, — gegen* (॰Loc.). — 7) *behandeln,* mit Acc. — 8) *umgehen —, verkehren mit* Instr. allein oder mit सह. — 9) *gehen an, thun, üben, treiben, begehen, vollbringen, bewerkstelligen;* mit Acc. Kâṭh. 85,15. Ohne Object *es thun.* — 10) *daran gehen, beginnen;* mit Infin. Spr. 7177. — 11) *für richtig erklären, vorschreiben* 223,12. Ṛv. Prât. 11,32. Çâk. 108,22, v. l. — 12) *verzehren* (von Ameisen) Baṭṭ. P. 7,3,15. — 13) in's Feuer *werfen.* — Caus. आचारयति Pâṇân. 1V,24 fehlerhaft; vgl. Spr. 3661. — Mit अध्या *gebrauchen* M. 2,119; vgl. Âpast. 1, 8,11. — Mit अभ्या 1) *herankommen, — zu* (Acc.). — 2) *gehen an, üben, vollziehen.* — Mit उद्ा *aufsteigen aus* (Abl.). — Mit उपा 1) *herbeikommen.* — 2) *zur Hand gehen, dienstbereit sein, Dienste thun;* mit Acc. — 3) *sich fügen, sich richten nach* (Acc.). — 4) *Jmd behandeln.* v. l. उप. — 5) *eine Krankheit behandeln.* — Mit समुपा 1) *eine Krankheit behandeln* Kâraṇḍ. 65,5. — 2) *üben, thun, sich einer Sache befleissigen.* — Mit उपन्या *eindringen.* — Mit पर्या *herbeikommen* AV. 2, 34,5. — Mit समा 1) *verfahren, zu Werke gehen* 163, 3e. — *gehen* (Loc.). — 2) *verkehren mit* (Instr.) Gaut. 21,2. — 3) *gehen an, thun, üben, verrichten, vollbringen, — an Jmd* (Loc.) 143,6. आचारम् *sich nähren von* (Instr.). दूरात् *weit wegthun.* — Mit यथुनना *der Reihe nach vollziehen, — vollbringen.* — Mit उद् 1) *aufgehen* (von der Sonne). *sich erheben, hervorgehen.* — 2) *ertönen* 291,25. — 3) *grovitätisch einherschreiten.* — 4) *aus sich hervorgehen.* — 5) *von sich gehen, entlassen, aussprechen.* — 6) *den Leib entleeren.* — 7) *sich ehelich vergehen gegen* (Acc.). — 8) Med. *verlassen.* — 9) *Med. übertreten, zuwiderhandeln;* mit Acc. — Caus. Laute *entlassen, ertönen lassen, verkünden, aussprechen.* — Mit अध्युद् *aufgehen über* (Acc.) von der Sonne. — Mit प्रोद् *ertönen lassen.* — Caus. Partic. प्रोच्चारित *Töne von sich gebend; ertönend* Pâṇân. ed. Bomb. 1,20,15. — Mit प्रत्युद् Caus. 1) *Jmd aufregen, anstacheln.* — 2) *nachsprechen, wiederholen.* — Mit व्युद् 1) *nach verschiedenen Richtungen hervorgehen.* — 2) *sich ehelich vergehen gegen* (Acc.). *Ehebruch treiben mit* (Instr.). — 3) *begehen,*

Digitized by Google

verben. मरुद्गणम् MBu. 12,286,58. — Mit अव-गुह्य् nach einem Andern hervorgehen. — Mit समुद् 1. herausgehen. — 2) aussprechen, hersagen Hariv. 1,494,15. 591,16. — Mit उप 1) herbeikommen, sich nähern, hinzutreten zu (Acc.). — 2) hinzutreten zu Jmd (Acc.) um zu bedienen, Jmd an die Hand gehen, bedienen; Kâd. 44,9; aufwarten, — mit (Instr.) etwas Gutem oder Bösem MBu. 13, 3,15. — 3) gehen an, unternehmen, angreifen. — 4) Jmd oder eine Krankheit behandeln, — mit (Instr.). — 5) wetteifrig benennen; Pass. wetteifrig ○ metaphorisch gebraucht sein, — zugeschrieben werden. — Mit उस् sich ehelich vergehen gegen (Acc.). — Mit नि in ○चेर्. — Mit निस् 1) hervorkommen, — gehen, zum Vorschein kommen, hinausgehen. — 2) erschallen. — Caus. hervorgehen lassen. — Mit विनिस् nach allen Richtungen hervorgehen. — Mit परा weggehen, sich entfernen. — Mit परि 1) sich umherbewegen, umherwandeln; umwandeln (mit Acc.). — 2) Jmd aufwarten, bedienen, besorgen, seine Sorge ganz auf Jmd oder Etwas richten, sich ganz hingeben; mit Acc. oder Gen. (ausnahmsweise). — Caus. 1) umgeben mit (Instr.). — 2) Med. a) * sich lagern um (Acc.). — b) sich bedienen —, aufwarten lassen. — Mit संपरि Jmd aufwarten, bedienen. — Mit प्र 1) vorschreiten, gelangen zu (Acc.). — 2) hervortreten, zum Vorschein kommen. — 3) erschallen. — 4) besuchen. — 5) wandeln. — 6) in Umlauf sein, — kommen. ○चरित landläufig, ganz bekannt Comm. zu Kâraka 1,3. — 7) zu Werke gehen, verfahren. — 8) an's Werk gehen, insbes. an das heilige; Etwas verrichten; mit dem Instr. des Gegenstandes, an oder mit welchem Etwas verrichtet wird. — 9) thätig sein in oder bei, beschäftigt sein mit (Loc). — 10) vor sich —, vom Statten gehen. — 11) thun, vollbringen. — Caus. laufen —, weiden lassen. — Mit संप्र 1) sich in Bewegung setzen. — 2) vor sich —, vom Statten gehen, Statt finden. — Caus. Jmd entlassen Hemâdri 1,512,21. — Mit प्रति 1) herantreten, sich nähern. — 2) Kâm. Nîtis. 1,61 fehlerhaft für प्रवि. — Caus. in Umlauf bringen, verbreiten. — Mit वि 1) nach verschiedenen Seiten sich hinausbewegen, hinausstreben, sich verbreiten; vom Winde 61,30. 219, 18. — 2) ausrücken, einen Ausfall —, einen Angriff machen. — 3) zerrinnen, ablaufen. — 4) umherstreichen, sich ergehen, laufen. — 5) durchschreiten, — streichen. — wandern, — laufen, — dringen, eindringen; mit Acc. — 6) stehen —, sich befinden in (Loc.) von Gestirnen. — 7) auftreten, zu Werke gehen, verfahren. — 8) leben, sein Leben zubringen 217,21. — 9) verkehren —, Umgang pflegen mit (Instr.). — 10) ausschweifen. — 11) ein Versehen machen. — 12) üben, vollführen, vollbringen M. 9,302. — 13) abweiden, fressen Bilha. 28, 6. — Caus. 1) laufen —, umherstreifen lassen. — 2) (ein Weib) verführen. — 3) in Gedanken hinundher gehen lassen, erwägen, gegen einander abwägen, in Betracht ziehen, prüfen, nachdenken. — 4) in Zweifel ziehen, Bedenken tragen, mit der Entscheidung zögern. ○चारित zweifelhaft 68,26. — 5) herumbringen, dahinterbringen, feststellen. ○चारित fest stehend. — Mit अनुवि 1) durchschreiten. — 2) hingehen zu (Acc.). — Mit अभिवि Med. herbeikommen zu (Acc.). — Caus. überlegen, reflectiren Nir. 1,13. — Mit परिवि ringsum ausströmen. — Mit प्रवि 1) vorschreiten, vorwärts gehen. — 2) umhergehen, — streichen. — 3) durchschreiten, — wandern. — Caus. genau erwägen, — untersuchen, — prüfen. — Mit संप्रवि Caus. genau erwägen, — prüfen. — Mit अनुसंवि der Reihe nach durchwandern, — besuchen. — Mit सम् 1) zusammenkommen. — 2) herbeikommen, gelangen zu, sich einstellen, hinstreben. — 3) gehen, wandern, sich ergehen, umherstreichen; mit Instr. des Vehikels. — 4) reichen bis (आ). — 5) ausgehen von (Abl.). — 6) eingehen in, sich verbreiten durch, durchdringen, — wandern, — laufen. — 7) sich bewegen, — aufhalten, — befinden. — 8) übergehen auf (Gen.). — 9) üben, vollziehen. — Caus. 1) in Berührung —, in gleiche Richtung bringen. — 2) in Bewegung bringen. — 3) gehen lassen, herumführen, weiden lassen. — 4) durchwandern lassen. — 5) kredenzen. — 6) übertragen, übergeben; mit Acc. der Sache und Loc. der Person. सुमनसंचारितात्तर Adj. der dem Sumantra die Worte übergeben hat, so v. a. dessen Worte S. überbringt Bilha. 161,11. — Mit अनुसम् 1) nachfolgen, entlang gehen, besuchen. — 2) zugehen auf, zustreben. — 3) sich verbreiten durch Etwas hin, — bis zu, durchdringen, — wandern. — 4) übergehen in (Acc.). — 5) umherirren. — Caus. Jmd nachgehen lassen, so v. a. sich unterthänig machen MBu. 12, 301,111. — Mit अभिसम् zugehen auf, aufsuchen. — Mit उपसम् 1) betreten. — 2) dem Gatten (Acc.) beiwohnen. — Mit परिसम् in परिसंचर्. — Mit प्रतिसम् zusammentreffen. — Mit विसम् in विसंचारिन्.

चर 1) Adj. beweglich; Subst. das Bewegliche d. i. das Thier (im Gegensatz zur Pflanze). — 6) sich in Jmds Gefolge befindend. — c) am Ende eines Comp. a) gehend, wandelnd, sich hinbewegend, — aufhaltend, lebend (an einem best. Orte, in einer best. Richtung, zu einer best. Zeit, in einer best. Weise). — β) übend, vollziehend. — γ) früher gewesen. घनालोकित○ früher nicht geschaut Bilha. 107,3. शित्ति○ 140,21. श्वयुत○ 188,3. f. ई und या (?). — 2) m. a) Späher, Kundschafter. — b) * Bachstelze. — c) * Otterköpfchen. — d) Wind, Luft. — e) * der Planet Mars. — f) eine Art Würfelspiel. — g) Nom. act. in ख○ unganglich und in दुश्चर. — 3) f. चरी a) Beweglichkeit, Lebendigkeit. — b) eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 30. — 4) * f. ई eine junge Frau. — 5) n. Ascensionaldifferenz.

चरक 1) m. a) Wanderer, ein herumziehender Brahmanenschüler. — b) Späher Naish. 4,116. — c) ein Arzt besonderer Art Varâh. Bpu. 13,1. — d) * eine best. Arzneipflanze. — e) N. pr. a) Pl. einer Schule des schwarzen Yagurveda. — β) eines alten Arztes Naish. 4,116. ○सूत्राणि Bühler, Rep. No. 353. — γ) eines Lexicographen. — 2) (* m. n.) Titel des von 1) c) β) verfassten Lehrbuchs Bhâvapr. 1,50. — 3) f. चरकी a) ein best. giftiger Fisch. — b) N. pr. einer Unholdin Agni-P. 40,18.

चरकाचार्य m. ein Lehrer der Karaka 1) c) α).

चरकाधर्यु m. ein Priester der Karaka 1) c) α) 101,27.

चरणउ n. der Betrag der Ascensionaldifferenz.

चरगुरु n. das 4te, 4te, 7te und 10te Zodiakalbild.

चरणा und चरण्या f. der Sinus des चरणउ, reducirt auf die relative Grösse eines grossen Zirkels.

*चरुर् 1) m. Bachstelze. — 2) f. ई ein noch im väterlichen Hause wohnende Frauenzimmer.

चरण 1) m. n. a) Fuss. श्वतपादचरण so v. a. der hochverehrte Akshapâda Nilak. zu MBu. 12, 174,24. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Tragsäule. — c) * Wurzel. — d) der einzelne Vers einer Strophe, Stollen. — e) Dactylus. — f) Viertel Vasish. Bpu. 2,13. Likh. S. 9, Z. 5. Abtheilung Bhâvapr. 4,79. — g) Schule. — 2) n. a) das Sichbewegen, Sichumhertreiben, Gang. — b) Bahn. — c) das zu Werke Gehen, Verfahren, Art der Thätigkeit; insbes. Begehung (in der Liturgie) 101,27. — d) das Benehmen im Leben, Lebenswandel. — e) ein guter, sittlicher Lebenswandel. — f) das Üben, Vollziehen, Vollbringen. — g) * das Essen, Zunichtemachen. — h) * eine best. hohe Zahl (buddh.).

चरणव्यूह m. Fussknöchel Comm. zu Âpast. Ça. 7,2,6.

चरणात n. fehlerhaft für चतुरत्र.

चरणन्यास m. 1) *das Niedersetzen der Füsse, Auftreten* 292,23. — 2) *Fussspur.*

*चरणप m. *Baum.*

चरणपतन n. *das sich zu Füssen Werfen.*

*चरणपर्वन् n. *Fussknöchel.*

चरणपात m. 1) *Fusstritt.* — 2) *Fussfall.*

चरणपृष्ठ m. *Fussrücken* Daçak. 89,17.

चरणभङ्ग m. *Beinbruch.*

चरणमूल n. *Fusswurzel.* °ले निपत् *zu Füssen fallen* Spr. 7701.

चरणवत् Adj. *einen geregelten Wandel führend.*

चरणव्यूह m. Titel eines Werkes Weber, Lit.

चरणशुश्रूषा f. *Fussfall.*

*चरणस Adj. von चरण.

चरणास्त m. Bein. Gautama's.

चरणानति f. *das sich zu Füssen Verbeugen, Fussfall* Spr. 2528. 2913.

*चरणाभरण n. *Fussschmuck.*

चरणामृत n. Titel eines Werkes.

चरणायुध 1) Adj. *dessen Waffe die Füsse sind.* — 2) m. *Hahn* Káraka 6,2. 5.

चर्णि Pl. *Menschen.* Vielleicht ist RV. 8,24,23 चर्षणीनाम् zu lesen.

*चरणिल Adj. von चरण.

चरणीय्, °यति *einer Sache nachgehen, betreiben;* mit Acc.

चरणोपधान n. *Fusskissen* MBh. 1,193,10.

*चरण्टी f. = चरट 2).

चरण्य्, °ण्यति *sich bewegen.* — Mit आ *sich bewegen —, sich strecken nach* (Acc.). — Mit उद् *sich herausbewegen —, sich strecken nach* (Acc.).

*चरण्य Adj. *fussartig.*

चरण्यु Adj. *beweglich.*

चरथ 1) Adj. *beweglich, lebendig.* — 2) n. a) *Gang, Weg, Wanderung.* — b) *Beweglichkeit, Lebendigkeit, Leben.*

चरदल n. = चरखण्ड.

चरदलज्ञा f. = चरज्ञा.

चरदेव m. N. pr. eines Mannes.

चरध्यै Dat. Infin. zu चर् RV. 1,61,12.

चरन्त m. N. pr. eines Mannes VP.[2] 4,31.

चरभ und चरभवन n. = चरगृह.

चरम 1) Adj. (f. आ) a) *der letzte, äusserste.* — b) *der spätere* Kap. 1,72. Prasannar. 86,[?] चरमं च किम् so v. a. *und was weiter?* Harshaḱ. 6,4. — c) *westlich.* — d) *der unterste, geringste.* — 2) चरमम् Adv. *zuletzt, am spätesten, am Ende,* mit Gen. *nach Jmd.* — 3) **eine best. hohe Zahl* (buddh.).

*चरमक्ष्माभृत् m. = अस्त 3).

चरमगिरि m. dass. Bhág.-Pr. 89,1.

चरमतस् Adv. *am äussersten Ende* Maitr. S. 3,10,1.

चरमभविक Adj. *später kommend, zukünftig* Lalit. 24,2. 23,5. 27,7. Káraṇḍ. 68,23. 69,2. 75,5.

चरमशीर्षिक Adj. (f. ई) *mit den Köpfchen (Spitzen) nach Westen gerichtet.*

चरमाचल m. = अस्त 3) Prasannar. 146,21.

चरमाजा f. *die letzte oder geringste Ziege.*

*चरमाद्रि m. = अस्त 3).

चरमालय Spr. 812 fehlerhaft; vgl. die Verbesserungen.

*चरम्य्, °म्यति *der letzte sein.*

चरव्य Adj. *zum* चरु 2) *bestimmt* Comm. zu Âpast. Çr. 8,2,4.

चरशिञ्जिनी f. = चरज्ञा.

चरसे Dat. Infin. zu चर्.

1.चराचर 1) Adj. *beweglich, laufend oder hin und her fahrend.* — 2) *n. *Otterköpfchen* Rágan.13,128.

2.चराचर Adj. *beweglich und unbeweglich;* Subst. *Bewegliches und Unbewegliches, Thiere und Pflanzen, die ganze Welt.* अस्मिंश्चराचरे so v. a. *in dieser Welt.*

चराथ n. = चरथ 2) a) RV. 1,66,9.

*चरि m. *Thier.*

चरित 1) Adj. s. u. चर्. — 2) n. a) *das Gehen, Sichbewegen, Bewegung, Gang.* — b) *das Verfahren, Thun, Benehmen, Treiben, Wandel, Lebenswandel, die Thaten.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ 187,14.

°चरितमय Adj. (f. ई) *die Thaten des und des enthaltend.*

चरितवे Dat. Infin. zu चर् RV. 1,113,5.

चरितव्य 1) n. impers. *zu verfahren.* — 2) Adj. *zu üben, — vollbringen.*

चरितव्रत Adj. *der das Gelübde erfüllt hat* 38,11.

चरितार्थ Adj. (f. आ) *dessen Ziel —, Zweck —, Bestimmung erreicht ist.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

चरितार्थय्, °यति *Jmd* (Acc.) *sein Ziel erreichen lassen, zufrieden stellen.* चरितार्थित so v. a. *beglückt.*

चरितोस् Gen. Inf. von चर् Ait. Âr. 2,1.

चरित्र 1) n. a) *Fuss, Bein.* — b) *das Gehen.* — c) *das Benehmen, Betragen, Handlungsweise, Wandel, Erlebnisse.* — d) *Herkommen, Landesbrauch, Gewohnheitsrecht* Nâr. 1,11. 12. — e) *Gesetz* Nâr. 17,24. — 2) *f. आ *Tamarindenbaum.*

चरित्रचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

चरित्रबन्धक m. oder n. *Verpfändung des Lebenswandels.* Nach Jolly, Schuld. 300 *Pfand als Vertrauenssache.*

चरित्रवत् Adj. *der (ein Opfer) schon vollzogen hat* Âçv. Gṛhy. 4,8,15.

°चरित्रिन् Adj. *der — Schicksale erlebt hat.*

चरिष्णु 1) Adj. *beweglich, unstät, wandernd.* बीजं स्थास्नु चरिष्णु च *Samen der Pflanzen- und Thierwelt.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes a) des Manu Sâvarṇa. — b) des Kîrtimant.

चरिष्णुधूम Adj. *dessen Rauch wogt, — wirbelt.*

*चरीत्र n. *das Benehmen, Betragen.*

चरु m. 1) *Kessel, Topf.* — 2) *eine der gewöhnlichen Opferspeisen, Mus oder Suppe aus Körnern in Milch, Butter, Wasser u. s. w. gekocht* Comm. zu Nyâjam. 10,1,19. — 3) **Wolke.*

चरुचेलिन् Adj. als Beiw. Çiva's.

चरुस्थाली f. *der Kochtopf für den* चरु 2).

चर्करीत n. *eine Intensivform ohne* य.

चर्कृति f. *rühmende Erwähnung, Ruhm, Preis.*

चर्कृत्य (चर्कृतिय) Adj. *rühmend zu erwähnen, ruhmwürdig, berühmt.*

चर्च्, *चर्चति (परिभाषणतर्जनयोः, °भर्त्सनयोः, हिंसायाम्). — Caus. चर्चयति ein Wort *wiederholen,* insbes. *mit Einschaltung von* इति Ind. St. 13,430. — चर्चित 1) *wiederholt.* — 2) am Ende eines Comp. *überzogen —, bedeckt mit, die Spuren von — tragend.* — 3) *abgewischt.* — 4) *entschieden, beschlossen.* — Mit वि, °चर्चित *aufgetragen* (eine Salbe auf, mit Loc.).

चर्च 1) *m. = 2) c). — 2) f. आ a) *Wiederholung eines Wortes, insbes. mit Einschaltung von* इति Ind. St. 3,251. Hemâdri 1,519,7. 12. — b) *Ueberzug* (von Salbe) 188,5. — c) *das Sichkümmern —, Sorge um, Bedachtsein auf, das Denken an* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 148,16. 149,3. Hit. 125,20. Pariçish. 113. Naish. 5,38. Ind. St. 15,330. — d) *das Sprechen von* (im Comp. vorangehend) Rágat. 5,303. *Besprechung, Unterredung* 7,1176. 8,2342. Bhág.-Pr. 55,20. — e) *Bein. der Durgâ.

चर्चक 1) m. *eine best. Art den Ṛgveda vorzutragen* Ind. St. 3,251. Hemâdri 1,519,7 (Pl.). — 2) चर्चिका Bein. der Durgâ Hemâdri 1,415,19.

चर्चन n. 1) *das Wiederholen eines Wortes, insbes. mit Einschaltung von* इति. — 2) **das Ueberstreichen* (mit Salbe).

चर्चर 1) Adj. nach Sâj. = चरणशील. — 2) f. चर्चरी a) *eine Art von Gesang* 291,25. 292,11. 293. 17. 18. — b) *ein best. Metrum.* — c) **krauses Haar.*

चर्चरिका f. *eine best. Gesticulation.*

चर्चरीक 1) am Ende eines adj. Comp. = चर्चर

2] a). — 2) *m. *a) Gemüsepflanze. — b) eine best. Haartracht. — c) eine Form Çiva's.*

*चर्चम् m. *einer der 9 Schätze Kubera's.*

चर्चापद n. Pl. *mit Einschaltung von इति wiederholte Worte* Ind. St. 13,430.

चर्चायाम् m. *eine best. Art den Rgveda zu recitiren* Ind. St. 13,450.

चर्चाय्, °यते *einer Wiederholung unterliegen, wiederholt werden.*

चर्चि m. N. pr. eines Mannes.

*चर्चिका n. *Ueberzug (von Salbe).*

चर्चित 1) Adj. s. u. चर्च्. — 2) n. *Ueberzug (von Salbe)* Spr. 340.

चर्त् 1; चृणति *a) *zusammenheften. — b) *umbringen* Bhatt. — 2) *चर्तति (संदीपने Dhâtup. Maudgalya zu VS. 22,7). — *Caus. चर्तयति संदीपने). — *Desid. चिचर्तिषति und चिकृत्सति. — Mit आनि *verbinden.* — Mit अव *loslassen.* — Mit आ *befestigen, anbinden, anheften.* — Mit उप dass. — Mit नि *einheften, einfügen.* — Mit निस् *lösen.* — Mit परि *umwenden, zusammenheften.* — Mit प्र *anflösen, losmachen.* Partic. प्रवृत्त. — Mit वि 1) dass. Vârtin. Partic. विचृत्त (चिचृत्त fehlerhaft VS. 22,7). — 2) *losgetrennt sein von* (Instr.) AV. 3,31,1. — Mit सम् *verbunden sein mit* (Instr.) AV. 3,31,1.

चर्तव्य Adj. *zu üben.*

*चर्तर् Partic. fut. pass. von चर्त्.

*चर्त्, चर्पति und चर्वयति (संदीपने).

चर्पट 1) Adj. *flach, unlebend* (Ohren), *flach, abgeplattet* Utpala zu Varâh. Bṛh. 27[23],12. — 2) *m. *a) die flache Hand. — b) ein best. Gebück.* — 3) *f. आ *der 6te Tag in der lichten Hälfte des Bhâdrapada.* — *f. ई *ein best. Gebück.*

चर्पटिन् m. N. pr. eines Autors.

*चर्प्, चर्पति (गतौ).

*चर्फट 1) m. Cucumis utilissimus. — 2) f. ई *Frauengeschrei.*

चर्म n. 1) am Ende eines Comp. = चर्मन् *Haut, Fell.* — 2) *Schild.

चर्मकर्त m. *ein Stück Fell oder Leder* Tba. 1,2,6,7.

चर्मकशा f. *eine best. Pflanze* Kâraka 1,1 (= मत्स्या Comm.). Nach den Lexicographen *Mimosa obstergens* und *ein best. Parfum* (Râgân. 12,154, Bhâvapr. 1,207).

चर्मकार 1; m. *Schuhmacher.* Im System eine best. *Mischlingskaste.* — 2; f. ई a) f. zu 1). — b) *Mimosa abstergens.*

चर्मकारालुक m. *ein best. Knollengewächs* Bhâvapr. 1,116.

चर्मकारिन् m. *Schuhmacher.* f. °रिणी Bez. *einer Frau am 21en Tage der Katamenien* J. A. S. Beng. 48,42.

चर्मकार्य n. *Bearbeitung von Fellen oder Leder.*

चर्मकाष्ठमय Adj. *aus Leder oder Holz verfertigt* Hemâdri 1,637,7.

*चर्मकाष्ठिका f. *Peitsche* Comm. zu Mâdh. 10,23.

चर्मकील m. n. 1) *Warze.* — 2) *Aussätzige, welche als eine Art Hämorrhoiden betrachtet werden.*

चर्मकूप m. *ein lederner Schlauch* Daçîn. 5,49.

चर्मकृत् m. *Schuhmacher.*

चर्मखण्ड n. *ein Stück Haut* Spr. 2259.

चर्मखण्डिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चर्मगोणी f. *ein lederner Sack* Sesn. 2,34,11.

*चर्मग्रीव m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*चर्मघटिका f. *Bintegel* Nigh. Pr.

*चर्मचटक m., *°चटका, *°चटिका und *°चटी f. *Fledermaus.*

*चर्मचित्रक n. *der weisse Aussatz* Râgân. 20,5.

*चर्मचेल *ein Ueberwurf mit nach aussen gekehrtem Felle.*

चर्मज 1) Adj. *aus Leder gemacht, ledern.* — 2) *n. a) *die Haare am Körper* Râgân. 18,63. — b) *Blut.*

*चर्मटी f. *Blutegel* Râgân. 19,79.

चर्मण्य n. *Lederzeug.*

चर्मण्वत् 1) Adj. *mit Haut versehen.* — 2) f. ई a) *Pisang. — b) N. pr. eines Flusses.

*चर्मतरंग m. *Runzel* Râgân. 18,61.

*चर्मतिल Adj. *einen Sesamkörnern ähnlichen Hautausschlag habend.*

चर्मदण्ड m. *Peitsche.*

चर्मदल n. *eine Form des sogenannten kleinen Aussatzes* Kâraka 6,7.

*चर्मदूषिका f. *eine Art Ausschlag mit rothen Flecken.*

*चर्मदृम m. *Betula Bhojpatra.*

चर्मन् n. 1) *Haut, Fell.* — 2) *Schild* 133,9. 12. — 3) *eine Form des Aussatzes* Kâraka 6,7.

*चर्मनासिका f. *Peitsche.*

चर्मपट् 1) m. *Riemen.* — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

*चर्मपट्टिका f. *a piece or strap of leather, for playing upon with dice, a leather backgammon board, etc.*

*चर्मपत्रा f. *Fledermaus.*

चर्मपादुका f. *ein lederner Schuh.*

*चर्मपूट and °क (Comm. zu Kâraka 1,1) m. *Schlauch* (auch als Klystierspritze).

*चर्मपूरम् Absol. *so dass das Fell vollkommen bedeckt ist* P. 3,4,31.

*चर्मप्रेदिका f. *Pfrieme, Ahle.*

*चर्मप्रेवक m. und °सेविका f. *Blasebalg.*

चर्मबन्ध m. *ein lederner Riemen* Spr. 6691.

चर्मबन्धन n. *Pfeffer* Nigh. Pr.

चर्मभस्त्रिका f. *ein lederner Beutel* Daçak. 61,11.

चर्ममण्डल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चर्ममय Adj. (f. ई) *aus Fell gemacht, ledern.*

*चर्ममुण्डा f. *eine Form der Durgâ.*

चर्मर्ष m. *Gerber.*

*चर्मयष्टि f. *Peitsche.*

चर्मरङ्ग 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. आ *die Sennapflanze* Râgân. 3,123.

चर्मरत्न n. *ein lederner Glücksseckel* Daçak. 63, 18. 64,9. °रत्त्रिका f. dass. 60,13.

चर्मरी f. *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.*

*चर्मरु m. *Schuhmacher.*

चर्मवंश m. *eine Art Flöte* S. S. S. 195.

चर्मवत् m. N. pr. eines Kriegers.

*चर्मवसन Adj. *in ein Fell gekleidet;* m. Bein. Çiva's.

चर्मवृक्ष m. *Betula Bhojpatra.*

*चर्मव्रण m. *Flechte, herpes* Râgân. 20,11.

चर्मशिल्पिन् m. *Schuhmacher.*

चर्मसंभव n. *Blut* Gal.

*चर्मसंभवा f. *Kardamomen.*

*चर्मसार m. *Lymphe* Râgân. 18,65.

चर्मसाला f. *eine best. Pflanze,* = साला Kâraka 7,11.

चर्मस्फोटा f. *Trigonella foenum graecum oder eine verwandte Pflanze* Bhâvapr. 1,167.

चर्माध्य n. *eine Form des Aussatzes* Kâraka 6,7.

*चर्मानुरञ्जन n. *Zinnober oder Mennig* Nigh. Pr.

चर्मान्न m. *Lederstück, Riemen.*

*चर्माम्भस् n. *Lymphe* Râgân. 18,65.

*चर्मार्, m. *Schuhmacher.*

*चर्मारक n. *Zinnober oder Mennig* Râgân. 13,59.

चर्मावकर्तिन् und °कर्तृ m. *der Leder beschneidet, Schuhmacher.*

*चर्मिक Adj. *mit einem Schilde bewaffnet, Schildträger.*

चर्मिन् 1; Adj. *a) in ein Fell gehüllt. — b) mit einem Schilde bewaffnet, Schildträger.* — 2) m. a) *Betula Bhojpatra. — b) *Pisang. — c) N. pr. α) *eines Dieners des Çiva. — β) eines Mannes Ind. St. 13,420.

चर्मिवृक्ष m. *Betula Bhojpatra.*

चर्य 1) Adj. *zu üben, — vollziehen.* — 2) *m. *Otterköpfchen* Râgân. 13,128. — 3; f. आ a) *das Umhergehen, — streichen, Wandern, Fahren, Durch-*

streichen, Besuchen. — *b*) das Verfahren, Benehmen, Betragen, Wandel. — *c*) frommer Wandel, Frömmigkeit. — *d*) das Ueben, Vollziehen, Obliegen, Besorgen, Beschäftigung mit (Instr. Gaut. oder im Comp. vorangehend). — *e*) eine Art Composition S. S. S. 167. — *f*) *Bein. der Durgâ Gal. — 4) u. am Ende eines Comp. = 2) *d*).

वर्षानाथ m. N. pr. eines alten Weisen.

वर्षापवाद् m. Titel eines buddh. Werkes.

चर्व्, *चर्वति und चर्वयति 1) *zerkauen, zwischen die Zähne nehmen, nagen an* (Acc.) Bhâvapr. 2,59.

चर्वित *zerkaut, woran man gekaut hat.* — 2) *schlürfen, kosten.*

चर्वण 1) m. *a*) *das Kauen* Spr. 7677. Buâc. P. 7,5,30. — *b*) *das Schlürfen, Kosten.* — *c*) *Nahrung, Speise.* — 2) f. आ *a*) *das Schlürfen, Kosten.* — *b*) * *Mahlzahn* Gal.

चर्वटि m. N. pr. eines Autors.

*चर्वण् m. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

*चर्वितचर्वण m. °क m. *Speichnapf.*

चर्व्य Adj. *was zerkaut wird.*

चर्षण in यु°.

चर्षणि 1) Adj. *a*) *beweglich, laufend, fahrend; rührig, thätig.* — *b*) * *sehend.* — 2) f. चर्षणी im Pl. *a*) *Menschen, Volk, Leute.* पञ्च चर्षणयः *die fünf Völkerschaften.* — *b*) Bez. der Kinder Arjaman's und der Mâtrkâ. — 3) f. चर्षणा *a*) *eine untreue Frau* Râgat. 7,102. — *b*) N. pr. der Gattin Varuṇa's.

चर्षणाप्री Adj. *die Menschen sättigend, — nährend.*

चर्षणिधृत् Adj. *über alle Menschen hinreichend, — wirkend.*

चर्षणीधृति f. *Erhaltung —, Schutz der Menschen.*

चर्षणीसह् Adj. *über die Menschen waltend, sie bewältigend.*

1. चल्, चलति (metrisch auch °ते) 1) *in Bewegung gerathen, sich rühren, zittern, schwanken, wackeln, zucken.* चलित *zitternd, sich hinundher bewegend, schwankend, wackelnd.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, sich fortbewegen.* स्वासनेभ्यः *von den Sitzen aufspringen.* चलित *der sich fortbewegt hat.* — 3) *sich in Bewegung setzen, aufbrechen, sich auf den Weg machen, fortgehen.* चलितः *er brach auf.* — 4) *sich neigen* (vom Tage). — 5) *sich bewegen, gehen, lustwandeln.* चलित * *auf dem Marsche begriffen* (ein Heer). — 6) *sich verbreiten* (von einer Nachricht) Spr. 2898. — 7) *aus seiner Ruhe —, aus dem Geleise kommen, in Verwirrung —, in Unordnung gerathen, zu Schanden werden.* — 8) *weichen —, abfallen von, untreu werden;* mit Abl. 104,12. — Caus. 1) चलयति 1) *in Bewegung versetzen, bewegen, erzittern machen* 221,1. — *b*) *aus der Ruhe bringen.* — *c*) *ablenken —, abbringen von* (Abl.). — 2) चालयति *a*) *in Bewegung versetzen, bewegen, schütteln, zum Wanken bringen, erschüttern* (einen Satz) Çâṅk. zu Bâdar. 3,4,5; *stossen, Jmd anstossen* 303,20. — *b*) *vor sich her treiben, forttreiben, vertreiben von, aus* (Abl.). — *c*) *aus der Ruhe bringen* 287,6. *aus dem Geleise bringen, in Verwirrung versetzen, aufregen.* — *d*) *abbringen von* (Abl.). — *Intens. चञ्चल्यते und चाचल्यते. — Mit आ Caus. आचालयति 1) *in Bewegung setzen, von der Stelle rücken;* mit Abl. — 2) *umrühren.* — Mit उद् 1) *sich entfernen —, sich losmachen von, sich ablösen.* स्वासनात् *sich vom Sitze erheben.* — 2) *sich aufmachen, aufbrechen, fortgehen.* — 3) उच्चलत् Kathâs. 61,104 fehlerhaft für उच्छ्वलत्. — Mit प्रोद् *aufbrechen.* — Mit समुद् 1) *zusammen aufspringen* Mâlatîm. 77,13 (70,1. 170,3). — 2) *zusammen aufbrechen.* — Mit नि, Intens. °चल्यलीति *schwabbeln* Maitr. S. 3, 13,1. — Mit परि Caus. 1) °चालयति *bewegen, rühren.* — 2) °चालयति *im Kreise bewegen.* — Mit प्र 1) *in Bewegung gerathen, erbeben, erzittern.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, — in Bewegung setzen, — fortbewegen.* स्वासनात् *vom Sitze aufspringen.* प्रचलिते मरुति *wenn sich ein Wind erhoben hat zu* Spr. 6067. — 3) *aufbrechen, sich auf den Weg machen, fortgehen.* — 4) *in Verwirrung —, in Aufregung gerathen.* — 5) *weichen —, abfallen von* (Abl.). — Caus. 1) °चलयति *fortbewegen, — von* (Abl. Sûçr. 2,189,9), *bewegen* 176,26. — 2) °चालयति *a*) *erzittern machen.* — *b*) *umrühren.* — Mit *सम्प्र. *°चलित *heftig bebend.* — Mit वि 1) *sich hinundher bewegen, schwanken.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, — in Bewegung setzen, — entfernen von* (Abl.). — 3) *ab —, herunterfallen.* — 4) *aus dem Geleise kommen, in Verwirrung gerathen, zu Schanden werden.* — 5) *weichen —, lassen von* (Abl.). — Caus. °चालयति 1) *in Bewegung versetzen, losrütteln, — machen.* — 2) *Jmd aus seiner Ruhe bringen, aufregen.* — 3) *ablenken —, abbringen von* (Abl.). — 4) *zu Schanden machen.* — Mit अनुवि *nach Jmd sich entfernen, nachfolgen.* — Mit प्रवि 1) *in Bewegung gerathen, erbeben.* — 2) *aus dem Geleise kommen, in Verwirrung gerathen.* — 3) *weichen —, lassen von* (Abl.). — Caus. °चालयति *bewegen, erbeben machen.* — Mit सम् 1) *in Bewegung gerathen, erbeben, erzittern, wanken.* — 2) *sich in Bewegung setzen, aufbrechen.* स्वासनात् *vom Sitze aufspringen.* — 3) *sich fortbewegen —, sich entfernen von* (Abl.). — Caus. संचालयति 1) *in Bewegung bringen, erbeben machen.* — 2) *forttreiben. — stossen aus* (Abl.).

2. *चल्, चलति (विलसने).

3. *चल्, चलयति (मूले).

चल 1) Adj. (f. द्या) *a*) *sich bewegend, zitternd, beweglich, schwankend, wackelnd.* — *b*) *aus der Ruhe gebracht, aufgestört.* — *c*) *unstät, flatterig, wandelbar, veränderlich, vergänglich.* — 2) m. *a*) *Wind* (auch in medic. Sinne). — *b*) * *Quecksilber.* — *c*) * *Sprosse, junger Schoss* Gal. — *d*) * *unguis odoratus* Râgân. 12,128. — *e*) *das Schwanken, Beben.* — 3) f. आ *a*) * *Blitz.* — *b*) * *Weihrauch.* — *c*) *Glück, die Glücksgöttin.* — *d*) *ein best. Metrum.* — 4) * n. *Wasser* Gal.

चलकर्ण m. in der Astron. *die veränderliche Hypotenuse* Sûrjas. 2,41. 51.

चलकृति Adj. Paâñc. 109,12 fehlerhaft für चलप्रकृति.

चलकेतु m. *ein best.* केतु 8).

*चलघ्नी f. *Trigonella cornieulata* Râgân. 12,131.

*चलचञ्च m. *Perdix rufa.*

1. चलचित्त m. *Wankelmuth.*

2. चलचित्त 1) Adj. (f. द्या) *wankelmuthig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चलचित्तता f. 1) *Wankelmuth.* — 2) *Leichtfertigkeit, Windbeutelei.*

चलता f. *das Schwanken.*

*चलत्पूर्णिमा f. *ein best. Fisch.*

चलत् n. *das Schwanken, Zittern.*

*चलदङ्ग and *°क m. *Ophiocephalus aurantiacus.*

*चलद्ल m. *Ficus religiosa.*

चलद्रु Adj. *unter dem die Erde bebt* Buâc. P. 1,9,37.

*चलद्रुम m. *Tribulus lanuginosus* Râgân. 4,41.

चलन 1) Adj. (f. द्या) *a*) *sich bewegend, beweglich, schwankend.* — *b*) *auf Füssen gehend* Gaut. S. 2. — *c*) *liederlich (Weib)* Gaut. 22,26. — 2) * m. *a*) *Fuss.* — *b*) *Antilope.* — 3) f. द्या *a*) *ein Unterrock bei Frauen niedern Standes* Hem. Par. 8,267 (einer Tanzerin). — *b*) * *ein Strick zum Binden der Elephanten.* — 4) n. *a*) *das Sichhinundherbewegen. Bewegung, das Schwanken, Zittern.* — *b*) *Bewegung, so v. a. Thätigkeit. Function* 271,14. 21. — *c*) *das aus dem Geleise —, aus der Ruhe Kommen.* — *d*) *das Weichen —, Abiassen von* (Abl.).

चलनक 1) m. *a. ein kurzer Unterrock.* — 2) * f. °निका *seidene Fransen.*

चलनिकेत Adj. *eine vergängliche Wohnung habend* Āpast.

*चलपत्र m. *Ficus religiosa* Rāǵān. 11,114. v. l. °पत्रिन् m.

*चलपुच्छ m. *Coracias indica* Nigh. Pa.

चलप्रकृति Adj. *leichtsinnig* Paśāv. ed. Bomb. 2,7.3.

*चलस् n. *Sauerklee.*

चलस्वभाव Adj. (f. ā) *unstätten Wesens* Spr. 2265.

चलाचल 1) Adj. *a) sich hinundher bewegend* Prasannar. 21,22. *beweglich, wackelnd, locker.* — *b) unbeständig, veränderlich.* — 2) m. *a) * Krähe* Rāǵān. 19,89. — *b)* N. pr. eines Mannes.

*चलाचलङ्क m. *Rheumatism* Rāǵān. 20,20.

चलाचलन Adj. *wankelmüthig.*

चलाचली f. Titel eines Werkes.

*चलि m. *a cover, a wrapper, a surtout.*

चलित 1) Adj. s. u. चल्. — 2) n. *das Sichhinundherbewegen* Spr. 1986.

चलितव्य n. impers. *vom Fleck zu gehen* Kād. 2,125,21.

1. चली f. in पुँश्चली.

2. चली Adv. mit कर् *in Bewegung versetzen* Naish. 1,111

*चलु m. *ein Mundvoll Wasser.*

चलुक 1) (*m.) dass. — 2) * m. *eine Art Geschirr.* — 3) m. N. pr. eines Mannes.

चलुका m. = चालुका Ind. Antiq. 7,310.

चलू f. in पुँश्चलू.

*चलेपु Adj. *dessen Pfeil schwankt.*

चवन m. *Piper Chaba* Madanav. 35,368.

चवर्या m. *die Palatalen* TS. Paiś.

*चविं f. चविका n., चविका f. und चवी f. *Piper Chaba.*

चव्य 1) n. und f. आ dass. — 2) * f. आ *a) Baumwollenstaude* Rāǵān. 4,191. — *b)* = वचा.

*चव्यता f. und *चव्यफल n. *Scindopsus officinalis* Rāǵān. 6,14.

चशाति MBu. 3,889 fehlerhaft für चशाति.

चशाल = चषाल 1).

*चष्, चषति und °ते (भक्षणे), चषति (हिंसायाम्).

चषक (* m. * n.) 1) *Trinkgeschirr, Becher;* insbes. *aus dem heraunschende Getränke getrunken werden.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) * *ein heraunschendes Getränk oder ein best. b. G.* — 3) m. *Secunde* Utpala zu Varāh. Bṛh. 7,1.12. 26(24),4.

चषाल 1) m. n. *der Knauf des Opferpfeilers.* — 2) * m. *Bienenstock.*

चषालपूर्व m. *ein Opferpfeiler mit einem Knauf.*

चषालवत् Adj. *mit einem Knauf versehen.*

चसमान m. *ein copulatives Compositum.*

*चक्, चरति und चरयति (परिकल्कने).

चाकचक्य n. = उज्ज्वलता.

चाकचिक्य *n. Wahrnorstellung* Nr. K.

*चाकचिच्या f. *eine best. Pflanze.*

चाक्रिं 1) Adj. *mit dem Discus ausgeführt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*चाक्रगर्तक Adj. von चक्रगर्त Kāç. zu P. 4,2,126.

चाक्रवर्मण m. Patron. N. pr. eines Grammatikers.

*चाक्रपालेय von चक्रपाल gaṇa सख्यादि in der Kāç.

*चाक्रवकेय von चक्रवाक.

*चाक्रवालेय von चक्रवाल gaṇa सख्यादि in der Kāç.

चाक्राणा m. Patron. des Uśanas.

चाक्रिक m. 1) *Kärrner* MBu. 12,69,51. — 2) *Töpfer.* — 3) *Oelmüller.* — 4) *ein öffentlicher Ausrufer.* — 5) *Genosse —, Anhänger eines Complots.*

*चाक्रिण m. Patron. von चक्रिन्.

*चाक्रेय von चक्र gaṇa सख्यादि.

चाक्षान्न n. Tāṇḍ. Br. 38 wohl nur fehlerhaft für चात्वाल.

चाक्षुष 1) Adj. (f. ई) *a) im Gesicht bestehend, auf dem G. beruhend, daraus entsprungen, dem Auge eigenthümlich, das A. betreffend, zum Gesichtssinn in Beziehung stehend.* — *b) durch das Gesicht wahrnehmbar.* — *c)* ze Manu Kākshusha *in Beziehung stehend.* — 2) m. Patron. N. pr. *a)* verschiedener Männer VP. 4,13,3. 3. — *b)* Pl. einer Klasse von Göttern im 14ten Manvantara.

चाक्षुषत्व n. *Wahrnehmbarkeit durch das Gesicht.*

चाक्षुषी Adj. *zufrieden.*

*चाक्षोपितर् Nom. ag. vom Intens. von क्षन्.

*चाङ्क m. 1) *Oxalis pusilla.* — 2) *whiteness or beauty of the teeth.*

चाङ्केरी f. *Oxalis pusilla.* °पत्र n. *ein best. medic. Präparat* Mat. med. 124.

चाचपूर m. *ein best. Tact.*

चाचारि m. N. pr. eines Ringers.

*चाचलि Adj. *beweglich.*

चाचल्य n. *Beweglichkeit, Unbeständigkeit.*

चाचव n. *Berühmtheit.*

चाञ्चलिकाभ्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei* MBu. 13,23,52. Es könnte aber auch च + ञ oder चा° getrennt werden, चाण्टालिकाभ्रम v. l.

चाट m. 1) *Betrüger, Spitzbube* Varāh. Jogar. 4, 50. Hemādri 1,39,17. — 2) *Wahrsager* I. A. S. Beng. 47,403,26. 406,42. Hier könnte aber चाटभट als ein Wort gefasst werden und eine niedrige Bevölkerungsklasse bezeichnen. Vgl. चाभट. — 3) * = तुरविषगोलक् Comm. zu Mādhav. 78,13.

चाटकदेश m. N. pr. einer *Gegend* Pāṇ.

*चाटकायन m. Patron. von चटक.

चाटकैर m. *ein junges Sperlingsmännchen* Harshar. 202,17 (°कैर् gedr.).

चाटलिका f. N. pr. einer Oertlichkeit.

चाटव n. fehlerhaft für चाञ्चव.

चाटिग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

चाटु 1) m. n. *a)* Sg. und Pl. *etwas Artiges, — Gefälliges* Kād. 2,107,3. Harshar. 202,17. चाटूर्यम् so v. a. नम — *etwas Lobes zu erweisen.* — *b)* * *Bauch.* — 2) Adj. *a) angenehm(?)* Rāǵān. 1,213. — *b)* * *deutlich redend.*

चाटुक m. = चाटु 1).

चाटुकार und *°कारिन् Adj. *freundliche Worte —, Schmeicheiworte sprechend, Schmeichler.*

*चाटुपुर् m. = भाण्ड.

*चाटुलोल Adj. *sich zierlich bewegend.*

*चाटुवर्तु m. = चाटुपुर्.

*चाणाक Adj. von चाणाका 1).

*चाणाकीय Adj. *für Küchererben geeignet.*

चाणाका 1) Adj. *a) aus Küchererben gemacht* Buḥ. Vaṛa. 2,17. — *b)* von चाणाका 2) *herrührend.* — 2) m. Patron. von चाणक. N. pr. des Ministers von Kándragupta und Sohnes des Kapin Hem. Par. 8,200.

*चाणाकमूलक n. *eine Art Rettig* Rāǵān. 7,17.

*चाणारूप्य Adj. von चाणारूप्य.

चाणूर m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines von Krshṇa erschlagenen Ringers.

*चाणड 1) m. Patron. von चाणड. — 2) n. Nom. abstr. von चाणड 1).

चाणडाल 1) m. = चाण्डाल. Mit einem Gen. Pl. oder am Ende eines Comp. *so v. a. der Verworfenste unter.* — 2) f. °ली *a)* f. zu 1). Auch als Bez. *eines Frauenzimmers am ersten Tage der Katamenien.* — *b)* * *eine best. Pflanze.* — 3) Adj. (f. ई) *dem Kāṇḍāla* 1) *eigen.*

*चाण्डालक 1) n. = चाण्डालेन कृतम् (संज्ञायाम्). — 2) f. °लिका *a) die Laute der Kāṇḍāla.* — *b) ein best. Kraut.* — *c)* = किंनरी. — *d)* Bein. der Durgā.

*चाण्डालकि m. Patron. von चाण्डाल.

चाण्डालिकाभ्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.* चाञ्चलिकाभ्रम v. l.

चाण्डालिनी f. N. pr. einer Göttin.

चातक m. *Cuculus melanoleucus;* f. ई. Der Vogel lebt der Sage nach nur von Regentropfen.

*चातकानन्दन m. *die Regenzeit* Rāǵān. 21,66.

चातन 1) Adj. am Ende eines Comp. *verscheuchend.* — 2) m. N. pr. des angeblichen Rshi von

3). — 3) n. *diejenigen Sprüche des* AV., *deren Zweck die Verscheuchung dämonischer Wesen und Kräfte ist.*

1. *चातुर Adj. *von Vieren gezogen* (Karren).

2. चातुर 1) *Adj. *a) geschickt, gewandt.* — *b) Schneidschelelen sagend.* — *c) dem Ange zugänglich.* — *d) lenkend, regierend.* — 2) *m. *ein rundes Kopfkissen.* — 3) f. ई *a) Geschicklichkeit* Prasannar. 32, 21. 33,6. Vikramāṅkaṅ. 6,12. — *b) Liebreiz.*

*चातुरक 1) Adj. = 2. चातुर 1) *b*; *c*) *d*). — 2) m. = 2. चातुर 2).

चातुरत *der entscheidende Würfelwurf von vier Augen.*

चातुरर्थिक Adj. *in den vier* (angegebenen) *Bedeutungen geltend.*

चातुराश्रमिक Adj. *in den vier Lebensstadien sich befindend.*

चातुराश्रमिन् MBh. 7,2725 (fehlerhaft für चतुराश्रमिन्).

चातुराश्रम्य n. *die vier Lebensstadien des Brahmanen.* °धर्म m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 20.

*चातुरिक m. *Wagenlenker.*

चातुरीत (Bhāvapr. 6,32) und °क (Rāǵan. 22,17. Bhāvapr. 1,189) *a. eine best. Verbindung von vier Stoffen.*

चातुर्थ Adj. *im vierten* (Adhjāja) *besprochen* Kull. zu M. 2,56.

चातुर्थक Adj. *jeden vierten Tag erscheinend* (Fieber). Agni-P. 31,18.

चातुर्थकारिष्ट m. *ein best. medic. Präparat gegen Quartanfieber* Mat. med. 67.

चातुर्थाह्निक Adj. *zum vierten Tag gehörig.*

चातुर्थिक Adj. wohl dass. Liṭ. 7,7,29. Comm. zu Taitt.-Br. 12,11,24.

*चातुर्दश Adj. *zum 14ten Tage in einem Halbmonat in Beziehung stehend.*

*चातुर्दशिक Adj. *am 14ten Tage in einem Halbmonat die heiligen Schriften studirend.*

चातुर्दैव Adj. *vier Gottheiten geheiligt.*

*चातुर्धेति n. *eine Verbindung von vier Arten aromatischen Samens* Nigh. Pr.

*चातुर्भद्र *a. eine Verbindung von vier heilbringenden Pflanzen* Rāǵan. 22,16. Auch °क a. Bhāvapr. 3,87. 93.

चातुर्भुति m. Patron. von चतुर्भुत.

चातुर्भौतिक Adj. *aus vier Elementen bestehend* Comm. zu Nyāyas. 3,1,28.

चातुर्मरुरात्रकापिकेय m. Pl. = चतुर्म°.

चातुर्मरुरात्रिक m. 1) Bein. Çiva's. — 2) Pl. = चातुर्मरुरात्रकापिक.

*चातुर्मासक und °सिन् Adj. *der Kāturmāsja-Opfer vollzieht.*

चातुर्मासी f. *der Vollmondstag bei den Kāturmāsja-Opfern* Āpast.

चातुर्मास्य 1) *a. a) Tertial, Beginn eines Tertials.* — *b*) Pl. *die drei vier Monate währenden und am Anfange der drei Jahreszeiten darzubringenden Opfer.* — 2) Adj. *zum Kāturmāsja-Opfer gehörig.*

चातुर्मास्यकारिका f. Titel eines Werkes.

चातुर्मास्यदेवतौ f. *die Gottheit eines Kāturmāsja-Opfers.*

चातुर्मास्यपद्धति f. und °मास्यमाकल्प्य n. Titel zweier Werke.

चातुर्मास्यपार्ज्ञिन् Adj. *der ein Kāturmāsja-Opfer darbringt.*

चातुर्य n. 1) *Geschicklichkeit, Gewandtheit.* — 2) *Liebreiz.*

चातुर्वर्ण्य n. *die vier Kasten.*

चातुर्विंशिक Adj. *zum 24sten Tag gehörig.*

चातुर्विद्य 1) Adj. *mit den vier Veda vertraut.* Vgl. चतुर्विद्य. — 2) n. *die vier Veda.* Wird von Nīlak. zu MBh. durch *die Kenntniss des* धर्म, अर्थ, काम *und* मोक्ष erklärt.

चातुर्विद्य n. *Vierfältigkeit* Hariv. 2,114,16.

चातुर्वेद 1) Adj. *mit den vier Veda vertraut.* — 2) *n. *die Kenntnisse der vier Veda.*

चातुर्होतृक Adj. *von* चतुर्होतृ Maitr. S. 4,9 in der Ueberschrift.

चातुर्होत्र 1) Adj. *von den vier Hauptpriestern geleitet, von ihnen vollbracht.* — 2) n. *a) ein von vier Priestern geleitetes Opfer* Buǵ. P. ed. Bomb. 7,3,30. — *b) die Functionen der vier Hauptpriester.* — *c) die vier Hauptpriester.*

चातुर्होत्रिय Adj. *wobei die vier Hauptpriester verwendet werden.*

चातुर्ह्यणिक 1) Adj. wohl *mit den vier Veda vertraut* Hemādri 1,368,6. — 2) f. या wohl *die vier Veda* ebend. 332,4.

चातुःशब्द n. *vier Wortformen, — Ausdrucksweisen.*

*चातुष्कोटिक Adj. *viertheilig.*

*चातुष्पथ Adj. *das* Kātushṭaja 2) *c*) *kennend.*

चातुष्प्रायिक Adj. *bei vier Gelegenheiten erfolgt* Ind. St. 15,221.

चातुष्प्राश्य Adj. *für Viere zum Essen ausreichend.*

चातुःषष्टिक Adj. *zu den 64 Künsten in Beziehung stehend.*

चातुःसागरिक Adj. (f. ई) *zu den vier Meeren in Beziehung stehend.*

चातुःस्वर्य *a. die Verwendung von vier Accenten* (d. i. त्रैस्वर्य und द्व्यृक्श्रुति) Ind. St. 10,422 Comm. zu Nāṭjak. 9,2,15.

चात्रात्र m. Patron. des Gāmadagni.

चात्र (zu चतु) *a. Spindel, insbes. die bei der Erzeugung des heiligen Feuers gebrauchte.*

चात्र = चात्र.

चात्वारिंश n. Titel eines Brāhmaṇa.

*चात्वारिंशत्क Adj. *für vierzig gekauft* u. s. w.

चात्वाल 1) m. n. *die Grube, welche die Erde für die Uttaravedi liefert.* — 2) *m. Kuça-*Gras.*

चात्वालवत् Adj. *wobei eine Grube* चात्वाल *gegraben wird.*

*चानराट N. pr. einer Oertlichkeit.

चानश् *das Participial-Suffix* मान 238,33.

चानूर fehlerhaft für चाणूर.

चान्दन Adj. (f. ई) vom *Sandelbaum*, von *Sandelholz* Prasannar. 118,14. S. S. S. 179.

*चान्दनगन्धिक Adj. *nach Sandel riechend.*

चान्द्र 1) Adj. (f. ई) *a) lunaris.* — *b*) von Kāndra *verfasst.* — 2) m. *a) Mondmonat.* — *b) die lichte Hälfte eines Monats.* — *c) Montag* Vishṇus. 77,3. — *d) ein best. Edelstein,* = चन्द्रकान्त. — *e) ein Schüler des Grammatikers* Kāndra. — 3) f. ई *a) Mondschein* Rāǵan. 21,46. — *b) eine Art Saiasnum.* — *c) *Serratula anthelminthica* Rāǵan. 4, 63, v. l. — *d*) N. pr. einer Fürstin. — 4) n. = चान्द्रायण 2).

चान्द्रक 1) Adj. *lunaris.* — 2) *n. *trockener Ingwer.*

चान्द्रगुप्त Adj. *dem* Kāndragupta *gehörig* Hem. Par. 8,322.

चान्द्रचन्द्रिक n. *eine best. Art des Sitzens.*

चान्द्रपुर m. Pl. *die Bewohner von* Kāndrapura.

*चान्द्रभागा f. = चन्द्रभागा.

चान्द्रभागि m. Patron. von चन्द्रभाग.

*चान्द्रभागेय m. Metron. von चन्द्रभागा.

चान्द्रम Adj. *lunaris.*

चान्द्रमस 1) Adj. (f. ई) dass. — 2) m. N. pr. eines Maanes. Pl. *sein Geschlecht.* — 3) f. ई N. pr. der Gattin Bṛhaspati's. — 4) *n. *das Mondhaus* Mṛgaçiras.

*चान्द्रमसायन und *°नि m. Patron. Budha's (*Mercurs*).

चान्द्रमसिक Adj. *nach der Weise des Mondes verfahrend.*

*चान्द्राज्य n. *frischer Ingwer.*

चान्द्रायण 1) m. *Kenner des Mondlaufes, Mondbeobachter* Comm. zu Taitt.-Br. 17,13,17. *°भक्त Adj. *von solchen bewohnt.* — 2) *a. eine best. Kasteiung, bei der man den Mondlauf zur Richt-*

schöner nimmt, indem man beim zunehmenden Monde jeden Tag einen Bissen mehr, beim abnehmenden einen Bissen weniger zu sich nimmt. °व्रत n. das. 144,9.

*चान्द्रायणिक Adj. die Kasteiung Kândrâjana übend.

चान्द्रि m. Patron. Mercurs Varâh. Jogâs. 4,19.

चान्द्रायन m. Patron. des Ânandagâ.

चाप 1) m. n. a) Bogen (zum Schiessen). — b) Bogen (in der Geometrie), insbes. der einem gegebenen Sinus oder Cosinus entsprechende. — c) der Schütze im Thierkreise. — d) Regenbogen. — e) ein best. astronomisches Instrument, Halbcirkel. — f) eine best. Constellation. — 2) m. N. pr. eines Goschlechts.

चापगुण m. Bogensehne.

चापट N. pr. eines Dorfes.

चापदासी f. N. pr. eines Flusses Hariv. 9315.

चापधर m. der Schütze im Thierkreise Utpala.

*चापपट्ट m. Buchanania latifolia Râǵân. 11,66. Vgl. चापवट und उपचट.

चापय्, °यति auf einen Bogen (geometr.) reduciren Comm. zu Âryabh. 4,25.

चापयष्टि f. Bogensehne 295,32.

चापल्य n. (adj. Comp. f. या) 1) Beweglichkeit, rasche Bewegung, Geschwindigkeit. — 2) unstätes Wesen, Unbeständigkeit, Leichtfertigkeit, eine leichtsinnige Handlung, Unvorsichtigkeit (Pl. Kîd. 114, 1. Harshaǵ. 84,1), Leichtsinn, — in Bezug auf (im Comp. vorangehend) Gaut.

चापलता f. Bogensehne.

*चापलायन m. Patron. von चपल.

चापलेखा f. ein Frauenname.

चापल्य n. 1) Beweglichkeit, rasche Bewegung. — 2) unstätes Wesen, Unbeständigkeit Spr. 3924. Leichtfertigkeit, Leichtsinn.

*चापवट m. = चापपट्ट Râǵân. 11,66.

चापाचार्य m. ein Lehrer im Bogenschiessen Bîrab. 42,19.

चापाधिरोपण (Prabandhak. 20,11) und चापारोपण (obend. 15,10) n. das Beziehen des Bogens mit einer Sehne, das Spannen des B.

चापाल N. pr. eines Kaitja.

चापिन् 1) Adj. mit einem Bogen bewaffnet. — 2) m. der Schütze im Thierkreise.

चापेत्कट m. N. pr. eines Geschlechts.

*चापेटकि m. Patron.

*चापेडा f. ein kleines rundes Eissen.

चापेर 1) Adj. a) vom Bos grunniens kommend Baic. P. 3,10,13. — b) zu einem Fliegenwedel gehörig. — 2) (*m. f. या und ई) und n. der Schweif des Bos grunniens, der als Fliegenwedel gebraucht wird und zu den Insignien eines Fürsten gehört. Auch als Schmuck auf dem Kopfe von Pferden und Elephanten Kâd. 109,17. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) *n. und f. या Stiel. — 4) n. ein best. Metrum.

*चापरज्जु m. Fliegenwedelhalter.

*चापरज्जुकि m. Patron. von चापरज्जु.

चापरज्जुकिणी f. Fliegenwedelhalterin Spr. 77. Hemâdri 2,a,113,19. Kâd. 14,24. 238,11.

चापरज्जुधारि und °णी (Bîrab. 90,1) f. dass.

*चापरज्जुपुष्प m. 1) Mangifera indica. — 2) der Betelnussbaum. — 3) Pandanus odoratissimus. — 4) Saccharum spontaneum.

*चापरज्जुपुष्पक m. Saccharum spontaneum.

चापरज्जुयन a. der Schweif des Bos grunniens als Fliegenwedel.

चापरज्जुरूप m. Saccharum spontaneum.

*चापरिक m. Fliegenwedelhalter.

चापरिका f. Wedel, Büschel Harshaǵ. 139,11.

*चापरिन् m. Pferd.

*चापसायन m. Patron. von चपस.

*चापस्य m. Patron. von चपस.

चापीकर 1) n. Gold. Nam. abstr. °त्व n. Ind. St. 14,382. — 2) *m. Stechapfel.

चापीकरमय Adj. (f. ई) golden Hemâdri 1,334,9. 455,15.

चापीकराचल und °काद्रि m. Beia. des Berges Meru Kâd. 229,12. Ind. St. 14,384.

चापुण्ड 1) m. N. pr. eines Autors. Auch °राय. °रापुराण n. Titel eines Werkes. — 2) f. या a) eine Form der Durgâ. — b) N. pr. einer Nâjikâ der Durgâ.

चापुण्डातन्त्र m. Titel eines Werkes.

*चाप्पिला f. Fluss.

चाप्पेय 1) m. a) Michelia Champaka und Mesua ferrea. — b) *Stahdfaden, insbes. der Lotusblüthe. — c) ein Fürst von Kâmpâ. — d) N. pr. eines Sohnes des Vigvâmitra. — 2) *m. n. Gold.

*चाप्पेयक a. = चाप्पेय 1) b).

*चाप्य n. Speise.

चाप्, चापति und °ते 1) Sehen haben, Besorgniss hegen vor (Acc.). Med. sich sehen —, sich ehrfurchtsvoll benehmen. — 2) wahrnehmen, erkennen Maitr. S. 1,9,3. 4. — Mit घ्र 1) sehen. — 2) respectiren, ehren. — Mit नि (nur Absol. निचाय्य, निचाय्य) 1) mit ehrfurchtsvoller Scheu betrachten, verehren. — 2) wahrnehmen RV. 1,105,18. Daçak. 90,7.

*चाय Adj. von चय.

*चायक Adj. von चि.

*चायनीय Adj. wohl wahrnehmbar, als Erklärung von चित्र.

1. चायमान Partic. von चाय्.

2. चायमान m. Patron. des Abhjâvartin.

चायित्नु Nom. ag. Wahrnehmer Nir. 3,24.

चार्यु Adj. Scheu —, Ehrfurcht bezeugend.

चार् 1) m. a) Späher, Kundschafter. — b) Gang, Bewegung, Lauf (der Gestirne). — c) Verfuhren, Benehmen. — d) das Betreiben. — e) *Fessel. — f) *Gefängniss. — g) Buchanania latifolia Râǵân. 11,65. Bhâvapr. 1,245. — 2) f. ई a) körperliche Bewegung, Schwenkung Bîrab. 217,12 (wenn चारीसु° verbundene wird). — b) ein best. Pas beim Tanze. — 3) *a. ein künstlich zubereitetes Gift.

चारक 1) Adj. am Ende eines Comp. a) verfahrend, zu Werke gehend. — b) in Bewegung setzend MBh. 14,42,29. — c) *von Karaka verfasst. — 2) m. a) Späher, Kundschafter. — b) *Treiber, Hüter. — c) *eine Art Priester (Mântrika). — d) *Diener. — e) *Genosse, Begleiter. — f) *Fessel. — g) Gefängniss Lalit. 250,2. 252,16. — h) *Buchanania latifolia. — 3) f. °रिका a) Dienerin ia अन्तःपुर°. — b) das Leben fahrender Mönche u. s. w. Lalit. 309, 2. — c) *Coccinelle Nigh. Pa. — d) *Sehabe.

*चारकत्रिरात्र m. eine best. Feier.

*चारकाण्ड n. ascensional difference (in Astronomy). Richtig चरखण्ड.

*चारकीण Adj. für einen umherziehenden Brahmanenschüler geeignet.

1. चारचक्षुस् a. ein Späher als Auge 211,19.

2. चारचक्षुस् Adj. Späher als Augen benutzend.

*चारचण Adj. graceful in gait or motion.

*चारचुस् Adj. remarkable in walking, of graceful carriage.

चारज्या f. the sine of the ascensional difference. Richtig चरज्या.

*चारटिका f. die Indigopflanze Râǵân. 4,83.

चारटी f. 1) Flacourtia cataphracta Râǵân. 5,91. Bhâvapr. 6,15. Kâraka 6,14. — 2) *Hibiscus mutabilis.

चारण 1) Adj. a) auf der Schule beruhend Âpast. — b) zu derselben Schule gehörig Gaut. — 2) m. a) ein umherziehender Schauspieler Spr. 2235. 2278. Pañkat. 43,4. Râǵat. 1,222. — b) ein himmlischer Sänger. — c) Späher, Kundschafter. °चक्ष n. ein Trupp von Sp. Bîrab. 90,20. — 3) f. ई a) f. zu 2) b) Bîrab. 239,2. — b) *Hibiscus mutabilis Nigh. Pa. — 4) n. a) das Weidenlassen, Hüten. — b) ein best. mit Mineralien (Quecksilber) vorgenommener Process.

चारणत्व n. Nom. abstr. zu चारण 2) a).

चारणविद्या oder °वेद्य m. Pl. N. pr. einer Schule des AV.

चारणैकनय Adj. (f. ई) *nur aus umherziehenden Schauspielern bestehend.*

*चारतूल n. = चामर 2) Gal.

चारय Adj. *fahrend, wandernd.*

*चारपथ m. *Kreuzweg.*

चारपुरुष m. *Späher, Kundschafter* Kâd. 63,2.

चारभट 1) m. *Soldat* Spr. 7593. Harshaç. 174,24. — b) *ein beherzter Mensch. — 2) *f. ई *Heldenmuth.*

*चारमिक Adj. = चरमगधीते वेद वा.

*चारवायु m. *Sommerlüftchen.*

चाराधिकार m. *Spieheramt* Bâlar. 90,19.

चाराधिकारिन् m. *Späher, Kundschafter.*

चारायण m. Patron. N. pr. eines Autors. *f. ई.

*चारायणक Adj. *von den Kârâjaṇa herkommend.*

चारायणीय 1) Adj. zu Kârâjaṇa in *Bestehung stehend.* शिक्षा Bühler, Rep. No. 21. — 2) m. Pl. *die Schule des Kârâjaṇa.*

चारिक in ब्रह्म° und गात°. चारिका s. u. चारक.

चारितार्थ्य n. *Erreichung des Zweckes.*

चारित्र 1) m. N. pr. eines Marut. — 2) *f. या *Tamarindenbaum.* — 3) n. (adj. Comp. f. द्वी) a) *Verfahren, Handlungsweise, Wandel.* — b) *ein reiner Wandel, guter* — 170,1. *ein guter Name.* — c) *Ceremonie.*

*चारित्रवती f. *ein best.* Samâdhi.

चारित्रिसंकृणीय m. N. pr. eines Autors.

चारित्रिन् Adj. *einen guten Lebenswandel führend.*

चारित्र्य n. = चारित्र 3) a) b).

चारिन् 1) Adj. a) *beweglich, sich bewegend.* — b) am Ende eines Comp. a) *sich bewegend* —, *herumgehend* —, *umherwandelnd* —, *lebend* —, *sich aufhaltend in* oder *auf.* — β) *verfahrend, im Werke gehend.* — γ) *übend, thuend.* — δ) *lebend von.* — c) *nahekommend, ähnlich.* — 2) m. a) *Fusssoldat.* — b) *Späher, Kundschafter* Âpast. — 3) *f. णी *eine best. Pflanze* Râǵân. 10, 167.

*चारियाच् (!) f. angeblich = कर्कटशृङ्गी.

चारु 1) Adj. a) *angenehm, willkommen, gebilligt, geschätzt, lieb, carus;* mit Dat. oder Loc. der Person. — b) *lieblich, gefällig, schön.* — 2) चारु Adv. zu 1) a) und b). — 3) m. a) *ein best.* वासक (musik.). — b) *Bein. Bṛhaspati's.* — c) N. pr. α) eines Sohnes des Kṛshṇa. — β) eines Kâkravartin. — 4) *f. चार्वी a) *ein schönes Weib.* — b) *Glanz.* — c) *Mondschein.* — d) *Intelligenz.* — e) N. pr. der Gattin Kuber's. — 5) *n. *Safran.*

चारुक m. 1) *der Same von Saccharum Sara* Buttler. 1,279. — 2) N. pr. eines Mannes VP. 5,37,42.

*चारुकेसरा f. 1) *eine Cyperus-Art* Râǵân. 6,144. — 2) *eine rosmartige Pflanze* Râǵân. 10,129.

चारुगर्भ m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

चारुगीति f. *ein best. Metrum.*

चारुगुप्त m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुचन्द्र m. desgl.

चारुचर्या f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 347. fg.

चारुचित्र und °चित्राङ्गद m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चारुता f. 1) *Beliebtheit.* — 2) *Schönheit* 104,23. Spr. 7826.

चारुतैं b. *Beliebtheit* ṚV. 10,70,9.

चारुदत्त m. ein Mannsname 146,27.

चारुदत्ता desgl.

*चारुदर्शना f. *eine Schöne, Weib* überh. Râǵân. 18,6.

*चारुदारु m. *Hibiscus populneoides* Nigu. Pa.

चारुदेव m. N. pr. eines Mannes.

चारुदेष्ण m. N. pr. eines Sohnes 1) des Gaṇḍûsha. — 2) des Kṛshṇa.

चारुधर्म m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुधर्मन् m. N. pr. v. l. für चारुवर्मन् VP. 5,148.

*चारुधामन् m. *eine best. Pflanze.*

चारुधामा oder °धात्री f. Bein. von Indra's Gattin.

चारुधिष्ण्य m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara. Wohl nur verlesen für चोरु° d. i. च + उरु°.

चारुनालक n. *eine rothe Lotusblüthe.*

चारुनेत्र 1) Adj. (f. त्रा) *schönäugig.* — 2) *m. *Antilope cervicapra* Gal. — 3) f. त्रा N. pr. einer Apsaras.

चारुपत्रक Adj. *aus schönen Blättern gemacht* Hemâdri 1,408,3.

चारुपद m. N. pr. eines Sohnes des Namasju.

*चारुपर्णी f. *Paederia foetida.*

चारुपुट m. *ein best. Tact.*

चारुप्रतीक Adj. *von lieblichem Aussehen.*

*चारुफला f. *Weinstock.*

चारुबाहु und चारुभद्र m. N. pr. zweier Söhne Kṛshṇa's.

चारुमति m. N. pr. eines Papageien.

चारुमत्त N. pr. 1) m. eines Kâkravartin. — 2) f. °मती a) einer Tochter Kṛshṇa's. — b) einer Zofe Kâdaṃb. 8,9. fgg.

चारुमुखी f. *ein best. Metrum.*

चारुरथ m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुरुह N. pr. eines Waldes.

*चारुरावा f. Bein. der Çakî.

चारुरूप m. N. pr. eines Adoptivsohnes des Asamaṅgas Harîv. 1,38,8.

चारुलोचन 1) Adj. (f. त्रा) *schönäugig.* — 2) *m. *Antilope.*

चारुवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*चारुवर्धना f. *Weib.*

चारुवर्मन् m. N. pr. eines Mannes VP. 5,37,42.

*चारुवक् Adj. P. 6,3,121, Vârtt., Sch.

चारुवादिन् Adj. *schön klingend* S. S. S. 180.

चारुविन्द m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

*चारुवृत्त m. *Hibiscus populneoides* Nigu. Pa.

चारुवेणी f. *eine schöne Flechte* und zugleich N. pr. eines Flusses Spr. 7628.

चारुवेष m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa VP. 4,112. °वेश MBh.

*चारुव्रता f. *eine Frau, die einen Monat fastet.*

चारुशब्दभङ्गवत् Adj. *reich an lieblichem Geton-mei* und zugleich *an lieblichen Redewendungen* (eine Rede) Spr. 7840.

*चारुशिला f. *Edelstein.*

चारुशीर्ष m. N. pr. eines Mannes.

चारुश्रवस् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुसंकाशिन् Adj. *lieblich aussehend* AV. Paipp. 20,3,5.

*चारुसार n. *Gold* Gal.

चारूपासिन् 1) Adj. *lieblich lachend* 83,10. — 2) f. °सी a) *ein best. Metrum.* — b) N. pr. einer Gattin Kṛshṇa's VP.2

*चारुषेण Adj. = 2. चारुसेन्.

*चार्चिक Adj. = चर्चामधीते वेद वा.

*चार्चिका n. *das Einsalben des Körpers.*

*चार्म Adj. *ledern, mit Fell oder Leder überzogen.*

*चार्मण 1) Adj. *mit Fell oder Leder überzogen.* — 2) n. *eine Menge von Häuten, Fellen oder Schildern.*

चार्मिक Adj. *ledern.*

*चार्मिकापण m. Patron. von चर्मिन्.

*चार्मिका n. Nom. abstr. von चार्मिक.

*चार्मिण n. *eine Menge schildbewaffneter Männer.*

*चार्मिल Adj. von चर्मन्.

चार्य 1) m. *der Sohn eines ausgestossenen Vaiçja.* — 2) n. *Späherei, Kundschaft.*

चार्वङ्ग [für चारुवङ्ग] Adj. *lieblich von Angesicht* AV. Paipp. 20,3,5.

चार्वाक 1) m. a) N. pr. α) eines Râkshasa. — β) eines materialistischen Philosophen. — b) *ein Anhänger von* 1) a) β). — 2) Adj. von 1) a) β) *herrührend.*

*चार्वाघात und *चार्वाघात Adj. wohl *schön auf einem Instrumente spielend.*

वार्वाच् (für वाक्रवाच्) Adj. *lieblich redend* AV. Paipp. 20,5,5.

वार्वाट् Adj. in Verbindung mit मुहूर्त.

वाल m. 1) *das Wackeln in* दृत्°. Auch ohne दृत् dass. Cit. im Comm. zu Vaitân. Bṛh. S. 66,5. — 2) **Dach.* — 3) **der blaue Holzheher.*

वालक m. **ein widerspänstiger Elephant.* Von Menschen so v. a. *ein Widerspänstiger* Râǵat. 8, 1641.

वालन 1) n. *a) das Bewegen, Hinundherbewegen, Wankenmachen, Lockern. — b) das Vonsichstossen. — c) ein best. Ausdruck aus der Astronomie.* — 2) (* n.) und f. ई *Sieb, Seihe* Mahîdh. zu VS. 19,16.

वालनिका f. =वालन 2) Glosse zu Kâtj. Çr. 19,2,8.

वालिका Ind. St. 3,485 = वालुका.

वालुकि m. N. pr. eines Fürsten B. A. J. 11,107.

वालुका m. N. pr. eines Geschlechts.

वाल्य Adj. 1) *zu bewegen, zum Schwanken —, in Bewegung zu bringen* Comm. zu Gobhil. 11,1. — 2) *abzulenken.*

वाव 1) m. *a) Coraelas indica. — b) *Zuckerrohr.* — 2) * Adj. von 1) *a).*

वाव्यम् Adj. *aus* वाव 1) *a) bestehend* Harshâk. 101,22.

वाव्यवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. Pl. Boz. *einer Art Gespenster.*

*वाव्रव m. N. pr. eines Geschlechts.

वाव्रवाण m. desgl.

*वाव्रवाण m. desgl.

वि, विनीति und विनुते 1) *aneinanderreihen, schichten, aufbauen;* insbes. oft vom Bau des Feueraltars, und zwar Act., wenn der Priester für Andere, Med., wenn der Opfernde für sich selbst baut. — 2) *sammeln, einsammeln, lesen, bepflücken; in den Besitz von Etwas gelangen.* — 3) *bestehlen —, bedecken mit* (Instr.). विचित *bedeckt —, besäet mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 4) Pass. *zunehmen, ergiebig sein, gedeihen.* — *Caus. 1) चयपति und चययति = Simpl. — 2) चाययति oder चापयति. — Desid. *चिकीषति, °ते und *चिचीषति *schichten wollen.* — *Caus. vom Desid. चिचीषयति *veranlassen, dass Jmd aneinanderzureihen wünscht.* — Mit अधि *aufschichten, aufbauen auf* (Loc.). — Mit अनु, °चित *der Länge nach besteckt mit* (Instr.). — Mit अप 1) *ablesen, einsammeln.* — 2) *verringern. — 3) Pass. *a) von seiner Fülle herunterkommen, abnehmen, sich verringern, weniger werden* (in der Arithm.) Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,2. °चित *abgemagert, mager, dünn.* — *b) kommen um, verlustig gehen; mit Abl.* — Mit अव 1) *ablesen, einsammeln;* mit *doppeltem Acc. 223,19. 20. — 2) *zurückschlagen, abziehen* (ein Gewand). — 3) अवचित *erfüllt —, bewohnt von* (im Comp. vorangehend). अवचिति f. I. — Mit आ 1) *anhäufen, ansammeln.* आचित *angehäuft, geschaart.* — 2) *bedecken —, beladen mit* (Instr.). आचित *bedeckt —, beladen —, besteckt —, bespickt —, behaftet* (Kâraka 6,25) *mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit उन्दा in °चय. — Mit उप्रा *vermindern, verbrauchen.* — *°पयी in *°चित. — Mit उप्सा 1) *zusammenstellen, aufhäufen.* — 2) *übereinhäufen —, bedecken mit* (Instr.). °चित *bedeckt —, beladen —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 3) (einen Weg) *bahnen* (durch *Aufschütten, Ausfüllen der Vertiefungen*). — Mit उद् *ablesen, einsammeln;* mit *doppeltem Acc. — Mit उप्युद् 1) *auf eine Stelle* (Loc.) *zusammenbringen* Çâṅk. zu Bâdar. 3,3,57. — 2) *anknüpfend behandeln* Çâṅk. zu Bâdar. 2,4,7. — Mit समुद् 1) *aneinanderreihen, zusammenstellen, anreihen, hinzufügen* 232,33. — 2) *ablesen, einsammeln.* — Mit उप 1) *aneinanderreihen.* — 2) *aufhäufen, ansammeln, vermehren, verstärken.* Pass. *sich aufhäufen, —* anhäufen, — *vermehren, — verstärken, zunehmen* (auch vom Monde), *sich verbessern, — gut stehen, Vortheil ziehen.* उपचित *vermehrt, verstärkt, in reichlichem Maasse vorhanden, eine Fülle zeigend, dick* (Kâraka 4,8); *sich wohl befindend, gut von Statten gehend.* — 3) *übereinhäufen —, bedecken mit* (Instr.). उपचित *übereinhäufet —, bedeckt —, reichlich versehen —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit समुप *aufhäufen, sammeln* Nigan. 100 (101). Pass. *zunehmen, herumwachsen.* °चित *reichlich* 329,8. *dick* Kâraka 4,8. — Mit नि 1) *aufschichten, aufrichten.* Nur °चित *aufgeschichtet, aufgerichtet, aufgebaut.* — 2) *beschützen.* °चित *bedeckt —, besteckt —, besetzt —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 3) चिति *angehäuft, gestaut, constipatus.* — Mit *परिचि und *प्राचि. — Mit संनि, °चित *angehäuft, gestaut.* — Mit परि 1) *aufschichten.* — 2) *einschliessen mit* (Instr.) Çâṅk. 3,81. — 3) *ansammeln, anhäufen.* Pass. *sich vermehren, zunehmen.* °चित *verstärkt.* — 4) *in den Besitz von Etwas gelangen,* °चित *gewonnen* Spr. 4242. — 5) परिचित *erfüllt von* (Instr.), so v. a. *in sich enthaltend.* — Mit प्र 1) *einsammeln, lesen, abpflücken; Früchte lesen,* so v. a. *niedermähen.* प्रचित *eingesammelt.* — 2) *vermehren, vergrössern.* Pass. *sich ansammeln, zunehmen.* प्रचित *angehäuft.* — 3) प्रचिति *bedeckt —, überhäuft mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit संप्र *ansammeln, vermehren.* — Mit वि 1) *auslesen, aussuchen, sichten* (insbes. Soma-Pflanzen). — 2) *besehen* Spr. 7133, v. l. — 3) *sondern, vertheilen* (das Haar). — 4) *ausscheiden, fortschaffen, zerstreuen.* — 5) (einen Weg) *bahnen* (durch *Beiseiteschaffen* des im Wege Liegenden). — 6) *vertheilen* (Beute). — 7) *einziehen* (Spielgewinn). — 8) *verrechnen, falsch schliessen.* — Mit संवि *aussondern.* — Mit सम् 1) *aufschichten, aufeinanderlegen.* — 2) *fertig schichten.* संचित *f. geschichtet.* — 3) *zusammenlesen, — legen, ordnen.* — 4) *einsammeln, anhäufen, Reichthümer sammeln, in den Besitz von Etwas gelangen.* संचित *eingesammelt, angehäuft; dicht* (Wald). — 5) संचित *erfüllt von, versehen mit* (im Comp. vorangehend). — 6) संचित *stets ausgeübt, — an den Tag gelegt* MBu. 13,6,17. — Mit अभिसम् *um einer Sache willen schlichten;* mit doppeltem Acc. — Mit परिसम्, °संचित *eingesammelt, angehäuft.* 2. चि, चिकेति, चिनोति, चिनुते. 1) *wahrnehmen.* — 2) *das Augenmerk richten auf, — 3) aufsehen, sehen, forschen nach, Nachforschungen anstellen über* (Acc.), *durchsuchen, Jmd irgendwo suchen* (mit doppeltem Acc.). — Mit अनु *gedenken, sich erinnern.* — Mit अव *Rücksicht nehmen auf, respectiren.* अवेचित *geehrt, geachtet* Buâs. P. 5,3,9. — Mit अव *prüfen.* — Mit उप in °चायिन् 2). — Mit नि *wahrnehmen, bemerken.* — Desid. °चिकीषते *beobachten, überwachen.* — Mit निस् *über Etwas Gewissheit erlangen, sich überzeugen, entscheiden, als ausgemacht ansehen, feststetzen, beschliessen.* निचित 1) *der sich eine fest Meinung über Etwas gebildet hat, der Etwas festgestellt hat, entschlossen,* — zu (Dat., Loc., °अर्थम् oder im Comp. vorangehend). — 2) *entscheiden, ausgemacht, festgestellt, beschlossen.* °म् Adv. *bestimmt, gewiss, sicher* 120,8. Spr. 7692. Superl. निचिततम. — Mit अभिनिस्, अभिनिचित 1) *dem Etwas feststeht, der fest von Etwas überzeugt ist.* — 2) *genau bestimmt in Bezug auf* (Acc.). — 3) *feststehend, ausgemacht.* — Mit परिनिस् in परिनिचय. — Mit विनिस् 1) *erwägen.* — 2) *für ausgemacht ansehen, für gewiss halten.* — 3) विनिचित *a) fest entschlossen zu* (im Comp. vorangehend). — *b) vollkommen entschieden, festgestellt, feststehend.* °म् Adv. *sicher, gewiss* 51,11. — Mit परि 1) *unterwerfen, durchsuchen.* — 2) *ausfindig machen* 136,6. *erkennen* Spr. 1403. *erfahren, kennen lernen*

Rāgh. 8,18. 9,29. Naish. 6,38. Pass. *bekannt sein* Comm. zu Kāraka 1,1. °चित *bekannt, nicht selten vorkommend* Vikramāṅkaṅ. 11,2. *verstraut, gewohnt* Megh. 93. — Caus. परिचापयते *suchen.* — Mit वि 1) *unterscheiden, unterscheiden werden.* — 2) *machen, dass Etwas unterschieden wird, wahrnehmen lassen, erhalten.* — 3) *besehen, untersuchen, durchsuchen, prüfen, nachsuchen bei.* — 4) *sich umsehen nach, suchen; trachten nach.* — Mit प्रवि *durchsuchen.* °चित *geprüft, erprobt.* — Mit सम् *nachsinnen* (संचित्य *fehlerhaft für* संचित्त्य).

3. चि, चैषते 1) *verabscheuen, hassen.* — 2) *rächen, strafen, sich rächen an* (Acc.).

*चिक m. *Moschusratte.* Richtig wohl चिक्क.

*चिकरिय् Adj. *ausznjgiessen n. s. w. veriangend.*

चिकर्तिषा f. *das Verlangen abzuschneiden* Daśak. (1925) 2,129,9.

चिकर्तिषु Adj. *aufzuschlitzen beabsichtigend* Ind. St. 15,428.

चिकश (?) Kaṭṭ. 21.

चिकाणट n. Titel eines Werkes.

चिकारयिषु Adj. *machen (bauen) zu lassen beabsichtigend* Ind. 15,433.

चिकित्वंस् Adj. 1) (*wahrnehmend*) *wissend, kundig.* — 2) *in die Augen fallend* ṚV. 10,3,1.

चिकित n. N. pr. eines Mannes गण गर्गादि id der Kāç. Āçv. Çr. 12,14,2.

चिकितानं 1) Adj. Partic. von 4. चित्. — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

*चिकितायन m. N. pr. eines Mannes.

चिकित्क Adj. *kundig.*

चिकित्वं 1) Adj. *in die Augen fallend.* — 2) wohl f. *das Begreifen, Verstand.*

चिकित्वंन् Adj. *aufmerksam.*

चिकित्वित्व Adv. *mit Verständniss, wohlbedacht.*

चिकित्वित्वन्मनस् Adj. 1) *aufmerksam.* — 2) *wohlüberdacht.*

चिकित्स् Desid. von 4. चित्.

चिकित्सक m. *Arzt* Gaut. Āpast.

चिकित्सन n. *ärztliche Behandlung.*

चिकित्सा f. *ärztliche Behandlung, Heilung, Heilkunde, Therapie.*

चिकित्सकालिका f. (Verz. d. B. H. und Verz. d. Oxf. H.), °कौमुदी f., चिकित्साज्ञान n., °तन्त्रज्ञान n., °तर्पण m. und °यन्त्रक n. Titel von Werken.

चिकित्साप्रभ m. *Consultation eines Arztes* Hit. 27,8.

चिकित्सामृत n., चिकित्सार्णव m. und चिकित्सालेख m. Titel von Werken.

चिकित्साशास्त्र n. *ein Lehrbuch der Medicin.*

चिकित्सासार Titel eines Werkes.

चिकित्सित 1) *m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. = चिकित्सा. Pl. *die Abschnitte der therapeutischen Abtheilung.* Am Ende eines adj. Comp. f. या 217,11.

चिकित्सु Adj. 1) *klug, listig.* — 2) *ärztlich behandelnd* Naish. 3,111.

चिकित्सेय Adj. *ärztlich zu behandeln, heilbar.*

*चिकिन 1) Adj. *flachnasig.* — 2) n. *Flachnasigkeit.*

*चिकिल m. *Sumpf.*

चिकीर्षा f. = चिकीर्षा.

1. चिकीर्षु Desid. von 1. कृ.

2. *चिकीर्षु Adj. *thun wollend, beabsichtigend.* Vgl. प्रति°.

*चिकीर्षक Adj. dass.

चिकीर्षा f. *das Verlangen zu machen, — thun, — vollbringen* 68,13. 238,7. *das Trachten —, Verlangen nach.* Die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend.

चिकीर्षित n. *Vorhaben, Unternehmen, Absicht* 160,18.

चिकीर्षु Adj. *zu machen —, zu thun —, anzufertigen —, zu vollbringen u. s. w. beabsichtigend, verlangend nach.* Die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. Vgl. उपकृ°.

*चिकीर्ष्य Adj. *was man zu thun beabsichtigen soll* oder *beabsichtigt.*

चिकुर 1) *unbezonnen. — 2) m. a) *Haupthaar* Naish. 7,108. *Haar überh.* चामर° Bilh. 90,6. — b) *Berg. — c) *eine best. Pflanze. — d) *Schlange. — e) *ein best. Vogel. — f) *Moschusratte. — g) N. pr. eines Schlangendämons.

*चिकुरकलाप m., °पाभार m., °रचना f. und °रहस्त m. *Haarschopf, Haarmasse.*

चिकुरित Adj. (?) Daçak. 86,19.

*चिकुरोद्भव m. *Haarschopf, Haarmasse.*

*चिकूर m. = चिकुर *Haupthaar.*

चिकेतस् in न°.

*चिकु, चिकुयति (व्यधने, वार्ते).

चिक्क 1) *Adj. *flachnasig.* — 2) *m. *Moschusratte.* — 3) f. या a) *Mans. — b) *Beleimas* Rigān. 11,242. — c) Verz. d. Oxf. H. 86,b,33 vielleicht fehlerhaft für क्किका. — 4) *n. *Flachnasigkeit.*

चिक्कण 1) Adj. (f. या) *glatt, schlüpfrig.* Nom. abstr. °ता f. — 2) *m. *Beleimsbaum* Rigān. 11, 240. — 3) *f. या a) *Beleimss.* — b) *eine vorzügliche Kuh.* — 4) *f. ई *Beleimss* Rigān. 11,242. — 5) n. a) *klebrige Feuchtigkeit, Gummi* Utpala zu Varāh. Bṛh. 3,7 (स° Adj., also Geschlecht unsicher). — b) *Beleimss Rigān. 11,242. *चिक्कणकन्द m. N. pr. einer Stadt.

*चिक्कास m. n. *Gerstenmehl.*

*चिक्कण 1) Adj. = चिक्कण 1). — 2) f. या = चिक्कण 3)b).

चिक्किर् m. *ein best. kleines Nagethier.*

*चिक्चिल्ल *Dreck, Koth.*

*चिक्सा f. *das Verlangen zu schreiten* n. s. w.

चिक्रीडिषा f. *Lust zu spielen.*

चिक्रीडिषु Adj. *zu spielen verlangend* Hem. Par. 2,454.

*चिल्लिर् m. *der Mond.*

चिक्षण Adj. fehlerhaft für चिक्कण.

*चिक्षल्ल m. *Sumpf.*

चिक्षादिषु Adj. *zu fressen begierig.*

चिक्ष्यापयिषा f. *die Absicht zu lehren, — mitzutheilen* Comm. zu Nāsās. 1,1,7.

*चिङ्गर m., °ण्टी f. und *चिङ्गड m. *eine Art Seekrabbe.*

चिचरिषु Adj. *zu gehen versuchend.*

चिचलिषु Adj. *im Begriff stehend aufzubrechen.*

चिचिषाट्ट m. *Trichosanthes anguina* Bhāvapr. 1,186.

चिचीकुची und °कूची fehlerhaft für चोचीकुची.

चिच्चिन्द्रका f. Titel eines Commentars.

चिच्चिर्क m. *ein best. Vogel.*

चिच्चिल्लिङ्ग m. *ein best. giftiges Insect.*

चिच्छक्ति f. *Denkkraft, Denkvermögen.*

चिच्छुक m. und °की f. fehlerhaft für चित्तुल, °ही.

चिञ्चा f. *Tamarindenbaum* und *Tamarinde* Rigān. 11,165. Bhāvapr. 1,283. 2,96. 4,32.

*चिञ्चाढक m. *eine best. Pflanze.*

*चिञ्चाम्ल n. und *चिञ्चासार m. *eine Art Sauerampfer.* = सार Nigh. Pr.

चिञ्चिका f. = चिञ्चा Bhāvapr. 2,106.

चिञ्चिणी 1) Indecl. onomatop. Harṣac. 410. fg. — 2) m. N. pr. eines Joga-Lehrers.

चिञ्चिनी f. N. pr. einer Stadt.

*चिञ्ची f. *Abrus precatorius.*

*चिञ्चेरक m. *eine best. Pflanze.*

*चिट्, चेटति (पर्प्रेषे, प्रैषे).

चिट्टिङ् in उच्चिट्टिङ् und चिच्चिट्टिङ्.

चिणी Indecl. onomatop. Harṣac. 410.

1. चित् Adj. 1) am Ende eines Comp. *schichtend.* — 2) *eine Schicht bildend, geschichtet.*

2. चित् Adj. *kennend* in ज्ञ°.

3. चित्, चेतति und चिकेति (auch Med.) 1) *wahrnehmen, bemerken, merken auf, Acht haben auf, beobachten;* mit Gen. oder Acc. — 2) *sein Absehen*

richten auf, beabsichtigen; mit Dat. — 3) trachten nach (Acc.). चित so v. a. begehrt. — 4) bedacht sein auf, besorgen, sich angelegen sein lassen. — 5) beschliessen, wollen, mit Etwas zu thun haben wollen. — 6) verstehen, begreifen, wissen. — 7) *zur Besinnung kommen. — 8) sich vernehmen lassen, sich zeigen, erscheinen, gelten, bekannt sein, sein. — 9) Partic. perf. चिकित्वंस् n) bemerkt habend, bemerkend, merkend auf, aufmerksam. — b) verstehend, wissend, kundig. — Caus. चेतयति, °ते und चितयति 1) aufmerken machen, erinnern. — 2) begreifen machen, unterweisen, lehren. — 3) Jmd zum Bewusstsein bringen, denken lassen. — 4) wahrnehmen, bemerken. — 5) aufmerken, achten auf. — 6) Med. (ausnahmsweise Act.) zu einer Vorstellung gelangen, Bewusstsein haben, begreifen, denken, nachdenken, eine richtige Vorstellung haben von (Acc.). चेतयान bei Verstande seiend, vernünftig. — 7) *zum Bewusstsein gelangen, so v. a. erwachen. — 8) Med. wissen, so v. a. sich erinnern 241,10. Bewusstsein haben von (Acc.) Çaṃk. zu Bādar. 2,3,18. — 9) erscheinen, sich zeigen als, sich auszeichnen, conspicuum esse, glänzen. — Desid. चिचिकित्सति (ausnahmsweise Med.) 1) beabsichtigen, es absehen auf. — 2) lüstern sein. — 3) Fürsorge treffen, sorgen für. — 4) ärztlich behandeln, heilen 171,5. — 5) sich zeigen wollen. — Caus. vom Desid. चिकित्सयति heilen. — Intens. चेकिते (d. i. चेकिते) und Partic. चेकितत्, चेकितान sich zeigen, erscheinen, erglänzen. — Mit अनु 1) gedenken, sich erinnern. — 2) zuerkennen, zudenken. — Mit अप Caus. abtrünnig werden von (Abl.). — Desid. sich abwenden wollen von (Abl.). — Mit आ 1) merken auf, sich merken. — 2) begreifen, verstehen, kennen. — 3) ersinnen. — 4) sich zeigen, erscheinen, sich auszeichnen. — Desid. auffassen auf, belauern. — Mit प्र 1) sich bemerklich machen, kund werden, erscheinen. — 2) begreifen, verstehen. — 3) kund machen, verkündigen. — Caus. 1) kund machen, verkündigen, erscheinen machen ṚV. 7,80,2. — 2) wahrnehmen, bemerken. — 3) Med. erscheinen. — Desid. anzeigen, zeigen. — Mit प्रतिप्र bemerkbar sein, sich auszeichnen. — Mit वि 1) wahrnehmen, unterscheiden. चिचित्र wahrgenommen, bemerkbar. — 2) begreifen, erkennen. — 3) Med. sich wahrnehmen lassen, erscheinen. — Caus. unterscheiden, erkennen. — Desid. 1) zu unterscheiden suchen. — 2) überlegen, zweifeln, in Ungewissheit sein über, nicht glauben wollen, sich lange bedenken. चिचिकित्सन worüber man in Ungewissheit ist. — Intens. Partic. चिर्वि — चेकितान erscheinend, sichtbar werdend ṚV. 4,14,2. — Mit प्रवि in °चेतन. — Mit सम् 1) zugleich wahrnehmen, überblicken, gewahr werden. — 2) einverstanden —, einmüthig sein.

3. चित्ति f. Intellect, Geist.

चित 1) Adj. s. u. 1. चि. — 2) f. या a) Schicht, Holzstoss, Scheiterhaufen. — b) *Haufe, Menge. — 3) n. Gebäude.

*चितवित्तस् m. eine Art Schmuck.

चितागि m. ein brennender Holzstoss, — Scheiterhaufen 132,3.

*चितापटुक n. Grabmal.

चितापत्यचिह्न n. ein auf der Verbrennungsstätte errichtetes Grabmal Harshaṃ. 145,10.

चितापिधारण n. das Besteigen des Scheiterhaufens.

चितापूम m. der von einem Scheiterhaufen aufsteigende Rauch 111,19. 129,22.

चितानल m. = चितागि Kathās. 18,147.

चितारोहण m. Besteigung des Scheiterhaufens Ind. St. 15,385.

चितिभूमि f. N. pr. einer Oertlichkeit.

1. चिति f. 1) Schicht, Schichtung von Holz, — Backsteinen u.s.w., Scheiterhaufen. — 2) Haufe, Menge, Masse.

2. चिति f. 1) Verständniss. चितये als Infin. — 2) m. Intellect, Geist.

चितिका f. 1) Holzstoss, Scheiterhaufen. Am Ende eines adj. Comp. nach Zahlwörtern Schicht. — 2) *eine Art Gürtel.

चितिकृति f. die Schichtung eines Feueraltars Çulbas. 2,80.

चितिगण m. die Gesammtsumme der Glieder einer arithmetischen Progression Āryabh. 2,21.

चितिपूरुष m. Du. und Pl. Schicht und Schutt.

चितिमत् Adj. Bewusstsein —, Intelligenz habend Çaṃk. zu Bādar. 2,3,40.

चितिवत् Adv. wie ein Scheiterhaufen Kāṭy. Çr. 21,3,21.

चितिव्यवहार m. Bestimmung des Gehaltes geschichteter Backsteine.

चितिशक्ति f. Denkkraft, Denkvermögen.

चित्ती (metrisch) f. = 1. चिति 1).

चितीक m. am Ende eines adj. Comp. Schicht.

चितीय Adj. regalis.

*चित्कणकन्द n. N. pr. einer Stadt.

चित्कार m. und °वत् Adj. v. l. für चीत्कार und °वत्.

चित्त 1) Adj. s. u. 4. चित्. — 2) n. (adj. Comp. f. या) a) das Aufmerken, Bemerken. चित्तेचितानि so v. a. unbemerkt. — b) das Denken, Vorstellen, Gedenken. Am Ende eines adj. Comp. dessen Gedanken auf — gerichtet sind 125,24. — c) Absicht, Vorsatz, Wille. — d) Herz, Gemüth, Geist. — e) Intellect, Vernunft. — f) in der Astrol. das neunte Haus Varāh. Joga. 4,1. — g) personificirt.

चित्तक्षेद्र m. Betrübniss, Gram 328,2.

चित्तगर्भा Adj. f. sichtbar schwanger.

चित्तगामिन् Adj. Jmd (Gen.) willfahrend.

चित्तज m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott Daçar. (1925) 2,131,14.

चित्तज्ञन्मन् m. dass. Mālatīm. 13,10 (16,5).

चित्तज्ञ Adj. (f. या) Jmds (Gen.) Absichten —, Jmds Herz kennend, Menschenkenntniss besitzend Spr. 2284. Rāgat. 10,57. Nom. abstr. °ता f.

चित्तताप m. Kummer Ind. St. 15,340.

चित्तद्रवीभाव m. das Schmelzen —, Weichwerden des Herzens. °मय Adj. darin bestehend.

चित्तनाश m. das Schwinden des Bewusstseins.

चित्तनिर्वृति f. Wohlbehagen des Herzens, Gemüthsruhe.

चित्तपावनगोत्रावली f. Titel eines Werkes.

*चित्तप्रमत्तता f. Heiterkeit des Gemüths.

चित्तप्रसाद m. dass. Kap. 6,21.

चित्तप्रसादन n. Gemüthserheiterung.

*चित्तभू m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott.

चित्तभूमि f. im Joga so v. a. भूमि Vīra zu Joga. 1,1.

1. चित्तभ्रम m. Geistesverwirrung.

2. चित्तभ्रम Adj. mit Geistesverwirrung verbunden (Fieber) Bhāvapr. 3,78.

चित्तभ्रान्ति f. = 1) चित्तभ्रम 235,18.

चित्तमोक्ष dass.

चित्तयोनि m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott.

चित्तरातिन् Adj. Jmd (Gen.) willfahrend Mbh. 3, 233,30.

चित्तरञ्जन n. das Erfreuen der Herzen zu Spr. 1398.

चित्तरात m. ein best. Romavivara Kāraṇḍ. 86,10.

चित्तल Adj. (f. या) von mittlerer Art, massig.

चित्तवत् Adj. mit Vernunft begabt; verständig, klug.

चित्तविकार m. Gemüthsstörung.

*चित्तविनाशन Adj. das Bewusstsein vernichtend.

चित्तविप्लव m. Geistesstörung, Wahnsinn.

चित्तविप्लव m. dass. Mbh. 13,54,15.

चित्तविभ्रम m. 1) dass. — 2) ein Fieber mit Delirien.

चित्तविभेष m. das Auseinandergehen der Herzen, Freundschaftsbruch mit (Instr.).

चितवृत्ति f. 1) *Gemüthsstimmung, Gefühl.* — 2) *Gedankenlauf, — gang* Spr. 4189. Naish. 8,47. *Geistesstimmung* Chr. 280,30. 286,19. Insbes. *der ungewenngene Gedankenprocess.*

चितशान्ति m. *Gemüthsruhe* Ind. St. 15,340.

*चितसमुन्नति f. *Hochmuth, Stolz.*

*चितस्थिति m. *ein best. Samâdhi.*

चितस्थिरिन् Adj. *das Herz mit sich fortziehend, reizend* Daçak. 39,1.

चिताकर्षण n. *das Gewinnen des Herzens.*

चिताकूत n. Sg. *Gedanke und Absicht* AV.11,9,1.

चितानुबोध m. Titel eines Werkes.

चितानुवर्तिन् Adj. *Jmd* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *willfahrend.* Nom. abstr. °र्तित्व n.

1. चितान्वृति f. *Willfährung* 319,3.

2. चितान्वृति Adj. = चितानुवर्तिन्. Nom. abstr. °त्व n.

चिताभिवेशन n. *Beleuchtung durch eine intelligente Kraft* Çârîr. 2u Bâdar. 2,2,18.

*चितभाग m. *volles Bewusstsein.*

चितार्पित Adj. *in's Herz geschlossen* Naish. 9,31.

चितामुख n. *Unlust, Unbehagen* Vaṭs. Jogas. 9,10.

1. चिति f. 1) *das Denken, Verstand, Einsicht.* — 2) *Absicht.* — 3) Pl. *Andacht.* — 4) **eine heilige Handlung.* — 5) *der Verständige.* — 6) N. pr. der Gattin Atharvan's.

2. चिति f. *Gebäude.*

चित्तिन् Adj. *verständig.*

चित्ती Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *zum Gegenstand seiner Gedanken machen.*

चित्तित्व n. *Geschlechtsliebe,* als Bez. *des 7ten astrol. Hauses* Uṭpala zu Varâh. Bṛh. 1,20.

*चित्तोन्नति f. *Hochmuth, Stolz.*

चित्पति (VS.) und चित्पतिं (Maitr. S. 1,2,1. 3, 6,3) m. *Herr des Denkens.*

चित्पर् n. und चित्परीभाव m. VP.2 1,31.

चित्प्रभा f. Titel eines Werkes.

*चित्प्रवृत्ति f. *das Denken, Nachdenken.*

चित्य 1) Adj. a) *was aneinandergereiht —, aufgebaut wird;* insbes. vom Feuer, *das auf eine Schicht, einen Unterbau gesetzt wird.* m. mit Ergänzung von अग्नि. Nom. abstr. चित्यत्व n. Maitr. S. 3,4,8. — b) vom *Scheiterhaufen* —, von *der Leichenstätte kommend* R. 4,58,10. — 2) f. चित्या a) *das Schichten, Aufbauen* (eines Altars u. s. w.). — b) **Scheiterhaufen.* — 3) *n. *Grabmal.*

चित्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

चित्र 1) Adj. (f. द्या) a) *augenfällig, sichtbar, ausgezeichnet.* — b) *hell, licht, hellfarbig.* °म् Adv. RV. 1,71,1. 6,65,2. — c) *hell, vernehmlich* (von Tönen). — d) *verschiedenfarbig, bunt, scheckig.* Das, was die Verschiedenfarbigkeit bildet, im Instr. oder im Comp. vorangehend. — e) *bewegt* (vom Meere). — f) *mannichfaltig, verschieden, allerlei.* °म् und चित्र ० Adv. — g) *qualificirt, mit verschiedenen Mertern verbunden* (Strafe, Hinrichtung) 203,26. °म् Adv. *unter verschiedenen Mertern.* — h) *wunderbar* Spr. 3087. — i) *das Wort* चित्र *enthaltend.* — 2) m. a) * *Buntheit.* — b) * *Plumbago zeylanica.* — c) * *Ricinus communis.* — d) * *Jonesia Asoka.* — e) *eine Form Jama's.* — f) N. pr. α) vorschiedener Mannor (parox. RV.). — β) * eines Gandharva Gaṇ. — 3) f. द्या a) Sg. und Pl. *das 15te* (später *das 14te*) *Mondhaus.* — b) **eine Schlangenart.* — c) Bez. *verschiedener Pflanzen* Karaka 7,12 (= द्रवन्ती). Nach den Lexicographen: *Salvinia cucullata, Cucumis madersapatanus, Koloquinthe, Ricinus communis, Croton polyandrum oder Tiglium, Myrobalanenbaum, Rubia Munjista und ein best. Gras* (गण्डदूर्वा). — d) Bez. *verschiedener Metra.* — e) *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 183. — f) *ein best.* Mûrkhand S. S. S. 30. — g) * *Schein, Täuschung.* — h) N. pr. α) **einer Apsaras.* — β) *verschiedener Frauen.* — γ) eines Fürsten. — δ) *eines Flusses. — 4) n. a) *eine helle, glänzende* oder *farbige Erscheinung, ein in die Augen fallender Gegenstand, ein funkelndes Geschmeide, Schmuck.* — b) * *verschiedenfarbiges* oder — *gestaltetes Gehölz.* — c) *Fleck, macula.* — d) * *Sectenzeichen auf der Stirn.* — e) * *der weisse Aussatz.* — f) *Bild, Gemälde, Malerei.* Am Ende eines adj. Comp. f. द्या Megh. 64. — g) * *Buntheit.* — h) *eine ungewöhnliche Erscheinung, Wunder.* Mit folgenden पदि, पद् oder *Fut. चित्रम् als Ausruf so v. a. o *Wunder* 123,22. 134,29. 174,11. Spr. 7811. — i) * *der Luftraum, Himmel.* — k) Bez. *verschiedener Arten, künstliche Verse* u. s. w. *in Form von allerlei Figuren durch Nichtwiederholung wiederkehrender Silben oder Wörter in abgekürzter Weise künstlich für das Auge darzustellen* Kâvjâdr. 9,5. *Wort- und Lautspiel.*

चित्रक 1) m. a) **Maler.* — b) *Tiger* oder *Panther.* — c) *eine Schlangenart.* — d) *Plumbago zeylanica.* — e) * *Ricinus communis.* — f) N. pr. α) vorschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes. — γ) *eines Schlangendamons. — 2) n. a) *Zeichen.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *durch — gekennzeichnet.* — b) * *Sectenzeichen auf der Stirn.* — c) *Bild, Gemälde* Hariv. 7074. — d) *eine best. Art zu fechten.* चक्रक v.l. — e) N. pr. eines Waldes.

* चित्रकण्टक m. = गोनर्द 2) Nigh. Pa.

* चित्रकण्ठ m. *Taube.*

* चित्रकम्बल n. *ein bunter Teppich.*

चित्रकर् m. *Maler.* Im System *eine best. Mischlingskaste.*

1. चित्रकर्मन् n. 1) *das Malen, Malerei.* — 2) *Gemälde, Bild.* — 3) * *Wunderthat.*

2. चित्रकर्मन् 1) Adj. a) * *malend, Maler.* — b) *verschiedenen Beschäftigungen nachgehend.* — c) * *Wunder verübend, Wunderthäter.* — 2) *m. *Dalbergia ougeinensis.*

चित्रकवि m. *ein Dichter, der sich auf Wort- und Lautspiele versteht.* Nom. abstr. °त्व n.

* चित्रकाण्डाली f. *Cissus quadrangularis* Nigh. Pa.

* चित्रकाय m. *Tiger* oder *Panther* Râǵân. 19,6.

चित्रकार् m. 1) *der Ur-Maler,* ein Sohn Viçvakarman's. — 2) *Verwunderung, Staunen* Lalit. 337,2.

चित्रकुण्डल m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रकुष्ठ n. *eine Art Aussatz.*

चित्रकूट 1) m. a) *Lustberg* Daçak. 82,19. — b) N. pr. zweier Berge VP.2. — 2) f. द्या N. pr. eines Flusses VP.2 2,155. — 3) n. N. pr. einer Stadt.

चित्रकूटमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

* चित्रकूला f. *eine Croton-Art* Nigh. Pa.

चित्रकृत् 1) Adj. *Staunen erregend.* Nom. abstr. °कृत्व n. — 2) m. a) *Maler* Spr. 2287. — b) * *Dalbergia ougeinensis.*

चित्रकृत्य n. *das Malen.*

चित्रकेतु m. N. pr. 1) eines Sohnes des Garuḍa. — 2) verschiedener Manner.

* चित्रकोल m. *eine Art Eidechse.*

चित्रक्रिया f. *Malerei.*

चित्रतन्त्र Adj. *dessen Herrschaft licht ist* RV.

चित्रगु Adj. (f. द्वी) *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रगत Adj. dass. 303,15.

* चित्रगन्ध m. *Auripigment* Râǵân. 13,68.

चित्रगु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चित्रगुप्त m. 1) N. pr. eines der Verzeichner der menschlichen Thaten in Jama's Reiche VP.2 2, 216. Çârîr. 2u Bâdar. 3,1,15. — 2) *Secretär, Schreiber bei vornehmen Personen;* im System *eine best. Mischlingskaste.* — 3) *eine Form Jama's.* — 4) N. pr. a) * eines Arhant's der Gaina. — b) eines Autors (?).

चित्रगृह n. *ein bemaltes* oder *mit Bildern ausgeschmücktes Gemach.*

चित्रग्रावन् Adj. *steinig* Daçak. (1925) 2,108,19.

चित्रग्रीव m. N. pr. eines Taubenkönigs.

चित्रघ्नी f. N. pr. eines Flusses Hariv. 2,109,30.

चित्रनाथ m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रन्न Adj. (f. घ्नी, aus verschiedenen Stoffen bereitet Hemâdri 2,42,4.

चित्रन्नत्व m. ein Geschwätz über allerlei Dinge.

चित्रन्न Adj. der sich auf die Malerei oder auf's Dichten von Wort- und Lautepielen versteht.

*चित्रट् Zinn Nigh. Pr.

चित्रतण्डुल m. und °ला f. Embelia Ribes Râgân. 6,50. Bhâvapr. 1,169.

*चित्रतनु m. Rebhuhn Nigh. Pr.

चित्रताल m. ein best. Tact S. S. S. 225.

चित्रतूलिका f. Pinsel zum Malen Kâd. 223,10.

*चित्रत्वच् m. eine Art Birke Râgân. 9,116.

*चित्रदण्डक m. Arum campanulatum.

चित्रदर्शन m. N. pr. eines in einen Vogel verwandelten Brahmanen.

चित्रदीप m. Titel eines Prakaraṇa in der Paṇḍadaç.

चित्रदीपक Adj. hell aussehend, glänzend.

चित्रदेव 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. ई eine best. Pflanze.

चित्रधर् m. N. pr. eines Autors.

चित्रधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चित्रधा Adv. auf mannichfache Weise, vielfach.

चित्रधृति Adj. der einen hellen Zug oder Strich (durch die Luft) hat oder macht.

चित्रधृज्ञ m. N. pr. eines Mannes.

चित्रनाथ m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛshṭa VP.² 3,255.

*चित्रनेत्रा f. Predigerkrähe.

चित्रन्यस्त Adj. im Bilde dargestellt, gemalt.

चित्रपत्त m. 1) eine Taubenart Bhâvapr. 2,8. — 2) * Rebhuhn. — 3) N. pr. eines Kopfschmerz bewirkenden Unholds.

चित्रपट m. Bild, Gemälde Daçan. 81,7.

चित्रपद् m. dass. °गत gemalt.

चित्रपर्णिका f. dass.

*चित्रपत्र 1) m. Betula Bhojpatra Nigh. Pr. — 2) f. ई Commelina salicifolia Râgân. 4,109.

*चित्रपत्रक 1) m. Pflanze Nigh. Pr. — 2) f. °त्रिका Bez. zweier Pflanzen, = कपिलपर्णी und द्रोणपुष्पी Râgân. 3,138.

चित्रपद् 1) Adj. mannichfach gegliedert (eine Rede). — 2) f. घ्री a) *Cissus pedata. — b) ein best. Metrum. — 3) n. ein best. Metrum.

*चित्रपर्णिका f. Hemionitis cordifolia.

*चित्रपर्णी f. 1) dass. — 2) Rubia Munjista. — 3) Gynandropsis pentophylla Râgân. 3,125. — 4) Commelina salicifolia. — 5) = द्रोणपुष्पी.

*चित्रपाल्ल eine best. Pflanze.

*चित्रपादा f. Predigerkrähe.

*चित्रपिच्छ(Gal.)ण्ड °क Râgân. 19,93) m. Pfau.

*चित्रपुङ्ख m. Pfeil.

चित्रपुत्रिका f. ein weibliches Portrait.

चित्रपुत्रिकाय्, °यित Adj. einem Porträt gleichend Ind. St. 15,268.

चित्रपुर n. N. pr. einer Stadt.

*चित्रपुष्पी f. Hibiscus cannabinus Râgân. 4,80.

चित्रपृष्ठ 1) Adj. einen bunten Rücken habend. — 2) *m. Sperling.

चित्रप्रतिकृति f. Gemälde, Bild.

*चित्रफल 1) m. a) Myetus Chitaia (ein Fisch). — b) Cucumis sativus. — 2) f. घा a) Myetus Karpirat (ein Fisch). — b) Bez. verschiedener Gurkenarten und Eierpflanzen. — 3) f. ई = 2) a).

चित्रफलक (m. im Prâkrit 300,1) eine Tafel, auf welche ein Bild gemalt wird (Kathâs. 117,24) oder —worden ist (Gemälde). Am Ende eines adj. Comp. f. घा 298,8.

चित्रबर्हे m. 1) Pfau. — 2) N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चित्रबर्हिन् Adj. buntgeschwänzt (Pfau).

चित्रबर्हिस् Adj. der eine funkelnde Streu (von Sternen) um sich her hat.

चित्रबलगड्ड m. N. pr. eines Geschlechts.

चित्रबाण m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रबालु m. N. pr. 1) eines Gandharva Bâlab. 89,15. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra und eines andern Mannes.

*चित्रबीज 1) m. rother Ricinus Râgân. 8,59. — 2) f. घा Embelia Ribes Râgân. 6,50.

चित्रभानु 1) Adj. hell scheinend, licht-glänzend. — 2) m. a) Feuer, der Gott des Feuers. — b) * die Sonne. — c) * Plumbago zeylanica. — d) * Calotropis gigantea. — e) das 1ste Jahr im 4ten Lustrum des fünfjährigen Jupitercyclus. — f) * Bein. Bhairava's. — g) N. pr. α) eines Fürsten VP.² 4, 116. — β) des Vaters von Bâṇabhaṭṭa.

चित्रभाष्य n. Beredsamkeit.

चित्रभित्ति f. eine bemalte Wand, ein auf eine Wand gemaltes Bild.

चित्रभृत् Adj. bemalt oder ausgeschmückt.

*चित्रभेषजा f. Ficus oppositifolia Râgân. 11,135.

चित्रमज्ञ m. ein best. Tact S. S. S. 225.

चित्रमण्डल m. eine Schlangenart.

चित्रमनस् m. N. pr. eines Rosses des Mondgottes VP.² 2,299.

चित्रर्चस् 1) Adj. ausgezeichnete Fülle habend. — 2) m. N. pr. des angeblichen Verfassers von RV. 10,122.

चित्रमीमांसा f. Titel eines rhet. Werkes. °खण्डन n. Titel eines dasselbe bekämpfenden Werkes.

चित्रमृग m. die gefleckte Antilope.

*चित्रमेखल und °क m. Pfau.

चित्रय्, °यति 1) bunt machen, — zeichnen, ausschmücken. चित्रित bunt gemacht, ausgeschmückt, gemalt Vîr. 32. — 2) *दर्शने, बहुतर्दर्शने, णनिकेतणे, बहुले. — Mit उद्, उच्चित्रित reich geschmückt —, = verschen mit (Instr.) Vikramâṅkaḥ. 12, 28.

चित्रयज्ञ Titel eines Schauspiels.

चित्रयान m. N. pr. eines Fürsten.

चित्रयाम Adj. eine lichte Bahn habend.

चित्रयोधिन् 1) Adj. auf verschiedene Arten kämpfend. — 2) *m. a) Bein. Arguna's. — b) Terminalia Arjuna Râgân. 9,121. — c) Wachtel Nigh. Pr.

*चित्ररञ्जक n. Zinn Nigh. Pr.

चित्ररथ 1) Adj. einen lichten, glänzenden Wagen habend. — 2) m. a) * die Sonne. — b) Bein. Dhruva's (des Polarsterns) Bhâg. P. 4,10,22. — c) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Gandharva. — γ) eines Schlangendämons. — δ) * eines Vidjâdhara. — 3) f. घा N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई eine Form der Durgâ Hariv. 2,109,48.

*चित्ररथवाल्लोक n. Sg. gaṇa रात्रदत्तादि.

चित्ररश्मि m. N. pr. eines Marut.

चित्ररातिन् Adj. ausgezeichnete Gaben habend RV. 5,62,3.

चित्रराधस् Adj. ausgezeichnete Gaben gewährend.

चित्रराजपत्नी und °वार्धा m. Titel verschiedener Werke.

चित्रलेखा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

चित्रलेप m. N. pr. eines Fürsten.

*चित्रल 1) Adj. bunt. — 2) m. die gefleckte Antilope Râgân. 19,45. — 3) f. घा eine best. Pflanze Râgân. 5,94.

चित्रलता f. 1) *Rubia Munjista Râgân. 6,193. — 2) N. pr. einer Apsaras Bilar. 89,7.

चित्रलिखन n. Maleret.

चित्रलिखित Adj. gemalt.

*चित्रलेखक m. Maler.

*चित्रलेखनिका f. Pinsel zum Malen.

चित्रलेखा f. 1) Gemälde, Bild. — 2) Name verschiedener Metra. — 3) N. pr. α) einer Apsaras. — b) einer Tochter Kumbhâṇḍa's.

*चित्रलोचना f. Predigerkrähe.

*चित्रवदाल m. Silurus pelorius (ein Fisch).

चित्रवन n. N. pr. eines *Waldes*.

चित्रवत् 1) Adj. *a) mit Gemälden versiert, bemalt.* पद्म Harshaṃ. 120,3. — *b) das Wort* चित्र *enthaltend.* — 2) f. °वती *a) ein best. Metrum.* — *b)* N. pr. einer Tochter Kṛshṇa's oder Gada's.

*चित्रवर्णी f. *Gynandropsis pentaphylla* Rāǵān. 3,125, v. l.

चित्रवर्त्ति f. *Pinsel zum Malen* Mālatīm. ed. Bomb. 62,2, v. l.

चित्रवर्तिका f. dass. Mālatīm. 21,3 (62,3). Kād. 224,11.

*चित्रवर्तिनी f. *ein best. Arzneistoff* = रेणुका Nigh. Pr.

चित्रवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer.

चित्रवर्षिन् Adj. *auf wunderbare Weise regnend.*

चित्रवलया f. N. pr. einer Göttin.

*चित्रवल्लिक m. *Silurus boalis* (ein Fisch).

*चित्रवल्ली f. 1) *Koloquinthe.* — 2) = मरुन्नवा-रूणी Rāǵān. 3,61.

चित्रवहा f. N. pr. eines Flusses.

चित्रवात 1) Adj. *a) von ausgezeichneter Raschheit.* — *b) mit bunten Federn versiert (Pfeil).* — 2) *m. *Hahn.*

चित्रवाहन m. N. pr. eines Fürsten.

*चित्रवीर्य m. *rother Ricinus.* Vgl. चित्रबीज.

चित्रवेगिक m. N. pr. eines Schlangendämons.

चित्रवेष m. Beiw. Çiva's.

*चित्रव्याघ्र m. *Leopard* Rāǵān. 19,6.

चित्रशाकपूपलघ्यविकाक्रिया f. Pl. oder °शाकापूपलघ्य n. Sg. *die Kunst allerhand Gemüse, Gebäck und andere Speisen zuzubereiten.*

चित्रशाला f. 1) *Bildersaal* Kād. 55,18. — 2) *ein best. Metrum.*

चित्रशालिका f. *Bildersaal* 309,9 (im Prākrit).

चित्रशिखण्डधर Adj. *mannichfache Haarbüschel tragend (Vishṇu)* Viṣṇus. 98,65.

*चित्रशिखण्डिन् m. Patron. Bṛhaspati's *(Jupiters).*

चित्रशिखण्डिन् m. Pl. Bez. *der 7 Weisen* Marīki, Atri, Aṅgiras, Pulastja, Pulaha, Kratu *und* Vasishṭha. Nach Bālar. 14,7 ist Vaiçvāmitra der 7te, nach 309,15 Vasishṭha der 9te (wohl 8te); von ihnen. Als Gestirn *der grosse Bär.*

*चित्रशिखण्डिपुत्र m. Patron. Bṛhaspati's *(Jupiters).*

चित्रशिरस् m. 1) *ein best. giftiges Insect.* — 2) N. pr. eines Gandharva.

चित्रशिला f. N. pr. eines Flusses Mbu. 6,9,26.

चित्रशीर्षक m. *ein best. giftiges Insect.*

*चित्रशीक m. *Jonesia Asoka* Nigh. Pr.

चित्रशोचिस् Adj. *hellglänzend.*

चित्रश्रवस्तम Adj. Superl. 1) *lauten Ruf ertönen lassend.* — 2) *des lauten Rühmens werth.*

*चित्रसंज्ञ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रसङ्ग n. *ein best. Metrum.*

*चित्रसर्प m. *eine Schlangenart.*

चित्रसेन 1) Adj. *mit glänzendem Speer versehen.* — 2) m. *a)* N. pr. eines Schlangendämons. — *β)* eines Gandharva. — *γ)* eines der Schriftführer in der Unterwelt. — *δ)* verschiedener Männer. — *b) Secretär bei einer vornehmen Person; vgl.* 2) *a)* γ). — 3) f. घा N. pr. *a)* einer Apsaras. — *b)* einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — *c)* einer Hetäre. — *d)* eines Flusses.

चित्रसेनि MBu. 7,1691 (fehlerhaft für चैत्रसेनि).

चित्रस्थ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रस्थल n. N. pr. eines Gartens.

चित्रस्थल m. N. pr. eines Rākshasa.

चित्रस्रस् m. Pl. (Comm.) *bestimmte Bewegungen der Hände bei Kämpfenden.*

चित्रात्र 1) m. N. pr. *a)* verschiedener Männer. — *b)* *eines Schlangendämons. — 2) *f. ई *Predigerkräuhe.*

*चित्रासुप m. *eine best. Pflanze.*

चित्राङ्ग 1) *Adj. *einen gesprenkelten Körper habend.* — 2) m. *a)* *eine *Schlangenart.* — *b)* *Plumbago rosea* Rāǵān. 6,47. — *c)* N. pr. *α)* eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra. — *β)* einer Antilope. — *γ)* eines Hundes. — 3) f. ई *a)* *Ohrwurm, Julus. — *b)* *Rubia Munjista* Rāǵān. 6,193. — *c)* N. pr. einer Hetäre. — 4) *n. *a) Zinnober* oder *Mennig* Rāǵān. 13,99. — *b) Auripigment* Rāǵān. 13,68.

चित्राङ्गद 1) Adj. *mit glänzenden oder bunten Armbändern geschmückt.* — 2) m. *a)* N. pr. *α)* eines Gandharva. — *β)* eines Vidjādhara. — *γ)* eines der Schriftführer in der Unterwelt. — *δ)* verschiedener Männer. — *b) Secretär bei einer vornehmen Person; vgl.* 2) *a)* γ). — 3) f. घा N. pr. *a)* einer Apsaras. — *b)* der Gattin Aṛguna's.

*चित्राङ्गसूनु f. Bein. der Mutter Vjāsa's.

*चित्राङ्गसूनु m. Bein. Aṛguna's H. ç. 137.

*चित्राङ्गि m. 1) *der Mond.* — 2) *eine mit dem Blute einer dem Ghaṇṭākarṇa zu Ehren geschlachteten Ziege bestrichene Stirn.*

चित्राङ्गद m. *ein bunter Vogel* Vaǵr. Joǵā. 6,18.

चित्राङ्ग n. *durch Zuthaten bunt gewordener Reis.*

*चित्राङ्गपुर m. *eine Art Gebäck.*

चित्राङ्गिद Adj. (f. घा) *glänzende Gaben habend.*

*चित्राङ्गम n. *Stahl* Rāǵān. 13,47.

चित्राङ्गुध m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra.

चित्राङ्गुसु Adj. *ausgezeichnete Lebenskraft besitzend.*

चित्राङ्गम्, चित्रार्पित und चित्रार्पितारम्भ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

*चित्रार्चिस् m. *die Sonne* Gal.

चित्रार्चिस् 1) *an funkelndem Schmuck reich.* — 2) *der Spruch* VS. 3,18 Āpast. Çr. 6,16,10.

चित्रार्घ m. Beiw. Satjavant's.

चित्रास्तरणावतु Adj. *mit bunten oder mannichfachen Teppichen belegt* R. 4,44,99.

*चित्रिक m. *der Monat* Kaitra.

चित्रित s. u. चित्रय्.

चित्रिन् 1) Adj. *gesprenkelte (d. i. schwarze und graue) Haare habend.* — 2) f. चित्रिणी *a)* Pl. *wundervolle Werke.* — *b) ein Frauenzimmer mit bestimmten Eigenschaften* Ind. St. 15,327. — *c)* Name *bestimmter Backsteine.*

चित्रिल 1) Adj. *ausgezeichnet, weithin sichtbar.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चित्री Adv. mit करु *zum Bilde machen, in ein Bild verwandeln.*

चित्रीकरण n. 1) *das Buntmachen, Ausschmücken, Malen* Daṇḍ. 35,63. — 2) *Verwunderung.*

चित्रीकार m. *Verwunderung, Staunen* Lalit. 347,6.

चित्रीय्, °यते 1) *in Staunen gerathen* Harshaṃ. 183,12. Bālar. 53,12. Prasannar. 52,13. — 2) *Staunen verursachen.* — Mit अति *grosses Staunen erregen.*

चित्रीया f. *Verwunderung, Staunen* Daçak. (ed. Wilson) 134,5.

*चित्रेश m. *der Mond.*

*चित्रोक्ति f. *eine seltsame Stimme, eine St. vom Himmel.*

चित्रोति Adj. *ausgezeichnete Erquickungen habend oder gebend.*

चित्रोत्पला f. N. pr. eines Flusses.

चित्रोत्पला f. desgl.

चित्रोदन m. n. = चित्रान्न.

चित्र्य, चैत्रिय Adj. *funkelnd.*

चित्रशर्मन्दर्तीय m. N. pr. eines Autors.

चित्रशुल 1; m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई Titel eines von ihm verfassten Werkes.

चिद् Adv. 1) *sogar, selbst, auch; immer, je;* mit einer Negation *nicht einmal.* Oft nur durch den Ton auszudrücken. In der klassischen Sprache nur nach Interrogativen und अनु. — 2) *wie.* अति° *wie Feuer.*

चिद्चिन्मय Adj. *aus Geist und Materie bestehend.*

चिदृतत्त्वचण्डीविधान n. Titel eines Werkes.

चिद्म्बर N. pr 1) m. eines Autors. — 2) n. einer Stadt.

चिद्म्बरपुर n. = चिद्म्बर 2).

चिद्म्बररहस्य n. Titel eines Werkes.

चिद्म्बरस्थल n. = चिद्म्बर 2).

चिद्रश्मिमाला f. Titel eines Commentars.

चिद्रात्मक Adj. *geistig* Buḍd. P. 8,3,2.

चिद्रात्मन् m. *der denkende Geist, der reine Intellect.*

चिद्रान्दृशमोकी f. Titel eines Werkes.

चिद्रानन्दमय Adj. *aus Geist und Wonne bestehend.*

चिद्रानन्दस्तवराज m. = चिद्रानन्दृशमोकी.

चिद्रानन्दाय् °यते *zu Geist und Wonne werden.*

चिद्रानन्दाश्रम m. N. pr. eines Lehrers.

चिदुल्लास Adj. *Gedanken gleich aufblitzend.*

चिद्गगनचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

चिद्घन m. *ganz Intellect* Sarvad. 96,1.

चिद्घनचपक Titel eines Werkes.

चिद्घ्र 1) m. (v. l. n.) Name eines Sâman Âsṭa. Br. — 2) f. ई Titel eines Commentars.

चिद्रूप 1) Adj. *a) aus Intellect bestehend, ganz I.* Kap. 6,50. Nom. abstr. °ता n. Ind. St. 9,434. — *b) *klug, verständig.* — 2) *m. *the Supreme Being, as identifiable with intellect or understanding.*

चिद्विलास m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

चिद्वृत्ति f. *Geistesthätigkeit.*

चिन्, *चित्तति, चित्तयति (metrisch auch Med.; चित्तयान auch in der Prosa) 1) *bei sich denken, einen bestimmten Gedanken haben, nachdenken, nachsinnen.* — 2) *denken an, nachsinnen über, in Gedanken sich beschäftigen mit, seine G. richten auf* (Acc.; ausnahmsweise Dat., Loc. oder प्रति). Mit einer Negation *nicht denken an, — beachten, keine Aufmerksamkeit wenden auf* 173,24. — 3) *ausdenken, ausfindig machen.* — 4) *in Betracht ziehen, behandeln, besprechen.* — 5) *denken von, eine Meinung haben über, halten für, bedeuten dass;* mit zwei Acc. — 6) *beherzigen, befolgen* Râǵat. 7,772. — Mit अनु 1) *nachdenken, überlegen, bei sich denken, sich einem Gedanken hingeben* 73,9. 328,7. — 2) *gedenken, nachsinnen über, in Gedanken sich vorführen, seine G. richten auf* (Acc.; ausnahmsweise Loc.). Mit einer Negation *nicht beachten.* — Caus. अनुचिन्तयति *Jmd nachsinnen lassen über,* mit zwei Acc. Zu belegen Pass. mit zwei (!) Nominativen. — Mit समनु *bedenken, nachsinnen über* (Acc.). — Mit अभि dass. — Mit व्या, °चित्तयत् Pañcat. 103,16 fehlerhaft für व्यचि°. — Mit निस् in अनिश्चिन्त्य. — Mit परि 1) *hin und her sinnen, reiflich überlegen.* — 2) *bei sich denken* Spr. 7782. — 3) *gedenken, nachsinnen über* (Acc.). — 4) *ausdenken, ausfindig machen.* — Mit संपरि *ausdenken.* — Mit प्र 1) *nachsinnen.* — 2) *Etwas denken, nachdenken —, nachsinnen über, denken an* (Acc.). — 3) *ausdenken, ausfindig machen.* — Mit विप्र *gedenken.* — Mit प्रति 1) *von Neuem durchdenken.* — 2) *gedenken.* — Mit वि 1) *unterscheiden, wahrnehmen.* — 2) *bei sich denken, überlegen, nachsinnen.* — 3) *denken an, nachdenken über, in Gedanken sich beschäftigen mit* (Acc.), *denken zu* (Infin.). — 4) *in Betracht ziehen, berücksichtigen, beachten.* Mit einer Negation *nicht beachten, sich nicht kümmern um.* — 5) *ausdenken, ausfindig machen.* — 6) *sich Etwas vorstellen.* — Mit अनुवि 1) *in der Erinnerung zurückrufen.* — 2) *nachsinnen über* Kâraṇḍ. 33,21. 36,3. 57,13. 61,1. — Mit प्रवि *denken an, nachsinnen über* (Acc.). — Mit संवि *nachdenken, — sinnen.* — Mit सम् 1) *denken, bei sich denken, nachdenken, überlegen.* — 2) *denken an, gedenken, sinnen auf, in Gedanken sich beschäftigen mit, bedenken; mit* Acc. — 3) *Jmd bestimmen zu* (Dat.). — Mit अनुसम् *nachsinnen.* — Mit अभिसम् *gedenken.*

चिन्तक 1) am Ende eines Comp. *der nachgedacht hat über, sich kümmert um, Kenner* Gaut. — 2) m. Name des 23sten Kalpa 2) *h).*

चिन्तन n. 1) *das Gedenken, Denken an, Betrachtung, das Nachdenken über, Sorge um;* die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. — 2) *trübe Gedanken, Sorgen* Spr. 2093.

चिन्तनीय Adj. *woran man zu denken hat, worauf man seine Aufmerksamkeit zu richten hat, auszufindig zu machen.*

चिन्तयितव्य Adj. *dessen man zu gedenken hat.*

चिन्ता 1. *Gedanke an, das Nachdenken über, Betrachtung, Sorge um* (Loc. oder im Comp. vorangehend). चिन्तया *in Folge blossen Gedenkens* VP. 1,13,50. — 2) *trübe Gedanken, Sorgen in Betreff von* (Gen., Loc. oder उपरि). — 3) N. pr. eines Frauenzimmers.

*चिन्ताकर्तृन् n. *trübe Gedanken.*

°चिन्ताकारिन् Adj. *in Betracht ziehend, erwägend.*

चिन्तापर Adj. *in Gedanken vertieft.*

चिन्तापर् m. *eine Last von Sorgen* Ind. St. 15,338.

चिन्तामणि 1. m. *a) ein Edelstein, der die Zauberkraft besitzt das herbeizuschaffen, worauf der Besitzer seine Gedanken richtet; der Stein der Weisen. — b)* *Bein. Brahmaṇ's. — c) Titel verschiedener Werke, insbes. am Ende eines Comp. °टीका f., °पद्धति f. und °प्रकाश m. — d)* N. pr. *a)* *eines Buddha. — β) eines Autors. — 2) f. N. pr. einer Hetäre.

चिन्तामणिचतुर्वृत्ति m. *eine best. Quecksilberarzenei* Mat. med. 33.

चिन्तामणितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

चिन्तामणिवरलोचन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 51,14.

चिन्तामय Adj. *in der Form eines Gedankens erscheinend, im Geiste vorgestellt* Aṣṭâ-P. 30,28. Am Ende eines Comp. *aus den Gedanken an — hervorgegangen.*

चिन्तामोह m. *verworrene Gedanken* Spr. 2292.

चिन्तायज्ञ m. *ein Opfer in Gedanken.*

चिन्तारत्न n. = चिन्तामणि 1) *a).*

चिन्तारत्नाय *ein* Kintâratna *darstellen.* °यित u. impers. Ind. St. 15,393.

*चिन्तावत् Adj. *gedankenvoll.*

*चिन्तावेष्टमन् n. *Berathungsgemach.*

*चिन्तिडी f. falsche Form für तिन्तिडी.

चिन्तित 1) Adj. *gedacht u. s. w. — 2) n. a) Gedanke. — b) Absicht. — c) trübe Gedanken, Sorgen.*

*चिन्तिति f. = चिन्ता 1) 2).

चिन्तितोपनत Adj. *gedacht und schon da seiend* Kathâs. 18,329.

चिन्तितोपस्थित Adj. dass Kathâs. 18,116. 146.

°चिन्तिन् Adj. *denkend an* Naish. 8,17.

*चिन्तिया f. = चिन्ता 1) 2).

*चिन्तोक्ति f. *mündlich erzählt oder klagt.* Richtig चिन्त्रोक्ति.

चिन्त्य 1) Adj. *a) zu denken, vorzustellen. — b) an den oder woran man zu denken hat.* Superl. °तम. — *c) was noch zu erwägen ist, unentschieden, fraglich.* — 2) n. *die Nothwendigkeit sich über Etwas* (Gen.) *Gedanken zu machen.*

चिन्त्यगोप m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern.*

चिन्त्यगोपक m. Titel eines Werkes.

चिन्त्यनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 268.

*चिन्त्र m. *Panicum miliaceum.*

चिन्मभृ m. N. pr. eines Autors.

चिन्मय Adj. *geistig.*

चिन्मात्र Adj. *ganz Intellect, reiner Geist* 273,8.22.

चिन्मात्राकाशिका f. Titel eines Werkes.

*चिपट 1) Adj. *stumpfnasig.* — 2) m. *platt gedrückter Reis.*

चिपिट 1) Adj. (f. द्या) *a) abgestumpft, abgeplattet, platt, breit gedrückt, flach anliegend* Naish. 7, 65. — *b)* *stumpfnasig. — 2) m. *a) ein best. gif-*

tiges Insect. — b) * platt gedrückter Reis. — 3) * f. ग्रा ein best. Gras Râǵan. 8,148.

चिपिटक 1) * m. = चिपिट 2) b). — 2) f. °टिका Schorf (auf einer heilenden Wunde) Kakrad. zu Suçr. 1,88,14.

चिपिटग्रीव Adj. kurzhalsig.

चिपिटघ्राण und चिपिटनास Adj. stumpfnasig.

चिपिटनासिक 1) Adj. dass. — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चिपिटास्य Adj. ein plattes Gesicht habend Varâh. Bṛh. 27(25),12.

चिपिटिकावत् Adj. mit Schorf versehen.

चिपिटी Adv. mit कर् platt schlagen Kâd. 255,14. Bâlar. 238,16.

* चिपुट m. = चिपिट 2) b).

चिप्प n. ein best. Krankheit des Fingernagels.

* चिप्पट n. Zinn Râǵan. 13,21.

चिप्पटजयापीड m. N. pr. eines Fürsten.

चिप्पिका f. ein best. Vogel (?).

चिप्य 1) m. ein best. Wurm. — 2) n. = चिप्प.

* चिवि und * चिबु (Gal.) m. Kinn.

चिबुक 1) n. Kinn. — 2) m. a) * Pterospermum suberifolium. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

* चिमि m. 1) Papagei. — 2) eine best. Pflanze.

* चिमिक m. Papagei.

चिमिचिमा f. das Prickeln.

चिमिचिमाय्, °यते prickeln.

चिर 1) Adj. lang (von der Zeit), langwährend, von lange her bestehend, der alten Zeit angehörig. — 2) n. Verzögerung, das Zögern. किं चिरेण wozu das Zögern? wozu Zeit verlieren? — 3) चिरम् lange, langsam, vor langer Zeit. चिरं तन्मेने यदु mit Condit. es schien ihm zu lange, wenn zuvor 29,29. चिरं कर् lange machen, säumen, zögern. चिरतरम् recht lange. — 4) चिरेण nach langer Zeit, spät, nicht gleich; lange, seit langer Zeit; langsam, चिरतरेण langsamer, चिरतमेन am langsamsten. — 5) चिराय lange; nach langer Zeit, endlich, schliesslich; allzuspät. — 6) चिरात् nach langer Zeit, spät, so spät, erst jetzt (117,2), endlich; seit langer Zeit. चिरात्प्रभृति dass. — 7) चिरस्य nach langer Zeit, nicht bald (43,1), spät, endlich; seit langer Zeit. — 8) चिरे nach langer Zeit, nicht gleich darauf. — 9) चिर° lange, vor langer Zeit, nach l. Z., spät.

चिरकार, °कारि, °कारिक und °कारिन् Adj. lange machend, langsam zu Werke gehend, saumselig; lange dauernd, langsam verlaufend Karaka 6,3. 11. 15. Nom. abstr. °रिता f. und °रित्व n.

1. चिरकाल m. eine lange Zeit. °लम् l. Z. hindurch, lange. °लात् nach l. Z., wegen der l. Z., die dazwischen liegt. °लाय auf l. Z. °ल° l. Z. hindurch.

2. चिरकाल Adj. einer längst verflossenen Zeit angehörig.

चिरकीर्ति m. N. pr. eines Mannes.

चिरकृत Adj. lange gethan, — geübt Daçak. 68,8.

* चिरक्रिय Adj. = चिरकार.

चिरज Adj. alt an Jahren, betagt.

चिरजात und °तर Adj. älter an Jahren als (Abl.).

चिरजीवक 1) * m. eine best. Pflanze. — 2) f. °विका langes Leben Kathop. 1,24.

चिरजीविन् 1) Adj. lange lebend 161,23. Nom. abstr. °विता f. langes Leben Spr. 5770. Prij. 4,9. — 2) m. a) * Bein. Vishṇu's. — b) * Krähe. — c) * Salmalia malabarica und = जीवक. — d) N. pr. einer Krähe.

चिरंजीव 1) Bein. verschiedener Autoren. Auch °भट्टाचार्य. — 2) * f. ग्रा Trigonella corniculata.

चिरंजीविन् m. 1) * Bein. Vishṇu's. — 2) * Krähe. — 3) * Salmalia malabarica und = जीवक. — 4) N. pr. eines Vogels Ind. St. 15,344.

* चिरण्टी, * चिरण्ठी und चिरण्ठी f. ein noch im väterlichen Hause lebendes Frauenzimmer.

* चिरतिक्ता f. 1) Agathotes Chirayta. — 2) eine wilde Gurkenart Nigh. Pr.

* चिरत्न Adj. = चिरन्तन 1).

चिरदातर् m. N. pr. eines Fürsten von Kirapura.

चिरन्तन 1) Adj. alt, aus alten Zeiten stammend. m. Pl. die Alten. — 2) m. Bein. a) * Brahman's Gal. — b) Çiva's.

* चिरपाकिन् m. Feronia elephantum.

चिरपुर n. N. pr. einer Stadt.

* चिरपुष्प m. Mimusops Elengi Râǵan. 10,65.

चिरप्रवृत्त Adj. lange bestehend. °त्त एष पन्थाः so v. a. für diesen Fall giebt es viele Beispiele Kâd. 197,1.

चिरबिल्व m. Pongamia glabra.

चिरभाविन् Adj. in weiter Ferne (zeitlich) liegend.

* चिरमेहिन् m. Esel.

चिरमोचन n. N. pr. eines Tîrtha.

* चिरम्भण m. Falco Chesla.

चिरय्, °यति und °यते (seltener) lange machen, säumen, lange ausbleiben.

चिररात्र (* m.) lange Zeit, — Dauer. °म् für lange Zeit Karaka 6,1. Dat. auch als Adv. lange, nach langer Zeit, endlich. °त्र° lange.

चिरलोकलोक Adj. dessen Welt einen langen Bestand hat.

चिरवेला f. späte Tageszeit. Instr. zu so sp. T. Pańkat. 207,13.

* चिरसूता und * °सूतिका f. eine Kuh, die schon lange gekalbt hat.

* चिरस्थ m. = नायक.

चिरस्थायिन् Adj. lange stehend, — aufbewahrt, alt Bhâvapr. 2,109.

चिरस्थितिक Adj. in एवं°.

* चिराटिका f. eine weissblühende Boerhavia erecta.

* चिरातिक्त m. = चिरतिक्त.

* चिराद् m. Bein. Garuḍa's.

चिरान्तक m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चिराय्, °यति und °यते lange machen, säumen, lange ausbleiben. °यित lange ausbleibend.

* चिरायु (Râǵan. 9,87) und * °क (Gal.) m. Weinpalme.

चिरायुष Adj. langes Leben verleihend.

चिरायुष्य Adj. dem ein langes Leben beschieden ist. Nom. abstr. °ता f. Daçak. 10,18.

चिरायुस् 1) Adj. langlebig. — 2) * m. a) eine Gottheit. — b) Krähe Gal.

1. * चिरि, °णोति (हिंसायाम्, त्रिघोसायाम्).

2. चिरि m. Papagei.

* चिरिका f. eine best. Waffe.

चिरिकाक m. eine Art Krähe MBh. 13,111,123.

चिरिटिक m. ein best. Vogel Karaka 1,27.

* चिरिण्टी f. = चिरण्टी.

* चिरिबिल्व m. = चिरबिल्व.

* चिरिहिल्ल m. ein best. grosser Fisch Râǵan. 19,73. Vgl. चीरहिल्ल.

चिरीटी f. ein best. zu den Pratuda gezählter Vogel.

* चिरु m. Schultergelenk.

चिरोत्थ Adj. lange bestehend Suçr. 2,368,2.

चिर्भिट m. (Karaka 6,10), चिर्भिटिका f. und चिर्भिटी f. Cucumis utilissimus (Pflanze und Frucht). — Vgl. गजचिर्भिटा.

चिर्भिट n., चिर्भिटा f. und चिर्भिटिका f. eine Gurkenart Bhâvapr. 1,240. Karaka 1,27.

* चिल्, चिलति (वसने). Vgl. चेल.

* चिलमीलिका f. 1) eine Art Halsschmuck. — 2) ein leuchtendes fliegendes Insect. — 3) Blitz.

चिलाति m. N. pr. eines Mannes.

* चिलिका f. eine Art Waffe.

चिलिचिम (Karaka 1,25. Bâlar. 1,25) und * °चीम m. ein best. Fisch.

* चिलिचीमि 1) m. = चिलिचिम. — 2) f. (auch °मी) Blitz Gal.

* चिलिमिलिका f. = चिलमीलिका 1).

* चिलिमीनक m. = चिलिचिम.

* चिलिमीलिका f. = चिलमीलिका 1) 2) 3).

* चिल्ल्, चिल्लति (शैथिल्ये, भावकरणे, हावकरणे).

Digitized by Google

*चित्र 1) Adj. *triefaugig.* — 2) m. n. *triefende Augen.* — 3) m. *Falco Cheela.* — चित्रो s.u. चित्रि.

चित्रक 1) m. *ein best. Thier.* — 2) *f. या *Grille, Heimchen.* — 3) f. चित्रिका *a) eine best. Gemüsepflanze. — b) Augenbraue.*

चित्रट und चित्रर m. *ein best. zu den भूमिशय gezähltes Thier.*

चित्रदेवी f. N. pr. einer *Göttin.*

*चित्रगन्धा f. *ein best. Parfum.*

*चित्रभानु m. *Räuber.*

चित्रि 1) m. *ein best. Raubvogel.* — 2) f. चित्रि und °त्री *eine best. dem Spinat verwandte Gemüsepflanze* Rāśān. 7,126. — 3) *f. चित्रो *a) Grille, Heimchen. — b) Symplocos racemosa;* richtig निचुरी.

चित्रवटि m. *ein best. Thier* Gop. Br. 1,2,7 (S. 28, Z. 13).

*चित्रविट m. *plattgedrückter Reis.*

*चित्रविल्लिका *Lein best. kleiner Strauch* Rāśān.5,74.

चित्रीं Interj. *klirr!*

चित्रीयाकाम्य (enematep.) Absol. *schmatzend (essen)* Āpast. Ça. 13,17,6. Vgl. चुचुया.

*चित्रोपकन्या n. N. pr. einer Stadt.

*चित्रुक्र m. Pl. *Haupthaar.*

चित्र्य n. (adj. Comp. f. या 295,16) 1) *Zeichen, Merkmal, Attribut, Anzeichen.* — 2) *Banner, Fahne.* — 3) *Zodiakalbild.* — 4) *Ziel, die Richtung wohin.*

चित्र्यक n. *Büttel, Jota* Kāś. 2,103,16.

*चित्र्यकाम्पिन् Adj. 1) *verletzend.* — 2) *schrecklich anzuschauen.*

*चित्र्यधारिणी f. *Hemidesmus indicus* und *Ichnocarpus frutescens.*

चित्र्यन n. *Merkmal* Naiṣ. 1,62.

चित्र्यपु, °यति *zeichnen, kennzeichnen.* चित्र्यित *gezeichnet, bezeichnet, kenntlich gemacht.* — Mit परि und परि = Simpl.

चित्र्यियिष्य Adj. *zu bezeichnen, kenntlich zu machen.*

चित्र्यो Adv. mit कर् *kennzeichnen.*

*चीकु, चीकति und चीकयति (ग्रानर्यणे, मर्यणे, ग्रानर्ये).

चीचीकूयी onomatop. vom *Gezwitscher der Vögel.*

चोटिका f. *Zetteichen* Buoḍa-Pa. 92,13.

*चीड़ा f. *ein best. Harz* Rāśān. 12,38.

चीण m. Pl. = चीन *die Chinesen.*

चीणक m. *Panicum miliaceum.*

*चीणकर्कटिका f. *eine Gurkenart* Rāśān. 7,216.

चीर्ति f. *das Sammeln.*

चीत्कार m. *Geschrei, Gelärm* 149,1.

चीत्कारवत् Adj. *von Geschrei begleitet.*

चीत्कृत n. = चीत्कार Kāḍ. 31,8. Bālar. 167, 19. Hem. Par. 1,45.

चीत्कृति f. *Gerassel* Bālar. 232,6.

चीन 1) m. *a) Pl. die Chinesen.* — *b) eine Art Antilope.* — *c) Panicum miliaceum* Mat. med. 295. — *d) eine Art Zeug.* — *e) *Faden.* — 2) n. *a) *Banner, Fahne.* — *b) eine Art von Verband fur die Augenwinkel.* — *c) *Blei.*

चीनक m. 1) Pl. *die Chinesen.* — 2) *Panicum miliaceum* Hemādri 1,118,22. 119,13. 15. 19. — 3) *Fennich.* — 4) *eine Art Kampher* Rāśān. 12,70. Bhāvapr. 1,182. Vgl. चीनाक.

*चीनकर्कटिका f. = चीण Nigh. Pr.

*चीनकर्पूर m. *eine Art Kampher* Rāśān. 12,70.

*चीनत्र n. *Stahl* Rāśān. 13,47.

*चीननी m. *Pfirsichbaum.*

चीनपट 1) *eine Art Zeug* Sūçr. 1,65,14. — 2) *n. *Blei.*

*चीनपति m. N. pr. eines Reiches.

चीनपिष्ट n. 1) *Mennig* Vikramāṅkaḱ. 14,68. — 2) *Blei.*

चीनपिष्टमय Adj. *aus Mennig bestehend.*

*चीनप्रासपुत्र m. *Birnbaum.*

*चीनवङ्ग n. *Blei.*

चीनसिचय m. *ein seidenes Tuch* Pāṇ. 3,3,28.

*चीनांशुक n. *Seidenzeug, ein seidenes Tuch.*

चीनाक m. 1) *eine Fennichart* Bhāvapr. 1,279. — 2) *eine Art Kampher.* — Vgl. चीनक 2) 3) 4).

*चीनाकर्कटी f. *eine Gurkenart.* Vgl. चीणकर्कटिका und चीनक°.

चीनाचारप्रयोगविधि m. Titel eines Werkes.

चीर्पुर्द m. wohl *eine best. Pflanze* AV. 5,127,2 (Höchstr.).

*चीर्, चीरति, °ते (ग्रादानसंवरणयोः).

*चीर्भू, चीर्भवते (कत्थने).

चीरनिचरित्र n. Titel eines Werkes.

*चीर्, चीरति, °ते v. l. für चीर्.

चीर्ष 1) n. *a) Streifen, ein schmales und langes Stück Baumrinde, — Zeug, Fetzen, Lappen, Lumpen* Gaut. *Gewand* überh. Taitt. Ār. 7,4,2. — *b) *ein Perlenschmuck aus vier Schnüren.* — *c) *Scheitelhaar.* — *d) *Strich, Linie.* — *e) *eine geschriebene öffentliche Bekanntmachung.* — *f) *Blei.* — 2) m. vielleicht *Grille, Heimchen* Kathās. 73,240. — 3) f. या *Streifen, Fetzen.* — 4) f. ई *a) Grille, Heimchen.* — *b) *Saum des Untergewandes.*

चीरक 1) *m. = 2) b). — 2) f. चीरिका *a) *Grille, Heimchen.* — *b) eine geschriebene öffentliche Bekanntmachung* Kathās. 51,130. 55,37. 42. 71,81. Lalāpa. 2.

चीरगुण m. *Lappen.*

चीरणीय (?) *ein best. Spiel* Ind. St. 15,419.

*चीरपत्रिका f. *eine best. Gemüsepflanze* Rāśān. 7,125. v. l. तारपत्रिका.

*चीरपर्णी m. *Shorea robusta* Rāśān. 9,80.

चीरप्रावरण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चीरभवत्ती (?) f. *der Frau ältere Schwester.*

चीरभोजन n. N. pr. eines Tīrtha.

चीरल्लि *ein best. grosser Fisch.* Vgl. चिरिल्ल.

चीरवसन Adj. *in Baumrinde oder Lumpen gehüllt.*

चीरवासस् 1) Adj. dass. — 2) m. *a) Beiw. Çiva's. — b) N. pr. a) eines Jaksha. — β) eines Fürsten.

*चीरि f. *Angenschleier.*

चीरिका s. u. चीरक.

चीरितच्छदा f. *Beta bengalensis* Bhāvapr. 1,282.

*चीरितपत्रिका f. *eine Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

चीरिन् 1) Adj. = चीरवसन. — 2) f. °णी N. pr. eines Flusses.

*चीरिल्लि und *चीरील्लि = चीरल्लि.

चीरीवाक m. *Grille, Heimchen.*

चीरुक 1) n. *eine best. Frucht* Rāśān. im ÇKDa. — 2) *f. या *Grille, Heimchen.*

चीर्ण Partic. (neben चरित) von चर्.

*चीर्णकर्कटी f. *Kolocynthis* Gal. Vgl. चीणकर्कटिका und चीन°.

*चीर्णपर्णा 1) m. *Azadirachta indica.* — 2) m. *Phoenix sylvestris.*

चीर्णीवत् Adj. Mbh. 13,1595 fehlerhaft für °व्रत.

चीर्णव्रत Adj. *der sein Gelübde vollbracht hat* 72,21. Mbh. 13,23,24.

चीर्त्वा Absol. (neben चरित्वा) von चर्.

*चीलिका und *चील्लिका f. *Grille, Heimchen.*

*चीव्, चीवति (ग्रादानसंवरणयोः; die zweite Bed. wegen चीवर). चीवयति (भावार्थे oder भासार्थे).

चीवर 1) Gobh. 4,9,7 nach dem Comm. m. *Eisenfell.* — 2) n. *Bettlergewand,* insbes. *das eines Buddhisten.*

*चीवरगोपक m. *Kleiderverwahrer* (buddh.).

चीवरनिवसन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चीवरप्रसक m. *Kleidervertheiler* (buddh.).

*चीवरिन् m. *ein buddhistischer Bettler.*

*चीवित्रिका f. v. l. für चि° Rāśān. 3,74.

चुक्, Dat. Partic. चुक्ते (v. l. चुङ्क्ते) von unbekannter Bed.

चुकोपयिषु Adj. *Jmd* (Acc.) *erzürnen wollend.*

*चुक्र, चुक्रयति *)व्यथने, घातो, व्यसने) Dhātup. 32,56.

*चुक्राम m. *ein Kāṇḍāla*

*चुक्रार m. *Essengebrühe.*

चुक्र 1) (*m. n.) *a) Fruchtessig, eine saure Brühe* (insbes. *aus der Tamarindenfrucht*). — *b) Sauer-

ampfer Mat. med. 295. — 2) *f. द्या und ई Tamarindenbaum. — 3) *f. ई Oxalis pusilla. — 4) n. ein bes. präparirter saurer Reisschleim.

चुक्रक 1) *n. Rumex vesicarius. — 2) f. चुक्रिका a) Oxalis corniculata Bhâvapr. 1,283. Kâraka 6,9. — b) *ein bes. präparirter saurer Reisschleim Râgân. 13,89.

*चुक्रफलिका f. Tamarinde Nigh. Pr.

*चुक्रफला n. Tamarindenfrucht.

*चुक्रवास्तूक n. Sauerampfer.

*चुक्रवेधक n. ein bes. präparirter saurer Reisschleim Râgân. 13,89.

*चुक्राम्ल 1) n. Fruchtessig von der Schale der Frucht der Garcinia Râgân. 6,125. — 2) f. द्या a) Oxalis corniculata. — b) Tamarindenbaum. — c) ein bes. präparirter saurer Reisschleim.

*चुक्रिमन् m. Säure.

चुक्षा f.? gâṇa ङ्ग्यादि.

चुक्षीवायिन् Adj. zum Schwanken zu bringen beabsichtigend.

*चुक्षि m. die weibliche Brust.

*चुक्षु m. ein best. Gemüse.

चुक्षुक 1) *m. n. Brustwarze. — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. चुक्क.

*चुक्षुद्री f. Moschusratte Râgân. 19,59.

चुक्षुप m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. चूक्षुप.

चुक्षुर्पर्णिका f. ein best. Gemüsepflanze.

*चुक्षूक n. Brustwarze.

चुक्षु (Kâraka 1,27. 6,23) und चुक्षू m. f. eine best. Gemüsepflanze.

*चुच्य्, चुच्यति (घनिषवे).

चुच्चु 1) *Adj. am Ende eines Comp. bekannt, berühmt. — 2) m. a) *Moschusratte. — b) eine best. Mischlingskaste. — c) N. pr. eines Mannes.

*चुचुरी f. ein best. Spiel mit Tamarindensamen.

चुचुल m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

*चुचुलि und *०ली f. = चुचुरी.

*चुट्, चुटति und चोटयति (छेदने), चोटति (थल्यर्थाभावे).

*चुट्, चुटयति (थल्यर्थाभावे).

*चुड्, चुडति (भंवारणे).

*चुड्, चुडति (क्षावकारणे, भावकारणे, कृती, रुधे).

*चुण्, चुणति (छेदने).

*चुण्ट्, चुण्टति und चुण्टयति (छेदने), चुण्टति (थल्यर्थाभावे).

*चुण्टा f. Brunnen.

चुण्टिका (Conj.) f. ein kleiner Wasserbehälter.

चुण्ठी f. Brunnen.

*चुण्ड्, चुण्ठयति (रुंडागाम्).

*चुण्ड्, चुण्डति (थल्यर्थाभावे), चुण्डयति (छेदने).

चुण्ड्य (Bhâvapr. 2,14) und *चुण्ठी f. = चुण्टी Brunnen.

*चुत्, चोतति (घोषणे, तरणे).

*चुत n. und *चुति f. After.

चुद्, चोदति, ०ते 1) antreiben, anfeuern. — 2) schnell herbeischaffen, beeilen. — 3) Med. sich sputen. — Caus. चोदयति, ०ते (selten) 1) treiben, antreiben, in eine schnelle Bewegung versetzen, beschleunigen, चक्षुः das Auge werfen, — richten auf (Loc.). — 2) anfeuern, anreizen, begeistern. — 3) Jmd auffordern, anweisen; Jmd bittend, fragend, fordernd angehen; mit Bitten, Fragen, Forderungen in Jmd dringen; bestürmen. — 4) vorwärts bringen, fördern, verhelfen zu (Dat.). — 5) schnell herbeischaffen. — 6) fordern, verlangen. — 7) festsetzen, bestimmen. — 8) einzuwenden —, auszusetzen haben Çâṃk. zu Bâdar. 2,1,12. 3,42. 47. 4,22. — 9) sich sputen. — Mit अभि Caus. 1) antreiben, treiben, anfeuern, anreizen, ermuthigen. — 2) auffordern. — 3) anweisen, beauftragen. — 4) festsetzen, bestimmen. — 5) ankündigen, anzeigen. — 6) sich erkundigen nach (Acc.). — Mit नि Caus. schnell herbeischaffen ṚV. 8,24, 25. — Mit परि Caus. 1) in Bewegung versetzen, treiben, antreiben. — 2) auffordern, zusprechen. — Mit प्र treiben, antreiben. — Caus. 1) in schnelle Bewegung versetzen, treiben, antreiben. प्रचोदित metrisch st. प्रचोदित geschnellt, abgeschossen. — 2) anfeuern, begeistern. — 3) auffordern, angehen. — 4) auffordernd verlangen. — 5) festsetzen, bestimmen. — 6) verkündigen, ankündigen. — 7) sich sputen. — Mit अभिप्र Caus. treiben, antreiben, Jmd zu Etwas bewegen. — Mit संप्र Caus. 1) in schnelle Bewegung versetzen, antreiben, treiben. — 2) auffordern. — Mit प्रति Caus. 1) antreiben. — 2) sich gegen Jmd wenden, sich machen an (Acc.). ०चोदित mit act. Bed. — Mit संप्र Caus. 1) in schnelle Bewegung versetzen, antreiben, treiben. — 2) anfeuern, erregen, anreizen, auffordern, angehen. — 3) Etwas betreiben. — 4) eilig herbeischaffen.

चुनन्द् m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

*चुन्द, चुन्दति (निशामने).

चुन्द 1) m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni. — 2) *f. ई Kuppelrein.

1. चुप्, चोपति sich bewegen, — rühren. — Mit नि in निचुम्पुण. — Mit प्र in उपस्थितप्रचुपित.

2. *चुप् m. N. pr. eines Mannes.

चुपुणीका f. N. pr. einer der sieben Kṛttikâ Comm. zu TS. 2,4,25.

चुबुक m. 1) Kinn. — 2) die Spitze eines Altars Çelbas. 3,161. 168.

चुबुकदर्श Adj. bis zum Kinn reichend Maitr. S. 3,3,1.

*चुब्ज n. Gesicht.

चुभुक्कागपन n. das Zucken, Jucken (einer Wunde).

चुभुरि m. N. pr. eines Dâna.

चुभुङ्गायन Sûçr. 1,85,8. 2,3,5 fehlerhaft für चुभुण्ड०.

1. चुम्ब्, चुम्बति 1) küssen. — 2) unmittelbar berühren Spr. 7699. 7833. 7843. मार्गे चुम्बिते भास्वदंशुभिः Sârvad. 39,4. ब्रह्मचुम्बित Mâlatîm. 12,5 (13,4. 38,2). चुम्बितानि मदनिहरया नवनानि Vikramânkâk. 14,7. — Caus. चुम्बयति 1) küssen lassen. — 2) *küssen. — Mit व्यति unmittelbar berühren. — Mit उद् in die Höhe hebend küssen Kâd. 2,106,22. — Mit परि 1) abküssen, küssen Bâlar. 158,5. — 2) unmittelbar berühren, sich dicht anlegen an (Acc.) zu Spr. 867. — Mit वि küssen.

2. *चुम्ब्, चुम्बयति (रुंडागाम्).

चुम्ब 1) *m. das Küssen, Kuss. — 2) f. द्या dass.

चुम्बक 1) *Adj. a) der viel küsst. — b) der überall genascht hat, von Allem ein Weniges verstehend. — c) schelmisch, bübisch. — 2) m. a) Magnet. — b) *Wagebalken. — 3) n. Parallelstelle Râmâjaṇa zu Sûçr. 11,99.

चुम्बन n. (adj. Comp. f. द्या) das Küssen, Kuss. ०चुम्बित Adj. 1) unmittelbar berührend, dicht anliegend an Vikramânkâk. 8,42. — 2) behaftet mit Naish. 6,66. — 3) betreffend Naish. 8,87. — 4) lobliegend, beschäftigt mit Naish. 3,95.

चुर्, *चोरति und चोरयति, ०ते 1) stehlen, sich zueignen. — 2) bestehlen.

चुर in प्रचुर.

चुरुचुरा f. onomatop. in *कर्णे०.

*चुरण n. das Stehlen.

*चुरणय्, चुरणयति stehlen.

*चुरा f. Diebstahl.

चुराद्रि m. die mit चुर् anfangende 10te Klasse im Wurzelverzeichniss 223,8. 236,12.

*चुरी f. ein kleiner Brunnen.

चुल्ल m. ein best. Eingeweidewurm Bhâvapr. 4, 38. Kâraka 1,19. 3,7. Vgl. चूल्ल.

चुल्लुचुरा f. onomatop. in *कर्णे०.

चुल्लुचुरि (Comm.) und चुर्चुरशब्द m. Gekreisch Çat. 3,38.

*चुल्, चोलयति (मनुष्कृपे, निमज्जने).

*चुल gaṇa बलादि.

चुलक 1) m. wohl nur fehlerhaft für चुलुक 1). Paṇâd. — 2) Titel eines Werkes. Vgl. अधिकरणा०. — 3) f. द्या N. pr. eines Flusses. v. l. चुलुका.

चुल्लकर् wohlnur fehlerhaft für चुलुकर् Spr. 7646.

चुल्लकी Adv. v. l. für चुलुकी Spr. 2075.

°चुलु m. *eine Handvoll* Gal.

चुल्लक 1) m. n. *die gehöhlte Hand, eine Handvoll, ein Mundvoll, Schluck* Bhâvapr. 3,37. Bâlar. 13,1. 68,11. 74,13. 186,12. 301,2. Naish. 8,45. 22,41. Viddh. 12,5. — 2) *m. a) ein tiefer Morast. — b) eine Art Geschirr. — c)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. घा N. pr. eines Flusses MBu. 6,9,20. v. l. चुलका.

चुलुकर्, °यति *in die gehöhlte Hand thun und verschlucken* Spr. 7646 (Conj.).

°चुलुकिन् m. *Meerschein oder einähnliches Thier.*

चुलुकी Adv. mit कर् = चुलुकर् Spr. 2075.

चुलुका m. N. pr. eines Geschlechts.

°चुलुन्द, चुलुम्पति (लोलै, लोवै).

°चुलुम्प, चुलुम्पति 1) m. *das Hölzerlu der Kinder.* — 2) f. घा *Ziege.*

°चुलुम्पिन् und °चुलुम्पिन् m. = चुलुकिन्.

°चुल्य Adj. von चुल.

°चुल्ल्, चुल्लति (शब्दकरणे, भावकरणे).

चुल्ल 1) °Adj. *triefäugig.* चुल्लात dass. — 2) *m. *triefende Augen.* — 3) f. ई a) *Kochofen* Hemâdri 1,647,19. 657,21. — b) *Scheiterhaufen. — c) eine dreifache Halle, von der die eine nach Norden, die andere nach Osten, die dritte nach Westen gerichtet ist.*

°चुल्लक 1) m. fehlerhaft für चुलुक 1). — 2) f. ई a) *eine Art Wasserkrug.* — b) *Meerschwein.* — c) N. pr. eines Geschlechts.

°चुल्लि f. = चुल्ली *Kochofen.*

चुल्लथ (onomatop.) f. *das Schmatzen* (beim Essen) Comm. zu Nâlân. 10,2,3. °कारम् Absol. *schmatzend* (essen) ebend. Mânava im Comm. zu Kâty. Çr. 10,8,3 (zu lesen सर्वे भक्षयत्सश्चुथा°). Am Anf. eines Comp. °कार Nâlân. 10,2,3. Vgl. चिञ्चिथा-कारम्.

°चुल्ल m. n. v. l. für चुल्ल.

चुल्लत *n. der Ruf „Holla!“* Naish. 1,142.

चूचुक 1) Adj. *stammelnd.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBu. 13,207,42. — 3) n. *Brustwarze.* Auch चूचुकाग्र n.

चूचुप m. Pl. N. pr. eines Volkes MBu. 5,140,26. 6,53,21.

चूँट 1) m. *a) Wulst* (an Backsteinen). Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) die Ceremonie des Haarscheidens beim Kinde.* Könnte auch n. sein. — c) N. pr. eines Mannes. — 2) f. चूटा *a) Scheitelhaar; ein Büschel von Haaren auf dem Scheitel des Kopfes, welcher bei der Tonsur eines Kindes stehen bleibt. — b) die Ceremonie des Haarschneidens. — c) * Kamm beim Hahn* oder *Pfau. — d) * Kopf. — e) Spitze* (auf einer Säule) Hemâdri 1, 122,18. 123,1. *Gipfel. — f) * ein Gemach auf dem Dache eines Hauses. — g) * eine Art Armband. — h) * Brunnen. — i) ein best. Metrum. — k) * ein Frauenname.*

चूडक 1) am Ende eines adj. Comp. = चूटा *Tonsur.* — 2) *m. *Brunnen.* — 3) f. चूडका N. pr. einer Apsaras Kâraṇ. 3,12. — 4) f. चूटिका *a) Spitze* (auf einer Säule) Comm. zu Kâlikop. S. 219. — *b) * Ohrwurzel des Elephanten* Gal. — *c) ein best. Metrum.*

चूड्य्, °यति *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *in der Weise eines Haarbüschels auf dem Scheitel befestigen.*

चूडाकरण n. *die Ceremonie des Haarabschneidens beim Kinde.*

चूडाकर्ण m. N. pr. eines Bottlers.

चूडाकर्मन् n. = चूडाकरण.

°चूडादत्त m. *ein aus einer Wand hervorstehendes Holzstück* Gal.

चूडापत्त m. wohl N. pr. eines Mannes.

चूडापाश m. *starkes Scheitelhaar* Megh. 65.

चूडाप्रतिपत्ति f. N. pr. eines Kaitja Lalit. 278,2.

चूडामितुण्डी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

चूडामणि m. 1) *ein von Männern und Frauen auf dem Scheitel getragenes Juwel.* Nom. abstr. °त्व f. Harshak. 185,24. — 2) am Ende eines Comp. *ein Juwel —, eine Perle von.* — 3) *der Same von Abrus precatorius* Râgân. 3,101. — 4) *ein best. Metrum.* — 5) *eine Sonnenfinsterniss an einem Sonntage* oder *eine Mondfinsterniss an einem Montage* Hemâdri 1,71,8. 9. — 6) *eine best. Art zu prognosticiren.* — 7) Titel verschiedener Werke. — 8) N. pr. eines Kshatrija 158,5.

°चूडामणिधर m. N. pr. eines Schlangendämons.

चूडामणिभट्टाचार्य m. Bein. und N. pr. eines *Lehrers.*

चूडामरु m. *ein best. Fest* Lalit. 278,1.

°चूडाम्र n. = चूडाम्र 1) Râgân. 6,126.

°चूडार् Adj. von चूडा.

°चूडार्क m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

चूडाल n. = चूडामणि 1).

°चूडार्ह m. *Gomphrena globosa* Nigh. Pa.

चूडाल 1) Adj. *einen einzigen Haarbüschel auf dem Scheitel habend.* — 2) *f. घा und ई *eine Art Cyperus* Râgân. 6,113. — 3) *f. घा *weisser Abrus,* = श्वेतगुञ्जा. — 4) *n. *Kopf.*

चूडावत् m. N. pr. eines Bergs.

चूडावत् Adj. = चूडाल 1). So v. a. *noch ein Knabe seiend* Bâlar. 103,17.

°चूडिक gaṇa पुरोरुक्षादि. चूडितिक v. l. चूडिका s. u. चूडक.

चूडिकला f. *ein best. Metrum.*

°चूडितिक gaṇa पुरोरुक्षादि in der Kâç.

°चूडिन् Adj. = चूडाल 1).

चूडीय Adj. *zum Scheitelhaar bestimmt* (Schmuck) Pañkad.

°चूर्ण, चूर्णयति (लेकाचने).

चूत m. 1) *der Mangobaum.* — 2) *°After.*

°चूतक m. 1) *der Mangobaum.* — 2) *ein kleiner Brunnen.*

चूतमञ्जरी f. N. pr. einer Vidjâdharî.

चूतलतिका f. 1) *ein best. Spiel.* — 2) ein Frauenname 293,29.

°चूति f. *After.*

चूर्, चूर्यति *stehlen,* so v. a. *verschwinden machen* Ind. St. 15,267. Vgl. चुर्.

°2. चूर्, चूर्यते (दाहे).

चूरि und °का f. in द्यूत°.

°चूरी f. *ein kleiner Brunnen.*

चूरु m. *eine Art Wurm.* Vgl. चुरु.

चूर्ण 1) Adj. *fein, feinkörnig.* — 2) m. n. *feiner Staub, Mehl; wohlriechendes oder medicinisches Pulver.* — 3) m. *a) Kalk* Varâh. Bṛh. S. 77,36. Comm. zu Prân. S. 27, Çl. 17. — b) N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,125. 140. — 4) n. *a) Reis mit Sesam. — b) eine Art einfacher Prosa* Vimâna 4, 3,25. — *c) die in einer Paranomasie durch Zertegung eines Doppelconsonanten bewirkte Zerstückelung eines Wortes, wodurch ein anderer Sinn gewonnen wird,* Vimâna 4,1,7.

चूर्णिक 1) m. *a) eine best. Körnerfrucht. — b) *gerösteter und darauf gemalener Korn. — c) kalkähnliche Blüsse, Todtenblüsse* Kârana 5,1.12.—2) f. चूर्णिका *a) ein best. Gebäck.* — *b) * = 1) b). — c) = 3) b). — 3) n. *a) wohlriechendes Pulver. — b) eine Art einfacher Prosa.*

चूर्णिकार m. *ein best. Mischlingskaste.*

चूर्णिकुन्तल m. *Haarlocke* Vikramârkaḥ. 4,2.

°चूर्णिकृत् m. Bein. Çaṁkarâkârja's Gal.

°चूर्णिकेश m. *Haarlocke.*

°चूर्णिलपट m. *ein Erbsenstein.*

चूर्णिमा f. Nom. abstr. zu चूर्ण 2).

चूर्णिन n. *das Zerreiben, Zermalmen* Bâlar. 253,7.

चूर्णपद् n. 1) *eine best. Art der Bewegung, bei der man bald vor- bald rückwärts mit abwechselnder Schnelligkeit geht.* — 2) wohl = चूर्णक 3) b) Bi-

LAS. 304,6.

*चूर्णपारद् m. Zinnober RÂĠAN. 13,38.

*चूर्णपेषम् Absol. mit पिष् zu Staub zermalen P. 3,4,38.

चूर्णय् Nom. ag. चूर्णयति zu Staub —, zu Mehl machen, zerreiben; zersplittern, zermalmen, verschmettern. — Mit अव mit Staub, Mehl u. s. w. bestreuen, überziehen. — Mit विनि, °र्णित MBh. 8,4665 fehlerhaft für °र्णित. — Mit प्र (BHATT.), वि, सम् und अभिसम् (KÂRAKA 7,4) = Simpl.

चूर्णयोग m. Pl. zusammengesetzte Pulver.

चूर्णशस् Adv. zu Staub, zu Mehl.

*चूर्णशाकाङ्क m. eine best. Gemüsepflanze.

चूर्णी und चूर्णी f. 1) *Otterköpfchen. — 2) *hundert Otterköpfchen. — 3) *Bez. von Patañgali's Mahâbhâshja. — 4) चूर्णि Bez. der in Prâkrit abgefassten alten Commentare zu Gaina-Schriften JACOBI, KALPAS. Intr. 23. — 5) *f. चूर्णी N. pr. eines Flusses.

चूर्णिकार m. der Verfasser einer चूर्णि 4) JACOBI, KALPAS. Intr. 23.

*चूर्णिकृत् m. Bein. Patañgali's. Vgl. चूर्णकृत्.

*चूर्णिन् Adj. mit Mehl u. s. w. bestreut.

1.*चूर्णी f. s. u. चूर्णि.

2. चूर्णी Adv. 1) mit कर् zu Staub zerreiben, zersplittern, zermalmen. — 2) mit भू zu Staub werden, zerstieben, zermalmt werden.

चूर्णीकरण n. das Zerreiben, Zermalmen DURGUP. 32,46.

चूर्णीचिकीर्ष Adj. zu Staub zu zerreiben —, zu zermalmen beabsichtigend.

*चूर्तिं f. Nom. act. von चर्.

चूल 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ a) Spitze, Hörnchen (eines Komoten). — b) *ein Gemach auf dem Dache eines Hauses.

चूलक 1) am Ende eines adj. Comp. Schopf. — 2) f. चूलिका a) Hahnenkamm. — b) *Ohrwurzel des Elephanten. — c) Spitze (auf einer Saule) Comm. zu KÂLIKOR. S. 219. Gipfel Ind. St. 15,374. — d) ein best. Metrum. — e) in der Dramatik Ankündigung einer Sache oder eines Ereignisses durch eine Stimme hinter dem Vorhange. — f) Titel eines Theiles des Dṛshṭivâda.

चूलिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. चूचुप v. l. — 2) *n. Weizenmehl in Butter geröstet. — चूलिका s. u. चूलक.

चूलिकापिशाचिक n. und °पैशाची f. ein best. Dialect im Schauspiel.

चूलिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

चूलिन् 1) Adj. einen Kamm (beim Vogel) —, einen Aufsatz auf dem Kopfe habend. — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

चूष् 1) *चूषति (यात). Pass. sieden, wallen (von einer Wunde, Geschwulst u. s. w.). — Caus. चूषयति aufsaugen. — Mit आ in आचूषण. — Mit सम् Pass. sieden, wallen.

चूषण n. das Saugen, Anbeissen (eines Blutegels) 217,1.

*चूषा f. Leibgurt eines Elephanten.

चूषिणी f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

चूष्य 1) Adj. woran man saugt, was ausgesogen wird. v. l. चोष्य. — 2) *f. आ = चूषा GAL.

चेकित m. N. pr. eines Mannes. Richtig चिकित und चेकितान.

चेकितान 1) Adj. s. u. 4. चित् Intens. Als Beiw. Çiva's verständig, klug. — 2) m. N. pr. eines Bundesgenossen der Pâṇḍu MBh. 5,25,10.

*चेकित्य Adj. thätig.

चेक्रीयित n. der Charakter des Intensivum.

चेच्चेत् (onomatop.) Interj., mit der ein Hund angeredet wird.

चेट 1) m. a) Diener, Sclave. — b) ein best. Fisch ÂPAST. 1,17,38. — 2) f. ई Dienerin, Sclavin.

चेटक 1) m. a) Diener, Sclave. — b) *eine Art Nebenmann, Buhle. — 2) f. चेटिका Dienerin, Sclavin.

*चेड 1) m. Diener, Sclave. — 2) f. ई Dienerin, Sclavin.

*चेडक 1) m. und 2) f. चेडिका dass.

*चेतृ, चेतति Denom. von चेतस्.

*चेतःपीडा f. Seelenschmerz.

*चेतकी f. 1) Terminalia Chebula. — 2) Jasminum grandiflorum RÂĠAN. 10,75.

चेतन 1) Adj. (f. चेतनी) a) augenfällig, sichtbar, ausgezeichnet. — b) wahrnehmend, bewusst, intelligent. — 2) m. a) ein intelligentes Wesen, Mensch RÂĠAN. 18,1. — b) *Seele, Geist. — 3) f. चेतना Bewusstsein, Besinnung; Intelligenz. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 4) n. a) Wahrnehmung (obj.), Erscheinung. — b) Seele, Geist. चेतनेन विनाभूत und चे° विनाकृत so v. a. entseelt.

*चेतनका und °की f. Terminalia Chebula RÂĠAN. 11,221.

चेतनता f. und चेतनत्व n. der Zustand eines wahrnehmenden, bewussten Wesens, Intelligenz.

चेतनभाव m. dass. ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,1,6.

चेतनावत् Adj. Bewusstsein habend, wissend, verstehend, vernünftig.

चेतनाष्टक n. Titel eines Werkes.

*चेतनिका f. = चेतनका RÂĠAN. 11,221.

चेतनी Adv. 1) mit कर् bewirken, dass Jmd wahrnimmt, — bewusst wird Comm. zu BHÂG. P. 3,1,9. — 2) mit भू wahrnehmend —, bewusst werden ebend.

*चेतनीया f. eine best. Heilpflanze RÂĠAN. 3,28.

*चेतय् Adj. wahrnehmend, Bewusstsein habend.

चेतयितृ Adj. Wahrnehmer, ein Wesen mit Bewusstsein ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,2,10.

चेतयितव्य Adj. was wahrgenommen —, gedacht werd.

चेतॄ Nom. ag. Rächer.

चेतव्य Adj. 1) zu schichten, neben einander zu legen. — 2) einzusammeln.

चेतस् n. 1) Erscheinung, Aussehen, eine glänzende Erscheinung. — 2) Einsicht, Bewusstsein. Intelligenz; Sinn, Geist, Herz. — 3) Wille.

चेतसक m. Pl. N. pr. eines Volkes. चेतसक v. l.

*चेतसम् am Ende eines adv. Comp. von चेतस्.

*चेतस्य, °यते Denom. von चेतस्.

चेतिष्ठ Adj. (Superl. zu चित्र) überaus augenfällig, — glänzend.

*चेती Adv. mit कर् zum Geist u. s. w. erheben.

चेतृ m. Aufmerksamkeit, Fürsorge RV. 9,81,5. Es ist aber wohl सुचेतृनाम zu lesen.

चेतुपा f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*चेतोभव und चेतोभू (RÂĠAN. 143,11. VIKRAMÂṄKAṄ. 11,94) m. Geschlechtstriebe, der Liebesgott.

चेतोमत् Adj. mit Bewusstsein begabt, lebend.

चेतोगुप्त Adj. dessen Mund Einsicht ist.

चेतोविकार m. Geistesstörung.

चेतोविकारिन् Adj. an Geistesstörung leidend.

चेतॄ und चेतृ Nom. ag. Aufmerker, Wächter TS. 1,4,22,1.

चेत्य, चेतिष्य Adj. wahrnehmbar, bemerklich. (चेत्यी) चेतिष्यी f. vielleicht Rache, Strafe.

चेद् Conj. (nie am Anfange eines Satzes oder Halbverses, es sei denn in ganz späten Erzeugnissen; so z. B. GANIT. SPASHṬ. 64. TRIPAD. 6, 92,1) = च und. चेद् — च sowohl — als auch. — 2) mit vorangehendem यदि auch, sogar. — 3) wann. — 4) wenn. Mit Praes., Potent., Perf., Aor., Fut., Condit. oder mit Ergänzung eines Hilfsverbum (sehr häufig bildet इति चेद् einen Satz für sich). यत्र चेद् wenn aber. Geht der correlative Satz voran, dann wird er durch keine besondere Partikel bemerklich gemacht; folgt er, so findet dasselbe Statt, oder er wird durch तद्, ततस्, तदा, तर्हि oder यत्र eingeleitet. Die Negation न steht entweder unmittel-

bar vor चेद् oder vor dem Verbum finitum, welches dem चेद् vorangehen oder folgen kann. Im letztern Falle ist es von चेद् durch ein oder mehrere Wörter ausser न getrennt. Wenn न unmittelbar auf चेद् folgt, eröffnet es den Nachsatz (in der Bed. *wenn nicht* nur in ganz schlechtem Sanskrit). नो चेद् = न चेद्. Beide Verbindungen bilden häufig einen Satz für sich (*wenn es sich nicht so verhält* oder *verhielte, sonst, im entgegengesetzten Falle* MBh. 12,7,21. 29,125); ausserdem bedeuten sie *a)* mit Potent. *ach wenn doch nicht.* — *b)* mit Potent. oder Praes. und mit Imper. im Nachsatz *wenn nicht — soll*, so v. a. *damit nicht.* — 5) statt des einfachen चेद् *wenn*, findet man auch यदि चेद् (auch durch das Verbum fin. getrennt) MBu. 1,104,37. Harіv. 11895. R. 2,9,24. 48,19. J. A. S. Beng. 48,43.

*चेदार् m. *Eidechse.* Richtig चेदार्.

चेदि m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes. — 2) des angeblichen Stammvaters von 1).

चेदिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चेदिप m. 1) *ein Fürst der* Kedi. — 2) N. pr. eines Sohnes des Vasu Uparikara.

चेदिराष्ट्र m. N. pr. v. l. für चित्ररथ.

चेय Adj. 1) *zu schichten.* — 2) *einzusammeln.*

चेर् N. pr. eines Reiches.

चेरक m. Lalіt. 492,15 vielleicht fehlerhaft für चारुक, wie Foucaux gelesen hat. Das entsprechende tibetische Wort soll Csoma durch मीमांसक erklären.

चेरपाद् m. Pl. wohl N. pr. eines Volkes Ait. Âr. 136,11. Vgl. ईरपाद्.

चेर्कृ Adj. *ein heiliges Werk begehend.*

*चेल् , चेलति (चलने).

चेल 1) n. (adj. Comp. f. ई) *a) Kleid, Gewand* Gaut. — *b)* *am Ende eines Comp. *das blosse Kleid von*, so v. a. *ein Taugenichts* von. भार्गवचेलम् Madhus. 6,83,b. Nach den Lexicographen und Ganar. 114 Adj. (f. ई). — 2) *m. = रेट् *Diener, Sclave* Nilak. zu MBu. 2,70,7.

चेलक 1) m. *a)* * *Bock* Nigh. Pr.; vgl. कैलक. — *b)* N. pr. eines Mannes. — 2) f. चेलिका *eine best. Frauenkleidung.* — 3) am Ende eines Comp. wohl n. *ein Taugenichts* von.

चेलकर्णिठन् Adj. Harіv. 6046 fehlerhaft für शेतकर्णिठन्.

*चेलक्रोपम् Absol. *so dass* (der Regen) *die Kleider durchnässt* P. 3,4,33.

चेलगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

चेलचीरा f. *ein Fetzen von einem Gewande.*

चेलनिर्णेजक m. *Wäscher.*

चेलकूचिका f. wohl *Trauerzeichen, — binde* Hariv. 117,13.

*चेलान m. *eine Gurkenart.*

*चेलाल m. *Cucumis sativus.*

चेलाशक m. *Kleidermotte.*

*चेलिचीम und *चेलीम m. = चिलिचिम.

*चेलुक m. *ein buddh. Novize.*

*चेल्, चेलति v. l. für चेल्.

*चेवी f. *eine best.* Rágin.

चेष्ट्, चेष्टति, ०ते 1) *die Glieder bewegen, zappeln.* — 2) *in Bewegung sein, sich rühren, geschäftig sein, sich Mühe geben.* — 3) *sich abgeben mit, betreiben, treiben, thun, handeln; sorgen für* Kâraka 3,1. — 4) *zurichten.* — 5) *besuchen.* — Caus. चेष्टयति, ०ते *beweglich machen, in Bewegung setzen, treiben.* — Mit अति *sich zu sehr anstrengen.* — Mit आ *thun, vollbringen.* — Caus. *in Bewegung setzen.* — Mit समा in ०चेष्टित. — Mit परि 1) *sich herumwälzen.* — 2) *sich umhertreiben* Vedis. 180, v. l. — Mit वि 1) *die Glieder hinundher bewegen, sich rühren, — krümmen, — sträuben.* — 2) *sich abplacken, sich abmühen.* — 3) *sich rühren, thätig sein, handeln, zu Werke gehen, sich benehmen, verfahren, — gegen* (Loc.). — 4) *bewirken.* — Caus. *in Bewegung setzen, zur Thätigkeit antreiben.* — Mit प्रवि *sich umhertreiben* Vedis. 180. — Mit सम् 1) *unruhig werden.* — 2) *zu Werke gehen, verfahren.* — Bisweilen werden चेष्ट् und चेष्ट् mit einander verwechselt.

चेष्ट 1) *m. *ein best. Fisch.* — 2) f. आ (adj. Comp. f. आ 118,4) *a) Bewegung* (eines Gliedes, des Körpers) Spr. 7614. *Gebärde.* — *b) thätiges Verhalten, Thätigkeit, Anstrengung.* — *c) das Vollbringen, Thun.* — *d) das Thun und Treiben, Benehmen, Art und Weise zu sein.* — 3) n. *a) Bewegung, Gebärde.* — *b) das Thun und Treiben.*

चेष्टक m. 1) **ein best. Fisch.* — 2) *quidam corundi modus.*

चेष्टन n. 1) *Bewegung.* — 2) *das Vollbringen, Thun.*

चेष्टयितृ Nom. ag. *der in Bewegung setzt.*

चेष्टाकृत Adj. *durch Gebärden bewirkt, pantomimisch* S. S. S. 246.

चेष्टानाश m. *das Aufhören aller Bewegung, Untergang der Welt.*

चेष्टावत् Adj. *beweglich.*

चेष्टित 1) Adj. Partic. von चेष्ट्. — 2) n. (adj. Comp. f. आ Bhar. Nâṭyas. 31,118) *a) Bewegung* (eines Gliedes, Körpers), *Gebärde.* — *b) das Thun und Treiben, Benehmen, Art und Weise zu sein.*

चेष्टितृक n. impers. *zu handeln, zu Werke zu gehen.*

*चैकित Adj. von चैकितेय.

*चैकितान m. Patron. von चिकितान (!).

चैकितानेय m. Patron. von चैकितान.

चैकितायन m. desgl.

*चैकितेय m. Patron. von चिकित.

*चैकित्सित Adj. von चैकित्सितेय.

*चैकित्सितेय m. Patron. von चिकित्सित.

*चैकोर्पित Adj. = चिकोर्पित.

चैत्त m. Patron. Auch Pl.

*चैत्यत m. Patron. ०चित्र Adj. *von den* Kaitajata *bewohnt.*

चैत्यतापनि m. Patron. von चैत्यत.

*चैत्यत्या f. zu चैत्यत.

चैतन्य 1) n. *Bewusstsein* Çâk. zu Bâdar. 2,1,4. *der Intellect, Geist, Seele.* — 2) m. N. pr. eines 1484 n. Chr. geborenen Propheten.

चैतन्यचन्द्रिका f. Titel eines Commentars zum Bhâg. P.

चैतन्यचन्द्रोदय m. Titel eines Schauspiels.

चैतन्यचरणामृत, ०चरितामृत und ०चरित्र n. Titel verschiedener Werke.

चैतन्यदेव m. N. pr. eines Mannes.

चैतन्यभैरवी f. *eine Form der* Durgâ.

चैतन्यमञ्जल n. Titel eines Werkes.

चैतन्यामृत n. Titel einer Grammatik.

*चैतसिक Adj. *den Geist —, das Herz betreffend.*

*चैतिक m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

चैत्त Adj. *zum Bereich des Denkens gehörend, was gedacht wird* 269,16. *geistig, geistiger Art* (buddh.) Çâk. zu Bâdar. 2,2,18.

चैत्तिक Adj. dass.

1. चैत्य m. *die individuelle Seele.*

2. चैत्य 1) *auf den Scheiterhaufen —, auf das Grab Bezug habend.* — 2) m. n. *Grabmal, Todtenmal; Tempel, Heiligthum; ein als Todtenmal dienender Feigenbaum* u. s. w., *ein an geheiligter Stätte stehender Feigenbaum* u. s. w. चैत्यार्घ्य so v. a. *als Object der Verehrung, als Reliquie* Lalіt. 336,16. 337,7. — 3) m. N. pr. eines Berges.

चैत्यक m. N. pr. eines Berges.

चैत्यतरु m. *ein an geheiligter Stätte stehender Feigenbaum* u. s. w.

*चैत्यद्रु m. *Ficus religiosa.*

चैत्यद्रुम m. = चैत्यतरु.

चैत्यपाल m. *Wächter eines Heiligthums.*

*चैत्यमूल m. *Wassertopf der Einsiedler.*

चैत्यपत्त m. *ein einem Denkmal dargebrachtes Opfer.*

चैत्यवृक्ष m. 1) = चैत्यतरु. — 2) *Ficus religiosa.* °चैत्यशैल्य m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

चैत्यस्थान n. *ein durch ein Grabmal oder einen Tempel geheiligter Platz.*

चैत्र 1) m. *a) der zweite Frühlingsmonat. — b) das sechste Jahr beim Umlauf Jupiters. — c) °ein buddhistischer Bettler. — d)* ein gangbarer Mannesname, der wie *Caíra* zur Bezeichnung einer unbestimmten Person gebraucht wird. — *e)* Mutrn. eines Sohnes des Budha und eines *Jaǵádsona.* — *f)* N. pr. *a)* zweier Ṛshi VP. 3,1,12. 18. — *β)* °eines Gebirges. — 2) f. ई (mit oder ohne पौर्णमासी) *der Vollmondstag im Monat Káitra und das an demselben übliche Opfer.* — 3) °n. *a) Grabmal. — b) Tempel.* — 4) Adj. MBu. 7,76 fehlerhaft für चित्र oder त्रैत्र.

°चैत्रक m. 1) *der zweite Frühlingsmonat.* — 2) Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

चैत्रकूटी f. Titel eines gramm. Commentars.

चैत्रभावन Adj. *vom Feuer kommend,* Agni *gehörig* Bilar. 188,13. 238,3.

चैत्ररथ 1) Adj. *vom* Gandharva Kitraratha *handelnd.* — 2) m. *a)* Patron. von Kitraratha. — *b) ein best.* Dvjaha. — *c)* Daçar. 3,1 (ed. Wils.) fehlerhaft für त्रैत्ररथ. — 3) f. ई Patron. von Kitraratha. — 4) n. (mit und ohne वन) *der von* Gandharva Kitraratha *für* Kubera *angelegte Wald.*

चैत्ररथि m. Patron. von चित्ररथ. Auch Pl.

चैत्ररथ्य n. = चैत्ररथ 4).

चैत्रवती f. N. pr. eines Flusses. Richtig चैत्रवती.

चैत्रवाहनी f. Patron. der Kitrángadá. °वाहिनी fehlerhaft.

°चैत्रसख m. *der Liebesgott.*

चैत्रसेन m. Patron. von चित्रसेन MBu. 7,25,27.

चैत्रायण 1) m. Patron. von चित्र. Auch Pl. — 2) °N. pr. einer Oertlichkeit.

°चैत्रावती f. *der Vollmondstag im Monat Káitra.*

°चैत्रि, °ऋ und °चैत्रिन् m. *der Monat Káitra.*

चैत्रियायणी m. Patron. Jaǵádsena's.

चैत्रेय m. wohl Metron. von चित्रा.

°चैदिक Adj. (f. या und ई) von चेदि.

चैद्य, चैदिर्य 1) m. *a)* Patron. von चेदि. Pl. VP. 4,12,15. — *b) ein Fürst der* Kodi. — *c)* °Pl. *das Volk der* Kodi. — 2) f. या *eine Fürstin der* Kodi.

°चैत्तिन m. Metron. von चित्तिता.

°चैत्यभृ m. N. pr. = चित्यभृ.

चैल 1) m. *a) Kleidermotte.* — *b)* N. pr. eines Mannes. — 2) n. (adj. Comp. f. या) *a)* = चेल *Kleid, Gewand.* — *b) Lappen* Karaka 4,5.

°चैलक m. *ein buddh. Bettler.*

°चैलकि m. Patron. von चेलक.

चैलधाव m. *Wäscher.*

चैलाशक m. *ein best. Gespenst.*

चैलिक wohl *Lappen, Tuch* Suça. 2,331,12 (v. l. स्वेदशोषो°).

°चैलेय Adj. *aus Zeug gemacht.*

चोक n. *die Wurzel von Cleome felina* Buhler. 1,175.

चोकुटि m. N. pr. eines Mannes.

चोक्षनाथ m. N. pr. eines Autors Hall in der Einl. zu Daçan. 30.

चोत Adj. (f. घा) 1) *reinlich* (von Personen). — 2) *gewandt.* — 3) °*schön, reizend.* — 4) °*gesungen.* — 5) ° = क्षमिष्ण or तीक्ष्ण.

चोच n. 1) *die Rinde von Cinnamomum albiflorum oder eine andre Zimmetrinde.* — 2) °*Rinde überh.* — 3) °*Haut, Fell.* — 4) *Kokosnuss* Varia. Bhn. S. 41,4. — 5) °*die Frucht der Fächerpalme.* — 6) °*Banane.* — 7) °*der nicht essbare Theil einer Frucht.*

चोचक m. 1) = चोच 1). — 2) ° = चोच 2).

°चोटिका und °चोटी f. *Unterrock.*

चोड 1) m. *a) Wulst* (an Ziegeln). — *b) Wamms.* — *c)* °Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) °f. घा *eine best. Pflanze.*

चोडकर्ण m. N. pr. eines Mannes.

1. चोद् m. *ein Werkzeug zum Antreiben der Rosse, Stachel* oder *Peitsche.*

2. चोद् Adj. *anfeuernd, begeisternd, fördernd.*

चोदक 1) Adj. *antreibend, anfeuernd.* — 2) m. *a) Anweisung* Nyáyam. 10,1,1. 2,6. *Aufforderung.* — *b) doppelte Aufführung eines Wortes (vor und nach* इति).

°चोदन 1) Adj. *antreibend.* — 2) f. घा und n. *das Treiben, Auffordern, Aufforderung, Anweisung, Forderung, Vorschrift* Çaṃk. zu Bidar. 3,3,1. — 3) °f. ई *eine best. Pflanze.*

°चोदनागुड m. *Spielball.*

चोदयितव्य Adj. *durch den begeisternden* (Trank) *erhoben.*

चोदयन्मति Adj. *die Andacht belebend, — fördernd.*

चोदयितृ Nom. ag. *Treiber, Antreiber, Begeisterer, Förderer.* f. °त्री.

चोदयितव्य Adj. *zu rügen, zu kritisiren* Çaṃk. zu Bidar. 2,2,16.

चोदस् n. in सचोदस्.

चोदितव्य n. *das Gefordertsein* Gaim. 6,1,9.

चोदितृ Nom. ag. = चोदयितृ.

चोदिष्ठ Adj. *auf Stärkste anfeuernd.*

चोप्य 1) Adj. *a) anzutreiben, aufzufordern zu* (Loc.). — *b) zu rügen* Sarvan. 142,9. — *c) in Frage zu stellen.* Mit नि so v. a. *sich von selbst verstehend.* — 2) n. *a) Erwägung, geistige Betrachtung* MBh. 5,43,34. — *b)* °*eine Einwendung gegen eine aufgestellte Behauptung.* — *c)* °*Frage.* — *d)* °*Staunen, Verwunderung.*

°चोपक Adj. in °गले°.

°चोपट m. Rahn Râǵat. 15,3.

°चोपन Adj. *sich bewegend,* — *rührend.*

चोर् 1) m. *a) Dieb* Taitt. Âr. 10,64. — *b) ein literärischer Dieb, Plagiarius* Spr. 7650. — *c)* °*eine best. Pflanze.* — *d)* °*ein best. Parfum* Râǵan. 12,144. — *e)* N. pr. eines Dichters Prasannar. 8, 2. — 2) °f. घा *Chrysopogon aciculatus.* — 3) °f. ई *a) Diebin.* — *b) Diebstahl* Gal.

चोरक 1) m. *a) Dieb.* — *b)* °*Trigonella corniculata.* — *c) ein best. Parfum* Râǵan. 12,144. — 2) °f. °रिका *Diebstahl.*

°चोरकवन्धम् Absol. Kâç. zu P. 3,4,11.

°चोरपुत्रिका und °पुत्री f. *Chrysopogon aciculatus.*

चोरयितव्य Adj. *zu stehlen, was man zu stehlen gedenkt* Bhâg. Cir. 199,8.

°चोरह्राय m. *Loca hirta.*

चोराय *einen Dieb vorstellen.* °चित n. *D. spielend.*

चोरिताक n. *die gestohlene Sache.*

चोल 1) m. (°f. ई) *Jacke, Wamms.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. *a)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *β)* des Urahns dieses Volkes. — *b) ein Fürst der* Kóla. — 3) f. ई *eine Frau von Volke* Kóla Vetramârkaṇ. 5,89. — 4) °n. *Kleid, Gewand.*

चोलक 1) m. *a)* °= चोल 1). — *b)* = चोल 2) *a).* — 2) °n. *Rinde.*

°चोलकिन् m. 1) *ein geharnischter Mann.* — 2) *Rohrschüssling.* — 3) *Orangenbaum.* — 4) *Handgelenk.*

चोलमण्डल n. *die Koromandel-Küste* VP.² 2,178.

°चोलोपदुक m. *Turban.*

चोलीसत्यवेणू Titel eines Werkes Bhâtta, Rep. No. 583.

चोष 1) Adj. (f. घा) am Ende eines Comp. *saugend* Hemâdri 1,448,18. 449,1. — 2) m. *Brennen, Hitze, Trockenheit* (als krankhaftes Gefühl).

चोषण n. *das Saugen* Çaṃk. zu Bidar. 2,2,3.

चोष्य Adj. *woran man saugt, was ausgesogen wird* MBu. 12,191,16. Buhvaṇ. 1,12.

*चौस्क m. *ein Pferd aus dem Indusgebiete.*

*चौस्य n. *Suure.*

चौह und चौह्य Adj. *rein, reinlich.* चौह्ये MBh. 12,2853 fehlerhaft für चौभे.

चौट n. *die Ceremonie des Haarabschneidens.*

चौड्देश m. N. pr. eines *Landes.*

*चौडार्ष Adj. von चूडार्.

*चौडि m. Metron. von चूडा.

*चौडिका n. Nom. abstr. von चौडिक.

*चौडिक्य n. Nom. abstr. von चौडिक gaṇa गुरादि in der Kāç.

चौण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चौण्य und *चौण्ड (Rāǵan. 14,56) Adj. *von einer ungefassten Quelle kommend.*

चौण्डपायार्य m. N. pr. eines Mannes.

चौण्डराज m. N. pr. eines Mannes A. B. J. 9,270.

चौण्ड्य Adj. = चौण्ड Bhāvapr. 2,14,36. Kāraka 30 Sech.

चौद्यायनि (Conj.) m. Patron.

चौद्रायण m. N. pr. eines Fürsten von Daçapura Hem. Pan. 13,1.

*चौपयत m. Patron. von चौपय Adj. *von den Kaupajata bewohnt.*

*चौपयतायनि m. Patron. von चौपयत.

*चौपयत्या f. zu चौपयत.

*चौपायन m. Patron. von चुप.

चौर् 1) m. *a) Dieb, Räuber.* In Comp. mit dem gestohlenen Gute. *चौरस्यकुलम् (ein Wort) *Diebsbande.* °तर् m. *ein grosser Dieb* Naish. 8,59. — *b) Usurpator, Jmd der sich unrechtmässiger Weise eine Stellung oder einen Titel aneignet.* Geht im Comp. voran (चौरसिंह). — *c) Chrysopogon aciculatus.* — *d) *ein best. Parfum,* = चौरक Madanav. 44,55. — *e) N. pr. eines Dichters. — 2) f. ई *a) Diebin.* — *b) *Dieberei, Diebstahl.*

चौरक 1) *m. *ein best. Parfum,* = चौरक Madanav. 44,55. — 2) f. °रिका *a) Diebin in* तैल°. — *b) Dieberei, Diebstahl, Entwendung.* Instr. mit Gen. so v. a. *hinter dem Rücken von.*

चौरकर्मन् n. *Diebesgeschäft, Dieberei.*

*चौरकारम् Absol. mit या - कुरु *Jmd „Dieb“ schimpfen* P. 3,4,25 Sch.

चौरङ्गि m. N. pr. eines Lehrers.

*चौरचन्द्रक m. *ein berüchtigter Dieb.*

चौरपञ्चाशिका f. fehlerhaft für चौरीसुरतप° Ind. St. 14,506.

*चौरपुष्पीयधि f. *Chrysopogon aciculatus.*

चौरभत्रायी f. N. pr. eines Tirtha.

चौरीशा f. *ein best. Metrum.*

चौरङ्गिन् m. = चौरङ्गि.

चौरावी f. *ein von Räubern besetzter Wald* 132,28.

चौरादिक Adj. *zu der mit* चुर् *beginnenden* (d. i. *zur 10ten*) *Klasse gehörig* (Wurzel).

चौरिका f. s. u. चौरक.

चौरिकाक m. *eine Art Krähe.* चिरिकाक v. l.

चौरी f. s. चौर 2).

2. चौरी Adv. mit भू *Dieben zur Beute werden.*

चौरीसुरत n. = चौरसुरत. °पञ्चाशिका f. Titel eines Gedichts Bühler, Rep. No. 127. Ind. St. 14,506.

चौरीहरण n. *Vorkehrungen zur Ausrottung von Dieben* J. A. S. Beng. 47,506,42.

चौरीहर्तृक m. = चौरीहर्तृ ebend. 503,33.

चौरीहर्तृ Nom. ag. *Vernichter von Dieben,* so v. a. *Diebswächter* Jāṭ. 2,271.

चौरील *ein best. Metrum.*

चौर्य n. *Dieberei, Diebstahl.* गुप्त्य° *Defraudation.*

चौर्यक n. dass.

चौर्यरत n. *ein erstohlener Liebesgenuss.*

चौर्यवृत्ति Adj. *vom Diebeshandwerk lebend* Daçak. (1925) 2,74,6.

चौल n. *die Ceremonie des Haarabschneidens.* Auch °कर्मन्.

चौलग्रीवतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

चौलि m. = चौटि.

*चौलुक Adj. von चौलुका.

*चौलुका m. Patron. von चुलुक.

चौलुगाण und °क्यान m. N. pr. eines Geschlechts.

*चौरुग्र m. *eine Art Dill* Madanav. 36,381.

चौरुत्व m. N. pr. eines Mannes.

च्यव Adj. *erschütternd in* भुवन°.

च्यवन 1) Adj. *a) (in Bewegung befindlich) erschüttert.* — *b) bewegend, erschütternd.* — *c)* in Verbindung mit मन्त्र: *Sprüche, welche die Geburt befördern.* — 2) m. *a) ein best. Krankheitsdämon.* — *b)* N. pr. verschiedener Manner. Nom. abstr. °त्व n. — 3) n. *a) Bewegung.* — *b) das Kommen um* (im Comp. vorangehend). — *c) das Herabfallen aus dem Himmel um als Mensch geboren zu werden* Hem. Pan. — *d) *das Sterben.*

च्यवनप्राश m. *ein best. Elixir.* Vgl. 2. च्यावन 1).

च्यवन्त in तृप° .

च्यवान 1) Partic. Adj. *regsam, rührig.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

च्याव in दुश्च्याव.

1. च्यावन 1) Adj. *zu Fall bringend.* — 2) n. *das Verjagen —, Vertreiben von.*

2. च्यावन 1) Adj. *zu* Kjavana *in Beziehung stehend.* प्राश m. *ein best. Elixir* Kāraka 6,1.31. Vgl. च्यवनप्राश. — 2) m. Patron. von च्यवन. — 3) n. Name verschiedener Sāman Ānsn. Bs.

*च्यावयितर् Nom. ag. *der in Bewegung setzt.*

1. च्यु, च्यौति (episch auch Act.) 1) *schwanken, sich bewegen..* — 2) *sich regen, — rühren, — von der Stelle bewegen, fortgehen, sich entfernen von* (Abl.). लक्ष्यात् oder लक्ष्यतस् so v. a. *das Ziel verfehlen* (von einem Pfeile). — 3) *entfliegen, entfahren* (dem Bogen, der Hand von Waffen); mit Abl. च्युत *entflogen,* mit Abl. oder am Ende eines Comp. — 4) *herauskommen, hinausgehen, herausfliessen, — träufeln, entströmen* (dem Munde von Reden); mit Abl. — 5) *herabfallen, fallen, — von* (Abl.), — *auf* (Loc.). पोतच्युत *über Bord gefallen.* च्युत in der Astrol. *in den* ἀποκλίματα *stehend.* — 6) *vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Pan. — 7) *sich entfernen von,* so v. a. *unrecht werden, Etwas aufgeben;* mit Abl. MBh. 15,16,22. — 8) *sich entfernen von, so v. a. kommen um, verlustig gehen.* च्युत mit Abl. oder am Ende eines Comp. *gekommen um, ermangelnd, frei —, verlassen von.* — 9) *fortgehen,* so v. a. *vergehen, zu Nichte —, zu Schanden werden, schwinden.* — 10) *zu Fall kommen* (in übertr. Bed.), *zu niederen Geburten herabsinken, moralisch sinken; abnehmen an* (Instr.). — 11) *in's Werk setzen, mollri, schaffen, machen.* — 12) *entfallen —, vergessen lassen.* — 13) च्युत *dividirt* Bīǵaǵ. 73. fg. — Caus. च्यावयति und व्यवयति (ausnahmsweise) 1) *in Schwanken versetzen, bewegen, schütteln, aufregen.* Med. *sich bewegen, erschüttert werden.* — 2) *lockern.* — 3) *von der Stelle bewegen, wegschaffen, vertreiben von* (Abl.). — 4) *heraus —, herabfallen machen von* (Abl.). — 5) *Jmd um Etwas bringen,* mit doppeltem Acc. — *Desid. vom Caus. विच्यावयिषति und च्यो°. — Mit अप *sich entfernen.* — Caus. vertreiben. — Mit आ Caus. Act. (selten Med.) 1) *durch Anstossen u. s. w. überfliessen machen, ausgiessen.* — 2) *herbeileiten, — schaffen, — locken.* — Mit उद् Caus. *herauslocken, — holen.* — Mit उप in उपच्यव. — Mit निस् in निश्चवन. — Mit परि 1) *sich ablösen, entfliegen, — fallen;* mit Abl. 305,1. — 2) *herabkommen, — steigen von.* — 3) *vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Pan. — 4) *sich entfernen von,* so v. a. *unrecht werden;* mit Abl. — 5) *kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. Gaut. 9,74. — 6) *sich befreien von* (Abl.). — 7) *zu Fall kommen, in's Elend gerathen.* — 8) *umströmen, übergiessen.* — Mit प्र

1) *sich fortbewegen, von der Stelle kommen, sich fortbegeben, — entfernen von* (Abl.). — 2) *hervorkommen, — strömen aus* (Abl.). — 3) *herabfallen, entfallen;* mit Abl. 326,2. — 4) *vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. — 5) *strancheln. — 6) sich entfernen von,* so v. a. *untreu werden;* mit Abl. प्रच्युत auch mit der Erganzung componirt 131,28. — 7) *verdrängt werden von, kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. — 8) *verloren gehen. — 9) in Bewegung setzen, treiben. — 10)* प्रच्युत *unbetrübt* Bigâo. 19. — Caus. 1) *bewegen, erschüttern.* — 2) *von der Stelle bewegen, wegschaffen, vertreiben. — 3) herabfallen lassen, — ausfallen machen. — 4) abbringen von* (Abl.). — 5) *zu Fall bringen* (in übertragener Bed.). — Mit अति *vorübergehen an* (Acc.). — Caus. *vorübergehen lassen an* (Acc.). — Mit अनु *sich nach Jmd in Bewegung setzen, nachfolgen;* mit Acc. — Mit अभि *sich bewegen gegen, gelangen zu* (Acc.). — Mit नि *Caus. von verschiedenen Seiten her in Bewegung setzen, zusammenbringen.* — Mit प्रति in °व्यवोपस्. — Mit वि 1) *auseinandergehen, — fallen.* — 2) *sich entfernen.* विच्युत *sich entfernt habend von* (Abl.) Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,1. — 3) *abgehen von, untreu werden;* mit Abl. — 4) *verloren gehen.* — 5) *fehlschlagen, misstrathen.* — 6) *los —, freimachen.* — Caus. *zerstören.* — Mit सम् Caus. *abfallen machen, abschiessen* von (Abl.).

2. *द्यु, द्यावयति (स्तनै, सन्ने).

1. °द्युत् Adj. 1) *sich bewegend.* — 2) *erschütternd, fällend, tilgend.*

2. द्युत्, द्योतति 1) *träufeln.* — 2) *binabfallen. — 3) träufeln —, ausströmen lassen.* — Caus. द्योतयति *auslangen* Kâraka 6,24.

3. °द्युत् Adj. *traufeln —, fliessen lassend.*

1. द्युत Partic. von 1. द्यु.

2. °द्युत Adj. = 3. °द्युत्.

द्युतक in द्यूत° und मात्रा°.

द्युतदक्षर Adj. (f. आ) *wo eine Silbe ausgefallen oder (und) hinzugefügt worden ist.*

*द्युतपथक m. N. pr. eines Mannes.

द्युतसंस्कार und *°संस्कृति (Kâvjâdârs. 7,2) Adj. *gegen die Grammatik verstossend.*

द्युतादर Adj. (f. आ) *wo eine Silbe ausgefallen ist.*

द्युति f. 1) *das Sichentfernen von* (im Comp. vorangehend). — 2) *das Hervorkommen, Herausfliessen, Träufeln* (in उद्गर° und स°). — 3) *das Fallen, Herabfallen* Gaut. *Gleiten.* गर्भस्य *abortus* Utpala zu Varâh. Bṛh. 4,9. — 4) *das vom Himmel Herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. द्युत्पाकार m. Lalit. 32,18. 34, 10. — 5) *das Abgehen von, Untrewerden* (die Ergänzung im Abl.). — 6) *das zu Nichte Werden, Verlust. — 7) das Sterben, Tod. — 8) Fall in übertr. Bed. — 9) *die weibliche Scham. — 10) *After.*

*द्युप m. *Mund.*

*द्युष् oder *द्युस्, द्योषयति oder द्योसयति (स्तनै, सन्ने, क्षनै).

*द्युत m. *After.*

*द्योत m. Nom. act. von 2. द्युत्.

द्यौतक 1) Adj. *anfeuernd, fördernd. — 2) n. a) Erschütterung. — b) Unternehmung, Bemühung, Veranstaltung, ein kühnes Werk.*

*द्र 1) Adj. *a) rein. — b) zitternd, beweglich. — 2) m. das Abschneiden, Abschnitt. — 3) *f.* द्रा *das Verdecken. — 4) n. Zeichen, Abzeichen* Vîçva.

*द्रघ m. *Bock.*

द्रघण und °क m. (*n.) *trockener Kuhmist, Kuhfladen* überh. Paṇḍ.

द्रघर्ल 1) m. *a) Bock. — b)* N. pr. *a)* eines Muni. — *β)* *einer Oertlichkeit. — 2) *f. द्रा und ई *Argyreia speciosa oder argentea. — 3) *f.* द्री N. pr. einer Frau गग्ग Vârshâdi. — 4) f. ई *Ziege.* °पशु m. Kâraka 1,3. — 5) *n. *blauer Zeug.*

*द्रघलक m. *Bock.*

*द्रघलाङ्गी f. v. l. für द्रघलाक्षी 1).

द्रघलाघट 1) m. N. pr. eines Tîrtha. — 2) f. ई v. l. für द्रघलाक्षी 1).

*द्रघलाक्षिका f. = द्रघलाक्षी Râgân. 3,105.

*द्रघलाक्षी f. 1) *Argyreia speciosa oder argentea.* — 2) *Wolf.*

*द्रघलिन् m. N. pr. eines Lehrers.

द्रच्छिका f. *Buttermilch* Bhâvapr. 2,47.

द्रज्जू m. N. pr. eines Mannes.

द्रज्जी f. 1) *eine zusammenhängende Masse, Klumpen, Menge, Fülle* °. Prasannâb. 146,8. — 2) *Lichtmasse, Glanz.* — 3) *eine *Art Palme.* — 4) Titel eines Commentars zum Mugdhabodha.

द्रट्टिकोट onomatop. Paṇḍ. Richtig wohl द्रट्टिकट.

*द्रटफल m. *Betelnussbaum.*

*द्रटना f. *Blitz.*

*द्रटी = द्रट 3).

द्रट्टिलिका f. *ein best. Metrum.*

द्रड 1) *m. *a) Pflz. — b) Andropogon Schoenanthus* Râgân. 8,121. — *c) ein besonders gestalteter Bienenstock.* — 2) f. आ *a) eine best. in Kâçmîra wachsende Pflanze. — b) *Anethum Sowa. — c) *Asteracantha longifolia. — d) *Rubia Munjista* Râgân. 6,194. — *e) *Pflz.* — 3) n. *a) Sannenschirm* (unter den Insignien eines Fürsten), *Regenschirm.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) eine best. Constellation. — c) *das Verhüllen der Schwächen des Lehrers* (wegen द्रड्ड).

द्रडक 1) *m. *a) ein in Form eines Sonnenschirms gestalteter Çiva-Tempel. — b) ein so gestalteter Bienenstock. — c) Asteracantha longifolia. — d) Pflz. — e) Elsvogel.* — 2) f. द्रडिका *a) Sonnenschirmchen* Kâd. 2,42,16. *Sonnenschirm* Hemâdri 1,433,15. 538,12. — *b) * Pflz. — c) *Kandiszucker* Nigh. Pr. — 3) n. *Sonnenschirm* Hemâdri 1,428,1.

*द्रडगुच्छ m. *Scirpus Kysoor* Râgân. 8,143.

द्रडगृह n. *das zur Aufbewahrung der fürstlichen Sonnenschirme dienende Gemach.*

द्रडधारिणी f. *Sonnenschirmträgerin* Kâd. 164, 10. 169,21.

द्रडचक्र n. *ein best. astrologisches Diagramm.*

*द्रडधान्य n. *Koriander* Râgân. 6,36.

द्रडधार m. *Sonnenschirmträger.* Nom. abstr. °त्व n.

द्रडधारण n. *das Tragen —, Gebrauchen eines Sonnenschirms.*

द्रडधारिन् m. 1) Adj. *einen Sonnenschirm tragend* Mârk. 82,18. — 2) N. pr. eines Mannes.

द्रडपति m. *ein Beamter, dem die fürstlichen Sonnenschirme anvertraut sind,* Ind. St. 15,398.

*द्रडपत्र m. 1) *Hibiscus mutabilis.* — 2) *Betula Bhojpatra* Nigh. Pr.

*द्रडपर्णी m. *Alstonia scholaris* Râgân. 12,35.

द्रडपुष्पक m. *ein best. Baum,* = तिलक.

*द्रडभङ्ग m. 1) *der Untergang eines Fürsten. — 2) Anarchie. — 3) Wittwenstand.*

द्रडमुला f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,8.

द्रडवत् 1) Adj. *mit einem Sonnenschirm versehen.* — 2) f. °वती N. pr. einer Stadt.

द्रडवल m. N. pr. eines Mannes.

द्रडवित्र m. N. pr. eines Tîrtha.

द्रडवीज n. *der Same der Acacia arabica ähnliche Pflanze* Râgân. 8,29. — 2) *f. ई *die Ichneumonpflanze.* — 3) n. *Pils.*

*द्रडिक m. *Sonnenschirmträger.* — द्रडिका s. u. द्रडक.

द्रडिन (?) m. N. pr. eines Mannes.

द्रडिन् 1) *mit einem Sonnenschirm versehen,* insbes. von einem Fürsten. — 2) *m. *Barbier.*

Digitized by Google

कृत्रिन्यायेन Instr. *in der Art, wie man einen Fürsten auch* कृत्रिन् *nennt*, als Rechtfertigung der Häufung tautologischer Beiwörter.

कृत्रो Adv. mit करु *zum Sonnenschirm machen, als S. gebrauchen* Kâd. 111,12.

* कृत्रोपानह् n. Sg. *Sonnenschirm und Schuhe.*

* कृत्रा m. 1. *Haus.* — 2) *Laube.*

1. कृद्. *कृदति. Vom einfachen Stamme nur ब्रु 1) *zugedeckt, um —, verhüllt, über —, bedeckt.* — 2) *beschattet, verdunkelt.* — 3) *verborgen, versteckt, unbemerkt, in fremder Gestalt umhergehend* °म् und कृत्र° Adv. *im Verborgenen, insgeheim; in der Stille, leise.* — Caus. कार्दयति (episch auch Med.: कृत्रयति einmal in Âit. Bâ. verdächtig), * कृत्र्यति 1) *zudecken, um —, verhüllen, überdecken.* — 2, *als Decke breiten.* — 3) *sich zudecken, — umhüllen.* — 4) *beschatten, verdunkeln.* — 5) *verbergen, verstecken, dem Auge entziehen, geheim halten.* — 6) *schützen* Pân. Gaṇ. 3,9,6 = Kâśn. Gaṇ. 47. — *Desid. vem Caus. चिकार्दयिषति. — Mit घनु in घनुकार्दे. — Mit अप Caus. 1) *abdecken, abheben* Âpast. Ça. 4,17,9. — 2) *geheim halten* ia घनपकार्दयमान. — Mit अभि Caus. *bedecken.* — Mit समभि. °कृत्र *bedeckt mit* (Instr.). — Mit अव, °कृत्र 1) *zugedeckt, überdeckt* 218,1. *bedeckt mit* (Instr.) Kâd. 11,2. — 2) *erfüllt von* (Zorn u. s. w.). — Caus. 1) *zudecken, überdecken* Lâṭ. 4,7,15. — 2) *verdecken, verhüllen* Kâd. 119,10. *verbergen, verheimlichen.* — 3) *verdunkeln, im Dunkeln lassen.* — Mit समव. °कृत्र *verdeckt, verhüllt.* — Caus. *verdecken, verhüllen, überdecken.* — Mit आ, घाकृत्र 1) *bedeckt mit* Vaitân. 29,5. — 2) *bekleidet.* — Caus. 1) *bs —, zudecken, verhüllen, überdecken.* — 2) *bekleiden.* — 3) *mit Kleidern beschenken.* — 4) Act. und Med. ein Gewand (Acc.) *annehmen, sich bekleiden.* Med. auch ohne Object. — 5) *verbergen, verstecken zu Spr. 2397.* — Mit समा Caus. *bedecken, verhüllen.* — Mit उद्, उत्कृत्र Sûçr. 2,395,10. Mudrâ. 130,12 (193,9) fehlerhaft oder präkritisch für उत्तृत्र. — Caus. *entkleiden* oder *einreiben, einsalben* [also für उत्सार्दयति]. — Mit सपोद् Caus. *aufdecken* — Mit सम्, समुत्कृत्र = समुत्तृत्र zu *Nichte* geworden. — Mit उप, °कृत्र 1) *bedeckt,* — 2) *versteckt, verborgen, geheim gehalten.* — Mit *समुप in °°कार्द. — Mit परि, °कृत्र 1) *umhüllt, bedeckt, überdeckt.* — 2) *erfüllt von.* — 3) *verkleidet in, unkenntlich gemacht durch.* — Caus. *umhüllen, bedecken.* — Mit प्र, प्रकृत्र 1) *bedeckt, zugedeckt, umhüllt, verhüllt.*

ब्रल n. so v. a. *in einem Gefäss eingeschlossen.* — 2) *verborgen, versteckt, in fremder Gestalt umhergehend, unbemerkt, geheim.* °म् und प्रकृत्र° Adv. — Caus. 1) *bedecken, zudecken, um —, verhüllen* Pân. Gaṇ. 1,6,21. Med. *sich bedecken* 2,6,22. Çat. Br. 14,1,4,33. — 2) *Jmd den Weg verlegen, im Wege stehen; mit* Acc. — 3) *verbergen, verstecken, geheim halten.* — Mit विप्र, °कृत्र *verborgen, geheim.* — Mit प्रति, °कृत्र 1) *überdeckt, umhüllet, bekleidet, umgeben, verhüllt, überzogen* MBu. 8,81,3. — 2) *versteckt, verborgen, unerkannt.* — Caus. *überdecken, umhüllen.* — Mit वि Caus. *entkleiden.* Die Lesart ist zweifelhaft. — Mit सम्, संकृत्र 1) *zugedeckt, überdeckt, umhüllt.* — 2) *versteckt, verborgen, unbekannt.* — Caus. 1) *zudecken, überdecken, umhüllen.* — 2) * ein Gewand *umlegen.*

2. कृद् Adj. *verhüllend, versteckend.*

3. कृद् (nur चक्रुपान् und कृर्दयति. °ते) und कृन्द् (zweimal कृन्ति, sonst nur Aor. und कृन्यति, °ते) 1) *scheinen, dünken, gelten für.* — 2) *gut scheinen, gefallen;* mit Dat. oder Acc. (einmal im MBu.). — 3) Med. *sich gefallen lassen, Gefallen finden an* (Acc. oder Loc.). — 4) * = सर्वतिकर्मन्. — 5) कृन्यति *a) (sich gefällig machen) Jmd* (Acc., ausnahmsweise Gen.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.* Sehr häufig in Verbindung mit वरेण oder वरैस्. — *b) Jmd* (Acc.) *zu verführen suchen.* — Mit अव, (°कृन्ति) *begehren, erstreben.* — Mit उप (°कृन्ति) 1) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.* — 2) *Jmd zureden, zu verführen suchen;* mit Acc. — Mit *वि (°कृन्यति) *die Achtung erwiedern.* — Mit सम् (संकृन्यति) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.*

4. °कृद् Adj. 1) *erscheinend als.* — 2) *Gefallen findend an.*

5. * कृद्. कृति (ऊर्ज्ञे).

कृर् 1) Adj. am Ende eines Comp. *verhüllend.* — 2) m. (adj. Comp. f. घी) *a) Decke, Bedeckung, Hülle.* — *b) Flügel.* — *c) Blatt.* — *d)* * *Xanthochymus pictorius* und * *eine andere Pflanze.* — 3) n. *Gefieder* Bâlar. 122,6.

कृन n. (adj. Comp. f. घी) 1) *Decke, Bedeckung.* — 2) *Flügel.* — 3) *Blatt.* — 4) * *das Blatt der Laurus Cassia* Râǵân. 6,175.

* कृपत्र n. *eine Art Birke.*

°कृद् 1) Adj. *verhüllend* Bâlar. 7,14,13. — 2) *Decke, Dach.*

कृर्दिन् n. *Decke, Verdeck eines Wagens; Dach.*

कृगति f. *Beschleichung* Comm. zu Nyâyam. 9,1,9.

कृगूर Bâlar. 7,18,26 fehlerhaft für कृन्दूर.

कृान् a. 1) *Dach.* — 2) *eine angenommene äussere Hülle, ein trügerisches Gewand, eine angenommene Gestalt, Maske, trügerischer Schein, Betrug, Hinterlist, Verstellung.* Am Ende eines Comp. *der trügerische Schein —, die Maske von* Kâdaṃ. 1,11 (कृा° st. कृन्द् zu lesen). 29. Am Anf. eines Comp. *dem blossen Scheine nach, auf eine hinterlistige Weise.* — 3) in der Dramatik *eine lügenhafte Nachricht.*

* कृावलम्ब m. *einbest. Parfum,* = चोरक Nigh. Pa.

कृावेषिन् Adj. *sich ein falsches Ansehen gebend.*

कृास्य Adj. *nur so ärmheinend, nicht vollbürtig, angehend.*

°कृास्थित Adj. *Etwas heuchelnd* Spr. 3234.

* कृाका f. *Cocculus cordifolius* Râǵân. 3,3.

°कृास्थिन् Adj. *in der angenommenen Gestalt von — auftretend.*

* कृाद्र m. 1) *Zahn.* — 2) *Laube.*

कृान्कृनिति (onomatop. mit इति) Adv. *zischend* Spr. 2497.

1. * कृद्. a. 1. कृद्.

2. कृद् s. 3. कृद्.

3. * कृन्द्. कृन्ति und कृन्यति (सँर्दयते).

कृन्द् und कृन्द् 1) Adj. *a) gefällig, anlockend, einladend.* — *b)* = कृन्. — 2) m. *a) Erscheinung, Aussehen, Gestalt.* — *b) Lust, Gefallen an Etwas, Verlangen, Wille.* कृन्देन, घातन्कृन्देन, कृन्देन स्वेन und कृन्तस् *nach eigenem Gutdünken, nach Belieben.* कृन्देन, कृन्तात् und कृन्तस् mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *nach dem Willen von.* — *c) * Gift.* — *d)* N. pr. eines Fürsten.

कृन्दःकल्प m. = कल्प 2) *d)* Âpast.

कृन्दःकौस्तुभ f. und कृन्दःकौस्तुभा Titel von Werken.

कृन्दःपुरुष m. *das personificirte Metrum* Ait. Âr. 340,8. 11.

कृन्दःप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कृन्दःप्रशस्ति f. = कृन्दःप्रशस्ति.

कृन्दक 1) Adj. *einwohnend, gewinnend* in सम्बन्धकृन्दक. — 2) m. N. pr. des Wagenlenkers von Çâkjamuni.

कृन्दकानिवर्तन n. N. pr. eines Kaitja Lalit. 277,16.

* कृन्दकायतन m. *ein heuchelnder Frommer.*

कृन्दगति f. *Erklärung des Veda.*

कृन्दचारिन् Adj. *Jmd* (Gen.) *willfahrend.*

कृन्दस् Adj. *nach eigenem Belieben entstehend, sich selbst erzeugend.*

कृन्द Adj. *einnehmend, für sich gewinnend.*

***कृन्दपातन** m. = कृन्दकपातन.

कृन्दप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

कृन्दमृत्यु Adj. *den Tod in seiner Gewalt habend.*

कृन्दयित्नु Adj. *aus Liedern geschichtet* Colebr. 2,81.

कृन्दशुङ्गाणि m. Titel eines Werkes.

कृन्दःशास्त्र n. *Metrik* Vimâna 1,3,7. Insbes. die Piṅgala's.

1. **कृन्स्** n. 1) *Dach in* वृकृन्दकृन्स्. — 2) **Betrug.*

2. **कृन्स्** m. 1) *Lust, Verlangen, Wille.* — 2) *Zauberlied, heiliges Lied;* insbes. *ein Lied, welches nicht* ṚK, Sâman *oder* Yagus *ist.* — 3) *heiliger Liedertext, Veda-Text.* Pl. Gaut. — 4) = कृन्दोग्रन्थ Comm. zu Nâḷâm. 9,2,6. — 5) *Metrum, die Lehre vom Metrum, Metrik.*

कृन्दिका (क्रा°) f. Bez. *des 4ten Theils der* Sâmasaṁhitâ Weber, Lit. 69.

कृन्दिक am Ende eines adj. Comp. (f. घा) *Metrum* Comm. zu Nâḷâm. 9,2,5. 8.

कृन्दिकृत Adj. *metrisch abgefasst.*

कृन्दित n. Nom. abstr. zu 2. कृन्द् 2) oder 5) Kâṭhâk. Up. 1,4,2.

कृन्दियत Adj. (f. घा) *von Verlangen befriedigt.*

कृन्दिर्य (कृन्दिर्घ) 1) Adj. *in Liedform sich bewegend, dem Lied angemessen, das L. betreffend* u. s. w. — 2) f. द्यी Bez. *bestimmter Backsteine.*

कृन्दित्नु Adj. *verlangend.*

कृन्दःसंख्या f. Titel eines Werkes.

कृन्दःसंग्रह m. Titel einer *Metrik.*

कृन्दःसुधाकर m. Titel eines Werkes.

कृन्दःसूत्र n. *Piṅgala's Sûtra über Metra.*

कृन्दःस्तुत् und °स्तुभ् Adj. *in Liedern preisend.*

कृन्दानुगामिन् Adj. *willfährig, gehorsam* Spr. 5382.

कृन्दानुवर्तिन् Adj. 1) *seinem eigenen Willen folgend.* — 2) *folgsam, gehorsam;* mit Gen.

कृन्दानुवृत्त n. *das Willfahren.*

कृन्द्र Adj. *gefällig, lieblich.*

कृन्द्रिन् m. *Sänger der* Sâman-*Lieder, ein Anhänger des* Sâmaveda.

कृन्द्रोगपरिशिष्ट n., °गपरिशिष्ट n. und °गब्राह्मण n. Titel von Werken.

कृन्द्रोगमार्कि m. N. pr. eines Mannes.

कृन्द्रोगवृत्तिसंगतत्व n., °गशाखा f., °गभाष्यतत्त्वप्रकाशन n., °गसूत्र n., °गोपायन n., °गाङ्गिकपद्धति f., कृन्द्रोगाविन्द्र m., कृन्द्रोग्रन्थ m. (*der 1te Theil der* Sâmasaṁhitâ Comm. zu Nâḷâm. 9,2, 6) und कृन्द्रोद्दीपिका f. Titel von Werken.

कृन्द्रेदेव 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *die Göttin der Metra,* d. i. *die* Gâyatrî Hemâdri 1,799,16.17.

कृन्द्रोनामन् Adj. *was Metrum heisst* VS. 4,24. °नामन् dass. Mahîdh.

कृन्द्रोनुवत्त n. *das Willfahren.*

कृन्द्रोनुशासनवृत्ति f. und कृन्द्रोपकारावलि f. (Cat. Wilmot 176) Titel von Werken.

कृन्द्रोबद्ध Adj. *metrisch abgefasst.*

कृन्द्रोभाषा f. *die Sprache des* Veda Ts. Prât.

कृन्द्रोभाष्य n. Titel eines Werkes.

कृन्द्रोमं m. Bez. *des 8ten, 9ten und 10ten Tages in der Zwölftagefeier* (vgl. jedoch Âçv. Çr. 8,7,18) *und der dabei gesungenen drei* Stoma (Taṇḍya-Br. 10,1,19. 19,9,3).

कृन्द्रोमग्नि und °ग्नी f. Titel einer *Metrik.*

कृन्द्रोमत्रिककुद् m. °मद्यरात्र, °मद्यरात्र (Vaitân.) und °गयवमानरात्रिरात्र m. Bez. *best. Feier.*

कृन्द्रोमय Adj. *aus heiligen Liedern bestehend, die h. L. enthaltend, — darstellend, liederartig.*

कृन्द्रोमवत्पाक m. *ein best.* Tṛṇḍa Vaiṛâṇ.

कृन्द्रोमवत्स Adj. *von einem* Khaṇḍoma *begleitet.*

कृन्द्रोमान n. *eine Silbe als metrische Einheit.*

कृन्द्रोमानंड m., कृन्द्रोमाला f. und कृन्द्रोपलाकार m. Titel von *Metriken.*

कृन्द्रोहोम m. *ein best.* Shaḍaha.

कृन्द्रोवप n. *eine Form des Metrums* Çiḍa. Bn. 20,3 u. s. w.

कृन्द्रोवती f. *eine best.* Çruti S. S. S. 23.

कृन्द्रोविचिति f. *Sichtung der Metra, Metrik* Vimâna 1,3,7. Auch Titel einer best. Schrift (ein Vedâṅga) Âpast.

कृन्द्रोविवृति f. *Aufhellung der Metra.* Auch Titel von Piṅgala's *Metrik.*

कृन्द्रोवत्त n. *Metrum.*

(कृन्द्य) कृन्द्रिय Adj. *wohlgefällig* ṚV. 3,90,5.

कृप 1) Adj. s. u. 1. कृद्. — 2) *f. द्यी *eine best. Pflanze* Gal. — 3) n. *a) Decke. — b) ein versteckter, verborgener Ort* Hariv. 8686.

***कृप्** Ipa. (घट्ते).

कृपस्कृतिकारक n. Titel eines Werkes.

***कृपस्कृति** n. *das Knistern, Prasseln.*

***कृपण्ड** m. *ein vaterloses Kind, ein alleinstehender Mensch.*

***कृप्** Ipa. *kṛpyatîm.*

कृपण m. N. pr. eines Mannes VP.2 3,322.

कृपंकारम् Absol. = कृप्कारम्.

कृपंर् Adv. mit कर् *es mit Etwas versehlen, um Etwas kommen.*

कृप्कार Adj. (f. ई) *zu Grunde richtend* Bulc. P. ed. Bomb. 3,18,26.

कृप्कारम् m. in पैं°.

कृप्कारम् Absol. in पैं°.

कृर् 1) *kṛṇîhi a) begiessen. — b) ausbrechen, ausspeien.* Nur च्छर्. — c) *दीप्तिदेवनयोः. Auch Med. — 2) *कृर्ति (मंदीप्ते). — Caus. ईर्यति s. Act. *überlaufen machen* Çat. Br. — 2) Act. Med. (älter) *ausspeien, sich erbrechen.* Act. *Etwas ausbrechen,* mit Acc. 101,22. — 3) Act. *ausspeien machen, vomiren lassen* Kâṭhaka 1,12. — 4) *मंदीप्ते. — *Desid. चिच्कर्ीर्यति und चिच्छर्नीर्ति. — *Desid. vom Caus. चिच्कर्ीर्यिपति. — Mit आ (आच्कृणाति) *übergiessen, vollgiessen* Taitt. Âr. 4,3,3. — Mit प्र Caus. Act. *sich erbrechen, Etwas ausbrechen.* प्रच्कर्दति *ausspeien* Âpast. 48,10.

***कर्ृ** m. *Erbrechen.*

कर्ृन 1) Adj. *Erbrechen bewirkend* Kâṭhaka 6,32. — 2) m. *a) *Azadirachta indica* Râgân. 9,9. — *b) Vangueria spinosa* Bhâvapr. 1,172. — *c)* * = वलग्वृघा. — 3) n. *das Erbrechen, Ausbrechen* Gal.

कर्ृनीय und **कर्ृयितव्य** Adj. *zum Vomiren zu bringen* Kâṭhaka 6,32.

***कर्ृपनिका** f. *eine Gurkenart* Râgân. 7,199.

कर्ृि f. 1) *Uebelkeit, Erbrechen* Gaut. Chr. 217, 9. 220,14. — 2) *das Ausstossen* (des Athems).

***कर्ृिका** f. 1) *Erbrechen.* — 2) *Clitoria ternatea* Râgân. 5,87.

***कर्ृिकारपु** m. *kleine Kardamomen.*

***कर्ृिर** m. *Azadirachta indica.*

कर्ृिर्पी Adj. *die Heimat oder in der Heimat schützend.*

1. **कर्ृिस्** n. *Schirm, Schutzwehr; sichrer Wohnort.*

2. **कर्ृिस्** (* f.) m. *Erbrechen,* Pl. *Arten des Erbrechens* Kâṭhaka 1,19. 25. 6,20. 8,2.

***कर्ृायनिका** und ***कर्ृायनी** f. *eine Gurkenart* Nigh. Pr.

***कर्ृ, कर्ृति** und **कर्ृयति** (मंदीप्ते).

क्लृ 1) m. (ausnahmsweise) und n. (adj. Comp. f. घा) *a) Betrug, List, Trug, Täuschung, Schein.* Am Anfange eines Comp. so v. a. **क्लृने** *auf hinterlistige Weise.* Am Ende eines Comp. α) *ein an Jmd verübter Betrug.* — β) *Vorspiegelung von, das Thun als wenn es sich handelte um.* — γ) *das Umgehen —, Verletzung von.* धर्म° MBh. 13,20,13. — δ) *eine durch — bewirkte Täuschung.* — *b)* in der Dialektik *unehrliche Disputation, Wort- und Sinnverdrehung.* — *c)* MBh. 13,7257 *fehlerhaft für* स्थल. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. घा am Ende verschiedener Sâman-Schriften oder -Kapitel.

क्लक Adj. *betrügend, hintergehend.*

क्लथ्यून n *falsches Spiel* Pañcad.

क्लदन n. 1) *das Betrügen, Hintergehen, Ueberlisten.* — 2) in der Dramatik *an den Tag gelegte Geringachtung.*

क्लप्, °पति *täuschen, hintergehen, überlisten* Naish. 7,100. infin. क्लिप्तुम्, क्लिप्त Harshak. 119, 23. — Mit उप dass.

क्लाक्षासूत्र n. Titel eines Werkes.

क्लिक n. *ein mit Gesticulation vorgetragenes Lied.*

क्लिप्त n. *ein von Männern aufgeführter Tanz* Kiyâs. 1,39.

क्लिपक 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. = क्लिक.

क्लिपकपेशा m. Pl. Bez. einer der 64 Kalâ Comm. zu Buâ. P. 10,45,36.

क्लिपत्राम n. Titel eines Schauspiels.

क्लिपत्स्वामिन् m. N. pr. eines Heiligthums.

*क्लिप्, m. *Betrüger.*

क्लेशिक्ति f. *lügnerische Worte.*

*क्लि f. 1) *Rinde, Haut.* — 2) *Mantel.* — Vgl. क्ली.

क्लिप्त n. in यष्टिक्लिप्त.

*क्ली f. 1) *Rinde.* — 2) *eine kriechende Pflanze.* — 3) *eine best. Blume.* — 4) *Nachkommenschaft* (तंतान).

क्वि und क्वीं (nur in der älteren Sprache) 1) *Fell, Haut.* — 2) *Farbe.* — 3) *Schönheit, Glanz.* — 4) *°Strahl.*

क्विल्लाक m. N. pr. eines Mannes.

*क्यृ, क्यृति und °ते (हिंसार्थ).

1. क्षा, क्षाति *abschneiden, zerschneiden* (Bhatt.). *Partic. क्षात und क्षित *abgeschnitten;* क्षात auch *mager, schwach.* — *Caus. क्षापयति. — Mit घ्रु *aufschneiden* (die Haut). — Mit घ्रु *die Haut abziehen, schinden.* Partic. घ्रुक्षित und घ्रुक्षात, letzteres auch *abgemagert* Gaut. — Mit घा 1) dass. — 2) *abschneiden, abschaben.* — Mit प्र (प्रक्ष्येत् Kâraka 6,13 und प्रक्ष्यित्वा Suça.) *kleine Einschnitte in die Haut machen, schröpfen, wund machen* überh. Partic. प्रक्षित.

2. *क्षा m. (Nom. क्षास्) *ein Junges.* Das f. s. u. क्ष.

1. क्षाग 1) m. *a) Bock.* — *b) der Widder im Thierkreise.* — *c) *N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.* — 2) f. क्षागा und क्षागी *Ziege.*

2. क्षाग Adj. *vom Bock —, von der Ziege stammend* Kâraka 6,9.

*क्षागक 1) n. *Ziegenheerde* Gal. — 2) °गिका *Ziege.*

*क्षागर्ण m. *Tectona grandis* Nigh. Pr.

*क्षागण m. *Feuer von trockenem Kuhmist.*

*क्षागनाधन m. *Wolf* Gal.

क्षागप m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,126. 135.

*क्षागभोजिन् m. *Wolf* Rigân. 19,10.

*क्षागमित्र m. N. pr. eines Mannes.

*क्षागमित्रिक Adj. (f. घा und ई) von क्षागमित्र.

*क्षागमुख m. *ein* Kimpurusha Gal.

*क्षागस्थ m. *der Gott des Feuers, Feuer.*

क्षागल 1) Adj. *a) vom Bock —, von der Ziege kommend.* — *b) *aus* Khagala *gebürtig, — herstammend.* — 2) m. *a) Bock.* — *b) *ein best. Fisch.* — *c) *Patron. von क्षागल. — *d)* N. pr. eines Berges.

*क्षागलक m. *ein best. Fisch.*

क्षागलतण n. Titel eines Werkes.

क्षागलपाद n. v. l. für क्षाजापाद 1).

*क्षागलाश्व m. *Wolf* Rigân. 19,10.

*क्षागलाश्विका f. = क्षागलाश्विका.

*क्षागलाश्वी f. = क्षागलाश्वी.

क्षागलि m. Patron. von क्षागल und *Metron. von क्षागला.

क्षागलेय 1) *Adj. von क्षागल. — 2) m. *a)* N. pr. des Verfassers eines Gesetzbuches. — *b) Pl. *eine best. Schule.*

क्षागलेयिन् m. Pl. *die Schüler des* Khagalin.

*क्षागवाहन m. *der Gott des Feuers, Feuer.*

*क्षागवृत्तु m. *Wolf* Nigh. Pr.

*क्षागशीर्ष्णाश m. *Trophis aspera* Nigh. Pr.

क्षागेय m. Pl. *eine best. Schule* Hariv. 1,519,1 v.l.

*क्षाग्रायणि m. Patron. von क्षाग्र.

*क्षाङ्किका f. N. pr. eines Tîrtha.

क्षाटा f. Titel eines Commentars zum Mugdhabodha.

क्षात्र 1) m. *Schüler.* Nom. abstr. °त्रा f. — 2) n. *eine Art Honig* Bhâvapr. 2,61.

*क्षात्रक n. 1) Nom. abstr. von क्षात्र 1). — 2) = क्षात्र 2) Rigân. 14,116.

*क्षात्रगाढ m. *ein schlechter Schüler.*

*क्षात्रदूषिन् n. *frische Butter.*

*क्षात्रनिलय m. *Schule, Collegium* Gal.

क्षात्रमित्र m. N. pr. eines Grammatikers.

*क्षात्रि m. P. 6,2,86. °शाल n. (Kâç.) und °शाला f. ebend.

*क्षात्रिका n. Nom. abstr. von क्षत्रिक.

*क्षाद् n. (?) *Dach.*

क्षादक 1) Adj. *verdeckend, verhüllend* Pân. 7,3. — 2) m. *der verfinsternde Körper.*

क्षादन 1) *m. *Barleria caerulea* Rigân. 10,137. — 2) *f. ई *Haut.* — 3) n. *a) Bedeckung, Decke, Kleidung, Hülle.* — *b)* °*Blatt.* — *c) Verhüllung, Verfinsterung.* — *d) in der Dramatik *das ruhige Ertragen von Beleidigungen u. s. w., wenn dadurch die Sache gefördert wird.*

क्षादिन् 1) am Ende eines Comp. Adj. *verdeckend, verhüllend.* — 2) *f. °नी *Haut* Gal.

*क्षादियेप Adj. *zu einem Wagendeck —, zu einem Dach bestimmt, dazu dienend.*

क्षाद्मिक Adj. *Betrug —, Hinterlist anwendend.*

क्षाप 1) Adj. *zu schützen* Ind. St. 13,408. — 2) m. *der verfinstert werdende Körper.*

क्षाप् Adj. = क्षाप्स 1).

क्षाप्ट m. N. pr. eines Brahmanen.

क्षाप्स Adj. (f. ई) 1) *den heiligen Text zum Gegenstand habend, ihm eigenthümlich, zu ihm in Beziehung stehend, ihm entsprechend, vedisch.* — 2) *vedisch, so v. a. archaistisch.* — 3) *den heiligen Text studirend, damit vertraut.* — 4) *das Metrum betreffend.*

*क्षाप्सक n. Nom. abstr. zu क्षाप्स 3).

क्षाप्सना f. Nom. abstr. zu क्षाप्स 1) Nyâyam. 9,3,9.

क्षाप्सव n. Nom. abstr. zu क्षाप्स 1) (Nyâyam. 9,3,9) und 2).

क्षाप्सीय Adj. *mit den Metren vertraut, Metriker.*

क्षाप्सेय Adj. *zu den* Khandoga *in Beziehung stehend.* °व्याख्यान n. und °सूत्र n.

क्षाप्सेयिक n. = क्षाप्सेय Bhâsvat. 6,22.

क्षाप्सेय n. *die Lehre der* Khandoga, *ein* Sâmabrâhmana, zu dem auch die Khândogjopanishad gehört (283,4). Auch °व्याख्या n. und °वेद m. °भाष्य n. Titel eines *Commentars* dazu, °मन्त्रभाष्य n. desgl.

क्षाप्सेयोत्तनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*क्षाप्सेयभाष्य Adj. von क्षाप्सेयभाषा.

क्षाप्सेय Adj. *aus den* Khandoma *entlehnt.*

*क्षाप्सेयमान Adj. von क्षाप्सेमान.

क्षाप्सेयिक Adj. *zu den* Khandoma *gehörig.*

*क्षाप्सेयिविचित Adj. von क्षाप्सेयिचिति.

क्षाय 1) Adj. *beschattend, Schatten verleihend* (Çivas.—2) f. क्षायी (adj. Comp. f. घा) *a) Schatten, schattiger Ort.* एतस्य भुजक्षायायम् *im Schatten seiner Arme,* so v. a. *unter seinem Schutze* 157,8. Daher = पालन bei den Lexicographen. — *b) Schatten, Abbild, Widerschein.* — *c) Lichtschattirung, Farbenspiel, Lichtglanz, Schimmer, Farbe;* insbes. *Gesichtsfarbe und die durch den Schatten hervortretenden Gesichtszüge.* — *d) Schönheit, Anmuth* 107,26. 134,30. Mucn. — *e) Reihe, Menge* Spr. 345. — *f) ein Wenig.* सलिल° Vasis. 91,18.

Digitized by Google

92,7. — *g*) * *Bestechung.* — *h*) * *Aipdrücken.* — *i*) *das Abbild der Saṁǵńá und wie diese Gattin der Sonne und Mutter des Planeten Saturn 100,8. als Çakti Hemána 1,197,2 v. u. — *k*) * *die Sonne.* — *l*) *ein best. Metrum.* — *m*) *eine best. rhetorische Figur.* — *n*) *ein best.* Rága S.S.S. 93. — *o*) *die einem Prákrit-Texte beigefügte Sanskrit-Uebersetzung.* — *p*) * Bein. der Kátjájanî. — 3) n. am Ende eines Comp., insbes. nach einem im Gen. aufzufassenden Worte = 2) a) *b*) (Naiṣ. 6,34), *c*) und *d*).

छायक Adj. etwa *Aipdrücken verursachend.*

*छायाकर् m. *Sonnenschirmträger.*

छायागर् n. *Spiegel oder Sonnenuhr.*

छायाग्रह् Adj. (f. ई) *den Schatten raubend* R. 4, 41,38.

*छायाङ्क m. *der Mond.*

*छायातनय m. Metron. *des Planeten Saturn.*

छायातरु m. *ein Baum, der reichlichen Schatten bietet.*

छायातोडी f. *ein best.* Rága S.S.S. 101. 105.

*छायात्मन् m. = छायातनय.

छायादुम m. = छायातरु.

छायाद्वितीय Adj. *einen Schatten werfend* MBu. 3,57,25.

छायानट् m. *ein best.* Rága S.S.S. 107.

छायानाटक n. *eine Art Schauspiel.*

*छायापथ m. *der Luftraum.*

*छायापिङ्ग m. *der Mond* Gal.

*छायापुरुष m. *der als Schatten erscheinende Purusha.*

*छायापर्तर् m. *die Sonne* Gal.

*छायाभृत् m. *der Mond.*

छायामय Adj. 1) *schattenartig.* — 2) *wiedergespiegelt* Naiṣh. 6,30.

*छायामान n. *Schattenmesser.*

*छायामित्र n. *Sonnenschirm.*

*छायामृगधर् m. *der Mond.*

छायायन्त्र n. *Sonnenuhr.*

छायालग m. *ein best* Rága S.S.S. 118,1.

छायावत् Adj. *schattig, Schatten bietend.*

*छायावत् m. *Hibiscus populneoides* Nigh. Pr.

छायाव्यवहार् m. *Messung des Schattens vermittelst des Sonnenzeigers.*

छायासंज्ञा f. *die* Khájá *als* Saṁǵńá 100,12.

छायासुत m. = छायातनय Upala zu Varâh. Bṛ. 2,2.

*छाल m. n. gaṇa अर्धर्चादि. m. *Cyprinus Rohita* Gal.

छालिक्य n. *eine Art Gesang.*

*छि m. *Tadel.*

छिक्कान 1) * n. *das Niesen.* — 2) f. ई *Artemisia sternutatoria* Bhâvapr. 1,222.

छिक्कार m. *ein best. Thier.*

छिक्का f. *das Niesen.* °कारक Adj. *Niesen bewirkend* Comm. zu Karaka 1,1. Vgl. चिक्क 3) *c*).

छिक्कार m. *eine Art Antilope* Dhanv. 6,69. Madanav. 124,31.

छिक्किका f. = छिक्कान 2) Bhâvapr. 1,222.

छिन्न Partic. von 1. छो.

*छिन्नि f. 1) Nom. act. von 1. छिद्. — 2) *Pongamia glabra.*

*छिन्नर Adj. 1) *zum Abschneiden u. s. w. dienend.* — 2) *feindlich.* — 3) *betrügerisch, schelmisch.*

1. छिद्, छिनत्ति, छिन्ते (छिन्दे) Ksheerasv. 14. 19) 1) *abschneiden, — hauen, — schlagen, — reissen, — nagen, — beissen, zerschneiden, — hauen, — reissen, spalten, durchbohren.* संधिम् *ein Loch in die Mauer schlagen.* Pass. *zerbrechen, — reissen (intrans.).* छिन्न *abgeschnitten u. s. w.; aufgerissen, — schnitten; eingeschnitten, d.h. mit Einschnürungen versehen* 271,6. — 2) *scheiden, trennen,* — von (Abl., ausnahmsweise Instr.). छिन्न *unterbrochen, nicht zusammenhängend.* °छिन्न auch *begrenzt* —, *eingeschlossen von* Spr. 1229. — 3) *ablösen, — sondern, herausnehmen.* — 4) *unterbrechen, stören.* — 5) *vernichten, zu Grunde richten, zerstören, entfernen.* ऋणम् so v. a. *eine Schuld tilgen.* Pass. *verschwinden* 287,26. छिन्न *verschwunden, nicht mehr da seiend.* किं नश्छिन्नम् so v. a. *was büssen wir dabei ein? was machen wir uns daraus?* — 6) *theilen, dividiren.* — 7) * छिन्न am Ende eines Comp. *herabgekommen —, entkräftet —, ermüdet durch* oder *von.* — Caus. केदयति 1) *abschneiden —, abhauen —, serhauen lassen.* — 2) *abschneiden, abhauen.* — Desid. in चिच्छित्सु. — * Intens. चेच्छिद्यते und चेच्छित्ते. — Mit अति, °छिन्न *zu stark aufgeschnitten* Sećs. 2,19,1. *zu stark zerhauen, — verwundet* MBu. 12,96,15. — Mit अतर् *abschneiden, interciudere* 28,7. — Mit अप *abspalten, abtrennen.* — Mit समप *abschneiden* Çulbas. 3,72. — Mit अव *Jmd von sich weisen, zurückstossen* Kâd. 2,87,5. Pass. *getrennt —, geschieden werden von* (Abl.). — अवच्छिन्न 1) *unterbrochen.* — 2) *begrenzt —, eingeschlossen von* (im Comp. vorangehend) 260,30. 261,5. — 3) *bestimmt, präcisirt, begrifflich definirt.* — Mit पर्यव *rings abtrennen.* — Mit व्यव 1) *abschneiden.* — 2) *abschneiden, abtrennen, scheiden,* — von (Abl.). — 3) *von einander reissen, aus e. thun.* — 4) *unterbrechen.* — 5) *abgrenzen, genau bestimmen* Buâc. P. 4,29,45. — 6) *sich entscheiden zu* (प्रति). — Mit आ 1) *abreissen, — schneiden, zerschneiden, — brechen.* — 2) *herausnehmen.* — 3) *abschneiden —, abziehen —, entfernen —, ausschliessen von* (Abl.). — 4) *entreissen* Kâd. 2,88,14. *wegnehmen, rauben.* — 5) *unterbrechen.* — 6) *entfernen, zu Nichte machen.* — 7) *nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf.* — Mit अवा *entreissen aus* (Abl.). — Mit उपा *mit sich fortziehen, entreissen.* — Mit समा dass. — Mit उद् 1) *ausschneiden, abschneiden,* — von (Abl.) AV. Paipp. 20,2,2. — 2) *ausrotten, zu Grunde richten, vernichten, Jmd den Untergang bereitsn.* उच्छिन्न von einem Menschen so v. a. *verloren, erbärmlich.* — 3) *stürzd in Etwas singreifen, hemmen, unterbrechen.* Pass. *gehemmt —, unterbrochen werden, aufhören, ausgehen, mangeln.* — Caus. *ausrotten, vernichten oder — lassen.* — Mit व्युद् Pass. mit den Personalendungen des Act. zu *Nichte werden, eine Unterbrechung erleiden, aufhören.* व्युच्छिन्न zu *Ende gegangen.* — Mit समुद् 1) *ausreissen, zerreissen.* — 2) *ausrotten, vernichten, zu Nichte machen.* समुच्छिन्न *verloren gegangen.* — Mit परि 1) *auf beiden Seiten abschneiden, beschneiden;* — Gotraiḍ *schneiden* Kâraṇḍ. 71,7. — 2) *nach allen Seiten abgrenzen, genau bestimmen, — angeben, richtig abschätzen, sich Gewissheit verschaffen über.* परिच्छिन्न *begrenzt.* — 3) परिच्छिन्न *zersplittert,* so v. a. *mannichfach erscheinend.* — Mit विपरि *rings abschneiden, beschneiden, zerschneiden.* — Mit प्र 1) *abreissen, — schneiden, zerschneiden, — hauen, spalten, durchbohren.* — 2) *entreissen, entziehen.* — Caus. *abschneiden lassen.* — * Caus. vom Intens. प्रचेच्छिद्रयत्. — Mit संप्र *zerschneiden, — hauen, spalten.* — Mit प्रति 1) *abreissen, — schneiden.* — 2) *mit Zerhauen, Spalten u. s. w. Jmd* (Acc.) *antworten.* — Mit वि 1) *zerreissen, — brechen, spalten.* — 2) *auseinanderreissen, trennen.* विच्छिन्न *getrennt von* (Abl.). Pass. *sich abtrennen* AV. Pariç. 6,5. विच्छिन्न *auseinandergerissen, getrennt, nicht zusammenhängend.* — 3) *stören, unterbrechen.* विच्छिन्न *mit Unterbrechungen.* विच्छिन्न *unterbrochen.* — 4) *zu Grunde richten, zu Nichte machen.* विच्छिन्न *nicht mehr vorhanden.* — 5) *sich spalten.* — 6) विच्छिन्न *a*) *krumm.* — *b*) *gespalt (männlich).* — Mit सम् 1) *abschneidsn, — hauen, zerschneiden, spalten, durchbohren.* संछिन्नता (v.

1. संछिन्दती च गात्राणि *sich gegenseitig Glieder abhauend.* — 2) *lösen* (einen Zweifel), *erledigen* (eine Frage).

2. छिद् 1) Adj. am Ende eines Comp. *a) abschneidend, zerschneidend, — brechend, — reissend, spaltend, durchbohrend.* — *b) zu Grunde richtend, vernichtend, entfernend.* — 2) m. *Divisor, Nenner eines Bruchs.* — 3) f. *a) das Abschneiden, Abhauen.* शिरसाम् Bālar. 249,12. — *b) am Ende eines* Comp. *das zu Nichte Machen.*

°छिद् 1) Adj. = 2) छिद् 1) *a)* in °मातृक°. — 2) f. *das Abhauen.*

*छिद्क m. Indra's *Donnerkeil* oder *Diamant.*

*छिदि *Axt.*

*छिदिर् m. 1) *Axt.* — 2) *Schwert.* — 3) *Feuer.* — 4) *Strick.*

छिद्र Adj. (*f. आ) 1) *leicht reissend* Harshāk. 163,18. — 2) *abnehmend, geringer werdend.* — 3) am Ende eines Comp. *vernichtend.* — 4) *feindlich.* — 5) **betrügerisch, schelmisch.*

छिद्रेतर Adj. *nicht leicht zerreissend, stark* Naish. 7,64.

छिद्रे 1) Adj. (f. आ) *zerrissen, durchlöchert, leck.* — 2) n. (adj. Comp. f. आ) *a) Loch, Oeffnung.* — *b) Zugang, Eintritt.* छिद्रं दा *Eintritt gewähren.* — *c) Unterbrechung, Mangel.* °वर्जित Adj. *ununterbrochen.* — *d) Gebrechen, Blösse, Schwäche.* सर्वच्छिद्रेषु so v. a. *in allen Nöthen.* — *e)* in der Astrol. *das achte Haus.* — *f)* Bez. *der Zahl neun* (wegen der neun Oeffnungen im Körper). — *g) die Unterwelt* Gal.

छिद्रता f. *das Offensein, die Eigenschaft allen Dingen Platz zu geben.*

छिद्रदर्शन m. N. pr. eines Kākravāka. = Vgl. खण्डिक°.

छिद्रदर्शिन् 1) Adj. *Schwächen gewahrend.* — 2) m. = छिद्रदर्शन.

*छिद्रपिप्पली f. *Scindapsus officinalis* Gal.

छिद्रय्. °यति *durchlöchern* Kāv. 2,34,7. छिद्रित Adj. *durchlöchert, ein Loch habend* Kāv. 236,5.

*छिद्रवैदेही f. *Scindapsus officinalis.*

*छिद्रोण m. *Schiffrohr* Gal.

*छिद्रात्मन् Adj. *der sich Blössen zu geben pflegt.*

*छिद्रास m. *Rohr* Rāgān. 9,103.

*छिद्रापय्. °पति = छिद्रय्.

*छिद्रापाल n. *ein Gallapfel* Rāgān. 6,262.

छिद्रिन् Adj. *löcherig, hohl* (Zahn).

छिद्रोदर n. *eine best. Unterleibskrankheit* Kāraka 6,18.

*छिद्रोदरिन् Adj. = छिद्रोदर *leidend* ebend.

*छिद्र Adj. = छिद्र.

छिन्दक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

छिन्न 1) Adj. s. u. 1. छिद्. — 2) f. आ *a)* * Bhrc. — *b) Cocculus cordifolius* Rāgān. 3,1. Bhāvapr. 1,196.

*छिन्नक Adj. *ein wenig abgeschnitten* n. s. w. Compar. °तर्.

*छिन्नकर्ण Adj. *beschnittene Ohren habend.*

*छिन्नग्रन्थिनिका f. *ein best. Knollengewächs* Rāgān. 7,112.

*छिन्नतरक Adj. = छिन्नकतर (unter छिन्नक).

छिन्नताम m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,135.

छिन्नपत्त Adj. *dessen Flügel abgerissen sind.*

*छिन्नपत्री f. *Hibiscus cannabinus* Rāgān. 4,80.

छिन्नम m. N. pr. eines Dichters.

छिन्नमस्तका u. °मस्ता f. *eine Form der* Durgā.

छिन्नरुह 1) * m. *Clerodendrum phlomoides* Rāgān. 10,12. — 2) f. आ *a) Coccolus cordifolius* Bhāvapr. 1,196. — *b) Boswellia thurifera.* — *c) Pandanus odoratissimus* Rāgān. 10,70.

*छिन्नवेषिका f. *Clypea hernandifolia.*

1. छिन्नश्वास m. *eine Form des Asthma* Bhāvapr. 4,85.

2. छिन्नश्वास Adj. *in unregelmässigen Intervallen athmend.*

छिन्नस्त्र m. N. pr. einer Mannes Ind. St. 14, 126. 135.

छिन्नाल Adj. als Bez. *einer Art von Unterleibsbruch* (कोष्ठभेद) Cāraka Sūtra 1,7,57.

छिन्नावारित्रात्र m. und छिन्नावरुत्र n. Titel von Werken.

छिन्नोद्वा f. *Coccolus cordifolius* Rāgān. 3,1. Bhāvapr. 1,196.

छिप्यका f. wohl *ein best. Vogel.*

छिल्लिरिष्ट m. *eine best. Schlingpflanze* Madanav. 33,342. Bhāvapr. 1,219.

छिन्मक m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,195.201.

छुछु m. *ein best. Thier* Varāh. Bṛh. S. 86,37.

छुछुन्दर m., °री m., °रो f., छुछून्दर m. und °री f. *Moschusratte.* Nom. abstr. छुछून्दरित n.

छुर् °कुरति (वर्धने). °छोरयति (छेदने). — Mit उद् Caus. उच्छोटयति 1) *gesertt* Kāv. 2,83,13. — 2) *abgerissen* Harshāk. 142,20.

छुर् °कुरति (संवरणे). — Mit प्र Caus. प्रच्छोटयति *ausrecken* Kāraṇḍ. 33,15. 36,19. 38,7. 8.

छुर N. pr. 1) m. verschiedener Männer. — 2) f. आ einer Frau.

*छुर m. 1) *Abweher.* — 2) *Strahl.*

*छुर् °कुरति (स्पर्धे). — Intens. चोच्छुर्यते.

*छुर m. 1) *Berührung.* — 2) *Stande, Busch.* — 3) *Wind.* — 4) *Kompf.*

छुरिका n. *Kinn.*

छुर्, °कुरति (छेदने, लेपे). — Caus. 1) छोरयति und छोरयति (huddh.) *bestrenen —, bepudern —, überziehen mit* (Instr.) Kāv. 207,9. छोरित *bestreut —, bepudert —, besetzt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Vṛish. 1. Naish. 6,42. Kāv. 77,9. 123, 22. — 2) छोरयति *a) schleudern in* (Loc.) Kāraṇḍ. 34,24. — *b) ausstossen* (einen Seufzer) ebend. 57, 15. 16. — *c) verlassen* Lalit. 284,7. — Mit * अव in * अवछोरित und * °क. — Mit आ, आच्छोरित *bekleidet mit* (Instr.) Kathās. 17,35. — Mit वि, °छोरित *bestreut —, bepudert —, überzogen —, besetzt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Kāv. 136,16.

°छोरा n. *das Bestreuen —, Bepudern mit Vioon.* 20,4.

*छुरा f. *Kalk.*

छुरिका f. 1) *Messer.* * °पत्त n. *Messerklinge* Mṛic. 6. 25. — 2) *Beta bengalensis* Bhāvapr. 1,282.

छुरित 1) Adj. s. u. छुर् Caus. — 2) n. *das Zucken* (des Blitzes) Mbh. 3,17,4.

*छुरी f. *Dolch, Messer.*

छुरिका f. 1) *Messer* Hemādri 1,645,1. — 2) *Kuhschnauze* M. 8,325.

*छुरिकापत्री f. *Andropogon acicuiatus.*

*छुरी f. *Dolch, Messer.*

छेक 1) Adj. f. आ) *a) geschickt, gewandt, verschmitzt* Hem. Par. 2,447. — *b) zahm, gezähmt.* — 2) m. *a) * Biene.* — *b) eine Art Alliteration: eine einmalige Wiederkehr zweier oder mehrerer Consonanten in verschiedenen Wörtern* Kāvyād. 9,2 (S. 227). Vollständig छेकानुप्रास m.

*छेकल (Gal.), *छेकाल und *छेकिल Adj. = छेक 1) a).

छेकोक्ति f. *Anspielung, doppelsinnige Rede* Ind. St. 15,293. 327. Vioon. 40,9.

छेत्तृ Nom. ag. 1) *Abschneider, — hauer, Holzhauer.* — 2) *Vernichter, Entferner.*

छेत्तव्य Adj. *abzuschneiden. — hauen, zu zerschneiden* Comm. zu Nāsam. 3,3,12.

छेद m. 1) = पर्यन्त *a)* am Ende eines Comp. *Abhauer.* — *b) Divisor, Nenner eines Bruchs.* — 2) = पर्यन्त oder पत्र Kṛishyaṭ *a) Abschnitt, ein abgeschnittenes, abgebrochenes Stück, Bruchstück, Theil.* — *b) Einschnitt, Schlitz.* — *c) Abschnitt,* so v. a. *Ende* Hemādri 1,76,21. 77,4. 7. — 3) Nom. act. *a) Schnitt, das Abschneiden, — hauen, Zerschneiden, — hauen, — beissen u. s. w.* Ausnahmsweise nicht mit dem Objecte, sondern mit dem Werkzeuge componirt. — *b) Trennung, Absonderung,* insbes. von Silben oder Wörtern Nilak.

zu MBu. 12,101,5. — c) *Unterbrechung, Störung.* — d) *Vernichtung, Tilgung* (z. B. einer Schuld), *das zu Ende Gehen, Aufhören, Nachlassen, Verlust, Mangel.* — e) *genaue Bestimmung, — Angabe.* — f) *Entscheidung, Schlichtung eines Streites.*

°क्षेदक Adj. *abschneidend, zerschneidend,*

क्षेदन 1) Adj. *a) zerschneidend, — hauend, spaltend.* — b) *vernichtend, entfernend.* — 2) n. *a) Schneidewerkzeug* Hemâdri 1,657,21. — b) ** Abschnitt.* — c) *das Schneiden, Abschneiden, — hauen, Zerschneiden, — hauen, — reissen, — brechen, Spalten.* — d) *das Abschneiden eines Gliedes, Verstümmelung.* — e) *das Zerbrechen, Zerreissen* (intrans.). — f) *das Vernichten, Entfernen.* — g) *Division.* — h) *ein auf Entfernung der Humores drastisch wirkendes Mittel* Bhâvapr. 1,154.

क्षेदनीय Adj. 1) *aufzuschneiden, zu zerschneiden* Comm. zu Nâigam. 1,4,36. — 2) * m. *Strychnos potatorum* Râgân. 11,200.

*क्षेदि 1) Adj. *zerhauend* n. s. w. — 2) m. *Zimmermann.*

क्षेदिन् 1) Adj. *a) am Ende eines Comp. c) abschneidend, — reissend, zerreissend.* — β) *vernichtend, entfernend.* — b) in der Med. *drastisch wirkend.* Nom. abstr. °त्व n. Kâraka 1,27. — 2) * m. *Strychnos potatorum* Nigh. Pr.

क्षेपापध्यपनीय n. bei den Gaina *prevention of evil, as of the destruction of animal life.*

क्षेप्य 1) Adj. *zu schneiden, abzuschneiden, abzuhauen, zu zerhauen, — spalten, — vernichten; wobei gespalten, abgeschnitten, abgehauen wird.* — 2) n. *das Zerschneiden, — beissen, — kratzen.*

क्षेप्यक n. *Riss, Projection.*

*क्षेप्य *Schwanz.*

*क्षेमण्ड m. *eine Watze.* *क्षेमण्डा f. Gal.

क्षेलक 1) m. *Bock* Madanav. 123,20. Bhâvapr. 2, 9. Vgl. चेलक. — 2) f. क्षेलिका *Ziege* Bhâvapr. 2,9.

*क्षेल *Vernonia anthelmintica.*

*क्षेदिक 1) Adj. = क्षेदे नित्यमर्हति. — 2) m. *Rohr.*

क्षेत्र m. N. pr. eines Mannes.

*क्षेत्रि oder *°त्रिन् m. *Fischer.*

क्षेत्रिका f. *ein mit Daumen und Zeigefinger geschlagenes Schnippchen* Bhâvapr. 2,123.

*क्षेत्रण n. *das Aufgehen, Verlassen.*

*क्षेलङ्ग m. *Citronenbaum.*

क्षेतु m. N. pr. eines Mannes.

*क्षु, क्षवते (गतौ).

1. क्षे 1) Adj. (f. क्षा) am Ende eines Comp. *a) geboren —, erzeugt von, geboren —, entstanden —, hervorgegangen aus, verursacht durch.* — b) *geboren in, entstanden in, an, auf oder bei, wohnend —, befindlich an.* — c) *geboren, entstanden* in Verbindung mit einem Adv. oder einem adverbial aufzufassenden Worte. — d) *bereitet —, zubereitet —, gemacht aus* Hemâdri 1,443,11. 446,18. 453, 16. — e) *gehörig zu, in Verbindung stehend mit, eigenthümlich.* — f) in der Bed. *geboren* bisweilen tautologisch: अपकृष्टज = अपकृष्ट. — 2) m. *a)* am Ende eines Comp. *Sohn.* — b) * *Vater.* — c) * *Geburt.* — 3) f. क्षा *a) Stamm* AV. 5,11,10. — b) am Ende eines Comp. *Tochter.* — Vgl. ज्ञा.

2. *क्षे 1) Adj. *a) eilend, rasch.* — b) *steigrich.* — c) *gegessen.* — 2) m. *a) Eile.* — b) *Genuss.* — c) *Glanz.* — d) *Gift.* — e) *ein Piçâka.* — f) Bein. *a)* Vishṇu's. — β) Çiva's. — 3) f. क्षा *des Mannes Bruders Frau.*

*क्षंस् क्षंसति und क्षंसयति (रक्षणे, गतौ).

क्षैरूम् n. *Schwinge, Flügel.*

क्षक m. N. pr. eines Brahmanen.

*क्षकुट 1) m. n. *die Blüthe der Eierstande.* — 2) m. *a) Hund.* — b) *das Gebirge Malaja.* — 3) n. *Paar.*

क्षक्षारी f. *eine Art Tanz* S. S. S. 272.

1. क्षत् क्षतति (Buâc. P. auch Med.) 1) *essen wollen, hungrig sein* Buâc. P. — 2) *verzehren, essen.* *क्षतिवंस् ved. 240,6. क्षर्ध *a) verzehrt, gegessen.* — b) *aufgezehrt,* so v. a. *erschöpft durch* (Instr.) Harshaṅ. 123,20. — Mit *घ्र in °ाघ्र. — Mit *परि in °ाघ्र. — Mit *प्र, °ाघ्र Absol. — Mit प्रति, प्रतिघ्र *genossen* Maitr. S. 4,4,10 = Kiṇs. 32,7. — Mit वि, °ाघ्र *aufgefressen.*

2. क्षत् nur Partic. क्षतत *lachend.*

*क्षत m. = यत्न.

*क्षतण n. *das Verzehren, Essen.*

*क्षत्न und *°त्न m. = यत्नन्.

क्षग n. *angeblich* = क्षगत् *Welt* Kaṇṇ. Up. 1,3.

क्षगच्चक्षुस् n. *das Auge der Welt, die Sonne.* Vgl. क्षगेदकचक्षुस्.

क्षगच्चन्द्र m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,97.

क्षगच्चन्द्रिका f. Titel eines Commentars.

क्षगच्चित्र n. 1) *ein Wunder der Welt.* — 2) *die Welt als Gemälde.*

क्षगच्छन्दस् Adj. *dem das Metrum* Gâgatî *gehört, sich darauf bezieht* s. u. w.

क्षगज्जीव m. *ein lebendes Wesen auf dieser Welt.*

क्षगत्कर्म्य m. *ein best. Tact* S. S. S. 233.

क्षगत्पाचक m. desgl. S. S. S. 227.

क्षगत् 1) Adj. *a) beweglich, lebendig.* — b) *im Metrum* Gâgatî *abgefasst.* — 2) m. *a)* Pl. *die Menschen* Spr. 4812. — b) * *Wind.* — 3) f. क्षगती *a) ein weibliches Thier.* — b) *die Erde.* — c) * *der Platz, auf dem ein Haus steht.* — d) * *die Menschen, der Fürst mit seinen Unterthanen.* — e) *die Welt, Weltall.* — f) *ein best. Metrum von 4 × 12 Silben.* — g) *jedes aus 4 × 12 Silben bestehende Metrum.* — h) Bez. der Zahl 48. — i) *ein best. Backstein.* — k) * *ein mit* Gambû *bestandenes Feld.* — 4) n. *a) das Bewegliche, Lebendige, Menschen und Thiere;* oft von den Thieren allein im Unterschied vom Menschen, aber auch von den Menschen allein. क्षगतो मध्ये so v. a. vor *aller Augen.* — b) *die Welt,* insbes. *diese Welt, die Erde.* — c) Du. *Himmel und Unterwelt.* — d) = 3) f).

क्षगतीचर m. *Erdbewohner, Mensch.*

क्षगतीजानि m. *Fürst, König.*

क्षगतीतल n. *der Erdboden* 176,9.

क्षगतीधर m. 1) *Berg.* — 2) *N. pr. eines Bodhisattva.

क्षगतीपति (°कन्यका *Prinzessin* Kâd. 2,32,17), °पाल, °भर्तृ und °भुज् m. *Fürst, König.*

क्षगतीरुह m. *Baum.*

क्षगतीवाराह m. Name eines Sâman.

*क्षगत्कर्तृ Nom. ag. *Schöpfer der Welt,* Bein. Brahman's.

क्षगत्कारण n. *die Ursache der Welt* 259,2.

क्षगत्गुरु m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217. 4,111.

क्षगत्तय (113,25. Spr. 7696) und क्षगत्त्रितय n. *die drei Welten: Himmel, Erde und Unterwelt.*

क्षगत्पति m. *Herr der Welt, die höchste Gottheit.* Bein. *a)* Brahman's 36,7. — *b)* Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — c) Çiva's. — d) Agni's 80,29. — e) der Sonne 102,9. — 2) * *Fürst, König.*

क्षगत्प्रकाश 1) Adj. *weltbekannt* Râgat. 3,18. — 2) m. *das Licht der Welt* Ind. St. 14,368.

क्षगत्प्रथित Adj. *weltberühmt* Ind. St. 15,282.

क्षगत्प्रधान n. *das Haupt der Welt,* Beiw. Çiva's MBu. 7,202,12.

क्षगत्प्रभु m. *Herr der Welt.* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) *Çiva's. — 4) * eines Arhant bei den Gaina.

क्षगत्प्रसिद्ध Adj. *weltberühmt* Ind. St. 15,290.

क्षगत्प्राण m. 1) * *Wind.* — 2) Bein. Râma's (*der Hauch der Welt*).

क्षगत्प्रासाद Adj. (f. क्षा) *meist aus* Gâgatî-*Versen bestehend* Ârt. Bs. 6,12.

क्षगत्प्रीति f. *die Freude der Welt,* Beiw. Çiva's MBu. 7,202,12.

*क्षगत्य, °त्यति Denom. von क्षगत्.

*क्षगत्य Adj. von क्षगती.

*जगत्सावितृ m. *der Zeuge der Welt, die Sonne.*
जगत्सिंह m. N. pr. eines Fürsten.
जगत्सेट m. N. pr. eines Mannes.
जगत्स्रष्टृ Nom. ag. *Schöpfer der Welt.* Bein. 1) Brahman's Baiic. P. 3,9,44. — 2) *Çiva's.
जगत्स्वामिन् m. 1) *Weltherrscher.* Nam. abstr. °मित्व n. 327,36. — 2) *Herr des Weltalls, die höchste Gottheit.* Bein. Vishṇu's oder Nârâjaṇa's. — 3) Name eines Bildes des Sonnengottes.
जगद् m. *Begleiter, Hüter.*
जगद्ग्रस m. *das Weltei, Weltall* Spr. 7857.
जगद्ग्रसक m. dass. Çiç. 9,9.
जगद्घातक m. *der Zerstörer alles Lebenden, der Tod.*
जगद्घातात्मन् m. *die Weltseele,* Bein. Vishṇu's.
जगद्धात्री und जगद्धिक्का f. *die Mutter der Welt,* Bein. der Durgâ.
जगद्धात्मन् m. *der Hauch der Welt,* Beiw. des Windes.
जगद्धित्र m. *der Erstgeborene der Welt,* Beiw. Çiva's.
जगद्धातृ m. 1) *die Stütze der Welt* Ind. St. 15,363. Beiw. der Zeit, Râma's und des Gina Vira. — 2) **Wind.*
जगद्यायु und °स् n. *der Lebensquell der Welt,* Beiw. des Windes.
जगद्वेश m. *Herr der Welt.* 1) Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — *c)* Çiva's. — 2) N. pr. verschiedener Männer. Auch °तर्कालंकारभट्टाचार्य.
जगद्वेशतीर्थिणी f. Titel eines Commentars.
जगद्वेशशतक n. Titel eines Werkes.
जगद्वेशितृ m. *Herr der Welt,* Bein. Çiva's Ind. St. 15,227.
जगद्वेश्वर m. 1) *Herr der Welt,* insbes. Bein. Çiva's und Indra's (44,25). — 2) *Fürst, König.* — 3) N. pr. eines Dichters Hâs. 3.
जगद्वेकचक्षुस् n. *das einzige Auge der Welt* (die Sonne) Ind. St. 15,376.
जगद्वेकनाथ m. *Alleinherrscher.*
जगद्गुरु m. *Vater der Welt.* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) Râma's (als Incarnation Vishṇu's).
जगद्गौरी f. Bein. der Göttin Manasâ.
जगद्गल m. N. pr. eines Fürsten.
जगद्गीप m. *die Leuchte der Welt, die Sonne.*
जगद्गेय m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,56.
जगद्गर m. N. pr. eines Schalastен.
जगद्घातृ 1) m. *Schöpfer der Welt.* Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — 2) f. °त्री Bein. *a)* der Sarasvatî. — *b)* *der Durgâ.
*जगद्दल m. *Wind.*
जगद्दम्बा n. *das Weltall* Çârîr. zu Bâdar. 2,1,32.33.
जगद्दीप n. *der Same der Welt,* Beiw. Çiva's MBh. 7,202,19.
जगद्दूषणकोलक n. Titel eines Werkes.
जगद्योनि f. 1) *die Quelle der Welt.* Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — *c)* Çiva's. — *d)* der Prakṛti. — 2) **der Mutterschooss alles Lebenden, die Erde.*
जगद्वञ्चक m. N. pr. eines Betrügers.
जगद्वन्द्य Adj. von *der Welt zu preisen,* Beiw. Kṛshṇa's.
*जगद्वरा f. *die Erde.*
जगद्विधि m. *Ordner der Welt.*
*जगद्विनाश m. *Weltuntergang.*
जगद्वैद्यक m. N. pr. eines *Arztes.*
जगद्व्यापार m. *Weltgeschäft,* so v. a. *Erschaffung und Erhaltung der Welt* Bâdar. 4,4,17.
*जगन्नु m. 1) *ein lebendes Wesen, Thier.* — 2) *Feuer.
जगन्नाथ 1) m. *Beschützer der Welt. a)* Bein. a) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — β) Râma's und Daṭṭâtrêja's, zweier Incarnationen Vishṇu's. — γ) Du. Vishṇu's und Çiva's. — *b)* N. pr. eines heiligen Ortes (पुरुषोत्तमक्षेत्र), wo Vishṇu als Gâgannâtha verehrt wird. Vollständig °क्षेत्र n. — *c)* N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित, °पण्डितराज. °मिश्र, °सरस्वती, °चाक्यानन्द und °चाचार्य. — 2) f. ई Bein. der Durgâ.
जगन्नाथवल्लभनाटक n. Titel eines *Schauspiels.*
जगन्नाथविलास m. Titel eines Gedichts.
जगन्निधि m. *Behälter der Welt,* Bein. Vishṇu's Hemâdri 1,638,6.
जगन्निवास m. dass. Bein. 1) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — 2) Çiva's.
*जगन्नु m. = जगन्नु.
जगन्नेत्र, °त्रिति *das Auge der Welt sein* (vom Monde) Prasannar. 149,2.
जगन्नेत्र n. *das Auge der Welt,* Beiw. des Mondes, Du. der Sonne und des Mondes.
जगन्मय Adj. *die ganze Welt in sich bergend* Hemâdri 1,620,12.
जगन्मातृ f. *Mutter der Welt.* Bein. 1) der Durgâ. — 2) der Lakshmî.
जगन्मुख Adj. *mit dem Metrum Gâgatî beginnend* TS. 7,2,8,2.
जगन्मोहन n. Titel eines Werkes.
जगन्मोहिनी f. N. pr. einer Surâgaṇâ Ind. St. 15.
*जगर् n. *Rüstung.*
जगल 1) *Adj. *betrügerisch, schelmisch.* — 2) m. *a) ein best. heraustanzendes Getränk* Madanav. 6, 61. Bhâvapr. 2,82. — *b)* **Vangueria spinosa.* — *c)* **Rüstung.* — 3) *n. **Ruhmlist;* vgl. कृष्ण.
*जगलु m. (?).
जगुरि Adj. *führend* (von einem Wege).
जगेयक m. N. pr. eines Mannes.
जगैध 1) Adj. s. u. 1. जत्. — 2) *n. *der Ort, wo Jmd gegessen hat.*
जग्धपाप्मन् Adj. *dessen Sünde verzehrt ist* AV. 9,6,25.
जग्धि f. 1) *das Verzehren, Essen; Genuss.* ताम्बूल° Harshak. 132,24. — 2) *das Verspeistwerden* von (Instr.).
जग्धीय Absol. von 1. अद् 20,8.
जग्मि Adj. *gehend, in steter Bewegung befindlich, gehend —, eilend zu* (Acc. oder Loc.).
जघन 1) m. (nur in der ältesten Sprache) und n. (adj. Comp. f. घ्या) *Hinterbacke, Hintertheil; Schamgegend* (bei Menschen und Thieren). — 2) n. *a) Hintertheil eines Altars* Çulba S. 3,52. — *b) Nachzug, Hintertreffen eines Zuges, — Heeres.*
*जघनकूपक m. Du. = कुकुन्दर 1) Râǵan. 18,46.
जघनचपला f. 1) *ein geiles Weib.* — 2) *ein best. Metrum.*
जघन्यद्युति Adj. f. *cujus cunnus humorem stillat* TBa. 2,4,6,4. Âçv. Çr. 2,10,14.
जघनतस् Adv. *auf der Rückseite, hinterher.*
जघनविपुल 1) Adj. (f. घ्या) *starke Hinterbacken habend* Ind. St. 8,301. — 2) f. घ्या *ein best. Metrum.*
जघनार्ध m. 1) *der hintere Theil.* — 2) *Nachzug, Hintertreffen eines Heeres.*
जघनिन् Adj. *starke Hinterbacken habend.*
जघन्य Instr. Adv. 1) *hinter,* mit folgendem Gen. oder Acc., zusammengesetzt mit vorangehendem Acc. — 2) *mit dem Rücken gekehrt zu* (Acc.).
*जघनेफला f. *Ficus oppositifolia.*
जघन्य 1) Adj. (f. घ्या) *a) der hinterste, letzte, spätteste.* जघन्यतस् *von hinten* B. 6,7,35. 45,22. 29. जघन्यम्, जघन्यतस् und जघन्ये *hinterher, zuletzt.* जघन्ये (v. l. पृष्ठतः) करू *im Rücken lassen.* — *b) der geringste, niedrigste, gemeinste, unbedeutendste, schlechteste; von niederer Herkunft, Einer aus dem gemeinen Volke.* जघन्यतर *niedriger, geringer.* — 2) m. N. pr. des Dieners des Mâlavja (eines der fünf Wundermenschen). — 3) *n. *penis.*
*जघन्यक m. *Motte* Nigh. Pr.
जघन्यकारिन् Adj. *äusserst ungeschickt verfahrend* Sucr. 4,95,14.
जघन्यज 1) *zuletzt geboren, der jüngste.* — 2)

Digitized by Google

m. *a)* *sin Çûdra. — *b)* N. pr. eines Sohnes des Pradjota Hall in der Einl. zu Vâsavad. 33.

अवन्यभाव m. *das Niedrigerstehen.*

अवन्यरात्र *Ende der Nacht.* Nur Loc.

अवन्यशायिन् Adj. *am spätesten sich schlafen legend.*

अवन्यसंवेशिन् Adj. dass. Âpast.

अवन्ति 1) Adj. *erschlagend*, mit Acc. — 2) *m. *Angriffswaffe.*

अविवत् Adj. *eine Form der Wurzel* रुन् *enthaltend.*

*अवृ Adj. *tödtend, erschlagend.*

अविव्र Adj. *ausschüttend, umherspritzend.*

*अवृ, अवृति (गतिज्ञानयोः).

अवृ m. N. pr. eines Mannes.

*अवृग्य (!) m. *wickedness, sin.*

अवृम 1) Adj. (f. या) *beweglich, lebendig;* Subst. (adj. Comp. f. या) *das Bewegliche, Lebendige.* विष n. *Gift lebender Wesen.* — 2) m. Pl. *eine best. Çiva'itische Secte.* — 3) Harshaḱ. 147,14 fehlerhaft für अवगम.

*अवृमकुटी f. *Sonnenschirm.*

अवृमत्व n. *Beweglichkeit.*

अवृमन् n. *Lauf* Denḍa zu Nir. 3,19.

*अवृमेतर Adj. *unbeweglich* Ak. 3,2,23.

*अवृल 1) Adj. *wasserarm oder menschenleer; m. eine solche Gegend.* — 2) m. n. *Fleisch.* — 3) n. *Gift* Taik. 1,2,5 (wohl अवृमे विषम् zu lesen).

*अवृलपद्म n. *eine öde Gegend.*

अवृल्ल्य Intens. (nur अवृल्ल्) *zappeln, sich bewegen* * RV. 1,120,6. — Mit अधिवि *zucken* AV. 5,19,4.

अवृरि m. N. pr. eines Mannes MBu. 13,4,57.

अवृरि v. l.

*अवृल m. *Damm.*

*अवृल्ल्ट m. *eine best. Pflanze.*

*अवृल्ल n. *Gift.* Vgl. अवृल 3).

अवृल्ल 1; m. N. pr. eines Rakshas. — 2) f. अवृल्ला (adj. Comp. f. या und *ई) *a) der untere Theil des Beines vom Knöchel bis zum Knie* (bei Menschen und Thieren); *Bein* überh. — *b) ein best. Theil des Beitstollens und Wagens.* — *c)* als Längenmaass so v. a. $2\frac{1}{2}$ *Fuss* Ind. St. 13,239.

*अवृलकार und °कारिक (Daç. 43,1) Adj. *schnell auf den Beinen; m. Läufer.*

अवृलत्राण n. *Beinharnisch.*

*अवृलपिण्डी f. *Wade* Gal.

*अवृलप्रहत, *°हूत (Kâç.) und *°हूत n. *gaṇa* घलयूनादि.

अवृलबन्धु m. N. pr. eines Mannes.

अवृलबल n. *die Kraft der Beine, so v. a. schnelles Laufen, Flucht* Milav. 40,13 (im Prâkrit).

अवृलमात्र Adj. (f. ई) $2\frac{1}{2}$ *Fuss lang* Ind. St. 13, 239.

*अवृलरथ m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

अवृलरि m. dasgl. v. l. अवृलरि.

अवृलल Adj. *gewandt auf den Füssen, schnellfüssig; m. eine best. Thierklasse* Buḍḍʜ. 1,293. Auch **eine best. Antilopenart* Râǵân. 19,47.

*अवृलिका f. Demin. von अवृल.

*अवृलिल Adj. = अवृलल.

*अवृल्ल, अवृलति (पुढे).

अवृल m. *Kämpfer.* अवृलास्त्र n. *Tapferkeit* Çiç. 19,3.

अवृल 1) Adj. *schnell* (einer Etymologie wegen). — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अवृलल m. N. pr. eines Mannes.

अवृलला Adv. mit कर् so v. a. *im Nu Etwas machen.*

अवृलान 1) Adj. Partic. Perf. von श्ना. — 2) m. N. pr. eines Mannes Âsval. Ba.

अवृल्ल 1) Adj. *keinfähig.* — 2) *f. *Same.*

अवृकु, Partic. f. अवृकूतो, etwa *plätschernde Gewässer, Wasserfall.* Nach Benfey (Gött. Nachr. 1876, No. 13, S. 324. fgg.) *lachend.*

अवृज् 1) Partic. f. अवृक्तो = अवृकूतो. Nach Sây. = घभिश्वस्ती — 2) *अवृक्ति (पुढे).

अवृणा Adv. mit भू etwa *flimmernd.* °भेवस्.

अवृप्कू Adj. *eifrig Gebete hermurmelnd* Harshaḱ. 91,10.

*अवृ, अवृति (मेघनाम).

अवृ 1) *Adj. *Flechten tragend.* — 2) m. (metrisch) = 3) *a).* — 3) f. या (adj. Comp. f. या) *a) Flechte* (die Haartracht der Asketen, daher auch die Çiva's und der Trauernden). — *b) eine faserige Wurzel; Wurzelstock* Buḍḍʜ. 1,110. — *c)* Bez. *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Nardostachys Jatamansi, Mucuna pruritus, Flacourtia cataphracta, Asparagus racemosus* und = रूपवती (Râǵân. 3,68). — *d) eine best. Art den Veda zu recitiren.* — 3) *f. ई 1) *eine best. Feigenart.* — *b) Nardostachys Jatamansi.*

अवृमल्ल m. N. pr. eines Autors. °विलास m. Titel eines von ihm verfassten Werkes.

अवृकलाप m. *Haarzopf.*

*अवृचीर m. Bein. Çiva's.

अवृचाल m. *Haarzopf* Daç. (1925) 2,129,5. 133,12.

अवृत्रिनिन् Adj. *Flechten tragend und in ein Fell gehüllt* MBu. 1,126,21.

अवृत्रूट m. (adj. Comp. f. या) *die wulstartig auf dem Scheitel aufgebundenen Haarflechten* Hemâdri 2,a,83,4. 88,8. 124,16.

*अवृत्वाल m. *Lampe.*

*अवृदण्ड und *अवृदीर m. Bein. Çiva's.

अवृधर् 1) Adj. *Flechten tragend.* — 2) m. *a) Askel.* — *b)* Bein. Çiva's. — *c)* N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Buddha. — *c)* eines Lexicographen. — *d)* Pl. eines Volkes. — 3) f. ई = रूपवती Buḍḍʜ. 3,120.

अवृधारिन् Adj. *Flechten tragend.* °शिखिमत n. Gorindân. zu Bîdar. 2,2,37.

*अवृत्ता f. 1) *Nardostachys Jatamansi* Nigh. Pr. — 2) *Flacourtia cataphracta* ebend.

अवृपटल n. Titel eines Werkes über अवृ 3) *d).*

अवृभार m. *eine Wulst von Haarflechten* 92,12. 94,1. 15.

अवृमण्डल n. *in einen Kranz auf dem Scheitel aufgebundene Haarflechten.*

*अवृमांसी f. *Nardostachys Jatamansi* Râǵân. 12,97.

अवृमालिन् m. N. pr. eines Muni.

*अवृमूला f. *Asparagus racemosus* Râǵân. 4,120.

अवृयु und °यु m. 1) N. pr. *a)* eines mythischen Geiers. — *b)* eines Berges. — 2) **Bdellium.*

अवृल 1) Adj. *a) Flechten tragend* Kâṭʜâs. 30,8. — *b)* am Ende eines Comp. *erfüllt von, voller.* — 2) *m. *a) Bdellium.* — *b) Goldwurz* Râǵân. 6,119. — *c) Schrebera Swietenioides* Râǵân. 11,211. — *d) der indische Feigenbaum* Râǵân. 11,118. — 3) *f. या *Nardostachys Jatamansi* Râǵân. 12,98.102.

अवृलक 1) Adj. *Flechten tragend.* — 2) f. °लिका N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's MBu. 9,46,23.

*अवृवत्स 1) Adj. *Flechten tragend; m.* Bein. Çiva's Gal. — 2) f. °वती *Nardostachys Jatamansi.*

अवृवल्कलिन् Adj. *Flechten und ein Gewand aus Bast tragend.*

*अवृवल्ली f. 1) *eine Art Valeriana.* — 2) = रूपवती Râǵân. 3,68.

अवृवर्धकर् m. N. pr. eines Tirtha.

अवृसुर m. N. pr. 1) eines Rakshas. — 2) Pl. eines Volkes.

*अवृटि f. 1) *Haarflechte.* — 2) *Masse, Menge.* — 3) *Ficus infectoria.*

*अवृटिक m. N. pr. eines Mannes. Vgl. अवृटिकायन.

अवृष्टि 1) *Flechten tragend.* — 2) m. *a) Asket, ein frommer Bettler.* — *b)* Bein. Çiva's. — *c)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *d)*

ein best. zu den Pratuda gezählter Vogel. — *e*) *ein 60jähriger Elephant.* — *f*) * *Ficus infectoria.*

ऋष्टि 1) Adj. (f. या) *a) Fischten tragend.* — *b) stark behaart (Gesicht) MBh. 7,93,47.* — *c) verworren (Haar).* — *d) am Ende eines Comp. erfüllt von, voller.* — 2) m. *a) Asket.* — *b) Bein. Çiva's.* — *c) ein Bock mit bestimmten Merkmalen.* — *d) * Löwe.* — *e) N. pr. eines Mannes.* — 3) f. या *a) Nardostachys Jatamansi.* — *b) * langer Pfeffer.* — *c) * eine Artemisia* Rigân. 10,47. — *d) * Acorus Calamus* Rigân. 6,53. — *e)* = उच्चटा. — *f)* N. pr. einer Frau.

ऋष्टिक N. pr. 1) * m. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. °लिका einer Frau Lalit. 331,19.

ऋष्टिल्य, °यति *verwirren.*

ऋष्टिस्थल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ऋष्टिलो Adv. mit कर् *erfüllen* —, *überdecken mit* Harshak. 200,1.

ऋष्टिलीभाव m. *das Sichverwickeln, Sichverwirren.*

*ऋष्ट्य m. *Leberfleck, Muttermal.*

ऋष्टिश्रतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

ऋष्टेाच (Conj. fur ऋष्टेाक्) m. N. pr. eines *Hügels.*

1. ऋष्ठ (* m.) n. (adj. Comp. f. या) 1) *Bauch, Magen, Leib, Mutterleib;* übertr. *Höhlung, Innerstes, Schooss.* — 2) *gewisse krankhafte Affectionen des Unterleibes* Karaka 6,1. — 3) im Gegensatz zu पृष्ठ *Vorderseite des Körpers.* Instr. so v. a. *mit umgewandtem Gesicht* 148,25.

2. ऋष्ठ etwa *das Schanzkein, Schwanken* (des Wagens).

3. ऋष्ठ 1) Adj. (f. या) *a) hart* (auch in übertr. Bed.). — *b) alt.* Richtig ऋष्ठ. — *c)* * = बद्ध. — *d)* R. 2,98,21 fehlerhaft für ऋवन. — 2) m. N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *b)* eines Gebirges.

ऋष्ठगद् m. *eine best. krankhafte Affection des Unterleibes.*

*ऋष्ठच्चाला f. *Leibschneers, Kolik.*

*ऋष्ठनुद् m. *Cathartocarpus fistula.*

*ऋष्ठपत्थणा f. *die Schmerzen des Kindes im Mutterleibe.*

ऋष्ठरोग m. = ऋष्ठगद्.

*ऋष्ठव्यथा f. *Kolik.*

ऋष्ठाग्नि m. 1) *die verdauende Feuerkraft im Leibe* Hemâdri 1,716,21. — 2) Name Agastja's in einer früheren Geburt.

*ऋष्ठाम m. *Bauchwassersucht* Rigân. 20,22.

ऋष्ठिन् Adj. *an Leibesanschwellung leidend* Karaka 3,6. 6,15.

ऋष्ठरी Adv. mit कर् *in seinen Bauch thun.*

ऋष्ठल etwa *das Schanzkein* (von Weiden) RV. 1,182,6.

ऋष्ठ 1) Adj. (f. या) *a) kalt, kühl* 249,13. — *b) starr, apathisch, empfindungslos, betäubt.* — *c) stumpf, dumm, einfältig, geistesschwach* 249,12. m. *Idiot* Gal. Am Ende eines Comp. nach einem Nom. act. *aus Dummheit nicht vermögend* Spr. 7779. — *d) unbesetzt, intelligenzlos* Kap. 6,50. — *e) stumm.* — 2) m. Bein. Sumati's. — 3) f. या (am Ende eines adj. Comp. f. या) *eine best. Pflanze* Karaka 6,2. Nach den Lexicographen *Mucuna pruritus* und *Flacourtia cataphracta.* — 4) n. *a) Wasser.* — *b)* * *Blei.*

*ऋष्ठक्रिय Adj. *saumselig.*

ऋष्ठता f. 1) *Starrheit, Regungslosigkeit, Empfindungslosigkeit, Apathie.* — 2) *Stumpfheit, Geistesschwäche.* — 3) *Unbesetztheit, Intelligenzlosigkeit.*

ऋष्ठत्व n. = ऋष्ठता 1) und 2) (314,4).

ऋष्ठधी Adj. *dumm von Verstande, einfältig.*

ऋष्ठप्रकृति Adj. dass. 304,32.

ऋष्ठबुद्धि Adj. dass. Compar. °तर्.

ऋष्ठमूरत m. N. pr. eines sich dumm stellenden Mannes.

ऋष्ठभाव m. *Kühle, Frische.*

ऋष्ठमति Adj. *dumm von Verstande, einfältig* Vaṇis. 37.

ऋष्ठय्, °यति *apathisch machen, aller Kraft berauben* 323,23. *stumpf machen für* (Loc. eines Nom. act.). ऋष्ठित *lebhaft geworden* (Auge) Bilâs. 21,4.

ऋष्ठिष्णु m. *der Mond zu* Spr. 2655.

ऋष्ठात्मक Adj. 1) *kühl.* — 2) *einfältig.* — 3) *intelligenzlos.*

ऋष्ठात्मन् Adj. 1) *kühl.* — 2) *einfaltig.*

ऋष्ठाय्, °यते *sich als stumm erweisen,* mit Infin. 187,2.

ऋष्ठाशय Adj. *einfältig, dumm* Ind. St. 14,379.

ऋष्ठिमन् m. 1) *Kälte* Kid. 198,11. 2,42,7. — 2) und 3) = ऋष्ठता 1) und 2).

1. ऋष्ठी in गङ्गाऋष्ठ°.

2. ऋष्ठी Adv. 1) mit भू *dumm werden.* — 2) mit कर् *a) starr* —, *regungslos* —, *empfindungslos machen* 308,23. *betäuben.* — *b) dumm machen, verschleiern* (die Einsicht).

*ऋष्ठीभाव m. = ऋष्ठता 1).

*ऋष्ठुल m. *Leberfleck, Muttermal.*

ऋष्ठेष्ठ s. ऋष्ठ.

ऋतु 1) n. *Lack, Gummi.* — 2) f. ऋतूँ *Fledermaus.*

ऋतुक 1) * n. *a) Lack.* — *b) eine roth färbende Oldendandia* Rigân. 3,114. Bhâvapr. 1,194. — *c)* * *Fledermaus.*

*ऋतुकारी f. 1) = *rother Lack* Rigân. 6,209. — 2) = ऋतुक 2) *b)* Rigân. 3,114.

ऋतुकृत् und ऋतुकृत्ता f. = ऋतुक 2) *b)* Bhâvapr. 1,194.

ऋतुगुरु und ऋतुगेरु n. *ein mit Lack und andern brennbaren Stoffen bestrichenes und angefülltes Haus.* °गुरुपर्वन् n. Titel eines *Abschnitts* im MBh.

*ऋतुनी f. *Fledermaus.*

*ऋतुपुत्रक m. *Stein* —, *Figur in einem Brettspiele.*

ऋतुमणि m. *Muttermal* oder *ein ähnlicher Fleck.*

ऋतुमय Adj. *voller Lack.* °शरण n. = ऋतुगुरु Vaṇis. 142.

ऋतुमुख m. *eine Reisart.*

ऋतुवेश्मन् n. = ऋतुगुरु.

ऋतुकर्णी m. N. pr. eines Mannes Weber, Lit. 280.

ऋतूका f. 1) *Fledermaus* Karaka 6,9. — 2) * *ein best. wohlriechender Stoff.*

ऋतृ 1) m. Pl. (nur in der älteren Sprache und Vaṇis. Bhp. S.) Bez. *best. Knochen* (deren 16 angenommen werden). — 2) n. *Schlüsselbein.*

*ऋतृक n. *Schlüsselbein.*

*ऋतृष्मक n. *Erdharz* Rigân. 13,76.

ऋन् 1) Trans. ञ्नेति, °ते, ञ्नर्वति, °ते, ञ्नीयते (episch auch ञ्नायति) und °ञ्नत्ति. *a) zwingen,* —*mit* (Loc.), *gebären,* — von (Abl.): *erzeugen, hervorbringen, verursachen, gignere.* — *b)* Caus. *geboren werden lassen.* — *c) bestimmen* —, *machen zu* (Dat.). — *d) erzeugen als, bewirken dass ist;* mit doppeltem Acc. 329,6. — *e) schaffen, verschaffen.* — 2) Intrans. ञ्नेति, ञ्नीयते (episch auch ञ्नायति), °ञ्नत्ते. Episch auch ञ्नसु und ञ्नन्थति. *a) erzeugt* —, *geboren* —, *hervorgebracht werden, wachsen, entstehen.* — *b) geboren werden als, von Geburt* oder *Natur sein;* mit doppeltem Nom. 31, 9. Spr. 5643. — *c) geboren werden* —, *von der Geburt an bestimmt sein zu* (Acc.). — *d) wiedergeboren werden.* — *e) werden, sein;* das Prädicat im Nom. — *f)* * *werden zu, verwandelt werden in* (Dat.) 229,3. — *g) erfolgen, eintreten, Statt finden.* — *h) möglich* —, *zulässig sein.* — 3) Partic. ञात *a) geboren,* — von (Loc.), *erzeugt* von (Instr. oder Abl.), — *mit* (Loc.), *neugeboren, gewachsen, entstanden,* — *aus* (Abl.), *zum Vorschein gekommen.* Am Ende eines Comp. *a) geboren vor so und so langer Zeit, so und so alt.* — *β) entstanden* —, *sich zeigend an.* — *b) geboren* —, *von Natur bestimmt zu* (Dat.) RV. 4,20,6. 9,94,4. — *c) gewor-*

den. n. impers. mit doppeltem Instr. — *d*) geworden —, *gereichend zu* (Dat.) Spr. 2932. — *e*) *erfolgt, eingetreten, geschehen, verstrichen* (Zeit Ind. St. 15,314). — *f*) *da seiend, vorhanden, gegenwärtig.* — *g*) *versehen mit* (Instr.). — *h*) häufig am Anfange eines adj. Comp. in den Bedeutungen *a*) *e*) und *f*). Nicht selten auch mit Umstellung der beiden Glieder. — *Desid. जिज्ञनिषति. — *Intens. जञ्ज्न्यते, जञ्ज्नायते, जञ्ज्नासु, ज्ञाज्ञातासु, जञ्ज्ननि und ज्ञज्ञसि. — Mit *व्यति Med. कर्मव्यतिहारे. — Mit घधि 1) *geboren werden —, entstehen aus* (Abl.), *erzeugt werden von* (Instr.). — 2) *entstehen auf oder über* (Acc.). — 3) *werden zu* (Nom.), *sein.* — Mit अनु 1) *später —, hinterher geboren werden, — zur Welt kommen, — entstehen, nach Jmd* (Acc.) *geboren werden.* — 2) *Jmd* (Acc.) *ähnlich geboren werden.* अनुजात von einem Sohne so v. a. *dem Vater an Vorzügen gleichend.* — 3) अनुजात *der die zweite Geburt erfahren hat, d. i. in die Lehre aufgenommen worden ist.* — 4) MBh. 13,48,19 ist in Unordnung; vgl. M. 10,31.32. — Mit समनु *Jmd* (Acc.) *ähnlich geboren werden.* — Mit अप, °जात *aus der Art geschlagen, missrathen* (Sohn). — Mit अपि in अपिजै. — Mit अभि 1) *für Etwas oder Jmd geboren werden, von Geburt an bestimmt sein zu, durch die Geburt angewiesen sein —, — Ansprüche haben auf* (Acc.). °जात mit act. Bed. — 2) *geboren werden gemäss, — entsprechend;* mit Acc. Spr. 3338. — 3) *zu Etwas* (Nom. des Partic. fut. pass.) *da sein.* — 4) *geboren —, erzeugt werden, — von* (Abl.), *— mit* (Loc.), *entstehen, — aus* (Abl.), *zum Vorschein kommen mit* (Instr.). — 5) *wiedergeboren werden, von Neuem entstehen.* — 6) *werden* 102,13. — *zu* (Nom.). — 7) अभिजात *a*) *von edler Herkunft.* — *b*) *reinrassig, tüchtig.* — *c*) * *gelehrt.* — *d*) * *schicklich, passend, angemessen.* — Caus. *von Neuem hervorrufen, beleben.* — Mit समभि *entstehen.* — Mit अव falsche Lesart; vgl. Spr. 3960. — Mit आ *geboren werden, entstehen.* — Caus. 1) *erzeugen.* — 2) *Jmd geboren werden lassen.* — 3) *fruchtbar machen, Zeugungskraft schaffen.* — Mit उद्‌ *hervorgehen aus* (Abl.). — Mit प्रत्या(°जायते) *wiedergeboren werden* Kâraṇ. 42,9. °जायेयम् Śiksâv. Bu. 3,8,1. — Mit उद्‌ 1) *zeugen, hervorbringen.* — 2) *geboren werden, entstehen, — aus* (Abl.). — Mit उप 1) *hinzukommen, — treten.* °जात *neu hinzugetreten.* — 2) *als Folge entstehen.* — 3) *geboren werden, entstehen, sich einstellen, zum Vorschein kommen, sich zeigen* Kap. 5,50. Spr. 7222. °जात *entstanden, zum Vorschein gekommen, sich eingestellt habend.* — 4) *wiedergeboren werden.* — 5) *sein* Spr. 3056. — उपजातम् MBh. 9,8182 fehlerhaft für उपयातम्. — Caus. 1) *erzeugen, verursachen, veranlassen.* — 2) *Etwas versuchen.* — Mit समुप 1) *entstehen, sich einstellen, zum Vorschein kommen.* — 2) *wiedergeboren werden.* — Caus. *erzeugen, verursachen.* — Mit निस्‌, निर्जात *zum Vorschein gekommen, da seiend;* am Ende eines Comp. in vorstehender Ordnung. — Mit परि, पैरिजात 1) *erzeugt von* (Abl.) AV. 3,6,1. — 2) *vollkommen ausgebildet;* s. घ°. — Mit प्र 1) *geboren werden, entstehen, — aus* (Abl.), *in* (घधि oder Loc.), *erzeugt werden von* (Instr. oder Abl.) *mit* (Loc.) मातापित्रोर्जम *von Mutter und Vater.* — 2) *zu einem lebenden Wesen sich entwickeln.* — 3) *wiedergeboren werden.* — 4) *sich fortpflanzen, — durch* (Instr.). — 5) *zeugen, gebären, zeugen mit* (Loc. oder Instr.). प्रजाता mit act. Bed. — 6) *zu einem lebenden Wesen werden lassen.* — Caus. 1) *Jmd* (Acc.) *sich fortpflanzen lassen durch* (Instr.), *fortpflanzen, entstehen lassen.* — 2) *zeugen.* प्रजननयोमकः Maitr. S. 1,6,10. 8,5. — 3) *zu einem lebenden Wesen werden lassen.* — Desid. प्रजिज्ञनिष्यमाण *in's Leben treten wollend.* — Desid. vom Caus. प्रजिज्ञनयिषति *zu einem lebenden Wesen werden lassen wollen.* — Mit अनुप्र *nach Etwas geboren werden.* प्रजामु so v. a. *sich immer weiter und weiter fortpflanzen* Bṛih. P. 3,32,20. — Caus. *nach Etwas geboren werden lassen.* — Mit अपप्र, °जात *die Fehlgeburt gemacht hat.* — Mit अभिप्र *gebären* RV. 3,19,1. — Caus. *für Etwas erzeugen.* — Mit उपप्र *hinzugeboren werden zu* (Acc.). — Mit प्रप्र *stets auf's Neue entstehen* RV. 5,58,5. — Mit संप्र 1) *entstehen, zum Vorschein kommen, — aus* (Abl.). — 2) *da sein.* — 3) *wiedergeboren werden.* — 4) संप्रजाता *gekalbt habend.* — Mit प्रति *wiedergeboren werden, von Neuem entstehen.* — Mit वि 1) *geboren werden, — von* (Loc.), *erzeugt werden, — von* (Abl.), *entstehen, — aus* (Abl.). — 2) *sich verwandeln in, werden zu* (Nom.). — 3) *sich fortpflanzen.* — 4) *zeugen, gebären, — von* (Abl.), *Kinder —, Junge zur Welt bringen.* विजाता *die geboren hat.* — Mit सम्‌ 1) *geboren werden —, zugleich erscheinen mit* (Instr.). — 2) *geboren werden, — von* (Loc.), *erzeugt werden, — von* (Abl.), *wachsen, entstehen, — aus* (Abl.), *sich einstellen, zum Vorschein kommen, sich ereignen.* — 3) *werden; verfliessen* (von der Zeit). — 4) *gebären.* — Caus. 1) *zeugen, — mit* (Loc.), *gebären.* — von (Abl.): *bilden, bauen; erzeugen, hervorbringen, verursachen.* — 2) *bei sich hervorbringen, erlangen* Lalit. 340,3. — Mit घधिसम्‌, °संजात *entstanden.* — Mit उपसम्‌ *sich einstellen, zum Vorschein kommen* Pariśiṣ. 64. — Mit प्रतिसम्‌, °संजात *entstanden.*

1. जन् 1) Adj. (f. ई) *erzeugend in* पुरं°. — 2) m. (adj. Comp. f. या) *a) Geschöpf, Mensch, Person; Geschlecht, Stamm; das Volk, die Unterthanen.* Sg. auch mit collectiver Bed. Sg. mit मरुत्‌ und मुमरुत्‌ *viele —, sehr viele Leute.* Häufig in Comp. mit einer andeon Personenbezeichnung (प्रेष्य° *Dienerschaft*, सखी° *Freundin, Freundinnen*), auch mit Völkernamen. घर्ष जनः so v. a. *Unsereins, wir, ich* (im Prâkrit 297,13 so v. a. *mein Geliebter hier*). रूष जनः dass. 251,30. अस्रो जनः so v. a. *mein Geliebter hier.* Bisweilen, ohne nähere Bezeichnung durch ein Pronomen, *a*) so v. a. *die im Augenblick Jmd zunächst stehende Person, diese Person hier, dieser —, diese hier* (auch in collectiver Bed.). — *β*) *Einer aus dem grossen Haufen, ein gewöhnlicher —, ein gemeiner Mensch.* — *b*) *die jenseits des Meru oder Loka gelegene Welt.* — 3) f. जना *Geburt, Entstehung.*

2. जन् m. N. pr. eines Mannes.

जनंसृज् Adj. *die Geschöpfe bewältigend.*

जनक 1) Adj. *zeugend, erzeugend, hervorbringend, verursachend, bewirkend* Spr. 7739. Buddha. 1,52. — 2) m. *a) Erzeuger, Vater* Spr. 7680. — *b*) *ein best. Tact* S. S. S. 242. 277. — *c*) N. pr. verschiedener Fürsten und anderer Personen. Pl. *Genaka's Geschlecht.* — 3) * f. जनिका *a) Mutter.* — *b*) *Schwiegertochter.*

जनकाण m. N. pr. eines Mannes.

जनकचन्द्र m. N. pr. verschiedener Manner.

जनकनगर n. Patron. der Sîtâ.

जनकता f. Nom. abstr. zu जनक 1) und 2) *a*).

जनकत्व n. Nom. abstr. zu जनक 1).

जनकनन्दिनी f. Patron. der Sîtâ.

जनकभद्र m. N. pr. eines Mannes.

जनकाक्ष m. dass.

*जनकारी f. = जनकारिन्.

जनकल्प 1) Adj. (f. घा) *Menschen ähnlich.* — 2) f. घा Pl. Bez. *der Verse* AV. 20,128,6—11.

जनकनगर n. *ein best.* Saptâha.

जनकार्सिक् m. N. pr. eines Mannes.

जनकसुता und जनकात्मजा f. Patron. der Sîtâ.

*जनकारिन् m. *rother Lack.*

*जनकाक्ष्य m. *Mesua Roxburghii* Gal.

*जनकीय Adj. von 1. जन्.

Digitized by Google

जनकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*जनगत् Adj. Part. zu Vârtt. 14 zu P. 1,4,3.

*जनगत्य्, °त्यति Denom. von जनगत् ebend.

जनगम m. *ein Kâṇḍâla* Harshâk. 147,14 (जनगमाङ्गनाग् zu lesen). Kâd. 2,128,13. Râgat. 7,965. f. द्या 8,1937.

जनचक्षुस् n. *das Auge der Gesehöpfe* (die Sonne).

जनत् Indecl. ein Ausruf in Litauchen.

जनता f. *Genossenschaft von Leuten, Gemeinde, religiöse — ; das Volk, die Unterthanen; die Geschöpfe, die Menschheit.*

*जनत्रा f. *Regenschirm.* Richtig जलत्रा.

जनदाहसंस्थान n. *Leichenverbrennungsstätte* Daçar. (1923) 2,127,11.

जनदेव m. *Fürst, König.*

जनदेहस् Adj. *eine Form von* जन् *enthaltend, damit bezeichnet* Maitr. S. 1,8,9.

जनधा Adj. etwa *die Geschöpfe nährend.*

जनधाय Adj. dass.

जनधायस् Adj. dass. Maitr. S. 1,3,12. 27.

जनन 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. *zeugend, gebärend, erzeugend, hervorrufend, verursachend.* — 2) m. *Erzeuger, Schöpfer.* — 3) f. जननी *a) Gebärerin, Mutter.* — *b) * Fiedermans.* — *c) * rother Lack* Râgân. 6,209. — *d) * Jasminum auriculatum, * Rubia Munjista* (Râgân. 6,193). = *जनी und *काकुका. — *e) * Mitteld.* — 4) n. *a) Geburt.* — *b) Geburt, so v. a. Leben.* — *c) Entstehung, das Sichzeigen.* — *d) das Erzeugen, Hervorbringen, Verursachen.* — *e) eine best. mit Zauberspruchen vorgenommene Handlung.* — *f) * Stamm, Geschlecht.*

जननात्तर् n. *ein früheres Leben* Spr. 3713.

जननि f. 1) motrisch st. जननी *Mutter.* — *b) * Geburt.* — *c) * eine best. wohlriechende Pflanze.*

जननीम्, °यति *Jmd* (Acc.) *für seine Mutter halten.*

*जनपति m. N. pr. eines Mannes. Vgl. जानपति.

जनपति m. *Fürst, König* Daçak. 9,8.

जनपद् m. (adj. Comp. f. द्या) Sg. und Pl. *Volksgemeinde, Völkerschaft, das Volk* (Gegens. *Fürst*), *Landvolk; Sg. Reich, Land.*

जनपदगण्डल n. *Landesbezirk* Kâraka 3,3.

जनपदमहत्तर m. *der Angesehenste eines Landes* Daçak. 90,19.

जनपदाधिप und *जनपदिन् m. *Fürst, König.*

जनपदोद्धंसनीय Adj. *über die Epidemie eines Landes handelnd* Kâraka 3,3.

जनपदीन Adj. *den Menschen zum Trunke dienend* RV. 9,110,5.

जनपालक m. *Hüter der Menschen* Ind. St. 14, 388.

जनप्रवाद m. Sg. u. Pl. *Gerede der Leute* 149,19.

जनप्रिय 1) *den Menschen lieb* (Çiva). — 2) * m. *a) Koriander.* — *b) Moringa pterygosperma.*

*जनप्रियफला f. *die Eierpflanze* Gal.

जनबान्धव m. *Menschenfreund* Ind. St. 14,389.

*जनबालिका f. *Bitte* Gal.

जनभर्तृ Adj. *Menschen verschlingend.*

जनभर्तृ Adj. *Leute erhaltend.*

जनमारक m. *Epidemie, Pestilenz.*

जनमारि m. und °री f. dass.

जनमारिण n. *das Tödten der Menschen* Spr. 7696.

जनमारीमय Adj. *pestilenzartig, Pestilenz bedeutend.*

जननेतृर् m. N. pr. 1) verschiedener Manner, insbes. Fürsten. — 2) eines Schlangendamons.

जनमोहिनी f. N. pr. einer Surângaṇâ Ind. St. 15,241.

जनयति f. *das Zeugen.*

*जनयत्त Adj. *zeugend* u. s. w.

जनयितृ Nom. ag. 1) m. *Erzeuger, Vater; Hervorbringer* Çâk. zu Bâdar. 2,3,9. — 2) f. °त्री *Mutter.*

जनयितवे Dat. Infin. (abhangig von ईश्वर) *zu erzeugen* Çat. Ba. 14,9,4,13.

जनयितव्य Adj. *zu zeugen,* — von (Instr.) *mit* (Loc.), *zu erzeugen, hervorzubringen.*

जनयितु m. *Erzeuger.*

जनयोपन Adj. *die Leute störend, — irre machend, — plagend.*

जनर् s. जनस् 2).

जनरज m. *Gerede der Leute.*

जनराज् und जनराजन् m. *Menschenherrscher.*

जनलोक m. *eine über dem* Maharloka *gelegene Welt.*

जनवत् Adj. *wo Leute sich befinden.* Loc. *an einem solchen Orte* Kâraka 1,8.

*जनवल्लभा m. *eine best. Pflanze.*

जनवाद m. *Gerede der Leute, Geschwätz, Gelatsch* MBh. 14,37,13.

जनवाणिज् m. *Schwätzer, Neuigkeitskrämer.*

जनविद् Adj. *Leute besitzend.*

जनवर्ति Adj. *zu den Menschen kommend.*

*जनवसु N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. द्या eines Weibes.

जनवृत्ति f. *Gerücht* Râgat. 7,135.

जनस् 1) n. *Geschlecht, genus.* — 2) Indecl. (जनर् vor tönenden Lauten) = जनत्. Gedeutet als *die jenseits des* Maharloka *gelegene Welt.*

जनस्थ Adj. 1) *unter den Menschen lebend.* — 2) *in der* Gaṇa *genannten Welt weilend.* Konnte auch जनःस्थ sein.

जनस्थान n. N. pr. eines Theiles des Daṇḍaka-Waldes.

*जनाधिनाथ m. 1) *Fürst, König.* — 2) Bein. Vishṇu's.

जनाप्त m. *eine Gruppe —, eine Mehrheit von Menschen* Sûk. D. 423. — 2) * *Land, Gegend.* — 3) Bein. Jama's.

जनाप्तिकम् Adv. *leise zu Jmd* (Etwas sagen), *so dass es die Anderen nicht hören.* 114,30.

जनाप्तिके Loc. Adv. *in der Nähe von Menschen.*

जनाभवाद् m. *üble Nachrede,* Pl. 239,1.

जनायन Adj. *zu den Menschen fahrend* (Weg).

जनार्व m. *Gerede der Leute* 117,31.

जनार्वा m. *Karavane.*

जनार्दन m. 1) Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — 2) N. pr. *a)* verschiedener Manner. Auch °विजय, °ध्यान und मुक्ति°. — *b)* einer Oertlichkeit.

जनालय m. *ein Bewohner der Welt* Gaṇa Bhâs. P. 3,11,31.

*जनावृ (Nom. जनौस्) Adj. *Menschen schützend.*

जनाश्रय m. *Karavanserai.*

जनाषाह (Nom. °षाट्) Adj. *Menschen bewältigend.*

जनि und जनी f. 1) *Weib, Gattin* (in dieser Bed. Gen. जनीयुन् Kuhn's Z. 25,289). Pl. bildlich von den *Fingern.* — 2) *जनि *Mutter.* — 3) *जनी *Schwiegermutter.* — 4) *Geburt, Entstehung.* — 5) जनि *Geburt,* so v. a. *Leben* Agni-P. 38,1. — 6) जनि *Geburtsstätte.* — 7) जनि *die Wurzel* जन् Çâk. zu Bâdar. 3,1,24. Könnte auch m. sein. — 8) * *eine best. wohlriechende Pflanze.*

जनिकर्तृ Nom. ag. 1) *entstehend* 222,12. — 2) *entstehen machend, erzeugend, bewirkend; f.* °कर्त्री Naish. 3,63.

जनिकाम Adj. *ein Weib wünschend.*

जनितृ und जनितर् Nom. ag. 1) m. *Erzeuger, Vater.* — 2) f. जनित्री *Gebärerin, Mutter.*

जनितव्य Adj. *was geboren werden —, was entstehen soll.*

जनिनीम् Abl. Gen. Ind. von जन् RV. 4,6,7. Ait. Ba. 1,25. 2,7. Çat. Ba. 3,2,4,21.

जनित्र n. 1) *Geburtsstätte, Heimat, Herkunft.* — 2) Pl. *Eltern oder Blutsverwandte überh.* — 3) *Zeugungsstoff.* — 4) Name eines Sâman. जनित्रस्य जनित्रे के Âçv. Ba. जनित्राय und जनित्रोत्तर n. desgl. जनित्रमुत्तरम् Lâṭj. 7,2,1.

1. जनित्र 1) Adj. = जनितव्य. — 2) * m. *Vater* *f. द्या *Mutter,* *m. Du. *die Eltern.*

2. जनित्र n. *der Stand der Ehefrau.*

जनिवर्त्त n. dass.

जनिवर्त्ते Absol. von जन् RV. 10,65,7.

जनिर्दा Adj. *ein Weib verleihend.*

जनिर्ध oder °र्धी von unbekannter Bed.

*जनिपीलिका f. *eine best. Pflanze.*

जनिपद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 877. °दर्पण m. desgl.

जनिमन् m. 1) *Geburt, Entstehung, Ursprung.* — 2) *Nachkommenschaft, progenies.* — 3) *Geschöpf, Wesen.* — 4) *Geschlecht, Art, gens, genus.*

जनिमत् Adj. 1) *beweibt, weiberreich.* — 2) *eine Entstehung habend, entstanden* ÇAṂK. zu BÂDAR. 3,2,32. 4,2,8.

जनिय्, °यति = जनीय्.

जनिवत्त् Adj. *beweibt.*

जनिष्ठ Adj. *überaus zeugungsfähig* MAITR. S. 1,3,30.

जनित्य Adj. *der nach geboren werden —, der noch entstehen soll.*

जनित्यमाण Adj. *ein bevorstehendes Geborenwerden* KÂṬAKA 4,3.

जनीं s. जनि.

जनीय्, °यति *ein Weib wünschen.*

*जनीय (?) Adj. von जन्या.

*जनु f. 1) *Geburt.* Auch *जनू. — 2) *Seele* GAL.

जनुःपद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 876.

जनुस् m. n. 1) *Geburt, Ursprung, Herkunft.* — 2) *Nativität.* — 3) *Geburtsstätte.* — 4) *Geschöpf, Wesen.* — 5) *Schöpfung, Hervorbringung.* — 6) *Art, genus.* — 7) जनुषा Instr. von *Geburt an, naturaliter, von Hause aus, dem Wesen oder der Bestimmung nach, eigentlich, wesentlich, nothwendig.* *जनुषान्ध Adj. *blindgeboren* wird als Comp. angesehen.

जनूवांसम् n. *das natürliche, angeborene Gewand* ÇAT. BR. 5,3,5,25.

जनेन्द्र m. *Fürst, König.*

*जनेवाद् m. = जनवाद्.

जनेश (HARIVAṂŚ 138,24) und जनेश्वर m. *Fürst, König.*

*जनेष्ठ 1) m. *eine Art Jasmin* RÂǴAN. 10,79. — 2) f. ष्ठा *a) Geburt* RÂǴAN. 6,198. — *b* = जनुस् 2. *b*) RÂǴAN. 3,114. — *c) ein best. Heilmittel* (वृद्धि) RÂǴAN. 5,29. — *d) die Blüthe von Jasminum grandiflorum* RÂǴAN. 10,76.

*जनेष्टाक्षण n. *guter Ruf.*

जनोलोक m. *die Welt* GAṆAR.

*जनौ s. जनाव्.

जन्तु m. 1) *Kind, Nachkomme* 135,26. — 2) *Geschöpf, Wesen, Mensch, Person.* Sg. auch in collectiver Bed. सर्वो जन्तुः *Jedermann.* यथं जन्तुः so v. a. *der Mensch.* — 3) *Angehöriger, Diener.* — 4) *Gewürm, Ungeziefer, Eingeweidethier,* कर्कटो ° so v. a. *ein winziges Krebsweibchen.* Ausnahmsweise m. — 5) * *Baum* GAL. — 6) N. pr. verschiedener Männer VP.[2]

*जन्तुक m. 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. ई *a) rother Lack.* — *b*) = जन्तुक 2) *b*) RÂǴAN. 3,114.

जन्तुकम्बु m. *eine Muschel mit dem lebenden Thiere* RÂǴAN. 13,127.

*जन्तुकारि f. = जन्तुक 2) *b*) RÂǴAN. 3,114.

जन्तुघ्न 1) Adj. *Würmer tödtend.* — 2) * m. *Citrone.* — 3) * f. ई und n. *Embelia Ribes.* — 4) * n. *Asa foetida.*

जन्तुत्रातनय Adj. *voller Ungeziefer.*

*जन्तुनाशन n. *Asa foetida* RÂǴAN. 6,74.

*जन्तुपादप m. *Mangifera sylvatica* RÂǴAN. 11,14.

जन्तुफल m. *Ficus glomerata.*

जन्तुमत् Adj. *mit Gewürm —, mit Ungeziefer versehen.*

जन्तुमातृ f. 1) m. *ein best. Eingeweidewurm* KÂṬAKA 1,12. 3,7. — 2) * *rother Lack* NIGH. PA.

*जन्तुमारिन् m. *Citrone* RÂǴAN. 11,176.

*जन्तुरस m. *rother Lack* RÂǴAN. 6,209.

*जन्तुला f. *Saccharum spontaneum.*

*जन्तुवृक्षी f. *Embelia Ribes* RÂǴAN. 6,56.

(जन्त्व) जन्तुव्य Adj. *was geboren werden —, was entstehen soll* RV. 8,89,6.

जन्य m. (*n.) = जन्मन्. *Geburt.*

जन्यक = जन्मन् in °नाथ m. = जन्मप Ind. St. 14,354.

°जन्यकर् Adj. *die Geburt von — bewirkend.*

जन्यकाल m. *Geburtszeit, — stunde* 32,17.

*जन्यकोल m. Bein. *Vishṇu's.*

जन्यकृत् m. *Erzeuger, Vater.*

जन्यकृत Adj. *schon durch die Geburt bewirkt, schon mit der G. gegeben* KÂṬ. 2,110,24.

जन्यक्षेत्र n. *Geburtsstätte.*

जन्यचिह्नामणि m. Titel eines Werkes.

जन्यगुरु m. = जन्यनक्षत्र VARÂH. JOGAJ. 4,44.

जन्यग्रजन्मन् m. Loc. °नि *in jeder Geburt,* so v. a. *in jedem Leben* MUṆḌ. U. B. A. 1880, S. 33.

जन्यजन्मान्तर n. *jedes zukünftige Leben* Spr. 692.

जन्यजातक n. Titel eines Werkes.

जन्यतस् Adv. 1) *der Geburt nach* ÂPAST. — 2) *nach dem Lebensalter* 196,4. 6.

जन्यतार (*m.) *das Sternbild, unter dem Jmd geboren ist,* HEMÂDRI 1,810,10.

जन्यतिथि (* m. * f.) *Geburtstag.*

जन्यद् 1) Adj. am Ende eines Comp. *die Geburt von — bewirkend.* — 2) m. *Erzeuger, Vater.*

जन्यदिन n. *Geburtstag.*

जन्यन् m. 1) *Geburt, Entstehung, Ursprung.* मरुत् *hohe Geburt* Spr. 7825. कृतजन्यन् Adj. *gepflanzt.* शूद्रजन्यन् m. *ein von einem Çûdra Erzeugter,* = शूद्र. — 2) *Geburt, so v. a. Leben.* — 3) *Nativität.* — 4) *Wiedergeburt.* — 5) *Geburtsort, Heimat.* — 6) *Geburtsstätte, so v. a. Erzeuger, Vater.* — 7) *Geburtsstern.* — 8) *das erste astrologische Haus.* — 9) *Geschöpf, Wesen.* — 10) *Angehörige, Sippschaft, Leute.* — 11) *Geschlecht, Art, gens, genus.* Unter beiden Geschlechtern sind *Götter und Menschen* oder *Menschen und Thiere* gemeint. — 12) *Natur, Beschaffenheit, Art und Weise.* प्रजन्यैन जन्यना *nach alter Art, nach altem Herkommen.* द्रुतजन्यना *nach Botenart.* — 13) * *Wasser.*

जन्यनक्षत्र n. *das Sternbild, unter dem Jmd geboren wird,* HEMÂDRI 1,612,2.

जन्यप m. *der Regent des Sternbildes, unter dem Jmd geboren wird.*

जन्यपद्धति f. Titel eines Werkes.

*जन्यपथ m. *Geburtsweg, vulva* GAL.

जन्यपादप m. *ein Baum der Heimat.*

जन्यप्रतिष्ठा f. *Mutter.*

°जन्यप्रद Adj. = °जन्मकृत्.

जन्यप्रदीप m. Titel eines Werkes.

जन्यभ m. = जन्मनक्षत्र VARÂH. JOGAJ. 9,10.

जन्यभाव m. *Geschöpf, Wesen* Ind. St. 14,388.

जन्यभू (Spr. 7824. BHÂVAPR. 1,70) und °नि f. *Geburtsland, Heimat.*

जन्यभूत Adj. *im wahren Besitz der Geburt seiend, Vortheil und Genuss vom Leben habend.*

जन्यराशि m. *das Zodiakalbild, unter welchem Jmd geboren wird.* °राशधिप m. *der Regent eines solchen Zodiakalbildes* Ind. St. 14,354.

जन्यर्क्ष n. 1) = जन्मनक्षत्र VARÂH. JOGAJ. 9,1. — 2) *das erste Mondhaus.*

जन्यलग्न n. = जन्मराशि.

जन्यवर्ग्य m. *leibliche Verwandtschaft.*

जन्यवस् Adj. *was geboren wird, altes Lebende.* Nom. abstr. °वता f. *das Geborenwordensein, Leben, Existenz* KÂṬ. 92,17.

जन्यवर्त्मन् n. *Geburtsweg, vulva.*

जन्यवसुधा f. *Geburtsland, Heimat.*

जन्यशय्या f. *das Lager, auf dem Jmd geboren ist.*

जन्यसमुद्र m. Titel eines Werkes.

जन्यस्थान n. *Geburtsstätte, Heimat.*

जन्याधिप m. 1) *Herr über die Geburt* (Çiva).

— 2) = जन्मन्.

जन्मान्तर n. 1) *ein vorangegangenes Leben* 254,4. — 2) *ein zukünftiges Leben.* °गत so v. a. *wieder —, neugeboren* 135,9.

जन्मान्तरित, जन्मान्तरीण und जन्मान्तरीय Adj. *aus einem vorangegangenen Leben stammend.*

जन्मान्ध Adj. *blind geboren.* Nom. abstr. °त्व n. Bhāvapr. 1,125.

जन्माष्टमी f. *der achte Tag in der dunkeln Hälfte des Bhādra, an dem Kṛṣṇa geboren ist.* °तन्त्र n. Titel eines Abschnittes im Smṛtitattva. °निर्णय m. Titel eines Werkes.

जन्मास्पद् n. *Geburtsstätte.*

जन्मिन् m. *Geschöpf, Mensch.*

जन्मेश्वर m. = जन्मेश्वर 1).

जन्मेश m. = जन्मन् Varāh. Jogān. 4,12.

जन्मोदयर्क n. *der Geburtsstern oder das erste astrologische Haus* Varāh. Jogān. 4,43.

जन्य 1) Adj. *was erzeugt —, hervorgebracht wird.* Am Ende eines Comp. *entspringend aus —, hervorgehend aus.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) * m. *Vater.* — 3) n. *a) Körper.* — *b) * a portent, one occurring at birth*; vgl. ग्रह°.

जन्य (जानिघ) 1) Adj. *gentilis, zum Stamm —, zum Geschlecht u. s. w. gehörig, von demselben herrührend, landsmännisch.* — *b) vulgaris, von den Leuten (Fremden) herrührend, denselben gehörig u. s. w.* — 2) m. *a) (Landsmann) Brautführer.* — *b) * Schwiegersohn* Gal. — *c) der gemeine Mann.* — 3) * m. n. *Gerede der Leute, Gehässch.* — 4) f. *a) Brautführerin.* — *b) * eine Freundin der Mutter.* — *c) * Freude.* — 5) n. *a) Leute, Gemeinde, Volksstamm.* Auch जन्यौ. — *b)* Pl. *feindliche Geschichter* oder — *Haufen.* — *c) feindlicher Zusammenstoss von Menschen, Kampf, Schlacht* Gaut. — *d) * Marktplatz.*

3. जन्य m. N. pr. eines alten Weisen.

*जन्यक (Conj.) m. *Brautführer* Pāśkān. 52.

*जन्यौष (?) Adj. von जन्या.

जन्यु m. 1) *Geburt* (?). — 2) * *Geschöpf.* — 3) * *Feuer.* — 4) * Bein. *Brahman's.* — 5) N. pr. eines Ṛshi im 4ten Manvantara. जन्यु v. l.

जन्प्, जँपति, जपते (selteuer): Partic. जपित und जप्त. 1) *halblaut —, flüsternd heraagen, hermurmeln* (Gebete). जपतां वरः *der Beste unter den stillen Betern* 73,15. — 2) *beflüstern, mit halblauter Stimme besprechen.* — 3) *halblaut ein Gebet an Jmd richten, halblaut Jmd anrufen.* — Intens. जञ्जप्यते, *जञ्जपीति *beständig flüstern.* Nach den Grammatikern soll ein Tadel darin liegen. — Mit अनु *nachher murmelnd heraagen.* — Mit अभि *beflüstern, besprechen.* — Mit आ *Alneinflüstern.* कर्णौ *in's Ohr.* — Mit उप 1) *zuflüstern*, mit Loc. oder Acc. des Ohres. — 2) *Jmd durch Zuflüsterungen auf seine Seite bringen.* — Mit परि *beflüstern, besprechen* Goan. 2,3,18. 4,5,19. Vaśiṣ. Bgu. S. 38, 74. — Mit प्र *herflüstern.* — Mit प्रति *erwiedernd flüstern.* — Mit सम् *ausspiandern, weitererzählen, mittheilen.*

जँप 1) Adj. *flüsternd, raunend.* — 2) m. *das halblaute Aufsagen eines Gebets, Liedes u. s. w.*; *ein auf diese Weise hergesagtes Gebet.*

जपता f. *der Zustand dessen, der nur Gebete hermurmelt.* Nīlak. fasst जपतास् (= गायत्रीमात्रसेविनास्) als Gen. und ergänzt dazu कुले जन्म.

जपन n. *das Hermurmeln von Gebeten.*

जपनीय Adj. *flüsternd herzusagen.*

जपमाला f. *Rosenkranz.*

जपयज्ञ m. *ein im Hermurmeln von Gebsten bestehendes Opfer.*

जपेक्षम m. 1) Sg. und Pl. *eine im Hermurmeln von Gebeten bestehende Spende.* MBu. 12,102,4 ist wohl °क्षमांश्च zu lesen. — 2) Du. *ein herzumurmelndes Gebet und eine Spende* Verz. d. Oxf. H. 103,a,10.

जपेक्षमक m. = जपेक्षम 1).

जपा f. *Hibiscus rosa sinensis* Varāh. Bgu. S. 28,14.

*जपाकुसुमसंनिभ m. *eine best. Pflanze,* = हिङ्गूल Nigh. Pr.

*जपाष्या f. = जपा Rāgān. 10,124.

जपित् Adj. *leise Gebete hersagend.*

जपिल N. pr. einer Oerllichkeit.

जाप्य Adj. *flüsternd herzusagen.*

जँप्य 1) Adj. dass. — 2) m. (nur Baiṣ. P.) n. *ein flüsternd herzusagendes Gebet.*

जप्यक m. N. pr. eines Mannes.

जप्यकर्मन् n. *das Hermurmeln eines Gebetes* Āpast.

जप्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

जँबाह् nach Durga n. = गण्डल.

जबाल N. pr. 1) * m. eines Mannes. — 2) f. *ein* einer Frau.

*जब्धक् Nom. sg. von जप्.

1. जभ्, जम्भ्, *जभते und *जम्भते *schnappen nach* (खाँपे), *mit dem Maule packen.* Zu belegen nur जम्भियत्. — Caus. जम्भयति *zermalmen, vernichten.* — Intens. जञ्जभ्यते, *जञ्जभीति, जञ्जभान und जञ्जभत् *den Rachen aufreissen, schnappen.* जञ्जभ्यमान *den Mund weit aufthund* Nāśām. 3,4,17. Comm. zu Gaim. 3,4,15. — Mit अभि Intens. *den Rachen aufreissen gegen Jmd* (Acc.).

2. जभ्, *जम्भ्, *जभति, *°ते, *जम्भति = यभ् *futuere.* जभियुस् (ed. Bomb. यभितुस्) Bhāṣ. P. 3,20,26.

जम्य m. *ein best.* (dem Getraide schädliches) *Thier* AV.

जम्, *जँमति = गतिकर्मन् und यद्ने, जमँस् = ध्वलस्. Intens. जाजमत् *beständig verzehrend.* Nur in Etymologien von जमदग्नि.

*जमत Adj. = जमत.

जमदग्नि m. N. pr. eines Ṛshi.

जमदग्नितीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

जमदग्नितुल्य Adj. von Gamadagni *gegeben.*

जमदग्न्यतय m. Hall in der Vorrede zu Daçar. 30 wohl fehlerhaft für ग्रा°.

*जमन n. = जेमन.

जमध्र m. = यमध्र Kap. S. 32,16.

जमालिन् m. N. pr. eines Mannes.

*जँयती Nom. pr. m. = दँपती *Mann und Frau.*

जम्पान n. eine *Bahre* Verz. d. Oxf. H. 156,a,30.36.

*जम्ब n. *Sumpf, Schlamm.*

जम्बाल 1) (* m. n.) *a) Sumpf, Schlamm* Rāgat. 8,2852. Bālar. 193,1. — *b) Bisya octandra.* — 2) * m. *Pandanus odoratissimus.*

*जम्बालिनी f. *Fluss.*

*जम्बिर m. = जम्बीर 1).

जम्बीर m. 1) *Citronenbaum*; n. *Citrone.* — 2) *ein best. Küchengewächst, eine Art Ocimum* Rāgān. 10,157. 160.

जम्बीरक m. = जम्बीर 2).

जम्बीरनगर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 15,239.

जम्बु und जम्बू f. 1) *Eugenia Jambolana* und auch *andere Species.* * f. und n. (जम्बु) *die Frucht.* — 2) * *ein best. Strauch,* = नागदन्ती. — 3) N. pr. a) eines Dvīpa. — *b)* eines mythischen Flusses.

जम्बुक 1) m. *a) Schakal.* — *b)* verächtlicher Bein. *eines gemeinen Menschen* Spr. 7382. — *c) * Eugenia Jambos.* — *d) * eine Art Bignonia.* — *e) * Bein. Varuṇa's. — *f)* N. pr. a) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Çâdra MBu. 12,133, 67. — 2) f. ग्रा f. zu 1) a).

*जम्बुकेश n. Name eines Liṅga.

जम्बुकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

*जम्बुद्वीप m. N. pr. eines der 7 grossen *Continents.* Bei den Buddhisten *Indien*, bei den Gaina eine der 5 Abtheilungen von Bhārata.

जम्बुद्वीपवत्तोचन n. *ein best.* Samādhi Kiranp. 93,6.

जम्बुधज m. N. pr. 1) = जम्बुद्वीप Lalit. 32,1. — *b) * eines Schlangendamons.

जम्बुपर्वत m. N. pr. = जम्बुद्वीप.

त्रम्बुप्रस्थ m. N. pr. eines Dorfes.

*त्रम्बुमत् 1) m. *a) Berg. — b) Affe.* — 2) f. ॰मती *eine Apsaras.*

त्रम्बुमालिन् m. N. pr. eines Rakshas.

त्रम्बुरुह m. N. pr. eines Schlangendamons.

त्रम्बुल m. 1) *eine best. Krankheit des äussern Ohres.* — 2) **Eugenia Jambolana.* — 3) **Pandanus odoratissimus.*

त्रम्बुवनज n. *die Blüthe der weissen chinesischen Rose.*

त्रम्बुसर् N. pr. einer Stadt.

त्रम्बूक 1) m. *a) Schakal.* — *b) *ein gemeiner Mensch.* — *c)* *Bein. Varuṇa's. — *d)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. *eine Art Weintraube ohne Kerne* Rāǵān. 11, 106. — 3) f. ई N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgā.

त्रम्बूफल m. n. = त्रम्बुफोप.

त्रम्बूफोप m. dass. ॰प्रस्थि f. Titel eines Gaina-Werkes Ind. St. 9,448.

त्रम्बूनदप्रभ m. fehlerhaft für ज्ञा॰.

त्रम्बूनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

त्रम्बूप्रस्थ m. = त्रम्बुप्रस्थ B. ed. Bomb. 7,71,11.

त्रम्बूमार्ग m. n. N. pr. eines Tirtha VP. 2,13,33.

त्रम्बूल 1) m. *a) Pandanus odoratissimus.* — *b) *Eugenia Jambolana.* — 2) n. *die Reden der weiblichen Anverwandten des Bräutigams bei der Hochzeit.*

त्रम्बूलनालिका f. *das verklärte Gesicht von Braut und Bräutigam oder die mannichfachen Reden der weiblichen Anverwandten des Bräutigams bei der Hochzeit.*

त्रम्बूस्वामिन् m. N. pr. eines Gaina-Sthavira Hem. Pāṇ. 3,38.

त्रम्भ्योष्ठ n. = त्राम्बोष्ठ.

त्रम्भ् s. 1. und 2. त्रभ्.

त्रम्भ 1) m. *a)* parox. *α) Zahn, Fangzahn;* Pl. *Gebiss.* — *β) Rachen.* — *γ) das Schlucken* RV. 1,37,5. — *b)* oxyt. *der Zermalmer, Verschlinger* (von Unholden). Später N. pr. verschiedener Unholde. — *c) *Indra's Donnerkeil* Gal. — *d)* etwa *Zauber* MBh. 5,64,20. — *e)* *Citronenbaum. — *f)* **Köcher.* — *g)* **Theil.* — 2) *f. त्रा *das Aufsperren des Mundes.* — 3) f. ई N. pr. einer Gottheit Kālāk. 3,132.

त्रम्भक 1) Adj. am Ende eines Comp. *zermalmend, verschlingend.* — 2) m. *a)* etwa *Zauber* MBh. 5,64,16. — *b) Unhold* oder *ein best. Unhold* VS. 30,16. — *c)* Bein. Gaṇeça's. — *d)* N. pr. *a)* eines Unholds, eines Krankheitsdamons Hariv. 9537. Agni-P. 40,19. — *β)* eines von Kṛshṇa besiegten Damons. — *γ)* verschiedener in mythischen Waffen hausender Geister. — *δ)* *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — *e) ein an* 2) *d) γ) gerichteter Spruch.* — *f)* **Citronenbaum.* — 3) *f. त्रम्भका *das Aufsperren des Mundes.* — 4) f. त्रम्भिका N. pr. einer buddh. Gottheit.

त्रम्भकुण्ड n. N. pr. eines Tirtha.

त्रम्भग m. Pl. Bez. *best. Unholde.*

*त्रम्भहिष् m. (Nom. ॰हिट्) Bein. Indra's.

*त्रम्भन् am Ende einiger Comp. = त्रम्भ 1) *a) a).*

त्रम्भन 1) Adj. (f. ई) *zermalmend, vernichtend, Zermalmer u. s. w.* — 2) *m. *Calotropis gigantea* Rāǵān. 10,27.

2. *त्रम्भन n. Nom. act. von 2. त्रभ्, त्रम्भ्.

त्रम्भनेदिन् m. Bein. Indra's Dhūrtan. 18.

*त्रम्भर् m. *Citronenbaum.*

त्रम्भल 1) m. *a)* * dass. — *b)* N. pr. *a)* eines Geistes bei den Buddhisten. — *β)* eines Mannes, — 2) f. खा N. pr. einer Rākshasī.

त्रम्भलदत्त m. N. pr. eines Autors.

त्रम्भलिका f. *eine Art Gesang.*

त्रम्भारि m. 1) Bein. Indra's. ॰भुक्तस्तम्भन n. eine der Grosthaten Çiva's Bhāg. 29,15. — 2) **Indra's Donnerkeil.* — 3) * *Feuer.*

*त्रम्भिन् m. *Citronenbaum.*

*त्रम्भीर् m. 1) dass. — 2) *eine Art Oelmuss.*

त्रम्भीरनगर n. v. l. für त्रम्भीर् Ind. St. 15,239.

त्रम्भ्य m. *Schneide* — oder *Backenzahn.* Pl. *Kinnbacke* TS. Pair.

त्रय 1) Adj. am Ende eines Comp. *erstiegend, erbeutend, gewinnend, besiegend.* — 2) m. *a)* oxyt. *Gewinn, Gewinnung, Sieg, Besiegung* (im Kampf, Spiel, Streit, Process). — *b)* parox. Pl. *best. zum Sieg verhelfende Sprüche*(als Gottheiten personificirt Verz. d. Oxf. H. 56,b) Nārada. 3,4,24. Maitr. S. 1,4,14. TS. 3,4,4,1. 6,1,2. Nom. abstr. त्रयर्ते m. ebend. — *c)* * *Premna spinosa* oder *longifolia.* — *d)* **eine gelbe Varietät von Phaseolus Mungo.* — *e) das dritte Jahr im Gten Lustrum des Jupitercyclus.* — *f) eine Art Flöte* S. S. S. 196. — *g) ein best. Tact* S. S. S. 208. — *h)* Bein. *a) der Sonne.* — *β)* *Indra's — *γ) Arǵuna's* (des Pāṇḍu-Sohnes) MBh. 3,266,7. 4,5,25. — *i)* N. pr. *a)* eines Genius Vāsiṣ. Bṛh. S. 53,48. Hemādri 1,632,5. 654,23. — *β)* eines Sohnes des Indra. — *γ)* eines Dieners des Vishṇu. — *δ)* eines Schlangendamons. — *ε)* eines Dānava. — *ζ)* verschiedener Männer. — 3) f. खा *a)* Bez. *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Sesbania aegyptiaca, Premna spinosa* oder *longifolia, Terminalia Chebula* und = नीलदूर्वा. Auch mit त्रया verwechselt. — *b)* **ein best. herausragender Stoff.* — *c)* Bez. *bestimmter Tage* Hemādri 1,63,4. — *d)* Bez. *eines der sieben kleinen Flaggenstöcke neben Indra's Banner.* — *e)* Bez. der सेतु धर्मा: Verz. d. Oxf. H. 30,b,16. — *f)* Bein. der Durgā. — *g)* N. pr. *α)* verschiedener göttlicher Wesen. — *β)* einer Yoginī Hemādri 2, *a*,94,11. त्रया v. l. — *γ)* einer Çakti Hemādri 1, 198,3. — *δ)* einer vertrauten Dienerin der Durgā und Gattin Pushpadanta's. — *ε)* *der Mutter des 12ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpiṇī.

त्रयक 1) *Adj. *siegreich.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

त्रयकर्णी m. N. pr. eines Fürsten Paṇḍ.

*त्रयकारिका f. *Mimosa pudica* Nigh. Pr.

त्रयकारिन् Adj. *ein Siegesgeschrei erhebend.*

त्रयकीर्ति m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,236.

त्रयकुञ्ज m. *ein Elephant, der andere Elephanten besiegt hat,* 323,15.

त्रयकृत् Adj. *Sieg verleihend.*

त्रयकोटि m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,230.

*त्रयकोलारूल m. 1) *Siegesgeschrei.* — 2) *ein best. Würfel.*

त्रयक्षेत्र n. N. pr. einer Oertlichkeit.

त्रयगत Adj. *siegreich* Vāsiṣ. Bṛh. S. 17,10.

त्रयगुप्त m. N. pr. verschiedener Männer.

त्रयघण्टा f. *eine Art Cymbel* S. S. S. 178. 198.

त्रयघोष m. (Hemādri 4,709,9), ॰णा m. oder ॰णा f. *Siegesruf.*

त्रयघोषा N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15.

त्रयचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

त्रयचर्या f. Titel eines Werkes.

*त्रयछत्रा f. *Stegospaube.*

त्रयदामन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 8,235.

त्रयदम्भी f. *ein best.* Rāga S. S. S. 108.

त्रयदि m. *die Wurzel* 1. दि 221,23.

त्रयदीक्ष m. N. pr. eines Autors. Auch ॰क्षित und ॰क्षि.

त्रयदुरु N. pr. eines Autors oder Titel eines Werkes. ॰तुञ्जेहिश m. T. e. W.

त्रयदेव 1) m. N. pr. verschiedener Männer. Auch ein angenommener Name eines der Pāṇḍu-Söhne. — 2) f. खा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

त्रयद् 1) Adj. *Sieg verleihend* Vāsiṣ. Bṛh. S. 17, 7. — 2) f. खा N. pr. einer Gottheit.

त्रयदत्त m. N. pr. verschiedener Männer.

त्रयदुर्गा f. *eine Form der Durgā.*

जयदेव m. N. pr. eines Dichters. Auch °तर्कालंकारभिषग्भट्टोपाध्याय (wohl verschieden).

जयदेवक 1) m. = जयदेव. — 2) n. *ein best. Muhûrta.*

जयद्बल m. ein angenommener Name eines der Pâṇḍu-Söhne.

जयद्रथ m. N. pr. verschiedener Manner.

*जयद्रुम m. *Vanda Roxburghii* Nics. Pa.

जयधर् m. N. pr. eines Mannes.

जयधर्मन् m. desgl.

जयधृत m. 1) *Siegesbanner.* — 2) N. pr. eines Sohnes des Arǵuna Kârtavîrja.

जयधृताय् ०यते *ein Siegesbanner darstellen* Daçak. 2,6.

जयन 1) Adj. (f. ई) *altvermögend* Kâṇḍak. 77,6. Vielleicht त्रयिणी zu lesen. — 2) *f. ई N. pr. einer Tochter Indra's. — 3) *n. *a) das Ersiegen, Besiegen.* — *b) Rüstung eines Pferdes* u. s. w.

जयनीराजन n. *eine best. Ceremonie* Ind. St. 14, 157.

जयनृसिंह m. *eine Form* Vishṇu's.

जयत 1) m. *a) * der Mond.* — *b) ein best.* Dhruvaka. — *c) **Bein. *a)* Çiva's. — β) Skanda's Gal. — *d)* N. pr. α) eines Sohnes des Indra. — β) eines Rudra. — γ) eines Gandharva. — δ) eines Sohnes des Dharma. — ε) *Pl. einer Klasse von Göttern bei den Gaina. — ζ) verschiedener Manner. — η) eines Gebirges. — *e)* ein angenommener Name Bhîmasena's. — 2) f. ई *a) * Fahne.* — *b) *Sesbania aegyptiaca* Râǵan. 4, 133. — *c) *blades of barley planted at the commencement of the* Daçaharâ, *and plucked at its close.* — *d)* Bez. *einer best. Nacht, in der Kṛshṇa's Geburt gefeiert wird.* Auch *die 8te Nacht im* Karmamâsa. — *e)* Bein. der Durgâ und Dâkshâjaṇî. — *f)* N. pr. α) *einer Tochter Indra's. — β) einer Yogini Hemâdri 2,a,101,19. — γ) einer Surâṅgaṇâ Ind. St. 15. — δ) der Gattin Ṛshabha's. — ε) eines Flusses. — ζ) eines Landes. — η) einer Stadt Ind. St. 14,113. — 3) n. N. pr. einer Stadt VP.² 3,331.

जयतक् 1) m. N. pr. eines Ministers Daçaratha's. — 2) f. °तिका *a) Sesbania aegyptiaca* Bhâvapr. 4,176. — *b) *Curcuma longa* Râǵan. 6,206.

जयतपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जयतस्वामिन् m. N. pr. eines Autors.

जयतीपुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

जयतीसप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte des* Mâgha.

जयपताका f. *Siegesfahne* Bâlar. 170,2. *ein Fähnchen, das der Sieger in einem Wettstreit als Auszeichnung erhält,* Lalit. 164,10.

जयपत्र n. 1) *das niedergeschriebene gerichtliche Urtheil, welches dem Gewinner eines Processes eingehändigt wird.* — 2) **ein an der Stirn eines Pferdes befestigtes Blättchen, welches dasselbe als ein für ein* Açvamedha *bestimmtes bezeichnet.*

जयपत्राय m. Du. (216,6) und n. Sg. *Sieg oder Niederlage, Gewinn oder Verlust* (im Streit, Process).

जयपाल m. 1) **Fürst, König.* — 2) *Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — 3) *Croton Jamalgota* Râǵan. 6,165. Bhâvapr. 1,213. — 4) N. pr. verschiedener Fürsten.

*जयपुत्रक m. *ein best. Würfel.*

जयपुर n. N. pr. verschiedener *Städte* Hem. Par. 2,166.

जयप्रिय N. pr. 1) m. eines Kriegers. — 2) f. या einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

जयभद्र m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,25.

जयभेरी m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14.

जयमङ्गल 1) m. *a) *ein königlicher Elephant.* — *b) ein best. Fiebermittel* Mat. med. 38. — *c) ein best. Tact* S. S. S. 210. — *d) ein best.* Dhruvaka. — *e)* N. pr. *a)* eines Scholiasten. — β) eines Elephanten. — 2) f. या N. pr. des von Gaǵamaṅgala verfassten Commentars. — 3) n. *ein Lehrbuch.*

*जयमति m. N. pr. eines Bodhisattva.

जयमती f. N. pr. verschiedener Frauen.

जयमल्ल m. *siegreicher Ringer, = Bekämpfer von* (im Comp. vorangehend) Venis. 95,18.

जयमाधव m. N. pr. eines Dichters.

*जयमेध m. *Siegesopfer,* = अश्वमेध.

जयमेज्य (?) m. N. pr. eines Autors.

जयराज m. N. pr. verschiedener Manner.

जयराज m. N. pr. eines Kriegers.

जयराम m. N. pr. verschiedener Manner. Auch °न्यायपञ्चानन.

जयलक्ष्मी f. 1) *Siegesglück, — göttin.* — 2) N. pr. einer Frau. — 3) Titel eines Werkes.

जयवती f. N. pr. einer Surâṅgaṇâ Ind. St. 15.

जयवत्र n. N. pr. einer Oertlichkeit Vishṇudharmâk. 18,70.

जयवर्धन m. N. pr. eines Dichters.

जयवर्मन् m. N. pr. verschiedener Manner 321, 14. Auch °वर्मदेव.

जयवाराहतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

जयवाहन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 52,15.

*जयवाहिनी f. N. pr. der Gattin Indra's.

जयशङ्ख m. *eine bei Siegen geblasene Muschel* Daçak. 2,8.

जयशब्द m. *Siegesruf, ein Lobeshoch.*

जयशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

जयशेखर 1) m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 15, 359. — 2) *f. या *eine best.* Mûrkhanâ Gal.

जयश्री 1) f. *a) Siegesgöttin.* — *b) ein best. Tact* S. S. S. 210. — *c)* N. pr. *a)* einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 3,22. — β) einer Frau Hem. Par. 2,83. — 2) m. *a) *Schwert* Gal. — *b)* N. pr. eines Gelehrten.

जयसिंह m. N. pr. verschiedener Manner Hem. Par. 6,11. 89. Auch °देव.

जयसिंहकल्पद्रुम m. Titel zweier Werke.

जयसेन N. pr. 1) m. verschiedener Manner. — 2) f. या *a)* einer Surâṅgaṇâ Ind. St. 15. — β) verschiedener Frauen Hem. Par. 2,82.

जयस्कन्ध m. N. pr. eines Mannes.

जयस्तम्भ m. *Siegessäule.*

जयस्थल N. pr. eines Dorfes.

जयस्वामिन् m. 1) vielleicht Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Schollasten.

जयस्वामिपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जयस्वामिविरोचन wohl N. pr. eines Heiligthums Râǵat. 5,418.

जयाकर m. 1) *die Quelle —, die erste Bedingung des Siegens.* — 2) N. pr. eines Mannes.

जयाक्ष m. Du. und n. Sg. (Vaǵas. Jogas. 6,39) *Sieg oder Niederlage.*

जयात्मत m. Patron. Abhimanju's.

जयादित्य m. N. pr. verschiedener Manner.

जयादेवी f. N. pr. 1) einer bnddh. Göttin. — 2) einer Frau.

जयानन्द und °वार् m. N. pr. zweier Manner.

जयानीक m. N. pr. eines Kriegers.

जयापीड m. N. pr. eines Fürsten.

*जयाभ्यधिका f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*जयाय्य Adj. von 1. जि.

जयार्णव m. Titel eines Werkes.

जयावबोध m. *Siegesruf, ein Lobeshoch.*

जयावती f. N. pr. 1) einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — 2) einer Surâṅgaṇâ Ind. St. 15.

जयावरु 1) m. *eine Art Pavillon* Vâstuv. 830. 836. — 2) *f. या *eine Art Croton* Râǵan. 6,163.

जयाशिस् f. *Siegeswunsch, ein Lobeshoch.*

*जयाश्रया *Leine Grasart* Râǵan. 8,131. जयाश्रया v. l.

जयाश्व m. N. pr. eines Kriegers.

*जयासिंह m. N. pr. eines Mannes.

*जयास्फा f. *eine Art Croton* Râǵan. 6,163.

जयित्र् Nom. ag. (f. ०त्री) *siegreich.*

जयिन् Adj. 1) *ersiegend, erobernd, besiegend, Eroberer, Besieger;* mit Gen. oder am Ende eines Comp. — 2) *siegend, siegreich, Sieger;* mit Loc. — 3) *Sieg verleihend.* — 4) am Ende eines Comp. *vertreibend, wegschaffend* Bâlar. 28,12.

जयिषु nad जर्यम् Adj. *siegreich.*

जयेन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जयेन्द्रसेना f. N. pr. einer Frau.

जयेश्वर m. 1) *eine Form Çiva's.* °माहात्म्य n. — 2) Name eines von Gâjâdevî errichteten Heiligthums.

जयोल्लासनिधि m. Titel eines Werkes.

जर्ण्य Adj. *zu ersiegen, zu gewinnen, — besiegen.*

1. जर् 1) जर्यति (aur in der ältesten Sprache) a) *gebrechlich —, alt machen.* — b) *alt werden lassen.* — c) *verwelken.* — d) जर्यते (auch klassisch; f. जरीतो α) *gebrechlich, alt, greis, dürr* (Reis), *verfallen, nicht mehr im Gebrauch setend; m. Greis.* — 2) *früher, ehemalig.* — 2) जर्वयति (seltener Med.) a) *gebrechlich werden, in Verfall kommen, sich abnutzen, — aufsehren, morsch werden, dahingehen, altern.* जीर्यत् und जीर्यमाण (ausnahmsweise) *alternd.* जामार *ist alt geworden* AV. 5,19,10. जीर्ण *gebrechlich, abgelebt, abgenutzt, ser —, verfallen, dürr, morsch, dahingegangen, alt geworden, zu Nichte gemacht durch* (lastr.), *alt* (auch als Gegensatz von *neu, frisch* Kâraka 1,27). संप्रदाय m. *eine alte Ueberlieferung* Comm. zu Kîç. Ça. 3,4,28. 10,1,15. 19,1,21. 26,4,14. — b) *sich auflösen, verdaut werden* Kâraka 1,27. जीर्ण *verdaut.* मानसे सुखदुःखानि so v. a. *zurückgehalten* Spr. 6234. — 3) °यृणाति (वयोक्रमेण). — Caus. 1) जर्ययति (episch auch Med) a) *aufreiben, abnutzen, zerstören, altern machen.* — b) *verdauen* Kâraka 1,21. — c) *machen, dass Etwas verdaut wird.* — 2) °जारयति (वयोक्रमेण). — Mit °यत्व mit *Jmd* (Acc.) *altern.* °जीर्ण mit act., pass. und impers. Bed. — Mit निस् Caus. (°जारयति) *zerreiben, zermalmen.* — Mit परि 1) °जीर्यत् *alternd.* °जीर्ण *ganz abgenutzt* (Kleidor Lalit. 332,9), *welk, alt* (Gemüse). — 2) °जीर्यति, °ते *verdaut werden.* — Mit प्र, °जीर्यति *verdaut werden.* °जीर्ण *verdaut* Kâraka 1,15. — Mit सम्, संजीर्यति *zusammen alt werden* Maitr. S. 4,8,4.

2. जर् Intens. जरीजर्ति *wach —, lebendig werden* (vgl. 3. गृ); *sich in Bewegung setzen, sich nähern, herbeikommen;* mit Acc. RV. 8,2,12. — Caus. जर्पयति und जा० (Padap. °प्°) *in Bewegung setzen, lebendig machen* RV. 1,48,5. 124,10. 7,75,5.

3. जर् Intens. जरीजर्ति 1) *knistern, rauschen* (vom Feuer). — 2) *sich hören lassen, rufen, anrufen.* — Mit प्रति *entgegenrauschen, zurufen, begrüssen.* — Mit सम् *ertönen.*

जर 1) Adj. *alternd* in ख°. जरं च (जरच्च) Comm. zu AV. Paât. 4,32 fehlerhaft für जरच्च. — 2) जर m. *Abnutzung, Aufreibung.* — 3) f. जरी a) dass. Spr. 236 fg. *das Altwerden, Alter.* Pl. Spr. 1103, v. l. wohl fehlerhaft. Personificirt als *Tochter des Todes.* — b) *das Verdautwerden* Kâraka 3,1.3. 6, 26. — c) *eine Art Dattelbaum.* — d) N. pr. einer Râkshasî.

*जरक n. *Aas foetida* Nigh. Pa.

*जरठी f. = जरठी Râgân. 8,131.

जरठ 1) Adj. a) *alt, bejahrt.* — b) *gelblich.* — c) *hart.* Richtig जठर. — d) *stark, heftig, intensiv geworden* Bâlar. 126,9.

*जरठी f. *eine Grasart* Râgân. 8,131.

जरण 1) Adj. a) *hinfällig, alt.* — b) *auflösend, Verdauung befördernd.* — 2) *m. n. a) *Kümmel und Nigella indica* Râgân. 6,57. — b) *Asa foetida* Râgân. 6,75. — c) *eine Art Salz.* — 3) *m. a) der Mond* Gal.; vgl. जर्ण. — b) *Cassia Sophora* Râgân. 4,174. — 4) f. धी a) *Alter.* — b) *Nigella indica.* — 5) n. a) *Alter.* — b) *Auflösung.* — c) *Verdauung* Kâraka 3,17. °शक्ति f. *Verdauungskraft* 4. — d) *eine der 40 angeblichen Weisen, auf welche eine Ekliptse endet.* — e) *Costus speciosus oder arabicus.*

*जरणद्रुम m. *Vatica robusta* Râgân. 9,83.

1. जरणी f. s. जरण 4).

2. जरणी f. etwa *Durres* RV. 1,141,7 (121,6 scheint entstellt zu sein).

जरणिप्रा Adj. vielleicht *mit Geräusch daherziehend.*

जरणीय Adj. *zur Verdauung beitragend* Kâraka 1,27.

*जरण्ड Adj. *gebrechlich, alt.*

जरण्यो f. *Gebrechlichkeit.*

जरण्यु Adj. *laut rufend, zurufend.*

जरतिका f. *ein altes Weib.*

*जरतिन् m. N. pr. eines Mannes.

*जरत्कर्ण m. *altes, dürres Gestrüpp.*

जरत्कर्ण m. N. pr. eines Hymnendichters.

जरत्कार m. N. pr. eines Mannes.

जरत्कारु N. pr. 1) m. eines Ṛshi. — 2) f. der Gattin vaa 1).

जरत्कारुप्रिया f. = जरत्कारु 2).

जरत्कार्यायण m. N. pr. einer Oertlichkeit Bâlavpa. 2,61.

जरत्पितृमूल *a. eine Form der Kolik* Çârîr. Sâm. 1,7,24.

जरद्दृष्टि 1) Adj. *langlebig.* — 2) f. *Langlebigkeit.*

जरद्गव m. 1) *ein alter Stier.* — 2) N. pr. eines Geiers.

जरद्गवीथि f. *eine best. Strecke der Mondbahn.*

जरद्दिव्य Adj. *Dürres aufsehrend.*

*जरद्रुत m. *ein alter Baum* Mahâbh. 4,88,a. Vgl. जारुत्त.

जरध्यै Dat. Inf. von 3. जर्.

*जरस्त m. 1) *Greis.* — 2) *Büffel.*

*जरस्तक m. *Schwiegervater* Gal.

*जरमाण m. N. pr. eines Mannes.

जरयितर् Nom. ag. *Aufzehrer.*

जरयु Adj. *alternd* in ख°.

जरस् 1) f. *das Altwerden, Abstorben, Gebrechlichkeit, Alter.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

जरस = जरस् 1) am Ende eines Comp.

*जरसान m. *Mensch.*

1. जरा f. s. जर 3).

2. जरा f. *das Rauschen u. s. w.; Ruf, Gruss.*

जराकास m. *Altershusten* Bhâvapr. 4,76.

*जराट = पार्ष्ण H. an. 3,575. Med. r. 184.

*जराठक = मरुवक H. an. 4,274.

*जराण्ड m. = जरायु 1).

जराबोध Adj. *auf den Ruf merkend* RV.

जराबोधीय a. Name verschiedener Sâman.

*जराभीत (Gal.) und *जराभीरु m. *der Liebesgott.*

1. जरामृत्यु m. Sg. (!) und Du. *Alter und Tod.*

2. जरामृत्यु Adj. an *Altersschwäche sterbend.*

*जरायणी m. Metrac. des Gâṛâsaṁdha 1).

जरायु 1) n. a) *die abgestreifte Haut einer Schlange.* — b) *eine vergängliche Hülle* überh. — 2) (m.) f. (ausnahmsweise) und a. *die äussere Erhaut des Embryo, Chorion und der daran sich bildende Fruchtknoten;* daher gewöhnlich *Mutterkuchen, Nachgeburt.* इन्द्राणया उल्बजरायुणी Name zweier Sâman. — 3) *m. a) ein best. aus dem unterseitschen Feuer entstandener schaumartiger Stoff auf dem Meere* Râgân. 6,79. — b) = ग्रहण. — 4) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जरायुक n. = जरायु 2).

जरायुज Adj. *aus Geburtshüllen —, aus einem Mutterschoosz geboren werdend, lebendig zur Welt kommend.*

*जरालक्षण n. *graue Haare* Nigh. Pa.

जरावत् Adj. *alt, bejahrt.*

जरामंथ m. N. pr. 1) eines Fursten der Magâ-

dha und Kodi. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*ग्रासंधपुत्र m. Bein. Bhîma's.

*ग्रासंधपुर n. N. pr. einer Stadt, = गया Gal.

ग्रासित 1) Adj. Partic. vom Caus. von 1. ग्रस्. — 2) f. ग्रा N. pr. einer Çârṅgikâ. Vgl. ग्रसितृ.

ग्रसितृ Nom. ag. 1) Anrufer, Vorsprecher, Sänger; Verehrer. — 2) N. pr. eines Hymnendichters mit dem Patron. Çârṅga; vgl. ग्रसित 2).

ग्रसितामि m. N. pr. des ältesten Sohnes der Garitâ.

*ग्रसिन् Adj. alt, bejahrt.

ग्रसिनि m. Alter, Altersschwäche, Tod durch A.

ग्रसिन्व 1) m. N. pr. eines von Agni besiegten Unholdes. — 2) *n. Fleisch.

ग्रसु s. 2. गस्.

ग्रसृ, ग्रसति (परिभाषणार्थस्यापि; °सर्तन्यपि).

*ग्रसृ, ग्रर्कति dass.

*ग्रसृ, ग्रसोति dass. — ग्रसित fehlerhaft für ग्रसित.

ग्रसर्व 1; Adj. hinfällig, gebrechlich, zerfallen, zersetzt, löcherig, gespalten, zersplittert, geborsten, zerschlagen, hart mitgenommen. Nom. abstr. °त्व n. — b) gespalten, so v. a. in Zwiespalt seiend. — c) dumpf (Ton) Varân. Joges. 8,12. Kâd. 14,24. — 2) m. a) ein gespaltenes Bambusrohr, Klapper Kâraka 6,23. — b) *ein alter Mann Râgân. 18,16. — 3) *f. ग्रा eine alte Frau Gal. — 4) *n. a) Indra's Fahne. — b) Bhyza octandra. — c) Benzoin.

ग्रसर्वक m. = ग्रसर्व 2) a).

ग्रसर्वानना f. N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

ग्रसर्वित Adj. hinfällig —, gebrechlich —, zerfetzt worden, durchbohrt, — brochen, hart mitgenommen 146,9. Kâd. 63,12. 64,6. Pañkat. ed. Bomb. 3,62,13.

ग्रसर्वी Adv. 1) mit भू zersetzt —, zersplittert —, hart mitgenommen werden. — 2) mit कृ zerschlagen, — fetzen, — spalttern, hart mitnehmen.

*ग्रसर्वोक Adj. 1) alt, abgelebt. — 2) durchlöchert.

ग्रसलय in निर्ग्रसलय.

*ग्रसू, ग्रर्कति = ग्रसृ.

*ग्रसू 1) Adj. alt, hinfällig. — 2) m. a) der Mond; vgl. ग्रसृण. — b) Baum.

*ग्रसूण m. der Mond; vgl. ग्रसू.

*ग्रसे m. = ग्रसु.

ग्रसैक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

ग्रसैल m. wilder Sesam.

*ग्रसु m. 1) vulva. — 2) Elephant.

*ग्रसू, ग्रसति = ग्रसृ.

ग्रसोर Adj. etwa nährend.

ग्रसोर s. भुर् Intens.

ग्रसर्व m. N. pr. eines Schlangenpriesters Taitt. Bs. 25,15,3.

*ग्रसर्कल m. = ग्रसैल.

1.*ग्रल्, ग्रलति (घातने, धान्ये, ग्रपवारणे, तैल्पे, धनित्ये), वालवर्ति (ग्रपवारणे).

2. ग्रल्, ग्रलति zu Wasser werden.

ग्रल 1) Adj. = ग्रड dumm, einfältig. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. ग्रा N. pr. eines Flusses. — 4) n. ग्रर्ल (Naigh.) a) Wasser, Nass. Auch Pl. Am Ende eines adj. Comp. f. ग्रा. — b) eine Art Andropogon Bhâvapr. 3,116. 119. 4,94. — c) das vierte astrol. Haus Varâh. Jogas. 4,26. — d) = °गोकालल oder °कालल.

*ग्रलक n. Muschel.

*ग्रलकण्टक m. 1) Krokodil. — 2) Trapa bispinosa.

*ग्रलकपि m. Delphinus gangeticus.

*ग्रलकपोत m. ein best. Vogel.

*ग्रलकारङ्ग m. 1) Muschel. — 2) Kakotnus. — 3) Lotusblüthe. — 4) Wolke. — 5) Welle, Woge.

*ग्रलकल्प m. Sumpf.

ग्रलकल्मष m. eine giftige Flüssigkeit Bhâv. P. 8,7,13.

*ग्रलकाक m. eine Huhnerart.

*ग्रलकाङ्ग und °काङ्गिन् m. Elephant.

*ग्रलकात्त m. Wind.

*ग्रलकात्तार्ग m. Bein. Varuṇa's.

*ग्रलकापुका f. eine best. Pflanze Râgân. 5,76.

*ग्रलकिरार m. Haifisch oder ein anderes im Wasser lebendes Raubthier.

ग्रलकुकुर 1) m. ein best. Wasservogel. — 2) *f. ई Larus ridibundus.

*ग्रलकुकुभ m. Parra jacana oder goensis.

*ग्रलकुत्तल m. Blyza octandra.

*ग्रलकुल्वाक m. Trapa bispinosa.

ग्रलकुलाक m. eine best. Frauenkrankheit.

ग्रलकुम्भ m. Wasserkrug Pañkat. 238,16.

*ग्रलकूप f. Brunnen, Quelle; Teich.

*ग्रलकूर्म m. Delphinus gangeticus.

ग्रलकृत् Adj. Regen bringend.

ग्रलकेतु m. ein best. Komet.

ग्रलकेलि m. f. Spiel im Wasser, Herumhüpfen und gegenseitiges Bespritzen im W.

*ग्रलकेश m. Blyza octandra.

ग्रलक्रिया f. die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende.

ग्रलक्रीडा f. = ग्रलकेलि.

ग्रलतालनविधि m. Titel eines Werkes.

ग्रलखग m. Wasservogel.

ग्रलगन्धेय m. ein best. mythisches Thier.

ग्रलगन्धु m. N. pr. eines Sohnes des Sonnengottes VP.² 3,382.

ग्रलगर्भ m. N. pr. eines Mannes.

*ग्रलगुल्म m. 1) Schildkröte. — 2) ein viereckiger Teich. — 3) Strudel.

*ग्रलगृह n. ein auf dem oder am Wasser stehendes Haus.

ग्रलघटी f. Wasserkrug Bhâvapr. 3,136.

*ग्रलङ्ग m. eine Gurkenart.

*ग्रलङ्गम m. ein Kapâla.

ग्रलचक्र n. N. pr. einer mythischen Region Ind. St. 14,137.

*ग्रलचञ्चल m. ein best. Fisch.

*ग्रलचञ्चु n. ein viereckige Teich.

ग्रलचर m. Wasserthier; Fisch.

ग्रलचरग्राव m. Pl. N. pr. eines Küstenvolkes.

ग्रलचराग्राव m. Fischer.

ग्रलचारिन् Adj. am oder im Wasser lebend; m. ein solches Thier, Fisch.

ग्रलज 1) Adj. im Wasser entstanden, dort lebend, — wachsend; aus dem W. hervorgekend, ihm eigenthumlich. — 2) m. a) Wasserthier (Gaut.), Fisch. — b) * Barringtonia acutangula Râgân. 8, 154. — c) * Sesbalz. — d) zusammenfassende Bez. mehrerer zum Wasser in Beziehung stehender Zodiakalbilder. — 3) m. (*n.) Muschel. — 4) *f. ग्रा eine Glycyrrhiza Râgân. 6,149. — 5) n. a) Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge. — b) eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe. — c) eine Art Ebenholz Bhâvapr. 1,213. ग्रलद् v. l. — d) *Blyza octandra. — e) *Calamus Rotang.

ग्रलजकुसुम n. Lotusblüthe. °योनि m. Bein. Brahmaṇ's.

ग्रलजरत्न n. Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge.

ग्रलजन्तु m. Wasserthier.

*ग्रलजसुका f. Blutegel.

*ग्रलजन्मन् n. Lotusblüthe.

ग्रलजम्बुका f. eine Gambu-Art Bhâvapr. 1,243.

ग्रलजम्बुलता f. eine best. Wasserpflanze.

*ग्रलजसुमना f. Andropogon acicularus Nigh. Pr.

ग्रलजाक्षी f. eine Lotusähnlige Lagnus. 1042.

ग्रलजाग्राव m. Pl. N. pr. eines Kustenvolkes.

*ग्रलजात m. = ग्रलवेतस Nigh. Pr.

ग्रलजामन् m. Bein. Brahmaṇ's.

ग्रलजिनी f. eine am Tage blühende Lotuspflanze.

ग्रलजिनीबन्धु m. die Sonne Gaṇit. 1,1.

*ग्रलत्रिक्रू m. Krokodil.

जलजीविन् 1) Adj. *im, am* oder vom *Wasser lebend* Spr. 7707. — 2) m. *Fischer.* — 3) *f. °नी *Blutegel* Rāgān. 19,79.

जलजेलणा f. *eine Lotusangige.*

जलजान n. Titel eines Vedānta-Tractats.

*जलजिम्ब m. *eine zweischalige Muschel.*

जलजपुट्टलीय n. *eine best. Gemüsepflanze* Bhāvapr. 1,282.

जलजार्ग m. *Welle* Ind. St. 15,393.

जलजा f. Nom. abstr. zu जल *Wasser.*

*जलजापिक m. *Clupea alosa* und anch *ein anderer Fisch.*

*जलजापिय und *जलजाल m. *Clupea alosa.*

*जलजिलिकिनी f. *Boswellia thurifera* Rāgān. 11,197.

जलजुम्बिकान्याय m. Instr. *nach Art des Wassers und der Flaschengurke.*

*जलजुरग m. *ein best. Wasserthier.*

*जलजत्रा f. *Regenschirm.*

जलजाम m. *Wasserschen.*

जलजामिन् Adj. *mit Wasserschen behaftet.*

जलद 1) m. *a) Regenwolke.* — *b)* * *Meer* Gal. — *c) Cyperus rotundus.* — *d)* Pl. *eine best. Schule des* AV. — *e)* N. p. *α)* eines Fürsten VP. 2,4,60. — *β)* eines Varsha im Çākadvīpa ebend. — 2) n. *eine Art Ebenholz* Bhāvapr. 1,243. जलद v. l.

जलदत्तप m. *Herbst.*

जलदर्डर m. *ein best. musikalisches Instrument.*

जलदसमय m. *Regenzeit* Pāṇ. 15,6.

जलदागम m. dass. 180,17.

जलदात्यय m. *Herbst* Kāraṇa 7,7.

जलदान n. *Wasserspende* (ein best. Fest in Ujjajini).

*जलदाशन m. *Shorea robusta.*

जलदेव n. *das Mondhaus* Āshāḍhā.

जलदेवता f. *eine Wassergottheit.*

*जलदैवत्य n. *das Mondhaus* Svāti Gal.

जलद्रव्य n. *Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge.*

*जलद्रोणी f. *Eimer.*

जलधिप m. *ein best. Wasserthier* Viśvaprak. 9,124.

जलधीप m. N. p. einer *Insel.* v. l. यवद्वीप.

जलधर m. 1) *Regenwolke.* — 2) * *Meer.* — 3) * *Cyperus rotundus.* — 4) * *Dalbergia ongeinensis.* — 5) *ein best. Metrum.*

जलधरमार्गतिथेयसुस्वनतत्रावमंकुसुमिताभिज्ञ m. N. pr. eines Buddha.

जलधरमाला f. 1) *Wolkenreihe.* °लोला Adj. f. Ind. St. 8,419. — 2) Bez. *zweier Metra.*

जलधाभ्युदय m. *Regenzeit.*

*जलधार m. N. pr. 1) eines Berges. — 2) eines Varsha im Çākadvīpa.

*जलधारण n. *Graben* Gal.

जलधारा f. *Wasserstrom, — guss.*

जलधि m. 1) *Ocean, Meer.* Nom. abstr. °ता f. — 2) *hundert Billionen.*

*जलधिगा f. *ein in's Meer sich ergiessender Fluss.*

*जलधिजा f. Bein. der Lakshmī.

जलधिमेखला Adj. f. *meerumgürtet* (die Erde).

*जलनकुल m. *Fischotter.*

*जलनर m. wohl dass.

जलनिधि m. 1) *Ocean, Meer.* °वधीस = सामुद्रिकशास्त्र. — 2) N. pr. eines Mannes.

*जलनिर्गम m. *Quelle, Fontaine.*

*जलनीलिका und *°नीली f. *Bluza octandra.*

जलनेधन N. pr. 1) m. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Dānava. — 2) f. या einer Tochter Kṛshṇa's.

जलनेधर m. 1) *eine best. Mudrā.* — 2) N. pr. *a)* eines Asura. — *b)* eines Mannes.

जलनेधरपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जलपतिनृ m. *Wasservogel.*

*जलपति m. Bein. Varuṇa's.

जलपत्तन n. *Inselstadt* Çiç. 4,379.

जलपत्र Habit. 2,89,43 fehlerhaft für °पत्त्र.

जलपथ m. *Scereise.*

*जलपदवी (Gal.) und *जलपद्धति f. *Absugegraben, Kanal.*

*जलपर्पाटिका f. *eine best. Pflanze* Gal.

*जलपर्पाय m. *eine Art Andropogon* Gal.

जलपाद (तालै?) m. N. pr. eines Froschkönigs.

*जलपारावत m. *eine Taubenart* Rāgān. 19,108.

*जलपित्त m. n. *Feuer.*

*जलपिप्पली f. *Commelina salicifolia* und anch *andere Species* Rāgān. 4,108. Dhanv. 4,36.

*जलपोत m. *ein best. Fisch* Gal.

*जलपुष्प m. *Wasserblume.*

जलपूर m. 1) *ein volles Wasserbett.* — 2) N. pr. einer mythischen Person Ind. St. 14,424. 142.

जलपूरुष m. *ein best. im Wasser lebendes mythisches Wesen.*

जलपूर्वकम् Adv. *mit vorangehender Wasserausgiessung* Hemādri 1,342,16.

*जलपुष्पा f. *Bluza octandra.*

*जलपुष्पिका f. *Fisch.*

जलप्रदान n. *Wasserspende.*

जलप्रदानिक Adj. *auf die Wasserspende bezüglich.*

जलप्रपात m. *Wasserfall.*

जलप्रवाह m. *Strömung* Spr. 2356.

*जलप्रसारण n. *Oel* Gal.

जलप्राप्त m. *Ufer.*

*जलप्राय Adj. *wasserreich.*

जलप्रिय 1) *m. *a) Fisch.* — *b) der Vogel Kāṭaka.* — *c) Eber* Gal. — 2) f. या Bein. der Dākshājanī.

जलप्लव m. 1) *Sintfluth.* — 2) * *Fischotter.*

*जलप्लावन n. *Wasserfluth.*

जलफल n. *die Nuss der Trapa bispinosa* Bhāvapr. 1,245.

*जलफेन m. *os Sepiae* Nigh. Pa.

*जलबन्धक m. *Damm.*

*जलबल m. *Fisch.*

*जलबिडाल m. *Fischotter.*

जलबिन्दु 1) m. *a) Wassertropfen.* — *b)* N. pr. eines Tīrtha. — 2) f. N. pr. einer Nāga-Jungfrau Kāraṇḍ. 4,2.

*जलबिन्दुका f. *aus Javanāla gewonnener Zucker.*

*जलबिम्ब = डिम्बिका.

*जलबिल्व m. 1) *Pistia Stratiotes.* — 2) *Schildkröte.* — 3) *Krebs.* — 4) *ein viereckiger Teich.*

जलबुद्बुद (Mon. d. B. A. 1880, S. 35) und °बुद्बुद m. *Wasserblase.*

*जलब्रह्मी f. *Hingcha repens.*

जलभाजन n. *Wassergefäss.*

*जलभू m. 1) *Wolke.* — 2) *eine Commelina.*

*जलभूधर m. *Wind.*

*जलभृत् m. *Regenwolke.*

*जलभेद् m. Titel eines Werkes.

*जलमालिका f. *Wasserfliege.*

*जलमधूक m. *ein best. Baum* Rāgān. 11,94.

जलमय Adj. (f. ई) *aus Wasser gebildet, — bestehend, mit W. gefüllt* Hemādri 1,419,10. *unter W. stehend.*

*जलमर्कट m. *ein best. Wasserthier* Gal.

*जलमसि m. *eine dunkle Regenwolke.*

जलमानुष 1) m. = जलपूरुष Harshaṇ. 183,9. — 2) (°ष्) *Fischotter* Dhṛṣ. 1,123. Kād. 140,12. Bitāl. 186,14.

*जलमार्ग m. *Kanal.*

जलमुच् 1) Adj. *Regen gebend.* — 2) m. *Regenwolke.*

जलमूर्ति m. *Çiva in der Form des Wassers.*

*जलमूर्तिका f. *Hagel.*

*जलमोद् n. *die Wurzel von Andropogon muricatus* Rāgān. 12,161. जलमोद् v. l.

*जलम्बल (!) n. 1) *a stream.* — 2) *collyrium.*

जलयन्त्र n. 1) *Spritze.* — 2) *Wasseruhr.*

जलयन्त्रक m. *Spritze.*

जलपक्षिगृह् n. *ein Badehaus mit darin angebrachten Sprützen* Bhâvapr. 3,89.

जलपक्षिचक्र n. *Schöpfrad.*

*जलपक्षिनिकेतन und °यन्त्रमन्दिर n. = जलपक्षिगृह्.

जलपान m. *Boot, Schiff.*

*जलपिङ्ग, °पिङ्गु und °पिङ्गल m. *eine Hühnerart.*

*जलपिण्ड m. 1) *Strudel.* — 2) *Staubregen.* — 3) *Schlange.*

*जलपिप्पल m. *Seesalz.*

जलपिशाची N. pr. eines Ungeheuers.

जलपीथि m. *Gewässer* 257,22. *See, Meer.*

*जलपुण्ड m. = जलपिण्ड.

जलपुष्प m. *eins am Tage sich öffnende Lotusblüthe* Bâlar. 84,4.

जलपूक m. 1) m. *a) Wasserthier.* — *b) Wasserpflanze.* °कुसुम n. Varâh. Jogas. 7,7. — 2) n. *Lotusblüthe.*

*जलप्रपद und °क (Gal.) m. *ein best. Meerthier,* = मकर.

जलप्रवेशा *f. eine auf Wasser gezogene Linie* Spr. 2361.

*जलप्लवा f. *Welle.*

जलप्लवा f. = जलप्लेखा Spr. 7524.

*जलप्लावित्र m. *ein* Rakschas.

जलबस् Adj. *waesserreich.*

*जलबर्पण m. *Wasserpocken.*

*जलबर्हिका f. *ein best. Vogel* Gal.

*जलबल्कल n. *Pistia Stratiotes.*

*जलबल्ली f. *Trapa bispinosa* Râgân. 7,45.

जलबादित n. *eine Musik, bei der Wasser eins Bolle spielt.*

जलबाद्य n. *ein musikalisches Instrument, bei dem Wasser eine Rolle spielt.*

*जलबापस m. *Scerabe.*

*जलबालक 1) m. Bein. des Vindhja. — 2) f. °लिका *Blitz.*

*जलबालुक m. = जलबालक 1) Gal.

1. जलबास m. *Aufenthalt im Wasser.*

2. जलबास 1) Adj. *im Wasser wohnend, — sich aufhaltend.* — 2) * m. *ein best. Knollengewächs* Râgân. 7,89. — 3) *n. *die Wurzel von Andropogon muricatus* Râgân. 12,160.

जलबासिन् 1) Adj. *im Wasser lebend.* Nom. abstr. °सिनी f. — 2) * m. *ein best. Knollengewächs* Gal.

जलबाह 1) Adj. *Wasser führend.* — 2) *m. *Wolke.*

जलबाहक m. *Wasserträger.*

जलबाहन m. N. pr. eines Mannes.

जलबिषुव n. 1) * *Herbstaequinoctium.* — 2) *ein best. Diagramm.*

जलबीज n. N. pr. eines Mannes.

जलबृश्चिक m. *Seekrabbe.*

*जलबेतस m. *Calamus Rotang* Râgân. 9,107. Mahânâv. 37,21.

*जलब्यध und °व्याध m. *Esox Kankila.*

*जलब्याल m. *Wasserschlange* Nigh. Pa.

*जलशय und °शयन m. Bein. Vishnu's.

जलशय्या f. *das Liegen im Wasser* (als Kasteiung).

जलशर्करा f. *Hagel.*

जलशायिनीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

जलशायिन् m. Bein. Vishnu's.

*जलशुक्ति f. *eine zweischalige Muschel* Râgân. 13,132.

*जलशूनक m. *Fischotter* Gal.

जलशूक m. *ein best. im Schlamm lebendes Thierchen* Suçr. 1,57,18. Bhâvapr. 6,15.

जलसंघ m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*जलसमुद्र m. *das Meer mit süssem Wasser.*

*जलसंभव m. *Calamus Rotang* Râgân. 9,107.

*जलसमस n. संज्ञायाम्.

*जलसर्पिणी f. *Blutegel.*

जलसात् Adv. *zu Wasser* (werden).

*जलसूकर m. 1) *Krokodil.* — 2) *Wildschwein* Nigh. Pa.

*जलसूचि m. 1) *Delphinus gangeticus.* — 2) *Kräbe.* — 3) *Esox Kankila.* — 4) *Blutegel.* — 3) *Trapa bispinosa.*

जलसूर्य und °क m. *der Widerschein der Sonne im Wasser* Çiç. zu Bâlar. 2,3,50. 3,2,18. 19.

जलसंस्पर्श m. und °न n. *Verwandtung des Wassers in einen festen Körper* (eine übernatürliche Kraft).

जलस्थ 1) Adj. *im Wasser stehend, — befindlich.* — 2) * f. या *eine Grasart* Râgân. 8,116.

जलस्थान n. und °स्थाय m. *Wasserbehälter, Teich, See.*

जलस्नान n. *Bad* Spr. 2362.

जलस्राव m. *eine best. Augenkrankheit* Suçr. 2, 305,6. Çâṅg. Saṃh. 1,7,88.

*जलह्र n. *ein kleines* जलपक्षिगृह्.

जलहरण n. *ein best. Metrum.*

जलहस्तिन् m. *Dugong* oder *Krokodil* Hariv. 185,13.

जलहार m. *Wasserträger.* f. °री.

जलहारिणी f. *Wassergraben, Kanal.*

*जलहास m. *Meerschaum.*

*जलहृद् m. N. pr. eines Mannes.

जलांशु m. = जलांशु *der Mond.*

*जलाकर m. *Wasserbehälter.*

*जलाकाङ्क्ष m. *Elephant.*

*जलाकी f. *eine Commelina.*

*जलाकु m. *Fischotter.*

जलागम m. *Regen* 313,10.

जलाञ्जलि m. *zwei Handvoll Wasser zu Ehren eines Verstorbenen, ein Lebewohl auf immer* (auch bildlich). Am Ende eines adj. Comp. °क.

*जलाटन 1) m. *Reiher.* — 2) f. ई *Blutegel.*

*जलाणुक m. *Fischbrut.*

*जलाण्डक m. *ein best. Wasserraubthier.*

*जलाण्डज m. *Fischbrut.*

*जलात्मिका f. 1) *Blutegel.* — 2) *Brunnen.*

जलात्यय m. *Herbst.*

जलाधार m. 1) *Wasserbehälter, Teich, See.* — 2) N. pr. eines Gebirges VP. 2,4,62.

1. * जलाधिदेवत n. Bein. Varuṇa's.

2. जलाधिदेवत n. *das Mondhaus* Ashâḍhâ.

जलाधिप m. *das Oberhaupt der Gewässer* (Varuṇa) und zugleich — *der Dummen* Naish. 9,23.

जलाधन् n. *Seereise.* Instr. *zur See* Ind. St. 15, 332.

*जलानिल m. *eine Art Krabbe* Gal.

1. जलान्तक m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

2. जलान्तक Adj. *Wasser enthaltend.*

जलान्तर् Adv. *bis man auf Wasser kommt* (graben) Âpast. 40,30.

*जलामोद m. = जलगेह.

जलाम्बर m. N. pr. eines Mannes.

*जलाम्बिका f. *Brunnen.*

जलाम्बुगर्भा f. *ein* Frauenname.

जलाय् °यते *zu Wasser werden, wie W. erscheinen.*

जलायुका f. *Blutegel.*

जलार्क m. *die im Wasser sich abspiegelnde Sonne.*

*जलार्णव m. 1) *Regenzeit.* — 2) *das Meer mit süssem Wasser.*

जलार्द्रिन् Adj. *durstig* Mâlav. 41.

जलार्द्र 1) Adj. *durchnässt, nass.* — 2) (*m.) und f. या *ein nasses Gewand* Dreçis. 1,54. Bâlar. 125, 19. 135,2. 281,18. Vikramâṅkaḥ. 4,24. *ein angefeuchtetes Tuch, das zur Kühlung hinundher bewegt wird.*

जलार्द्रिका am Ende eines adj. Comp. f. = जलार्द्र 2) Kâd. 2,19,24.

जलालदीनाश्वावसाह् m. = جلال الدين اكبر شاه.

जलालपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*जलालु m. *ein best. Knollengewächs* Rāgān. 7,76.

*जलालुक 1) n. *eine essbare Lotuswurzel.* — 2) f. घा *Bisutegel.*

*जलालूक n. = जलालुक 1) Rāgān. 10,194.

*जलालोका f. *Bisutegel.*

*जलावतार् m. *ein Steig zum Wasser.*

1. जलाशय m. (adj. Comp. f. घा) *Wasserbehälter, Gewässer, Teich, See, Meer.* °क्षयाद्गोत्सर्गमपूर्व m., °शयोत्सर्गतन्त्र n. und °शयोत्सर्गविधि m. Titel von Werken oder Abschnitten darin.

2. जलाशय 1) Adj. *a) im Wasser ruhend, — liegend. — b) dumm, einfältig. — 2) *m. a) Fisch. — b) Tropa bispinosa. — 3) *f. घा ein best. Wassergras* Rāgān. 5,129. — 4) *n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

जलाशयप्रतिष्ठा f. Titel eines Werkes.

1. जलाश्य m. fehlerhaft für 1. जलाशय.

2. *जलाश्रय 1) m. *Wolf* Gal. — 2) f. घा *a) eine Kranichart* Rāgān. 19,104. — *b) eine Grasart* Rāgān. 8,131 (v. l. जयाश्रया); *eine Schilfart* 10,150.

1. जलैष Adj. *lindernd, beruhigend, heilend.*

2. *जलार्ष a. 1) = उदक. — 2) = सुख.

जलैषधेषज Adj. *lindernde Heilmittel habend.*

*जलाषधू (stark °षाधू) Adj.

*जलाशयी f. *Teich.*

*जलासार् Adj. = जलाषधू.

*जलासुका f. *Bisutegel.*

जलाहति f. *ein heftiger Regenguss* Spr. 2364.

*जलाहय n. *Lotusblüthe.*

*जलिका, *जलुका und जलूका (Rāgān. 19,59. = तृण° Rāmāe. Çāk. zu Bālār. 3,1,1) f. *Bisutegel.*

जलेचर 1) Adj. (f. ई) *im Wasser lebend.* — 2) m. (adj. Comp. f. घा) *Wasserthier.*

*जलेजया f. *eine Art Heliotropium.*

*जलेजात n. *Lotusblüthe.*

*जलेन्द्र m. 1) Beia. Varuṇa's. — 2) *Meer, Ocean.* — 3) N. pr. eines Gina.

*जलेन्धन m. *das unterseeische Feuer.*

जलेभ m. *ein best. Wasserthier.* f. ई.

जलेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrāçva.

*जलेरुह 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) f. घा *ein best. Strauch* Rāgān. 5,77.

जलेला f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जलेवाह m. *Taucher.*

जलेश m. 1) Beia. Varuṇa's. — 2) *Meer, Ocean.*

जलेशय 1) Adj. *im Wasser ruhend, — sich aufhaltend.* — 2) m. *a) *Fisch. — b) Beia. Viṣṇu's.*

जलेश्वर m. 1) Beia. Varuṇa's. — 2) **Meer, Ocean.* — 3) N. pr. eines Heiligthums.

जलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha VP.^{3} 5,118.

जलोक 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) *f. घा *Bisutegel.*

*जलोकिका f. *Bisutegel.*

*जलोत्क्षेप m. *Abzugsgraben.*

जलोदर n. *Wasserbauch, — sucht* Ind. St. 14,375.

जलोद्भतगति 1) Adj. *sich im Wasser heftig bewegend* Ind. St. 8,379. — 2) f. *ein best. Meirum.*

जलोद्भव 1) Adj. *aus dem Wasser hervorgegangen, — entstanden.* — 2) m. *a) Wasserthier. — b) N. pr. a) eines Wasserdämones. — β) einer Gegend.* — 3) *f. घा *a) eine Art Raute* Rāgān. 5,65. — *b) Benzoehart.*

*जलोदूता f. *ein best. Wassergras* Rāgān. 5,129.

*जलोद्भार् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

जलोपल m. *Hagel.*

*जलोपगी f. *Bisutegel.*

जलौक m. (ausnahmsweise) und f. घा *das.*

जलौकस् 1) Adj. *im oder am Wasser wohnend.* — 2) m. *a) Wasserbewohner, Wasserthier. — b) N. pr. eines Fürsten.* — 3) f. *Bisutegel.*

*जलौकस m. f. n. *Bisutegel.*

जलौकावचारणीय Adj. *über die Anwendung von Blutegeln handelnd* 216,17.

1. जल्गुल् s. Intens. von 2. गल् mit खव.

2. जल्गुल् mit नि Ts. 7,4,40,3 = गल्गल् mit नि (s. u. 1. गल्).

जल्प्, जेल्पति (episch auch Med.) 1) *halbverständlich reden, murren.* — 2) *reden, sprechen, sagen, sich unterhalten, — mit* (Instr. oder सार्धम्). — 3) *Jmd anreden, mit Jmd sprechen; mit* Acc. — 4) *reden —, sprechen über* (Acc.). — 5) *erschallen lassen.* — 6) *सर्घातिकर्मन्. — *Caus. जल्पयति *Jmd reden lassen.* — Mit *व्यति *mit einander plaudern.* — Mit अनु 1) *hinterher reden.* — 2) mit अन्योऽन्यम् *zu einander sprechen.* — Mit अभि 1) *die Rede richten an* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *erwiedern.* — 3) *Etwas* (Acc.) *mit einer Anrede begleiten.* — 4) *einer Sache das Wort reden, rathen zu* (Acc.). — 5) *Etwas* (Acc.) *besprechen.* — Mit उप *sprechen, reden.* — Mit परि 1) *schwatzen.* — 2) *sprechen über* (Acc.) — Mit प्र 1) *sprechen.* — 2) *mittheilen, verkünden, bekannt machen.* — 3) प्रजल्पित्वा *der zu sprechen begonnen hat.* — Mit प्रति *antworten, erwiedern;* mit Acc. der Person. — Mit वि *aussprechen, sprechen.* — Mit सम् *reden, sprechen.*

जल्प m. 1) *Gerede, Gespräch, gesprochene Worte, Unterhaltung.* Pl. auch *Geschwätz.* Als n. fehlerhaft für जल्प्य. — 2) *eine Disputation, bei der man kein Mittel scheut um seine Behauptung dem Gegner gegenüber aufrecht zu erhalten,* Kāraka 3, 8. — 3) N. pr. eines Ṛshi VP.^{2} 3,8.

जल्पक 1) Adj. *geschwätzig.* — 2) m. *Disputant* Kāraka 3,8.

जल्पन 1) *Adj. *redend, sprechend.* — 2) n. *das Reden, Sprechen.*

जल्पाक Adj. *geschwätzig* Harshāc. 185,11.

जल्पित f. 1) *undeutliches Reden, Murren.* — 2) *halblaute Unterredung.*

जल्पित 1) Adj. Partic. von जल्प्. — 2) n. *Gerede, gesprochene Worte.*

°जल्पितर् Nom. sg. *redend, sprechend.*

°जल्पितृ Adj. dass.

जल्प्य n. *Geschwätz* MBu. 1,129,34.

जल्लाकिन् in घण्टाज°.

जल्लालुद्दीन् m. = جلال الدين.

जल्लुछ Adj. *wohl gleichgültig, stumpf.*

जर्व 1) Adj. *eilend, rasch.* — 2) m. (adj. Comp. f. घा) *Elle, Raschheit, Schnelligkeit, Hast, Drang.*

जर्वातु *eiligst, alsbald* Vikramāñkaṭ. 12,15.

1. जर्वन 1) Adj. (f. ई) *a) treibend. — b) schnell, rasch* Kāṭ. 2,24,21. — 2) m. *a) *Pferd* Rāgān. 19, 33. — *b) eine Hirschart* Rāgān. 19,47. — c) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 3) *f. ई *a) Vorhang. — b) eine best. Pflanze.* — 4) (*m.) n. *Raschheit, Schnelligkeit.*

2. जर्वन m. Pl. N. pr. eines Volkes. Richtig यवन.

*जर्वनाल n. = यवनाल.

जर्वनिका f. 1) *Vorhang.* — 2) Bez. *der Acte im Saṭṭaka.*

जर्वनिकान्तर n. = जर्वनिका 2).

*जर्वनिन् m. *Raschheit, Schnelligkeit.*

जर्वपुक् Adj. *rasch, schnell* (Pferd).

जर्वभ् Adj. *rasch, schnell.*

जर्वस् m. *Raschheit, Schnelligkeit.*

*जर्वस m. n. = पर्वस.

जर्वा f. 1) *Hibiscus rosa sinensis* Rāgān. 10,124. Auch *°पुष्प n. Die besseren Ausgg. शर्पा. — 2) **Safran.*

*जर्वाग्रह = यवाग्रह.

*जर्वाट्ट a. *Zibeth* Rāgān. 12,72.

जर्वाधिक Adj. (f. घा) *schneller laufend* Kāṭhās. 67,7. **überaus rasch, — schnell.*

*जर्वानिल m. *Sturm, Orkan.*

*जर्वाल m. = ज्वाल.

जर्विर् 1) Adj. *eilend, rasch, schnell, — laufend.* — 2) *m. a) *Pferd* Rāgān. 19,31. — b) *Kamel* Rā-

Digitized by Google

Gaṇ. 19,21.

जाबिन 1) Adj. = जाबिन् (buddh.). — 2) *m. *der indische Fuchs* Rāśan. 19,51.

जाबिन्द्र 1) Adj. *der schnellste, rascheste.* — 2) m. N. pr. eines Dānava. Richtig यविन्द्र.

जाबीयंस् Adj. *schneller —, rascher als* (Abl.).

*जाय् n. = यशस् Gal.

जाय् जायति, °ते (केसायाम्).

जार्य m. *ein best. Wasserthier* Gor. Bh. 2,2,5 (जाल gedr.).

जास् 1) जासते *erschöpft, todmüde sein.* *जास्त als Erklärung von जसुरि-. — 2) *जासति (गतिकर्मन्). — 3) *जास्पति (नोदने). — Caus. जासयति 1) *erschöpfen, entkräften, ausgehen machen.* — 2) *किं-जासयाम्, *ताडने, *धनादौ. — Mit उद् Caus. *vernichten, ausrotten;* mit Gen. und Acc. 236,13. 19. — Mit *प्रेर्द् Caus. in *प्रेरासन. — Mit नि (नस्यति) *verschwinden, vergehen.* — Caus. *zur Erschöpfung bringen, matt —, elend machen.*

*जानद् n. *Zink* Madanav. 51,13.

जासु f. 1) *Erschöpfung, Schwäche.* — 2) etwa *Verstand.*

जासुरि 1) Adj. *erschöpft, matt.* — 2) *m. Indra's *Donnerkeil.*

जास्न in घोजास्न.

जास्वन् Adj. *armselig, Hungerleider.*

जास्सात्र m. N. pr. eines Mannes.

*जाह् 1) Adj. in *सुधजाह्. — 2) f. या *eine best. Pflanze.*

जाह्क 1) *Adj. *der Etwas verlässt, aufgiebt.* — 2) *m. *a) Zeit.* — *b) Knabe.* — *c) eine abgestreifte Schlangenhaut.* — 3) f. जाह्का *Igel.*

जाह्त्स्वार्थ Adj. (f. या) *seine ursprüngliche Bedeutung aufgebend.* f. = जाह्त्ताता.

जाह्न in सर्वजाह्नपाप°.

जाह्त्ताता f. *eine Etwas mittelbar ausdrückende Bezeichnungsweise mit Aufgabe der ursprünglichen Bedeutung des Wortes* 278,6. 11.

जाह्नी Interj. *bah!* ŚV. 8,45,37. = जाह्ना f. s. u. जाह्.

जाह्नाक m. *Weltende.*

*जाह्निशेष m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

जाह्नुते Adj. *verlassen, arm* 8,16.

जाह्नुन m. N. pr. eines Mannes.

*जाह्नुस्तम्ब m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

जाह्व m. 1) *das Junge eines Thieres.* Vgl. जाह्क. — 2) N. pr. eines Sohnes des Pushpavant.

जाह्वी f. *das Geschlecht des Gahnu.*

जाह्क m. 1) N. pr. *a)* verschiedener Manner; VP.^{3}, unter andern eines Fürsten, der die Gaṅgā als Tochter annahm. Pl. *sein Geschlecht.* — *b)* einer Höhle im Himālaja, aus der die Gaṅgā hervorbricht, Kāv. 46,22. Harshaṃ. 73,13. — 2) *Beiw. Vishṇu's.

जाह्कन्या (232,9), *जाह्कतनया und *जाह्नुप्रजा (Gal.) f. Patron. der Gaṅgā.

*जाह्नवतमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte des Vaiçākha.*

जाह्नुसुता f. Patron. der Gaṅgā.

*जाह्नस् n. = उदक.

जाह्नु m. N. pr. eines Mannes.

1. जी 1) Adj. am Ende eines Comp. = 1) जि 1). — 2) m. f. (Nom. जीस्) *Nachkomme;* Pl. *Nachkommenschaft.*

2. *जा, जायति (तये).

जीकृगिरि m. N. pr. = جاكرى.

जीकृगीर und °नगर n. = N. pr. einer Stadt, = Dakka.

जीगत 1) Adj. *im Metrum* Gagatī *abgefasst, aus demselben bestehend, der G. entsprechend, die G. eigenthümlich habend, mit Hymnen in G. gefeiert u. s. w.* — 2) *m. *eine Gattheit.* — 3) n. *das Metrum* Gagatī Vaitān.

जागदीशी f. Titel eines von Gadādhara verfassten Commentars.

जागर्तृ s. 3. गृ.

1. जागर 1) m. *a) das Wachen.* — *b) ein Gesicht im wachen Zustande.* — 2) *f. या *das Wachen.*

2. *जागर m. = जागर Rüstung.

जागरक m. *das Wachen.*

जागरण 1) Adj. *wach.* — 2) n. *a) das Wachen.* — *b) das Fortbrennen des Feuers* Vaitān.

*जागरम् Absol. von जागर P. 7,3,85, Sch.

जागरित 1) Adj. *gewacht habend, durch Wachen angegriffen.* — 2) n. *das Wachen.*

जागरितर् Nom. ag. *wach, wachsam.*

जागरितवत् Adj. = जागरित 1).

जागरितस्थान *das wache Zustand* Comm. zu Nāiṣ. 4,2,33.

*जागरिन् Adj. *wachend.*

जागरिष्णु Adj. *viel wachend.*

जागर्तृक Adj. (f. या) 1) *wach, wachsam.* Nom. abstr. °र्तृकत्व n. — 2) am Ende eines Comp. *a) zuschauend, beobachtend* Prasannar. 106,16. — *b) Sorge tragend für, beschäftigt mit* Harshaṃ. 121,23.

जागरोत्सव m. *ein unter Wachen begangenes Fest.*

जागर्तव्य m. impers. *zu wachen.* Loc. *während gewacht werden sollte.*

*जागर्ति und *जागर्या f. *das Wachen.*

जागुर 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. des Landes. — 2) *n. *Safran* Rāśan. 12,40.

जागृतव्य m. impers. *zu wachen.*

जागृवि 1) Adj. *a) wachsam, aufmerksam.* Auch als Adv. — *b) fortbrennend, nicht verlöschend.* — *c) ermunternd, aufregend* (geistiges Getrank). — 2) *m. *a) Fürst, König.* — *b) Feuer.*

जाग्रत् 1) Adj. *wachend.* — 2) m. *der wache Zustand* 266,12. 21. 269,8. 288,16.

1. जाग्रत्स्वप्न m. Du. *der wache Zustand und der Schlaf.*

2. जाग्रत्स्वप्न Adj. *im Wachen und im Schlafen vorkommend.*

जाग्रद्दुःस्वप्न n. *übler Traum im wachen Zustande.*

जाग्रन्मिश्र Adj. *halb wachend halb schlafend* Gobh. 4,6,6.

*जाग्रिया f. *das Wachen.*

जाग्वनी f. *Schwanz.* जाग्वनीमुद n. Sg. *Schw. und After.* — Vgl. पुच्छाग्न.

जाङ्गल 1) Adj. *a) trocken, eben, spärlich bewachsen aber dabei fruchtbar* (Gegend). — *b) in einer solchen Gegend sich vorfindend, — lebend.* — *c) vom Wilde, das in einer solchen Gegend lebt, kommend.* — *d) aus trockenem Holze gemacht* (= काष्ठज) Hemādri 1,215,18. 19. — 2) m. *a) Haschihn* Ind. St. 15,412. — *b)* N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *β)* eines Mannes. — 3) *f. ई *a) Mucuna pruriens.* — *b)* = जाङ्गुल 3) *a).* — *c)* Beiw. der Gauri Gal.; vgl. जाङ्गुल 3) *b).* — 4) n. *a) Wildpret.* — *b) Fleisch* Bilāh. 34,3. — *c)* fehlerhaft für जाङ्गुल 1) *b)* Med. l. 94.

*जाङ्गलपथिक Adj. von जाङ्गलपथ.

*जाङ्गलि m. *Schlangenfänger.*

*जाङ्गलिक und *जाङ्गलिन् (Gal.) m. *Giftarzt,* — *beschwörer.* — Vgl. *सर्पिजाङ्गलिकौ.

जाङ्गुल 1) *n. *a) Gift.* — *b) die Frucht der Gāṭinī.* — 2) f. या *die Lehre von den Giften.* — 3) *f. ई *a)* dass. — *b)* Beiw. der Durgā.

*जाङ्गुलि m. *Giftarzt,* — *beschwörer.*

जाङ्गुलिक 1) Adj. Lalit. 121,4 fehlerhaft für जाङ्गुलिक. — 2) m. = जाङ्गुलि.

*जाङ्गुली f. fehlerhaft für जाग्वनी.

*जाङ्गुलप्रकृतिक Adj. von जाङ्गुलप्रकृत.

*जाङ्गुलप्रकृतिक Adj. von जाङ्गुलप्रकृत gaṇa घत्-यूतादि in der Kāç.

*जातूप्रहृत्तिक Adj. von जातूप्रहृत्त.

जातूकर्णायन m. Patron. von जातूकर्ण.

*जातूङि m. Patron. oder Metron.

जातूङिक 1) Adj. *schnell auf den Füssen, Läufer* Ind. St. 15,292. विदृङ्; (so zu lesen) — जातूङिका: so v. a. *tiefen elligst davon* Râm. 7,1345. — 2) *m. a) Kamel* Râm. 19,21. — *b) eine Art Hirsch* Râm. 19,17.

जातानाग m. N. pr. eines Mannes.

जातावल m. Pl. *die Schule des Gâgâlin.*

जातालि und °न् m. N. pr. eines Lehrers.

जातिन् m. *Kämpfer.*

*जातिलि m. f. *eine best. Pflanze.*

जातालिका f. MBu. 9,2641 fehlerhaft für जटालिका.

जातायुरि m. Patron. von जतासुर.

जातिकायन m. Patron. N. pr. eines Liedverfassers des AV.

*जातिलिक m. Metron. von जटिलिका.

*जात्य Adj. = जातवत्.

जाठर 1) Adj. (f. ई) *am oder im Bauch befindlich, den B. betreffend.* ग्नि m. *die verdauende Feuerkraft im Leibe; Hunger.* — 2) m. *a) Leibesfrucht, Sohn.* — *b)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

जाठर्य n. *eine krankhafte Affection des Unterleibes.*

*जाडार von जड.

जाड्य n. 1) *Empfindung von Kälte, Schauder* Kap. 1,81. — 2) *Stumpfheit, Unempfindlichkeit, Apathie.* — 3) *Dummheit, Geistesschwäche.* — 4) *Unbescholtenheit, Intelligenzlosigkeit* 263,6.

*जाड्यारि m. *Citronenbaum* Râm. 11,178.

जाण्डक m. *ein best. Thier* Kâraka 6,19. Vgl. शाण्डिक.

जात 1) Adj. s. u. जन्. — 2) m. *a) Sohn.* — *b) ein Geborener*, so v. a. *ein lebendes Wesen.* — *c)* N. pr. a) eines Sohnes des Brahman VP.² 2,206. — β) Pl. eines Stammes der Haihaja (?). — 3) n. *a) ein lebendes Wesen, Geschöpf.* — *b) Geburt, Ursprung.* — *c) Wesen.* — *d) Geschlecht, Art, genus; eine Gesammtheit zusammengehöriger Dinge.* Am Ende eines Comp. oft so v. a. *Alles was — heisst, irgend ein —, allerhand —.* जाति *im Allgemeinen.* — *e)* = जातकर्मन्. — *f)* * = व्यक्त.

जातक 1) Adj. am Ende eines Comp. *erzeugt von, geboren unter* (oinem Stern). — 2) m. *a) ein neugeborenes Kind.* — *b)* * *Bettler.* — 3) n. *a)* = जातकर्मन्. — *b) Nativität, Nativitätslehre.* — °योगेन *in Folge seiner Nativität* Râm. 7,1730. — *c)* bei den Buddhisten *eine frühere Geburt Çâkjamuni's und eine darüber handelnde Erzählung.* — *d)* am Ende eines Comp. nach einem Zahlwort *ein Aggregat von — gleichartigen Dingen.*

जातककालनिधि m., °कात्यलता f., °कौमुदी f., °कौस्तुभ m., °चन्द्रिका f., °चित्तामणि m., °तत्त्व n., °तर्पणी f., °दीपिका f., °पद्धति f., °पद्मकोश m., °मञ्जरी f., °माला f., °मुक्तावली f. und °रत्नाकर m. Titel von Werken.

जातकर्मन् n. *eine best. Ceremonie nach der Geburt eines Kindes* Gaut. 8,14.

जातकर्मपद्धति m., °सार, °सेतु, °कामरत्न n., °कामूत n., °कामोपनिधि m. und °कार्णव m. Titel von Werken.

*जातकोका Adj. f. *Kinder geboren habend.*

जातकोष Adj. *schuldbeladen* Mahâbh. 127,15.

जातनष्ट Adj. *ersehienen und sogleich wieder verschwunden.*

जातप्राय Adj. *beinahe erfolgt* Sin. D. 79,5.

जातबल Adj. *gekräftigt* Kâraka 6,2.

जातभी f. N. pr. eines Franenzimmers.

जातमात्र Adj. (या) *kaum —, eben geboren* 74,9. 194,29. *kaum —, eben entstanden.*

जातरूप 1) Adj. a) *schön, prächtig.* — *b) golden* Hemâdri 1,773,1. fgg. — 2) u. a) oxyt. *Gold* Vaitân. MBu. 14,8,11. Nom. abstr. °ता f. — *b) * Stechapfel.*

*जातरूपप्रभ n. *Auripigment* Nigh. Pr.

जातरूपराग Adj. (f. ई) *golden* Harshak. 170,12.

जातरूपशिला n. N. pr. eines goldenen Berges.

जातवत् Adj. 1) *geboren.* — 2) *eine von* जन् *abgeleitete Form enthaltend.*

जातवासक und °वासगृह n. *Wohnstube.*

जातविद्या f. *Wissen von dem was ist* oder *von den Ursprüngen, vom Wesen der Dinge.*

जातविनष्ट Adj. = जातनष्ट.

जातवेद Adj. *Lohn verleihend* (Comm.) Bhâg. P. 5,7,12.

जातवेदस् Adj. *die Wesen kennend.* m. Bez. Agni's und Name verschiedener Agni. In der spatoron Sprache auch *Feuer* überh. 82,25. Nom. abstr. जातवेदस्त्व n.

जातवेदस 1) Adj. *dem Gâtavedas gehörend, ihn betreffend* u. s. w. — 2) f. ई Bein. der Durgâ.

जातवेदसीय n. *eine best. Hymne.*

जातवेदस्य Adj. = जातवेदस 1).

जातवेदाकल्प m. Titel eines Werkes.

जातवेदादिनवदुर्गामन्त्र m. *ein best. Zauberspruch.*

जातवेश्मन् n. *Wochenstube.*

जातशिला f. *ein wirklicher, massiver Stein* Gobh. 3,9,6.

*जातसारा f. *Odina Wodier* Nigh. Pr.

*जातसेन m. N. pr. eines Mannes.

*जातसेन्य m. Patron. von जातसेन.

जातस्तरिणी f. N. pr. einer Hexe, *die neugeborene Kinder forttrügt.*

जातापत्य m. Patron. von जात. Pl. *sein Geschlecht.*

जातापत्या Adj. f. *Kinder habend* Spr. 7841.

जाति und जाती (seltener) f. 1) *Geburt, Ursprung* (जात्या, जातितस् und जाति° *von Geburt —, von Anfang an, von Haus aus.* — 2) *Wiedergeburt* 9,5. Kârañp. 93,21. — 3) *die durch Geburt bestimmte Daseinsform* (Mensch, Thier u. s. w.), — *Stellung im Leben, Stand, Rang* (Brahman, Kshatra, Vaiçja, Çûdra). जातितस् im Sinne eines Abl. oder Instr. — 4) *Familie, Stamm, Geschlecht.* — 5) *Gattung* (Gegens. *Art*), *Art* (Gegens. *Individuum; das Allgemeine.* — 6) *Art, Anlage* Kâraka 2,1. — *der Charakter der Gattung, Aechtheit, normale Beschaffenheit eines Dinges.* बधजातय: so v. a. *weibliche Wolken.* — 8) *Zurückführung von Brüchen auf einen gemeinschaftlichen Nenner.* — 9) *eine auf blosse Gleichartigkeit oder Ungleichartigkeit sich stützende —, eine in sich selbst einen Widerspruch enthaltende Einwendung.* — 10) *eine best. Rechtsfigur.* — 11) *eine best. Klasse von Metren.* — 12) *Sangweise.* — 13) * *Ofen.* — 14) *Jasminum grandiflorum.* — 15) *Muskatbaum,* — nuss. — 16) * *Embilica officinalis.* — 17) * = कस्तिपत्र. — 18) bisweilen mit जात्ति verwechselt.

जातिकोश 1) m. (Dhanv. 3,51) n. (Bhâvapr. 1,1⁷⁴, *Muskatnuss.* — 2) * f. ई *Muskatblüthe* Râjan. 12⁷⁵.

जातिजनपद Adj. *die Stände und das Land betreffend* M. 8,41.

जातिज्ञ n. *Abstraction.*

जातिदीपिका n. *eine Art von Vergleichung, bei der von einem Gattungsbegriff zweierlei ausgesagt wird.*

जातिधर m. N. pr. eines Arztes.

जातिपद्धतावाद m. Titel eines Werkes.

जातिपत्री f. *Muskatblüthe* Râjan. 12,78. Dhanv. 3,21. Bhâvapr. 1,188.

जातिपरिवृत्ति f. *Wechsel —, Aufeinanderfolge von Geburten* Âpast.

*जातिपर्णी f. *Muskatblüthe* Nigh. Pr.

*जातिफल n. *Muskatnuss* Râjan. 12,81.

जातिब्राह्मण n. *ein Brahman der Geburt* (nicht den Kenntnissen) *nach.*

जातिभाव्य Adj. *Alles was geboren wird.*

जातिभ्रंश m. *Verlust des Ranges, — der Kaste.*

जातिभ्रष्ट Adj. *seines Ranges —, seiner Kaste verlustig gegangen.*

जातिमत् Adj. 1) *von edler Geburt, eine hohe Stellung einnehmend.* — 2) *eine Gattung habend, was einem allgemeinen Begriff untergeordnet werden kann.* Nom. abstr. °मत्त्व n.

*जातिमह् m. *Geburtsfest.*

जातिमात्र n. *die blosse Geburt, die Stellung im Leben, welche man einzig nur der Geburt zu verdanken hat.* °वीवित् und °मात्रोपजीविन् Adj. *der nur von seiner G. lebt, sich nur auf seine G. berufen kann.*

जातिमाला f. Titel eines Werkes.

जातिवचन n. *Artbegriff.*

जातिविचार und °विवेक m. Titel zweier Werke.

*जातिवेद n. *eine unter einen allgemeinen Begriff fallende Feindschaft.*

जातिशब्द m. *ein einen Artbegriff ausdrückendes Wort.*

*जातिशास्त्र n. *Muskatnuss* Rāǵān. 12,80. °ास्त्य v. l.

जातिसंपन्न Adj. *aus einer guten Familie, aus einem edlen Geschlecht.*

°जातिसत्त्व m. v. l. für °शस्य.

जातिसौकर्यवाद m. Titel eines Werkes.

*जातिसार m. *Muskatnuss* Rāǵān. 12,80.

जातिस्मर 1) Adj. (f. श्री) *seines frühern Daseins sich erinnernd* 103,24. 174,27. Nom. abstr. °ता f. (Hemādri 1,476,21) und °त्व n. — 2) N. pr. eines Tirtha.

जातिस्मरण n. *das Sicherinnern des frühern Daseins.*

जातिस्मरह्रद m. N. pr. eines *Sees.*

जातिहीन Adj. *von niedriger Geburt, niedriger Herkunft, eine niedrige Stellung im Leben einnehmend.*

जाती f. s. जाति.

जातीकोश m. (*n.) *Muskatnuss.*

*जातीपत्री f. und जातीपत्र n. (Pāśkar.) = जाति°.

*जातीफला f. *Emblica officinalis* Rāǵān. 11,168.

°जातीय Adj. *zu der und der Klasse, Familie, Geschlecht, Art gehörig.* पट्° *ziemlich geschickt.*

°जातीयक Adj. (f. घा) dass. Çaṅk. zu Bādar. 4,2,13.

*जातीरस m. *Myrrhe.*

*जातीरसवला f. *Emblica officinalis* Nigh. Pr.

जातु und जातुं (Çat. Br. einmal) Adv. 1) *überhaupt.* — 2) *möglicher Weise, vielleicht.* — 3) *eines Tages, einst, irgend ein Mal.* — 4) mit न *überhaupt nicht, durchaus nicht, auf keinen Fall, niemals.* Auch mit folgendem चिद् und कदा चिद्.

जातुक m. *die Pflanze, welche die Asa foetida liefert.* Kāraka 1,27 (यातुक gedr.). *n. *Asa f.*

जातुधान m. = यातुधान Kād. 34,5.

जातुष Adj. (f. ई) *aus Lack —, aus Gummi gemacht, damit bestrichen.*

जातू in °भर्मन् und °छिद्र = ब्रह्मन् Siq.

जातूकर्ण 1) m. *a)* N. pr. eines alten Lehrers. Arztes und Verfassers eines Sozstrabuches. — *b)* Bein. Çiva's. — 2) f. ई N. pr. der Mutter Bhavabhūti's. — 3) *Adj. (f. ई) von जातूकर्ण.

जातूकर्णीपुत्र m. Metron. Bhavabhūti's.

जातूकर्ण्य m. Patron. von जातूकर्ण. Pl. *sein Geschlecht.*

जातूभर्मन् Adj. *je und je —, stets pflegend, — schnitzend.*

जातूछिद्र Adj. *je und je fest, niemals weichend.*

जातेष्टि f. *ein Opfer bei der Geburt eines Kindes* 254,24.

*जातोक्ष m. *ein junger Stier.*

जातोदक Adj. *mit Wasser angefüllt.* उद्र् Buivard. 3,83.

जात्य Adj. 1) am Ende eines Comp. *zu dem und dem Geschlecht, Stande u. s. w. gehörig.* — 2) *zur Familie gehörig, verwandt.* — 3) *zu einem edlen Geschlecht gehörig, edel.* — 4) *ächt,* γνήσιος. Ueber den *ächten* Svarita s. Whitney, Gr. 84, b. — 5) *rechtwinklig.* — 6) *Vieh*lieb, reizend.

जात्यन्ध Adj. *blindgeboren* Spr. 2391. fg.

जात्यन्धबधिर Adj. Du. von *Geburt blind oder taub* 200,27.

जात्यपुत्रकर्ष m. *eine höhere Kaste* Śiś. 1,96.

*जात्यपुत्पल *eine weiss und roth gefärbte Lotusblume* Nigh. Pr.

जात्यय m. *Entstehung, Ursprung; Geburtsstätte.*

2. जात्य m. Patron. des Hymnendichters Vṛça Āṛsh. Bu. Vgl. वैजात्य.

जात्यक 1) m. Patron. vorschiedener Männer. — 2) f. ई *a)* Patron. der Śītā. — *b) ein best. Metrum.*

जात्यकि (जात्यकि einmal im Çat. Br. 14) m. 1) Patron. verschiedener Mannor. — 2) *Pl. N. pr. eines Volkstammes Kāç. zu P. 5,3,116.

जात्यकीर्तना f. und जात्यकीर्तन n. Titel zweier Werke.

जात्यकोद्रूभव m. Bein. Rāma's.

जात्यकोनाथ m. desgl.

जात्यकोनाथचूडामणिभट्टाचार्य m. N. pr. eines Autors.

जात्यकीनाथसिद्धि n. Name eines Liṅga.

जात्यकीनाथशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

जात्यकीपरिणय m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçak. 30. Cat. Gudab. 2,116.

जात्यकीमल्ल m. *ein an die Sītā gerichteter Spruch.*

*जात्यकीय m. *ein Fürst der Gānaki.*

जात्यकीरावण n. Titel eines Schauspiels.

जात्यकीरामचन्द्रविलास m. Titel des 2ten Acts im Mahānāṭaka.

जात्यकीवल्लभ und जात्यकीश m. Bein. Rāma's.

जात्यकीसरुलनामस्तोत्र n. Titel eines Lobgesanges.

जात्यकीस्वयंवर m. Titel des 4ten Actes im Mahānāṭaka.

जात्यकीहरण n. Titel eines Werkes.

जात्यंतपि m. Patron. des Ajarāti.

जात्यत्ति m. N. pr. eines Lehrers.

जात्यपद 1) Adj. *a) auf dem Lande wohnend; m. Landbewohner* (Gegens. *Städter*). — *b) ein Land —, die Landbewohner betreffend, fur sie bestimmt.* — 2) m. *ein Reichsangehöriger, Unterthan.* — 3) f. जात्यपदी *a) ein volksthümlicher Ausdruck.* — *b)* N. pr. *a)* einer Apsaras. — β) *einer Oertlichkeit.

जात्यपदिक Adj. *das Reich —, die Unterthanen betreffend.*

जात्यपाद Harıv. 8610 fehlerhaft für जात्य°.

जात्यपाश्रय m. *Oberherrschaft* Maitr. S. 2,6,9.

*जात्यपार्दिक Adj. *mit dem Gerede der Leute vertraut.*

जात्यभूति m. Patron. von जात्यभु.

जात्यभूतेर्य m. Patron. des Aupāvi.

*जात्यायन m. Patron. von जत्र.

जात्रि am Ende eines adj. Comp. *Ehefrau* 132,29. 1. *जात्री f. *Mutter.*

2. जात्री Verstümmelung von यात्रिक.

जानु 1) m. (ausnahmsweise) und n. *Knie* (auch bei Thieren). जानु दा *Jmd* (Gen.) *das Knie auf den Leib setzen.* जानुन्यामवनीं गम् *sich auf die Knie werfen.* — 2) als *Längenmaass* = 32 Aṅgula Çulbas. 1,13.

जानुक 1) m. *Knie.* Insbes. am Ende eines adj. Comp. (f. घा) Hemādri 1,436,20. — 2) m. N. pr. eines Mannes Çiv. 75,18.

जानुका Adj. *geboren,* mit Acc. Maitr. S. 1,4,8. Āpast. Çr. 1,10,11.

जानुकुलन *n. das Sichzusammenkauern auf Jmds Knien.*

जानुकुङ्ग m. N. pr. eines Fürsten.

जानुदघ्न Adj. (f. ई) *bis zum Knie reichend* Taitt. Ār. 1,25. °द्घाभ्स् Adj. Rāǵat. 8,3186. Loc. *in der Höhe des Knies* Āpast. Çr. 15,13,3.

जानुप्रचलन n. = जानुचलन Paṅkat. ed. Bomb. 5,68,17.

*जानुप्रहृत gaṇa यत्स्यूतादि in der Kāç. Davon

°°तिक Adj. ebend.

°ग्रानुप्रहृत und °°प्रहृतिक Adj. v. l. für °प्रहृत und °प्रहृतिक.

°ग्रानुफलक und ग्रानुफलेत (Kâraṇ. 17,2. 38,14) n. *Kniescheibe.*

1. ग्रानुमात्र n. *Höhe des Knies* Çat. Ba. 12,8,3,20.

2. ग्रानुमात्र Adj. *bis zum Knie reichend, knietief.*

ग्रानुविवाग Hariv. 13978 fehlerhaft für (सव्य)-ग्रानु वि°.

°ग्रानेवादिक und °ग्रानेवादिक Adj. = ग्रानवादिक.

ग्रान्यितर्ने Adj. *worüber man übereingekommen ist, herkömmlich, gebräuchlich.*

ग्रान्य m. N. pr. eines alten Weisen. ग्रन्य v. l.

ग्रान्वाक्रीं Adj. *mit gebogenem Knie.*

ग्राप m. *das Flüstern.* Auch fehlerhaft für ग्राप्य und ग्रप.

ग्रापक 1) Adj. *a) Etwas* (im Comp. vorangehend) *flüsternd herzugend, flüsternd Gehörte herzugend* Buḍ. P. ed. Bomb. 9,6,16. m. *ein solcher Priester* Hemâdri 2,a,68,9. 11. — *b) zu* 1) *a) in Beziehung stehend.* — 2) °n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

°ग्रापन n. = निःसन und निर्वर्तन.

°ग्रापिन् Adj. *flüsternd herzugend.*

ग्राप्य 1) Adj. *a) flüsternd herzuzugen.* — *b)* = ग्रापक 1) *b).* — 2) n. *ein flüsternd herzusagendes Gebet* R. ed. Bomb. 1,29,32.

1. ग्रावार्ल m. 1) Metron. verschiedener Männer. Auch Pl. — 2) Pl. *eine best. Schule.*

2. °ग्रावाल m. = ग्रवापाल *Ziegenhirt.*

ग्रावालभुति f. Titel eines Werkes.

ग्रावालायन m. N. pr. eines Lehrers.

ग्रावालि m. Patron. N. pr. verschiedener Männer.

ग्रावालिन् m. Pl. *die Schule Gâbâla's.*

ग्रावालीश्वर n. Name eines Liṅga.

ग्रावालोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

ग्रामूर्ष 1) Adj. (f. ई) von Gamadagni oder Gâmadagnja *herrührend u. s. w.* — 2) m. *a)* Patron. von ग्रमदग्नि. Auch Pl. — *b) ein best.* Katuraha.

ग्रामदग्निय m. Patron. von ग्रमदग्नि TS. 7,1,9,1.

ग्रामदग्नेय m. desgl.

ग्रामदग्न्य 1) Adj. *dem* Gamadagni oder *dem* Gâmadagnja 2) *a) gehörig, sie betreffend* u. s. w. — 2) m. *a)* Patron. von ग्रमदग्नि. Auch Pl. — *b) ein best.* Katuraha.

ग्रामदग्न्यक m. = ग्रामदग्न्य 2) *a)* Agni-P. 42,24.

ग्रामदग्न्यजय m. Titel eines Schauspiels Wilson, Sel. Spec. I, xxviii; vgl. jedoch Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

ग्रामदग्न्यदाशरथि f. *der 12te Tag in der — Hälfte des* Vaiçâkha.

ग्रामदग्न्याए *wie* Gâmadagnja, d. i. *wie* Paraçuráma *verfahren.* °यित n. so v. a. *ein Morden in der Weise* Paraçuráma's Râǵat. 7,1366.

ग्रामार्य, ग्रौमारिष Adj. als Beiw. der Milch.

ग्रामल n. schlechte Schreibart für वामल 2).

ग्रामा f. *Tochter* (nach Nirukta).

ग्रौमातृ m. 1) *Eidam.* Nom. abstr. ग्रामातृत्व n. — 2) *Schwestermann, Schwager* R. 7,24,36. 74. — 3) °*Gatte.* — 4) °*Scindapsus officinalis.*

ग्रामातृक m. *Eidam.* v. l. ग्रामातृ.

ग्रार्ग 1) Adj. *a) leiblich verschwistert; seltener* vom Bruder, häufig von der Schwester mit und ohne स्वसृ. Du. und Pl. *Geschwister.* Bildlich von den *Fingern* und den *Andachtsübungen* oder *Gebetsformen beim* Soma-*Werk.* — *b) verwandt überh., angehörig, eigen, heimisch, gewohnt; Verwandter.* — 2) f. *a)* in der nachvedischen Sprache *eine weibliche Verwandte des Hausvaters,* insbes. *die Schwiegertochter,* auch wohl *Schwester.* Auch ग्रामी. — *b)* N. pr. *a)* einer Göttin. — *β)* ग्रामी einer Apsaras Hariv. 3,69,16. — *γ)* einer Gattin Dharma's. Auch ग्रामी VP.² 2,21. — 3) n. *a) Geschwisterschaft, Blutsverwandtschaft.* — *b)* in der Sprache der Grammatik und Liturgie *das Gleichförmige, Wiederholung, Tautologie.* — *c) °Wasser.*

ग्रामिकौन Adj. *Verwandtschaft schaffend.*

ग्रामित्र n. διάμετρον, *das 7te astrol. Haus.*

ग्रामिर्व n. *Verwandtschaft, Angehörigkeit.*

ग्रामिर्वेन Adj. *wie eine Schwester, wie ein Bruder.*

°ग्रामिवत्स Adj. = ग्रामि.

ग्रामिषीर्ष m. *Bruder —, Verwandtenfluch.*

°ग्रामुनदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

°ग्रामेय m. *Schwesterssohn.*

°ग्राम्ब von ग्राम्ब.

ग्राम्बव 1) Adj. von der *Eugenia Jambolana kommend.* — 2) m. = ग्राम्बवत्स. — 3) °f. ई *Artemisia vulgaris* oder *Alpinia nutans* Râǵan. 3,82. — 4) n. *a) die Frucht der Eugenia Jambolana.* — *b) °Gold.* — *c)* °N. pr. einer Stadt.

°ग्राम्बवक N. pr. einer Oertlichkeit.

°ग्राम्बवत und °क gaṇa घरीरुणादि. v. l. ग्राम्बवत्स.

°ग्राम्बवतीपति m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

ग्राम्बवतीविलास m. Titel eines Schauspiels.

ग्राम्बवत्स 1) m. N. pr. eines Fürsten der Affen. — 2) f. °वती *a)* N. pr. der Tochter Gâmbavant's und Gattin Kṛshṇa's. — *b)* °=ग्राम्बव 3) Râǵan. 3,82.

°ग्राम्बवत्स und °क gaṇa घरीरुणादि in der Käç. v. l. ग्राम्बवत.

ग्राम्बवोष्ठ und °ओष्ठ n. *Sonde, Senknadel.*

ग्रौम्बिल n. *Kniehöhle* Mattr. S. 3,15,3. Aus ग्रानुबिल (wie घन्वर्तितर aus घनुव°). Vgl. ग्रौम्बोल.

°ग्राम्बीर m. *Citrone.*

ग्रौम्बील n. 1) = ग्रौम्बिल Kâṭj. 5,13,1. Nach Mahîdh. *Kniescheibe.* — 2) *Speichel.*

ग्राम्बुक Adj. vom *Schakal kommend.*

ग्राम्बुद्वीपक Adj. *in* Gambudvipa *wohnend* Kâraṇ. 13,2. 3. 46,11. 57,17. 87,7.

ग्राम्बुनद und °मय fehlerhaft für ग्राम्बूनद und °मय.

ग्राम्बुवत् N. pr. 1) °m. = ग्राम्बवत्स 1). — 2) f. °वती = ग्राम्बवत्स 2) *a).* Die Bomb. Ausg. des Buḍ. P. überall richtig ग्राम्बवती.

1. ग्राम्बूनद 1) Adj. *vom Flusse* Gâmbû *kommend als Beiw. einer bes. Art Gold und als n. solches Gold und Gold überh.* — 2) °n. *Stechapfel.*

2. ग्राम्बूनद 1) Adj. (f. ई) *aus dem* Gâmbûnada *genannten Golde gemacht, golden überh.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Sohnes des Ganamegâja. — *b)* eines Berges. Auch °पर्वत m. — 3) f. ई N. pr. eines Flusses. — 4) n. *a) ein goldener Schmuck.* — *b)* N. pr. eines Sees.

ग्राम्बूनदप्रभ 1) Adj. *einen goldenen Glanz habend.* तप° R. 4,38,19. — 2) m. N. pr. eines Buddha Lot. de la b. l. 93 (ग्रम्बू° gedr.).

ग्राम्बूनदमय Adj. (f. ई) *golden.*

°ग्राम्बेय m. Metron. von ग्राम्बू.

ग्राम्बोष्ठ und ग्राम्बोष्ठ n. = ग्राम्बवोष्ठ.

°ग्राम्भ m. Patron. von ग्रम्भ.

°ग्राम्यक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

ग्राम्यदत्त Adj. *dem* Gâjadratha *gehörig.*

ग्राम्यत m. Patron. Bharata's.

ग्राम्यतपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

ग्राम्यतेय m. Metron. von ग्राम्यती.

ग्राम्यती Kâṭj. 6,4 wohl nur fehlerhaft für ग्रापयती. s. u. ग्रापा 1).

ग्राम्यल m. Pl. = ग्रात्रल Ind. St. 3,277. Anjar. 47.

ग्रार्या f. 1) *Ehefrau.* ग्रार्यापति Nom. Du. m. *Mann und Weib* Kâv. S. 4,3. Nom. abstr. ग्रार्यात्व n. — 2) *das 7te astrol. Haus.*

°ग्रार्याघ्न Adj. *Mörder des Eheweibes, den Tod des Eheweibes herbeiführend.*

°ग्रार्याजीव m. *Schauspieler, Tänzer.*

°ग्रार्यानुवृत्तिक m. 1) dass. — 2) *der Mann einer Hure.* — 3) *ein armer Teufel.* — 4) *Ardea nivea.* — 5) = ग्रार्यिक.

ग्रार्यिक्य m. *eine best. Krankheit.*

ग्रार्यिन् 1) Adj. *am Ende eines* Comp. *besitzend,*

Digitized by Google

bekämpfend. — 2) m. *ein best.* Dhruvaka.

ग्राणु 1) Adj. *siegreich; zu gewinnen suchend.* — 2) *m. a) Arzenei.* — *b) Arzt.*

ग्राणुक Adj. *siegreich* Maitr. S. 3,1,9.

ग्रार्चन्य m. = ग्रार्चानान्य.

1. ग्रार् Adj. *alternd.*

2. ग्रार् m. *Buhle.* In der alten Sprache nicht nothwendig mit schlimmer Nebenbedeutung. Auch *Vertrauter* überh. In der späteren Sprache *der Buhle einer verheiratheten Frau, Nebenmann.* Am Ende eines adj. Comp. f. ग्रा 155,24.

ग्रार्भ m. *ein Kind von einem Nebenmanne* Spr. 4153.

ग्रार्भी Adj. *f. schwanger von einem Buhlen* Spr. 4153, v. l.

ग्रार्ह्री Adj. *f. den Buhlen tödtend.*

ग्रार्त्त Adj. *von einem Buhlen gezeugt.*

ग्रार्त्तात m. 1) Adj. *von einem Buhlen gezeugt,* m. *ein solcher Sohn* Varāh. Jogiś. 4,47. — 2) *Plagiarius.*

ग्रार्त्तातक 1) Adj. *von einem Buhlen gezeugt.* — 2) m. *Plagiarius.*

ग्रार्द्रा 1) n. *a) das Oxydiren.* — *b) * Verdauungsmittel.* — 2) f. ग्रा = 1) *a).* — 3) *f. ई *eine Art Kümmel* Rāgān. 6,64.

ग्रार्त्रा *f. ein Buhlerverhältniss mit* (im Comp. vorangehend).

*ग्रार्त्तिनेय m. Patron. von ग्रार्त्तिन् und Metron. von ग्रार्त्तो.

ग्रार्त्त्वाहवे m. Patron. von ग्रार्त्वाहु.

ग्रार्त्व Adj. (f. ई) in Verbindung mit वीथि f. *eine best. Strecke der Mondbahn.* °गर्व स्थानम् VP.² 2,264.

*ग्रार्त्वहु Adj. *von* ग्रार्त्वहु.

*ग्रार्थभ्र gaṇa पचादि. f. ग्रा *Ehebrecherin.*

ग्रार्थाण n. *eine Art Tanz* S. S. S. 238.

*ग्रार्थाणेय m. Patron. von ग्रार्थाण.

ग्रार्धरात्रिक Adj. *Feude* Weihnachtsfest.

ग्रार्धाराधि m. Patron. Sahadeva's.

ग्रार्धिणी Adj. *f. einen Buhlen habend, eine Verliebte.*

ग्रार्पुत Adj. = ग्रार्पुत.

*ग्रार्पुत्य fehlerhaft für ग्रार्ब्ब्य.

ग्रार्बुदी Harıv. 9136 und R. 6,109,50 fehlerhaft für ग्रार्ब्बुदी.

ग्रार्बुधि m. N. pr. eines Gebirges.

ग्रार्ब्बुदी f. N. pr. eines Flusses oder einer Stadt.

ग्रार्ब्ब्य Adj. *als Beiw. von* यज्ञमेध *nach den Erklärern* = त्रिगुणादक्षिणा, मासमय *oder* मासादिदानप्रधान, d. i. पुष्ट.

ग्रार्त्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. ग्रर्त्तिक.

(ग्रार्य) ग्रार्यिका n. *Vertrautlichkeit, Liebe.* Nach Śāk. Adj. = स्तुत्य.

ग्रार्यक m. Spr. 3322 vielleicht fehlerhaft für ग्रारुक *Igel.*

1. ग्रार्ल 1) n. (adj. Comp. f. ग्रा) *a) Netz, Geflechte, Fanggarn, Vogelnetz, Fischernetz, Haarnetz; Netz, Schlinge* in übertragener Bed. von *Allem, was den Menschen in seiner Freiheit beschränkt.* — *b) Netz* in anat. Sinne, *omentum.* — *c) ein aus Draht geflochtenes Netz, Panzerhemd, Haube aus Draht.* — *d) Gitter.* — *e) Gitterfenster.* — *f) Schwimmhaut, ein Ansatz zur Schw.* (an den Fingern und Zehen göttlicher Wesen und aussergewöhnlicher Menschen). — *g) Mähne eines Löwen* 112,16. — *h) * ein Bündel junger Knospen.* — *i) Netz, so v. a. Verbindung, eine zusammenhängende* —, *dichte Menge.* — *k) Betrug, Hinterlist, Blendwerk* Daśak. 79,15. — *l)* bisweilen fehlerhaft für ग्रात्त. — 2) * m. *a) Nauclea Cadamba.* — *b) eine kleine Gurke, ein kl. Kürbis.* — 3) *f. ई *eine Gurkenart.*

2. ग्रार्ल Adj. *wässern.*

ग्रार्लक 1) n. *a) Netz, Geflechte, Gewebe* (eig. und übertr.). — *b) Gitter.* — *c) Gitterfenster.* Angeblich * m. — *d) ein Bündel junger Knospen.* — *e) eine Art Perlenschmuck* Buāc. P. 8,20,17. — *f) * Nest.* — *g) Menge* Çik. 29. — *h) * Banane.* — *i) * Betrug.* — 2) m. *ein best. Baum.* — 3) f. ग्रालिका *a) Netz, Fanggarn.* — *b) Schleier.* — *c) Panzerhemd.* — *d) * Spinne.* — *e) * Banane.* — *f) Menge* Kād. 161,11. — *g) * Wittwe.* — *h) * = कोमालिका.

ग्रालकगर्द्भ m. = ग्रालगर्द्भ Kārāka 6,17.

ग्रालकमालिन् Adj. *mit einem netzartigen Perlenschmuck versehen* Buāc. P. 8,20,17.

ग्रालकर्मन् n. *Fischfang.*

ग्रालकार and °क m. *Spinne.*

*ग्रालकि m. Pl. N. pr. eines Volksstammes. ग्रानकि v. l.

°ग्रालकिन Adj. *netzartig übersogen mit* Harshak. 202,13.

*ग्रालकिनी f. *Schafmutter.*

*ग्रालकोट m. N. pr. eines Dorfes.

*ग्रालकोय m. *ein Fürst der Gālaki.* v. l. ग्रानकोप.

ग्रालक्तीर्य n. *eine best. Pflanze mit gelblichem Milchsaft.*

ग्रालगर्द्भ m. *ein best. Ausschlag.*

ग्रालगवाक्ष m. *Gitterfenster.* °क dass. Varāh. Bṛh. S. 56,22.

*ग्रालगोणिका f. *ein best. zum Buttermachen dienendes Gefäss.*

ग्रालग्दण्ड m. *Stab am Netz oder Fanggarn.*

ग्रालधर 1) m. *a) eine best. Fingerstellung oder — verbindung.* — *b)* N. pr. *α)* eines Asura; vgl. ग्रलंधर. — *β) eines Arztes;* vgl. ग्रालंधरि. — *γ)* der 12 zu menschlicher Geburt verfluchten Āditja Ind. St. 14,140. — *b) * Pl. eines Volkes, = त्रिगर्त. °देश m. °पुर n. — 2) wahl n. N. pr. einer Oertlichkeit (eines Tīrtha).

*ग्रालंधरायण m. Patron. von ग्रालंधर. *°क Adj. *von solchen Personen bewohnt.*

ग्रालंधरि m. N. pr. eines Arztes.

*ग्रालपद् (stark °पाद्) m. *Gans.*

*ग्रालपद् N. pr. einer Oertlichkeit (davon ein gleichlautendes Adj.) gaṇa वृषाणादि in der Kāç. v. l. °पदी. Dieses auch * Adj. f. *eine Schwimmhaut an den Füssen habend.*

ग्रालपाद् m. 1) *Schwimmfussler, Schwimmvogel, Gans* u. s. w. Gaut. Daśak. 40,16. — 2) N. pr. eines Zauberers.

ग्रालपाद्भुज Adj. *an Füssen und Händen einen Ansatz zur Schwimmhaut habend.* Nīlak.: ग्रालपादा रूपाणि तद्वद्भुजाः । रूपवादङ्गिभुजाः.

ग्रालपाश m. *der einzelne Faden eines Netzes (Spinnengewebes).*

ग्रालपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*ग्रालप्राया f. *Panzerhemd.*

ग्रालबन्ध m. *Fanggarn, Schlinge* Kāṇḍak. 20,4.

*ग्रालमानि m. Pl. N. pr. eines Volksstammes.

*ग्रालमानीय m. *ein Fürst der Gālamāni.*

ग्रालमाला f. Netz Spr. 7618.

ग्रालवत् Adj. 1) *mit einem Netz versehen.* — 2) *mit einem Panzerhemd versehen.* — 3) *mit Gitterfenstern versehen* Rāgn. 7,5. — 4) *zu täuschen verstehend.*

*ग्रालवर्युक्ति und *°वर्ज्युक्ति m. *eine Acazienart* Rāgān. 8,39.

*ग्रालसस n.

ग्रालक्षासिनी f. N. pr. einer Gattin Kṛshṇa's Harıv. 9179. चारुक्षासिनी v. l.

*ग्रालक्षद् m. Patron. von ग्रालक्षद्.

ग्रालाल *Gitterfenster.*

ग्रालालुलिक Adj. *zwischen den Fingern* (Zehen) *einen Ansatz zur Schwimmhaut habend* Lalit. 121, 1 (ग्रालुलिक gedr.).

ग्रालालुख *Gitterfenster.*

ग्रालाय्, °यते *ein Netz darstellen.*

ग्रालार्ष n. *Linderungsmittel oder ein best. Heilmittel.*

ग्रालिक 1) * Adj. (f. ई) *betrügerisch zu Werke gehend.* — 2) m. *a) Vogelsteller* Kāṇḍak. 20,4. — *b) * Spinne.* — *c) * Gouverneur eines Districts.*

त्रालिनी f. 1) *ein best. Abscess* oder *Ausschlag* Karaka 1,17. — 2) *Netzmelone* oder *Netzgurke.* — 3) **ein bemaltes oder mit Bildern ausgeschmücktes Gemach.*

त्रालिनीमुख m. N. pr. eines Berges Kāraṇḍ. 91,15.

**त्रालिदेश* m. N. pr. einer *Gegend.*

त्रालूक Adj. in Verbindung mit ब्रोका॰.

त्रालोर् m. N. pr. eines Agrahāra.

त्रास्मे Adj. (f. ई) *verworfen. verächtlich, gemein* (Lebensunterhalt); m. *ein verworfener —, verächtlicher Mensch, Schurke.* f. ई Harshāk. 149,13.

त्रास्मक Adj. dass. (von einem Menschen).

त्रास्य Adj. *der Gefahr eines Netzes ausgesetzt.*

त्रावड् m. N. pr. eines Mannes.

त्रावन् in पूर्वत्रावन्.

त्रावनिका f. = त्रवनिका *Vorhang* Hem. Par. 9,45.

त्रौवस्त् Adj. *an Naekkommenschaft reich, der N. geben kann.*

**त्रावन्य* n. *Raschheit, Schnelligkeit.*

त्रावादि Adj. *mit Āçvajuǵau beginnend.*

**त्रावायिन* von त्रव.

त्राविप्रोषाक m. *ein best. Decoct.*

**त्रायक* u. v. l. für त्रायक.

त्रास्कमद् m. *ein best. Thier.*

त्रासद m. N. pr. verschiedener Manner.

त्रौस्पति m. *Hausvater, Familienvater.* त्रौस्पति RV. 7,38,6 wohl fehlerhaft.

त्रास्पत्य n. *Hausvaterschaft.*

°त्रारू n. *Wurzel* (eines Körpertheils).

त्रारूक m. 1) *Igel* Harshāk. 192,15. — 2) **Katze.* — 3) **Chamäleon* Rāǵan. 19,62. — 4) **Blutegel.* — 5) **Bettstelle.*

त्राळुर्वे m. N. pr. eines Schutzlings der Açvin.

त्राक्रव 1) m. a) Patron. verschiedener Männer. — b) *ein best.* Kāturaha. — 2) f. ई Patron. der Gaṅgā.

त्राक्रवि (metrisch) f. = त्राक्रव 2).

त्राक्रवीय Adj. *der Gaṅgā gehörig, sie betreffend* u. s. w.

त्रि, त्रयति und °ते (episch त्रय्यात्) 1) *Etwas gewinnen, erslegen, erbeuten* (im Kampfe oder Spiele), *erwerben, sich* (*sibi*) *unterwerfen, erobern.* —2) *besiegen* (im Kampfe, Spiele, Process). तितत्र MBu. 10,10,13. *überwinden, — treffen, — flügeln.* — 3) die Sinne, Leidenschaften, Leiden, Krankheiten u. s. w. *besiegen, überwinden, abwenden, ihrer Herr werden.* पिपासाम् *den Durst stillen,* विवादान् *Streit aufheben, — vermeiden.* — 4) *Jmd siegreich vertreiben aus* (Abl.). — 5) *Jmd um Etwas bringen, in Etwas besiegen, Jmd Etwas im Spiele abnehmen;* mit doppeltem Acc. — 6) ohne Object *siegen, siegreich sein, den Sieg davontragen, gewinnen* (im Spiele). — 7) *oben auf sein, hoch leben.* Häufig Praes. st. Imperat. in der Bed. *es lebe hoch!* तिष्ठन्नुज्जयतिना so v. a. यतूज्जुषतिः 290,13. — Caus. 1) त्रापयति *Jmd Etwas gewinnen machen,* mit doppeltem Acc. ग्रतीत्रपत् Med. Çat. Br. 5,1,5,11. 12. — 2) Aor. ग्रत्रैत्रयत् in der Bed. *besiegen* MBu. 7,66,6. — Desid. त्रित्रीषति, °ते *gewinnen —, erlangen —, erobern —, besiegen —, siegen wollen, auf Beute ausgehen.* — *Intens. त्रेत्रीयते. — Mit ग्रति *den Sieg davontragen über* (Acc.). — Mit व्यति Med. *übertreffen* Bhatt. — Mit ग्रधि *hinzugewinnen zu* (Loc.) — Mit घन् *sich* (*sibi*) *unterwerfen, — unterthan machen.* v. l. ग्रघत्रयत् st. ग्रन्वत्रयत्. — Desid. Med. *sich unterthan machen wollen.* — Mit ग्रप *abhalten, abwenden.* — Desid. Med. *abzugewinnen —, wiederzugewinnen suchen* Āpast. 1,24,21. — Mit ग्रभि 1) *gewinnen, erslegen, erwerben.* — 2) °त्रासे Prāṇoṣh. 1,9. 10 wohl fehlerhaft für °त्रायसे. — Desid. *gewinnen —, überwinden wollen, angreifen.* — Mit प्रत्यभि, °ति Gop. Br. 2,2,7 fehlerhaft für °चि. — Mit ग्रव 1) *abgewinnen, abnehmen* Gaut. — 2) *abhalten, abwenden.* — 3) *besiegen* 105,24. — Desid. *abgewinnen —, wiedergewinnen wollen.* — Mit ग्रा *gewinnen, erwerben.* — Desid. Med. *zu erlangen suchen.* — Mit उद् 1) *erwerben, gewinnen, unterwerfen.* — 2) *siegreich sein* Tbh. 2,1,3,7. — Caus. 1) *siegen machen.* — 2) *Jmd Etwas gewinnen lassen,* mit doppeltem Acc. — Mit ग्रनूद् *nach Jmd* (Acc.) *siegreich sein.* —Mit ग्रभ्युद् *erobern, erwerben* Gop. Br. 2,1,17. — Mit उप dass. Gop. Br. 2,2,16. — Mit निस् 1) *gewinnen, erslegen, erwerben, sich unterwerfen, erobern.* — 2) *besiegen, überwinden, übertreffen* 112,25. — Mit ग्रभिनिस् *besiegen, überwinden.* — Mit परिनिस् dass. — Mit प्रतिनिस् *sich aneignen, — zu Nutze machen.* — Mit विनिस् 1) *gewinnen, erslegen, erwerben.* — 2) *besiegen, überwinden, — treffen* 297,17. — Mit परा gewöhnlich Med. 1) *Etwas verlieren, um Etwas gebracht werden* mit Acc. MBu. 2,63,30. — 2) *besiegt werden, unterliegen.* पराजित. — 3) **einer Sache unterliegen, Etwas nicht überwinden —, Etwas nicht ertragen können;* mit Abl. — 4) *besiegen, überwinden* (im Kampfe, Spiele, Processe). पराजित *besiegt, überwunden, überwältigt.* पुत्रशोक° *von Kummer.* — Mit परि *besiegen, überwinden.* — Mit प्र 1) *gewinnen, erslegen.* — 2) *besiegen.* — Mit प्रति *besiegen* (im Kampfe, Spiele). — Desid. *besiegen wollen, angreifen.* — Mit वि gewöhnlich Med. 1) *gewinnen, erslegen, erobern.* — 2) *besiegen, überwinden* (im Kampfe oder Spiele), *übertreffen* 292,18. Spr. 7686. — 3) die Sinne, den Geist *besiegen, Herr werden über.* विजितासन Adj. *der mit dem Sitz bald fertig geworden ist,* so v. a. *dem es einerlei ist, worauf er sitzt.* — 4) ohne Object *siegen, einen Kampf zur Entscheidung bringen.* — 5) *einen Kampf mit Jmd* (Instr.) *siegreich beendigen, obsiegen.* — 6) *siegen,* so v. a. *die Oberhand haben.* —7) *siegen,* so v. a. *hoch leben.* Praes. st. Imperat. so v. a. *es lebe hoch!* — 8) *sich hervorthun —, excelliren durch* (Instr.) Bālar. 303,6. — 9) *dem Siege entgegen gehen, siegen wollen.* — Caus. Aor. व्यजीत्रयत् in der Bed. *erobern* MBu. 7,62,5. — Desid. gewöhnlich Med. 1) *gewinnen —, erslegen wollen.* — 2) *besiegen wollen.* — 3) *eine siegreiche Entscheidung herbeiführen —, siegen wollen, sich um den Sieg bemühen, angreifen.* — Mit सम् 1) *zusammen gewinnen, — erwerben, zusammenbringen.* — 2) *zusammen besiegen.* — 3) *überwältigen.* — 4) die Sinne *besiegen, Herr werden über* Hariv. 1,728,19.

**2. त्रि*, त्रिनाति s. 1. ज्या.

3. °त्रि 1) Adj. *siegend.* — 2) m. *ein* Piçāka.

त्रिकन् m. N. pr. eines Mannes.

त्रिगर्त्त 1) Adj. *eilend, beweglich.* — 2) **m. Athen.*

**त्रिगमिषा* f. *das Verlangen zu gehen.*

त्रिगमिषु Adj. *im Begriff stehend zu gehen, — fortzugehen.* तत्र, वनम्.

त्रिगर्ति m. *Verschlucker, Verschlinger.*

त्रिगीषा f. 1) *der Wunsch Etwas zu erlangen. Erwartung.* — 2) *das Verlangen zu besiegen, — zu siegen, — die Oberhand zu gewinnen, Ehrgeiz.*

त्रिगीषु 1) Adj. a) *Etwas zu erlangen —, zu erreichen wünschend, auf Etwas ausgehend.* — 2) *zu besiegen —, zu übertreffen —, zu siegen wünschend, ehrgeizig.* Nom. abstr. त्रिगीषुता f.

त्रिगीषोत्साहवत् Adj. *mit Ehrgeiz und festem Willen verbunden* H. 321.

त्रिगुर्वे Adj. *siegreich.*

त्रिघर्षे Adj. *zu verletzen bestrebt.*

त्रिघत्सा f. *das Verlangen, die Absicht* 1) *zu essen, Hunger.* — 2) *zu verzehren.*

त्रिघत्सु 1) Adj. a) **hungrig.* — b) *zu verzehren verlangend,* mit Acc. Ind. St. 14,373. — 2) f. *eine gefrässige Unholdin.*

**त्रिघांसक* Adj. *zu tödten beabsichtigend.*

त्रिघांसा f. *das Verlangen, die Absicht* 1) *zu schlagen, — tödten, — erlegen.* — 2) *zu Grunde*

Digitized by Google

zu richten, zu zerstören.

°जिघांसिन् Adj. zu tödten beabsichtigend.

*जिघांसुमरीषु Adj. sehr begierig zu tödten.

जिघांसु 1) Adj. a) zu tödten —, zu erlegen beabsichtigend; mit Acc. — b) zu zerstören —, zu Grunde zu richten begierig; das Object im Acc. oder im Comp. vorangehend. — 2) *m. Feind.

जिघृक्षा f. das Verlangen —, die Absicht zu ergreifen, zu fassen, zu packen.

जिघृक्षु Adj. (die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend) 1) zu ergreifen —, zu fassen —, zu packen beabsichtigend. — 2) zu rauben —, zu entziehen b. — 3) zu schöpfen b. — 4) zu pflücken b. — 5) zu erlernen b.

जिघ्र Adj. 1) *riechend. — 2) am Ende eines Comp. wahrnehmend, erfahrend.

जिङ्गिणी (Kâraka 3,8) und जिङ्गिनी f. Odina Wodier Madanav. 60,49. Bhâvapr. 1,234. Vgl. किङ्गिणी.

जिङ्गी f. 1) Rubia Munjista Bhâvapr. 1,176. — 2) Odina Wodier Madanav. 60,49. Bhâvapr. 1,234.

जिजीविषा f. das Verlangen am Leben zu bleiben.

जिजीविषु Adj. zu leben —, am Leben zu bleiben wünschend.

जिजीषु Adj. dass. und daraus entstanden MBu. 3,241,25.

*जिज्ञापयिषु Adj. Etwas (Acc.) an den Tag zu legen begierig.

जिज्ञासन n. das Verlangen kennen zu lernen, das Prüfen.

जिज्ञासा f. der Wunsch zu wissen, — zu kennen. — zu erkennen, Untersuchung, Nachforschung, Prüfung. कृतजिज्ञास Adj. Jmd (Gen.) erprobt habend.

जिज्ञासादर्पण m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

जिज्ञासाप्रस्ताव m. Titel eines Werkes Kumârasv. zu Prasannar. 342,3.

जिज्ञासाभाष्यभावप्रकाशिका f. desgl. Opp. Cat. 1.

जिज्ञासितव्य Adj. was man kennen zu lernen wünschen muss, zu untersuchen, zu prüfen.

*जिज्ञास्य (?) वाक्य n. Satzglied.

जिज्ञास्य Adj. = जिज्ञासितव्य.

जिज्यु (?) Adj. = जिज्ञासु.

जिज्वधन m. N. pr. eines Mannes.

°जित् Adj. 1) gewinnend, erwerbend. — 2) besiegend. In der Med. entgegenwirkend, vertreibend.

जितकालिन् Harîv. 10170 (11070) fehlerhaft für °काशिन्.

जितकाशिन् Adj. sich als Sieger gebarend, siegesbewusst MBu. 1,2,309. Wird durch अयमाशिन् und जितकृत erklärt. °काशि (!) soll = दृढमुष्टि sein.

*जितनेमि m. ein Stab vom Holze der Ficus religiosa.

जितन्ते oder °न्तीय n. Titel eines Śâstra Opp. Cat. 1.

जितमन्यु Adj. der sein Herz besiegt hat Maitr. S. 4,10,16 (Kâṭ. 10,10).

जितलोक Adj. der den Himmel gewonnen hat.

जितेः: eine best. Klasse von Manen.

जितवती f. N. pr. einer Tochter Uçînara's.

जितव्रत m. N. pr. eines Sohnes des Havirdhâna.

जितशत्रु m. N. pr. 1) eines Buddha. — 2) verschiedener Fürsten Hem. Par. 3,45. 13,181. — 3) des Vaters des Arhant Agita.

जितश्रम Adj. an Anstrengungen gewöhnt Harîv. 4344 (nach Nîlak. = कदा चिदपि न श्रमवान्). Spr. 7293. der sich in Etwas (Loc.) geübt hat 6841. Nom. abstr. °त्व n.

जितस्कन्द Adj. der eine sichere Hand hat. Nom. abstr. °ना f. Kâraka 3,8.

जितात Adj. der seine Sinne bezwungen hat Spr. 2587.

जितात्त Adj. die Schrift in seiner Gewalt habend, gut schreibend Spr. 6654.

जितात्मन् 1) Adj. der seiner selbst Herr geworden ist. — 2) m. N. pr. eines der Viçve Devâs.

*जितानित्र Adj. der seine Feinde überwunden hat. m. Bein. Vishṇu's.

जितारि 1) *Adj. dass. — 2) m. a) *ein Buddha. — b) N. pr. verschiedener Manner.

जितार्च m. N. pr. eines Fürsten VP.2 3,333.

*जितार्द्रमी f. = गोमूत्रार्द्रमी.

*जितालय Adj. der einen Kampf siegreich bestanden hat.

जितेश्वर Adj. Herr über die Speise, d. i. massig Teços. Up. 3.

जिति f. Erwerb, Gewinn, Sieg. Mit जितस्य जितिः und जितौ Namen von Sâman Âṛsh. Br.

जितुन m. = शैलेयमल, die Zwillinge im Thierkreise.

जितेन्द्रिय 1) Adj. der seine Sinne bezwungen hat. Nom. abstr. °त्व n. Spr. 2416. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*जितेन्द्रियाङ्क m. ein best. Strauch Râgân. 4,200.

*जितेन und जित्न m. = जितुन.

जित्य 1) *m. f. (या) = कृषि. — 2) f. या am Ende eines Comp. Gewinn, Sieg.

जित्वन् 1) *Adj. siegreich. Vgl. सर्वजित्वन्. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

जित्वर 1) Adj. (*f. ई) siegreich. Am Ende eines Comp. besiegend, überwindend Kâraka 6,5. Vgl. सर्वजित्वरी. — 2) *f. ई Bein. der Stadt Benares.

जिन्, जिनति (ausnahmsweise auch जिनाति) besiegen; vgl. जिनत्. — Mit निस् dass. (im Spiele) Paṇâd. 20.

जिन 1) *Adj. a) siegreich. — b) sehr alt Uṇâd. — 2) m. a) ein Buddha. — b) ein Arhant, ein Heiliger der Gaina. — c) Bez. der Zahl 24 Hemâdri 1,4,134. 16. 17. — d) metrisch = जैन. — e) Bein. α) *Vishṇu's. — β) Hemakandra's (?). — f) N. pr. α) *eines Bodhisattva. — β) eines Sohnes des Jadu VP.2 4,53.

जिनकल्प m. die Observanz der Gina 2) b) Hem. Par. 11,3.

जिनचन्द्र m. N. pr. verschiedener Manner.

जिनजया f. der Sinne von 24° Golâdh. 8,71.

*जिनत्राण m. N. pr. eines Mannes.

जिनदत्त m. N. pr. verschiedener Manner Hem. Par. 13,182. Auch °सूरि.

जिनदत्तकथानमुच्चय m. (Bühler, Rep. No. 719) und जिनदत्ताख्यचरित्र n. Titel zweier Werke.

जिनदास m. N. pr. verschiedener Manner Hem. Par. 1,270. 2,614. 3,46.

जिनदेव m. ein Arhant der Gaina Paṇâd.

जिनधर्म m. die Lehre 1) Buddha's. — 2) der Gina 1) b).

जिनन n. das Besiegen Paṇâd.

*जिनपुत्र m. N. pr. verschiedener Manner.

जिनप्रतिमास्थापनविधि m. Titel eines Werkes.

जिनप्रभासूरि (Ind. St. 14,151), *जिनबन्धु, जिनभक्तिसूरि und जिनमहसूरि m. N. pr. von Mannern.

जिनमहाशान्तिस्तोत्रादि n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 388.

जिनमित्र m. N. pr. eines Mannes.

जिनयज्ञकल्प m. und °यज्ञादिविधान n. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 584. fg.

जिनरत्नित und जिनराजसूरि m. N. pr. zweier Manner.

जिनर्षि m. ein Gaina-Mönch.

जिनलाभगणि m. N. pr. eines Mannes.

जिनवक्त्र m. N. pr. eines Buddha.

जिनवृत्त n. ein mit einem Radius von 24° gezogener Kreis, der die Pole der Ekliptik zum Centrum hat. Golâdh. 8,38. 60.

जिनशतपदिका f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 386.

जिनशासन n. Buddha's Lehre.

जिनश्री m. N. pr. eines Fürsten.

*जिनसमन्तभद्र n. ein Gaina-Kloster.

जिनसहस्रनामस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bün-

ras, Rep. No. 387.

तिनसेन m. N. pr. eines Mannes.

तिनोधाख्या f. = तिनख्या Gorâkṣ. 8,71.

*तिनाङ्कुर und *तिनाधार m. N. pr. zweier Bodhisattva.

तिनाभिमान m. fobierhaft für त्रीवाभिमान.

तिनेन्द्र m. 1) ein Buddha. — 2) ein Heiliger der Gaina. — 3) N. pr. eines Grammatikers. Auch °भूरि.

तिनेन्द्रबुद्धि m. N. pr. eines Grammatikers.

तिनेन्द्रभूति (?) m. = तिनेन्द्रबुद्धि.

तिनेश m. ein Arhant der Gaina Ind. St. 14, 382. Paṭṭ.

तिनेश्वर m. 1) dass. ind. St. 14,378. — 2) *N. pr. eines solchen Arhant.

तिनोत्तम m. ein Arhant bei den Gaina.

*तिनोत्स m. N. pr. eines Bodhisattva.

तिन्डुराज und °राज्य (?) m. N. pr. eines Mannes.

तिन्व, तिन्वति (ausnahmsweise auch Med.), (प्र) तिन्वोथि. 1) sich regen, frisch —, lebendig sein. — 2) anregen, in rasche Bewegung setzen, erregen, incitare. — 3) erquicken, beleben, erfrischen. — 4) fördern, kräftigen, begünstigen. — 5) Jmd zu Etwas (Dat.) verhelfen, — bringen. — 6) befriedigen, erfüllen, erhören. — * Caus. तिन्वयति भाषार्थ. — Mit ग्रा erfrischen. — Mit प्र 1) erquicken, beleben. — 2) fördern, verhelfen zu (Dat.). — Mit उपप्र antreiben, anreizen.

तिन्व Adj. in धियंतिन्वँ und विश्वतिन्व.

*तिन्, तेमति (नेचने).

तिन्भतिरुजना f. eine best. Krankheit der Zunge.

*तिन्मण m. Kümmel.

तिपि, तिपियोति (°पियाम्, तिपयामाम्).

तिपिंवि Adj. = तिप्रि 1) AV. 14,1,21 (Hdschr.).

तिप्लिक m. Pl. N. pr. eines Volkes. फिप्लिक v.l.

*तिबाबीव m. eine best. Hühnerart, = त्रीवंत्रीव.

तिप्रि 1) Adj. gebrechlich, alt, greis. — 2) *m. a) Zeit. — b) Vogel.

*तिष्, तेषति (नेचने).

तिषे Dat. Inf. zu 1. तिष RV. 1,111,4. 112,12.

तिषु 1) Adj. siegreich, übertegen, gewinnend, — b) mit Acc. besiegend, überwindend, — treffend Spr. 3896. Am Ende eines Comp. gewinnend, besiegend. — 2) m. a) *die Sonne. — b) Bein. a) Vishṇu's. — β) *Indra's. — γ) Arǵuna's, des Pâṇḍu-Sohnes. — c) N. pr. verschiedener Manner.

*तिषुक m. Held Gal.

तिषुगुप्त m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 9,172.

तिषुत m. Patron. Brahmagupte's Ganir. 187,26.

*तिष्कनक m. Weltuntergang.

तिष्कामा f. das Verlangen Etwas aufzugeben, — sich von Etwas zu befreien Sarvad. 42,7.

तिष्कामु Adj. zu verlassen —, sich von Etwas zu befreien wünschend; mit Acc.

तिष्किति m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

तिष्कीर्षा f. = तिष्कीर्षा das Verlangen zu packen.

तिष्कीर्षा f. das Verlangen 1) zu tragen. — 2) zu rauben. — 3) zu entfernen. — 4) mit sich fortzureissen, zu entzücken.

तिष्कीर्षु Adj. mit Acc. verlangend, in Begriff stehend 1) zu bringen. — 2) fortzutragen, zu rauben, an sich zu reissen. — 3) zu entfernen.

*तिष्कीर्ष्य Partic. fut. pass. von Desid. von कृ.

तिष्ठ 1) Adj. (f. ष्ठा) a) nach unten oder seitwärts abfallend, schräg, schief; schielend (vom Auge). Mit इ, गम्, निस्-धाव् und यन् seitwärts gehen, das Ziel verfehlen, vom rechten Wege abkommen; mit Abl. des Gegenstandes, den man verfehlt oder dessen man verlustig geht. तिष्ठ (Adv.) चर् in die Irre gehen, das Ziel verfehlen. तिष्ठप्रेक्षिन् Adj. seitwärts sehend, schielend. — b) krumme Wege —, hinterlistig zu Werke gehend, falsch, unwahr, unredlich. तिष्ठ° auf eine unehrliche, hinterlistige Weise. — c) langsam, träge, faul Naish. 2,102. — 2) n. a) Falschheit, Unehrlichkeit 33,10. — b) *Tabernaemontana coronaria Râǵân. 10,145.

तिष्ठग Adj. a) in Windungen gehend (Schlange; 49,15. — b) *träge —, langsam gehend. — 2) m. Schlange.

तिष्ठगति Adj. = तिष्ठग 1) a).

तिष्ठता f. Falschheit, Hinterlist.

तिष्ठंवार Adj. dessen Oeffnung seitwärts geneigt ist.

तिष्ठमीन m. ein Fisch zum blossen Schein, kein wirklicher F.

*तिष्ठमेखल m. Frosch.

*तिष्ठशल्य m. Acacia Catechu Dhanv. 1,8. Râǵân. 8,22 (तिस्रशल्य).

तिष्ठशिरस् Adj. schiefköpfig Ait. Âr. 333,4.

तिष्ठग्रीव Adj. quer —, am Boden liegend.

तिष्ठाग् 1) तिष्ठायति schief gehen Nir. 1,11. — 2) तिष्ठायते a) schief sein Vaitân. — b) sich träge —, sich lässig verhalten, zögern; mit Infin. Hemâdri 1,1,6.

*तिष्ठाशिन् m. N. pr. eines Mannes. °न Kâç.

तिष्ठित Adj. 1) gewunden, gebogen. — 2) verdunkelt, verschleiert Kâd. 29,1.

तिष्ठी Adv. 1) mit कृ verdunkeln Lalit. 139, 15. 375,18. — 2) mit भू in den Hintergrund gerathen, in den Schatten gestellt —, verdunkelt werden Lalit. 139,20.

तिष्ठीकरण Adj. schwächend, verdunkelnd in चन्द्रसूर्यतिष्ठीकरणप्रभ.

तिष्ठेर Adj. nicht träge, — stumpf Naish. 3,62.

*तिष्ठु m. Pl. N. pr. eines Volkes.

तिष्ठे 1) Adj. als Beiw. Agni's Maitr. S. 1,3,35. यजे Pedap. und RV. 3,2,9. — 2) m. (ausnahmsweise) Zunge. — 3) f. तिष्ठी a) dass. Am Ende eines adj. Comp. f. ष्ठा Hemâdri 1,402,17. — b) die Zunge oder Zungen Agni's, so v. a. Flamme. — c) die Zunge an der Wage Hemâdri 1,192,2. 193,11. fgg. — d) Rede RV. 3,37,5. — e) *die Wurzel der Tabernae montana coronaria.

तिष्ठक a) am Ende eines adj. Comp. (f. °किका) Zunge Hemâdri 1,429,1. Vgl. अतिष्ठिका. — 2) eine Art Fieber. — 3) f. तिष्ठिका Demin. von तिष्ठा Zunge am Ende einiger Compp.

तिष्ठल Adj. gefrässig.

*तिष्ठाकाम्य m. N. pr. eines Mannes.

तिष्ठाग्र n. Zungenspitze.

तिष्ठाक्षेत्र n. das Abschneiden der Zunge Âpast.

तिष्ठातल n. die Oberfläche der Zunge.

तिष्ठानिर्लेखन und *°निर्लेखनिक Zungenschaber.

*तिष्ठाप m. 1) Hund. — 2) Katze. — 3) Tiger. — 4) Panther oder Leopard. — 5) Bär.

तिष्ठामय n. Zungenkrankheit Çâṅkh. Śr. 1,7,7.

*तिष्ठामल n. der Belag auf der Zunge.

तिष्ठामूल n. Zungenwurzel.

तिष्ठामूलीय Adj. zur Zungenwurzel gehörig (von bestimmten Lauten).

*तिष्ठारद m. Vogel.

तिष्ठाल Adj. mit einer Zunge versehen Harshak. 33,23.

तिष्ठालता f. eine lange Zunge Harshak. 142,23. 214,18.

*तिष्ठालिह m. Hund.

तिष्ठालीलय n. Gefrässigkeit.

तिष्ठावत् m. N. pr. eines Lehrers.

*तिष्ठाशल्य m. fehlerhaft für तिस्रशल्य.

तिष्ठाशोधन n. das Reinigen der Zunge, so v. a. das Hersagen best. mystischer Silben.

तिष्ठास्तम्भ m. Zungenschlag Çâṅkh. Śr. 1,7,10.

*तिष्ठास्वाद m. das Lecken.

*तिष्ठु fehlerhaft für तिष्ठ्.

*तिष्ठोदक m. = तिष्ठाम्बल Gal.

तिष्ठोल्लेखन 1) n. das Schaben der Zunge. — 2)

f. ई Zungenschaber.

*निक्रोल्लेखनिका f. Zungenschaber.

°नी m. nach Personennamen ein Ausdruck der Verehrung.

जीक m. 1) dass. — 2) *eine best. Pflanze Gal.

जीगर्त in घृतजीगर्त.

जीत a. u. ज्या.

जीति f. in खैजीति.

जीन 1) *Adj. alt, bejahrt. — 2) Schlauch; vgl. जील.

जीर्मूत m. 1) Gewitterwolke. — 2) *Berg. — 3) Bein. a) der Sonne. — b) *Indra's. — 4) *Brodkorn. — 5) Lepecoercis serrata. — 6) *Luffa foetida oder eine verwandte Pflanze. — 7) *Cyperus rotundus Rāǵan. 6,140. — 8) ein best. Metrum. — 9) N. pr. verschiedener Männer.

जीमूतक m. 1) Lepecoercis serrata. — 2) *eine Gurkenart Rāǵan. 3,46.

जीमूतकेतु m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Vidjādhara.

*जीमूतमूल n. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

जीमूतवर्त्मन् Adj. aus einer (vorübergehenden) Gewitterwolke Regen entrendend Ait. Ba. 2,19.

जीमूतवाहन m. N. pr. eines Mannes.

जीमूतवाहन m. 1) *Bein. Indra's. — 2) N. pr. a) eines Vidjādhara Bilan. 89,12. — b) verschiedener Manner.

जीमूतवाहनीय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*जीमूतवाहिन् m. Rauch.

जीमूतस्वन m. Donner.

*जीमूताष्टमी f. der 8te Tag in der dunkelen Hälfte des Āçvina.

जीर्ण 1) Adj. (f. र्णा) a) rasch, lebhaft, thätig. — b) treibend. — 2) m. a) rasches Bewegen, Schwingen (der Soma-Steine). — b) *Schwert. — c) *Palmum millaceum. — d) *Kümmel Rāǵan. 6,57.

जीरक 1) m. n. Kümmel. — 2) *f. °रिका eine best. Grasart Rāǵan. 8,134.

*जीरण m. Kümmel.

जीरदानु Adj. träufelnd, rieselnd, sprühend, reichlich fliessen lassend.

जीरघर Adj. dessen Ceremonien lebhaft, frisch sind.

जीरश्व Adj. lebhafte —, muntere Rosse habend.

जीरि f. oder f. lebendiges —, fliessendes Wasser.

2. जीरि f. Alter Taitt.-Br. 25,17,3.

जीर्ण 1) Adj. s. u. 1. गृ. — 2) *m. a) Baum. — b) Kümmel Rāǵan. 6,57. — 3) *f. ई grober Kümmel. — 4) n. a) Gebrechlichkeit, Alter. — b) Verdauung. — c) *Erdharz Rāǵan. 6,64.

*जीर्णक Adj. ziemlich alt u. s. w.

जीर्णज्वर m. ein langwieriges, schleichendes Fieber.

*जीर्णज्वरर्तु m. eins best. Pflanze Gal.

जीर्णज्वरिन् Adj. am Fieber जीर्णज्वर leidend.

जीर्णटीका f. Titel eines Werkes.

जीर्णता f. Alter.

जीर्णतान्त्रिक n. Titel eines Werkes.

जीर्णत्व n. Alter.

*जीर्णदारु m. Argyreia speciosa Rāǵan. 3,106.

जीर्णपत्र m. eine Art Lodhra Bhāvapr. 1,178.

*जीर्णपत्रिका f. eine best. Grasart Rāǵan. 8,134.

*जीर्णपर्ण m. o. Nauclea Cadamba.

*जीर्णपर्णत n. und *जीर्णपर्णक m. Cyperus rotundus Dhanv. 3,35.

*जीर्णपक्षी f. Argyreia speciosa Rāǵan. 3,106.

*जीर्णबिल्व m. eine Art Lodhra Rāǵan. 8,113.

*जीर्णभद्रक m. Cyperus rotundus Rāǵan. 8,132.

जीर्णमत n. eine alte, veraltete Ansicht.

*जीर्णमणि m. ein dem Diamant ähnlicher Edelstein Rāǵan. 13,210.

जीर्णविष m. N. pr. eines Schlangenbändigers Mudrā. 32,6(57,2).

जीर्णशक्ति f. die Fähigkeit Etwas (Loc.) zu verdauen Spr. 5400.

जीर्णशतपत्रमय Adj. (f. ई) aus hundert abgenutzten Stücken bestehend Spr. 4583, v. l.

जीर्णसेवक m. = जीर्णज्वर.

जीर्णि 1) Adj. durch Alter hinfällig. — 2) f. a) *Gebrechlichkeit, Altersschwäche. — b) Verdauung; vgl. अ°.

जीर्णीकार m. das Herausnehmen des Verfaulten, Ausbesserung eines Gebäudes Hemādri 1,125,15. Ind. St. 15,286.

*जीर्णीकृत Adj. ausgebessert, aufgefrischt.

जीर्ति f. in घृतजीर्ति.

जील m. Schlauch Gaut. Vgl. जीन.

जीव् जीवैति (metrisch auch Med.) 1) leben, am Leben sein, — bleiben. जीव जीव mögest du lange leben! Auch mit dem Acc. जीविकाम्, जीवैस् und जीवित (ausnahmsweise) lebend, lebendig, noch am Leben seiend. जीवन्गृह्यते so v. a. bleibt am Leben 57,2. — 2) aufleben. Mit पुनर् dass. जीवित wieder aufgelebt. — 3) seinen Lebensunterhalt haben, leben von (Instr., ausnahmsweise Loc.). — Caus. जीवैयति (episch auch Med.) 1) lebendig machen, beleben. जीवित belebt, lebendig gemacht 63,11. 123,1. — 2) Jmd am Leben lassen, Jmds Leben erhalten, so v. a. Jmd nicht sterben lassen und Jmd nicht tödten. — 3) Jmd leben lassen, so v. a. ernähren, aufziehen. — 4) leben lassen, so v. a. जीव rufen.

— Desid. 1) जिजीविषति, °ते (Bhāṭ. P.) a) leben wollen, zu leben wünschen. — b) seinen Lebensunterhalt zu finden suchen, leben wollen von (Instr.). — 2) जुजूर्षति sein Leben zu fristen suchen mit (Instr.). — 3) जिघृक्षित der sein Leben zu fristen sucht mit (Instr.). — Mit घृति 1) überleben. — 2) besser leben als (Acc.) Āpast. 2,25,10. — Mit घनु 1) Jmd nachleben, so v. a. so leben wie —; mit Acc. — 2) für Jmd leben, sich Jmd ganz hingeben, Jmd zugethan sein; mit Acc. — 3) leben von, bestehen durch, erhalten werden von; mit Acc. — 4) sich in Etwas (Acc.) fügen, Jmd Etwas gönnen. v. l. घनुजानीमस् st. °जीवामस्. — Caus. Jmd wieder zum Leben bringen. — Mit घा leben von, bestehen durch, Nutzen ziehen aus, benutzen; mit Acc. — Mit उद् wieder aufleben. Auch mit पुनर्. — Caus. beleben. — Mit व्यपरि sich am Leben zu erhalten suchen, sich nähren. — Mit प्रत्युद् wieder aufleben 326,15. प्रत्युज्जीवित aufgelebt Kād. 2,137,22. 139,1. — Mit उप 1) seinen Lebensunterhalt haben 33, 7. leben von, bestehen durch, erhalten werden von, Nutzen ziehen aus, benutzen, gebrauchen; mit Acc., ausnahmsweise mit Geo. oder Instr. (Spr. 7865). उपजीव्य Absol. in Abhängigkeit von, wegen; mit Acc. Comm. zu Nirukt. 9,4,6. 10,1,11. 2,14. — 2) leben von oder für, so v. a. betreiben, üben. वृत्तिम् einen Lebensunterhalt erwählen M. 4, 200. वृत्तिकाम् dass. मानुष्यम् als Mensch leben, die Menschennatur erwählen. — Caus. Nutzen von Jmd ziehen, Jmd ausbeuten; mit Acc. — Mit प्र in प्रतीवन. प्रतीविन्. — Mit प्रति in प्रतिजीवन. — Mit वि aufleben, in's Leben zurückkehren. — Mit सम् 1) zusammen leben. — 2) leben. — 3) leben von (Instr.). — 4) zum Leben zurückkehren, wieder lebendig werden. — Caus. 1) beleben. — 2) Jmd am Leben erhalten, ernähren. — Mit प्रतिसम् aufleben.

जीव 1) Adj. (f. घी) a) lebend, lebendig. — b) von Blut so v. a. gesund Kāraka 8,6. — c) am Ende eines Comp. lebend von. — d) Leben verleihend. — 2) m. n. a) der —, das Lebendige, ein lebendes Wesen. — b) das Leben (*m.). Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) m. a) das Lebensprincip, die individuelle Seele ṚV. 1,164,30. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) am Ende eines adj. Comp. Lebensunterhalt, Gewerbe. — c) *eine best. Pflanze. — d) Bein. a) Bṛhaspati's, der Planet Jupiter — β) *Karṇa's. — e) N. pr. eines Marut. — 4) f. जीवा a) *das Leben. — b) Pl. das lebendige oder Leben bringende Element, Wasser Vaiṭān. — c) *die Erde. — d) *Bogensehne. — e) in der Geom.

die Sehne. — f) der Sinus eines Bogens. — g) eine best. Pflanze. Nach den Lexicographen = जीवंती und वला. — *h) * das Klingen metallischer Schmucksachen.* — 3) n. *ein best. Metrum.* — जीवात्, MBu. 3,1109 fehlerhaft für जीवात्.

जीवक 1) Adj. *a) lebend*, so v. a. *lebend gefangen* Harshaç. 185,8. — *b)* am Ende eines Comp. (f. °विका) *a) lebend.* — *β) lebend von.* — *γ) Leben verleihend, erzeugend.* — *c) * (f. जीविका) der lange lebt, dem ein langes Leben gewünscht wird.* — 2) m. *a) * ein lebendes Wesen.* — *b) * Diener, Untergebener.* — *c) * Wucherer.* — *d) * Schlangenfänger.* — *e) * Baum.* — *f) eine best. Heilpflanze.* Nach den Lexicographen *Terminalia tomentosa* und *Cocinia grandis.* — *g) * N. pr. eines Mannes.* — 3) f. जीविका *a)* Pl. *Wasser.* — *b) das Leben, die Art und Weise zu leben* Kâraṇ. 40,12. — *c) Lebensunterhalt.* *°कां *zum Lebensunterhalt erwählen.* Am Ende eines adj. Comp. f. °जीविका. — *d) * eine best. Pflanze,* = जीवंती.

जीवकोश m. *das Gehäuse der Seele* Buâ. P. 4, 22,26. 23,11. 10,82,47.

जीवकोपणी f. Kâṭ. 26. Ind. St. 13,151.

जीवगृभ् Adj. *Lebende greifend*, so v. a. *Nachsteller.*

जीवग्रह m. *Fällung* (des Bechers) *mit lebendigem Soma, d. i. mit der nicht zerquetschten, noch unversehrten Pflanze.*

जीवग्राहम् Absol. mit ग्रह् *Jmd lebendig gefangen nehmen* Maitr. S. 2,2,12.

जीवघन m. *Nichts als Lebendiges, alles Lebende in sich enthaltend* Prasnop. 5,5.

जीवघातिन् Adj. *Lebendes tödtend* (Raubthier).

जीवघात्या f. *Vernichtung des Lebendigen oder des Lebens.*

जीवचोषस्यायिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

जीवच्छ्राद्धप्रयोग m. und °च्छ्राद्धविधि m. Titel zweier Werke.

जीवत Adj. *lebendig zur Welt kommend.* — Harıv. 4484 fehlerhaft für जीवक.

*जीवजीव m. = जीवजीवक 1).

जीवजीवक m. 1) *eine Hühnerart.* — 2) * *ein buddhistischer oder* Gaina-*Bettler* Gal.

*जीवजीव m. 1) *eine Hühnerart.* — 2) *ein fabelhafter Vogel mit zwei Köpfen.* — 3) *ein best. Baum.*

जीवंजीवक m. *eine Hühnerart* Kâd. 2,86,17. Lalit. 342,15. 377,10. 416,4.

जीवंतएडुल Adj. *von frischem Reis* Maitr. S. 1,4, 13. 6,11. 12. Mân. Çr. 1,1,2. 5,6. 6,1,5.

*जीवंतीका Adj. f. *deren Kind oder Kinder am Leben sind.*

जीवत्क्रिया f. Titel eines Werkes.

*जीवत्तोका und *जीवत्तोकी Adj. f. = जीवत्तोका.

*जीवत्पति, °का und *जीवत्पत्नी f. *eine Frau, deren Mann am Leben ist.*

जीवत्पितृ Adj. *dessen Vater am Leben ist.*

जीवत्पितृक Adj. 1) dass. — 2) *bei Lebzeiten des Vaters geschehend.*

जीवत्पितृकनिर्णय m. und °पितृविवरण n. Titel zweier Werke.

जीवत्याग m. *Hingabe des Lebens, das Sterben.*

जीवत्व n. Nom. abstr. zu जीव 3) *a)* Kap. 6,62.

*जीवथ 1) Adj. *a) lange lebend.* — *b) tugendhaft.* — 2) m. *a) Lebensathem.* — *b) Schildkröte.* — *c) Pfau.* — *d) Wolke.* — *e) Tugend.*

1. जीवद् 1) m. *Arzt.* — 2) * f. या *eine best. Pflanze,* = जीवंती Râṭan. 3,25.

2. जीवद् m. *Feind.*

*जीवदत्त m. N. pr. eines Mannes. Auch °क m.

*जीवदात्री f. *eine best. Heil- und Gemüsepflanze* Râṭan. 3,25. = वृद्धि 3,29. *Coelogyne ovalis* oder *Hoya viridiflora* Mat. med. 301.

जीवदान n. Titel eines Werkes.

जीवदानु Adj. *angeblich Leben gebend*, aber nur fehlerhaft für जीवदानु.

जीवदानु m. N. pr. eines Fürsten.

जीवदायक Adj. *das Leben gebend.*

जीवदेव m. N. pr. eines Autors.

*जीवधन n. *Besitz an Lebendigem, — Vieh.*

जीवंधन्य Adj. (f. या) *reich an Lebendigem, — Lebenskräften.*

जीवधानी *Oder Behälter alles Lebenden* (die Erde).

जीवन 1) Adj. (f. ई) *belebend, Leben gebend, lebendig machend* 122,6. — 2) m. *a) * ein lebendes Wesen.* — *b) * Wind.* — *c) * Sohn.* — *d)* Bez. zweier *Pflanzen*, = जीवक und तुङ्गफलक. — *e)* N. pr. eines Autors. — 3) * f. या *eine best. Heilpflanze.* — 4) f. ई *eine best. Pflanze* Râṭan. 3,25. Nach den Lexicographen = जीवंती, काकोली, उंडो, मेदा, महामेदा und यूथी. — 5) n. *a) das Leben, Existenz.* — *b) Lebensweise.* — *c) das Leben von* (Instr. oder im Comp. vorangehend); *Lebensunterhalt, Existenzmittel.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *lebend von.* वृष्टि° *durch Regen Subsistenzmittel bietend* (eine Gegend). — *d) das Beleben, Lebendigmachen* 122,14. Auch *das Beleben eines Zauberspruches.* — *e) Wasser* Spr. 7617; zugleich in Bed. 5) *c*). — *f) * frische Butter.* — *g) * Milch* Gal. — *h) * Mark* Râṭan. 18,69.

*जीवनक 1) n. *Speise.* — 2) f. °निका *Terminalia Chebula* Râṭan. 11,221.

जीवनद् m. N. pr. eines Mannes.

जीवनयोनि Adj. *aus dem Leben entspringend, im Leben wurzelnd* Bulsuâ. 130.

जीवनवत् Adj. *Leben enthaltend, auf das E. sich beziehend* Gop. Br. 2,1,25.

जीवनीमू Adj. (Nom. °नीर् und °नक्) *wobei Lebendes verloren geht* Maitr. S. 1,4,13. Nach der Kâç. = जीवत्स नाशः.

जीवनस्पी f. *Lebenslust* Maitr. S. 2,3,4.

जीवनाथ m. N. pr. verschiedener Männer. Auch °नारायणोपाध्याय m.

जीवनाथ und °क m. N. pr. eines Dichters.

*जीवनार्क n. 1) *Milch* Nigh. Pr. — 2) *Korn* ebend.

*जीवनावास m. Bein. Varuṇa's.

*जीवनाशन् Absol. mit नश् *mit Tode abgehen.*

जीवनि in *अजीवनि.

जीवनिकाय m. *ein lebendes Wesen.*

जीवनीय 1) Adj. *a) belebend, das Leben verlängernd*, Bez. *einer Klasse von Arzeneien* Kâraka 1, 1. — *b)* auch 3) *b*) *bereitet.* — 2) * f. या *eine best. Gemüsepflanze* Râṭan. 3,25. — 3) n. *a)* impers. *vivendum.* — *b) eine best. Form von Milch.* — *c) Wasser.*

*जीवनेत्री f. *eine Art Pfeffer* Râṭan. 6,18.

जीवंत 1) *Adj. *lange lebend.* — 2) * m. *a) das Leben.* — *b) Arzenei.* — *c) eine best. Gemüsepflanze, eine Art Portulak* Râṭan. 7,150. — *d)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई *a) eine best. officinelle Pflanze, die auch als Gemüse genossen wird*, Râṭan. 3,25. — *b) * Cocculus cordifolius.* — *c) * Prosopis spicigera oder Mimosa Suma.* — *d) * Terminalia Chebula* Râṭan. 11,222. — *e) * Schmarotzerpflanze.* — *f) * = उंडो.

*जीवंतक 1) m. *eine Art Portulak* Madanav. 76, 36. — 2) *a)* f. °लिका *a) Schmarotzerpflanze.* — *b) eine best. Gemüsepflanze.* — *c) Cocculus cordifolius* Râṭan. 3,3. — *d) Terminalia Chebula.*

जीवंतस्वामिन् m. N. pr. eines Gaina-Heiligen Hem. Par. 11,24.

जीवंति 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. (metrisch) = जीवंत 3) *a*).

*जीवंतिक m. = जीवंतक *Vogelsteller.*

जीवन्मरण n. *ein Tod bei lebendigem Leibe* Daçak. (1925) 2,117,11.

जीवन्मुक्त Adj. *bei Lebzeiten schon erlöst.*

जीवन्मुक्ति f. *eine Erlösung bei Lebzeiten.* °प्रकरण n. und °विवेक m. Titel eines Werkes.

जीवन्मृत Adj. *lebend und doch todt, halbtodt.* Nom. abstr. °त्व n.

जीवन्मृतक Adj. dass. 106,7. Vgl. अति°.

जीवन्द्रियमाण Adj. *lebend, aber im Begriff zu*

sterben.

जीवन्मुक्त Adj. = जीवन्मुक्त Ind. St. 15,383.

जीवपति m. *ein Gatte, der am Leben bleibt.*

*जीवपत्रप्रचायिका f. *ein best. Spiel.* v. l. जीव्यपुत्र°.

जीवपत्नी Adj. f. *deren Gatte lebt.*

जीवपितृ und °पितृक Adj. *dessen Vater noch lebt.*

जीवपीतसर्ग Adj. *dessen Ströme (Strahlen) von Lebendigen getrunken werden.*

जीवपुत्र 1) Adj. (f. या) *dessen Sohn oder Kinder leben* R. ed. Bomb. 4,19,11 (Gorr. fälschlich °पुत्रे st. पुत्रे). — 2) m. *a)* *wohl = °क in जीवपुत्रप्रचायिका. — *b)* N. pr. eines Ṛshi und Bez. *eines von ihm verfassten Liedes.*

*जीवपुत्रक m. 1) *Terminalia Catappa.* — 2) *Putranjiva Roxburghii.*

*जीवपुत्रप्रचायिका f. *ein best. Spiel* Kāç. zu P. 6,2,71.

जीवपुरी f. *Wohnsitz der Lebendigen (Menschen).*

*जीवपुष्टा f. *eine best. Pflanze.* v. l. °पुष्पा.

जीवपुष्प 1) m. *a) eine best. Pflanze.* Nach Il. an. = दमनक und फणिशाक (*Majoran*). — *b)* bildliche Bez. *des Kopfes.* — 2) *f. या *eine best. Pflanze.* v. l. °पुष्टा.

*जीवपुष्टा f. *eine best. Pflanze* Rāǵān. 3,26.

जीवप्रद Adj. (f. या) *lebende Kinder habend.*

*जीवप्रिया f. *Terminalia Chebula* Rāǵān. 11,221.

जीवंबरिंस् Adj. *eine lebendige, ganz frische Opferstrow habend.*

*जीवभद्रा f. *eine best. Gemüsepflanze* Rāǵān. 3,25. Auch = वृद्धि 3,29.

जीवभूत Adj. *das Leben setend —, d. i. ausmachend von* (Gen.) R. 4,4,23. Bhāg. P. 5,24,19.

जीवंभोजन 1) *die Lebendigen ergötzend, die Lust von* (Gen.) *seiend.* — 2) *Genuss —, Ergötzung der Lebendigen.*

*जीवमन्दिर n. *der Körper.*

जीवमय Adj. *beseelt, mit Leben begabt.*

जीवमिश्र m. N. pr. eines Autors.

जीवयज्ञ m. *Opfer von Lebendigen.*

जीवयोनि Adj. *aus Lebendigem entspringend oder m. die Quelle alles Lebendigen.*

जीवरक्त n. *das Menstrualblut.*

जीवरामदीक्षित m. N. pr. eines Autors.

जीवल 1) Adj. (f. ली) *lebensvoll, belebend.* — 2) m. *a) eine best. Pflanze.* — *b)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. ली *a) Odina Wodier.* — *b)* **eine Pfefferart* Rāǵān. 6,18.

जीवलोक m. *die Welt der Lebenden, die lebenden Wesen, die Menschen* Harshak. 101,12. Vikramāṅkak. 9,28.

जीवलौकिक Adj. *den Menschen eigen.*

जीववध m. *Tödtung eines lebenden Wesens* Ind. St. 15,423.

जीववत् 1) Adj. *a)* **beseelt, lebend.* — *b)* = जीववत्सर Āpast. Ça. 8,14. — 2) *f. °वती = जीववत्सा Nigh. Pr.

*जीववर्धनी f. *eine best. Pflanze* Madanav. 9,87.

*जीववल्ली f. *eine best. Knolle* Rāǵān. 3,17.

जीवविचार m. Titel eines Ǵaina-Werkes. Auch °प्रकाशन n. und °प्रकाशवृत्ति f.

जीवविजय m. Titel eines Werkes.

जीवविषय m. *Lebensdauer* Pañkat. ed. orn. 1,19.

जीवविषाण n. *das Horn eines lebenden Thieres* Pin. Gṛhy. 3,7,2.

*जीववृत्ति f. *Viehzucht.*

जीववर्शिन् m. *Gemeinschaft der Lebenden.*

जीववर्शिन् m. N. pr. eines Astronomen.

*जीवशाक m. *eine Art Portulak* Rāǵān. 7,151.

*जीवशुक्ला f. *eine best. Knolle* Rāǵān. 3,17.

जीवशेष 1) Adj. *der nur das Leben gerettet hat.* — 2) *m. = जीवशाक Rāǵān. 7,150.

जीवशोणित n. *lebendiges, d. i. gesundes Blut.*

*जीवश्रेष्ठा f. *eine best. Heilpflanze,* = वृद्धि Rāǵān. 3,28.

जीवसाक्षिन् m. *Zeuge des Lebens.* घनसो °साक्षिणौ *Pulsader.*

जीवसाधन n. *Reis, Korn* Rāǵān. 16,1.

जीवसिद्धि m. N. pr. eines Mannes Mudrāk. 36,4 (63,10).

जीवसुत Adj. (f. या) *dessen Kinder am Leben sind.*

जीवसू Adj. f. 1) *ein lebendes Kind gebärend.* — 2) *deren Kinder am Leben bleiben, — lange leben* MBh. 1,199,7 (nach Nīlak.).

जीवसे Dat. Inf. zu जीव् RV. VS. MBh. 1,732.

*जीवस्थान n. *eine Stelle des Körpers, deren Verletzung lebensgefährlich ist,* Rāǵān. 18,57.

जीवस्थिति f. *das Leidanthun lebenden Wesen* Ind. St. 15,423. fg.

*जीवागार n. = जीवस्थान Rāǵān. 18,57.

*जीवाजीवाधारक्षेत्र n. *die Welt des Lebenden und Unbelebten.*

जीवातु (* m. *n.) f. 1) *das Leben.* Dat. जीवातवे Maitr. S. 2,3,4. — 2) *Belebungsmittel* Hem. Par. 13,189. — 3) **Lebensmittel, Speise.* — 4) Titel eines Commentars Opp. Cat. 1.

जीवात्मवत् Adj. = जीवत्मवत्.

जीवात्मन् m. *die individuelle Seele.*

जीवादान n. *Leblosigkeit, Ohnmacht oder Athemnoth* Karaka 1,15. 20. 8,6. 10.

जीवादित्य m. *die beseelte Sonne* Ind. St. 15,375.

*जीवानक m. *Vogelsteller.*

जीवापय्, °यति *wieder lebendig machen.*

जीवाभिगमसूत्र n. Titel eines Ǵaina-Werkes.

*जीवाला f. *eine Pfefferart* Rāǵān. 6,18.

जीवाशा Adj. (f. शी) *am Leben hängend* Spr. 2292.

जीवाशाङ्किन् Adj. *Jmd für lebend haltend* 111,23.

जीवास्तिकाय m. *die Kategorie Seele* Çabdak. zu Bādar. 2,2,35.

जीविका s. u. जीवक.

जीविकामात्रता f. *das Nichts als Lebensunterhalt Sein.*

जीवित् 1) Adj. s. u. जीव् Simpl. und Caus. — 2) n. *a) ein lebendes Wesen.* — *b) das Leben.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *c) Lebensdauer.* — *d) Lebensunterhalt, Mittel zur Existenz,* जीवन v. l.

*जीवितकाल m. *Lebensdauer.*

जीवितक्षय m. *Verlust des Lebens, Tod* 94,5.

जीवितगुप्ता f. *grosse Lebenslust* Kathās. 78,87.

*जीवितज्ञा f. *Arterie, Ader.*

जीवितदृ Adj. *lebengebend* Buddhac. 3,98.

जीवितनाथ m. *Lebensbeschützer, Gatte.*

जीवितप्रिय Adj. *lieb wie das Leben* Spr. 4288.

जीवितभूत Adj. *gelebt habend, so v. a. todt* Kād. 2,83,10.

जीवितवैपन Adj. *den Lebendigen zur Last fallend.*

जीवितवे Dat. Inf. zu जीव् AV. 6,109,1.

जीवितव्य n. 1) impers. *zu leben, vivendum* 160, 16. — 2) *eine Möglichkeit zu leben.* — 3) *das bevorstehende, abzulebende Leben, ein fortgesetztes Leben, die bestimmte Lebensdauer.* Auch Pl. — 4) *ein mögliches, bevorstehendes Aufleben.*

जीवितव्यविघ्न m. *Lebensdauer.*

जीवितव्यसंदेह m. *Lebensgefahr.*

जीवितसम Adj. *eben so lieb wie das Leben* 177,26.

जीविताकाङ्किन् Adj. *am Leben zu bleiben wünschend.*

जीवितात्यय m. *die Gefahr das Leben einzubussen* M. 10,101.

जीवितान्त m. *Lebensende, Tod.*

जीवितान्तक Adj. *dem Leben ein Ende machend* R. 3,25,5. 4,6,10. Auch Beiw. Çiva's.

जीवितान्तकर und °न्तग Adj. *das Leben bedrohend.*

जीविताशा f. *der Wunsch —, die Hoffnung zu leben, — das Leben zu erhalten* 154,12. Spr. 2436. Ind. St. 14,375.

जीवितुकाम Adj. *zu leben wünschend* Gaṇ. Up. 1.

जीवितेश 1) m. *a) *Herr des Lebens. — b) *der Geliebte, Gatte. — c)* Bein. *Jama's. — d) *die Sonne. — e) *der Mond. — f) *Belebungsmittel.* — 2) f. घा *die Geliebte* 316,9.

जीवितेश्वर m. Bein. *Çiva's.*

जीवित्नु 1) Adj. *a)* am Ende eines Comp. *lebend (eine best. Zeit, zu einer best. Z., auf eine best. Weise). — b) lebend von, — durch* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. *ein lebendes Wesen.*

जीवेन्धन n. *brennendes Holz.*

जीवोत्सर्ग m. *das Aufgeben des Lebens, Sterben* Prab. 89,2.

जीव्याय m. = जीव्योपाय Harṣ. 3,71,93. v. l. जीव्यो°.

जीव्योर्णा f. *Wolle von einem lebenden Thiere.*

जीव्य 1) n. *a)* impers. *zu leben, vivendum. — b) das Leben, Existenz.* — 2) *f. घा *a) Terminalia Chebula* Rāǵan. 11,222. — *b)* = गोरक्षडुग्धा Rāǵan. 5,113. — *c)* = जीवन्ती Rāǵan. 3,25.

जीव्योपाय m. *Mittel zum Leben, Subsistenzmittel.*

जु s. 1. जू.

*जुकुर 1) m. *a) Hund. — b) das Gebirge Malaja.* — 2) n. *die Kletterpflanze.*

जुगुप्सु Adj. *zu schützen beabsichtigend,* mit Acc.

*जुगुप्सन 1) Adj. *Abscheu —, Widerwillen habend.* — 2) n. *Abscheu, Widerwille.*

जुगुप्सा f. *Abscheu, Widerwille, Ekel.*

जुगुप्सित n. 1) *eine Abscheu erregende That* Buǵ. P. 1,3,15. — 2) *Abscheulichkeit.* कर्म° = 1) Buǵ. P. 1,7,42. — 3) *Abscheu, Widerwille.*

जुगुर्वाण Adj. *preislustig, — kundig.*

*जुङ्क m. = जुङ्ग Rāǵan. 3,105.

*जुङ्ग, जुङ्गित (वर्तने). जुङ्गित Adj. Subst. *outcaste, deserter, injured, abandoned; a man of degraded caste.*

*जुङ्ग m., *जुङ्गक m. (Gal. zu ĈKDn.) und *जुङ्गा f. *Argyreia speciosa oder argentea.*

*जुङ्ग, जुङ्गति und जुङ्गयति (भाषार्थ).

*जुङ्ग, जुङ्गति (बन्धने).

जुङ्गक 1) *n. *Haarflechte.* — 2) f. °लिका *Buschel* Harshak. 200,1.

*जुङ्ग, जुङ्गति (बन्धने, गतौ), जोङ्गयति (प्रेरणे).

जुङ्गा f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*जुङ्ग, जोङ्गते (भावने).

*जुङ्ग, जुङ्गति (गतौ).

जुङ्गर und °न्दिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

जुङ्गर्क m. Bein. *Varuṇa's.*

1. जुर् 1) जुर्गति, जूर्णोति, *जूर्यति *in Verfall kommen, gebrechlich werden, altern, vergehen.* जुगुर्वंस् und जूर्ण *hinfällig —, alt geworden, alt.* — 2) जुर्णोति *aufreiben* RV 1,182,3.

2. जुर् in घ°, घना°, स्न°, घिया° und मना°.

जुर्य in वर्धुर्य.

*जुल्, जोल्यति (पिपि).

जुल्वम् n. *Raschheit, Lebendigkeit.*

1. जुष्, जुषति, जुष्टे. जोषति, जुंषाति 1) *befriedigt —, günstig —, vergnügt sein.* — 2) *gern haben, lieben, Gefallen finden an, sich einer Sache erfreuen, sich munden lassen, gern hören, geniessen;* mit Acc. oder Gen. तर्न्वंस् oder तर्न्वम् *sich erfreuen* RV. 3,1,1. 10,8,3. जुष्ट und जुष्टे *beliebt, erwünscht, wohlgefällig, gewohnt;* mit Dat., Gen. oder Instr. जुंष्टतर und जुंष्टतम. — 3) *Jmd* (Loc.) *Etwas* (Acc.) *gern erweisen.* — 4) *Belieben haben —, sich entschliessen zu* (Dat., insbes. Infin. auf ध्यै). — 5) *Jmd* (Loc.) *gefallen.* — 6) *bestimmen —, erwählen zu* (Dat.). — 7) *sich einer Sache hingeben, üben; erleiden;* mit Acc. — 8) *an einem Orte Gefallen finden, seinen Sitz an e. O. nehmen, aufsuchen, besuchen, bewohnen; heimsuchen;* mit Acc. जुष्ट *besucht —, bewohnt —, heimgesucht —, bestrichen von* (einem Winde), *umgeben von, versehen —, verbunden mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Caus. जोषयते (ausnahmsweise Act.) 1) *gern haben, lieben, sich zärtlich erweisen gegen, liebkosen;* mit Acc. — 2) *Gefallen finden an, zufrieden sein mit, gutheissen;* mit Acc. — 3) *billigen, erwählen.* — Mit घ्रा 1) *Jmd* (Acc.) *aufsuchen.* — 2) *sich einer Sache* (Acc.) *hingeben, frönnen.* — Mit प्रति 1) *sich belieben lassen, gern haben.* — 2) *aufsuchen, besuchen.* — Mit ग्रव fehlerhaft MBh. 13,645 (ed. Bomb. 13,14,55 मद्रा च जुह्वति). — Mit समा fehlerhaft Harıv. 7431 (wo मां तुष्यात् die neuere Ausg. 2,72,42). — Mit उप *Jmd* (Acc.) *erfreuen* RV. 8,23,9. Vgl. °जोष und °जोषा. — Mit निस्. निर्जुष्ट *besucht —, bewohnt von* (Instr.). — Mit प्र. °जुष्ट *Gefallen findend an* (Loc.). — Mit प्रति 1) *Jmd Liebe erseigen, sich zärtlich erweisen;* mit Acc. — 2) *gern annehmen, sich freuen an, zufrieden sein mit* (Acc.). — Caus. *Jmd schmeicheln, liebkosen;* mit Acc. — Mit सम्. संजुष्ट *besucht —, bewohnt —, erfüllt von* (Instr. oder im Comp. vorangehend).

2. जुष् Adj. am Ende eines Comp. (mit Acc. nur Buǵ. P.) 1) *Gefallen findend —, hängend an, sich hingebend.* — 2) *sich aufhaltend —, wohnend in* Harshak. 183,11. *aufsuchend, sich hinbegebend zu* oder *auf.* — 3) *habend, zeigend* Bhām. 93,7. 261, 11. Spr. 7179. Ind. St. 15,206. 364. — 4) *ähnlich, gleichend* Harshak. 3,14.

3. *जुष्, जोषति und जोषयति (परिकर्मणि) fehlerhaft für °कर्मणि, wie v. l. hat; also = 1. जुष्.

जुष in घर्मजुष und *प्रीतिजुष.

जुषाणी m. *ein best. Opferspruch, der das Wort* जुषाण *enthält.*

जुष्क m. N. pr. eines Fürsten.

*जुष्कक m. *Brühe.*

जुष्कापुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जुष्ट 1) Adj. s. u. 1. जुष्. — 2) *n. *die Ueberbleibsel einer Mahlzeit.*

जुष्टि f. *Liebe, Liebeserweisung, Gunst. Befriedigung.*

जुष्टी Absol. zu 1. जुष्.

*जुष्य Partic. fut. pass. von 1. जुष्.

*जुह्वाण m. 1) *Feuer.* — 2) *ein diensthuender Priester.* — Richtig जुहूराण.

*जुह्वान m. 1) *Feuer.* — 2) *Baum.* — 3) *ein harthoriger Mensch.*

जुह्वे f. 1) Jungs. Insbes. von der Zunge oder den Zungen Agni's, Flamme. Personificirt als Gattin Brahman's. — 2) *der gewöhnliche Butterlöffel, mit dem die Butter in's Feuer geschüttet wird.* Nom. abstr. जुह्वर्त्व n. Maitr. S. 3,1,1. — 3) Bez. *der nach Osten gerichteten Seite des Gehäuses der Weltseele.*

जुह्वास्यरोम m. Titel des 8ten Prapāṭhaka des 3ten Buches in Maitr. S.

*जुह्वराण m. 1) *Feuer.* — 2) *ein diensthuender Priester.* — 3) *der Mond.*

*जुह्वस् m. *Feuer.*

जुह्वप् Adj. mit Acc. *zu opfern beabsichtigend* Hemādri 1,138,12. Ind. St. 15,313.

जुह्वाति m. technischer Ausdruck für *diejenigen Opferhandlungen, die im Ritual mit dem Zeitwort* जुहोति (nicht mit यजति) *bezeichnet werden.*

जुह्वास्य जुह्वास्यमिश्र Adj. *dessen Mund voller Zungen (Flammen) ist.*

1. जू. *जवति, जवते und जुनोति; Partic. जूत. 1) *vorwärts drängen, rasch —, rege sein.* जूजुर्वंस् und जुजुवार्स *eilend, rasch.* — 2) *in rasche Bewegung setzen, antreiben.* — 3) *wegtreiben, scheuchen.* — 4) *betreiben, urgire.* — 5) *anregen, drängen; fördern, begeistern.* — * Caus. Aor. अजीजवत्. — * Desid. vom Caus. जिजावयिषति. — Mit अपि in अपोजू. — Mit प्र 1) *vorwärts eilen* RV. 3,33,1 (wenn प्र aus dem ersten Stollen ergänzt wird). — 2) प्रजवित *a) zur*

Digitized by Google

Elle angetrieben, rasch dahineilend. — b) angetrieben —, angestachelt durch (im Comp. vorangehend). — Caus. प्रताययति *in schnelle Bewegung setzen, schnellen* (Pfeile).

2. भू 1) Adj. *rasch, behend.* Subst. *Ross. — b) drängend, treibend.* — 2) *f. a) *Eile. — b) der Aether, Luftraum. — c) eine* Piçâkî. — *d) Bein. der Sarasvatî. — e) ein Fleck auf der Stirn* (?) *von Pferden und Stieren.*

भूक m. ज्योऽ, *die Wage im Thierkreise* Varâh. Bṛh. 1,7. 8.

भूर m. (adj. Comp. f. यी) *Haarflechte.*

भूरक (*n.) und भूरिका f. dass.

भूर्ति 1) f. a) *das Vorwärtsdrängen, Raschheit, Behendigkeit, ununterbrochenes Fliessen. — b) Antrieb, Aufmunterung; Drang, Trieb, Energie. — c)* angeblich = प्रज्ञान. — 2) m. N. pr. eines Hymnendichters.

*भूलिका f. *eine Art Kampfer.*

भूसेनेन्द्र m. N. pr. = भुसर°.

1. भूर s. 1. भुर्.

2. *भूर, भूर्षति 1; हिंसायाम्. — 2) *Jmd* (Dat.) *zürnen* Bhaṭṭ.

3. *भूर् Adj. oder Subst. von भ्वर्.

*भूरी f. *Spektel.*

भूर्ण Partic. 1) von 1. भुर्. — 2) *von भ्वर्.

*भूर्णाण्य m. *Saccharum cylindricum.*

*भूर्णीक m. *eine best. Pflanze* Kâraka 1,21.

*भूर्णीकृष्य m. *Andropogon bicolor.*

1. भूर्णि 1) f. a) *Glut, Lohe. — b) Feuergeschoss. — c) *Zorn. — d) *Eile, — e) *Fieber, Krankheit. — f) *Körper. — 2) *m. a) *die Sonne. — b) Bein. Brahman's.

2. भूर्णि Adj. *pretskundig, anrufend.*

भूर्णिन् Adj. *glutumgeben, glühend.*

भूर्णी f. *eine best. Schlange* AV.

*भूर्ति f. *Fieber, Krankheit.*

(भूर्य) भौरिक्ष Adj. *alt, greis.*

भूर्व् भूर्वति 1) *durch Glut verzehren, versengen, verbrennen.* — 2) *हिंसायाम्. — Mit नि *niederbrennen, versengen.* — Mit सम् *verbrennen.*

*भूष्, भूषति (हिंसायाम्).

*भूष m. = भूष.

*भूषण n. *Grisea tomentosa.*

भृङ्ग oder भृङ्गि m. Pl. N. pr. eines Volkes Vasiṣṭh. Bṛh. S. 14,21.

भृञ्च 1) m. f. (ञी) und (*n.) a) *das Gähnen. — b) das Aufblühen* 300,25 (am Ende eines adj. Comp. f. ञी). — 2) m. a) *das Schwellen, Anschwellen. — b) ein best. Vogel.*

भृम्भ 1; m. a) *eine Art Gespenst, ein best. böser Genius* Hemâdri 1,633,22. — b) *ein best. Zauberspruch zur Bannung der in Waffen tausenden Geister.* — 2) f. भृम्भिका a) *das Gähnen* Kâd. 230, 6. — b) *Erschlaffung.*

भृम्भा 1) Adj. *gähnen machend.* — 2) n. a) *das Gähnen.* — b) *das Aufblühen.* — c) *Erschlaffung.*

*भृम्भायत्स् Adj. *gähnend.*

भृम्भित 1) Adj. s. u. भ्रम्भ्. — 2) n. a) *das Gähnen.* — b) *das zu Tage Treten, Erscheinen.* — c) *Anstrengung, Bemühung.* — d) *quidam corundi modus.*

भेलर m. N. pr. eines med. Autors. Vgl. भेलार.

भेल m. N. pr. = भेलर् in भेलवन. भेलसारूप.

भेलर् Nom. ag. 1) *Gewinner, Besieger, Siegr.* — 2) N. pr. verschiedener Männer.

भेलवन n. N. pr. eines *Waldes.*

भेलवनीय m. Pl. *eine best. buddhistische Secte.*

भेलवे Dat. Infin. zu लि TBs. 2,4,3,3.

भेलव्य Adj. *zu besiegen, besiegbar.* Auch n. impers. *vincendum.*

भेलसारूप Adj. *nach Geta genannt.* वन n. = भेलवन.

भेलुकाम Adj. *siegesbegierig* MBh. 3,133,22.

भेल (भेलिषे) Adj. *zu gewinnen, zu erbeuten.*

भेलाक m. *eine Art Schwitzbadestube.*

(भेल्य) भैलिष Adj. 1) *von edler Abkunft, gevvaltig.* — 2) *ächt, wahr.*

भेल्यावसु, भैलिष्यावसु Adj. *ächten, wahren Reichthum habend* RV.

1. भैलन् Adj. etwa *überlegen.*

2. भैलन् Adj. *Ueberlegenheit.*

भेलन n. *das Essen, Verspeisen.*

भेष Adj. *zu besiegen.*

भेलक m. N. pr. eines Mannes.

*भेलू, भेषते (गतौ).

भेर्ष m. *Gewinnung, Erlangung, Erwerbung.*

भेलू, भैलते 1) *den Mund aufsperren, schnauben, lechzen.* — 2) *gähnen, klaffen.* — 3) *गतौ. — 4) *प्रवत्ने. — Mit वि *den Rachen aufsperren.*

भैलर m. N. pr. = भैषर.

भैगीरथ्य m. Patron. N. pr. eines alten Rshi.

*भैगीरथ्यायणी f. zu भैगीरथ्य.

भैगीरथ्येश्वर n. Name eines Liṅga.

भैलार m. = भेलर Bhâvapr.

भैत्र 1) Adj. (f. ई) a) *überlegen, siegreich, triumphirend.* — b) *zum Siege führend.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 3) *f. भैत्री *Sesbania aegyptiaca.* — 4) n. *Ueberlegenheit, Sieg, Triumph.*

भैत्रयात्रा f. *Siegeszug* Spr. 7707.

भैत्रयान n. *Triumphwagen* Daçak. 2,11. 30,3.

*भैत्रायणी von भैत्र.

भैत्रिय m. *Sieg, Triumph* Âpast. Çr. 6,20,3.

भैत्र Adj. = भैत्र Taṇḍa-Bṛ. 20,3,4.

*भैत्रायनि von भित्रयु.

1. भैत्र 1) Adj. (f. ई) *zu den* Gina *in Beziehung stehend.* — 2) m. ein *Anhänger* Gina's, *ein* Gaina. — 3) f. ई *die Lehre der* Gaina Harshak. 212,2.

2. भैत्र m. pr. = ज़ैन.

भैत्रगुप्ति f. Titel eines Werkes.

भैत्रनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

भैत्रपाल m. N. pr. eines Mannes.

भैत्रमतपुस्तक Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*भैत्राश्रम m. ein *Gaina-Kloster* Hall.

भैत्रेन्द्र 1; m. N. pr. eines Grammatikers; vgl. भित्रेन्द्र. — 2) n. *die Grammatik* Ginendra's Pischel, de Gr. pr. 35.

भैत्रेन्द्रव्याकरण n. Titel eines Werkes. °पञ्चवस्तु n., °लक्ष्यवृत्ति f. und °वृत्ति f. desgl. Buhler, Rep. No. 389. fgg.

भैत्रोपाध्याय oder °ध्येन m. N. pr. = ज़ैन العابدين.

भैत्र्य Adj. von 1. भैत्र 2).

भैपाल m. = भयपाल 3) Bhâvapr. 3,33.66. °क m. 34.

भैपास m. Patron. भैपासायन m. desgl.

भैमिनि m. N. pr. eines alten Lehrers Bîdar. 3, 4,2. 4,4,5. 11.

भैमिनिकोशसूत्र, भैमिनिन्यायसूत्र Opp. Cat. 1), भैमिनिभाग्वत, भैमिनिभारत und भैमिनिसूत्र (Buhler, Rep. No. 331) n. Titel verschiedener Werke.

भैमिनीय 1) Adj. zu Gaimini *in Beziehung stehend.* — 2) m. ein *Anhänger* Gaimini's. Pl. *eine best. Schule.* — 3) n. Gaimini's *Werk.*

भैमिनीयन्यायमालाविस्तर m. Titel eines Werkes.

भैमूत Adj. zu Gîmûta 9) *in Beziehung stehend.*

भैयट oder भैय्यट m. N. pr. eines Mannes.

भैव 1) Adj. (f. ई) a) *der individuellen Seele gehörig* Çaṅk. zu Bîdar. 2,3,47. — b) zu *Jupiter in Beziehung stehend.* — 2) m. *Donnerstag* Vishṇus. 77,5.

भैवसायन m. Patron. von भैवस.

*भैवसायनि von भैवस.

*भैवसि m. Patron. von भैवस.

भैवल und भैवलि m. Patron. von भैवल.

भैवासक 1) Adj. a) *lange lebend, dem man langes Leben wünscht.* — b) *dünn, mager.* — 2) *m. a) *der Mond.* — b) *Kampher.* — c) *Ackerbauer.* — d) *Heilmittel.* — e) *Sohn.*

*भैवि von भैव.

*भैवेय m. Patron. von भैव.

*नैऋव Adj. von निऋु.

नैऋ्य n. fehlerhaft für नैऋ्य.

नैऋति (!) m. Patron. Pl. *sein Geschlecht.*

नैऋाकनि (!) m. desgl. Pl. *sein Geschlecht.*

*नैऋाशिनेय m. Patron. von निऋाशिन् oder°न.

नैऋ्य n. *Falschheit, Betrug.*

*नैऋ्यक m. *ein Fürst der* Gâblu.

नैऋ्य Adj. *auf der Zunge befindlich, zur Z. in Beziehung stehend* Scharf. 17,1. Bâlar. 9,6.

*नैऋ्यक m. fehlerhaft für नैऋ्यक.

*नैऋ्याकात Adj. von निऋ्याकाय.

नैऋ्य n. *Zungengenuss.*

नैोमू Adj. *lobsingend.*

*नैोऋू und°का (Bulvapr. Hdschr. 1,185) n. *Alocholz.*

*नैोऋूर m. *die Gelüste einer schwangern Frau.*

*नैोऋूल m. = नैोऋ् Nigh. Pr.

नैोऽ Kinn.

नैोत्तिक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

नैोनराज m. N. pr. eines Autors.

*नैोन्नाला und *नैोन्नाली f. *Andropogon bicolor.*

नैोल m. *eine best. Mischlingskaste.* f. धा in Verbindung mit ज्ञाति.

नैोप्य 1) m. *a) Zufriedenheit, Billigung, Genüge.* Mit धेनु und nachstehendem धा *zur Genüge, zur Zufriedenheit, nach Lust, freudig.* — *b) das Schweigen* Naish. 3,78. — 2) नैोप्यम् Adv. *a) nach Belieben.* — *b) froh.* — *c)* in Verbindung mit धास्, धस् (Naish. 6,107) und स्था *sich ruhig —, sich still verhalten, stillschweigen.*

नैोधक in काल°.

नैोधण 1) n. am Ende eines Comp. *a) das Gefallenfinden an.* — *b) das Auswählen.* — 2) f. धा *der Ausdruck der Befriedigung u. s. w. durch das Wort* तुष्.

नैोधयितृ Nom. ag. = नैोष्टृ. °तृतम Superl. Çat. Br. f. नैोधयित्री.

नैोधयितव्य Adj. womit *man zufrieden sein muss, so v. a. worüber man nicht weiter nachdenken soll.*

नैोधवार्क m. *belichtiges, leichtes oder sinnloses Geschwätz.*

नैोधस् 1) वि° und म°.

*नैोधा f. = नैोधा *Weib.*

*नैोधिका f. *ein Bündel junger Knospen.*

*नैोधित् und *°त्सा f. = नैोधित् *Weib.*

नैोष्टृ und *नैोष्टृ Nom. ag. *ilebend, legend, pflegend.* दैवैा नैोष्टारै Du.

नैोप्य, नैोधिय Adj. *woran man Gefallen findet, willkommen, befriedigend.*

नैोष्ठ्य Adj. *laut rufend, — rauschend, heil weissagend.*

नैोमर् 1) m. Pl. *die Anhänger* Gumara's. — 2) n. Gumara's *Grammatik.*

*नैोलायन m. *gaṇa* रैपुकार्षादि. °भक्त Adj. *von solchen bewohnt.*

नैोहव Adj. von वुहू *Opferlöffel.*

नैोहित्यादिक Adj. *zur 3ten Klasse gehörig* (Wurzel).

1. स्नै 1) Adj. (f. धा) *a) kundig, Etwas kennend, vertraut mit, sich verstehend auf, ein Verständniss habend für;* die Ergänzung im Gen. oder Loc., gewöhnlich aber im Comp. vorangehend. — *b) intelligent, Selbstbewusstsein* — (Bâdar. 2,3,18), *Einsicht habend, verständig.* — *c) *= ज्ञा देवताास्य. — 2) m. *a) die denkende Seele* Comm. zu Nâiâs. 3,2, 20. — *b) der Planet Mercur.* — *c) *der Planet Mars.* — *d) *Boio. Brahmaṇ's.* — 3) *f. धा ein Frauenname Mahâbh. 6(4),46,b.

2. ज्ञ *Knie* in °ऊर्ध्वज्ञ.

*ज्ञक Adj. (f. ज्ञका und ज्ञिका) Demin. von 1. ज्ञ.

ज्ञति f. 1) *Intelligenz* Comm. zu Nâiâs. 3,2,32. *Erkenntniss.* — 2) am Ende eines Comp. *das Kennen, Vertrautsein mit.*

ज्ञत्र n. *Intelligenz* Comm. zu Nâiâs. 3,2,32.

ज्ञप् s. Caus. von 1. ज्ञा.

ज्ञप्ति f. 1) *das Kennenlernen, Gewissheit über Etwas Erlangen.* — 2) *Intelligenz, Erkenntniss.*

ज्ञप्तिक am Ende eines adj. Comp. von ज्ञप्ति 1). Nom. abstr. °त्व n.

ज्ञप्तिप्रामाण्यवाद m. Titel eines Werkes.

ज्ञमन्य Adj. *sich für klug haltend.*

ज्ञशक्ति f. *Denkvermögen* Bâdar. 2,2,9.

1. ज्ञा, जानीति, जानीते (episch auch ज्ञान° st. ज्ञानी°); ज्ञ = जानीहि Bhâg. P. 1) ohne Object oder mit Acc. *a) kennen, wissen, bekannt —, vertraut sein, Kenntniss haben von, erkennen, — an* (Instr. 235,19), *in Erfahrung bringen, forschen nach, inne werden, merken, kennen lernen, erfahren.* जाने (eingeschoben) *das weiss ich* 133,29. का पुर्व ज्ञानीते mit folgendem Fut. *wer weiss, ob nicht* Spr. 346. Mit einer Negation *Nichts wissen von* auch so v. a. *keine Rücksicht nehmen auf* und *nicht theilhaftig werden.* ज्ञातं *bekannt, gekannt, von dem oder wovon man Etwas weiss, erkannt, bemerkt, kennen gelernt, erfahren.* — *b) anerkennen, gutheissen, billigen.* — *c) als das Seinige anerkennen, in Besitz nehmen* (buddh.). — *d) kennen —, erkennen als, wissen —, inne werden —, merken, dass;* mit doppeltem Acc. — *e) Etwas annehmen, supponiren, meinen* (मया ज्ञातम् *ich war der Meinung* Kâd. 2, 60,3), *ansehen —, halten für;* mit doppeltem Acc. नृपा *Etwas für unwahr halten* 308,13. ज्ञात *gehalten für* (Nom.), — von (°Gen.). — *f) Jmd vertraulich aufnehmen.* — 2) mit Gen. *a) kennen, — lernen.* — *b) sich erinnern.* — *c) *Med. wohl es zu thun haben —, sich abgeben mit* 235,15. fgg. शंभोर्मुकुन्दे ज्ञानीते सती = शंभुना साधनेन मुकुन्दे प्रवर्तते sein. — 3) mit Infin. *verstehen zu.* — Caus. ज्ञापयति, °ते und ज्ञप°; Partic. ज्ञप्त und ज्ञापित. 1) Act. *a) unterweisen, belehren.* — *b) in Kenntniss setzen, benachrichtigen* Âçv. Gṛhj. 4, 7,2. — *c) zu wissen —, kund thun, mittheilen, verkündigen, lehren.* — *d) Jmd mit Etwas bekannt machen,* mit doppeltem Acc. — *e) Jmd* (Gen.) *berichten, dass;* mit doppeltem Acc. — 2) Med. *angehen, bitten, zusprechen;* mit Acc. der Person. — Desid. ज्ञिज्ञासते (episch auch Act.) 1) *zu kennen —, zu wissen —, Kenntniss zu haben von —, zu erkennen —, kennen zu lernen wünschen, untersuchen, prüfen, auf die Probe stellen.* ज्ञिज्ञास्यामम् wohl fehlerhaft für ज्ञिज्ञासामम्. — 2) *sich erkundigen nach, sich Gewissheit verschaffen über.* — 3) *vermuthen.* — Desid. vom Caus. *ज्ञिज्ञापयिषति, *ज्ञिज्ञाप° und ज्ञीप्सति *Jmd mit Etwas bekannt machen wollen;* mit doppeltem Acc. — Mit घनि scheinbar Bhâg. P. 12,3,28, wo aber इति जानीहि zu lesen ist. — Mit अनु 1) *Etwas verstatten, gewähren, vergönnen, zugestehen, zusagen, gutheissen, billigen.* — 2) logisch *anerkennen* Comm. zu Nâiâs. 1,1,40. — 3) *befolgen, zur Richtschnur nehmen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *Etwas nachsehen, verzeihen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen* (mit Dat. eines Nom. act. oder mit *प्रति und Acc. eines Nom. act.). अनुज्ञात *ermächtigt, der eine Erlaubniss erhalten hat.* — 6) *Jmd* (Acc.) *erlauben fortzugehen, verabschieden, entlassen.* रथम् *einen Wagen entlassen,* so v. a. *fortfahren heissen.* — 7) *Etwas verabschieden,* so v. a. *Lebewohl sagen, verzichten auf* R. 2, 42,8. — 8) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen, seine Gewogenheit an den Tag legen.* — 9) scheinbar *Jmd bitten, beschwören* R. 2,21,28, wo aber mit der ed. Bomb. साकं नानुज्ञानामि zu lesen ist. — Caus. 1) *um Erlaubniss bitten, Jmd* (Acc.). — 2) *Jmd um Erlaubniss bitten fortzugehen, sich verabschieden bei* (Acc.). — *Desid. 1) *gewahren —, zugestehen wollen.* — 2) *Jmd* (Acc.) *eine Erlaubniss zu ertheilen beabsichtigen.* — Mit घन्यन् 1) *Etwas* (Acc.) *Jmd* (Gen.) *zugestehen, gestatten* (mit Infin. 40,15); *zulassen, zugeben, gutheissen, billigen, einräumen, concedere* Comm. zu

Nâiṣ. 2,1,11. — 2) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen.* °ज्ञात *ermächtigt, dar eine Erlaubniss erhalten hat.* — 3) *entlassen, beurlauben.* — 4) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen, seine Gewogenheit an den Tag legen.* — 5) *sich verabschieden* von (Acc.) 81,20. — Caus. *sich beurlauben bei, Abschied nehmen von* (Acc.). — Mit प्रत्यभ्यनु *einen sich Verabschiedenden entlassen.* — Mit प्रत्यनु *Etwas zurückweisen.* — Mit समनु 1) *Etwas zugestehen, gutheissen, billigen.* — 2) *Jmd* (Gen.) *Etwas nachsehen, verzeihen.* — 3) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen, auffordern.* — 4) *entlassen, beurlauben* 37,27. — 5) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen.* — Caus. 1) *sich Etwas* (Acc.) *zusagen lassen, ausbitten* von (Abl.). — 2) *Jmd* (Acc.) *um Erlaubniss bitten.* — 3) *sich beurlauben bei, sich verabschieden von* (Acc.). — 4) *Jmd freundlich begrüssen.* — Mit *अव Med. 1) *ableugnen, verheimlichen.* — 2) *unkenntlich machen.* — Mit अभि 1) *erkennen, merken, wahrnehmen, kennen, wissen, sich verstehen auf; erkennen als, wissen, dass* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt als* (Nom.). — 2) *halten für,* mit doppeltem Acc. — 3) *anerkennen, gutheissen, einräumen, zugeben; anerkennen als,* mit doppeltem Acc. — 4) **sich erinnern, dass* 241,9. 13. 16. fgg. — Caus. in अभिज्ञापक. — Mit प्रत्यभि 1) *wiedererkennen, erkennen, merken, verstehen* 301,30. — 2) *wieder zusichkommen, die Besinnung wr. erhalten.* — Caus. *wieder in's Gedächtniss zurückrufen* Çâk. zu Bâdar. 3,3,19. — Mit समभि *erkennen.* — Mit अव 1) *geringachten, verachten.* °ज्ञात *auch wobei man eine Geringschätzung an den Tag legt.* — 2) *geringschätzig herabsehen auf,* so v. a. *übertreffen* 234,5. — 3) *verneinen, verkennen* Çâk. zu Bâdar. 4,1,13. — Mit आ 1) *merken auf, bemerken, inne werden, erfahren, vernehmen, hören; kennen, verstehen; bemerken, dass* (mit doppeltem Acc.) Kâraka 3,7. — 2) *halten für* (°वत् oder Acc.) Spr. 7273 (wohl प्रज्ञापि für ज्ञा° zu lesen). — 3) ज्ञातसुत् Harîv. 2929 fehlerhaft für ज्ञातात्मतसुत्. — Caus. 1) *befehlen, anbefehlen, über Etwas befehlen, Jmd anweisen, an Jmd* (Acc.) *einen Befehl richten zu* (Dat. oder Loc.). यद्यज्ञापयति देवः *wie der Fürst befiehlt,* so v. a. *wie d. F. sagt, ja* 328,11. — 2) *Jmd* (Gen.) *verstehen, bethexern.* — Mit अभ्या in अभ्याज्ञापै. — Mit समा *erkennen, kennen lernen, bemerken, gewahr werden, dass* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt —, anerkannt als* (Nom.): am Ende eines Comp. dass. (Comm. zu Nâiṣ. 1,1,22) und *wobei Etwas erkannt wird.* — Caus. *befehlen, anbefehlen, Jmd anweisen, Jmd einen Befehl oder die Erlaubniss ertheilen.* — Desid. in आजिज्ञासेन्या. — Mit उप *ersinnen, ausfindig machen, auf Etwas verfallen.* — Desid. in उपजिज्ञास्य. — Mit समुप *ersinnen, ausfindig machen, bedacht sein auf* (Acc.). — Mit प्रणि *bedenken* Bhaṭṭ. — Mit निम् *unterscheiden, bestimmen, herausfinden, auffinden* RV. 3,31,4. — Mit विनिस् *dass.* — Mit परि *bemerken, erkennen, kennen lernen, in Erfahrung bringen, sich vergewissern, genau wissen; erkennen als* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt; am Ende eines Comp. bekannt als.* — Mit प्र *erkennen, unterscheiden, verstehen; Inshes. den Weg, die Richtung oder die Art und Weise eines Verfahrens erkennen, Etwas zu finden —, Bescheid wissen, sich orientiren; gewahr werden, wissen —, erfahren von, ausfindig machen.* Mit der Negation *Nichts wissen von* auch so v. a. *die Bedeutung von — nicht kennen.* प्रज्ञात *bekannt, gewöhnlich, bekannt als* (Nom.). — Caus. 1) *den Weg zu Etwas zeigen.* — 2) *verrathen.* — 3) *anweisen* (einen Sitz) Lalit. 6,16. 361,10. 11. — Mit अनुप्र 1) *nach Jmd sich zurechtfinden, den Weg finden.* — 2) *auffinden.* — Mit अभिप्र *denken an, sorgen für* (द्यावाक्षामू). — Mit प्रतिप्र *wieder auffinden.* — Mit संप्र *unterscheiden, erkennen, genau kennen.* — Mit प्रति 1) *anerkennen, gut aufnehmen, gutheissen, genehmigen, billigen.* प्रतिज्ञात *angenehm, erwünscht.* — 2) *Jmd* (Dat., Gen. und ausnahmsweise Loc.) *Etwas zusagen, versprechen.* Das Object im Acc., ausnahmsweise im Dat., im Acc. mit प्रति oder im Infin. वाक्यम् so v. a. *versprechen, dass man Jmds* (Gen.) *Worte erfüllen wolle.* सत्यम् so v. a. *heilig versprechen.* — 3) Med. *bestätigen, bejahen, antworten.* — 4) *behaupten* (Med. Çâk. zu Bâdar. 2,3,41. 46. 4,3,1. Bâlar. 18,13), *aussagen, statuiren, annehmen.* शब्दं नित्यत्वेन *dass* शब्द *nicht* नित्य *sei.* — 5) Med. *Etwas vorbringen, vorführen, zur Sprache bringen* Comm. zu Nâiṣ. M. S. 3, Z. 18. — 6) *erkennen, erfahren, gewahr werden.* — 7) *mit Wehmuth zurückdenken an.* — Caus. *verrathen.* — Mit संप्रति *zusagen, versprechen.* — Mit वि 1) *erkennen, kennen lernen, ausfindig machen. in Erfahrung bringen, bemerken, wahrnehmen, inne werden, vernehmen, — dass* (mit doppeltem Acc. oder mit यद्), *erfahren —, lernen von* (Gen.), *eine richtige Erkenntniss erlangen oder haben, unterscheiden, Gewissheit haben, Etwas in Etwas* (Loc.) *erkennen, — sehen, wissen, dass* (mit doppeltem Acc.). Mit न und Inf. *nicht wissen, was — heisst, nie in den Fall kommen zu.* विज्ञापयते *es ist bekannt, — anerkannt, es wird gesehrt.* मा विज्ञापि mit einem vorangehenden Nom. bei Grammatikern *es werde darunter nicht — verstanden,* so v. a. *man sehe dieses nicht als — an.* — 2) *zu wissen thun, verkünden* Bâlâ. P. — Caus. 1) *Etwas kund thun, verkünden, berichten, seine Meinung aussprechen, verkünden —* (Râgâr. 3,241), *erklären —, sagen, dass* (mit doppeltem Acc.). — 2) mit Acc. der Person *es Jmd begreiflich machen, belehren, zu wissen thun, in Kenntniss setzen, sprechen —, sagen zu, mit einer Bitte oder Frage angehen, — in Betreff von* (°धर्मम्, प्रति oder Dat.). — 3) *offenbar werden* in der nagrammatischen Form व्यज्ञापिष्यत्. — Desid. *zu erkennen —, kennen zu lernen wünschen.* — Mit अभिवि *inne werden, erfahren, wahrnehmen.* — Mit प्रवि *im Einzelnen —, genau kennen.* — Mit प्रतिवि *erkenntlich sein* Spr. 7236. fg. — Mit संवि 1) *einverstanden sein; f.* समंविज्ञात. — 2) *Jmd* (Gen.) *zusprechen, rathen.* — 3) *begreifen* Brahmop. S. 250. — 4) °ज्ञात *allgemein bekannt.* — Caus. *kund thun, herzugen.* — Mit समू 1) Mod. *einen Sinnen —, eintrachtig sein, sich einigen, sich vertragen mit* (Loc., *Instr. oder *Acc.). — 2) Med. *Jmd* (Dat.) *gehorchen* Ait. Br. 8, 25. — 3) Med. *Etwas anweisen, bestimmen* °संज्ञात *bestimmt zu.* — 4) Med. *Jmd erkennen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *anweisen, einen Befehl ertheilen;* aor सैज्ञात Harîv. 2,66,13. — 6) *Med. eine Schuld *anerkennen.* — 7) Act. *als das Seinige anerkennen, in Besitz nehmen* (buddh.). — 8) *Act. *gedenken, mit Wehmuth sich erinnern;* mit Acc. oder Gen. — 9) Med. *kennen lernen, verstehen.* — 10) Med. *anpassen* Bhaṭṭ. — Caus. 1) *einig machen, zusammenbringen.* — 2) *Jmd beruhigen, zufriedenstellen.* — 3) *Jmd anweisen, Jmd sich beruhigt, sich in Etwas ergiebt,* euphemistisch vom *Tödten* des Opferthiers. — 4) *begreiflich machen, zur Anerkennung bringen.* — 5) *Jmd ein Zeichen geben, Jmd* (Acc.) *durch einen Wink bedeuten* (Harshaç. 217,6), *sich durch Zeichen verständigen.* — 6) *Jmd* (Acc.) *einen Befehl ertheilen.* — Mit अभिसमू *einverstanden sein in Bezug auf* (Acc.), *sich gern gefallen lassen, Jmd anerkennen* (Maitr. S. 2,2,6), — *in einer Würde* (Dat.). — Mit प्रतिसमू *freundlich gesinnt sein.*

2. °ज्ञ Adj. *kennend, kundig.*

3. ज्ञा f. = आज्ञा mit elidirtem Anlaut nach ए oder ओ.

*ज्ञातक Adj. *bekannt* u. s. w.

ज्ञातता f. *das Erkanntsein, Gekanntsein.*

ज्ञातृ Nom. ag. 1) *Erkenner, Kenner, der Etwas versteht.* Nom. abstr. ज्ञातृत्व n. — 2) *Bekannter*, daher wohl *Beistand* oder *Bürge* (vgl. गण-कार). — 3) *Zeuge.*

*ज्ञातल m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °लेय.

ज्ञातव्य Adj. 1) *kennen zu lernen, in Erfahrung zu bringen, zu erforschen, ausfindig zu machen.* — 2) *wahrnehmbar, bemerklich.* — 3) *anzusehen als* (Nom.).

*ज्ञातसिद्धान्त Adj. *mit einer Wissenschaft vollkommen vertraut.*

ज्ञाति 1) m. *ein naher Blutsverwandter, Verwandter überh.* Nach den Erklärern *ein V. von väterlicher Seite.* — 2) f. *ein Frauenname.*

ज्ञातिकर्मन् n. *die Sache —, das Geschäft eines Verwandten.*

ज्ञातिकार्य n. *die Obliegenheit eines Verwandten.*

ज्ञातित्व n. *Blutsverwandtschaft, nahe Verwandtschaft.*

ज्ञातिदासी f. *Haussclavin* R. 2,7,1.

ज्ञातिपुत्र m. 1) **der Sohn eines Verwandten.* — 2) Beiw. Pûrṇa's.

ज्ञातिप्रभुक Adj. (f. घा) *eine hohe Stellung unter den Verwandten einnehmend* 213,18.

ज्ञातिप्राय Adj. *zunächst für die Blutsverwandten bestimmt* M. 3,264.

ज्ञातिभाव m. *Verwandtschaft* Spr. 4301.

ज्ञातिभेद m. *Verwandtenzwist.*

ज्ञातिभेदविवेक m. Titel eines Werkes Cat. N. W. Pn. 4,16.

ज्ञातिमत् Adj. *nahe Blutsverwandte habend.*

ज्ञातिसमुद्य Adj. *Verwandten gleichend.*

ज्ञातिसिद्ध Adj. *Blutsverwandte habend oder schaffend.*

*ज्ञातेय n. *Verwandtschaft.*

ज्ञात्र n. *die Fähigkeit des Erkennens, Einsicht* Maitr. S. 4,2,8.

ज्ञान 1) a. (adj. Comp. f. घा) a) *das Erkennen, Kennenlernen. Kennen, Verstehen, Kunde, Kenntniss, Wissen, Wissenschaft;* insbes. *die Erkenntniss der höheren Wahrheiten auf dem Gebiete der Religion und Philosophie.* Auch Pl. 79,11. — b) *das Wissen um Etwas, das Bewusstsein, mit dem man bei einer That zu Werke geht.* — c) *das Annehmen, Statuiren.* — d) *Besinnung, Bewusstsein.* — e) *Erkenntniss —, Sinnesorgan.* — f) *vielleicht das Zuthunhaben —, Sichabgeben mit* (Gen.). — g) *ein best.* Çakti. — 2) f. घा *eine best.* Çakti.

ज्ञानसंपिपासाकरावार्य m. N. pr. eines Autors.

ज्ञानकर्ट्र m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

ज्ञानकाण्ड n. *der über die höhere Erkenntniss handelnde Theil in der Çruti.*

*ज्ञानकीर्ति m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

ज्ञानकेतु m. N. pr. eines Mannes Lalit. 201,8.

ज्ञानकेतुपुत्र m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 25,2.

ज्ञानक्रियाहरणशतक n. Titel eines Werkes Buhler, Rep. No. 128.

ज्ञानक्रियासंवाद m. desgl. ebend. No. 592.

ज्ञानगम्य Adj. *der Erkenntniss zugänglich* (Çiva).

*ज्ञानगर्भ m. N. pr. 1) eines Bodhisattva. — 2) eines Gelehrten.

ज्ञानगर्भस्तोत्र n. und ज्ञानगीता f. Titel zweier Werke.

ज्ञानगुरु Adj. (f. घा) *die Erkenntniss verhüllend* Buhl. P. 3,26,5.

ज्ञानघन m. *reine Erkenntniss, Nichts als E.* Buhl. P. 3,3,12. 9,8,23.

ज्ञानघनाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

ज्ञानचक्षुस् n. *das Auge der Erkenntniss, das innere A., der Geist.*

2. ज्ञानचक्षुस् Adj. *mit dem inneren Auge schauend* Kâtjây. 16.

ज्ञानचन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानतिलक m. Titel eines Werkes.

ज्ञानतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

ज्ञानत्व n. *das Erkenntnissein.*

*ज्ञानदत्त m. N. pr. eines Gelehrten.

*ज्ञानदर्पण m. Beiw. des Maṅgucri.

ज्ञानदर्शन m. N. pr. eines Bodhisattva Kârañd. 1,8.

ज्ञानदीपिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानदीर्घ Adj. *durch die Erkenntniss weitsichtig* (Auge) MBh. 12,180,33.

ज्ञानदेव m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानद्वयकारणतावाद (Opp. Cat. 1) und °कारणताविचार m. Titel zweier Werke.

*ज्ञानधन Adj. (f. ई) von ज्ञानपति.

ज्ञानपति m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानपात्र n. *ein durch Wissen würdiger Mann* Ind. St. 15,317.

ज्ञानपावन n. N. pr. eines Tirtha.

ज्ञानपूजा f. Titel eines Werkes.

ज्ञानपूर्व Adj. *wohlüberlegt* Kâraka 1,18.

ज्ञानप्रकाशिका f. (Opp. Cat. 1), °प्रदीप m., °प्रदीपिका f. (Opp. Cat. 1) und °प्रबोधमञ्जरी f. Titel von Werken.

*ज्ञानप्रभ m. N. pr. verschiedener Manner.

*ज्ञानप्रवाद n. Titel eines Gaina-Werkes.

ज्ञानप्रस्थान n., ज्ञानविधिनी f., ज्ञानभास्कर m. und ज्ञानमञ्जरी f. Titel von Werken.

ज्ञानमण्डप N. pr. eines Heiligthums.

ज्ञानमय Adj. (f. ई) *in Erkenntniss bestehend. aus E. hervorgegangen* u. s. w. मुद्रा *eine best. Fingerstellung.*

ज्ञानमयूख m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानमार्ग m. *der Weg zur Erkenntniss* Spr. 2453.

ज्ञानमाला f. und ज्ञानमहार्णव n. Titel von Werken.

ज्ञानमुद्रा f. 1) *eine best. Fingerstellung* Hemâd. 2,a,103,6. — 2) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1. °परिणाम m. desgl. ebend.

ज्ञानमूर्ति f. *die leibhaftige Erkenntniss* VP. 5, 4,42.

ज्ञानमेरु m. N. pr. eines Mannes Lalit. 202,1.

ज्ञानयज्ञ m. Titel von Werken Weber, Lit. 100,104.

ज्ञानयोगात्मवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानयोग m. *der theoretische Joga* VP. 6,4,42. °लक्ष Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानरत्नकोश m. und °रत्नावली f. Titel von Werken.

ज्ञानराज m. N. pr. eines Autors. Auch °पण्डित m.

ज्ञानलक्षणवादार्थ m. Titel eines Werkes.

ज्ञानलक्षणा f. *in der Logik die unmittelbare Erkenntniss eines speciellen, im Moment nicht wahrgenommenen Gegenstandes.*

*ज्ञानवज्र m. N. pr. eines buddh. Autors.

ज्ञानवत् 1) Adj. a) *Etwas wissend.* — b) *mit Kenntnissen ausgestattet, reich an Wissen, gelehrt, eine höhere Erkenntniss besitzend, intelligent.* — c) *wo sich Erkenntniss findet.* — 2) *m. N. pr. eines Bodhisattva.

ज्ञानवर्मन् m. N. pr. eines Dichters.

ज्ञानवती f. N. pr. einer Tirtha.

ज्ञानवासिष्ठ Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*ज्ञानविभूतिमार्ग m. N. pr. eines Bodhisattva.

ज्ञानविलासकाव्य n. Titel eines *Gedichts.*

ज्ञानशक्तिसत्त्व Adj. *ein Erkenntnissvermögen besitzend* 265,22.

ज्ञानशतक n. Titel eines Werkes.

ज्ञानशास्त्र n. *Wahrsagerkunst* La. 30,26.

ज्ञानश्री f. N. pr. eines buddh. Autors.

ज्ञानसंतति f. (Mâṇḍ. Up. 10) und °सन्तान m. *fortlaufende Erkenntniss, Gedankenlauf.*

ज्ञानसंदर्भदीपिका f. Titel eines Commentars Pischel, de Gr. pr. 23.

ज्ञानसंभार m. *eine Fülle von Wissen* Lalit. 39,8.
ज्ञानसाधन n. und ज्ञानसार Titel von Werken.
ज्ञानसिद्धि m. N. pr. eines Mannes.
ज्ञानस्तिक m. desgl.
ज्ञानाकर m. N. pr. verschiedener Männer (buddh.).
ज्ञानात्मन् m. *die Seele des Erkennens, der erkennende Geist* VP. 6,4,42.
ज्ञानानन्द m. N. pr. eines Autors.
ज्ञानानन्दसमुच्चय m. Titel eines Werkes.
ज्ञानामृत n. Titel verschiedener Werke.
ज्ञानार्णव m. 1) *ein Meer von Kenntnissen, ein überaus kenntnissreicher Mann.* — 2) Titel verschiedener Werke. Auch °तन्त्र n.
ज्ञानावरण n. *Verhüllung der richtigen Erkenntniss, Irrthum.*
ज्ञानावरणीय Adj. *aus Irrthum hervorgehend.*
*ज्ञानावलोकालंकार m. Titel eines buddh. Werkes.
ज्ञानिन् 1) Adj. *Etwas wissend, — verstehend, mit Erkenntniss begabt, gelehrt, weise;* insbes. *die höheren Wahrheiten kennend.* — 2) m. *Wahrsager, Astrolog.* Nom. abstr. °नित्व n.
*ज्ञानीय्, °यति *sich nach Erkenntniss sehnen.*
ज्ञानेक्षाक्रियाशक्तिमत् Adj. *mit dem Vermögen der Erkenntniss, des Wollens und des Handelns ausgestattet* 266,7.
ज्ञानेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines neueren Grammatikers.
ज्ञानेन्द्रिय n. *ein wahrnehmendes Organ, Sinnesorgan* 263,19. 22. 264,6.
ज्ञानेश्वर m. N. pr. eines Autors.
ज्ञानोत्तर n. Titel eines Werkes.
ज्ञानोदतीर्थ m. N. pr. eines Tirtha.
ज्ञानोपदेश m. Titel eines Werkes.
ज्ञानोत्पत्ति f. *ein best. Samâdhi.*
ज्ञापक 1) Adj. (f. ज्ञापिका) *zu wissen thuend, lehrend, zu verstehen gebend, andeutend.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. *ein Beamter, der die Bittschriften in Empfang nimmt,* Paṇḳâr. od. Bomb. 3,59,1. — 3) n. *Lehre, ein Etwas kundthuender, belehrender Ausspruch.* Bei den Grammatikern *eine implicite ausgesprochene Regel.*
ज्ञापन n. *das Kundthun, Zuverstehengeben, Andeuten.*
ज्ञापनीय Adj. *kund zu thun als* (Nom.) Kâṇ. 2,54,1.
*ज्ञापि f. angeblich = ज्ञापन.
ज्ञाप्य Adj. *kund zu thun, mitzutheilen, mittheilbar.*
ज्ञामृ m. *ein naher Blutsverwandter.*
*ज्ञिका Adj. f. Demin. von 1. ज्ञ.
ज्ञप्ति f. *Erkundigung, Frage.*

ज्ञु m. = जानु *Knie.*
ज्ञुबाध् Adj. *die Knie beugend.*
ज्ञेय 1) Adj. *a) zu erkennen, kennen zu lernen, zu erforschen, in Erfahrung zu bringen, ausfindig zu machen, zu verstehen.* — *b)* अनाम्नेयम्, *anzunehmen, anzusehen, zu halten für* (Nom.). — 2) n. impers. *sciendum,* mit Infin.
ज्ञेयज्ञ m. *der Geist.*
ज्ञेयता f. und ज्ञेयत्व n. *Erkennbarkeit, Fassbarkeit.*
ज्ञेयमल्लक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
*ज्ञेष्टानीय, °यति *den Reis der Gâṇa wünschen.*
*Desid. जुज्ञेष्टनीयिषति.
ज्ञ्मन् *Bahn.* Nur im gleichlautenden Loc.
ज्ञ्मया Adj. *die Bahn verfolgend.*
ज्ञ्मा f. *die Erde.* Nur ज्ञ्मी Instr. und ज्ञ्मस् Abl. Gen.
ज्ञ्मायस् Partic. *zur Erde strebend.*
ज्ञ्य Adj. *unterdrückend, schindend.*
ज्ञ्यका f. *Sehne* (geom.).
1. ज्ञ्या 1) ज्ञिनाति *a) überwältigen, unterdrücken, schinden, um die Habe —, Jmd um Etwas bringen* (mit doppeltem Acc.). — *b)* **altern.* — 2) ज्ञीयते und ज्ञीर्यते *unterdrückt —, geschunden werden.* ज्ञर्वज्ञार्णि॰ *um Alles gebracht werden.* Partic. ज्ञीर्त und *ज्ञीन. — Desid. ज्ञिज्ञ्यासति *überwältigen —, unterdrücken wollen.* — *Intens. ज्ञेज्ञीयते. — Mit ग्रधि *überwältigen* (Acc.) Bhaṭṭ. — Mit *उप, °यति. — Mit परि (°ज्ञिनाति) = Simpl. 1) *a).* — Mit *प्र, °यति.
2. ज्ञ्या, ज्ञिर्या f. 1) *Uebergewalt.* — 2) *übermässige Zumuthung, Ueberlast.*
3. ज्ञ्या, ज्ञिर्या f. 1) *Bogensehne.* — 2) *Sehne* (geom.). — 3) *Sinus.*
4.*ज्ञ्या f. 1) *die Erde.* — 2) *Mutter.*
ज्ञ्याका, ज्ञिर्याका f. *Bogensehne.*
ज्ञ्याकार् m. *Sehnenmacher.*
ज्ञ्याकृष्टि f. *das Spannen der Bogensehne* Spr. 2463.
ज्ञ्याघोष m. *das Klingen der Bogensehne.*
ज्ञ्यान n. *Bedrückung.*
ज्ञ्यानि f. 1) dass. Maitr. S. 2,2,10. — 2) *Schwund, Verlust.* — 3) * *Gebrechlichkeit, Altersschwäche.* — 4) * *Fluss.*
*ज्ञ्यापय्, °यति *von Jmd berichten, dass er alt sei.*
ज्ञ्यापाश m. *Bogensehne.*
ज्ञ्यापिण्ड und °क *ein in Zahlen ausgedrückter Sinus.*
*ज्ञ्यावाणीय m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Sg. *ein Fürst dieses Stammes;* f. ई. v. l. ज्ञ्यावाणीय.
ज्ञ्यामघ m. N. pr. des Vaters von Vidarbha.
ज्ञ्याय्, °यते *eine Bogensehne darstellen.*
ज्ञ्यायस्, ज्ञिर्याघस् Adj. 1) *überlegen, mächtiger, vorzüglicher, grösser, höher, stärker.* *वचन° *in der Rede überlegen.* — 2) *älter.* — 3) *der vorzüglichste, ausgezeichnetste.*
ज्ञ्यायस्क Adj. *grösser an Zahl.*
ज्ञ्यायस्त्व n. Nom. abstr. zu ज्ञ्यायस् 1) Çâṅk. zu Bâdar. 3,3,57.
ज्ञ्यायस्वत् Adj. *einen Ueberlegenen —, Mächtigern habend, — anerkennend.*
ज्ञ्यायिष्ठ Adj. *der vorzüglichste, vornehmste, erste, beste.*
ज्ञ्यार्ध m. *der Sinus eines Bogens.*
ज्ञ्यार्धपिण्ड *ein in Zahlen ausgedrückter Sinus.*
(ज्ञ्यावात) ज्ञिर्यावात Adj. *die Schnellkraft der Sehne habend.*
ज्ञ्याक्रौञ्च m. 1) *ein eigenthümlicher, zum Schiessen sich nicht eignender Bogen* Taitt. Br. 1,1,4. — 2) Du. Name zweier Sâman Ârsh. Br.
*ज्यु, ज्यवते (गतौ).
ज्युत्, ज्योतते (Naigh.) und *ज्योतति *leuchten.* — Caus. ज्योतयति *beleuchten.* त्रिद्रुज्योतिता = त्रि॰ ज्योतिष्मती. — Mit अव *beleuchten* (mit einem Lichte, einer Fackel u. s. w.).
ज्युति f. *Licht.*
ज्युतिमत् Adj. *leuchtend.*
*ज्यैध Adj. 1) *der bedrückt —, ausgebeutet werden kann.* — 2) *der vorzüglichste, oberste, beste.*
ज्यैष्ठ und ज्यैष्ठ (insbes. in der Bed. *der älteste;* auch dreisilbig) 1) Adj. *a) der vorzüglichste, vornehmste, praecipuus, obenan stehend, der oberste, erste, beste, grösste, schlimmste;* Subst. *princeps, primores.* Mit पद् oder मूल *greatest root, the square-root which is extracted from the quantity so operated upon.* — *b) vorzüglicher als* (Abl.). — *c) der älteste; m. der älteste Bruder.* — 2) m. *a)* (sc. पद्) *der anfsteigende Elmer an einem Brunnenrade* Spr. 2429. — *b) ein best. Monat* (richtiger ज्यैष्ठ). — *c)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. ज्यैष्ठी *a) die älteste Ehegattin* 195,29. 196,1. Auch * *die am meisten bevorzugte Gattin oder Geliebte.* — *b)* Sg. und Pl. *das 46te (45te) Mondhaus.* — *c) das achte Jahr im zwölfjährigen Jupitercyclus.* — *d)* * *Mittelfinger.* — *e)* * *eine kleine Hauseidechse.* — *f) ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 183. — *g) die ältere Schwester der Lakshmî.* — *h) Elend, Unglück.* — *i) eine best. Çakti* Hemâdri 1,611,5. — *k)* * Boin. der Gaṅgâ Râǵân. 14,17. — 4) n. *a) das Oberste, Erste, Haupt.* — *b)* * Zinn. — *c)* Name eines Liṅga. — *d)* in Verbindung mit पुष्कार = श्रेष्ठपुष्कर. — 5) ज्यैष्ठम् Adv. *am meisten, sehr.*
ज्यैष्ठकलश m. N. pr. des Vaters der Bilhaṇa

Vikramāṅkac. 18,79.

श्रेष्ठभृ f. = श्रेष्ठ 3) b).

श्रेष्ठतम Adj. *der allerbeste, allererste.*

श्रेष्ठतर 1) Adj. *einer der Aelteren.* — 2) f. ई *Wärterin, Aufseherin über ein junges Mädchen.*

श्रेष्ठतरिका f. = श्रेष्ठतर 2).

श्रेष्ठतस् Adv. *von oben herab, vom Aeltesten an* Āpast. Çr. 6,7,8.

श्रेष्ठता f. *Vorrang, Erstgeburtsrecht.*

*श्रेष्ठतात m. *des Vaters älterer Bruder.*

श्रेष्ठतामि f. 1) *Oberherrschaft.* — 2) *Oberherr.*

श्रेष्ठत्व n. = श्रेष्ठता.

श्रेष्ठपाल m. N. pr. eines Mannes.

श्रेष्ठपुष्कर n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

*श्रेष्ठफला f. *Sida rhomboidea* Rāǵan. 4,100.

श्रेष्ठब्राह्मण Adj. *das älteste Brāhmaṇa habend* Tāṇḍya-Br. 7,6,7.

श्रेष्ठयज्ञ m. 1) *das Opfer des Aeltesten.* — 2) *das vorzüglichste Opfer.*

श्रेष्ठराज m. *Oberherr* Maitr. S. 1,3,11.

श्रेष्ठलक्ष्मन् n. *Hauptzeichen, ein angeborenes Zeichen* (vgl. AV. 7,115,3) Maitr. S. 1,8,1. TBr. 2,1, 2,2. Nach dem Comm. zu TBr. *die ältere Schwester der* Lakṣmī als Sinnbild *der Armuth.*

श्रेष्ठललिता f. *eine best. Begehung.*

श्रेष्ठवयस् Adj. *älter an Jahren als* (im Comp. vorangehend) 133,30.

श्रेष्ठवर्ण m. *Hauptverber.*

*श्रेष्ठवर्ण m. *ein Brahman.*

श्रेष्ठवृत्ति Adj. *der sich wie ein ältester Bruder benimmt.*

*श्रेष्ठश्वश्रू f. *der Frau ältere Schwester.*

1. श्रेष्ठसामन् n. Name eines Sāman. ◦वान् Adj. Āpast. Çr.

2. श्रेष्ठसामन् Adj. *der dieses Sāman singt.*

श्रेष्ठस्तोम m. *ein best.* Ekāha.

श्रेष्ठस्थान n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

श्रेष्ठानुपूर्वता f. *Reihenfolge dem Alter nach, so dass der Aeltere stets vorangeht.*

श्रेष्ठापूजाविलास m. Titel eines Werkes.

श्रेष्ठामलक m. *Asadrachta indica* Rāǵan. 9,8.

श्रेष्ठामूल (VP. 6,8,33. 37. 38) und *◦मूलिय m. *der Monat* Ǵjaishṭha.

*श्रेष्ठान्नु m. *Schisim von gekochten Körnern.*

श्रेष्ठायज्ञ n. *eine Begehung zu Ehren der* Ǵjaishṭha Comm. zu TBr. 2,1,2,2.

श्रेष्ठाश्रम Adj. *im Hausvaterstande lebend.*

*श्रेष्ठिनी f. *eine Frau, die einen ältern Bruder hat.*

श्रेष्ठिला f. N. pr. eines Flusses.

श्रेष्ठेश्वर n. Name eines Liṅga.

श्रेष्ठ 1) m. *ein best. Sommermonat, in welchem der Vollmond im Sternbilde Ǵjeshṭhā steht.* — 2) f. ई *a) der Vollmondstag im Monat Ǵjaishṭha* Vaitān. — *b) *eine kleine Hauseidechse.*

*श्रैष्ठसामन् Adj. fehlerhaft für श्रेष्ठ◦.

श्रैष्ठसामिक Adj. von 1. श्रैष्ठसामन् Gobh. 3,1,28.

श्रैष्ठिनेय m. *ein Sohn der ersten Frau des Vaters* Gaut. Auch *◦नेयक m. Gal.

श्रैष्ठ्य n. *principatus, Vorrang, erste Stelle, Obergewalt, Erstgeburtsrecht.*

*श्रो, श्रवते (निगमे, व्रतादेशे, उपनीतौ).

श्रोक्, श्रिधोक् Adv. *lange, noch —, schon —.* Mit कर् *zögern.* श्रोक्कर्मन् Adv. *am längsten.*

श्रोगामयाविन् Adj. *seit lange krank.*

श्रोजीवीतु f. *langes Leben.*

श्रोडि in *◦कर् und *◦स्तर्त◦.

श्रोतयमामक (vielleicht von श्रोतय मामृ) m. *etwa eine Art Irrlicht.* AV. Paipp. bei dessen गन्धर्व.

श्रोता f. *die Glänzende, Leuchtende als mystischer Name der* Kuṇḍ VS.

श्रोतिः=◦मृ. Nur Loc. श्रोतौ und in ◦दृशि (Gaṇa in der N. zur Uebers. von Varāh. Bṛh. S. 30,2), दृश◦, शत◦.

श्रोतिक m. N. pr. eines Schlangendämons.

श्रोतिय Adj. (f. धा) *dem Licht (Leben) vorangeht.*

श्रोतियधा (Hariv. 9311) und ◦रध्या f. N. pr. eines Flusses.

श्रोतिरनीक Adj. *dessen Angesicht Licht ist.*

*श्रोतिरिङ्ग und *◦णा m. *Elater noctilucus.*

श्रोतिरीष und ◦रीश्वर m. N. pr. eines Autors.

श्रोतिर्गर्ग m. Garga *der Astronom.*

श्रोतिर्वायु Adj. *mit einer Lichthülle umgeben.*

श्रोतिर्वेत्तृ m. *Astronom.*

*श्रोतिर्वेलनार्चिर्गर्ग m. N. pr. eines Bodhisattva.

श्रोतिर्यामन् m. N. pr. eines der 7 Weisen unter Manu Tāmasa.

श्रोतिर्वेदवत्य (Cat. Guṇas. 4,138) und श्रोतिर्विद्या Nom. Titel eines Werkes.

*श्रोतिर्वेत्रि n. *ein leuchtendes flisgendes Insect.*

*श्रोतिर्शामसिणी m. *eine Art Edelstein.*

श्रोतिर्शामिन् Adj. *lichtglänzend.*

श्रोतिर्सङ्घ m. *ein best. Zauberspruch.*

श्रोतिर्सिद्ध Adj. *aus Licht gebildet, — bestehend, licht.*

श्रोतिर्मुख m. N. pr. eines Affen.

श्रोतिर्मेधातिथि m. Medhātithi *der Astronom.*

*श्रोतिर्लता f. *Cardiospermum Halicacabum* Rāǵan. 4,70.

श्रोतिर्लिङ्ग n. N. pr. vorschiedener Çiva-Tempel mit einem Liṅga.

श्रोतिर्लिला f. N. pr. der Tochter eines Dakṣa.

श्रोतिर्लोक m. *die Lichtwelt.*

1. श्रोतिर्विद् Adj. *sternkundig; m. Astronom* zu Spr. 6288.

2. श्रोतिर्विद् Adj. *Licht schaffend.*

श्रोतिर्विद्गुरुकार m. und श्रोतिर्विद्भरण n. Titel zweier Werke.

*श्रोतिर्विद्या f. *Astronomie.*

श्रोतिर्विवरण n. Titel eines *astronomischen* Werkes.

श्रोतिर्वृत्ता f. Bein. der Durgā.

श्रोतिश्चक्र n. *der Zodiakus.*

श्रोतिश्चन्द्रार्क m. Titel eines Werkes.

श्रोतिःशास्त्र n. *Sternkunde.*

श्रोतिष 1) m. *a) *Astronom.* — *b) *die Sonne* Gal. — *c) ein best. Zauberspruch zur Bannung der in Waffen hausenden Geister.* — 2) f. धा N. pr. eines Flusses Vishnus. 85,33. — 3) f. ई N. pr. einer Familie. — 4) n. *die Lehre vom Lauf der Gestirne und der darauf beruhenden Eintheilung der Zeit.* Auch Titel verschiedener Werke, insbes. eines Vedāṅga Āpast.

श्रोतिषकात्यत्रकृ m., ◦केलीय n. (Opp. Cat. 1). ◦न्य m. (ebend.), ◦चिन्तामणि m. (ebend.), ◦तन्त्र n., ◦प्रकाश m., ◦फल n. (Opp. Cat. 1), ◦मानस n. (ebend.), ◦फल n., ◦फलमाला f. und ◦सार (Opp. Cat. 1) Titel von Werken.

श्रोतिषसंग्रह m. *die gesammte Astronomie.*

श्रोतिषसार m. Titel eines nstr. Werkes.

श्रोतिषिक (Uvvaṭa zu Varāh. Bṛh. 13,3. Ind. St. 15,406) und *◦षीक (Gal.) m. *Astronom, Astrolog.*

श्रोतिषोमस् 1) Adj. = श्रोतिस्मत् 1) a). — 2) n. *eine best. Sonne.*

श्रोतिष्क 1) m. *a) *Pl. eine best. Gruppe von Göttern bei den* Ǵaina. — *b) Premna spinosa.* — *b) *Plumbago zeylanica.* — *c) *der Same von Trigonella foenum graecum.* — *d)* N. pr. 2) eines Schlangendämons. — 3) eines Mannes. — 2) *f. धा *Cardiospermum Halicacabum.* — 3) n. *a) eine best. gegen die Finsterniss geschleuderte leuchtende Waffe* Arǵuna's, v. l. श्रौतिष्य. — *b)* N. pr. einer *glänzenden* Spitze des Meru. — *c)* scheinbar = श्रोतिष 4) Paṇḍ., wo aber ◦श्रौतिष्क ein verkehrtes श्रोतिष्यु ist. ◦विद् Ind. St. 15,406 wohl auch fehlerhaft.

श्रोतिष्कण m. *Funke.*

*श्रोतिष्कर m. *eine best. Blume.*

श्रोतिष्कराज (Bühler, Rep. No. 720), ◦क n. und

°कल्पलता f. Titel verschiedener Werke.

ज्योतिःकोतु Adj. *Licht schaffend.*

ज्योतिःकेदार m. und ज्योतिःकेदारपद्धति f. Titel zweier Werke.

ज्योतिःष्टोम Adj. (f. घा) *das heltste Licht verbreitend* Bhatt.

ज्योतिःशास्त्र n. ज्योतिःशास्त्र.

ज्योतिःसूत्र n. *das Lichtwerden, Verklärung.*

ज्योतिःस्थल Adj. (f. घा) *lichtgeflügelt.*

ज्योतिःस्थाशार्य m. Parâçara *der Astronom.*

ज्योतिःस्थिताचार्य m. Brahman *als ältester Astronom.*

ज्योतिःप्रकाश m. und ज्योतिःप्रदीपिका f. Titel zweier Werke.

ज्योतिःप्रभ m. 1) *eine best. Bhume:* — 2) N. pr. *a)* eines Buddha. — *b)* eines Bodhisattva. — *c)* eines Fürsten.

ज्योतिःप्रोरु m. Pl. *Strahlen* Kumâras. 3,19.

ज्योतिःप्रलोप Adj. *des Augenlichts beraubt, blind* MBu. 1,178,37.

ज्योतिष्मत् 1) Adj. (f. °मती) *a) lichtvoll, lichl, leuchtend, der Lichtwelt angehörend, himmlisch.* — *b) lichtvoll,* so v. a. *rein geistig.* — 2) m. *a) die Sonne* Daçak. 81,11. — *b) eine best. Sonne.* — *c)* Bez. *des dritten Fusses von* Brahman. — *d)* N. pr. *a)* verschiedener Männer. — *β)* eines Gebirges. — 3) f. °मती *f. a) *Nacht* Râgân. 21,41. — *b) ein best. Backstein.* — *c) eine best. Form der* Tristubh. — *d) Cardiospermum Halicacabum* Râgân. 3,70.

ज्योतिर्द Adj. *unter Beleuchtung befindlich* TS. 6,4,2,2; vgl. Comm. 1,334,8. fgg.

ज्योतिःष्टोम m. *eine best.* Soma-*Feier.*

ज्योतिःष्टोमिक Adj. von ज्योतिःष्टोम.

ज्योतिस् 1) n. *a)* Sg. und Pl. *Licht, Helle, Schein, Feuer* (Mogn.): त्रैगीणि ज्योतींषि *die drei Lichter, d. i. die Erscheinung des Lichtes in den drei Weltgebieten.* Personificirt als *Feuer, Wind und Sonne.* ज्योतिरकुर् *beleuchten.* — *b) Mondschein* Bv. 3, 34,4. AV. 4,18,1. — *c) Augenlicht.* — *d) Auge.* — *e)* Pl. *die Gestirne.* Du. *Sonne und Mond.* — *f) das Licht der himmlischen, ewigen Welt, diese Lichtwelt selbst.* — *g) das Licht als das himmlische Lebensprincip in den Geschöpfen, die Intelligenz in den vernünftigen Wesen.* परम् *das höchste Licht,* so v. a. *die höchste Intelligenz, der höchste Geist, die höchste Wahrheit.* — *h) das Licht als Bild für ungehemmtes Leben, Freiheit, Freude; Hilfe, Heil, Sieg.* — *i)* Bez. *verschiedener* Ekâha. — *k)* Bez. *bestimmter Sprüche, welche das Wort* ज्योतिस् *enthalten.* — *l) ein best. Metrum.* — *m)* = ज्योतिष 4). — *n)* mystische Bez. *des Lautes* र्. — 2) m. *a) * Feuer.* — *b) *die Sonne.* — *c) * Trigonella foenum graecum.* — *d)* N. pr. *a)* eines Marut. — *β)* eines Sohnes des Manu Svârokisha. — *γ)* eines Prâgâpati VP.² 3,5.

ज्योतिस्तत्त्व n. Titel eines *astr.* Werkes.

ज्योतिःमागर m. Titel eines *astr.* Werkes.

ज्योतिस्मत् Adv. mit करु *erhellen.*

ज्योतिःसामन् n. Name eines Sâman.

ज्योतिःसिद्धान्त m. Titel eines *astr.* Werkes.

*ज्योतीरथ m. N. pr. eines Schlangendämons.

ज्योर्तीरथ 1) Adj. *auf Licht einherfahrend.* — 2) m. *a) * der Polarstern.* — *b) eine best. Schlangenart.* — 3) f. ज्योतीरथा N. pr. eines Flusses.

ज्योतीरस 1) m. *ein best. Edelstein.* — 2) Adj. *aus diesem Edelstein verfertigt* MBu. 4,1,25. Nilak. giebt eine sehr künstliche Erklarung.

ज्योतीरूपस्वयंभू m. Brahman *in der Form von Licht.*

ज्योतीरूपेश्वर n. Name eines Liṅga.

ज्योत्पति f. *Sinus-Berechnung* Golâdh.

ज्योत्सी f. N. pr. einer Familie.

ज्योत्स्ना f. 1) *eine mondhelle Nacht.* — 2) *Mondschein.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) Pl. *Licht, heller Schein.* — 4) Bez. *eines der Körper* Brahman's. — 5) Name *einer der 16 Kalâ des Mondes.* — 6) Bein. der Durgâ. — 7) *eine Gurkenart* und *= घोषातकी. — 8) Titel eines Commentars.

ज्योत्स्नाकाली f. N. pr. einer Tochter des Mondes.

ज्योत्स्नापतितन्त्र n. Titel eines Tantra.

*ज्योत्स्नाप्रिय m. der *Vogel* Kâkora.

ज्योत्स्नामय Adj. *aus Mondschein bestehend* Kâd. 244,15. Harshaḱ. 41,12.

ज्योत्स्नावत् Adj. 1) *mondhell.* — 2) *licht, leuchtend.* *ज्योत्स्नावत् m. *Lampengestell.*

ज्योत्स्निका f. 1) *eine best. Pflanze,* = कृतवेधन Comm. zu Kâraka 1,1. — 2) N. pr. einer Sangerin Mâlav.

ज्योत्स्नी (richtig ज्यौ°) f. 1) *eine mondhelle Nacht.* — 2) *eine Gurkenart. — 3) *ein best. Arzneigift.*

*ज्योत्स्नेश m. der *Mond.*

ज्यौ (Nom. ज्यौस्) m. Zeus, *der Planet Jupiter.*

ज्यौतिष n. 1) = ज्योतिष 4). — 2) *eine best. gegen die Finsternis geschleuderte leuchtende Waffe* Arǵuna's MBh. 7,30,24. v. l. ज्योतिष्क. — 3) Name zweier Sâman Âhu. Bn.

ज्यौतिषिक m. *Astronom, Astrolog.*

ज्यौत्स्न 1) m. *die lichte Hälfte eines Monats.* — 2) *f. ई *a) Vollmondsnacht.* — *b) eine Gurkenart.*

*ज्यौत्स्निका f. *eine mondhelle Nacht*

ज्रम्भ्, ज्रुम्भते (metrisch auch Act.); Partic. ज्रुम्भित. 1) *den Mund aufsperren, gähnen.* — 2) *sich öffnen* (vom Munde oder Rachen), *aufblühen.* — 3) *sich spannen* (vom Bogen). — 4) *spannen* (den Bogen). — 5) *schwellen, sich ausbreiten, sich verbreiten, — ausdehnen, an Umfang gewinnen.* — 6) *sich erheben, ein —, hervor —, ausbrechen* Bilar. 99,20. *entstehen.* — 7) *frei aufathmen, in eine behagliche Stimmung gerathen, sich behaglich fühlen* zu Spr. 1660. — Caus. ज्रम्भयति (Partic. ज्रम्भित) *Jmd gähnen machen.* — Intens. जरीज्रम्भते *sich stark ausbreiten* Dhûrtan. Prol. — Mit अव *gähnen.* — Mit घनि *den Rachen aufsperren gegen.* — Mit आ *sich öffnen* (vom Rachen) Prasannar. 133,16. — Mit उद् 1) *sich öffnen, — weit aufthun.* — 2) *sich entfalten, hervorbrechen, ausbrechen, sich erheben, zum Vorschein kommen.* उज्ज्रम्भित n. impers. Spr. 4462. — Mit समुद् 1) *sich ausbreiten, — ausdehnen.* — 2) *sich erheben, hervorbrechen, ausbrechen.* — 3) *sich anschicken,* mit Infin. — Mit परि *ringsumher sich verbreiten* Prasannar. 118,8. — Mit प्र *zu gähnen anfangen.* — Mit वि 1) *den Rachen —, den Mund aufsperren, gähnen.* विज्रम्भित *gähnend; auch* n. impers. — 2) *sich öffnen, aufblühen.* विज्रम्भित *aufgeblüht.* — 3) *sich ausdehnen* (vom männlichen Gliede, den Augen und vom Bogen). — 4) *sich entfalten, — erheben, hervorbrechen, ausbrechen, anbrechen, zur Erscheinung kommen.* — 5) *frei aufathmen, in eine behagliche Stimmung gerathen, sich wohl fühlen* Harsh. 3,26,29. — Mit प्रति *sich ganz öffnen, aufblühen* und zugleich *sich in voller Kraft zeigen* Bilar. 185,22. — Mit सम् *sich entfalten, anbrechen, zur Erscheinung kommen.*

ज्रय n. पुरुषज्रय.

ज्रयस् n. *Fläche, Strecke, Raum, Umfang.*

ज्रयसान Adj. *sich ausbreitend, Raum einnehmend.*

1. ज्रि, ज्रयति 1) °गतिकर्मन्. — 2) °घनिभवे. — Mit उप *hingehen zu* (Acc.). — Mit परि in परिज्रि.

2. ज्रि Adj. in उरुज्रि.

3. °ज्रि und °ज्री, ज्रयति, ज्रिणाति und ज्रीणाति (वरिवज्रीति).

ज्वर्, ज्वरति °*fiebern.* — Caus. ज्वरयति *Jmd in Fieberhitze versetzen* Kâraka 6,23. ज्वर्यते Pass. *in Fieberhitze versetzt werden, Fieber bekommen* 3. — Mit प्र in प्रज्वार्. — Mit सम् *sich betrüben, — härmen.* — Mit अनुसम् 1) *mit einem Andern* (Acc.) *betrübt*

sein. — 2) *sich betrüben, neidisch sein.* — Mit अभिनम् *sich betrüben über, beneiden;* mit Acc.

ज्वर 1) m. (adj. Comp. f. या) *a) Fieber.* Bildlich von *Allem, was an Jmd oder Etwas zehrt.* Personificirt in den mannichfachsten Formen. — *b) das an der Seele zehrende Fieber, Seelenschmerz, Betrübniss, Trauer.* — 2) f. या Hariv. 10918 fieberhaft für तप्ता. — 3) Adj. scheinbar MBh. 13, 3464, wo die v. l. भृशज्वर hat.

ज्वरघ्न m. *Costus speciosus* Cit. bei Utpala zu Varāh. Bṛh. S. 78,1.

ज्वरघ्न 1) Adj. *Fieber vertreibend* Kāraka 6,3. — 2) *m. *a) Cocculus cordifolius* Rāǵan. 3,6. — *b) Melde, Chenopodium* Rāǵan. 7,127.

ज्वरचूडामणि m. *eine best. Mixtur gegen Fieber* Bhāvapr. 3,32.

*ज्वरजाशिनी f. *Rubia Munjista* und *Cocculus cordifolius* Nigh. Pr.

ज्वरनिर्णय m. Titel eines Werkes.

ज्वरप्रताप m. *das Phantasiren im Fieber* Kād. 168,19.

ज्वरभ्रस्त्र n. *eine best. Mixtur gegen Fieber* Mat. med. 39.

*ज्वरमूली f. *Rubia Munjista* Rāǵan. 6,194.

ज्वररुज् Adj. *Fieber vertreibend* Kāraka 6,3.

ज्वरारुष m. 1) *ein Mittel gegen Fieber.* — 2) **Andropogon Jwarancusa.* — 3) Titel eines Werkes.

*ज्वराडरी f. *eine Art Croton* Rāǵan. 6,163. ज्वाडरी v. l.

ज्वरातीसार m. *Diarrhoe mit Fieber* Bhāvapr. 3,151.

*ज्वरारि m. *eine* Nimba-*Art* Gal.

*ज्वरारिक m. 1) dass. Rāǵan. 9,17. — 2) *Cathartocarpus fistula* Rāǵan. 9,43.

ज्वरापह 1) Adj. *Fieber vertreibend* Kāraka 6,3. — 2) *f. या *eine best. Pflanze.*

*ज्वरारि m. *Cocculus cordifolius* Rāǵan. 3,1.

ज्वराशनि m. *ein best. gegen Fieber angewandtes Mittel* Mat. med. 77.

ज्वरित und ज्वरिन् (Hemādri 1,432,15) Adj. *fieberisch, fieberkrank* Kāraka 6,3.

ज्वल्, ज्वलति (episch auch Med.) 1) *hell brennen, flammen, brennen* (intrans. auch von Wunden), *glühen.* ज्वलित *flammend, glühend.* तृणेषु ज्वलितं वया so v. a. *du hast leichtes Spiel gehabt.* — 2) *leuchten.* ज्वलित *leuchtend.* — Caus. ज्वलयति und ज्वालयति 1) *in Flammen setzen, anzünden, glühend machen.* ज्वलित MBh. 3,1719 fieberhaft für ज्वलित (vom Simpl.). Med. Gor. Bs. 2, 3,5. — 2) *erleuchten.* — Intens. जाज्वलति und जाज्वल्यते (100,23) 1) *heftig flammen.* — 2) *stark leuchten, — glänzen.* Partic. जाज्वलित. — Mit अध. °ज्वलितम् Adv. *bei Licht* Apast. Cr. 15,20,14. — Mit अभि *leuchten.* — Caus. °ज्वलयति und °ज्वालयति *beleuchten* Vaitān. 7,3. *erleuchten, erhellen.* — Intens. °जाज्वलीति *heftig lodern, — flammen* (uneig.). — Mit अव Caus. (°ज्वलयति und °ज्वालयति) *beleuchten.* — Mit अव-अव Caus. °ज्वालयति *beleuchten* Gor. Bs. 1,3,11.12. — Mit उद् *in Flammen herausschlagen, aufflammen.* — Caus. उज्ज्वलयति und उज्ज्वाल° (ausnahmsweise) 1) *in Flammen setzen, anzünden.* — 2) *erglänzen machen, erleuchten* Naish. 4,52. — Mit प्रोद् *hell aufglänzen, stark leuchten.* — Mit समुद् dass. — Caus. (°ज्वलपने) *in Flammen setzen* Gor. Bs. 2,3,5. — Mit उप Caus. (°ज्वलयति) *anzunden.* — Mit प्र 1) *in Flammen gerathen, zu brennen anfangen, aufflammen.* प्रज्वलित *in Flammen stehend, brennend, leuchtend.* प्रज्वलिते *wenn es hell brennt.* — 2) *zu leuchten beginnen, aufglänzen.* — Caus. प्रज्वलयति und प्रज्वालयति 1) *anzünden, in Flammen setzen.* — 2) *aufklären.* — Mit सप्रति *stark flammen, — leuchten* MBh. 7,166,41. — Mit अभिप्र *in Flammen gerathen.* — Mit संप्र dass. °ज्वलित *flammend.* — Caus. °ज्वालयति *anzunden.* — Mit प्रति *flammen, leuchten.* प्रतिप्रज्वाल v. l. st. प्रतिज्वाल. — Mit अभिवि *entgegenflammen.* — Mit सम् *flammen.* — Caus. संज्वालयति 1) *anzünden.* — 2) *erleuchten, erhellen.*

ज्वल m. *Flamme.* ज्वलानन Adj.

*ज्वलका f. *eine grosse Flamme.*

ज्वलज्ञ n. *das Leuchten* Ind. St. 9,435.

*ज्वलत्प्रभा f. *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

ज्वलन् 1) Adj. *a) brennend, brennbar.* — *b) leuchtend.* — 2) m. *a) Feuer.* — *b)* Bez. *der Zahl drei.* — *c) Aetzkali.* — *d) * Plumbago zeylanica.* Nach Nigh. Pr. *die Wurzel.* — 3) f. ज्वलना N. pr. einer Tochter Takshaka's. — 4) n. *das Flammen, in Flammen Stehen.*

ज्वलनकण m. *Funke* Muǵdh. 1,13 (3,4).

ज्वलनभू m. Patron. Kārttikeja's und Bein. Kumārila's.

*ज्वलनाण्डन् m. *der Stein* Sūryakānta Rāǵan. 13,207.

ज्वलन्त् 1) Adj. *brennend, leuchtend* u. s. w. — 2) m. *brennendes Feuer* Spr. 609. — 3) *f. न्ती *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

ज्वलनशिखारी f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 3,1.

ज्वलमुखी f. N. pr. einer Gottheit.

ज्वलित 1) Adj. s. u. ज्वल्. — 2) n. *das Leuchten* Rāǵan. 8,53.

ज्वलिरुच् Nom. ag. *leuchtend.*

*ज्वलिनी f. *Sanseviera zeylanica* Rāǵan. 3,8.

ज्वार् in ज्वरज्वार्.

ज्वाल 1) m. *a) Licht, Fackel.* — *b) Flamme.* — 2) f. या *a) Beleuchtung.* — *b) Belebung einer Flamme* Naish. 10,122. — *c) Flamme, helles Licht.* — *d) *angebrannter Reis.* — *e)* N. pr. einer Tochter Takshaka's.

ज्वालन n. *das in Flammen Setzen* Comm. zu Kāty. Ça. 2,7,29.

ज्वालगलीकुल Adj. *ganz von Licht umgeben, hell strahlend* Taitt. Ār. 10,11,2.

*ज्वालाकरगद m. und *ज्वालागर्भक m. *ein best. Ausschlag* Rāǵan. 20,30.

ज्वालाजिह्व 1) Adj. *eine Flamme als Zunge habend.* — 2) m. *a) * Feuer.* — *b)* N. pr. *a)* *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — *β)* eines Dānava. — *γ)* eines Krankheitsdamons Hariv. 9559.

ज्वालाधर n. *Feuer.*

ज्वालानल Adj. रम् m. *eine best. Mixtur* Bhāvapr. 4,31.

ज्वालामालिन् Adj. *mit Flammen bekränzt, von Fl. umgeben.*

ज्वालामुख 1) m. *a) eine Art Gespenst.* — *b)* N. pr. eines Brahmarākshasa. — 2) f. ई *a) brennendes Erdöl oder Gasströmungen aus dem Boden* Bhāvapr. 2,81. — *b) eine Form der* Durgā und N. pr. einer Oertlichkeit, wo dieselbe verehrt wurde und wo *Gas ausströmt,* Cunningham, Arch. Surv. 3,176. fgg. — *c) ein best. Zauberspruch.*

ज्वालामुखीमालिनी f. Verz. d. Oxf. H. 94,*a*,9.

ज्वालामुखीस्तोत्र n. Titel eines Werkes.

*ज्वालारात्रकाम्य m. *ein best. Ausschlag* Rāǵan. 20,30.

ज्वालालिङ्ग n. N. pr. eines Heiligthums des Çiva.

ज्वालावक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

ज्वालिन् 1) Adj. *flammend* (Çiva). — 2) f. °नी mystische Bez. *des Lautes* व.

ज्वालेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*ज्व 1) Adj. *schlafend.* — 2) m. *a) ein best. Laut.* — *b) playing a tune, beating time.* — *c) ein von Regen begleiteter Wind.* — *d) ein Verletzter, eine verletzte Sache.* — *e)* Bein. Bṛhaspati's. — *f)* N. pr. eines Daitja-Fürsten. — *g)* = कण्ठीरव. — 3) f. वा *Wasserfall.*

ज्वाकृगाप् *या *funkeln, blitzen.*

ज्विति Adv. = क्रीडि Prasannar. 5,15. 56,22.

18,15 (v. l. कटिति). 134,12.

कंकार m. (294,31. Kâd. 141,11) und °कारित n. Geklirre, Gesumme, Geriesel u. s. w.

कंकारिन् Adj. klirrend, rieselnd, summend u. s. w. Kâd. 17,24.

कंकत n. Pl. = कंकाङ्ग Kâtjâs. 76,10.

°कङ्कन n. das Klirren, Rasseln.

कङ्कटी f. Gebraue (des Windes u. s. w.). °मरुत् (Spr. 3711), °निल, °माहत und °वात m. ein brausender Windstoss.

कटू. °कटति (संघाते). — Mit उद्, उत्कटित in Verwirrung gebracht.

°कटि m. ein kleiner Brunnen.

कटिति Adv. sofort, sogleich, auf der Stelle 291,6.

कण् कणति klingen Harshaṃ. 99,20.

कणत्कणित Adj. klingend, klirrend Hem.Pa.4,4.

कणत्कणाय्, °यते klingen, klirren, rasseln Kâd. 7,5. Harshaṃ. 40,17. 99,19. °णित Adj. klingend, rasselnd 22.

कणत्कणायत्व m. Pl. Geklingel.

कणत्कणी Adv. mit भू rasseln u. s. w.

कणत्कणीकृत Vidḍh. 41,10 fehlerhaft für कणत्कणित.

कणत्कार m. Geklingel, Gerassel.

कणित (onomatop. mit इति) Adv. klingt Kâd. 2,133,23.

कणिष् in °क्षिप्.

°कणिटी f. eine Grasart Râǵân. 8,119.

°कणिष्ठ m. = क.

°कण्डी f. v. l. für कण्टी.

°कण्डुक m., °कण्डू f. und °क m. Gomphrena globosa Râǵân. 5,142.

कनत्कला f. v. l. für कलत्कला.

कनत्कार m. = कणत्कार.

°कन्, कनति (क्षरणे).

कन्द 1) m. und कन्दा f. (Vikramâṅkaḥ. 16,24) Sprung. कन्द und कन्दा (Hem. Pa. 2,199. 418. 420. Râǵat. 7,479. 1495. Ind. St. 15,365. 388) in einen Sprung thun. — 2) m. ein best. Tact S. S. S. 237.

कन्दड n. eine Art Composition S. S. S. 163.

°कन्दक m. Affe.

कन्दाताल m. 1) ein best. Tact S. S. S. 242. — 2. eine Art Cymbel S. S. S. 198.

कन्दानृत्य n. eine Art Tanz S. S. S. 266.

°कन्दाक m. Affe.

°कन्दाशिन् m. Eisvogel.

कन्द्र. Partic. कारत्त herabfliessend, — stürzend. Çâṭa. 1,44 vermuthet Strenler गिरिकरिवरिकरान्द्र°.

कन्द 1) (m.) und f. (आ und ई) Wassetfall. — 2) f. ई Fluss.

*कण्णोदक n. Wasser eines Falles Nigh. Pa.

कण्वाश्रमा f. N. pr. eines Flusses B. A. J. 1,315.

*कर्मसी f. eine best. riemüsepflanze Nigh. Pa.

कर्च्, कर्चति, *कर्क्, कर्कति und *कर्फ्, कर्फति (परिभाषणतर्जनयोः, भर्त्सनयोः, हिंसायाम्).

कर्कर 1) m. a) eine Art Trommel oder ein anderes musik. Instrument. — b) Sehe, Sieb Buhvaṛ. 2,25. — c) *das vierte Zeitalter. — d) N. pr. a) eines Daitja. — β) eines Flusses. — 2) *f. आ Hure. — 3) f. ई a) eine Art Trommel. — b) Kuchen oder Klösse von Bohnenmehl Buhvaṛ. 2.17.

कर्कराक 1) *m. das vierte Zeitalter. — 2) f. °राका Kuchen oder Klösse aus Bohnenmehl Buhvaṛ. 2.17.

कर्करित Adj. zerschlagen, zerschossen Pras. 10, 3. mitgenommen, weak geworden, verdorrt Chr. 87,3.

कर्कराय् Adj. mit einer Trommel versehen.

*कर्कराक 1) m. n. Körper. — 2) m. a) Gegend. — b) Gemälde.

*कलक्का f. eine grosse Flamme.

कलक्कला f. Bez. eines best. Geräusches.

कलकलाय् v. l. für कणत्कणाय्; vielleicht nur fehlerhaft.

*कलरी f. 1) eine Art Trommel. — 2) Haarlocke.

*कला f. 1) Mädchen. — 2) Sonnenglut. — 3) Grille, Heimchen.

*कलि f. Arecanuss.

कल्क 1) m. ein mit einer Keule kämpfender Athlet. Im System der Nachkomme eines ausgestossenen Kshatrija. — 2) *f. ई eine Art Trommel.

कल्पक 1) n. eine Art Cymbel. — 2) *f. ई eine Art Trommel. — 3) *f. कल्पिका a) ein zum Einreiben des Körpers dienendes Tuch. — b) die beim Einreiben des Körpers sich absondernde Unreinigkeit. — c) Licht, Sonnenschein.

*कल्पकपोत m. Haustaube.

कल्पना f. ein best. Metrum.

कल्पारी f. 1) ein best. musikalisches Instrument Hariv. 3,32,2. Kâd. 17,14. Am Ende eines adj. Comp. °क Harshaṃ. 99,19. — 2) *Haarlocke. — 3) *Feuchtigkeit. — 4) *a ball, etc. of perfumed substances used for cleaning the hair. — 5) * = शुक.

कल्पिषक ein best. musikalisches Instrument.

*कल्पील m. ein Schilchen, in welches die Spindel gesteckt wird.

*कव् 1) कवति und °ते (आदानसंवरणयोः). — 2) कवति (हिंसायाम्).

कर्व 1) m. a) ein best. grosser Fisch Çat. Ba. — b) Fisch überh. — c) die Fische im Thierkreise. — d) *Wald, ein mit Gras bewachsener Wald. — e) *Sonnenhitze. — 2) *f. कर्वा Uvaria lagopodioides. — 3) *n. Oede, kahles Land.

कर्वकेतन m. 1) der Liebesgott, Geschlechtsliebe 314,6. — 2) das Meer.

कर्वपत्र m. der Liebesgott, Geschlechtsliebe.

कर्वपिन n. Fischgalle Varâh. Bṛh. S. 80,24.

कर्वपुरुष m. ein best. Meerthier, = मकर.

कर्वभेष्ठ m. der Fisch Rohita Buhvaṛ. 2,12.

*कर्वाङ्ग m. Bein. Aniruddha's. Richtig कृष्णाङ्ग.

*कर्वाशन m. Delphinus gangeticus.

*कर्वेक्षरी f. Bein. der Satjavatî, der Mutter Vjâsa's.

*कांकुन n. eine Art Fussschmuck.

कांट 1) m. n. Wald. — 2) m. a) Laube. — b) das Reinigen von Wunden u. s. w. — 3) f. आ a) Flacourtia cataphracta. — b) eine Jasminart.

*कांटल m. Bignonia suaveolens.

*कांटलि ein best. Baum.

*कांटामला f. Flacourtia cataphracta.

*कांटालक m. Wassermelone.

*कांटिका und *कांटीका f. Flacourtia cataphracta.

कांडारिन् Adj. pfeifend, sausend.

*कांबुक m. Tamarindenbaum.

*कांमक n. ein gebrannter Ziegelstein.

*कार्क und *कार्कारिक m. Trommelschläger.

*काला f. Grille, Heimchen.

काली f. ein aus unreifen Mangofrüchten zubereiteter Trank Buhvaṛ. 2,28.

*कावु m., °क m. und *कावू f. Tamarix indica.

किङ्काक m. Luffa acutangula.

किङ्किणी f. 1) Odina Wodier Madanav. 60,19. Buhvaṛ. 1,234. Vgl. तिङ्किणी. — 2) *Feuerbrand.

किङ्गी f. = किङ्किणी 1) Buhvaṛ. 1,234.

*किञ्जी f. Grille, Heimchen.

*किञ्जकरिष्टा f. ein best. Strauch.

*किञ्जिक्क m. Waldbrand.

किञ्जिल्का, °ल्लिका und °ल्लिटा f. ein best. Strauch Râǵân. 4,205.

*किञ्जकी f. Grille, Heimchen.

किञ्जि, °क und *किञ्जी f. Barleria cristata Râǵân. 10,139.

*किरिका, *किरी und *किल्लरी f. Grille, Heimchen.

*किल्लि f. 1) dass. — 2) ein best. musikalisches Instrument. — 3) Membrane.

किल्लिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBu.

5,9,59. किल्बिक v. l. — 2) f. खा *a) Grille, Heimchen. — b) *das Gezirpe der Grille. — c) eine Art Fahrzeug.* Hariv. 2,88,63. — *d) *Sonnenschein. — e) *ein zum Einreiben des Körpers gebrauchtes Tuch. — f) *die beim Einreiben des Körpers sich absondernde Unreinigkeit. — g) * Barleria crista-ta. — h) * membrane, thin skin, parchment.*

किल्बिन् m. N. pr. eines Vṛshṇi.

किल्ली f. 1) *Grille, Heimchen.* — 2) * *Lampendocht.* — 3) * *ein zum Einreiben des Körpers gebrauchtes Tuch.* — 4) * *Sonnenschein.* — 5) * *am Kessel angebrannter Reis.* — 6) * *Cymbel.* — 7) * *Hänfchen.*

किल्लीक 1) m. *Grille, Heimchen.* — 2) * f. खा = किल्लिक 2) *a) d)* und *f).*

* किल्लीकपोत m. *Haustaube.*

* कीरिका und * कीरिकी f. *Grille, Heimchen.*

कुणप m. *Strauch.*

कुमरि f. *eine best.* Rāgiṇī.

कुम्बरी f. *eine Art Laute* Hem. Par. 8,359. fgg.

* कूणि f. 1) *eine Art Arecanuss.* — 2) *das Vernehmen einer unglückverheissenden Stimme, böses Omen.* — 3) = कठिन.

* कूष्, कूषति (किंसायाम्).

* कोउ m. *Arecanuss.*

कोम्बक Adj. *beim Singen Grimassen schneidend* S. S. S. 417.

कौलिक *Säckchen.*

* कु, कुवति (गतौ).

* उ m. 1) *Sänger.* — 2) *Geknister, Gerassel.* — 3) *ein Ketzer.* — 4) *Stier.* — 5) *der Planet Venus.*

* ट् 1) m. *a) ein best. Laut.* — *b) Zwerg.* — *c) Viertel.* — 2) f. टा *a) die Erde.* — *b) an oath, confirming an assertion by ordeal, etc.* — 3) n. = कारङ्ग.

टक्क m. wohl *Geizhals, Filz.*

टक्कदेश m. N. pr. eines *Landes.*

* टक्कदेशीय m. *Melde, Chenopodium.*

टक्कारा f. *Kopfnuss* Deçîn. 2,77.

टक्किबुद्ध m. N. pr. eines Mannes.

* टङ्क m. Pl. N. pr. eines Volkes.

टङ्क 1) * Adj. *schiefend.* — 2) n. *a) Borax.* — *b)* * = श्लेष्मविधमनीयोग्.

टङ्क 1) (*m. *a) Haue, Brecheisen, Meissel oder ein ähnliches Werkzeug.* — *b) eine brechenähnliche Bergspitze, ein hervorragender Felsblock* R. 7,3,24. — *c)* * *Bein.* — *d)* * *Borax.* — *e)* * *Hochmuth, Uebermuth.* — 2) m. *a)* * *Schwert.* — *b)* * *Degenscheide.* — *c) ein best. Gewicht.* — *d) eine best. Münze.* — *e) Feronia elephantum; n. die Frucht.* — *f)* * *Zorn.* — *g) ein best. Tact* S. S. S. 237. — *h) Bez. eines Mannes aus einer best. Kaste oder eines Volkes* Rāǵat. 7,1003. — 3) f. खा *eine best.* Rāgiṇī S. S. S. 65.

टङ्कक 1) * *m. gestempeltes Silber, Silbergeld; eine best. Münze.* — 2) f. टङ्किका *Meissel* Vikramāṅkaḱ. 10,32.

* टङ्ककपति m. *Münzmeister.*

* टङ्ककशाला f. *Münze, Münzstätte.*

* टङ्कण m. *Bein. Çiva's.*

टङ्कण m. 1) *Borax.* Auch °लार Rāǵan. 6,211. Bhâvapr. 1,232. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

* टङ्कन m. *Borax.*

* टङ्कपति m. *Münzmeister.*

टङ्कय्, °यति 1) *zuschliessen, zudecken* Comm. zu Kâtj. Çr. 4,2,34. 10,4,11 (ठ°). — Mit उद्, उ-पृष्ठि *gestempelt, gekennzeichnet; Eindrücke zeigend* von (im Comp. vorangehend) Vikramāṅkaḱ. 18,53. — Mit निस् *sich ausdrücken, ausdrücken* (in Worten). Nur निरटङ्कि (निर्) ° Sarvad. 33,12 fehlerhaft). — Mit वि, °टङ्कित *gestempelt*—, *gekennzeichnet* —, *geschmückt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend).

टङ्कवत् Adj. *mit brecheisenähnlichen Spitzen versehen.*

* टङ्कशाला f. = टङ्ककशाला.

* टङ्कानक m. *der indische Maulbeerbaum.*

टङ्कार 1) m. *a) Gehenl, Geschrei, Gesumme, Gerassel, Getön, Klang* Kir. 100,11. °रव m. 110,26. — *b)* * *Berühmtheit.* — *c)* * *Staunen, Verwunderung.* — 2) f. ई *ein best. Strauch* Bhâvapr. 1,207.

टङ्कारवत् Adj. *von einem Kracht begleitet* Bilh. 81,8.

टङ्कारि n. *Gesumme.*

टङ्कित n. *Geklinge, Klang* Kir. 128,8.

टङ्ग 1) * m. *a) Spaten.* — *b) Schwert oder eine best. Art Schwert.* — *c) Bein.* — 2) m. *a)* * *Borax.* — *b) ein best. Gewicht.*

* टङ्गण m. n. *Borax.*

* टाङ्गनी f. *Cipea hernandifolia.*

टाङ्गिमूर्ग m. wohl *eine Form der Sonne.*

* टाङ्गी f. *eine kleine Hausaxt.*

* टाङ्गी f. 1) *ein best. musikalisches Instrument.* — 2) *Lüge, Unwahrheit.*

* टाङ्गु m. *der Laut einer Trommel.*

टाँडन m. N. pr. eines Fürsten.

टाङ्कार m. Pl. *Geklingel* Hem. Par. 1,44.

टाल्, टलति *sich verwirren.*

* टल = टाल.

* टलन n. *Verwirrung.*

टवर्ग m. *die Cerebralen* TS. Prât.

टवर्गीय Adj. *zu den Cerebralen gehörig; m. ein cerebraler Laut* Comm. zu TS. Prât.

टसत् Interj. *kracht*

टसिति (onomatop. mit इति) Interj. dass. Bilh. 40,18.

टाक m. N. pr. eines Geschlechts.

टाङ्ग n. *ein aus der Frucht der Feronia elephantum bereitetes herausschendes Getränk.*

* टाकर् m. *Heirathsstifter.*

टाकार m. (Bilh. 22,7. 23,15) and °कृत n. Pl. *Getön, Klang.*

टाल् (onomatop.) mit कट् *klingen —, rasseln machen* Prasannar. 14,5.

* टार् m. 1) *Pferd.* — 2) = लङ् oder रङ्.

* टाल = टल.

* टिक्, टेकते (गतौ).

टिक्क m. N. pr. eines Mannes.

टिक्किका f. *Blässe* (an der Stirn).

* टिटिक m. = टिट्टि 1) *a*.

* टिटिल m. *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

टिट्टि 1) m. *a) Parra jacana* oder *goensis* Gal. — *b)* N. pr. *a)* eines Daitja und Dânava. — *β)* einer Wanze. — 2) f. ई f. zu 1) *a*). — 3) * n. *eine Art Aussatz* Gal.

* टिट्टिक m. = टिट्टि 1) *a*).

टिट्टिभ, टिट्टिठ oder टिट्टिणि m. N. pr. eines Mannes.

टिट्टिणीका und * टिट्टिणीका f. *eine best. Pflanze.*

टिट्ठा f. *Spielhaus, — bank.* v. l. टिठ्ठा.

टिट्ठनि m. v. l. für टिट्टिभि u. s. w.

टिट्टिणीका f. *eine best. Pflanze* Madanav. 62, 70. Bhâvapr. 1,236.

टिट्टिठ m. *eine best. Pflanze.* Vgl. टिट्टिठ.

* टिप्, टेपयति (लेखे).

टिप्पणाचार्य m. Titel eines Werkes.

टिप्पणी (s. u. गुणशिरोमणि), °क, °णी f., टिप्पनी f. und * टिप्पिक *Commentar.*

टिरिटिरा f. in * कर्णे°.

टिल्ला f. N. pr. einer Göttin.

टीक्, टीकते *trippeln.* — Caus. टीकयति *erklären, deutlich machen.* — Mit खा in * खाटीकन. — Mit उद् in उट्टीकित.

टीका f. *Commentar.* °सर्वस्व n. Titel eines *Commentars.*

टीट in * खवटीट.

टीटिभ 1) m. = टिट्टि 1) *a*). — 2) f. ई = टिट्टि 2).

टीटिभस्. n. N. pr. eines Tîrtha.

टीत्कार m. *Gekrach* Bilar. 81,21.

*ठु m. 1) *Gold.* — 2) *ein Protens, Einer der alle Gestalten annehmen kann.* — 3) *der Liebesgott, Geschlechtstrieb.*

ठुक्कारी f. *eine Art Trommel* S. S. S. 177.

*ठुठुक m. *eine best. Gemüsepflanze* Madanav. 78,57.

ठुण्ठुक 1) m. *Adj. klein, winzig.* — *b) granum, hart.* — 2) m. *a) Calosanthes indica* Karaka 6,23 (ठुण्ठुक gegen das Metrum). — *b) eine Acacienart.* — *c) Sylvia sutoria.* — 3) *f. ई Clypea hernandifolia.

*ठुनाका f. *Curculigo orchioides.*

ठुप in द्योठुप.

ठुपीका oder ठुण्ठुपी f. ein Gesammtname für die acht letzten Bücher des Tantravârttika.

ठुल्ल m. N. pr. eines Mannes.

ठेकारी f. *eine best. Pflanze* Bhâvapr. 4,175.

*ठेण्टुक m. *eine der Bignonia verwandte Pflanze.*

*ठेरक und *ठेल्ल Adj. *schielend.*

*ठेल und f. *ठेली *gaṇa* गौरादि.

ठेठरेश्वरपति und ठेठरेश्वर m. N. pr. eines Ministers des Akbar Schâh.

ठेठराज m. Titel eines Werkes.

ठेठरानन्द m. Titel eines Werkes.

ठेठरेन्द्र m. = ठेठरेश्वरपति.

ठेपा *Säckchen* Dućnțas. ed. Calc. 16,3; vgl. 14,10.

ठेलकनाथतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*ठेलू, ठेलके (गतौ).

ठेलेश m. N. pr. eines Ksheṭrapâla.

*ठेल्ल, ठुल्लि (विलम्बे).

*ठुल्ल und *ठुल्ल *gaṇa* स्वलादि.

ठ m. 1) *lautes Geräusch.* Zu belegen ठठं ठठं ठं ठठठं ठठं ठः als Nachahmung des Tones eines die Treppe herunterfallenden Topfes. — 2) *Mondscheibe. — 3) *Scheibe, Kreis* überh. — 4) *Null. — 5) *ein allgemein bezeichnet oder zugänglicher Ort.* — 6) *Bein. Çiva's.

ठंसरी f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185.

ठकार m. *der Laut ठ.* Davon *Denom. °ऋयति und davon *Desid. ठिठकारयिषति.

ठक्कन m. N. pr. eines Fürsten.

ठक्कुर m. *Gottheit, ein Gegenstand der Verehrung,* als Ehrentitel nach dem Namen ausgezeichneter Persönlichkeiten Râǵat. 7,290. 8,1030. 8,550.

ठाक्कार m. = ठात्कार Bilar. 81,14.

ठाठ m. *Reif, pruina.*

ठिण्ठा f. 1) *Spielhaus, Spielbank;* vgl. ठिण्ठा. — 2) N. pr. einer Frau.

ठिण्ठाकाल m. N. pr. des Lobahers eines *Spielhauses.*

*ठुठुक v. l. für ठुक्क.

ठिण्ठपञ्चति f. Titel eines Werkes.

*ठ 1) m. *a) Laut.* — *b) eine Art Trommel.* — *c) Furcht.* — *d) das unterseeische Feuer.* — *e) Bein. Çiva's.* — 2) f. ठा *a) eine* Dâkinî. — *b) a basket, etc. carried by a sling.*

ठक्कार in महा°.

*ठक्कारी *f. die Laute der* Kaṇḍâla.

ठङ्कुरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*ठङ्कुर 1) m. *a)* = ठिङ्कुर. — *b) das Werfen, Schleudern* oder *ein Ausdruck des Tadels.* — 2) f. ई *eine Gurkenart* Râǵan. 7,194.

*ठङ्कारी f. = ठङ्कुर 2).

*ठप्, ठापयति *संघाते.*

ठप्, ठपति *tönen* (von einer Trommel).

ठप m. *eine best. verachtete Mischlingskaste.*

ठमर m. (°क.) *Schlägerei, Tumult.*

ठमरिन् m. *eine Art Trommel.*

ठमरू (°मरु) m. *eine Art Trommel.* — 2) *Erstaunen, Ueberraschung.*

ठमरूक m. (Dçiç. 2,86) f. ठा und °न. = ठमरू 1) Hemâdri 2,a,127,3. Bilar. 22,6. 229,14.

ठमरूपक n. *ein Ziegel von best. Art* Bhâvapr. 2,87.

*ठम्प्, ठम्पयते (संघाते).

ठम्ब्, ठम्बयति (वेष्टि). — Mit वि 1) °ठम्बते *nachahmen,* mit Acc. — 2) °ठम्बयति mit Acc. *a) nachahmen, es Jmd worin nachthun, Jmd gleich kommen* 251,4. — *b) verdrehen, einem Dinge ein fremdes Aussehen geben.* — *c) verspotten, verhöhnen, lächerlich machen.* — *d) zum Narren halten, täuschen, hintergehen.*

ठम्बर m. 1) *Lärm, Spektakel.* — 2) *Wortgeklingel, Wortschwall, Bombast.* — 3) *Gewirre, Menge, Masse.* — 4) *Pracht, Schönheit* Vinou. 64,7. — 5) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

ठम्बरनामन् Adj. *einen hochklingenden Namen führend.*

ठम्बार (!) in उद्वि°.

ठम्बुर (?) Hemâdri 1,638,16.

*ठम्भ्, ठम्भयते (संघाते).

ठम्भ m. N. pr. eines Mannes.

*ठयन n. 1) *das Fliegen.* — 2) *eine Art Sänfte, Palanquin, Hängekorb, Hängematte zum Tragen von Sachen.*

*ठलक m. = ठल्लक 1).

ठलन m. N. pr. = ठल्लन.

ठल्लक 1) m. *Hängekorb, Hängematte zum Tragen von Sachen.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

ठल्लन m. N. pr. eines Scholiasten des Suçruta.

ठल्लिक m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) *eine hölzerne Gazelle.

*ठल्ल und *ठल्लू m. *Artocarpus Lacucha*

ठाक m. zu ठाकिनी 1).

ठाकिनी f. 1) *eine Art weiblicher Unholde im Gefolge der Kâli, die sich von Menschenfleisch nähren.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

ठाकुरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

ठाकिनी f. = ठाकिनी 1).

ठाकिनेय und °क m. N. pr. eines Spielers.

ठाकृति f. *Gatön, Klang.*

*ठाङ्कुरी f. *eine Gurkenart.*

ठाट्काति f. *Geheul* Mâlatîm. 79,17 (176,8).

*ठाठी f. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

ठाम 1) Adj. *aussergewöhnlich, Staunen erregend* Gîr. 12,22. Nom. abstr. °त्व n. Mâlatîm. 74, 16 (139,1). — 2) m. *a) Staunen, Bewunderung.* — *b) *Schlägerei, Tumult.* — *c) etwa so v. a. Bojar, Baron, Ritter* Râǵat. 7,577. 8,458. — *d) Bez. einer Art von Werken, die Çiva zugeschrieben werden.* Auch °त्रक n. — *e) N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

ठामतन्त्र und ठामसैरवतन्त्र n. Titel eines Werkes.

ठामरव Adj. *von einer Trommel herrührend.*

ठाम्भिक m. *ursprünglich wohl N. pr. eines Mannes und als Appell. ein Mann von der Art* Dâmbhiṭṭa's. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

ठाकुल m. Pl. N. pr. eines Volkes. ठाकुलाधीश m. Vikramârkac. 18,95. *Sg. des Landes.

ठाकुल m. Pl. = ठाकुल Vikramârkac. 18,93. Vgl. ठकाल = ढक्काण in Prâkrit Bilar. 68,13.

*ठाङ्कुल m. *ein Hühnerart.*

*ठिक्कारी f. fehlerhaft für ढिक्कारी.

*ठिङ्कुर m. 1) *Diener.* — 2) *Bösewicht, Schelm.* — 3) = ठङ्कुर. — 4) *das Werfen, Schleudern* oder *ein Ausdruck des Tadels.*

ठिठका f. Sûçr. 2,120,18 fehlerhaft für पिठका.

ठिठिमाणक m. *ein best. Vogel.* Vgl. ठिण्डिमाणव.

*ठिण्डि m. v. l. für ठिण्डिम.

ठिण्डिक m. N. pr. einer Maus.

*ठिण्डिम m. *Wasserschlange* Madanav. 130,99.

ठिण्डिम 1) m. f. (आ) und n. *eine Art Trommel.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. *a) Getrommne* Bilar. 30,4. 90,11. Kâd. 70,9. मदठिण्डिमक m. Vikramârkac. 9,124. इति श्रुतिस्मृतिठिण्डिम: so v. a. *so verkünden laut die Veda und die Gesetzbücher.* वाग्विठिण्डिमाडम्बर m. so v. a. *lauter Wortschwall* Ind. St. 15,292. — *b) * Carissa Carandas.*

— *c*) Abkurzung von शंकुरिवत्रयठिण्टिम. — 3) Adj. *summend* Kâd. 28,22.

ठिण्टिमाण्ड n. *ein best. zu den* Pratuda *gezählter Vogel.* Vgl. ठिट्टिमाण्ड.

ठिण्टिमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*ठिण्टिर् m. *os sepiae.*

*ठिण्टिर्मोदक n. *Knoblauch.*

ठिण्टिश m. *eine best. Pflanze* Madanav. 76,32. Bhâvapr. 1,288. *Hibiscus esculentus* Mat. med.321.

ठिण्डीर् (*m.) *ein Spitze* Vikramârkac. 4,4. 15, 39. 16,35. Am Ende eines adj. Comp. f. घा.

ठित्व m. 1) N. pr. eines Mannes. Als Appell. *ein Mann von der Art* Ditha's. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) **ein hölzerner Elephant.* — 3) **ein wohl aussehender, dunkelfarbiger, mit allen Wissenschaften vertrauter Mann.*

*ठिप् Ep. ठेपयते (संघाते).

*ठिम् (wird nicht flectirt) *verletzen.*

ठिम m. 1) *eine Art von Schauspielern.* — 2) *eine best. Mischlingskaste.*

*ठिम्प्, ठिम्पयते und *ठिम्ब्, ठिम्बयते (संघाते).

ठिम्ब 1) (*m. n.) *Angstgeschrei, panischer Schreck, Gefahr, Noth, Plage, Tumult, Auflauf.* — 2) m. *a*) *Ei.* — *b*) **ein Embryo im ersten Stadium.* — *c*) **Puppe eines Insects.* — *d*) **ein neugeborenes Kind, Kind* überh. — *e*) *ein einfältiger Mensch* Râgat. 7, 1074. — *f*) *Engel.* — *g*) *Brummkreisel.* — *h*) *Leib, Körper.* — *i*) **Lunge.* — *k*) * *Milz.* — *l*) * *Uterus.* — *m*) * *Ricinus communis.*

ठिम्बाकृत m. *Aufstand, Auflauf, Tumult.*

*ठिम्बिका f. 1) *ein wollüstiges Weib.* — 2) = जलठिम्ब *a bubble.* — 3) = शोणक *a kind of waterfly.* — 4) = शोणक *Bignonia indica.*

*ठिम्भू, ठिम्भयते (संघाते).

ठिम्भ 1) m. *a*) *ein neugeborenes Kind, Kind, Knabe* Naish. 3,97 (नार्°). 9,38. Bâlar. 61,1. 107, 8. 108,18. *Junges* 196,17. — *b*) *ein Ignorant.* — *c*) *ein junger Schoss* Naish. 8,2. — *d*) *Ei.* — 2) *f. घा zu 1) *a*).

ठिम्भक m. 1) * = ठिम्भ 1) *a*). Auch f. — 2) N. pr. eines Heerführers des Garhêçvara.

ठिम्भचक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

ठिम्भाठिम्भ wohl = ठिम्बाकृत Hemâdri 1,386,21.

ठिल्लि (Ind. St. 14,399) und ठिल्ली f. N. pr. einer Stadt (Delhi).

ठी, ठयते und °ठीयते *fliegen.* — Mit अति in °ठीन. — Mit अधि in °ठीन. — Mit अव in °ठीन. — Mit उद् *auffliegen* 302,22. उड्डीन *aufgeflogen.* — Caus. उड्डापयति *aufscheuchen.* — Mit प्रोद् *auf- und davonfliegen.* प्रोड्डीन *davongeflogen.* — Mit नि in °ठीन. — Mit निस् in निर्ठीन. — Mit परा in °ठीन. — Mit परि in °ठीन. — Mit प्र *auffliegen.* °ठीन *aufgeflogen.* — Mit वि in °ठीन. — Mit सम् in संठीन. — Mit अवसम् in अवसंठीन.

ठीनर् Adj. *rasch aufeinanderfolgend.*

ठीन n. *Fing.*

ठीनठीनक und ठीनठीठीनक n. Bez. *zweier Arten zu fliegen* MBu. 8,11,28.

*ठुड्डुभ m. und *ठुण्डु f. = डुण्डुभ.

*ठुण्डुक v. l. für ठुड्डुक.

ठुण्डुभ m. (adj. Comp. f. घा) *eine Eidechsenart ohne Füsse.*

*ठुण्डुल m. *eine kleine Eulenart.*

*ठुन्डक m. = ठाकुक.

ठुम्ब m. = ठोम्ब 1) *a*).

ठुम्बरु m. N. pr. eines Gandharva Hariv. 2, 69,14. v. l. उम्बरु.

*ठुल gaṇa बलादि.

*ठुलि f. = ठुलि.

*ठुलिका f. *ein der Baehstelze ähnlicher Vogel.*

*ठुली f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*ठुल्य von ठुल.

ठूलेश्वार n. N. pr. eines Tîrtha.

ठेकिका f. *Moschusratte* Âpast.

ठेठ 1) m. *नुपठेठपुष्टि von unbekannter Bed. — 2) *m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts. — 3) f. ई *Hoya viridiflora* Râjân. 4,187. Paśâd.

ठेठरी f. *eine Art Flöte* S. S. S. 193.

*ठेठीया f. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

ठेम m. = ठोम्ब 1) *a*).

ठोम्ब 1) m. *a*) *ein Mann niedriger Kaste, der sich mit Gesang und Musik abgiebt.* — *b*) N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *eine Art Schauspiel.*

ठोम्बुली f. *ein best. Tact* S. S. S. 211.

ठोर m. n. und °क n. *Schnur.*

ठोरठी f. *eine Art Solanum.*

ठोला f. wohl = ठेला *Schenkel* Bâlar. 206,16.

ठोठुङ्ग Adj. von ठुण्डुभ.

ठ्वल् mit घा Caus. *täuschen, betrügen.*

*ड 1) Adj. = निर्गुण. — 2) m. *a*) *Laut* oder *ein best. Laut.* — *b*) *eine grosse Trommel.* — *c*) *Hund.* — *d*) *Hundeschwanz.* — *e*) *Schlange.*

डङ्क 1) m. *a*) *vielleicht ein Gebäude* oder *eine Anstalt eigenthümlicher Art.* — *b*) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. घा *a*) *eine grosse Trommel.* — *b*) **coveting, disappearance.*

डङ्कदेशीय Adj. *dem Lande* Ḍhakka *eigenthümlich.*

डङ्कण oder डङ्कम m. N. pr. eines Mannes.

डङ्कारी f. Bein. der Göttin Târâ.

डङ्क m. N. pr. eines Berges.

डङ्क्य् *°यति Comm. zu Kâtj. Ça. 10,4,11 fehlerhaft für टङ्क्य्.

डङ्गर m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 13,60.

डण्डी f. *ein* वाक्यविशेष.

डनहा f. *Gans.*

डाल n. *Schild.*

डालिन् Adj. *mit einem Schilde bewaffnet.*

डिण्डिण m. N. pr. v. l. für ढिण्ढिव.

डिण्डिणिका f. *eine best. Pflanze* Madanav. 62, 70. Bhâvapr. 1,236.

डुलि m. = डुण्डि Verz. d. B. H. 146,*b*.

डुण्ड् *zuchen.* Wird nicht flectirt.

डुण्डि m. Bein. Gaṇeça's.

डुण्डिराज m. N. pr. eines Mannes. Auch °मट्ट.

डुड्ड 1) m. *ein best. Vogel.* — 2) f. ई *eine Art Tanz* S. S. S. 261.

डेङ्किका f. und °ताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 131. 210.

डेव्वुका f. *Münze.*

डोरसमुद्र N. pr. einer Oertlichkeit.

डोल m. *Panke.*

डोलसुडिका f. *Leea macrophylla* Mat. med.297.

डोलासमुद्र N. pr. einer Oertlichkeit.

डोल्हारी f. *eine Art Composition* S. S. S. 168.

ढौक्, ढौकते *sich nähern,* mit Acc. ढौकते *kommt her* Kâd. 2,114,3. ढौकिके *er kam, ersehien* Harshac. 20,23. — Caus. ढौकयति *nahe —, in die Nähe von* (Gen.) *bringen, herbeibringen, — schaffen, — kommen lassen, Jmd* (Dat.) *darreichen.* — *Desid. ढुढौकिषते. — *Intens. ढेढौकते. — Mit उप Caus. 1) *herbeischaffen, darbringen, darreichen* Kâraṇḍ. 79,11. — 2) *vorbereiten.*

ढौकन n. *Darbringung, Darreichung, Geschenk.*

*ण m. 1) *Kenntniss.* — 2) *Beschluss, Entschluss.* — 3) *Schmuck.* — 4) *Wasserhaus.* — 5) *ein der Vorzüge entbehrender Mann.* — 6) Bein. Çiva's oder N. pr. einer buddh. Gottheit. — 7) *a kind of sound, the sound of negation.* — 8) *gift, giving.*

णावत्थापन n., णावचन्त्रिका f., णावदर्पण m. und णावनगर्वन n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

णि (225,21) und णिच् (226,22) m. *der Charakter des Causativs.*

णग m. N. pr. eines Meeres im Brahmaloka.

णयत् Adj. *mit dem Charakter des Causativs versehen* 223,23.

णवुल् *das Suffix* णक (in मोक्षक u. s. w.) 229,9.

Nachträge und Verbesserungen.

अंशुमद्भेदसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अकपिलच्छवि Adj. *nicht bräunlich* Daçar.(1925) 113,9.

अकम्प्र Adj. *nicht schwankend* Çobh. 36.

अकर्णधार Adj. (f. आ) *ohne Steuermann.*

अकर्त Adj. *Nichtunterscheidung.*

अकर्दम Adj. (f. आ) *ohne Schlamm.*

अकर्मकवत् Adj. *unthätig* Buàc. 3,5.

अकर्मनैपुण्य n. *Unthätigkeit* Sarvad. 163,19.

अकर्मवत्त् Adj. *der den Werken entsagt hat* MBu. 14,19,8.

अकर्मशात Adj. *durch keine* (vorgeschriebene) *Handlung ermüdet* Âçv. Gṛhy. 3,7,2.

अकर्मिन् Adj. *unfähig zu arbeiten* Bacon. in Dàs. 163,19.

अकलुष Adj. *nicht trübe, hell* Varâh. Bṛh.S. 8,53.

अकल्प m. *das nicht im Stande Sein* Buàc. P. 18,84,63. Adj. mit न und शातु *stets bereit zu* (Loc. eines Nom. act.) MBu. 3,33,5. 6 (v. l. अकल्प्य).

अकल्प्य Adj. mit न und शातु *stets bereit zu* (Loc. eines Nom. act.) MBu. 5,97,5. fg. अकल्प्य v. l.

अकान्तर Adj. *nicht feige, beherzt.*

अकामिन् Adj. *nicht verliebt* Spr. 3786.

अकारणक Adj. *keine Ursache habend* Sarvad. 120,7.

अकारादिनिघण्टु m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अकार्पण्य Adj. *ohne Jammern, — Selbsterniedrigung* Spr. 3256.

अकालक्षेपम् Adv. *unverzüglich.*

अकालज्ञ Adj. *keine Rücksicht auf Zeit nehmend.*

अकालनियम m. *keine Beschränkung in Bezug auf Zeit* Gaut. 13,5.

अकालमरणम् Adv. *ohne sich an eine Zeit zu binden* VP. 2,13,15.

अकिलिल Adj. *nicht feucht, — nass* Gobh. 4,7,8.

अकीर्तनीय Adj. *nicht auszusprechen, unsagbar* Daçar. (1925) 2,131,2.

अकुटिल Adj. *gerade* (eig.) und *redlich* Spr. 331.

अकुण्डलिन् Adj. *nicht mit Ohrringen geschmückt.*

अकुतस् mit चिद् *ohne irgend eine Absicht* MBu. 12,219,26.

अकुतोमृत्यु Adj. *dem von keiner Seite der Tod droht* Buàc. P. 3,17,19.

अकुत्सयत् Adj. *nicht schmähend, — tadelnd.*

अकुथित Adj. *nicht stinkend.*

अकुपित Adj. *nicht erzürnt* Ind. St. 13,404.

अकुप्य n. impers. *haud irascendum* MBu. 15,30,3.

अकुल 1) m. Bez. *des Sonntags, Montags, Donnerstags und Sonnabends.* — 2) m. f. (आ) *der 4ste, 5te, 6te, 7te, 9te, 11te, 13te und 15te Tag in einem Halbmonat.* — 3) n. Bez. *bestimmter Mondhäuser.*

अकुलक Adj. *ausgekernt* Kâraka 6,1.

अकुलज Adj. *aus niedrigem Geschlecht* Spr. 4341, v. l.

अकुलीन, lies = अकुल.

अकुल्क Adj. *nicht betrügerisch, ehrlich* R. 2,109,27.

अकूज Adj. *taubes* MBu. 1,126,20.

अकूटक Adj. *nicht falsch* (Münze).

अकूर्मपृष्ठ Adj. *nicht wie eine Schildkröte gesprenkelt* Âpast. Çr. 2,1,3.

अकृच्छ्रिन् Adj. *keine Mühe bei Etwas habend.*

अकृतक Adj. *natürlich, naturalie.*

अकृतलक्षण Adj. *ohne besondere Kennzeichen.*

अकृतविद्य Adj. *ununterrichtet, ungelehrt.*

अकृतश्रम Adj. *der sich keinen Beschwerden, keinen Mühen unterzogen hat.*

अकृतसंस्क Adj. *der keine Unterweisung erhalten hat* MBu. 14,19,56.

अकृताश Adj. (Speise) *von der die Erstlingsblasen nicht* (dem Ehrengaste) *dargereicht worden sind, Hasty.* 11168.

अकृत्स्नविद् Adj. *nicht Alles wissend, mangelhaftes Wissen habend* Buàc. 3,29.

अकृपण, °म् Adv. *nicht kläglich thuend.*

अकृपणपरिमृष्ट Adj. *worauf kein Ungeiefer umherkriecht* Gobh. 2,6,6.

अकृशलक्षण Adj. *reich an Schönheit* Kir. 5,52.

अकृत्स्न Adj. *unvollkommen, unvollständig.*

अकेतन Adj. *obdachlos* Buàc. P. 3,4,6.

अकेाप Adj. *frei von Zorn* Çobh. 61.

अकेापयत् Adj. *Jmd nicht aufregend* 213,24.

अकेापिता f. *das sich nicht dem Zorn Hingeben.*

अकेाश Adj. 1) *ohne Degenscheide, aus der Scheide gezogen, entblösst* (Schwert) MBu. 4,8,1. — 2) *ohne Samenbehälter* R. 6,111,46.

अकेाशधावन Adj. (f. ई) etwa *nicht aus dem Rahmen laufend* TBs. 3,6,2,2.

1. अक्रम m. auch *Nichtallmählichkeit, Plötzlichkeit* in क्रमाक्रम.

अक्रिय Adj. *faul, lässig* Hariv. 4546.

अक्रियक Adj. dass. Suçr. 1,257,3.

अक्षतित्व MBu. 2,77,36.

अक्षत्करु m. *Wurfwurf, — spiel* MBu. 2,59,5.

अक्षन 3) *unpassend, unangemessen* Buàc. P. 1, 14,43.

अक्षनता f. *Unvermögen,* mit Infin. Çiç. D. 34,6.

अक्षनिन् Adj. *unbarmherzig* Spr. 2425.

अक्षय m. N. pr. eines Berges Hariv. 2,98,15.

अक्षयकर m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇd. 32,10.

अक्षरच्युतक (wohl n.) *Ergänzung einer ausgefallenen Silbe* (ein best. Spiel) Kâd. 7,21.

अक्षरात्र m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇd. 93,9.

अक्षवाप m. = अक्षवाप Kâṭy. 13,4.

अक्षसूत्रकलयिन् Adj. *einen Rosenkranz als Armband habend* Kâraṇd. 30,8.

अक्षाम्नमनसाद Adj. *nichts Aetzendes, nichts Gegorenes und kein Fleisch essend* Varâh. Jogaç. 9,15.

अक्षारलवण, lies *nichts Aetzendes und nichts Gesaltenes; vgl.* त्तार°.

अक्षारलवणाशिन्, lies *nichts Aetzendes und nichts Gesaltenes essend.*

अक्षालित Adj. *ungewaschen.*

अक्षिणवत् Adj. *nicht übel mitnehmend.*

अक्षीरात्तारलवण n. Sg. *keine Milch, nichts Aetzendes und nichts Salziges* Âpast. 1,28,11.

अक्ष्युपनिषद् (Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अखण्डाबोधिन्द्रपणा n. Titel eines Werkes obend.

अखण्डायमान Adj. *dessen Selbstgefühl nicht zu brechen ist* Bhatt. 12,17.

अगतश्री Adj. *nicht auf der Höhe des Glücks stehend.*

अगतार्थ Adj. *dessen Sinn man nicht verstanden hat* Sîn. D. 289.

अगदित Adj. *unaufgefordert* Çiç. 9,57.

अगम्य 3) *unpassend, ungeeignet* Spr. 1791.

अगर्तस्कन्द Adj. *wobei man über keine Grube zu springen hat, ohne Hinderniss* Çâṅku. Bṛ. 11,4. 28,1. 4.

अगस्त्यनिघण्टु und अगास्त्यसंहिता m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अगाधबुद्धि Adj. von *tiefem Verstande* MBu. 3,4,1.

*अगार्दभरथिक Adj. *nicht für einen von Eseln gezogenen Wagen geeignet.*

अगालित Adj. *nicht durchgeseiht.*

2. अगुण 3) *ohne besondere Beigabe, — Epitheton* Kâṭy. Çr. 6,7,23.

अगुणवत् auch *ohne Vorzüge, schlecht, böse* Spr. 2122.

अगुणशील Adj. *keine Vorzüge besitzend* Spr. 2149.

अगुणिन् auch गुण 1) r) *erfordernd* Comm. zu Kâṭy. 3,5,8, wo अगुणिन्यपि zu lesen ist.

अगुरुगवी f. *nicht eine Kuh des Lehrers* Âçv. Gṛhy. 2,10,8.

अगृध्र Adj. *nicht gierig, — habsüchtig.*

अगृह्यसूत्र Adj. *nicht fassend* (von einem Bluiegel) 217,32.

अगृह्य auch **nicht von Andern abhängig* Bhatt.

6,61.

अगोचर्य Adj. *kein Rind werth* TS. 6,1,10,1.

अगोचर m. *Nichtbereich.* °रं नयनयोर्यातना *dem Gesichtskreis entrückt* Vikr. 72. °रेण *hinter dem Rücken von* (Geo.) Hit. 60,11.

1. अगोपाल m. *kein Hirt, ein fehlender Hirt* 238,4.
2. अगोपाल Adj. (f. आ) *ohne Hirtin* Spr. 3159.
*अगोप्यद् Adj. *nicht von Rindern besucht.*

अघिश्रयी f. *Höllenpfanne oder Höllenofen* Kiranp. 10,12. 37,4. 98,5.

अघिश्रि m. *eine best. Hölle* Kâranp. 18,13.

अघिश्रयण auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अघिश्रपनविधि m. Titel eines Werkes ebend.

अघिश्रीय n. *Cauterium actuale* (in der Chirurgie).

अघिश्रीपक Adj. *auf Feuer gar gekocht* M. 6,17.

अघिश्रीपद्, lies *dessen Tritt auf dem Feuerplatz geruht hat* und vgl. Kâtj. Çr. 4,9,11. 16.

अघिश्रीषवण्य m. etwa *ein Gewand von Byssus* oder *Nesseltuch* Kâranp. 78,23.

अघिश्रीषणाधानविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अघिश्रि 1)c)*ein das Feuer führender Wagen* Âpast. Çr. 1,2,10. 8,28,7. — Statt 2) ist b) zu lesen.

अघिश्रोत्रप्रायश्चित्त n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अघदातृ Nom. ag. *das Beste* oder *die Erstlingsgaben* (den Göttern) *reichend* MBu. 13,98,63.

अघभोगिन् Adj. *das Beste geniessend* ebend.

अघवत् Adj. *nicht verschluckt* (Laute) Kârand. Up. 2,22,5.

अघग्रण n. auch *das Nichtwahrnehmen* Comm. zu Kap. (Ball.) 1,109.

अघ्रैण्य Adj. *von keiner Krankheit heimgesucht* Maitr. S. 1,4,7. 5,14. 8,4.

*अघाग्यकर्तृ m. *ein best. Zwiebelgewächs.*

अघाग्यत्व n. *Urbanität* Vimâna 3,2,12.

अघेय auch = अघ्यणी 1) Hem. Par. 1,161. 2,42.

अघेदिघि m.=1) अघेदिघि 1) und अघेदुधि Kap. S. 47,7.

अघहित auch *unmöglich* Bhâg. P. 5,16,14. Pañkat. 203,4.

अघट्टीपिका f., अघपञ्चविंशेन n., अघपञ्चषष्टि f., अघविंशेन n., अघषट् n., अघषष्टाधतिमिरादित्यसूत्र n. und अघसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अघासक Adj. *ohne Futter,* — *Nahrung* MBu. 1, 140,78.

अघृणिन् Adj. 1) *nicht weich,* — *zu mitleidig* Spr. 310. — 2) *Nichts verachtend, mit Allem zufrieden* MBu. 1,167,19. = लज्जाशील Nilak.

अङ्कनशास्त्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1 (अङ्कुश° gedr.).

अङ्ककार्याधं m. *der Lebenssaft des Körpers* (vom männlichen Samen) Cat. Bh. 14,9,8.

अङ्कक्रमकलता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्कघटना f. *Körperbewegung.*

अङ्कवानकृत्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्कसर्द m. auch *Gliederreissen* Kâranp. 6,9.

अङ्कहार m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 31.

अङ्काक्त m. *Kohler* Hem. Par. 2,442.

अङ्काग्रधूमवत् Adj. *Kohlen und Rauch zeigend* MBu. 3,39,60.

अङ्कानाटि f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्काग्रावतेषण *Kohlenzange* Nilak. zu MBu. 4,8,1.

अङ्कारित 1) *angebrannt* (Speise) Çâlâkja 1,277.

अङ्कुलिवेष्टक (wohl m.) und °वेष्टन n. etwa *Handschuh.*

अङ्क् mit उद्, उद्गत *emporgehoben* Hem. Par. 1,17. 2,559. 585.

अचक्रवर्त Adj. (f. आ) *nicht auf der Töpferscheibe gedreht* Âpast. Çr. 8,3,7.

अचकुवत् Adj. *nicht kreirend* Kâtj. 6,2.

अचताण Adj. *nicht sehend,* — *gewahrend.*

अचतुष्य Adj. *der Sehkraft nicht zuträglich, den Augen nicht heilsam.*

अचङ्क्रमणशील Adj. *umherzugehen nicht gewohnt.*

अचचल Adj. (f. आ) *unbeweglich, nicht wankend* Siw. D. 135.

°अचर् *unzugänglich für* Hariv. 12302.

अचरमवयस् n. *Jugend* Uttarab. 95,18 (125,1).

अचवयत् Adj. *nicht kauend.*

अचलपुर Hem. Par. 12,69.

अचाक्रिक Adj. *ohne Genossen beim Complot.* Nom. abstr. f. °ता.

अचातुर्य auch *zum Gesichtssinn nicht in Beziehung stehend.*

अचिर, °तस् = अचिरात्.

अचिरकृचि f. *Blitz* Çabd. 73.

अचेत Adj. (f. आ) *unreinlich.*

अचेय्य Adj. *nicht anzutreiben zu* (Loc.).

अचैतन्य Adj. *unrein.*

अचैर Adj. (f. आ) *frei von Dieben,* — *Räubern.*

अच्छर्दिर्दर्श m. *das Nichtsichtbarsein von Dächern* Âpast. Çr. 15,20,2.8.21,3.10. Vgl. Âçv. Grhj. 4,8,12.

अच्छन्द m. Instr. *gegen den Willen,* — von (Gen.). Abl. *unwillkührlich.*

अच्छन्दस्कृत Adj. *nicht metrisch.*

अच्छन्यहार्य Absol. *so dass man es nicht fehlen lässt.*

अच्छर्दनीय Adj. *den man nicht vomiren lassen darf* Kâranp. 8,2.

अच्छिदर्शन Adj. (f. आ) *vollkommen sichtbar — deutlich.*

अच्छिद्रावधेय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अच्छुप्ता f. *such N. pr. einer Gaina-Gottheit* Z. d. d. m. G. 32,524.

अच्छूरी f. *Dichu* Bhâg. P. 5,3,3.

अच्युत 3) f. *ein* N. pr. einer Gaina-Gottheit Çabd. 56.

अच्युतकृष्णदीक्षित m. N. pr. eines Autors. °तीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

अच्युतस्तुति f. *eine best. Personification* Tait. Âr. 10,67,1.

अच्युतशताभ्युदय m. und अच्युतशतक n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अजगत् Adj. *unbeweglich* MBu. 12,329,10.

अजघन्यपाप्मन् Adj. *dessen Sünde nicht verschwunden ist* AV. 9,5,26.

अजङ्गुल Adj. *ungewandt auf den Füssen.* Nom. abstr. °ता n.

अजटर् Adj. *zart.* Nom. abstr. °रा n.

अजन्मन् n. *das Nichtwiedergeborenwerden* Rasa. 18.32.

अजन्य Adj. *nicht erzeugt werdend.* Nom. abstr. °न्य n. Sarvad. 119,22.

अजैरस् Adj. MBu. 13,5862 fehlerhaft für अ-रस्.

अजरामर Adj. *nicht alternd und nicht sterbend* MBu. 12,308,12.

अजल्पस् Adj. *nicht sagend* 129,10.

अजवृष m. *Ziegenbock.*

अजाति f. *unächte* —, *schlechte Waare* Jâtâ. 2, 246.

अजायमान Adj. *nicht entstehend* VS. 31,19.

अजिगीष Adj. *frei von Ehrgeiz* Kathâs. 15,7.

अजिज्ञास्य Adj. *nicht zu untersuchen.* Nom. abstr. °त्व n.

अजितमनस् Adj. *der sein Herz, seine Gelüste nicht besiegt hat* Kâtj. 10,10.

अजिह्मचारिन् Adj. *ehrlich zu Werke gehend* MBu. 5,128,5.

अजिह्मपाठ Adj. *nicht unehrlich und nicht heimtückisch* MBu. 2,59,11.

अजीकृ Adj. *zungenlos* LA. 85,6.

अजीर्णागतमञ्जरी f. Titel eines Werkes Opp. Cal.

अजीर्यत् Adj. *nicht alternd* Kathûp. 1,28.

अजुगुप्स Adj. = °गुप्सु MBu. 13,61,14.

अजुगुप्सित Adj. *vor dem man keinen Abscheu hat, tadellos* M. 3,209. MBu. 3,200,17.

अजेयत्व n. *Unerkennbarkeit, Unfassbarkeit.*

अञ्जलिविभव n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अधिक, nach Andern *Geld verleihend.*

अधिकाय्य Absol. etwa *ohne abzureiben* Apast. Çr. 2,21,9. अधाराम्ह्रान्स: Comm.

अणुवादिन् m. *ein Anhänger der Atomistik* Çaṁk. zu Bâdar. 2,1,19.

अणु Adv. mit मू *klein werden* Bhatt. 8,24.

अणादीत्ति m. N. pr. eines Autors. °त्तीय n. Titel seiner Werke Opp. Cat. 1.

अतज्ज्ञातोय und °क्क Adj. *nicht von derselben Art.*

अतज्ञ Adj. *dieses nicht wissend, darin unerfahren.*

अतद् Nom. Acc. Sg. n. *nicht das, — es* Bhâg. P. 7,7,23.

अतदर्ह Adj. *dieses nicht verdienend.*

अतदात्मन् Adj. *nicht identisch dem Wesen nach* Sarvad. 153,9.

अतद्रूप Adj. auch von *verschiedener Beschaffenheit* Vimâna 4,3,9.

अतनुमत् Adj. *nicht fadenstehend* (Milch).

अतन्द्री Adj. (Nom. °न्द्रि) = अतन्द्रिन्.

अतप्ततपस् Adj. *der sich nicht kasteit hat* MBu. 3,42,17.

अतमिस्र Adj. *nicht dunkel* Çiç. 9,12.

अतर् Adj. *nicht zu passiren* (Fluss) Bhatt. 7,55.

अतरित्र Adj. *ohne Ruder (ohne Steuermann u. s. w.* Nîlak.) MBu. 5,63,8. अनरित्र v. l.

अतरुच्छाय Adj. (f. या) *ohne Baumschatten* Kathâs. 63,9.

अतर्पल Adj. *nicht gierig.* °म् Adv.

अतात्त्विक Adj. *nicht wirklich, — real.* Nom. abstr. °त्व n.

अतात्पर्यविद् Adj. *die beabsichtigte, wahre Bedeutung einer Rede nicht kennend* Kathâs. 62,212.

अतात्तव Adj. *nicht gewebt.*

अतार्य Adj. *nicht zu überwinden, mit dem man nicht fertig werden kann.*

अतिकार्यकर Adj. *sehr wirksam.*

अतिकाण्ये n. *grosse Magerkeit.*

अतिकीटक Adj. *viele Läuse habend* VP. 3,12,6.

अतिकुरिल Adj. *überaus gewunden* Ind. St. 8, 420.

अतिकुशव Adj. *stark in Verwesung übergegangen.*

अतिकृतघ्न n. *grosse Neugier* Kathâs. 4,80.

अतिकृच्छ्र 1) Adj. als Beiw. Vishṇu's MBu. 12, 338,60. — 2) °म् Adv. *mit grosser Mühe* Bhâg. P. 5,13,10.

अतिक्रैमे Dat. Inf. von क्रम् mit अति RV.

अतिकुद्ध Adj. *sehr aufgebracht, — in Wuth versetzt.*

अतिकुध् f. *heftiger Zorn* Kathâs. 1,56.

अतिगर्ग्रिन् Kathâs. 60,105 fehlerhaft für अगि°.

अतिगर्ध m. *grosse Gier, — Habgier* Kathâs. 104,117.

अतिगार्ध्य n. dass.

अतिगृद्ध Adj. *sehr habgierig.*

अतिघस्मर Adj. *sehr gefrässig* Bilâh. 222,15.

अतिचपल Adj. *sehr —, zu beweglich.*

अतिचिक्कण Adj. (f. घा) *sehr schlüpfrig* Comm. zu Kîrân. Ça. 26,1,4.

अतिचित्रम् Adv. *auf sehr mannichfache Weise* Daçak. (1925) 2,104,15.

अतिचिरस्य Gen. *seit sehr langer Zeit* Spr. 3236. °चिरात् Abl. *nach l. Z., spät, endlich.*

अतिच्छत्रक 1) *Andropogon Schoenanthus* Rân. 8,121.

अतिच्छेद्य Adj. *zu stark zu verwunden* MBu. 12, 96,15.

अतिजठर Adj. (f. घा) *sehr hart* und — *alt* Çiç. 4,29.

अतिजड Adj. *überaus dumm* Har. Par. 12,188.

अतिजरठ Adj. *sehr alt.*

अतिजरत् Adj. (f. °ती) dass.

अतितवन Adj. (f. घा) *überaus schnell* Daçak. (1925) 2,107,11.

अतितप्तवत्न n. *heftiges Aufwallen im Zorn* Nîlak. zu MBu. 3,274,13.

अतितर्ष m. *heftiges Verlangen.*

अतितिक्षनीय Adj. *Etwas nicht ertragen könnend* Çat. Bn. 2,3,3,1.

अतितिक्षा f. *Ungeduld* MBu. 14,36,20.

अतितिग्म Adj. *überaus scharf.*

अतितीव्र Adj. *überaus heftig* (Kampf) MBu. 7, 136,164.

अतिदग्ध n. *zu starkes Brennen* (in der Chirurgie).

अतिदर्पित Adj. *worauf man sehr stolz ist, — stark pocht* Mṛicch. 77,2.

अतिदुर्जन m. *ein grosser Bösewicht* Uttarâb. 3,1.

अतिदुर्विषह्य Adj. *sehr schwer zu ertragen* Bhâg. P. 5,9,18.

अतिदीर्घम् Adv. *nachdem es dunkel geworden ist* Apast. Çr. 15,21,7. अभिदीर्घम् v. l.

अतिदृश्य Adj. (f. ई) *seines Gleichen nicht habend* Kâd. 4,18.

अतिनिर्घृण Adj. (f. घा) *überaus grausam* Daçak. (1925) 2,80,22.

अतिनिर्विण्ण Adj. *an Allem verzagend.*

अतिनिर्वेवितृ Nom. ag. *zu sehr hingegeben,* mit Acc. Sûçr. 1,69,21.

अतिपिङ्ग Adj. *dunkelbraun.*

अतिप्रविष्ट Adj. *tief eingedrungen in* (Loc.) MBu. 3,186,21.

अतिप्रीत Adj. *überaus befriedigt, — erfreut.*

अतिमानुषवत्त्व n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अतिमेचकित Adj. *sehr verdunkelt* Çaṁk. 76.

अतिव्रढ Adj. *stark zusammengeklebt, nicht mehr auseinanderzubringen.* Nom. abstr. °व्रढ n. Râçat. 6,272.

अतिशपथ Adj. *sehr zum Zorn geneigt.*

अतिशक्रम Adj. *sehr heldenmüthig* MBu. 3, 271,56.

अतिशिथिल Adj. *stark angestossen, — berührt.*

अतिशिवत्व Adj. *ganz unnütz* Gir. 7,3.

अतिशिवर्पय m. *grosse Verkehrtheit* Kathâs. 32, 255.

अतिशिषा *Aconitum heterophyllum* Mat. med.

अतिशिथिल Adj. (f. घा) *sehr ergriffen, überaus bestürzt* Daçak. (1925) 2,79,22.

अतिशोभन R. 2,30,41.

अतिसंकर्ष m. *grosse Freude* Harit. 2439.

अतिसंतत Adj. *ununterbrochen* Ragh. 8,85.

अतिसमुत्कुष्ट Adj. *laut erhoben* (Geschrei) R. 6,111,29.

अतिस्त्रैत्य n. *zu grosse Dickleibigkeit.*

अतीचार in अनतीचार.

अतीत्र Adj. *nicht heftig, mild.* Nom. abstr. °ता f. Râçat. 1,41.

अतुङ्ग Adj. *nicht hoch* Apast. Ça. 1,25,4.

अतुल्क Adj. *nicht nichtig* Sarvad. 149,20.

अतृप्ति f. = अतृप्तता R. 1,13,12. Saṁhitopan. 32, 1 (अतृप्तिं कुर्वन् zu lesen).

*अतृप्तिकृत् Adj. = अतोचन Hân. 220.

अतोष्य n. *die indische Laute* Bhâg. P. ed. Bomb. 4,12,40. या v. l.

अत्यतिमात्रम् Adv. *in sehr hohem Grade* MBu. 3,12737. कृतिमात्रम् besser ed. Bomb.

अत्यत्त 3) füge *ganz und* Mahâbu. (K.) 2,25. 220, 21. 329,21 *hinzu.*

अत्यय 8) *Sündenbekenntniss, Beichte* Lalit. 491, 5. fgg.

अत्यमित Adj. *überaus schwarz* Daçak. (1925) 2,112,4.

अत्याग m. *Nichthingabe.* °गै तनो: so v. a. *bei Lebzeiten* Spr. 4021.

अत्याय्य Adj. 1) *nicht im Stich zu lassen, nicht zurückzuweisen, nicht zu verstossen.* — 2) *nicht hinzugeben, nicht aufzugeben.*

अत्यारूढ Adj. *hoch gestiegen, einen hohen Grad erreicht habend* Ragh. 12,33.

अत्यामङ्ग m. *heftige Neigung zu* (Loc. oder im

Comp. vorangehend) Daçak. (1925) 2,83,13. 101,14.

अत्रर्तु, so zwei Hdschrr. der Maitr. S. Kâṭu. 6, 3 und Kap. S. 4,2 st. अत्रगुम्.

अत्रस्त Adj. *unerschrocken.*

अत्राण Adj. (f. आ) *schutzlos* Kâraṇp. 45,17.

अत्रिवर्ष Adj. *noch nicht drei Jahre alt.*

अथ 2) अथापि oder nach यद्येव ob nun Maṇḍan. (K.) 6,14. 38,14. 258,22. — 13) अथ वैतर्हि *dennoch* im Nachsatz nach यद्यपि *obgleich* Maṇḍan. (K.) 14,4. 39,6. 49,13. 101,13. 163,12.

अथर्वणकन्द्रकालितन्त्र n., अथर्वणशिता f., अथर्वणशीर्षोपनिषद् f. und अथर्वणोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अथर्वन् Adj. (f. आ) *ohne Stiel* Âpast. Ça. 15,3,10.

अथर्वदन n. *das Nichtbestrafen.*

अथ्र, auch *stark, intensiv.* °म् Adv. *nicht wenig, sehr* Vikramânkaṅ. 13,25.

अथ्म्भिन् Adj. *aufrichtig, ehrlich* Spr. 7353. Nom. abstr. °म्भित्व n.

अथ्राणीय Adj. *nicht zu spalten.*

अथ्रिह (Nachtr.) *nicht arm an* (Instr.).

2. अथ्रिह Adj. (f. ही) *ohne Arme* (*Bettler*).

अथ्रिस्मा f. *das Nichtgebenwollen* Hem. Par. 3,10.

अथ्रिवा Adv. *nicht am Tage, bei Nacht.*

अथ्रीतिमत् Adj. *nicht leuchtend, — strahlend* Sûrjas. 7,20.

अथ्रुःल n. *kein Leid, — Weh* Saṁhitopan. 35,10.

अथ्रुध Adj. *nicht fest haftend* Spr. 6749.

अथ्रुष्टवर Adj. (f. ही) *früher nicht gesehen.* Nom. abstr. °त्व n.

अथ्रेधाकालत्त Adj. *weder dem Orte noch der Zeit entsprechend* Spr. 198.

अथ्रेधिक Adj. *heimatlos* MBu. 4,47,23.

अथ्रुनदर्पण m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अथ्रुध Adj. (f. ही) *ohne Retter in der Noth* Kâraṇp. 45,17.

अथ्रैतद्दीपिकामातिविवेक m., अथ्रैतनिर्णय m., अथ्रैतपद्धति f., अथ्रैतपञ्चल n., अथ्रैतपरिभाषा f., अथ्रैतब्रह्मिकार m., अथ्रैतबोध m., अथ्रैतमञ्जल n., अथ्रैतमुक्तर, अथ्रैतसिद्धान्तलोक m., अथ्रैतसूत्रत्व n., अथ्रैतविद्याविलास m., अथ्रैतविद्याविवेक m., अथ्रैतव्याख्या f. und अथ्रैतसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अथ्रुलक्षण् Adj. *unten gezeichnet* Kap. S. 32,8.

अथ्रैस्तालक्षण् Adj. dass. Maitr. S. 3,2,7.

अथ्राधर्ष n. *Feigheit* Dhârtup. 10,18. Vgl. आ°.

अधिकारणाचिन्तामणि m., °कारणशास्त्र n. und °कारणसारावलि f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अधिकर्ण m. N. pr. eines Schlangendämons Hariv. 9504.

अधिकारसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अधिकाराग्र Adj. *die Nachgeburt (Theile derselben) noch in sich habend* (Kuh) AV. Paipp. 11,1,3.

°अधिगमीषु Adj. *zu lernen wünschend* Hem. Par. 13,75.

अधिनिष्क्रमणोत्तस्व m. *der der* प्रव्रज्या *vorausgehende Aufzug* Hem. Par. 3,281.

अधिपश्य m. *Aufseher* AV. Paipp. 19,1,6.

अधिपावण, vgl. चापाधि°.

अधिवर्तन n. *das Hinrollen* Âpast. Ça. 1,21,3.

अधोलोकर्कण Adj. TS. 5,6,4,1. Vgl. अधिछठाकर्ण und यवालोत्कर्ण.

अध्यात्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अध्युद्धि f. Âpast. Ça. 7,22,6. 27,7. = उपस्थोपं मीमसू Comm. Vgl. अधध्यूधी.

अधमति f. *das Reisen* Sâm. D. 173.

अधर्द्रांन् m. *Wegweiser* Daçak. (1925) 2,102,1.

अधर्ध्वोत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनधीभावुक Adj. (f. ग्री) Kap. S. 39,2. 41,1.

अनङ्गतिलक m. und अनङ्गशेखर m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अनदुक्त Adj. am Ende eines adj. Comp. = अनदुक्त *Stier* Comm. zu Âpast. Ça. 1,17,5.

अनतिप्रौढ Adj. *nicht ganz entwickelt* (Blume) Daçak. (1923) 2,113,3.

अनतिभद्रु Adj. *nicht sehr gelockt* (Haar) Daçak. (1923) 2,113,3.

अनतीचार Adj. *was nicht übertreten wird* Hem. Par. 6,198.

अनत्यार्द्र Adj. *nicht zu nass* Daçak. (1925) 2, 114,3.

अननुकूल Adj. *ungünstig* Daçak. (1923) 2,108,3.

अननुगम m. *das Nichtbegleiten, Nichtverbundensein mit Etwas* Comm. zu Çânḍ. S. 3, Z. 13. 15.

अननुज्ञात n. *das Mangeln der Erlaubniss, — der Einwilligung* R. 5,58,7.

अननुसंग m. *das Nichtlostassen* Kâṭh. 33,7.

अननुकीर्ति m. N. pr. eines Mannes Daçak. (1925) 2,121,11.

अनन्तब्रह्मिन् Adj. *eine unendliche Anzahl von Folgen habend* Bhâg. P. 3,21,18.

अनन्तव्रतकल्प m., °व्रतविधि m., अनन्तार्णवक n. und अनन्तोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनन्यानि Adj. *kein anderes Eheweib habend* Rasa. 13,61.

अनन्यनाव Adj. *keinen andern Beschützer habend* Daçak. (1925) 2,126,11.

अनन्यशरण Adj. *keine andere Zuflucht habend* ebend. 2,124,14.

अनन्यायीन Adj. (f. ग्री) *von keinem Andern abhängig* ebend. 2,117,18.

अनन्यापत्य Adj. *keine andere Nachkommenschaft habend* ebend. 2,126,8.

अनन्योत्तनाण Adj. *nicht hinschauend* Âpast. Ça. 15,11,7.

अनंयशाध्यमान Adj. *nicht geehrt werdend* TBr. 2,7,8,1.

अनवकोच्य Adj. *nicht aus seinem Besitz zu vertreiben* Taitt. Âr. 6,5,2.

अनवकृन्त Adj. *nicht ausgehalst.*

अनवकृष्ट Adj. *nicht herabgezogen, — erniedrigt* Spr. 4766.

अनवपूपाकृति Adj. *nicht kuchenförmig* Âpast. Ça. 1,23,4.

अनभिप्यातदोष Adj. *dessen Verbrechen nicht bekannt ist* Jâḍ. 3,301.

अनभिप्रात्पित Adj. *nicht von freundlichen Worten begleitet* MBh. 12,84,7.

अनभिप्रात auch *unhöflich, unmanierlich* Harshaḥ. 211,17.

अनभिभूयत्त्व Adj. *nicht befachelnd* Âpast. Ça. 15,8,14.

अनभिप्राणात्त Adj. *nicht darüber einathmend* Âpast. Ça. 15,2,11.

अनभिप्रेत Adj. *unerwünscht, unlieb* Bhâg. P. 3, 31,35.

अनंभिषानुक Maitr. S. 4,4,13.

अनभिषङ्ग Adj. *ohne Arzwohn* Daçak. (1923) 2, 97,2.

अनभिसङ्धित Adj. *keine Scheu habend, unbesorgt* Kshemkop. 14. °म् Adv. *ohne Scheu, unbesorgt.*

अनरित्र Adj. *ohne Ruder* MBh. 5,63,3, v. l.

अनवक्रामम् Absol. *ohne zu betreten* Âpast. Ça. 2,13,7.

अनवचृट् Adj. *nicht benetzt* Âpast. Ça. 15,21,3.

2. अनवत्वान 1) Bhâg. P. 5,6,2.

अनवधान Adj. *nicht gelangend zu* (Acc.) Rasa. 18,17.

अनस्थि auch *ohne Kern, — Stein* (Frucht) Kâraka 6,1.

अनाकस्मिक Adj. *nicht zufällig* Daçak. (1923) 2,93,16.

अनाकुल 1) °ला वृत्ति Titel eines Commentars Bühler, Açvapl. Transl. XLIII.

अनाकृतमाता f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇp. 4,4.

अनाक्रोशक Adj. *nicht schmähend, — schimpfend* Çikshâ. Gghu. 4,12.

अनात्ताहित Adj. *unbescholten* M. 8,355.

अनाचरत्त् Adj. R. 2,39,19 nach dem Comm. = दुराचारहीन.

अनाचरित Adj. *nicht geübt, unterlassen* MBu. 2, 44,24.

2. अनाचार् Adj. *ungestillt* Daçak. (1923) 2,125,3.

अनाच्छुष्म Adj. *nicht übergossen* TS. 5,1,7,4.

अनादर्श m. N. pr. eines fabelhaften Berges Kâraṇd. 91,14.

अनादर्शना f. N. pr. einer Gadharva-Jungfrau Kâraṇd. 4,16.

अनादित्य Adj. *sonnenlos, bewölkt* Varâh. Bṛh. S. 2,9.

अनादिविधायन Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनाप्लवत्त् Adj. *nicht gelangend zu, — theilhaftig werdend* Ragh. 2,73.

अनाप्लवमान *a. sich nicht badend, — waschend* Lit. 9,2,18.

अनाभव Adj. = अनाभू Kap. S. 4,6.

अनामगृहीत Adj. (*eig.* Piṇḍa) *bei dem der Name* (des Ahaṃs) *nicht ausgesprochen worden ist* Âpast. Çr. 1,9,5.

अनामयस्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनामयतिलक Adj. *nicht erspriesslich für die Folge* Spr. 198.

अनालम्भुक Kap. S. 48,16.

अनानादित Adj. *nicht erreicht, wozu man nicht gekommen —, nicht gelangt ist* MBu. 1,95,89. Spr. 6908.

2. अनाकुल Adj. *nicht gepfert* R. 1,13,10.

अनिकृति f. *Ehrlichkeit* MBu. 5,90,102.

अनिलिप्तपुर, auch Kâraṇd. 1,12 °पुर.

अनिरुद्ध und °शिता f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनिर्व्यिन Adj. *uneingeladen* MBu. 13,104,113.

अनिरूढनर्मिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनिर्भिन्न auch *nicht durchschossen, — verwundet* MBu. 5,81,43.

अनिर्वचनीयवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनिर्विण Adj. *unverzagt, gutes Muths.* °म् Adv. *unverdrossen* Hem. Par. 2,376.

अनिर्वर्तिन् 1) *b) unabänderlich* MBu. 14,32,26.

अनिषु Adj. *ohne Pfeil* Lit. 8,6.8.

अनिष्काधृक् Adj. *nicht einen* Nishka *genannten Schmuck tragend* R. 4,6,9.

अनिष्कासिन् Adj. *woran kein Speiseresi haftet* Âpast. Çr. 2,7,3.

अनि[:]ष्ठ्युक् Adj. *unausgehöhlt* Âpast. Çr. 15,5, 9. 9,2.

अनीक m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 10.

अनीकिनी Ragh. 18,9.

अनुगत्त्य *wonach man sich zu richten hat* Hit. 116,17. *aufzusuchen, ausfindig zu machen* P. 6,1, 7, Sch.

अनुगमनविधान *n.* Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुगर्जित *n. Widerhall* Kumâras. 6,40.

अनुगायस् Adj. *dem Gesang nachtönt* RV. 8,5,34.

अनुगीत *n. ein nachahmender Gesang* 294,31.

अनुगुणित zu streichen: *s.* गुणय् mit अनु.

अनुगुरुम् Adv. *am Flusse* Gaḍâ Ragh. 13,38.

अनुघटित Adj. *beschäftigt mit* (Instr.) R. 1,7,15.

अनुचरित *n. Wandel, Begebenheit, Geschichte.*

अनुचित Adj. *nicht abgepflückt* Kathâs. 18,277.

अनुच्छिन्नदृष्टि Adj. *nicht verletzend* Çiç. Bh. 2, 8,13.

अनुज्ञाप्य Adj. *zu gewähren* Paṇḍ. 26,7.

अनुतर्षुल auch MBu. 11,7,20.

अनुतर् m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇd. 32,3.

अनुदन m. *ein nicht hervorragender Pfeil* TBa. 2,7,6,2.

अनुद्वार् Adj von *hinten an den Eingang habend* Gobh. 4,7,19.

अनुनिनीषा f. *der Wunsch Jmd* (Gen.) *für sich zu gewinnen, —es Jmd recht zu thun* Hem. Par. 2,154.

अनुपचित Adj. *nicht recht* von *Statten gehend* Bhâg. P. 3,20,47.

अनुपज्वलित Adj. *nicht angezündet* Çat. Br. 11, 8,3,7.

अनुपवात Adj. *nicht angeblasen* ebend.

अनुपमसंकाशिन्य m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुपरिक्रीमन् Absol. *der Reihe nach umhergehend* TS. 5,5,10,6.

अनुपरिचारम् Absol. *der Reihe nach umwandelnd* Kap. S. 32,7.

अनुपलब्धिवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुपविशत् Adj. *sich nicht setzend* Âçv. Gṛhy. 3,7,1.

अनुपिण्डम् Adv. *bei jedem Klosz* Âpast. Çr. 1,9,14.

अनुप्रिय Adj. *beliebt* MBu. 2,5,73.

अनुप्लवसूत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुभाविन् auch den Erklärern *ein Jüngerer* (als der Verstorbene), *ein Trauernder* oder = समानोदक.

अनुभूतेतस् Adj. *dessen Glanz geschwunden ist* (Agni) Kap. S. 29,4.

अनुमान *n.*, °काल *n.*, °खण्ड *n.*, °निरूपण *n.*, °प्रकाशिका f., °प्रवेश m., °मणि m. und °वाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनुमार्जन *n. das Glattstreichen* Comm. zu Kâtj. Çr. 2,6,11.

अनुमिति f., °नानसवविचार m. und °रूक्षय *a.* Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनुयात्त्, Nom. abstr. °त्व *n.* Kap. S. 41,7.

अनुयियासु Adj. *Jmd* (Acc.) *zu folgen wünschend* Hem. Par. 1,121.

अनुराग 3) N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 33.

अनुलापिन् Adj. *nachsprechend* Hem. Par. 8,284.

अनुलेपण Âpast. *fehlerhaft für* °लेपन.

अनुवृध् *nach* Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुसंचर् Adj. *nachgehend, begleitend;* mit Acc. TBa. 3,7,8,9.

अनुसर्ग m. s. abea अननुसर्ग.

अनुसवकाव Adj. *tügend* VP. 3,12,6.

अनेकशतमीम Adj. *viele Hunderte von Stockwerken habend.*

अनेकात्त्म, Z. 3 lies अनेकार्थ:.

अन्त 4) Z. 4. प्रत्यन्तात्म् ist Adj.

अन्तःपुरचारिका f. *Dienerin im Harem.*

अन्तःपुरेवास Adj. (f. ā) *im Harem wohnend* Hem. Par. 3,240.

अन्तकपुर *n. die Stadt des Todesgottes.* °र् गमियितृ so v. a. *umbringen* Daçak. (1923) 2,76,12.

अन्तकानन *n. der Rachen des Todesgottes* ebead. 2,81,2.

अन्तरतम्, तृणमन्तरतः कृ so v. a. *Jmd* (Acc.) *auf das Höchste verachten* MBu. 3,281,17. R. 3,62,1.

अन्तरधायित Adj. *verschwunden,* so v. a. *nicht in Betracht kommend* Kâd. 2,111,14.

अन्तरप *m. Hinderniss* Âpast. Çr. 9,16,9. 10.

अन्तर्जलेशय Adj. *im Wasser liegend* MBu. 1,29,27.

अन्तर्भावप्रकाशिका f. und °र्भाववाद m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अन्तःसुषिरिन् Adj. *im Innern hohl* Hem. Par. 2,195.

अन्तिक्र् Adj. *dicht vor Jmd stehend* MBu. 3,269,10.

अन्तकूलन *a. Kollern im Leibe.*

अन्धकाल *m. eine best. Hölle* Kâraṇd. 18,14.

अन्धंभविषु Hem. Par. 6,244.

अन्धप्यूरु *m. ein best.* Samâdhi Kâraṇd. 92,21.

अन्यचिकित्सा f., अन्यथानविधि m. und अन्यंभूय *n.* Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अन्यिका f. N. pr. einer Frau Hem. Par. 6,45. 82.

1. अन्य 7) अन्यद् Adv. *als* (mit Abl.) nach einem vorausgehendea अन्य Mahâbh. (K.) 88,9. को ऽन्यो ऽभिनंवन्धो भविष्यतीत्यन्यतः स्वानात् 119, 22. 173,21.

अन्यप्रयूर् *n. das eine Horn* Maitr. S. 1,4,13.

अन्यादृश auch *ungewöhnlich, fremd, nicht wie es sein sollte* Kâd. 2,78,23. 106,15.

अन्यापदेश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अन्याय. °वृत्ति Adj. = °वर्तिन् Daçak. (1923) 2, 79,10.

अन्याय्यधन्यचरित n. und अन्याय्यपक्ष n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अन्योऽन्यकृत्य n. Pl. *gegenseitige Dienstleistungen* Çiç. 193.

अन्वङ्गक्षेप Adj. *der nächstfolgende* Âpast. Çr. 9,20,7.

अन्वग्रम् Adv. *von unten nach oben* abend. 2,13,1.

अन्वत्रस्त Adj. MBu. 5,48,3 (3,1811) fehlerhaft für अवित्रस्त.

अन्वावर्ज्यीय् Absol. *der Reihe nach herzugend* Maitr. S. 1,9,8.

अन्विच्छा f. *das Suchen* Daiv. 16,13.

अपकरुण Adj. *gramsam* Bhâg. P. 5,26,13.

अपकर्णीय Adj. *zu antieipiren* Nîlak. zu MBu. 3,170,21 (इति); st. शरीरैः zu lesen.

अपतिगणसंवात Adj. *wo keine Vögel zusammenkommen* Hariv. 3,31,25.

अपतिगणसंपात Adj. *wo sich keine Vögel zeigen* Hariv. 12302.

अपगतरुणिमवत् Adj. *strahlenlos geworden* Ind. St. 10,318 (अव° fehlerhaft; vgl. Comm. zu Sâñkh. 7,20. fg.).

अपचित n. *Vergeltung, Genugthuung* MBu. 9, 3620. °चिति v. l.

अपचेतस् Adj. *Jmd* (Abl.) *abgeneigt* TBr. 3,3,11,1.

अपतत्त st. अपपत्तं (Nachtr.) Mân. Çr. 9,1,2.

अपत्यदुःखैकमय Adj. *einzig und allein im Schmerz über die Kinder bestehend* Kathâs. 78,79.

अपत्यस्नेहरूपापन्न Adj. *erfüllt von Liebe und Mitleid zu den Kindern* Kathâs. 67,34.

अपनोदक Adj. *vertreibend, entfernend* Visnus. 55,7.

अपमद् Adj. *frei von Hochmuth* Çobn. 70.

°अपमानक Adj. *verachtend, geringschätzend* Manatsh. d. B. A. 1880, S. 46, Z. 20.

अपरकर्मन् n. und अपरक्रिया f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

°अपरचनाहार m. N. pr. einer Oertlichkeit Kâç. zu P. 6,2,103.

अपरविधि m. und अपरसूत्र n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अपरागत TS. 6,6,3,2.

अपरायण Adj. (f. आ) *keine Zuflucht habend* KâmAp. 45,16.

अपरिचलित Adj. *unbewegt, unbeweglich* Çiç. 11,13.

°अपरिच्युत Adj. *nicht abgefallen von, — untreu geworden* Kathâs. 36,169.

अपरिणामिन् Adj. *sich nicht verändernd* Sarvad. 153,3. Nom. abstr. °मिन n.

अपरितर्कित Adj. 1) *unerwartet.* — 2) *nicht gerichtlich verhört, — vernommen.*

अपरितृप्त Adj. *nicht erfreut* Bâlâ. 3,53.

अपरिवर्ग auch ohne *Unterbrechung, durchgängig* Âpast. Ça. 2,11,3.

अपरिविक्त Adj. *nicht besprengend* Âpast. Ça. 15,14,4.

अपरोक्षानुभूति f. und अपरोक्षानुभुति f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अपर्णाध्य Adj. in अपर्णाध्य *oben.*

अपर्वत Adj *ohne Berge* R. 4,63,22.

अपवाच्यार्थ m. *profane Worte* Comm. zu Kâty. Ça. 5. 230, N. 3.

अपशकुन n. *ein ungünstiges Omen* Vishnu. 1,32. °अपहृत् Adj. *fortnehmend, verscheuchend* Çobn. 63.

अपहेलन n. *Geringschätzung* Mon. d. B. A. 1880, S. 37. Vgl. अवहेलन.

अपाणि, Nom. abstr. °त्व n. MBu. 12,180,13.

अपाणिग्रहणाAdj. f. *unverheirathet* Kathâs. 67,85.

अपानीय Adj. *ohne Trinkwasser* MBu. 1,140,78.

अपापद् Adj. *frei von Unglück* Çobn. 70.

अपापाय Adj. *frei von Gefahren* ebend. 47.

अपामार्जन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अपारिज्ञात Adj. *frei von Feindesseehaaren* Çobn. 62.

अपाशि Adj. *ohne Ohrläppchen.*

अपिशुन Adj. *nicht verleumderisch* Çâñkh. Gṛhj. 4,12.

अपीडयत् 3) *nicht quälend, — peinigend* MBu. 13,37,3.

अपुण्यशील Adj. (f. आ) *unglückselig* MBu. 2,66,1.

अपुनर्भाव m. *das Nichtwiedererscheinen* Maitr. S. 3,8,4.

अपुष्कल, lies *nicht inhaltsvoll, seicht, matt und fuge* Harshaç. 138,7 hinzu.

अपूर्वमणि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अपृथग्भूत Adj. *nicht verschieden, identisch* Daçak. (1923) 2,74,10.

अप्यकवि m. N. pr. eines *Dichters* und °कवीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

अप्रगीत Adj. *nicht singend hergesagt* Sarvad. 169,17.

अप्रयाणीय Adj. *nicht im Gebrauch befindlich, zur Reserve bestimmt* Âpast. Ça. 15,6,11.

अप्रवेतित Adj. *unbemerkt* Bhatt. 8,21.

अप्रहृदृत्य Adj. *nicht verborgend* Sarvad. 118,22.

अप्रसह्य Adj. *nicht erhitzt, kalt* (Eisen) Buḍ. P. 6,16,24.

अप्रतिसंधान Adj. *nicht versehrt, — verschlungen* Maitr. S. 1,4,10 (Kâṭh. 32,7).

अप्रतिवचनीय Adj. *nicht antwortend* R. 6,98,12.

अप्रतिवर्तित Adj. *unerwartet* oder *wovon man sich keine Vorstellung zu bilden vermag.*

अप्रतिविबोधवत् Adj. *ohne Bewusstsein, — intelligenz* VP. 4,5,6.

अप्रतिविद् Adj. *unverwundet.*

अप्रतिशङ्कमान Adj. *kein Bedenken tragend.*

अप्रतिसंक्रम Adj. (f. आ) *worauf sich Nichts abspiegelt* Sarvad. 153,3.

अप्रतीघात Adj. *auf keinen Widerstand stossend* Ragu. 17,68.

अप्रतीक्ष्यम् Absol. *ohne darauf zu tupfen* Kaç. 28.

अप्रत्युत्व्यापिक (falsch) und अप्रत्युत्व्यापुक (v. l. richtig) Adj. *sich vor Jmd nicht erhebend* Gop. Br. 1,3,19.

अप्रवृत्त Adj. *schlecht verfahrend* MBu. 13,145,12.

अप्राप्त 7) hierher wohl °एमक *unerwachsen* (Thiere) *zahmend* MBu. 13,23,79. = अदृत्त Nîlak.

अप्राविनीय Adj. f. *um die man sich nicht bewerben darf* MBu. 4,14,26.

अप्रासुक Adj. = सचित्त Çilâñka 2,4.

अप्रीत Adj. *unbefriedigt, unzufrieden.*

अभ्यस्, वद्यस्यकमा वयम् *parallel mit* एतेनाकमा वयम् Maitr. S. 1,10,2 (Kâṭh. 9,4. अवत्स्यम् Kap. S. 8,7). Man könnte अभ्यस् oder अभ्याम् vermuthen.

अफलीकृत Pl. *unenthülste Reiskörner* Âpast. Ça. 15,5,20.

अबद्ध 3) *noch nicht hervorgetreten, noch fehlend* Ragu. 18,47.

अबलिनम् m. *Entkräftung.*

अबिभत् Adj. *nicht unterhaltend, — ernährend* MBu. 12,10,22.

1. अबीत n. Nom. abstr. °त्व n. MBu. 12,320,23.

अब्दुर्ग Adj. *durch Wasser unzugänglich* M. 7,70.

अब्रह्मचर्य n. *Verletzung der Enthaltsamkeit* Âpast. Ça. 15,21,7.

अब्रह्मविद् Adj. *den Veda nicht kennend* MBu. 3,186,18.

अभक्षभक्षप्रकरण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अभय 4) c) (Nachtrag) an den angeführten Stellen *ein die Sicherheit der Person andeutendes oder versprechendes Symbol.* Vgl. z. B. Ward, a View of the History u. s. w. III, S. 11 nand with the fourth (hand) he (Çiva) forbids fear.

अभयडिण्डिम, °मं दा so v. a. *unter Trommelschlag Sicherheit der Person verkünden* Kathâs. 118,101.

अभिकूपय् Absol. *befeuchtend* Çat. Br. 14,1,1,14.

अभिगर्जित n. = अभिगर्जन R. 4,14,1.

अभिप्रु 3) *Gelübde* Hem. Par. 8,110. 116. 131.

190. 192.

अभिज्ञान 3) n. *Nativität* Bṛāc. P. 1,16,1.

अभिज्वलन n. in चितामि°.

अभिठौन n. *eine Art Ring* MBu. 3,41,27.

अभित्ति auch *eine fehlende Wand* Kathās. 6,50.

अभित्वमान (!) m. *swift messenger* J. A. S. Beng. 47,405,35.

अभिदोषम् Adj. *gegen Abend* Āpast. Çr. 15,21,7.

अभिद्दोषम् v. l.

अभिद्दोषेण n. *das Daraufmelken* Āpast. Çr. 15,2,5.

अभिनति f. *das Sichzuwenden* Kap. S. 7,6. Kīrn. 8,12.

अभिनन्दिता f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 4,22.

अभिनयदर्पण m. und अभिनवकाव्यरीमाहात्म्य n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिनिवर्तम् Absol. *einzeln wiederkehrend* Çāṅkh. Br. 17,8.

अभिनिमित्तोपादान n. und °समर्थन n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिनवियाद्दा f. N. pr. einer Nāga-Jungfrau Kāraṇḍ. 4,7.

अभिप्लव auch *Wasserhuhn* Visḥṇus. 44,16.

अभिमुखी Adv. mit करू *vorwärts treiben* Daçak. (1923) 2,7,16.

अभिरामीय n. und अभिलषितार्थचिन्तामणि m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिविलेप m. *das Schwingen der Flügel über Jmd* oder *Etwas* Comm. zu Āpast. Çr. 15,18,9.

अभीतिस्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अभीसार m. *Angriff* MBu. 7,191,31.

अभूमिद् Adj. *kein Land verschenkend* MBu. 3, 200,127.

अभेदखण्डन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अभ्यग्र 3) *mit der Spitze zugewandt zu* (Acc.) Āpast. Çr. 2,9,6.

अभ्याधारम् Absol. in पुनरभ्याधारम्.

अभ्यादाय m. *Feuer von einem Hausbrande* Āpast. Çr. 9,3.

अभ्यायुक Adj. *kommend zu* (Acc.) Kap. S. 44,3.

अभ्युद्धरण n. *Errettung* MBu. 11,6,3.

अभ्युपगम 4) lies 223,26.

अभ्युपप्रिय, °तम Vikramārkac. 5,16.

अभ्यवहित्वन् Adj. *betrübt* R. 2,48,1.

अभ्यवृष्यनिषेवित Adj. *von Menschen nicht besucht, — bewohnt* MBu. 3,64,129.

अमरकोशपञ्जिका f., °कोशपदपारिजात m. und °कोशवृत्तिका f. Titel von Commentaren zu AK. Opp. Cat. 1.

अमरदत्त m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 7.

अमरशेष m. und अमरसूक Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अमरुपरिहित Adj. *nicht von einer Sandöde umgeben* Gaṇḍ. 4,7,8.

अमृत m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 43.

अमृतनरेंगिणी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अमृतप्लाक्षा Adj. (f. या) *mit unvergänglichem Laube* Āpast. Çr. 6,7,1.

अमृतबिन्दु m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 51,22.

अमृतबिन्दुस्कन्दोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अम्बरीष 4) R. 5,3,5.

अम्बास्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयज्ञीय Adj. = अयज्ञिय 1) Kap. S. 39,4.

अयनचयनादिगणित n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयःशर्क Adj. *erzhaltig* Taitt. Ār. 5,3,2.

अयाचितम् Nom. ag. *nicht bittend*, — *werbend* Kumāras. 1,52.

अयूथिक Adj. vom *Schwarm getrennt* (Taube) Kāṭh. Gṛhy. 44,a = Mān. Gṛhy. 2,17.

अयोध्यामाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयोऽशन Adj. von *Eisenfeil sich nährend* Hariv. 6164.

अरत्र Adj. *staubios, rein* (Gewand) R. od. Bomb. 3,72,4.

अरजस्क Adj. auch *staubios* Hem. Par. 3,62.

अरटा f. N. pr. einer Göttin Gaṇḍ. 4,4,29.

अरट्टिणी 1) lies (* m.). Bildlich so v. a. *Mutter* Harav. 7022 nach Nīlak.

अरण्डिन Adj. *nicht aufgegeben*, — *fehlend* Çiç. 17,21.

अरिक्त 1) Nom. abstr. °ता f. Āpast. Çr. 15,14,13.

अरुत् auch *gesund* J. A. S. Beng. 48,12.

अरुणाधिकरणानुज्ञा f. und अरुणाधिदेवी f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अरूढ Adj. *unbekannt, unverständlich.*

अरूढमूल Adj. *noch keine Wurzeln geschlagen habend.* Nom. abstr. °व n. Spr. 90.

अरूपविशेष Adj. *wo keine besonderen Formen bestehen* Kāraṇḍ. 18,19.

अरोचकैं Adj. *kein Gefallen erweckend* Maitr. S. 1,4,12.

अरोम Adj. (f. या) *unbehaart.*

अरोष m. *kein Zorn* MBu. 12,15,26.

अरोषण Adj. *nicht zum Zorn geneigt.*

अर्कमय Adj. von *der Calotropis gigantea* Āpast. Çr. 15,3,11.

अर्गलपाशक m. *der zur Aufnahme eines Riegels bestimmte Ring* Çilāra 2,11.

अर्गलायू. °यते *einen Riegel bilden* Hem. Par. 13,58.

अर्चनानवनीत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अर्चा 3) *Reliquie* Çilāra 1,377.

अर्चाविभव n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अर्थकार्य्य n. *Dürftigkeit, Armuth* Rāgat. 5,241.

अर्थकिल्विषिन् Adj. *sich am Geide vergehend* M. 8,141.

अर्थचर्या f. *Verrichtung eines Geschäfts* Āçv. Gṛhy. 3,7,8.

अर्थतृष् Adj. *nach Geld begierig* Bṛāc. P. 11,8,31.

अर्थदीपिका f. und अर्थपञ्चक n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अर्थपाठ्य n. *in Geldangelegenheiten an den Tag gelegte Härte* Pañcat. ed. orn. 38,23.

अर्थनम् Adj. *einen Zweck sich vorstellend* Gaṇḍ. 4,5,8.

अर्धकार्षिक Adj. *einen halben Karsha wiegend* Suçr. 2,88,10.

अर्धकुण्डलकार्षिन् Adj. *einen halben Ohrring tragend* MBu. 13,13,232.

अर्धचित्तपुत्रक m. *eine best. Stellung* Vikr. 64,3.

अर्धनग्न Adj. *halb zerbrochen* Pañcat. 217,21.

अर्धनिष्टत Adj. *halb geschmückt* Hem. Par. 1,318.

अर्धरात्र m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 26.

अर्धाध्व Loc. *auf halbem Wege* Āpast. Çr. 15,13,9.

अर्यपत्नी, lies Adj. f. Pl. *Arier zu Herren habend.*

अर्हत्तिका f. N. pr. einer Budh. Nonne Daçak. (1925) 2,121,18.

अलक्तृन् Adj. *Böses verkündend* MBu. 6,112,12.

अलंकरणीय mit Loc. Hem. Par. 1,126.

अलंकार 4) *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 51,12.

अलंकारनिकर्ष m., °कारमयूख m., °कारसूत्र n. und °कारसार्थ n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अलङ्घयत् Adj. *nicht übertretend* (einen Befehl) Rāgat. 9,9.

अलमेलमङ्गास्तोत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अलिक m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 107.

अलिवन्द् m. neben अलिवन्द् (अलिवर्द) Kāṭh. 5,12,1.

अलोभवत् Adj. *frei von Begierde* Çabd. 77.

अल्पकाय Adj. *hager, mager* MBu. 3,133,9. Nom. abstr. °त्व n. Suçr. 1,175,17.

अल्पकृच्छ्र n. Instr. *mit geringer Mühe.*

अल्पक्षीविन् Adj. *nicht lange lebend* Hariv. 9320.

अल्पदर्शिन् Adj. von *geringer Einsicht.*

अल्पाघस् Adj. *dem Weniges gelingt, unglücklich.*

अल्पातङ्क Adj. *wenig Leiden habend, gesund.* Nom. abstr. °ता f. Kāraṇḍ. 18,8. 89,12.

ग्रत्याबाध Adj. dass. Nom. abstr. °ता f. Kâraṇ. 89,12.

ग्रत्यीभाव m. *Verringerung* Daśtup. 9,39. 32,24.

ग्रवकुण्ठन, °कृताव° Adj. (f. ग्रा) *eingehüllt in* Harshaḳ. 147,13.

ग्रवकुत्सित n. *Tadel* Nir. 1,4.

ग्रवकेशिन् Hem. Par. 2,11.

ग्रवगतरंहिमत्तम् Ind. St. 10,318 fehlerhaft für ग्रवगत°.

ग्रवगध eher m. Pl. N. pr. eines Volkes.

ग्रवंगतोस् Abl. Inf. zu गम् mit ग्रव TS. 2,3,4,4.

*ग्रवगोत n. *Tadel, üble Nachrede.*

ग्रवग्र 1) Adj. *kussend*, so v. a. *unmittelbar berührend* Âpast. Ça. 2,13,10. — 2) m. = ग्रवग्राण ebend. 15,11,14.

ग्रवग्राणा n. *das Betechenlassen* Âpast. Ça. 15,2,3.

ग्रवच्छेदकतत्त्वनिरुक्ति f., °छेदकतानिरुक्ति f., °छेदकतामाला f., °छेदकतालेश m., °छेदकतावाद m. und °छेदकतामाद Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रवतनन n. *Mittel zur Bekämpfung* (einer Krankheit) Kâraka 3,6.

ग्रवत्वलन, lies *das Beleuchten.*

ग्रवद्भु m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 37.

ग्रवद्रोन m. *eine Art Flug* MBu. 8,41,26. 28.

ग्रवधूत und °क n. Titel einer Upanishad.

ग्रवन 1) m. *Retter* Çâṅs. 43. 93. — 2) f. ई N. pr. eines Flusses Harit. 2,109,21.

ग्रवन्तिसुकुमाल m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 11,134. Vgl. ग्रवन्ती° (Nachtr.).

ग्रवबोधनीय, lies *zu rügen, zu tadeln.*

ग्रवमोरुन n. *Betäubungsmittel* Kâraka 6,12.

ग्रवयव m., °क्रोड, °ग्रन्थ m., °टिप्पणी f. und °शिरामणि m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रवरूतम् *wenigstens* Maitrây. (K.) 118,1. 234,3. 21. 246,4.

ग्रवर्णी und °शिला f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रवर्षित्नु Adj. (f. °त्नी) *nicht nach Regen aussehend* (Himmel) Kâṭh. 25,10.

ग्रवलगन n. *das Gewinnen Jmds* Hem. Par. 8,12.

ग्रवलोकितलक्ष्मी f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇ. 6,3.

ग्रवसर्पिन n. *eine Art Flug.*

ग्रवसभ्य, lies *in Gesellschaft* (von Mannern) *gerathen.*

ग्रवस्थापनिका und °स्थापिनी f. *die Zauberkunst* (विद्या) *der Einschläferung* Hem. Par. 2,173. 182. 184. 186.

ग्रवाग्र Adj. *mit der Spitze abgewandt* Âpast. Ça. 2,9,6.

ग्रविकल्पित Adj. *keinem Zweifel unterliegend* Sarvad. 146,6.

ग्रविकूणित Adj. *nicht zugehalten* (Nase) Hem. Par. 8,80.

ग्रविकृत 2) Gaṭṭ. 1,18 so v. a. *ungefärbt.*

ग्रविक्लिण्टत Adj. *nicht gestört, — in Unordnung gebracht* Mârk. P. 16,70.

ग्रविगलित Adj. *unversieglich* Buḍḍ. P. 5,1,27.

ग्रविचेष्टस् Adj. *sich nicht rührend, unbeweglich* MBu. 13,40,58.

ग्रविज्ञातकर्तृक Adj. *wovon man keine Ahnung gehabt hat.*

ग्रवितृप्त Adj. *nicht satt, unbefriedigt; die Ergänzung im Gen. oder Loc. °काम Adj. dessen Wünsche unbefriedigt sind.*

ग्रवित्रस्त Adj. *unerschrocken.*

ग्रविदित, °त: पितरि: *ohne Wissen der Eltern,* °ते पितु: *o. W. des Vaters,* °तै (Adv.) तस्य *o. sein W.*

ग्रविदिष्ट Adj. *keine Feinde habend* Çiç. 62.

ग्रविनिपतित Adj. *nicht verfehlt, gelungen* MBu. 12,89,14.

ग्रविद्यक्ष auch *nicht vollkommen zu Nichte geworden* Buḍḍ. P. 1,6,22.

ग्रविप्ररूढ Adj. *unbetreten.*

ग्रविभाव्य Adj. *nicht wahrnehmbar, — vernehmbar, — erkennbar, — fassbar.*

ग्रविमुक्तोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

ग्रविराग m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 123.

ग्रवीं Hem. Par. 7,28.

ग्रवीचिसमाधि m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇḍ. 51,21. 93,9. 94,9.

ग्रव्यतिपङ्क्तम् Absol. *ohne zu vertauschen* Âpast. Ça. 15,8,10.

ग्रव्यधिनि Kap. S. 2,14.

ग्रव्यस्त Adj. *nicht weit entfernt von, in der Nähe von* (Abl.) *wachsend* Âpast. Ça. 2,15,1.

ग्रव्यभिचरित Adj. *wogegen nicht gefehlt werden ist* Comm. zu TS. Prât. 2,25.

ग्रव्यापकविषयतासम्बन्धावच्छेदकपत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ग्रव्रण *ohne Scharten* (Schwert) MBu. 4,8,1.

ग्रव्रताच्छिकृत् Adj. *der keine Ceremonie zur Verhütung übler Folgen vollbracht hat* Âpast. Ça. 15, 21,12.

ग्रव्रात्यविद्वस् Adj. *ungelehrt* Hariv. 11159.

ग्रशीतिकापट Adj. *über 80 Jahre alt* MBu. 7,125, 73, v. l.

ग्रशीतिपत्तक Adj. *80jährig* MBu. 7,125,73. Nach Nîlak. *500jährig.*

ग्रशोकश्री m. N. pr. eines Sohnes des Bindusâra Hem. Par. 8,14.

ग्रशोकों Adv. mit कर् *von Kummer befreien* und zugleich *zu einem Açoka-Baum machen* Z. d. d. m. G. 27,51.

ग्रश्वगार्दभ n. *Pferdeleiche* TS. 7,2,10.2.

*ग्रश्वगोरू n. *Pferdestall.*

ग्रश्वयादातनारेगमण Adj. (f. ई) *aus Reitern, Fussgängern und Hunden bestehend* Kâtuḷ. 27,150.

ग्रश्वलक्षणा n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ग्रश्वीय 2) oder *Pferdeschaar.*

ग्रष्टक 4) Bez. des Ṛigveda Opp. Cat. 1. °त्रयभाष्यकार, °भाष्य n. und °वंग्रपयोग m. Titel von Werken ebend.

ग्रष्टगव Adj. *mit acht Ochsen bespannt* MBu. 8, 20,30.

ग्रष्टपद् 2) auch Titel eines Gedichtes Opp. Cat. 1.

ग्रष्टपद् auch *aus 8 Worten bestehend* Comm. zu Maitrây. ed. Bomb. S. 8 und Notes S. 4.

ग्रष्टपदमूलिका f., ग्रष्टब्रह्मविवेक m., ग्रष्टभाष्यक n., ग्रष्टमङ्गल्य n. und ग्रष्टमङ्गलमय Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रष्टवंशवत् Adj. *acht* (schöngeformte) *Röhrknochen* (d. i. *lange Körpertheile*) *habend* R. 3,32,14.

ग्रष्टशोकी f., ग्रष्टस्थानपरीता f., ग्रष्टाङ्गनिवण्ट m., ग्रष्टाङ्गहृदयदीपिका f., °हृदयमीक्षा f. und °हृदयसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*ग्रष्टार्द्ध auch Adj. *acht Spitzzähne habend* AV. Paipp.

ग्रष्टादशपुराणसार Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ग्रष्टादशर्च *eine Strophe oder Lied von 18 Versen* AV. 19,23,15.

ग्रष्टादशवाद m., °दशस्मृति f., °स्मृतिसार und °दशाध्यवाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रष्टिक Adj. *die Länge von Achten habend* Çiç. 85. 1,49.

ग्रष्टोत्तरशतद्विव्यदेशनिरूपण n., °देशस्थलमाहात्म्य n., °स्थलवोक m. und °शतोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

2. ग्रस् mit ग्रधिनि *darüber werfen* Kap. S. 32,4.

ग्रसंयत 4) *nicht geschlossen.* °कवाट Adj. R. 2, 71,24.

ग्रसंशाक्त Adj. *nicht zusammenbrechend* Kap. S. 44,9.

ग्रसंस्थिनि f. *das Nichtruhen in* (im Comp. vorangehend) Çâṅs. 4.

ग्रसंकल्पनीय Adj. *wonach man nicht streben soll.*

ग्रसंकुचित Adj. 1) *nicht gerunzelt.* — 2) *ungeschmälert.*

ग्रसंकृत Adj. *nicht begehrt* MBu. 14,46,19.

अनंगत 1) *nicht zusammentreffend.* अनै R. 6, 23,11.

अनंवलत्व Adj. *sich nicht entfernend von* (Abl.).

अनंशात Adj. *nicht erstanden, — zum Vorschein gekommen* Spr. 2135.

अनंशान n. *Uneinigkeit, Zwietracht mit* (Instr.) TS. 5,3,8,4.

अनवरम् Adv. *langsam, gründlich* Bhāg. P. 4,9,5.

अनश्व m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 38.

अनर्धन्य auch *Ungerechtigkeit* R. 2,35,26; vgl. ed. Bomb.

अनर्नाभि Adj. *nicht verwandt* Kap. S. 2,5.

अनगर Adj. *nicht kämpfend, friedfertig* Comm. 50.

अनर्पति (Nachtr.) auch *das Mistlingen* M. 12,36.

अनर्पित Adj. *unaufgefordert* Āpast. Çr. 13,1,6.

अनर्भवपत्त n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनर्भिन्दु auch *nicht untereinander mengend* TBr. 3,7,5,6.

अनर्वशोग्र Adj. *nicht Allen zugänglich, für Andre verschlossen* AK. 3,4,28,68.

अनधाधाधन्व m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनसिचर्या f. *Handhabung des Schwertes, Fechtkunst* MBh. 1,132,39.

अनिधर् m. N. pr. eines Mannes Rāgat. 7,1002.

अनुनृत् in Bhāg. P. nach dem Comm. = अनुनृत्.

अनुसमेधान m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 52,7.

अनुसेन्द्रा f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,21.

अनस्वल Adj. *nicht wankend;* m. Bez. *eines best. Feuers* Pāṇ. Gṛhj. 2,6,10.

2. अनस्भ Adj. (f. आ) auch *ohne Pfeiler* Ragh. 1,41.

अनस्यात् Adj. *nicht streuend* Āpast. Çr. 8,14,4.

अनिश्चिक्कित, so zu lesen.

अनस्पन्द n. *Unbeweglichkeit* in गर्भास्पन्द.

1. अन 2, *b)* Ragh. 16,15. Kāraṇḍ. 70,9.

अनवद्य Adj. *gestaltlos.*

अनवाध्यापय Adj. *dem Studium des Veda nicht obliegend* MBh. 13,94,17.

अनवामिक, f. आ Kāraṇḍ. 45,16.

अनर्दल n. *Mittag* Sīkṣās. 3,22.

अनल्यानेक्रान्द्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनक्तिनयाम n. Sg. *Tag und Nacht.*

अनिर्वृध्यनंक्तिता f. und अनर्ोन Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

*आकार्यकाङ्किका, lies *eine best. Pflanze* Rāgān. 8,65.

*आकाय m. *Probierstein.*

आकाकर m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 51,9. 92,20.

आकालिकालीम् Adv. *bis zum Ufer der Kāli-*

kā Rāgat. 4,145.

आकाशप्रवा f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 5,24.

आकाशगैत्र n. und °कात्व m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आकाशगतिता f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,8.

आकाशाधिकरणवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आकिंचन्यायतन n. *Nihilismus* Lalit. 295,10.

*आकाङ्क्ष्मिन् m. und *आकाङ्क्षा n. Nom. abstr. von आकाङ्क्ष gaṇa दृढादि in der Kāç.

आकाल Adj. *dessen Bücher geschmiert ist* Taitt. Ār. 4,4,1.

आक्रन्दित n. 1) *Gebrüll.* — 2) *klägliches Geschrei.*

आक्रीडगिरि m. = आक्रीडपर्वत Daçān. (1925) 2,73,6.

आक्रुष्ट n. *lautes Geschrei* Sūçr. 1,108,17.

आक्षेतर् auch *der Jmd Etwas entsieht* J. A. S. Beng. 47,406,48.

आक्षेपेतित n. *Gebrumme* R. 6,33,2. 37,42.

आख्यातशिरोमणि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आगमनागमना f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 5,10.

आगमप्रामाण्य n. und आगमसारसंग्रह m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

आघोष 1) *a)* Bez. einer Form des विसर्ग Kāraka 6,11. — 4) *b)* Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आघोषाधिक, f. आ Gop. Br. 1,2,21.

आघोषणासूत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आघोषिणी f. Pl. *bestimmte dämonische Wesen* Ind. St. 15,144.

आचन्द्रम् Adv. *so lange der Mond bestehen wird* Ind. St. 15,317.

आचन्द्रार्कतितिसमकालम् Adv. *so lange Mond, Sonne und Erde bestehen werden* J. A. S. Beng. 47,406,42.

आचारकाण्ड, आचारदर्शन n., आचारदर्श m., आचारनवनीत n., आचारप्रदीप m., आचारमंजूष f., आचारमयूख m., आचारमयूखटीका f., आचारमयूखमाला f., आचारमयूखसंग्रह m., आचारमयूखसार m., आचारमयूखसूत्र n., आचारमयूखसूत्रवृत्ति f., आचारमयूखसूत्रविवृति f., आचारमयूखसूत्रसंग्रह m., आचारमयूखसूत्रसंग्रहटीका f., आचारमयूखसूत्रसंग्रहविवृति f., आचारमयूखसूत्रसंग्रहविवृतिटीका f. und आचारमयूखसूत्रसंग्रहविवृतिविवेचन n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आचेष्टेनी f. Āpast. Çr. 1,5,5 Bez. *der Worte* यथा मेध्यम् v. s. w. *bis* शरद: शतम् TBr. 3,7,8,9. 10.

आतिशोभिन् Adj. *im Wettkampf sich auszeichnend* MBh. 1,198,12.

आत्मयाम् TBr. 3,7,5,6 fehlerhaft für आत्मयाम्.

आत्मनेपपुराण n. und आत्मनेपतत्त्व n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*आत्मचर Adj. (f. ई) *früher reich gewesen.*

आपाडकोश Adj. *im Ei eingeschlossen* Bhāg. P. 2,1,25.

आपाद्पिछे m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1.

आपाम् (1. आ + पाम्) Adv. *mit angefügtem* च *und zwar aus folgendem Grunde* Mahānu. (K.) 12, 27. 81,4. 95,16. 96,26. 176,6.

आपियात्रिक (Nachtr.), lies आपियात्रा.

*आपिसूर्य Adv. *bis nach Sonnenuntergang* Bhārt. 4,14.

आत्मतत्त्वोदेश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

1. आत्मतत्त्व auch *das eigene Lehrbuch* Gaṇit. 2,91.

आत्मतत्त्वातिसिद्धिवाद m., आत्मप्रकाशिकाविवरण n. und आत्मप्रिया f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आत्मभावाय Adj. Beiw. Nārājaṇa's Hariv. 8819. 12608.

आत्मविद्याविलास m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आत्मसिद्धिगण Adj. Beiw. Nārājaṇa's Hariv. 12608.

आत्मार्पण n. und °मुति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आत्मोपवाताय Adj. *des eigenen Geschlechts, seinen Gleichen* Pārāç. 63,24.

आत्मोल्लास m., आत्रेयशिता f., आत्रेयसंहिता f., आदिकुण्डगोप n. und आदिकेशवस्थलमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आदित्यमयोतिस् Adj. *der Sonne Licht habend* Çat. Br. 14,7,1,2.

आदित्यस्तोत्र n. Titel eines Stotra Opp. Cat. 1.

आदित्या f. *das Verlangen zu nehmen* Hem. Pal. 1,85.

आदिभरतप्रस्तार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आदिवराह m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 83.

आदिविमानशोधाद्धार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आधाकर्मन् n. *eine best. sündhafte Handlung* Çāṅkha 2,12.

आधान n., °पञ्चक n. und °पञ्चकप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आधार्ष्ठा n. *Feigheit* Daçak. 10,18. Vgl. अधार्ष्ठा.

आनन्दगिरीय m., आनन्दताण्डवव्याख्यान n., आनन्दतारतम्यलघुटीका n., आनन्दतिलक m., आनन्दतीर्थीय n., आनन्दराघव, आनन्दवधीय n., आनन्दविलास m., आनन्दसमुद्रस्तव m., आनन्दसारतारतम्यलघुटीका n. und आनिमिल (?) Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आनुग्राहिक (auch आनु°) Adj. *über* आनुग्रह 1) *handelnd* Mān. Gṛ. 8 in den Unterschrr.

आनुताव्य 1) °तर Compar. Kāṭh. 27,9.

आनुयाजिक Adj. (f. ई) *zum Nachopfer gehörig* Mān. Gṛ. 1,3,4. 8,6.

आपतर्त्त (Nachtr.), आपतत्त Mān. Gṛ.

आपदेवीय m. n., आपस्तम्बगृह्य m., °स्तम्बपूर्वप्रयोग m., °स्तम्बप्रयोग m., °स्तम्बमीत n. °स्तम्बसामान्यसूत्रभाष्य n., °स्तम्बसूत्र n., °स्तम्बस्मृति f. und °स्तम्बापरसूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आपस्तम्ब und °स्तम्भीय = °स्तम्ब und °स्तम्बीय Burnell, Intr. to Āpast. Transl. XXXIII.

आपिशलिशिक्षा f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आपोलुप Adj. = उपोलर्प्य Kāp. S. 8,3.

आप्तकृत् Adj. *zuverlässig (Person)* MBh. 3,133,18.

आप्तोपायनिरोध m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आप्यैर्य m. Pl. und आप्येयर्त्त n. Nom. abstr. = आपेय und °त्त Kāp. S. 47,7.

आप्नुत auch *ein Sprung gegen Jmd hin, — auf Jmd.*

आभियोगिक Adj. 1) *wobei Sachkenntniss an den Tag gelegt wird, schlau, raffinirt* Hem. Par. 3,126. — 2) *mit Sachkenntniss zu Werke gehend* ebend. 6,132.

आभिशस्य m., lies *ein Verbrechen, durch welches man* आभिशस्त *wird.*

आभोग 3) a) Hem. Par. 7,126.

आभोग m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आभ्रीं Mān. S. 1,4,1 (Kāṭh. 3,3. 32,3).

3. आम Adv. *ja* (Bejahung). आमेति Hem. Par. 3, 93. 95.

आमकोशिन् Adj. etwa *dessen Ituneres noch wund ist* (Ohr) Suśr. 1,38,8.

आमर्षे (Nachtr.), lies m. Pl. *roh (ungedörrt) zerstampfte Körner.* Auch Āpast. Śr. 8,3,10.

आमुक्त etwa *Rüstung* Hem. Par. 1,ie. 8,267.

आम्नायक्रियार्थवादिसूत्रविचार m. und आम्नायपद्ध n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आयति auch *Nachkomme, Sohn* Daśak. (1925) 2, 142,16.

आयव्ययपूर्व्य n. = आयव्ययपूर्व ebend. 2,76,15. 18.

आयुष्कृत् Adj. *langes Leben verleihend* Āpast. Śr. 6,21,1.

आरटिन u. *Geräusch* Daśak. (1925) 2,136,13.

आरण्यकभूभाष्कर, आरण्यकभाष्य m., आरण्यकोपनिषद् f., आरण्यभाष्य m., आरण्यमकाप्रस्तानिका (lies °प्रस्थानिका), f., आरण्यशिक्षा f., आरण्योपनिषद् f., आराधनक्रम m. und आरणशिक्षा f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आरब्ध m. *ein best. Samādhi* Kāraṇḍ. 52,2.

आरब्धज्ञानक n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आर्कीगण m. *eine best. Begehung* MBh. 13,103,32.

आर्द्रीभाव m. *das Nasswerden* Dhātup. 26,16.

आर्यदामो f. N. pr. einer Frau Daśak. (1925) 2,74, 11. 13.

आर्यवृद्धि Adj. *edelmüthig* ebend. 2,111,9.

आर्यवेत्तृ m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 1, 288.

आर्याग्निहोत्रा f., आर्याघ्राशक्ष f., आर्यात्वर्गीहोत्रोपनिषद् n. (MBh.) und आलवन्दृस्तोत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आलाप und °क m. *Lection* Hem. Par. 12,189. 196.

आवक m. oder °का f. Pl. *eine best. Art den Veda zu rectiren* Hemādri 1,319,7.

आवर्णी f. und °शिनी f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आवश्यक n. und आवश्यिकी f. *religiöse Pflicht* Hem. Par. आवश्यकसूत्र n. Titel eines Gṛihya-Sūtra.

आश्रस्का m. *ein abgeschnittenes Holzstück* Āpast. Śr. 15,3,11.

आशातना f. *Versuchung* Hem. Par. 8,167.

आशौचवनमाला f., आशौचकाण्ड, आशौचचन्द्रिका f., आशौचदीपिका f., आशौचविधि m., आशौचशतक n., आश्वमवामपर्व्य n. (MBh.), आश्वमवाद m., आश्वलायनदीपिका f., आश्वलायनधर्म m., आश्वलायनपूर्वप्रयोग m., आश्वलायनप्रायश्चित्त n., आश्वलायनप्रौत n., °सूत्र n., आश्वलायनसूत्र n., आश्वलायनश्रालोपाक m. und आश्वलायनस्मृति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आश्वासनी f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,16.

आसक्तभाव Adj. *verliebt in* (Loc.) Daśak. (1925) 2,92,2.

आसक्तिवाद m. und आसनाध्याय m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आसनकालिक Adj. *der Zeit nach nahe bei einander liegend* P. 5,1,20, Sch.

आसुरकाण्ड Titel eines Werkes (MBh.) Opp. Cat. 1.

आस्तिचनवत् Adj. *einen Bauch habend (Gofass)* Āpast. Śr. 15,14,13.

आस्कन्दन् Absol. *hüpfend.*

आस्थदघ्न, Loc. *in der Höhe des Mundes* Āpast. Śr. 15,13,3.

आस्फोशिन् Adj. *im Kampfe sich auszeichnend.*

आस्फोत्तायिस्त्रोत्रण n., °ग्रोविधान n. und आस्फोत्कायकर Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आह्लादयितृ Nom. sg. *Erquicker.* Nom. abstr. °तृत्व n. Caṁp. zu Bādar. 2,3,25.

3. इ mit समुद्, °इत 1) am Ende eines Comp. *hervorragend in* Āpast. 1,1,11. — 2) *im Besitz aller guten Eigenschaften* Āpast. 2,5,7. 17,5. 18,16. 20, 2. — Mit परत्या *umherwandern* Kap. S. 5,6. — Mit प्रतिपरि *herumgehen vorbei an* (Acc.) Āpast. Śr. 15,17,8.

इङ्गितमरण n. *eine best. Todesart für Gaina im letzten Stadium* Cāṇḍ. 1,381. 387. 390. 392.

इङ्गुदतल n. und इङ्गुदीतैल f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

इतिक्रम m. Instr. *auf solche Weise* Rāgn. ed. Calc. 7,39.

इतिप्रभृति Adj. *so anfangend.*

इतिहासमुच्चयसंग्रह m. und इतिहासोत्तम Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

इतिहैति Adj. *Neuigkeiten erzählend, klatschend* Cāṇḍ. Gṛ. 4,12.

इदर 4) n. = इङ्गितमरण Cāṇḍ.

इदंफल Adj. (f. आ) *mit diesem Lohn verbunden* Cāṇḍ. zu Bḥ. Ār. Up. S. 72.

1. इध् Caus. इन्धित *angezündet, angefacht* Kāraṇḍ. 6,18.

इध्मवर्हिस् n. *Streu zum Brennen* (?) Z. d. d. m. G. 9,xxxx.

इध्मावर्हिस् n. Sg. und Du. Kāṭh. Śr. 2,2,11. 6, 11. 8,2,21.

इन्द्रियाधिपाय m. und इन्द्रुस्तेश्वरप्रसाद m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

इन्द्रपट *n. Luftgewand*, so v. a. *Nacktheit* Kāraṇḍ. 81,6.

इन्द्रपुच्छ Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इन्द्रमधर्षी f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 3,9.

इन्द्रमणि m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 94,3.

इन्द्रराज m. auch *ein best.* Romavivara Kāraṇḍ. 83,16.

इन्द्रश्री f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 5,9.

इन्द्रियपरिमोक्षन m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 92,24.

1. इष् mit उप *hinstreben zu* (Acc.) Maitr. S. 1, 2,11 (Kāṭh. 3,5. Kap. S. 2,10. Mān. Gṛ. 1,8,2).

इष्टिनिर्णय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इष्टिविध Adj. *in die Kategorie der इष्टि gehörig* Āpast. Śr. 7,28,1.

इष्टिविषय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इष्टमनस् Adj. *hierher den Sinn gerichtet habend* Āpast. Śr. 3,10,2.

3. ई (Nom. ईस्) soll nach Nīlak. MBh. 13,17,107 in चञ्चरी enthalten sein.

ईड् mit निस्-भव durchsuchen, durchstöbern Kiranḍ. 44,1.

ईडारण्यमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ईड्य MBh. 7,9458 fehlerhaft für ईड्य.

ईरपाद, eher वेरपाद als ein Wort und als N. pr. eines Volkes zu fassen. ईरपाद wird übrigens auch als Asura gedeutet.

ईर्ण 2) zu ईर्णवत् vgl. ईर्णावर्षिकी.

ईर्णावास्यवाहन n. Titelein Werkes Opp. Cat. 1.

ईश्वर 4; d) N. pr. einer Frau Hem. Par. 13,182.

ईश्वरदीक्षित m. N. pr. eines Autors. °सोप n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

ईश्वरमूलवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उक्तभाव Adj. *dem Sinne nach schon ausgedrückt* Comm. zu Hāla 683.

उक्तार्थ Adj. *dem Sinne nach schon ausgedrückt* Vimāna 2,2,11.

उक्ष् mit प्रति *besprengen* Āpast. Çr. 2,8,3.

उग्रमय m. *ein best. Krankheitsdämon* Hariv. 9561.

उचिनोपाख्यग्रन्थ m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उच्चतुस् Daçar. (1923) 2,125,1.

उच्चार्य प्रस्रावस्थान n. *Abtritt, Abort* Kiranḍ. 46,18.

उच्चित्रण n. *das Ausschmücken, Ausstaffiren* Viramānkar. 10,9.

उच्चैस् Adv. mit कर् *in nach oben stehende Buchzeichen verwandeln* Hem. Par. 2,135.

उच्चोर्किं und °र्कीं f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उज्जिखिन्द्य ist mit ° zu versehen.

उज्जिहीर्षु Adj. *herauszuziehen —, zu retten wünschend* MBh. 8,80,1.

उज्ज्वला f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उड्डीकित n. *das Aufspringen, Aufhüpfen* Rāṭṭ. 8,722 (नुड्डीकित gedr.).

उड्डुशाखल m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उड्डाल m. *Verunglimpfung* Hem. Par. 8,105.

उणादिनिवृत्ति m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उत्कचकुसुमावत् Adj. von *einer Menge aufgeblühter Lotose umgeben* Bhāg. P. 3,23,38.

उत्कलित n. = उत्कूत. Pl. Rtus. 6,32.

उत्कोचिन् Adj. *bestechlich* MBh. 7,73,32.

उत्कुष्ट n. *das Aufstehrsien.*

उत्तगाग Adj. *hoch gerühmt* (Vishṇu) Bhāg. P. 4,12,21.

उत्तपदिन् Adj. *die höchste Stelle von* (Gen.) *bildend, — darstellend* Kap. S. 32,9.

उत्तनमोकचन्द्रिका f., उत्तरगार्ग्य, उत्तरचम्प f.

उत्तरपरिच्छेद m., उत्तरप्रायश्चित्त n., उत्तरप्रावधोय n. und उत्तरभागवत n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उत्तरलम्बन् Adj. *oben gezeichnet* Kap. S. 32,8.

उत्तरस्त्री f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kiranḍ. 5,18.

उत्तरसरिता f., उत्तरसारस्वादिनी f. und उत्तरावर्षण n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उत्तरेतरवक्तृ Nom. ag. *Jmd* (Gen.) *keine Antwort schuldig bleibend* MBh. 2,5,8.

उत्तर्य in चन्द्रोत्तर्य.

1. उत्तार् 4) *das Hinaufsteigen* Hem. Par. 12,112.

उत्तिङ् m. *ein best. Insect* Çikṣ. 1,379. Kalpas. 124.

उत्त्रासन n. *das Erschrecken* (trans.) Daṇḍin 9,15.

उत्पर्याणित Adj. *abgestattet* Hem. Par. 12,112.

उत्पात auch *das Abgeschnittenwerden* Hem. Par. 2,111.

उत्पातिक Adj. (f. ई) *übernatürlich.* भाषा Hem. Par. 8,52. Wohl fehlerhaft für धौत्पातिक.

उत्पुप्लुया f. *das Auffliegenwollen* Hem. Par. 12, 382.

उत्सूत्र Adj. *was nicht im Sūtra steht* Mahīdh. (K.) 12,27.

उत्स्रोतस् Adj. *hinaufstrebend* (Pflanzen) Bhāg. P. 3,10,18.

उत्स्वेदन n. *das Wässern* Çikṣ. 2,61.

उदककृत्य n. *eine mit Wasser zu vollziehende Handlung* Āpast. Çr. 15,2,9.

उदकशक्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उदकूल Gobh. 4,5,16 fehlerhaft für उदकूल.

उदकूल Adj. *mit dem Buchst nach Norden gerichtet* (Gras).

उदरसाद् Absol. *sich auf den Bauch schlagend* Spr. 3094.

उदरस्य auch Adj. *im Mutterleibe befindlich* MBh. 3,132,11.

उदायिन् 2) des Kūṇika Hem. Par. 6,22.

उदिडन n. *das Schweingen* Comm. zu Kāṭj. Çr. 2,3,35.

उदितानुदित Adj. *halbaufgegangen* (Sonne) Āpast. Çr. 15,18,13.

उद्देतोस् *gegen* Kap. S. 6,8.

उद्भेदीय m. *ein best. Vergehen* Kalpas. 123.

उद्भृत् n. *das Erheben einer Waffe, das Drohen mit s.* W. Jiñ. 2,215.

उद्भृत्न n. *das Durchstecken, Durchschlingen* Comm. zu Kāṭj. Çr. 2,7,2.

उद्भरण n. = उद्भृत् Mit. zu Jiñ. 2,215.

उद्भृष्ट n. *Geraunsch, Getön.*

उद्भृष्ट n. *ein best. Fehler der Aussprache.*

उद्भोग 2) *d)* Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उद्भवकोशक n. *Uterus* Mūk. P. 11,5.

उद्भावन 3) *Entfaltung, Manifestation.* गुण° Kiranḍ. 24,10. °न् f. dass. 14,17. 20. 18,10. 24, 13. 48,17.

उद्भूतप्रकाशनावाद m. und उद्भापनविधान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

उद्यापनिका f. *Itsimkshr von einer Reise* Hem. Par. 4,10.

उद्यन्तराधव n. und उन्मादचिकित्सापटल Titel zweier Werke Opp.

उन्मीनकेतन Adj. *wo der Liebesgott obenan steht* Hem. Par. 8,116.

उपकाश m. 1) *Frühroth* Āpast. Çr. 15,18,13. — 2) *Ausschen.* नीलोप° Adj. *schwarz aussehend* ebend. 6,9,1.

उपक्रम्य n. *das Herantreten* RV. 1,28,3.

उपतिज्ञास्य Adj. *etwa von Allem in Kenntniss zu setzen* MBh. 13,59,14.

उपतिन्दिका f. *Zäpfchen im Halse* Kāraka 4,7.

उपर्णपद् ist n. Tbs. 3,9,23,1.

उपलुला f. *etwa Nebengebiet* Vārāh. Bṛh. S. 53,30.

उपदिश् Adj. *Etwas* (Acc.) *zu lehren beabsichtigend* Einl. zu Gaṇiṣ.

उपदेशकणिका f. Titel eines Gaina-Werkes Buhler, Rep. 1872—73, S. 10.

उपदेशसूत्र n., °देशविवरण n. und °देशसङ्ग्रहतुल्यव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उपनिग्राह्य Absol. *in die Nähe von* (Loc.) *bringend* Āpast. Çr. 12,25,1.

उपन्यास 2) *b)* Titel eines Werkes Opp. Cat. 1. °श्लोक m. desgl. ebend.

उपविलम् Adv. *an der Oeffnung* Āpast. Çr. 15,3,3.

उपसंख्या f. *Ringfinger* Āpast. Çr. 3,1,2.

उपसत् auch *Untersatz* Āpast. Çr. 15,9,10.

उपसन्न 3) auch *Untersatz* ebend. 15,9,10. 10, 6. 11,2. 6. 9.

उपसाग 3) *Berechnung.* °र्ग दा *berechnen* Hem. Par. 3,81.

उपारिष्टालकाल m. *ein späterer Zeitpunct* Āpast. Çr. 15,4,13. 5,5.

उपैरिष्टालत्व (Nachtr.) bedeutet *oben gezeichnet.*

उपलतिवैशिष्ट्यसार n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उपविन्ध्यादि Adv. *am Gebirge Vindhja* Hem.

Pan. 2,166.

उपसंस्कारविंश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उपसंपद् f. *der Eintritt in den geistlichen Stand, die Weihe zum Mönch* Kâraṇ. 90,24.

उपस्थायुक *adj. hinzutretend zu* (Acc.) Kâṭ. 7,4.

उपाङ्गिरःस्मृति f., उपाङ्गिरसमाण्डन n. und उपाधिवाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उपानस्क Adj. als Beiw. Indra's Âpast. Ça. 3,10,2.

उपैति f. Maitr. S. 1,5,5 scheinbar Nom. act. von धव und उप, aber wohl fehlerhaft für उपैतेन (उप + इतेन).

उभयमात्राहृदय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उभयचिह्न Adj. *von zweierlei Zeichen, von doppelter Art* Buâc. P. 3,32,35.

उमेशर m. *die Göttin Umâ als kunftiger Buddha* Kâraṇ. 90,20.

ऊर्ध्वकर्मन् m. *der weite Schritt* (Vishṇu's) Maitr. S. 1,3,9 (Kap. S. 3,2. Kâṭ. 4,2).

ऊरोर्धीव o. Sg. *Brust und Hals* Sûça. 1,208,8.

*ऊलर्भाय m. *ein Fürst der Ulabha* Kâç. zu P. 5,3,116.

ऊल्लिखित n. *Furche, Streifen.*

ऋषभपञ्चाशत् m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ऋक्षीयकुण्डल m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇ. 51,17 (उत्सर्भाय° gedr.).

ऋणद्विवार्षिक Adj. *noch nicht zwei Jahre alt* M. 3,68.

ऋषी mit कर् *auf sich nehmen, sich unterziehen;* mit Acc. Hem. Par. 6,148.

ऋणीघद्रस् Adj. *wollenweich* Âpast. Ça. 2,9,2.

ऋर्धकर्म्य m. *ein Sprung nach oben.* °र्यं दा *einen S. n. o. thun* Kâṭhâs. 61,91.

ऋर्ध्वपुण्ड्रधारण n. und °पुण्ड्रवचन n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

ऋर्ध्वशकल (Kap. S. 41,1) und ऋर्ध्वशल्क (Maitr. S. 3,9,2) *mit aufwärts gerichtetem Spahn.*

ऋर्ध्वशाख Adj. *mit aufwärts gerichteten Zweigen* Kap. S. 41,1.

ऊर्वस्थि n. *Schenkelknochen* Âpast. Ça. 4,3,17.

ऊवध्य, °गोर्हे Maitr. S. 4,13,4.

1. ऊह् mit अनु *einschieben* Âpast. Ça. 4,21,7. 14,19.

1. ऊह 3) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ऋग्वेदपद n., °वेदप्रकृतिपद n., °वेदप्रमाण n., °वेदप्रयोग m., °वेदप्रातिशाख्य n., °वेदब्राह्मण n., °वेदविधान n., °वेदशिक्षमन्त्र, °वेदारण्यक n., ऋग्विवरण n., ऋग्वृत्ति f. und ऋणविमोचनशक्ति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ऋत्व्य 2) Nom. abstr. °व्यात n. Kâṭ. 21,3.

ऋतश्री f. *wahre Schönheit* Âpast. Ça. 2,3,7.

ऋतधर्म्य Adj. *richtig stehend* ebend. 2,3,13.

ऋतुमनाकार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ऋत्र auch =. 2. ऋत्रिय 2) Âpast. 2,5,17; vgl. Bühler, Intr. to Apast. Transl. XIV.

ऋत्य, Âpast. 2,5,17 hat der Text ऋत्र.

ऋष्टीसिक *ein best. musikalisches Instrument* Nârad. zu Hariv. 2,89,68.

ऋषभवर्मन् *Rindshaut* Tbs. 2,7,2.

ऋषभदत्त m. N. pr. verschiedener Manner Hem. Par. 1,270. 2,2.

ऋषिगोत्रलक्षणकरण n. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. 1872—73, S. 10.

एककर्मन् Adj. *dasselbe Geschäft wie* (Instr.) *habend* Daçak. (1923) 2,70,4.

*एकचक्र m. = चक्रद्रु 2) H. an. 2,87.

एकत्वावगाहिकल Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकनेत्रन Adj. (f. घ्या).

एकतोमुख Adj. (f. घ्या) *nur nach einer Seite hin gerichtet* Tbr. 3,7,3,6.

एकत्वसिद्धिवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकदमन Adj. *einen Wagenlenker habend.*

एकदर्च (?) *ein aus einem oder zwei Versen bestehendes Lied* AV. 19,23,32.

एकनाथार्याभागवत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकपुत्रका m. *eine Art Trommel* MBh. 5,94,21.

एकबहुप्रतिज्ञाविधि m. und एकमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकरश्मि Adj. *einen Zügel habend.*

एकवर्ष Adj. *einen Stier habend* AV. 5,16,1.

एकवासुदेवविभाग Adj. als Beiw. Vishṇu's, *wenn er sich nur als Vâsudeva manifestirt,* MBh. 12, 348,57.

एकशास्त्रवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकशीर्षा f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇ. 4,3.

एकशूल Adj. (f. घ्या) *nur einen Spiess habend,* so v. a. *unverästet, ungegabelt.*

एकश्लोकोव्याख्या f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकसर Adj. (f. घ्या) *einschnürig* Âpast. Ça. 15,5,7.

एकसामि Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकसूक्त, lies *eine Art Schakal.* Auch Âpast. Ça. 15,19,2.

एकरविस् Adj. *nur mit einem रविस् versehen* Çâṅkh. Ça. 2,3,14.

एकाक्षर 3) a) °निघण्टु m. und °रत्नमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकादशप्रयोग m. und °दशभाष्यव्याख्या f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकादर्च *ein Lied von elf Versen* AV. 19,23,4.

एकादशव्यूह Adj. *in elf Formen erscheinend* (Rudra) Buâc. P. 5,25,3.

एकादशीमाहात्म्य n. und °दशीव्रतकल्प n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

एकाभिभाव s. एकोत्तिभाव.

एकैकत्र Adv. *einzeln* Comm. zu Âpast. Ça. 6,16,12.

एकैकवत् Adj. *nur eines von mehreren Dingen besitzend* Comm. zu Âpast. Ça. 1,14,9.

एकोत्तिभाव m. *das nur auf ein Ziel Gerichtetsein, Concentration.* चेतस् Lalit. 436,6. एकाभिभाव fehlerhaft 147,8.

एकोनविंशतिमुख Adj. *mit 19 Mündern versehen* Mâṇḍ. Up. 3.

एड 1) Hem. Par. 1,318.

एणाक 2) f. एणाकानी N. pr. einer Frau Hem. Par. 8,25.

एतत्काल m. *diese Zeit, Gegenwart* 267,5. 32.

*एतत्तृतीय Adj. *dieses zum dritten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

एरक m. nach Nilak. zu MBh. 3,134,17 = उपेक्षक. Es ist aber wohl im Text दृशेक्ष zu lesen.

एर्ववर्ण Adj. *aus solcher Kaste* Lalit. 441,7.

एर्ववित्तुस् Adj. = एर्ववित्तस् Kâṭh. 33,1. 3.

एर्वशील Adj. *von solchem Charakter* MBh. 1, 197,24.

एर्वशीलसमाचार Adj. *von solchem Charakter und solchem Benehmen* MBh. 13,143,34.

एर्वसुहृद्ज्ञप्रतिवेदित् Adj. *solche Freuden und Leiden erfahrend* Lalit. 441,7.

एर्वगोत्र Adj. *aus solcher Familie* Lalit. 441,6.

एर्वचिरस्थितिक Adj. *so lange bestehend* Lalit. 441,7.

एर्वज्ञाति Adj. *solchen Standes* ebend.

एर्वदर्शिन् Adj. *so sehend, so urtheilend* Çik. 38,4.

एवनयुक्तप्रमाण Adj. *von solcher Lebensdauer* Lalit. 441,7.

ऐडद्यु m. = ईडाद्यु Âpast. Ça. 3,17,12.

ऐडाद्यधीय Adj. *von ऐडाद्यु* Comm. ebend.

ऐतरेयारण्यक n. Titel eines Âraṇjaka.

ऐन्द्रियावत Adj. *an Indra und Indrijâvant gerichtet* Comm. zu Âpast. Ça. 3,13,9.

ऐपार्षविकी f. *das vorschriftsmässige Eintreten* Hem. Par. 1,452. 13,61.

ऐहलौकिक Adj. = हलौकिक Hem. Par. 3,151.

ओगण, vgl. Pâli ओगण *gewaltig, — gross.*

ओकाराद्य m., ओतप्रत्त n. und ओतात्रप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

वैदेशिक *von einem Almosen, das mit speciellem Rücksicht auf einen Mönch bereitet wird,* Çikshâs.

शैवद्व 1) m. Pl. *die beim Ausbreiten der Opferstreu übrig gebliebenen Halme* Āpast. Çr. 8,14,4. — 2) Adj. *aus solchen Halmen bestehend* ebend. 5.

शैवद्वमय Adj. = शैवद्व 2) Comm. zu Āpast. Çr. 8,14,5.

शैवायनमल्ल, शैवायन n. und शैवायप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कङ्कल, so zu lesen st. कङ्कल.

कङ्किनालिकोपनिषद् f. und कल्यमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

*कङ्कुपृष्ठी f., so zu lesen st. °पृष्ठिन्, m.

कङ्कुमय Adj. (f. ई) als Beiw. eines Dolches Hem. Par. 6,205 vielleicht so v. a. कङ्कुल.

कञ्चुकोपनिषद् Adj. *ein Wamms und Schuhe tragend* Āpast. 1,8,2, v. l.

2. कँट् Interj. Taitt. Ār. 4,27.

कटकरोटिनि (enematop. mit इति, *knack!* Hem. Par. 11,156.

*कटप्र m. *Menge* Deçîç. 2,13.

कटभ m. N. pr. eines Daitja Harîv. 3,40,13. कटभ v. l.

कटिल्ल m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 80.

कटीकरुणा, so zu lesen st. कटीतरुणा.

कटुतिक Adj. *beissend und bitter* Suçr. 2,346,4.

*कठशाठ nach Kâç. zu P. 4,3,106 Du. Kaṭha und Çâṭha.

कठाणुक oder °णुठ *Korn* Hem. Par. 2,713.

कठाणुव्याधभूषण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कठोतरिनी f. *Gurgel* Ind. St. 15,441.

कठोरभूषण n. auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*कठोरमणि bedeutet *Schildknorpel.*

कण्ठसूत्र auch *Halsschmuck* MBh. 7,115,33.

कण्टारपुष्पी f. *eine best. Pflanze* Karaka 3,8.

कण्टेलगल्ड, lies *Geschlechts* st. Maones.

कण्वसार Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कनककुशल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,363.

कनकलेखा f. N. pr. einer Prinzessin Daçak. (1923) 2,128,19.

कनकवल्लीपरिणय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कनकश्री f. N. pr. einer Frau Hem. Par. 2,82.

कनकसेना f. desgl. ebend. 2,30.

कन्याहिका f. wohl = कन्याही ebend. 11,152.

कन्डकावती f. N. pr. einer Prinzessin Daçak. (1923) 2,100,17.

कन्डकोत्सव m. *Ballfest* ebend. 2,100,14.

कन्य 2) 4) N. pr. eines Flusses Hem. Par. 12,69.

कन्यागार und कन्यागृह n. *Frauengemach* Daçak. (1923) 2,130,16. 128,19.

कन्यामाधव Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कपर्दिस्वामिन् lies 2) b) γ).

कपिञ्जलसंहिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कफगुल्म m. *eine vom Phlegma herrührende Anschwellung im Unterleibe.*

3. कमल 2) e), γ) eines Prâkrit-Dichters Hâla 115.

कमलवल्ली f., कमलाकर्णी f., कमलाचलमाहात्म्य n. und कमलिनीकलहंस m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कम्बलिन् auch Adj. *eine wollene Decke gebrauchend* Kalpas. 123.

कम्भ 3) f. घा *ein best. Schlaginstrument* S. S. S. 178.

1. कर् mit प्रत्यव *sich rächen an* (Gen.) Daçak. (1925) 2,73,3. — Mit उद् 1) lies Maitr. S. 1,5,13.

करक 9) b) *eine best. Pflanze* Râgân. 8,65. Nigh. Pr. कारिका v. l.

करगृह्णि f. *das Ergreifen der Hand* und zugleich *das Erheben von Tribut* Harshaṃ. 89,20.

करणोप n. *Geschäft* Ragh. 9,69.

करतलताल *Händegeklatsch* Glr. 1,43.

करताल 2) ist m.

करविन्दीय n. *das Werk des* Karavinda Opp. Cat. 1.

करुणाकन्दली f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कर्कटशृङ्ग 2) lies *Gallâpfel auf Rhus.*

*कर्णाच्छिद्रक lies 79, Sch.

कर्णाताल in Comp. mit कुञ्जर° und गजयूथ° Pl. Ragh. 7,36. 9,71.

कर्णपुत्र m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 122.

कर्णाट 1) b) Nom. abstr. °ता n. Kâraṇḍ. 3,3.

कर्त्तिका f. *Dolch* Hem. Par. 6,204.

कर्दम m. N. pr. eines Fürsten Daçak. (1925) 2, 128,18.

कर्पूरकाञ्चिका f. Pl. Titel eines Werkes Z. d. m. G. 33,480.

कर्पूरप्रकाशिका f. Pl. Titel eines Werkes Z. d. m. G. 33,480.

कर्पूरवर्तिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कर्मकोश m. *der Vorrath an Werken, die im Leben angesammelten Werke* MBu. 3,183,74.

कर्मदण्ड m. *vollständige Herrschaft über die Handlungen* Mârk. P. 41,22.

कर्मवृद्धि, so zu lesen.

कर्मविपाकनरकार्णव m., °विपाकमाधवीय n. und कर्मोत्सव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1. S. 30, Sp. 3, Z. 3 v. u. lies कर्पू st. कर्बू.

1. कर्पू mit सम् 3) *ebnen, glatt machen* Āpast. Çr. 15,13,2.

कर्षि Adj. = कार्षि 1) Kap. S. 2,16.

कलङ्कलता Glr. 1,7.

कलशग्रोत N. pr. eines Dorfes J. A. S. Beng. 47, 406,38.

कलरुकण्टक m. N. pr. eines Manoes Daçak. (1923) 2,120,18.

कलाकेलि Adj. *der eine Kunst als Spiel betreibt* Glr. 7,11.

कलानिधि auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कलावतीकामनृप Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कलिका 8) N. pr. einer Zofe Iod. Str. 1,386.

कलिराज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 21.

कलिविडम्बन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कल्प 3) richtig कल्य (कल्या), wie sich aus der Prâkritform कल्ला Deçîç. 2,2 ergiebt. — MBh. 7, 1626 fehlerhaft für तल्प.

कल्पक 2) a. vielleicht Kâm. Nîtis. 12,45 so zu lesen st. तल्पक. — d. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 7,18. 8,1.

कल्पचूर्णि f. Titel eines *Commentars* Kalpas. 113.

कल्पतरुपरिमल m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कल्पपाल 2. richtig कल्यपाल.

कल्पासवीय n. Pl. Titel eines Werkes Z. d. d. m. G. 33,180.

कल्पौषधसेवादिप्रकार m., कल्याणचूत n. und कल्याणपूगीफलमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कल्याणलतिका Adj. (f. घा) *mit glückverheissenden Zeichen versehen* Daçak. (1923) 2,83,20.

कल्याणसौगन्धिका f., °निबन्धन n. und कल्याणौषधिपरिणय m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कल्हाट wohl N. pr. eines Stammes J. A. S. Beng. 47,405,36.

कविकण्ठपाश m., कविकर्णपाश m., कविदीपिकानिबन्धन m., कविप्रालतांय n., कविमंतोविनी f., कविसेवादिनिबन्धन m. und कविस्मृति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कश 1) c) Pl. N. pr. eines Volkes Brâc. P. ed. Bomb. 9,20,29.

कशयोत्तसंहिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कशू Lex. 3,6,12 fehlerhaft für कडु.

कांस्यनील 1) lies Adj. *dunkel wie Messing* R. 4,39,23. Die ed. Bomb. hat als Beiw. des Affen Nîla नीलाञ्जनचयाकार.

काकपेय, lies *bis an den Uferrand voll Wasser, so dass eine Krähe daraus trinken kann.* Im Pâli Mahâpaṇîs. in J. R. A. S. 1875, S. 64, Z. 22.

काक्ष, nach dem Comm. zu R. *Korb.*

काञ्चनक 3) b) f. °निका N. pr. einer Zofe Iod. Str. 1,386.

काञ्चनप्रभ Adj. *goldglänzend* R. 2,44,90.

काणाक्ष Adj. *einäugig* Hem. Par. 3,38.

काणादसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

काणभृ m. N. pr. eines Autors. °भ्रीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

काणेर् m. *Amaranthus polygonoides* Bhāvapr. 1,282. Vgl. कीडेर्.

काण्वोपनिषद् f. कात्यायनगृह्य n. und कात्यायनोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

काननद्वीप m. N. pr. einer Insel-stadt Çiçupāla 1,379.

1. कान्त m. auch *Anas Casarca* Gal.

कान्तालीय n., °खण्डन n. und °खण्डनमण्डन n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कान्वशिर् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 13, 35,17. वोन्य° v. l.

कामकलासूत्र n. und कामद्रेग्घी f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कामसमृद्ध m. N. pr. eines Kaufmanns Hem. Par. 1,425.

कामातीस्तव m. und कामाख्यकाष्टक n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कायचित्ता f. *Nothdurft des Leibes* Hem. Pāṇ. 2,506.

कारकवादार्थ m. und कारकार्थन्याय m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कारणतर् Z. 2 lies °यितृत्व.

कारिकादर्पण m., कारिकारत्न n., कारिकावलि f., कारिकाव्याख्या f., कार्त्तवीर्यार्जुनकवच n. und °वीर्यार्जुनदीपाराधनविधि m. Titel von Werken Opp. Cat.

*कार्मुक und *कार्मुत n. *eine Art Honig* Kāç. zu P. 4,3,117. Vgl. गामुत.

कार्षि 1) vgl. कार्षि oben.

1. कालक m. auch *Bock* Madanav. 123,20. v. l. ढेलक.

कालकाचार्य m. N. pr. eines Gaina-Heiligen Z. d. d. m. G. 34,247.

कालकूट auch *Adj. von कालकूट 2) a) β) gaṇa पलग्यादि in der Kāç. zu P. 4,2,110.

कालचक्र 4) auch Titel eines Werkes des Varāhamihira Opp. Cat. 1.

कालदीपिका f., कालनिर्णयशिला f., कालनेमिपुराण n. und कालप्रकाशिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

1. *कालवाल, das Streichen zu streichen; vgl. MBh. 8,83,11.

कालविधानपद्धति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कालशेष Daçar. (1925) 2,113,14.

कालसार 2) c) N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 23.

कालसिंह m. desgl. Hāla 109.

कालाधिपर m. desgl. Hāla 68.

कालामृत n. und कालिकुलामृत n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कालित m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 63.

कालिदासचन्द्रिका f. und कालिदासपञ्चाशत् f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कालिशेकर् m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °रीय n. Titel seines Werkes ebend.

कावेरीमाहात्म्य n., काव्यकौमुदी f., काव्यदर्पण m., काव्यदीपिका f., काव्यपञ्चक n., काव्यप्रकाशिका f., काव्यरत्नमाला n., काव्यसंग्रह m., काव्यादर्शिका f. und काव्यालंकारकामधेनु f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

काश् mit निस् Caus. *hinausschaffen* Comm. zu Kāç. Çi. 2,6,11.

काशीकारिका f., काशीदामप्रक्षमन n., काशीधर्मसभा f., काश्यपसंहिता f. und काश्यपसूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

किंचिन्मात्र n. *ein Weniges, Bischen* Pāṇ. 2,96,5.

किरि 1) * = गिरि 1) d) v. l. in der Kāç. zu P. 6,2,2.

*किरिकाण Adj. = गिरिकाण ebend.

किरिट Adj. Kap. S. 27,6 statt विकिरि Maitr. S. 2,9,9.

किलिन Adj. *feucht, nass* (Boden) Cit. im Comm. zu Gobh. 4,7,8.

किशोरक 3) f. या N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386. किशोरात्रिय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*कोकमक n. *Knochen* Rāgān. 18,68.

कीर्तिराय m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 133.

कोल 3) कौला सुरत उरःप्रक्षणनिर्देश: Daçiç. 2,61.

*कुङ्कुम *Spreu* (?) Çiçupāla 2,71.

कुचेलवृत्त n. und कुचेलोपाख्यान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कुठरुत्व m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Ait. Ār. 342.

कुण्डमाहात्म्येमविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुण्डाशिन् 1) nach Harad. zu Gaut. auch *der aus einem* Kuṇḍa *genannten Topfe isst*; nach Nandap. zu Vishṇus. 45,24 auch *der so viel isst als ein* Kuṇḍa *fasst*.

कुण्डिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

कुण्डाग्नेय n. *eine Lage —, ein Zustand, wie wenn man einen Krug auf den Kopf stellt*, Maitr. S. 1,6,10.

कुतर्कखण्डन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुतीर्थक m. *ein schlechter Lehrer* Hem. Pāṇ. 1,38.

कुतूस्लवृत्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुत्सिलिका 3) N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386.

कुन्दपुत्र m. N. pr. eines Prākrit-Dichters Hāla 6.

कुपक्वन् Adj. *auf Irrwegen sich befindend* Mān. d. B. A. 1880, S. 46, Z. 27.

कुबेर 1) b) abgekürzt für कुबेरदत्त Hem. Pāṇ. 1, 472. Statt des zweiten *a)* Z. 1 ist *a)*, *b)* — *c)* — *e)* — *b)* und st. *d)* — *c)* zu setzen.

कुबेरदत्त N. pr. 1) m. verschiedener Männer Hem. Pāṇ. 2,78, 223, 237. — 2) f. या einer Frau ebend. 2, 236.

कुबेरसेन N. pr. 1) m. eines Kaufmanns Hem. Pāṇ. 2,81. — 2) f. या einer Hetäre 2,224.

कुब्जक wird R. ed. Bomb. 2,13,29 durch गुल्म erklärt; eher *die Blüthe von Rosa moschata*.

कुर्ची m. etwa *Versteck* —, *Lager eines Tigers*.

कैकः कुर्चिकेदं व्याघ्रो विव्याध Maitr. S. 1,8,7; 89,7.

कुमारज्ञानि f. *eine best. Gesangsweise* Hariv. 89,78.

कुम्भकर् m. *Töpfer* Hem. Pāṇ. 2,328.

*कुम्भग्रीव m. *eine art Gefäss* Daçiç. 2,20.

कुम्भग्रीवाकाराख्य n. Titel eines Werkes ebend. Cat. 1.

कुरार m. = कुलाल *Töpfer* Kāṭh. 17,12.

कुरुक्षेत्रपुरीमाहात्म्य n. und कुलतन्त्रनिर्णय n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कुलिक 7) *c)* eines Stammes J. A. S. Beng. 1, 405,26.

कुल्सि auch *Kuhhaar.* °मात्र Adj. Āpast. Çr. 3,17.

कुल्लूकभट्टीय n. Kullūka's *Werk* (Commentar zu Manu) Opp. Cat. 1.

कुवलयमोदिनी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुशवोरिन् Adj. *ein aus* Kuça *verfertigtes Gewand tragend* MBh. 7,17,23.

कुशलत्रोपाख्यान n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुप् mit घन् wohl *entlang streichen*.

कुसुमबाणविलास m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुसुममाला f. Titel eines Werkes Burnell, Rep. 1872—73, S. 10.

कुरुकाशराव m. *Gewicht* Hem. Pāṇ. 2,360.

कुरुरिन् Adj. *Höhlungen* —, *Löcher habend* Kāṭh. 27,6.

कूचिनाडसंहिता f. und कूटाघटित n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कूटी Adv. mit कर् *aufhäufen, haufenweise hinlegen* Nilak. zu MBh. 5,48,24.

2. कूर्, कूर्वति Kap. S. 4,2. — Mit नि (°कूड्य) *anbrennen* Āpast. Çr. 7,19,8.

कूण् mit नि, °कूणित *geschlossen* (Auge) Daçiç. 1,48. — Mit वि, °कूणित *zugehalten* (Nase) Hem. Pāṇ. 8,80.

कूणिक m. N. pr. eines Fürsten von Kampâ Hem. Par. 6,22. कूणिक VP.² 3,291.

कूणालिलताव्यावर्णना n. und कूणेशविजय m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कूर्मपुत्रकथा f. und °पुत्रकेवलिचरित्र n. Titel zweier Werke Z. d. d. m. G. 33,481.

कूर्मशतक n., कूर्मशतिप्रद्युम्नलतणप्रबन्ध m. und कूष्माण्डदीतानुक्रमणीका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कृतचिह्न Adj. *gekennzeichnet* Mbh. 3,280,35.

कृतज्ञशील m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 83.

कृतबुद्धि f. *voller Verständniss* Kap. 3,50.

कृतिकामाहात्म्य n. und कृत्तनवबोधिनी f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कृमिनसूत्राल n. *Spinngewebe* Ragh. 16,20.

कृत्यचरित्र n. und कृत्यचूर्णिका f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कृत्तनाम Adj. *dunkelroth* Śiś. 6,22.

कृत्तनूप Adj. *mit einer schwarzen Einfassung oder mit schwarzen Fransen versehen.*

कृत्तनमाष्टोत्तर n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कृत्तपतिष्ठीय n. Krshṇapaṇḍita's *Werk* Opp. Cat. 1.

कृत्तपरी auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कृत्तपमाल n. Titel eines Tantra.

कृत्तलताम Adj. *mit einem schwarzen Fleck versehen.*

कृत्तवित्र Maitr. S. 3,7,4 = Kap. S. 37,2.

कृत्तविन्दु m., कृत्तविन्दुमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कृत्तवेणु Adj. *mit schwarzen Hüften* Maitr. S. 3, 7,1 = Kap. S. 37,2.

कृत्तसप्तमी f., कृत्तानदीमाहात्म्य n., कृत्तार्चन n., कृत्तार्चनीय n., कृत्तावतारचरित्र n., कृत्तार्णक n., कृत्तार्णवोत्रत n. und कृत्तेदत्त m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केदारभट्टीय n. Kedârabhaṭṭa's *Werk* Opp. Cat. 1.

केदारव्रतपद्धति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

केदारव्रतमाहात्म्य n. und केदारव्रतविधि m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केवल 6) a) bei den Gaina *die höchste und letzte Stufe der Wissens* Hem. Par. 1,261. °ज्ञान n. dass. 262. °ज्ञानिन् Adj. *der diese Stufe erreicht hat* 252.

केवलान्वयिकेवलव्यतिरेकाख्य m. und केवलान्वयिन् m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केवलिन् 2) = केवलज्ञानिन् bei den Gaina Hem. Par. Kalpas. 114. Nom. abstr. °लिव n. ebend.

केसरिका f. etwa *Wisch* in पात्र° Hem. Par. 1,249.

केयूरप्रदीप m.. केयूरभाष्यप्रदीपिका f. und केयूरोद्योत m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कैरवकोरकोपम Adj. *einer Lotusknospe gleichen* Z. d. d. m. G. 27,61.

कैरातक, das Kirâta.

कोटिविरह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कोद्य m. Pl. N. pr. eines Volkes R. 2,82,7. Vgl. Kôdja.

कोद्य 3) f. auch N. pr. einer Hetäre Hem. Par. 8,8.

कोशदाम m. N. pr. eines Mannes Daçak. (1923) 2,101,13.

*कोशिलु m. *eine Art Zuckerrohr* Râśan. 14,78. Madanav. 100,8.

कौमार m. *Jungfernsohn* Daçis. 1,81.

कौमारतीय n., कौमारव्याकरण n., कौमुदीप्रकाश m., कौमुदीव्याख्या f., कौशिकपुराण n., कौस्तुभभूषण n. und कौस्तुभीयशिला f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

क्रम् mit प्रतिमम्, प्रतिनिक्रान्त = प्रतिविचिन्त Sarvad. 133,4. 6.

क्रान्ति 1) *Durchschreitung.* नभ° (der Sonne) Hem. Par. 7,3.

क्रियाकैरवचन्द्रिका f., क्रियागोपन n., क्रियादीप m., क्रियानिधण्ड m. und क्रियाप्रदीप m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

क्रीड् mit परि Med. *spielen, scherzen* Daçak. (1923) 2,104,16.

क्रूर प्रकृतिक Adj. *von roher Natur* Prab. 83,1.

क्षेत्रपत्र auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षीव 1) c) von einer Wolke so v. a. *wasserlos* Daçak. (1923) 2,109,11.

क्षुध् 2) क्षुधेय *sogleich, alsbald* R. 6,53,19.

क्षणिकाक्षसिद्धात्म m. und क्षत्रियतपविधान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

क्षपक wohl = क्षपणक 1) Hem. Par. 6,167.

क्षमाश्रमण m. *ein Gaina-Bettelmönch* ebend. 2, 311. 6,5.

क्षारदग्ध n. *Cauterium potentiale, Anwendung von Aetzmitteln* (in der Chirurgie).

*क्षारपत्रिका f. *eine best. Gemüsepflanze* Râśan. 7,125. v. l. चीर्प°.

क्षितिप्रतिष्ठ m. N. pr. einer Stadt Hem. Par. 2. 651. 3,128. 149.

1. क्षिप् mit धनिवि *die Flügel schwingen über Âpast. Çr. 15,18,9.*

क्षीणधिAdj. von *Notherlöst* Daçak. (1925) 2,129,7.

क्षेत्रकर m. J. A. S. Beng. 47,406,46.

क्षेत्रनिर्माणविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षेत्रप 3) *ein Aufseher über die Felder* J. A. S. Beng. 47,403,34.

क्षेत्रानुक्रमणी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षेमक 2) c) eines Krankheitsdämons Harîv. 9561.

क्षोभ 1) auch so v. a. *aufgeregtes Wasser, starke Strömung.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Mbh. 12,230,13.

क्षौणीधर m. *Berg* Daçak. (1925) 2,108,11.

खड्गलता n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

खरीव oder °परिीनक n. *eine Art Fing* Mbh. 8,1900.

खण्डत्रय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

खण्डवृत्त n. *superintendent of wards* J. A. S. Beng. 47,403,34.

खण्डिक 3) = छात्र *Schüler* Kalpas. 112.

खरसुरगीय Adj. सर्पक m. *eine geschlechtliche Verbindung zwischen Esel und Pferd* Kull. zu M. 1,2. खानम् Absol. *grabend* Hem. Par. 2,276.

गगनगिरिसुनीन्द्रचरित्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गगनवल्लभ m. N. pr. einer Stadt der Vidjâdhara Hem. Par. 2,641.

गङ्गरामभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °ीय n. *sein Werk* ebend.

गङ्गास्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गतभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °ीय n. *sein Werk* ebend.

गतवेग m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 91.

गतवलता n., गतवेय n. und °शास्त्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गतसिंह m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 15.

गतसूत्रवार m., °सूत्रार्थवार m., गतावर्तलता n. und गतेन्द्रमोल m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गत्तांकिनी, lies *Hanfspitzen.*

गणकानन्द m., गणकचूडैश्चिन्द्रदर्शनकथा f., गणनिधाण m., गणपतिपुराण n., °पतिविधान n., गणफलविवेक m., गणितचन्द्रिका f., गणितशास्त्र, गणितसंग्रह m. und गणितामृत n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गणेशप्रदीपिका m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °ीय n. *sein Werk* ebend.

गणेश्वरेष्टनमिस्कृत्य Titel eines Mantra Opp. Cat. 1.

गतलता m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 37.

गदा f., गदाधरीय n., गदाटीका f., गदाभाष्य n. und गदाव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गन्धकारी f. *Bereiterin von Wohlgerüchen* Hem. Par. 2,112.

गन्धहात्ती 1) c) N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 121.

गन्धर्वलोक m. Pl. *die Welten des Gandharva* 1, a 2) Çat. Br. 14,6,8,1.

गमागमिक m. *Unterhändler, Botschafter* J. A.

S. Beng. 47,405,35.

6. गच्छ = त्रच्. ज्ञाप्यं *wurde alt* AV. 5,19,10.

गच्छदुपदेश, गच्छनागाह्वानप्रशंस m., गच्छप्रशंसा f. und गच्छमहीरुहमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गर्गत्रिरात्र, das Sterben davor zu streichen.

गर्भ 4) तो स्वतरेवं गर्भः सैत्था श्रवद्ताम् Maitr. S. 1,6,12.

गर्भचिकित्सा f. und गर्भपुरीमाहात्म्य n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

गर्ह्यनेर्द् Adj. (f. घ्री) *in der Tiefe befindlich* Maitr. S. 1,2,7 = Kap. S. 2,3 = Kâṭh. 2,8.

गर्हा Adj. Bez. eines Agni TS. 5,3,9,2.

गालोव *wohl n.; Gesang* R. Gorr. 1,3,70.

गोदोहकर्मवेत्तृन *das Spülwasser eines Melkgeschirrs* Maitr. S. 1,8,3.

गायत्रीकल्प m., गायत्रीकवच n., गायत्रीतन्त्रदर्पण m., गायत्रीतात्पर्य n. und गायत्रीहृदय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गायत्रोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

5. गिरि m. = गिरि *Berg* RV. 5,41,14. 7,39,5.

गिरिसुतँ m. *Gebirgssohn, ein best. göttliches Wesen* Maitr. S. 2,9,1.

गीतामृताद्वैदीपिका f., गीतातात्पर्य n., °चन्द्रिका f., °बोधिका f., गीताप्रतिपद् n., गीतार्थसंग्रह m., °रत्ना f., गीतावित्ति f., गीतासमङ्गलाचारपद्धति f., गीतासार, गीवीणाश्लोक m. und गुणपाठ m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गुणसुन्दर m. N. pr. eines Daçapûrvin Z. d. d. m. G. 34,252.

गुप्तङ् पंरिगुणित *bestäubt* Çiksha 2,4.

गुप्तभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °ीय n. *sein Werk* ebend.

गुरुचन्द्रिका f., गुरुज्ञानवासिष्ठ, गुरुनाटि f., गुरुतत्त्वगीणी f., गुरुदीपिका f., गुरुभावप्रकाशिका f., गुरुविधिविवेक m., गुरुप्रशस्तिविवेक m. und गुर्वर्थदीपिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गुरू Adj. (f. घ्री) in ज्ञान°.

गुरुगुप्त m. N. pr. eines Mannes Daçar. (1923) 2,116,18.

गुरुपीठिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गुरुपे zu streichen, da die richtige Lesart गुरुे (Maitr. S. 1,9,5) = गुरुते ist.

गुरुपीठिका f., गुरुप्रश्न m., गुरुमन्त्र n., गुरुमन्त्रप्रयोग m. und गुरुयोगविधि Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गैरिक् 3) m. *eine Art Çramaṇa* Çiksha 2,13.

गोचर् 1) b) Pl. so v. a. *Aufenthalt* (Gegensatz वेश्मन्) MBh. 12,250,6.

गोचरभाष्यानुद्धर्तविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गोत्रिक auch m. *Geschlechtsgenosse* Kalpas. 112.

गोद् N. pr. eines Stammes J. A. S. Beng. 47,405,36.

गोदापरिणाम m., गोदास्तुति f., गोपद्मव्रत n., गोपालब्राह्मण m., °पालविंशति f., गोपीचन्द्रनमाहात्म्य n., गोपीनाथोपनिषद् n., °पितृयज्ञ f., गोविन्दगीता f., °विन्दराजीय m., °विन्दविंशतिबोधिनी f., गोविन्दशास्त्र n., गोशाला n. und गोष्ठीपुरीमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गोत्र्य m. *ein best. göttliches Wesen* Maitr. S. 2,9,1.

गोतमस्मृतिसंग्रह m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °दीय n. *sein Werk* ebend.

गोतमधर्म m., गोतमप्रश्न m., गोतममाहात्म्य n., गोतमशिक्षा f., गोतमसंहिता f., गोतमसूत्र n., गोतमस्मृति f., गोदीक्षातीय n., गोदीपिवाङ् m., गोलातीय n. und गोलीकल n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

घ्रम् 4) Pass. *ergriffen* —, so v. a. *krank werden an einem Körpertheile* (Gen.) Maitr. S. 1,9,5.

घ्रप्तोद्यापन n. घ्रप्तेष्टिविधान n. und घ्रप्तोपक्रियाक्रम m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

घ्रप्तव auch Nom. abstr. zu घ्रप्त 2) b) β) Kâṭh. 9,16.

घ्रप्तमर्द m. = घ्रप्तमर्दन.

घ्रप्तविचार m., घ्रप्तर्चनविधि m., घ्रप्तर्चनप्रयोग n. und घ्रप्तार्चक m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

घ्रामकूट m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 88.

*घ्रायणीय m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Sg. *ein Fürst desselben gaṇa* वैयेयादि in der Kâç.

1. घ्रुँ mit घ्रन्या in पुनर्घ्रन्यायाम्.

घटिकाचलनमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

घनव n. Nom. abstr. zu घन 2) a) Kap. S. 37,8.

घनकारसमर्थन n. und घनकव्यास m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

घनश्यैवत् 3) n. *Wagen* Âpast. Çr. 15,20,18.

घण्टभास्कर, घण्टिकाकिलेक m., घण्टिकार्काल, घण्टिकानामावलि f., चतुर्दशतन्त्रार्थसारसंग्रह m. °ईश्वरलतणी f., °क्रोड m., °ज्ञमदीशीय m., °ईशीस्तोत्र n. und °ईशोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चतुर्दीपसुख Adj. (f. ई) *vier Thore zu Mändern habend* Rasu. 15,60.

चतुर्नतितात्पर्यसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चतुर्विंशतिकल्पसूत्र Adv. *24mal* Âpast. Çr. 15,12,5.

चतुर्वेदतत्त्वार्थसारसंग्रह m., °वेदतात्पर्य n., °संग्रह m. und °सारसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चतुःश्लोकी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*चतुष्पथकृताशय m. *eine Art Gespenst* Gal.

चतुःसूत्रीभाष्यप्रकाश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चन्द्रकला 6. auch eines gramm. Commentars ebend. Auch °निर्णय m. ebend.

चन्द्रकात्तीय, °यति *dem Mondstein gleichen* 2. d. d. m. G. 27,61.

चन्द्रचूडीय m. Kandrakôḍa's *Werk* Opp. Cat. 1.

चन्द्रनाटि f., चन्द्रनाड्युपशमौषध n., चन्द्रनाड्यौषधि m., चन्द्रिकास्नेहन n. und चन्द्रिकास्नेहसंग्रह Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*चन्द्रिकातुल्य m. *ein best. Fisch* Gal.

चन्द्रभट्टीय m., °निशिविवरण n. und चन्द्रकाभाष्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*चमराकृति m. *ein best. Thier*, = सुमर् Gal.

चयनकारिका f., चयनपुराणभाष्य n., चयनप्रयोग m., चयनमवपाद m. und चयनान्दर्पिका Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चरू mit वनुर्परि in °चारम्.

चरूकदेश m., चरूसोकचन्द्रिका f., °ब्रोकटिप्पणी f. und चरूक्रिकनचरित n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चर्चिँ 1) a, m. Maitr. S. 4,2,16.

*चर्मनटी f. *Grille, Heimchen* Gal.

चर्यापाद m., चलात्, °सूत्र n., चलितराम, चालुथीयनीतिशास्त्र n., चाटुप्रोक m. und चाणक्यसूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*चाणूरमर्दन m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

चानुधाकारिणक Adj. *was oder wobei in vier Theile getheilt wird* Âpast. Çr. 2,21,4.

चातुर्मासिक Adj. *alle vier Monate stattfindend* Kalpas. 117.

चातुर्मास्यव n. Nom. abstr. zu चातुर्मास्य 1) b) Kâṭh. 36,2.

चातुर्मास्यविधान n., °मास्यव्रतविधि m. und °मास्यसेतिक n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*चारिटी f. *Hibiscus mutabilis* Gal.

*चारुमुद्का f. *Weinstock* Gal.

चार्चर्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चारुव्रत Adj. *schön, hübsch* (Person, MBh. 1. 197,29.

1. चि mit प्रत्यभि *zur Vertheidigung aufbauen* Gop. Br. 2,2,7 (°चित st. °चित zu lesen).

चिकित्साभाष्य n., °त्सादीपिका f. und °त्सासार संग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चित्रपट auch Titel eines Werkes ebend.

चित्रपद्धति f., चित्रकापट, चित्रलाकार m., चित्रव्याकरण m., चित्रव्यामाहात्म्य n., चित्तामणिप्रत्यन, °मणिव्याख्यावाद m., °मणिशब्दखण्ड und चिन्मयदीक्षाविधि m. Titel von Werken ebend.

चुशुया, die dem Mânava entsprechende Stelle in der Paddh. zu Maitr. S. S. 33 lautet: द्युम्नोर्ज कार्णीस्रावं सर्वे भवयत्ति चुशुयाकारं भवयत्तः शुशुया कारं Mîs. Ça. 2,3,4 Hdschr.) यानाः संदृश्य स्रष्टे

Digitized by Google

त्वा पोषाय त्वेत्युत्तरवेद्यां निवपति.

चूडाचन्द्रविजय m., चूडामणिनाटक n., °मणिमीमांसा f., चोरपञ्चाशत् f., चोलचरित n. und चोलप्पराजीय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

छन्द 2) e) = छन्दक 2) Lalit. 285,9. 10. 15. 18. 288,7.

छन्दीकल्प m., छन्दःश्लोक m., छन्दोगान n., छन्दोदर्पण m., छन्दोऽम्बुधि m., छन्दोरत्नलापुध, छन्दोविवेक m., छायापुरुषावबोधन n., छुरिकालक्षण n. und जगत्सूत्रवादार्थ m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

जगदानन्द m. N. pr. eines Autors ebend. °न्दीय n. *sein Werk* ebend.

जगदीशीय n. Gagadîça's *Werk* ebend.

जगद्वल्लभ, जगन्नाथतर्कपञ्चानन, °न्नाथमाहात्म्य n., °न्नाथीय n., जटादर्पण m., °मूल n., जटामणि m. und °शिक्षा f. Titel von Werken ebend.

जटावल्ली 3) Titel eines Werkes ebend. Auch °मूल n. ebend.

जटासिद्धान्तचन्द्रिका f. und जटिशिलामाहात्म्य n. Titel zweier Werke ebend.

जन् 1) जजनत् Maitr. S. 1,3,20. 9,1 (Kâṭh. 9,8).

जन्मवर्षादिफल n., जयन्तीनिर्णय m., जयन्तीव्रतकल्प m., जयरामीय n., जलोदनपञ्चक n., जातककिरणावलि f., जातकपारिजात m., जातकफलविचार m., जातकमुक्ताफल n., जातकरत्न n., जातकविषय m., जातकसरली f., जातकसारसंग्रह m., जातकादिप्रयोग m., जातकावलिदीपिका f., °वलिप्रदीपिका f., जातकालंकार m., °चिन्तामणि m., जातिखण्डन n. und जातिचन्द्रिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

जान्वस्थि n. *Schienbein* Âpast. Ça. 1,3,17.

जीवतण्डुल als m. oder n. (sc. ओदन) *Mus von frischem Reis.* दक्षिणाग्नौ जीवतण्डुलं श्रपयति Âpast. Ça. 1,7,12. यथा इषत्तण्डुला जीवन्ति तथा Comm., also als Adv. (!) gefasst.

1. ज्ञा mit अनु *Desid. Med. सर्पिषो ऽनुजिज्ञासते P. 1,3,58, Sch.; vgl. Simpl. 2) c).

PK
935
G5B73
f
v.2

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.